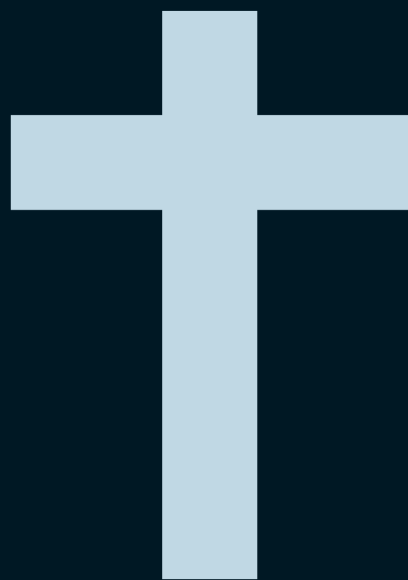

GINITAĠŌ VARIĠUNA

The New Testament in the Sinaugoro Language of Papua New
Guinea

GINITAĠO VARIĠUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini

Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1

Contents

MATAIO	1
MAREKO	59
LUKA	94
IOANE	153
APOSTOLO	198
ROMA	254
1 KORINTO	282
2 KORINTO	309
GALATIA	329
EFESO	340
FILIPI	350
KOLOSE	357
1 TESALONIKA	364
2 TESALONIKA	369
1 TIMOTEO	373
2 TIMOTEO	381
TITO	386
FILEMONA	390
HEBERU	392
IAKOBO	412
1 PETERO	419
2 PETERO	427
1 IOANE	432
2 IOANE	438
3 IOANE	440
IUDAS	442
APOKALUPO	444

VARI NAMONA MATAIO NA ETOREATO

Mataio vaġa-foforina guruġari

Mataio arana ta tu Levi. Ġia tovotovonai tu takesi gogo tarimana, senaġi Iesu na ekeaiato, benamo ġena mero ai eiaġoto.

Ġia tu Iuda tarimana, ma mai Vari Namona tu Iuda tarimari ġeri etoreato.

Ġia na Iuda tarimari ekirarito, Iesu tu moġoni Barau na ekiraġi-toreato Kerisona o vevaġa-maġuri verena. Ginitaġo Guinena o Old Testament ai Keriso beiaġomani guruġana ġetoreato tu varau bema moġoni. Barau ġena guruġa tauri mabarari tu beġe vetoreni veġata (Mataio 5:17). Mataio na ġena Vari Namona nuġanai Keriso varina Old Testament ai ġekiraġi-toreato guruġari ġutuma ma ema torerito anina tu moġea.

Mataio na mai buka tu laġani 58 ema 70 fakari ai etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mataio ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Iesu aiġesina eiaġomato besena ema ġena maġuri varina - karoa 1-2
2. Ġena vetuġunaġi ġauveina bene sinaia ġana tauġena everovinato varina - karoa 3-4:11
3. Ġena ġauvei esinaiato, evevaġa-ribato, eġobatato, e keve evaġa-namorito variri - karoa 4:12-25:46
4. Ġena midigumidigu varina - karoa 26-27
5. Mase na evariġisi-ġenoġoito ema ġena mero etuġurito variri - karoa 28

Iesu eiaġomato besena

¹ Iesu Keriso emaġurito, tubuna ġatana ġerina eiaġomato varina tu maiġa: Iesu tu Davida garakana, Davida tu Aberahamo garakana.

² Aberahamo tu Isako tamana; Isako tu Iakobo tamana; Iakobo tu Iuda ma kakana ema tarina merori ġesi tamari; ³ Iuda tu Perese e Sera tamari, sinari tu Tamar; Perese tu Hesron tamana; Hesron tu Ram tamana; ⁴ Ram tu Aminadab tamana; Aminadab tu Nasona tamana; Nasona tu Salmon tamana; ⁵ Salmon tu Boas tamana, Boas sinana tu Rahaba; Boas tu Obed tamana, Obed sinana tu Ruta; Obed tu Iese tamana; ⁶ Iese tu Kini Davida tamana.

Davida tu Solomona tamana. Solomona tu Uria ġaraġona ġenana emaġurito, (Uria ġaraġona etava-verariato murinai); ⁷ Solomona tu Rehoboam tamana; Rehoboam tu Abia tamana; Abia tu Asa tamana; ⁸ Asa tu Iehosafat tamana; Iehosafat tu Ioram tamana; Ioram tu Usia tamana; ⁹ Usia tu Iotam tamana; Iotam tu Ahasa tamana; Ahasa tu Hesekia tamana; ¹⁰ Hesekia tu Manase tamana; Manase tu Amon tamana; Amon tu Iosia tamana; ¹¹ Iosia tu Iekonia ma tarina merori ġesi tamari. Mo ġaro ai Babulona tarimari na Isaraela tarimari ġeġabi-iaġorito Babulona ġana.

¹² Babulona ġana ġeġabi-iaġorito murinai, Iesu eiaġomato besena ema ġemaġurito varina tu maiġa: Iekonia tu Sealtiele tamana; Sealtiele tu Serubabele tamana; ¹³ Serubabele tu Abiud tamana; Abiud tu Eliakim tamana; Eliakim tu Asoro tamana; ¹⁴ Asoro tu Sadok tamana; Sadok tu Akim tamana; Akim tu Eliud tamana; ¹⁵ Eliud tu Eleasara tamana; Eleasara tu Matan tamana; Matan tu Iakobo tamana; ¹⁶ Iakobo tu Iosefa tamana, Iosefa ġaraġona tu Maria. Maria ġenana Iesu emaġurito; Iesu arana ġekiraġiani Keriso ġetoni. (Keriso anina tu Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

¹⁷ Ġuru mabarari Aberahamo ġenana eiaġomato mo Kini Davida tu ġuru gabanana vasivasi (14), e Davida ġenana eiaġomato mo Babulona ġana

ġeġabi-iaġorito tu ġuru gabanana vasivasi (14), ema Babulona ġana ġeġabi-iaġorito negana na eiaġomato mo Keriso tu ġuru gabanana vasivasi (14).

Iesu eġorato

Luka 2:1-7

¹⁸ Iesu Keriso tu maiġesi eġorato: Ġia sinana Maria tu Iosefa kirakauna, senaġi ġia tauri ruarua tu roġosi roġo beġene veġaraġo nuġanai, Iauka Veaġa na mero evaġa-ġoraiato Maria diana nuġanai. ¹⁹ Iosefa, Maria ġaraġona, tu vei iobukaiobuka tarimana, ema asi eurato, tarimarima ġoirari ai Maria bene vaġa-maiakaia. Moġesina naima ġena ura tu, vekure-toġai vau Maria bene dobi-kwanea etato. ²⁰ Ġia moġesi etuġamaġito-ġoi nuġanai, Vereġauka ġena aneru ta nuvi ai eforito, benamo ekiraiato, ekirato, “Iosefa, Davida natuna, kirakaumu Maria ġabiraġena garina asi bono vei, korana ġia tu Iauka Veaġa na mero bevaġa-ġoraia ġia diana nuġanai. ²¹ Ġia na mero ta beġabiani, arana bono vatoa Iesu, (Iesu anina tu vevaġa-maġuri tauna); korana ġia na ġena tarimarima ġeri rakava ġerina bevaġa-maġuririni.”

²² Maiġeri dagara mabarari ġeġorato tu, Vereġauka na peroveta tarimana muruna na ekiraġirito guruġari bene vaġa-moġoniri ġana, ekirato,

²³ “Ġoġitaia, ġuiato ta bekuġani, mero ta beġabiani, mo mero keina arana beġe vatoani Emanuela.”

Emanuela anina tu ‘Barau tu ġita sevisevirai.’

²⁴ Iosefa gena na etataġato nai tu, Vereġauka ġena aneru na ekiraiato veigari eveirito. Maria eġabi-raġeato, benamo eġaraġoato. ²⁵ Senaġi ġia ġesi asi ġegenasebonato mo, natuna eġabiato. Benamo mero arana evatoato, Iesu.

2

Iaunega tarimari ġaro-raġeraġena rekena na ġeiaġomato

¹ Iesu tu Iudea tanonai vanuġa ta arana Betelehema ai emaġurito. Mo tu Kini Heroda na Iudea tanona eġitaġauato-ġoi neganai. Iesu emaġurito murinai, iaunega tarimari tu ġaro eraġeni rekena na ġeiaġomato, Ierusalem mai ġema-raġasito. ² Benamo ġevedanaġito, ġekirato, “Iuda tarimari ġeri kini ta bemaġuri ġetoni tu ainai? Ġia ġena visiġu baġa ġitaia ġaro eraġeni rekenai. Ġai tu ġia toma-rakariġo vinina baġa iaġoma.”

³ Kini Heroda na mo guruġa eseġaġiato nai, nuġana eketo-bokoto, ema Ierusalem tarimari mabarari maki. ⁴ Benamo ġia na Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari mabarari evaġa-vegogorito, benamo edanaġirito, ekirato, “Peroveta tarimari tu kara ġetato, Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), tu ainai bemaġurini?” ⁵ Ġia na ġevaġa-veseato, ġekirato, “Betelehema vanuġana, mo tu Iudea tanonai, korana peroveta tarimana Mika na maiġesi etoreato,

⁶ ‘Betelehema o, Iudea tanonai otanuni vanuġana, Iuda vanuġari vekaravari ai ġoi tu dia vanuġa misina, asi arana vanuġana ta, korana tu veġorikau tauna ta ġoi ġemuna beiaġomani, ġia na au ġegu Isaraela tarimari beguine-iaġirini.’ ”

⁷ Benamo Heroda na iaunega tarimari vekuretoġai ekearito, benamo edanaġi-ginikau ginikaurito, ekirato, kamara ġaro korikori ai visiġu eforito. ⁸ Benamo etuġurito Betelehema ġana, ekirato, “Ġoiġo, mero misina boġonoa vetau-ginikau, boġo doġariani neganai, boġonoma vaġa-ribagu, be au maki bana iaġo, bana toma-rakariġo vinya.”

⁹ Heroda ġena guruġa ġeseġaġiato murinai, ma ġerakato dabara na. Dabara na ġeiaġoto-ġoi nuġanai, mo visiġu, ġaro eraġeni rekenai ġeġitaiato visiġuna, na eguine-iaġirito mo, mero misina ġena gena gabuna iatanai eruġa-tarito. ¹⁰ Ġia na mo visiġu ġeġitaiato nai, ġeiaku-rakavato. ¹¹ Mo numai ġeraka-toġato nai, mero misina ma sinana Maria ġesi ġeġitarito, benamo ġevetui-tarito, ġetoma-rakarigoato. Moġa murinai ġeri farefare ġeġurarito dagarari ġekeorito, bena ġevarevare-viniato. Ġevarevare-viniato dagarari tu golo, e muramura arana frenkinsens, mai tu goġuna ma bonana namona muramurana, ema vedau muramurana arana muro. ¹² Benamo Barau na nuvi ai evaġa-ribarito, ekirato, “Heroda ġenai asi boġono ġenoġoi.” Moġa lorinai dabara boruna na ġeri tanobara e vanuġa ġana ġeġenoġoito.

Iesu Aigupito ġana ġeġwa-iaġoato

¹³ Ġia ġerakato murinai, Vereġauka ġena aneru nuvi ai Iosefa ġenai efoforito, ekirato, “Novaisiraġe, mero misina ma sinana ġesi Aigupito ġana noraga-ġori iaġori. Monai boġono tanu mo, au na ma bavaġa-guruġamuni, korana Heroda na mero misina evetauani, bene vaġi-masea etoni.” ¹⁴ Benamo Iosefa evariġisito, mero misina ma sinana ġesi eġabirito, boġi nuġanai Aigupito ġana ġeiaġoto. ¹⁵ Monai ġetanuto mo, Heroda emaseto. Moġesina Vereġauka na peroveta tarimana muruna na ekiraġiato guruġana ema moġonito, ekirato, “Aigupito na natugu akea-rosiato.”

Heroda ġena guruġa lorinai mero misiri ġutuma ġevaġi-maserito

¹⁶ Heroda eriba-maoroto, mo iaunega tarimari na ġia tu ġeġofaiato nai, ebaru-rakava rakavato. Benamo vetari tarimari o soldia etuġurito, Betelehema e rikina tanori ai mero misiri ġeri maġuri laġaniri ruarua e gabivau ma ġemaġurito mabarari ġevaġi-maserito. Mo mero misiri ġeri maġuri laġanina ruarua ma murinai ġevaġi-maserito anina tu, iaunega tarimari na visiġu ġeġitaiato ġarona na, eiaġoto mo, Heroda eribato ġarona tu laġani ruarua kavana. ¹⁷ Mo ġaro ai Barau na peroveta tarimana Ieremia muruna na kara ekiraġiato guruġana tu ema moġonito, ekirato, ¹⁸ “Ġaro ta Rama vanuġanai ġeseġaġiato, taġi-koġokoġo e taġi-vanorovanoro tu barego, Rahela natuna taġiri eveini, e asi eurani beġene vaġa-magoa, korana natuna tu beġe mase.”

Nasareta ġana ġeġenoġoito

¹⁹ Heroda emaseto murinai, Vereġauka ġena aneru Iosefa ġenai nuvi ai ma efoforito Aigupito ai. ²⁰ Benamo mo aneru Iosefa ekiraiato, ekirato, “Novaisiraġe, mero misina ma sinana ġesi noġabiri, Isaraela tanona ġana ġoiaġo. Korana tu mero misina beġene vaġi-masea ġetato-ġoi tarimari tu varau beġe mase.” ²¹ Iosefa evariġisito, benamo mero misina ma sinana ġesi eġoririto, Isaraela tanona ġana ġeiaġoto.

²² Senaġi Iosefa eseġaġito, Akelao na Iudea eġitaġauato-ġoi tamana Heroda gabunai, benamo mo ġana iaġo tu egarito. A Barau na nuvi ai evaġa-ribaiato ilailanai eraka-vanaġito, eiaġoto Galilea tanona rekena ġana. ²³ Galilea tanonai vanuġa ta arana Nasareta etanuto. Monana Barau na peroveta tarimari ġerina Iesu ekiraġiato guruġana emoġonito, ekirato, “Ġia tu Nasareta tarimanai beġe kiraġiani.”

3

Ioane Babatiso eġobatato
Ioane 1:19-28

¹ Moġeri ġarori ai Ioane Babatiso eiaġomato, tano fakanai Iudea nuġanai eġobatato-ġoi, ekirato, ² “Ġemi rakava ġerina ġovetuġamaġi-kure, ema ġoraka-kure Barau ġenai, korana Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani maiġa).” ³ Mai Ioane maiġa tu Isaia peroveta tarimana na ekiraġiato-ġoi, maiġesi ekirato, “Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani, ‘Vereġauka ġena dabara ġoiarevaia, ġena iaġoma dabarana ġovaġa-maoromaoroa.’”

⁴ Ioane ġena dabuġa tu kamela ġuiri na ġeveiato, ġena gabaġau tu nanigosi kefina. Ġana ġaniġani dagarari tu madudu e gode nanuri moġo. ⁵ Tarimarima Ierusalemna na e Iudea mabarana na ema Ioridana douka vanuġari mabarari na maki ġeiaġoto-ġoi Ioane ġenai. ⁶ Ġeri rakava ġekiraġi-foforirito-ġoi vau, ebabatisorito-ġoi Ioridana ġarukanai.

⁷ Farisea e Sadukea tarimari ġutuma maki ġia ġenai ġeiaġoto bene babatisori ġana. Ioane na eġitarito nai, ekirarito, ekirato, “Ġomi mota naturi, dei na bekirami, Barau ġena Kota baregona ġarona ġenana boġo raga-maġurini? ⁸ Ġemi rakava ġerina boġono vetuġamaġi-kure, benamo ġemi maġuri ai ġwaġwa namori boġono vaġa-ġwari. ⁹ Ema nuġami ai asi boġono kira, ‘Aberahamo tu ġai tamama, (be Barau na beġabi-raġemani).’ Korana akiramini, Barau tu ma seġukana, Aberahamo natuna tu mai fore ġerina bevaġa-ġorarini!” ¹⁰ Toma koko tu ġau korari ai varau beġe toreri; moġa lorinai ġwaġwa namori asi ġevaġa-ġorarini ġauri mabarari tu beġe basirini, karavai beġe fiu-raġerini.

¹¹ Deikara ġena rakava ġerina evetuġamaġi-kureni tarimana, au na tu nanu na ababatisoani. Senaġi au murigu na beiaġomani tarimana ġena seġuka tu lelevaġi, au ġegu seġuka maki evanaġiani, ema ġia ġena tamaka maki au na asi baġwa-rakaorakaoani riba. Ġia na tu Iauka Veaġa e karava na bebabatisomini. ¹² Ġia ġimanai tu iareva-iareva dagarana, widi momona tu widi tauri ġenana bene iareva-ġitakauri ġana. Benamo widi tu ġena vaġa-vegogo numanai bevaġa-vegogorini, senaġi widi momona begabuani asi ebuseri karavanai.”

Ioane na Iesu ebabatisoato Mareko 1:9-11; Luka 3:21-22

¹³ Moġa neganai Iesu tu Galilea vanuġana na Ioridana ġarukana ġana eiaġoto, Ioane na bene babatisoa ġana. ¹⁴ Senaġi Ioane na ekiraġoiato, ekirato, “Bere namo ġoi na au boro babatisogu. Karase nai au ġegu ai boiaġoma?” ¹⁵ A Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Veġana noveia, korana veġa iobukaiobuka o Barau ġena ura veġari mabarari bitana korana-iaġiri tu namo.” Benamo Ioane na Iesu ġena ura veġana eveiato.

¹⁶ Iesu ebabatisoato, nanu na eraka-raġasito nuġanai, guba evekeo-fakato, benamo ġia na Barau Iaukana eġitaiato, pune kavana emariġoto ġia iatanai. ¹⁷ Ema garo ta guba na ekea-riġoto, ekirato, “Mai tu au Natugu, aura-viniani; ema ġia ġenai aiaku-rakavani maki.”

4

Diabolo o Satani na Iesu eriba-ġaniato

¹ Moġa murinai Iauka Veaġa na Iesu tano fakana ġana eġori-iaġoato, Diabolo na bene riba-ġania ġana. ² Ġaro e boġi gabana vasivasi (40) nuġari ai asi eġaniġanito, eġani-veaġato; moġa lorinai vito na eġabi-rakavaiato. ³ Benamo Veribaġani Tarimana Diabolo ġia ġenai eiaġoto, ekiraiato, ekirato, “Bema ġoi Barau Natuna nai, mai fore nokirari, be ġaniġani ai ġeiaġo.”

⁴ A Iesu na evaḡa-veſeato, ekirato, “Buka Veḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Tarimarima tu dia ḡaniḡani na moḡo bemaḡurini. Senaḡi Barau ḡena guruḡa beḡabi-raḡerini e bekorana-iaḡirini tarimana tu maḡuri beḡabiani.’ ”

⁵ Benamo Diabolo na Ierusalem, siti veaḡana, ḡana eḡori-iaḡoato, Rubu Veaḡa tuḡuna vanigerenai evaḡa-ruḡakauato. ⁶ Benamo ekirato, “Bema ḡoi Barau Natuna, mainana noburi-firiḡo, korana Buka Veaḡa nuḡanai maiḡesi ekirani,

‘Barau na ḡena aneru bevaḡa-naḡirini, benamo ḡimari na beḡe ḡobemuni, beḡe ḡabi-vaismuni, kwakumu fore ai asi boraraiani.’ ”

⁷ Iesu na ma evaḡa-veſeato, ekirato, “Buka Veaḡa nuḡanai maki ekirani, ‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau asi bono riba-ḡania.’ ”

⁸ Benamo Diabolo na Iesu eḡori-raḡeato ḡoro baregona e maukana ta tuḡunai, tanobara basileiari mabarari ma marevari namori e ma seḡukari ḡesi evaḡa-ḡitaiato, ⁹ ekirato, “Bema ḡoiragu ai bovetui-tarini e au botomarakarioḡo viniguni nai tu, maiḡeri mabarari au na bavanimuni.” ¹⁰ Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Satani, au ḡeguna noraka-veḡita. Korana Buka Veaḡa nuḡanai ekirani, ‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau bono toma-rakariḡo vinya, ḡia moḡo ḡereḡana vetuḡunaḡina bono iaḡo-vini!’ ”

¹¹ Benamo Diabolo na eraga-kwaneato. Aneru kotari Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ḡenariato.

Iesu ḡena ḡauvei esinaiato Galileai

Mareko 1:14-15; Luka 4:14-15

¹² Iesu eseḡaḡito, Ioane ḡe-diburaiato, benamo Galilea tanona ḡana ma eḡenoḡoi-iaḡoto. ¹³ Senaḡi Nasareta vanuḡana ma eragakwaneato, asi etanuto, eiaḡoto, Kaperanaumai ea tanuto. Kaperanaumai tu Genesareta kouna sevina vanuḡana ta, Sebulun e Naftali tanori nuḡanai. ¹⁴ Moḡa ḡenana Isaia, peroveta tarimana, ḡena guruḡa emoḡonito, ekirato,

¹⁵ “Sebulun e Naftali tanori ai ḡotanuni tarimami o, Galilea kouna rikinai ema Ioridana ḡarukana mo rekenai, irau bese tarimami, Barau asi ribami tarimami, ḡemi Galilea tu moḡa, ḡoseḡaḡi.

¹⁶ Mukunai ḡetanuto-ḡoi tarimari tu mama barana varau ḡeḡitaiani. E mo dei mukuna furufuru tanonai ḡetanuto-ḡoi tarimari iatari ai mama varau bema fofori.”

¹⁷ Mo negai vau Iesu na ḡena vari eḡobata-iaḡi-foforiato, ekirato, “Ḣemi rakava ḡerina ḡovetuḡamaḡi-kure, ema ḡoraka-kure Barau ḡenai, korana Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiani maiḡa).”

Iesu na tarima vasivasi (4) ekearito, ḡia murinai beḡene raka

Mareko 1:16-20; Luka 5:1-11

¹⁸ Iesu Galilea kouna kone rikina na eraka-iaḡoto-ḡoi nuḡanai, tarikaka ruarua, Simona, arana ta tu Petero, ma tarina Anduru ḡesi eḡitarito, ḡeri reke kou ai ḡefiuato, korana ḡia tauri ruarua tu maina tarimari. ¹⁹ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḣoiaḡoma, murigu ai ḡoma raka, be au na tu tarimarima maina viniri bana vaḡa-ribami.” ²⁰ Benamo maoromaoro ḡeri reke ḡeraga-kwanerito, Iesu murinai ḡerakato.

²¹ Monana ḡeraka-iaḡoto-ḡoi nai, Iesu na tarikaka ruarua ma eḡitarito, Iakobo (o Iames) Sebedaio ma tarina Ioane ḡesi; ḡeri ḡasi ai tamari Sebedaio ḡesi ḡeri reke ḡwadareri ḡeturirito. Iesu na ekearito, ²² benamo maoromaoro ḡeri ḡasi e tamari ḡeraga-kwanerito, Iesu murinai ḡerakato.

Iesu evevaḡa-ribato ema keve tarimari evaḡa-namorito

Luka 6:17-19

²³ Iesu Galilea tanona mabarana erakaoto-ḡoi, Iuda tarimari ḡeri rubu nuḡari ai evevaḡa-ribato-ḡoi, e Barau ḡena Basileia, (ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiani), varina namona eḡobata-iaḡiato-ḡoi. Ema tarimarima ḡeri keve e midigu irauirau mabarari evaḡa-namorito. ²⁴ Ḡia varina ḡefuato, Siria tanona mabarana eḡabiato, benamo tarimarima na ḡeri keve tarimari mabarari ḡia ḡenai ḡeḡwa-iaḡorito e ḡeḡori-iaḡorito: Midigu irauirau, iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari, ḡue na evaḡiani kevena, tauḡani ḡeḡoḡoḡoḡoni, e tauḡaniri tavi tari ḡemaseto tarimari, Iesu na mabarari evaḡa-namorito. ²⁵ Tarimarima ḡutuma-bara ḡia murinai ḡerakato, Galilea na, Vanuḡa Gabanana (10) na, Ieruselema na, Iudea na, ema Ioridana ḡarukana mo rekena na maki ḡia ḡekavaiato.

5

Iesu ḡoro tuḡunai eḡobatato

¹ Iesu na tarima ḡutuma-bara eḡitarito, benamo ḡoro tai eraḡeto, iatanai etanu-tarito. Ḡena mero ḡia ḡenai ḡeiaḡoto. ² Benamo ḡia na evaḡa-riba matamarito, maiḡesina ekirato:

Iaku e verere korikorina

Luka 6:20-23

- ³ “Manau tarimari, Barau ḡenai moḡo ḡevetabekauni tarimari, tu beḡene iaku, korana Barau ḡena Basileia tu ḡia ḡeri.
- ⁴ Deidei toma ḡenuḡa-midigu midiguni tarimari tu beḡene iaku, korana Barau na ḡeri nuḡa-midigumidigu bevaḡa-magorini.
- ⁵ Manau tarimari tu beḡene iaku, korana Barau na tanobara mabarana ḡia bevinirini.
- ⁶ Veiḡa iobukaiobuka vitona ḡevito-iaḡiani e nanumasena ḡen anumase-iaḡiani tarimari tu beḡene iaku, korana vau beḡe ḡani-maseni.
- ⁷ Vevetuḡaḡwa tarimari tu beḡene iaku, korana Barau na ḡia maki bevetuḡa-ḡwarini.
- ⁸ Deidei nuḡari namo vedaurea tarimari tu beḡene iaku, korana ḡia na Barau beḡe ḡitaiani.
- ⁹ Deidei na toma vevaḡa-maino veiḡari ḡeveirini tarimari tu beḡene iaku, korana Barau na ḡia natunai bekiraḡirini.
- ¹⁰ Deidei na toma veiḡa iobukaiobukari ḡeveirini ḡaramanai ḡevaḡa-midigu midigurini e ḡevaḡa-rakavarini tarimari tu beḡene iaku, korana Guba Basileia tu ḡia ḡeri.
- ¹¹ Bema au murigu ai ḡorakani ḡaramanai ḡomi beḡe mugumugu-iaḡimini, beḡe vaḡa-midigu midigumini, e veiḡa rakavari irauirau ḡemi ai beḡe kiraḡirini beḡe ḡofaḡofa-iaḡimini nai, boḡono iaku. ¹² Boḡono iaku, boḡono verere, korana Barau na voimi baregona bevinimini gubai. Maiḡesina veiḡa ilailana, ḡomi murimi tarimari, peroveta tarimari guineri, na maki moḡesi ḡevaḡa-rakavarito.”

Damena e mama

Mareko 9:50; Luka 14:34-35

¹³ “Ḡomi tu tanobara damenana. Bema damena mamina korikorina bekorini nai, kamara dabarai mamina ma beḡenoḡoini? Mai tu varau berakava, asi ḡena namo ta. Moḡa lorinai beḡe fitoḡaiani, benamo tarimarima kwakuri na ma beḡe fanafana-tariani.

14 Ĝomi tu tanobara mamana. Ĝoro tuĝunai ĝevaĝa-ruĝaiato vanuĝana tu asi bevekuretoĝani riba. 15 Lamefa beĝe gabuani maki, ĝuro gaburenai asi beĝe toreani, senaĝina lamefa toretorena fatana korikorinai beĝe torekauani. Benamo ĝia mamana na numa tarimari mabarari bevinirini. 16 Ilailana, ĝomi ĝemi mama tarimarima ĝoirari ai moĝesi boĝono vaĝa-foforiri, be ĝemi veĝa namori beĝene ĝitari, benamo Tamami gubai etanuni tu beĝene vaĝa-raĝea.”

Iesu ema taravatu

17 “Maiĝesina asi boĝono tuĝa-maĝi, au aiaĝomato tu, Mose ĝena taravatu e peroveta tarimari ĝeri guruĝa asi aniri ai bana vaĝa-iaĝori ĝana. Asiĝina. Au tu asi aiaĝomato moĝeri guruĝa asi tauri ai bana vaĝa-iaĝori ĝana, senaĝi bana vaĝa-moĝoniri e bana vaĝa-kori ginikauri uranai aiaĝomato. 18 Moĝoni akira-mini, guba e tanobara roĝo ĝetanuni nuĝanai, taravatu ĝena leta misina korokorona ta o ĝena koma ta asiĝina ĝinavaĝi berekwa-rekwani, beiaĝoni mo, taravatu mabarari tauri korikori beĝea ĝorani. 19 Moĝa lorinai, tarima ta na taravatu misina korokorona ta bekira-sirivaĝi viniani, ema ĝena ura veĝanai tarima kotari mai veĝa ilailana ma bea vaĝa-ribarini, ĝia tu Guba Basileiai gabi tarimanai beĝe kiraĝiani. Senaĝina tarima ta na taravatu bekorana-iaĝirini ema tarima kotari ma bea vaĝa-riba iaĝirini, ĝia tu guine tarimanai beĝe kiraĝiani Guba Basileia nuĝanai. 20 Akira-korikorimini, bema ĝomi ĝemi vei-iobukaiobuka na Farisea e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiani tarimari ĝeri vei-iobukaiobuka asi bevanaĝiani nai, ĝomi tu Guba Basileia nuĝanai asi boĝo raka-toĝani, asiĝina ĝinavaĝi.”

Vaĝivaĝi

Luka 12:57-59

21 “Ĝomi ma ribami, tarima guineri na taravatu guruĝari ĝeĝabirito, ĝekirato, ‘Asi bono vaĝivaĝi! A deikara na tarima ta bevaĝiani nai, ĝia tu Kota gabuna ĝana beiaĝoni.’ 22 Senaĝi toma au na akiramini: Tarima ta tarikakana bebaru-viniani nai, ĝia tu Kota gabunai beĝe danaĝiani. E dei na tarikakana beguruĝa-rakava viniani nai, ĝia tu Kota baranai beĝe vaĝa-ruĝaiani. Ema dei na tarikakana bekiraiani, ‘Ĝoi tu babo korikori’ betoni nai, ĝia tu asi ebuseni karavana ĝana beiaĝoni.

23 Moĝa lorinai, bema ĝemu varevare dagarana fata veaĝana iatanai bono torekaua, Barau bono vinia otoni nuĝanai, ĝoi tarikamu otuĝamaĝiani, ĝia ma ĝena meto ĝoi ĝemu ai, 24 benamo ĝemu varevare dagarana fata veaĝana ĝoiranai noraga-kwanea, noiaĝo, tarikakamu ĝesi maino boĝono ĝabia roĝo, gabivau bono ĝenoĝoi-iaĝo, ĝemu varevare dagarana fata veaĝanai bono torea Barau ĝena.

25 Ĝoi ebaru-vinimuni tarimana ĝesi maino boĝono raga-ĝabia, Kota gabuna ĝana roĝo mani ĝoraka-vegogoni nuĝanai. Korana ebaru-vinimuni tarimana na Kota eseĝaĝini tarimana ĝimanai bea tore-kaumuni ĝesi, ema Kota eseĝaĝini tarimana na dibura numana ĝitaĝauna tarimana ĝimanai betoremuni, benamo ĝia na dibura numana nuĝanai bebiri-ĝaumuni garina. 26 Au na akira-korikorimini: Monana asi roĝo boraka-rosini, beiaĝoni mo, ĝemu meto voina bodava-ĝosiani.”

Veĝura-vanaĝi

27 “Ĝomi ma ribami, tarima guineri na taravatu guruĝari ĝeĝabirito, ĝekirato, ‘Asi bono veĝura-vanaĝi!’ 28 Senaĝi au na akiramini: Deikara na tarima ta ĝaraĝona beĝita-karakaraiani ma eurani bene ĝabia ĝia ĝena, ĝia tu nuĝana tuĝamaĝina ĝenana varau beveĝura-vanaĝi mo vavine ĝenai.

²⁹ Bema ġoi matamu aroribana na evaġa-rakavamuni nai, bono ġibo-vaġia, bono fitoġaia! Korana tauġanimu rakavana rekena berekwa-rekwani tu namo, a asi namo tauġanimu mabarana karava asi ebuseni gabunai beġe fiu-kauani. ³⁰ Ma bema ġoi ġimamu aroribana na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua, bono fitoġaia. Veġa namona tu, tauġanimu rakavana rekena bono fitoġa-guinea, be tauġanimu mabarana karava eġara-vanaġi vanaġini gabuna ġana asi bene iaġo.”

Vavine tuġuraka

Mataio 19:9; Mareko 10:11-12; Luka 16:18

³¹ “Tarima guineri na taravatu guruġari ġeġabirito, ġekirato, ‘Tau ta ġaraġona betuġu-rakaiani nai, ġia na veġaraġo ruġaruġana fefana bene tore-vinia.’ ³² Senaġina au na akiramini: Bema tarima ta ġaraġona betuġu-dobiani, senaġi vavine tu veġura-vanaġi veġari asi eveini, mo tau na ġaraġona tu veġuravanaġi vavinena evaġa-iaġoani. Ema deikara na etuġu-rakaiato vavinena beġaraġoani tarimana tu, beveġura-vanaġini.”

Guruġatore

³³ “Ġita senera ġevaġa-ribarito guruġari ġomi tu ma ribami: ‘Ġemi guruġatore asi boġono vaġa-rakavaia, senaġi Vereġauka ġoiranai ġokiraġi-toreto dagarari boġono veiri.’ ³⁴ Senaġi au na akiramini: Asi boġono guruġatore veġata! Ġemi guruġa vaġa-gwaġiġiri ġana guba asi boġono kiraġia, guba aranai asi boġono guruġatore, korana ġia tu Barau ġena terona; ³⁵ o tanobara aranai maki asiġina, korana ġia tu Barau kwakuna ġena fanakau dagarana; o Ierusalemara aranai, korana ġia tu Kini baregona ġena siti. ³⁶ Ġoi debamu, ġemu maġuri, maki asi bono kiraġia ġemu guruġatore vaġa-gwaġiġina ġana, korana ġoi na ġuimu sebona ta asi bovaġa-kurokuroani e asi bovaġa-dubadubaiani riba. ³⁷ Namona tu maiġa: Ġemu guruġa bono kiraġia, ‘Oi’ bene oi e ‘Asiġina’ bene asiġina. Moġa moġo, a guruġa tari ma okiraġirini tu Tarima Rakavana, Satani, ġenana eiaġomani.”

Evaġa-rakavamuni tarimana voina asi bono veia

Luka 6:29-30

³⁸ “Tarima guineri ġevaġa-ribarito guruġari ġomi tu ma ribami, maiġesi ġekirato: ‘Mata voina mata e doġa voina doġa.’ ³⁹ Senaġina au na akiramini, veġa rakavana evei-vinimuni tarimana asi bono veġa rakava-vinia. Bema tarima ta na taġomu aroribana beforoani nai, taġomu kaurina ma bono vinia maki. ⁴⁰ E bema tarima ta na Kotai betoremuni ġemu sedi bene ġabia ġana nai, ġemu koudi maki bono vinia. ⁴¹ Ema tarima ta na belau-naġimuni, kilomita sebonai bono kavaia betoni nai, kilomita ruarua ai ma bono raka ġia ġesi. ⁴² Ema enoġinoġini tarimana bono vinia, e ġemu ai bene ġabitore etoni tarimana maki asi bono kira-sirivaġi vinia.”

Ġevaġa-rakavamuni tarimari bono ura-viniri

Luka 6:27-28; 6:32-36

⁴³ “Tarima guineri ġevaġa-ribarito taravaturi ma ribami, ġekirato: ‘Ġoi sevimu tarimana bono ura-vinia, a evaġa-rakavamuni tarimana bono vaġa-rakavaia.’ ⁴⁴ Senaġina au na akiramini: Ġebaru-vinimini tarimari boġono ura-viniri, e dei na ġevaġa-rakavamini tarimari maki iatari ai boġono ġauġau. ⁴⁵ Maiġa ġenana boġo vaġa-foforiani, ġomi tu Tamami gubai etanuni na natunai evaġa-iaġomito. Korana ġia na ġaro tu veġa rakava tarimari e veġa namo tarimari iatari ai evaġa-raġekauani, ema ġura maki veġa iobukaiobuka e veġa ġeġeva-ġeġeva tarimari ġeri etuġu-riġoani. ⁴⁶ Bema

goura-vinirini tarimari tu ġomi ġeura-vinimini tarimari moġo nai, kamara varevare namona boġo ġabiani? Takesi ġegogoni tarimari o ġofaġofa tarimari na maiġesina maki ġeveiani. ⁴⁷ Ema tarikakami moġo boġo vaġa-namorini, ġemi namo tu kara? Barau asi ribari tarimari na maki mai veiġa ġeveiani. ⁴⁸ Moġa lorinai ġomi tu asi vetoukaumi boġono tanu, ġomi Tamami gubai etanuni asi vetou-kauna kavana.”

6

Vini korikorina rabu tarimari ġeri ai

¹ “Rorimi boġono vetore, ġemi veiġa namori tarimarima ġoirari ai asi boġono vaġa-foforiri, ġia na beġene vaġa-raġemi ġana. Maiġeri boġo veirini nai, Tamami gubai etanuni ġenana voimi asi boġo ġabini.

² Moġesi nai, ġemu varevare rabu tarimari bovinirini nai, asi bono ġobata-iaġia ma kibimu ġesi, ġofaġofa tarimari rubu ai e vanuġa ġatamanai ġeveini kavana, tarimarima na beġene vevato-iaġiri ġana. Akira-korikorimini, ġia tu tarimarima na ġevaġa-raġerini, be voiri tu varau ġeġabirito. ³ Sena-ġina ġoi ġemu varevare asi ġena-ġana tarimana novinia botoni nai, ġimamu kaurina asi bene riba, ġoi ġimamu aroribana na kara eveiani. ⁴ Be ġemu varevare vekuretoġai bono vini. Ema Tamamu na, kara eġorani vekuretoġai eġitarini, ġia na vau voimu bevinimuni.”

Vereġauka ġena ġauġau

Luka 11:2-4

⁵ “Bema boġo ġauġauni nai, ġofaġofa tarimari kavana asi boġono iaġo! Ġia ruġaruġari ai ma iakuri ġesi ġeġurigurini, rubu nuġari ai e vanuġa ġatamanai ema dabarai maki, tarimarima na beġene ġitari ġana. Au na akira-korikorimini, ġia voiri varau ġeġabito. ⁶ A ġoi ourani bono ġauġau otoni nai, ġemu numa daiġutuna nuġanai bono rakatoġa, ġatama-boka bono biri-ġaua, monai vau Tamamu bono noġi-vinia, ġia tu vekuretoġai etanuni. Ema Tamamu na, kara eġorani vekuretoġai eġitarini, ġia na vau voimu bevinimuni.

⁷ Ġomi boġo ġauġauni nai, asi boġono kiraġi ġenoġoi-ġenoġoi guruġa asi aniri ġeri ai, Barau asi ribari tarimari ġeveini kavana. Ġia ġetuġamaġini, ġeri guruġa vovoka ġekiraġirini naima, Barau na beseġaġirini. ⁸ Ġia kavari asi boġono iaġo. Korana ġomi na kara ġoura-vinirini, Tamami na eriba-guineani, gabivau ġomi na ġonoġi-viniani.

⁹ Maiġesina boġono ġurigurini:

‘Ġai Tamama o, gubai otanuni; ġoi aramu baġana vaġa-veaġaia;

¹⁰ ġemu Basileia bene iaġoma; ġemu ura tanobarai baġana veia, gubai ġeveiani kavana.

¹¹ Ġema-ġama toma bono vinima.

¹² Ġema rakava notuġamaġi-fitoġari, ġai ġevaġa-rakavamani tarimari ġeri rakava ġatuġamaġi-fitoġarini vaġa-ilailana.

¹³ Veribaġani ai asi bono ġori-kauma, a Rakava Tarimana, Satani, ġimana na bono vaġa-maġurima. [Korana Basileia tu ġoi ġemu, seġuka ġoi ġemu, mareva baregona ġoi ġemu, toma bene iaġo mo vanaġivanaġi, Amen.]’

¹⁴ Bema ġomi na ġevaġa-rakavamini tarimari ġeri rakava boġo tuġamaġi-fitoġarini nai, Tamami gubai etanuni na ġemi rakava maki betuġamaġi-fitoġarini. ¹⁵ Senaġina, bema ġomi na ġevaġa-rakavamini tarimari ġeri rakava asi boġo tuġamaġi-fitoġarini nai, Tamami na ġemi rakava maki asi betuġamaġi-fitoġarini.”

Ganiveaḡa

¹⁶ “Boḡo ḡani-veaḡani nai, asi boḡono boḡe-vetuḡa, ḡofaḡofa tarimari ḡeveini kavari. Ḡoirari ai ḡevevaḡa-fofori ḡofakauni, tarimarima na matoru beḡene kira, ‘Ḡeḡani-veaḡani kika’ beḡene si. Akira-korikorimini, ḡia voiri tu varau ḡeḡabirito. ¹⁷ A ḡoi, bema bono ḡani-veaḡa botoni nai, debamu ai deoro bono tore e ḡoiramu bono ḡurigia, ¹⁸ be tarimarima na asi beḡene ribamu, ḡoi tu oḡani-veaḡani, senaḡina Tamamu veḡuni ai moḡo bene riba. Ema Tamamu na, kara eḡorani vekuretoḡai eḡitarini, ḡia na vau voimu bevinimuni.”

*Ḡemi farefare gubai boḡono vaḡa-vegogo**Luka 12:33-34*

¹⁹ “Ḡemi farefare tu mai tanobarai asi boḡono vaḡa-vegogo! Korana faro ema lalalala o rasta na beḡe vaḡa-rakavarini ḡesi, ema lema tarimari na numa beḡe dareani ema beḡe lemarini. ²⁰ Ḡemi farefare gubai boḡono vaḡa-vegogo, faro e lalalala na asi beḡe vaḡa-rakavarini, ema lema tarimari na maki numa asi beḡe dareani ema asi beḡe lemarini riba. ²¹ Ḡoi ḡemu farefare ainai etanuni, ḡoi nuḡamu maki monai etanuni.”

*Mata tu tauḡani ḡena mama**Luka 11:34-36*

²² “Mata tu tauḡani ḡena lamefa kavana. Bema ḡoi matamu namo nai, tauḡanimu mabarana maki bemamani. ²³ Senaḡina bema ḡoi matamu tu rakava nai, tauḡanimu mabarana maki bemukunani. A bema mama ḡoi nuḡamu ai tu mukuna nai, mai mukuna tu bebarego-vedaureani!”

*Tarima ta vere ruarua vetuḡuri asi beiaḡo-vinini riba**Luka 16:13*

²⁴ “Tarima ta na vere ruarua vetuḡunaḡiri asi beiaḡo-vinirini riba. Korana ḡia na ta tu asi beura-viniani, a ta tu beura-viniani; ta bevaḡa-moḡoniani, a ta tu beḡofaḡofa-iaḡiani. Barau ema moni nega sebonai vetuḡunaḡiri asi boḡo iaḡo-vinirini riba.”

*Asi boḡono nuḡa-vekwarāḡi**Luka 12:22-31*

²⁵ “Moḡesi naima akiramini, ḡemi maḡuri asi boḡono tuḡamaḡiri, kara boḡo ḡanini o boḡo niuni; o tauḡanimi kara na boḡo dabuḡarini. Aiḡa tu dagara barana, maḡuri ba ḡaniḡani? E aiḡa tu dagara barana, tauḡani ba dabuḡa? ²⁶ Gubai ḡerovoni manuri ḡoḡitari! Ḡia tu asi ḡevarovaroni e asi ḡekwakwani, ema vamoka numari ai maki ḡaniḡani asi ḡevaḡa-vegogoni. Senaḡi Tamami gubai etanuni na eḡuburini. Ḡomi tu dagara baregomi, a manu tu kei! ²⁷ Ḡomi deikara onuḡa-vekwarāḡini nai, ḡemu maḡuri kota ma bovaḡa-maukaiani riba ba?

²⁸ Karase dabuḡa urari ai ḡove-tuḡamaḡi-vekwarāḡini? Boḡa veraverari ḡoḡitari, aiḡesi ḡegarani. Asi ḡeḡauveini e dabuḡa asi ḡeturini. ²⁹ Senaḡina akiramini, Kini Solomona ḡena vedabuḡa marevana maki ḡevanaḡiani. ³⁰ Mai tu Barau na tano ḡauḡari evaḡa-dabuḡarini, ḡia tu toma ḡegarani, a boinani tu karavai beḡe fiu-raḡerini, Barau tu moḡesina evaḡa-dabuḡarini. Ḡia na ḡomi asi veḡatana bevaḡa-dabuḡamini, ei? Ḡomi veḡabidadama misimisi tarimami! ³¹ Moḡesi nai, asi boḡono nuḡa-vekwarāḡi, asi boḡono kira, ‘Kara toma taḡanini?’ O ‘Kara toma taniuni?’ O ‘Kara toma tariḡoni?’ ³² Barau asi ribari tarimari na maiḡeri dagara mabarari ḡeraga-vetaurini, a Tamami gubai etanuni tu ribana, ḡomi na maiḡeri ḡoura-vinirini. ³³ Senaḡina

giniguine ġia ġena Basileia ema ġena vei-iobukaiobuka boġono vetau-guineri, benamo maniġeri dagara mabarari ġomi bevinimini. ³⁴ Moġesina naima boinani ġaro tuġamaġi-vekwarāġina asi boġono vei; boinani ġaro ġena vekwarāġi tu Barau ġimanai. Toma ġaro ġena vekwarāġi iatanai meto ma boġo torekauani nai, kamasi boġo ġwaiani?”

7

Tarimarima asi boġono vetau-viniri

¹ “Tarimarima asi boġono vetau-viniri, be Barau na maki asi bene vetau vinimi. ² Korana tu ġomi ġemi vetauvini ilailanai, ġomi maki moġesina moġo Barau na bevetau-vinimini; ema aiġesi ġovevaġa-vetovo vinirini, Barau na maki moġesi bevevaġa-vetovo vinimini. ³ Karase nai tarikakamu matanai libika oġitaiani, senaġi ġau tubina ġoi matamu nuġanai maniġa tu asi otuġamaġiani? ⁴ Kamara dabarai ġoi tarikakamu okiraiani, ‘Ġata, au na roġo matamu ai libika nakokia,’ senaġina ġoi tauġemu matamu ai ġau tubina ta etanuni? ⁵ Ġoi ġofaġofa taumu, guine tu ġoi matamu ai ġau tubina nokokivaġia roġo, benamo boboġeboġe-ginikauni vau, tarikakamu matanai libika bono ġabi-vaġia.

⁶ Dagara veaġari kwaiva (o kira-sirivaġi tarimari) asi boġono viniri, ema ġemi aġeva maki asi boġono fiu-rosiri bai ġoirari ai! Kwakuri na beġe fanataririni, benamo beġe doġe-kureni, ma beġe dare-misi misimini garina.”

Noġinoġi, vetauvetau, sekeseke o fidifidi

Luka 11:9-13

⁷ “Noġinoġi ai Barau na bevini-mini, vetauvetau ai boġo doġarini, sekeseke ai ġemi ġatama boka bekeoani. ⁸ Korana benoġi-noġini tarimana tu beġabini, bevetauni tarimana bedoġarini, ema beseke-sekeni tarimana Barau na ġena ġatama-boka bekeoani.

⁹ Ġomi dei bema natumu merona ġaniġani benoġini nai, ġoi na fore boviniani? ¹⁰ O maġani-kone benoġini nai, mota boviniani? ¹¹ Boġono tuġamaġi, ġomi tu rakava tarimami, senaġi dagara namori natumi viniviniri ma ribami, moġa lorinai ġomi Tamami gubai etanuni, ġia na dagara namori ġenoġi-viniani tarimari bevinirini veġatana!

¹² Ġomi kara ġourani tarimarima na ġemi ai beġene veiri veiġari, ġia ġeri ai maki moġeri veiġa boġono veiri. Mose ġena taravatu e peroveta ġeri vevaġa-riba guruġari tauna korikorina tu moġa.”

Barau ġena Basileia rakatoġana

Luka 13:24

¹³ “Ġatama-boka kibobonai boġono rakatoġa. A mase gabuna ġana eiaġoni dabarana tu baġaka, e ġena ġatama-boka tu barego rakava, ema ġutuma maki monai ġeraka-toġani. ¹⁴ Senaġi maġuri vanaġivanaġi ġana eiaġoni ġatama bokana tu kibobo e dabara maki kei rakava, ema tarimarima viravira na moġo ġedoġariani.”

Peroveta tarimari ġofaġofari

Luka 6:43-44

¹⁵ “Rorimi boġono vetore peroveta tarimari ġofaġofari ġerina. Ġia ġomi ġemi ai ġeiaġomani tu ma mamoe dabuġari ġesi, senaġina nuġari ai ġeri tuġamaġi tu boġa kwaivari rakavari kavari. ¹⁶ Ġia ġwaġwari ai vau boġo ribarini. Vine ġwari (o grapes) tu ġau ma giniri ġerina asi ġebokoni, ema figi ġwari maki ġauġa ġiniġiniri ġeri ai asi ġeġabini. ¹⁷ Ġau namona ġenana ġwaġwana namona bevaġa-ġoraiani, a ġau rakavana ġenana maki ġwaġwana

rakavana bevaḡa-ḡoraiani. ¹⁸ Ġau namona na ḡwaḡwa rakavana asi beḡwani riba, ilailana ḡau rakavana na ḡwaḡwa namona asi beḡwani riba. ¹⁹ Ġwaḡwa namori asi ḡeḡwani ḡauri tu beḡe basirini, ma karavai beḡe fiu-raḡerini. ²⁰ Moḡesina ilailanai peroveta tarimari ḡofaḡofari tu ḡwaḡwari ai boḡo ribarini.

²¹ Dia ‘Vereḡauka, Vereḡauka,’ ḡetoguni tarimari mabarari tu Guba Basileiai beḡe raka-toḡani. Asiḡina. Deikara Tamagu gubai etanuni ekorana-iaḡiani e ḡena ura veiḡari eveirini tarimana ḡereḡana moḡo. ²² Kota baregona ḡarona beraḡasini nai, tarima ḡutuma na beḡe kiraguni, beḡe kirani, ‘Vereḡauka, Vereḡauka, ḡoi aramu ai ḡaperovetato, e ḡoi aramu ai iauka rakavari ḡalai-vaḡirito, ma ḡoi aramu ai nuḡa-farevaḡi veiḡa boruri ḡutuma maki ḡaveirito.’ ²³ Benamo au na bakirarini, bakirani, ‘Au asi ribagu ḡomi. Ġeguna ḡoraka-veḡita, ḡomi veiḡa rakava tarimami!’ ”

Numa ruarua ragaragari tauri

Luka 6:47-49

²⁴ “Moḡa lorinai, tarima ta na ḡegu guruḡa maiḡeri eseḡaḡirini, ma veiḡari eveirini tu, tarima iaunegana na ḡena numa fore iatari ai evaḡa-ruḡaiato kavana. ²⁵ Ġura baregona eraguto, ḡaruka mabarari ḡeḡabatarito, iavara asikeikeina eragato nai, mo numa edoriato; senaḡina asi eḡwa-lauato, korana ḡia tu fore iatanai evaḡa-ruaḡaiato nai. ²⁶ A deikara na ḡegu guruḡa maiḡeri eseḡaḡirini, senaḡi veiḡari tu asi eveirini, ḡia tu tarima babona noḡa, numa eragato nai, miri iatanai moḡo evaḡa-ruḡaiato. ²⁷ Ġura baregona eraguto, ḡaruka mabarari ḡeḡabatarito, iavara asikei eraḡasito, mo numa edoriato nai, eḡwa-lauato, benamo eḡwa-rovorovoto.”

²⁸ Iesu na ḡena ḡobata guruḡari maiḡeri ekiraḡi-ḡosirito nai, mai ve-gogo tarimari ḡutuma-bara na ḡena vevaḡa-riba guruḡari ḡeḡaba-iaḡirito. ²⁹ Korana ḡena guruḡa ma seḡukana, dia ḡeri taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiatio-ḡoi tarimari ḡeri guruḡa kavana.

8

Iesu na lepera tarimana evaḡa-namoato

Mareko 1:40-44; Luka 5:12-14

¹ Iesu ḡoro tuḡuna na ma emariḡoto nai, tarima ḡutuma-bara ḡia murina na ḡerakato. ² Benamo tarima ta ma leperana Iesu ḡenai eiaḡoto, ḡoiranai evetui-tarito, ekirato, “Vereḡauka, bema ḡoi ourani nai, moḡoni boiareva-guni, bovaḡa-namoguni riba!” ³ Iesu na ḡimana eduḡi-roroḡotoato, keve tarimana eḡabi-karaiato, ekirato, “Aurani, be nonamo!” Benamo vaḡa-sebo lepera na enamoto. ⁴ Iesu na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Tarima ta asi bono kira-varaia. Noiaḡo, Rubu Veaḡa verena na bene ḡitamu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraḡiatio ilailanai bono vinia; be tarimarima beḡene riba, ḡoi tu bonamo.”

Roma vetari verena ḡena vetuḡunaḡi merona

Luka 7:1-10

⁵ Iesu Kaperanauma ai eraḡasito nai, Roma vetari verena ta ḡia ḡenai eiaḡoto, Iesu enoḡiatio, ⁶ ekirato, “Vereḡauka, ḡegu vetuḡunaḡi merona tauḡanina asi eḡarevani, be numai egenataḡoni, ema midigu maki barego eḡanini.” ⁷ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Au aiaḡosini, be asi-vaḡa-namoani.” ⁸ Vetari verena na evaḡa-veseato, ekirato, “Vereḡauka, au tu asi ilaila ḡoi ḡegu numai boraḡe-kauni; senaḡi ḡoi noguruḡa moḡo, benamo au ḡegu vetuḡunaḡi merona benamoni. ⁹ Au maki tarima kota ḡeri veḡitaḡau

gabureri ai, ema vetari tarimari o soldia tu au gaburegu ai. Au na ta bakiraiani, 'Noraka!', benamo berakani, ma ta bakiraiani, 'Noiaġoma!', benamo beiaġomani. Ema au ġegu vetuġunaġi merona bakiraiani, 'Maiġa noveia!', benamo beveiani."

¹⁰ Iesu na ġena guruġa eseġaġiato nai, eġaba-rakavato. Benamo ġia murinai ġerakato tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, "Au na akira-korikorimini, Isaraela nuġanai mai-ġesina veġabidadama ta roġosi bana doġaria. ¹¹ Au na akiramini maki, tarimarima ġutuma ġaro-raġe e ġaro-riġo rekeri na beġe iaġomani, Aberahamo, Isako, e Iakobo ġesi vereko baregonai beġe ġani-vegogoni Guba Basileiana nuġanai. ¹² Senaġina tovotovonai Barau na eġabiviriġirito tarimari, Basileia nuġanai beġene tanu etato tarimari tu, Barau na befiu-rosirini murikai, mukuna furufuru nuġanai. Monai beġe taġini, e gadikari maki beġe veġara-tarini."

¹³ Benamo Iesu na vetari verena ekiraiato, ekirato, "Noiaġo, ġemu numa ġana! Boveġabidadama lorinai, veġana beġorani." Ġena vetuġunaġi merona mo horai varau enamoto.

Iesu na Simona ġena taġama evaġa-namoato

Mareko 1:29-31; Luka 4:38-39

¹⁴ Iesu Petero ġena numai eraka-toġato. Monai Petero ġena taġama vavinenena ekevento, tauġanina eseġukato, be eġena-taġoto-ġoi, Iesu na eġitaiato; ¹⁵ ġimanai eġabito, benamo ġena keve ekorito, evaisi-raġeto, benamo ġia eġubuato.

Iesu na tarimarima ġutuma evaġa-namorito

Mareko 1:32-34; Luka 4:40-41

¹⁶ Lavilavi ai iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari ġutuma Iesu ġenai ġeġori-iaġorito. Iesu na moġeri iauka rakavari ġena guruġa seġukana ġenana moġo elai-vaġirito, e keve tarimari mabarari maki evaġa-namorito. ¹⁷ Maiġeri veġa vaġa-moġoniri tu Isaia, peroveta tarimana, na ekiraġiato kavana, ekirato, "Ġia na ġera midigumidigu eġabi-veġitarito, ema ġera keve iraurau eġwarito, evaġa-namorito."

Iesu murinai beġene raka ġetato tarimari

Luka 9:57-60

¹⁸ Iesu na tarimarima ġutuma na ġevegogo-ġeġeraġiato eġitarito, benamo ġena mero ekirarito, ekirato, "Siveġasi-vanaġi, kou mo rekena ġana." ¹⁹ Nuġanai taravatu evevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana ta Iesu ġenai eiaġoto, ekirato, "Vevaġa-riba tarimamu, ġoi aiġana boiaġoni nai, au ġoi murimu ai moġo bana raka atoni." ²⁰ Iesu na ekiraiato, ekirato, "Boġa kwaivari ma ġeri kouġa, ema manu ma ġeri nuġi, senaġi Tarimarima Natuna tu asi ġena gena gabuna."

²¹ Iesu ġena mero ta na maki evaġa-guruġaiato, ekirato, "Vereġauka, mani ġemu veġa, naġenoġoi, be tamagu roġo naguria." ²² Iesu na evaġa-veŋato, ekirato, "Murigu ai noma raka, mani tu noiaġuiri; mase tarimari (o Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari) na ġeri mase tauġeri na beġene guriri."

Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ġoirito

Mareko 4:36-41; Luka 8:22-25

²³ Iesu ġasi ai eraġeto nai, ġena mero maki ġia ġesi ġeraġe-sebonato. ²⁴ Ġeiaġoto-ġoi nai, asikauna iavara asikei kou ai eraġasito, benamo ureure tu ġasi nuġanai ġevebubu-ġurato. A Iesu tu egenato-ġoi. ²⁵ Benamo ġena mero ġeiaġoto ma ġevaġoato, ġekirato, "Vereġauka, novaġa-maġurima, ġita tu mai taburuni, dori tamaseni. ²⁶ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, "Karase

nai gōgarini? Veḡabidadama kei rakava tarimami!” Benamo Iesu evariḡisito, iavara ma ureurena ḡesi ekira-ḡoirito, benamo ḡedokoto, ḡemeḡomeḡo-tarito. ²⁷ Tarimarima mabarari ḡeḡaba-rakavato, ḡekirato, “Mai tu kamara tarima se? Iavara e ureure na maki garona ḡeseḡaḡiani!”

*Iesu na tarima ruarua iauka rakavari na ḡeboroḡirito evaḡa-namorito
Mareko 5:1-17; Luka 8:26-37*

²⁸ Galilea kouna tavina rekenai, Gadara (o Gerasa) tarimari ḡeri tano ai, Iesu eraḡasito, benamo iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari ruarua gara kouḡari na ḡeiaḡomato-ḡoi Iesu ḡenai. Mai tarima ruarua tu ma gariri, moḡa lorinai tarima ta mo dabara na asi eraka-vanaḡito-ḡoi. ²⁹ Benamo tauri ruarua Iesu ḡeḡaba-viniato, ḡekirato, “Barau Natuna o, kara ḡai ḡemai noveia otoni? ḡoi boiaḡoma maiḡa tu, noma vaḡa-midiguma ḡana, ḡaro korikorina roḡosi roḡo bene raḡasi nuḡanai, ei?”

³⁰ Monai, asi manaḡa lelevaḡi, bai serina ḡedokadokato-ḡoi. ³¹ Moḡesina nai iauka rakavari na Iesu ḡenoḡiato, ḡekirato, “Bema ḡoi na ḡai bolai-vaḡimani nai, notuḡuma bai ḡeri ai, ḡia nuḡari ai ḡaraka-toḡa.” ³² Iesu na ekirarito, ekirato, “Be ḡoiḡo!” Benamo iauka rakavari mo tarima ruarua ḡerina ḡeraka-vaḡito, ḡeiaḡoto, bai ḡeri ai ḡeraka-toḡato. Benamo bai serina mabarana eḡwa-bubu-lausiato, lalaḡa na ḡekokosi-firiḡoto, kou ai ḡeveḡuḡutu-maseto.

³³ Bai ḡitaḡauri tarimari ḡeraga-kwareḡato, vanuḡa ḡana ḡeiaḡoto, vari mabarana ḡekiraḡiato, ema iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari ḡeri ai kara ḡeḡorato mabarari maki ḡevaḡa-foforirito. ³⁴ Benamo vanuḡa tarimari mabarari ḡeḡoto-iaḡoto, Iesu beḡene ḡitaia ḡana. Iesu ḡenai ḡeraḡasito nai, ḡenoḡiato, ḡeri tano na bene raka-veḡita.

9

Iesu na rakava etuḡamaḡi-fitoḡarito

¹ Iesu ḡasi tai eraḡekauto, ma eḡenoḡoito, kou na evanaḡito, ḡena vanuḡa korikori ḡana eiaḡoto. ² Monai tarima kotari na tauḡanina tavi ta emaseto tarimana ta gedai genagenanai Iesu ḡenai ḡeḡwa-iaḡoato. Iesu na ḡeri veḡabidadama vetoḡana aiḡa barana eḡitaiato, benamo keve rakava tarimana ekiraiato, ekirato, “Natugu, bono kokore, ḡemu rakava batuḡamaḡi-fitoḡari.”

³ Benamo taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari tauḡeri maiḡesina ḡekirato, “Mai tarima na Barau ekira-fitoḡaiani.”

⁴ Iesu ma ribana ḡia kara ḡetuḡa-maḡirito-ḡoi nai evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Karase nai maniḡesina tuḡamaḡi rakavari ḡoḡabini? ⁵ Aiḡesina baguruḡani tu meraḡa, ‘Ḗemu rakava batuḡamaḡi-fitoḡari’ banasi, ba bara kira, ‘Noruḡa-vasi, noraka’ barasi? ⁶ Au na navaḡa-ḡitami, Tarimarima Natuna tu ma ḡena maoro, rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini tanobarai.” Benamo Iesu na keve rakava tarimana evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Novariḡisi, ḡemu geda noḡabia, be numa ḡana noiḡo!” ⁷ Benamo mo tarima evaisiraḡeto, ḡena numa ḡana eiaḡoto. ⁸ Tarimarima na mo veḡa ḡeḡitaiato nai, ḡegarito e Barau ḡevaḡa-raḡeato, korana seḡuka moḡesina tarimarima evinirito nai.

*Iesu na Mataio ekeaiato
Mareko 2:13-17; Luka 5:27-32*

⁹ Iesu monana eraka-vanaḡito nai, ḡia na tarima ta arana Mataio eḡitaiato, takesi moniri ḡeḡabito-ḡoi numanai etanu-taḡoto-ḡoi nai eḡitaiato. Benamo

Iesu na ekiraiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” Benamo Mataio evaisiraġeto, Iesu murina na eiaġoto.

¹⁰ Iesu Mataio ġena numai eġaniġanito-ġoi nai, takesi gogo tarimari vovoka e vei-rakava tarimari ġutuma maki ġeiaġomato, Iesu ma ġena mero ġesi ġeġaniġani-vegogoto. ¹¹ Farisea tarimari kotari na ġeġitaiato nai, Iesu ġena mero ġedanāġirito, ġekirato, “Karase nai ġomi ġemi vevaġa-riba tarimana tu takesi gogo e vei-rakava tarimari ġesi ġeġaniġani-vegogoni?”

¹² Iesu na mo guruġa eseġaġiato, benamo evaġa-veserito, ekirato, “Namo tarimari na doketa asi beġe vetaurini, senaġina keve tarimari na moġo. ¹³ Ġoiāġo, tauġemi na Buka Veāġa na ekiraġiani guruġana ġoa vetaua, maiġesina ekirani, ‘Au na dia ġomi ġemi ginitaġo o boubou varevareri aura-vinirini. Au aurani ġomi na vevetuġaġwa e veiau-namo boġono vaġa-foforiri.’ Au tu vei-iobukaiobuka tarimari keakeari asi aiaġomato, senaġi vei-rakava tarimari moġo.”

Ġaniveaġa

Mareko 2:18-22; Luka 5:33-39

¹⁴ Moġa murinai Ioane Babatiso ġena mero Iesu ġenai ġeiaġoto, benamo ġedanāġiato, ġekirato, “Karase nai ġai e Farisea tarimari tu ġaġani-veaġani, a ġoi ġemu mero tu asi ġeġani-veaġani?”

¹⁵ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ġotuġamaġini, veġaraġo varigu tarimana ġatana seviri ai etanuni nuġanai beġe taġini ba? Asiġina! Ġarona eiaġomani, veġaraġo variġu tarimana ġatana ġerina beġe ġabi-veġitaiani, monai vau beġe ġani-veaġani.

¹⁶ Tarima ta na dabuġa variġuna veseana dabuġa guinena ġesi asi bebani-vegogoani. Bema moġesina beveini nai, dabuġa variġuna na guinena bedareani, ema vedarena maki bebaregoni. ¹⁷ Tarima ta na maki vine nanuna variġuna nanigosi kefina guinenai asi besisiani. Bema moġesina beveini nai, nanigosi kefina guinena bevedareni, vine nanuna bevebubuni, ema kefi maki berakavani. Senaġina vine nanuna variġuna nanigosi kefina variġunai bebubu-ġuriaiani tu namo. Benamo ruarua, vine nanuna e kefi, beġe tanuni, asi beġe rakavani.”

Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaġa-namorito

Mareko 5:22-43; Luka 8:41-56

¹⁸ Iesu na roġo ġena mero evaġa-ribarito-ġoi nuġanai, vere ta eraġasito, Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, ekirato, “Au natugu kekenina inivau moġo bemase. Si-iaġo, ġimamu iatanai bono tore-kaua, benamo natugu bemaġurini.” ¹⁹ Iesu evaisi-raġeto, ġia ġesi ġeiaġoto. Ġena mero maki ġia ġesi ġeiaġo-sebonato.

²⁰ Ġeiaġoto-ġoi nuġanai, vavine ta, ġena keve tu rara kevena, laġani gabanana ruarua (12) ekeve-iaġiato, eiaġomato Iesu murina rekena na, ma ġena dabuġa dudunai eveġabikauto. ²¹ Korana tu ġia evetuġamaġito, “Ġena dabuġai moġo haveġabikauni nai, banamoni.” ²² Iesu eruġa-kureto, eġitaiato, ekirato, “Natugu, bono kokore! Ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu.” Benamo vaġa-sebo ġena keve enamo-ġosito.

²³ Iesu tu mo vere ġena numai eraka-toġato. Ivirikou furufuru tarimari e taġitaġi tarimari ma gururi baregori ġesi eġitarito, ²⁴ benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġoraka-rosi. Kekeni tu asi bemase, ġia tu egenani moġo.” Senaġi tarimarima na ġerikiriki-iaġiato. ²⁵ Iesu na mo tarimarima ġutuma etuġu-rosirito murinai, ġia eraka-toġato numa nuġanai, kekeni

gimanai eḡabito; benamo mo kekeni evaisi-raḡeto. ²⁶ Mai veīḡa varina tu mo tano mabaranaī ḡevarifiu-iaḡiatio.

Iesu na mata-bubu tarimari ruarua evaḡa-namorito

²⁷ Iesu na mo gabu ma eraga-kwaneato. Erakato-ḡoi nai, mata-bubu tarimari ruarua murina na ḡeiaḡoto, ḡekea-viniatio, ḡekirato, “Davida Natuna o, ḡai novetuḡama!” ²⁸ Iesu numai eraka-toḡato nai, mo mata-bubu tauri ruarua maki ḡeraḡe-kauto. Benamo Iesu na edanaḡirito, ekirato, “Ḡomi na ḡovaḡa-moḡoniguni, au na bavaḡa-namomini riba?” Ḡia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Vereḡauka, oi, ḡavaḡa-moḡonimuni.” ²⁹ Benamo Iesu na matari eḡabi-kararito, ekirato, “Ḡemi veḡabidadama lorinaī, veīḡana tu bana veia ḡemi.” ³⁰ Benamo matari ḡefafato. Iesu na ma nuḡana mabarana ḡesi evaḡa-guruḡa gwaḡiḡi-rito, ekirato, “Mai veīḡa beḡora maīḡa varina tarima ta asi boḡono kira-varaia!” ³¹ Senaḡina tauri ruarua ḡeraka-rosito, ḡeiaḡoto, Iesu varina mo tano mabaranaī ḡea varifiu-rovorovoato.

Iesu na muru-bubu tarimana ta evaḡa-namoato

³² Tauri ruarua numa na ḡeraka-rosito-ḡoi nuḡanaī, tarima ta, iauka rakavana na eboroḡiatio nai asi eguruḡato-ḡoi, Iesu ḡenaī ḡeḡabi-iaḡoato. ³³ Iesu na iauka rakavana elai-vaḡiatio murinaī, mo muru-bubu tarimana varau eguruḡato. Tarimarima mabarari na mai eḡorato veīḡana ḡeḡaba-iaḡiatio, ḡekirato, “Maiḡesina veīḡana ta Isaraela nuḡanaī roḡosi bene ḡora!” ³⁴ A Farisea tarimari ḡekirato, “Mai tu iauka rakavari ḡeri vere ḡena seḡukana na iauka rakavari ḡia na elai-vaḡirini.”

Iesu na ḡena mero Isaraela tarimari ḡeri ai etuḡurito

³⁵ Iesu na vanuḡa baregori ema keiri mabarari eiaḡo-vinirito: Ḡeri rubu ai evevaḡa-ribato-ḡoi, Barau ḡena Basileia varina namona eḡobata-iaḡiatio-ḡoi, ema keve e midigu-midigu tarimari mabarari evaḡa-namorito. ³⁶ Iesu na mo tarimarima ḡutuma-bara eḡitarito nai evetuḡarito, korana ḡenuḡa-vekwarḡito e asi ḡeri veduru ḡabi tarimari, vaḡa-ilailana mamoe asi ḡitaḡauri tarimana ta kavana. ³⁷ Benamo Iesu na ḡena mero ekirarito, ekirato, “Makora ḡitaḡitana tu barego, senaḡina ḡauvei-iaḡina tarimari tu asi ḡutuma. ³⁸ Vamoka ḡaniḡanina vinivinina Vereḡaukana boḡono noḡia, be ḡauvei tarimari bene tuḡuri, ḡena ḡaniḡani gogo vamokari ḡana.”

10

Iesu na ḡena apostolo merori gabanana ruarua (12) ekearito

¹ Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo seḡuka evinirito, iauka rakavari beḡene lai-vaḡiri, e keve ema midigu-midigu mabarari beḡene vaḡa-namori ḡana.

² Mai apostolo tarimari gabanana ruarua (12) arari tu maīḡeri: Ginigu-inena tu Simona, arana ta tu Petero, e ḡia tarina Anduru; Iakobo (o Iames), Sebedaio natuna, ma tarina Ioane ḡesi; ³ Filipino e Batolomeo; Tomasi e takesi gogo tarimana Mataio; Iakobo (o Iames), Alfeo natuna, e Tadeo; ⁴ Simona, Selote tarimana, ema Iudas Isakariota, Iesu berevaiani tarimana.

Iesu na apostolo tarimari ḡeri ḡauvei evinirito

Mareko 6:7-13; Luka 9:1-5

⁵ Mai tarima gabanana ruarua (12) Iesu na etuḡu-rosirito ema velaunaḡi sisibari maīḡesina evinirito, ekirato, “Irau bese tarimari ḡeri ai asi boḡono iaḡo, e Samaria vanuḡari tai maki asi boḡono raka-toḡa; ⁶ senaḡina Isaraela besena ḡeri ai boḡono iaḡo, ḡia tu ḡerekwa-rekwato mamoeeri kavana.

⁷ Ġoiāgo, ma maiġesi boġono ġobata, boġono kira, ‘Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani maiġa)!’ ⁸ Keve tarimari boġono vaġa-namori, mase tarimari boġono vaġa-maġuriri, lepera tarimari boġono iarevari boġono vaġa-namori, e iauka rakavari boġono lai-vaġiri! Ġomi na ġoġabiato asi voina, boġono vini maki asi voina.

⁹ Ġemi iaġoiāgo ai moni asi boġono ġabikau, golo o silva moniri o kopa moniri maki asi boġono ġwakau. ¹⁰ Dura asi boġono ġabikau, sedi ruarua, tamaka, ema togoi maki asi boġono ġabi. Korana ġauvei tarimana ġena-ġana tu beġene vinia veġata.

¹¹ Vanuġa baregona tai o vanuġa keina tai boġo raka-toġani nai, deikara eurani ġena numai bene ġabi-raġemi etoni tarimana boġono vetaua. Mo numai moġo boġono tanu, bene iaġo mo, vanuġa ma boġono raga-kwanea. ¹² Numai ġoraka-toġani nai, numa tarimari boġono vaġa-namori, boġono kira, ‘Maino ġomi ġemi ai bene tanu!’ ¹³ Bema mo numa tarimari na beġe ġabi-raġemini nai, Barau ġena maino ġeri ai betanuni. Senaġina bema ġia na asi beġe ġabi-raġemini nai, Barau ġena maino ġeri ai asi betanuni, ġemi ai ma beġenoġoini. ¹⁴ Kamara numai o vanuġai tarimarima na asi beġe ġabi-raġemini e ġemi guruġa asi beġe seġaġirini nai, mo numa o vanuġa boġono iaġuia, kwakumi kauri boġono kwari-ketoketori, (ġia ġeri kira-sirivaġi vaġa-moġoniri ġana). ¹⁵ Au na akira-korikorimini, Barau ġena Kota ġaronai mo numa o vanuġa ġeri rakava voina metona tu barego lelevaġi beġabiani, Sodoma e Gomora ġeri rakava voina maki bevanaġiani.”

*Vanevane e midigumidigu ġoirai
Mareko 13:9-13; Luka 21:12-17*

¹⁶ “Ġoseġaġi, au na mai atuġumini mamoe kavana boġa kwaivari rakavari vefakari ai. Moġa lorinai, mota kavana boġono iaunega ema boġono manau pune kavana. ¹⁷ Lorimi boġono vetore tarimarima ġeri ai! Korana ġia na beġe ġabimini ma beġe tuġu-iaġomini Iuda ġeri kanisoro tarimari ġeri ai, ema ġeri rubu nuġari ai beġe kwarimini. ¹⁸ Au ġoġabi-raġeguni dainai, gavana e vere barari o kini ġeri ai roġo beġe ġabi-iaġomini, ġia ġoirari ai au vaġa-moġonigu ai boġono iaġo, korana irau bese tarimari maki Vari Namona beġene ribaia. ¹⁹ Bema Kota tarimari ġoirari ġana beġe ġabi-iaġomini nai, kara toma boġoa kiraġirini o kamasi boġo kiraġirini guruġari asi boġono nuġa-vekwarāġi-iaġiri. Korana mo ġaro ai kara boġo kiraġirini guruġari tu, Barau na vau bevinimini. ²⁰ Dia ġomi boġo guruġani, senaġina Barau Iaukana ġomi ġemina beguruġani.

²¹ Kakana na tarina berevaiani bene mase ġana, tamana na natuna maki moġesina beveiani. Naturi na tamari sinari beġe seġafore-vinirini ema mase ai maki beġe torerini. ²² Tarimarima mabarari na beġe iau-rakavamini, korana au ġoġabi-raġeguni nai. Senaġina deikara bevevaġa-gwaġigini mo dokona tu bemaġurini. ²³ Vanuġa tai beġe vaġa-rakavamini e beġe laimini nai, vanuġa ta ġana ma boġono raga-iaġo. Boġono riba-maoro, ġegu ġauvei asi roġo boġo vaġa-koriani Isaraela vanuġari mabarari nuġari ai, beiaġoni mo, Tarimarima Natuna bema-raġasini.

²⁴ Riba evetauani merona na ġena vevaġa-riba tarimana asi bevanaġiani; vetuġunaġi tarimana na guine-iaġina tarimana maki asi bevanaġiani riba. ²⁵ Riba evetauani merona bevevaġa-iaġoni ġena vevaġa-riba tarimana ġesi beġe ilailani, ema vetuġunaġi tarimana guine-iaġina tarimana ġesi maki beġe ilailani tu namo. Boġono tuġamaġia, tarimarima kotari na au tu doġoro

debana, Belsebul o Satani ġetoni, be ġomi, ġegu doġoro tarimami, maki moġesi beġe kiramini, ema beġe vaġa-metomini maki.”

Barau boġono gari-vinia

Luka 12:2-7

²⁶ “Moġa lorinai, tarimarima gariri asi boġono vei. Vekouġau dagarari mabarari beġea foforini, vekuretoġa guruġari mabarari beġea ribani. ²⁷ Au na kara dagara akira-varamini mukunai tu, ma boġono kiraġi-ġenoġoiri laġani matabarai, kara dagara ġereġami na boġo seġaġia tu, numa tuġuri na ma boġono kiraġi-foforia, (tarimarima mabarari na beġene seġaġia ġana). ²⁸ Tauġanina beġe vaġiani tarimari asi boġono gari-viniri, korana ġia na iauka asi beġe vaġiani. A Barau garina neġi boġono gari, korana ġia na ruarua bevaġirini riba, tauġanina e iauka, karava asi ebuseni gabunai.

²⁹ Bisini ruarua maki fene sebna na moġo ġevoirini, ene? Senaġina moġeri ta maki asi beketo-riġo kavani tano ai, bema Tamami asi beurani nai. ³⁰ A ġomi tu debami ġuri maki mabarari Barau na eiavi-ginikaurito. ³¹ Be asi boġono gari; ġomi voimi tu varaġe lelevaġi, bisini ġutuma voiri maki ġovanaġirito.”

Iesu asi boġono kira-ġuniġaua

Luka 12:8-9

³² “Deikara na au tarimarima ġoirari ai bekiraġi-foforiguni, ġia maki au na bakiraġi-foforiani Tamagu gubai etanuni ġoiranai. ³³ Senaġina au deikara na tarimarima ġoirari ai beruġaguni e bekira-ġuniġauguni, ġia maki au na baruġaiani e bakira-ġuniġauani Tamagu gubai etanuni ġoiranai.”

Dia maino, senaġi vetari

Luka 12:51-53; 14:26-27

³⁴ “Asi boġono tuġamaġi, au tu maino tanobara ġana aġwa-iaġomaiato. Asiġina, au tu dia maino aġwa-iaġomaiato, senaġi vetari urana na aiaġomato. ³⁵ Au aiaġomato tu, maġeri nama vaġa-ruġari ġana: Natu tauri na tamari beġe vevaġi-vinirini, natu vavineri na sinari beġe vevaġi-vinirini, taġama vavine keiri na ġeri taġama vavine barari beġe vevaġi-vinirini. ³⁶ Numa biaguna tu tauġena ġena numa tarimari na moġo beġe iau-rakava viniani.

³⁷ Deikara tamana o sinana beuravini-baregoani, a au tu betuġamaġi-keiguni nai, ġia tu asi ilaila au ġegu tarimai beġe kiraġiani. Ema deikara na natuna merona o kekenina beuravini-baregoani, a au beuravini-keiguni nai, ġia tu asi ilaila au ġegu tarimai beġe kiraġiani. ³⁸ E deikara tauġena ġena satauro asi beġwaiani, ema murigu na asi berakani, ġia tu asi ilaila au ġegu tarimai beġe kiraġiani. ³⁹ Deikara ġena maġuri moġo lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiani. A deikara au daigu ai ġena maġuri befitoġaiani tarimana, ġena maġuri asi bevei-rekwarekwaiani.”

Iesu ġena mero beġe ġabi-raġerini tarimari na voiri namori beġe ġabirini

Mareko 9:41; Luka 10:16

⁴⁰ “Dei na ġomi eġabi-raġemini, au maki eġabi-raġeguni, ema au eġabi-raġeguni tarimana na au etuġuguto Barauna maki eġabi-raġeani. ⁴¹ Dei na peroveta tarimana ta eġabi-raġeani, korana ġia tu Barau ġena guruġa vaġa-foforina tauna ta, ġia na peroveta tauna davana tu beġabiani. Ema dei na veiġa iobukaiobuka tarimana eġabi-raġeani, korana ġia tu Barau ġena ura ekorana-iaġiani tauna, ġia na vei-iobukaiobuka tarimana davana beġabiani. ⁴² E tarima ta na mai ġegu mero ta nanu faraka kapusi sebna ta beviniani,

korana ġia tu au ġegu vetuġunaġi tarimana, akira-korikori-mini, ġia voina tu beġabiani veġata.”

11

Ioane na ġena mero Iesu ġenai etuġu-iaġorito

¹ Iesu na moġeri sisiba guruġari ġena mero gabanana ruarua (12) ġeri ekiraġi-ġosirito murinai, ġia monana Galilea vanuġari ġana eiaġoto, monai Barau ġena guruġa bene vevaġa-riba iaġia e bene ġobata-iaġia ġana.

² Ioane Babatiso dibura numanai etanuto-ġoi nai, Keriso ġena ġauvei veiġari varina eseġaġiato, benamo ġia na ġena mero Iesu ġenai etuġu-iaġorito. ³ Iesu ġedanāġiato, ġekirato, “Barau na ekiraġi-toreato beiaġomani tarimana tu ġoi, ba tarima boruna ta baġana vaġa-nogaia?”

⁴ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġoġenoġoi, ġomi na boġo seġaġiri e boġo ġitari veiġari Ioane boġono kira-varaia: ⁵ Mata-bubu tarimari ġeboġeboġeni, kwaku rakava tarimari ġerakani, lepera tarimari ġenamoni, seġa-bubu tarimari ġeseġaġini, mase tarimari ġevariġisi-ġenoġoini, ema Vari Namona gara veġubu e asi ġeri-ġari tarimari ġeri eġobata-iaġiani. ⁶ Au ġegu ai asi ġena daradara tarimana tu eiakuni.”

⁷ Ioane ġena mero ġerakato vau, Iesu na ġevegogoto tarimari evaġa-guruġarito, Ioane varina ġeri ekiraġi-ato, ekirato, “Ioane ġenai ġoiaġoto nai, mo tano fakanai tu kara boġono ġitaia ġana? Gobu iavara na ekwari-ġareva ġarevaiani ġitaġitana ġoiaġoto? ⁸ Bema asiġina nai, kara boġono ġitaia ġana ġoiaġoto? Dabuġa namona eveiani tarimana ġitaġitana ġoiaġoto? Asiġina. Dabuġa namori ġeveirini tarimari tu kini ġeri numai ġetanuni. ⁹ Be, kara boġono ġitaia ġana ġoiaġoto? Peroveta tarimana dainai? Aba! Akiramini, ġoġitaiato tarimana tu peroveta tarimari mabarari evanaġirini. ¹⁰ Ioane varina Buka Veaġai maiġesi etoreato, Barau ekirato,

‘Au na ġegu vetuġunaġi tarimana tu batuġu-guineani, ġemu dabara ġoiramu ai vaġa-maġatana.’

¹¹ Moġoni akiramini, mai tanobarai beġe maġuri tarimari mabarari fakari ai Ioane Babatiso tu barego vedaurea, ta na asi bevanaġiani. Senaġina Guba Basileiana nuġanai gabi tarimana na Ioane tu evanaġiani. ¹² Ioane Babatiso ġena ġobata evari-fiurito-ġoi ġenana beiaġoma mo initoma, Barau na ġena Basileia o veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani, senaġina tarima tari na ġevevaġi-viniani, ġeri ura tu tauġeri beġene veġitaġau, a deikara Barau ġena Basileiai neraka-toġa etoni tarimana, ġia na ġekouani. (Mataio23:13).

¹³ Peroveta tarimari mabarari e Mose ġena taravatu maki na Barau ġena Basileia o veġitaġau ġeġobata-iaġiato-ġoi, eiaġomato mo, Ioane ġena negai.

¹⁴ Ema ġomi na ġeri guruġa boġo ġabi-raġeani ba asiġina, senaġina Ioane tu moġoni peroveta tarimana Elia, ġena iaġoma tu ġekiraġiato-ġoi. ¹⁵ Ma seġana tarimana bene seġaġi.

¹⁶ Toma ġuru tarimari tu deikara ġesi bavaġa-ilailarini? Ġia tu noġa mero keiri kavana, vanuġa ġatamanai ġetanu-taġoni, ġeġereni, tavi ta merori na tavi tai ġekea-vinirini, ġekirani,

¹⁷ ‘Ġai tu veġaraġo vererenai ġita ġalauto-ġoi ġomi ġemi, senaġi ġomi tu asi ġobarato-ġoi! Ġai tu mase mariri ġaġabito-ġoi, senaġi ġomi tu asi ġotaġito-ġoi!’

¹⁸ Ioane eiaġomato, eġani-veaġato ema vine nanuna asi eniuato. Benamo ġekirani, ‘Ġia tu iauka rakavana na eboroġiato,’ ġetoni. ¹⁹ A Tarimarima

Natuna eiaĝomato, ĝia tu ĝaniĝani ta asi eruĝaiani. Benamo ĝekirani, ‘Ĝia tu boĝeka tarimana ema vine nanuna eniu-ĝutumani tarimana, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ĝatari!’ ĝetoni. Senaĝi Barau ĝena iaunega vaĝa-foforina e vaĝa-moĝonina tu ĝena vetoĝa namori ĝerina.”

Asi veĝabidadama vanuĝari

Luka 10:13-15

²⁰ Iesu na ĝena seĝuka ĝauveiri vanuĝa baregori tari nuĝari ai eveirito, senaĝi ĝeri rakava ĝerina asi ĝevetuĝamaĝi-kureto-ĝoi, naima Iesu na moĝeri vanuĝa tarimari evanerito. ²¹ Ekirato, “Korasini o, ĝoi ema Betesaida, vetuĝami kika! Korana nuĝa-farevaĝi veiĝa boruri ĝemi ai ĝefoforito-ĝoi tu, Taia e Sidono nuĝari ai beĝere fofori, benamo ĝia tu irau laĝani ai ĝere vetuĝamaĝi-kure, fuse rakavari ai e tauĝaniri ma gurumari ai ĝeri vetuĝamaĝi-kure ĝere vaĝa-foforia. ²² Senaĝina akiramini, Barau na tarimarima bekota-vinirini ĝaronai, ĝomi na boĝo doĝariani metona tu Taia e Sidono ĝeri meto bevanaĝiani. ²³ Goi maki, Kapera-nauma o, ĝoi ourani guba ĝana bono varaĝe otoni? Asiĝina, ĝoi tu mase gabuna ĝana boiaĝoni! Bema nuĝa-farevaĝi veiĝa boruri ĝemi ai ĝefoforito-ĝoi tu Sodoma nuĝanai beĝere fofori nai, ĝia tu roĝo bere tanu mo initoma. ²⁴ Senaĝina akira-mini, Barau na tarimarima bekota-vinirini ĝaronai, ĝomi na boĝo doĝariani metona tu Sodoma ĝeri meto bevanaĝiani.”

Au ĝegu ai ĝoiaĝoma, be ĝoiaĝaraĝi

Luka 10:21-22

²⁵ Mo negai Iesu ekirato, “Tamagu o, guba ema tanobara Verena, avaĝa-namomuni, korana ĝoi na ma iaunegari e riba tarimari ĝeri ai okure-toĝarini dagarari tu, asi ĝeri riba tarimari ĝeri ai ovaĝa-foforirini. ²⁶ Aba, Tamagu, ĝemu ura tu maĝesina bene vetore veĝata. ²⁷ Dagara mabarari Tamagu na eviniguto. Natuna tarima ta asi ribana, senaĝina Tamana ĝereĝana moĝo ribana, ema Tamana tarima ta asi ribana, senaĝi Natuna ĝereĝana moĝo ribana, ema Natuna na bene vaĝa-fofori vinia etoni tarimana.

²⁸ Au ĝegu ai ĝoiaĝoma, ĝomi deikara maruna metori ĝoĝwani e boĝo gau tarimami mabarami, au na iaĝaraĝi banama vinimi. ²⁹ Au ĝegu maruna, mai tu ĝegu veĝitaĝau namona, ĝoma ĝabi-raĝea, ma au ĝegu ai riba maki ĝoma ĝabia! Korana au na asi badori-naĝinaĝimini e asi baĝita-fitoĝamini. Au ĝegu ai iaĝaraĝi korikorina boĝo doĝariani. ³⁰ Auna maruna tu meraĝa e ĝegu ĝwaĝwa iatami ai batore-kauani maki asi metona.”

12

Iesu tu Sabadi Verena

¹ Mo negai Iesu tu Sabadi ai widi vamokari na eraka-vanaĝito. Ĝena mero ĝevitorito nai, widi ĝwaĝwari ĝebukito-ĝoi e ĝeganirito-ĝoi. ² Farisea tarimari na ĝeĝitarito, benamo Iesu ĝekiraiato, ĝekirato, “Noĝitaia, ĝemu mero na ĝita ĝera taravatu asi ĝekorana-iaĝiani, Sabadi ai widi ĝebukini.” ³ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Davida na veiĝa ta eveiato, ĝia ma karona ĝesi ĝevitorito nai, ĝomi na mai veiĝa eĝorato tu roĝosi roĝo boĝono iavia? ⁴ Barau ĝena numai eraka-toĝato, Barau ĝoiranai ĝetorerito-ĝoi beredi ĝia ma karona ĝesi ĝeganito. Mo beredi tu veaĝa, Rubu Veaĝa vereri moĝo ĝari, taravatu. ⁵ Ema ĝomi na Mose ĝena taravatu nuĝanai mai guruĝa maki roĝosi roĝo boĝono iavia, ekirani, Sabadi ai Rubu Veaĝa vereri tu Rubu Veaĝai ĝeĝauveini. Moĝesina nai Sabadi taravatuna ĝevaĝa-rakavaiani, senaĝi ĝia tu asi ĝeri kerere? ⁶ Au na akiramini, mainai tarima ta, ĝia na

Rubu Veāga evanaġiani. ⁷ Buka Veāga ekirani, ‘Vevetuġaġwa neġi aurani, a varevare dagarana tu asiġi.’ Bema mai guruġa anina ġoro riba nai, asi ġeri kerere tarimari ġomi na asi ġoro vaġa-bade-iaġiri. ⁸ Korana Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

Iesu na ġima boso tarimana evaġa-namoato
Mareko 3:1-6; Luka 6:6-11

⁹ Iesu na mo gabu eiaġuiato, ma eiaġoto, Iuda tarimari ġeri rubu ai eraka-toġato, ¹⁰ ġimana ebosoto tarimana ta maki monai. Benamo Farisea tarimari na Iesu beġene ġofaġofa-iaġia ġana ġedanaġiato, ġekirato, “Sabadi ai keve bita vaġa-namorini tu ma taravatuna ba?” ¹¹ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ta ġena mamoe sebona kwariġutu moġo, Sabadi ai guri tai beketo-riġoni nai, vaġa-maġurina ġana ġomi na asi boġo inu-raġeani? ¹² Boġono tuġamaġi: Tarimarima tuġamaġi-iaġina tu barego vedaurea, a mamoe ġenai tu kei! Moġa lorinai Sabadi ai veġa namona veiveina tu maoro vedaurea.” ¹³ Benamo Iesu na mo ġima boso tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġimamu noduġi-roroġotoa.” Ġia ġimana eduġi-roroġotoato, benamo mabarana enamo-ġosito, ġimana reke ta kavana. ¹⁴ Senaġi Farisea tarimari ġeraka-rosito, benamo ġea boioġa-vegogoto, kamasi Iesu beġene vaġi-masea dabarana ġea vetauato.

Iesu tu Barau na eviriġiato tarimana

¹⁵ Farisea ġeri boioġa Iesu na varau eriba-guineato nai, ġia mo gabu na eraka-veġitato. Tarimarima ġutuma ġia murina na ma ġeiaġoto, ema keve tarimari mabarari evaġa-namorito. ¹⁶ Senaġi eguruġa gwaġiġi-vinirito, ġia varina tarima ta maki asi beġene vaġa-ribaia. ¹⁷ Maiġesi eguruġato, korana Isaia peroveta tarimana muruna na eraka-rosito guruġana bene moġoni ġana, ekirato,

¹⁸ “Mai tu au ġegu vetuġunaġi tarimana, aviriġiato. Au na ġia aura-viniani, e ġia ġenai maki aiakuni; Au Iaukagu ġia ġenai batoreani, e ġia na au ġegu guruġa e veġa iobuka-iobukari beġobata-iaġirini bese mabarari ġeri ai.

¹⁹ Ġia asi bevanevaneni, ma asi befararani; ema ġatamai garona maki ta na asi beseġaġiani.

²⁰ Ġia na gobulefa moirana asi betau-koruani, ema irau mo emoreni lamefana maki asi bevei-buseani, beiaġoni mo, ġia na guruġa e veġa iobukaiobukari bea vaġa-ruġarini, benamo beġe kokoreni.

²¹ Ġia ġenai tarimarima mabarari ġeri vetuġamaġikau beġe toreani.”

Iesu e Belsebul
Mareko 3:20-30; Luka 11:14-23; 12:10

²² Benamo kotari na iauka rakavana na eboroġiato tarimana Iesu ġenai ġeġabi-iaġoato. Mo tarima tu matana bubu e muruna bubu. Iesu na evaġa-namoato, benamo ma eguruġato e eboġeboġeto. ²³ Tarimarima mabarari na mai veġa eġorato ġeġaba-iaġiato, ġekirato, “Mai tu betaġu Davida Natuna banaġu, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna)?” ²⁴ Senaġi Farisea tarimari na maiġa ġeseġaġiato nai, ġekirato, “Mai tu Belsebul, iauka rakavari ġeri vere, na seġuka eviniani nai, mai tarima na iauka rakavari elai-vaġirini.”

²⁵ Iesu na ġeri tuġamaġi varau eribarito nai, ekirarito, ekirato, “Gavamani bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, ġia tu berakavani; e vanuġa ta o doġoro ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, asi beruġani riba. ²⁶ E diablo ta na diablo ta belai-vaġiani nai, Satani tu tauġena bevevaġini,

moġa anina tu, doġoro tatai varau bevetavi nai, asi beruġani riba? ²⁷ Ġomi ġokirani, au tu Belsebul ġena seġuka na iauka rakavari alai-vaġirini, a ġomi murimi ai ġerakani tarimari na iauka rakavari aiġesi ġelai-vaġirini? Ġia na ġevaġa-moġoniani, ġomi ġemi guruġa tu kerere. ²⁸ Asiġina, dia Belsebul, senaġina Barau Iaukana ġena seġukai alai-vaġirini, naima boġono riba, Barau ġena Basileia tu ġomi ġemi ai varau beruġasi. ²⁹ Tarima ta gwada tarimana ġena numa asi bedareani riba, ma ġena farefare beġwa-rakarini, senaġi ġia na gwada tarimana varo na bebarubaruani, monai vau ġia na ġena numa farefareri beġabi-rakarini. ³⁰ Deikara na au asi evaġa-kavaguni, ġia na tu au eruġaguni, e deikara au ġesi asi etore-vegogoni, tarimana tu eveiari-lausilausini. ³¹ Moġa lorinai akiramini, tarimarima rakava beġe veini ema Barau beġe kira-rakava viniani tarimari, ġeri rakava mabarari Barau na betuġamaġi-fitoġarini riba, senaġi tarima ta na Iauka Veaġa bekira-rakava viniani tarimana, ġena rakava asi betuġamaġi-fitoġaiiani. ³² Tarima ta na Tarimarima Natuna bekira-rakava viniani nai, ġena rakava tu betuġamaġi-fitoġaiiani, senaġi tarima ta na Iauka Veaġa bekira-rakava viniani tarimana, ġena rakava asi betuġamaġi-fitoġaiiani, toma mai maġuri ai ema maġuri gabinai maki asi betuġamaġi-fitoġaiiani.”

Ġau e ġia ġwaġwana

Luka 6:43-45

³³ “Bema ġau namo nai tu, ġwaġwana maki namo, a bema ġau rakava nai, ġwaġwana maki rakava. Ġau tu ġwaġwana ġenana boribaiani. ³⁴ Ġomi mota naturi, ma rakavami ġesi ġotanuni, be guruġa namona ta tu kamasi boġo kiraġiani? Korana tarima tu nuġana na kara eiaġomani, murunai ekiraġirini. ³⁵ Tarima namona na dagara namori nuġanai evaġa-vegogorini dagarari bevaġa-raka-rosirini. Tarima rakavana na dagara asi namori nuġanai evaġa-vegogorini dagarari bevaġa-raka-rosirini.

³⁶ Senaġi au na akiramini, guruġa taġuitaġui mabarari, tarimarima na beġe kiraġirini tu, Barau ġena Kota baregona ġaronai voiri beġe ġabirini. ³⁷ Ġemu guruġa ġenana Barau na vei-iobukaiobuka tarimamu bekiraġimuni, o vei-rakava tarimamu bekiraġimuni.”

Farisea tarimari na vetoġa ġevetauani Iesu ġenai

Mareko 8:11-12; Luka 11:29-32

³⁸ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari e Farisea tarimari kotari na Iesu ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġai ġaurani vetoġa boruna ta ġoi ġemuna baġana ġitaia.”

³⁹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Toma ġuru rakavana ma veġura-vanaġina ġesi, (Barau ġenana ġeveġitato ġuruna), seġuka vetoġana ta ġeġita-vetauani, senaġi vetoġa ta asi beġe doġariani, Iona, peroveta tarimana, vetoġana moġo. ⁴⁰ Iona tu ġaro toitoi ema boġi toitoi maġani-kone barana, rakana donodono diana nuġanai etanuto, moġesina kavana Tarimarima Natuna maki ġaro toitoi ema boġi toitoi tano nuġanai betanuni. ⁴¹ Kota baregona ġaronai Nineva tarimari beġe ruġa-vaisini, toma ġuru tarimari beġe samanirini, korana Iona ġena ġobata ġeseġaġiato neganai, ġia ġeri rakava ġerina ġevetuġamaġi-kureto, ema ġeraka-kureto Barau ġenai. Senaġi ġoġitaia, tarima ta na Iona evanaġiani tu maiġa. ⁴² Kota baregona ġaronai maki, Seba vavine baregona o Kwin beruġa-vaisini, mai ġuru tarimari be-samanirini, korana ġia tu ġena tanobara manaġana na eiaġomato, Solomona ġena iaunega guruġari bene seġaġiri ġana. Senaġi ġoġitaia, tarima ta na Solomona evanaġiani tu maiġa.”

Iauka rakavana ma eģenoģoito

Luka 11:24-26

⁴³ “Iauka rakavana ta tarima ta ġenana eraka-vaģito, benamo gabu kaukauri na eraka-vanaģito, iaģana bene ġania etato, senaģi iaģaraģi gabuna ta asi edoģariato. ⁴⁴ Benamo ġia tauģena ekirato, ‘Naģenoģoi, araga-kwaneato numana ġana.’ Eģenoģoi-iaģoto, numa edoģariato. Numana tu korina, veiareva ema ġitaģitana namo vedaurea. ⁴⁵ Benamo ġia na iauka rakava kwaikwairi imaima ruarua (7) ma eģori-iaģorito, mabarari ġerakatoģato, monai ġetanuto. Moģa lorinai mo tarima tu guinenai ġena rakava tu kota misina, senaģi dokonai ġena rakava tu barego vedaurea. Maiģesina toma ġuru rakavana ġenai beģorani.”

Iesu sinana e tarina doģoro

Mareko 3:31-35; Luka 8:19-21

⁴⁶ Iesu tu tarimarima roģo evaģa-guruģarito-ģoi nai, ġia sinana e tarina doģoro ġeraģasito. Numa murikanai ġeruģa-tarito, ġeri ura tu Iesu beģene vaģa-guruģaia. ⁴⁷ Benamo tarima ta na ekiraiato, ekirato, “Ġoi sinamu e tarimu merori tu numa murikanai ġeruģa-taģoni, ġevaģa-guruģamu ġetoni.” ⁴⁸ Iesu na evaģa-veserito, ekirato, “Au sinagu tu dei, e au tarigu merori tu deikarari?” ⁴⁹ Benamo ġia ġimana na ġena mero eduģi-vinirito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu merori tu maiģeri! ⁵⁰ Deikara na au Tamagu gubai etanuni ġena ura veiģari eveirini tarimana tu, au tarigu tauna, e au tarigu vavinena, ema au sinagu.”

13

Barabore - Iaraģa tarimana na widi ġueri eģurito

¹ Mo ġaro sebonai moģo Iesu na numa eraga-kwaneato, eiaģoto, Galilea kouna rikinai etanu-tarito. ² Tarimarima ġutuma-bara na ġevegogo-ģeģeraģiato nai, ġia tu ġasi tai eraģekauto, benamo etanu-tarito, a tarima mabarari tu fenu ai ġeruģato. ³ Iesu na dagara ġutuma barabore ai evaģa-ribarito.

Ekirato, “Iaraģa tauna ta ġena widi ġueri varovarori eiaģoto. ⁴ Ġia na widi ġueri eģu-lausilausirito-ģoi nai, gabu irauirau ai ġeketoto. Kotari dabarai ġeketoto, benamo manu ġeiaģomato, ġeģani-ģosirito. ⁵ Kotari forefore gaburi ai ġeketokauto tano maģiģiri ai. Asikauna ġegarato, korana tano iatanai moģo. ⁶ Senaģi ġaro eraģekauto nai, etunurito, ema lamuri asi ġevariģo-ģinikauto nai, asikauna ġemaraito. ⁷ Kotari tu ġauģa ġiniģiniri vefakari ai ġeketoto. Mai ġauģa ġiniģiniri ġetubu-baregato nai, varovaro dagarari ġetubu-ģaurito. ⁸ A kotari tu tano namonai ġeketoto, ġwaģwari ġetaunato nai, kotari sinau ta (100), ma kotari gabana imaima ma gabanana (60), ema kotari tu gabana toitoi (30).” ⁹ Iesu ġena guruģa dokonai ekirato, “Ma seģana tarimana bene seģaģi!”

Kara dainai Iesu na barabore ekiraģirito

Mareko 4:10-12; Luka 8:9-10

¹⁰ Iesu ġena mero ġia ġenai ġe-iaģoto, benamo ġedanaģiato, ġekirato, “Kara dainai barabore ai tarimarima ovaģa-guruģarini?” ¹¹ Iesu na evaģa-veserito, ekirato, “Guba Basileia ġena riba vekuretoģari ġomi ġemi ai tu fofori, senaģi ġia ġeri ai tu asiģina. ¹² Ma ġena seģaģi tarimana Barau na tuģamaģi-faka beviniani, barego vedaurea bene doģari ġana. Asi ġena seģaģi tarimana, ġena tuģamaģi-faka misina maki beģabi-vaģiani. ¹³ Moģesi naima au na barabore ai avaģa-guruģarini. Korana matari na ġeboģe-boģeni,

senāgi asi gēgita-maḡatani, seḡari na ḡeseḡaḡini, senāgi asi ḡetuḡamaḡi-maoroni. ¹⁴ Ġia ḡeri ai Isaia ḡena peroveta guruḡana bema moḡoni, maiḡesi ekirato,

‘Ġomi tu boḡo seḡaḡini,
ma boḡo seḡaḡini,
senāgi asi boḡo riba-maoroni.

Ġomi tu boḡo ḡitani,
ma boḡo ḡitani,
senāgi debami asi beḡe vekeoni.

¹⁵ Korana mai bese tarimari nuḡari tu gwaḡiḡi foroforo,
seḡari maki bubu,
matari maki ḡevékouto.

Matari na beḡe ḡitani garina,
seḡari na beḡe seḡaḡini,
e nuḡari na beḡe riba-maoroni garina,
ma au ḡegu ai beḡe vetuḡamaḡi-kureni ḡeri Barau,
benamo bavaḡa-maḡuririni garina.’

¹⁶ A ḡomi tu boḡono iaku, korana matami tu ḡeḡitani e seḡami tu ḡeseḡaḡini.

¹⁷ Au na akira-korikorimini: Peroveta tarimari vovoka ma Barau ḡena vei-iobukaiobuka tarimari ḡutuma kaiveḡata na ḡeri ura baregona tu, ḡomi na inītoma kara ḡoḡitaiani beḡene ḡitaia, senāgi asi ḡeḡitaia, e ḡomi na kara ini ḡoseḡaḡiani beḡene seḡaḡia, senāgi asi ḡeseḡaḡiato.”

Widi ḡueri baraborena anina

Mareko 4:13-20; Luka 8:11-15

¹⁸ “Ġoseḡaḡi, widi fiu-rovorovona tarimana baraborena anina tu maiḡa:
¹⁹ Tarima kotari na Barau ḡena Basileia varina ḡeseḡaḡiani, senāgi asi ḡetuḡamaḡi-fakaiani. Benamo Satani eiaḡomani, ma mo kara ḡia nuḡari ai beḡe varo dagarari tu, ḡia na eḡabi-vaḡirini. Moḡeri tarima tu widi ḡuturi dabarai ḡeketoni kavana. ²⁰ Widi ḡueri kotari forefore ai ḡeketoto, mai tu tarima kotari na Barau ḡena Vari Namona ma iakuri ḡesi ḡeseḡaḡiani e ḡeḡabi-raḡeani. ²¹ Senaḡina ḡia nuḡari ai asi erakatoḡa-ginikauni nai, asi etanu-maukani. Barau ḡena guruḡa dainai nega rakavari ḡeḡoitaḡoni e ḡevaḡa-midigu midigurini ḡarori ai, ḡia ḡenana ḡeraka-veḡitani. ²² Widi ḡueri kotari tu ḡauḡa ḡiniḡiniri vekaravari ai ḡeketoto, mainana ekiraḡiani tu, tarima kotari na Barau ḡena guruḡa ḡeseḡaḡiani, senāgi tauḡeri ḡeri maḡuri e farefare ḡutumari ḡetuḡamaḡi-baregorini ḡerina, Barau ḡena guruḡa ḡevékouni, e ḡwaḡwana maki asi evetoreni. ²³ A widi ḡueri kotari tu tano namonai ḡeketoto, mainana ekirarani tu, tarima kotari na Barau ḡena guruḡa ḡeseḡaḡiani, ma ḡeḡabi-raḡeani nuḡari mabarari ḡesi, ḡia ḡwaḡwari ḡevetoreni maki, kotari sinau ta (100), ma tari gabana imaima ma gabanana (60), ma kotari gabana toitoi (30).”

Barabore - Widi e ḡauḡa

²⁴ Iesu na barabore ta ḡeri ma ekiraḡiato, ekirato: Guba Basileia tu tarima ta kavana, ḡue ḡuturi namori ḡena vamokai evarorito. ²⁵ Benamo boḡi tai, tarimarima mabarari roḡo ḡegenato-ḡoi nai, ebaru-viniato-ḡoi tarimana eiaḡomato, ḡauḡa ḡuturi widi vekaravari ai efurito, benamo erakato. ²⁶ Widi ḡetubu-foforito, ḡegara-baregoto e ḡwaḡwari ḡeburito nai, ḡauḡa rakavari maki ḡia vefakari na ḡefoforito. ²⁷ Benamo vamoka biaguna ḡena vetuḡunaḡi merori ḡia ḡenai ḡeiaḡomato, ḡekirato, ‘Vereḡauka, ḡoi ḡemu vamokai ḡue ḡuturi namori ovarorito, nene? Senāgi mai ḡauḡa rakavari

tu ainana beġe iaġoma?’ ²⁸ Ġia na evaġa-veserito, ekirato, ‘Ebaru-vinirani tarimana na mai veiġa bema veia.’ Vetuġunaġi merori na ġedanaġiato, ġekirato, ‘Bema ourani nai, ġaiġo, be baġana lauri ba?’ ²⁹ Ġia evaġa-veseto, ekirato, ‘Asiġina, korana ġomi na ġauġa boġo laurini nai, widi maki lamuri ġesi boġo lau-sebonarini garina. ³⁰ Ġia ruarua beġene gara-sebona, ma beġene tanu mo, widi ġwaġwana basibasina ġarona bene raġasi. Mo ġaro ai au na basi-basina tarimari maiġesina bakirarini, bakirani: Giniguine tu, ġauġa mabarari ġovaġa-vegogori, ġobaru-sebonari, be karava na bene ġarari, a widi ma boġono vaġa-vegogoa, be ġegu ġaniġani vaġa-vegogo gabunai boġono toreri.’ ”

Barabore - Mastadi ġauna ġutuna
Mareko 4:30-32; Luka 13:18-19

³¹ Iesu na barabore ta ma ekira-vararito, ekirato, “Guba Basileia tu mastadi ġauna ġutuna kavana, tarima ta na eġabiato, ġena vamokai evaroato. ³² Tanobarai varovaro dagarari ġueri mabarari fakari ai ġia ġereġana misina korokoro, senaġi etubuni nai, varovaro dagarari mabarari fakari ai ġia moġo barego vedaurea. Ġia tu ġau ai eiaġoni naima, rovo manuri ġeiaġomani, ma ġeri nuġi ġeveini ġia leganai.”

Barabore - Farao vaġa-tubuna muramurana
Luka 13:20-21

³³ Iesu na barabore ta ġeri ma ekiraġiato, ekirato, “Guba Basileia tu farao vaġa-tubuna muramurana kavana, vavine ta na kotuna ta moġo eġabiato, benamo farao fuseri toitoi ġesi egiroato, eiaġoto mo, muramura na mabarana evaġa-tubu baregoato.”

Barabore aniri
Mareko 4:33-34

³⁴ Iesu na mai dagara mabarari barabore ai tarimarima evaġa-riba iaġirito-ġoi. Ġena ġobatai barabore asi eraga-kwanerito-ġoi. ³⁵ Mai veiġa eveiato ġenana, peroveta tarimana ġena guruġa ema vaġa-moġoniato, ekirato,
“Au na barabore ġerina
ġia bavaġa-guruġarini;
tanobara evesinato ġarona na
beiaġoma mo initoma
veġuni ġetanuni dagarari,
au na ġia ġeri bakiraġi-foforirini.”

Iesu na widi e ġauġa baraborena anina ekiraġi-foforiato

³⁶ Iesu na mo tarimarima ġutuma eraga-kwanerito, benamo numai eraka-toġato. Ġena mero ġia ġenai ġeiaġomato, bena ġekiraiato, ġekirato, “Ġauġa rakavari vamoka nuġanai baraborena ġai ġemai nokiraġi-maġataia.”

³⁷ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Widi ġueri namori evarorini tarimana tu Tarimarima Natuna. ³⁸ Vamoka tu tanobara, ġue ġuturi namori tu Barau ġena Basileia o veġitaġau seġukana gaburenai ġetanuni tarimari; ġauġa rakavari tu Satani ġena tarimarima doġoro. ³⁹ E ġauġa varovarona tarimana tu Diabolo, ġita ebaru-vinirani tarimana; kwakwa tu tanobara magona beraġasini kavana. Ġwaġwana kwakwa e basibasina tu aneru na beġe korana-iaġiani. ⁴⁰ Vaġa-ilailana ġauġa ġevaġa-vegogorini, ma karavai ġegaburini, ġeġara-ġosirini, tanobara bea korini nai, moġesina kavana bevetoreni: ⁴¹ Tarimarima Natuna na ġena aneru tu betuġurini, benamo tarimarima ġeġori-kerererini tarimari, ema veiġa rakavari ġeveirini tarimari

mabarari, Barau ġena Basileia ġenana beġe ġabi-veġitarini, ⁴² e karava seġukana ma moremorena nuġanai beġe fiu-toġarini, ema monai roġo beġe taġini, gadikari maki beġe veġara-tarini. ⁴³ Moġa ġaronai maki Barau ġena vei-iobukaiobuka tarimari tu, ġaro kavana ma mamari ġesi Tamari ġena Basileia nuġanai beġe tanuni. Deikara ma seġana tarimana, bene seġaġi.”

Barabore - Tarima ta na farefare namona ta ekure-toġaiato

⁴⁴ “Guba Basileia tu farefare vekuretoġana tanobarai kavana. Tarima ta na edoġariato, benamo ma eguriguri-ġauato. E ma iakuna ġesi eiaġoto, ġena dagara mabarari ea voivoi-iaġirito, benamo mo tano evoiato.”

Barabore - Galasi forena davana barego forena

⁴⁵ “Guba Basileia tu bisnesi tarimana kavana, galasi foreri davari barego dagarari evetaurini. ⁴⁶ Ġia na voina barego lelevaġina forena ta edoġariato, benamo ġena farefare mabarari evoivoi-iaġi fitoġarito roġo, monai vau mo davana forena evoiato.”

Barabore - Reke

⁴⁷ “Guba Basileia tu reke kavana, davarai ġefiu-riġoani nai, maġani-kone iraurau nuġanai ġetoġani. ⁴⁸ Reke evonuni nai, ġeinu-raġeani tanobara ġana, benamo reke tarimari ġetanu-tarini vau, maġani-kone reke nuġanai moġeri mabarari ġeviriġirini, namori mabarari tu baketi ai ġeġurarini, a rakavari tu ġefitoġarini. ⁴⁹ Moġesi vetoġa bevetoreni, tanobara magona beraġasini nai. Aneru beġe iaġomani nai, veiġa rakava tarimari tu beġe tore-veġitarini veiġa iobukaiobuka tarimari ġerina; ⁵⁰ e karava more-morena nuġanai beġe fiu-toġarini. Monai beġe taġini, gadikari maki beġe veġara-tarini.”

Guruġa moġoniri variġuri e guineri

⁵¹ Iesu na ġena mero edanaġirito, ekirato, “Mai guruġa mabarari nuġami ai boġo riba-ġitakauri ba?” Ġia na ġekiraiato, “Oi, Vereġauka.” ⁵² Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Moġesina nai, bema taravatu vaġa-ribana tarimana ta Guba Basileia ġena vevaġa-riba tarimanai beiaġoni neganai, ġia tu numa biaguna ta kavana, ġena farefare variġuri ema guineri eġabi-rosirini ġena farefare vaġa-vegogo numana na.”

Nasareta tarimari na Iesu asi ġeġabi-raġeato

Mareko 6:1-6; Luka 4:16-30

⁵³ Iesu na maiġeri barabore ekiraġi-ġosirito vau, mo gabu eraga-kwaneato. ⁵⁴ Monana vau ebaregoto vanuġanai eraġasito. Iuda tarimari ġeri rubu ai evevaġa-ribato-ġoi nai, ġia ġeseġaġiato-ġoi tarimari na ġena ġobata guruġari ġeġaba-iaġirito, ema maiġesi ġevedanaġito, ġekirato, “Mai tarima ġena riba tu ainana eġabito, e mai nuġa-farevaġi veiġari maki kamasi eveirini? ⁵⁵ Ġia tu kamuda tarimana natuna, ene? Ġia sinana arana Maria ġetoni, ene? E ġia tarina merori arari tu Iakobo (o Iames) e Iosefa, Simona e Iudas, ene? ⁵⁶ Ema ġia tarina vavineri mabarari maki ġita ġesi maiġeri. Senaġi mai riba ema seġuka mabarari ne ainana eġabito?” ⁵⁷ Moġesi ġetuġamaġi-ġutuma viniato nai, ġia na asi ġeġabi-raġeato. Iesu na maiġesi ekirarito, ekirato, “Peroveta tarimana tu gabu mabarari ai beġe gubakauani, senaġi ġena vanuġa korikori ema ġena numa tarimari na moġo asi beġe gubakauani.” ⁵⁸ Monai nuġa-farevaġi veiġa boruri viravira moġo eveirito, korana asi ġeri veġabidadama nai.

14

Ioane Babatiso ġena mase

¹ Mo negai Heroda, Galilea verena, Iesu varina eseġaġiato. ² Benamo ġia na ġena vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, “Mai tu Ioane Babatiso mase na bevaisiraġe-ġenoġoi nai, seġuka veiġari boruri eveirini.”

³ Heroda na Ioane eġabi-tariato ma ebarubaruato, dibura numai ekou-ġauato. Ġia na maiġesina evei-viniato, korana ġia kakana Filipino ġaraġona, Herodia, ġaramanai. ⁴ Ioane Babatiso na Heroda evaġa-guruġaiato-ġoi, ekirato, “Ġoi na Herodia boġaraġo-veraria tu asi maoro.” ⁵ Heroda eura-rakavato, Ioane bene vaġia, senaġi tarimarima gariri eveito, korana ġia na Ioane ġetuġamaġiato-ġoi tu peroveta tarimana ta.

⁶ Senaġi Heroda ġena ġora ġaronai o betdei, Herodia natuna ġuiatona tu varivari tarimari ġoirari ai ebarato. Heroda maki mai bara na evaġa-iakuato. ⁷ Moġesina nai ġia ma nuġana mabarana ġesi guruġa gwaġiġinai maiġesina bara-ġuiatona ekiraġitore-viniato, ekirato, “Ġoi kara oura-viniani dagarana nokiraġia, benamo bavinimuni.” ⁸ Ġuiato tu sinana na varau evaġa-guruġa guineato ema elaunaġiato nai, ġia maiġesina ekirato, “Ioane Babatiso debana diġu ai mainai noma vinigu.”

⁹ Heroda nuġana emetoto, senaġi ġena guruġatore ġuiato ġenai varau eveiato e ġena varivari tarimari dairi ai ekirato, beġene vinia. ¹⁰ Benamo tarima debari ebasi-ġuturito-ġoi tarimana ta etuġuato dibura numai, Ioane debana ebasi-ġutuato. ¹¹ Ioane debana tu diġu ai ġeġuraiato vau, ġuiato ġeviniato, benamo sinana ġenai eġwa-iaġoato. ¹² Benamo Ioane ġena mero ġeiaġomato, tauġanina ġeġabiato, ġeguriato. Moġa murinai ġeiaġoto Iesu ġekira-varaiato.

Iesu na tarimarima daġara imaima (5,000) eġuburito

Mareko 6:31-44; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-13

¹³ Iesu na Ioane ġena mase varina eseġaġiato nai, ġia monana eraka-ġerevaġito ġasi na, asi tarimarima gabuna ġana eiaġoto. Senaġi tarimarima na ġeseġaġiato nai, ġeri vanuġa ġeiaġuirito, tano na kwakuri na ġerakato, Iesu murina na ġeiaġoto. ¹⁴ Iesu fenu ai edarokauto nai, ġia na tarimarima ġutuma-bara eġitarito, benamo evetuġa-rakavarito, ema ġeri keve tarimari evaġa-namorito.

¹⁵ Lavilavi rekenai Iesu ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto, bena ġekirato, “Mai tu gabu fakana, asi tarima-rimana, ġaro varau bevariġo naima, mai tarimarima ġutuma-bara notuġuri, be vanuġai ġari ġaniġani beġenea voi.”

¹⁶ A Iesu ekirato, “Ġia asi beġene raka-veġita, ġomi na ġari boġono viniri, be beġene ġaniri.” ¹⁷ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Ġai ġemai tu beredi imaima (5) e maġani-kone ruarua (2) moġo maiġeri.” ¹⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Maiġana ġoġabi-iaġomari au ġegu ai.”

¹⁹ Benamo ġia na mai ġutuma-bara elaunaġirito, ġauġa iatari ai beġene tanutanu-tari etato, monai vau ġia na beredi imaima e maġani-kone ruarua eġabirito, gubai eboġe-raġeto, Barau evaġa-namoato vau, etavi-kirakirarito, ġena mero evinirito, benamo ġia na vau mai tarimarima ġutuma-bara ġevinirito. ²⁰ Mabarari ġeġani-maseto; ġaniġani kwari ġevaġa-vegogorito, boseġa gabanana ruarua (12) ġevaġa-vonurito. ²¹ Ġeġaniġanito, tau moġo, mabarari tu 5,000 kavana, senaġi vavine ma naturi keikeiri ġesi tu asi ġeivirito.

Iesu nanu iatanai erakato

Mareko 6:45-52; Ioane 6:16-21

22 Moġa murinai Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ġasi ai beġene raġekau, beġene guine, kou reke ta ġana beġene iaġo etato. A ġia tu mo tarimarima ġutuma-bara roġo etuġu-rovorovorito. 23 Mai tarimarima vovoka etuġu-rakarito vau, ġia ġereġana ġoro ġana evaraġeto, bene ġauġau ġana.

Varau eboġito nai, ġia tu roġo moġa, ġereġana. 24 Ġasi tu kotuna ma fakana tanobara ġenana kou nuġanai, e ureure na edori-ġareva ġarevaiato, korana iavara na ġasi ġena raga ġoirana rekena na etoġato-ġoi nai. 25 Horaġauna 3 ema 6 koloko vekaravari ai boġiboġi rekenai, Iesu ġia ġeri ai eiaġoto. 26 Senaġi ġena mero na nanu iatana na erakato-ġoi ġeġitaiato, benamo nuġari maki ġefare-vaġito, ema ġegari-rakavato, ġekirato, “Mo tu murava ta!” Ġegarito nai ġeġabato maki. 27 Iesu na asikauna evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġonuġa-gwaġiġi, mai tu au; asi ġogari.”

28 Petero na evaġa-veŋato, ekirato, “Vereġauka, bema moġoni ġoi neganai, bono launaġiġu, be nanu iatanai bana raka, ġemu ai bana iaġosi.” 29 Iesu ekirato, “Noiaġoma!” Benamo Petero ġasi na eraka-riġoto, nanu iatanai erakato, Iesu ġenai eiaġoto. 30 Senaġi Petero na iavara (e ureure) eġitaiato, benamo egarito, erei-riġoto nai eġaba-fouto, ekirato, “Vereġauka o, noma vaġa-maġurigu.” 31 Iesu asikauna ġimana etuġu-iaġoato, ġenai eveġabikauto, ekirato, “Veġabidadama kei tarimana, karase nai odaradarani?” 32 Tauri ruarua ġasi ai ġeraġekauto vau iavara edokoto. 33 Ġasi tarimari tu ġia ġoiranai vau ġetoma-rakarito, ġekirato, “Moġoni veġata, ġoi tu Barau Natuna.”

Iesu na keve tarimari Genesareta ai evaġa-namorito

Mareko 6:53-56

34 Ġia ġasi na ġevanaġito, Genesareta tanonai ġeraġasito. 35 Mo gabu tarimari na Iesu ġea ġita-doġariato, benamo ġia varina mo gabu vanuġari mabarari ġevaġa-ribarito. Benamo keve tarimari ġia ġenai ġeġwa-iaġorito, 36 e ġenoġiato, ġena dabuġa dudunai moġo maki beġene veġabikau. Gabivau, ġeveġabi-kauto tarimari mabarari varau ġenamoto.

15

Namo e rakava

1 Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari kotari Ierusalemna na Iesu ġenai ġeiaġoto, ġekirato, 2 “Karase nai ġoi ġemu mero na ġita senera vereri ġeri vevaġa-riba asi ġeseġaġirini? Ġia ġimari maki dabara korikoriri ai asi ġeġuriġirini vau ġeġaniġanini!” 3 Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Be karase senemi vereri ġeri vevaġa-naġi boġono korana-iaġiri urari ai, Barau ġena taravatu guruġari ġoruġarini? 4 Barau ekirato, ‘Tamamu e sinamu bono gubakauri,’ ema ‘Deikara ta na tamana o sinana beguruġa-rakava viniani tarimana tu boġono vaġi-mase!’ 5 Senaġi ġomi ġokirani, tarima ta na tamana o sinana bevaġa-guruġaiani, bekirani, ‘Au na ġomi asi bavaġa-kavamini, korana bara vinimi dagarana tu Barau ġena dagara, naima ġia aviniani.’ 6 Moġesi veġai ġomi na tarima ġokouani, tamana e sinana asi bene vaġa-kavari e asi bene gubakauri ġana. Ġemi sene maġuriri maġesiri ġerina Barau ġena taravatu guruġari asi aniri ai ġovaġa-iaġorini. 7 Ġofaġofa tarimami, Isaia na eperoveta-iaġimito tu moġoni, ekirato,

8 ‘Mai besena tu mururi koriri ai moġo au ġegubakauguni ġeri Barau,

senāgina ġia nuġari tu
manaġa rakava au ġegu ai.

⁹ Ġetoma-rakariġo vini-kavaguni,
ġeri vevaġa-riba tu tarimarima ġeri vevaġa-naġi taravaturi,
a dia au ġegu! ”

Dagara kotari na tarima ġevaġa-rakavarini

Mareko 7:14-23

¹⁰ Iesu na tarimarima ġutuma ġia ġenai ekea-iaġomarito, benamo ekirar-
ito, ekirato, “Ġoseġaġi, ema boġono riba-maoro: ¹¹ Murika na eraka-toġani
tarima murunai dagarana na ġia asi evaġa-rakavaiani, senāgina kara ġia
nuġana o loruna ġutuna na ma muruna na eraka-rosini dagarana na ġia
evaġa-rakavaiani.”

¹² Ġena mero ġia ġenai ġeiaġomato, benamo ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi
ribamu, Farisea tarimari tu ġoi ġemu guruġa beġe seġaġia nai, nuġari beġe
midigu?” ¹³ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Tamagu gubai etanuni na ġau asi
evarorito mabarari tu beġe raġa-vaġirini. ¹⁴ Ġotuġamaġi-fitoġari! Ġia matari
bubu, senaġi ġeurani mata-bubu tarimari beġene ġori-kauri. Bema mata-
bubu tarimana na mata-bubu tarimana ta beġori-kauani nai, tauri ruarua
koufai beġe keto-riġoni.”

¹⁵ Petero na ekiraiato, ekirato, “Mai guruġa veabanaġina tauna korikori
novaġa-ribama.” ¹⁶ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi maki asi ġotuġamaġi-
fakani tarima kotari kavana? ¹⁷ Asi ġoribani maki? Dagara ta tarima
muruna na eraka-toġani, eiaġoni sināgenai, monana eiaġoni tauġanina
ġenana ea raka-rosini. ¹⁸ Senaġina muruna na ġeraka-rosini dagarari
tu nuġana o loruna na ġeiaġomani naima, maiġeri dagara na tarima
ġevaġa-rakavaiani. ¹⁹ Tarima nuġana o loruna ġenana tuġamaġi rakavari
ġeraġeni nai, evaġivaġini, eveġura-vanaġini, emata-boraġani, elemani, Kota
gabunai ġofaġofa guruġari ekiraġirini, ema tarima namori arari ġofaġofa
veiġari ai evari-fiurini. ²⁰ Maiġeri dagara na tarima evaġa-rakavaiani;
senāgina ġimamu asi oġuriġiani vau oġaniġanini, monana tarima asi evaġa-
rakavaiani.”

Irau bese vavinena ta ġena veġabidadama

Mareko 7:24-30

²¹ Iesu na mo gabu eraga-kwaneato, eraka-iaġoto Taia e Sidono rekeri
tanori ai eraġasito. ²² Benamo monai etanuto-ġoi vau, Kanana vavinena
ta Iesu ġenai eiaġomato, eġaba-fouto, ekirato, “Vereġauka, Davida Natuna
o, au novetuġagu! Au natugu ġuiatona tu iauka rakavana na beboroġia
nai, ġena midigu initoma tu barego rakava moġo.” ²³ Senaġina Iesu na
ġia asi evaġa-veseato. Benamo ġena mero ġia ġenai ġeiaġomato, ġenoġiato,
ġekirato, “Notuġu-rakaia! Ġita murira na eiaġomani ema guru baregona
eveiani.”

²⁴ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Barau na au etuġuguto tu, rekwarekwa
mamoeri, Isaraela tarimari, ġeri moġo.” ²⁵ Benamo mo vavine Iesu
kwakuna koranai evetuitarito, ekirato, “Vereġauka, novaġa-kavagu!”
²⁶ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mero misiri ġari ġaniġani bita ġabirini, ma
kwaiva bita fiu-vinirini tu asi maoro.” ²⁷ Vavine na evaġa-veseato, ekirato,
“Vereġauka, mani tu moġoni, senaġina kwaiva na ġaniġani kwari ġeketo-
firigoni, biaguri ġeri ġaniġani fatari na, maki ġeġanirini.” ²⁸ Benamo Iesu
na evaġa-veseato, ekirato, “Veġabidadama barego vavinemu! Kara oura-
viniani veiġana beġorani.” Mo horai moġo ġia natuna ġuiatona enamoto.

Iesu na keve tarimari vovoka evaḡa-namorito

²⁹ Iesu na mo gabu eiaḡuiato, Galilea kouna sevina na eraka-vanaḡito. Benamo ḡoro tai eraḡeto, tuḡunai etanu-tarito. ³⁰ Tarimarima ḡutuma-bara ḡia ḡenai ḡeiaḡomato, keve irauirau tarimari ḡeḡabi-iaḡomarito, kotari kwaku rakava, mata-bubu, kobari na ḡedarato-ḡoi tarimari, muru-bubu, ema keve irauirau ḡutuma maki. Iesu kwakuna koranai ḡema tore-taririto, benamo ḡia na evaḡa-namorito. ³¹ Tarimarima mabarari na mai vetoḡa ḡeḡitaiato nai, ḡeḡaba-rakavato, korana mururi bubu tarimari ḡeguruḡato, ḡedarato-ḡoi tarimari tauḡaniri vinuba gaburi ai ḡevetoreto, kwaku rakava tarimari ḡerakato, mata-bubu tarimari ḡeboḡe-boḡeto. Benamo ḡia na Isaraela ḡeri Barau ḡevaḡa-raḡeato.

Iesu na tarimarima daḡara vasivasi (4,000) eḡuburito

Mareko 8:1-10

³² Iesu ḡena mero ḡia ḡenai ekea-iaḡomarito, ekirato, “Au na mai tarimarima avetuḡarini, korana ḡaro toitoi veḡatana au ḡesi mainai beḡe tanu, ma kara ta maki roḡosi roḡo beḡene ḡania. ḡaniḡani ta roḡosi roḡo beḡene ḡani nuḡanai, au na asi batuḡu-rakarini, korana dabarai beḡea borimarini garina.” ³³ ḡena mero na ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Mai tano fakanai ḡaniḡani vovoka tu kamasi bita doḡarini vau, mai ḡutuma-bara bita ḡuburini?” ³⁴ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “ḡomi ḡemi ai beredi tu vira maniḡa?” ḡia ḡekirato, “Beredi imaima ruarua (7) ḡai ḡemai maiḡa, ema maḡani-kone misiri kotari maki.”

³⁵ Benamo Iesu na mai tarimarima asisebo ekirarito, tano ai ḡetanutanu-tari. ³⁶ Benamo beredi imaima ruarua (7) e maḡani-kone eḡabirito, Barau evaḡa-namoato, ebuki-ḡuturito, ḡena mero evinirito, ḡia na vegogo tarimari ma ḡevinirito. ³⁷ Mabarari ḡeḡani-maseto murinai, Iesu ḡena mero na ḡaniḡani kwari ḡegogorito, boseḡa imaima ruarua (7) ḡevaḡa-vonurito. ³⁸ Mo ḡaniḡani ḡeḡaniato ḡenana tau moḡo mabarana tu 4,000, senaḡina vavine ma naturi ḡesi tu asi ḡeivirito. ³⁹ Benamo Iesu na mai ḡutuma-bara etuḡu-rovo rovorito, a ḡia ḡasi ai eraḡeto, Magadan tanona ḡana eiaḡoto.

16

Farisea e Sadukea tarimari ḡeri ura vetoḡa ta guba na bene mariḡo

¹ Farisea e Sadukea tarimari kotari Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, benamo ḡedanaḡi-ribaḡaniato. ḡeri ura vetoḡa ta guba na bene mariḡo, beḡene ḡitaia, ḡia tu moḡoni Barau na etuḡuato tarimana. ² Senaḡi Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Lavilavi ai ḡaro evariḡoni nai, ḡokirani, ‘Guba bekakakaka, be ḡura asi beraguni, ḡitaḡitana tu nega namo.’ ³ A boḡi-boḡi rekenai ḡokirani, ‘Toma tu ḡura ma iavarana ḡesi eiaḡomani, korana guba bekakakaka, ema ḡitaḡitana maki ma garina.’ Guba ḡoḡitaiani nai, kara boḡo kiraḡiani, nega namo o nega rakava ḡeri ai tu lorinai, senaḡina maitoma ḡaro vetoḡari tu asi ribami! ⁴ Maitoma ḡuru rakavana ma veḡura-vanaḡina ḡesi, (Barau ḡenana ḡeveḡitato ḡuruna), vetoḡa ma evetauani, senaḡina vetoḡa ta asi bavinimini, a Iona, peroveta tauna, ḡenai eḡorato vetoḡana moḡo.” Benamo Iesu na eraga-kwanerito, ḡerina eraka-veḡitato.

Iesu ḡena mero ḡedaradarato

Mareko 8:14-21

⁵ Kou na ḡeḡasi-vanaḡito reke ta kefo ai vau, Iesu ḡena mero ḡeribato, ḡaniḡani asi ḡeḡabikauto. ⁶ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Lorimi

boĝono vetore, boĝono boĝeboĝe, korana Farisea tarimari e Sadukea tarimari ĝeri farao vaĝa-tubuna mura-murana lorina boĝono torea.” ⁷ Ĝia tauĝeri ĝeguruĝa-guruĝa iaĝi-vegogo-ato, ĝekirato, “Ĝia maiĝesi eguruĝani, korana beredi asi bita ĝabikau nai.” ⁸ Iesu ribana ĝia na kara ĝekiraĝiato naima, edanaĝirito, ekirato, “Karase nai ĝereĝami na beredi asi boĝo ĝabikau ĝoguruĝa-guruĝa iaĝiani? Veĝabidadama kei tarimami! ⁹ Ĝomi roĝosi roĝo boĝono riba-maoro? E asi ĝotuĝamaĝiani beredi imaima (5) ĝenana tarimarima 5,000 ĝeĝaniĝanito, e beredi kwari ĝogogorito tu boseĝa vira ĝovaĝa-vonurito? ¹⁰ Ema ta maki, farao imaima ruarua (7) ĝenana tarimarima 4,000 ĝeĝaniĝanito, e beredi kwari ĝogogorito tu boseĝa vira ĝovaĝa-vonurito? ¹¹ Kamasi se nuĝami asi ĝevekeoni, ma asi ĝoribani, au na tu dia beredi aguruĝa-iaĝiani? Ma nakira: Farisea tarimari e Sadukea tarimari ĝeri farao vaĝa-tubuna dagarana lorina boĝono torea!” ¹² Benamo ĝia nuĝari ĝevekeoto, ema ĝeribato maki, Iesu na dia farao vaĝa-tubuna muramurana eguruĝa-iaĝiato, senaĝina Farisea e Sadukea tarimari ĝeri vevaĝa-riba guruĝari ĝofaĝofari rekeri ai eguruĝato.

Petero na Iesu ekiraĝi-foforiato, Keriso

Mareko 8:27-30; Luka 9:18-21

¹³ Iesu eiaĝoto, Kaisarea Filipi vanuĝana tanona rekenai eraĝasito. Monai vau ĝia na ĝena mero edanaĝirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ĝetoni, Tarimarima Natuna tu deikara?” ¹⁴ Ĝia ĝekirato, “Kotari ĝekirani, ĝoi tu Ioane Babatiso, kotari ĝekirani, Elia, ma tari ĝekirani tu, Ieremia o peroveta tarimana ta.” ¹⁵ Iesu na ĝia edanaĝirito, ekirato, “A ĝomi tu kara ĝotoni au tu deikara?” ¹⁶ Simona Petero na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Ĝoi tu Keriso, maĝuri Barauna Natuna.” ¹⁷ Iesu na evaĝa-veŝe viniato, ekirato, “Simona, Ioane natuna, bono iaku ema vevaĝa-namo iatamu ai bene tanu, korana mai vevaĝa-veŝe moĝonina bovinia, maiĝa tu dia tarima ta ĝenana beiaĝoma, senaĝina mai tu au Tamagu gubai etanuni na ĝoi bevinimu. ¹⁸ Moĝa lorinai akiramuni: Ĝoi tu Petero, (anina tu fore), ema mai fore iatanai au ĝegu ekalesia bavaĝa-ruĝaiani. Mase ĝena seĝuka na maki asi bevaĝa-darereani. ¹⁹ Au na Guba Basileia kiri maki ĝoi bavanimuni; tanobarai bobarurini dagarari mabarari gubai maki Barau na bebarurini; e tanobarai boruĝarini dagarari mabarari gubai maki Barau na beruĝarini.” ²⁰ Benamo Iesu na ĝena mero ekirarito, tarima ta asi beĝene vaĝa-ribaia ĝia tu Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna).

Iesu na ĝena mase e variĝisi-ĝenoĝoi eguruĝa-iaĝirito

Mareko 8:31-9:1; Luka 9:22-27

²¹ Mo nega na veĝata Iesu na ĝena mero evaĝa-riba guinerito, ekirato, “Au tu Ieruselema ĝana aiaĝoni, be Iuda vereri, e Rubu Veaĝa vereri baregori, ema taravatu vaĝa-riba-iaĝina tarimari ĝerina roĝo amidigulelevaĝini; ema beĝe vaĝi-maseguni maki, senaĝina ĝaro vaĝa-toitoinai vau, mase na ma bavaisiraĝe-ĝenoĝoini.” ²² Petero na eĝori-veĝitaiato, benamo esisiba-viniato, ekirato, “Vereĝauka, dia maniĝesina; maniĝesina asi beĝe vei-vinimuni, ma asi beĝorani maki.” ²³ Benamo Iesu eboĝe-kureto, Petero ekiraiato, ekirato, “Ĝoi Satani, ĝeguna noraka-ĝerevaĝi! Au ĝegu iaĝoiaĝo ĝoi na odiu-ĝauani, korana mai ĝemu tuĝamaĝi guruĝana tu dia Barau ĝenana eiaĝomani, senaĝina tarimarima ĝerina.”

²⁴ Iesu na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Bema tarima ta au murigu ai bene raka etoni nai, tauĝena bene veruĝa, ĝena satauro bene ĝwaia, ma murigu ai bene raka.” ²⁵ Moĝa lorinai deikara tauĝena moĝo

ġena maġuri lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiiani. A deikara au daigu ai ġena maġuri befitoġaiiani tarimana, ġena maġuri asi beveirekwarekwaiani, senaġi bedoġariani. ²⁶ Tarima ta na tanobara mabarana uranai ġena maġuri befitoġaiiani, ġena namo tu kara ġia ġenai? Korana tarima ta ġena maġuri efitoġaiato nai, kara na vau ma bevoi-ġenoġoiani? ²⁷ Korana Tarimarima Natuna tu Tamana mamana marevana e seġuka baregona e ma ġena aneru mabarari ġesi beġe iaġomani, benamo tarimarima tata ġeri veġa ilailanai voiri tu bevinirini. ²⁸ Moġoni akiramini, mai kotari ini ġeruġa-taġoni maġeri tu asi roġo beġe maseni, beiaġoni mo, Tarimarima Natuna ġena Basileia nuġanai beiaġomani beġe ġitaiani.

17

Iesu vetoġana eirauto

¹ Ġaro imaima sebona (6) ġekorito murinai, Iesu na Petero, e Iakobo (o Iames), ema tarina Ioane eġabirito, ġoro baregona ta tuġuna ġana ġevaraġeto, monai ġia ġereġari moġo. ² Ġia ġeboġe-taġoto-ġoi nuġanai, Iesu ġitaġitana varau eirauto: Ġia ġoirana ekimore-kimoreato ġaro noġa, ma ġena dabuġa ekuro-ġaroġaroto. ³ Benamo mai mero toitoi na Mose e Elia ġeġitarito, Iesu ġesi ġeguruġa guruġato-ġoi. ⁴ Monai Petero eguruġa-fouto, Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, namo vedaurea ġita mainai maġera! Be, ourani nai, fouta toitoi naragari, ta ġoi ġemu, ta Mose ġena, ema ta Elia ġena.” ⁵ Ġia roġo eguruġato-ġoi, magube kuro-ġaroġarona na ema ġabi-ġaurito vau, garo ta mai magube nuġana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, auravini-baregoani; ġia ġenai aiaku-rakavani. Ġia boġono seġaġi-vinia!” ⁶ Iesu ġena mero toitoi na mai garo ġeseġaġiato nai, tano ai ġeketotarito ġoirari maki tano ai, korana ġegari-rakavato nai. ⁷ Benamo Iesu tu ġia ġeri ai eiaġoto, tauġaniri eġabi-kararito, ekirato, “Ġovaisivaisi-raġe, asi ġogari.” ⁸ Ġia ġeboġe-vaisito nai, ġia na tarima ta asi ġeġitaiato ġia ġesi, Iesu moġo ġereġana.

⁹ Mabarari ġoro na ġemariġoto-ġoi nai, Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Boġo ġita dagarari tarima ta asi boġono vaġa-ribaia, bene iaġo mo, Tarimarima Natuna mase na bene variġisi-ġenoġoi.”

¹⁰ Benamo Iesu ġena mero na ġedanagiato, ġekirato, “Kara dainai taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġekirani, Elia tu beiaġoma-guineni?” ¹¹ Iesu evaġaveseto, ekirato, “Moġoni veġata, Elia tu beiaġoma-guineni, dagara mabarari bevaġa-variġu ġenoġoirini. ¹² A au na akiramini, Elia tu varau eiaġomato, senaġi tarimarima tu asi ribari ġia tu deikara. Ġeri ura veġari ai moġo ġeveiviniato-ġoi. Moġa ilailanai Tarimarima Natuna maki beġe vaġa-midigu midiguani.” ¹³ Mai guruġa ġerina Iesu ġena mero ġeribato, ġia na tu Ioane Babatiso ekiraġi-kara-viniato.

Iesu na iauka rakavana na eboroġiato merona evaġa-namoato

Mareko 9:14-29; Luka 9:37-42

¹⁴ Ġia ma ġeġenoġoito tarimarima ġutuma ġeri ai nai, tarima ta Iesu ġenai eiaġomato, ġoiranai ema vetui-tarito, ¹⁵ ekirato, “Vereġauka, au natugu merona novetuġaia! Ġia tu ġue na evaġiani, ema tauġanina evaġa-ġoġo-ġoġo rakavaiani. Nega ġutuma karavai eburi-raġeni e nanu ai eburi-reini. ¹⁶ Ġemu mero ġeri ai aġabi-iaġoato, senaġina vaġa-namona ġia tu asi ilaila.” ¹⁷ Iesu evaġaveseto, ekirato, “Asi veġabidadamami e kira-sirivaġi ġuruna! Ġaro vira au tu sevimi ai bana tanu? Ġaro vira bana vevaġa-gwaġiġi vinimi? Mero ġegu ai ġoġori-iaġomaia!” ¹⁸ Iesu na mero tauġanina ġenai etanuto

iauka rakavana ekira-ġoiato, benamo iauka rakavana eraka-vaġito, ma asikauna mero enamoto.

¹⁹ Gabivau Iesu ġena mero ġenai ġeiaġoto, vekuretoġai ġedanaġiato, ġekirato, “Karase nai ġai na iauka rakavana asi ilaila baġa lai-vaġia?”

²⁰ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Korana ġemi veġabidadama asi ilaila naima. Akira-korikorimini, bema ġemi veġabidadama mastadi ġutuna misina korokorona kavana nai, mai ġoro boġo kiraiani, boġo kirani, ‘Mainana noveġabi-vaisi, ma iomonai noa vetore!’ benamo beveġabi-vaisini ma beiāġoni. Veīġa mabarari maki boġo veirini riba. [²¹ Iauka rakavari maīġesina lailairi tu dabara irauna tai asiġina, senaġina ġauġau e ġaniveaġai ġereġana moġo.]”

Iesu ġena mase ma ekiraġi-ġenoġoiato

Mareko 9:30-32; Luka 9:43-45

²² Ġaro ta, Iesu ma ġena mero ġesi Galileai ġetanuto-ġoi nai, Iesu na ekirarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu beġe revaiiani vau tarimarima ġimari ai beġe toreani. ²³ Benamo beġe vaġi-maseani, senaġi ġaro vaġa-toitoinai ma bevaisiraġe-ġenoġoini.” Ġena mero ġeseġaġiato nai, nuġari ġemeto-rakavato.

Rubu Veaġa takesi moniri vinina

²⁴ Iesu ma ġena mero ġesi Kaperanauma vanuġanai ġeraġasito, benamo Rubu Veaġa monina ġegogoato-ġoi tarimari ġeiaġomato, Petero ġedanaġiato, ġekirato, “Ġomi ġemi vevaġa-riba tauna Rubu Veaġa ġena takesi moniri tu evinini ba asiġina?” ²⁵ Petero na evaġa-veseato, ekirato, “Oi, evinini.” Petero numa ġana eġenoġoito nai, Iesu na edanaġiato, ekirato, “Simona, ġoi ġemu tuġamaġi tu kamasi? Tanobara vereri o kini ġeri takesi moniri tu deikara na beġene viniri? Ġia naturi na ba tarima boruri na beġene viniri?” ²⁶ Petero evaġa-veseto, ekirato, “Tarima boruri na.” Iesu na ekiraiato, ekirato, “Moġa anina, ġia naturi tu asi beġe vinini. ²⁷ Senaġina asi bitana vaġa-baruri ġana, naima noiaġo kou ġana. Kimai bono fiu-riġoa, maġani-kone giniguinena boinu-raġeani nai, bokana bono keo-baġakaia, silva monina ta bodoġariani nuġanai. Bono ġabia, benamo bono viniri ġita taura ruarua ġera Rubu Veaġa takesi monina.”

18

Deikara tu barego vedaurea Guba Basileia nuġanai?

¹ Mo negai Iesu ġena mero ġenai ġeiaġoto, ġekirato, “Deikara tu barego vedaurea Guba Basileia nuġanai?”

² A Iesu na mero misina ta ekea-iaġomaiato, benamo vekaravari ai evaġa-ruġa-tariato, ³ ekirato, “Moġoni veġata, akiramini, ġomi asi boġo vetuġamaġi-kureni e mai mero misina kavana asi boġo iaġoni nai, ġomi tu Guba Basileia nuġanai asi boġo raka-toġani. ⁴ Tarima ta tauġena evevaġa-manauni mai mero misina kavana, ġia tu barego lelevaġi Guba Basileia nuġanai. ⁵ Ema deikara mero misina maīġesina kavana au aragu ai beġabi-raġeani tarimana na au maki eġabi-raġeguni.”

Tarima ta na mero misina ġena veġabidadama asi bene vaġa-rakavaia

Mareko 9:42-48; Luka 17:1-2

⁶ Senaġina bema tarima ta na au eġabidadama-viniguni mero misina ta ġena veġabidadama evaġa-rakavaiani, ġia tu bere namo fore barana ġaiġonai

gere baru-kaua, ma davara dodokunai bere vebora-mase. ⁷ Tanobara vetuḡana kekei, korana veribaḡani ḡenana tarima ḡeri veḡabi-dadama evaḡa-rakavaiani. Dagara moḡesina vanaḡivanaḡi beḡe ḡorani veḡata, senaḡina veribaḡani evaḡa-ḡoraiani tarimana neḡi, vetuḡana kekei.

⁸ Bema ḡoi ḡimamu o kwakumu na rakavai etoremuni nai, bono basi-ḡutua, bena bono fitoḡaia! Ḣimamu sebonai o kwakumu sebonai maḡuri vanaḡivanaḡi bono doḡaria tu namo, a asi namo ḡimamu ruarua ma kwakumu ruarua karava eḡara-vanaḡi vanaḡini gabunai beḡe fiu-kaumuni. ⁹ Bema ḡoi matamu na rakavai etoremuni nai, bono ḡibo-vaḡia, bena bono fitoḡa-kwareḡaia. Matamu sebonai maḡuri vanaḡivanaḡi bono doḡaria tu namo, a asi namo matamu ruarua karava eḡara-vanaḡi vanaḡini gabunai beḡe fiu-kaumuni.”

Barabore - Rekwerekwa mamoe

Luka 15:3-7

¹⁰ “Lorimi boḡono vetore, mai mero misiri ta boḡo ruḡaiani ḡesi. Korana akiramini: Ḣia aneruri na au Tamagu gubai etanuni ḡoirana nega vanaḡivanaḡi ḡeḡitaiani. [¹¹ Tarimarima Natuna tu rekwerekwa tarimari vaḡa-maḡuriri ḡana eiaḡomato.]

¹² Kamasi ḡotuḡamaḡiani? Bema tarima ta ma ḡena mamoe sinau ta (100), senaḡina sebona berekwa-rekwani nai, ḡia kara beveini? Ḣia na tu 99 ḡoro gabakanai beraga-kwane-rini, benamo beiḡoni, rekwa-rekwa mamoea bea vetauani. ¹³ Bedoḡariani nai, moḡoni akiramini, beiakurakavani moḡo. A ḡena mamoe 99, asi ḡedobito dagarari, maki bevanaḡirini. ¹⁴ Moḡa ilailanai Tamami gubai etanuni asi ḡena ura, mai mero misiri ta bene rekwerekwa.”

Tarikakamu ta na bevei-rakava vinimuni

¹⁵ “Bema ḡoi tarikakamu ta na bevei-rakava vinimuni nai, bono iaḡo, ḡena veḡa rakavana bono vaḡa-fofori vinoa. Senaḡina, vekuretoḡai mai veḡa bono veia, ḡia ma ḡoi ḡesi moḡo. Bema ḡia na ḡoi beseḡaḡimuni ema beḡabi-raḡemuni nai, tarikakamu ḡoi ḡemu ai beḡenoḡoi. ¹⁶ Senaḡina bema asi beḡabi-raḡemuni nai, tarima sebona o ruarua bono ḡabiri, ḡoi ḡesi boḡono iaḡo ḡenai, benamo ‘guruḡa mabarari beḡene vaḡa-moḡoniri, seḡaḡiseḡaḡi tarimari ruarua o toitoi ḡerina,’ Buka Veḡa ekirani kavana. ¹⁷ Bema ḡia asi beseḡaḡirini nai, beḡe ḡora dagarari mabarari tu rubu o ekalesia vegogona bono kira-varaia. Bema ekalesia vegogona garona asi beseḡaḡiani, ḡoi na ḡia tu Barau asi ribana tarimanai ema takesi gogo o vei-rakava tarimanai bono vaḡa-iaḡoa.

¹⁸ Moḡoni akiramini: Tanobarai boḡo barurini dagarari mabarari gubai maki Barau na bebarurini; e tanobarai boḡo ruḡarini dagarari mabarari gubai maki Barau na beruḡarini.

¹⁹ Au na akira-ḡenoḡoimini: Tano-barai ḡomi tarima ruarua dagara tai nuḡami boḡo tore-sebonaiani ema boḡo ḡauḡau-iaḡiani tu, Tamagu gubai etanuni na bevinimini. ²⁰ Korana au aragu ai tarima ruarua o toitoi beḡe tanu-vegogoni gaburi ai, au maki ḡia ḡesi monai.”

Barabore - Rakava asi etuḡamaḡi-fitoḡaiani tarimana

²¹ Benamo Petero tu Iesu ḡenai eiaḡoto, ekirato, “Vereḡauka, au tarikakagu bevaḡa-rakava iaḡoguni nai, ḡena rakava tu nega vira kavana bana tuḡamaḡi-fitoḡaia? Imaima ruarua (7) ba?” ²² Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Asiḡina, dia 7 moḡo, senaḡina 70 ma vaḡa-baregona 7, o 70 taims 7, (moḡa anina tu vanaḡivanaḡi).

²³ Ĝoseĝaĝi, Guba Basileia tu vere ta kavana, ĝia eurato, ĝena vetuĝunaĝi tarimari ĝeri ĝabitore bene vetauri ema bene vaĝa-maorori. ²⁴ Ĝia na ĝabitore dori evetaurito-ĝoi nuĝanai, vetuĝunaĝi tarimana ta ĝema-ĝabitoĝaiato, ĝia ĝena ĝabitore ĝenai vira milion kina, moni barego vedaurea, eveiato. ²⁵ Mai vetuĝunaĝi tauna ĝena moni asi ilaila ĝena ĝabitore voina vinivinina ĝenai. Moĝesina naima vere na ĝena vetuĝunaĝi merori ekirarito, mai tarima beĝene voivoi-iaĝia, vere ta ĝena vetuĝunaĝi meronai bene iaĝo, ma ĝaraĝona e ma natuna ema ĝena farefare mabarari ĝesi maki, mo ĝena ĝabitore bene davaia ĝana. ²⁶ Vetuĝunaĝi tauna vere kwakuna koranai evetui-tarito, enoĝiato, ekirato, 'Au ĝegu ai bono vevaĝa-gwaĝiĝi. A au na ĝemu dagara mabarari voina bavanimuni.' ²⁷ Vere na evetuĝaiato nai, vetuĝunaĝi tauna ĝena ĝabitore etuĝamaĝi-fitoĝaiato, benamo etuĝurakaiato.

²⁸ Mai vetuĝunaĝi tauna eraka-rosito, ĝia ĝatana vetuĝunaĝi tarimana ta edoĝariato. Mai ĝatana moni kotuna eĝabi-toreato ĝia ĝenai. Eĝabitarariato, ma ĝaigona egigiatato, ekirato, 'Au ĝegu ai oĝabi-toreato monina voina novinigu!' ²⁹ Ĝatana vetuĝunaĝi tarimana ĝia kwakuna koranai evetui-tarito, enoĝiato, ekirato, 'Nega kota novinigu roĝo, be voina mabarana bana vinimu!' ³⁰ Senaĝina ĝia asi eurato, benamo dibura numai edori-toĝaiato. Monai bene tanu, bene iaĝo mo, ĝena ĝabitore voina bene dava-iaĝia etato.

³¹ Benamo ĝia ĝesi vetuĝunaĝi ĝeiaĝo-vini vegogoato-ĝoi tarimari na mo veigā ĝeĝitaiato nai, ĝia nuĝari ĝemetoto, benamo ĝeiaĝoto vere ĝenai, mo kara ĝeĝorato dagarari mabarari ĝevaĝa-ribaiato. ³² Moĝesi nai ĝia na vetuĝunaĝi tauna numai ekea-toĝaiato, ekiraiato, ekirato, 'Ĝoi vetuĝunaĝi tauna rakavana! Au na ĝoi moni vira milion au ĝegu ai oĝabi-toreato dagarari mabarari atuĝamaĝi-fitoĝarito, voina asi oviniguto, korana onoĝiguto nai. ³³ Ilailana ĝoi na maki karomu vetuĝunaĝi tauna boro vetuĝa-ĝwaia, au na ĝoi avetuĝa-ĝwamoto kavana.' ³⁴ Mai vere ebaru-rakavato, benamo vetuĝunaĝi tauna dibura numai etoreato, monai metona bene ĝwaia mo, ĝena ĝabitore voina mabarana ma bene vini-ĝenoĝoia.

³⁵ Iesu ĝena guruĝa magona rekenai maiĝesina ekirato: Tamagu gubai etanuni na ĝomi mabarami mai veigā sebonai moĝo bevei-vinimini, bema ĝoi tarikakamu ĝena rakava nuĝamu mabarana ĝesi asi botuĝamaĝi-fitoĝaiati nai."

19

Veĝaraĝo ruĝaruĝana

¹ Iesu na maiĝeri dagara mabarari eguruĝa-iaĝi ĝosirito murinai, Galilea eiaĝuiato, Iudea tanona ĝana eiaĝoto, Ioridana ĝarukana reke ta kefonai.

² Tarimarima ĝutuma-bara ĝia murinai ĝeiaĝomato, e monai ĝeri keve evaĝa-namorito.

³ Farisea tarimari kotari ĝia ĝenai ĝeiaĝoto, ĝevedanaĝi-veribaĝaniato, ĝekirato, "Tau ta ĝena ura ĝaraĝona bene fitoĝaia etoni nai, taravatu na beĝabiani?"

⁴ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, "Ĝomi na Buka Veaĝa asi ĝoiaviani? Maiĝesi ekirani, 'Tovotovona na veĝata, Barau na dagara mabarari eveirito nai, ĝia na tarimarima maki eveirito tau e vavine.' ⁵ Benamo Barau ekirato, 'Moĝesina nai tau ta na tamana e sinana beraga-kwanerini, ĝaraĝona ĝesi beĝe tanuni, benamo ĝia tauri ruarua beĝe sebonani.' ⁶ Moĝa lorinai ĝia tu dia ruarua, senaĝi sebona moĝo. Moĝesi nai Barau na etore-sebonarito tarimari tu, tarima ta na asi ma bene tore-kirari."

⁷ Farisea tarimari na ġekiraiato, ġekirato, “Karase nai Mose na taravatu eveiato nai, ekirani, tau na veġaraġo ruġaruġana fefana betoreani vau, ġaraġona betuġu-rakaiani?”

⁸ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mose na maoro evinimito, ġaraġomi boġono tuġu-rakari ġana, korana ġomi vaġa-ribami tu gwaġiġi rakava nai. Senaġina Barau na dagara mabarari eveirito nai, maiġesina tu asiġina. ⁹ Akiramini: Deikara na ġaraġona, enabe asi eveġura-vanaġini, senaġi efitoġaiiani moġo, vavine ta ma beġaraġoani, ġia tu beveġura-vanaġini.”

¹⁰ Iesu ġena mero na ġekiraiato, ġekirato, “Veġaraġo dabarana mo-ġesina nai, tarimarima asi beġene veġaraġo tu namo banaġu.” ¹¹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mai vevaġa-riba maiġa tarimarima mabarari na asi beġe tuġamaġi-fakaiani, senaġi Barau na deikara tuġamaġi-faka evinirito tarimari moġo. ¹² Tarimarima kotari asi ġeveġaraġoni, korana moġesi veġatana ġemaġurito sinari ġerina, be asi ilaila beġe veġaraġoni; ma kotari tu eunuko tauri kavari, (tarimarima na seuri ġefararini); ema kotari tu Guba Basileia o Barau vetuġunaġina beġene iaġo-vinia uranaġi asi ġeveġaraġoni.”

Iesu na mero misiri evaġa-namorito

Mareko 10:13-16; Luka 18:15-17

¹³ Tarima kotari na naturi Iesu ġenai ġeġwa-iaġorito, ġimana ġia iatari ai bene tore-kauri, ema bene ġauġau ġana. Senaġina ġena mero na ġekira-ġoirito. ¹⁴ Iesu na ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri ġeiaġoma au ġegu ai, asi ġokira-ġoiri, korana Guba Basileia tu maniġesina kavana tarimari ġeri.” ¹⁵ Benamo Iesu ġimana iatari ai etore-kaurito, evaġa-namorito vau eiaġuirito.

Tarima variġuna ma ġena farefare vovoka

Mareko 10:17-31; Luka 18:18-30

¹⁶ Ġaro tai tau ta Iesu ġenai eiaġoto, ekirato, “Vevaġa-riba tauna, kara dagara namona baveiani vau, maġuri vanaġivanaġi baġabiani?” ¹⁷ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Karase nai au odanaġiguni, aiġa tu dagara namona? Sebona moġo namo, Barau. Bema ourani maġuri vanaġi-vanaġi bono ġabia nai, Barau ġena taravatu bono korana-iaġiri.” ¹⁸ Ġia na Iesu edanaġiato, ekirato, “Kamara taravatu okiraġirini?” Iesu ekirato, “Asi bono vaġivaġi, asi bono veġura-vanaġi, asi bono lema, asi bono vevaġa-bade ġofaġofa, ¹⁹ tamamu e sinamu bono gubakauri, e sevimu tarimana maki bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-vinini kavana.” ²⁰ Mai maraġa variġuna ekirato, “Au na mani taravatu mabarari akorana-iaġirini. Kamara dagara tu au na ma bana veia?”

²¹ Iesu na ġia evaġa-veseato, ekirato, “Bema ġoi ourani bono iobukaiobuka nai, ġiniguine tu noiaġo, ġemu farefare mabarari bono voivoi-iaġiri, be moniri tu asi ġeri-ġari tarimari bono viniri, benamo gubai tu ma ġemu farefare. Gabivau murigu ai bonoma raka.” ²² Maraġa variġuna na maiġa eseġaġiato nai, nuġana ma metona ġesi eiaġuiato, korana ġia tu ma ġena farefare ġutuma tarimana.

²³ Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato, “Au na akira-korikorimini: Farefare vovoka tarimari ġeri rakatoġa Guba Basileia nuġanaġi tu gwaġiġi rakava. ²⁴ Ma akiramini: Kamela tu nila kadarena na bevanaġini kotuna gwaġiġi, senaġi ġena farefare vovoka tarimana Barau ġena Basileiai ġena rakatoġa tu gwaġiġi rakava.” ²⁵ Ġena mero mai guruġa ġeseġaġiato nai, ġeġaba-rakavato moġo. Benamo ġevedanaġito, ġekirato, “Be deikara na maġuri vanaġivanaġi bedoġariani?” ²⁶ A Iesu na eġita-karakararito, benamo

evaġa-veserito, ekirato, “Tarimarima ġeri ai tu asi ilaila, senaġi Barau ġenai dagara mabarari tu ilaila.”

²⁷ Benamo Petero eguruġa-fouto, ekirato, “Ġoi ribamu, ġai ġema dagara mabarari tu ġaraga-kwanerito, benamo ġoi murimu ai ġarakani! Be ġai kara baġa ġabini?” ²⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Moġoni akiramini, tanobara variguna befororini nai, Tarimarima Natuna ġena terona o vere seana kimorekimorenai betanu-kauni, ma ġomi gabanana ruarua (12) au murigu ai ġorakani tarimami maki vere seari gabanana ruarua (12) ai boġo tanukauni, Isaraela ġena doġoro gabanana ruarua (12) boġo ġita-ġaurini, ema boġo ġori-kaurini. ²⁹ Tarima ta na ġena numa, kakana, tarina, tobana, tamana ma sinana e natuna, ema ġena tano, au uragu ai beiaġuirini nai, ġia tu sinau-sinau ai dagara bedoġarini, ema maġuri vanaġivanāġi maki beġabiani. ³⁰ Senaġina tarimarima ġutuma toma ġeguineni tu beġe gabini, ema ġutuma maki inıtoma ġegabini tu beġe guineni.”

20

Barabore - Ġauvei tarimari vine tavoġanai

¹ “Guba Basileia tu maiġesi kavana: Vine tavoġana tarimana ta boġiboġi iamoiamo ai numa na eraka-rosito, ġena vine tavoġanai beġene ġauvei tarimari evetaurito. ² Benamo ġauvei tarimari ġesi ġeguruġa-vegogoto ma ġevaġa-moġoniato, mo ġauvei tarimari ġaro sebna ta beġe ġauveini voiri silva monina sebna bevinirini ġetato. Benamo ġena vine tavoġana nuġanai etuġu-iaġorito. ³ Boġiboġi 9 koloko kavana ġia ma eraka-rosito, maketi gabuna ġana eiaġoto, monai tarima kotari ġeruġa-reko rekoto-ġoi eġita-rito. ⁴ Benamo ekirarito, ekirato, ‘Ġomi maki ġegu vine tavoġana ġana ġoiaġo, ġoa ġauvei, be voimi maorona bana vinimi.’ ⁵ Ġia maki ġeiaġoto. Ġaroġota 12 koloko ma 3 koloko kavana ġia numa na ma eraka-rosito, kotari ma edoġaririto, etuġurito. ⁶ Lavilavi rekenai 5 koloko kavana ma erakarosi-ġenoġoito, kotari roġo mo ġeruġa-taġoto-ġoi nai edoġaririto. Benamo edanaġirito, ekirato, ‘Karase nai mainai ġoruġa-kava ruġa-kavani mo, ġaro mo evariġoni?’ ⁷ Ġia na ġevaġa-veġeato, ġekirato, ‘Korana tarima ta na ġauvei asi evinimani nai.’ Benamo ekirarito, ‘Ġomi maki ġegu vine tavoġana ġana ġoiaġo, ġoa ġauvei.’

⁸ Ġaro eboraiato-ġoi nai, tavoġa biaguna na ġauvei tarimari eġita-ġaurito-ġoi tauna ekiraiato, ekirato, ‘Ġauvei tarimari nokeari, be voiri noviniri, vau beġe ġauvei tarimari bono vini-guine, bene iaġo mo, bakea-guineri tarimari bono vini-raġasi. ⁹ Benamo mo lavilavi 5 koloko etuġurito tarimari ġeiaġoma-guineto, benamo silva moniri sebori-sebori ġeġabito. ¹⁰ Ġeiaġo-guineto tarimari ġeiaġomato nai, ġia matoru ġekirato tu, voiri kotari ma betore-kaurini, senaġi ġia maki silva moniri sebori-sebori moġo ġeġabito. ¹¹ Ġeri moni ġeġabito nai, ġemugu-muguto tavoġa biaguna ġenai, ¹² ġekirato, ‘Mai tarimarima gabivau ġeiaġomato maġeri tu, hora sebonai moġo beġe ġauvei ma voiri, a ġai tu ġaro vinubana ġavekwarāġini, ma ġaro ġena seġuka na etunu-rakavamani, nuġanai voima ġia ġeri ġesi bovini-sebonama.’

¹³ Tavoġa biaguna na ġia ta ekiraiato, ekirato, ‘Ġatagu, noseġaġi, au na ġoi asi baġofamu. Taguruġa-vegogoto nai, ġaro sebna voina tu silva monina sebna tatato, nene? ¹⁴ Mai moġo voimu noġabia, be noraka! Au aurani mai gabi tarimana bana vinia, ġoi bavinimu ilailanai. ¹⁵ Be, au ma ġegu maoro, mai ġegu moni tu ġegu ura ilailani bana vini. Ba ġoi obaruni, korana au tu nuġagu ma iakuna ġesi avinini nai?’

¹⁶ Iesu ġena guruġa evaġa-magoato nai ekirato, “Guine tarimari tu beġe gabini, ma gabi tarimari tu beġe guineni.”

Iesu ġena mase ma ekiraġi-foforiato

Mareko 10:32-34; Luka 18:31-33

¹⁷ Iesu Ierusalemata dabarana na evaraġeto-ġoi nai, ġia na ġena mero gabanana ruarua (12) eġabi-ġere-vaġirito, veġuni ai evaġa-guruġarito, ekirato, ¹⁸ “Ġoseġaġi, ġita tu Ierusalemata ġana tavarāġeni. Monai Tarimarima Natuna tu Rubu Veaġa vereri baregori ema taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġimari ai beġe toreani. Ġia na ġena mase guruġana beġe vaġa-moġoniani, ¹⁹ benamo irau bese (o Roma) tarimari beġe vinirini, ġia na beġe vaseva-vaseva iaġiani, beġe kwariani e beġe vaġa-satauroani; senaġi ġaro vaġa-toitoinai vau ma bevaisiraġe-ġenoġoini.”

Sina ta ġena noġinoġi

Mareko 10:35-45

²⁰ Benamo Sebedaio ġaraġona ma natuna ruarua Iakobo (o Iames) ema Ioane ġesi Iesu ġenai ġeiaġoto, ġoiranai ea vetui-tarito, dagara ta nenogġia ġana. ²¹ Benamo Iesu na vavine edanaġiato, ekirato, “Ġoi kara ourani?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Nokira-varagu, au natugu tauri ruarua iniġeri, ġoi ġesi beġeneasi tanu, ta aroribamu ai, ma ta kaurimu ai ġemu Basileia nuġanai.” ²² A Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi tu asi ribami kara ġonoġiani. Au na midigu bedina banianai ġomi maki boġo niuni riba?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Oi, baġa niuani.” ²³ Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Moġoni, au ġegu bedi na ġomi maki boġo niuni, senaġi au aroribagu rekenai o kaurigu ai boġono tanu ġotoni tu, dia au na bavaġa-moġoniani; a mai tu au Tamagu na eġabi-torerito tarimari ġeri.”

²⁴ Mero gabanana (10) na maġa ġeseġaġiato nai, tarikaka ruarua Iakobo (o Iames) ema Ioane ġebaru-vinirito. ²⁵ Benamo Iesu na mabarari ekeavegogorito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi ribami, irau bese tarimari ġeri vere na tarimarima ġedori-naġinaġirini, ema ġeri veguine-iaġi tarimari baregori na tu ġeri maoro seġukari na ġelaunaġi-naġirini. ²⁶ Senaġi ġomi fakami ai moġesina tu asi boġono vei. Bema ta ġomi fakami ai bene barego etoni nai, ġia tu ġomi mabarami vetuġunaġimi bene iaġovini, ²⁷ ema dei bene guine etoni tarimana, ġia tu ġemi vetuġunaġi tarimanai bene iaġo. ²⁸ Tarimarima Natuna kavana, ġia eiaġomato tu, dia tarimarima na ġia vetuġunaġina beġene iaġovini ġana, senaġina ġia eiaġomato tu, tarimarima vetuġunaġiri bene iaġovini, ema ġena maġuri bene tore-taria, tarimarima ġutuma bene voi-ġenoġoiri e bene vaġa-maġuriri ġana.”

Iesu na mata-bubu tarimari ruarua evaġa-namorito

Mareko 10:46-52; Luka 18:35-43

²⁹ Iesu ma ġena mero ġesi Ieriko ġeraga-kwaneato, tarimarima ġutumabara ġia murina na ġeiaġoto. ³⁰ Mata-bubu tarimari ruarua dabara rikinai ġetanu-taġoto-ġoi, ġeseġaġito Iesu eraka-vanaġito, benamo ġekea-fouto, ġekirato, “Vereġauka o, Davida natuna, ġai novetuġama!” ³¹ Tarimarima na ġekira-ġoirito, asi beġene guruġa ġetato, senaġi ġia ġekea-ġiġiraġe ġiġiraġeto-ġoi, “Vereġauka, Davida Natuna o, ġai novetuġama!” ³² Iesu eruġa-tarito, benamo eke-iaġomarito, ekirato, “Kara ġemi naveia ġotoni?” ³³ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Vereġauka, ġai ġaurani tu, matama noma keo-fakari!” ³⁴ Benamo Iesu na evetuġa-ġwarito, matari eġabi-kararito, ma asikauna matari ġenamato e ġeboġeboġe-ġinikauto, benamo Iesu murina na ġeiaġoto.

21

Iesu ġena rakatoġa Ierusalemaj ġevonevone-raġe viniato Ioane 12:12-19

¹ Iesu ma ġena mero ġesi ġeraka-iaġoto-ġoi, Ierusema ġekavinaġiato-ġoi, ma Betefage ai ġeraġasito Olive Ġorona rekenai, benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġu-guinerito, ² ekirarito, ekirato, “Ġoiago, ġoira vanuġana ġana. Monai doniki ta barutari ma natuna ġesi boġo doġaririni, boġono ruġari, benamo au ġegu ai boġono ġori-iaġomari. ³ Bema tarima ta na bedanaġimini nai, boġono kiraia, ‘Vereġauka na eura-vinirini, vau ma betuġu-iaġomarini, asi bekwaiboni.’ ” ⁴ Maiġa eġorato ġenana, peroveta tauna ġena guruġatore guruġana evaġa-moġoniani, ekirani, ⁵ “Siona natuna, (Ierusema tarimari), nokirari,

‘Noġitaia, ġemu Vere
mani eiaġomani,

manau tarimana, doniki tuġunai eraġeni,
mai tu doniki natuna doġenai betanukau.’ ”

⁶ Mai mero ruarua ġeiaġoto, Iesu na ekirarito veiġana ilailanai ġeveiato. ⁷ Ġia na doniki ma natuna ġesi Iesu ġenai ġeġori-iaġorito, ġeri dabuġa barari doniki doġeri ai ġeiava-kaurito, benamo Iesu etanu-kauto. ⁸ Tarimarima ġutuma-bara ġeri dabuġa barari dabarai ġeiavarito, kotari tu ġau legari ma lauri ġesi ġebasito, benamo dabarai ġeiavato. ⁹ Tarimarima ġutuma-bara ġia ġoiranai ġerakato e murinai ġerakato, maiġesina ġevone-raġeto-ġoi, ġekirato,

“Hosana, Davida natuna ġena!

Vereġauka aranai eiaġomani tarimana sivaġa-namoa!

Hosana guba tuġuna vanigerenai!”

¹⁰ Iesu Ierusalemaj eraka-toġato nai, vanuġa tarimarimari mabarari ġeveraga veragato-ġoi ema ġevedanaġi-vedanaġito-ġoi, ġekirato, “Mai tu deikara?” ¹¹ Iesu ġesi ġeraka-sebonato tarimari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mai tu Iesu, peroveta tauna, Galilea vanuġana Nasareta na eiaġomani.”

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato

Mareko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22

¹² Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, benamo voivoi tarimari mabarari elai-rosirito. Moni ġesenisito-ġoi tarimari ġeri fata e pune ġevoivoi iaġirito-ġoi tarimari ġeri diġoka eġuke-vebuburito, ¹³ ema ekirarito, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai tu maiġesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au ġegu numa tu bese iraurau ġeri ġuriġuri numanai beġe kiraġiani,’ senaġi ġomi na tu lema tarimari ġeri gumu gabunai boġo vaġa-iaġoa.”

¹⁴ Mata-bubu e kwaku rakava tarimari Iesu ġenai ġeiaġomato Rubu Veaġa nuġanai, benamo ġia na evaġa-namorito. ¹⁵ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na ġena nuġa-farevaġi veiġari ġeġitarito, ema mero misiri garori ġeseġaġirito, Rubu Veaġa nuġanai ġevone-raġeto-ġoi, ġekirato, “Hosana, Davida natuna ġena,” benamo ġia tu ġebaru-rakavato, ¹⁶ benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Ġia na ini kara ġekiraġirini ne oseġaġirini ba?” Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Oi aseġaġini, senaġi ġomi na Buka Veaġa nuġanai asi ġoiaviani, ‘Mero misiri ema sinari ratari roġo ġeniurini merori na maki ġoi ġevaġa-raġemuni!’?”

¹⁷ Benamo Iesu na eraga-kwanerito, vanuġa barana na eraka-rosito, Betania ġana eiaġoto, monai ea genato.

*Iesu na figi ġauna etovoġaiato
Mareko 11:12-14; 11:20-24*

¹⁸ Boġiboġi, Iesu vanuġa barana ġana ma eġenoġoito, eraka-iaġoto-ġoi nuġanai, ġia evitoato. ¹⁹ Ġia na figi ġauna ta dabara rikinai eġitaiato, benamo eiaġo-viniato, senaġi asi ġwaġwana, a launa korina moġo. Benamo Iesu na figi ġauna ekiraiato, ekirato, “Ġoi ġemuna ġwaġwamu asi ma befori-ġenoġoini!” Asikauna moġo figi ġauna emarai-ġosito.

²⁰ Ġena mero na figi ġauna emarai-ġosito ġeġitaiato nai, ġeġaba-rakavato, ġekirato, “Figi ġauna tu kamasi se beraga-mase moġo?” ²¹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Moġoni akiramini, bema ġomi boġo veġabidadamani, ma asi boġo daradarani nai, ġomi na maki mai figi ġauna ġenai haveia kavana boġo veiani riba; a dia moġa moġo, senaġi mai ġoro boġo kiraiani, ‘Noveġabivaisi, be davarai noa vefiu-rei,’ benamo mo veġa tu beġorani. ²² Dagara mabarari ġauġau ai boġo kiraġirini ma veġabidadamami ġesi nai tu, boġo doġaririni.”

*Iesu ġena seġuka korana ġevedanaġi-iaġiato
Mareko 11:27-33; Luka 20:1-8*

²³ Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, evevaġa-ribato-ġoi nai, Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda vereri ġia ġenai ġeiaġomato, benamo ġedanaġiato, ġekirato, “Kamara seġukai ġoi na mai veġa oveirini? Dei na maoro evinimuto?”

²⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au na maki vedanaġi sebona avinimini; bema boġo vaġa-veiseani nai, au na kamara maoro ai mai veġa aveirini bakira-varamini. ²⁵ Ioane ġena babatiso veġana tu ainana eiaġomato? Guba na eiaġomato, ba tarimarima ġerina?” Ġia fakari ai ġeverorito, ġekirato, “Bema ġita bita kirani, ‘Barau ġenana’ bita toni nai, ġia bekirani ‘Karase nai Ioane asi ġovaġa-moġoniato?’ betoni. ²⁶ Senaġi bema ġita bita kirani, ‘Tarimarima ġerina’ bita toni nai, tarimarima gariri bitana vei, korana ġia ribari, Ioane tu peroveta tarimana korikori.” ²⁷ Moġa lorinai ġia na Iesu ġevaġa-veseato, ġekirato, “Ġai asi ribama.” Benamo Iesu na ġia ekirarito, “Au na maki kamara maoro ai mai veġa aveirini tu, asi bakira-varamini.”

Barabore - Mero ruarua

²⁸ “Mai barabore tu kamasi ġotuġa-maġiani? Tarima ta ma natuna ruarua. Tau-guinena ġenai eiaġoto, ekiraiato, ekirato, ‘Natugu, toma noiġo, vine tavoġanai noa ġauvei!’ ²⁹ Natuna na evaġa-veseato, ekirato, ‘Asi aurani,’ senaġina gabivau evetuġa-maġi-kureto, benamo eiaġoto. ³⁰ Ġia ma eiaġoto natuna vaġa-ruaruana ġenai, tau-guinena evaġa-guruġaiato ilailanai ekiraiato. Mero evaġa-veseto, ekirato, ‘Aiaġoni,’ senaġi asi eiaġoto. ³¹ Ġia tauri ruarua vekaravari ai dei na tu tamari ġena ura eveiato?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Tau-guinena.” Iesu na ekirarito, “Moġoni veġata akiramini, takesi gogo tarimari e mata-boraġa vavineri na ġeguine-iaġimini Barau ġena Basileia rakatoġanai. ³² Ioane Babatiso ġomi ġemi ai eiaġomato tu, vei-iobukaiobuka dabarana ġemi ai evaġa-foforiato, senaġi asi ġoseġaġi-viniato. A takesi gogo tarimari e mata-boraġa vavineri na ġevaġa-moġoniato. Gomi na maki ġoġitarito, senaġi asi ġovetuġamaġi-kureto, asi ġovaġa-moġoniato.”

*Barabore - Tavoġa narinarina tarimari rakavari
Mareko 12:1-12; Luka 20:9-19*

³³ Iesu ekirato, “Barabore ta ma ġoseġaġia: Tano biaguna ta na vine tavoġana evaroato, maġuna eġabiato, tano ai vine gigi-gigina gurina ekwaiato, tavoġa narinarina numana maki evaġa-ruġaiato. Moġa murinai tavoġa ġitaġauna tarimari ġeri ai ġena tavoġa eraga-kwaneato, benamo erakato gabu ta ġana. ³⁴ Vine ġwari (o grapes) ġemaġeto, benamo ġia na ġena vetuġunaġi tauri etuġurito tavoġa narinarina tarimari ġeri ai, ġena vine ġwaġwari kota beġenea ġabi ġana. ³⁵ Senaġi tavoġa ġitaġauna tarimari na vetuġunaġi tauri ġeġabi-taririto, benamo ta ġekwariato, ma ta ġevaġiato, ema ta fore na ġetakiato. ³⁶ Tavoġa biaguna na ġena vetuġunaġi tauri vovoka kotari ma etuġurito, senaġi moġesina ma ġevei-vinirito. ³⁷ Dokonai ġia na natuna korikori ġeri ai etuġu-iaġoato, ekirato, ‘Natugu na-tuġua, ġia na beġene gubakaua.’ ³⁸ Senaġi tavoġa ġitaġauna tarimari natuna ġeġitaiaato nai, tauġeri ġeveguruġa-vevinito, ġekirato, ‘Mani tu tavoġa beġaunaiani merona, be siġabia, sivaġi-masea, be ġena tavoġa bitana ġaunaia!’ ³⁹ Benamo ġeġabi-tariato, vine tavoġana murikanai ġeinu-iaġoato, ġevaġi-maseato.”

⁴⁰ Iesu evedanaġito, ekirato, “Tavoġa biaguna beiaġomani nai, mo tavoġa ġitaġauna tarimari kamasi beveirini?”

⁴¹ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mo veiġa rakava tarimari ġia na bevaġirini veġata, ma vine tavoġana tu narinarina tarima boruri tari ma bevinirini, benamo ġeri ġwaġwa negari ai, ġwaġwari ġia ġenai beġene ġwa-iaġori.”

⁴² Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Ġomi na mai toretore Buka Veaġai asi ġoiaviani, iniġesi ekirani, ‘Fore numari ġeragarini tarimari na asi ġeura-viniato ma ġefitoġaiato forena tu duġu forenai eiaġoto. Mai veiġa maiġa tu Vereġauka na eveiato, matara na taġitaiani, ġitaġitana irau veġata.’

⁴³ Moġesi naima akiramini, Barau ġena Basileia tu ġemina beġabi-vaġiani, ema ġwaġwa evaġa-ġorani besena beviniani. [⁴⁴ Deikara mo fore iatanai beketokauni tarimana tu, beġwa-kirakiraiiani; ema mai fore tarima ta iatanai beketokauni nai, bevare-fatafataiani.]”

⁴⁵ Rubu Veaġa vereri baregori e Farisea tarimari na Iesu ġena barabore ġeseġaġirito nai, ġeribato, Iesu na tu ġia ekiraġirini, ⁴⁶ naima ġia ġeri ura tu beġene ġabi-taria. Senaġi tarimarima ġutuma ġevegogo taġoto-ġoi gariri ġeveito, korana ġia na ġetuġamaġiato-ġoi, Iesu tu peroveta tauna ta.

22

Barabore - Veġaraġo verekona

¹ Iesu na Iuda vereri ġeri barabore ta ma ekiraġiato: ² “Guba Basileia tu noġa moġo vere ta, natuna ġena veġaraġo verekona evei-toreato kavana. ³ Benamo ġena vetuġunaġi tarimari etuġurito, ekea-kaurito tarimari keakeari, senaġi asi ġeurato nai, asi ġeiaġomato. ⁴ Moġa lorinai ġia na vetuġunaġi tarimari tari ma etuġurito, ekirarito, ‘Akea-kaurito tarimari ġoa kirari, “Au ġegu vereko tu badabara-ġosia, ġegu boromakau tauri ema boromakau naturi mona mase tu bavaġiri, dagara mabarari bavei-toreri, be ġoiaġoma vereko ġana.” ’ ⁵ Senaġi ġia tu ġeġoiaġito, ġeri ura ġauveiri moġo

ġeveito. Ta vamoka ġana eiaġoto, ma ta tu ġena sitoa ġana eiaġoto. ⁶ O tari tu vetuġunaġi tarimari ġeġabi-taririto, ġekwaririto, ema ġevaġi-maserito.

⁷ Vere tu ebaru-rakavato, ġena vetari doġorori etuġurito, mo vaġivaġi tarimari ġevaġi-maserito, ma ġeri vanuġa barana ġegabu-kauato. ⁸ Benamo ġia na ġena vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, 'Au ġegu veġaraġo verekona tu bavei-torea, senaġi au na akea-kaurito tarimari tu asi ilaila beġe iaġomani. ⁹ Moġa lorinai mai moġo ġoiġo, ġatama baregori rakaġutu dabarari ai boġo doġaririni tarimari mabarari boġono kirari, beġene iaġoma vereko ġana.' ¹⁰ Benamo vetuġunaġi tarimari ġeiaġoto, ġatamai ema dabarai ġedoġaririto tarimari mabarari, namori, rakavari, ġegogo-iaġorito, veġaraġo numana maki ġevaġa-vonuato.

¹¹ Benamo vere eraka-toġato, ġeiaġomato tarimari ġitaġitari nuġanai, ġia na tarima ta monai eġitaiato, asi ġena veġaraġo dabuġana. ¹² Benamo edanaġiato, ekirato, 'Ġata, ġoi tu ainana boraka-toġa, asi ġemu veġaraġo dabuġana?' Senaġi mo tarima asi eguruġato. ¹³ Benamo vere na ġena vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, 'Ġimana ema kwakuna ġobarubaruri, benamo ġofiu-rosia murika mukunanai. Monai bene taġi, gadikana maki bene vaġa-ġaratariri.' ¹⁴ Korana tarima ġutuma Barau na ekearito, senaġi viravira moġo eġabi-torerito maġuri beġe ġabiani."

Kaisara, Roma ġeri vere, ġena takesi moniri

Mareko 12:13-17; Luka 20:20-26

¹⁵ Farisea tarimari ġeraka-veġitato, ġeboioġa-vegogoto, Iesu beġene vaġa-vedaġa-raġea vedanaġiri ġea veito. ¹⁶ Benamo ġia na ġeri mero tari ema Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari tari ġetuġu-iaġorito, ġekirato, "Vevaġa-riba tarimamu, ġai ribama ġoi tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimamu. Ġoi na moġoni ai Barau ġena dabara ovevaġa-riba iaġi-ġitakauani. Tarimarima gariri asi oveini, tarima ġeri dagi maki asi otuġamaġirini. ¹⁷ Moġa lorinai nokira-varama, kamasi otuġa-maġini: Kaisara, Roma ġeri vere, ġenai takesi baġana vini ba asiġi?"

¹⁸ Senaġi Iesu ma ribana ġeri boioġa rakavari nai, ekirarito, "Ġomi ġofaġofa tarimami! Karase nai au ġoribaġaniguni? ¹⁹ Takesi monina ta ġovinigu, nama ġitaia!" Benamo silva monina ta ġeviniato. ²⁰ Benamo ġia na edanaġirito, ekirato, "Mai tu dei laulauna ema dei arana?" ²¹ Ġia ġevaġa-veseto, "Kaisara ġena." Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, "Be, Kaisara ġena dagara Kaisara boġono vinya, Barau ġena dagara Barau boġono vinya."

²² Mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġeġaba-rakavato, benamo ġeraga-kwaneato, ġerakato.

Variġisi-ġenoġoi guruġari

Mareko 12:18-27; Luka 20:27-40

²³ Mo ġaro sebonai Sadukea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto. Ġia ġeri tuġamaġi tu mase tarimari asi ma beġe variġisi-ġenoġoini. Benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, ²⁴ "Vevaġa-riba tarimamu, Mose maġesi ekirato, 'Bema tau ta asi natuna bemaseni nai, ivana vabuna kakana o tarina ta na bene ġaraġoa, naturi beġene maġuri mase tauna ġena.' ²⁵ Mero mabarari tu imaima ruarua (7) mainai ġetanuto-ġoi. Mero guinena na eġaraġoato, ma emaseto asi natuna, benamo tarina na ma eġaraġoato. ²⁶ Mo veġa sebona tarina vaġa-ruaruana ġenai eġorato, mero vaġa-toitoina maki moġesina moġo mo vaġa-imaima ruaruana (7). ²⁷ Dokonai mo vavine maki emaseto. ²⁸ Variġisi-ġenoġoi ġaronai mo vavine tu dei ġaraġona? Korana ġia tu tauri 7 na ġeġaraġoato."

²⁹ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ĝomi tu ḡokerereni, korana Buka Veaḡa anina ema Barau ḡena seḡuka asi ribami. ³⁰ Mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini tarimari tu asi ma beḡe veḡaraḡoni. Ĝia tu aneru kavana gubai. ³¹ A mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini guruḡari Barau ḡena bukai asi ḡoiaviani? Ĝia ekirato, ³² ‘Au tu Aberahamo ḡena Barau, Isako ḡena Barau, ema Iakobo ḡena Barau.’ Ĝia tu maḡuri tarimari ḡeri Barau, dia mase tarimari ḡeri Barau!” ³³ Tarimarima ḡutuma na mo guruḡa ḡeseḡaḡiato nai, nuḡari ḡefarevaḡito ḡena vevaḡa-riba guruḡari na.

Veuravini tu taravatu mabarari evanaḡirito

Mareko 12:28-31; Luka 10:25-28

³⁴ Farisea tarimari ḡeseḡaḡito, Iesu na Sadukea tarimari ḡeri guruḡa ekou-ḡaurito, benamo ḡeraka-vegogoto. ³⁵ Ĝia fakari ai ta tu taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimana. Ĝia na Iesu edanaḡi-veribaḡaniato, ekirato, ³⁶ “Vevaḡa-riba tarimamu, taravatu nuḡanai kamara taravatu tu barego vedaurea?” ³⁷ Iesu na evaḡa-veḡeato, ekirato, “‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau bono ura-vinia ma nuḡamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma ḡemu tuḡamaḡi mabarana ḡesi.’ ³⁸ Maiḡa tu taravatu giniguinena ema barego vedaureana. ³⁹ Taravatu barego vedaureari vaḡa-ruaruana ḡia ilailana tu maiḡa: ‘Sevimu tarimana bono ura-vinia, ḡoi tauḡemu oveura-vinini kavana!’ ⁴⁰ Maiḡeri taravatu ruaruana na taravatu mabarari ema peroveta tarimari ḡeri guruḡa mabarari eḡabi-vegogorini.”

Keriso tu Davida natuna ba Barau Natuna?

Mareko 12:35-37; Luka 20:41-44

⁴¹ Farisea tarimari ḡevegogoto-ḡoi nai, Iesu na edanaḡirito, ekirato, ⁴² “Ĝomi na Keriso tu aiḡesi ḡotuḡa-maḡiani? Ĝia tu deikara natuna ḡotoni?” Ĝia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Ĝia tu Davida natuna.”

⁴³ Iesu na ma edanaḡirito, ekirato, “Davida tu kamasi nai Keriso tu ‘Vereḡauka’ etoni? Korana Davida Iauka Veaḡa na tuḡamaḡi-faka e riba eviniato, benamo ekirato,

⁴⁴ ‘Barau na au ḡegu Vereḡauka ekiraiato:

Au ḡimagu aroribana rekenai
noma tanu,

bene iaḡo mo, ḡoi ḡebaru-vinimuni tarimari ḡoi kwakumu gaburenai batorerini.’

⁴⁵ Bema Davida na Keriso tu ‘Vereḡaukana’ ekiraḡito, kamasi nai Keriso tu Davida natuna?” ⁴⁶ Ĝia mabarari ta na maki asi evaḡa-veḡeato, ema mo nega na eiaḡoto mo, tarima ta na maki asi ma edanaḡiato, korana ḡegarito nai.

23

Iesu na taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimari ema Farisea tarimari evanerito

Mareko 12:38-39; Luka 11:43; 11:46; 20:45-46

¹ Iesu na tarimarima ḡutuma-bara e ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, ² “Taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimari e Farisea tarimari na Mose ḡena taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡirini. ³ Moḡa lorinai ḡomi ḡevaḡa-ribamini guruḡari mabarari boḡono korana-iaḡiri e boḡono veiri. A ḡeri veiḡa asi boḡono tovotovori, korana kara ḡeḡobata-iaḡirini, tarimarima na beḡene veiri veiḡari tu, tauḡeri na asi ḡekorana-iaḡirini. ⁴ Ĝia na maruna metori tarimarima ḡevaḡa-faḡarini, senaḡina ḡimari didiri na ta maki ḡeri marunai asi ḡeveḡabikauni, asi ḡevaḡa-kavarini, maruna beḡene ḡwari ḡana. ⁵ Ĝeri

veīga mabarari ġeveirini tu, tarimarima na beġene ġitari ġana. Ġia bakuri e ġimari ai tu dagara veaġari ġebarubarurini, nuġari ai Buka Veaġa siriri ġeġurarini, moġeri dagara ġevaġa-baregorini, ema ġeri dabuġa geveri maki ġevaġa-maukarini. ⁶ Ġanivegogo gaburi ai e rubu nuġari ai ġeri ura tanutanu namori ai beġene tanu. ⁷ Ġia ġeurani maketi gaburi ai beġene rakaorakao, tarimarima na beġene vaġa-namori urari ai, ema tarimarima na 'Vevaġa-riba Tarimari' beġene kiraġiri.

⁸ A ġomi tu 'Vevaġa-riba Tarimami' ai asi beġene kiraġimi, korana Barau ġereġana moġo ġemi Vevaġa-riba Tauna, ema ġomi mabarami tu tarikaka. ⁹ Ema tanobarai tarima ta 'Tama' asi boġono kiraġia, korana ġomi Tamami tu sebona moġo, ġia tu gubai etanuni. ¹⁰ Ġomi maki 'Veġori-kau Tarimami' asi beġene kiraġimi, korana ġemi Veġorikau Tauna tu sebona moġo, Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna). ¹¹ Deikara barego vedaurea ġomi fakami ai, ġia tu ġomi vetuġunaġimi beiaġo-vinini. ¹² Tauġena eveġabivaisini tarimana tu Barau na bevaġa-manauani, a tauġena evevaġa-manauani tarimana tu beġabi-vaisiani."

Iesu na Farisea tarimari e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġeri ġofaġofa ekiraġirito

Mareko 12:40; Luka 11:39-52; 20:47

¹³ "Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Korana Guba Basileia ġatama bokana tu tarimarima ġoirari ai ġokou-ġauani. Ġomi tauġemi asi boġo raka-toġani, ema ġeraka-toġa ġetoni tarimari ġeri dabara maki ġomi na ġokourini. [¹⁴ Taravatu ġovevaġa-riba iaġiani tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi na vabu ġeri numa e ġeri farefare ġovaġa-koririni. Ġemi ġauġau tu mauka kenene, ġoġofaġofani. Moġesi nai ġomi tu meto barego vedaurea boġo ġabiani.]

¹⁵ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofa-ġofa tarimami! Ġomi gabu mabarari ġana ġoiaġoni, davarai e tanobarai, tarima sebona kwariġutu ġemi doġoro ai bene raka-toġa uranai. Ġoġabiani, benamo karava eġara-vanaġi vanaġini gabuna natunai ġovaġa-iaġoani, ġemi kira-sirivaġi e seġafore maki bevanaġi-lelevaġirini.

¹⁶ Veġorikau taumi, matami bubuġau, vetuġami kika! Ġemi vevaġa-ribai ġokirani, Rubu Veaġa aranai bekiraġi-toreni tarimana ġena kiraġitore tu asi anina ġotoni, a Rubu Veaġa golona (o gold-na) aranai bekiraġi-toreni tauna tu, ġena kiraġitore roġo bekorana-iaġiani. ¹⁷ Babo e mata-bubu tarimami! Aiġa tu barego, golo ba golo evaġa-veaġaiani Rubu Veaġana? ¹⁸ Ma ġokirani, fata veaġana aranai bekiraġi-toreni tarimana ġena kiraġitore tu asi anina, a varevare dagarana fata veaġana iatanai ġetoreato dagarana aranai bekiraġi-toreni tarimana tu ġena kiraġitore roġo bekorana-iaġiani. ¹⁹ Mata-bubu taumi. Aiġa tu barego, varevare dagarana ba varevare dagarana evaġa-veaġaiani fata veaġana? ²⁰ Moġa lorinai fata veaġa aranai ekiraġi-toreni tarimana na fata veaġa e fata veaġa iatanai ġetorerito dagarari mabarari arari ai ekiraġi-toreni. ²¹ Ema Rubu Veaġa aranai ekiraġi-toreni tarimana na Rubu Veaġa ema nuġanai etanuni Barauna arari ai ekiraġi-toreni. ²² Ema guba aranai ekiraġi-toreni tarimana na Barau ġena terona e iatanai etanuni Barauna arari ai ekiraġi-toreni.

²³ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Korana ġomi na Barau ġovarevare-viniani dagarari, ġemi ġaniġani ġailauri misimisiri maki, karava gabanana (10) ġoveirini,

karava sebona boubou dagananai ġovaġa-iaġoani, senaġina taravatu ġena dagara baregori, vei-iobukaiobuka, vevetuġaġwa ema vetuġamaġikau tu ġolearini. Ġomi na tu maiġeri veiġa baregori ġoro veiri ema mo veiġa keiri maki asi boġoro iaġuiri. ²⁴ Veġorikau tarimami, matami bubu! Ġami nanu na nagama ġovei-vaġiani, senaġina kamela tu ġolauboġerini.

²⁵ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġamai kika! Ġomi ġemi kapusi e mereki muriri moġo ġoġuriġirini, senaġi nuġari tu lema e mata-ġaniġani ġoveini dagarari na beġe vonuvonuraġe. ²⁶ Farisea tarimami, matami bubu! Kapusi e mereki nuġari ai ġotorerini dagarari boġono iareva-guineri, benamo murina rekena maki bene veiareva.

²⁷ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi tu gara gaburi ġefeni-kuro-kurorito kavana, murikari ġitaġitari tu namo vedaurea, senaġina nuġari tu mase tarimari turiġari ema miro mabarari na ġevonuto. ²⁸ Ġomi maki moġesina, tarimarima na ġeġitamini veiġa iobukaiobuka tarimari noġa, senaġina nuġami tu ġofaġofa e vei-rakava na ġevonuvonu-raġeto.”

Iesu na taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari e Farisea tarimari ġeri kerere voiri ekiraġirito

²⁹ “Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi na peroveta tarimari ġeri gara gaburi ġoveiginikaurini, tuġamaġi-iaġina foreri ġovaġa-ruġarini, ema vei-iobukaiobuka tarimari ġeri gara gaburi ġovaġa-vera verarini. ³⁰ Ġokirani, ‘Tubuma ġatama ġeri negai ġara maġuri nai, peroveta tarimari vaġivaġiri ai asi ġara vaġakavari.’ ³¹ Moġesi ġokirani nai, tauġemi ġovekiraġini, ġomi tu peroveta ġevaġirito tarimari naturi. ³² Oba, ġomi maki tubumi ġatami ġeveito-ġoi kavana ma ġovei-iaġoni, ġeri rakava ġomi na ġovaġa-ġuġururini.

³³ Ġomi mota! Mota naturi! Barau ġena Kota baregona ġarona beraġasini nai, karava eġara-vanaġi vanaġini gabuna na kamasi boġo raga-maġurini? ³⁴ Moġa lorinai akiramini, au na peroveta tarimari e iaunega tarimari ema vevaġa-riba tarimari batuġu-iaġorini. Benamo kota tu boġo vaġimaserini, aba, boġo vaġa-sataurorini; ma kotari tu rubu nuġari ai boġo kwaririni, rarari maki beġe riġoni, ema vanuġa ta na boġo lairini ma vanuġa ta. ³⁵ Moġesina nai vei-iobukaiobuka tarimari ġevaġirito metori tu ġomi iatami ai, Abela ġevaġi-maseato, monana eiaġomato mo Sakaria, Barakia natuna, ġia tu fata veaġana ema numa veaġana fakari ai ġovaġi-maseato. ³⁶ Akira-korikorimini, mabarari metori tu toma ġuru tarimami iatami ai beġe ketokauni.”

Iesu Ierusalemata taġina eveito

Luka 13:34-35; 19:41-44

³⁷ “Ierusalemata, Ierusalemata o, ġoi na peroveta tarimari ovaġirini ema Barau na etuġu-iaġosirini tarimari fore na otaki-maserini. Nega ġutuma aurato, natumi bana gana-ġeġeraġiri, kokoroku vavinena na natuna egoru-taririni kavana, senaġi ġomi tu asi ġourato! ³⁸ Moġa lorinai ġemi vanuġa ema Rubu Veaġa tu korina betanuni. ³⁹ Korana au na akiramini, ġomi roġo au asi boġo ġitaguni, beiaġoni mo, ġaro ta beraġasini, monai vau boġo kirani, ‘Barau aranai eiaġomani tauna sivaġa-namoa.’ ”

24

Iesu na vau beġea ġorani dagarari ekiraġirito

¹ Iesu Rubu Veāga na eraka-rosito, eraka-veġitato nuġanai, ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto, ġeri ura Rubu Veāga numari baregori beġene vaġa-ġitaia. ² Senaġi Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Mai dagara mabarari ġogitarini? Au na moġoni akiramini: Mai fore ta fore ta iatanai asi beġe tanuni, mabarari beġe vare-bubu riġorini.”

³ Iesu Olive Ġoronai etanu-taġoto-ġoi, benamo ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto, ġedanāġi-ġairiato, ġekirato, “Nokira-varama, mai dagara tu ait-oma beġe ġorani? E ġoi boġenoġoi-iaġomani ema tanobara dokona beġabiani maki kamara vetoġa na bevaġa-foforiani?”

⁴ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Ġomi lorimi boġono vetore, tarima ta na asi bene ġofami. ⁵ Korana tarima ġutuma au aragu ai beġe iaġomani, beġe kirani, ‘Keriso tu au maiġegu!’ Tarima vovoka beġe ġofarini. ⁶ Ġomi na vetari gururi e tuari variri boġo seġaġirini nai, nuġami asi beġene raġe. Maniġeri dagara tu beġe ġorani, senaġi dokona tu asi roġo. ⁷ Tanobara ta tanobara ta ġesi beġe vevaġini, gavamani ta gavamani ta ġesi beġe vetarini. Gabu ġutuma nuġari ai doġe beġe ġorani, tano maki beġe iagani. ⁸ Mai tu midigu moġo besinaiani, noġa moġo mero keina emaġurini midiguna kavana.

⁹ Mo negai beġe ġabi-tarimini, beġe vaġa-midigu midigumini, beġe vaġi-masemini. Bese mabarari na beġe baru-vinimini, korana au ġovaġa-moġoniguni dainai. ¹⁰ Benamo tarima ġutuma ġeri veġabidadama beġe raga-kwanerini, tata beġe verevani e beġe vebaru-vevinini. ¹¹ Peroveta ġofaġofa tarimari beġe variġisini, tarima ġutuma beġe ġofarini. ¹² Vei-rakava maki beġora-rovorovoni, benamo ġutuma ġeri veuravini maki beġe farakani. ¹³ Senaġina deikara bevevaġa-gwaġiġini mo magona tu bemaġurini. ¹⁴ Barau ġena Basileia Varina Namona tu tanobara mabaranai beġe ġobata-iaġiani, bese mabarari na beġene seġaġia ġana, moġa murinai vau magona be-raġasini.”

*Vevaġa-gari dagarana befoforini
Mareko 13:14-23; Luka 21:20-24*

¹⁵ “Ġomi na dagara rakava vedaureana, vevaġa-gari dagarana, peroveta tarimana Daniela na ekiraġiato dagarana, boġo ġitaiani gabu veaġanai beruġani.” Mai guruġa beiaviani tarimana bene riba maoro anina tu kara.

¹⁶ “Benamo deidei Iudeai ġetanuni tarimari ġoro ġana beġene raga-iaġo.

¹⁷ Deikara numa tuġunai etanu-taġoni tu, asi ma bene raka-toġa numa nuġana ġana ġena farefare ġabiġabiri. ¹⁸ Deikara vamoka nuġanai maki asi ma bene ġenoġoi ġena koudi ġabiġabina. ¹⁹ Mo negai vavine ma baniri e ġabi-variġu vavineri kika ma vetuġari! ²⁰ Boġono ġauġau Barau ġenai, be ġura e nagure negari ai o Sabadi ai asi boġono raga-kwareġa! ²¹ Korana mo negai midigumidigu tu asi keikeiri beġe ġorani, Barau na tanobara eveiato beiaġoma maitoma, midigu moġesina asi ġeġorani. Ma maiġa murinai moġesina kavana ta asi ma beġora-ġenoġoini. ²² Bema Barau na mo ġaro rakavari asi bere vaġa-kubiri, tarimarima ta asi bere maġuri riba, senaġi eġabi-hidirito tarimari dairi ai, ġia na ġarori bevaġa-kubirini.

²³ Mo negai, bema tarima ta na bekiramini, ‘Goġitaia, Keriso tu maiġa!’ o ‘Ġia tu iomoġa!’ betoni nai, asi boġono vaġa-moġonia. ²⁴ Korana tu Keriso ġofaġofari e peroveta tarimari ġofaġofari beġe foforini, vetoġa boruri e nuġa-farevaġi veiġari baregori beġe veirini, Barau na eġabi-viriġirito tarimari beġene ġofa-veġonuri ġana.

²⁵ Boġono tuġamaġi-taġoa, maiġeri dagara tu akiravara-guinemini, hora roġosi bene raġasi nai. ²⁶ Bema tarima ta na bekiramini, ‘Goġitaia, ġia tu

tano fakanai moġa, ' moġana asi boġono iaġo; o bekirani, 'Ġoġitaia, ġia tu mo numa nuġanai etanuni,' asi boġono vaġa-moġonia. ²⁷ Korana Tarimarima Natuna beiaġomani tu fofori-taġo, noġa moġo kiriku ekimoreani gubai ġaro raġeraġena na mo ġaro riġoriġona kavana; ²⁸ ma mase tauġanina etanuni gabunai gaio maki monai beġe vegogoni, (be ġia na beġe vaġa-foforiani)."

Tarimarima Natuna ġena iaġoma
Mareko 13:24-27; Luka 21:25-28

²⁹ "Mo rakava beġe ġorani murinai, ġaro bemukunani e ġue maki asi bemamani, visiġu guba na beġe ketoni e guba seġukari beġe iagaiagani. ³⁰ Benamo Tarimarima Natuna vetoġana gubai befoforini. Mo ġaro ai tanobara beseri mabarari beġe taġi-vanoro vanoroni, korana Tarimarima Natuna beġe ġitaiani, magube iatana na beiaġomani ma seġuka barana e ma marevana ġesi. ³¹ Benamo ġia na ġena aneru betuġurini ma kibi gururi baregori ġesi, eġabi-viriġirito tarimari beġe vaġa-vegogorini tanobara mabarari na."

Barabore - Vevaġa-riba figi ġauna ġenana
Mareko 13:28-31; Luka 21:29-33

³² "Figi ġauna ġenana mai barabore boġono ribaia: Kabona ġefori-raġeni e launa ġefafani nai, ġoribani, ġaro ġena tora taimina tu bekavinaġi ġotoni. ³³ Moġa ilailanai, ġomi maki bema mai dagara mabarari beġe ġorani boġo ġitarini nai, boġono riba, Tarimarima Natuna tu bekavinaġi ġatama bokai. ³⁴ Moġoni akiramini, mai ġuru asi bekorini, beiaġoni mo, mai dagara mabarari beġe ġorani. ³⁵ Guba e tanobara beġe rekwa-rekwani, senaġi au ġegu guruġa tu asi beġe rekwa-rekwani, beġe tanu-vanaġi vanaġini."

Ġaro e hora tarima ta asi ribana
Mareko 13:32-37; Luka 17:26-30; 17:34-36

³⁶ "Senaġi mo ġaro e hora tu tarima ta asi ribana, aneru gubai asi ribari e Natuna maki asi ribana, senaġi Tamana ġereġana moġo ma ribana. ³⁷ Tarimarima Natuna ġena iaġoma tu noġa moġo Noa ġena negai kara ġeġorato kavana. ³⁸ Ġutuġutu roġosi bere raga nai, tarimarima tu ġeveini kavana ġeġaniġanito-ġoi, ġeniuniuto-ġoi, ema tau e vavine ġeveġaraġoto-ġoi, eiaġomato mo, Noa ġena lagatoġi ai eraka-toġato ġaronai. ³⁹ Senaġi matari asi ġekanito, asi ġeribato kara beġorani mo, ġutuġutu eraġasito, benamo mabarari eġutu-masemaserito. Tarimarima Natuna beiaġomani maki moġesina beġorani. ⁴⁰ Mo ġaro ai tau ruarua vamokai beġe ġauveini, ta tu Barau na beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni. ⁴¹ Vavine ruarua widi giro dagarana beġe giro-vegogoani, ta tu beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni. ⁴² Moġesi nai tataġa-taġo boġono tanu, korana ġomi asi ribami ġemi Vereġauka tu aitoma beiaġomani. ⁴³ Boġono riba-maoro: Bema numa tarimana ma ribana kamara aoanai lema tarimana beiaġomani nai, ġia tu tataġa-taġo betanuni, benamo lema tauna na numa asi bedareani. ⁴⁴ Moġa lorinai ġomi maki boġono verovina-tore, korana Tarimarima Natuna aitoma beraġasini aoanai ġomi asi boġo ribani."

Vetuġunaġi tarimana namona
Luka 12:42-46

⁴⁵ "Deikara tu mo farefare nari tarimari na guruġa eseġaġini ema veġa roroġotori eveini, ġena vere na eġabi-hidiato numa ema vetuġunaġi tarimari bene ġita-ġauri, ema ġani-ġani maki nega korikori ai bene viniri? ⁴⁶ Mo vetuġunaġi tarimana, ġena vere na ekiraiato ilailanai eġauveini, bema-ġoitagoani tu namo. ⁴⁷ Moġoni akiramini, ġia tu ġena vere ġena farefare

mabarari ġitaġauri tarimanai betoreani. ⁴⁸ Senaġina bema ġia vetuġunaġi tarimana rakavana, tauġena nuġana bekirani, ‘Au ġegu vere ġena ġenoġoi tu bekwaibo-rakava,’ ⁴⁹ benamo ġia na karonna bekwaririni, ma ġia tu niuniu tarimari ġesi beġe ġaniġani-vegogoni e beġe niuniu-vegogoni. ⁵⁰ Vetuġu-naġi tarimana ġena vere ġena ġenoġoi ġaronna tu asi etuġamaġiani ġaronnai, ma asi eribaiani aonai beraġasini. ⁵¹ Benamo ġena vere na bea basi-ġutuġutuani, ma ġofaġofa tarimari ġesi bea toreani. Monai beġe taġini, gadikari maki beġe veġara-tarini.”

25

Barabore - Ġuiato gabanana (10)

¹ “Mo ġaro ai Guba Basileia tu noġa moġo ġuiato gabanana (10) kavana, ġeri lamefa ġeġabirito, ġeraka-rosito, veġaraġo variġu tauna ġesi beġene vedoġari ġetato. ² Ġuiato imaima (5) tu ma iaunegari, a imaima (5) tu babori. ³ Korana ġuiato babori ġeri lamefa moġo ġeġabito, senaġi keresini kota ma asi ġeġabikauto. ⁴ A iaunega ġuiatori ġeri lamefa ġeġabito nai, keresini maki kavabu ai ġeġabikauto. ⁵ Veġaraġo variġu tauna ekwaiboto dainai, ġena na matari eġararito, benamo mabarari ġegenato.

⁶ Boġi nuġanai ta ekoġoto, ekirato, ‘Veġaraġo variġu tauna mani eiaġomani, be ġoiġo, ġia ġesi boġono vedoġari!’ ⁷ Benamo ġuiato 10 ġetataġato, ġeri lamefa ġeiarevarito. ⁸ Ġuiato babori na iaunega ġuiatori ġevaġa-guruġarito, ġekirato, ‘Ġemi keresini kota ġovinima, korana ġai ġema lamefa mai ġebuseni.’ ⁹ Senaġi iaunega ġuiatori ġevaġa-veseto, ġekirato, ‘Asiġina, ġomi ema ġai tu asi beilailani. Namona tu sitoa ġana ġoiġo, tauġemi ġemi ġoa voi.’ ¹⁰ Keresini voi ġeiaġoto-ġoi nai, veġaraġo variġu tauna eraġasito. Benamo ġerovina-toreto ġuiatori tu ġia ġesi veġaraġo verekonai ġeraka-toġato. Benamo ġatama-boka ġekou-ġauato.

¹¹ Gabivau ġuiato tari maki ma ġevotuto, ġekirato, ‘Vereġauka, Vereġauka o, ġema ġatama-boka noma keoa!’ ¹² Senaġi veġaraġo variġu tauna evaġa-veseto, ekirato, ‘Moġoni akiramini, au tu asi ribagu ġomi.’ ¹³ Moġa lorinai, boġono venari-taġo, korana ġemi Vereġauka beiaġomani ġaronna e horana asi ribami.”

Barabore - Vetuġunaġi tarimari moni ġenarito

Luka 19:11-27

¹⁴ “Guba Basileia tu noġa moġo tarimana ta, gabu manaġana ġana bene iaġo etato. Roġosi bere raka nai, ġena vetuġunaġi tarimari ekea-iaġomarito, ġena farefare evinirito, beġene ġauvei-iaġiri ġana. ¹⁵ Ġia na golo moniri ġia tata sebori sebori ġeri riba e kokore ilailari ai evinirito. (Golo monina ta tu tarima ta davana laġani toitoi nuġanai beġabini kavana). Ta tu golo moniri imaima (5) eviniato, ma ta tu golo moniri ruarua (2), ma ta tu golo monina sebna eviniato. Benamo eraga-kwanerito, ġena iaġoiġo eiaġoto. ¹⁶ Golo moniri imaima eġabirito tarimana maoromaoro eiaġoto, ġena moni eġauvei-iaġirito, golo moniri boruri imaima ma edoġaririto. ¹⁷ Moġesina kavana golo moniri ruarua eġabirito tarimana na maki moni boruri ruarua ma edoġaririto. ¹⁸ Senaġi golo monina sebna eġabiato tarimana eiaġoto, tano ai guri ekwaiato, biaguna ġena moni ekure-toġaiato.

¹⁹ Nega varau emanaġato nuġanai, mo vetuġunaġi tarimari ġeri vere ma eġenoġoi-iaġomato, ġena moni kamasi ġeġauvei-iaġirito beġene vevarifiu-iaġiri etato. ²⁰ Benamo golo moniri imaima eġabirito tarimana ema raka-toġato, moni boruri imaima eġabi-kaurito, ekirato, ‘Verebara, ġoi na golo

moniri imaima oviniguto nuġanai, au na tu moni boruri imaima ma badoġariri maiġeri.’ ²¹ Ġia na evaġa-namoato, ekirato, ‘Namo baregona! Ġoi tu vetuġunaġi taumu namona, ma vetuġamaġikaumu! Dagara misiri oġau-vei-iaġi ginikaurini nai, au na dagara ġutuma avinimuni, ġoi na boġita-ġaurini. Noma raka-toġa, au ġesi sima iaku-vegogo!’

²² Benamo golo moniri ruarua eviniato tarimana ma ema raka-toġato, ekirato, ‘Verebara, ġoi na golo moniri ruarua oviniguto nuġanai, au na tu moni boruri ruarua ma badoġariri, maiġeri.’ ²³ Ġena vere na evaġa-namoato, ekirato, ‘Namo vedaurea! Ġoi tu vetuġunaġi taumu namomu, ma vetuġamaġikaumu! Dagara misiri oġauvei-iaġi ginikaurini nai, au na dagara ġutuma avinimuni, ġoi na boġita-ġaurini. Noma raka-toġa, au ġesi sima iaku-vegogo!’

²⁴ Benamo golo monina sebona eġabiato tarimana ema raka-toġato, ekirato, ‘Verebara, au ribagu ġoi tu asi vegubakau taumu, dia ġoi na ovarorito dagarari okwarini, ema dia ġoi na ġue-ġuturi ofiu-rovorovorito dagarari ovaġa-vegogorini. ²⁵ Moġesi naima agarito, aiaġoto, ġemu moni tano nuġanai akure-toġaiato. Noġitaia, dagarana iniġa, ġemu noġabia.’

²⁶ Ġena vere na ekiraiato, ekirato, ‘Ġoi vetuġunaġi taumu rakavamu ma ġubulefimu. Ġoi ribamu, dia au na avarorito dagarari akwarini, ema dia au na afiu-rovorovorito dagarari avaġa-vegogorini. ²⁷ Kamuto, bere namo ġegu moni tu banikai boro torea, benamo au bara ġenoġoi-iaġoma nai tu, ma torekauna ġesi bara doġaria. ²⁸ Bevaitovo, ġia na vetuġunaġi tarimari tari ekirarito, ekirato, ‘Mani moni sebona ġenai maniġa ġoġabia, moni gabanana (10) tarimana ġovinia. ²⁹ Korana ma ġena-ġana tarimana tu ġutumari ma baviniani, be barego lelevaġi beġabini, a asi ġena-ġana tarimana tu ġenai misina maki baġabi-vaġiani. ³⁰ Ma mai vetuġunaġi tarimana rakavana ġofiu-rosia murika mukunana ġana. Monai bene taġi, gadikana maki bene vaġa-ġaratariri.’ ”

Kota baregona ġarona

³¹ “Tarimarima Natuna tu ma mamana marevana e seġuka baregona, ema ma ġena aneru mabarari ġesi beġe iaġomani, ġena teronai betanukauni. ³² Bese mabarari ġia ġoiranai beġe vaġa-vegogorini, benamo ġia na bevaġa-farararini, noġa moġo mamoe narinariri tarimana na mamoe nanigosi ġerina etore-ġerevaġirini kavana. ³³ Mamoe tu aroribana rekenai, ma nanigosi tu kaurina rekenai betorerini. ³⁴ Benamo Vere na aroribana tarimari bevaġa-guruġarini, bekirani, ‘Ġoiġoma! Tamagu na evaġa-namomini tarimami, ġoiġoma! Barau ġena Basileia ġoma ġabia, guba tanobara eveirito neganai varau erovina-toreato ġomi ġemi. ³⁵ Korana au evitoguto nai, ġoġubuguto; bokagu ekoketo nai, nanu ġoviniguto; au vanuġa boru tarimagu ġomi fakami ai atanuto, senaġi ġoġabi-raġeguto; ³⁶ au asi ġegu dabuġa, ġovaġa-dabuġaguto; akeveto nai, ġonariguto; dibura numai atanuto nai, ġoraka-ġitaguto.’

³⁷ Benamo vei-iobukaiobuka tarimari na beġe vaġa-vešani, beġe kirani, ‘Vereġauka, aitoma ġaġitamuto ovitoto, ġaġubumuto? O onanu-maseto, nanu ġavinimuto? ³⁸ Aitoma ġoi vanuġa boru tarimamu ai ġaġitamuto, ġaġabi-raġemuto ġai ġema numai, o asi ġemu dabuġa, ġavaġa-dabuġamuto? ³⁹ Kamara ġaro ai ġaġitamuto ġoi okeveto, o diburai otanuto, ġaraka-ġitamuto?’

⁴⁰ Benamo Vere na bevaḡa-veserini, bekirani, ‘Moḡoni akiramini, tarikakagu asi ḡeiavirini tarimari maiḡeri ta ḡovei-viniato ilailanai, au maki moḡesi ḡovei-viniguto.’

⁴¹ Benamo kaurina rekena tarimari bevaḡa-guruḡarini, bekirani, ‘Au ḡegu na ḡoraka-veḡita, meto barego lele-vaḡina iatami ai etanuni tarimami, ḡoiaḡo, eḡara-vanaḡi vanaḡini karavana ḡana, Satani ma ḡena aneru ḡeri Barau na varau evei-toreato. ⁴² Korana evitoguto, senaḡi asi ḡoḡubuguto; nanu na emaseguto, senaḡi nanu asi ḡoviniguto; ⁴³ au tu vanuḡa boru tarimagu ḡomi fakami ai atanuto, senaḡi asi ḡoḡabi-raḡeguto ḡemi numai; asi ḡegu dabuḡa, senaḡi asi ḡovaḡa-dabuḡaguto; akeveto ema dibura numai atanuto, senaḡi asi ḡoraka-ḡitaguto.’

⁴⁴ Benamo ḡia maki beḡe vaḡa-vešani, beḡe kirani, ‘Vereḡauka, kamara ḡaro ai ḡaḡitamuto, ovitoto o onanu-maseto, o vanuḡa boru tarimamu, o asi ḡemu dabuḡa, o okeveto, o diburai otanuto, ḡai na asi ḡavaḡa-kavamuto?’

⁴⁵ Benamo Vere na bevaḡa-veserini, bekirani, ‘Moḡoni akiramini, ḡomi na mai tarikaka asi ḡeiavirini tarimari maiḡeri, ta asi ḡovaḡa-kavaiato nai, au maki moḡesi ḡovei-viniguto, asi ḡovaḡa-kavaguto.’ ⁴⁶ Tauna moḡa, ḡia tu midigu vanaḡivanaḡi gabuna ḡana beḡe iaḡoni, a vei-iobukaiobuka tarimari tu maḡuri vanaḡivanaḡi gabuna ḡana beḡe iaḡoni.”

26

Iesu beḡene vaḡi-masea dabarana ḡevetauato

Ioane 11:45-53

¹ Iesu na maiḡeri dagara mabarari evevaḡa-riba iaḡi-ḡosirito nai, ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, ² “Ḗomi ma ribami, ḡaro ruarua moḡo, benamo Pasova beḡe veiani. (Moḡa tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito verekona). Mo ḡaro ai Tarimarima Natuna tarima tari ḡimari ai beḡe toreani, beḡene vaḡa-satauroa ḡana.”

³ Benamo Rubu Veaḡa vereri baregori ema Iuda ḡeri vere baregori ḡesi ḡevegogoto, Kaiafas, Rubu Veaḡa verena barana, ḡena numai. ⁴ Ḗeboioḡato, Iesu beḡene ḡabi-lemmaia, benamo beḡene vaḡi-masea. ⁵ Senaḡi ḡekirato, “Dia vereko nuḡanai bene ḡora, korana vereko beḡe iaḡomani tarimari ḡia iatana na beḡe burini garina.”

Vavine ta na Iesu ediḡaiato Betania ai

Mareko 14:3-9; Ioane 12:1-8

⁶ Iesu tu Betania ai, Simona, lepera tarimana, ḡena numai. ⁷ Ḗeḡaniḡanito-ḡoi nuḡanai, vavine ta ḡia ḡenai eiaḡoto; kavabu namona ta, alabasta forena na ḡeveiato kavabuna, eḡabi-kauato, nuḡanai tu muramura ma bonana namona, voina barego vedaurea; Iesu ḡaniḡani gabunai etanu-taḡoto-ḡoi nai, mo vavine na Iesu debanai ebubuato. ⁸ Gena mero na ḡeḡitaiato, benamo ḡebaruto, ḡekirato, “Karase nai mai muramura efitoḡa-kavaiani? ⁹ Mai muramura bere voivoi-iaḡia, be moni baregona bere ḡabia, benamo asi ḡeri-ḡari tarimari bere viniri!

¹⁰ Iesu ribana ḡia tu kara ḡekiraḡiato, moḡesina nai evaḡa-guruḡa-rito, ekirato, “Karase nai mai vavine ḡomugumuḡu-iaḡiani? Mai vavine na veḡa namona au ḡegu ai beveia. ¹¹ Asi ḡeri-ḡari tarimari tu ḡomi ḡesi boḡo tanu-vanaḡi vanaḡini. Senaḡi au tu dia ḡaro mabarari ḡomi ḡesi batanuni. ¹² Mai vavine na muramura au tauḡanigu ai bebubu-guinea, gurigurigu ḡana. ¹³ Moḡoni akiramini, Vari Namona beḡe ḡobata-iaḡiani tanobara mabarari

nuḡari ai, mai vavine na veiḡa beveia veigana maki beḡea kiraḡiani, ḡia tuḡamaḡi-iaḡina.”

Iudas na Iesu erevaiato
Mareko 14:10-11; Luka 22:3-6

¹⁴ Benamo gabanana ruarua (12) tarimari ta, arana Iudas Isakariota, Rubu Veaḡa vereri baregori ḡeri ai eiaḡoto, ¹⁵ edanaḡirito, ekirato, “Kara boḡo viniguni, bema Iesu ḡimami ai batore-kauani nai? Ḣia na silva moniri gabana toitoi (30) ḡeiavirito, benamo ḡeviniato. ¹⁶ Mo nega monana Iudas na ḡimari ai betore-kauani dabarana evetauato-ḡoi.

Iesu ma ḡena mero ḡesi ginitaḡo mamoeḡa ḡeḡaniato
Mareko 14:12-21; Luka 22:7-14; 22:21-23; Ioane 13:21-30

¹⁷ Asi etubuni faraona verekona ḡarona ginigunenai ḡena mero Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Ḣai tu ainai Rubu Veaḡa verekona baḡana vei-torea, bono ḡania?” ¹⁸ Benamo Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ḣoiḡo vanuḡa barana nuḡanai, mo bakiraḡia tarimana ḡenai, boḡono vaḡa-guruḡaia, boḡono kira, ‘Vevaḡa-riba tauna ekirani: Ḣegu hora varau beraḡasi. Ḣegu mero ḡesi ḡoi ḡemu numai ginitaḡo mamoeḡa baḡa ḡaniani.’ ” ¹⁹ Benamo mero Iesu na ekirarito ilailanai vereko ḡevei-toreato.

²⁰ Lavilavi ai Iesu ma ḡena mero gabanana ruarua (12) ḡesi ḡetanu-tarito, vereko ḡeḡania ḡana. ²¹ Benamo ḡeḡaniḡanito-ḡoi nai, ekirarito, ekirato, “Moḡoni akiramini, ḡomi ta na au borevaguni.” ²² Ḣia mabarari nuḡari ma metori ḡesi irau sebori irau sebori na ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Vereḡauka, moḡoni dia au, ene?” ²³ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Au ḡesi diḡu sebonai ḡanaba-riḡoni tarimana na au berevaguni. ²⁴ Tarimarima Natuna bemaseni Buka Veaḡai ḡetoreato ilailanai. Senaḡi Tarimarima Natuna berevaiiani tarimana ḡenai tu vetuḡana kekei; asi bere maḡuri tu namo.” ²⁵ Benamo Iudas, reva tarimana, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu, moḡoni dia au, ene?” Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Dagarana maniḡa, mani okiraḡiani.”

Vereḡauka ḡena ḡanivegogo veaḡana
Mareko 14:22-26; Luka 22:15-20; 1Korinto 11:23-25

²⁶ Ḣeḡaniḡanito-ḡoi nuḡanai, Iesu na beredi eḡabiato, Barau evaḡa-namoato, etaviato, evinirito, benamo ekirato, “Ḣoḡabia, ḡoḡania, mai tu au tauḡanigu.” ²⁷ Ḣia na kapusi ma eḡabiato, evaḡa-namoato murinai, evinirito, ekirato, “Ḣoniua, ḡomi mabarami. ²⁸ Korana mai tu au raragu, Ginitaḡo Variḡuna evaḡa-moḡoniani, bevebubuni, tarimarima ḡutuma ḡeri rakava tuḡamaḡi-fitoḡari ḡana. ²⁹ Akiramini, mai vine nanuna asi ma banu-ḡenoḡoiani, beiaḡoni mo, ḡaro beraḡasini vau, au ḡomi ḡesi ma bita niu-vegogoani au Tamagu ḡena Basileia nuḡanai.” ³⁰ Benamo mari ta ḡemariato murinai, ḡeraka-rosito, Olive Ḣorona ḡana ḡeiaḡoto.

Iesu na Petero ḡena vekira-ḡuniḡau ekiraḡi-toreato
Mareko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38

³¹ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Toma boḡi ḡomi mabarami ḡemi veḡabidadama au ḡegu ai boḡo raga-kwaneani, korana Buka Veaḡai maḡesi ekirani, ‘Au na mamoe ḡitaḡauri tarimana bavaḡiani, benamo mamoe mabarari beḡe raga-lausini.’

³² Senaġi au mase na ma bavariġisi-ġenoġoini murinai, baraka-guineni Galilea ġana. Monai vau bitana vedoġari.”

³³ Petero eguruġa-fouto, Iesu ekiraiato, ekirato, “Bema mabarari na ġeri veġabidadama ġoi ġemu ai beġe raga-kwaneani, senaġi au na tu asiġina.”

³⁴ Iesu na Petero evaġa-guruġaiato, ekirato, “Moġoni akiramuni, toma boġi kokoroku roġosi bene goġi nuġanai, ġoi na au vaġa-toitoi bokira-ġuniġauguni.” ³⁵ Senaġi Petero eguruġa-ġiġiraġeto, ekirato, “Bema ġoi ġesi bita mase-vegogoni maki, au na ġoi tu asi veġata bakira-ġuniġaumuni.” Ġena mero mabarari maki moġesi ġekirato.

*Iesu eġauġauto Getesemane ai
Mareko 14:32-42; Luka 22:39-46*

³⁶ Iesu ma ġena mero ġesi ġeiaġoto gabu ta arana Getesemane, benamo ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Mainai ġotanutaġo, au tu iomo ġana aiaġoni, naġauġau.” ³⁷ Benamo Petero ema Sebedaio natuna ruarua moġo eġoririto, ġia ġesi ġeiaġoto. Moġa nuġanai Iesu tau-ġanina efarakaiato, egarito, nuġana maki evekwaraġito-ġoi. ³⁸ Benamo ekirarito, ekirato, “Au nuġagu na meto asikei eġwaiiani, dori evaġiguni. Mainai ġotanu, boġono vevaġa-gwaġiġi au ġesi.” ³⁹ Iesu kota ma eraka-naġito, ġoirana tano ai ekokofa-tarito, benamo eġuriġurito, ekirato, “Tamagu o, bema ma dabara ta, mai midigu bedina ġeguna noma ġabi-vaġia. Senaġi dia au ġegu ura, ġoi ġemu ura moġo.”

⁴⁰ Ġena mero toitoi ġeri ai eġenoġoito nuġanai, ġia tu gena-maseri ai eġoitaġorito, benamo Petero ekiraiato, ekirato, “Kamasi nai ġomi taumi toitoi au ġesi aoa sebona ta kavana maki asi boġo vevaġa-gwaġiġini? ⁴¹ Boġono vevaġa-gwaġiġi, boġono ġauġau, be veribaġani beiaġomani nai tu, asi boġono moira. Iauka tu moġoni eurani, senaġi tau-ġani tu emoirani.”

⁴² Iesu nega vaġa-ruarua eraka-veġitato, ea ġuriġurito, ekirato, “Tamagu o, bema asi dabara ta mai midigu bedina ġeguna boġabi-vaġiani nai, ġoi ġemu ura bono veia moġo.” ⁴³ Ma eġenoġoi-iaġomato nuġanai tu, ġia asi ġeri vevaġa-gwaġiġi nai, genamaseri ai ma edoġaririto, korana matari tu gena na eġabi-rakavarito.

⁴⁴ Iesu na ma eiaġuirito, ma eiaġoto, vaġa-toitoi ma eġauġauto, ġena ġuriġuri guruġari ġuineri ma ekiraġi-ġenoġoirito. ⁴⁵ Benamo ġena mero ġeri ai ma eġenoġoi-iaġomato, ekirarito, “Ġomi tu roġo ġogenani e ġoiġaraġini? Ġoġitaia! Aoana varau beraġasi! Tarimarima Natuna tu beġe revaia, rakava tarimari ġimari ai beġe torea. ⁴⁶ Ġovariġisi, be si-iaġosi! Ġoġitaia, au revarevagu tarimana mai beraġasi!”

*Iesu tuari tarimari na ġeġabiato
Mareko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12*

⁴⁷ Iesu roġo eguruġato-ġoi nuġanai, Iudas, mero gabanana ruarua (12) tauna ta, eraġasito. Tarimarima ġutuma maki ġia ġesi ma ġeri vetari baġari e vevaġi kwariri. Ġia tu Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda vereri na ġetuġurito. ⁴⁸ Reva tarimana na vetoġa ta ekiravara-torerito, ekirato, “Baveruani tarimana tu moġa, boġono ġabi-taria.” ⁴⁹ Iudas eraġasito nai, maoromaoro eiaġoto Iesu ġenai, benamo ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, boġi namona!” benamo everauato. ⁵⁰ Iesu na evaġa-veŋeato, ekirato, “Ġata, veiveina uranai boiaġoma veiġana noraga-veia!” Benamo ġeiaġomato, ġimari na Iesu ġeġabi-tariato, ġedegodegoato.

⁵¹ A Iesu ġena mero ta ġena vetari baġana einu-vaġiato, edaveato, benamo Rubu Veaġa verena baregona ġena vetuġunaġi tarimana seġana ebasi-vaġiato. ⁵² Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Ġemu baġa tu ġuraġurana

gabunai noĝura-ĝenoĝoia. Korana vetari baĝari ĝeĝabini tarimari mabarari tu vetari baĝari na beĝe maseni. ⁵³ Ĝoi asi ribamu, Tamagu ĝena vevaĝa-kava banoĝiani, benamo ĝia na aneru vaĝa-sebo au ĝegu ai betuĝurini, aneru doĝorori gabanana ruarua (12) o 70,000 ema tari maki betuĝurini au vaĝa-kavagu? ⁵⁴ Moĝesi bere vei, senaĝi Buka Veaĝai varau ĝetoreato guruĝana tu kamasi bemoĝonini? Be, maiĝesi moĝo beĝene vetore!”

⁵⁵ Iesu na monai mo tarima ĝutuma evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Au tu seĝafore doĝorona ta aĝori-kauani, be ĝomi boĝo iaĝoma au ĝabiĝabigu tu ma ĝemi vetari baĝari e vevaĝi kwariri ĝesi? Ĝaro mabarari ai au tu ĝomi sevimi ai, Rubu Veaĝa nuĝanai avevaĝa-ribato-ĝoi, senaĝi asi ĝoĝabi-tariguto. ⁵⁶ A mai dagara mabarari ĝeĝorani tu, peroveta tarimari na Buka Veaĝai ĝetoreguinerito guruĝari vaĝa-moĝoniri ĝana.” Benamo Iesu ĝena mero mabarari na ĝeraga-kwaneato, ĝeraga-rovorovoto.

Iesu kanisoro tarimari ĝoirari ai

Mareko 14:53-65; Luka 22:54-55; 22:63-71; Ioane 18:13-14; 18:19-24

⁵⁷ Mo ĝeĝabi-tariato tarimari na Iesu ĝeĝori-iaĝoato, Kaiafas, Rubu Veaĝa verena baregona, ĝena numa ĝana. Monai taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari ema Iuda vereri varau ĝeraka-vegogoto. ⁵⁸ Petero na Iesu eraka-tuĝuato-ĝoi, ma fakana eiaĝoto mo, Rubu Veaĝa verena baregona ĝena numa ĝana. Eraka-toĝato maĝu nuĝanai, benamo veĝitaĝau tarimari fakari ai ea tanu-tarito, bene ĝita, mo veiĝa magonai kara befoforini.

⁵⁹ Rubu Veaĝa vereri baregori e Iuda ĝeri kanisoro tarimari mabarari na vevaĝa-bade ĝofaĝofa tarimari ĝevetaurito, Iesu beĝene ĝofaĝofa-iaĝia, be beĝene vaĝia ĝana. ⁶⁰ Vevaĝa-bade ĝofaĝofa tarimari ĝutuma ĝevariĝisito, ĝeĝofaĝofa-iaĝiato, senaĝi ĝeri guruĝa tu asi ĝesebonato-ĝoi. Magonai vau ĝofaĝofa tarimari ruarua ĝevaisi-raĝeto, ⁶¹ ĝekirato, “Mai tarima ekirato, ‘Au tu ma seĝukagu mai Barau ĝena Rubu Veaĝa barovoani, ema ĝaro toitoi nuĝanai ma bavaĝa-ruĝa ĝenoĝoiani.’ ”

⁶² Benamo Rubu Veaĝa verena baregona eruĝa-vaisito, Iesu edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi tu asi bovaĝa-veseni? Maiĝeri na ĝoi ĝevarifiu-iaĝimuni guruĝari tu kamasi?” ⁶³ Senaĝi Iesu asi eguruĝato. Rubu Veaĝa verena baregona na ma edanaĝi-ĝenoĝoiato, ekirato, “Maĝuri Barauna aranai au na ĝoi akiramuni, nokira-varama: Ĝoi tu Keriso, Barau Natuna?” ⁶⁴ Iesu na evaĝa-veseato, ekirato, “Dagarana okiraĝiani maniĝa! Ma au na ĝomi mabarami akiramini: Mai ĝaro maiĝa, mo beiaĝoni ĝoirai, ĝomi na Tarimarima Natuna roĝo boĝo ĝitaiani, seĝuka Barauna ĝimana aroribanai betanuni, e guba maguberi iatari na beiaĝomani!”

⁶⁵ Benamo Rubu Veaĝa verena baregona tauĝena ĝena dabuĝa edareato, ekirato, “Barau vaĝa-rakavana guruĝana tu ekiraĝi-ĝosiato! Karase vevaĝa-ĝita tarimari roĝo tavetaurini? Barau vaĝa-rakavana guruĝana bekiraĝia, varau boĝo seĝaĝia. ⁶⁶ Kara mani ĝotoni?” Ĝia mabarari ĝekirato, “Bene mase moĝo.” ⁶⁷ Benamo ĝoirana ĝekanunuato, ĝefaisiato. Kotari na ĝeforoato, ⁶⁸ ĝekirato, “Keriso, ĝoi tu peroveta tarimana, be nokira-varama, deikara na bebotamu?”

Petero na Iesu ekira-ĝuniĝauato

⁶⁹ Petero roĝo numa maĝuna nuĝanai etanu-taĝoto-ĝoi, benamo vetuĝunaĝi ĝuiatona ta ĝia ĝenai eiaĝomato, ekirato, “Ĝoi maki Iesu, Galilea tauna, ĝesi orakaoto-ĝoi, okavaiato-ĝoi.” ⁷⁰ Senaĝi Petero evekira-ĝuniĝauto mabarari ĝoirari ai, ekirato, “Au asi ribagu ĝoi kara okiraĝiani.” ⁷¹ Benamo eraka-rosito, maĝu ĝatama bokana sevina ĝana eiaĝoto. Ma vetuĝunaĝi

ġuiatona ta na eġitaiato, benamo sevina tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġia maki Iesu, Nasareta tarimana, ekavaiato tarimana.” ⁷² Petero ma evekira-ġuniġauto, eguruġa-gwaġiġito, ekirato, “Au asi ribagu mani tarima.” ⁷³ Nega kotuna evanaġito nuġanai, monai ġeruġa-taġoto-ġoi tarimari Petero ġenai ġeiaġomato, ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Moġoni, ġoi maki ġia ġesi tarimamu ta, korana garomu na evaġa-foforimuni.” ⁷⁴ Benamo Petero na ekirarito, “Asiġina ġinavaġi, akira-korikorimini, mani tarima au asi ribagu!”

Asikauna kokoroku egoġito. ⁷⁵ Benamo Petero na Iesu ġena guruġa etuġamaġi-doġariato, ekiraiato, “Kokoroku roġosi bene goġi nai, ġoi na au vaġa-toitoi bokira-ġuniġauguni.” Benamo eraka-rosito murikai, etaġi-rakava rakavato.

27

Iesu ġeġori-iaġoato Pilato ġenai

¹ Bogiboġi ekini-mama mamaiato-ġoi, Rubu Veaġa vereri baregori mabarari ema Iuda vereri ġeboioġa-vegogoto, Iesu beġene vaġia ġana. ² Seini na ġebarubaruato, ġeġori-iaġoato, Pilato, Roma gavana, ġimanai ġetore-kauato.

Iudas Isakariota emaseto Apostolo 1:18-19

³ Iudas, reva tauna, na Iesu eġitaiato, vaġa-masena guruġana varau ġeveiato, benamo evetuġamaġi-kureto. Benamo silva moniri gabana toitoi (30) eġwa-ġenoġoirito Rubu Veaġa vereri barari e Iuda vereri ġeri ai. ⁴ Ekirato, “Au tu havei-rakava, korana asi ġena rakava tarimana barevaia, bemaseni.” Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mani tu dia ġai ġema nuġa-vekwarāġi, mani tu ġoi tauġemu ġemu ġauvei moġo.” ⁵ Iudas na silva moniri Rubu Veaġa nuġanai eflu-toġarito, eraka-veġitato. Benamo eiaġoto, tauġena ea veborato.

⁶ Benamo Rubu Veaġa vereri baregori na mo silva moniri ġeġabirito, ġekirato, “Mai tu rara voina monina, be boubou maugānai asi veġata bita ġuraiani, taravatu.” ⁷ Ġeguruġa-iaġiato, ġevaġa-moġoniato murinai, mo moni ġeġabiato, ġuro eveini tarimana ġena tano ġevoiato, tanobara boru tarimari ġeri gara gabunai ġevaġa-iaġoato. ⁸ Moġesina nai mo tano arana ġevatoani “Rara Tanona” beiaġoma mo maitoma.

⁹ Monana Ieremia peroveta tarimana ġena guruġa ema moġonito, ekirato, “Mo silva moniri gabanana toitoi (30) ġeġabirito, mo tu Isaraela tarimari na ġevaġa-moġoniato voina misina, mo tau beġene voia ġana. ¹⁰ Ma mo moni na ġuro eveini tarimana ġena tano ġevoiato, Vereġauka ekirato ilailanai.”

Iesu Pilato ġoiranai Mareko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioane 18:33-38

¹¹ Iesu Roma gavanana ġoiranai eruġato, ġia na edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu Iuda tarimari ġeri kini ba?” Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Oi, okiraġiani maniġa.”

¹² Benamo Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda vereri na Iesu ġeġofaġofa-iaġiato, senaġi guruġa ta asi ekiraġiato. ¹³ Moġa lorinai Pilato na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġoi asi oseġaġini, iatamu ai tu meto ġutuma ġekiraġirini?” ¹⁴ Senaġi Iesu asi eġoiaġito, guruġa sebona tai maki asi evaġa-veserito. Monana gavana nuġana efarevaġi-rakavato.

Pilato na Iesu ġena mase ekiraġiato

Mareko 15:6-15; Luka 23:13-25; Ioane 18:38-19:16

¹⁵ Vanaġivanagi Pasova verekona ġaronai tu gavana na ġia ġeri dibura numai etanuni beġe kiraġiani tarimana ta etuġu-rosiato-ġoi. ¹⁶ Mo laġani ai tarima rakava kwaikwaina ta dibura numai etanuto, arana tu Barabas. ¹⁷ Moġa lorinai tarima ġutuma ġevegogoto nuġanai, Pilato na edanaġirito, ekirato, “Deikara ġoura-viniani natuġu-rosia: Barabas ba Iesu, ġekiraġiani Keriso?” ¹⁸ Korana Pilato ribana ginikau, Iuda tarimari baregori ġeri mama dainai, Iesu ġia ġimanai ġetoreato.

¹⁹ Pilato na Kota eġorikauato-ġoi nuġanai, Pilato ġaraġona na ġena keakau ta etuġu-raġasiato, ekirato, “Mani vei-iobukaiobuka tarimana ġenai dagara ta asi bono veia, korana au tu boġi ai banuvi, ġegu nuvi ai midigumidigu baregona na beġabigu ġia dainai.”

²⁰ Senaġi Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda vereri na vegogo tarimari nuġari ġeġanirito, Pilato beġene kiraia, Barabas bene tuġu-rosia, a Iesu bene mase. ²¹ Senaġi gavana na vegogo tarimari ma edanaġirito, ekirato, “Ġia tauri ruarua dei tu ġomi ġemi natuġu-rosia?” Vegogo tarimari ġefararato, ġekirato, “Barabas!” ²² Benamo Pilato na edanaġirito, ekirato, “O mai Iesu, ġekiraġiani Keriso, tu kamasi bana veia?” Ġia mabarari ġevaġa-vese vegogoto, ġekirato, “Novaġa-satauroa!” ²³ Senaġi Pilato na ma edanaġirito, ekirato, “Kara dainai? Kamara veiġa rakavana eveiato nai?” Senaġi mabarari ġefarara-gigitarito, ġekirato, “Novaġa-satauroa!”

²⁴ Pilato etuġamaġi-fakato, ġia ġena riba guruġari tu asi beġe ġabi-raġerini, ma tarimarima ġia iatana na beġe burini garina, benamo ġia tu nanu eġabito, ġimana eġuriġiato mo tarimarima ġutuma ġoirari ai, ema maiġesi ekirato: “Au tu asi ġegu kerere mai vei-iobukaiobuka tarimana rarana ġenai; mai tu ġomi ġemi ġauvei moġo!” ²⁵ Vegogo tarimari mabarari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mai tarima rarana o ġena mase metona tu ġai iatamai bene tanu ema ġai natuma iatari ai.” ²⁶ Benamo Pilato na Barabas etuġu-rosiato ġia ġeri, a Iesu tu ġekwaria etato vau soldia evinirito, beġene vaġa-satauroa ġana.

Iesu ġevaseva-vaseva iaġiato

Mareko 15:16-20; Ioane 19:2-3

²⁷ Benamo Pilato ġena vetari tarimari na Iesu ġeġori-iaġoato gavana ġena numa nuġanai, benamo karori mabarari ġekea-vegogorito, bena ġeruġa-ġeġeraġiato. ²⁸ Ġena dabuġa ġeruġa-vaġirito, dabuġa kakakakana ġevaġa-veiato, ²⁹ debana dagarana ġau ma giniginina na ġevatoato, korona noġa ġeveiato, benamo Iesu debanai ġetore-kauato. Oro ta maki ġimana arorib-anai ġevaġa-ġabiato, benamo ġoiranai ġevetui-tarito, ġevaseva-vaseva iaġiato, ġekirato, “Iuda ġeri Kini o, ġaro namona!” ³⁰ Benamo ġekanunu-kanunuato, mo oro ġeġabi-rariato, debana ġekwari-ġenoġoi ġenoġoiato-ġoi. ³¹ Ġevaseva-vaseva iaġi-ġosioato murinai, dabuġa kakakakana ġeġabi-vaġiato, ġena dabuġa korikorina ma ġevaġa-veiato. Benamo ġeġori-rosiato, beġenea vaġa-satauroa ġana.

Iesu ġevaġa-satauroato

Mareko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27

³² Ġeraka-rosito-ġoi nai, Kurene tarimana ta ġeġoitaġoato arana Simona. Vetari tarimari o soldia na ġelaunaġi-naġiato, Iesu ġena satauro neġwaia. ³³ Benamo vanuġa na ġeraka-rosito, gabu tai ġeraġasito arana tu Golgota, anina tu ‘Deba Ġavana Gabuna’. ³⁴ Monai vine nanuna midigu vaġa-keina

muramurana arana gal ġesi ġebubu-vegogoato dagarana, Iesu ġeviniato; eiamuse-tovoato, senaġi asi eniuato.

³⁵ Ġevaġa-satauroato murinai, ġena dabuġa ġia fakarai ai ġevarerito kasi ai. ³⁶ Moġa murinai ġetanutunu-tarito, benamo ġenariato. ³⁷ Ġia debana iatanai kara koranai ġevaġa-satauroato guruġana ġekafa-kauato, maiġesi ġetoreato, “MAI TU IESU, IUDA ĠERI VERE.” ³⁸ Seġafore tarimari ruarua maki Iesu ġesi ġevaġa-sataurorito, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai.

³⁹ Ġeraka-vanaġito-ġoi tarimari debari ġekorakorarito-ġoi, guruġa rakavari Iesu ġeviniato-ġoi, ⁴⁰ ġekirato-ġoi, “O ġoi okirato, Rubu Veaġa borovoani, ġaro toitoi nuġanai ma bovaġa-ruġa ġenoġoiani otato, tauġemu novevaġa-maġuri! Bema ġoi Barau Natuna, satauro tuġuna na noraka-riġo.”

⁴¹ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ema Iuda vereri na maki maiġesi ġevaseva-vaseva iaġiato-ġoi, ġekirato, ⁴² “Ġia na tarima boruri evaġa-maġuririto-ġoi, kamuto ġia tauġena tu asi evevaġa-maġurini! Bema ġia moġoni Isaraela tarimari ġeri vere nai, satauro na inimogo neraka-riġo, be baġana vaġa-moġonia. ⁴³ Ġia na Barau eġabidadama viniato-ġoi, be siġitaia, Barau na maki betuġamaġi-kauani, bevaġa-maġuriani ba? Evekiraġito-ġoi, ‘Au tu Barau Natuna,’ nene?” ⁴⁴ Iesu ġesi ġevaġa-satauro vegogorito seġafore tarimari ruarua na maki moġesi ġeguruġa-rakava viniato.

Iesu ġena mase

Mareko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30

⁴⁵ Horaġauna 12 koloko ea ġabiato nai, tanobara mabarana mukuna na eġabi-ġauato, mukuna etanuto eiaġoto mo horaġauna 3 koloko. ⁴⁶ Horaġauna 3 koloko rekenai Iesu eġabato, ekirato, “Eloi, eloi, lama sabaktani?” anina tu, “Au ġegu Barau, au ġegu Barau, kara dainai au boragakwanegu?” ⁴⁷ Tarimarima tari monai ġeruġa-taġoto-ġoi nai, ġeseġaġiato, benamo ġekirato, “Ġia tu Elia ekeaiani.” ⁴⁸ Benamo ġeri tarima ta eragiaġoto, nanu erimaiani dagarana ta eġabiato, vine nanuna mamakina nuġanai eduġi-fereiato, gobu lefai egwanu-kauato, benamo eduġi-raġeato, Iesu na neniua ġana. ⁴⁹ Senaġi kotari ġekirato, “Sivaġa-noga roġo, siġitaia, Elia beiaġomani, bevaġa-maġuriani ba asiġina.” ⁵⁰ Iesu ma eġaba-fouto murinai emaseto.

⁵¹ Benamo mo negai moġo Rubu Veaġa nuġanai veaġa lelevaġi daiġutunai, kouġau dabuġana o ketin evedare-kikimato, eruaruato, tuġuna na mo gabigabina. Tano eiagaiagato, fore barari ġeġwa-kirarito. ⁵² Mase guriri ġevekeo-fakato, ma tarima ġutuma, Barau ġena ura ġeveirito-ġoi tarimari, mase na ma ġevaisiraġe-ġenoġoito, ⁵³ ġeri guri gaburi ġeiaġuirito. Iesu ġena variġisi-ġenoġoi murinai, Siti Veaġana ġana ġeiaġoto, monai tarimarima ġutuma ġoirari ai ġefoforito.

⁵⁴ Vetari verena ma ġena vetari tarimari ġesi, Iesu ġenariġauato-ġoi tarimari, na tano-iaga ema ġeġorato dagarari mabarari ġeġitarito nai, ġegari-rakavato, ġekirato, “Mai tarima tu moġoni Barau Natuna!”

⁵⁵ Vavine ġutuma maki monai, kotuna manaġai ġeruġato, ġemarereto-ġoi. Moġeri vavine Iesu murinai ġerakato Galilea na eiaġoto mo Ierusalemna ġana, ema ġia vetuġu-naġina ġeiaġo-vinito-ġoi. ⁵⁶ Ġia fakari ai tu Maria, Magadala vavinena; Maria, Iakobo (o Iames) e Ioane sinari; ema Iakobo e Ioane Sebedaio sinari.

*Iesu ġeguriato**Mareko 15:42-47; Luka 23:50-55; Ioane 19:38-42*

⁵⁷ Mo lavilavi ai farefare ġutuma tarimana Arimatea vanuġa na eraġasito, arana tu Iosefa; ġia maki Iesu ġena mero ta. ⁵⁸ Ġia tu Pilato ġenai eiaġoto, benamo enoġiato, Iesu tauġanina bene ġabia etato. Benamo Pilato na ġena vetari tarimari ekirarito, Iesu tauġanina Iosefa beġene vinia. ⁵⁹ Moġa lorinai Iesu tauġanina eġabiato, dabuġa kurokuro na namona na ekumuato, ⁶⁰ gara gabuna fore kouġanai ea tore-toġaiato. Mo gara tu fore gwaġiġinai kouġa ta ġekoroato, ġia tauġena ġena guri gabuna variġuna ta. Fore baregona na ġatama-boka ekure-ġauato, benamo eraga-kwaneato. ⁶¹ Maria, Magadala vavinena, ema Maria ta tu monai ġetanu-taġoto-ġoi, guri ġetanu-ġoiraiato.

Vetari tarimari na gara gabuna ġenari-ġauato

⁶² Vereko ġevei-toreani ġarona ekorito vau, Sabadi varau beġabia, Rubu Veaġa vereri baregori e Farisea tarimari Pilato ġenai ġeiaġoto, ⁶³ ġekirato, “Verebara, ġai ġatuġa-maġini, mo ġofaġofa tarimana roġo maġuri nai, ekirato, ‘Ġaro toitoi murinai au tu mase na ma bavariġisi-ġenoġoini.’” ⁶⁴ Moġa lorinai gadi tauri bono kirari, be guri gabuna beġene nari-ginikaua, bene iaġo mo, ġaro toitoi murinai. Irau ġena mero beġe iaġoni, ma tauġanina beġe lemaiani, benamo tarimarima beġe ġofarini, beġe kirani, ‘Ġia tu mase na bevariġisi-ġenoġoi,’ beġe toni garina. Mai ġofaġofa maġa na ġofaġofa guinena bevanaġiani.” ⁶⁵ Pilato na ekirarito, ekirato, “Gadi tarimari ġoġabiri, ġeiaġo, be guri gabuna beġene ruġaġau-ginikaua.” ⁶⁶ Benamo gara ġana ġeiaġoto, guri kouġana ekou-ġauato forena ġekada-ġauato, tabu vetoġana ta ġeveiato, benamo gadi tarimari ġetorerito, beġene riviġaua.

28*Iesu evariġisi-ġenoġoito Ioane 20:1-18*

¹ Sabadi ekorito murinai, fura ġarona giniguenenai, boġiboġi iamoiamo, Maria, Magadala vavinena, Maria ta ġesi ġeiaġoto, gara gabuna ġea ġitaiato. ² Asikauna tu tano-iaga baregona eġorato, korana Vereġauka ġena aneru ta guba na emariġoto, fore ekure-veġitaiato, benamo iatanai etanukauto. ³ Ġia vetoġana tu noġa moġo kiriku ekimoreani kavana, ema ġena dabuġa tu kuro-ġaroġaro kaufa o snou noġa. ⁴ Guri gabuna ġeġitaġauto tarimari tu ġegari-rakavato nai ġeġoġo-ġoġorito, benamo tano ai ġeketo-tarito mase tarimari kavana.

⁵ Aneru na mo vavine evaġa-guruġarito, ekirato, “Asi ġogari, au ribagu ġomi tu Iesu, ġevaġa-satauroato tauna, ġovetauani. ⁶ Ġia mainai tu asiġina; ġia tu bevariġisi-ġenoġoi, evaġa-guruġamito ilailanai. Ġetoreato gabuna ġoma ġitaia. ⁷ Be ġoiġo-ġariġari, ġena mero boġonoa kira-varari, boġono kira, ‘Iesu tu mase na bevariġisi-ġenoġoi, ema beguineni Galilea ġana. Monai vau boġoa ġitaiani.’ Mai guruġa nakira-varami ġana baiġoma.”

⁸ Benamo mo vavine na guri gabuna ġeragakwane-ġariġariato, ma gariri e ma verereri ġesi ġeragato ġena mero ġeri ai, mo aneru ġena guruġa ġea vaġa-ribari ġana. ⁹ Ġeragato-ġoi nai, asikauna Iesu tu ġia ġoirari ai eruġato, ekirato, “Maino ġomi ġesi bene tanu!” Benamo ġoiranai ġevetui-tarito, kwakuna ġeregorito, ġetoma-rakarigo viniato. ¹⁰ Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Asi ġogari, ġoiġo, au tarikakagu ġoa kirari, Galilea ġana beġene iaġo; monai vau au beġene ġitagu.”

Guri gabuna ġenari-ġauato vetari tarimari ġeri ġofaġofa guruġana

¹¹ Vavine ruarua dabara na ġeiaiġoto-ġoi nuġanai, tuari tarimari tari, guri gabuna ġenari-ġauato tarimari, ġeġenoġoito vanuġa barana ġana, karakara ġeġorato dagarari mabarari Rubu Veaġa vereri baregori ġekira-vararito. ¹² Benamo mo Rubu Veaġa vereri barari tu Iuda vereri ġesi ġeboioġa-vegogoto, gadi tarimari moni baregona ġevinirito. ¹³ Maġesi ġekirarito, ġekirato, “Ġomi tu boġono kira, ‘Ġena mero boġi nuġanai beġe iaġoma, ġai tu genamai beġe lemaia.’ ¹⁴ Bema mai vari gavana na beseġaġiani nai tu, ġai na ġia nuġana baġa vei-magomagoani, be ġomi veiġa rakavana ta asi bevei-vinimini.” ¹⁵ Gadi tarimari na moni ġeġabiato, ġevaġa-guruġarito ilailanai ġeguruġato. Mai vari tu Iuda tarimari fakari ai ġekiraġi-rakaorakaoato, ma maitoma maki roġo ġekiraġiani.

Iesu ġena mero ġeri ai efoforito

Mareko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23

¹⁶ Ġena mero gabanana sebona (11) tu Galilea ġana ġeiaiġoto, Iesu na ekiraġi-guineato ġorona ġana. ¹⁷ Monai ġeġitaiato nai, ġetoma-rakarigo viniato; senaġi tari tu ġedaradarato: ‘Mai tu moġoni Iesu ba?’ ¹⁸ Benamo Iesu eraka-kavito, evaġa-guruġarito, ekirato, “Barau na seġuka mabarana gubai ema tanobarai au varau bevinigu. ¹⁹ Moġa lorinai ġoiaġo tanobara mabarari ġana, bese mabarari ġegu mero ai boġono vaġa-iaġori. Ema Tamana, Natuna, Iauka Veaġa aranai boġono babatisori. ²⁰ Boġono vaġa-ribari maki, avinimito vevaġa-naġiri mabarari beġene korana-iaġiri. Boġono riba, au tu ġaro mabarari ai ġomi ġesi bita tanuni, beiaġoni mo, tanobara magona!”

VARI NAMONA MAREKO NA ETOREATO

Mareko vaġa-foforina guruġari

Mareko arana ta tu Ioane. Ġia tu dia mo Iesu ġena mero gabanana (12) vekaravari ai tarimana ta. Mai Vari Namona tu laġani 64 beiaġo 68 fakari ai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai. Mai fefa tu Roma siti ai Petero ġesi ġeġauvei-vegogoto nuġanai etoreato. Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari Roma nuġanai ġetanuto-ġoi tarimari Iesu Varina Namona ekiravara-ginikaurito.

Mareko na ġia guruġana baregona ekira-vararito tu ekirarito, Iesu tu Barau ġena vetuġunaġi-iaġovinina tarimana namo vedaureana e ma ġena vetuġamaġikau (Mareko 10:45). Korana Iesu tu Barau ġena maoro baregona gaburenai eġauveito-ġoi ema ġena guruġa mabarari ekorana-iaġirito-ġoi. Moġeri tu Iesu na ġauvei e nuġa-farevaġi veġari eveirito-ġoi moġerina ġeri ai evaġa-foforirito ġeri.

Mareko ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Vetuġunaġi tarimana Iesu ġena iaġoma ema everovinato veġana - karoa 1:1-13
2. Vetuġunaġi tarimana ġena ġauvei - karoa 1:14-13:37
3. Vetuġunaġi tarimana ġena mase - karoa 14-15
4. Vetuġunaġi tarimana ġena variġisi-ġenoġoi ema guba vanuġana ġana ma evaraġeto - karoa 16

Ioane Babatiseo ġena ġobata

¹ Iesu Keriso Barau Natuna Varina Namona maiġesina evesinato.

² Peroveta tarimana arana Isaia na etoreato,

“Barau ekirato,

‘Au na ġegu vetuġunaġi tarimana tu batuġu-guineani, ġemu dabara vaġa-maġatana.’

³ Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani,

‘Vereġauka ġena dabara ġoiarevaia,

ġena iaġoma dabarana ġovaġa-maoromaoroa!’ ”

⁴ Moġa lorinai Ioane eiaġomato, tano fakanai tarimarima ebabatiseo-ġoi e eġobatato-ġoi, tarimarima ġeri rakava ġerina beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure, ema babatiseo beġene ġabia, Barau na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ġana. ⁵ Tarimarima mabarari Iudea vanuġari na e Ierusalem na ġeiaġoto-ġoi Ioane ġenai. Ġeri rakava ġekiraġi-foforirito-ġoi vau, ebabatiseo-ġoi Ioridana ġarukanai.

⁶ Ioane ġena dabuġa tu kamela ġwiri na ġeveiato, ġena gabaġau tu nanigosi kefina, ġana ġaniġani dagarari tu madudu e gode nanuri moġo. ⁷ Eġobatato-ġoi, ekirato, “Tarima ta au murigu na beiaġomani, ġia ġena seġuka na au ġegu seġuka tu evanaġiani. Au maki asi ilaila ġia ġena tamaka varona baruġaiani. ⁸ Au na ġomi tu nanu na ababatiseomini, a ġia na tu Iauka Veaġa na bebabatiseomini.”

Ioane na Iesu ebabatiseo

Mataio 3:13-17; Luka 3:21-22

⁹ Mo negai Iesu tu Nasareta, Galilea vanuġana ta, na eiaġomato, benamo Ioane na Ioridana ġarukanai ebabatiseo. ¹⁰ Iesu nanu na eraka-raġasito nuġanai, guba eġitaiato, evekeo-fakato, benamo Iauka Veaġa pune kavana

emariĝoto ĝia ĝenai. ¹¹ Benamo garo ta guba na ekea-riĝoto, ekirato, “Ĝoi tu au Natugu, aura-vinimuni; ema ĝemu ai aiaku-rakavani maki.”

Satani na Iesu eribaĝaniato
Mataio 4:1-11; Luka 4:1-13

¹² Moĝa murinai Iauka Veaĝa na Iesu tano fakana ĝana etuĝu-iaĝoato. ¹³ Monai ĝaro e boĝi gabana vasivasi (40) etanuto, Satani na eriba ĝaniato-ĝoi. Ĝia tu boĝa bairi ĝesi ĝetanuto-ĝoi, aneru na ĝenariato-ĝoi.

Iesu ĝena ĝauvei esinaiato Galileai
Mataio 4:12-17; Luka 4:14-15

¹⁴ Ioane ĝediburaiato murinai, Iesu Galilea ĝana eiaĝoto, Barau Varina Namona ea ĝobata iaĝiato-ĝoi. ¹⁵ Eĝobatato, ekirato, “Barau ĝena ĝaro tu varau beraĝasi, ĝena Basileia bevotu, (ĝena veĝitaĝau seĝukana evaĝa-ruĝaiani maiĝa)! Ĝemi rakava ĝerina ĝovetuĝamaĝi-kure, Vari Namona nuĝami na ĝovaĝa-moĝonia!”

Iesu na tarima vasivasi (4) ekearito, ĝia murinai beĝene raka
Mataio 4:18-22; Luka 5:1-11

¹⁶ Iesu Galilea kou rikina na eraka-iaĝoto-ĝoi nuĝanai, Simona ma tarina Anduru ĝesi eĝitarito, ĝeri reke kou ai ĝefuato, korana ĝia tu maina tarimari. ¹⁷ Benamo Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝoiĝoma, murigu ai ĝoma raka, be au na tu tarimarima maina viniri bana vaĝa-ribami.” ¹⁸ Benamo maoromaoro ĝeri reke ĝeraga-kwanerito, Iesu murinai ĝerakato. ¹⁹ Asi ĝeraka-manaĝato, benamo Iesu na Iakobo (o Iames) Sebedaio, tarina Ioane ĝesi eĝitarito, ĝasi ai ĝeri reke ĝwadareri ĝeturirito-ĝoi; ²⁰ ekearito, benamo ĝia na tamari Sebedaio ma ĝena ĝauvei tarimari ĝesi ĝasi ai ĝeraga-kwanerito, Iesu murinai ĝerakato.

Iauka rakavana na eboroĝiato tarimana
Luka 4:31-37

²¹ Ĝeraka-iaĝoto, Kaperanaumai ĝevotuto. Monai Sabadi ai Iesu Iuda tarimari ĝeri rubu ai eraka-toĝato, benamo evevaĝa-ribato. ²² Ĝia ĝena vevaĝa-riba guruĝari tarimarima na ĝeseĝaĝirito nai, ĝeĝaba-rakavato, korana tu ĝena guruĝa ma seĝukana, dia taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari ĝeri guruĝa kavana.

²³ Mo rubu ai tarima ta tu iauka rakavana na eboroĝiato tarimana. Ĝia ekeato, ekirato, ²⁴ “Iesu, Nasareta tarimamu o, kara ĝemai noveia otoni? Ĝoi tu ĝai vaĝa-rakavama uranai boiaĝoma? Au ribagu ĝoi tu deikara, ĝoi tu Barau ĝena Veaĝa Tarimamu!” ²⁵ Iesu na ekira-ĝoiato, “Gurumu! Ĝia ĝenana noraka-vaĝi!” ²⁶ Benamo iauka rakavana na mo tarima evaĝa-ĝoĝo-ĝoĝoato, benamo ma ĝabana ĝesi eraka-vaĝito. ²⁷ Tarimarima mabarari ĝeĝaba-rakava rakavato, benamo tauĝeri ĝevedanaĝi-vedanaĝito, ĝekirato, “Mai tu kara? Vevaĝa-riba variĝuna? Ĝia tu ma seĝukana na iauka rakavari evaĝa-guruĝarini, ema garona maki ĝeseĝaĝiani!” ²⁸ Benamo Iesu varina asikauna eraga-rovorovoto Galilea vanuĝari mabarari ai.

Iesu na keve tarimari vovoka evaĝa-namorito
Mataio 8:14-15; Luka 4:38-39

²⁹ Rubu na ĝeraka-rosito murinai, Iakobo (o Iames) ema Ioane ĝesi ĝeiaĝoto, Simona ema Anduru ĝeri numai ĝea raĝekauto. ³⁰ Simona ĝena taĝama vavinena tu ekeveto, tauĝanina eseĝukato, be egena-taĝoto-ĝoi, benamo Iesu ĝekira-varaiato. ³¹ Iesu eiaĝoto ĝenai, ĝimanai eĝabito, benamo evaĝa-tanu vaisiato. Mo keve ekorito, benamo ĝia eĝuburito.

³² Lavilavi, ġaro eketoto murinai, tarimarima na keve tarimari e iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari Iesu ġenai ġeġori-iaġorito. ³³ Vanuġa tarimari mabarari numa ġoiranai ġevevogoto. ³⁴ Iesu na keve irauirau tarimari vovoka evaġa-namorito e iauka rakavari ġutuma elai-vaġirito. Iauka rakavari mururi ekourito asi beġene guruġa, korana ġia ribari Iesu.

Iesu Galilea vanuġari ai eġobatato

Luka 4:42-44

³⁵ Boġiboġi rekenai, roġosi bene laġani nai, Iesu evariġisito, tano fakana ġana eiaġoto, ea ġuriġurito. ³⁶ Benamo Simona ma karona ġesi Iesu ġea vetauato, ³⁷ ġea doġariato nai, ġekiraiato, ġekirato, “Tarimarima na tu ġoi ġevetaumuni!” ³⁸ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Vanuġa kavinaġiri ġana si-iaġo. Moġeri ai maki bana ġobata, au ġegu iaġoma korana tu moġa.” ³⁹ Benamo ġia eiaġoto Galilea vanuġari mabarari ġana. Rubu ai eġobatato-ġoi e iauka rakavari elai vaġirito-ġoi.

Lepera tarimana Iesu na evaġa-namoato

Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16

⁴⁰ Lepera tarimana ta Iesu ġenai eiaġoto, evetui-tarito, benamo enoġiato, ekirato, “Bema ġoi ourani nai, moġoni boiarevaguni, bovaġa-namoguni riba.” ⁴¹ Iesu na evetuġaiato, ġimana etuġu-iaġoato, eġabi-karaiato, benamo ekirato, “Aurani, be nonamo!” ⁴² Benamo vaġa-sebo lepera na eraga-kwaneato, enamoto. ⁴³ Iesu na evaġa-guruġa gwaġiġiato, ekirato, ⁴⁴ “Mai veġa tarima ta asi bono kira-varaia. Noiaġo, Rubu Veaġa verena na bene ġitamu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraġiato ilailanai bono vinia. Be tarimarima beġene riba, ġoi tu bonamo.”

⁴⁵ Senaġi ġia tu eiaġoto, mo veġa varina efluato. Moġesi nai Iesu tu vanuġa tai asi ma eraka-toġato, a tano fakari ai moġo etanuto-ġoi. Senaġina tarimarima gabu irauirauri na Iesu tu roġo ġeiaġo-viniato-ġoi.

2

Iesu na rakava etuġamaġi-fitoġarito

¹ Ġaro kotari ġevanaġito vau, Iesu Kaperanauma ġana eġenoġoito. Tari-marima na varina ġeseġaġiato Iesu tu numai. ² Moġa lorinai tarimarima ġutuma ġeġaru-vegogoto, numa nuġana ġevaġa-vonuato, eiaġoto ġatama-boka korana maki asi faka ta. Monai vau Iesu na Vari Namona eġobata-vinirito, ³ nuġanai tarima vasivasi (4) na tauġanina tavi ta emaseto tarimana ta Iesu ġenai ġeġwa-iaġoato. ⁴ Tarimarima ġutuma nai, asi ġeri dabara Iesu sevina ġana beġe raka-kavi iaġoni. Naima ġia na Iesu eruġato iatana ġuduġuna ġeġiu-vaġiato vau, keve rakava tarimana ma gedana ġesi ġetuġu-riġoato Iesu ġoirana ġana. ⁵ Iesu na ġeri veġabidadama eġitaiato nai, ġia na keve rakava tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Natugu, ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari.”

⁶ Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari kotari monai tanutaġori ai, nuġari ai maiġesi ġetuġamaġito, ⁷ “Karase nai mai tarima moġesina ekirani? Ġia na Barau ekira-fitoġaiani. Dei na rakava betuġamaġi-fitoġarini? Barau moġo ġereġana!” ⁸ Iesu ma ribana ġia kara ġetuġamaġirito-ġoi nai edanaġirito, ekirato, “Karase nai maniġesi ġotuġamaġini?” ⁹ Aiġesina baguruġani tu meraġa, keve rakava tarimana bavaġa-guruġaia, bakira, ‘Ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari’ banasi, ba bara kiraia, ‘Noruġa-vaishi, ġemu geda noġabia, be noraka’ barasi? ¹⁰ Au na navaġa-ġitami, Tarimarima Natuna tu ma ġena maoro, rakava betuġa-maġi-fitoġarini mai tanobarai.”

Ĝia na keve rakava tarimana evaĝa-guruĝaiato, ekirato, ¹¹ “Akiramuni, noruĝa-vaishi, ĝemu geda noĝabia, be numa ĝana noiaĝo!” ¹² Maoromaoro eruĝa-vaishito, ĝena geda eĝabiato, tarimarima ĝoirari ai eraka-rosito. Moĝa lorinai mabarari ĝeĝaba-rakava rakavato, Barau ĝevaĝa-raĝeato, ĝekirato, “Maĝesina kavana ta roĝosi tara ĝitaia.”

Iesu takesi gogo tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto
Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32

¹³ Iesu ma eiaĝoto kou rikinai. Tarimarima ĝutuma ĝia ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝia na evaĝa-ribarito. ¹⁴ Iesu eraka-iaĝoto-ĝoi nuĝanai, ĝia na Alfeo natuna arana Levi takesi moniri ĝeĝabito-ĝoi numanai tanutaĝo eĝitaiato, benamo ekiraiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” Benamo Levi evariĝisito, Iesu murinai erakato.

¹⁵ Iesu Levi ĝena numai eĝani-ĝanito-ĝoi nai, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ĝutuma maki Iesu ma ĝena mero ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto, korana tarimarima vovoka ĝia murinai ĝerakato-ĝoi. ¹⁶ Taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari, Farisea ĝeri doĝoro tarimari, na Iesu ĝeĝitaiato, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto-ĝoi, benamo ĝia na Iesu ĝena mero ĝedanaĝirito, ĝekirato, “Ĝia tu karase nai takesi gogo e vei-rakava tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoni?” ¹⁷ Iesu eseĝaĝito, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Namo tarimari na doketa asi beĝe vetaurini, senaĝina keve tarimari na moĝo. Au aiaĝomato maki dia vei-iobukaiobuka tarimari keakeari, senaĝi vei-rakava tarimari.”

Ĝaniveaĝa

Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39

¹⁸ Ĝaro ta Ioane Babatiso ĝena mero e Farisea tarimari ĝeĝani-veaĝato-ĝoi nai, tarima kotari Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Kara dainai Ioane Babatiso ĝena mero e Farisea tarimari ĝeri mero tu ĝeĝani-veaĝani, senaĝi ĝoi ĝemu mero tu asiĝi?”

¹⁹ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝomi ĝotuĝamaĝini, veĝaraĝo variĝu tauna ĝatana seviri ai etanuni nuĝanai beĝe ĝani-veaĝani ba? Asiĝina! Veĝaraĝo variĝu tauna ĝatana seviri ai neganai, asi beĝe ĝani-veaĝani. ²⁰ Ĝarona eiaĝomani veĝaraĝo tauna ĝatana ĝerina beĝe ĝabi-veĝitaiani, monai vau beĝe ĝani-veaĝani.

²¹ Tarima ta na dabuĝa variĝuna veseana dabuĝa guinena ĝesi asi bebani-vegogoani. Bema moĝesina beveiani nai, dabuĝa variĝuna na guinena bedareani, ema vedarena maki bebaregoni. ²² Tarima ta na vine nanuna variĝuna nanigosu kefina guinenai asi besisiani. Bema moĝesina beveiani nai, vine nanuna variĝuna na nanigosu kefina guinena bevei-fakaiani. Vine nanuna e kefi beĝe rakavani. Senaĝi vine nanuna variĝuna nanigosu kefina variĝunai besisiani tu namo.”

Iesu tu Sabadi Verena

Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5

²³ Sabadi tai Iesu ma ĝena mero ĝesi widi vamokari na ĝeraka-vanaĝito-ĝoi nai, ĝena mero tu rakarakari ai widi ĝebukito-ĝoi. ²⁴ Farisea tarimari na Iesu ĝekiraiato, ĝekirato, “Noĝitari, ĝia kara ĝeveini! Maniĝesi asi beĝene vei Sabadi ai, taravatu.”

²⁵ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Davida na kara eveiato guruĝari ĝoiaviato ba asiĝina, ĝia ma karonu ĝesi ĝevitorito nai? ²⁶ Barau ĝena numai eraka-toĝato, Barau ĝoiranai ĝetorerito-ĝoi beredi eĝabito, eĝanito, karonu

maki evinirito. Mo beredi tu veaġa veġata, Rubu Veaġa vereri ġereġari moġo ġari. Mo veġa tu Abiata Rubu Veaġa verena baregona ġena negai eġorato.”

²⁷ Benamo Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Barau na Sabadi eveiato tu tarimarima ġeri, dia tarimarima eveirito Sabadi ġena. ²⁸ Moġesi nai Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

3

Ġima boso tarimana

¹ Ġaro tai Iesu rubu ai ma eraka-toġato. Ġima boso tarimana ta tu monai. ² Tarima kotari maki monai, Iesu ġeġita-taġoato-ġoi, Sabadi ai mo tarima bevaġa-namoani ba, beġene ġita-kaua, be beġene vaġa-bade-iaġia ġetato-ġoi nai. ³ Iesu na ġima boso tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Noruġa-vaishi, tarima mabarari ġoirari ai noma ruġa.” ⁴ Benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Aiġa tu maoro, Sabadi ai veġa namori veiveiri namo ba veġa rakavari sini veiri? Tana vevaġa-maġuri ba tana vaġivaġi?”

Senaġi ġia asi ġeguruġato. ⁵ Iesu ma baruna e ma nuġa-metona ġesi eġita-ġeġeraġirito, korana tarimarima ġenuġa-bubuto nai. Benamo ġima boso tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġimamu notuġu-roroġotoa.” Ġimana etuġu-roroġotoato, benamo enamoto. ⁶ Moġa murinai Farisea tarimari rubu na ġeraka-rosito, Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari ġesi ġeboioġa-vegoġoto, Iesu kamasi beġe vaġiani dabarana ġevetauato.

Tarimarima ġutuma Galilea kouna rikinai

Luka 6:17-19

⁷ Iesu ma ġena mero ġesi ġeraka-veġitato, Galilea kouna ġana ġeiaġoto. Tarimarima ġutuma lelevaġi Galilea na ġia murina na ġeiaġoto, ema vovoka lelevaġi maki Iudea na, ⁸ Ierusalem na, Idumea na, Ioridana ġaruka mo reke na, Taia e Sidono rekeri na ġeiaġoto, korana Iesu varina ġeseġaġiato nai. ⁹ Tarimarima ġutuma nai, Iesu na ġena mero ekirarito, ġasi misina ta beġene ġabi-torea, tarimarima ġutuma be beġe ruġaruġa-ġauani garina. ¹⁰ Iesu na keve tarimari ġutuma evaġa-namorito dainai, keve tarimari mabarari maki ġeġoto-iaġoto, Iesu ġenai beġene veġabi-kau ġana. ¹¹ Iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari na ġia ġeġitaiato tu, ġoiranai ġeketo-tarito, ġekoġoto, ġekirato, “Ġoi tu Barau Natuna!”

¹² Iesu na evaġa-guruġa gwaġiġirito, asi beġene vaġa-foforia ġia tu deikara.

Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eġabi-viriġirito

Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16

¹³ Moġa murinai Iesu ġoro ġana evaraġeto, benamo eura-vinirito tauri ea kearito, benamo ġia ġenai ġeiaġoto. ¹⁴ Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eġabi-viriġirito, arari apostolo evatorito, ġia beġene kavaia. Benamo ma bene tuġuri, beġene ġobata, ¹⁵ ema seġuka beġene ġabi, iauka rakavari beġene lai-vaġiri.

¹⁶ Eġabi-viriġirito tarimari tu maiġeri: Simona, arana variġuna evatoato Petero; ¹⁷ Iakobo (o Iames), Sebedaio natuna, ma tarina Ioane ġesi, arari variġuna evatoato, Boanere, anina tu guba eguruani natuna; ¹⁸ Anduru; Filipo; Batolomeo; Mataio; Tomasi; Iakobo (o Iames), Alfeo natuna; Tadeo; Simona, Selote tarimana; ¹⁹ ema Iudas Isakariota, ġia tu Iesu berevaiani tarimana.

Iesu ema Belsebul

Mataio 12:24-32; Luka 11:14-23; 12:10

²⁰ Iesu tu numai ma eraġekauto. Tarimarima ġutuma lelevaġi ma ġevegogo-ġenoġoito nai, ġia ma ġena mero ġesi asi ġeri ġaniġani dabarana.

²¹ Iesu garagarana na varina ġeseġaġiato, benamo ġabigoina ġeiaġoto, korana tarimarima ġekirato, “Ġia tu bebabo!” ġetato nai.

²² Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari Ierusalemna na ġemariġoto, ġekirato, “Belsebul, (mai tu Satani), iauka rakavari ġeri vere, na ġia eboroġiato nai, iauka rakavari elai-vagiirini.”

²³ Benamo Iesu na ekea-iaġoma-rito, barabore ai evaġa-guruġarito, ekirato, “Satani na Satani kamasi belai-veġitaiani? ²⁴ Bema gavamani ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, mo gavamani asi beruġani riba.

²⁵ Bema doġoro ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini, mo doġoro maki asi beruġani riba. ²⁶ Bema Satani bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini, ġia asi beruġani, senaġi bekorini.

²⁷ Tarima ta na gwada tarimana ġena numai asi beraka-toġani riba, ġena farefare asi beverariani riba, senaġi mo gwada tarimana bebarubaruguineani vau, ġena numa farefareri beverariani.

²⁸ Moġoni akiramini, tarimarima rakava beġe veini ema Barau beġe kirafitoġaiani tarimari ġeri rakava mabarari Barau na betuġamaġi-fitoġarini riba. ²⁹ Senaġi tarima ta na Iauka Veaġa bekira-fitoġaiani tarimana, ġena rakava asi betuġamaġi-fitoġaiani, mo rakava tu betanu-vanaġi vanaġini.”

³⁰ Iesu moġesi ekirato, korana tarima kota ġekirato, “Ġia tu iauka rakavana ġia nuġani” ġetato nai.

Iesu sinana ema tarina

Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21

³¹ Benamo Iesu sinana ma tarina ġeraġasito. Numa murikanai ġeruġatarito, ġevetuġuto, Iesu ġea kiraia, ġema vaġa-guruġaia ġana. ³² Ġia tu tarimarima ġutuma na ġetanu-ġeġeraġiato, benamo ġekiraiato, ġekirato,

“Ġoi sinamu e tarimu tu murikai, ġoi ġevetaumuni.” ³³ Iesu na evaġaveserito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu tu deiri?” ³⁴ Benamo ġetanu-ġeġeraġiato tarimari eġitarito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu tu maiġeri!

³⁵ Barau ġena ura ġeveirini tarimari tu au tarigu, e au tobagu, ema au sinagu.”

4

Barabore - Iaraġa tarimana na widi ġueri efiurito

¹ Iesu ma ea vevaġa-riba ġenoġoito Galilea kouna rikinai. Tarimarima ġutuma lelevaġi na ma ġea vegogo-ġeġeraġiato nai, ġasi ai ma eraġekauto, benamo etanu-tarito. Ġasi kota ġelei-veġitato, a tarimarima tu kou rikina na moġo ġevegogo-iaġoto. ² Iesu na dagara vovoka evaġa-ribarito barabore ai. Ġia ġena vevaġa-riba nuġanai ekirato,

³ “Goseġaġi! Iaraġa tarimana ta eiaġoto, ġena widi ġueri benea fiuri ġana. ⁴ Efiurito-ġoi nai, kota tu dabarai ġeketoto. Benamo manu ġeiaġomato, ġeġanirito. ⁵ Kotari tu forefore gaburi ai ġeketokauto tano maġiġiri ai. Asikauna ġetubu-raġeto, korana tano iatanai moġo. ⁶ Benamo ġaro eraġekauto nai, ġia ġemaġuġuto, korana lamuri asi ġevariġo-ġitakauto lorinai, asikauna ġemaseto. ⁷ Kotari tu ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto. Benamo ġauġa ġiniġiniri ġetubu-baregato, varovaro dagarari ġetubu-ġaurito e ġetuturarito nai, asi ġeġwato. ⁸ Kotari tu tano namonai ġeketoto, benamo ġetubu-ġinikauto, ġeġara-baregato, ġeġwato kotari ġwari tu gabana toitoi

(30), kotari tu gabana imaima ma gabanana (60), kotari tu sinau sebona (100).”

⁹ Benamo Iesu ekirato, “Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!”

Kara dainai Iesu na barabore ekiraḡirito

Mataio 13:10-17; Luka 8:9-10

¹⁰ Iesu ḡereḡana moḡo ḡaronai, ḡena mero gabanana ruarua (12) ma ḡia murinai ḡerakato-ḡoi tarimari kotari tu ḡia sevinai ruḡa-ḡeḡeraḡi, benamo mo barabore anina ḡevedanaḡi-iaḡiato. ¹¹ Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Barau ḡena Basileia guruḡari vekuretoḡari ḡomi ḡemi ai tu fofori, senaḡi murika tarimari tu barabore ai avaḡa-guruḡarini, korana tu,

¹² ‘beḡene ḡitaia,
senaḡi anina asi beḡene ribaia,
beḡene seḡaḡia,
senaḡi asi beḡene tuḡamaḡi-maoroa,
beḡe vetuḡamaḡi-kureni Barau ḡenai,
benamo ḡeri rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini garina.’ ”

Widi ḡueri baraborena anina

Mataio 13:18-23; Luka 8:11-15

¹³ Benamo Iesu na ma evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Mai barabore anina asi ḡoribaiani nai, barabore tari tu kamasi boḡo ribarini? ¹⁴ Iaraḡa tarimana na Barau ḡena guruḡa efiuani. ¹⁵ Tarima kotari tu widi ḡueri dabarai ḡeketoni kavana. Guruḡa ḡeseḡaḡini nai, Satani na eḡabivaḡi-ḡariḡaririni. ¹⁶ Tarima kotari tu widi ḡueri forefore ai ḡeketoni kavana. Guruḡa ḡeseḡaḡini nai, ma iakuri ḡesi ḡeḡabi-raḡeani. ¹⁷ Senaḡi guruḡa tarima nuḡari ai asi ḡevetoreni nai, asi ḡetanu-maukani. Barau ḡena guruḡa dainai, nega rakavari ḡeḡoitaḡoni, e ḡevanerini, o ḡevaḡa-midigu midigurini ḡarori ai ḡia ḡenana ḡeraka-veḡitani. ¹⁸ Tarima kotari tu widi ḡueri ḡauḡa ḡiniḡiniri nuḡari ai ḡefiurini kavana. Barau ḡena guruḡa ḡeseḡaḡiani, ¹⁹ senaḡi tanobara dagarari tuḡamaḡiri na, tanobara farefareri ḡetuḡamaḡi-gogogorini, ema ḡeri ura dagarari kotari na Barau ḡena guruḡa ḡelautariani, naima Barau ḡena guruḡa ḡia ḡeri ai asi ḡwaḡwari. ²⁰ Tarima kotari tu widi ḡueri tano namonai ḡefiurini kavana. Guruḡa ḡeseḡaḡiani, ḡeḡabi-raḡeani, tauri ḡevetoreni kotari tu gabana toitoi (30), kotari tu gabana imaima ma gabanana (60), kotari tu sinau sebona (100).”

Lamefa betore-kauani

Luka 8:16-18

²¹ Iesu na ma evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Tarima ta lamefa begabuani nai, ḡuro na beḡoḡoi-tariani o fata gaburenai betoreani? Asiḡina, toretorena fatanai betore-kauani. ²² Vekuretoḡa dagarari mabarari beḡe foforini, ḡeseḡo-ḡaurito dagarari mabarari beḡe ḡabi-fakarini. ²³ Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!”

²⁴ Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Boḡo seḡaḡirini guruḡari boḡono tuḡamaḡi-ginikauri. ḡemi seḡaḡi ilailari ai Barau na riba e tuḡamaḡi-faka bevinimini. Tuḡamaḡi-faka kotari ma betore-kaurini. ²⁵ Ma ḡena seḡaḡi tarimana tu tuḡamaḡi-faka beviniani, asi ḡena seḡaḡi tarimana, ḡena tuḡamaḡi-faka misina maki beḡabi-vaḡiani.”

Barabore - Widi ḡueri tauḡeri ḡetubuni

²⁶ Iesu ma ekirato, “Barau ḡena Basileia tu noḡa moḡo tarima ta, widi ḡueri tano ai efiurini kavana. ²⁷ ḡia tu boḡi ai egenani, laḡani ai evariḡisini

nuḡanai, mo widi ḡueri ḡetubuni, ḡegarani, senaḡina ḡia tu asi ribana kamasi ḡegarani. ²⁸ Tano tauḡena na tauna evaḡa-ḡoraiani. Guine tu gwabena etoreani, gabivau fekana, moḡa murinaḡ tauna etoreani feka nuḡanai. ²⁹ Tauna bekirini nai, bebasiani, korana basibasi ḡarona bevotu.”

Barabore - Mastadi ḡauna ḡutuna

Mataio 13:31-32; Luka 13:18-19

³⁰ Iesu evedanaḡito, ekirato, “Barau ḡena Basileia tu kara ḡesi bita vaḡa-ilailaiani? Kamara barabore na bevaḡa-foforiani? ³¹ Ḗia tu mastadi ḡauna ḡutuna ta noḡa, tanobarai varovaro dagarari ḡueri mabarari fakari ai ḡia ḡereḡana misina korokoro, tano ai ḡevaroani. ³² Senaḡi tano ai ḡevaroani nai, egara-varaḡeni, varovaro dagarari mabarari fakari ai ḡia moḡo barego vedaurea. Ḗia legana maki baregori ḡetubuni. Monai rovo manuri ḡia legana iauḡanai ḡenuḡini.”

³³ Moḡesina kavana baraboreri asisebo ai Iesu na Barau ḡena guruḡa eḡobata-vinirito-ḡoi, ḡia ḡeri riba e tuḡamaḡi-faka ilailari ai. ³⁴ Ḗena ḡobatai barabore asi eraga-kwanerito-ḡoi, senaḡi ḡena mero moḡo ḡereḡari ai vau, guruḡa aniri mabarari evaḡa-foforirito-ḡoi.

Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ḡoirito

Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25

³⁵ Mo lavilavi ai Iesu na ḡena mero ekirarito, ekirato, “Siveḡasi-vanaḡi, kou mo rekena ḡana.” ³⁶ Benamo mo tarimarima ḡutuma ḡeraga-kwanerito, ḡena mero na ḡekavaiato Iesu etanu-taḡoto-ḡoi ḡasinai, benamo ḡeḡurarakaiato. Ḗasi kotari maki ḡia ḡesi. ³⁷ Iavara asi keikeina ta eraḡasito e ureure barego maki ḡasi ai evebubu-ḡurato-ḡoi, ḡasi maki dori evonuto-ḡoi. ³⁸ Iesu tu ḡasi gabinai fila iatanai egenato-ḡoi. Ḗena mero na ḡevaḡoato, ḡekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu o, ḡoi tu asi ogarini? Ḗita tu mai taburuni!”

³⁹ Benamo Iesu evariḡisito, iavara ekira-ḡoiato e ureure ekiraiato, “Nodoko, asi noḡareva.” Benamo iavara edokoto e emeḡomeḡo-tarito, asi eḡareva-ḡarevato. ⁴⁰ Iesu na ḡena mero ekirarito, ekirato, “Karase nai ḡogarini? Ḗomi tu roḡo asi ḡemi veḡabidadama?”

⁴¹ Ḗia ḡegari-rakava rakavato, benamo tauḡeri ḡevedanaḡi-vedanaḡito, ḡekirato, “Mai tu kamara tarima? Iavara e ureure na maki garona ḡeseḡaḡiani!”

5

Iesu na iauka rakavari na ḡeboroḡiato tarimana evaḡa-namoato

¹ Kou tavi tai ḡea vanaḡito Gerasa (o Gadara) tarimari ḡeri gabu ai. ² Iesu ḡasi na eraka-riḡoto-ḡoi nai, iauka rakavana na eboroḡiato tarimana ta gara gabuna na eiaḡomato-ḡoi Iesu ḡenai. ³ Ḗia tu gara kouḡari ai etanuto-ḡoi. Tarimarima ḡia barutarinaḡi ḡeferauto, seini maki ḡia ḡenai asi gwaḡiḡi. ⁴ Nega ḡutuma kwakuna e ḡimana seini na ḡebarurito-ḡoi, senaḡi seini edabu-ḡuturito-ḡoi, ema kwakunai auri dagarari maki elau-kirarito-ḡoi. Ḗia tu gwada rakava, tarima ta na maki asi bevaḡa-maranaiani riba. ⁵ Boḡi e laḡani ai ḡia tu garai e ḡoro tuḡuri ai ekoḡoto-ḡoi ema tauḡena maki fore na everamato-ḡoi.

⁶ Ḗia na Iesu manaḡai eḡitaiato, eraga-iaḡoto, ḡoiranai eketo-tarito, ⁷ ekoḡoto edueto, ekirato, “Iesu o, Iaru-korokoro Barauna Natuna, kara au ḡegu ai noveia otoni? Barau aranai anoḡimuni, asi bono vaḡa-midigu midigugu.” ⁸ Ḗia moḡesi ekirato, korana Iesu na evaḡa-guruḡaiato, ekirato,

“Iauka rakavamu, mani tarima ġenana noraka-vaġi!” ⁹ Benamo Iesu na edanaġiatio, ekirato, “Ġoi aramu tu deikara?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Au aragu tu ‘Vetari Tarimari Ġutuma,’ korana ġai tu vovoka.” ¹⁰ Ġia na Iesu enoġi-ġigiraġeato, mo gabu na asi bene lai-rosiri.

¹¹ Monai bai serina ġoro gabakanai ġedokadokato-ġoi. ¹² Moġesina nai iauka rakavari na Iesu ġenoġiatio, ġekirato, “Notuġuma bai ġeri ai, ġia nuġari ai ġaraka-toġa.” ¹³ Iesu na etuġu-iaġorito. Benamo iauka rakavari mo tarima ġenana ġeraka-vaġito, bai nuġari ai ġeraka-toġato. Benamo lalaġa na ġekokosi-firiġoto, kou ai ġevebora-ġuġututo. Mo bai serina nuġanai bai mabarari 2,000 kavana.

¹⁴ Bai ġitaġauri tarimari ġeragato, mo vari ġea fiuato vanuġa barana nuġanai e vanuġa keiri ai. Tarimarima ġeraka-rosito, ġeiaġoto mo kara eġorato dagarana ġitaġitana. ¹⁵ Iesu ġenai ġeraġasito nai, ġia na mo tarima iauka rakavari vovoka na ġeboroġiatio tarimana ġeġitaiatio, ma dabuġana e ġena tuġamaġi maki maoro etanu-taġoto-ġoi, benamo ġia mabarari ġegarito. ¹⁶ Mo veiġa ġeġorato, ġeġitarito tarimari na iauka rakavari na ġeboroġiatio tarimana varina, ema bai variri, tarimarima ġekira-vararito. ¹⁷ Benamo ġia na Iesu ġenoġiatio, ġeri tano na bene raka-veġita.

¹⁸ Iesu ġasi ai eraġekauto-ġoi nai, iauka rakavari ġenana ġeraka-vaġito tarimana na enoġiatio, Iesu ġesi bene iaġo etato. ¹⁹ Senaġi Iesu na ekiraiatio, ekirato, “Noġenoġoi numa ġana e ġemu numa tarimari ġeri ai. Benamo bonoa kira-varari, Barau na ġemu ai kara beveia ema ġena vevetuġaġwa ġemu ai beġora dagarana.” ²⁰ Benamo ġia eiaġoto Vanuġa Gabanana (10) tanori ai, ea vevari-fiuto, kara Iesu na ġia ġenai eveiatio. Benamo tarimarima mabarari ġeġaba-rakavato.

Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaġa-namorito

Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56

²¹ Iesu ġasi na ma eġenoġoito kou tavi ta ġana maia. Mo kou rikinai tarimarima ġutuma lelevaġi na ma ġea ġaru-ġeġeraġiatio. ²² Rubu ġitaġauna tarimana ta arana Iairo eiaġoto, Iesu eġitaiatio nai, kwakuna koranai evetui-tarito, ²³ ma nuġana mabarana ġesi enoġiatio, ekirato, “Au natugu kekenina bekeve-rakava, dori emaseni. Mani ġemu veiġa, noiaġoma, ġimamu iatanai bono tore-kaua, be natugu bene namo!”

²⁴ Benamo Iesu ġia ġesi ġeiaġoto-ġoi nai, tarimarima ġutuma lelevaġi maki ġeġotokauto, ġia na ġeraka-vebibi vebibiatio-ġoi.

²⁵ Monai vavine ta, ġena keve tu rara kevena, laġani gabanana ru-arua (12) ekeve-iaġiatio. ²⁶ Doketa vovoka na muramura ġeviniatio-ġoi, senaġi asi enamoto-ġoi. Ġena moni mabarari evaġa-koririto, nenamo ġana, senaġi asi enamoto-ġoi, ġena keve moġo emeto-iaġoto-ġoi. ²⁷ Ġia na Iesu varina eseġaġiatio naima eiaġomato, tarimarima ġutuma nuġari na eraka-rokarokato mo Iesu murinai ea raġasito, benamo ġena dabuġai eveġabikauto. ²⁸ Korana tu ġia evetuġamaġito, “Ġena dabuġai moġo haveġabikauni nai banamoni.” ²⁹ Benamo rara kevena edokoto, tauġaninai emami-raġiatio ġena keve varau ekorito.

³⁰ Mo negai Iesu eribato, ġia ġenana seġuka eraka-vaġito. Benamo tarimarima ġutuma nuġari na eruġa-kureto, evedanaġito, ekirato, “Deikara na au ġegu dabuġa beġabi-karaia?” ³¹ Ġena mero ġevaġa-veseto, ġekirato, “Noboġeboġe, mai tarimarima tu ġutuma na ġebebesi-karamuni, kamasi tu ma ovedanaġini, okirani, ‘Deikara na beġabi-karagu?’ ” ³² Senaġi Iesu tu roġo eboġeboġeto-ġoi, eġabi-karaiatio tarimana eġita-vetauato-ġoi. ³³ Mo vavine

eriba-maoroto kara ġenai eġorato, benamo ma garina e ma ġoġo-ġoġona ġesi Iesu kwakuna koranai ea vetui-tarito, benamo kara eġorato mabarana ekiraġi-foforirito. ³⁴ Iesu na mo vavine evaġa-guruġaiato, ekirato, “Natugu, ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu. Be, ma iakumu ġesi noiaġo, ġemu keve bekori-moġovaġi.”

³⁵ Iesu roġo eguruġato-ġoi nuġanai, rubu ġitaġauna tauna Iairo ġena numa na tarima kotari ġeiaġomato, Iairo ġekiraiato, ġekirato, “Natumu tu bemase. Vevaġa-riba tarimana asi novaġa-vekwaraġia.” ³⁶ Iesu na mo guruġa tu eseġaġi-ġuiragiato moġo, benamo rubu ġitaġauna tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Asi bono gari, bono veġabidadama moġo.” ³⁷ Benamo Iesu na mabarari ekira-ġoirito, murina na asi beġene iaġo, senaġi Petero, e Iakobo (o Iames), ema tarina Ioane moġo ġia ġesi beġene iaġo. ³⁸ Iairo ġena numai ġeraġasito, benamo Iesu na tarimarima eġitarito, ġeguru-raġeto-ġoi e ġetaġi-guruġa guruġato-ġoi. ³⁹ Benamo Iesu numai eraka-toġato, evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai ġoguru-raġeni e ġotaġini? Kekeni tu asi bemase, ġia tu egenani moġo.” ⁴⁰ Senaġina tarimarima na ġerikiriki-iaġiato. Benamo Iesu na etuġu-rosirito, bena kekeni tamana sinana e ġia ġekavaiato tarimari toitoi ġesi moġo kekeni ġevaġa-genaiato gabunai ġeraka-toġato. ⁴¹ Benamo Iesu na kekeni ġimanai eġabito, evaġa-guruġaiato, ekirato, “Talita kumi!” Mo guruġa anina tu “Kekeni, au na ġoi akiramuni, novariġisi!” ⁴² Benamo kekeni vaġa-sebo evariġisito, erakaorakaoto. Ġia ġena laġani tu gabanana ruarua (12). Mai veiġa eġorato nai, tarimarima ġeġaba-rakava rakavato. ⁴³ Iesu na evaġa-guruġarito, mai veiġa varina asiġina ġinavaġi beġene kiraġia etato, ema ekirarito, mo kekeni beġene ġubua.

6

Iesu Nasareta tarimari na asi ġegubakauato

¹ Iesu na mo gabu eraga-kwaneato, benamo ġena vanuġa ġana eiaġoto; ġia ġena mero maki murina na ġeiaġoto. ² Sabadi ġaronai Iesu tu rubu ai ma ea vevaġa-ribato, tarimarima ġutuma na ġeseġaġiato tu, ġeġaba-rakavato, ġekirato, “Mai tarima mai riba tu ainana eġabito? Ġena iaunega maki dei na eviniato? Mai nuġa-farevaġi veiġa boruri tu kamasi eveirini ġimana na? ³ Ġia tu kamuda tarimana, ene? Maria natuna; Iakobo (o Iames), e Iosefa, e Iudas, e Simona kakari, ema tobana maki sevirai iniġeri.” Benamo asi ma ġevaġa-moġoniato-ġoi.

⁴ Iesu na ekirarito, ekirato, “Peroveta tarimana tu gabu mabarari ai beġe gubakauani, senaġi ġena vanuġa korikori, garagarana, ema ġena numa tarimari, na moġo asi beġe gubakauani.”

⁵ Monai ġia na seġuka veiġari boruri asi eveito, a keve tarimari tu sebosebo moġo iatari ai ġimana etore-kauato, evaġa-namorito. ⁶ Iesu edaradara-rakavato, korana asi ġeri veġabidadama nai.

Iesu ġena mero gabanana ruarua (12) etuġurito

Mataio 10:5-15; Luka 9:1-6

Benamo Iesu ma erakato, eiaġoto vanuġa kotari ai ma ea vevaġa-ribato-ġoi. ⁷ Benamo Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo ruari ruari etuġurito, ema seġuka evinirito, iauka rakavari beġene lai-vaġiri ġana. ⁸ Iesu na evaġa-naġirito, ekirato, “Kara ta asi boġono ġabi-kaua ġemi iaġoiaġo ai, togoi moġo. Dura, ġaniġani dagarari e moni maki asi boġono ġwakau. ⁹ Tamaka boġono vei, senaġi sedi ruarua asi boġono vei.” ¹⁰ Ma evaġa-guruġarito, ekirato, “Numa tai boġo raġekauni nai, mo numai moġo

boĝono tanu, bene iaĝo mo, vanuĝa boĝono raga-kwanea. ¹¹ Bema vanuĝa tai asi beĝe ĝabi-raĝemini e garomi asi beĝe seĝaĝirini nai, boĝono raga-kwanea, kwakumi kauri moĝo boĝono kwari-ketoketori ĝia ĝeri kira-sirivaĝi vaĝa-moĝoniri ĝana.”

¹² Benamo ĝeiaĝoto, ĝea ĝobatato, tarimarima ĝeri rakava na beĝene vetuĝamaĝi-kure e beĝene raka-kure ĝana. ¹³ Iauka rakavari vovoka tarimarima ĝerina ĝelai-vaĝirito, keve tarimari ĝutuma maki diĝa na ĝedaurito, ĝevaĝa-namorito.

Ioane Babatiso ĝena mase

Mataio 14:1-12; Luka 3:19-20; 9:7-9

¹⁴ Heroda, Galilea verena, na mai veĝa variri ea seĝaĝirito, korana Iesu arana gabu mabarana eraga-rovorovoto. Tarima kotari ĝekirato, “Ioane Babatiso mase na ma bevariĝisi-ĝenoĝoi. Moĝa lorinai mai veĝa baregori mabarari evaĝa-foforirini.” ¹⁵ Ma kota ĝekirato, “Mai tu Elia,” ma kota ĝekirato, “Mai tu Peroveta tarimana ta, peroveta tarimari guineri kavana.”

¹⁶ Senaĝi Heroda eseĝaĝito nai, ekirato, “Mai tu Ioane Babatiso, au na debana abasi-ĝutuato tarimana, mase na ma bevariĝisi-ĝenoĝoi!”

¹⁷ Korana Heroda tauĝena evetuĝuto, Ioane ĝea ĝabi-tariato, benamo dibura numai ĝebarubaruato, ĝebiri-ĝauato. Mo veĝa eveiato, korana tu etava-rariato vavinena Herodia, ĝia kakana Filipino ĝaraĝona, bene vaĝa-iakua ĝana. ¹⁸ Ioane na Heroda evaĝa-guruĝaiato-ĝoi, ekirato, “Ĝoi na kakamu ĝaraĝona boĝaraĝo-veraria tu asi maoro!” ¹⁹ Moĝesina nai Herodia na Ioane ebaru-viniato, ĝena ura bene vaĝia, senaĝina asi ĝena dabara, ²⁰ korana Heroda na Ioane egari-viniato-ĝoi e eĝita-ĝauato-ĝoi. Heroda ribana Ioane tu vei-iobukaiobuka ema veaĝa tarimana. Ioane garona eseĝaĝiato nai, edaradarato-ĝoi, senaĝi eurato bene seĝaĝi-vinia.

²¹ Herodia ĝena ĝaro namona ta eraĝasito. Heroda ĝena ĝora ĝarona vetuĝamaĝi-iaĝina verekona o betdei pati eveiato, ĝena veguine-iaĝi tarimari baregori, e vetari ĝorikaŭri tarimari, ema Galilea vanuĝari ai veguine-iaĝi tarimari ekearito. ²² Herodia natuna ĝuiatona ema raka-toĝato, benamo ebarato nai, Heroda ma ĝena varivari tarimari mabarari ĝesi evaĝa-iakurito. Benamo Heroda na mo ĝuiato ekiraiato, ekirato, “Ĝoi kara oura-viniani dagarana nokiraĝia, benamo bavanimuni.” ²³ Benamo ekiraiato, ekirato, “Kara bonoĝiguni dagarana bavanimuni, ĝegu Basilea tavina bonoĝiguni maki bavanimuni.”

²⁴ Benamo eraka-rosito, sinana edanaĝiato, ekirato, “Kara banasi?” Sinana na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Ioane Babatiso debana, bonosi!”

²⁵ Benamo mo ĝuiato ma eraga-ĝenoĝoito, benamo vere barana Heroda enoĝiato, ekirato, “Au aurani inimoĝo Ioane Babatiso debana diĝu ai novinigu.”

²⁶ Vere barana ma evetuĝamaĝi-ĝenoĝoito, senaĝi asi eurato bene kira-sirivaĝi, korana ĝena varivari tarimari ĝoirari ai ekiraĝi-toreato bene.

²⁷ Maoromaoro vere barana Heroda na tarima debari ebasi-ĝuturito-ĝoi tarimana ta etuĝuato, Ioane debana bene ĝwa-iaĝomaia ĝana. Benamo ĝia eiaĝoto, Ioane Babatiso dibura numanai debana ebasi-ĝutuato. ²⁸ Benamo diĝu ai eĝwa-ĝenoĝoiato, benamo mo ĝuiato ema viniato. Ĝia na sinana eviniato. ²⁹ Ioane ĝena mero na mo vari ĝeseĝaĝiato, benamo ĝeiaĝoto, tauĝanina ĝea ĝabiato, benamo gara gabunai ĝea guriato.

Iesu na tarima daĝara imaima (5,000) eĝuburito

Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-13

³⁰ Apostolo tarimari ma ġeġenoġoito Iesu ġenai, benamo kara ġeveito e ġevevaġa-riba iaġirito dagarari mabarari ġekira-varaiato. ³¹ Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Gabu fakana ta ġana si-iaġosi, ġoa iaġaraġi kotuna.” Korana tarimarima vovoka ġeiaġomato-ġoi ema mainana ġeiaġoto-ġoi, be ġia maki asi ilaila beġene iaġaraġi o beġene ġaniġani. ³² Benamo mabarari ġasi tai ġeraġeto, gabu fakana ta ġana ġeiaġoto.

³³ Senaġi tarimarima ġutuma na ġeġitarito, ġeribato aiġana ġeiaġoni. Benamo vanuġa tata tarimarimari mabarari kwakuri na ġeraka-ragaraga-iaġoto, mo gabu ai ġea raġasi-guineto. ³⁴ Iesu ġasi na eraka-riġoto nai, tarimarima vovoka lelevaġi eġitarito, benamo evetuġarito, korana ġia tu noġa moġo mamoe asi ġitaġauri tarimana ta noġa. Benamo ġia na dagara vovoka evaġa-ribarito. ³⁵ Elavilavito-ġoi nai, Iesu ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto, benamo ġekirato, “Mai tu gabu fakana e ġaro maki mo evariġoni. ³⁶ Notuġu-rakari, vamoka vei tarimari ġeri tanu gaburi e vanuġa kavinaġiri ġana ġeiaġo, be ġari ġaniġani ġea voi.”

³⁷ Senaġi Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi na ġaniġani tari ġoviniri.” Benamo ġia na ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi ourani tu ġaiġo, beredi silva moniri sinau ruarua (200) na ġavoiri, benamo ġama-ġuburi otoni?” (Mai tu tarima ta davana ġue imaima toitoi (8) nuġanai beġabini kavana). ³⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi ġemi ai beredi tu vira manġeri? Ġoiġo, ġoa ġitari.” Ġea ġitarito, benamo ġekirato, “Beredi imaima, maġani-kone ruarua maki.”

³⁹ Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, tarimarima beġene vareri, doġoro doġoro ai ġauġa iatari ai beġene tanutanu-tari. ⁴⁰ Benamo doġoro loriri ai ġetanuto, tari sinau sebori (100), tari gabana imaimari (50). ⁴¹ Benamo Iesu na mo beredi imaima e maġani-kone ruarua eġabirito, eboġe-raġeto, gubai eġitaiato, Barau evaġa-namoato vau, beredi etavi-kirakirarito, benamo ġena mero evinirito beġene vareri ġana. Maġani-kone ruarua maki moġesina edudu-ġutuġuturito. ⁴² Tarimarima mabarari ġeġani-maseto. ⁴³ Murinai vau Iesu ġena mero na beredi kwari e maġani-kone kwari mabarari ġevaġa-vegogo-rito, boseġa gabanana ruarua (12) ġevaġa-vonurito. ⁴⁴ Ġeġaniġanito tauri mabarari tu 5,000.

*Iesu nanu iatanai erakato
Mataio 14:22-33; Ioane 6:16-21*

⁴⁵ Maoromaoro Iesu na ġena mero ġasi ai evaġa-raġerito, benamo etuġu-guinerito kou tavi tai Betesaida ġana, ma ġia tu mo tarimarima ġutuma roġo etuġu-lausirito. ⁴⁶ Benamo etuġu-lausirito murinai, ġoro ġana evaraġeto ġuriġuri. ⁴⁷ Emukuna-mukunato-ġoi nai, ġasi tu kou nuġanai, a Iesu tu ġereġana tano ai. ⁴⁸ Benamo ġena mero eġitarito, ġevewaraġi rakavato-ġoi levai, korana iavara tu ġoirari na eiaġomato-ġoi. Benamo Iesu ġeri ai eraka-iaġoto nanu iatana na, ġasi bene raka-vanaġia etato. Mo tu horaġauna 3 ema 6 koloko vefakanai boġiboġi rekenai. ⁴⁹ Senaġi ġena mero na ġeġitaiato, nanu iatanai erakato-ġoi, ġetuġamaġito, ġekirato, “Murava ta!” ġetato. Benamo ġeġaba-fouto, ⁵⁰ korana mabarari na ġeġitaiato e ġegari-rakavato.

Senagiina Iesu na eraga-vaġa-guruġarito, ekirato, “Ġokokore, mai tu au, asi ġogari!” ⁵¹ Benamo ġasi ai eraġekauto, ema iavara maki edokoto. Gena mero ġeġaba-rakavato, ⁵² korana tu mo beredi evaġa-ġutumarito nuġa-farevaġi veiġana anina roġosi ġere tuġamaġi-doġaria, nuġari roġo bubu nai.

*Iesu na keve tarimari evaġa-namorito e evaġa-maġuririto Genesareta ai
Mataio 14:34-36*

⁵³ Benamo ġasi ai kou na ġevanaġito, Genesareta tanonai ġeraġasito. Ġeri ġasi monai ġebaru-tariato. ⁵⁴ Benamo ġasi na ġeraka-vaġito nai, maoromaoro tarimarima na ġeġita-leaiato, ġeribato mo tu Iesu. ⁵⁵ Benamo mo tano mabarana ġeraga-ġauato, benamo ġeri keve tarimari ma gedari ġesi Iesu ainai ġeseġaġiato-ġoi gaburi ġana ġeġwa-iaġorito-ġoi. ⁵⁶ Iesu na eiaġo-vinirito-ġoi gaburi mabarari ai, vanuġa barari ai, vanuġa keiri ai, vamoka vei tarimari ġeri tanu gaburi ai, ġeri keve tarimari maketi gaburi ai ġetorerito-ġoi, benamo ġenoġiato-ġoi, ġena dabuġa rikina moġo maki beġene veġabikau. Ġeveġabikauto-ġoi tarimari tu ġenamoto-ġoi e ġemaġurito-ġoi.

7

Namo e rakava

¹ Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari kota Ierusalemata na ġeiaġomato, Iesu ġevegogo-ġeġeraġiato. ² Benamo ġena mero ġeġitarito, ġeġaniġanito-ġoi kota ġimari ma “mirori” ġesi, ġimari asi ġeġurigiirito ġia seneri vereri ġeri vevaġa-naġi ilailanai. ³ Boġono riba, Farisea tarimari e Iuda tarimari mabarari tu asi roġo beġe ġaniġanini, senaġi ġimari roġo beġe ġurigiirini murinau vau beġe ġaniġanini. Mai tu ġia seneri vereri na ġevaġa-moġoniato ema ġevei-iaġomaiato-ġoi veġana. ⁴ Maketi gaburi na beġe iaġomani maki asi roġo beġe ġaniġanini, senaġi beġe veġurigi-guineni vau. Seneri ġeri vevaġa-naġi vovoka kotari maki ġekorana-iaġirito-ġoi, kapusi ġurigi, ġuro, ketolo [e gEDA maki] ġeġurigiirito-ġoi.

⁵ Moġesi nai Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Karase nai ġemu mero na senera vereri ġeri vevaġa-naġi asi ġekorana-iaġirini, ġimari ma ‘mirori’ ġesi ġeġaniġanini?”

⁶ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Isaia na eperoveta-iaġimito ġofaġofa tarimami tu moġoni, maiġesi etoreato, ‘Mai besena tu mururi koriri ai moġo au ġegubakauguni ġeri Barau, senaġina ġia nuġari tu manaġa rakava. ⁷ Ġetoma-rakariġo vini-kavaguni, ġeri vevaġa-riba tu tarimarima ġeri vevaġa-naġi taravaturi, a dia au ġegu!’

⁸ Gomi na Barau ġena taravatu tu ġoraga-kwanerini, benamo tarimarima ġeri vevaġa-naġi ġokorana-iaġirini.”

⁹ Iesu na ma ekirarito, “Moġoni, ġomi na Barau ġena taravatu ġotuġamaġi-fitoġarini, tauġemi ġemi vevaġa-naġi boġono korana-iaġiri ġana. ¹⁰ Mose ekirato, “Tamami sinami boġono gubakauri. Dei na tamana o sinana guruġa rakavari eviniani tarimana tu boġono vaġi-masea.’ ¹¹ Senaġi ġomi ġokirani, tarima ta na tamana o sinana bevaġa-guruġaiani, bekirani, ‘Au na ġomi asi bavaġa-kavamini, korana bara vinimi dagarana tu au na Koban aviniani nai.’ Koban anina tu Barau ġena. ¹² Moġesi veġai ġomi na tarima ġokouani, tamana e sinana asi bene vaġa-kavari ġana. ¹³ Gomi na senemi ġeri vevaġa-naġi ġerina Barau ġena guruġa asi tauri ai moġo ġovaġa-iaġorini. Dagara vovoka moġesi ġoveirini.”

Tarimarima ġevaġa-rakavarini dagarari

Mataio 15:10-20

¹⁴ Benamo Iesu na tarimarima ġutuma ma ekea-vegogorito ġenai, benamo ekirarito, ekirato, “Mabarami ġoseġaġi ema boġono riba-maoro.

15 Tarimarima murika na ġeġanirini, ġevarigoni tarima nuġari ġana, dagarari na tarima asi ġevaġa-rakavarini, senaġi tarimarima nuġari o loruri ġuturi na ġemaraġeni dagarari na vau tarimarima ġevaġa-rakavarini. [16 Ma seġana tarimana bene seġaġi!]

17 Iesu na mai tarimarima ġutuma eraga-kwanerito, numai eraġekauto; benamo ġena mero na mo barabore anina ġevedanaġi-iaġiato. 18 Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi maki asi ġotuġamaġi-fakani? Asi ġoribani, murika na ġevarigoni dagarari na tarimarima asi ġevaġa-rakavarini? 19 Korana mo tu dia loruna na ġevarigoni, senaġina sinaġena na ġevarigoni, be ġeiaġoni moġo.” Moġa anina tu, ġia na ġaniġani mabarari evaġa-moġonirito, asi ġeri rakava.

20 Benamo ma ekirato, “Kara tarimarima loruna na emaraġeni, monana tarimarima evaġa-rakavaiani, 21 korana tarima loruna na tuġamaġi rakavari, kima veiġari, lema, vaġivaġi, 22 veġura-vanaġi, mata-ġaniġani, veiġa rakavari mabarari, ġofaġofa, mata-boraġa, mama, vevaġa-bade, veiavi, vei-babobabo ġeiaġomani. 23 Mabarari dagara rakavari, maiġeri loruna na ġemaraġeni, tarima ġevaġa-rakavarini.”

*Vavine ta ġena veġabidadama
Mataio 15:21-28*

24 Iesu monana evarigisito, Taia e Sidono tanori ġana eiaġoto. Benamo numa tai ea raġekau-ġairito, ġia asi eurato tarima ta na bene ribaia ġia tu monai, senaġi asi ġena vekuretoġa dabarana. 25 Vavine ta, natuna ġuiatona iauka rakavana na eboroġiato, Iesu varina eseġaġiato nai, eiaġoto, kwakuna koranai evetui-tarito. 26 Mo vavine tu Grik vavinena, Siriafonesia ai emaġurito. Benamo ġia na Iesu enoġiato, mo iauka rakavana natuna ġuiatona ġenana bene lai-vaġia. 27 Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Mero misiri roġo beġene ġani-mase guine, korana asi maoro, mero misiri ġari ġaniġani bita ġabirini, kwaiva bita fiu-vinirini.”

28 Vavine na ma evaġa-veaseato, ekirato, “Vereġauka, mani tu moġoni, senaġi kwaiva maki fata gaburenai mero misiri ġeġaniġanini momori tu ġeġanirini.”

29 Benamo ġia na mo vavine ma evaġa-guruġaiato, ekirato, “Maniġesi bovaġa-vease dainai, noġenoġoi, iauka rakavana tu natumu ġenana beraka-vaġi.” 30 Benamo mo vavine eġenoġoito ġena numa ġana nuġanai, natuna ġuiatona ea doġariato, ġena gedai egena-taġoto-ġoi eġitaiato, iauka rakavana tu moġoni eraka-vaġito.

Iesu na seġa-bubu e muru-bubu tarimana evaġa-namoato

31 Benamo Iesu Taia tanona eraga-kwaneato, Sidono e Vanuġa Gabanana (10) tanori eraka-vanaġirito, Galilea kou ai eraġasito. 32 Benamo tarima kotari na seġa-bubu e asi eguruġa-ginikauto-ġoi tarimana ta ġeġabi-iaġoato, benamo ġenoġiato, ġimana iatanai bene tore-kaua. 33 Benamo Iesu na tarimarima ġutuma nuġari na eġori-veġitaiato, didina seġana kouġanai eduġi-toġarito, ekanunuto, benamo meana eġabi-karaiato. 34 Gubai eboġe-raġeto, eiaġa-raġeto ma ġabana ġesi, ekirato, “Efata!” anina tu “Noġwafaka!”

35 Benamo seġana ġeġwa-fakarito, meana everuġato, eroroġototo, benamo eguruġa-ġitakauto. 36 Iesu na ekirarito, tarima ta asi beġene kira-varaia, senaġi ekirarito-ġoi guruġari tu asi ġeseġaġiato-ġoi, ġia varina tu ġefiu-rovorovoato-ġoi. 37 Tarimarima nuġari ġefarevaġi-rakavato, ġekirato,

“Ĝia na dagara mabarari evei-ĝitakaurini, seĝa-bubu tarimari evaĝa-seĝaĝirini, muru-bubu tarimari evaĝa-guruĝarini.”

8

Iesu na tarimarima daĝara vasivasi (4,000) eĝuburito

¹ Mo negai tarimarima ĝutuma lelevaĝi ma ĝevegogo-ĝenoĝoito. Ĝia asi ĝari ĝaniĝani nai, Iesu na ĝena mero ekea-kavirito sevina ĝana, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, ² “Au na mai tarimarima avetuĝarini, korana mai tu ĝaro toitoi veĝata au ĝesi maĝeri, nuĝanai tu asi ĝari ĝaniĝani. ³ Bema au na batuĝu-ĝenoĝoirini ĝeri vanuĝa ĝana ma vitori ĝesi nai, dabarai beĝe borimarini, korana kotari tu gabu manaĝa na ĝeiaĝomato nai.” ⁴ Benamo ĝena mero na ĝevaĝa-veseato, ĝekirato, “Kamara dabarai tarima ta na mai tarimarima beredi na beĝuburini mai tano fakanai?” ⁵ Benamo Iesu na edanaĝirito, ekirato, “Ĝomi ĝemi ai beredi tu vira?” Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Imaima ruarua (7).”

⁶ Iesu na vegogo tarimari evaĝa-guruĝarito, tano ai ĝetanutanu-tari. Benamo beredi imaima ruarua (7) eĝabirito, Barau evaĝa-namoato, ebuki-ĝuturito, ĝena mero evinirito, mo tarimarima ĝoirari ai beĝene toretoretariri ĝana. Benamo moĝesi ĝeveirito. ⁷ Ĝia ĝeri ai maki maĝani-kone misiri kotari. Iesu na Barau ma evaĝa-namoato, ĝena mero ekirarito, moĝeri maki ĝevareri. ⁸ Benamo tarimarima ĝeĝani-maseto murinai, Iesu ĝena mero na ĝaniĝani kwari ĝegogorito, boseĝa mabarari imaima ruarua (7) ĝevaĝa-vonurito. ⁹ Tarimarima mabarari tu 4,000 kavana. Benamo Iesu na etuĝu-rovovorito, ¹⁰ ma ĝia ema ĝena mero ĝesi ĝasi ai ĝeraĝeto, Dalmanuta tanona ĝana ĝeiaĝoto.

Farisea tarimari ĝeri ura vetoĝa ta guba na bene mariĝo

Mataio 16:1-4

¹¹ Farisea tarimari kota Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝedanaĝi-ribaĝaniato. Ĝeri ura vetoĝa ta guba na bene mariĝo. ¹² Iesu iaĝana eĝaniato ma nuĝa metona ĝesi, benamo ekirato, “Karase nai toma ĝuru tarimari na vetoĝa ĝeĝita-vetaurini? Moĝoni akiramini, vetoĝa ta asiĝina ĝinavaĝi bavininini!” ¹³ Benamo eraga-kwanerito, ĝasi ai ma eraĝeto, kou tavi ta ĝana ea vanaĝito.

Farisea tarimari e Heroda

Mataio 16:5-12

¹⁴ Iesu ĝena mero ĝevetuĝa-rekwato, ĝaniĝani asi ĝeĝabikauto, beredi sebona moĝo ĝasi ai. ¹⁵ Benamo Iesu na esisiba-vinirito, ekirato, “Lorimi boĝono vetore, Farisea tarimari e Heroda ĝari farao evaĝa-tubuani mura-murana garina.”

¹⁶ Benamo mo guruĝa tauĝeri fakari ai ĝeverori-iaĝiato, ĝekirato, “Moĝesina bekira, korana ĝita tu asi ĝara beredi nai.”

¹⁷ Iesu na eribarito, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Karase nai beredi ta sevimi ai asiĝi guruĝana ĝoveini? Ĝomi roĝosi boĝono riba, roĝosi boĝono tuĝamaĝi-faka? Nuĝami maki roĝo bubu? ¹⁸ Ma matami, senaĝi asi ĝoĝitani? Ma seĝami, senaĝi asi ĝoseĝaĝini? Asi ĝovetuĝamaĝi-taĝoni maki? ¹⁹ Au na beredi imaima abuki-ĝutuĝuturito tarimarima 5,000 ĝari nai, beredi kwari ĝogogorito tu, boseĝa vira ĝovaĝa-vonurito?” Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Gabanana ruarua (12).”

²⁰ “Au na beredi imaima ruarua (7) abuki-ĝutuĝuturito tarimarima 4,000 ĝari nai, beredi kwari ĝogogorito tu boseĝa vira ĝovaĝa-vonurito?” Ĝia

ġevaga-veseto, ġekirato, “Imaima ruarua (7).” ²¹ Benamo Iesu na ekirarito, “Ġomi roġosi boġono tuġamaġi-faka?”

Iesu na mata-bubu tauna matana evaġa-iaġaiato Betesaida ai

²² Ġia Betesaida ġana ġeiaġoto, benamo tarima kotari na mata-bubu tauna ta Iesu ġenai ġeġori-iaġoato, benamo ġenoġiato, bene ġabi-karaia. ²³ Benamo Iesu na mata-bubu tauna ġimanai eġabito, eġori-rosiato vanuġa na, benamo matana ekanunuato, ma ġimana ġenai etore-kaurito, edanaġiato, “Dagara tari oġitarini ba?”

²⁴ Mo tarima eboġe-vaisito, ekirato, “Oi, tarima tari aġitani, senaġina noġa moġo ġau noġa ġerakao-rakaoni.”

²⁵ Benamo Iesu ġimana matanai ma etore-kaurito, benamo eboġeboġe-ġinikauto, dagara mabarari eġita-ġinikaurito. ²⁶ Benamo Iesu na numa ġana etuġu-iaġoato, evaġa-guruġaiato, ekirato, “Vanuġa nuġana na asi bono iaġo.”

Petero na Iesu tu Kerisona ekiraġito

Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21

²⁷ Iesu ma ġena mero ġesi Kaisarea Filipi tanona vanuġari ġana ġeiaġoto-ġoi nuġanai, dabarai Iesu na ġena mero edanaġirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ġetoni au tu dei?” ²⁸ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Kotari ġekirani tu Ioane Babatiso, ma kotari tu Elia, ma kotari tu peroveta tarimana ta.” ²⁹ Iesu na edanaġirito, ekirato, “Senaġi ġomi tu kara ġotoni au tu dei?” Petero na evaġa-veseato, ekirato, “Ġoi tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).” ³⁰ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, tarima ta asi beġene kira-varaia.

Iesu ġena mase e variġisi-ġenoġoi guruġari

Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27

³¹ Benamo Iesu na ġena mero ma evaġa-ribarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu midigu vovoka roġo beġanini. Iuda vereri, e Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari na beġe ruġaiani; ema beġe vaġi-maseani maki, senaġina ġaro toitoi murinai mase na ma bevariġisi-ġenoġoini.” ³² Mai guruġa ekiraġi-foforiato, benamo Petero na eġori-veġitaiato, ekira-ġoiato. ³³ Senaġi Iesu eruġa-kureto, ġena mero eġitarito, ġia na Petero ekira-ġoiato, ekirato, “Satani, noraka-veġita, korana ġemu tuġamaġi tu dia Barau ġena, senaġi tarimarima ġeri moġo.”

³⁴ Iesu na tarimarima ġutuma ma ġena mero ġesi ekea-vegogorito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema tarima ta eurani au murigu ai bene raka etoni tarimana, tauġena bene veruġa, ġena satauro bene ġwaia, au murigu ai bene raka. ³⁵ Korana deikara ġena maġuri moġo lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiani. A deikara au daigu ai e Vari Namona dainai ġena maġuri befitoġaiani tarimana, ġena maġuri asi bevei-rekwarekwaiani. ³⁶ Bema tarima ta na tanobara mabarana uranai ġena maġuri befitoġaiani, ġena namo tu kara ġia ġenai? ³⁷ Korana tarima ta ġena maġuri efitoġaiato nai tu, kara na vau ma bevoi-ġenoġoiiani? ³⁸ Deikara na au bemaia-ka-viniguni ema ġegu guruġa bemaia-ka-viniani mai veġura-vanaġi e vei-rakava tarimari ġoirari ai, ġia maki Tarimarima Natuna na bemaia-ka-viniani ġena iaġomai, ġia Tamana mamana marevana e seġuka baregona e ma ġena aneru veaġari ġesi beġe iaġomani ġaronai.”

9

¹ Benamo ekirarito, ekirato, “Moĝoni akiramini: Tarima kotari mai ĝeruĝa-taĝoni tu asi roĝo beĝe maseni, beiaĝoni mo, Barau ĝena Basileia ma seĝukana ĝesi beiaĝomani beĝe ĝitaiani.”

Iesu vetoĝana eirauto

Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36

² Ĝaro imaima sebona (6) ĝevanaĝito murinai, Iesu na Petero, e Iakobo (o Iames), ema Ioane eĝabirito, benamo ĝoro baregona tai eĝori-raĝerito. Monai ĝia ĝereĝari moĝo nuĝanai Iesu ĝeĝitaiato, vetoĝana eirauto, ³ ema ĝena dabuĝa ekuro-ĝaroĝaroto, tanobarai tarima ta na asi ilaila moĝesina bevaĝa-kurokuroani. ⁴ Benamo ĝia ĝoirari ai Elia ma Mose ĝefoforito, Iesu ĝesi ĝeguruĝa guruĝato-ĝoi.

⁵ Benamo Petero na Iesu evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Vevaĝa-riba tari-mamu o, namo vedaurea ĝita tu maĝera, be fouta toitoi ĝaragari. Ta ĝoi ĝemu, ta Mose ĝena, ta Elia ĝena.” ⁶ Petero asi ribana kara bekiraĝiani, korana ĝia tu ĝegari-rakavato. ⁷ Benamo magube na ema iauka-taririto, ekumu-ĝaurito nuĝanai, garo ta magube nuĝana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, aura-viniani; ĝia boĝono seĝaĝi-vinia!” ⁸ Ĝia na mo gabu ĝeraga-ĝita-ĝeĝeraĝiato, senaĝi ta asi ĝeĝitaiato ĝia ĝesi, Iesu moĝo ĝereĝana.

⁹ Ĝoro na ĝemariĝoto-ĝoi nuĝanai, Iesu na evaĝa-guruĝarito, kara ĝeĝitaiato dagarana tarima ta asi beĝene kira-varaia, bene iaĝo mo, Tarimarima Natuna mase na ma bene variĝisi-ĝenoĝoi. ¹⁰ Moĝa lorinai ĝena guruĝa fakari ai moĝo etanuto, senaĝi ĝia fakari ai ĝeverorito, mai mase na variĝisi-ĝenoĝoi anina tu kara. ¹¹ Benamo ĝia na Iesu ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Karase nai taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiani tarimari ĝekirani, Elia tu beiaĝoma-guineni?”

¹² Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Moĝoni, Elia tu beiaĝoma-guineni, dagara mabarari bevaĝa-variĝurini. A Tarimarima Natuna guruĝana kamasi ĝetoreato midigu vovoka beĝanini e beĝe ĝita-fitoĝaiani? ¹³ Senaĝi akiramini, Elia tu varau eiaĝomato, ema ĝeri ura veĝari ĝia ĝenai varau ĝeveirito, ĝia guruĝana Buka Veaĝai ĝetore-guineato ilailanai.”

Iesu na iauka rakavana na eboroĝiato merona evaĝa-namoato

Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43

¹⁴ Ĝena mero ĝeri ai ĝevotuto tu, tarimarima ĝutuma lelevaĝi na ĝeruĝa-ĝeĝeraĝirito, ĝeĝitarito, taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari maki ĝia ĝesi ĝeveĝare veĝareto-ĝoi. ¹⁵ Tarimarima na Iesu ĝeĝitaiato nai, nuĝari ĝefarevaĝito, benamo ĝenai ĝeraga-iaĝoto, ĝea vaĝa-namoato. ¹⁶ Iesu na edanaĝirito, ekirato, “Mai tarima ĝesi tu kara veĝare-veĝarena ĝoveini?”

¹⁷ Benamo tarima ta ĝutuma nuĝari na evaga-veseto, ekirato, “Vevaĝa-riba tarimamu, au natugu ĝoi ĝemu ai baĝori-iaĝomaia. Ĝia tu muru-bubu iaukana na eboroĝiato nai, asi eguruĝani. ¹⁸ Ma mai iauka na eĝabiani ĝarori ai, tano ekwaraĝi-iaĝiani. Bokana na kaburoburo ĝeraka-rosini, gadikana eveĝara-tarini, tauĝanina egwaĝigini. Moĝa lorinai ĝoi ĝemu mero banoĝiri, mai iauka rakavana ĝelai-vaĝia basi, senaĝi beĝe lai-kavaia.”

¹⁹ Benamo Iesu ekirato, “Asi veĝabidadama tarimami! Ĝaro vira au ĝomi sevimi ai bana tanu? Ĝaro vira bana vevaĝa-gwaĝigi vinimi? Ĝoĝori-iaĝomaia!” ²⁰ Benamo mo mero Iesu sevina ĝana ĝeĝori-iaĝoato. Iauka rakavana na Iesu eĝitaiato nai, vaĝa-sebo mero evaĝa-ĝoĝo-ĝoĝoato, tano ai eketoto, egena-vebiro vebiroto, bokana na kaburoburo ĝeraka-rosito.

²¹ Iesu na mero tamana edanaġiato, ekirato, “Aitoma mai keve edoġariato?” Tamana evaġa-veseto, ekirato, “Mai tu keina na veġata!
²² Nega vovoka iauka rakavana na karavai efiu-kauani, ema nanu ai efiureiani bene vaġia ġana. Bema dagara ta boveiani riba nai, mani ġemu veġa, boro vetuġa-ġwama, boro vaġa-kavama.” ²³ Benamo Iesu ekirato, “Bema dagara ta boveiani riba otoni? Barau ġenai eveġabi-dadamani tarimana dagara mabarari beveirini riba.” ²⁴ Benamo mero tamana asikauna eġabafouto, ekirato, “Au aveġabidadamani, senaġi ġegu tuġamaġi iauvoiauvo noma borogia.”

²⁵ Iesu na tarimarima ġutuma ġeraga-vegogoto-ġoi eġitarito nai, ġia na mo iauka rakavana ekira-ġoiato, ekirato, “Muru-bubu e seġa-bubu iaukana, akiramuni, noraka-vaġi, ma nuġanai asi ma bono raka-toġa ġenoġoi!”
²⁶ Benamo iauka rakavana eġabafouto, ġia na mero evaġa-ġoġoġoġo rakavaiato, benamo eraka-vaġito. Mero tu ġitaġitana noġa emaseto, moġa lorinai tarimarima ġutuma ġekirato, “Mai tu bemase.” ²⁷ Senaġi Iesu na ġimanai eġabito, einu-vaishiato, benamo eruġa-vaishiato.

²⁸ Moġa murinai Iesu numai eraġekauto, ġena mero na vekuretoġai ġedanaġiato, ġekirato, “Karase nai ġai na iauka rakavana asi ilaila baġa laivaġia?” ²⁹ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Iauka maiġesina lailairi tu kara ta asiġina, senaġina ġauġau [e ġaniveaġa] ġereġana moġo.”

Iesu ġena mase ma ekiraġi-ġenoġoiato

Mataio 17:22-23; Luka 9:43-45

³⁰ Mo gabu ġeraga-kwaneato, Galilea tanona na ġevanaġito. Iesu asi ġena ura tarima ta bene riba ġia tu ainai, ³¹ korana ġena mero evaġa-ribarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu beġe revaiani vau, tarimarima ġimari ai beġe toreani, benamo beġe vaġi-maseani, senaġi beġe vaġiani nai, ġaro toitoi murinai tu ma bevariġisi-ġenoġoini.”

³² Senaġi ġia tu asi ġeriba-maoroto Iesu tu kara ekiraġiato, senaġi asi ma ġedanaġiato, korana ġegarito nai.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48

³³ Kaperanaumai ġeraġasito, benamo Iesu na numa nuġanai vau edanaġirito, ekirato, “Ġomi dabarai tu kara ġokiraġiani-ġoi?” ³⁴ Senaġi ġia tu asi ġevaġa-veseto, korana dabarai tu, deikara barego vedaurea ġekiraġiato-ġoi. ³⁵ Iesu etanu-tarito, ġena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo ekirarito, ekirato, “Dei bene guine etoni tarimana tu gabi taunai bene iaġo, ema tarimarima mabarari vetuġunaġiri bene iaġo-vini.” ³⁶ Benamo ġia na mero keina ta eġabiato, ġia fakari ai evaġa-ruġa-tariato, efani-vaishiato, benamo ekirarito, ekirato, ³⁷ “Dei na mero keina maiġesina kavana beġabi-raġeani au aragu ai, ġia na tu au beġabi-raġeguni. Bema tarima ta na au beġabi-raġeguni tu, dia au ġereġagu moġo beġabi-raġeguni, senaġi etuġuguto Barauna maki beġabi-raġeani.”

Deikara na ġita asi bevaġa-rakavarani tarimana tu ġita ġesi

Luka 9:49-50

³⁸ Ioane na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, tarima ta ġaġitaiato, ġoi aramu ai iauka rakavari elai-vaġirito-ġoi, senaġi ġai na ġakira-ġoiato, korana ġia tu dia ġita ġesi taraka-vegogoni.”

³⁹ Iesu na ekirarito, ekirato, “Asi boġono kira-ġoia, korana tarima ta au aragu ai nuġa-farevaġi veġa boruri eveirini tarimana tu, au murigu ai au asi ma bekira-rakavaguni. ⁴⁰ Korana deikara na ġita asi evaġa-rakavarani

tarimana tu ġita ġesi. ⁴¹ Moġoni akiramini, tarima ta na nanu kapusina au aragu ai bevinimini, korana ġomi tu Keriso ġena tarima nai, ġia voina tu beġabiani veġata.”

*Tarima ta na mero misina ġena veġabidadama asi bene vaġa-rakavaia
Mataio 18:6-9; Luka 17:1-2*

⁴² “Bema tarima ta na au eġabidadama-viniguni mero misina ta ġena veġabidadama evaġa-rakavaiani, ġia tu bere namo fore baregona ta ġaiġonai ġere baru-kaua, davarai ġere fiu-reia. ⁴³ Bema ġoi ġimamu na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua. Ġimamu sebonai maġuri vanaġivanaġi bono doġaria tu namo, a asi namo ġimamu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini asi ebuseni gabuna ġana boiaġoni. [⁴⁴ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’] ⁴⁵ Bema ġoi kwakumu na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua. Kwakumu sebonai maġuri vanaġivanaġi bono doġaria tu namo, a asi namo kwakumu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini gabunai beġe fiu-kaumuni. [⁴⁶ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’] ⁴⁷ Bema ġoi matamu na evaġa-rakavamuni nai, bono ġibo-vaġia. Matamu sebonai Barau ġena Basileiai bono raka-toġa tu namo, a asi namo matamu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini gabunai beġe fiu-kaumuni. ⁴⁸ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’

⁴⁹ Mabarari karava na bedamenarini, beiarevarini.

⁵⁰ Damena tu namo, senaġi bema damena mamina bekorini nai, mamina kamasi ma bovaġa-mamina ġenoġoiani? Nuġami ai damena bene tanu, e ġomi tata karomi ġesi maino nuġanai boġono tanu.”

10

Veġaraġo ruġaruġana

¹ Iesu mo gabu eraga-kwaneato, benamo Iudea tanona ġana eiaġoto, Ioridana ġarukana tavi tai evanaġito. Tarimarima ġutuma lelevaġi ġia ġenai ma ġeiaġoto, benamo eveito-ġoi kavana ma evaġa-ribarito.

² Benamo Farisea tarimari ma ġeiaġoto, benamo ġea danaġi-ġofakauato, ġekirato, “Tau ta ġaraġona befitoġaiani nai, taravatu na beġabiani?” ³ Iesu na ma evaġa-veserito, ekirato, “Mose ġena taravatu nuġanai kara etoni?”

⁴ Ġekirato, “Mose ġena taravatu tu maiġesi ekirani, veġaraġo ruġaruġana fefana betoreani vau, ġaraġona betuġu-rakaiani.” ⁵ Iesu na ekirarito, ekirato, “Mose na mai taravatu etoreato, korana ġomi nuġami tu roġo bubu.

⁶ Senaġina Barau na dagara mabarari eveirito nai, ġia na tarimarima maki eveirito tau e vavine. ⁷ Moġesina nai tau ta na tamana e sinana beraga-kwanerini, ġaraġona ġesi beġe tanuni. ⁸ Benamo ġia tauri ruarua beġe sebonani, moġa lorinai ġia tu dia ruarua, senaġi sebona moġo. ⁹ Moġesi nai dei Barau na evaġa-sebonarito tu, tarima ta na asi ma bene tore-kirari.”

¹⁰ Ma ġeġenoġoito numai, ġena mero na ma ġedanaġiato mo guruġa anina tu kara. ¹¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Deikara na ġaraġona betuġu-rakaiani, vavine ta ma beġaraġoani, ġia tu beveġura-vanaġini. ¹² Vavine maki moġesina, ġia ġaraġona beraga-kwaneani, tau ta na ma beġaraġoani, ġia maki beveġura-vanaġini.”

*Iesu na mero misiri evaġa-namorito
Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17*

¹³ Tarima kotari na naturi ġeġwa-iaġorito-ġoi Iesu ġenai bene ġabi-karari ġana, senaġi ġena mero na ġekira-ġoirito. ¹⁴ Iesu na eġitarito nai tu ebaruto.

Benamo ġena mero ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri ġeiaġoma au ġegu ai, asi ġolai-ġoiri, korana Barau ġena Basileia tu maniġesina kavana tarimari ġeri. ¹⁵ Moġoni akiramini, dei na Barau ġena Basileia asi beġabi-raġeani mero misina na kavana, ġia Basileiai tu asi beraka-toġani.” ¹⁶ Benamo Iesu na mero misiri efaġa-vaisirito, benamo ġimana iatari ai etore-kaurito, evaġa-namorito.

Farefare vovoka tarimana

Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30

¹⁷ Iesu monana ma evaisi-raġeto, benamo erakato nuġanai, tarima ta ġenai eraga-iaġoto, benamo ġoiranai ea vetui-tarito, edanaġiato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu namona, au tu kara baveini vau maġuri vanaġivanaġi baġabiani?” ¹⁸ Iesu na evaġa-veurato, ekirato, “Ġoi tu karase nai au namogu okiraġini? Tarima ta asi namo, Barau moġo ġereġana. ¹⁹ Taravatu mabarari ma ribamu, ‘Asi bono vaġivaġi, asi bono veġuravanaġi, asi bono lema, asi bono vevaġa-daġa ġofaġofa, asi bono ġabikuretoġa, tamamu sinamu bono gubakauri.’”

²⁰ Benamo mo tarima ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, au tu keigu na beġgoma toma, mani taravatu mabarari akorana-iaġirini.” ²¹ Iesu na eġitaiato ma veuravinina ġesi ekirato, “Dagara sebona moġo orabuni, noiaġo, ġemu farefare mabarari noa voivoi-iaġiri, rabu tarimari bono viniri, benamo gubai tu ma ġemu farefare; ma bono iaġoma, murigu ai bonoma raka.” ²² Mo tarima na mai guruġa eseġaġiato nai, ġoirana evaġa-gwaġiġiato, nuġana ma metona ġesi eraka-veġitato, korana ġia ġena farefare tu ġutuma lelevaġi.

²³ Benamo Iesu na ġena mero eġita-ġeġeraġirito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġeri farefare vovoka tarimari Barau ġena Basileiai ġeri rakatoġa tu gwaġiġi rakava.” ²⁴ Benamo Iesu ġena mero na mo guruġa ġeseġaġiato nai, nuġari ġefarevaġito, senaġi Iesu na ma evaġa-guruġa ġenoġoirito, ekirato, “Natuġore, Barau ġena Basileia rakatoġana tu gwaġiġi rakava. ²⁵ Kamela nila kadarena na bevanaġini tu kotuna gwaġiġi, senaġi ġena farefare vovoka tarimana Barau ġena Basileiai ġena rakatoġa tu gwaġiġi rakava.” ²⁶ Benamo ġena mero nuġari ġefarevaġi-rakavato, benamo ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Be deikarari vau maġuri beġe ġabiani?” ²⁷ Iesu na eġitarito, benamo ekirato, “Tarimarima ġeri ai tu asi ilaila, senaġi Barau ġenai tu ilaila, korana Barau ġenai dagara mabarari tu ilaila.”

²⁸ Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġoi ribamu, ġai ġema dagara mabarari tu ġaraga-kwanerito, benamo ġoi murimu ai ġarakani.” ²⁹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Moġoni akiramini, tarima ta ġena numa eraga-kwaneato, o tarikakana merori, tobana, sinana, tamana, natuna e ġena tano au daigu ai ema Vari Namona dainai, ³⁰ ġia mai maġuri nuġanai ġena numa, tarikakana merori, tobana, sinana, natuna e tano sinau-sinau beġoitaġoni, ema midigumidigu maki; ema ġaro beiaġomani nai, maġuri vanaġivanaġi bedoġariani. ³¹ Senaġi tarimarima ġutuma toma ġeguineni tu beġe gabini, gabi tarimari tu beġe guineni.”

Iesu ġena mase ma ekiraġi-foforiato

Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34

³² Iesu ma ġena mero ġesi Ierusalemata ġana ġevaraġeto-ġoi, dabara na ġeraka-iaġoto-ġoi, Iesu tu ġoirari ai erakato, benamo ġia ġeġaba-rakavato, ema muriri na ġerakato tarimari maki ġegarito. Benamo Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) ma eġori-veġitarito, benamo ġenai kara beġe

gorani dagarari ekira-vararito, ³³ ekirato, “Gosegāgi, gita tu Ieruselema gāna tavarāgeni. Monai Tarimarima Natuna tu Rubu Veāga vereri baregori e taravatu gevevāga-riba iaġiani tarimari ġimari ai beġe toreani. Ġia na gēna mase guruġana beġe vaġa-moġoniani, benamo irau bese (o Roma) tarimari ġimari ai beġe toreani. ³⁴ Ġia na beġe vaseva-vaseva iaġiani, beġe kanunuani, beġe kwariani e beġe vaġi-maseani. Senaġi ġaro toitoi murinai ma bevariġisi-ġenoġoini.”

Iakobo (o Iames) ma Ioane ġeri noġinoġi

Mataio 20:20-28

³⁵ Benamo Sebedaio natuna, Iakobo ma Ioane, Iesu ġenai ġeiaġoto, benamo ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġai ġaurani kara baġa noġimuni dagarana bono vinima.” ³⁶ Iesu na ekirarito, ekirato, “Kara ġemi ai bana veia ġotoni?” ³⁷ Benamo ġia na ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Ġai ġaurani, ġai ta aroribamu rekenai, ma ta tu kaurimu rekenai baġana tanu ġoi ġemu Basileia marevana nuġanai.”

³⁸ Senaġi Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi tu asi ribami kara ġonoġiani. Au na midigu bedina banuani ġomi maki boġo niuni riba? Au beġe babatisoguni babatisona ġomi na maki boġo ġabiani riba?” ³⁹ Ma ġevaġa-veseto, ġekirato, “Oi.” Iesu na ekirarito, ekirato, “Moġoni, au banuani bedinai ġomi maki boġo niuni, ema au beġe babatisoguni babatisona ġomi maki beġe babatisomini. ⁴⁰ Senaġi aroribagu rekenai o kaurigu ai boġono tanu ġotoni tu, dia au na bavaġa-moġoniani, a mai tu Barau na eġabi-torerito tarimari ġeri.”

⁴¹ Mai guruġa mero gabanana (10) ġeseġaġiato nai, Iakobo e Ioane ġebaru-vinirito. ⁴² Benamo Iesu na mabarari ekea-vegogorito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi ribami, irau bese tarimari ġeri vere na tarimarima ġedori-naġinaġirini, ema ġeri veguine-iaġi tarimari baregori na tu ġeri maoro seġukari na ġelaunaġi-naġirini. ⁴³ Senaġi ġomi fakami ai moġesina tu asi boġono vei. Bema ta ġomi fakami ai bene vere etoni nai tu, ġomi mabarami vetuġunaġimi bene iaġo-vini, ⁴⁴ ema dei bene guine etoni tarimana, ġia tu mabarari ġeri vetuġunaġi tarimanai bene iaġo. ⁴⁵ Korana Tarimarima Natuna eiaġomato tu, dia tarimarima na ġia vetuġunaġina beġene iaġo-vini gāna, senaġina ġia eiaġomato tu, tarimarima vetuġunaġiri bene iaġo-vini, ema gēna maġuri bene tore-taria, tarimarima ġutuma bene voi-ġenoġoiri e bene vaġa-maġuriri gāna.”

Iesu na mata-bubu tarimana Batimeo matana evaġa-namoato

Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43

⁴⁶ Ieriko ai ġeraġasito, monana Iesu ma gēna mero e tarimarima ġutuma lelevaġi ġesi Ieriko ma ġeraga-kwaneato nuġanai, Batimeo, mata-bubu e noġivegame tarimana, Timeo natuna, dabara rikinai etanu-taġoto-ġoi. ⁴⁷ Ġia eseġaġito Iesu, Nasareta tarimana, tu ġia sevinai, benamo ekea-fouto, ekirato, “Iesu o, Davida natuna, au novetuġa-ġwagu!” ⁴⁸ Tarimarima ġutuma na ġekira-ġoiato, asi bene guruġa ġetato, senaġi ġia ekea-ġiġiraġe ġiġiraġeto-ġoi, “Davida Natuna o, au novetuġa-ġwagu!”

⁴⁹ Iesu eruġa-tarito, benamo ekirato, “Ġokeaia.” Benamo ġia na mata-bubu tarimana ġekeaġato, ġekirato, “Asi bono gari, novariġisi, Iesu na ekeamuni bene.” ⁵⁰ Benamo gēna koudi efitoġaiato, eburi-vaisito, Iesu sevinai gāna eiaġoto. ⁵¹ Benamo Iesu na edanaġiato, ekirato, “Kara ġemu naveia otoni?” Mata-bubu tarimana evaġa-veseto, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, matagu noma keo-fakaia.” ⁵² Benamo Iesu ekirato, “Noiaġo,

gemu veġabidadama na bevaġa-namomu.” Benamo asikauna matana enamoto e eboġeboġe-ginikauto, benamo Iesu murina na dabara na eraka-iaġoto.

11

Iesu ġena rakatoġa Ierusalemata ai ġevonevone-raġe viniato
Ioane 12:12-19

¹ Geraka-iaġoto-ġoi, Ierusalemata ġekavinaġiato-ġoi, ma Betefage e Betania ai ġeraġasito Olive Ġorona rekenai, benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġu-guinerito, ² ekirarito, ekirato, “Ġoiġo, ġoira vanuġana ġana. Boġo raġasini nai, doniki natuna ta barutarinai boġo ġitaiiani, iatanai tarima ta roġosi bene raġe. Boġono ruġaia, benamo boġono ġori-iaġomaia. ³ Bema tarima ta na bedanaġimini, bekirani, ‘Ġomi tu karase nai maniġesi ġoveiani?’ betoni nai, boġono kiraia, ‘Vereġauka na eura-viniani, vau ma betuġu-ġenoġoiani.’ ”

⁴ Benamo ġerakato, ġeiaġoto, doniki natuna ġea ġoitaġoato numa ta ġoiranai barutari. Ġeruġaiato-ġoi nuġanai, ⁵ monai ġeruġa-taġoto-ġoi tarimari na ġedanaġirito, ġekirato, “Ġomi tu karase nai mani doniki natuna ġoruġaiiani?” ⁶ Benamo ġevaġa-veserito Iesu na ekirarito kavana, vau ġetuġu-rakarito.

⁷⁻⁸ Benamo doniki natuna Iesu ġenai ġeġori-iaġoato, ġeri dabuġa barari doniki doġenai ġeiaiva-kaurito, benamo Iesu etanukauto. ⁸ Tarimarima ġutuma ġeri dabuġa barari dabarai ġeivarito. Kota tu ġau lauri boġai ġebasito, benamo dabarai ġetorerito. ⁹ Ġoirai e gabi ai ġerakato tarimari mabarari na ġevone-raġeato-ġoi, ġekirato, “Hosana, Vereġauka aranai eiaġomani tarimana sivaġa-namoa!

¹⁰ Davida ġita Tamara ġena Basileia eiaġomani, sivaġa-namoa! Hosana guba tuġunai!”

¹¹ Iesu Ierusalemata eraġasito nai, Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, dagara mabarari eġita-vaġa-ġaurito. Senaġi elavilavito nai, ġia ma ġena mero gabanana ruarua (12) ġesi ġeraka-rosito, Betania ġana ma ġeġenoġoito.

Iesu na figi ġauna etovoġaiato
Mataio 21:18-19

¹² Ma elaġanito, ġia na Betania ġeraga-kwaneato, ġeraka-iaġoto-ġoi nuġanai, Iesu evitoato. ¹³ Eboġeto, figi ġauna ma launa ta eġitaiato fakana kota manaġai, benamo eiaġoto, nea ġitaia ma tauna ba asiġina. Monai ea raġasito tu, ġwana ta asi edoġariato, launa korina moġo, korana ġena ġwa ġarona roġo nai. ¹⁴ Benamo Iesu na figi ġauna ekiraiato, ekirato, “Ġoi ġwaġwamu tarima ta na asi ma beġaniani, toma beiaġoni vanaġivanaġi!” Mai guruġa ġena mero na ġeseġaġiato.

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato
Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22

¹⁵ Ierusalemata ġevotuto, Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, benamo voivoi tarimari elai-rosirito. Moni ġesenisito-ġoi tarimari ġeri fata e pune ġevoivoi-iaġirito-ġoi tarimari ġeri diġoka eġuke-vebuburito. ¹⁶ Rubu Veaġa nuġana na ġeri farefare ġeġwa-iaġorito-ġoi tarimari maki ekira-ġoirito. ¹⁷ Benamo tarimarima evaġa-ribarito, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai tu maiġesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au ġegu numa tu bese iraurau ġeri ġuriġuri

numanai beĝe kiraĝiani, 'senaĝi ĝomi na tu lema tarimari ĝeri gumu gabunai boĝo vaĝa-iaĝoa."

¹⁸ Rubu Veaĝa vereri baregori e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari na ĝeseĝaĝiato nai, Iesu beĝene vaĝia dabarana ĝevetauato. Iesu garina ĝeveito-ĝoi, korana tarimarima mabarari na ĝena vevaĝa-riba guruĝari ai ĝeĝaba-rakavato-ĝoi. ¹⁹ Elavilavito, benamo Iesu ma ĝena mero ĝesi vanuĝa barana ĝeraga-kwaneato.

Figi ĝauna emaseto

Mataio 21:20-22

²⁰ Boĝiboĝi ai dabara na ma ĝeraka-vanaĝito nuĝanai, mo figi ĝauna ĝeĝitaiato, emarai-ĝosito, ĝokana maki ĝemaseto. ²¹ Petero na etuĝamaĝi-taĝoato, benamo Iesu ekiraiato, ekirato, "Vevaĝa-riba tarimamu, noĝitaia, ĝoi na mo figi ĝauna otovoĝaiato dagarana tu varau bemase."

²² Benamo Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, "Barau boĝono ĝabidadamavinia. ²³ Moĝoni akiramini, tarima ta na mai ĝoro bekiraiani, 'Noveraĝaraĝe, be davarai noa vefiu-rei,' benamo nuĝana asi ma bedaradarani, senaĝi bevaĝa-moĝoniani, kara bekiraĝiani dagarana bemoĝonini nai, mo veĝa tu beĝorani. ²⁴ Moĝa lorinai akiramini, kara boĝo noĝini ĝauĝau ai nai, boĝo vaĝa-moĝonia, boĝo doĝaria, benamo boĝo ĝabiani. ²⁵ Bema ĝoruĝa-tarini, benamo ĝoĝauĝauni nai, rakava boĝono tuĝamaĝi-fitoĝari, bema tarima ta ĝenai ma ĝemi nuĝa meto nai, benamo ĝomi Tamami gubai etanuni na maki ĝemi rakava betuĝamaĝi-fitoĝarini. [²⁶ Senaĝi bema ĝomi na tarima ĝeri rakava asi boĝo tuĝamaĝi-fitoĝarini nai, ĝomi Tamami gubai etanuni na maki ĝemi rakava asi betuĝamaĝi-fitoĝarini.]"

Iesu ĝena seĝuka korana ĝedanaĝiato

Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8

²⁷ Benamo ĝia Ierusalemaj ma ĝeraĝasito. Monai Iesu Rubu Veaĝa nuĝanai erakato-ĝoi nuĝanai, Rubu Veaĝa vereri baregori, e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari, ema luda vereri ĝia ĝenai ĝeiaĝoto. ²⁸ Benamo ĝedanaĝiato, ĝekirato, "Kamara maoro ai ĝoi na mai veĝa oveirini? Dei na maoro evinimuto?"

²⁹ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, "Au na vedanaĝi sebona avinimini, boĝo vaĝa-veŝani nai, au na kamara maoro ai mai veĝa aveirini bakiravaramini. ³⁰ Ioane ĝena babatiso veĝana tu guba na eiaĝomato, ba tarimarima ĝerina?"

³¹ Ĝia fakari ai ĝeverorito, ĝekirato, "Bema ĝita bita kirani, 'Barau ĝenana' bita toni nai, ĝia bekirani, 'Karase nai Ioane asi ĝovaĝa-moĝoniatto?' betoni. ³² Senaĝi bema ĝita bita kirani, 'Tarimarima ĝerina' bita toni nai maki asi ilaila." Ĝia tu tarimarima gariri ĝegarito, korana ĝia ribari, Ioane tu peroveta tarimana korikori.

³³ Moĝa lorinai ĝia na Iesu ĝevaĝa-veŝeato, ĝekirato, "Ĝai asi ribama." Benamo Iesu na ĝia maki ekirarito, ekirato, "Au na maki kamara maoro ai mai veĝa aveirini asi bakiravaramini."

12

Barabore - Vine tavoĝana ĝitaĝauna tarimari rakavari

¹ Iesu na barabore ai ma evaĝa-guruĝarito, ekirato, "Tarima ta vine tavoĝana evaroato, maĝuna eĝabiato, tano ai vine gigi-gigina gurina ekwaiato, tavoĝa ĝitaĝauna numana maki evaĝa-ruĝaiato. Moĝa murinai tavoĝa ĝitaĝauna tarimari ĝeri ai ĝena tavoĝa eraga-kwaneato, benamo

erakato gabu ta ġana. ² Vine ġwari (o grapes) ġemaġeto, benamo ġia na ġena vetuġunaġi tauna ta etuġuato tavoġa narinarina tarimari ġeri ai, vine ġwari kota benea ġabi ġana. ³ Senaġi ġeġabi-tariato, benamo ġekwariato vau, ġimana kori ġetuġu-ġenoġoiato. ⁴ Tavoġa biaguna na ġena vetuġunaġi tauna ta ma etuġuato, senaġi ġia tu debana ġekodo-fakaiato e ġevei-maiaka maiakaiato. ⁵ Benamo ta ma etuġuato, senaġi ġevaġi-maseato; ema vetuġunaġi tarimari ġutuma etuġurito, kota tu ġekwaririto, kota tu ġevaġirito. ⁶ Tarima sebona ta tu roġo ġia sevinai, ġia natuna korikori, ġena lalokau merona. Dokonai ġia etuġuato, ekirato, 'Natugu natuġua, ġia na beġene gubakaua.' ⁷ Senaġi tavoġa ġitaġauna tarimari tauġeri ġeveguruga-vevinito, ġekirato, 'Mani tu tavoġa beġaunaiani merona, be siġabia, sivaġia, benamo tavoġa tu ġita ġera.' ⁸ Benamo ġeġabi-tariato, ġevaġiato, vine tavoġana murikanai ġefiu-rosiato."

⁹ Iesu evedanaġito, ekirato, "Tavoġa biaguna na tu kara beveiani? Ġia beiaġomani, tavoġa narinarina tarimari bevaġi-ġosirini, benamo vine tavoġana tarima irauri tari ma bevinirini. ¹⁰ Ġomi na mai toretore Buka Veaġai asi ġoiaviani, iniġesi ekirani,

'Fore numari ġeragarini
tarimari na asi ġeura-viniato
ma ġefitoġaiato forena tu
duġu forenai eiaġoto.

¹¹ Mai veġa maġa tu
Vereġauka na eveiato,
matara na taġitaiani,
ġitaġitana irau veġata.' "

¹² Benamo Iuda vereri na Iesu beġene ġabia dabarana ġevetauato, korana ġia ribari, Iesu na mai barabore tu ġia ekiraġirito-ġoi nai. Senaġi tarimarima ġutuma ġevegogo-taġoto-ġoi gariri ġeveito naima ġeraga-kwaneato, ġerakato.

Kaisara, Roma ġeri vere, ġena takesi moniri

Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26

¹³ Gabivau Farisea tarimari e Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari kotari Iesu ġenai ġetuġu-iaġorito, ġena guruġai beġene vaġa-vedaġa-raġea e beġene ġabia ġana. ¹⁴ Ġeiaġomato, benamo Iesu ġema ribaġaniato, ġekirato, "Vevaġa-riba tarimamu, ġai ribama ġoi tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimamu, tarimarima gariri asi oveini. Tarima ġeri dagi maki asi otuġamaġirini, senaġi ġoi na moġoni ai Barau ġena dabara ovevaġa-riba iaġi-ġitakauani. Novaġa-ribama, Kaisara, Roma ġeri vere, ġenai takesi baġana dava ba asiġi? Baġana vinia ba asi baġana vinia?"

¹⁵ Senaġi Iesu na ġeri ġofaġofa eribaiato nai, ekirarito, ekirato, "Karase nai au ġoribaġaniguni? Silva monina ta ġoġwa-iaġomaia, nama ġitaia."

¹⁶ Benamo ta ġeġwa-iaġomaiato, Iesu na edanaġirito, ekirato, "Mai tu dei laulauna e dei arana?" Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, "Kaisara ġena." ¹⁷ Iesu na ekirarito, "Kaisara ġena dagara Kaisara boġono vinia, Barau ġena dagara Barau boġono vinia." Benamo ġeġaba-rakavato ġia ġenai.

Variġisi-ġenoġoi guruġari

Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40

¹⁸ Sadukea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto. Ġia ġeri tuġamaġi tu, mase tarimari asi ma beġe variġisi-ġenoġoini. Benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato,

¹⁹ "Vevaġa-riba tarimamu, Mose na taravatu ġai ġema maġesina etoreato,

‘Bema tau ta kakana bemaseni, vabuna bemase-kwaneani, ma asi naturi nai, mo tau na kakana vabuna bene ġaraġoa, naturi beġene maġuri mase tauna ġena.’ ²⁰ Mero mabarari tu imaima ruarua (7). Mero guinena na eġaraġoato, ma emaseto asi natuna. ²¹ Mero vaġa-ruaruana na vabuna ma eġaraġoato, senaġi ġia maki emaseto asi natuna. Mero vaġa-toitoina maki moġesina moġo. ²² Moġa nuġanai ġia mabarari tu imaima ruarua (7), naturi ta asi ġevaġa-ġoraiato. Dokonai mo vavine maki emaseto. ²³ Variġisi-ġenoġoi ġaronai mo vavine tu dei ġaraġona? Korana ġia tu tauri 7 na ġeġaraġoato.”

²⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi tu ġokerereni, korana Buka Veaġa anina ema Barau ġena seġuka asi ribami. ²⁵ Mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini tarimari tu asi ma beġe veġaraġoni. Ġia tu aneru kavana gubai. ²⁶ Mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini guruġari Mose ġena bukai asi ġoiaviani? Gau eġaraiato varina nuġanai Barau na Mose ekiraiato, ekirato, ‘Au tu Aberahamo ġena Barau, Isako ġena Barau, ema Iakobo ġena Barau.’ ²⁷ Ġia tu dia mase tarimari ġeri Barau, senaġi maġuri tarimari ġeri Barau. Ġomi tu ġokerere-rakava rakavani!”

Veuravini tu taravatu mabarari evanaġirito

Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28

²⁸ Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana ta eiaġomato, ġeri guruġa-guruġa eseġaġiato, benamo eġitaiato, Iesu na evaġa-veve ginikaurito nai, edanaġiato, ekirato, “Taravatu mabarari nuġari ai aiġa tu barego vedaureana?” ²⁹ Iesu na evaġa-veveato, ekirato, “Barego vedaureana tu maġa: ‘Isaraela tarimami o, ġoseġaġi, Vereġauka ġita ġera Barau tu Vereġauka sebona kwariġutu. ³⁰ Vereġauka ġoi ġemu Barau bono ura-vinia ma nuġamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma ġemu tuġamaġi mabarana, ma kokoremu mabarana ġesi.’ ³¹ Vaġa-ruaruana tu maġa: ‘Sevimu tarimana bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-vinini kavana.’ Taravatu ta na mai taravatu ruarua asi bevanaġirini.”

³² Taravatu evevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana ma evaġa-veseto, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġoi ġemu guruġa tu moġoni, Barau tu sebona moġo, asi ta maia. ³³ Bono ura-vinia ma nuġamu mabarana, ma ġemu tuġamaġi mabarana, ma gwadamu mabarana, ema sevimu ai etanuni tarimana maki bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-vinini kavana. Maġa tu barego vedaurea, ginitaġo dagarari e boubou dagarari mabarari evanaġirito.”

³⁴ Benamo Iesu na mo tarima ġena vevaġa-veve eġitaiato ma iaunegana e ma tuġamaġi-fakana ġesi, benamo ekiraiato, ekirato, “Ġoi e Barau ġena Basileia fakami tu asi manaġa.”

Moġa murinai tarima ta na asi ma edanaġiato, korana ġegarito nai.

Keriso tu Davida natuna ba Davida ġena Vereġauka?

Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44

³⁵ Iesu Rubu Veaġa nuġanai evevaġa-ribato-ġoi nuġanai, ekirato, “Taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari tu kamasi nai Keriso tu Davida natuna ġetoni? ³⁶ Davida Iauka Veaġa na riba e tuġamaġi-faka eviniato, benamo eguruġa-foforito, ekirato,

‘Barau na au ġegu Vereġauka ekiraiato:

Au ġimagu aroribana rekenai

noma tanu,

bene iaġo mo, ġoi ġebaru-vinimuni tarimari ġoi kwakumu gaburenai batorerini.’

³⁷ Davida na Keriso tu ‘Vereġaukana’ ekiraġito; kamasi nai Keriso tu Davida natuna?”

*Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeri ġofaġofa veiġari
Mataio 23:1-36; Luka 11:37-54; 20:45-47*

Tarimarima ġutuma lelevaġi Iesu ġena guruġa ma iakuri ġesi ġeseġaġiato.
³⁸ Ġena vevaġa-riba nuġanai ekirato, “Taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tari-
mari boġono ġita-ginikauri. Ġia ġeurani dabuġa maukari beġene riġo, maketi
gaburi ai beġene rakao-rakao, tarimarima na beġene vaġa-namori urari ai.
³⁹ Rubu nuġari ai e ġanivegogo gaburi ai ġeri ura sea namori ai beġene tanu.
⁴⁰ Ġia na vabu ġeri numa e farefare ġevaġa-koririni. Ġeri ġauġau tu mauka
kenene, ġeġofaġofani. Ġia tu meto barego vedaurea beġe ġabini.”

*Vabu ġena boubou monina
Luka 21:1-4*

⁴¹ Iesu moni-tore mauġana ġoiranai etanu-tarito, benamo tarimarima
moni ġeġurato-ġoi eġitarito. Farefare e moni vovoka tarimari ġutuma moni
barari ġeġurato-ġoi. ⁴² Senaġi asi-ġena e asi-ġana vabuna ta eiaġomato, ġena
moni misiri ruarua moġo eġura-riġorito, mai tu noġa moġo toea sebona
kavana. ⁴³ Benamo Iesu na ġena mero ekearito ġia ġenai, benamo ekirarito,
ekirato, “Moġoni akiramini, mai vabu na beġuraia monina na mabarari
ġeri vini bevanaġiri. ⁴⁴ Korana ġia mabarari ġeri moni vovoka ġerina
koturi moġo beġe vini, senaġi mai vabu tu asi ġena-ġana na nuġanai ġenai
kara ġetanuni ġena maġuri ai bere vevaġa-kava-iaġiri dagarari mabarari
beġurari.”

13

Iesu na vau beġea ġorani dagarari ekiraġirito

¹ Iesu Rubu Veaġa na eraka-rosito-ġoi nai, ġena mero ta na ekiraiato,
ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, mai fore asikeikeiri noġitari e mai numa
baregori ma marevari maki noġitari.” ² Iesu na evaġa-veseato, ekirato,
“Mai numa baregori oġitarini? Mai fore ta fore ta iatanai asi beġe tanuni,
mabarari beġe vare-bubu-riġorini.”

³ Iesu Olive Ġorona tuġunai etanu-taġoto-ġoi, Rubu Veaġa Ierusalem
eġita-iaġoato-ġoi nuġanai, Petero, e Iakobo (o Iames), e Ioane, ema Anduru
na ġedanaġi-ġairiato, ġekirato, ⁴ “Nokira-varama, mai dagara tu aitoma beġe
ġorani, ema beġe ġorani nai, kamara vetoġa na bevaġa-foforiani, maniġeri
mabarari beġe ġorani?”

⁵ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi lorimi boġono vetore,
tarima ta na asi bene ġofami. ⁶ Tarima vovoka au aragu ai beġe iaġomani,
beġe kirani, ‘Tarimana tu au maiġegu!’ Tarima ġutuma beġe ġofarini. ⁷ Bema
ġomi na vetari o tuari gururi e tuari variri boġo seġaġirini nai, nuġami asi
beġene raġe. Maniġeri dagara tu beġe ġorani, senaġi dokona tu asi roġo.
⁸ Tanobara ta tanobara ta ġesi beġe vevaġini, gavamani ta gavamani ta ġesi
beġe vetarini. Gabu ġutuma nuġari ai tano beġe iagani, doġe maki beġe
ġorani. Mai tu midigu moġo besinaiani, noġa moġo mero keina emaġurini
midiguna kavana.

⁹ Tauġemi boġono venari-ginikau, korana beġe ġabimini, Iuda ġeri
kanisoro tarimari ġeri ai beġe ġori-iaġomini e rubu nuġari ai beġe kwarimini.
Au ġoġabi-raġeguni dainai, gavana e vere barari o kini ġoirari ai roġo boġo
ruġani, au vaġa-moġonigu ai boġono iaġo. ¹⁰ Vari Namona tu tanobara
mabarari nuġari ai beġe ġobata-iaġi guineani. ¹¹ Bema Kota tarimari ġoirari

gana beḡe ḡori-iaḡomini nai, kara toma boḡoa kiraḡirini guruḡari asi boḡono nuḡa-vekwarāḡi-iaḡiri. Ġarona beraḡasini vau, Barau na kara bevaḡa-ribamini guruḡari boḡono kiraḡiri, korana dia ḡomi boḡo guruḡani, senaḡi Iauka Veaḡa beguruḡani. ¹² Kakana na tarina berevaiani bene mase ḡana, tamana na natuna maki moḡesina beveiani. Naturi na tamari sinari beḡe seḡafore-vinirini ema beḡe vaḡirini. ¹³ Tarimarima mabarari na beḡe iau-rakavamini, korana au ḡoḡabi-raḡeguni nai. Senaḡina deikara bevevaḡa-gwaḡiḡini mo dokona tu bemaḡurini.”

Vevaḡa-gari dagarana befoforini

Mataio 24:15-28; Luka 21:20-24

¹⁴ “Bema ḡomi na dagara rakava vedaureana, vevaḡa-gari dagarana, boḡo ḡitaiani, asi bene ruḡa gabunai beruḡani.” Mai guruḡa beiaviani tarimana bene riba maoro anina tu kara. “Benamo deidei Iudeai ḡetanuni tarimari ḡoro ḡana beḡene raga-iaḡo. ¹⁵ Deikara numa tuḡunai etanu-taḡoni tu, asi ma bene raka-toḡa numa nuḡana ḡana ḡena farefare ḡabiḡabiri. ¹⁶ Deikara vamoka nuḡanai maki asi ma bene ḡenoḡoi ḡena koudi ḡabi-ḡabiri. ¹⁷ Mo negai vavine ma baniri e ḡabi-varigu vavineri kika ma vetuḡari! ¹⁸ Boḡono ḡauḡau, mai dagara asi bene ḡora ḡura e nagure ḡarori ai! ¹⁹ Korana mo negai rakava e midigu barego beḡe raḡasini, Barau na tanobara eveiato beiaḡoma maitoma, rakava e midigu moḡesina asi ḡeḡorani. Ma maiḡa murinai moḡesina kavana ta asi ma beḡorani. ²⁰ Bema Vereḡauka na mo ḡaro rakavari asi bere vaḡa-kubiri, tarima ta asi bere maḡuri riba, senaḡi eḡabi-hidirito tarimari dairi ai, ḡia na ḡarori evaḡa-kubirito.

²¹ Mo negai, bema tarima ta na bekiramini, ‘Ḡoḡitaia, Keriso tu maiḡa!’ o ‘Ḡoḡitaia, ḡia tu iomoḡa!’ betoni nai, asi boḡono vaḡa-moḡonia. ²² Korana tu Keriso ḡofaḡofari e peroveta tarimari ḡofaḡofari beḡe foforini, vetoḡa boruri e nuḡa-farevaḡi veigari beḡe veirini, Barau na eḡabi-virigirito tarimari beḡene ḡofa-veḡonuri ḡana. ²³ Moḡesi nai tauḡemi boḡono venari; dagara mabarari tu akiravara-guinemini, aoa roḡosi bene raḡasi nai.”

Tarimarima Natuna ḡena iaḡoma

Mataio 24:29-31; Luka 21:25-28

²⁴ “Senaḡi mo negai, rakava beḡe ḡorani murinai, ḡaro bemukunani e ḡue maki asi bemamani, ²⁵ visiḡu guba na beḡe ketoni e guba seḡukari beḡe iaḡaiagani. ²⁶ Benamo tarima na Tarimarima Natuna beḡe ḡitaiani, magube na beiaḡomani ma seḡuka barana e ma marevana ḡesi. ²⁷ Benamo ḡia na aneru betuḡurini, eḡabi-virigirito tarimari beḡe vaḡa-vegogorini tanobara mabarari na.”

Barabore - Vevaḡa-riba figi ḡauna ḡenana

Mataio 24:32-35; Luka 21:29-33

²⁸ “Figi ḡauna ḡenana mai barabore boḡono ribaia: Kabona ḡefori-raḡeni e launa ḡefafani nai, ḡoribani, ḡaro ḡena tora taimina tu bekavinaḡi ḡotoni. ²⁹ Moḡa ilailanai, ḡomi maki bema mai dagara beḡe ḡorani boḡo ḡitarini nai, boḡono riba, Tarimarima Natuna tu bekavinaḡi ḡatama bokai. ³⁰ Moḡoni akiramini, mai ḡuru asi bekorini, beiaḡoni mo, mai dagara mabarari beḡe ḡorani. ³¹ Guba e tanobara beḡe rekwa-rekwani, senaḡi au ḡegu guruḡa tu asi beḡe rekwa-rekwani, beḡe tanu-vanaḡi vanaḡini.”

Ḡaro ema hora tarima ta asi ribana

Mataio 24:36-44

³² “Senaḡi mo ḡaro ema aoa tu tarima ta asi ribana, e aneru gubai asi ribari, ema Natuna maki asi ribana, senaḡi Tamana ḡereḡana moḡo ma

ribana. ³³ Lorimi boĝono vetore, boĝono venari-ginikau, korana asi ribami, aitoma mo aoa beraĝasini.

³⁴ Ĝia tu maiĝesina kavana, tarima ta eraka-ĝerevaĝito, ĝena numa eraga-kwaneato, benamo ĝena vetuĝunaĝi tarimari maoro evinirito, tata ĝeri ĝauvei beĝene vei. Ĝatama-boka narinarina tarimana maki ekiraiato, bene riviĝaua. ³⁵ Moĝesi nai ĝomi maki tataĝa-taĝo boĝono tanu, korana numa biaguna beĝenoĝoini aoana tu asi ribami, lavilavi ai, ba boĝi nuĝanai, ba kokoroku begoĝini ai, ba boĝiboĝi ai. ³⁶ Irau mai moĝo beraĝasini, benamo genami ai beĝoitaĝomini ĝesi. ³⁷ Au na kara ĝomi akira-varamini guruĝana tu tarimarima mabarari maki akira-vararini, akirani, "Tataĝa-taĝo boĝono tanu e boĝono venari-ginikau!" "

14

Iesu beĝene vaĝia dabarana ĝevetauato Ioane 11:45-53

¹ Ĝaro ruarua moĝo, benamo Pasova verekona o Iuda tarimari mase aneruna na evanaĝirito asi evaĝirito verekona e asi etubuni faraona verekona beĝe veiani nuĝanai, Rubu Veaĝa vereri baregori e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari na Iesu beĝene ĝabi-lemmaia, benamo beĝene vaĝi-masea dabarana ĝevetauato-ĝoi. ² Senaĝi ĝekirato, "Dia vereko nuĝanai bene ĝora, korana vereko beĝe iaĝoma tarimari ĝia iatana na beĝe burini garina."

Vavine ta ĝena veĝa namona Mataio 26:6-13; Ioane 12:1-8

³ Iesu Betania ai Simona lepera tarimana ĝena numai eĝaniĝanito-ĝoi nuĝanai, vavine ta eraka-toĝato, kavabu namona ta, alabasta forena na ĝeveiato kavabuna, eĝabi-kauato, nuĝanai tu muramura ma bonana namona. Mo muramura tu ĝauĝa arana nad ĝokana na ĝeveito-ĝoi dagarana, ma voina tu varaĝe rakava. Mo vavine na mo kavabu bokana ebota-fakaiato, benamo muramura Iesu debanai ebubuato. ⁴ Ĝia sevinai tarimari kota tu ma nuĝa-metori ĝesi ĝeveguruĝa-vevinito, ĝekirato, "Karase nai mai muramura bonana namona efitoĝa-kavaiani? ⁵ Bere voivoi-iaĝia, benamo silva moniri sinau toitoi (300) bere ĝoitaĝoa, (mai tu tarima ta davana laĝani ta nuĝanai kavana), benamo asi ĝeri-ĝari tarimari bere viniri." Benamo ĝia na mo vavine ĝevaneato.

⁶ Senaĝi Iesu ekirato, "Ĝoraga-kwane! Kara dainai ĝomi na meto ĝoviniani? Mai vavine na tu veĝa namona au ĝegu ai beveia. ⁷ Asi ĝeri-ĝari tarimari tu ĝomi ĝesi boĝo tanu-vanaĝi vanaĝini, be boĝo urani nai, boĝono vaĝa-kavari. Senaĝi au tu dia ĝaro mabarari ĝomi ĝesi batanuni. ⁸ Mai vavine na tu kara bere veia dagarana beveia, ĝia na au tauĝanigu ai muramura bebubu-guinea gurigurigu ĝana. ⁹ Moĝoni akiramini, Vari Namona beĝe ĝobata-iaĝiani tanobara mabarari nuĝari ai, mai vavine na veĝa beveia veĝana maki beĝea kiraĝiani, ĝia tuĝamaĝi-iaĝina."

Iudas na Iesu erevaiato Mataio 26:14-16; Luka 22:3-6

¹⁰ Benamo Iudas Isakariota, gabanana ruarua (12) tarimana ta, Rubu Veaĝa vereri baregori ĝeri ai eiaĝoto, Iesu benea revaia ĝia ĝeri ai ĝana. ¹¹ Benamo ĝia na ĝeseĝaĝiato nai, ĝeikaku-rakavato, benamo ĝekira-toreato, moni beĝe viniani. Benamo Iudas na ĝimari ai betore-kauani dabarana ma evetauato-ĝoi.

Iesu ma ġena mero ġesi ġinitaġo mamoea ġeġaniato
Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14; 22:21-23; Ioane 13:21-30

¹² Ġaro ġiniguinenai, asi etubuni faraona verekona veiveina e ġinitaġo mamoea vaġivaġina ġaronai, Iesu ġena mero ġevedanaġito, ġekirato, “Ġai tu ainai Pasova verekona baġana vei-torea, bono ġania?” ¹³ Benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġurito, ekirarito, ekirato, “Vanuġa baregonai boġono raka-toġa, benamo tarima ta nanu gwaġutuna befaġaiiani boġo ġoitaġoani. Murina na boġono iaġo. ¹⁴ Benamo beraġekauni numanai numa biaguna boġono vaġa-guruġaia, boġono kira, ‘Vevaġa-riba tarimana ekirani: Au ġegu varivari daiġutuna tu aiġa, ġegu mero ġesi monai ġinitaġo mamoea baġana ġania?’ ¹⁵ Benamo ġia na daiġutu baregona ta numa tuġunai bevaġa-ġitamini iarevatore. Monai boġono dabaraia ġita ġara.”

¹⁶ Benamo mero ġeiaġoto, vanuġa barana nuġanai ġeraka-toġato, Iesu na ekiraġirito ilailari ai ġedoġaririto. Monai vereko ġeveiato.

¹⁷ Elavilavito, Iesu ma ġena mero gabanana ruarua (12) ġesi ma ġeraġasito. ¹⁸ Ġeġaniġanito-ġoi nuġanai Iesu ekirato, “Moġoni akiramini, ġomi ta na au borevaguni, ta au ġesi ini taġaniġani-vegogoni tarimamu ta na.” ¹⁹ Ġia mabarari nuġari ma metori ġesi irau sebori irau sebori na ġedanaġiato, ġekirato, “Moġoni dia au, ene?”

²⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Mai tu ġomi gabanana ruarua (12) fakami ai ta dei au ġesi diġu sebonai ġanaba-riġoni tarimana. ²¹ Tarimarima Natuna bemaseni, Buka Veaġai ġetoreato ilailanai. Senaġi Tarimarima Natuna berevaiiani tarimana vetuġana kekei, asi bere maġuri tu namo.”

Vereġauka ġena ġanivegogo veaġana
Mataio 26:26-30; Luka 22:15-20; 1 Korinto 11:23-25

²² Ġia ġeġaniġanito-ġoi nuġanai, Iesu na beredi eġabiato, Barau evaġa-namoato, etaviato, evinirito, benamo ekirato, “Ġoġabia, mai tu au tauġanigu.”

²³ Ġia na kapusi ma eġabiato, evaġa-namoato murinai evinirito, benamo mabarari na ġeniuato. ²⁴ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Mai tu au raragu, Ġinitaġo Variġuna evaġa-moġoniani, bevebubuni, tarimarima ġutuma vaġa-maġuriri. ²⁵ Moġoni akiramini, vine nanuna asi ma banu-ġenoġoiani, beiaġoni mo, Barau ġena Basileiai vau ma banu-ġenoġoiani.”

²⁶ Benamo mari ta ġemariato murinai, ġeraka-rosito, Olive Ġorona ġana ġeiaġoto.

Iesu na Petero ġena vekira-ġuniġau ekiraġi-toreato
Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38

²⁷ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi mabarami ġemi veġabidadama au ġegu ai boġo raga-kwaneani, korana Buka Veaġai maiġesi etoreato,

‘Au na mamoe ġitaġauri
 tarimana bavaġiani,
 benamo mamoe mabarari
 beġe raga-lausini.’

²⁸ Senaġi au mase na ma bavariġisi-ġenoġoini murinai, baraka-guineni Galilea ġana. Monai vau bitana vedoġari.”

²⁹ Petero ekirato, “Mabarari na ġeri veġabidadama ġoi ġemu ai beġe raga-kwaneani, senaġi au na tu asiġina.” ³⁰ Iesu na evaġa-veſeato, ekirato, “Moġoni akiramuni, toma boġi kokoroku vaġa-ruarua roġosi bene goġi nuġanai, ġoi na au vaġa-toitoi bokira-ġuniġauguni.” ³¹ Senaġi Petero

eguruḡa-ḡigiraḡeto, ekirato, “Bema ḡoi ḡesi bita mase-vegogoni maki, au na ḡoi tu asi veḡata bakira-ḡuniḡaumuni.” Mabarari moḡesi moḡo ḡekirato.

Iesu eḡauḡauto Getesemane ai

Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46

³² Ġia gabu arana Getesemane ai ḡea raḡasito, benamo Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Mainai ḡotanu, au tu naiaḡo, naḡuriḡuri roḡo.” ³³ Benamo Petero, e Iakobo (o Iames), ema Ioane moḡo eḡoririto, ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Moḡa nuḡanai Iesu tauḡanina efarakaiato, egarito, nuḡana maki evekwaraḡito-ḡoi. ³⁴ Benamo ekirarito, ekirato, “Au nuḡagu na meto asikei eḡwaiani, dori evaḡiguni; mainai ḡotanu, boḡono venari.” ³⁵ Iesu kota ma eraka-naḡito, tano ai eketo-tarito, benamo Barau enoḡiato, ekirato, bema ma dabara ta moḡa neganai, mai aoa metona ḡenana bene vanaḡi. ³⁶ Ekirato, “Tama, Tamagai o, dagara mabarari ḡoi ḡemu ai veiveiri tu ilaila. Mai midigu bedina ḡeguna noma ḡabi-vaḡia. Senaḡi dia au ḡegu ura, ḡoi ḡemu ura moḡo.”

³⁷ Benamo eḡenoḡoito nuḡanai tu, ḡena mero genamaseri ai eḡoitaḡo-rito, benamo Petero ekiraiato, ekirato, “Simona, ḡoi tu ogenani? Aoa sebona ta kavana maki asi bovevaḡa-gwaḡiḡini? ³⁸ Boḡono venari, boḡono ḡauḡau, be veribaḡani beiaḡomani nai, asi boḡono moira. Iauka tu moḡoni eurani, senaḡi tauḡani tu emoirani.”

³⁹ Benamo ma eraka-veḡitato, ea ḡuriḡurito, mo ḡauḡau guruḡari guineri ma ea kiraḡirito. ⁴⁰ Ma eḡenoḡoi-iaḡomato nuḡanai tu, genamaseri ai ma edoḡaririto, korana matari tu gena na eḡabi-rakavarito. Ġia asi ribari kamasi beḡe vaḡa-veseani.

⁴¹ Vaḡa-toitoina ma eḡenoḡoito, benamo ekirarito, ekirato, “Ġomi tu roḡo ḡogenani e ḡoiaḡaraḡini? Bevaitovo! Aoana varau beraḡasi! Ġoḡitaia, Tarimarima Natuna tu beḡe revaia, rakava tarimari ḡimari ai beḡe torea. ⁴² Ġovariḡisi, be si-iaḡosi! Ġoḡitaia, au revarevagu tarimana mai beraḡasi!”

Iesu tuari tarimari o soldia na ḡeḡabiato

Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12

⁴³ Iesu roḡo eguruḡato-ḡoi nuḡanai, Iudas, mero gabanana ruarua (12) tauna ta, eraḡasito. Tarimarima ḡutuma maki ḡia ḡesi ma ḡeri vetari baḡari e vevaḡi kwariri. Ġia tu Rubu Veaḡa vereri baregori, e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari, ema Iuda vereri na ḡetuḡurito. ⁴⁴ Reva tarimana na vetoḡa ta ekiravara-torerito, ekirato, “Baverauani tarimana tu moḡa. Boḡono ḡabi-taria, boḡono ḡori-iaḡoa ḡomi ḡemi veḡitaḡau gaburenai.”

⁴⁵ Iudas eraḡasito nai, maoromaoro eiaḡoto Iesu ḡenai, benamo ekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu o!” benamo everauato. ⁴⁶ Benamo tuari tarimari na ḡeḡabi-tariato, ḡedegodegoato.

⁴⁷ Senaḡi monai eruḡa-taḡoto-ḡoi tarimana ta, ḡena vetari baḡana einu-vaḡiato, edaveato, benamo Rubu Veaḡa verena baregona ḡena vetuḡunaḡi tarimana seḡana ebasi-vaḡiato. ⁴⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Au tu seḡafore doḡorona ta aḡori-kauani? Be ḡomi boḡo iaḡoma au ḡabiḡabigu tu, ma ḡemi vetari baḡari e vevaḡi kwariri ḡesi? ⁴⁹ Ġaro mabarari ai au tu ḡomi sevimi ai Rubu Veaḡa nuḡanai avevaḡa-ribato-ḡoi, senaḡi asi ḡoḡabiguto. A mai tu Buka Veaḡai ḡetore-guineato guruḡana vaḡa-moḡonina ḡana.”

⁵⁰ Ġena mero mabarari na ḡeraga-kwaneato, ḡeraka-rovorovoto.

⁵¹ Mero variḡuna ta tu kefina korina, senaḡi dabuḡa ta na moḡo tauḡanina eriḡo-ḡauato, Iesu murinai erakato. Ġia maki ḡeḡabi-tariato, ⁵² senaḡi ḡena dabuḡa ḡimari ai eraga-kwaneato, kefina kori moḡo eraga-kwaraḡato.

Iesu kanisoro tarimari ġoirari ai

Mataio 26:57-68; Luka 22:54-55; 22:63-71; Ioane 18:13-14; 18:19-24

⁵³ Ġia na Iesu ġeġori-iaġoato Rubu Veaġa verena baregona ġenai, ema Rubu Veaġa vereri baregori, e Iuda vereri, ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari mabarari ġeraka-vegogoto. ⁵⁴ Petero na Iesu eraka-ġiuato, senaġi ma fakana eiaġoto mo, Rubu Veaġa verena baregona ġena numa maġuna nuġanai eraka-toġato. Monai gadi tarimari fakari ai ea tanuto, benamo karava na etunuato-ġoi.

⁵⁵ Rubu Veaġa vereri baregori e Iuda ġeri kanisoro tarimari mabarari na tu Iesu vaġa-masena korana ta ġevetauato, senaġi ta tu asi ġedoġari-ato. ⁵⁶ Tarimarima ġutuma ġeri ġofaġofa guruġari na ġevaġa-badeato-ġoi, senaġi ġeri guruġa tu asi ġesebonato-ġoi. ⁵⁷ Benamo tarima kota ġeruġa-vaisito, benamo mai ġofaġofa guruġari ġekiraġirito, ġekirato, ⁵⁸ “Ġai tu ġia ġena guruġa baġa seġaġia, bekira, ‘Au na mai tarimarima ġimari na ġeragaiato Rubu Veaġana barovoani, ema ġaro toitoi nuġanai ta ma baragaiani dia ġima veiveina rubuna.’ ” ⁵⁹ Senaġi ġia ġeri vevaġa-bade guruġari maki asi sebona.

⁶⁰ Benamo Rubu Veaġa verena baregona ġoirari ai eruġa-vaisito, benamo Iesu edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu asi bovaġa-veseni? Maiġeri na ġoi ġevarifui-iaġimuni guruġari tu kamasi?” ⁶¹ Senaġi Iesu asi eguruġato, ma asi evaġa-veserito. Benamo Rubu Veaġa verena baregona na ma edanaġi-ġenoġoiato, ekirato, “Ġoi tu Keriso, ġevaġa-namoani Barauna Natuna?” ⁶² Iesu na evaġa-veato, ekirato, “Tarimana au maiġegu! Ġomi na Tarimarima Natuna roġo boġo ġitaiani, Seġuka Barauna ġimana aroribanai betanuni, e guba maguberi iatari na beiaġomani!”

⁶³ Benamo Rubu Veaġa verena baregona na ġena dabuġa edareato, ekirato, “Karase vevaġa-ġita tarimari roġo tavetaurini? ⁶⁴ Barau vaġa-rakavana guruġana boġo seġaġia. Ġomi kara ġotoni?” Ġia mabarari ġekirato, “Bene mase moġo.”

⁶⁵ Benamo kota na ġekanunuato, matana ġekumu-ġauato, ġefaisiato, ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu peroveta tarimana, be nokiraġia, deikara na bekwarimu?” Benamo gadi tarimari na ġeġabiato, ġimari na ġeforoato.

Petero na Iesu ekira-ġuniġauato

Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioane 18:15-18; 18:25-27

⁶⁶ Petero roġo numa maġuna nuġanai, Rubu Veaġa verena baregona ġena vetuġunaġi ġuiatori ta eiaġoto. ⁶⁷ Ġia na Petero karava na etunuato-ġoi eġitaiato, benamo eġita-ġinikauato, ekiraiato, ekirato, “Ġoi maki Iesu, Nasareta tauna, ġesi orakaoto-ġoi, okavaiato-ġoi.” ⁶⁸ Senaġi ġia evekira-ġuniġauto, ekirato, “Au asi ribagu ġoi kara okiraġiani,” benamo eraka-rosito maġu ġatama bokana ġana, benamo kokoroku egoġito.

⁶⁹ Mo vetuġunaġi ġuiatona na ma eġitaiato, benamo monai ġeruġa-taġoto tarimari ekirarito, ekirato, “Tarimana ta tu maniġa.” ⁷⁰ Petero ma evekira-ġuniġauto. Nega kotuna evanaġito nuġanai, ġia sevinai ġeruġa-taġoto-ġoi tarimari na ġekiraiato, ġekirato, “Moġoni, ġoi maki ġia ġesi ġorakaoto-ġoi tarimamu ta, korana ġoi tu Galilea taumu.” ⁷¹ Benamo Petero na ekirarito, ekirato, “Asiġina ġinavaġi, akira-korikorimini, ġomi na ġokiraġiani tarimana au tu asi ribagu.”

⁷² Kokoroku vaġa-ruaruana ma egoġito, benamo Petero na Iesu ġena guruġa etuġamaġi-doġariato, ekiraiato, “Kokoroku vaġa-ruaruana roġosi bene goġi nai, ġoi na au vaġa-toitoi bokira-ġuniġauguni.” Benamo etaġi-rakava rakavato.

15

Iesu Pilato ġoiranai

¹ Boġiboġi iamoiamo, Rubu Veaġa vereri baregori, e Iuda vereri, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ema kanisoro tarimari mabarari na ġevaġa-moġoniato. Benamo Iesu ġebarubaruato, ġeġori-iaġoato, Roma Gavana Pilato ġea viniato. ² Pilato na edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu Iuda tarimari ġeri vere o kini?” Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Oi, okiraġiani maniġa.” ³ Benamo Rubu Veaġa vereri baregori na Iesu ġevaġa-badeato, guruġa ġutuma ġekiraġirito. ⁴ Pilato na ma edanaġi-ġenoġoiato, ekirato, “Ġoi tu asi bovaġa-veseni? Noġitaia, ġoi iatamu ai tu meto ġutuma ġekiraġirini.” ⁵ Senaġi Iesu asi eguruġato, benamo Pilato tu edaradarato.

Pilato na Iesu ġena mase ekiraġiato

Mataio 27:15-26; Luka 23:13-25; Ioane 18:38-19:16

⁶ Vanaġivanaġi Pasova verekona ġaronai tu Pilato na ġia ġeri dibura numanai etanuni, beġe kiraġiani tarimana ta, etuġu-rosiato-ġoi. ⁷ Mo laġani ai tarima ta arana Barabas, ġia tu dibura numai etanuto tarima kota ġesi, korana ġevevaġito nai, tarima ta ġevaġi-maseato. ⁸ Benamo ġutuma monai ġevegogoto tarimari Pilato ġenoġiato, eveini kavana ma bene vei ġana. ⁹ Pilato na edanaġirito, ekirato, “Ġomi ġourani au na Iuda tarimami ġemi vere natuġu-rosia ba?” ¹⁰ Ġia ribana, Rubu Veaġa vereri baregori ġeri mama dainai, Iesu ġia ġimanai ġetoreato.

¹¹ Senaġi Rubu Veaġa vereri baregori na tarimarima nuġari ġeġanirito, Pilato na Barabas bene tuġu-rosia. ¹² Benamo Pilato na ma edanaġirito, ekirato, “O mai Iuda tarimami ġemi vere ġotoni tu kamasi bana veia?”

¹³ Ġia ġefararato, ġekirato, “Novaġa-satauroa!” ¹⁴ Pilato na edanaġirito, ekirato, “Karase nai, kamara veiġa rakavana eveiato nai?” Senaġi mabarari ġefarara-gigitarito, ġekirato, “Novaġa-satauroa!” ¹⁵ Pilato ġena ura mo tarimarima ġutuma nuġari bene vaġa-namori ġana, ġia na Barabas etuġu-rosiato, senaġi Iesu tu ġekwariato murinai, evinirito beġene vaġa-satauroa ġana.

Iesu ġevaseva-vaseva iaġiato

Mataio 27:27-31; Ioane 19:2-3

¹⁶ Vetari tarimari na Iesu ġeġori-iaġoato gavana ġena numa nuġanai, benamo karori mabarari ġekea-vegogorito. ¹⁷ Benamo dabuġa kakakakana ġevaġa-veiato, debana dagnarana ġau ma giniginina na ġevatoato, korona noġa ġeveiato, benamo Iesu debanai ġetore-kauato. ¹⁸ Benamo ġevaġa-namoato, ġekirato, “Iuda ġeri Kini o, ġaro namona!” ¹⁹ Benamo oro kwarina na debana ġekwari-ġenoġoi ġenoġoiato-ġoi, ġekanunu-kanunuato, ġevetuitari viniato, ġetoma-rakariġo ġofakau-viniato. ²⁰ Ġevaseva-vaseva iaġi-ġosiatu murinai, dabuġa kakakakana ġekoki-vaġiato, ġena dabuġa korikorina ma ġevaġa-veiato. Benamo ġeġori-rosiato beġenea vaġa-satauroa ġana.

Iesu ġevaġa-satauroato

Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27

²¹ Kurene tarimana ta arana Simona, Alesanda e Rufo tamari, gunika vanuġana ta na eiaġomato-ġoi, vetari tarimari na ġelaunaġi-naġiato Iesu ġena satauro neġwaia.

²² Benamo Iesu ġeġori-iaġoato gabu ta arana Golgota ġana, anina tu “Deba Ġavana Gabuna.” ²³ Benamo ġia na vine nanuna, midigu vaġa-keina muramurana arana muro ġesi ġebubu-vegogoato, ġeviniato, senaġi asi eniuato.

²⁴ Benamo ġevaġa-satauroato; ġena dabuġa dainai laki ġerena ta ġeveiato, benamo ġevarerito fakari ai. ²⁵ Boġiboġi ai horaġauna 9 koloko rekenai ġevaġa-satauroato. ²⁶ Kara koranai ġevaġa-satauroato guruġana satauro iatanai maiġesi ġetoreato, “IUDA TARIMARI ĠERI VERE.” ²⁷ Lema tarimari ruarua maki Iesu ġesi ġevaġa-sataurorito, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai. [²⁸ Monana Buka Veaġai ġetore-guineato guruġana evaġa-moġoniato, ekirato, “Ġia vei-rakava tarimari ġesi ġeiavi-vegogoato.”]

²⁹ Ġeraka vanaġito-ġoi tarimari na guruġa rakavari Iesu ġeviniato-ġoi, debari ġekorakorarito, ġekirato, “Aha, be ġoi okirato Rubu Veaġa borovoani, ġaro toitoi nuġanai ma bovaġa-ruġa ġenoġoiani otato! ³⁰ Satauro tuġuna na noraka-riġo, tauġemu novevaġa-maġuri!”

³¹ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na maki fakari ai maiġesi ġevaseva-vaseva iaġiato, ġekirato, “Ġia na tarima boruri evaġa-maġuririto, senaġi tauġena tu asi evevaġa-maġurini! ³² Keriso, Israela tarimari ġeri vere, satauro na inimoġo noraka-riġo ġai ġoiramai, be baġana vaġa-moġonimu!” Iesu ġesi ġevaġa-satauro vegogorito tarimari ruarua na maki ġeguruġa-rakava viniato.

Iesu ġena mase

Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30

³³ Horaġauna 12 koloko ea ġabiato nai, tanobara mabarana mukuna na eġabi-ġauato; mukuna etanuto, eiaġoto mo, horaġauna 3 koloko. ³⁴ Horaġauna 3 koloko rekenai Iesu eġabato, ekirato, “Eloi, eloi, lama sabaktani?” anina tu, “Au ġegu Barau, au ġegu Barau, kara dainai au boraga-kwanegu?” ³⁵ Iesu sevinai ġeruġa-taġoto-ġoi tarimari kota ġeseġaġito, benamo ġekirato, “Ġoseġaġi, Elia ekeaiani.” ³⁶ Benamo tarima ta eragato, nanu erimaiani dagarana ta eġabiato, vine nanuna mamakina nuġanai efereiato, gobu lefai egwanu-kauato, benamo eduġi-raġeato Iesu na neniua ġana, ekirato, “Siġitaia, Elia beiaġomani, bema ġabi-riġoani ba?” ³⁷ Benamo Iesu eġaba-fouto murinai emaseto.

³⁸ Benamo Rubu Veaġa nuġanai veaġa lelevaġi daiġutuna kouġauna dabuġana o ketin evedare-kikimato, eruaruato, tuġuna na mo gabigabina. ³⁹ Roma vetari verena Iesu ġoiranai eruġa-taġoto-ġoi, ġena ġaba eseġaġiato e kamasi emaseto eġitaiato, benamo ekirato, “Moġoni veġata, mai tarima tu Barau Natuna!”

⁴⁰ Vavine kotari maki ġemarereato-ġoi, kotuna manaġai ġeruġato, fakari ai tu Maria, Magadala vavinena; e Maria, mai tu Iakobo (o Iames) keina e Iosefa ġesi sinari; ema Salome. ⁴¹ Galileai mai vavine tu Iesu murina na ġerakato-ġoi e ġia vetuġunaġina ġeiaġo-vinito-ġoi. Vavine vovoka ġia ġesi Ierusalemna ġana ġemaraġeto vavineri maki monai.

Iesu ġeguriato

Mataio 27:57-61; Luka 23:50-55; Ioane 19:38-42

⁴² Mo lavilavi ai vereko beġe vei-toreani, Sabadi ġarona roġosi bere ġabia nai. ⁴³ Iosefa, Arimatea vanuġa tarimana, ġematauraiato-ġoi kanisoro fakari ai tarimana ta, Barau ġena Basileia evaġa-nogaġiato-ġoi tarimana, Pilato ġenai eiaġoto, benamo enoġi-ginikauato, Iesu tauġanina bene ġabia etato. ⁴⁴ Pilato eseġaġito Iesu tu varau emaseto nai, nuġana efarevaġito,

benamo vetari verena ekeaiato, edanaġiato, ekirato, “Moġoni, Iesu tu bemase ba?”⁴⁵ Benamo vetari verena na Iesu ġena mase evaġa-moġoniato vau, Iesu tauġanina Iosefa eviniato.⁴⁶ Moġa murinai Iosefa na dabuġa kurokuro na namona ta evoiato, benamo Iesu eġabi-riġoato, dabuġa na ekumuato. Gara gabuna fore kouġanai ea tore-toġaiato murinai, fore baregona na ġatama-boka ekure-ġauato.⁴⁷ Maria, Magadala vavinena, e Maria, Iosefa sinana, na etoreato gabuna ġeġita-kauato.

16

Iesu evariġisi-ġenoġoito

Ioane 20:1-10

¹ Iuda tarimari ġeri Sabadi ekorito murinai, Maria, Magadala vavinena, e Maria, Iakobo (o Iames) sinana, ema Salome muramura ma bonana namona ġevoito, beġene iaġo, Iesu tauġanina beġene daua ġana. ² Fura ġarona giniguinena o Sandei ai, boġiboġi ġaro eraġekauto nai, gara ġana ġeiaġoto. ³ Benamo tauġeri moġo ġeverorito-ġoi, ġekirato, “Deikara na mo fore barana gara ġekouġau-iaġiato tu, dei na toma ea kure-veġitaiani?” ⁴ Senaġi ġeboġe-iaġoto nuġanai, mo fore baregona tu irau ai vetore. ⁵ Ġia gara kouġana nuġanai ġeraka-toġato nai tu, mero variguna ta ġeġitaiato, aroriba rekenai etanuto, ġena dabuġa tu kurokuro e mauka kenene, benamo nuġari ġefarevaġi-rakavato.

⁶ Ġia na ekirarito, ekirato, “Asi ġogari, au ribagu ġomi tu Iesu, Nasareta tauna, ġevaġa-satauroato tarimana ġovetauani. Ġia tu bevariġisi-ġenoġoi! Ġia mainai tu asiġina, ġetoreato gabuna ġoma ġitaia. ⁷ Be ġoiġo, ġena mero e Petero boġonoa kira-varari, boġono kira, ‘Iesu tu beguneni Galilea ġana. Monai vau boġoa ġitaiani evaġa-guruġamito ilailanai.’”

⁸ Benamo mo vavine ġeraka-rosito gara nuġana na, korana nuġari ġefarevaġito e tauġaniri ġeġoġo-ġoġorito-ġoi nai. Tarima ta maki asi ġevaġa-guruġaiato, korana ġegarito nai.

Maria, Magadala vavinena, na Iesu eġitaiato

Mataio 28:9-10; Ioane 20:11-18

⁹ Fura ġarona giniguinenai, boġi-boġi iamoiamonai, Iesu evariġisi-ġenoġoito, benamo Maria, Magadala vavinena, ġenai efofori-guineto. Ġia ġenana tu iauka rakavari imaima ruarua (7) elai-vaġirito. ¹⁰ Ġia eiaġoto, benamo Iesu murina na ġerakato-ġoi tarimari ġeri nuġaraġe e taġitaġi nuġanai ekira-vararito. ¹¹ Ġeseġaġiato Iesu tu maġuri, Maria na eġitaiato, senaġi ġena guruġa asi ġevaġa-moġoniato.

Dabarai tarima ruarua na Iesu ġeġitaiato

Luka 24:13-35

¹² Moġa murinai ġia tauri ruarua gabu ta ġana ġeraka-iaġoto-ġoi nuġanai, Iesu ġeri ai efoforito, senaġi vetoġana tu eirauto. ¹³ Benamo tauri ruarua ġeġenoġoito, karori ġekira-vararito, senaġi ġeri guruġa asi ġevaġa-moġonirito.

Iesu ġena mero ġeri ai efoforito e ġia na seġuka evinirito

Mataio 28:16-20; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23

¹⁴ Moġa murinai ġena mero gabanana sebona (11) ġeġaniġanito-ġoi nuġanai, ġeri ai efoforito, evanerito, korana asi ġeri veġabidadama e ġeri nuġa-gwaġiġi dainai, korana mase na evariġisi-ġenoġoito murinai, ġeġitaiato tarimari ġeri guruġa asi ġevaġa-moġonirito. ¹⁵ Benamo ekirarito, ekirato, “Ġoiġo, tanobara mabarari ai Vari Namona tarimarima mabarari

gōirari ai boḡono ḡobata-iaḡia. ¹⁶ Deikara na mai Vari Namona bevaḡa-moḡoniani ema babatiso beḡabiani tarimana tu bemaḡurini, senaḡi asi bevaḡa-moḡoniani tarimana Barau na rakava voina beviniani. ¹⁷ Ġeveḡabidamani tarimari ḡesi mai vetoḡa beḡe iaḡo-sebonani: Iauka rakavari au aragu ai beḡe lai-vaḡirini. Garo variḡuri irauirau ai beḡe guruḡani. ¹⁸ Mota rakavari beḡe ḡabi-vaisini, mase ḡarikiri beḡe niurini, senaḡi asi beḡe vaḡa-rakavarini. Ġimari keve tarimari iatari ai beḡe tore-kaurini, benamo keve tarimari beḡe namoni.”

Iesu tu Barau na eḡabi-varaḡeato guba ḡana

Luka 24:50-53; Apostolo 1:9-11

¹⁹ Iesu Vereḡauka na evaḡa-guruḡarito murinai, Barau na eḡabi-vaisiato, guba ḡana evaraḡeto, benamo Barau aroribana rekenai etanu-tarito. ²⁰ Benamo Iesu ḡena mero ḡeraka-lausito, gabu mabarari ai ḡea ḡobatato. Vereḡauka maki ḡia ḡesi ḡeḡauvei-vegogoto-ḡoi, ema ḡeri guruḡa evaḡa-moḡonirito-ḡoi nuḡa-farevaḡi veiḡa boruri ai.]

VARI NAMONA LUKA NA ETOREATO

Luka vaġa-foforina guruġari

Luka tu doketa tarimana, ma ġia tu irau bese tarimana. Ġia tu dia mo Iesu ġena mero 12 vekaravari ai tarimana ta, senaġi ġia tu Paulo ġesi erakaorakaoto-ġoi tauna.

Luka na mai Vari Namona tu Teofilo ġena etoreato. Etoreato laġanina tu 60 beiaġo 65 fakanai ta, mo tu Iesu emaseto murinai.

Luka ġena ura baregona Teofilo e Grik tarimari ema tarimarima mabarari maki beġene riba, Iesu tu Barau na evaġa-moġoniato, e tarima namo vedaureana, e tarimarima na Barau ġena vevaġa-maġuri beġene ġabia ġana uranai eruġa-boroġirito, benamo ġeri rakava eġwaiato, satauro ai emaseto, ema Iesu ġereġana ġenana moġo Barau ġena vevaġa-maġuri tarimarima na beġe ġabiani.

Luka ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Iesu keina na beiaġo mo etarimato varina - karoa 1:1-4:13
2. Iesu ġena vetuġunaġi ġauveiri eveirito variri - karoa 4:14-21:38
3. Iesu ġena midigumidigu ema ġena mase variri - karoa 22-23
4. Iesu ġena variġisi-ġenoġoi, e ġena tarimarima ġeri ai efoforito, ema guba vanuġana evaraġeto variri - karoa 24

Luka na Vari Namona etoreato Teofilo ġena

¹ Vere taumu Teofilo, ġoi atore-vinimuni. Tarimarima ġutuma Iesu na eveirito veġari ġita fakarai variri varau ġetorerito. ² Tovotovona na tarimarima na matari na ġeġitarito dagarari ema ġeġobata-iaġirito variri ilailari ġevaġa-ribarato. ³ Moġa lorinai au maki atuġamaġini, namona maiġa, Vere o, karakara ġeġorato dagarari sigana toġana na bavetau-ġitakauri, benamo ġeġorato ilailari ai ama torerini ġoi ġemu. ⁴ Benamo vau bono riba, ġevaġa-ribamuto-ġoi guruġari tu moġoni veġata.

Ioane Babatiso ġena ġora ġekiraġi-foforiato

⁵ Heroda, vere barana o kini, na Iudea tanona eġitaġauato-ġoi nuġanai, Rubu Veaġa verena ta etanuto-ġoi arana Sakaria, Abia ġena doġoro tarimana. Garaġona arana tu Elisabeta. Ġia maki Arona senena, Rubu Veaġa vereri doġorori vavinena. ⁶ Ġia tauri ruarua tu vei-iobukaiobuka tarimari Barau ġoiranai. Vereġauka ġena taravatu ema vevaġa-naġi mabarabarari ġekorana-iaġirito-ġoi ma nuġari mabarari ġesi. ⁷ Senaġi tauri ruarua asi naturi, korana Elisabeta tu gabani, ema ġia tauri ruarua tu varau ġeġaukato.

⁸ Ġaro ta Sakaria ġena vevaġa-veaġa ġauveiri eveirito Rubu Veaġai Barau ġoiranai, korana ġena doġoro ġeri nega dainai. ⁹ Benamo Rubu Veaġa vereri ġeri veġa ilailanai Sakaria ġeġabi-hidiato, muramura ma bonana namona bene gabu ġana. Moġa lorinai eraka-toġato Vereġauka ġena Rubu Veaġa nuġanai, ¹⁰ a tarimarima mabarari tu murikai ġeġuriġurito-ġoi muramura egabuto-ġoi nuġanai.

¹¹ Benamo Vereġauka ġena aneru ta ġia ġenai efoforito, muramura goġuna ma bonana fatana veaġana aroriba rekenai eruġataġoto-ġoi. ¹² Sakaria na eġitaiato nai, nuġana efarevaġito ema egarito. ¹³ Senaġi aneru na ekiraiato, ekirato, "Sakaria, asi nogari, korana ġemu ġauġau Barau na beseġaġia. Ġaraġomu Elisabeta na natumu ta beġabiani, arana bono vatoa Ioane. ¹⁴ Ġoi boiakuni, boverereni, tarimarima ġutuma maki ġia bemaġurini nai, beġe

iakuni. ¹⁵ Korana Vereġauka ġoiranai ġia tu vere baregonai beiaġoni. Ġia tu vine nanuna asi bene niua ema niuniu dagarari gwaġġiri maki asiġina moġo. Ġia roġo sinana dianai, Iauka Veaġa na bevaġa-vonuani. ¹⁶ Ġia na Isaraela tarimari vovoka beġori-kurerini Vereġauka, ġeri Barau, ġenai. ¹⁷ Vereġauka ġoiranai berakani Elia peroveta tarimana ġena kokore ema ġena seġuka kavana. Tama e natu ġia na ma bevaġa-tanu vegogorini. Kira-sirivaġi tarimari maki bevaġa-tanu kurerini, vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni; benamo ġia na tarimarima beġabi-torerini Vereġauka ġena.”

¹⁸ Sakaria na aneru ekiraiato, ekirato, “Au tu kamasi baribaiani? Au tu ġauka, ġaraġogu maki beġauka.”

¹⁹ Aneru evaġa-veseto, ekirato, “Au tu Gabriela, Barau ġoiranai aruġani. Barau na au betuġugu, bana vaġa-guruġamu ema mai vari namona bana kira-varamu. ²⁰ Senaġi au ġegu guruġa asi ovaġa-moġoniani nai, ġoi murumu bebubuni, asi boguruġani, beiaġoni mo, mai guruġa anina bea ġorani ġaronai. Akiraġirini dagarari ġeri nega korikori ai beġe ġorani.”

²¹ Mai veiġa eġorato-ġoi nuġanai, tarimarima na ġenari-kavaiato nai, ġeverorito karase nai Sakaria Rubu Veaġa nuġanai ea kwaibo-rakavato. ²² Eraka-rosito nai, asi evaġa-guruġarito, benamo ġeribato, ġia tu emata-vanaġito, kara ta eġitaiato Rubu Veaġa nuġanai. Benamo ġia na vetoġai moġo evaġa-ribarito, asi eguruġato, korana muruna ebubuto nai.

²³ Sakaria ġena ġauvei ġarori Rubu Veaġai evaġa-koririto murinai, eġenoġoito ġena vanuġa ġana. ²⁴ Moġa murinai ġia ġaraġona Elisabeta varau ekuġato, benamo ġue imaima (5) etanu-vekuretoġato numai. ²⁵ Ekirato, “Vereġauka na bevetuġagu, maiġesina au ġegu ai beveia. Ġegu maiaka tarimarima ġoirari ai beġabi-vaġia.”

Iesu ġena ġora aneru na ekiraġiato

²⁶ Elisabeta ma banina ġue imaima sebona (6) nuġanai, Barau na aneru ta arana Gabriela etuġuato vanuġa ta Galilea nuġanai arana Nasareta ġana. ²⁷ Ġuiato ta monai. Ġia tu ma kirakauna arana Iosefa, Davida ġena doġoro tarimana. Mo ġuiato arana tu Maria. ²⁸ Aneru ġia ġenai eiaġoto, ekirato, “Ġaro namona, Vereġauka tu ġoi ġesi ema ġena vevaġa-namo bara ġoi ġemu ai.”

²⁹ Maria na mai guruġa eseġaġiato nai, nuġana evekvaraġi-rakavato, etuġamaġito mai vevaġa-namo anina tu kara. ³⁰ Benamo aneru na ma ekiraiato, ekirato, “Maria, asi nogari, Barau na ġena namo e varevare-bara ġoi iatamu ai betorea. ³¹ Ġoi tu bokuġani ema mero ta boġabiani, arana bono vatoa Iesu. ³² Ġia arana bevaraġeni ema beġe kiraġiani Iaru-korokoro Barauna Natuna. Barau tuġutuġu na kini ai bevaġa-iaġoani, ġia senena Davida kavana. ³³ Ġia tu vere tuġutuġu ai beiaġoni, vere betanu-vanaġi vanaġini Iakobo besena ġeri, ġena Basileia asi bekorini.”

³⁴ Maria na aneru ekiraiato, ekirato, “Mai tu kamasi beġorani? Au tau ta ġesi tu roġosi baġana gena-vegogo.”

³⁵ Aneru na evaġa-veveto, ekirato, “Iauka Veaġa ġoi iatamu ai befoforini, Barau ġena seġuka na beboroġimuni. Moġesina nai ġoi ġemuna bemaġurini merona veaġana tu Barau Natunai beġe kiraġiani. ³⁶ Bono riba, ġoi garagaramu Elisabeta, ġia varau beġauka, senaġi ma banina. Ribamu, tarimarima na ġekiraġiato-ġoi, ġia tu gabani vavinena ġetato-ġoi, senaġi toma ġena ġue imaima sebona (6) maiġa. ³⁷ Korana Barau tu dagara mabarari veiveiri ma ribana.”

³⁸ Maria ekirato, “Au tu Veregauka gēna vetuḡunaḡi vavinegu, be bokira kavana au gēgu ai bene ḡora.” Benamo aneru na eraga-kwaneato, erakato.

Maria Elisabeta gēnai eiaḡoto

³⁹ Mo negai Maria evariḡisito, Iudea ḡorori vanuḡana ta ḡana eraga-iaḡoto. ⁴⁰ Monai Sakaria gēna numai eraḡekauto, Elisabeta evaḡa-namoato. ⁴¹ Elisabeta na Maria gēna vevaḡa-namo guruḡana eseḡaḡiato nai, natuna tu diana nuḡanai eḡarevato, benamo Elisabeta Iauka Veaḡa na evaḡa-vonuato, mamina eḡabiato. ⁴² Benamo eguruḡa-baregoto, ekirato, “Vavine vefakari ai Barau gēna vevaḡa-namo ḡoi iatamu ai tu barego vedaurea, ema boḡabiani merona iatanai maki! ⁴³ Senaḡi au gēgu namo tu kara Veregauka sinana gēgu ai beiaḡoma? ⁴⁴ Ġemu vevaḡa-namo guruḡana baseḡaḡia nai, natugu tu nuḡagu ai eiakuni nai eḡarevani. ⁴⁵ Goi overereni, korana oveḡabi-dadamato, Veregauka gēna guruḡa bemoḡonini otato nai.”

Maria gēna iaku marina

⁴⁶ Benamo Maria ekirato,
 “Au nuḡagu na Veregauka evaḡa-raḡeani.
⁴⁷ Au iaukagu na maki au vaḡa-maḡurigu Barauna eiaku-viniani,
⁴⁸ korana tu au,
 ḡena vetuḡunaḡi vavinena,
 gēgu tanu lealeai roḡo
 etuḡamaḡi-taḡoguni!
 Mainana, beiaḡoni mo,
 ḡuru mabarari beḡe kirani,
 Barau gēna vevaḡa-namo tu
 au iatagu ai beḡe toni,
⁴⁹ korana tu veiḡa baregori
 Seḡuka Barauna na au gēgu ai beveiri.
 Ġia arana tu veaḡa.
⁵⁰ Ġena vetuḡaḡwa tu
 ḡia ḡegari-viniani tarimari
 iatari ai betoreani,
 ḡuru ta beiaḡoni ḡuru ta
 iatari ai betanuni.
⁵¹ Ġia ḡimana eḡabi-vaisirito seḡukana na ḡeveiavini tarimari elai-karovorito.
⁵² Ġia na vere baregori
 ḡeri tanutanu gaburi na
 edori-firiḡorito,
 a tanu lealea tarimari
 ḡia na eḡabi-vaisirito.
⁵³ Vito tarimari maki dagara namori ai evaḡa-vonurito,
 a farefare vovoka tarimari
 ḡia na ḡimari kori
 evaḡa-ḡenoḡorito.
⁵⁴ Ġena kiraḡitore ḡita tubura ḡatara Isaraela tarimari ḡesi asi etuḡa-
 rekwarito,
 ema ḡia eiaḡomato
 ḡena vetuḡunaḡi tarimari Isaraela bene vaḡa-kavari ḡana,
⁵⁵ senera ekiraḡitore-vinirito ilailana.
 Aberahamo ma besena ḡesi roḡo bevetuḡa-ḡwa vanaḡi-vanaḡirini, etato.”
⁵⁶ Maria monai tu Elisabeta ḡesi ḡetanuto ḡue toitoi (3). Moḡa murinai
 ḡena vanuḡa ḡana ma eḡenoḡoi-iaḡoto.

Ioane Babatiso emaḡurito

⁵⁷ Elisabeta ḡena ḡabi ḡarona varau eraḡasito nai, mero ta eḡabiato.
⁵⁸ Benamo sevinaḡi ḡetanuto tarimari ema garagarana na varina ḡeseḡaḡiatio
 nai, ḡia ḡesi ḡeiaku-vegogoto, korana Vereḡauka ḡena namo e varevare-bara
 ḡia ḡenaḡi eḡorato nai.

⁵⁹ Ḣaro vaḡa-imaḡima toitoḡinaḡi (8) mero tauḡanina keḡina beḡene lama-
 vaḡia ḡana ḡevegogoto. Mai ḡaro sebonai maki arana beḡene vatoa Sakaria,
 tamana beḡene turaia ḡetato. ⁶⁰ Senaḡi sinana asi eurato nai ekirato,
 “Asiḡina! Ḣia arana tu Ioane.” ⁶¹ Ḣia ḡekirato, “Senaḡi ḡoi ḡemu bese
 nuḡanai mai ara tu asiḡina!” ⁶² Benamo ḡia na mero tamana ḡimari ai
 moḡo ḡedanaḡiatio, mero arana tu deikara beḡene si. ⁶³ Sakaria na toretore
 vetuḡuna ta ekiraḡiatio, benamo maiḡesi etoreato, “Ḣia arana tu Ioane.”
 Benamo mabarari nuḡari ḡefarevaḡito. ⁶⁴ Monai vau muruna evekeoto,
 meana maki eroroḡototo, benamo eguruḡato, Barau evaḡa-namoato.

⁶⁵ Moḡa lorinaḡi seviri ai ḡetanuto tarimari mabarari ḡeḡaba-rakavato
 ema mo veḡa varina Iudea ḡoro vanuḡari mabarari nuḡari ai ḡevari-fuato.
⁶⁶ Varina ḡeseḡaḡiatio tarimari mabarari na ḡetuḡamaḡi-iaḡiatio, ḡekirato,
 “Mai mero tu kamasi beveini?” Korana tu Vereḡauka ḡimana seḡukana tu
 ḡia iatanai.

Sakaria ḡena mari

⁶⁷ Ioane tamana Sakaria Iauka Veḡa na evaḡa-vonuato, benamo Barau
 ḡena guruḡa evaḡa-foforiatio, ekirato,

⁶⁸ “Vereḡauka,
 Isaraela tarimari ḡeri Barau,
 sivaḡa-namoḡa,
 korana tu ḡia ḡena bese
 tarimari eiḡoma-vinirito
 bene voi-ḡenoḡoiri ema
 bene vaḡa-maḡuriri ḡana.

⁶⁹ Vevaḡa-maḡuri tauna ma seḡukana ḡesi etuḡuato ḡita ḡera,
 ḡia tu ḡena vetuḡunaḡi tauna
 Davida garakana.

⁷⁰ Mai kiraḡitore tu
 ḡena peroveta tarimari veaḡari na irau laḡani ai ḡekiraḡi-foforiatio:

⁷¹ Ḣita tu ḡia na ekira-ḡaurato,
 ḡevetari-vinirani ema ḡebaru-vinirani tarimari ḡimari na ḡia na bevaḡa-
 maḡurirani etato.

⁷² Ekirato maki, ḡita tubura ḡatara bevetuḡa-ḡwarini,
 ema ḡena kiraḡitore veaḡana
 asi betuḡa-rekwaiani.

⁷³ Ḣia na ḡita senera Aberahamo ekiraḡitore-viniatio,

⁷⁴ benamo ekirato, ḡevetari-vinirani tarimari ḡimari na beḡabi-maḡurirani.
 Benamo vetuḡunaḡina bisini iaḡo-vini asi garira ḡesi.

⁷⁵ Ḣoiranai bisini raka ma veaḡara e ma iobukaiobukara ḡesi
 ḡera maḡuri ḡarori mabarari ai.

⁷⁶ Natugu o, ḡoi tu Iaru-korokoro Barauna ḡena peroveta tarimana beḡe
 kiraḡimuni,

korana tu boraka-guineni Vereḡauka ḡena dabara bono vaḡa-maḡataia ḡana.

⁷⁷ Ḣena bese tarimari
 bono vaḡa-ribari,

gia na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ema bene vaġa-maġuriri.

⁷⁸ Korana ġita ġera Barau ġena vetuġaġwa tu barego ġita ġerai.

Ġaro eraġekauni mamana kavana vevaġa-maġuri ġita iatarai betanuni.

⁷⁹ Benamo mukunai e mase gari nuġanai ġetanuni tarimari bevaġa-mamarini,
ema maino dabaranai beġori-kaurini.”

⁸⁰ Ioane ebaregoto ema iaukana egwadato. Tano fakanai etanuto-ġoi, eiaġomato mo, Isaraela tarimari ġeri ai efoforito ġarona.

2

Iesu ġena ġora

¹ Mo negai Kaisara Augusto, Roma ġeri vere, na ġena vevaġa-naġi etuġuato, tanobara tarimari mabarari arari beġene toreri, sensisi beġene ġabia. ² Mai tu sensisi giniginena, Kwirinio na Siria evereato-ġoi neganai ġeġabiato. ³ Moġa lorinai tarimarima mabarari arari toretoreri uranai tata ġeri vanuġa korikori ġana ġeġenoġoito.

⁴ Iosefa maki erakato. Nasareta, Galilea rekena vanuġa ta na, Betelehema ġana eiaġoto, Iudea rekena vanuġa ta, Davida ġena vanuġa. Mo ġana eiaġoto, korana ġia tu Davida ġena doġoro tarimana. ⁵ Monai arana beġene torea ġana, ġia kirakauna Maria ġia ġesi ġeiaġoto. Ġia tu ma banina. ⁶ Tauri ruarua monai ġetanuto-ġoi nuġanai, ġena ġabi ġarona varau evotuto. ⁷ Ġia eġabito, mero guinena eġabiato, dabuġai eseġoato, boromakau ġeri ġaniġani fatanai evaġa-genakauato, korana varivari tarimari ġeri numa asi faka ta dainai.

Mamoe narinari tarimari ma aneru ġesi

⁸ Mo tano monai mamoe ġenaririto-ġoi tarimari kota tu boġai ġetanuto-ġoi, boġi ai ġeri mamoe ġeġitaġaurito-ġoi. ⁹ Benamo Vereġauka ġena aneru ta ġia ġeri ai efoforito, Vereġauka mamana na emama-taririto; ġegari-rakavato, ¹⁰ senaġi aneru na ekirarito, ekirato, “Asi ġogari! Vari Namona au na baġwa-iaġomaia ġomi ġemi, tarimarima mabarari vaġa-iakuri ema vaġa-verereri ġana. ¹¹ Maitoma Davida ġena vanuġai ġemi vevaġa-maġuri tarimana bemaġuri, Keriso Vereġauka! ¹² Vetogana tu maiġa, mero rarakaraka boġo doġariani boromakau ġeri ġaniġani fatanai genakau, dabuġa na beseġoa.”

¹³ Benamo asikauna guba aneruri ġutuma mai aneru sebna ġesi ġefoforibarato, Barau ġevaġa-namoato, ġekirato,

¹⁴ “Guba tuġuna vanigerenai
Barau beġene vonevone-raġe vinya,
ema tanobarai maino
ġia na eiaunamo-vinirini
tarimari na beġene ġabia!”

¹⁵ Aneru mabarari na ġeraga-kwanerito, guba ġana ġeġenoġoito murinai, mamoe ġitaġauri tarimari ġeguruġa-vegogoto, ġekirato, “Ġita tu Betelehema ġana si-iaġo, Vereġauka na bevaġa-ribara dagarana sia ġitaia.”

¹⁶ Benamo ġeraga-iaġoto, Maria e Iosefa ġedoġaririto, mero keina maki boromakau ġeri ġaniġani fatanai genataġonai ġeġoitaġoato. ¹⁷ Mero ġeġitaiato, benamo aneru na ġevaġa-ribarito mero varina ġekiraġi-foforiato.

¹⁸ Benamo ġeseġaġito tarimari mabarari mamoe ġitataġori tarimari ġeri guruġa na nuġari ġefarevaġito. ¹⁹ Maria na mo guruġa mabarari nuġanai etorerito ema etuġamaġirito-ġoi. ²⁰ Mamoe ġeġitaġauto-ġoi tarimari

gēgenogōito, Barau gēvevato-iaḡiato, gēvaḡa-raḡeato, korana gēseḡaḡiritō
ema gēḡitaritō dagarari tu moḡoni, aneru na ḡia evaḡa-ribaritō ilailana.

Iesu arana ḡevatoato

²¹ Ḡaro vaḡa-imaima toitoinei (8), mero tauḡanina kefina beḡe lama-
vaḡiani ḡaronai, ḡia arana ḡevatoato, Iesu. Sinana na roḡosi bene ḡoitagōa
nuḡanai, aneru na ekiraḡiato arana ḡeviniato.

Iesu Rubu Veaḡai ḡea vaḡa-foforiato

²² Mero eḡorato ḡaro gabana vasivasi (40) murinai, ḡia ḡeri veiareva
ḡarona eraḡasito, Mose ḡena taravatu ekirani ilailanai. Benamo Iosefa e
Maria na Iesu Ierusalemā ḡana ḡeḡwa-iaḡoato, Vereḡauka ḡoiranai ḡea vaḡa-
foforia ḡana. ²³ Korana Vereḡauka ḡena taravatu ekirani, “Ḡora guine merori
mabarari tu veaḡa Vereḡauka ḡena.” ²⁴ Vere-ḡauka ḡena taravatu ilailana
varevare dagarana beḡene vinia ḡetato, pune ruarua o pune variḡuri
ruarua.

²⁵ Tau ta Ierusalemā etanuto-ḡoi, arana tu Simeona. Ḡia tu vei-
iobukaiobuka tarimana ema Barau ḡena taravatu ekorana-iaḡiato-ḡoi tari-
mana. Ḡia na Isaraela ḡeri vevaḡa-maḡuri enariato-ḡoi ema Iauka Veaḡa na
evaḡa-vonuato. ²⁶ Iauka Veaḡa na maki evaḡa-guruḡaiato, ekirato, ḡia asi
roḡo bemaseni mo, Keriso, (Barau na ekiraḡi-toreato vevaḡa-maḡuri tauna),
roḡo beḡitaiani. ²⁷ Iauka Veaḡa na Rubu Veaḡa nuḡanai Simeona eḡori-
toḡaiato vau, Iesu tamana ema sinana na ḡeḡwa-toḡaiato, taravatu ekirani
veḡana beḡene veia ḡana. ²⁸ Benamo Simeona na mero eḡabiato, efaniato,
Barau evaḡa-namoato, ekirato,

²⁹ “Vereḡauka, ḡemu vetuḡunaḡi tauna mai vau bono tuḡu-fitoḡagu,
ma mainogu ḡesi mai baiḡoni
ḡemu kiraḡitore vaḡa-ilailana.

³⁰ Varau ḡemu vevaḡa-maḡuri
matagu na bama ḡitaia,

³¹ ḡoi na ovei-toreato tarimarima mabarari ḡoirari ai.

³² Mamana maiḡa,
bese irauirau vaḡa-mama-iaḡiri,
ma ḡoi ḡemu bese Isaraela
vevato-iaḡiri ḡana.”

³³ Mero tamana e sinana na Simeona ḡena guruḡa gēseḡaḡito nai,
ḡeḡaba-rakavato. ³⁴ Benamo Simeona na tauri ruarua evaḡa-namorito,
Maria ekiraiato, ekirato, “Mai mero na Isaraela tarimari ḡutuma vaḡa-
ketori ema ḡutuma vaḡa-vaisiraḡeri ai beiḡoni. Ḡia tu vetoḡa ta Barau
ḡenana, tarimarima ḡutuma na beḡe kiraḡi-fitoḡaiani, ³⁵ moḡesi tarimarima
nuḡari vekuretoḡari dagarari mabarari beḡea foforini. Ḡoi, Maria, maki
midigumidigu asikei boḡoitagōni, noḡa moḡo lorumu kaia na beḡe gwanu-
toḡaiani midiguna kavana.”

³⁶ Monai peroveta vavinena ta arana Ana. Ḡia tu Fanuela natuna,
Asere ḡena doḡoro vavinena. Ḡia tu eveḡaraḡoto, laḡani imaima ruarua
(7) ḡaraḡona ḡesi ḡetanuto, ³⁷ benamo evabuto, laḡani gabana imaima ma
gabana toitoi vasivasi (84) etanuto, varau eḡaukato. Rubu Veaḡa asi eraga-
kwaneato, laḡani e boḡi ai Barau etoma-rakariḡo viniato-ḡoi, eḡuriḡurito-
ḡoi ema eḡaniveaḡato-ḡoi. ³⁸ Mo hora sebonai ḡia maki eraḡasito, benamo
Barau evaḡa-namoato, Ierusalemā vaḡa-maḡurina ḡenariato-ḡoi tarimari
ḡoirari ai mai mero varina ekiraḡiato.

Nasareta ḡana ma gēḡenogōito

³⁹ Iosefa ema Maria na Veregauka gēna taravatu ekirani veigari mabarari gēveirito murinai, Galilea gāna gēgēnoōito, gēri vanuḡa Nasareta gāna. ⁴⁰ Mai mero ebaregote ma gwadana gēsi; Barau gēna iaunega na evonuvonu-raḡeto ema gēna namo e varevare-bara tu gīa iatanai.

Iesu Rubu Veagā nuḡanai

⁴¹ Laḡani mabarari nuḡari ai Iesu tamana ema sinana tu Ieruselema gāna gēiaḡoto-gōi, Pasova verekona dainai. (Moḡa tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito verekona). ⁴² Iesu gēna laḡani gabanana ruarua (12) eḡabiato nai, gīa maki tamana ema sinana gēsi vereko urana gēiaḡoto, gēveito-gōi kavana. ⁴³ Vereko ekorito murinai, gēgēnoōito gēri vanuḡa gāna, senaḡi gīa asi ribari, Iesu tu Ieruselemai gēraga-kwaneato. ⁴⁴ Gīa gēri tuḡamaḡi Iesu tu gīa gēsi. Ġaro sebona gērakato murinai, garagarari ema ḡatari fakari ai gēvetauato. ⁴⁵ Ġevetauto nuḡanai asi gēḡoitaḡoato, moḡa lorinai ma gēgēnoōito Ieruselema gāna Iesu vetauvetauna. ⁴⁶ Ġaro toitoi murinai gēḡoitaḡoato, Iesu tu Rubu Veagā nuḡanai Iuda tarimari gēri vevaḡa-riba tarimari gēsi. Barau gēna guruḡa gēkiraḡirito-gōi eseḡaḡirito-gōi ema gīa na maki edanaḡirito-gōi mai guruḡa aniri tu kara. ⁴⁷ Mabarari na Iesu gēna vedanaḡi ema evaḡa-veseto guruḡari gēseḡaḡito nai, gēḡaba-rakavato. ⁴⁸ Iesu tamana ema sinana mainai gēḡoitaḡoato nai, nuḡari gēfarevaḡi-rakavato, benamo sinana na ekiraiato, ekirato, “Natugu, karase nai gōi na ḡai maiḡesi boveima? Ġoi tamamu ema au tu gōi daimu ai dabarama maki beḡe doko, kamasi ta mai bovei baḡasi.”

⁴⁹ Iesu ekirato, “Karase nai au ḡovetauguni? Ġomi asi ribami au tu Tamagu gēna numai?” ⁵⁰ Senaḡi gīa asi ribari, Iesu karase maiḡesina evevaḡa-veseto.

⁵¹ Moḡa murinai Iesu tamana ma sinana gēsi gēgēnoōito Nasareta gāna. Ġeri guruḡa mabarari eiaḡo-vinirito-gōi. Maiḡeri dagara gēḡorato mabarari Maria na nuḡanai etorerito ema etuḡamaḡi taḡorito-gōi. ⁵² Iesu efutuato ma iaunegana gēsi, Barau ema tarimarima na maki gēuraviniato-gōi.

3

Ioane Babatise eḡobatato

Ioane 1:19-28

¹ Tiberio Kaisara, Roma gēri vere, evereto laḡani gabanana imaima (15) nuḡanai, Pontio Pilato tu Iudea gēri gavana, Heroda tu Galilea verena, tarina Filipino tu Iturea ma Trakoniti tanori gēri vere, Lisania tu Abilene verena. ² Anas ma Kaiafas tu Rubu Veagā vereri baregori. Mo negai Barau na Ioane Sakaria evaḡa-guruḡaiato tano fakanai. ³ Benamo Ioane na Ioridana ḡarukana tanona mabarana eraka-vaḡa-ḡauato, eḡobatato-gōi, tarimarima gēri rakava ḡerina beḡene vetuḡamaḡi-kure e beḡene raka-kure, ema babatise beḡene ḡabia, Barau na ḡeri rakava bene tuḡamaḡi-fitoḡari gāna. ⁴ Isaia, peroveta tarimana, gēna bukai etoreato ilailanai, ekirato,

“Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani,
‘Vereḡauka gēna dabara ḡoiarevaia,
gēna iaḡoma dabarana ḡovaḡa-maoromaoroa.

⁵ Douka gaburi mabarari
boḡono vaḡa-vonuri,
ḡoro baregori e ḡoro keiri mabarari boḡono vaḡa-faiarari.
Dabara gēḡeva-gēḡevari
boḡono vaḡa-maoromaorori,

ema dabara koufakoufari maki boĝono vaĝa-vonuri.

⁶ Benamo tarimarima mabarari na Barau ĝena vevaĝa-maĝuri beĝe ĝitaiani!’ ”

⁷ Tarimarima ĝutuma Ioane ĝenai ĝeiaĝoto, bene babatisori ĝana. Benamo Ioane na eĝobatarito, ekirarito, “Ĝomi mota naturi, dei na bekirami, Barau ĝena vevaĝa-maoro ĝenana boĝo raga-maĝurini? ⁸ Ĝemi rakava ĝerina boĝono vetuĝamaĝi-kure, ema boĝono raka-kure Barau ĝenai, benamo ĝemi maĝuri ai ĝwaĝwa namori boĝono buri. Asi boĝono kira, ‘Aberahamo tu ĝai tamama, (be Barau na beĝabi-raĝemani).’ Korana boĝono riba, Barau tu ma seĝukana Aberahamo natuna tu mai fore ĝerina bevaĝa-ĝorarini! ⁹ Koko tu ĝau korari ai varau beĝe toreri. Benamo ĝwaĝwa namori asi beĝe ĝwani ĝauri mabarari tu beĝe basirini, karavai beĝe fiu-raĝerini.”

¹⁰ Vegogo tarimari na Ioane ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Be, ĝai tu kara baĝana vei?” ¹¹ Ĝia na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝomi deidei ĝemi sedi ruarua nai, ta tu asi ĝena sedi tarimana bono vinia, e ma ĝana ĝaniĝani tarimana na maki moĝesi bene vei.”

¹² Takesi gogo tarimari maki babatiso beĝene ĝabi ĝana Ioane ĝenai ĝeiaĝoto, ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Vevaĝa-riba taumu, ĝai tu kamasi baĝana vei?” ¹³ Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Taravatu ekirani lorinai moĝo boĝono gogo.”

¹⁴ Vetari tarimari o soldia na maki ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Ĝai maki kamasi baĝana vei? Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Tarima ĝeri moni asi boĝono verariri ema asi boĝono kira-rakavari. Ĝomi davami dainai maki asi boĝono mugumugu.”

¹⁵ Tarimarima nuĝari ai maĝesi ĝetuĝamaĝito, “Mai tarima tu Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna), banaĝu,” ĝetato. ¹⁶ Benamo Ioane na mabarari evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Au tu nanu na ababatisomini, senaĝi tarima ta beiaĝomani, ĝia ĝena seĝuka na au ĝegu seĝuka tu evanaĝiani. Au tu asi ilaila ĝia ĝena tamaka varona baruĝaiani. Ĝia na Iauka Veaĝa ema karava na bebabatisomini. ¹⁷ Ĝia ĝimanai tu iareva-iareva dagarana, widi momona tu widi tauri ĝenana bene iareva-ĝitakauri ĝana. Benamo widi tu ĝena vaĝa-vegogo numanai bevaĝa-vegogorini, senaĝi widi momona tu begabuani asi ebuseni karavanai.”

¹⁸ Ioane na mo guruĝai ema guruĝa ĝutumai maki Barau ĝena Vari Namona tarimarima eĝobata-vinirito, ema enoĝirito, ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝi-kure. ¹⁹ Ioane na maki Heroda, Galilea verena, evaneato, korana tu ĝia kakana Filipino ĝaraĝona eĝaraĝoato nai, ema veĝa rakavari ĝutuma eveirito nai. ²⁰ Heroda na mo rakava mabarari iatari ai ta ma etorekauato, ĝia na Ioane dibura numanai ma ekou-ĝauato.

Ioane na Iesu ebabatisoato

Mataio 3:13-17; Mareko 1:9-11

²¹ Tarimarima mabarari Ioane na ebabatisorito-ĝoi nai, Iesu maki ebabatisoato. Benamo Iesu eĝauĝauto-ĝoi nuĝanai, guba evekeo-fakato, ²² Iauka Veaĝa emariĝoto ĝia iatanai, vetoĝana noĝa pune kavana. Garo ta guba na ekea-riĝoto, ekirato, “Ĝoi tu au Natugu, aura-vinimuni; ema ĝemu ai aiaku-rakavani maki.”

Iesu tubuna ĝatana arari

Mataio 1:1-17

²³ Iesu na ĝena ĝauvei esinaiato nai, ĝena laĝani tu gabana toitoi (30) kavana. Tarimarima ĝekirato-ĝoi, ĝia tu Iosefa natuna. Besena tu maĝeri:

Iosefa tu Heli natuna, ²⁴ Heli tu Matat natuna, Matat tu Levi natuna. Levi tu Melki natuna. Melki tu Ianai natuna. Ianai tu Iosefa natuna. ²⁵ Iosefa tu Matatia natuna. Matatia tu Amosa natuna. Amosa tu Nahum natuna. Nahum tu Eseli natuna. Eseli tu Nagai natuna. ²⁶ Nagai tu Mahat natuna. Mahat tu Matatia natuna. Matatia tu Semein natuna. Semein tu Ioseka natuna. Ioseka tu Ioda natuna. ²⁷ Ioda tu Ioanan natuna. Ioanan tu Resa natuna. Resa tu Serubabele natuna. Serubabele tu Sealtiele natuna. Sealtiele tu Neri natuna. ²⁸ Neri tu Melki natuna. Melki tu Adi natuna. Adi tu Kosam natuna. Kosam tu Elmadam natuna. Elmadam tu Ere natuna. ²⁹ Ere tu Iosua natuna. Iosua tu Eliesere natuna. Eliesere tu Iorim natuna. Iorim tu Matat natuna. Matat tu Levi natuna. ³⁰ Levi tu Simeona natuna. Simeona tu Iuda natuna. Iuda tu Iosefa natuna. Iosefa tu Ionam natuna. Ionam tu Eliakim natuna. ³¹ Eliakim tu Melea natuna. Melea tu Mena natuna. Mena tu Matata natuna. Matata tu Natan natuna. Natan tu Davida natuna. ³² Davida tu Iese natuna. Iese tu Obed natuna. Obed tu Boas natuna. Boas tu Salmone natuna. Salmone tu Nasona natuna. ³³ Nasona tu Aminadab natuna. Aminadab tu Admin natuna. Admin tu Areni natuna. Areni tu Hesron natuna. Hesron tu Perese natuna. Perese tu Iuda natuna. ³⁴ Iuda tu Iakobo natuna. Iakobo tu Isako natuna. Isako tu Aberahamo natuna. Aberahamo tu Tera natuna. Tera tu Nahoro natuna. ³⁵ Nahoro tu Serug natuna. Serug tu Reu natuna. Reu tu Peleg natuna. Peleg tu Ebere natuna. Ebere tu Sela natuna. ³⁶ Sela tu Kainana natuna. Kainana tu Afasada natuna. Afasada tu Sem natuna. Sem tu Noa natuna. Noa tu Lameka natuna. ³⁷ Lameka tu Metusela natuna. Metusela tu Enoka natuna. Enoka tu Iared natuna. Iared tu Mahalalel natuna. Mahalalel tu Kainana natuna. ³⁸ Kainana tu Enos natuna. Enos tu Seta natuna. Seta tu Adamu natuna. Adamu tu Barau natuna.

4

Satani na Iesu eriba-ḡaniato

¹ Iesu Ioridana ḡarukanai Iauka Veāḡa na evaḡa-vonuato vau, ea ḡenoḡoito, benamo Iauka na tano fakana ḡana eḡori-iaḡoato. ² Monai ḡaro e boḡi gabana vasivasi (40) Diabolo na eribaḡaniato-ḡoi. Mo ḡaro mabarari nuḡari ai asi eḡaniḡanito-ḡoi, moḡa lorinai mo ḡaro ḡekorito murinai, ḡia evito-rakavaiato.

³ Diabolo na ekiraiato, ekirato, “Bema ḡoi Barau Natuna nai, mai fore nokiraia, be ḡaniḡani ai neiāḡo.” ⁴ A Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Buka Veāḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Tarimarima tu dia ḡaniḡani na moḡo bemaḡurini.’ ”

⁵ Benamo Diabolo na Iesu eḡori-raḡeato gabu ta tuḡunai, tanobara basileiari mabarari vaḡa-sebo evaḡa-ḡitaiato. ⁶ Benamo Diabolo ekirato, “Au na seḡuka baviniḡuni, maiḡeri dagara mabarari boḡita-ḡaurini, aramu maki bebaregoni. Mai dagara mabarari tu au ḡegu, benamo aura-viniani tarimana baviniḡuni. ⁷ Moḡa lorinai bema au botoma-rakariḡo viniguni nai, maiḡeri dagara mabarari boḡabirini ḡoi ḡemu.”

⁸ Senaḡi Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Buka Veāḡai tu maiḡesi ḡetoreato, ‘Vereḡauka, ḡoi ḡemu Barau bono toma-rakariḡo vinia, ḡia moḡo ḡereḡana vetuḡunaḡina bono iaḡo-vini!’ ”

⁹ Benamo Satani na Ierusalemna ḡana eḡori-iaḡoato, Rubu Veāḡa tuḡunai evaḡa-ruḡakauato, ekiraiato, “Bema ḡoi Barau Natuna, mainana noburi-firiḡo, ¹⁰ korana Buka Veāḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Barau na ḡena aneru bekirarini, ḡoi beḡe narimuni.’ ¹¹ Ekirani maki, ‘Aneru na ḡimari na beḡe ḡobemuni, beḡe ḡabi-vaishimuni, kwakumu fore ai asi boraraiani.’ ”

¹² Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Buka Veāḡa nuḡanai maki ekirani, ‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau asi bono riba-ḡania.’ ”

¹³ Satani ġena veribaġani mabarari evaġa-koririto, benamo eraga-kwaneato, eiaġoto mo, ġaro ta.

Iesu ġena ġauvei esinaiato Galileai

Mataio 4:12-17; Mareko 1:14-15

¹⁴ Iesu ma eġenoġoito Galilea ġana, Iauka Veaġa seġukana maki ġia ġesi. Ġia varina Galilea tano nuġanai ġefiu-rovorovoato. ¹⁵ Iesu tu ġeri rubu nuġari ai evevaġa-ribato-ġoi, mabarari na ġevaġa-raġeato.

Nasareta tarimari na Iesu asi ġeġabi-raġeato

Mataio 13:53-58; Mareko 6:1-6

¹⁶ Benamo Iesu Nasareta ġana eiaġoto. Mai tu ġia ebaregoto vanuġana. Vanaġivanaġi eveito-ġoi kavana Sabadi ai ġia rubu ai eraka-toġato. Benamo Buka Veaġa bene iavia ġana evariġisito nai, ¹⁷ Isaia peroveta tarimana ġena buka rubu ġitaġauna tarimana na Iesu eviniato, benamo ġia na ereraiato, ġena iavi-iavi gabuna eġoitaġoato, maiġesi ekirani,

¹⁸ “Vereġauka Iaukana tu

au ġegu ai maiġa,

korana ġia na tu

au eboroġiguto,

ema eviriġiguto,

Vari Namona gara veġubu tarimari bana ġobata-viniri ġana.

Etuġuguto, dibura tarimari ġeri ai Barau na dibura na varau eġabi-vaġirato
varina bana varifiua ġana,

ema mata-bubu tarimari

matari maki beġene fafa.

Ġevaġa-rakavarini tarimari

bana vaġa-maġuriri,

¹⁹ ema Vereġauka na tarimarima bevaġa-maġuririni laġanina bana ġobata-iaġia.”

²⁰ Benamo Iesu na buka ma eiokuato, rubu ġitaġauna tarimana ma evini-ġenoġoiato, benamo etanu-tarito. Mabarari rubu nuġanai tarimari na ġeġita-karakaraiato. ²¹ Benamo Iesu na eġobata-vinirito, ekirato, “Mai boġo seġaġia guruġana tu toma ġaro ai bemoġoni.”

²² Benamo mabarari na ġevaġa-namoato e ġeġabato, korana guruġa namori ekiraġirito nai. Ġekirato, “Mai tu Iosefa natuna ba?”

²³ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Au ribagu ġomi na mai sisiba guruġana au ġegu ai boġo kira-varaguni, boġo kirani, ‘Doketa tarimamu, tauġemu bono vevaġa-maġuri! Kaperanaumai oveirito veiġari variri ġama seġaġirito, be mainai ġemu vanuġa korikori ai maki bono vei.’ ” ²⁴ Moġoni akiramini, peroveta tarimana tu ġena vanuġa korikori ai asi beġe ġabi-raġeani. ²⁵ Maiġa maki boġono seġaġi: Moġoni, Elia ġena negai vabu ġutuma Isaraelai ġetanuto-ġoi. Laġani toitoi (3) ma ġue imaima sebona (6) nuġanai ġura asi eraguto-ġoi, tanobara mabarana doġe na eġabi-ġauato. ²⁶ Senaġi mo Isaraela vaburi ġeri ai Barau na Elia asi etuġu-iaġoato. Irau gabu vanuġana ta arana Sarefata, Sidono tanonai, vabu ta ġenai etuġu-iaġoato. ²⁷ Elisa, peroveta tarimana, ġena negai lepera tarimari ġutuma Isaraelai ġetanuto-ġoi, senaġi sebona ta asi evaġa-namoato, Naman, Siria tarimana, moġo ġereġana.

²⁸ Rubu ai ġevegogoto tarimari mabarari mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebaru-rakavato. ²⁹ Benamo ġevariġisito, Iesu vanuġa na ġeinu-rosiato, ġeri

vanuḡa ḡevaḡa-ruḡaiato ḡorona tavi ta reke lofa asikeina na beḡene fiu-riḡoa ḡetato. ³⁰ Senaḡi Iesu tu ḡia fakari na moḡo eraka-vaḡito, mo eiaḡoto.

Iesu na iauka rakavana elai-vaḡiato

Mareko 1:21-28

³¹ Iesu tu Kaperanauma, Galilea vanuḡana ta, ḡana evariḡoto. Benamo Sabadi ai evevaḡa-ribato. ³² Ḣia ḡena vevaḡa-riba guruḡari tarimarima na ḡeseḡaḡiato nai, ḡeḡaba-rakavato, korana ḡena guruḡa ma seḡukana.

³³ Rubu nuḡanai iauka rakavana na eboroḡiato tarimana ta etanu-taḡoto-ḡoi. Ḣia ekoḡo-gigitarito, ekirato, ³⁴ “Iesu, Nasareta taumu o, kara ḡemai noveia otoni? Ḣoi ḡai vaḡa-rakavama uranai boiaḡoma, ene? Au ribagu, ḡoi tu Barau ḡena Veaḡa Tarimamu.”

³⁵ Iesu na ekira-ḡoiato, ekirato, “Gurumu, ḡia ḡenana noraka-vaḡi!” Benamo mo iauka rakavana na tano eḡidara-iaḡiato tarimarima ḡoirari ai, ḡia ḡenana eraka-vaḡito, fau ta maki asi efoforito ḡia ḡenai.

³⁶ Benamo tarimarima mabarari nuḡari ḡefarevaḡi-rakavato, ḡeveguruḡa-vevinito, ḡekirato, “Mainai kamasi eguruḡani? Be, ma seḡukana e ma gwadana ḡesi iauka rakavari evaḡa-guruḡarini, benamo ḡeraka-vaḡini!”

³⁷ Benamo Iesu varina mo gabu mabaranaḡi ḡefiu-rovorovoato.

Iesu na Simona ḡena taḡama evaḡa-namoato

Mataio 8:14-15; Mareko 1:29-31

³⁸ Iesu rubu eraga-kwaneato, benamo Simona ḡena numa ḡana eiaḡoto. Simona ḡena taḡama vavinena ekeveto, tauḡanina eseḡuka-rakavato; benamo Iesu ḡenoḡiato bene vaḡa-kavaia. ³⁹ Benamo Iesu eiaḡoto mo vavine sevinai eruḡato, keve ekira-ḡoiato, benamo keve ekorito. Vavine maoromaoro evariḡisito, benamo eḡuburito.

Keve tarimari ḡutuma Iesu na evaḡa-namorito

Mataio 8:16-17; Mareko 1:32-34

⁴⁰ Ḣaro ea keto-firiḡoto-ḡoi nai, tarimarima na keve iraurau tarimari mabarari Iesu ḡenai ḡeḡori-iaḡorito. Ḣia ḡimana tarima tata iatari ai etore-kaurito evaḡa-namorito. ⁴¹ Iauka rakavari maki tarimarima ḡutuma ḡerina ḡeraka-vaḡito, benamo iauka rakavari ḡekoḡoto, ḡekirato, “Ḣoi tu Barau Natuna!” Senaḡi Iesu na evaḡa-guruḡarito asi beḡene guruḡa, korana ḡia ribari Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraḡi-toreato vevaḡa-maḡuri tauna).

Iesu rubu nuḡari ai eḡobatato-ḡoi

Mareko 1:35-39

⁴² Elaḡanito, Iesu evariḡisito, tano fakana ḡana eiaḡoto. Tarimarima na ḡea vetauato, ḡedoḡariato, ḡeḡabi-tariato asi ḡeri ura ḡia na bene raga-kwaneri ḡetato. ⁴³ Senaḡi Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Au tu vanuḡa irauri ai maki bana ḡobata, Barau ḡena Basileia varina namona bana fiua, Barau na etuḡuguto korana tu moḡa.”

⁴⁴ Benamo Iudea tanona ruburi nuḡari ai eḡobatato-ḡoi.

5

Iesu na ḡena mero ekearito

¹ Ḣaro ta Iesu tu Genesareta kouna rikinaḡi eruḡa-taḡoto-ḡoi, tarimarima na ḡeraga-ḡeḡeraḡiato, Barau ḡena guruḡa beḡene seḡaḡia ḡana. ² Ḣia tu ḡasi ruarua eḡitarito, kou rikinaḡi ḡeinu-raḡerito; maina tarimari na ḡeraga-kwanerito, ḡeri reke ḡeḡurigiḡarito-ḡoi. ³ Benamo Iesu tu mo ḡasi tai eraḡeto,

Simona ġena ġasi. Ġia na Simona ekiraiato, kota negini-rosia nanu ġana. Benamo ġasi ai etanu-tarito, tarimarima ġutuma evaġa-ribarito.

⁴ Eguruġa-ġosito vau, ġia na Simona ekiraiato, ekirato, “Ġemi ġasi dodoku rekena ġana ġogini-rosia, be ġemi reke boġono toreri, maġani-kone boġono vaġi ġana.” ⁵ Simona evaġa-veseto, ekirato, “Vevaġa-riba taumu, ġai tu baġa vekwaraġi-laġani, maġani-kone ta maki asi baġa doġaria, senaġi ġoi ġemu guruġa dainai reke atorerini.” ⁶ Benamo ġetorerito, maġani-kone asisebo ġetoġato, ġeri reke maki dori ġevedareto. ⁷ Moġesi nai karori ġasi tai ġelau-iaverito, beġene iaġoma, be ġia beġenema vaġa-kavari ġetato. Ġeiaġomato, ġasi ruarua maġani-kone na ġevaġa-vonurito, dori ġeburuto-ġoi.

⁸ Simona Petero na mo veiġa eġorato dagarana eġitaiato, benamo Iesu kwakuna koranai eketo-tarito vau ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, noraka-veġita au ġeguna, au tu vei-rakava tarimagu!” ⁹ Korana tu ġia ma karona mabarana ġesi nuġari ġefarevaġi-rakavato, mo maġani-kone asisebo ġevaġirito nai. ¹⁰ Simona ġesi ġemainna-vegogoto-ġoi tarimari maki Iakobo (o Iames) e Ioane, Sebedaio natuna, ġeġaba-rakavato. Iesu na Simona ekiraiato, ekirato, “Asi nogari; maitoma bevesina beiaġoni, ġoi tu tarimarima bomaina-vinirini.” ¹¹ Benamo ġasi ruarua tu kou rikinai ġeinu-raġerito, ġeri dagara mabarari ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

Iesu na lepera tarimana evaġa-namoato

Mataio 8:1-4; Mareko 1:40-45

¹² Ġaro ta Iesu tu vanuġa ta nuġanai, tarima ta monai kefina mabarana lepera moġo. Ġia na Iesu eġitaiato nai, ġoiranai evetui-tarito, enoġiato, ekirato, “Vereġauka, bema ġoi ourani nai, moġoni boiarevaguni, bovaġa-namoguni riba!” ¹³ Iesu ġimana etuġu-iaġoato, eġabi-karaiato, ekirato, “Aurani, be nonamo!” Benamo vaġa-sebo lepera na eraga-kwaneato.

¹⁴ Iesu na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Tarima ta asi bono kira-varaia.” Ma ekirato, “Noiaġo, Rubu Veaġa verena na bene ġitamu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraġiato ilailanai bono vinia, be tarimarima beġene riba, ġoi tu bonamo.”

¹⁵ Senaġi Iesu varina tarimarima na ġefiu-rovorovoato-ġoi vau, tarimarima ġutuma-bara ġevevogoto-ġoi, ġia ġena guruġa seġaġi-seġaġiri e ġeri keve vaġa-namori uranai. ¹⁶ Senaġi Iesu tu eraka-veġitato-ġoi tano fakana ġana, ea ġuriġurito-ġoi.

Iesu na rakava etuġamaġi-fitoġarito

Mataio 9:1-8; Mareko 2:1-12

¹⁷ Ġaro tai Iesu evevaġa-ribato-ġoi nuġanai, Farisea tarimari e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari Galilea e Iudea vanuġari mabarari na, ema Ierusalemna na ġeiaġomato, ġia sevinai ġema tanu-tarito. Barau ġena seġuka Iesu ġenai evaġa-foforiato, keve tarimari bene vaġa-namori ġana. ¹⁸ Tarima kotari na tauġanina tavi ta emaseto tarimana ta gedai genagenanai ġeġwa-iaġoato. Numa nuġanai beġene raka-toġa dabarana ġevetauato, Iesu ġoiranai beġene tore-taria ġetato. ¹⁹ Senaġi tarimarima ġutuma naima, rakatoġa dabara ta asi ġedoġariato. Moġa lorinai keve rakava tarimana ma gedana ġesi ġeġwa-raġeato numa tuġunai, ġuduġu ġeġiu-fakaiato vau, ġetuġu-riġoato tarimarima fakari ai Iesu ġoiranai. ²⁰ Iesu na ġeri veġabidadama eġitaiato, benamo keve rakava tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġata, ġoi ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari.”

²¹ Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari maiġesi ġetuġamaġito, “Mai tu deikara, ġia na Barau ekira-fitoġaiani? Barau ġereġana na moġo rakava etuġamaġi-fitoġarini!”

²² Iesu ma ribana ġia kara ġetuġamaġirito-ġoi, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai nuġami ai maniġesi ġotuġamaġini? ²³ Aiġesina baguruġani tu meraġa, ‘Ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari’ banasi, ba bara kira, ‘Novariġisi, be noraka’ barasi? ²⁴ Au na navaġa-ġitami, Tarimarima Natuna tu ma seġukana rakava betuġamaġi-fitoġarini tanobarai.” Ġia na keve rakava tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Novariġisi, ġemu gEDA noġabia, be numa ġana noiaġo!”

²⁵ Benamo ġia maoromaoro evariġisito tarimarima ġoirari ai, egena-iaġirito dagarari eġabirito, ġena numa ġana eiaġoto, Barau evaġa-raġeato. ²⁶ Tarimarima mabarari nuġari ġefarevaġito ema Barau ġevaġa-raġeato. Gari na evaġa-vonurito, benamo ġekirato, “Veġa boruri toma ġaro ai bita ġita!”

Iesu na takesi gogo tarimana arana Levi ekeaiato

Mataio 9:9-13; Mareko 2:13-17

²⁷ Moġa murinai Iesu tu vanuġa na eraka-rosito, benamo takesi gogo tarimana arana Levi takesi moniri ġeġabito-ġoi numanai tanutaġo eġitaiato. Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” ²⁸ Benamo Levi evariġisito, ġena dagara mabarari eraga-kwanerito, Iesu murinai erakato.

²⁹ Benamo Levi na ġaniġani baregona ġena numai eveiato Iesu ġana. Varivari tarimari vefakari ai tarimarima ġutuma takesi gogo tarimari ema tarima tari ġia ġesi ġeġaniġanito. ³⁰ Farisea tarimari tari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ġia ġeri doġoro tarimari, ġevanevaneto Iesu ġena mero ġeri ai, ġekirato, “Karase nai ġomi tu takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ġesi ġoġaniġanini ema ġoniuniu-vegogoni?” ³¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Namo tarimari tu doketa asi beġe vetaurini, senaġi keve tarimari moġo. ³² Au maki vei iobukaiobuka tarimari keakeari asi aiaġomato, senaġi vei-rakava tarimari beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure ġana aiaġomato.”

Ġaniveaġa

Mataio 9:14-17; Mareko 2:18-22

³³ Farisea tarimari na Iesu ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Ioane Babatiso ġena mero nega-ġutuma ġeġani-veaġani e ġeġuriġurini. Ġai ġema mero maki moġesi ġeveini, a ġoi ġemu mero tu ġeġaniġanini e ġeniuniuni moġo.”

³⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ġotuġamaġini veġaraġo variġu tarimana ġatana seviri ai etanuni nuġanai beġe ġani-veaġani ei? ³⁵ Ġarona eiaġomani, veġaraġo variġu tarimana ġia ġerina beġe ġabi-veġitaiani, monai vau beġe ġani-veaġani.”

³⁶ Iesu na ġeri barabore ta ma ekiraġiato, ekirato, “Tarima ta na dabuġa variġuna asi bedareani, dabuġa guinena bani-iaġina. Bema moġesi beveini nai, dabuġa variġuna bedareani, ema dabuġa variġuna veseana dabuġa guinena ġesi asi beġe ilailani. ³⁷ Tarima ta na vine nanuna variġuna nanigosi kefina guinenai asi besisiani. Bema moġesi beveini nai, vine nanuna variġuna na kefi guinena beġani-fakaiani. Vine nanuna bebebubuni e kefina berakavani. ³⁸ Senaġi vine nanuna variġuna nanigosi kefina variġunai besisiani tu namo! ³⁹ Ema tarima ta na vine nanuna guinena eniuani murinai vine nanuna variġuna asi beura-viniani, korana ġia bekirani, ‘Vine nanuna guinena tu namo vedaurea.’ ”

6

Iesu tu Sabadi Verena

¹ Sabadi tai Iesu widi vamokari nuḡari na eraka-iaḡoto-ḡoi, benamo ḡena mero widi ḡebukito, ḡimari ai ḡemuturito-ḡoi, benamo tauri tu ḡeḡanirito-ḡoi. ² Farisea tarimari kotari na ḡedanaḡirito, ḡekirato, “Ḡomi tu kara dainai ḡaina taravatu asi ḡokorana-iaḡiani, Sabadi ai widi ḡobukini?”

³ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ḡomi Davida ma karona ḡesi ḡevitorito nai, Davida na veḡa ta eveiato guruḡana tu asi ḡoiaviani? ⁴ Barau ḡena numai eraka-toḡato, Barau ḡoiranai ḡetorerito-ḡoi beredi eḡabito, eḡanito ema karona maki evinirito. Mo beredi tu veaḡa, Rubu Veaḡa vereri moḡo ḡari, taravatu.” ⁵ Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

Ḡima boso tarimana

Mataio 12:9-14; Mareko 3:1-6

⁶ Ma Sabadi tai Iesu rubu ai eraka-toḡato, benamo evevaḡa-ribato-ḡoi. Monai tarima ta tu ḡimana aroribana tu ebosoto. ⁷ Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari e Farisea tarimari na tu ḡia ḡeḡita-taḡoato-ḡoi, mai Sabadi ai bevevaḡa-namoni ba asiḡi, korana beḡene samania ḡana. ⁸ Senaḡina Iesu na ḡia kara ḡetuḡamaḡiato-ḡoi tu eribaiato, benamo mo tarima ḡimana boso ekiraiato, ekirato, “Noruḡa-vaisi, mainai noma ruḡa.” Benamo eruḡa-vaisito, ea ruḡato. ⁹ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Nadanaḡimi roḡo, taravatu nuḡanai aiḡa tu namo, Sabadi ai veḡa namori veiveiri namo ba veḡa rakavari sini veiri? Tana vevaḡa-maḡuri ba tana vaḡivaḡi?” ¹⁰ Eboḡe-ḡeḡeraḡito, mabarari eḡitarito, benamo mo tarima ekiraiato, ekirato, “Ḡimamu notuḡu-roroḡotoa.” Ḡimana etuḡu-roroḡotoato, benamo enamoto ḡimana reke ta kavana.

¹¹ Senaḡina ḡia tu ḡebaru-rakavato, benamo tauḡeri fakari ai moḡo ḡeguruḡa-vegogoto Iesu kamasi ta beḡene veia ḡana.

Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eḡabi-hidirito

Mataio 10:1-4; Mareko 3:13-19

¹² Mo ḡaro tai Iesu ḡoro ta tuḡuna ḡana evaraḡeto ḡuriḡuri, benamo mo boḡi vinubana Barau ḡenai eḡauḡauto. ¹³ Elaḡanito, ḡena mero ekea-vegogorito, benamo gabanana ruarua (12) eḡabi-viriḡirito, arari evatorito, apostolo. ¹⁴ Simona, arana ta tu Petero, ma tarina Anduru; e Iakobo (o Iames), e Ioane, e Filipino, e Batolomeo, ¹⁵ e Mataio, e Tomasi; e Iakobo (o Iames), Alfeo natuna; e Simona, Selote tarimana; ¹⁶ e Iudas, Iakobo (o Iames) natuna; ema Iudas Isakariota, Iesu berevaiani tarimana.

Iesu evevaḡa-ribato e keve evaḡa-namorito

Mataio 4:24-25; Mareko 3:7-12

¹⁷ Ḡia ḡesi ḡoro na ḡeseiriḡoto tano faiaranai, benamo Iesu ema ruḡa-tarito. Ḡia ḡenai riba ḡeḡabito-ḡoi tarimari ḡutuma ema tarimarima ḡutuma lelevaḡiri maki Iudea ema Ierusalem na ḡeiaḡomato, Taia konena na e Sidono konena na ḡeiaḡomato, ¹⁸ ḡia beḡene seḡaḡia uranai ema ḡeri keve bene vaḡa-namori ḡana. Iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari maki evaḡa-namorito. ¹⁹ Benamo tarimarima mabarari ḡeurato-ḡoi Iesu beḡene ḡabi-karaia, korana tu seḡuka ḡia ḡenana eiaḡomato-ḡoi, benamo tarimarima mabarari ḡeri keve ḡenamoto-ḡoi.

Deikara beḡene iaku e deikara ḡeri ai tu rakava

Mataio 5:1-12

²⁰ Iesu eboḡeboḡeto, benamo eboḡe-iaḡoto ḡena mero eḡitarito vau ekirato:

“Gara veḡubu tu ḡoiaku,
korana Barau ḡena Basileia tu ḡomi ḡemi.

²¹ Ḳomi deidei toma ḡevitomini tu boḡono iaku,
korana ḡomi roḡo boḡo ḡani-maseni bene.

Ḳomi deidei toma ḡotaḡi-taḡini tu boḡono iaku,
korana boḡo rikini bene.

²² Boḡono verere bema tarima na beḡe baru-vinimini, beḡe kira-fitoḡamini, beḡe rori-toremimi, ema arami beḡe vaḡa-rakavarini Tarimarima Natuna dainai. ²³ Moḡeri beḡe ḡorani ḡaronai boḡono iaku e boḡono buri-vaisi ma vereremi ḡesi, korana davami tu asikeikeina gubai. Korana ḡia seneri na maki peroveta tarimari moḡesi ḡeveirito.

²⁴ Senaḡina ḡomi ma ḡemi
farefare ḡutuma tarimami
vetuḡami kika,
korana vaḡa-iakumi farefareri tu varau ḡoḡabito bene.

²⁵ Toma ḡoḡani-maseni tarimami,
vetuḡami,
korana beḡea vitomini.

Toma ḡorikini tarimami,
vetuḡami kika,
korana nuḡami beḡea metoni
e boḡoa taḡini.

²⁶ Tarimarima na ḡekiraḡi-varaḡe varaḡemini tarimami, vetuḡami, korana seneri na maki peroveta tarimari ḡofaḡofari tu maniḡesi ḡevaḡa-raḡerito.”

Ḳevaḡa-rakavamini tarimari boḡono ura-viniri

Mataio 5:38-48

²⁷ “Senaḡina au ḡoseḡaḡiguni tarimami akiramini: Ḳebaru-vinimini tarimari boḡono ura-viniri, ḡevaḡa-rakavamini tarimari veiḡa namori boḡono vei-viniri. ²⁸ Ḳekira-rakavamini tarimari boḡono vaḡa-namori ema veiḡa rakavari ḡevei-vinimini tarimari ḡeri boḡono ḡuriḡuri. ²⁹ Bema tarima ta na taḡomu tavi ta beforoani nai, taḡomu reke ta maki bono vinia. Tarima ta na ḡemu koudi beḡabiani nai, sedi maki asi bono ḡabi-taria, bene ḡabia. ³⁰ Ḳemu ai beḡe noḡinoḡini tarimari bono viniri ema deikara na ḡemu dagara ta beḡabi-rakaiani, ḡabiḡoina guruḡana asi bono vei. ³¹ Kara ourani tarimarima na ḡemu ai beḡene veia veiḡana, ḡia ḡeri ai maki mo veiḡa bono veia.

³² Bema ḡoura-vinirini tarimari tu ḡomi ḡeura-vinimini tarimari moḡo nai, ḡomi ḡemi namo tu kara? Rakava tarimari maki ḡeura-vinirini tarimari moḡo ḡeura-vinirini. ³³ O bema veiḡa namori ḡemi ai ḡeveini tarimari moḡo veiḡa namori ḡovei-vinirini, ḡomi ḡemi namo tu kara? Rakava tarimari maki mani veiḡa sebona ḡeveiani. ³⁴ O bema ma beḡe vini-ḡoimini tarimari moḡo ḡovinirini, ḡomi ḡemi namo tu kara? Rakava tarimari na maki tarima ḡevinirini, murinai tu mabarari ma beḡene dava-ḡoiri ḡetoni. ³⁵ Senaḡina ḡebaru-vinimini ema ḡevaḡa-rakavamini tarimari boḡono ura-viniri, veiḡa namori ḡeri ai boḡono vei, boḡono viniri, a tuḡu vaḡa-voi tuḡamaḡina asi boḡono vei. Benamo davami beḡene barego, ema Iaru-korokoro Barauna natunai boḡono iaḡo, korana tu ḡia na asi ḡevaḡa-namoani tarimari e vei-rakava tarimari evaḡa-namorini. ³⁶ Boḡono vevetuḡa-ḡwa, ḡomi Tamami evevetuḡa-ḡwani kavana.”

Nuḡami ai tarimarima asi boḡono vaḡa-rakavari

Mataio 7:1-5

³⁷ “Nuḡami ai tarimarima asi boḡono kira-kerereri. Moḡesi tu Barau na maki asi bekiraḡimini ḡomi tu kerere. Rakava voina tarimarima ḡeri ai asi boḡono kiraḡi-kaua, benamo Barau na rakava voina ḡemi ai asi bekiraḡi-kauani. Rakava boḡono tuḡamaḡi-fitoḡaia, be Barau na maki ḡemi rakava bene tuḡamaḡi-fitoḡari. ³⁸ Boḡono vini, be Barau na maki bene vinimi, ḡutumari bene dori-riḡori, bene kora-vegogori, bene vonu-fokafoka, bene ḡiḡiḡiḡi-seḡi, bene bubu-riḡoa ḡemi ai. Korana aiḡesi ḡomi ḡovinini, Barau na maki moḡesi bevinimini.”

³⁹ Iesu na barabore ta ma ekira-vararito, ekirato, “Mata-bubu tarimana na mata-bubu tarimana ta beḡori-kauani riba ba? Ba tauri ruarua koufai beḡea keto-ḡurani? ⁴⁰ Riba vetau merona na evaḡa-ribaiani tarimana asi bevanaḡiani, senaḡina ḡena sikuli bevaḡa-koriani vau, evaḡa-ribaiani tarimana ḡesi beḡe ilailani.

⁴¹ Kara dainai tarikakamu matanai libika oḡitaiani, senaḡi ḡoi matamu ai ḡau tubina tu asi otuḡamaḡiani. ⁴² Kamara dabarai ḡoi tarikakamu okiraiani, okirani, ‘Ḡata, au na roḡo matamu ai libika nakokia,’ senaḡina ḡoi tauḡemu matamu ai ḡau tubina tu asi oḡitaiani? Ḡofaḡofa tarimamu, guine tu ḡoi matamu ai ḡau tubina nokoki-vaḡia roḡo, benamo boboḡeboḡe-ginikauni vau, tarikakamu matanai libika bono kokia.”

Ḡau ta ḡwaḡwana

Mataio 7:16-20; 12:33-35

⁴³ “Ḡau namona beḡwani ḡwaḡwana tu dia rakava, ema ḡau rakavana beḡwani ḡwaḡwana tu dia namo. ⁴⁴ Ḡau mabarari tu ḡwari ai bita ribani. Figi ḡwari maki ḡau ma giniginiri ḡerina asi ḡebokoni, ema vine ḡwari (o grapes) ḡauḡa ḡiniḡiniri ḡeri ai asi ḡebokoni. ⁴⁵ Tarima namona na dagara namori nuḡanai evaḡa-vegogorini dagarari bevaḡa-raka-rosirini. Tarima rakavana na dagara asi namori nuḡanai evaḡa-vegogorini dagarari bevaḡa-raka-rosirini. Korana tarima tu nuḡana na kara eiaḡomani murunai ekiraḡirini.”

Numa ḡeragani tarimari ruarua

Mataio 7:24-27

⁴⁶ “Karase nai au ḡokiraḡiguni, ḡokirani, ‘Vereḡauka, Vereḡauka,’ nuḡanai au aguruḡani veiḡari tu asi ḡoveirini? ⁴⁷ Navaḡa-ribami, deikara au ḡegu ai eiaḡomani, au ḡegu guruḡa ema seḡaḡini ma veiḡari eveirini tu kamasi. ⁴⁸ Ḡia tu tarima ta ḡena numa eragaiato kavana. Guri ekwa-variḡo kwareḡaiato, ema fore iatanai evaḡa-ruḡaiato, benamo ḡabata baregona eragato, mo numa edoriato, senaḡi asi eketoto, korana fore iatanai eragaiato nai. ⁴⁹ A tarima ta au ḡegu guruḡa eseḡaḡirini, senaḡi veiḡari tu asi eveirini, ḡia tu numa eragaiato nai, tano moirana iatanai moḡo evaḡa-ruḡaiato, ḡabata na mo numa edoriato nai, eketo-tarito, benamo eḡwa-rovorovoato.”

7

Roma vetari verena ḡena vetuḡunaḡi merona

¹ Iesu na moḡeri guruḡa mabarari tarimarima ḡoirari ai ekiraḡi-ḡosirito vau, Kaperanauma vanuḡanai eraka-toḡato. ² Monai Roma vetari verena ta etanuto-ḡoi. Ḡena vetuḡunaḡi merona, euravini-baregoato-ḡoi merona, ekeve-rakavato, dori emaseto-ḡoi. ³ Vetari verena na Iesu varina eseḡaḡiato, benamo Iuda tarima baregori kota etuḡu-iaḡorito, Iesu beḡene noḡia, bene iaḡoma, ḡena vetuḡunaḡi merona benema vaḡa-namo. ⁴ Benamo Iesu ḡenai

ġeiaġoto, ma nuġari mabarari ġesi ġenoġiato, ġekirato, “Mai vetari verena tu tarima namona naima bono vaġa-kavaia. ⁵ Korana ġia na ġita besera eura-vinirini, ema ġai ġema rubu maki ġia na eragaiato.”

⁶ Iesu ġia ġesi ġeiaġoto. Numa ġeraka-kavinagiato-ġoi nai, vetari verena na ġatana kota etuġu-iaġorito Iesu ġoirana ġana, benamo vetari verena ġena guruġa Iesu ġekira-varaiato, ġekirato, “Vereġauka, asi novekwaragi, au tu asi ilaila, ġoi ġegu numai boraġekauni. ⁷ Au maki asi ilaila, ġoi ġemu ai baiaġosini. Senagi ġoi noguruġa moġo, benamo au ġegu vetuġunaġi merona benamoni. ⁸ Au maki tarima kota ġeri veġitaġau gabureri ai ema vetari tarimari o soldia tu au gaburegu ai. Au na ta bakiraiani, ‘Noraka!’ benamo berakani, ma ta bakiraiani, ‘Noiaġoma!’ benamo beiaġomani. Ema au ġegu vetuġunaġi merona bakiraiani, ‘Maiġa noveia!’ benamo beveiani.”

⁹ Iesu na mai guruġa eseġagiato nai, eġaba-rakavato, eruġa-kureto, ġia murinai ġerakato tarimari ġutuma evaġa-guruġarito, ekirato, “Au na ġomi akiramini, veġabidadama maiġesi kavana Isaraela nuġanai asi adoġariato.”

¹⁰ Benamo vetari verena na etuġurito tarimari ma ġeġenoġoito ġia ġena numa ġana. Keve merona ġedoġariato, ġena keve varau ekorito.

Iesu na vabu ta natuna mase na evaġa-maġuri-ġenoġoiato

¹¹ Moġa murinai Iesu tu vanuġa ta ġana eiaġoto arana Nain. Ġena mero ema tarimarima ġutuma maki ġia ġesi ġeiaġoto. ¹² Vanuġa nuġanai roġosi ġene raka-toġa nuġanai, mase ta vanuġa nuġana na ġeġwa-rosiato-ġoi. Vabu ta natuna merona ġora ġereġa emaseto. Vanuġa tarimari ġutuma na vabu ġekavaiato. ¹³ Iesu na mo vabu eġitaiato, benamo evetuġaiato, ekiraiato, ekirato, “Asi notaġi.” ¹⁴ Benamo Iesu eraka-kavi-iaġoto, mase mauġana eġabi-karaiato. Mauġa ġeġwaiato tarimari ġeruġa-tarito. Benamo Iesu ekirato, “Mero futua, akiramuni, novariġisi!” ¹⁵ Benamo etanu-vaisito, eguruġato. Moġa murinai Iesu na ġia sinana ma evini-ġenoġoiato.

¹⁶ Mabarari gari na evaġa-vonurito. Barau ġevaġa-raġeato, ġekirato, “Peroveta tarimana barana ta ġita fakarai bema fofori!” ema, “Barau na ġena bese tarimari benema vaġa-kavari ġana beiaġoma!”

¹⁷ Benamo mai veġa varina Iudea mabaranai ema Iudea sevina vanuġari mabarari ai ġefiu-rovorovoato.

Iesu ma Ioane Babatiso

Mataio 11:2-19

¹⁸ Ioane ġena mero na mai dagara mabarari ġeġorato dagarari ġekira-varaiato. Benamo Ioane na ġena mero ruarua ekearito, ¹⁹ etuġurito Vereġauka ġenai, ġene danaġia, “Ioane na ekiraġiato, beiaġomani tarimana tu ġoi, ba tarima boruna ta baġana vaġa-nogaia?”

²⁰ Tauri ruarua Iesu ġenai ġeraġasito, benamo ġekirato, “Ioane Babatiso na betuġuma, bekira, ‘Ġia na ekiraġiato beiaġomani tarimana tu ġoi, ba tarima boruna ta baġana vaġa-nogaia?’ ”

²¹ Mo aoa ai Iesu na tarimarima ġutuma evaġa-namorito, keve tarimari, midigu ġeġanito-ġoi tarimari, iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari. Mata-bubu tarimari ġutuma maki matari evaġa-iaġarito. ²² Benamo Iesu na tauri ruarua evaġa-veserito, ekirato, “Goġenoġoi, ġomi na boġo ġitari e boġo seġaġiri veġari Ioane boġono kira-varaia: Mata-bubu tarimari ġeboġeboġeni, kwaku rakava tarimari ġerakani, lepera tarimari ġenamoni, seġa-bubu tarimari ġeseġaġini, mase tarimari ġevariġisi-ġenoġoini, ema asi ġeri-ġari tarimari ġeri ai Vari Namona eġobata-vinirini. ²³ Ġena veġabidadama au ġegu ai asi beraga-kwaneani tarimana tu eiakuni!”

²⁴ Ioane ġena vetuġunaġi tarimari ġerakato vau, Iesu na ġevegogoto tarimari evaġa-guruġarito, Ioane varina ġeri ekiraġiato, ekirato, “Kara boġono ġitaia ġana tano fakana ġana ġoiġoto? Gobu iavara na ekwari-ġareva ġarevaiani ġitaġitana ġoiġoto? ²⁵ Kara boġono ġitaia ġana ġoiġoto? Dabuġa namona eveiani tarimana ġitaġitana ġoiġoto? Asiġina, dabuġa namori ġeveirini tarimari ema ġaniġani namori ġeġanirini tarimari tu vere tarimari ġeri numai ġetanuni! ²⁶ Be, kara boġono ġitaia ġana ġoiġoto? Peroveta tarimana dainai? Aba! Akiramini, ġoġitaiato tarimana tu peroveta tarimari mabarari evanaġirini. ²⁷ Ioane varina Buka Veaġai maiġesi etoreato, Barau ekirato,

‘Au na ġegu vetuġunaġi tarimana tu batuġu-guineani, ġemu dabara ġoiramu ai vaġa-maġatana.’”

²⁸ Iesu ma ekirato, “Akiramini, mai tanobarai beġe maġuri tarimari mabarari fakari ai ta na Ioane asi bevanaġiani. Senaġi Barau ġena Basilea nuġanai gabi tarimana na Ioane tu evanaġiani.”

²⁹ Tarimarima mabarari ema takesi gogo tarimari maki mai guruġa ġeseġaġiato nai, ġia na Barau ġena dabara ġevaġa-moġoniato, Ioane ġena babatiso ġeġabiato. ³⁰ Senaġi Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na Barau ġena vevaġa-maġuri dabarana ġia ġeri ai ġetuġamaġi-fitogaiato. Ioane ġena babatiso ġia ġeri ai asi ġeġabi-raġeato.

³¹ “Toma ġuru tarimari tu deikarari ġesi bana vaġa-ilailari? Ġia tu kamasi? ³² Ġia tu noġa mero keiri kavana, vanuġa ġatamanai ġetanu-taġoni, ġeġereni, tavi ta merori na tavi tai ġekea-vinirini, ġekirani,

‘Ġai tu veġaraġo vererenai gita ġalauto-ġoi ġomi ġemi, senaġi ġomi tu asi ġobarato-ġoi! Ġai tu mase mariri ġaġabito-ġoi, senaġi ġomi tu asi ġotaġito-ġoi!’

³³ Korana tu Ioane Babatiso eiaġomato, eġani-veaġato ema vine nanuna asi eniuato. Benamo ġomi ġokirani, ‘Ġia tu iauka rakavana na eboroġiato,’ ġotoni. ³⁴ Tarimarima Natuna eiaġomato, ġia tu ġaniġani ta asi eruġaiani. Benamo ġomi ġokirani, ‘Ġia tu boġeka tarimana ema vine nanuna eniu-ġutumani tarimana, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ġatari,’ ġotoni. ³⁵ Senaġi Barau ġena iaunega ġeġabi-raġeani tarimari na Barau ġena iaunega ġevaġa-moġoniani.”

Iesu tu Simona, Farisea tarimana, ġena numai

³⁶ Farisea tarimana ta na Iesu enoġiato, beġene ġaniġani-vegogo etato. Benamo Iesu eiaġoto ġena numa ġana, ġaniġani gabunai etanu-tarito.

³⁷ Mo vanuġai vavine ta etanuto-ġoi, ġia tu mata-boraġa vavinena. Ġia eseġaġito, Iesu tu Farisea tarimana ġena numai eġaniġanito-ġoi, benamo fore kavabuna namona, alabasta forena na ġeveiato kavabuna, nuġanai tu muramura ma bonana namona eġabi-kauato, ³⁸ eiaġoto Iesu murinai eritoġo-tarito, kwakuna koranai etaġi-rakavato, benamo matana nanuna na Iesu kwakuna evaġa-nufarito. Benamo ġwina na ma edau-kaukaurito, kwakuna everauato, muramura ma bonana namona kwakunai ebubuato.

³⁹ Farisea tarimana na, mo veġa eġitaiato nai, ġia nuġanai maiġesi etuġamaġito, “Mai tau bema moġoni peroveta tarimana nai tu, ġia bere riba, ġia eġabi-karaiani vavinena tu deikara. Ġia bere riba, mo vavine tu mata-boraġa vavinena!”

⁴⁰ Benamo Iesu na ġia evaġa-guruġaiato, ekirato, “Simona, au tu ma ġegu guruġa ġoi ġemu ai.” Simona ekirato, “Vevaġa-riba taumu, noguruġa, be naseġaġi.”

⁴¹ Iesu ekirato, “Tarima ruarua na moni evinito-ġoi tarimana ġenai moni ġeġabi-toreto. Tarima ta na silva moniri sinau imaima (500) eġabi-torerito, ma ta na tu silva moniri gabana imaima (50) eġabi-torerito. ⁴² Senaġi mai tarima ruarua na ġeri ġabitore vaġa-ġenoġoina tu gwaġiġi rakava nai, moni evinito-ġoi tarimana na ġeri ġabitore etuġamaġi-fitoġaiato moġo. Dei na mo tarima euravini-baregoato?”

⁴³ Simona evaġa-veseto, ekirato, “Au atuġamaġini tu, eġabitore-baregoto tarimana.” Iesu ekirato, “Oi, ġemu vaġa-veve tu maoro.” ⁴⁴ Moġa murinai Iesu etanu-kureto, vavine eġoiraiato vau, Simona ekiraiato, ekirato, “Mai vavine oġitaiani? Au ġoi ġemu numai bama raġekau nai, kwakugu ġurigi-ġurigina nanuna ta asi boġwa-iaġomaia, a mai vavine na tu matana gorana na au kwakugu beġurigi vau, ġwina na bedau-kaukauri. ⁴⁵ Ġoi na ġita ġera veġabiraġe veraunai au asi boġabi-raġegu, a mai vavine oġitaiani, roġosi bene doko au kwakugu roġo everauani. ⁴⁶ Ġoi na debagu ai diġa ta asi bobubua, a ġia tu au kwakugu muramura ma bonana namona na bevaġa-fari vekoraġiri. ⁴⁷ Moġa lorinai au na ġoi akiramuni, ġena rakava ġutuma, senaġi Barau na varau betuġamaġi-fitoġari. Moġa lorinai ġena veuravini tu barego. A ġena rakava koturi moġo etuġamaġi-fitoġarito tarimana tu ġena veuravini maki asi barego.”

⁴⁸ Benamo Iesu na mai vavine ekiraiato, ekirato, “Ġemu rakava varau bama tuġamaġi-fitoġari.”

⁴⁹ Ġia ġesi ġeġaniġani-vegogoto tarimari ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Mai tu kamara tarima, be ġia na tarima ġeri rakava maki etuġamaġi-fitoġarini etoni?”

⁵⁰ Senaġi Iesu na vavine ma evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġemu veġabidadama na varau bevaġa-maġurimu. Maivau noiaġo ma nuġa namomu ġesi.”

8

Vavine kota Iesu ġesi ġeiaġoto

¹ Moġa murinai Iesu na vanuġa barari e vanuġa keiri eiaġo-vinirito-ġoi, Barau ġena Basileia Varina Namona eġobata-iaġiato-ġoi. Ġena mero gabanana ruarua (12) ġia ġekavaiato. ² Vavine kota maki ġia ġesi ġeiaġoto. Iesu na iauka rakavari mo vavine ġerina elai-vaġirito ema ġeri keve evaġa-namorito. Ta tu Maria, arana ġevatoato Magadala vanuġana vavinena. Mai tu iauka rakavari imaima ruarua (7) ġia ġenana elai-vaġirito vavinena. ³ Ma ta tu Ioana, Kusa ġaraġona. Kusa tu Heroda ġena farefare eġita-ġaurito-ġoi tarimana ta. Ta tu Susana ema vavine vovoka maki. Moġeri vavine na Iesu ma ġena mero ġeri farefare na ġevaġa-kavarito.

Barabore - Iaraġa tarimana widi ġueri evaroto

Mataio 13:1-9; Mareko 4:1-9

⁴ Tarimarima ġutuma bara ġevegogoto, vanuġa mabarari na Iesu ġenai ġeiaġoto. Benamo ġia na ġeri barabore ta ekiraġiato, ekirato,

⁵ “Iaraġa tarimana vamoka ġana eiaġoto, ġena widi ġueri bene fiurovorori ġana. Efiurito-ġoi nai, kota dabarai ġeketoto. Benamo tarimarima na ġefana-veġonurito ema guba manuri na ġeġanirito. ⁶ Kotari tu fore tanonai ġeketoto. Ġetubuto, senaġi asikauna ġemaraito, korana tano

tu asi nanuna nai. ⁷ Kotari tu ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto. Benamo ġauġa ġiniġiniri ġesi ġetubu-sebonato, senaġi varovaro dagarari ġetuturarito nai ġemaseto. ⁸ Kotari tu tano namonai ġeketoto. Benamo ġetubu-ġinikauto, ġeġwato, tata ġwana sinau ta (100).” Benamo Iesu garona evaġa-baregoato, ekirato, “Ma seġana tarimana bene seġaġi.”

Kara dainai Iesu na barabore ekiraġirito

Mataio 13:10-17; Mareko 4:10-12

⁹ Ġena mero na Iesu ġedanaġiato mo barabore anina tu kara. ¹⁰ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Barau ġena Basileia guruġari vekuretoġari ġemi ai evaġa-foforirini, senaġi mabarari tu barabore ai avaġa-guruġarini, beġene ġita, senaġi anina asi beġene ribaia, beġene seġaġi, senaġi asi beġene tuġamaġi-fakaia.”

Widi ġueri baraborena anina

Mataio 13:18-23; Mareko 4:13-20

¹¹ Mai barabore anina tu maiġa: Widi ġueri tu Barau ġena guruġa. ¹² Dabarai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani. Senaġi Satani eiaġomani, Barau ġena guruġa ġia nuġari na eġabi-vaġirini, Vari Namona beġe vaġa-moġoniani e beġe maġurini garina. ¹³ Tano ma forenai widi ġueri ġeketoto tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani e ma iakuri ġesi ġeġabi-raġeani. Senaġi ġia tu noġa tarima asi lamuri kavana. Nega-kotuna moġo Barau ġena guruġa ġekorana-iaġiani, senaġi veribaġani beraġasini nai, beġe ketoni. ¹⁴ Ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, senaġi ġetuġamaġi-ġutumani, tanobara farefareri ġetuġamaġi-gogo gogorini ema tanobara ġena maġuri iakuri na Vari Namona elau-tariani. Moġa lorinai ġwaġwa namori asi ġeġorani. ¹⁵ Senaġi tano namonai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, ma nuġari namori e ma manauri ġesi ġeġabi-raġeani, ġeġabi-tariani mo, ġwaġwa namori ġeġorani.

Lamefa toretorena gabuna

Mareko 4:21-25

¹⁶ “Tarima ta lamefa begabuani nai tu, dia ġuro na beġoġoi-tariani o fata gaburenai betoreani. Asiġina, ġia tu lamefa toretorena fatanai betorekauani. Benamo tarima beġe raġekauni nai, mabarari na mama beġene ġitaia ġana.

¹⁷ Vekuretoġa dagarari mabarari beġe foforini, veġuni guruġari beġe ribani e beġe kiraġi-foforirini.

¹⁸ Moġa lorinai ġoseġaġirini guruġari loriri boġono toreri. Korana ma ġena seġaġi tarimana Barau na riba e tuġamaġi-faka beviniani, asi ġena seġaġi tarimana, ġia etuġa-maġini ma ġena tuġamaġi-faka, senaġi ġena tuġamaġi-faka aiġesi misina maki beġabi-vaġiani.”

Iesu sinana ema tarina merori

Mataio 12:46-50; Mareko 3:31-35

¹⁹ Iesu sinana ema tarina merori ġia ġenai ġeiaġoto, senaġi tarimarima ġutuma nai, asi ġeri dabara Iesu ġenai beġe raka-kavini. ²⁰ Tarima ta na Iesu ekira-varaiato, ekirato, “Ġoi sinamu ema tarimu tu murikai ġeruġa-taġoni, ġoi ġevetaumuni.” ²¹ Benamo Iesu na mabarari ekirarito, “Barau ġena guruġa ġeseġaġirini e ġeveirini tarimari tu au sinagu ema au tarigu.”

Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ġoirito

Mataio 8:23-27; Mareko 4:35-41

²² Ĝaro ta Iesu ma ĝena mero ĝesi ĝasi ai ĝeraĝekauto, benamo Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Siveĝasi-vanaĝi, kou mo rekena ĝana.” Benamo ĝeiaĝoto. ²³ Ĝeiaĝoto-ĝoi nuĝanai, Iesu egena-maseto. Benamo iavara asikei kou ai eraĝasito, benamo ureure ĝasi nuĝanai ĝevebubugurato nai, ĝasi dori eburuto. ²⁴ Benamo ĝena mero Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, ĝevaĝoato, ĝekirato, “Vevaĝa-riba taumu o, vevaĝa-riba taumu o, ĝita tu mai taburuni!” Iesu evarigisito, iavara e ureure ekira-ĝoirito, benamo ĝedokoto, ĝemeĝomeĝo-tarito. ²⁵ Iesu na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi ĝemi veĝabidadama tu ainai?” Ĝia ĝegarito e ĝeĝaba-rakavato nai, tauĝeri mo ĝevedanaĝi-vedanaĝito, ĝekirato, “Mai tarima tu dei? Ĝia na iavara e ureure evaĝa-guruĝarito nai, garona ĝeseĝaĝiani!”

*Iesu na iauka rakavari na ĝeboroĝiato tarimana evaĝa-namoato
Mataio 8:28-34; Mareko 5:1-20*

²⁶ Monana Iesu ma ĝena mero ĝeiaĝoto, Gerasa (o Gadara) tarimari ĝeri gabu ai ĝeraĝasito, Galilea tavi ta kefonai. ²⁷ Iesu ĝasi na eraka-riĝoto nuĝanai, iauka rakavari na ĝeboroĝiato tarimana ta eiaĝomato Iesu ĝenai. Ĝia tu mo vanuĝa tarimana. Kai-veĝata asi dabuĝana etanuto-ĝoi, dia numai, senaĝi gara gabuna fore kouĝari ai. ²⁸ Ĝia na Iesu eĝitaiato nai, ekoĝo-fouto, benamo Iesu kwakuna koranai eketo-tarito, ekirato, “Iesu o, ĝoi Iaru-korokoro Barauna Natuna, kara au ĝegu ai noveia otoni? Anogimuni, asi bono vaĝa-midigu midigugu!” ²⁹ Ĝia moĝesi ekirato, korana Iesu na iauka rakavana evaĝa-guruĝaiato, mo tarima ĝenana neraka-vaĝi. Nega ĝutuma iauka rakavana na eĝabiato-ĝoi, kwakuna e ĝimana seini na ĝebarurito-ĝoi, senaĝi seini edabu-ĝuturito-ĝoi, benamo iauka rakavana na tano fakana ĝana eĝwa-iaĝoato-ĝoi.

³⁰ Iesu na edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi aramu tu deikara?” Ĝia na evaĝa-veseato, ekirato, “Au aragu tu ‘Ĝutuma,’ ” korana iauka rakavari vovoka na ĝeboroĝiato nai. ³¹ Benamo iauka rakavari na Iesu ĝenoĝiato-ĝoi, guri variĝo kwareĝana ĝana asi bene tuĝu-iaĝori. (Mo tu iauka rakavari ĝeri dibura gabuna).

³² Monai bai serina tu ĝoro gabakanai ĝedokadokato-ĝoi. Moĝa lorinai iauka rakavari na Iesu ĝenoĝiato, bai nuĝari ai ĝeraka-toĝa, ĝetato. Benamo Iesu na ekirarito, “Be, ĝoiĝo!” ³³ Benamo iauka rakavari mo tarima ĝenana ĝeraka-vaĝito, bai ĝeri ai ĝeraka-toĝato. Benamo moĝeri bai ĝeĝwa-bubulausiatato, lalaĝa na ĝekokosi-firiĝoto, kou ai ĝevebora-maseto.

³⁴ Bai ĝitaĝauri tarimari na kara eĝorato dagarana ĝeĝitaiato, benamo ĝeragato, mo vari ĝea fiuato vanuĝa baranai e vanuĝa keiri ai. ³⁵ Tarimarima ĝeĝoto-iaĝoto, kara eĝorato dagarana ĝea ĝitaia ĝana. Iesu ĝenai ĝeraĝasito nai, ĝia na mo tarima, iauka rakavari vovoka ĝia ĝenana ĝeraka-vaĝito tarimana, ĝedoĝariato, Iesu kwakuna koranai etanu-taĝoto-ĝoi ma dabuĝana e ĝena tuĝamaĝi maki maoro. Benamo ĝia mabarari ĝegarito. ³⁶ Mo veĝa ĝeĝitaiato tarimari na iauka rakavari na ĝeboroĝiato tarimana kamasi enamoto varina tarimarima ĝekira-vararito. ³⁷ Benamo Gerasa tano tarimari mabarari na Iesu ĝenoĝiato, neraga-kwaneri ĝetato, korana ĝegari-rakavato nai. Moĝa lorinai Iesu ĝasi ai eraĝekauto, ma eĝenoĝoito. ³⁸ Iauka rakavari ĝia ĝenana ĝeraka-vaĝito tarimana na enoĝiato, Iesu ĝesi bene iaĝo etato. Senaĝi Iesu na etuĝu-ĝenoĝoio, ekirato, ³⁹ “Noĝenoĝoi ĝemu numa ĝana. Barau na ĝoi ĝemu ai beveia veĝana tarimarima bono kira-varari.” Benamo ĝia eiaĝoto, ĝena vanuĝa tarimari mabarari Iesu ĝena veĝa ĝia ĝenai ĝeĝorato eĝobata-iaĝirito.

*Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaḡa-namorito
Mataio 9:18-26; Mareko 5:21-43*

⁴⁰ Iesu kou mo reke na ma eḡenoḡoito nai, tarimarima ḡutuma na ḡeḡabi-raḡeato ma iakuri ḡesi, korana mabarari na Iesu ḡevaḡa-nogaiato-ḡoi. ⁴¹ Benamo tau ta arana Iairo, rubu ḡitaḡauna tarimana, Iesu ḡenai eiaḡoto, kwakuna koranai evetui-tarito, enoḡiato, ḡena numa ḡana ḡeiaḡo etato, ⁴² korana ḡia natuna kekenina, ḡora ḡereḡa, dori emaseto-ḡoi nai. Ḣena laḡani tu gabanana ruarua (12).

Iesu eiaḡoto-ḡoi nuḡanai, tarimarima ḡutuma na ḡeraka-vebibi vebibiato-ḡoi. ⁴³ Moḡa nuḡanai vavine ta, ḡena keve tu rara kevena; laḡani gabanana ruarua (12) ekeve-iaḡiato. Ḣia na ḡena farefare e moni mabarari evaḡa-koririto doketa ḡeri ai ḡena keve beḡene vaḡa-namoa ḡana. Senaḡi ta na asi evaḡa-namoato. ⁴⁴ Tarimarima ḡutuma muriri ai vau evebibi-toḡato, ma tavi ta na ea raka-rosito mo, Iesu sevinai ea raḡasito. Iesu ḡena dabuḡa dudunai eveḡabikauto. Benamo vaḡa-sebo ḡena rara kevena ekorito. ⁴⁵ Iesu evedanaḡito, ekirato, “Dei na au beḡabi-karagu?” Mabarari ḡevekira-ḡuniḡauto, ḡekirato, “Au tu asiḡi.” Benamo Petero ekirato, “Vevaḡa-riba taumu, tarimarima oḡitarini, ḡekou-ḡeḡeraḡimuni ema ḡeraka-vebebesi vebebesini.” ⁴⁶ Senaḡi Iesu ekirato, “Ta na au beḡabi-karagu, korana au ribagu, seḡuka au ḡeḡuna varau beraka-vaḡi.” ⁴⁷ Mai vavine varau eribato, ḡia asi ḡena vekuretoḡa dabarana, benamo ma ḡoḡo-ḡoḡona ḡesi eiaḡoto, Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, Iesu kara dainai eḡabi-karaiato ema ḡena keve vaḡa-sebo ekorito varina ekiraḡi-foforirito tarimarima ḡoirari ai. ⁴⁸ Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Natugu, ḡemu veḡabidadama na bevaḡa-namomu. Be, ma nuḡa namomu ḡesi noiḡo.”

⁴⁹ Iesu roḡo mo eguruḡato-ḡoi nuḡanai, tarima ta rubu ḡitaḡauna tauna Iairo ḡena numa na eiaḡomato, ekirato, “Natumu varau bemase. Vevaḡa-riba tauna asi novaḡa-vekwarāḡia.” ⁵⁰ Iesu na mo guruḡa eseḡaḡiato nai, Iairo ekiraiato, ekirato, “Asi bono gari, bono veḡabidadama moḡo, benamo ḡia tu bemaḡurini.” ⁵¹ Iairo ḡena numai eraḡasito, benamo Iesu na tarimarima ekirarito, numai asi beḡene raḡekau, Petero, e Iakobo (o Iames), e Ioane, ema kekeni tamana ma sinana moḡo. ⁵² Mabarari tu ḡetaḡito-ḡoi ema ḡetaḡi-guruḡa guruḡato-ḡoi nuḡanai, Iesu ekirato, “Asi ḡotaḡi, kekeni tu asi bemase, ḡia tu egenani moḡo.” ⁵³ Tarimarima na ḡerikiriki-iaḡiato, korana ḡia ribari, kekeni tu emaseto. ⁵⁴ Senaḡi Iesu na kekeni ḡimanai eḡabito, evaḡa-guruḡaiato, ekeato, “Natugu o, novariḡisi!” ⁵⁵ Benamo iaukana eḡenoḡoito, ma emaḡurito, vaḡa-sebo evariḡisito. Iesu na ekirarito, kekeni beḡene ḡubua. ⁵⁶ Ḣia tamana sinana ḡeḡaba-rakavato, senaḡi Iesu na evaḡa-naḡirito, mai veiḡa varina tarima ta asi beḡene kira-varaia.

9

Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) etuḡurito

¹ Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) ekea-vegogorito, seḡuka evinirito, iauka rakavari mabarari beḡene lai-vaḡiri, ema keve tarimari beḡene vaḡa-namori ḡana. ² Benamo etuḡurito, Barau ḡena Basileia varina beḡene ḡobata-iaḡia, ema keve tarimari beḡene vaḡa-namori. ³ Evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḣemi iaḡoiaḡo ai kara ta asi boḡono ḡabi-kaua, toḡoi, dura, ḡaniḡani dagarari, moni, ema sedi ruarua maki asi boḡono ḡabi. ⁴ Beḡe ḡabi-raḡemini numanai boḡono tanu, bene iaḡo mo, vanuḡa boḡono raga-kwanea. ⁵ Bema vanuḡa tai asi beḡe ḡabi-raḡemini nai, mo vanuḡa boḡono

raga-kwanea, kwakumi kauri boĝono kwari-ketoketori, ĝia ĝeri kira-sirivaĝi vaĝa-moĝoniri ĝana.”

⁶ Iesu ĝena mero ĝerakato, vanuĝa tata ĝana ĝeiaĝoto, Vari Namona ĝeĝobata-iaĝiato-ĝoi ema keve tarimari ĝevaĝa-namorito-ĝoi gabu mabarari ai.

Heroda ĝena daradara

Mataio 14:1-2; Mareko 6:14-16

⁷ Heroda, Galilea tanona verena, Iesu varina eseĝaĝiato, benamo edaradara-rakavato, korana tarima kota ĝekirato, Ioane Babatiso tu mase na ma evariĝisi-ĝenoĝoito. ⁸ Ma kota ĝekirato, Elia efoforito. Ma kota ĝekirato, peroveta tarimana guinena ta evariĝisi-ĝenoĝoito, ĝetato. ⁹ Senaĝi Heroda ekirato, “Ioane debana tu au na abasi-ĝutuato. Be, mai varina aseĝaĝiani tarimana tu dei?” Heroda eurato Iesu bene ĝitaia.

Iesu na tarimarima daĝara imaima (5,000) eĝuburito

Mataio 14:13-21; Mareko 6:30-44; Ioane 6:1-13

¹⁰ Iesu ĝena apostolo ma ĝeĝenoĝoito, karakara ĝeveirito veiĝari variri Iesu ĝekira-varaiato. Benamo Iesu na eĝori-ĝerevaĝirito, vanuĝa ta arana Betesaida ĝana eĝori-iaĝorito. ¹¹ Senaĝi tarimarima na ĝeseĝaĝirito nai, Iesu murina na ĝerakato. Benamo Iesu na eĝabi-raĝerito, Barau ĝena Basileia varina eĝobata-vinirito ema keve tarimari evaĝa-namorito. ¹² Ĝaro evariĝoto-ĝoi nuĝanai, ĝena mero gabanana ruarua (12) Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, ĝekirato, “Mai tarimarima notuĝuri, be kavinaĝi vanuĝari ai ema vamoka vei tarimari ĝeri tanu gaburi ai, ĝari ĝaniĝani e gena-gaburi ĝea vetau, korana mai tu tano fakana nai.” ¹³ Senaĝi Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi na ĝaniĝani ĝoviniri.” Ĝia na ĝevaĝa-veŝeato, ĝekirato, “Ĝai ĝemai beredi tu imaima (5) ema maĝani-kone ruarua (2) moĝo. Ĝoi ourani ĝai baĝana iaĝo, ĝaniĝani baĝana voiri mai tarimarima ĝutuma ĝari?” ¹⁴ Korana tau mabarari tu 5,000 kavana.

Iesu na ĝena mero ekirarito, ekirato, “Tarimarima ĝovareri doĝoro ta gabana imaima (50), doĝoro ta gabana imaima (50), benamo ĝene tanutanu-tari.” ¹⁵ Iesu ekirato lorinai ĝeveiato, tarimarima mabarari ĝevaĝa-tanutanu-taririto. ¹⁶ Moĝa murinai Iesu na beredi imaima e maĝani-kone ruarua eĝabirito, gubai egaga-raĝeto, Barau evaĝa-namoato vau, ebuki-ĝutuĝuturito ema ekini-misimisirito, benamo ĝena mero evinirito beĝene vareri. ¹⁷ Tarimarima na ĝeĝanirito nai, mabarari ĝeĝani-maseto. Gabivau Iesu ĝena mero na ĝaniĝani kwari ĝevaĝa-vegogorito, boŝeĝa gabanana ruarua (12) ĝevaĝa-vonurito.

Petero na Iesu tu Kerisona ekiraĝito

Mataio 16:13-19; Mareko 8:27-29

¹⁸ Ĝaro ta Iesu ĝereĝana eĝuriĝurito, ĝena mero maki ĝia ĝesi. Benamo Iesu na edanaĝirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ĝetoni au tu dei?” ¹⁹ Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Kota ĝekirani ĝoi tu Ioane Babatiso, ma kota tu Elia, ma kota tu peroveta tarimana guinena ta evariĝisi-ĝenoĝoito.” ²⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Senaĝi ĝomi tu kara ĝotoni au tu dei?” Petero na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Ĝoi tu Barau ĝena Keriso, ĝia na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna.”

Iesu ĝena mase ema variĝisi-ĝenoĝoi ekiraĝirito

Mataio 16:20-28; Mareko 8:30-9:1

²¹ Iesu na elaunaġirito, ġia varina tarima ta asi beġene kira-varaia. ²² Ġia ma ekirato, “Tarimarima Natuna midigu vovoka roġo beġanini. Iuda vereri, e Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari na beġe ruġiani; ema beġe vaġi-maseani maki, senaġina ġaro vaġa-toitoinai vau mase na ma bevariġisi-ġenoġoini.”

Maġuri guruġari o Iesu murinai raka
Mataio 10:33; 10:39; Ioane 12:25

²³ Iesu na ġia mabarari evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema tarima ta eurani au murigu ai bene raka etoni tarimana, tauġena bene vekira-fitoġa, ġena satauro bene ġwaia ġaro mabarari ai, au murigu ai bene raka. ²⁴ Korana deikara ġena maġuri moġo lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiiani. A deikara au daigu ai ġena maġuri befitoġaiiani tarimana, ġena maġuri asi bevei-rekwarekwaiani. ²⁵ Bema tarima ta na tanobara mabarana uranai ġena maġuri befitoġaiiani, a ġia tauġena ġena maġuri bevaġa-rakavaiani, ġena namo tu kara ġia ġenai? ²⁶ Bema tarima ta na au ema ġegu guruġa maiakari na bemaiakaiani nai tu, Tarimarima Natuna na maki ġia bemaiaka-viniani ġena iaġomai, ma mamana marevana e seġuka baregona ġesi, Tamana ma aneru veaġari ġesi beġe iaġomani ġaronai. ²⁷ Moġoni akiramini, mainai ġeruġa-taġoni tarimari kota asi roġo beġe maseni, Barau ġena Basileia beġe ġitaiani.”

Iesu vetoġana eirauto
Mataio 17:1-13; Mareko 9:2-13

²⁸ Mai guruġa ekiraġi-ġosiatu murinai, ġaro imaima toitoi (8) kavana ġevanaġito vau, Iesu na Petero, e Ioane, ema Iakobo (o Iames) eġabirito, ġoro ta ġana ġevaraġeto bene ġuriġuri ġana. ²⁹ Eġauġauto-ġoi nuġanai, ġia ġoirana vetoġana eirauto, ema ġena dabuġa ekuro-ġaroġaroto. ³⁰ Benamo tarima ruarua ġefoforito, Mose ma Elia, Iesu ġesi ġeguruġa guruġato-ġoi. ³¹ Tauri ruarua ma marevari e mamari ġesi ġefoforito, Iesu ġesi ġeguruġato, Ierusalemaj bemaseni ġetato, Barau ġena ura ilailanai. ³² Petero ma karonna ġegenamaseto, senaġi ma ġetataġato nai, Iesu ma marevana e mamana ġesi ġeġitaiato, ema ġia ġesi ġeruġa-taġoto tarimari maki ġeġita-rito. ³³ Tauri ruarua Iesu ġeraga-kwaneana ġana nuġanai, Petero na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba taumu, namo vedaurea ġita tu maiġera, be mainai fouta toitoi ġaragari. Ta ġoi ġemu, ta Mose ġena, ta Elia ġena.” Ġia asi ribana kara ekiraġiato.

³⁴ Ġia roġo eguruġato-ġoi nai, magube na ema iauka-taririto. Magube na eġabi-ġaurito nai, ġia ġegarito. ³⁵ Ġaro ta magube nuġana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, aġabi-hidiato tarimana, ġia boġono seġaġi-vinia!”

³⁶ Mo ġaro ekorito nai, Iesu ġereġana ġeġitaiato. Mai veġa ġeġitarito dagarari, tarima ta asi ġekira-varaiato mo negai.

Iesu na iauka rakavana na eboroġiato merona evaġa-namoato
Mataio 17:14-21; Mareko 9:14-29

³⁷ Ġaro ta ekorito murinai, ġia tu ġoro na ġeraka-variġoto-ġoi nuġanai, tarimarima ġutuma lelevaġi ġesi ġeraka-veġoitaġoto. ³⁸ Benamo tau ta ġutuma nuġari na ekea-fouto, ekirato, “Vevaġa-riba taumu o, anoġimuni, au natugu merona noma ġitaia. Mai tu au natugu sebona, ġora ġereġa. ³⁹ Nega tari ai ġia tu iauka rakavana na eġabiani, benamo ekoġo-founi; tauġanina maki evaġa-ġoġo-ġoġoani, benamo bokana na kaburoburo ġeraka-rosini.

Maiĝesina evaĝi-mase vanaĝi-vanaĝiani. ⁴⁰ Ĝoi ĝemu mero banogiri, ĝelai-vaĝia basi, senaĝi ĝia asi beĝe ilaila.”

⁴¹ Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Asi veĝabidadama ema kira-sirivaĝi ĝuruna o! Ĝaro vira au tu sevimi ai bana tanu? Ĝaro vira bana vevaĝa-gwaĝiĝi-vinimi?” Benamo Iesu na mo tau ekiraiato, ekirato, “Natumu noĝori-iaĝomaia.” ⁴² Mero eiaĝomato-ĝoi nai, iauka rakavana na tano ekwaraĝi-iaĝiato, tauĝanina evaĝaĝoĝo-ĝoĝoato. Senaĝi Iesu na iauka rakavana ekira-ĝoiato, mero evaĝa-namoato, benamo tamana ma evini-ĝenoĝoiato. ⁴³ Tarima mabarari ĝeĝaba-rakavato, korana Barau ĝena seĝuka ĝeĝitaiato nai.

Iesu ĝena mase ma ekiraĝi-ĝenoĝoiato

Mataio 17:22-23; Mareko 9:30-32

Tarimarima roĝo Iesu ĝena veĝa ĝeĝaba-iaĝiato-ĝoi nai, Iesu na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, ⁴⁴ “Au na guruĝa ta ĝemi nakiraĝia, be ĝoseĝaĝi ema asi boĝono tuĝa-rekwaia. Tarimarima Natuna tu beĝe revaiani vau tarimarima ĝimari ai beĝe toreani.” ⁴⁵ Senaĝi ĝena mero na asi ĝetuĝamaĝi-doĝariato, Iesu tu kara ekiraĝiato. Mo guruĝa anina tu ĝia ĝeri ai vekuretoĝa, asi beĝene ribaia ĝana, ema Iesu maki asi ĝedanaĝiato, korana ĝegarito nai.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 18:1-5; Mareko 9:33-37

⁴⁶ Iesu ĝena mero fakari ai vevane eĝorato, korana tu ĝekirato, dei tu barego vedaurea ĝia fakari ai. ⁴⁷ Iesu varau eribato kara ĝetuĝamaĝiato, moĝa lorinai mero keina ta eĝabiato, ĝia sevinai evaĝa-ruĝa-tariato vau, ⁴⁸ ekirarito, ekirato, “Dei na mai mero beĝabi-raĝeani au aragu ai, ĝia na au beĝabi-raĝeguni. Bema tarima ta na au beĝabi-raĝeguni, etuĝuguto Barauna maki beĝabi-raĝeani. Korana deikara ĝomi na ĝokira-fitoĝaiani tarimana ĝomi fakami ai, ĝia tu barego vedaurea.”

Iesu aranai nuĝa-farevaĝi veĝa boruri eveirito tarimana

Mareko 9:38-40

⁴⁹ Ioane na Iesu evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Vevaĝa-riba taumu, tarima ta ĝaĝitaiato, ĝoi aramu ai iauka rakavari elai-vaĝirito-ĝoi, senaĝi ĝai na ĝakira-ĝoiato, korana ĝia tu dia ĝita ĝesi taĝauveini nai.”

⁵⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Asi boĝono kira-ĝoia, korana deikara na ĝomi asi evaĝa-rakavamini tarimana tu ĝomi evaĝa-kavamini.”

Samaria tarimari kotari na Iesu asi ĝeĝabi-raĝeato

⁵¹ Iesu guba ĝana bevaraĝeni ĝarona ekavinaĝiato-ĝoi nai, Ierusalem bene iaĝo-vinia, etato. ⁵² Benamo Iesu na vetuĝunaĝi tarimari etuĝu-guinerito, Samaria vanuĝana tai ĝeraĝasito, Iesu ĝena totoĝa gabuna ĝea vetauato. ⁵³ Senaĝi vanuĝa tarimari na Iesu asi ĝeĝabi-raĝeato, korana tu Ierusalem eiaĝo-viniato-ĝoi nai. ⁵⁴ Iesu ĝena mero Iakobo (o Iames) e Ioane mo veĝa ĝeĝitaiato, benamo ĝekirato, “Vereĝauka, ĝoi ourani karava guba na baĝana kiraĝia, bene mariĝo, bene vaĝa-rakavari?”

⁵⁵ Iesu eruĝa-kureto, tauri ruarua ekira-ĝoirito. ⁵⁶ Benamo ĝia ma ĝerakato, vanuĝa ta ĝana ĝeiaĝoto.

Iesu murinai beĝene raka ĝetato tarimari

Mataio 8:19-22

⁵⁷ Ĝia dabara na ĝeiaĝoto-ĝoi nai, tarima ta na Iesu evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Ĝemu iaĝoiaĝo gaburi mabarari ai bana kavamu.” ⁵⁸ Iesu na

ekiraiato, ekirato, “Boğa kwaivari ma ġeri kouġa, ema manu ma ġeri nuġi, senaġi Tarimarima Natuna tu asi ġena gena-gabuna.”

⁵⁹ Iesu na tarima ta ma evaġa-guruġaiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” Senaġi mo tarima evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka, asi roġo, naġenoġoi, be tamagu roġo naguria.” ⁶⁰ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Mani tu noiaġuiri, mase tarimari (o Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari) na ġeri mase tauġeri na beġene guriri. Senaġi ġoi tu noiaġo, Barau ġena Basileia varina noa vari-fiua.”

⁶¹ Tarima ta na ma ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, murimu ai naraka, senaġi naiāġo roġo, ġegu numa tarimari ġesi ġaveġabi-tuġu.” ⁶² Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Tarima ta efokafokani nai, murina ġana ma eboġe-ġenoġoini, ġia tu asi ilaila Barau ġena Basileia beġabiani.”

10

Iesu na tarima gabana imaima ema gabana ruarua ma ruarua (72) etuġurito

¹ Moġa murinai Vereġauka na tarima 72 eġabi-viriġirito, benamo ruari ruari etuġu-guinerito, ġia beiāġoni vanuġari e gaburi mabarari ġana. ² Evaġa-guruġarito, ekirato, “Kwakwa ġaniġaniri tu ġutuma lelevaġi, senaġi kwakwa tarimari tu viravira moġo. Moġa lorinai kwakwa Vereġaukana ġonoġia, be kwakwa tarimari tari ma bene tuġu-iaġori, ġaniġani beġenea kwari. ³ Ġoiāġo, au na mamoe kavana atuġumini, boġa kwaivari rakavari fakari ai. ⁴ Moni fufuseri, dura e tamaka asi boġono ġabikau; dabarai tarima ta asi boġono vaġa-guruġaia. ⁵ Bema numa tai boġo raġekauni nai, boġono kira, ‘Maino mai numai bene tanu.’ ⁶ Bema maino eura-viniani tarimana monai etanuni nai, ġemi maino guruġana ġia iatanai bene tanu. Bema asiġina nai, maino tu ġemi ai ma bene ġenoġoi. ⁷ Karakara beġe vinimini boġono ġaniri e boġono niuri, korana eġauveini tarimana davana bene ġabia ġana. Numa ta na ma numa ta ġana asi boġono iaġo, senaġi mo numa sebonai moġo boġono tanu.

⁸ Bema vanuġa tai boġo raġasini, beġe ġabi-raġemini, karakara ġoirami ai beġe tore-rosirini dagarari boġono ġaniri. ⁹ Mo vanuġai keve tarimari boġono vaġa-namori e tarimarima boġono vaġa-guruġari, boġono kira, ‘Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani), tu sevimi ai maġa.’ ¹⁰ Senaġi bema vanuġai boġo raġasini, benamo asi beġe ġabi-raġemini nai, ġatamanai boġono raka-rosi, boġono kira, ¹¹ ‘Ġemi vanuġa gagauri kwakumai beġe kafakau dagarari maki mai ġakora-vaġirini ġemi kira-sirivaġi vaġa-foforiri ġana. Senaġi boġono riba, Barau ġena Basileia tu bekavi-naġi.’ ¹² Au na akiramini, Kota baregona ġaronai mai vanuġa na meto beġwaiani tu, Sodoma ġena meto maki bevanaġiani.”

Asi veġabidadama vanuġari

Mataio 11:20-24

¹³ “Korasini o, ġoi ema Betesaida, vetuġami kika! Korana nuġa-farevaġi veġari ġemi ai ġefoforito-ġoi tu, Taia e Sidono nuġari ai beġere forori, benamo ġia tu irau laġani ai ġere vetuġamaġi-kure, fuse rakavari ai e tauġaniri ma gurumari ai ġeri vetuġamaġi-kure ġere vaġa-foforia. ¹⁴ Barau na tarimarima bekota-vinirini ġarona baregonai, ġomi na boġo doġariani metona tu Taia e Sidono ġeri meto bevanaġiani. ¹⁵ Ġoi maki, Kapernauma o, ġoi ourani guba ġana bono varaġe otoni? Asiġina, ġoi tu mase gabuna ġana boiaġoni!”

¹⁶ Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Dei na ġomi beseġaġi-vinimini, au maki beseġaġi-viniguni; dei na asi beġabi-raġemini, au maki asi beġabi-raġeguni; ema dei na asi beġabi-raġeguni, etuġuguto Barauna maki asi beġabi-raġeani.”

Iesu na etuġurito tarimari 72 ġeġenoġoito

¹⁷ Ġena mero 72 ma ġeġenoġoito ma iakuri ġesi, ġekirato, “Vereġauka o, iauka rakavari ġoi aramu ai ġavaġa-guruġarito, benamo garoma ġeseġaġirito-ġoi.” ¹⁸ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Satani aġitaiato, kiriku ekimoreani kavana guba na eketo-firiġoto. ¹⁹ Boġono riba, au na seġuka varau avinimito, mota ema kavikavi boġono fana-tariri, ema Satani ġena seġuka maki boġono vaġa-farakaia ġana; dagara ta na asi bevaġa-rakavamini. ²⁰ Senaġina, dia boġono iaku korana iauka rakavari ġomi ġemi seġuka nuġanai, asiġina, a ġomi tu boġono verere korana arami gubai etorerito nai.”

Iesu eiakuni

Mataio 11:25-27; 13:16-17

²¹ Mo tanu-vegogo nuġanai Iauka Veaġa na Iesu tu iaku na evaġa-vonuato, benamo ekirato, “Tamagu o, avaġa-namomuni, guba ema tanobara Verena! Korana ġoi na ma iaunegari e riba tarimari ġeri ai okure-toġarini dagarari tu, asi ġeri riba tarimari ġeri ai ovaġa-foforirini. Aba, Tamagu, mai tu ġoi ġemu veuravini korana evaġa-foforiani. ²² Dagara mabarari Tamagu na eviniguto. Tarima ta asi ribana ġia Natuna, Tamana moġo ġereġana, ema ta asi ribana ġia Tamana, senaġi Natuna ġereġana moġo, ema Natuna na eura-vinirini tarimari ġeri ai vau evaġa-foforirini.”

²³ Benamo Iesu eboġe-kureto ġena mero ġeri ai, veġuni ai evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi tu boġono iaku, korana tu mai ġoġitarini dagarari dairi ai. ²⁴ Au na akiramini, peroveta tarimari e tanobara vereri baregori o kini vovoka ġeurato, mai ġoġitarini dagarari beġere ġitari, senaġi asi ġeġitarito, ema ġoseġaġirini dagarari beġere seġaġiri, senaġi asi ġeseġaġirito.”

Barabore - Samaria tarimana namona

²⁵ Taravatu evevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana ta evariġisito, benamo Iesu eribaġaniato, ekirato, “Vevaġa-riba taumu, au tu kara haveini vau, maġuri vanaġivanāġi badoġariani?” ²⁶ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Taravatu tu kara etoni? Ġoi na tu kamasi oiaviani?” ²⁷ Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka ġoi ġemu Barau bono ura-vinia ma nuġamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma kokoremu mabarana, e ma tuġamaġimu mabarana; ema ‘Sevimu tarimana maki bono ura-vinia ġoi tauġemu oveura-vinini kavana.’”

²⁸ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Bovaġa-vese maoro, maniġesi bono vei, be bono maġuri.”

²⁹ Senaġi taravatu evevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana tu ma veiavina ġesi Iesu ma edanaġi-veribaġaniato, ekirato, “Au sevigu tarimana tu dei?”

³⁰ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Tau ta Ierusalem na Ieriko evariġo-viniato-ġoi nuġanai, lema tarimari na dabarai ġeguru-viniato, ġena dabuġa ġekokirito, ġevaġa-vevaġiato, dori moġo ġevaġi-maseato, benamo monai ġeraga-kwaneato. ³¹ Moġa Rubu Veaġa verena ta mo dabara na evariġoto-ġoi nai, mo tau edoġariato, senaġi eraka-ġevi-raġiato moġo. ³² Levi doġorona tarimana ta, (Rubu Veaġai vetuġunaġi tauna), maki moġesi, mo tau ea doġariato nai, maki eraka-ġevi-raġiato moġo. ³³ Senaġina Samaria tarimana

ta ġena iaġoiāġo ai mo tau ea doġariato, eġitaiato nai, evetuġaiato. ³⁴ Sevina ġana eiaġoto, diġa e vine nanuna manuġanai ebubuto, ekumuato, benamo ġena doniki ai evaġa-tanu-kauato, vinitaġo numana ġana eġori-iaġoato, monai enariato. ³⁵ Boġiboġi evarigisito nai, silva moniri ruarua numa ġitaġauna tarimana eviniato, ekirato, 'Mai tau bono nariġau-ġitakaua. Bema moni asi beilailani nai, ġegu ġenoġoi ai vau ġemu moni davana bavanimuni.' "

³⁶ Iesu evedanaġito, ekirato, "Ġoi tu kara otoni? Mai tarima toitoi fakari ai deikara sevina tarimana tu mo lema tarimari na ġevaġa-vevaġiato tauna ġenai bita kiraġiani?" ³⁷ Taravatu evevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimana evaġa-veseto, ekirato, "Evetuġaiato tarimana." Benamo Iesu na ekiraiato, "Noiaġo, ġoi maki moġesi bono vei."

Mareta e Maria

³⁸ Iesu ma ġena mero ġesi ġeri iaġoiāġo ai vanuġa tai ġea votuto. Monai vavine ta arana Mareta ġena numai eġabi-raġeato. ³⁹ Ġia tu ma tarina arana Maria, benamo Maria tu eiaġoto, Vereġauka kwakuna koranai etanutarito, ġena guruġa eseġaġirito-ġoi. ⁴⁰ Mareta tu veġabiraġe dagarari eveito-ġoi, evekwarāġito-ġoi. Benamo eiaġomato, ekirato, "Vereġauka, ġoi tu otuġamaġini ba? Tarigu na beraga-kwanegu, au ġereġagu moġo avekwarāġini. Nokiraia, be nema vaġa-kavagu!"

⁴¹ Vereġauka na evaġa-veseato, ekirato, "Mareta! Mareta! Dagara ġutumari na nuġamu ġevaġa-veġonuani e ġevaġa-vekwarāġiani, ⁴² senaġi dagara sebona moġo ġerevaġi. Maria na tu namona beġabi-viriġia, ta na ġia ġenana asi ma beġabi-vaġiani."

11

Iesu na ġena mero ġuriġuri evaġa-ribarito

¹ Ġaro tai Iesu tu gabu tai eġauġauto. Ekorito nai, ġena mero ta na evaġa-guruġaiato, ekirato, "Vereġauka o, ġuriġuri novaġa-ribama Ioane na ġena mero evaġa-ribarito ilailanai." ² Iesu na ekirarito, ekirato, "Ġoġuriġurini nai, boġono kira:

'Ġai Tamama o,
ġoi aramu baġana vaġa-veaġaia;
ġemu Basileia bene iaġoma.

³ Ġaro tata ġai ġema-ġama bonoma vinima.

⁴ Ġema rakava notuġamaġi-fitoġari,

korana ġai maki ġevaġa-rakavamani tarimari ġeri rakava ġatuġamaġi-fitoġarini.

Ema veribaġani ai asi bono ġori-kauma.' "

⁵ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, "Bema ġomi ta boġi nuġanai ġatana ġenai bere iaġo, bere noġia, bere kira, 'Ġatagu o, ġaniġani dagarari kota naġabi-toreri roġo, ⁶ korana au ġatagu ta tu ġena iaġoiāġo ai ġegu ai beiaġoma, senaġi au tu asi ġegu ġaniġani ġia baġubuani.' ⁷ Benamo mo tarima na numa nuġana na bere vaġa-vesea, bere kira, 'Asi novaġa-vekwarāġigu. Ġatama-boka varau babiria, ema au tu natugu ġesi ġagenani. Au tu asi bavariġisini, dagara ta asi bavanimuni.' ⁸ Akiramini, enabe ġia ġatana, senaġi asi bevariġisini, ġaniġani asi beviniani, senaġi ġena noġinoġi ġenoġoi-ġenoġoi dainai bevariġisini, eura-vinirini dagarari beviniani.

⁹ Moġa lorinai, au na ġomi akiramini, noġinoġi ai Barau na bevini-mini, vetauvetau ai boġo doġarini, sekeseke o fidifidi ai ġemi ġatama-boka bekeoani. ¹⁰ Korana benoġi-noġini tarimana tu beġabini, bevetauni tarimana bedoġarini, ema beseke-sekeni tarimana Barau na ġena ġatama boka bekeoani.

¹¹ Ġomi tama fakami ai deikara bema natumu merona maġani-kone benoġini nai, ġoi na tu mota boviniani? ¹² O ġatoi benoġini nai, kavikavi boviniani? ¹³ Boġono tuġamaġi, ġomi tu rakava tarimami, senaġi dagara namori natumi viniviniri ma ribami, moġa lorinai ġomi Tamami gubai etanuni, ġia na Iauka Veaġa ġenoġi-viniani tarimari bevinirini veġatana!”

Iesu e Belsebul

Mataio 12:22-30; Mareko 3:20-27

¹⁴ Iesu na iauka rakavana, muru-bubu iaukana, elai-vaġiato, benamo mo muru-bubu tarimana eguruġato. Tarimarima ġutuma na ġevaġa-raġeato, ¹⁵ senaġi tarima kota ġekirato, “Mai tu Belsebul, iauka rakavari ġeri vere, ġena seġukai iauka rakavari elai-vaġirini.”

¹⁶ Tarima kotari na Iesu ġedanagi-veribaġaniato, vetoġa ta guba na bene viniri ġetato. ¹⁷ Senaġi Iesu na ġia ġeri tuġamaġi eribarito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Gavamani ta beveġabi-kirani, ġia tu berakavani, ema doġoro ta beveġabi-kirani, ġia tu beketoni. ¹⁸ Moġa lorinai Satani tu tauġena moġo beveware-kirani, ġena basileia tu kamasi beruġani? Maiġesi akiraġiani, korana tu ġomi ġokirani, au tu Belsebul ġena seġukai iauka rakavari alai-vaġirini. ¹⁹ Bema au iauka rakavari Belsebul ġena seġukai alai-vaġirini nai, ġomi murimi ai ġerakani tarimari na iauka rakavari aiġesi ġelai-vaġirini? Ġia na ġevaġa-moġoniani ġomi ġemi guruġa tu asi anina. ²⁰ Senaġi bema au iauka rakavari Barau ġena seġukai alai-vaġirini nai, boġono riba, Barau ġena Basileia, ġena veġitaġau seġukana, tu ġomi ġemi ai varau beraġasi.

²¹ Kokore tarimana ma ġena vaġivaġi dagarari ġesi ġena numa beġita-ġauani nai, ġena farefare tu roġo beġe tanu-ginikauni. ²² Senaġina kokore vedaurea tarimana ta ma beiaġomani, mai tarima bevaġa-vevaġiani, benamo bevaġa-darereani, ġia ġena vaġivaġi dagarari, veġabidadama dagarari, beverariani, benamo ġena farefare mabarari bevare-rovorovorini.

²³ Deikara dia au ġatagu tu, au ġegu inai tarimana, ema deikara au ġesi asi etore-vegogoni tu eveiari-lausilausini.”

Iauka rakavana ma eġenoġoito

Mataio 12:43-45

²⁴ “Iauka rakavana ta tarima ta ġenana eraka-rosito, benamo gabu kaukauri na eraka-vanaġito, iaġana bene ġania etato, senaġi iaġaraġi gabuna ta asi edoġariato. Benamo ġia tauġena ekirato, ‘Naġenoġoi, araga-kwaneato numana ġana.’ ²⁵ Eġenoġoi-iaġoto, numa edoġariato. Numana tu veiareva ema ġitaġitana namo vedaurea. ²⁶ Benamo ġia na iauka rakava kwaikwairi imaima ruarua (7) ma eġori-iaġorito, mabarari ġeraka-toġato, monai ġetanuto. Moġa lorinai mo tarima tu tovotovonai ġena rakava tu kota misina, senaġi dokonai ġena rakava tu barego vedaurea.”

Verere moġonina

²⁷ Mo guruġa ekiraġiato-ġoi nai, vavine ta tarimarima ġutuma fakari na eguruġa-vaisito, ekirato, “Ġoi evaġa-maġurimoto e evini-rurumuto vavinenena tu namo!”

²⁸ Senaġi Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Iniġesi nokira, Barau ġena ġuruġa ġeseġaġiani ema ġekorana-iaġiani tarimari neġi namo!”

Seġuka vetoġana ġevetauato

Mataio 12:38-42; Mareko 8:12

²⁹ Tarimarima ġutuma na Iesu ġeruġa-ġeġeraġiato, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Toma ġuru tu ġuru rakavana! Seġuka vetoġana ġevetauani, senaġi vetoġa ta asi beġe doġariani, Iona, peroveta tarimana, vetoġana moġo. ³⁰ Korana Iona tu vetoġa ta Nineva tarimari ġeri ai, moġa ilailanai Tarimarima Natuna tu vetoġai beiaġoni mai ġuru tarimari ġeri ai. ³¹ Barau na tarimarima bekota-vinirini ġaronai, Seba vavine baregona o Kwin beruġa-vaisini, mai ġuru tarimari besamanirini, korana ġia tu ġena tanobara manaġana na eiaġomato, Solomona ġena iaunega guruġari bene seġaġiri ġana. Senaġi ġoġitaia, tarima ta na Solomona evanaġiani tu maiġa. ³² Barau ġena Kota baregona ġaronai, Nineva tarimari beġe ruġa-vaisini, toma ġuru tarimari beġe samanirini, korana Iona ġena ġobata ġeseġaġiato neganai, ġia ġeri rakava ġerina ġevetuġamaġi-kureto. Senaġi tarima ta na Iona evanaġiani tu maiġa.”

Tauġani mamana

Mataio 5:15; 6:22-23

³³ “Tarima ta na lamefa begabuani nai, asi bekure-toġaiani, diġu na asi beġoġoi-tariani, senaġi lamefa tore-torena gabuna korikorinai betoreani, beġe raka-toġani tarimari na mama beġene ġitaia ġana. ³⁴ Ġoi matamu tu ġoi tauġanimu ġena lamefa kavana. Bema ġoi matamu namo nai, tauġanimu mabarana bemamani. Senaġi ġoi matamu rakava nai, tauġanimu mabarana bemukunani. ³⁵ Moġa lorinai, lorimu bono vetore, mama ġoi nuġamu ai bemukunani garina. ³⁶ Bema ġoi tauġanimu mabarana mama na bevonuvonu-raġeni, mukuna kota maki asi betanuni, ġia tu mama dikadika, lamefa emore-rovorovoni, ġoi evaġa-mamamuni kavana.”

Iesu na Farisea tarimari ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari evanerito

Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 20:45-47

³⁷ Iesu eguruġa-ġosito nai, Farisea tarimana ta na ekeaiato, ġia ġesi beġene ġaniġani-vegogo; benamo ġena numa ġana eiaġoto, ġaniġani gabunai etanu-tarito. ³⁸ Mo Farisea tarimana na eġitaiato nai, nuġana efarevaġi-rakavato, korana Iesu tu asi eveġuriġito, (ġia seneri vereri ġeri vevaġanaġi ilailanai), senaġi eġani-ġanito moġo. ³⁹ Benamo Vereġauka na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġomi Farisea tarimami na ġemi kapusi ema disi muriri rekeri moġo ġoġuriġi-ġinikaurini, senaġi nuġami tu verariverari ema vei-taġuitaġui na ġevonu-fokafokato. ⁴⁰ Ġomi tu babo! Ġomi asi ġoribani, murika rekena eveiato Barauna na nuġana rekena maki ġia na eveiato? ⁴¹ Senaġi kapusi ema disi nuġari dagarari tu asi ġeri-ġari tarimari boġono viniri vau, dagara mabarari ġemi ai beġe veiarevani.

⁴² Farisea tarimami, vetuġami kika! Korana ġomi na Barau ġovarevareviniani dagarari misimisiri, ġemi sivoġa, kodukarava ema ġaniġani ġailauri maki karava gabanana (10) ġoveirini, karava sebona boubou dagaranaġi ġovaġa-iaġoani, senaġina vei-iobukaiobuka ema Barau uravinina maġurina tu ġoleaiiani. Ġomi na tu maiġeri veiġa baregori ġoro veiri ema mo veiġa keiri maki asi boġoro iaġuiri.

⁴³ Farisea tarimami, vetuḡami kika! Korana ḡemi ura rubu ai tu tanutanu namori ai boḡono tanu, ema ḡemi ura maki maketi gaburi ai beḡene vaḡa-namomi. ⁴⁴ Vetuḡami kika! Gomi tu asi ḡita vetoḡari gara gaburi kavana, tarimarima iatari na ḡeraka-vanaḡini nai ḡemirorini, ḡia asi ḡeribani mo tu gabu rakavana.”

⁴⁵ Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimana ta na Iesu evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu o, maiḡesi okirani nai, ḡai maki okira-fitoḡamani!”

⁴⁶ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Ḡomi taravatu ḡovevaḡa-riba iaḡiani tarimami maki vetuḡami kika! Ḡomi na maruna metori tarimarima ḡovaḡa-faḡarini, senaḡi ḡimami didina ta maki ḡeri marunai asi ḡoveḡabikauni, asi ḡovaḡa-kavarini. ⁴⁷ Vetuḡami kika! Ḡomi tubumi ḡatami na peroveta tarimari ḡevaḡi-maserito, ema ḡomi na tu ḡeri gara gaburi namori ḡoveirini. ⁴⁸ Moḡesi ḡomi tauḡemi tubumi ḡatami ḡeri veiḡa ḡokiraḡi-foforirini ema ḡovaḡa-moḡonirini; moḡoni veḡata, tubumi ḡatami na peroveta tarimari ḡevaḡi-maserito, ema ḡomi na ḡeri gara gaburi ḡoveirini. ⁴⁹ Moḡa lorinai Barau ḡena launega ekirani, ‘Au na peroveta tarimari ema apostolo tarimari batuḡu-iaḡorini ḡeri ai, benamo tari tu beḡe vaḡi-maserini, ma tari tu beḡe lai-lausilausirini.’ ⁵⁰ Moḡesi nai, peroveta tarimari mabarari ḡevaḡi-maserito, Barau na tanobara eveiato veḡata beiaḡoma mo maitoma, metona tu toma ḡuru tarimari na beḡe ḡabiani. ⁵¹ Abela ḡevaḡi-maseato, monana eiaḡomato mo Sakaria, ḡia tu fata veaḡana ema Barau ḡena numa veaḡana fakari ai ḡevaḡi-maseato. Aba, au na akiramini, mabarari metori tu toma ḡuru tarimari na beḡe ḡabiani!”

⁵² Taravatu ḡovevaḡa-riba iaḡiani tarimami, vetuḡami kika! Riba numana keo-fakana ḡatama-boka kina tu ḡomi na ḡoḡabiato. Ḡomi ḡereḡami asi boḡo raka-toḡani, ema ḡeraka-toḡa ḡetoni tarimari ḡeri dabara ḡomi na ḡokourini!”

⁵³ Iesu mo gabu na eraka-rosito, benamo taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari ema Farisea tarimari na ḡekira-fitoḡaiato, ema dagara vovoka ḡevedanaḡi-viniato, ⁵⁴ ḡeribaḡaniato, ḡeri ura tu dagara ta bene kiraḡi-kererea, be beḡene samania ḡana.

12

Ḡeḡofaḡofani tarimari boḡono nariri

¹ Mo faka nuḡanai tarimarima ḡutuma lelevaḡi varau ḡevevogoto, asi iaḡo asi-fana, benamo Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡa guinerito, ekirato, “Boḡono venari-ginikau Farisea tarimari ḡeri farao evaḡa-tubuani muramurana ḡerina, korana mani tu ḡia ḡeri ḡofaḡofa veiḡana bene. ² Vekouḡau dagarari mabarari beḡea foforini, vekuretoḡa guruḡari mabarari beḡea ribani. ³ Moḡa lorinai kara dagara mukunai ḡokiraḡiato, mamai beḡea seḡaḡiani, kara dagara koutoḡai seḡai ḡoguruḡa-ḡurato dagarana, beḡea kiraḡi-foforiani numa tuḡuna na, tarimarima mabarari na beḡene seḡaḡia ḡana.”

Barau bitana gari-vinia

Mataio 10:28-31

⁴ “Ḡataḡu mabarami, akiramini, tauḡani beḡe vaḡiani, ma murinai kara ta ma asi beḡe veiani tarimari gariri asi boḡono vei. ⁵ Senaḡi navaḡa-ribami, deikara garina boḡono vei: Barau boḡono gari-vinia. Tauḡani bevaḡiani

murinai ma ġena seġuka, ġomi ma befiu-ġuramini, karava eġara-vanaġi vanaġini gabunai. Aba, au na akiramini, ġia moġo boġono gari-vinia!

⁶ Bisini imaima (5) maki fene ruarua na moġo ġevoirini, ene? Senaġina Barau na tu sebana ta maki asi etuġa-rekwaiani. ⁷ Moġoni veġatana, ġomi tu debami ġuiri maki mabarari Barau na eiavi-ginikaurito. Be asi boġono gari; ġomi voimi tu varaġe lelevaġi, bisini ġutuma voiri maki ġovanaġirito!”

Iesu bekiraġi-foforiani ema bekira-ġuniġauani

Mataio 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ “Au na akiramini, deikara na au tarimarima ġoirari ai bekiraġi-foforiguni, ġia maki Tarimarima Natuna na Barau ġena aneru ġoirari ai bekiraġi-foforiani. ⁹ Senaġina au deikara na tarimarima ġoirari ai beruġaguni e bekira-ġuniġauguni, ġia maki Barau ġena aneru ġoirari ai baruġaiani e bakira-ġuniġauani.

¹⁰ Tarimarima Natuna deikara na bekira-rakavaiani, Barau na ġia ġena rakava betuġamaġi-fitoġaiani, senaġina deikara na Iauka Veaġa bekira-rakavaiani, ġia ġena rakava tu asi betuġamaġi-fitoġaiani.

¹¹ Iuda tarimari ġeri rubu ai beġe vaġa-kotamini, ema vanuġa vereri e Kota baregori ġeseġaġini tarimari ġoirari ġana beġe ġori-iaġomini nai, nuġami asi beġene vekwaraġi, aiġesi toma boġo guruġani o kara toma boġo kiraġirini.

¹² Korana Iauka Veaġa na mo ġaro ai kara boġo kiraġirini guruġari bevaġa-ribamini.”

Barabore - Farefare vovoka tarimana

¹³ Tarimarima ġutuma nuġana na tarima ta na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu o, au kakagu nokiraia, ġai tamama na eraga-kwanerito farefareri nevareri, be au tavi ta nevinigu.” ¹⁴ Iesu na evaġa-veato, ekirato, “Ġoi tau o, au tu deikara na ġomi taumi ruarua ġemi farefare-tore viriġi-viriġina ġana etoreguto?” ¹⁵ Benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Boġono boġeboġe! Lorimi boġono vetore, farefare vovoka mata-ġaniġaniri boġo veini garina; korana tarimarima ġeri maġuri korikori tu dia ġeri farefare vovoka na ġevaġa-ġorarini.”

¹⁶ Benamo mai barabore ekiraġiato, ekirato, “Farefare vovoka tarimana ta ġena tano na ġaniġani namori evaġa-ġorarito. ¹⁷ Ġia etuġa-maġito, ekirato, ‘Kamasi toma baveini? Mai ġaniġani mabarari tu ainai bana vaġa-vegogori?’ ¹⁸ Benamo ekirato, ‘Au tu maiġesi navei. Ġaniġani atorerini numari ġuineri narovori, benamo numa baregori naragari. Mainai vau au ġegu ġaniġani e farefare mabarari monai bana vaġa-vegogori. ¹⁹ Benamo au tauġegu bana vekira, ‘Ġoi ġemu dagara namori tu ġutuma gorogoro bovaġa-vegogori laġani vovoka ġana. Be, noiaġaraġi, noġaniġani, noniuniu e noverere.’ ²⁰ Senaġina Barau na ekiraiato, ekirato, ‘Kamuto, ġoi tu babo! Toma boġi ġoi ġemu maġuri aġabi-vaġiani ġemuna, benamo mai ġemu farefare bovaġa-vegogorini tu deikara na beġabirini?’

²¹ Maiġesina mo deidei tauġeri moġo ġeri farefare ġevaġa-vegogoni tarimari tu asi ġeri farefare Barau ġoiranai.”

Asi bono tuġamaġi-vekwaraġi

Mataio 6:25-34

²² Benamo Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Moġa lorinai, akiramini, ġemi maġuri asi boġono tuġamaġiri, kara boġo ġanini; o tauġanimi kara na boġo dabuġarini. ²³ Maġuri tu dagara baregona, a ġaniġani tu dagara keina, ema tauġani tu dagara baregona, a dabuġa tu dagara keina. ²⁴ Gaio ġotuġamaġiri, asi ġevarovaroni ema asi ġekwa-kwani; asi ġeri ġaniġani-tore

numari, senaġina Barau na eġuburini! Ġomi tu dagara baregomi, a manu tu kei! ²⁵ Ġomi deikara otuġamaġi-vekwaraġini nai, ġemu maġuri kota maia bovaġa-maukaiani? ²⁶ Mai dagara misina asi boveiani riba, karase nai tu dagara tari maia urari ai ovetuġamaġini?

²⁷ Boġa veraverari ġoġitari aiġesi ġegarani. Asi ġeġauveini ema dabuġa asi ġeturini. Senaġina akiramini, Kini Solomona ġena vedabuġa marevana maki ġevanaġiani. ²⁸ Bema Barau na tanobara ġauġari moġesi edabuġarini, ġia toma tu ġegarani, ma boinani tu karavai beġe fiu-raġerini, Barau na ġomi tu bevaġa-dabuġa ginikau-raġemini. Ġomi veġabidadama misimisi tarimami! ²⁹ Moġa lorinai asi boġono boġe vetau-vetau, kara toma ġoġanini e kara toma ġoniuni; ema asi boġono tuġamaġi-vekwaraġi maki. ³⁰ Korana Barau asi ribari tarimari mabarari tu maniġeri dagara ġevetaurini, a ġomi Tamami tu ma ribana maniġeri dagara tu ġoura-vinirini. ³¹ Senaġina Barau ġena Basileia boġono vetaua, benamo maniġeri dagara mabarari bevinimini.”

Farefare boġono vaġa-vegogo gubai

Mataio 6:19-21

³² “Seri misina, asi boġono gari, korana Tamami ġena ura tu ma nuġa namona ġesi ġena Basileia bene vinimi. ³³ Ġemi farefare ġovoivoi-iaġiri, ma moni asi-ġeri e asi-ġari tarimari ġoviniri. Asi beġe rakavani moni fusefuseri ġoġabiri, ġemi farefare gubai ġovaġa-vegogori, monai tu asi beġe korini, monai lema tarimari asi beġe raka-kavini ema faro na maki asi beġe vaġa-rakavarini. ³⁴ Korana tu ġomi ġemi farefare ainai, ġomi nuġami maki monai.”

Vetuġunaġi tarimari namori

Mataio 24:42-51

³⁵ “Ġauvei ġana boġono vedabuġa-tore ema ġemi lamefa beġene ġara-taġo. ³⁶ Vetuġunaġi tarimari na ġeri vere numai ġenari-taġoani kavana boġono tanu. Vevaġa-veġaraġo verekona na ma beġenoġoini, ġatama-bokai befidifidini nai, ġena ġatama beġene raga-keoa ġana. ³⁷ Vetuġunaġi tarimari roġo tataġa ġeri vere beġenoġoini tu namo. Moġoni akiramini, ġena rami beriġoani, ġaniġani gabunai bevaġa-tanurini, benamo ġaniġani bevinirini. ³⁸ Mo vetuġunaġi tarimari roġo naritaġo ġeri vere beġenoġoini tu namo, kamasi boġi nuġanai o boġiboġi rekenai beiaġomani.

³⁹ Senaġi boġono riba, bema numa tarimana ma ribana, kamara horai lema tarimana beiaġomani tu, numa benariani, be lema tarimana maki lema bevedaureani. ⁴⁰ Moġa lorinai ġomi maki boġono venari-taġo, korana Tarimarima Natuna tu asi ġotuġamaġiani aoanai beiaġomani.”

⁴¹ Benamo Petero na edanaġiato, ekirato, “Vereġauka, mai barabore tu ġai ġemai moġo okiraġiani, ba tarimarima mabarari ġeri ai maki?” ⁴² Vereġauka evaġa-veseto, ekirato, “Deikara tu mo farefare nari tarimari na guruġa eseġaġini ema veġa roroġotori eveini, ġena vere na eġabi-viriġiato, numa ema vetuġunaġi tarimari bene ġitaġauri, ema ġaniġani maki nega korikori ai bene viniri? ⁴³ Mo vetuġunaġi tarimana, ġena vere na ekiraiato ilailanai eġauveini, bema-ġoitaġoani tu namo. ⁴⁴ Moġoni akiramini, ġia tu ġena vere ġena farefare mabarari ġitaġauri tarimanai bevaġa-iaġoani. ⁴⁵ Senaġina bema vetuġunaġi tarimana bekirani, ‘Au ġegu vere ġena ġenoġoi tu bekwaibo rakava,’ benamo vetuġunaġi tauri ema vavineri bekwaririni, ma beġanini e beniu-babobaboni. ⁴⁶ Vetuġunaġi tarimana ġena vere ġena ġenoġoi ġarona tu asi etuġamaġiani ġaronai, ma asi eribaiani aoanai

beraḡasini. Ġena vere na bea basi-ḡutuḡutuani, ma asi ḡevaḡa-moḡonini tarimari ḡesi bea toreani.

⁴⁷ Mo vetuḡunaḡi tarimana ḡena vere ḡena ura tu ma ribana, senaḡi asi eḡabi-kavini ema ḡena vere ḡena ura asi eveiani tu, ribi baregona korikori beḡabiani. ⁴⁸ A vetuḡunaḡi tarimana asi ribana ḡena vere ḡena ura, ma bea ḡauvei-kavani, voina tu ribi, senaḡi asi vovoka beḡabini. Ġutumari eviniato tarimana ḡenana tu ḡutumari ma beura-viniani; vovoka lelevaḡiri eviniato tarimana ḡenana tu vovoka lelevaḡiri ma bevetau-viniani.”

Dia maino, senaḡi vetavi

Mataio 10:34-36

⁴⁹ “Au tu karava aḡabi-iaḡomaiato tanobara ḡana, ema ḡegu ura bere ḡarakau guine tu namo! ⁵⁰ Senaḡi au tu babatiso ta baḡabiani, ema au tu anuḡa-vekwarāḡini, beiāḡoni mo, bavaḡa-koriani! ⁵¹ Ġomi ḡotuḡamaḡini, au tu maino tanobara ḡana aḡabi-iaḡomaiato? Asiḡi, senaḡi akiramini, vetavikirakira urana na aiaḡomato. ⁵² Toma beiāḡoni mo ḡoira laḡaniri ai, bese tai imaima tu beḡe vetavi-kirani, toitoi beḡe veḡitani ruarua ḡerina, ema ruarua beḡe veḡitani toitoi ḡerina. ⁵³ Tamana natuna tauna ḡenana beveḡitani, natuna tauna tamana ḡenana beveḡitani; sinana natuna vavinena ḡenana beveḡitani, ma natuna vavinena sinana ḡenana beveḡitani; taḡama vavine barana taḡama vavine keina ḡenana beveḡitani, ma taḡama vavine keina taḡama vavine barana ḡenana beveḡitani.”

Aoa beraḡasini vetoḡana

Mataio 16:1-4

⁵⁴ Iesu na tarimarima ḡutama evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Bema ḡaro eketoni rekenai magube dubadubari ḡeraḡekauni ḡoḡitarini nai tu, ḡokirani, ‘Ġura beraguni,’ benamo eraguni. ⁵⁵ Ma gabina rekena (o south) na iavara eiaḡomani nai ḡokirani, ‘Ġaro beseḡukani,’ benamo ḡaro eseḡukani. ⁵⁶ Ġofaḡofa tarimami! Tanobara e guba vetoḡari kiraḡi-kiraḡiri tu ma ribami; kamasi nai mai toma ḡaro vetoḡana tu asi ribami?

⁵⁷ Karase nai tauḡemi na asi ḡotuḡamaḡi-fakaiani kara tu maoro? ⁵⁸ Esamanimuto tarimana ḡesi roḡo ḡoiaḡoni Kota ḡana nuḡanai boḡono maino. Bema asiḡina nai, Kota eseḡaḡini tarimana ḡimanai bea torekaumuni, ma Kota eseḡaḡini tarimana na folisi ḡimanai bea torekaumuni, benamo folisi na dibura numanai bea fiu-toḡamuni. ⁵⁹ Akiramuni, asi boraka-vaḡini, beiāḡoni mo, moni mabarana boa vaḡa-voi-ḡosiani.”

13

Ġemi rakava ḡerina boḡono vetuḡamaḡi-kure e boḡono raka-kure boḡo maseni ḡesi

¹ Mo negai tarima kota Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, benamo Iesu ḡekira-varaiato, Galilea tarimari Pilato na evaḡirito, ḡeri ginitaḡo dagarari Barau ḡeviniato-ḡoi nuḡanai; ḡia rarari tu ginitaḡo dagarari rarari ḡesi ebubu-sebonarito. ² Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ġomi ḡotuḡa-maḡini, mo Galilea tarimari moḡesi ḡevaḡirito-ḡoi nai, monana ḡevaḡa-moḡoniato, ḡeri rakava tu Galilea tarimari mabarari ḡeri rakava evanaḡirito? ³ Asiḡina! Au na akiramini, bema ḡemi rakava ḡerina asi boḡo vetuḡamaḡi-kureni, ḡomi mabarami moḡesi boḡo maseni ḡia ḡemaseto kavana. ⁴ A mo tarima gabanana imaima toitoi (18) Siloam kounai numa baregona eketoto ḡia iatari ai nai, evaḡirito tu kamasi? Ġomi ḡotuḡamaḡini, mo tarima ḡeri rakava tu Ieruselema tarimari mabarari ḡeri rakava evanaḡirito? ⁵ Asiḡina! Au na akiramini,

bema ġemi rakava ġerina asi boġo vetuġamaġi-kureni, ġomi mabarami maki boġo maseni ġia ġemaseto kavana.”

Barabore - Figi ġauna asi ġwana

⁶ Iesu na mai barabore ekira-vararito, ekirato, “Tarima ta ġena vine tavoġana nuġanai figi ġauna evaroato. Benamo eiaġoto, figi ġauna ġwaġwana ea vetauato, senaġina ġwana ta asi edoġariato. ⁷ Moġa lorinai ġena vamoka narinarina tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, ‘Noġitaia, laġani toitoi beġe iaġo, au mai ġau ġitaġitana aiaġomani, senaġina ġwana ta asi adoġariani. Nobasi-laua, korana asi tauna bene! Mai tano eġauvei-iaġi-taġuiani.’ ⁸ Senaġi vamoka ġitaġauna tarimana evaġa-veseto, ekirato, ‘Vereġauka, noraga-kwanea, mai laġani sebona moġo bene tanu. Au na bakwa-ġeġeraġiani ema tano namori ma babubuni. ⁹ Benamo ġwaġwana namori beġe burini laġani ġoirai tu namo, bema asiġi nai, vau bono basia.’ ”

Iesu na Sabadi ai asi erakato vavinena evaġa-namoato

¹⁰ Sabadi tai Iesu tu evaġa-ribatoġoi rubu ta nuġanai. ¹¹ Vavine ta monai iauka rakavana na eboroġiato, evei-kevekeveato laġani gabanana imaima toitoi (18). Ġia doġena eġeġevato, asi eruġa-vaisito-ġoi. ¹² Iesu na eġitaiato, benamo ekea-iaġomaiato, ekiraiato, “Vavine o, ġoi tu mani keve manina na varau bofaka.” ¹³ Benamo Iesu ġimana mo vavine iatanai eveġabikauto nai, vaġa-sebo moġo doġena eroroġototo, Barau evaġa-raġeato.

¹⁴ Rubu ġitaġauna tarimana ebaruto, korana Iesu na Sabadi ai evevaġa-namoto nai. Moġa lorinai ġia na tarimarima evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġaro imaima sebona tarimarima ġeri ġauvei ġarori. Mo ġaro ai vevaġa-namo uranai boġono iaġoma, senaġi Sabadi ai asi boġono iaġoma.”

¹⁵ Vereġauka na evaġa-veseato, ekirato, “Ġofaġofa tarimami! Sabadi ai ġemi boromakau o doniki asi ġoruġarini, ġeri numa na asi ġoġori-rosirini nanu niu? ¹⁶ A mai vavine, Aberahamo besena vavinena, Satani na laġani gabanana imaima toitoi (18) ebarubaruato, au na Sabadi ai barubaru ġenana asi baruġaiani ba?” ¹⁷ Moġesi ekirato nai, ġebaru-viniato-ġoi tarimari ġemaiakarito, senaġi tarimarima mabarari na Iesu ġena veiġa boruri ġeġitarito nai, ġeiaku-rakavato.

Barabore - Mastadi ġauna ġutuna

Mataio 13:31-32; Mareko 4:30-32

¹⁸ Benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Barau ġena Basileia tu aiġesi? Kara ġenai bavaġa-ilailaiani? ¹⁹ Ġia tu mastadi ġauna ġutuna kavana. Tarima ta na eġabiato, ġena vamokai evaroato. Mastadi ġauna ġutuna egarato, ġau ai eiaġoto, benamo guba manuri leganai ġesikokauto.”

Faroo evaġa-tubuani muramurana

Mataio 13:33

²⁰ Iesu na ma edanaġirito, ekirato, “Barau ġena Basileia tu kara ġesi bavaġa-ilailaiani? ²¹ Ġia tu maġesi, vavine ta na farao evaġa-tubuani muramurana kotuna ta moġo eġabiato, benamo farao fuseri toitoi ġesi egiroato, eiaġoto mo, muramura na mabarana evaġa-tubu baregoato.”

Barau ġena Basileia rakatoġana

Mataio 7:13-14; 7:21-23

²² Iesu Ierusalemata dabaranai eiaġoto-ġoi nai, vanuġa baregori ema keiri nuġari ai evevaġa-ribato-ġoi. ²³ Tarima ta na edanaġiato, ekirato, “Vereġauka, tarima viravira moġo beġe maġurini ba?” Iesu na evaġa-veserito, ekirato, ²⁴ “Boġono vebibi-toġa, ġatama-boka kibobona boġono

raka-toġa ġana, korana au na akiramini, tarimarima ġutuma ġeraka-toġa ġetoni, senaġi asi beġe raka-toġani. ²⁵ Numa tarimana bevariġisini, ġatama-boka bekouani murinai, ġomi tu murikai boġo ruġa-taġoni, ġatama-bokai boġo fidifidini, boġo kirani, 'Vereġauka, ġai ġema ġatama-boka nokeoa!' senaġi ġia bekirani, 'Au asi ribagu ġomi ainana boġo iaġoma!' ²⁶ Benamo ġomi boġo kirani, 'Ġai tu ġoi ġesi taġaniġanito-ġoi ema taniuniu-vegogoto-ġoi; ema ġoi tu ġai ġema vanuġa ġatamanai ovevaġa-ribato-ġoi!' ²⁷ Senaġina ġia ma bekirani, 'Au asi ribagu ġomi ainana ġoiġomani. Au ġeguna ġoraka-veġita vei-rakava tarimami!' ²⁸ Benamo Aberahamo, Isako, Iakobo, ema peroveta tarimari mabarari boġo ġitarini Barau ġena Basileia nuġanai, senaġi ġomi tu murikai beġe dori-rosimini; mo ġaro ai boġo taġini, gadikami beġe veġara-tarini. ²⁹ Tarimarima ġaro eraġekauni ema ġaro evariġoni, e debana (o north) ema gabina (o south) rekena na beġe iaġomani, beġe tanu-tarini vereko ai Barau ġena Basileia nuġanai. ³⁰ Boġono riba, toma ġegabini tarimari tu beġe ġuineni, a ġeguineni tarimari tu beġe gabini."

Iesu Ierusalemata taġina eveito

Mataio 23:37-39

³¹ Mo negai Farisea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto, ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, "Mai gabu noraga-kwanea, gabu ta ġana noiaġo, korana Heroda eurani ġoi bene vaġimu etoni." ³² Iesu evaġa-veseto, ekirato, "Ġoiġo, mo boġa kwaivana ġoa kiraia, 'Au tu iauka rakavari alai-vaġirini ema tarimarima avaġa-namorini toma, boinani, ema ġaro vaġa-toitoinai ġegu ġauvei bavaġa-kori ġinikauani.' ³³ Senaġi toma, boinani, ilaġani ġegu iaġoiġo ai roġo baiġoni, korana peroveta tarimana tu irau gabu ai asi bemaseni, senaġi Ierusalemata moġo!

³⁴ Ierusalemata, Ierusalemata o, ġoi na peroveta tarimari ovaġirini ema Barau na etuġu-iaġosirini tarimari fore na otaki-maserini. Nega ġutuma aurato, natumi bana gana-ġeġeraġiri, kokoroku vavinena na natuna egoru-taririni kavana, senaġi ġomi tu asi ġourato! ³⁵ Moġa lorinai ġemi vanuġa e Rubu Veġa korina betanuni. Au na akiramini, ġomi roġo au asi boġo ġitaguni, beiaġoni mo, ġaro ta beraġasini, monai vau boġo kirani, 'Barau aranai eiaġomani tauna sivaġa-namoa.'"

14

Iesu na Sabadi ai keve tarimana evaġa-namoato

¹ Sabadi tai Iesu (ġekeaiato nai) eiaġoto, Farisea ġeri veġorikau tarimana ta ġena numai beġene ġaniġani ġana, benamo tarimarima na ġena veġa ġeġita-ġinikaurito-ġoi. ² Monai tarima ta ġia tauġanina eroro-roroto, Iesu ġoiranai etanu-taġoto. ³ Benamo Iesu na taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari e Farisea tarimari edanaġirito, ekirato, "Sabadi ai keve vaġa-namo tu maoro ba asiġina?" ⁴ Senaġi ġia asi ġeguruġato, ta na maki asi evaġa-veseato. Benamo Iesu na mo keve tarimana eġabiato, evaġa-namoato murinai etuġuato. ⁵ Benamo ekirarito, ekirato, "Ġomi deikara natumu o ġemu boromakau nanu gurina nuġanai bere keto-ġura nai, ġoi na Sabadi ai boro inu-raġea ba asiġina?" ⁶ Senaġi ġia na Iesu asi ġevaġa-veseato.

Barabore - Veġaraġo verekona

⁷ Iesu na varivari tarimari eġitarito, tanutanu namori moġo ġeġaunarito, benamo ġeri barabore ta ekiraġiato, ekirato, ⁸ "Bema tarima ta na bekeamuni, veġaraġo verekona raka-vegogonai, gabu namonai asi bono tanu-tari, korana irau vereko ġorikauna tauna na tarima barana ta bekeaiani

gesi. ⁹ Benamo ekeamito tarimana beiaḡomani, bekiramuni, ‘Noveḡita, mai vere ḡena tanutanu novaḡa-fakaia.’ Ġoi tu bemaikamuni, benamo botanurigōni. ¹⁰ Bema ḡoi ḡekeamuni nai, tanutanu tanonai bono tanu. Benamo vereko ḡorikauna tarimana beiaḡomani nai, bekirani, ‘Ġata, tuḡuna ḡana novaraḡe.’ Benamo ḡoi tu beḡe vaḡa-raḡemuni vereko tarimari mabarari na. ¹¹ Korana tu tauḡena eveḡabi-vaisini tarimana tu, Barau na betore-rigōani, a tauḡena evetore-rigōni tarimana tu, beḡabi-vaisiani.”

¹² Iesu na vereko ḡorikauna tarimana ekiraiato, ekirato, “Bema ḡoi ḡaniḡani o vereko ta bodabaraiani nai, ḡatamu, tarikakamu, garagaramu o sevimu ai ḡetanuni taḡa tarimari asi bono keari, korana ḡia na ḡoi ma beḡe keamuni, ḡoina keakau beḡe vaḡa-voiani. ¹³ Senaḡi bema vereko ta bodabaraiani nai, gara veḡubu, tauḡaniri rakava, kwaku rakava, mata-bubu tarimari bono keari, ¹⁴ benamo ḡoi tu Barau ḡena vevaḡa-namo boḡoitaḡoani. Moḡoni, ḡia na asi beḡe vaḡa-voimuni, senaḡi veḡa iobuka-iobuka tarimari mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini ḡaronai vau, voimu boa ḡoitaḡoani.”

*Barabore - Vereko barana
Mataio 22:1-10*

¹⁵ Iesu ḡesi ḡeḡaniḡani-vegogoto tarimana ta na mo guruḡa eseḡaḡiato nai, ekiraiato, ekirato, “Barau ḡena Basileiai vereko bea ḡaniani tarimana tu beiakuni.” ¹⁶ Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Tarima ta na vereko barana ta edabaraiato, benamo tarimarima ḡutuma ekearito. ¹⁷ Ġani-vereko ḡaronai ḡena vetuḡunaḡi tarimana ta etuḡuato, ekearito tarimari nea kirari, ‘Goiaḡoma, dagara mabarari beḡe rovina-toreri.’ ¹⁸ Senaḡi ḡia mabarari ḡekira-sirivaḡito. Ta ekirato, ‘Au tu tano ta bavoia, be aurani bana ḡitaia nai, asi bono baru.’ ¹⁹ Ta ma ekirato, ‘Au tu boromakau gabanana (10) bavoiri nai, aiaḡoni fokafokai atovo-naḡirini, be asi bono baru.’ ²⁰ Ta ma ekirato, ‘Au tu inivau mo haveḡaraḡo nai, asi baiaḡosini.’

²¹ Vetuḡunaḡi tarimana eḡenoḡoito, ḡena vere ekira-varaiato. Benamo numa tarimana ma baruna ḡesi ḡena vetuḡunaḡi tarimana ekiraiato, ekirato, ‘Noraga-iaḡo vanuḡai, gara veḡubu, tauḡaniri rakava, mata-bubu ema kwaku rakava tarimari bono ḡori-iaḡomari.’ ²² Benamo vetuḡunaḡi tarimana eḡenoḡoito, ekirato, ‘Vere o, mani ḡemu ura ḡauveina tu varau haveia, senaḡi numa roḡosi bene vonu.’ ²³ Benamo vere na vetuḡunaḡi tarimana ma ekiraiato, ekirato, ‘Noiaḡo dabara barai ema vamoka dabarari ai, tarimarima bono kirari, beḡene iaḡoma, be auna numa benema vonu. ²⁴ Au na akiramini, akearito tarimari ta na ḡegu vereko ḡaniḡanina misina ta asi bevaḡa-mamiani.’ ”

*Barabore - Iesu ḡena mero tu vevaḡa-gwaḡiḡi tarimari
Mataio 10:37-38*

²⁵ Tarimarima ḡutuma-bara Iesu ḡesi ḡeiaḡoto-ḡoi, benamo eruḡa-kureto, ekirarito, ekirato, ²⁶ “Bema tarima ta eurani, au ḡegu ai bene iaḡoma etoni, senaḡi ḡia tamana ema sinana, ḡaraḡona ema natuna, kakana tarina ema tauḡena ḡena maḡuri maki veuraviniri asi betuḡamaḡi-fitōḡaiani nai, ḡia tu dia au ḡegu mero. ²⁷ Deikara tauḡena ḡena satauro asi beḡwaiiani, benamo au murigu na asi berakani, ḡia tu dia au ḡegu mero.

²⁸ Bema ḡomi ta eurani numa ta bene ragaia etoni nai, betanu-tari guineni, numa voina beribaiani, moni beilailani ba asigina, ene? ²⁹ Irau ḡauvei besinaiani, benamo asi bevaḡa-koriani, mabarari na beḡe ḡitaiani tarimari

na beḡe rikiriki-iaḡiani, ³⁰ beḡe kirani, ‘Mai tarima na esinaiato, senaḡi asi evaḡa-koriato.’

³¹ O kamara vanuḡa verena, irau vanuḡa verena ta bene vetari-vinia etoni, benamo asi betanu-tari guineni, sisiba asi bevetauni, ḡena vetari tarimari mabarari 10,000, ema reke ta vere ḡena 20,000, ḡia ḡeiaḡoma-viniani nai, bevaḡa-darereani ba? ³² Bema ḡia asi ilaila nai, ḡia aranai ḡena tarima tari betuḡu-iaḡorini, mo doḡoro barana roḡo fakari manaḡa nuḡanai, maino beḡene ḡabia dabarana beḡea veiani. ³³ Moḡa ilailanai deikara ḡena dagara mabarari asi beiaḡuirini tu asi au ḡegu mero.”

Barabore - Damena
Mataio 5:13; Mareko 9:50

³⁴ “Damena tu namo, senaḡi bema damena mamina berekwa-rekwani nai, kamara dabarai mamina ma beḡenoḡoini? ³⁵ Ḗia tu asi ilaila tano vaḡa-namona ema asi namo varovaro dagarari ḡesi vaḡa-garari ḡana; moḡa lorinai tarima na beḡe fitoḡaiani. Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!”

15

Barabore - Rekwerekwa mamoenā
Mataio 18:12-14

¹ Takesi gogo tarimari ema vei-rakava tarimari ḡutuma Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ḡena guruḡa beḡene seḡaḡiri ḡana. ² Farisea tarimari ema taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari ḡemugumuguto, ḡekirato, “Mai tarima tu rakava tarimari eḡabi-raḡerini ema ḡia ḡesi ḡeḡanigani-vegogoni!”

³ Benamo Iesu na mai barabore ḡeri ekiraḡiato, ekirato, ⁴ “Bema ḡomi ta ma ḡena mamoe sinau ta (100), benamo sebona berekwa-rekwani nai, ḡia tu kara beveini? Ḗia na 99 tano fakanai beraga-kwanerini, edobito mamoenā bevetauani mo beḡoitaḡoani. ⁵ Bedoḡariani nai, ḡabanai befaḡa-gabagabaiani ma iakuna ḡesi, ⁶ benamo numa ḡana beiaḡoni. Beraḡasini nai, ḡatana e sevina tarimari bekearini, bekirani, ‘Sima iaku-vegogo, korana ḡegu mamoe, edobito dagarana, ma badoḡaria.’ ⁷ Au na akiramini, moḡa ilailanai rakava tarimana ta ḡena rakava ḡerina evetuḡamaḡi-kureni nai, gubai iaku ema verere tu barego lelevaḡi, a vei-iobukaiobuka tarimari 99 ḡeri vei-iobukaiobuka dairi ai asi beḡe vetuḡamaḡi-kureni maki bevanaḡirini.”

Barabore - Rekwerekwa monina

⁸ “Bema vavine ta ḡena silva moniri mabarana gabanana (10), benamo sebona bevei-rekwa-rekwani nai, ḡia tu kara beveini? Ḗia na lamefa begabuani, numa bedaroani, mo moni sebona bevetau-ḡitakauani mo bea ḡoitaḡoani. ⁹ Bedoḡariani nai, ḡia na ḡatana e sevina tarimari bekearini, bekirani, ‘Sima iaku-vegogo, korana tu ḡegu silva monina, erekwa-rekwato dagarana, varau badoḡaria.’ ¹⁰ Au na akiramini, rakava tarimana ta ḡena rakava ḡerina evetuḡamaḡi-kureni nai, Barau ḡena aneru moḡesi beḡe iakuni.”

Barabore - Rekwerekwa merona

¹¹ Iesu ma ekirato, “Tarima ta natuna ruarua. ¹² Tau muriseina na tamana ekiraiato, ekirato, “Tama, ḡitana farefare novareri, be au debagu farefareri tu novinigu.’ Benamo farefare mabarari natuna ruarua fakari ai evarerito. ¹³ Ḗaro asi vovoka ḡeiaḡoto nuḡanai, tau muriseina ḡena farefare evaḡa-vegogoto, benamo tano manaḡa ḡana erakato. Monai ḡena farefare ea ḡere-iaḡirito. ¹⁴ Ḗena farefare mabarari evaḡa-koririto murinai, mo tano

ai doḡe barego eḡorato. Ġia varau asi-ḡena, asi-ḡana. ¹⁵ Benamo eiaḡoto, mo tanobara tarimana ta ḡenai ḡauvei ea vetauto, benamo ḡia na etuḡuato ḡena tano ai bai bene ḡitaḡauri ḡana. ¹⁶ Ġia evito-rakavaiato nai, bai ḡari ḡaniḡani bene ḡaniri etato, senaḡi mo ḡaniḡani maki ta na asi eviniato. ¹⁷ Benamo ea vetuḡamaḡi-kureto, ekirato, ‘Tamagu ḡena ḡauvei tarimari tu vovoka, ema ḡari ḡaniḡani maki ḡutuma, senaḡi au tu mainai vitona evaḡiguni. ¹⁸ Naḡenoḡoi, tamagu ḡenai naiḡo, benamo bana kiraia: Tama, Barau ḡoiranai ema ḡoi ḡoiramu ai avei-rakavato. ¹⁹ Au tu asi ilaila ḡoi natumu ai ma bono kiraḡigu; senaḡi anoḡimuni, ḡemu vetuḡunaḡi tarimanai bono vaḡa-iaḡogu, banasi.’ ²⁰ Benamo evariḡisito, tamana ḡenai eiaḡoto.

Gabu manaḡa na roḡo eiaḡomato-ḡoi nai, tamana na varau eḡita-doḡariato, benamo evetuḡa-rakavaiato, benamo eraga-iaḡoto, ea faḡa-maḡuriato, everauato. ²¹ Benamo natuna na ekiraiato, ekirato, ‘Tama, au tu Barau ḡoiranai ema ḡoi ḡoiramu ai ma ḡegu vei-rakava. Au tu asi ilaila ḡoi natumu ai bono kiraḡigu.’ ²² Senaḡi tamana na ḡena vetuḡunaḡi tarimari evaḡa-guruḡarito, ekirato, ‘Ġoraga-vei! Dabuḡa namo vedaureana ta ḡoḡwa-iaḡomaia, ḡoma vaḡa-riḡoa. Rini ta didinai ḡoma dori-toḡaia, ema tamaka maki kwakunai ḡoma toreri. ²³ Ema boromakau natuna ma monana ḡoḡwa-iaḡomaia, ḡovaḡia, benamo bisini ḡania e bisini verere-vegogo. ²⁴ Korana natugu maiḡa emaseto, senaḡi ma bemaḡuri-ḡenoḡoi; erekwa-rekwato, senaḡi ma bama doḡaria!’ Benamo ḡia ḡeverere-vegogoto.

²⁵ Natuna tau guinena tu vamokai. Vamoka na eḡenoḡoito, numa eiaḡo-viniato-ḡoi nai, mari e bara gururi eseḡaḡirito. ²⁶ Benamo vetuḡunaḡi tarimana ta ekeaiato, mo guru korana evedanaḡi-iaḡiato. ²⁷ Vetuḡunaḡi tarimana na evaḡa-veseato, ekirato, ‘Ḡoi tarimu beḡenoḡoi, tamamu na ma namona e ma maḡurina ḡesi bema doḡaria lorinai, ḡia na vetuḡunaḡi tarimari bevaḡa-guruḡari, boromakau natuna ma monana ḡesi beḡe vaḡia.’

²⁸ Tau guinena ebaru-rakavato, numai asi eraka-toḡato, benamo tamana eraka-rosito, enoḡiato neraka-toḡa ḡana. ²⁹ Senaḡi ḡia na tamana evaḡa-veseato, ekirato, ‘Noḡitaia, au tu laḡani ḡutuma ḡoi rekemu ai atanuni, vetuḡunaḡimu aiaḡo-vinini, ḡemu ura mabarana akorana-iaḡirini, ḡemu vevaḡa-naḡi ta asi afitoḡaiato, senaḡi ḡoi na nanigosi natuna ta maki asi oviniguni au ma ḡatagu ḡesi vaḡa-iaku-iaḡima ḡana. ³⁰ A mai natumu mata-boraḡa vavineri ḡeri ai ḡemu farefare mabarari bea vaḡa-koriri; bea ḡenoḡoi nai tu, ḡoi na tu boromakau natuna mona mase bovaḡia ḡia ḡana!’

³¹ Tamana evaḡa-veseto, ekirato, ‘Natugu, ḡoi tu au sevigu ai otanu-vanaḡi vanaḡini, au ḡegu dagara mabarari tu ḡoi ḡemu. ³² A toma ḡita si-iaku, bisini verere, korana tarimu emaseto, senaḡi bemaḡuri; erekwa-rekwato, senaḡi ma bitama doḡaria.’ ”

16

Vetuḡunaḡi tarimana ḡena tuḡamaḡi-iobuka

¹ Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, ‘Farefare e moni vovoka tarimana ta etanuto-ḡoi. Benamo tarima kotari na farefare vovoka tarimana ḡekira-varaiato, ḡia ḡena farefare ḡitaḡauna tarimana na ḡena farefare eḡere-iaḡirini. ² Moḡa lorinai taḡa tarimana na ekea-toḡaiato, benamo ekirato, ‘Ḡoi varimu baseḡaḡia moḡoni ba? Au ḡegu ḡauvei oḡwa-ragaiato nai, novevariflu-iaḡia, korana initoma ḡoi tu dia au ḡegu farefare narinarina tarimana.’ ³ Benamo mo farefare ḡitaḡauna tarimana etuḡamaḡito, ekirato, ‘Au ḡegu baregona na toma evaḡa-dokoguni ḡegu ḡauvei na. Kara haveini?’

Au tu asi gwadagu baiaraḡani ema noḡinoḡi au ḡegu ai tu maiaka dagarana.’
⁴ Etuḡamaḡito-ḡoi nuḡanai, ekirato, ‘Mai bama riba kara baveiani! Benamo bevaḡa-dokoguni nai, ḡatagu namori ḡutuma na beḡe ḡabi-raḡeguni ḡeri numai.’

⁵ Moḡa lorinai ḡena baregona ḡenai ḡeḡabi-toreto tarimari mabarari ekea-vegogorito. Benamo ta edanaḡiato, ekirato, ‘Ḳoi ḡemu ḡabitore tu vira?’

⁶ Evaḡa-veseto, ekirato, ‘Olive diḡana kavaburi sinau imaima toitoi (800).’ Benamo farefare ḡitaḡauna tarimana na ekiraiato, ‘Ḳemu ḡabitore fefana maiḡa, noraga-tanutari, benamo sinau vasivasi (400) notorea.’
⁷ Benamo ta ma edanaḡiato, ekirato, ‘Ḳoi ḡemu ḡabitore tu vira?’ Ḳia ekirato, ‘Widi fuseri mabarari 1,000.’ Benamo farefare ḡitaḡauna tarimana na ekiraiato, ‘Ḳemu ḡabitore fefana maiḡa, noḡabia, benamo sinau imaima toitoi (800) notorea.’

⁸ Dokonai mo farefare narinarina tarimana rakavana ḡena baregona na evaḡa-raḡeato, korana ḡena tuḡamaḡi-iobuka dainai. Korana tanobara tarimari tu ḡeiaunega-lelevaḡito ḡeri tanu-vegogo ai, a mamai ḡetanuni tarimari tu asiḡina.

⁹ Au na akiramini, mai tanobara farefareri e moniri rakavari ḡerina tarimarima tu ḡomi ḡatami ai boḡono vaḡa-iaḡori, korana ḡemi moni bea korini nai, ḡomi tu beḡe tanu-vanaḡi vanaḡini numari ai beḡene ḡabi-raḡemi gubai.

¹⁰ Deikara dagara misina ḡauvei-iaḡina ma ribana nai, dagara baregona maki ḡauvei-iaḡina ma ribana; ema deikara dagara keinai beḡofaḡofani nai, dagara baregonai maki beḡofaḡofani. ¹¹ Bema ḡomi tanobara farefareri e moniri ḡauvei-iaḡiri asi ribami nai, Barau na kamasi farefare korikoriri gubai bevinimini boḡo ḡauvei-iaḡirini? ¹² Ema bema ḡomi tarima ta ḡena farefare asi boḡo ḡitaḡau-ginikaurini nai, Barau na ḡomi ḡemi farefare maki asi bevinimini?

¹³ Vetuḡunaḡi tarimana na baregona ruarua vetuḡunaḡiri asi beiaḡo-vinirini riba. Korana ḡia na ta tu asi beura-viniani, a ta tu beura-viniani; ta bevaḡa-moḡoniani, a ta tu beḡofaḡofa-iaḡiani. Ḳomi maki Barau ema moni nega sebonai vetuḡunaḡiri asi boḡo iaḡo-vinirini, asiḡina-ḡinavaḡi.”

Iesu ḡena guruḡa kota

¹⁴ Farisea tarimari tu moni ḡeuravini-baregorito-ḡoi. Iesu ḡena guruḡa mabarana ḡeseḡaḡiato nai, ḡerikiriki-iaḡiato. ¹⁵ Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḳomi tu tarimarima ḡoirari ai ḡovekiraḡini, senaḡi Barau tu nuḡami ribana. Tarimarima na ḡevaḡa-raḡerini dagarari Barau na tu asi eura-vinirini, etuḡamaḡi-fitoḡarini.

¹⁶ Mose ḡena taravatu ema peroveta tarimari ḡeri guruḡa ḡetanuto-ḡoi eiaḡomato mo, Ioane Babatiso ḡena negai. Monana Barau ḡena Basileia varina ḡeḡobata-iaḡiani nai, tarimarima mabarari ḡevebibi-toḡani beḡene raka-toḡa ḡana. ¹⁷ Guba ema tanobara beḡe rekwa-rekwani tu ma dabarana, senaḡi taravatu ḡena toutou ta maki asi berekwa-rekwani.

¹⁸ Tau ta na ḡaraḡona belaiani, benamo vavine ta ma beḡaraḡoani nai, ḡia mo tu veḡura-vanaḡi veḡana beveiani; ma tarima boruna ta na mo tau na elaiato vavinena moḡa ma beḡaraḡoani nai, ḡia maki beveḡura-vanaḡini.”

Farefare e moni vovoka tarimana ema Lasaro

¹⁹ “Farefare e moni vovoka tarimana ta etanuto-ḡoi. Ḳia tu dabuḡa namori moḡo eveito-ḡoi e ḡaro mabarari ai everereto-ḡoi ema ḡaniḡani namona moḡo eḡanito-ḡoi. ²⁰ Ḳena numa ḡatama bokanai tarima ta asi-ḡena ema asi-ḡana arana Lasaro eḡena-taḡoto-ḡoi. Ḳia tu kefina mabarana

lakufodo. ²¹ Eura-baregoto-ḡoi taḡa tarimana ḡana ḡaniḡani momori bene ḡani. Kwaiva maki ḡeiaḡoto, ḡia manūḡana ḡeamuserito-ḡoi.

²² Asi ḡena-ḡana tarimana emaseto, benamo aneru na Aberahamo sevina ḡana ḡeḡwa-iaḡoato. Farefare vovoka tarimana ma emaseto, benamo ḡeguriato. ²³ Mase gabunai (o Hades) midigu eḡanito-ḡoi nai, eboḡe-raḡeto, manaḡai Aberahamo eḡitaiato, ema Lasaro maki ḡia ḡesi. ²⁴ Benamo ekeato, ekirato, ‘Aberahamo, tamagu o, novetuḡagu, mani Lasaro notuḡua, ḡimana didina nanu ai nea duḡi-reia, be meagu moḡo nama vaḡa-ḡavea, korana tu au mai karava morenai midigu vovoka aḡanini.’

²⁵ Senaḡi Aberahamo ekirato, ‘Natugu o, notuḡamaḡia, ḡoi omaḡurito-ḡoi ḡarori ai dagara namori oḡabito-ḡoi, a Lasaro tu dagara rakavari eḡabito-ḡoi. Senaḡi toma ḡia tu everereni, a ḡoi tu midigu oḡanini. ²⁶ Ḡita fakarai maki koufa bara ta etanuni, moḡa lorinai maina na tarima ta maniḡana asi beiaḡosini, ema manina na maki ta maiḡana asi beiaḡomani.’

²⁷ Benamo farefare vovoka tarimana ekirato, ‘Tamagu o, anoḡimuni, Lasaro notuḡua tamagu ḡena numa ḡana. ²⁸ Au tarigu merori tu imaima. Ḡia na bene vaḡa-guruḡari, mai midigu ḡani gabuna ḡana beḡe iaḡomani garina.’ ²⁹ Senaḡi Aberahamo ekirato, ‘Mose ema peroveta tarimari tu ḡia ḡesi, be garori neḡi beḡene seḡaḡiri.’ ³⁰ Taḡa tarimana ekirato, ‘Asiḡi, tamagu! Senaḡi bema emaseto tarimana ta beiaḡoni nai, ḡia tu ḡeri rakava ḡerina beḡe vetuḡamaḡi-kureni.’

³¹ Aberahamo ekirato, ‘Bema Mose ḡena taravatu ema peroveta tarimari ḡeri ḡuruḡa asi beḡe seḡaḡirini nai, mase na tarima ta bere variḡisi-ḡenoḡoi maki asi ḡere seḡaḡi-vinia.’ ”

17

Vei-rakava ema rakava tuḡamaḡi-fitoḡari

¹ Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Tarimarima vaḡa-ketori dagarari roḡo beḡe ḡorani, senaḡi bevaḡa-ḡorarini tarimana tu vetuḡana kekei. ² Ḡia tu bere namo fore baregona ta ḡaiḡonai ḡere baru-kaua, benamo davarai ḡere fiu-reia, korana mai misimisiri ta rakavai beḡofa-toḡaiiani garina.

³ Moḡesi nai lorimi boḡono vetore! Bema ḡoi tarikakamu veiḡa rakavari eveini nai, bono kira-ḡoia, ema ḡena rakava ḡerina bevetuḡamaḡi-kureni nai, ḡena rakava bono tuḡamaḡi-fitoḡari. ⁴ Bema ḡia na ḡaro ta vaḡa-imaima ruarua (7) bevaḡa-rakavamuni, ema vaḡa-imaima ruarua (7) beḡenoḡoini ḡemu ai, bekirani, ‘Bavetuḡamaḡi-kure,’ betoni nai, ḡoi na ḡena rakava bono tuḡamaḡi-fitoḡari.”

Veḡabidadama

⁵ Iesu ḡena apostolo na Vereḡauka ḡevaḡa-guruḡaiato, ḡekirato, “Ḡema veḡabidadama novaḡa-baregori!” ⁶ Vereḡauka na evaḡa-veserito, ekirato, “Bema ḡomi ḡemi veḡabidadama tu mastadi ḡauna ḡutuna ḡena barego kavana, misina korokoro moḡo, senaḡi ḡomi na mai ḡau baregona o malberi ḡauna boḡo kiraiiani, ‘Noveraḡa-vaḡi, be davarai noa vevaro!’ boḡo toni, benamo garomi tu beseḡaḡiani.”

Vetuḡunaḡi tarimana ḡena ḡauvei

⁷ “Bema ḡomi ta ḡemu vetuḡunaḡi tarimana tano befokani o mamoe beḡita-ḡaurini murinai, ḡauvei gabuna na numa ḡana beiaḡomani nai, ḡoi na bokiraiiani, ‘Noraka-ḡariḡari, be noma ḡaniḡani,’ botoni ba? ⁸ Asiḡina, senaḡi

gōi bokirani, 'Ĝagu ĝaniĝani novei, ema bono vedabuĝa, be bonoma nari-ĝaugu; au bana ĝaniĝani ema bana niuniu-ĝosi murinai vau, ĝoi ma bono ĝaniĝani ema bono niuniu.' ⁹ Ba vetuĝunaĝi tarimana ĝena seĝaĝi ai dainai bevaĝa-namoani? Asiĝina. ¹⁰ Ĝomi maki moĝesi; bema Barau na bekiramini ĝauveiri mabarari boĝo veirini nai, boĝo kirani, 'Ĝita vetuĝunaĝi tarimara ĝera ĝauvei.' "

Iesu na lepera tarimari gabanana (10) evaĝa-namorito

¹¹ Iesu Ierusalemia eiaĝo-viniato-ĝoi nai, Samaria ema Galilea tanori vefakari na eraka-vanaĝito. ¹² Vanuĝa tai eraka-toĝato, benamo lepera tarimari gabanana (10) ĝesi ĝevedoĝarito. Roĝo manaĝai ĝeruĝa-tarito, ¹³ ĝia ĝekeato, ĝekirato, "Iesu! Ĝema Vereĝauka! Novetuĝama!"

¹⁴ Iesu na eĝitarito, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, "Rubu Veaĝa vereri ĝeri ai ĝoiĝo, be beĝenea ĝitami." Benamo ĝeiaĝoto-ĝoi nuĝanai, tauĝaniri ĝeveiarevato, ĝenamoto. ¹⁵ Tarima sebona moĝo ĝia fakari ai kefina eĝitaiato enamoto, benamo eĝenoĝoi-iaĝoto, Barau evonevone-raĝe viniato. ¹⁶ Benamo Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, evaĝa-namoato. Ĝia tu Samaria tarimana. ¹⁷ Iesu ekirato, "Tarima mabarari tu gabanana (10) beĝe namo. Imaima vasivasi (9) tu aiĝeri? ¹⁸ Kara dainai mai irau gabu tarimana ĝereĝana moĝo beĝenoĝoi-iaĝoma, Barau bema vaĝa-raĝea?" ¹⁹ Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, "Novariĝisi, noiaĝo, ĝemu veĝabidada na bevaĝa-maĝurimu."

*Barau ĝena Basileia beiaĝomani guruĝari
Mataio 24:23-28; 24:37-41*

²⁰ Farisea tarimari kota na Iesu ĝedanaĝiato, Barau ĝena Basileia tu aitoma beiaĝomani. Ĝia na evaĝa-veserito, ekirato, "Barau ĝena Basileia beiaĝomani tu asi boĝo ĝitaiani dagarana. ²¹ Tarima ta asi bekirani, 'Noĝitaia, iniĝa!' o 'Iomoĝa!'; korana Barau ĝena Basileia tu ĝomi fakami ai maniĝa."

²² Benamo ĝia na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, "Ĝaro ta beraĝasini nai, ĝomi ĝemi ura baregona tu Tarimarima Natuna ĝena ĝaro sebona ta moĝo boĝono ĝitaia, senaĝi asi boĝo ĝitaiani. ²³ Kotari na beĝe kiramini, "Tarimana iomoĝa!" o "Tarimana maigla!" beĝe toni. Senaĝi asi boĝono iaĝo, murinai asi boĝono raka. ²⁴ Korana kiriku eragani nai, morena gubai reketa-reketa ĝana eiaĝoni kavana, Tarimarima Natuna ĝena ĝaro nuĝanai maki moĝesi beveini. ²⁵ Senaĝi ĝia midigumidigu vovoka roĝo beĝani-guineni, ema toma ĝuru tarimari na roĝo beĝe kira-fitoĝaiani.

²⁶ Tarimarima Natuna beiaĝomani ĝaronai tu Noa ĝena negai kavana. ²⁷ Tarimarima mabarari ĝeĝaniĝanito-ĝoi, ĝeniuniuto-ĝoi, tau e vavine ĝeveĝaraĝoto-ĝoi, eiaĝomato mo, Noa ĝena lagatoi ai eraka-toĝato ĝaronai, benamo ĝutuĝutu na mabarari eĝutu-maserito. ²⁸ Lota ĝena negai maki moĝesi moĝo. Ĝeĝaniĝanito-ĝoi, ĝeniuniuto-ĝoi, ĝeivoivoito-ĝoi, ĝevaro-varoto-ĝoi, numa ĝeragato-ĝoi. ²⁹ Senaĝi Lota Sodoma eraga-kwaneato ĝaronai, karava ma salfa o fore seĝukari ĝesi guba na ĝeketo-firiĝoto, mabarari evaĝi-masemaserito. ³⁰ Tarimarima Natuna befoforini nai, maki moĝesina beĝorani.

³¹ Mo ĝaro ai, bema tarima ta tu numa tuĝunai etanu-taĝoni, numai asi ma bene raka-toĝa ĝena farefare bene ĝabiri. Ema bema tarima ta tu vamokai nai, ĝia ĝena numa ĝana asi ma bene ĝenoĝoi ĝena farefare ĝabiĝabiri. ³² Lota ĝaraĝona boĝono tuĝamaĝia! ³³ Deikara tauĝena moĝo ĝena maĝuri lorina

etoreani tarimana, ġena maġuri beleaiani; a ġena maġuri eleaiani tarimana na maġuri bedoġariani.

³⁴ Akiramini, mo boġi ai tarima ruarua geda sebonai beġe genani nuġanai, ta tu Barau na beġabi-vaġiani, (korana beġabi-raġeani nai), a ta tu betanuni, (korana bekira-fitoġaiani nai). ³⁵ Vavine ruarua widi giro dagarana beġe giro-vegogoani nai, ta tu beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni. [³⁶ Tarima ruarua vamokai beġe ġauveini nai, ta tu beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni.]”

³⁷ Iesu ġena mero na ġedanagiato, ġekirato, “Vereġauka o, ainai beġorani?” Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mase tauġanina etanuni gabunai, gaio maki monai beġe vegogoni, (be ġia na beġe vaġa-foforiani).”

18

Barabore - Vabu ema Kota eseġaġini tarimana

¹ Benamo Iesu na ġena mero ġeri barabore ta ekiraġiato. Mo barabore na bene vaġa-ribari, be vanaġivanaġi beġene ġauġau ema asi beġene moiramoirra ġana. ² Maiġesi ekirato, “Vanuġa tai Kota eseġaġini tarimana ta etanuto-ġoi. Ġia tu Barau garina asi eveito-ġoi, ema tarimarima maki asi egubakaurito-ġoi. ³ Mo vanuġa vabuna ta mai Kota eseġaġini tarimana ġenai eiaġo-ġenoġoi ġenoġoito-ġoi, ġena maoro evevaġa-doġe-gani viniato-ġoi ema ekirato-ġoi, ‘Novaġa-kavagu, be ġevaġa-rakavaguni tarimari davari noviniri!’ ⁴ Nega emanaġato nuġanai, Kota eseġaġini tarimana na vabu ġena ura veġana asi eveiato. Senaġi ġaro ta ġia tauġena evetuġamaġito, ekirato, ‘Au tu Barau garina asi aveini ema tarimarima maki asi agubakaurini, ⁵ senaġi dagara sebona tu, mai vabu na au evaġa-doġe-ganiguni nai, ġena ura veġana naveia, korana vanaġivanaġi beiaġomani, benamo au bevaġa-doġe-gani iaġoguni ġesi.”

⁶ Vereġauka ma ekirato, “Mo Kota eseġaġini tarimana kara etato, ġoseġaġia. ⁷ Be kamasi? Barau na eviriġirito tarimari, ġia ġenai boġi ema laġani mabarari ai ġetaġitaġini ema ġenoġinoġi-viniani tarimari, vevaġa-maoro nuġanai tu asi bevaġa-kavarini? Nevaġa-kavari ġana nai tu bekwai-boni? ⁸ Au na akiramini, ġeri maoro ai ġia na bevaġa-kava ġariġaririni. Senaġi Tarimarima Natuna ma beiaġomani nai, ġia veġabi-dadama tano-barai bedoġariani ba asiġina?”

Farisea tarimana ema takesi gogo tarimana

⁹ Tarima kotari ġeri tuġamaġi ġia tu vei-iobukaiobuka, a tarimarima mabarari tu vei-rakava tarimari. Iesu na mai tarima ġeri barabore ekiraġiato, ekirato, ¹⁰ “Tarima ruarua Rubu Veaġa ġana ġeiaġoto, ġea ġuriġurito; ta tu Farisea tarimana, a ta tu takesi gogo tarimana. ¹¹ Farisea tarimana ġereġana reke tai eruġato, benamo eġauġauto, ekirato, ‘Barau o, avaġa-namomuni, korana au tu dia tarima mabarari kavana, be seġafore tarimari, vei ġeġeva-ġeġeva tarimari, veġura-vanaġi tarimari. Avaġa-namomuni, korana au tu dia iomo takesi gogo tarimana kavana. ¹² Fura o wiki ta nuġanai au tu ġaro ruarua aġani-veaġani, ema adoġarini dagarari karava gabanana (10) aveirini, benamo karava sebona tu ġoi avinimuni.’

¹³ Senaġi takesi gogo tarimana tu manaġai eruġato, asi eboġe-raġeto gubai, kobana ebotaiato, ekirato, ‘Barau o, au tu rakava tarimagu, noma vetuġagu!’

¹⁴ Au na akiramini, takesi gogo tarimana tu Barau na evaġa-moġoniato, ma vei-iobukaiobukana ġesi vanuġa ġana eġenoġoito, a Farisea tarimana tu asiġina. Korana tauġena moġo eveġabi-varaġeni tarimana tu, Barau

na bevaġa-variġoani, a tauġena evevaġa-variġoni tarimana tu, bevaġa-varaġeani.”

Iesu na mero misiri evaġa-namorito
Mataio 19:13-15; Mareko 10:13-16

¹⁵ Tarima kotari mero misimisiri Iesu ġenai ġeġwa-iaġorito, ġimana iatari ai bene toreri ġana. Ġena mero na ġeġitarito, benamo ġekira-ġoirito. ¹⁶ Senaġi Iesu na mero misiri ekea-iaġomarito, ġena mero ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri au ġegu ai ġeiaġoma, asi ġolairi, korana maniġesina kavana tu Barau ġena Basileia tarimari. ¹⁷ Moġoni au na ġomi akiramini, dei na Barau ġena Basileia asi beġabi-raġeani mero misina kavana, Basileiai asi beraka-toġani.”

Farefare vovoka tarimana
Mataio 19:16-30; Mareko 10:17-31

¹⁸ Iuda tarimari ġeri vere tauna ta na Iesu edanaġiato, ekirato, “Ve-vaġa-riba taumu namona, au kara haveini vau, maġuri vanaġivanaġi badoġariani?” ¹⁹ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Ġoi karase nai au namogu okiraġini? Tarima ta asi namo, Barau moġo ġereġana. ²⁰ Taravatu ma ribamu, ‘Asi bono veġura-vanaġi, asi bono vaġivaġi, asi bono lema, asi bono vevaġa-daġa ġofaġofa, tamamu sinamu bono gubakauri.’” ²¹ Mo tarima ekirato, “Au keigu na beiaġoma toma mani taravatu mabarari akorana-iaġirini.” ²² Iesu na mo guruġa eseġaġiato, benamo ekiraiato, “Ġoi tu dagara sebonai moġo orabuni. Ġemu farefare mabarari novoivoi-iaġiri, moniri tu asi-ġeri ema asi-ġari tarimari bono viniri, benamo gubai ġoi ġemu farefare badoġaririni. Moġesi boveini vau, au murigu ai bonoma raka.” ²³ Mo guruġa eseġaġiato nai, nuġana emeto-rakavato, korana ġia tu farefare ġutuma tarimana.

²⁴ Iesu na eġitaiato, benamo ekiraiato, ekirato, “Farefare vovoka tarimari Barau ġena Basileia ġeri rakatoġa tu gwaġiġi rakava! ²⁵ Kamela nila kadarena na ġena rakatoġa tu kotuna gwaġiġi, a farefare vovoka tarimana Barau ġena Basileia rakatoġana ġia ġenai tu gwaġiġi rakava.” ²⁶ Tarimarima na mai guruġa ġeseġaġiato, benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Be, deikarari vau maġuri beġe doġariani?” ²⁷ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Tarimarima na asi beġe veirini riba dagarari tu Barau na beveirini riba.”

²⁸ Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġoi ribamu, ġai tu ġema dagara mabarari ġaraga-kwanerito, murimu ai ġarakani.” ²⁹ Iesu na ekirarito, “Moġoni akiramini, tarima ta ġena numa eraga-kwaneato, o ġaraġona, kakana, tarina, tamana, sinana, natuna Barau ġena Basileia uranai, ³⁰ ġia na mai maġuri nuġanai dagara ġutuma beġoitaġoni, ema mo negai vau maġuri vanaġivanaġi badoġariani.”

Iesu na ġena mase ma ekiraġi-foforiato
Mataio 20:17-19; Mareko 10:32-34

³¹ Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) eġori-veġitarito, benamo ekirarito, ekirato, “Ġoseġaġi! Ġita tu Ierusalem ġana tavarageini. Monai peroveta tauri na Tarimarima Natuna varina ġetore-guineto guruġari aniri mabarari beġe moġonini. ³² Irau bese (o Roma) tarimari ġimari ai beġe toreani. Ġia na beġe vaseva vaseva-iaġiani, beġe rikiriki-iaġiani e beġe kanunu-kanunuani. ³³ Beġe botaiani e beġe vaġi-maseani, senaġi ġaro vaġa-toitoinai vau ma bevariġisi-ġenoġoini.”

³⁴ Iesu ġena mero mo guruġa tauna asi ġeġoitaġoato. Guruġa anina ġia ġeri ai tu vekuretoġa. Ġia asi ribari Iesu na kara ekiraġiato.

Iesu na mata-bubu tauna evaġa-namoato

Mataio 20:29-34; Mareko 10:46-52

³⁵ Iesu tu Ieriko ekavinaġiato nai, mata-bubu tauna ta dabara rikinai etanu-taġoto-ġoi, enoġinoġito-ġoi. ³⁶ Tarimarima ġutuma dabarai ġerakavanaġito eseġaġito, benamo evedanaġito, “Mai guru anina tu kara?”

³⁷ Ġekirato, “Iesu, Nasareta tauna, eraka-vanaġini.” ³⁸ Benamo ekea-fouto, ekirato, “Iesu o, Davida natuna, au novetuġagu!” ³⁹ Ġoirai ġerakato tarimari na ġekira-ġoiato, senaġi ġia ekea-ġiġiraġe ġiġiraġeto-ġoi, “Davida Natuna o, au novetuġagu!”

⁴⁰ Iesu eruġa-tarito, benamo ekirato, “Ġoġori-iaġomaia!” Ġia eiaġomato, benamo Iesu na edanaġiato, ekirato, ⁴¹ “Kara ourani ġemu ai naveia otoni?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka o, matagu noma vaġa-iaġaia.” ⁴² Iesu ekirato, “Be, matamu nenamo, ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu.” ⁴³ Vaġa-sebo matana enamoto, eboġeboġe-ġinikauto, Iesu murinai erakato, Barau evaġa-raġeato. Mo veġa ġeġitaiato tarimari mabarari na maki Barau ġevaġa-raġeato.

19

Iesu ema Sagaio

¹ Iesu Ieriko ai eraġasito, benamo vanuġa nuġana na eraka-iaġoto-ġoi. ² Monai tu takesi gogo tarimari ġeri vere ta arana Sagaio; ġia tu moni ema farefare vovoka tarimana. ³ Ġia ġena ura tu Iesu neġita-vetoġaia ġia tu dei, senaġi tarimarima ġutuma ema ġia tu tau kubina nai, neġitaia ġana egerakavato. ⁴ Moġa lorinai eraga-guine-iaġoto, sikamoa ġauna tai eraġeto, Iesu monana beraka-vanaġini nai, bene ġitaia ġana.

⁵ Iesu mo gabu ai eraġasito, eboġe-raġeto, eġitaiato, benamo ekiraiato, “Sagaio, norakariġo-raġaraga, korana au toma tu ġoi ġemu numai batanuni bene.” ⁶ Benamo Sagaio eraga-rakariġoto, ma iakuna ġesi Iesu eġori-iaġoato ġena numa ġana. ⁷ Ġeġitaiato tarimari mabarari ġemugumuguto, ġekirato, “Mai tau tu rakava tarimana, ġena numai ea tanuni.”

⁸ Sagaio eruġa-vaesito, Vereġauka evaġa-guruġaiato, ekirato, “Vereġauka, noseġaġi! Ġegu farefare reke-ta tu gara veġubu tarimari bavimirini, ema ġena farefare aġabi-kavaiato tarimana tu, nega vaġa-vasivasi bavini-ġenoġoiani.” ⁹ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Toma vevaġa-maġuri tu mai numai bema raġasi, korana mai tarima maki Aberahamo natuna. ¹⁰ Korana Tarimarima Natuna tu rekwarekwa tarimari vetauvetauri ema bene vaġamaġuriri ġana eiaġomato.”

Barabore - Vetuġunaġi tarimari moni ġenarito

Mataio 25:14-30

¹¹ Mabarari ġeseġaġito-ġoi nuġanai, Iesu na ġeri barabore ta ekiraġiato. Korana ġia tu Ierusalemna ekavi-naġiato nai, ġia maboru ġekirato, Barau ġena Basileia tu mo negai beforini. ¹² Benamo ġia ekirato, “Dagi baregona tarimana ta gabu manaġana ġana eiaġoto, kini o vere dagina bene ġabia vau, ma bene ġenoġoi ġana. ¹³ Roġosi bere raka nai, ġena vetuġunaġi tarimari gabanana (10) ekea-iaġomarito, golo moniri ġia tata sebori-sebori evinirito, benamo ekirarito, ekirato, ‘Au murigu ai boġono ġauvei-iaġiri, be moni boruri tari ma boġono doġari.’

¹⁴ Senaġi ġena tanobara tarimari na asi ġeura-viniato-ġoi nai, murina na guruġa ġetuġuto, ġekirato, ‘Ġai asi ġaurani mai tarima ġai ġema vere ai bene iaġo.’ ¹⁵ Senaġi mo tarima na kini dagina ġeviniato murinai, eġenoġoi-iaġomato. Benamo ġena vetuġunaġi tarimari ekea-iaġomarito, beġene vaġa-ribaia, moni boruri vira ġia tata ġedoġarito.

¹⁶ Tarima giniguinena eiaġomato, benamo ekirato, ‘Vereġauka, golo monina sebna oviniguto nuġanai, au na tu moni gabanana (10) ma adoġaririto.’

¹⁷ Ġia na evaġa-namoato, ekirato, ‘Ġoi tu vetuġunaġi taumu namona! Dagara misiri oġauvei-iaġi ginikaurini nai, au na vanuġa mabarari gabanana (10) avinimuni, ġoi na boġita-ġaurini.’ ¹⁸ Vaġa-ruaruana eiaġomato, benamo ekirato, ‘Vereġauka, sebna oviniguto nuġanai, au na moni imaima ma adoġaririto.’ ¹⁹ Ġena vere na ekiraiato, ‘Ġoi tu vanuġa imaima boġita-ġaurini.’

²⁰ Vetuġunaġi tarimana ta ma eiaġomato, benamo ekirato, ‘Vereġauka o, ġoi ġemu moni sebna tu iniġa, au na muko ai akumuato, akure-toġaiato.

²¹ Au tu ġoi garimu aveito, korana ġoi tu asi vegubakau taumu. Tarima ġeri dagara oġabirini, ema dia ġoi na ovarorito dagarari obasirini e okwarini.’

²² Ġena vere na ekiraiato, ‘Ġoi tu vetuġunaġi tarimana rakavana! Tauġemu ġemu guruġa na bavevaġa-maoro vinimuni. Ġoi ribamu au tu asi vegubakau taugu, dia au ġegu dagarari aġabirini, ema dia avaroto dagarari abasirini.

²³ Be, karase nai ġegu moni tu banikai asi otoreato? Benamo au bara ġenoġoi nai tu, ma torekauna o interestina ġesi bara doġaria.’

²⁴ Benamo monai ġeruġa-taġoto-ġoi tarimari ekirarito, ekirato, ‘Mani moni sebna ġenai maniġa ġoġabia, moni gabanana (10) tarimana ġovinia.’

²⁵ Senaġi ġia na ġekiraiato, ‘Vereġauka, ġia ġena moni tu varau 10 beġabia.’

²⁶ Ġia evaġa-veseto, ekirato, ‘Au na akiramini, ma ġena-ġana tarimana tu ġutumari ma baviniiani, a asi ġena-ġana tarimana tu, ġenai misina maki baġabi-vaġiani.

²⁷ Senaġi au ġebaru-viniguni tarimari, asi ġeurato au ġia bana guine-iaġiri ġetato tarimari, ġoġori-iaġomari, au ġoiragu ai ġoma vaġi-maseri!’ ”

Iesu ġena rakatoġa Ierusalemaj ġevonevone-raġe viniato

Mataio 21:1-11; Mareko 11:1-11; Ioane 12:12-19

²⁸ Eguruġa-ġosito vau, Iesu eraka-guinetto, Ierusalemaj ġana evaraġeto.

²⁹ Betefage e Betania ekavinaġirito-ġoi nai, Olive Ġorona rekenai, benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġu-guinerito, ekirarito, ekirato, ³⁰ “Ġoira vanuġana ġana ġoiġo. Boġo raġasini nai, doniki natuna ta barutari boġo ġitaiani, iatanai tarima ta roġosi bene raġe. Boġono ruġaia, benamo boġono ġori-iaġomaia. ³¹ Bema tarima ta na bedanaġimini, bekirani, ‘Karase nai ġoruġaiani?’ betoni nai, ġomi boġono kira, ‘Vereġauka na eura-viniani.’ ”

³² Benamo tauri ruarua ġeiaġoto, Iesu na ekira-vararito ilailanai ġedoġariato. ³³ Doniki natuna ġeruġaiato-ġoi nuġanai, doniki biaguri na ġedanaġirito, “Ġomi tu karase mani doniki ġoruġaiani?” ³⁴ Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Vereġauka na eura-viniani.”

³⁵ Benamo Iesu ġenai ġeġori-iaġoato. Ġeri dabuġa barari doniki doġenai ġeivarito vau, Iesu ġevaġa-tanu-kauato. ³⁶ Iesu eiaġoto-ġoi nai, tarimarima ġeri dabuġa barari dabarai ġeivarito.

³⁷ Ierusalemaj varau ekavinaġiato, Olive Ġorona na evariġoto-ġoi, benamo Iesu ġena mero ġutuma lelevaġi ġeikuto, Barau ġevonevone-raġe viniato, korana nuġa-farevaġi veigari ġeġitarito nai. ³⁸ Ġekirato, “Ġera Vere baregona,

Vereġauka aranai eiaġomani Kinina,
sivaġa-namoa!

Maino gubai bene barego ema vevaġa-raġe tu guba tuġunai!”

³⁹ Benamo Farisea tarimari kota na tarimarima ġutuma nuġari na Iesu ġekiraiato, ġekirato, “Vevaġa-riba taumu, ġoi ġemu mero nokira-ġoiri!”

⁴⁰ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au na akiramini, bema ġia asi beġe koġoni nai, mai fore beġe koġoni.”

Iesu Ierusalemata taġina eveito

⁴¹ Iesu vanuġa barana Ierusalemata ġana eraka-kavinaġito, eġitaiato, benamo taġina eveito, ⁴² ekirato, “Toma ġaro ai ġemu maino korana boro ribaia bere namo! Senaġi toma, ġoi na asi oġitaiani. ⁴³ Ġarona beraġasini nai, ġebaru-vinimuni tarimari na tano beġe ragaiani, beġe kobe-ġeġeraġimuni, asi ġemu rakarosi dabarana. ⁴⁴ Benamo ġoi ema nuġamu ai ġetanuni tarimari beġe fuki-bubu-riġomini tano ai; fore maki ta iatanai asi beġe iaġuiani, korana Barau ġena vevaġa-kava emariġoto asi oribaiani nai.”

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato

Mataio 21:12-17; Mareko 11:15-19; Ioane 2:13-22

⁴⁵ Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, voivoi tarimari elai-rosirito, ⁴⁶ ekirarito, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai tu maiġesi ekirani, ‘Ġegu numa tu ġuriġuri numana beġe kiraġiani,’ senaġi ġomi na tu lema tarimari ġeri gumu gabunai boġo vaġa-iaġoa.”

⁴⁷ Iesu tu ġaro mabarari ai Rubu Veaġa nuġanai evevaġa-ribato-ġoi. Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ema Iuda vereri na ġia beġene vaġia dabarana ġevetauato-ġoi. ⁴⁸ Senaġi asi ġeri dabara, korana tu tarimarima mabarari ġeurato-ġoi, Iesu ġena guruġa ta maki asi beġene vei-ketoa.

20

Ierusalemata vereri na Iesu ġena seġuka korana ġevedanaġi-iaġiato

¹ Ġaro tai Iesu tu Rubu Veaġa nuġanai evevaġa-ribato-ġoi, Vari Namona tarimarima eġobata-vinirito-ġoi. Benamo Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ema Iuda vereri Iesu ġenai ġeiaġoto, ² ġedanaġiato, ġekirato, “Kamara seġukai ġoi na mai dagara oveirini? Dei na mai seġuka evinimuto?”

³ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au na maki vedanaġi ta avinimuni. Ġokira-varagu, ⁴ Ioane ġena babatiso veġana tu Barau ġenana eiaġomato, ba tarimarima ġerina?”

⁵ Ġia fakari ai ġeverorito, ġekirato, “Bema ġita bita kirani, ‘Barau ġenana,’ bita toni nai, ġia bekirani, ‘Karase nai Ioane asi ġovaġa-moġoniato?’ betoni. ⁶ Senaġi bema ġita bita kirani, ‘Tarimarima ġerina,’ bita toni nai, tarimarima mabarari na fore na beġe taki-maserani, korana ġia ġekirani, Ioane tu peroveta tarimana, ġetoni.” ⁷ Iesu ġevaġa-veſeato, ġekirato, “Ġai asi ribama,” ġetato.

⁸ Benamo Iesu na ġia maki ekirarito, ekirato, “Au na maki kamara seġukai mai dagara aveirini asi bakira-varamini.”

Barabore - Tavoġa ġitaġauna tarimari rakavari

Mataio 21:33-46; Mareko 12:1-12

⁹ Benamo Iesu na tarimarima mai barabore ekira-vararito, ekirato, “Tarima ta vine tavoġana evaroato vau, tavoġa ġitaġauna tarimari ġeri ai

eraga-kwaneato. Benamo erakato gabu ta ġana. Monai ġaro ġutuma ea tanuto. ¹⁰ Vine ġwari (o grapes) ġemaġeto, benamo ġia na ġena vetuġunaġi tauna ta etuġuato tavoġa narinarina tarimari ġeri ai, vine ġwari kota benea ġabi ġana. Senaġi tavoġa ġitaġauna tarimari na ġekwariato vau, ġimana kori ġetuġu-ġenoġoiato. ¹¹ Benamo vetuġunaġi tauna ta ma etuġuato, senaġi ġia maki ġevaġa-vevaġiato, ġevei-maiaka maiakaiato, ġimana kori ġetuġu-ġenoġoiato. ¹² Vetuġunaġi tauna vaġa-toitoina maki etuġuato, senaġi ġevaġa-vevaġi rakavaiato, kefina maki ma fauri vau ġelai-rosiato. ¹³ Benamo tavoġa biaguna ekirato, ‘Au tu kara ma haveini? Au natugu, auravini-baregoani merona, na-tuġua, atuġamaġini ġia beġe gubakauani!’ ¹⁴ Senaġi tavoġa narinarina tarimari na ġeġitaiato nai, tauġeri ġeveguruġa-vevinito, ġekirato, ‘Mani tu tavoġa biaguna natuna, be sivaġia, benamo tavoġa tu ġita ġera.’ ¹⁵ Benamo tavoġa murikanai ġeinu-rosiato, ġevaġi-maseato.

Iesu evedanaġito, ekirato, “Tavoġa biaguna tu kara beveiani ġia ġeri ai? ¹⁶ Ġia beiaġomani, tavoġa ġitaġauna tarimari bevaġi-ġosirini, benamo tavoġa tu tarima irauri ma bevinirini.” Tarimarima na mai guruġa ġeseġaġiato nai, ġekirato, “Asiġi, maiġesi asi bene vetore!”

¹⁷ Iesu na eġitarito, benamo edanaġirito, ekirato, “Be, mai guruġa Buka Veaġa nuġanai anina tu kara? Maiġesi ekirato, ‘Fore numari ġeragarini tarimari na asi ġeura-viniato ma ġefitoġaiato forena tu duġu forenai eiaġoto.’

¹⁸ Deikara mo fore iatanai beketokauni tarimana beġwa-kirakiraiani; ema mai fore tarima ta iatanai beketokauni nai, belau-fatafataiani.”

Kaisara, Roma ġeri vere, ġena takesi moniri

Mataio 22:15-22; Mareko 12:13-17

¹⁹ Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari e Rubu Veaġa vereri baregori na Iesu inimoġo beġene ġabia dabarana ġevetauato-ġoi, korana ġia ribari, Iesu na mai barabore tu ġia iatari ai ekiraġirito-ġoi nai. Senaġi tarimarima ġutuma vegogo-taġo naima ġegarito. ²⁰ Moġa lorinai ġeġita-taġoato moġo. Gabivau ġofaġofa tarimari ġetuġurito, ġia na beġene danaġia noġa vei-iobukaiobuka tarimari kavana; beġene danaġia, bema Iesu ġena guruġa beiaġo-irauni nai, Iesu beġene ġabia, Roma gavanana ġimana seġukanai beġene torea. ²¹ Mo ġofaġofa tarimari na Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Vevaġa-riba taumu o, ġai ribama, ġemu guruġa e ġemu vevaġa-riba tu maoromaoro. Tarimarima ġeri dagi asi otuġamaġirini, senaġi ġoi na Barau ġena dabara ovevaġa-riba-iaġi ġitakauani ma moġonimu ġesi. ²² Nokirama, Kaisara, Roma ġeri vere, takesi moniri bitana vinia tu namo ba asiġi?” ²³ Iesu na ġeri ġofaġofa varau eġitaiato, benamo ekirarito, ekirato, ²⁴ “Silva monina ta ġovaġa-ġitagu! Mai tu dei iouiouna e dei arana?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mai tu Kaisara laulauna e arana,” ġetato. ²⁵ Benamo Iesu na ekirarito, “Kaisara ġena, Kaisara boġono vinia, Barau ġena, Barau boġono vinia.”

²⁶ Iesu ġena guruġa tarimarima ġoirari ai tu maoro nai, asi ġeri dabara ġia beġe ġofa-darereani, senaġi ġena vevaġa-vese na nuġari ġefarevaġito, asi ma ġeguruġato.

Variġisi-ġenoġoi guruġari

Mataio 22:23-33; Mareko 12:18-27

²⁷ Sadukea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto. Ġeri tuġamaġi tu, mase tari-mari asi ma beġe variġisi-ġenoġoini. Iesu ġedanaġiato, ġekirato, ²⁸ “Vevaġa-riba taumu o, Mose na taravatu ġai ġema maiġesi etoreato, ‘Bema tau ta kakana bemaseni, ma vabuna tu roġo maġuri, senaġi asi naturi nai tu, mo tau na kakana vabuna bene ġaraġoa. Korana tu ġia na naturi tari beġene vaġa-maġuriri mo mase tauna ġena.’ ²⁹ Tarikaka tau moġo korina mabarari tu imaima ruarua (7). Tau guinena na vavine ta eġaraġoato, ma emaseto, natuna ta asi evaġa-ġoraiato. ³⁰ Tau vaġa-ruaruana na vabu ma eġaraġoato, ³¹ tau vaġa-toitoina maki moġesina moġo. Moġa nuġanai ġia mabarari tu imaima ruarua (7), senaġi mabarari ġemaseto, naturi ta asi ġevaġa-ġoraiato. ³² Dokonai mo vavine maki emaseto. ³³ Variġisi-ġenoġoi ġaronai mo vavine tu dei ġaraġona, korana ġia tu tau imaima ruarua (7) na ġeġaraġoato nai?”

³⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Mai tanobarai tau e vavine ġeveġaraġoni, ³⁵ senaġi roġo beiġomani Basileianai, vei-iobukaiobuka tari-mari beġe variġisi-ġenoġoini. Ġia tu asi beġe veġaraġoni. ³⁶ Ġia asi beġe maseni maki, senaġi aneru kavana beġe tanuni. Barau natunai beġe iaġoni, korana ġia tu variġisi-ġenoġoi tarimari. ³⁷ Mose na evaġa-moġoniato, mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini. Ġau eġaraiato-ġoi varina nuġanai, Mose na Vereġauka tu ‘Aberahamo ġena Barau, Isako ġena Barau, Iakobo ġena Barau’ ekiraġiato. ³⁸ Moġoni, ġia tu maġuri tarimari ġeri Barau, dia mase tarimari ġeri Barau. Korana Barau ġenai tu, tarimarima mabarari tu maġuri.”

³⁹ Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari kota ġekirato, “Vevaġa-riba taumu o, vevaġa-veve namona tu maniġa.” ⁴⁰ Benamo moġa murina na asi ma ġedanaġi-ġenoġoiato, ġegarito nai.

Keriso tu Davida natuna ba Davida ġena Vereġauka?

Mataio 22:41-46; Mareko 12:35-37

⁴¹ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġia tu kamasi nai Keriso tu Davida natuna ġetoni? ⁴² Davida tu Salamo nuġanai ekirato,

‘Barau na ġegu Vereġauka ekiraiato:

Au ġimagu aroribana rekenai bono tanu,

⁴³ bene iaġo mo, ġoi ġebaru-vinimuni tarimari ġoi kwakumu gaburenai batorerini.’

⁴⁴ Davida na Keriso tu ‘Vereġauka’ etato. Kamasi nai Keriso tu Davida natuna?”

Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeri ġofaġofa

Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 11:37-54

⁴⁵ Tarimarima mabarari ġoirari ai Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato,

⁴⁶ “Taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari ġerina lorimi boġono vetore. Ġia ġeurani dabuġa maukari beġene riġo, maketi gaburi ai beġene rakaorakao, tarimarima na beġene vaġa-namori urari ai. Rubu nuġari ai ema ġani-vegogo gaburi ai ġeri ura tanutanu namori ai beġene tanu. ⁴⁷ Ġia na vabu ġeri numa ma farefare ġevaġa-koririni. Ġeri ġauġau tu mauka kenene, senaġi ġeġofaġofani. Moġesi ġeveini tarimari meto barego vedaurea beġe ġabini.”

21

Vabu ġena boubou monina

¹ Iesu eboġe-vaisito nai, moni vovoka tarimari ġeri boubou moni mauġai ġeġurato-ġoi eġitarito. ² Asi-ġena ema asi-ġana vabuna ta eiaġomato, eġitaiato, ġena moni misiri ruarua moġo eġura-riġorito, (mai tu noġa moġo toea sebona kavana). ³ Benamo Iesu ekirato, “Moġoni, au na akiramini,

mai vabu na beğuraia monina tu mabarari ġeri vini bevanağiri. ⁴ Korana mabarari ġeri moni vovoka ġerina koturi moğo beğe vini, senaği mai vabu tu ġena moni misina ġenana moğo, ġena mağuri ai bere vevağa-kava-iağiri dagarari mabarari beğurari.”

Iesu na vau beğea ġorani dagarari ekirağirito

Mataio 24:1-14; Mareko 13:1-13

⁵ Iesu ġena mero kota na Rubu Veağa ġeguruğa-iağiato, ġitağitana ma marevana, ma ġena fore namori ġesi ema Barau ġevarevare-viniato varevare dagarari namori na ġevağa-veraiato, ġetato. Senaği Iesu ekirato, ⁶ “Ġarona berağasini, mainai ġoğitarini dagarari mabarari tarima tari na beğe vare bubu-riğorini, fore ta fore ta iatanai asi beğe tanuni.”

⁷ Benamo Iesu ġedanağiato, ġekirato, “Vevağa-riba taumu, aitoma beğorani? Ema beğorani nai, kamara vetoğa na bevağa-moğoniani?” ⁸ Iesu evağa-veseto, ekirato, “Ġomi lorimi boğono vetore, beğe ġofamini ġesi. Korana tu tarimarima ġutuma au aragu ai beğe iağomani, beğe kirani, ‘Tarimana tu au maiğegu!’ ema, ‘Ġarona berağasi!’ beğe toni. Senaği ġia muriri ai asi boğono raka. ⁹ Bema ġomi na vetari o tuari gururi e gururağe boğo seğağirini nai, nuğami asi beğene rağe. Mai dagara beğe ġora-guineni, senaği dokona asi roğo berağasini.”

¹⁰ Iesu ma ekirato, “Tanobara ta tanobara ta ġesi beğe vevağini, gavamani ta gavamani ta ġesi beğe vetarini. ¹¹ Gabu ġutuma nuğari ai tano beğe iagaiagani, doğe beğe ġorani, ema tarimarima ġutuma keve beğe doğarini ta ġenana bevanağini ta ġenai. Vevağa-gari vetoğari baregori guba na beğe foforini.

¹² Senaği mo dagara roğosi beğene ġora nai, ġia na ġomi beğe ġabimini, beğe vağa-midigumini. Rubu ai beğe vağa-kotamini, dibura numari ai beğe tore-toğamini. Kini e gavana ġoirari ai beğe ġori-iağomini, korana au ġoğabi-rağeguni nai. ¹³ Mai tu ġomi ġemi nega namona au vağa-moğonigu ai boğo iağoni. ¹⁴ Boğono vetuğamaği, ġemi vevağa-vese guruğari asi boğono tuğamağiguine guineri, ¹⁵ korana tu au na guruğa e iaunega bavinimini, beğe baru-vinimini tarimari na beğe kira-ğoimini, senaği asi beğe kokoreni.

¹⁶ Tamami, sinami, kakami, tarimi, garagarami, e ġatami na tarimarima ġimari ai beğe revamini. Ġomi kota maki beğe vaği-masemini. ¹⁷ Tarimarima mabarari na beğe iau-rakavamini, korana au ġoğabi-rağeguni nai. ¹⁸ Senaği debami ġuiri sebona maki asi berekwa-rekwani. ¹⁹ Boğo vevağa-gwağiğini nai tu, boğo mağurini.”

Ierusalema beğe vağa-rakavaiani

Mataio 24:15-21; Mareko 13:14-19

²⁰ “Vetari o tuari doğorori na Ierusalema beğe tanu-ğeğerağiani boğo ġitaiani, benamo boğo ribani, Ierusalema dori ġevağa-rakavaiani. ²¹ Mo negai Iudeai ġetanuni tarimari tu ġoro ġana beğene raga-iağo. Vanuğa barana Ierusalema nuğanai ġetanuni tarimari tu, vanuğa beğene raga-kwaneana, ema gunikai ġetanuni tarimari tu vanuğa barana nuğanai asi beğene raka-toğa. ²² Korana mo negai tu Barau na tarimarima ġeri rakava voiri bevinirini Buka Veağai ġetore-guineato vağa-moğoniri. ²³ Vavine ma baniri e ġabi-variğū vavineri kika ma vetuğari! Midigu barego mai tano ai beğe rağasini, ema Barau na ġena bese tarimari bevağa-maoro vinirini. ²⁴ Tarima kota tu vetari bağari na beğe vaği-maserini, kota tu beğe ġabi-mağuririni, tanobara mabarari ġana beğe ġori-iağorini, beğea diburarini;

ema irau bese tarimari na Ierusalemā beḡe fana-tariani, beiaḡoni mo, ḡeri ḡaro bea korini.”

Tarimarima Natuna ḡena iaḡoma
Mataio 24:29-31; Mareko 13:24-27

²⁵ “Ḡaro, ḡue, ema visiḡu nuḡari ai vetoḡa beḡe ḡorani. Tanobara beseri davara ema ureure gururi ai beḡe gari-rakavani. ²⁶ Tarimarima beḡe keto-founi gari dainai, ḡeri tuḡamaḡi maki roḡo beḡe korini mo beḡe ḡorani dagarari dairi ai; korana tu guba seḡukari beḡe iagaiagani. ²⁷ Mo negai Tarimarima Natuna beḡe ḡitaiani, magube nuḡana na beiaḡomani ma seḡukana e ma mamana baregona ḡesi. ²⁸ Mo dagara beḡe ḡorani nai, boḡono variḡisi, boḡono boḡe-vaisi, korana vaḡa-maḡurimi tu varau bekavinaḡi.”

Barabore - Vevaḡa-riba figi ḡauna ḡenana
Mataio 24:32-35; Mareko 13:28-31

²⁹ Iesu na ḡeri barabore ta ekiraḡiato, ekirato, “Figi ḡauna ema ḡau mabarari ḡoḡitari. ³⁰ Lauri variḡuri ḡefafani ḡoḡitarini, ḡomi ḡoribani, ḡaro ḡena tora taimina varau bekavinaḡi. ³¹ Moḡa ilailanai, ḡomi maki bema boḡo ḡitarini, mai dagara beḡe ḡorani nai, boḡo ribani, Barau ḡena Basileia tu bekavinaḡi.

³² Moḡoni akiramini, mai ḡuru asi bekorini, beiaḡoni mo, mai dagara mabarari beḡe ḡorani. ³³ Guba e tanobara beḡe rekwa-rekwani, senaḡi au ḡegu guruḡa tu asi beḡe rekwarekwani, beḡe tanu-vanaḡi vanaḡini.”

Boḡono venari

³⁴ “Lorimi boḡono vetore, ḡaniḡani e niuniu ḡutuma, ema tanobara ḡena tuḡamaḡi dagarari na ḡomi nuḡami beḡe vaḡa-metorini ḡesi. Benamo mo ḡaro na nuḡami bevaḡa-farevaḡirini. ³⁵ Korana mo ḡaro tu tanobarai ḡetanuni tarimari mabarari ḡeri ai beraḡasini. ³⁶ Moḡa lorinai boḡono venari, boḡono ḡauḡau ḡaro mabarari ai, beḡe ḡorani dagarari mabarari ḡerina boḡono raga-maḡuri ḡana, korana Tarimarima Natuna ḡoiranai roḡo boḡo ruḡani.”

³⁷ Ḡaro mabarari ai Iesu tu Rubu Veaḡai evevaḡa-ribato-ḡoi, a lavilavi ai tu eraka-rosito-ḡoi, Olive Ḡorona tuḡunai ea genato-ḡoi. ³⁸ Boḡiboḡi iamoiamonai tarimarima mabarari Rubu Veaḡai ḡevegogoto-ḡoi ḡia ḡena guruḡa beḡene seḡaḡia ḡana.

22

Iesu beḡene vaḡia dabarana ḡevetauato

¹ Asi etubuni faraona verekona arana Pasova varau ekavi-naḡito. (Mo tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito verekona). ² Rubu Veaḡa vereri baregori ema taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari na Iesu beḡene ḡabia, benamo beḡene vaḡi-ḡairia dabarana ḡevetauato, korana tarimarima gariri ḡeveito.

Iudas na Iesu erevaiato
Mataio 26:14-16; Mareko 14:10-11

³ Mo negai Satani na Iudas Isakariota, tarima ta gabanana ruarua (12) fakari ai, eboroḡiato. ⁴ Benamo Iudas eiaḡoto Rubu Veaḡa vereri baregori ema Rubu Veaḡa narinarina tarimari ḡeri vere ḡeri ai, Iesu tu ḡia ḡimari

ai kamasi bene tore-kaua dabarana ġeboioġa-vegogoato. ⁵ Ġia ġeiakurakavato, ġekira-toreato, moni beġe viniani, ġetato. ⁶ Iudas na eġabiraġeato, benamo Iesu ġia ġimari ai vekuretoġai betore-kauani dabarana evetauato-ġoi.

Ginitaġo mamoenā ġerovina-toreato

Mataio 26:17-25; Mareko 14:12-21

⁷ Ginitaġo mamoeni beġe vaġirini ġarona varau eraġasito. ⁸ Benamo Iesu na Petero ma Ioane etuġurito, ekirato, “Ġoiāġo, Pasova verekona boġono dabaraia, bitana ġania.” ⁹ Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai tu ainai baġana dabara-torea?” ¹⁰ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Vanuġa baregonai boġo raka-toġani nai, tarima ta nanu gwaġutuna befaġaiiani boġo ġoitaġoani. Murina na boġono iaġo, ġia beaġekauni numanai boġono raġekau. ¹¹ Benamo numa tarimana boġono vaġa-guruġaia, boġono kira, “Vevaġa-riba tauna ekirani, ‘Varivari daiġutuna tu aiġa, au ema ġegu mero ġesi monai ginitaġo mamoenā baġana ġania?’ ¹² Benamo ġia na daiġutu baregona ta numa tuġunai bevaġa-ġitamini, ġeiareva-toreato. Monai boġono dabara-torea.” ¹³ Benamo ġeiaġoto, Iesu na ekiraġirito kavana ġedoġaririto. Monai vereko ġedabaraiaito.

Ġani-vegogo veaġana

Mataio 16:26-30; Mareko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25

¹⁴ Ginitaġo mamoenā beġe ġaniani aoana eraġasito. Iesu tu ġena apostolo tarimari ġesi ġaniġani gabunai ġetanu-tarito. ¹⁵ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Au ġegu ura baregona mai ginitaġo mamoenā ġomi ġesi bitana ġani-vegogo-guinea vau, midigu bana ġani. ¹⁶ Korana tu akiramini, ginitaġo mamoenā asi ma baġaniani, beiaġoni mo, ginitaġo anina korikorina bea foforini Barau ġena Basileia nuġanai.”

¹⁷ Benamo Iesu na kapusi ta eġabiato, evaġa-namoato, ekirato, “Maiġa tu ġoġabia, mabarami boġono niua. ¹⁸ Korana tu akiramini, vine nanuna asi ma banu-ġenoġoiani, beiaġoni mo, Barau ġena Basileia beiaġomani vau.”

¹⁹ Benamo Iesu na beredi eġabiato, evaġa-namoato, ebuki-ġutuato, evinirito, ekirato, “Mai tu au tauġanigu, ġomi avinimini; maiġa boġono veia, au vetuġamaġi-iaġigu ġana.”

²⁰ Ġeġani-ġosito vau, kapusi ma eġabiato, ekirato, “Mai kapusi tu Ginitaġo Variġuna, au raragu na bevaġa-moġoniani, bebebubuni ġomi vaġa-maġurimi ġana. ²¹ Senaġi au berevaguni tarimana tu mainai au ġesi taġani-vegogoni! ²² Moġoni, Tarimarima Natuna bemaseni, Barau na ekiraġi-guineato ilailanai, senaġi berevaiani tarimana vetuġana kekei!” ²³ Benamo tauġeri ġevedanaġi-vedanaġito, ġia deikara na moġesi beveiani.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 20:25-28; Mareko 10:42-45

²⁴ Benamo Iesu ġena mero tauġeri ġeveġare-veġareto, deikara ġia fakari ai barego lelevaġi. ²⁵ Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Irau bese tarimari ġeri vere na tarimarima ġedori-naġinaġirini, ema veguine-iaġi tarimari baregori na ġeri maoro seġukari na ġelaunaġi-naġirini, ema tarimarima na beġene vevato-iaġiri ġetoni. ²⁶ Senaġi ġomi tu dia moġesina. Ġomi fakami ai tau ġuina tu tau muriseinai bene iaġo, ema vere tauna tu vetuġunaġi taunai bene iaġo. ²⁷ Dei tu barego, ġaniġani gabunai etanu-taġoni tarimana ba vetuġunaġi tarimana? Ġaniġani gabunai etanu-taġoni tarimana, ene? Senaġi au tu ġomi fakami ai vetuġunaġi tarimana noġa.

²⁸ Ĝomi tu au ĝeribaĝaniguto-ĝoi nai, ĝotanu-gwaĝiĝito-ĝoi tarimami. ²⁹ Moĝa lorinai au Tamagu na maoro eviniguto, Basileia ta au ĝegu ekiraĝiato ilailanai, au maki Basileia ta ĝomi ĝemi akiraĝiani. ³⁰ Benamo ĝomi maki au ĝegu Basileiai bita ĝaniĝani-vegogoni e bita niuniu-vegogoni, ema ĝomi teronai o vere seari ai boĝo tanuni, Isaraela beseri gabanana ruarua (12) boĝo vaĝa-maoro vinirini.”

Iesu na Petero ĝena vekira-ĝuniĝau ekiraĝi-toreato
Mataio 26:31-35; Mareko 14:27-31; Ioane 13:36-38

³¹ “Simona, Simona o, noseĝaĝi! Au na akiramini, Barau na Satani maoro eviniato, ĝomi bene ribaĝanimi, namo e rakava bene tore-kirari ĝana, noĝa iaraĝa tarimana na widi ema momo etore-kirarini kavana. ³² Senaĝi au na ĝemu varau aĝuriĝurito, ĝemu veĝabidadama asi bene keto ĝana. Benamo ma bovetuĝamaĝi-ĝenoĝoini au ĝegu ai nai, tarikakamu bono vaĝa-kokoreri.”

³³ Petero evaĝa-veseto, ekirato, “Vereĝauka, au tu ĝoi ĝesi dibura numai beĝe torerani ema bita mase-vegogoni!” ³⁴ Iesu ekirato, “Petero, au na akiramuni, toma kokoroku asi begoĝini, beiaĝoni mo, ĝoi na au vaĝa-toittoi bokira-ĝuniĝauguni, bokirani, ‘Au tu asi ribagu ĝia,’ botoni.”

Nega rakavana

³⁵ Iesu na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Au na ĝomi atuĝumito nai, asi ĝemi fusefuse, dura, o tamaka. Ĝomi dagara tai ĝorabuto ba? Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Asiĝina!”

³⁶ Iesu na ma evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Senaĝi toma ĝomi deikara ma ĝena fusefuse ema dura, bene ĝabiri; ema deikara asi ĝena vetari baĝana, ĝena koudi bene voivoi-iaĝia, benamo ta ma bene voia. ³⁷ Korana au na akiramini, Buka Veaĝa nuĝanai ekirani, ‘Seĝafore tarimari ĝesi beĝe iavi-vegogoani.’ Mo guruĝa au ĝegu ai bemoĝonini.” ³⁸ Iesu ĝena mero ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Noĝitaia, Vereĝauka, vetari baĝari ruarua maĝeri.” Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Benamo!”

Iesu eĝuriĝurito Getesemane ai
Mataio 26:36-46; Mareko 14:32-42

³⁹ Benamo Iesu tu vanuĝa barana eraga-kwaneato, Olive Ĝorona ĝana eiaĝoto eveito-ĝoi kavana. Ĝena mero ĝia murinai ĝerakato. ⁴⁰ Monai ĝeraĝasito, benamo Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Boĝono ĝauĝau, be veribaĝani ai asi boĝono moira.” ⁴¹ Benamo ĝereĝana eraka-ĝerevaĝito, fore tafiurini ĝea keto-tarinini ĝena manaĝa ilailanai, benamo evetui-tarito, eĝuriĝurito. ⁴² Ekirato, “Tamagu o, bema nuĝamu ilaila nai, mai midigu bedina au ĝeguna noma ĝabi-vaĝia; senaĝi dia au ĝegu ura, ĝoi ĝemu ura moĝo.”

[⁴³ Benamo aneru ta guba na emariĝoto, Iesu kokore eviniato. ⁴⁴ Midigu barana na ĝia nuĝana evaĝa-vonuato, benamo eĝauĝauto ma nuĝana mabarana ĝesi, eiaĝoto mo, seĝurina tano ai eriĝoto rara kabudona noĝa.] ⁴⁵ Eĝauĝau-ĝosito vau, evariĝisito, ĝena mero ĝeri ai eĝenoĝoi-iaĝoto, genari ai eĝoitaĝorito, dabarari ĝedokoto nai. ⁴⁶ Benamo ĝia na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Karase nai ĝomi ĝogenani? Ĝovariĝisi, ĝoĝuriĝuri, be veribaĝani ai asi boĝono moira.”

Iesu tuari tarimari na ĝeĝabi-tariato
Mataio 26:47-56; Mareko 14:43-50; Ioane 18:3-11

⁴⁷ Iesu roĝo mo eguruĝato-ĝoi nuĝanai, tarimarima ĝutuma ĝeraĝasito, Iudas, mero ta gabanana ruarua (12) fakari ai, ĝia na eĝori-kaurito. Iesu eiaĝo-viniato bene veraua ĝana. ⁴⁸ Senaĝi Iesu na ekiraiato, ekirato, “Iudas o, Tarimarima Natuna verau na borevaiani ba?”

⁴⁹ Iesu sevinai ĝeruĝa-taĝoto merori na ĝeĝitaiato kara beĝorani, benamo ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Vetari baĝana na baĝana basiri ba?” ⁵⁰ Benamo ĝia ta na Rubu Veaĝa verena baregona ĝena vetuĝunaĝi tarimana vetari baĝana na eiaĝo-viniato, benamo seĝana aroribana ebasi-vaĝiato. ⁵¹ Senaĝi Iesu ekirato, “Benamo, ĝovaĝa-dokoa!” Mo tarima seĝana eĝabi-karaiato, evaĝa-namoato.

⁵² Benamo Iesu ĝabiĝabina ĝeiaĝomato tarimari, Rubu Veaĝa vereri baregori e Rubu Veaĝa ĝitaĝauna tarimari ĝeri baregona ema Iuda vereri ĝia na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi boĝo iaĝoma ma ĝemi vetari baĝari e ma ĝemi fato ĝesi, noĝa moĝo seĝafore tarimana ta ĝabiĝabina ĝoro iaĝoma kavana? ⁵³ Ĝaro mabarari ai au tu ĝomi sevim ai Rubu Veaĝa nuĝanai, senaĝi asi ĝoĝabi-tariguto. Mai tu ĝomi ĝemi nega, mukuna (o Satani) ĝena seĝuka negana.”

Petero na Iesu ekira-ĝuniĝauato

Mataio 26:57-58; 26:69-75; Mareko 14:53-54; 14:66-72; Ioane 18:12-18; 18:25-27

⁵⁴ Benamo ĝia na Iesu ĝeĝabi-tariato, Rubu Veaĝa verena baregona ĝena numa ĝana ĝeĝori-iaĝoato. Petero maki ĝia murinai erakato, senaĝi ma fakana. ⁵⁵ Numa maĝuna nuĝanai tarima kota na karava ĝevaĝa-ĝaraiato, benamo ĝetanu-ĝeĝeraĝiato. Petero maki ĝia sevir ai etanutarito. ⁵⁶ Benamo vetuĝunaĝi ĝuiatona ta na karava mamana eĝitaiato, eĝita-karakaraiato, ekirarito, ekirato, “Mai tarima maki Iesu ekavaiato-ĝoi!” ⁵⁷ Senaĝi ĝia evekira-ĝuniĝauto, ekirato, “Ĝoi vavine, au tu asi ribagu ĝia!”

⁵⁸ Nega kotuna evanaĝito nuĝanai, tarima ta na Petero eĝitaiato, ekiraiato, “Ĝoi maki ĝia karori ta!” Senaĝi Petero evaĝa-veseto, ekirato, “Ĝoi tau, au tu asiĝi!” ⁵⁹ Aoa ta evanaĝito vau, tarima ta ma eguruĝato ma nuĝana mabarana ĝesi, ekirato, “Moĝoni, ĝia maki Iesu ĝesi tarimana ta, korana ĝia maki Galilea tauna!” ⁶⁰ Senaĝi Petero evaĝa-veseto, ekirato, “Ĝoi tau, au asi ribagu ĝoi kara okiraĝiani!” Ĝia roĝo mo eguruĝato-ĝoi nuĝanai, kokoroku egoĝito.

⁶¹ Benamo Vereĝauka eruĝa-kureto, ĝia na Petero eĝitaiato nai, Vereĝauka ĝena guruĝa etuĝamaĝi-dogaĝiato, ekiraiato, “Toma kokoroku asi begoĝini, beiaĝoni mo, ĝoi na au vaĝa-toitoi bokira-ĝuniĝauguni.” ⁶² Benamo Petero eraka-rosito, etaĝi-rakava rakavato.

Iesu ĝevaseva-vaseva iaĝiato

Mataio 26:67-68; Mareko 14:65

⁶³ Iesu ĝenariĝauato tarimari na ĝevaseva vaseva-iaĝiato e ĝekwariato. ⁶⁴ Matana ĝekumu-ĝauato, ĝekiraiato, ĝekirato, “Ĝoi tu peroveta tarimana, be nokiraĝia, dei na bekwarimu?” ⁶⁵ Guruĝa rakavari ĝutuma ĝia ĝeviniato.

Iesu kanisoro tarimari ĝoirari ai

Mataio 26:59-66; Mareko 14:55-64; Ioane 18:19-24

⁶⁶ Elaĝanito, Iuda vereri, e Rubu Veaĝa vereri baregori, ema taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari ĝeraka-vegogoto. Iesu ĝeĝori-iaĝoato Iuda kanisoro tarimari ĝoirari ai. ⁶⁷ Benamo ĝekiraiato, ĝekirato, “Nokira-varama, ĝoi tu Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna), ba?” Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Bema au na bakiramini, ĝomi na asi

boĝo vaĝa-moĝoniguni, ⁶⁸ ema bema vedanaĝi ta bavininini, asi boĝo vaĝa-veseguni. ⁶⁹ Senaĝi toma beiaĝoni mo ĝoira laĝaniri ai, Tarimarima Natuna tu Seĝuka Barauna ĝimana aroribanai betanu-taĝoni.”

⁷⁰ Benamo mabarari ĝekirato, “Be, ĝoi tu Barau Natuna otoni?” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Ĝomi na ĝokiraĝiani maniĝa.” ⁷¹ Ĝia ĝekirato, “Karase vevaĝa-moĝoni tarimari tari roĝo tavetaurini? Ĝia tauĝena muruna na bekiraĝia bita seĝaĝia.”

23

Iesu Pilato ĝoiranai

Mareko 15:1-5; Ioane 18:28-38

¹ Benamo vegogo tarimari mabarari ĝevariĝisito, Iesu ĝeĝori-iaĝoato gavana Pilato ĝenai. ² Monai ĝeĝofaĝofa-iaĝiato, ĝekirato, “Mai tarima maĝa baĝa doĝaria, ĝai ĝema bese tarimari eĝorikau-kerererini, ekirani, Kaisara, Roma ĝeri vere, ĝena takesi moniri asi beĝene vinia etoni, ema tauĝena evekiraĝini, ĝia tu Keriso, Barau na ekiraĝi-toreato verena o kinina.”

³ Benamo Pilato na edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi tu Iuda tarimari ĝeri vere ba?” Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Oi, okiraĝiani maniĝa.” ⁴ Benamo Pilato na Rubu Veaĝa vereri baregori e tarimarima ĝutuma ekirarito, ekirato, “Kerere ta asi badoĝaria mai tarima ĝenai.” ⁵ Senaĝi mo tarimarima roĝo ĝeĝiĝiraĝeto, ĝekirato, “Ĝia ĝena vevaĝa-riba guruĝari na Iudea tarimari mabarari nuĝari evei-veĝonurini. Galileai esinaĝiato mo beiaĝoma mai gabu ai.”

Iesu Heroda ĝoiranai

⁶ Mo guruĝa eseĝaĝiato nai, Pilato evedanaĝito, ekirato, “Mai tarima tu Galilea tarimana ba?” ⁷ Benamo Pilato eribato, Iesu tu Heroda ĝena seĝuka gaburenai nai, Iesu Heroda ĝenai ĝetuĝu-iaĝoato. Ĝia maki Ierusalemi mo ĝaro ai. ⁸ Heroda eiaku-rakavato Iesu eĝitaiato nai, korana Heroda na Iesu varina eseĝaĝiato, ema kai-veĝata evaĝa-nogato Iesu bene ĝitaia ĝana. Ĝia eurato Iesu na nuĝa-farevaĝi veiĝari kota bene veiri bene ĝitari. ⁹ Moĝa lorinai vedanaĝi ĝutuma Iesu edanaĝiato, senaĝi ĝia asi evaĝa-veseto. ¹⁰ Rubu Veaĝa vereri baregori ema taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari monai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi, Iesu ĝeĝofaĝofa-iaĝi lelevaĝiato-ĝoi. ¹¹ Heroda ema ĝena vetari tarimari o soldia na Iesu ĝerikiriki-iaĝiato-ĝoi, ĝevei-veĝare veĝareato, ema dabuĝa namona ta ĝevaĝa-dabuĝa-iaĝiato, benamo ma ĝetuĝu-ĝenoĝoĝiato Pilato ĝenai. ¹² Pilato ema Heroda ĝevebaru-vevinito-ĝoi, senaĝi mo ĝaro ai ĝeveĝata-ĝenoĝoito.

Iesu vaĝa-ruaruana Pilato ĝoiranai

Mataio 27:15-26; Mareko 15:6-15; Ioane 18:38-19:16

¹³ Pilato na Rubu Veaĝa vereri baregori, e Iuda vereri, ema tarimarima mabarari ekea-vegogorito, ¹⁴ ekirarito, ekirato, “Ĝomi na mai tarima boĝo ĝori-iaĝomaia au ĝegu ai, ĝokirani, ĝia na tarimarima eĝorikau-kerererini ĝotoni. Toma au na ĝomi ĝoirami ai ĝemi guruĝa bavetauri, senaĝi kerere ta asi badoĝaria. ¹⁵ Heroda maki kerere ta asi edoĝariato ĝia ĝenai nai, ma betuĝu-ĝenoĝoi iaĝomaia ĝita ĝerai. Ĝomi na ĝoĝitaiani, ĝia tu rakava ta asi eveĝiato bene mase ĝana. ¹⁶ Moĝa lorinai au na mai akwariani vau baruĝaiani.” [¹⁷ Vanaĝivanagi eveini kavana Pilato na Pasova verekona ĝaronai dibura numai etanuni tarimana ta beruĝaiani.]

¹⁸ Senaġi tarimarima mabarari ġekoġo-vegogoto, ġekirato, “Bono vaġia! Barabas noruġaia, novinima!” ¹⁹ Barabas tu dibura numai ġekou-ġauato, korana vanuġa barana nuġanai ġevevaġito ema tarima ta ġevaġi-maseato nai.

²⁰ Pilato enuġa-vekwararito Iesu bene ruġaia, moġa lorinai tarimarima ma evaġa-guruġa ġenoġoirito, ²¹ senaġi ġia ma ġekoġo-ġenoġoi ġenoġoito-ġoi, ġekirato, “Novaġa-satauroa, novaġa-satauroa!”

²² Nega vaġa-toitoina evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai, kamara rakava mai tarima na eveiato? Au na rakava ta asi aġoitaġoani eveiato bene mase ġana. Moġa lorinai au na mai akwariani vau baruġaiani.”

²³ Senaġi ġia ġekoġoto ma nuġari mabarari ġesi, ġekirato, novaġa-satauroa; benamo dokonai ġia ġeri ura ekwalimuto. ²⁴ Benamo Pilato na ġia ġeri ura eġabi-raġeato. ²⁵ Mo vevaġi ema vaġivaġi dainai dibura numanai etanuto tarimana, eruġa-fitoġaiato ġeri noġinoġi ilailanai, a Iesu tu evinirito ġeri ura veġana beġene veia.

Iesu ġevaġa-satauroato

Mataio 27:32-44; Mareko 15:21-32; Ioane 19:17-27

²⁶ Vetari tarimari na Iesu ġeġori-rosiato, benamo ġeġori-iaġoato-ġoi nai, tarima ta ġesi ġevedoġarito, Simona, Kurene tarimana, ġia tu gunika na ema raka-rosito vanuġa barana ġana eiaġoto-ġoi nai, tuari tarimari na ġeġabi-tariato, satauro ġia faġanai ġetore-kauato. Ġia na satauro efaġaiato, benamo Iesu murina na eiaġoto-ġoi.

²⁷ Tarimarima ġutuma tu Iesu murinai ġerakato. Ġia vefakari ai tari tu vavine, ġia tu Iesu taġina ġeveito-ġoi ema ġetaġi-guruġa guruġato-ġoi. ²⁸ Benamo Iesu eruġa-kureto, evaġa-guruġarito, ekirato, “Ierusalem vavinemi! Au taġigu asi ġotaġi, senaġi tauġemi taġimi ema natumi taġiri ġovei. ²⁹ Korana ġaro rakavari beġe iaġomani, tarimarima maiġesi beġe kirani, ‘Sinaġe gabani vavineri ema ratari asi ġerururini vavineri beġene iaku!’ ³⁰ Benamo ġoro baregori beġe vaġa-guruġarini, beġe kirani, ‘Ġai iatamai ġoketokau!’ ema ġoro keiri beġe kirarini, ‘Ġai ġolautarima!’ ³¹ Bema au, ġau maġurigu, na maiġesi beġe veġuni nai tu, ġomi, ġau matuġumi, kamasi beġe veimini?”

³² Seġafore tarimari ruarua maki Iesu ġesi ġeġori-rosirito ġia ġesi beġene vaġa-sataurori ġana. ³³ Gabu ta arana “Deba Ġavana” ai ġeraġasito. Monai seġafore tarimari ġesi ġevaġa-satauroato, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai. ³⁴ Iesu ekirato, “Tamagu o, ġeri rakava bono tuġamaġi-fitoġari, korana kara ġeveiani ġia asi ribari.” Benamo laki ġerena ta ġeveiato vau, ġena dabuġa ġevarerito.

³⁵ Tarimarima ġeruġa-tarito, ġe-marereto-ġoi, ema Iuda tarima baregori na ġerikiriki-iaġiato-ġoi, ġekirato, “Ġia na tarima tari evaġa-maġuririto, a ġia tauġena tu asi bevevaġa-maġurini bema ġia Keriso, Barau na eġabi-viriġiato vevaġa-maġuri tauna.” ³⁶ Vetari tarimari na maki ġevaseva-vaseva-iaġiato, ġia ġenai ġeiaġoto, vine nanuna mamakina ġeduġi-viniato, ³⁷ benamo ġekirato, “Bema ġoi Iuda tarimari ġeri vere otoni, ġoi tauġemu novevaġa-maġuri.” ³⁸ Toretore ta maki ġia iatanai ġetoreato, ekirato: “MAI TU IUDA TARIMARI ĠERI VERE.”

³⁹ Seġafore tarimana ta, ġia ġesi ġevaġa-satauro vegogoato tarimana, na evaneato, ekirato, “Ġoi tu dia Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna)? Ġoi tauġemu novevaġa-maġuri, ġai maki novaġa-maġurima!”

⁴⁰ Ġia karonna na ekira-ġoiato, ekirato, “Ġoi Barau garina asi ogarini?”

Ĝoi maki bomaseni ĝia ilailanai. ⁴¹ Dagara sebona, ĝita taura ruarua tamaseni ĝera rakava voiri dainai, senaĝi mai tarima tu asi ĝena veirakava.” ⁴² Benamo ĝia na Iesu enoĝiato, ekirato, “Iesu, ĝemu Basileia boĝabiani nai, au maki bono tuĝamaĝigu.” ⁴³ Iesu na evaĝa-veseato, ekirato, “Moĝoni akiramuni, toma ĝaro ai ĝoi tu au ĝesi paradaiso ai.”

Iesu ĝena mase

Mataio 27:45-56; Mareko 15:33-41; Ioane 19:28-30

⁴⁴ Ĝaroĝota, horaĝauna 12 koloko varau eĝabiato, ĝaro ĝena seĝuka ekorito, tanobara mabarana mukuna na eĝabi-ĝauato, eiaĝoto mo, horaĝauna 3 koloko. ⁴⁵ Benamo Rubu Veaĝa nuĝanai veaĝa lelevaĝi daiĝutuna kouĝauna dabuĝana o ketin evedare-kikimato.

⁴⁶ Iesu ekoĝoto, ekirato, “Tamagu o, iaukagu tu ĝoi ĝimamu ai atoreani!” Eguruĝa-ĝosito vau emaseto.

⁴⁷ Vetari verena na mo veiĝa eĝitaiato, benamo Barau evaĝa-raĝeato, ekirato, “Moĝoni veĝata, mai tarima tu vei-iobukaiobuka tarimana!”

⁴⁸ Marere tarimari ĝutuma na mo veiĝa eĝorato dagarana ĝeĝitaiato, benamo kobari ĝeifarito, ĝevetuĝamaĝi-rakavato, ĝeri numa ĝana ĝeĝenoĝoito.

⁴⁹ Senaĝi Iesu ĝeribaiato tarimari mabarari, Galilea na ĝia murina na ĝeiaĝomato vavineri maki, manaĝai ĝeruĝato, ĝeĝorato dagarari ĝeĝitarito.

Iesu ĝeguriato

Mataio 27:57-61; Mareko 15:42-47; Ioane 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Tarima ta arana Iosefa etanuto-ĝoi Iudea vanuĝana Arimatea nuĝanai. Ĝia tu varina namo tarimana ta, Barau ĝena Basileia evaĝa-nogaiato-ĝoi. Ĝia maki Iuda kanisoro tarimana, senaĝi ĝevekira-toreto veiĝana asi eĝabi-raĝeato. ⁵² Benamo Pilato ĝenai eiaĝoto, Iesu tauĝanina bene ĝabi-rigoa etato. ⁵³ Moĝa murinai Iesu tauĝanina eĝabi-rigoato, dabuĝa kurokurona namona na ekumuato, gara gabuna fore ĝebasiato kouĝanai etore-toĝaiato. Mo gara tu variĝuna, nuĝanai mase ta roĝosi beĝere torea. ⁵⁴ Mo veiĝa tu Fraidei lavilavi ai eĝorato, Sabadi ĝana ĝevei-toreato-ĝoi ĝarona, Sabadi dori eraĝasito nai.

⁵⁵ Galilea na Iesu ĝesi ĝeiaĝomato vavineri, Iosefa murina na ĝeiaĝoto, gara kouĝana ema Iesu tauĝanina aiĝesi etore-toĝaiato ĝeĝitaiato. ⁵⁶ Benamo ĝeĝenoĝoito Ierusalemata sitina ĝana, muramura ma bonari ema daudau muramurari ĝeĝabi-torerito.

Sabadi ai ĝeiaĝaraĝito taravatu ekirani lorinai.

24

Iesu evariĝisi-ĝenoĝoito

Ioane 20:1-10

¹ Fura ĝarona giniguenai o Sandei ai, vavine tu boĝiboĝi iamoiamonai gara ĝana ĝeiaĝoto, muramura bonari namori ĝerovina-torerito dagarari ĝeĝwa-iaĝorito. ² Gara kouĝana forena tu kure-veĝita, irau ai vetore ĝeĝitaiato. ³ Gara kouĝana na ĝeraka-toĝato, senaĝi Iesu Vereĝauka tauĝanina tu asi ĝedoĝariato. ⁴ Ĝia roĝo mo ĝedaradarato-ĝoi nuĝanai, tau ruarua ĝia seviri ai ĝeruĝa-tarito, ĝeri dabuĝa tu kuro-ĝaroĝarori. ⁵ Vavine tu ĝegari-rakavato, tano ai ĝetutuĝu-tarito, benamo mo tarima na ĝevaĝa-guruĝarito, ĝekirato, “Karase nai maĝuri tarimana mase gabunai ĝovetauani? ⁶ Ĝia tu dia mainai; mase na ma bevariĝisi-ĝenoĝoi. Galileai etanuto-ĝoi nai, evaĝa-guruĝamito guruĝana boĝono tuĝamaĝia, ⁷ ekirato,

“Tarimarima Natuna tu rakava tarimari ġeri ai beġe revaiani, beġe vaġa-satauroani, ġaro vaġa-toitoinai vau ma bevariġisi-ġenoġoini.’ ”

⁸ Benamo vavine na mo guruġa ġetuġamaġi-doġariato. ⁹ Gara ġeraga-kwaneato, ġeġenoġoito, mo dagara eġorato dagarana varina mabarana Iesu ġena mero gabanana sebona (11) ma karori ġesi ġekira-vararito. ¹⁰ Vavineri tu maiġeri: Maria, Magadala vavinena, e Ioana, e Maria, Iakobo (o Iames) sinana, ema karori tari maki. Ġia na mai vari Iesu ġena apostolo tarimari ġeri ġekiraġito. ¹¹ Senaġi vavine ġeri guruġa asi ġevaġa-moġonirito, korana apostolo ġetuġamaġito, ġia noġa ġeguruġa-babobaboto-ġoi. ¹² Senaġi Petero tu evariġisito, eraga-iaġoto, gara kouġanai ea boġe-toġato, senaġi Iesu ġekumuato dabuġari moġo eġitarito. Benamo numa ġana eġenoġoi-iaġoto nuġanai, ġeġorato dagarari etuġamaġirito nai, eġaba-rakavato.

Iesu Emausa dabaranai efoforito

Mareko 16:12-13

¹³ Mo ġaro sebonai Iesu ġena mero ruarua tu Emausa vanuġana ġana ġeiaġoto; mo gabu ġena manaġa Ierusalemna na tu 11 kilomita kavana. ¹⁴ Ġerakato-ġoi nuġanai, ġeġorato dagarari ġeguruġa-guruġa iaġirito-ġoi. ¹⁵ Ġeri raka guruġa-guruġai Iesu maki eraka-kavi-iaġoto, ġia ġesi ġeraka-iaġoto-ġoi. ¹⁶ Senaġi tauri ruarua asi ġeribato ġia tu dei.

¹⁷ Iesu na edanaġirito, ekirato, “Ġomi tu kara mai dabarai ġoraka-guruġa guruġa-iaġiani?” Benamo tauri ruarua ġeruġa-tarito, ġeboġe-vetuġato. ¹⁸ Benamo ġia ta, arana Kleopa, na evaġa-veseato, ekirato, “Ierusalemna ġana ġeiaġomato tarimari fakari ai betaġu ġoi moġo ġereġamu mainai beġe ġora dagarari asi ribamu?” ¹⁹ Iesu evedanaġito, ekirato, “Kamara dagara?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Iesu, Nasareta tarimana, ġenai ġeġorato dagarari. Ġia tu peroveta tarimana, Barau ġoiranai e tarimarima mabarari ġoirari ai ġena veiġa ema ġena guruġa maki ma seġukari. ²⁰ Ġita ġera Rubu Veaġa vereri baregori ema ġera veġorikau tarimari na ġerevaiato bene mase ġana, ġevaġa-satauroato. ²¹ Senaġi ġai ġatuġamaġito, ġia na Isaraela tarimari bevaġa-maġuririni.

Mai dagara eġorato beiaġoma toma tu varau ġaro toitoi beġe iaġo. ²² Moġa iatanai, ġema vavine tari na ġai nuġama beġe vaġa-farevaġiri. Ġia tu boġiboġi iamoiamonai gara ġana beġe iaġo. ²³ Senaġi tauġanina asi beġe doġaria. Benamo beġe ġenoġoi-iaġoma, beġe kira tu, aneru beġe ġitari, mo aneru na beġe kirari, ‘Ġia tu varau bemaġuri-ġenoġoi,’ beġesi. ²⁴ Ġai karoma tari maki gara ġana beġe iaġo, vavine na beġe kiraġia kavana beġe doġaria, senaġi Iesu asi beġe ġitaia.”

²⁵ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi tu babo, peroveta tarimari ġeri guruġa vaġa-moġoniri ai maki kwaibo rakava! ²⁶ Keriso tu moġesi bene midigu-midigu murinai vau, mareva namonai bene raka-toġa, ene?” ²⁷ Benamo ġia varina Mose e peroveta tarimari ġeri bukai ema Buka Veaġa mabarana maki ġetorerito guruġari aniri evaġa-ribarito.

²⁸ Ġeiaġo-viniato-ġoi vanuġana Emausa ġekavinaġiato, benamo ġia tu bene raka-vanaġi etato. ²⁹ Senaġi ġekira-ġoiato, ġekirato, “Ġai ġesi notanu, korana belavilavi ema ġaro maki mai emukunani bene.” Benamo ġia ġesi ġeraka-toġato, ġetanuto. ³⁰ Ġaniġani gabunai ġetanu-taġoto-ġoi nai, Iesu na beredi eġabiato, evaġa-namoato, edudu-ġutuato, tauri ruarua evinirito. ³¹ Benamo matari ġevekeoto, ġeribato mo tu ġia. Senaġi ġia tu ġoirari ai erekwa-rekwato.

³² Benamo tauri ruarua ġevoguruġa-vevinito, ġekirato, “Dabarai evaġa-guruġarani-ġoi nai, ema Buka Veaġai ġetorerito guruġari aniri ġera ekiraġi-maġatarini-ġoi nai, ġita nuġara tu ġeseġuseġuni-ġoi, noġa moġo karava na ġeġararini-ġoi, ene?”

³³ Benamo maoromaoro ġevariġisito, Ierusalemata ġana ma ġeġenoġoi-iaġoto, Iesu ġena mero gabanana sebana (11) ma karori ġesi vegogo-taġori ai ġedoġaririto. ³⁴ Ġia na tauri ruarua ġevaġa-guruġarito, ġekirato, “Moġoni veġata, Vereġauka tu bevariġisi-ġenoġoi ema Simona ġenai maki eforrito.” ³⁵ Benamo tauri ruarua na dabarai eġorato dagarana ema kamasi Iesu na beredi edudu-ġutuato vauro, Iesu ġia na ġeġita-leaiato ġeri ġekiraġito.

Iesu tu ġena mero ġeri ai eforrito

Mataio 28:16-20; Mareko 16:14-18; Ioane 20:19-23

³⁶ Mo tarima ruarua roġo ġeguruġato-ġoi nuġanai, Vereġauka ġia fakari ai eruġa-rosito, benamo ekirarito, ekirato, “Maino ġemi ai bene tanu.” ³⁷ Ġia tu nuġari maki ġefarevaġi-rakavato ema ġegarito, ġia matoru ġekirato, murava ta ġeġitaiato. ³⁸ Senaġi ġia ekirato, “Karase nai nuġami beġe vek-waraġi-rakava? Kara dainai ġodaradarani? ³⁹ Ġimagu ema kwakugu ġoma ġitari, benamo boġono riba mai tu au. Ġoma ġabi-karagu, benamo boġono riba, korana murava tu asi viriġona ema asi turiġana, ġoġitaguni au tu ma viriġogu e ma turiġagu.” ⁴⁰ Moġesi ekirato, benamo ġimana ema kwakuna evaġa-ġitarito. ⁴¹ Senaġi ġia tu roġo ġedaradarato-ġoi ġeri iaku ema ġeri nuġa-farevaġi dainai; benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Ġaniġani tari maniġeri ba?” ⁴² Ġia na maġani-kone gabugabuna ta ġeviniato. ⁴³ Benamo Iesu na eġabiato, ġoirari ai eġaniato.

⁴⁴ Benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Au tu roġo ġomi ġesi tatanu-vegogoto-ġoi nai, akiramito-ġoi: Mose ġena taravatu e peroveta tarimari ġeri guruġa ema Salamo ai au varigu ġetorerito guruġari mabarari beġe moġonini.” ⁴⁵ Benamo Iesu na nuġari ekeorito, Buka Veaġa guruġari aniri beġene tuġamaġi-fakari ġana. ⁴⁶ Ma ekirarito, ekirato, “Maiġesi ġetoreato: Keriso tu moġesi roġo bemidigu-midiguni, ema ġaro vaġa-toitoinai mase na ma bevariġisi-ġenoġoini. ⁴⁷ Ema ġia aranai vetuġamaġi-kure ema rakava tuġamaġi-fitoġari beġene ġobata-iaġi-rovorovori tanobara mabarari ai, Ierusalemata na bene vematama. ⁴⁸ Mai dagarata vaġa-moġoniri tarimami tu ġomi. ⁴⁹ Au tauġegu na tu Tamagu na ekiraġi-toreato Iaukana batuġuani, iatami ai befororini. Ġomi tu Ierusalemata boġono tanu, bene iaġo mo, guba na bemaġoni seġukana boġo ġabiani.”

Iesu Barau na eġabi-vaġeato guba ġana

Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-12

⁵⁰ Moġa murinai Iesu na Ierusalemata na eġori-rosirito, ġeiaġoto mo, Betania ġana, benamo ġimana eġabi-vaisirito, evaġa-namorito. ⁵¹ Evaġa-namorito-ġoi nuġanai, Iesu tu ġia ġerina eveġitato, Barau na eġabi-vaġeato guba ġana. ⁵² Ġia na ġetoma-rakariġo viniato murinai, ma iakuri e ma verereri ġesi Ierusalemata ġana ma ġeġenoġoi-iaġoto. ⁵³ Benamo Rubu Veaġai ġetanuto-ġoi, Barau ġevaġa-raġeato-ġoi.

VARI NAMONA IOANE NA ETOREATO

Ioane vaġa-foforina guruġari

Ioane tu Iesu ġena apostolo tarimari gabanana ruarua (12) nuġari ai tarimana ta. Ġia tamana tu Sebedaio, ma ġia tu kone ai maina tarimari.

Ioane ġena mai Vari Namona tu laġani 85 beiaġo 95 fakari ai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai. Ġia na mai Vari Namona tu tanobara tarimari mabarari, ġemaġuri-ġenoġoito ema asi ġemaġuri-ġenoġoito, ġeri etoreato.

Ġia ġena ura baregona tanobara tarimari mabarari bene vaġa-ribari, Iesu Nasareta tarimana tu moġoni Barau Natuna, e Iesu tu moġoni Barau na tanobara ġana etuġu-mariġoato, tanobara tarimari ġia ġenana maġuri beġene ġabia uranai, ema Barau vetoġana korikorina tu ġia ġenana ema vevaġa-foforiato tarimarima ġeri ai. Siri baregona Ioane ġena Vari Namona bukana nuġanai tu karoa 20:31, "Maġeri guruġa atorerito, korana tu ġomi na Iesu boġono vaġa-moġonia, ġia tu moġoni Keriso, Barau Natuna. Ma bema ġomi na ġia boġo vaġa-moġoniani nai tu, ġia aranai maġuri vanaġivanaġi boġo ġabiani."

Ioane ġena toretore tu maġesina eboioġaiato:

1. Barau Natuna - karoa 1:1-18

2. Barau ġena vetuġunaġi Iuda tarimari fakari ai ema iaġo-vinito - karoa 1:19-12:50

3. Barau ġena vetuġunaġi Iesu tauġena ġena mero fakari ai ema iaġo-vinito - karoa 13-17

4. Barau vetuġunaġina ema iaġo-vinito tanobara vaġa-maġurina ġana - karoa 18-21

Maġuri guruġana

¹ Tovotovonai veġata Guruġa etanuto-ġoi. Mo Guruġa tu Barau ġesi ġetanuto-ġoi, ema mo Guruġa tu Barau. ² Ġia tu tovotovona na veġata Barau ġesi ġetanuto-ġoi. ³ Dagara mabarari tu Barau na ġia ġenana eveirito. Ma Barau na dagara sebona kwariġutu ta maki dabara borunai ta maki asi eveiato, asiġina ġinavaġi. ⁴ Maġuri tu ġia nuġanai etanuni; mo maġuri tu tarimarima ġeri mama. ⁵ Mama tu mukuna nuġanai emamani, senaġi mukuna na asi etuġamaġi-fakaiato e asi eġita-leaiato.

⁶ Barau na tarima ta etuġuato, arana tu Ioane. ⁷ Ġia tu guruġa moġonina kiraġi-kiraġina ema mama vaġa-foforina ġana eiaġomato. Be ġia ġenana tarimarima mabarari na vari beġene seġaġia e beġene vaġa-moġonia ġana. ⁸ Ġia tauġena tu dia mo mama, senaġi ġia eiaġomato tu, mama benema kiraġia ġana. ⁹ Mo mama tu mama korikorina, tanobara ġana eiaġomato, tarimarima mabarari mama benema viniri ġana.

¹⁰ Guruġa tu tanobarai etanuto-ġoi, ema mo guruġa ġenana Barau na tanobara eveiato, senaġi tanobara na tu asi eribaiato. ¹¹ Ġia tu ġena tanobara ġana eiaġomato, senaġi ġena tarimarima na asi ġeġabi-raġeato. ¹² A tarimarima kotari na ġeġabi-raġeato e ġevaġa-moġoniato nai, ġia na maoro evinirito, Barau natunai beġene iaġo. ¹³ Ġia Barau natunai ġeiaġoto tu dia tauġanina ġenana. Mo tu dia sina tama rarari na o tauġani ġena urai o sina tama ġeri urai. Asiġi, tarimarima tu Barau tauġena ġereġana na moġo ġia natunai evaġa-iaġorini.

¹⁴ Mo Guruġa tu tarimarima tauġaninai eiaġoto, benamo ġai fakamai ema tanuto. Ġia marevana e seġukana baregona ġaġitaiato. Moġa tu Barau na

Natuna sebona kwariġutu eviniato marevana e seġukana. Varevare-bara ema guruġa e maġuri moġonina na evonuvonu-raġeto.

¹⁵ Ioane na ġia guruġana ekiraġi-foforiato, ekeato, ekirato, “Au na akiraġiato tarimana tu maġa, akirato, ‘Au murigu na beiaġomani tarimana na au evanaġiguto. Korana tu au maki roġosi roġo bana maġuri nuġanai veġata, ġia tu etanuto-ġoi.’ ”

¹⁶ Ġia tu varevare-bara na evonuvonu-raġeto. Mo ġena varevare-bara lorinai ġita mabarara vevaġa-namo iatai-iatai maki evinirani. ¹⁷ Korana Barau na Mose ġenana taravatu evinirato, a varevare-bara ema guruġa e maġuri moġonina tu Iesu Keriso na eġwa-iaġomarito. ¹⁸ Tovotovona na veġata beiaġoma maitoma tarima ta na Barau asi eġitaiato. Natuna ġora ġereġa, Tamana sevinai etanuni tarimana, ġia na Barau ema vaġa-foforiato.

*Ioane Babatiso ġena guruġa-fofori
Mataio 3:1-12; Mareko 1:7-8; Luka 3:15-17*

¹⁹ Ioane ġena guruġa-fofori tu maġa. Iuda tarimari na Rubu Veaġa vereri e Levi doġorona tarimari, (mai tu Rubu Veaġai vetuġunaġi tarimari), kotari Ierusalemna na Ioane ġenai ġetuġu-iaġorito, beġene danaġia ġana, beġene kira, “Ġia tu deikara?” ²⁰ Benamo Ioane asi evekira-ġuniġauto, senaġi ġoirari ai eguruġa-foforito, ekirato, “Au tu dia Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).” ²¹ Ma ġedanaġiato, ġekirato, “Ba ġoi tu deikara? Ġoi tu Elia ba?” Ġia ekirato, “Au tu dia Elia.” Ma ġekirato, “Ġai na peroveta tarimana ġanariani tarimana tu ġoi ba?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Asiġina!” ²² Benamo ġia na ma ġedanaġi-ġenoġoiato, ġekirato, “Ba ġoi tu deikara? Ġemu vevaġa-vese novini-ginikauma, be beġe tuġuma tarimari ġeri ai baġana iaġo, baġana vaġa-ribari. Ġoi tauġemu varimu tu aiġesi?” ²³ Benamo Ioane tauġena evevari-fiuto, ekirato, “Au tu garo ta tano fakanai ekea-koġokoġoni, ekirani, ‘Vereġauka ġena dabara boġono iareva-toretorea.’ ” Isaia peroveta tarimana na ekiraġi-guineato ilailana.

²⁴ Mo vetuġu ġeiaġo-viniato tarimari tu Farisea tarimari. ²⁵ Benamo Ioane ġedanaġiato, ġekirato, “Bema ġoi tu dia Keriso, e dia Elia, e dia mo peroveta tarimana, karase nai ġoi tu ovevaġa-babatisoni?” ²⁶ Ioane evaġa-veseto, ekirato, “Au tu nanu na moġo ababatisoni, senaġina tarima ta tu ġomi fakami ai eruġa-taġoni, ma ġomi tu asi ribami ġia. ²⁷ Ġia tu au murigu na eiaġomani, ema au tu asi ilaila, ġia ġena tamaka varori baruġarini.” ²⁸ Mai dagara mabarari tu Betania, Ioridana ġarukana mo rekenai, ġeġorato, Ioane ebabatisoto-ġoi gabunai.

Barau ġena ginitaġo mamoen

²⁹ Ma elaġanito nuġanai, Ioane na Iesu eġitaiato, ġia ġenai eiaġomato-ġoi, benamo ekirato, “Ġoboġe, mani tu Barau ġena Mamoe Natuna, ġia na tanobara ġena rakava beġabi-vaġiani. ³⁰ Au na tu ġia akiraġiato, akirato, ‘Au murigu na eiaġomani tarimana na evanaġiguto, korana tu au roġosi roġo bara maġuri nuġanai veġata, ġia tu etanuto-ġoi.’ ³¹ Tovo-tovonai au tu asi ribagu ġia, senaġi au aiaġomato nanu na ababatisoni, korana tu Isaraela tarimari na Iesu beġene ribaia ġana.”

³² Benamo Ioane ma eguruġa-foforito, ekirato, “Iauka aġitaiato, guba na emariġoto pune noġa, ġia iatanai etanukauto. ³³ Tovotovonai au tu asi ribagu ġia, senaġi Barau na etuġuguto, bana iaġoma tu, tarimarima nanu na bana babatisori ġana. Ġia na evaġa-guruġaguto, ekirato, ‘Ġoi na tarima ta boġitaiani, Iauka bemariġoni, iatanai betanu-kauni. Mo tau tu tarimarima

Iauka Veāga na bebabatisorini.’ ” ³⁴ Ioane ekirato, “Au na aġitaiato naima akiraġi-foforiani, ġia tu Barau Natuna.”

Iesu ġena mero giniguineri

³⁵ Ma elaġanito nai tu, Ioane e ġena mero ruarua ġesi monai ma ġeruġa-taġoto-ġoi. ³⁶ Ġeruġa-taġoto-ġoi nuġanai tu, Iesu eraka-vanaġito, eġitaiato, benamo ekirato, “Ġoboġe, Barauna Mamoe Natuna, (ġena ginitaġo mamoe), ġoġitaia.” ³⁷ Ma Ioane ġena mero ruarua na mo guruġa ġeseġaġiato, benamo Iesu murina na ġeiaġoto. ³⁸ Iesu eruġa-kureto, ma murinai ġerakakauto tarimari ruarua eġitarito, benamo edanaġirito, ekirato, “Ġomi tu kara ġourani?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Rabi, ġoi tu ainai otanuni?” Rabi anina tu vevaġa-riba tarimana. ³⁹ Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Ġoiġoma, ġoma ġitaia.” Benamo ġia ġesi ġeiaġoto, ma ġena tanu gabuna ġea ġitaiato, mo ġaro vinubana tu ġia ġesi ġebukato. Mo tu horaġauna 4 koloko lavilavi rekenai.

⁴⁰ Ioane ġena guruġa ġeseġaġiato, benamo Iesu murinai ġerakato tarimana ta tu Anduru, Simona Petero tarina. ⁴¹ Anduru na Iesu eragkwaneeato. Asikauna kakana Simona edoġariato, benamo ekirato, ekirato, “Ġai na Mesia baġa doġaria.” Mesia anina tu Keriso, (Barau na ekiraġitoreato vevaġa-maġuri tarimana). ⁴² Benamo ġia na Simona Iesu ġenai eġoriġaġoato. Iesu na eġitaiato, benamo ekirato, “Ġoi aramu tu Simona, Ioane natuna, senaġi ġoi toma aramu beġe kiraġiani tu Kefas beġe toni.” Mai ara “Kefas” ema “Petero” aniri tu sebona, garo ai anina tu “Fore”.

Iesu na Filipino e Natanaela ekearito

⁴³ Ma elaġanito nai tu, Iesu tu Galilea tanona ġana neiaġo etato. Ġia na Filipino edoġariato, benamo ekirato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” ⁴⁴ Filipino tu Betesaida tarimana, Anduru e Petero ġesi vanuġa sebona. ⁴⁵ Filipino na Natanaela edoġariato, benamo ekirato, ekirato, “Mose ġena taravatu ai ema peroveta tarimari ġeri bukai varina ġetoreato tarimana tu baġa doġaria; ġia tu Iesu, Nasareta tarimana, Iosefa natuna.” ⁴⁶ Natanaela evedanaġito, ekirato, “Nasareta na dagara namona ta beiaġomani?” Filipino ekirato, “Noiaġoma, noma ġitaia.”

⁴⁷ Iesu na Natanaela eġitaiato, eiaġomato-ġoi, benamo ġia ekiraġiato, ekirato, “Ġoboġe, mani tarima tu Isaraela tarimana korikorina, ġia ġenai ġofaġofa ta tu asi etanuni.” ⁴⁸ Natanaela na edanaġiato, ekirato, “Kamasi boribagu?” Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Filipo tu vau bekeamu. Au na ġoi tu baġita-guinemu figi ġauna gaburenai roġo otanuto-ġoi nai.” ⁴⁹ Benamo Natanaela na evaġa-veseato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġoi tu Barau Natuna; ġoi tu Isaraela Verena.” ⁵⁰ Iesu na ma evaġa-veseato, ekirato, “Ġoi na au ovaġa-moġoniguni, korana au na bakira-varamu, ġoi tu figi ġauna gaburenai baġita-guinemu, nene? Veġa tari vau boġitarini, mai veġa maġa maki beġe vanaġiani.” ⁵¹ Benamo ma ekirarito, ekirato, “Moġoni veġata, au na ġomi akiramini, guba bevekeo-fakani boġo ġitaiani, ema Barau ġena aneru beġe varaġeni e beġe mariġoni boġo ġitarini Tarimarima Natuna ġenai.”

2

Veġaraġo verekona Kana vanuġanai

¹ Ġaro ruarua ġekorito murinai, Kana vanuġana nuġanai veġaraġo verekona ta ġeveiato. Kana vanuġana tu Galilea tanona nuġanai. Mo

veġaraġo verekona nuġanai tu Iesu sinana maki monai. ² Ema Iesu ma ġena mero ġesi maki ġeura-maġirito, be mo veġaraġo verekona nuġanai ġerakatoġato. ³ Vine nanuna o wain ekorito, benamo Iesu sinana na Iesu evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġia tu asi ġari vine nanuna.” ⁴ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Vavine, karase nai au oma kira-varaguni? Mani tu ġomi ġemi ġauvei. Au ġegu ġaro tu roġosi bene votu. ⁵ Benamo sinana na vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, “Kara bekira-varamini veġana boġono veia.”

⁶ Monai tu fore gwaġuturi imaima sebona (6) vaġa-ruġa, Iuda tarimari ġeri veiareva veġari ġari ġeġauvei-iaġirito-ġoi. Mo fore gwaġuturi tata nuġari tauri galon gabana ruarua (20) o gabana toitoi (30) kavari. ⁷ Iesu na vetuġunaġi tarimari ekirarito, ekirato, “Mani gwaġutu nanu na ġovaġa-vonuri!” Benamo ġevaġa-vonu fokafokarito. ⁸ Moġa murinai ma ekirarito, ekirato, “Kota ġoġutu-vaġia, ġoġwa-iaġoa vereko ġorikauna tarimana ġenai.” Ġeġutu-vaġito, benamo ġeġwa-iaġoato, ⁹ vereko ġorikauna tarimana na mo nanu, vine nanunai evaġa-iaġoato moġa, eniu-tovoato. Ġia tu asi ribana mo vine nanuna tu ainana eiaġomato; a nanu ġesisiato merori ġereġari moġo ma ribari. Benamo vereko ġorikauna tarimana na veġaraġo variġu tauna ekea-iaġomaiato, benamo evaġa-guruġaiato, ekirato, ¹⁰ “Tarimarima mabarari na vine nanuna namo vedaureana tu ġetore-rosi guineani, benamo vereko tarimari ġeniu-maseni murinai vau, vine nanuna kota namo raġina ma ġetore-rosiani. Senaġina ġoi na tu vine nanuna namo vedaureana tu boġabi-taria mo maitoma.”

¹¹ Mai tu Iesu ġena vetoġa boruna giniguinena evaġa-foforiato Kana vanuġanai, Galilea tanona nuġanai. Monana ġia marevana e seġukana baregona evaġa-foforiato, ema ġena mero na ġevaġa-moġoniato.

¹² Moġa murinai Iesu ma sinana e tarina merori, ema ġena mero ġesi ġevariġoto Kaperanauma ġana. Ma monai ġaro viravira ta ġetanuto.

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato

Mataio 21:12-13; Mareko 11:15-17; Luka 19:45-46

¹³ Iuda tarimari ġeri Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo verekona ġoirai ekavinaġito naima, Iesu tu Ierusema ġana evaraġeto. ¹⁴ Rubu Veaġa nuġanai tarimarima na boromakau, e mamoe, ema pune ġeivoivoi-iaġirito-ġoi, ema tarima kotari teibolo ai ġetanuto ma moni ġesenisito-ġoi edoġaririto. ¹⁵ Benamo varo kwarina ta evatoato. Monana Rubu Veaġa na mamoe e boromakau mabarari ema lailai-rosirito. Moni ġesenisirito-ġoi tarimari ġeri fata eġuke-vebuburito, ġeri moni ehubu-lausilausirito. ¹⁶ Benamo pune ġeivoito-ġoi tarimari ekira-ġoirito, ekirato, “Maiġeri dagara mainana ġoġabi-rosiri! Au Tamagu ġena numa tu voivoi numanai asi ġovaġa-iaġoa!” ¹⁷ Benamo ġena mero na Buka Veaġai eventoreto guruġana ġetuġamaġi-doġariato, ekirani, “Ġoi ġemu numa uravinina nuġagu ai tu karava noġa eġarani.”

¹⁸ Moġa murinai Iuda tarimari na ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Maiġesi oveini anina tu kara? Kamara vetoġa na bevaġa-foforimuni ġai ġemai, ġoi tu ma ġemu maoro maiġeri boveirini?” ¹⁹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mai Rubu Veaġa ġorovoa, benamo ġaro toitoi nuġanai au na ma bana vaġa-ruġa-vaisi ġenoġoia.” ²⁰ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Mai Rubu Veaġa tu laġani gabana vasivasi ma imaima sebona (46) nuġari ai ġeragaiato. A ġoi na tu ġaro toitoi nuġanai ma boraga-ġenoġoiani otoni?”

²¹ Senaġi Iesu na tu ġia tauġanina Rubu Veaġai evaġa-ilailaiato. ²² Iesu mase na evaisi-raġeto murinai, ġena mero na mo guruġa ġetuġamaġi-doġariato, benamo ġia na Buka Veaġa ema Iesu na evaġa-ribarito guruġari ġevaġa-moġonirito.

Iesu ribana tarimarima ġeri veġa

²³ Iesu Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo verekona ġarori ai Ierusalem ai etanuto-ġoi nai, tarima vovoka na ġevaġa-moġoniato, korana tu vetoġa boruri ġutuma eveirito ġeġitarito nai. ²⁴ Senaġi Iesu na ġia asi evaġa-moġonirito, korana tarimarima mabarari ġia tu ma ribana ġinikau. ²⁵ Ema tarima ta tu asi ilaila ġia tarimarima ġeri maġuri dabarari bekira-varaiani, korana tarimarima mabarari nuġari tu ġia ma ribana.

3

Iesu e Nikodemo

¹ Farisea tarimana ta etanuto-ġoi arana Nikodemo; ġia tu Iuda tarimari ġeri veġorikau tauna ta. ² Nega ta boġi ai Iesu ġenai eiaġoto, benamo ekirato, “Rabi, ġai ribama, ġoi tu vevaġa-riba tarimamu, Barau ġenana oiaġomato, korana tu vetoġa boruri oveirini maġeri tu Barau na asi evaġa-kavaiani tarimana na tu asiġina ġinavaġi beveirini riba.”

³ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Moġoni veġata akiramuni, asi beġora-ġenoġoini tarimana na Barau ġena Basileia tu asiġina ġinavaġi beġitaiani.”

⁴ Benamo Nikodemo na edanaġiato, ekirato, “Tarima baregona ta tu kamasi ma beġora-ġenoġoini? Sinana nuġanai ma beraka-toġani, benamo ma beġora-ġenoġoini?”

⁵ Iesu ma evaġa-veseto, ekirato, “Au na akira-korikorimuni, tarima ta Barau ġena Basileia nuġanai asi berakatoġa-kavani, senaġina nanu ġenana beġorani ema Iauka ġenana maki beġorani tarimana vau beraka-toġani.

⁶ Tarimarima tauġanina ġenana eġorani tu tauġani, ma Barau Iaukana ġenana eġorani tu Iauka. ⁷ Ġoi nuġamu asi bene farevaġi maġesi akiramuni nai, korana au bakira, ‘Ġomi mabarami boġono ġora-ġenoġoi.’ ⁸ Iavara etoġani tu, eurani gaburi ġana eġau-iaġoni. Guruna tu ġoseġaġiani, senaġi ainana eiaġomani, ma aiġana eiaġoni tu asi ġoribaiani. Barau Iaukana ġenana ġeġorani tarimari mabarari maki moġesina, asi ġoribani kamasi ġeġorani.”

⁹ Nikodemo ma evedanaġito, ekirato, “Mai dagara tu kamasi beġe ġorani?”

¹⁰ Iesu ma evaġa-veseto, ekirato, “Ġoi tu Isaraela ġeri vevaġa-riba tarimamu, senaġi maġeri dagara ġoi tu asi ribamu? ¹¹ Au na akira-korikorimuni, ġai tu ribama dagarari ġaguruġa-iaġirini, ema ġaġitarito dagarari ġakiraġi-foforirini, senaġina ġema guruġa tu asi ġoġabi-raġerini. ¹² Au na ġomi ġemi tu tanobara dagarari akiraġirini, senaġi asi ġovaġa-moġoniguni, a guba dagarari bakira-varamini nai tu, kamasi boġo vaġa-moġoniguni?

¹³ Tarima ta guba ġana asiġina ġinavaġi evaraġeto, senaġina guba na emariġoto tarimana ġereġana moġo, mo tu Tarimarima Natuna. ¹⁴ Mose na tano fakanai mota eġabi-vaiaiato ilailanai, Tarimarima Natuna maki moġesi beġe ġabi-vaiaiani. ¹⁵ Monana vau ġia ġenai beġe veġabidadamani tarimari mabarari na maġuri vanaġivanaġi beġe ġabiani.

¹⁶ Korana Barau na tanobara euravini-baregoato nai, Natuna ġora ġereġa evinirato, be ġia beġe ġabidadama-viniani tarimari mabarari tu asi beġe maseni, a maġuri vanaġivanaġi beġe ġabiani. ¹⁷ Korana Barau

na Natuna etuġu-mariġoato tanobara ġana tu, dia tanobara bene vaġa-kotaia ġana, senaġi tanobara ġia bakunai bene maġuri ġana. ¹⁸ Ġia ġenai eveġabidadamani tarimana tu meto asi beviniani, senaġi asi eveġabidadamani tarimana tu varau meto eġwa-taġoani, korana ġia na tu Barau Natuna ġora ġereġa asi eġabidadama-viniani nai. ¹⁹ Mo meto korana tu maiġesi: Mama tu tanobarai varau ema foforito, senaġi tarimarima na mukuna ġeuravini-baregoato, korana ġeri veġa tu rakava nai. ²⁰ Veġa rakavari ġeveini tarimari mabarari na tu mama ġeruġaiani, mama asi ġeiaġo-viniani. Ġia tu ġegarini, korana ġeri veġa rakavari beġe foforini mamai garina. ²¹ Senaġi deikara dabara moġonina ekorana-iaġiani tarimana na mama eiaġo-viniani, benamo tarimarima na beġe ġita-ginikauani, ġena veġa namori eveirito tu Barau ġenana eveirito.

Iesu ema Ioane

²² Moġa murinai Iesu ma ġena mero ġesi Iudea tanona rekena ġana ġeiaġoto. Monai Iesu tu ġena mero ġesi ġetanuto-ġoi e ebatisoto-ġoi. ²³ Ioane maki Aenon ai, Salim rekenai, ebatisoto-ġoi, korana nanu tu barego monai. Tarimarima mo ġana ġeiaġoto-ġoi, ea babatisorito-ġoi. ²⁴ Mo tu Ioane dibura numanai roġosi ġere kou-ġaua nuġanai.

²⁵ Moġa ġaronai Ioane ġena mero Iuda tarimana ta ġesi ġeveġare-veġareto. Ġia ġeri guruġa tu, kamara veġuriġi veġanai tu tarimarima benamo-vedaureani. ²⁶ Ioane ġena mero Ioane ġenai ġeiaġoto, benamo ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, Ioridana ġarukana mo rekenai ġoi ġesi ġotanuto-ġoi e ġoi na oguruġa-iaġiato tarimana tu ebatisoni, ema tarimarima vovoka ġia ġenai ġeiaġoni.”

²⁷ Ioane evaġa-veseto, ekirato, “Tarima ta na dagara ta asi beġoitāġo-kavaiani, senaġi Barau na guba na bevini-riġoani vau beġoitāġoni. ²⁸ Ġomi tauġemi na ġoseġaġiguto, be ma ribami au akirato, ‘Au tu dia Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), senaġi au tu etuġu-guineguto ġia ġoirana ġana.’ ²⁹ Beveġaraġoni ġuiatona tu beġaraġoani futuana na beġaraġoani. A beveġaraġoni futuana ġatana tu eruġa-taġoni moġo, (mai tu au, Ioane), ema ġatana eseġaġi-ġauni, ma ġatana beveġaraġoni futuana garona beseġaġiani nai tu, beiakuni. Moġesi naima au tu iaku na bama vonuvonu-raġe. ³⁰ Ġia tu bene barego, a au tu bana kei.”

Iesu tu guba na eiaġomato

³¹ “Tuġuna na emariġoto tarimana tu dagara mabarari iatari ai; tano na eiaġomato tarimana tu tanobara tarimana ema tanobara guruġari moġo bekiraġini. Guba na eiaġomato tarimana dagara mabarari iatari ai. ³² Ġia tu monai eġitato e eseġaġito dagarari ekiraġi-foforirini, senaġi tarima ta na ġena guruġa asi eġabi-raġeani. ³³ Deikara na ġia ġena guruġa eġabi-raġeani tarimana na evaġa-moġoni korikoriani, Barau tu moġoni veġata. ³⁴ Korana tu Barau na etuġuato tarimana na Barau ġena guruġa bekiraġiani, korana tu Barau na ġena Iauka Veġa eviniato ema evaġa-vonuvonu-raġeani. ³⁵ Tamana na Natuna eura-viniani, ema dagara mabarari ġia ġimanai etore-kaurito. ³⁶ Deikara na Natuna evaġa-moġoniani tarimana na maġuri vanaġivanāġi beġabiani. A Natuna asi evaġa-moġoniani tarimana na maġuri asi beġabiani, senaġi Barau ġena baru tu ġia iatanai betanuni.”

4

Iesu ema Samaria vavinena

¹ Farisea tarimari tu varau ġeseġaġito, Iesu na tarima vovoka eġabirito, ġena mero ai evaġa-iaġorito e ebabatorito, ma Ioane na tu asi vovoka eġabirito. ² Senaġina Iesu tauġena na ta tu asi ebabatorito; mo tu ġena mero moġo ġebabatorito-ġoi. ³ Iesu eribato ġia varina Farisea tarimari na eseġaġiato, benamo Iudea eiaġuiato, Galilea ġana ma eġenoġoi-iaġoto. ⁴ Ġalilea ġana tu Samaria tanona na eraka-vanaġito.

⁵ Samaria vanuġana tai eraġasito. Mo vanuġa arana tu Sika. Mo vanuġa tu Iakobo na natuna Iosefa eviniato tanona sevinai. ⁶ Iakobo ġena nanu gurina maki monai. Iesu tu eraka-iaġomato, be egaugau-raġeto, benamo mo nanu gurina sevinai etanu-tarito. Mo tu horaġauna 12 koloko nuġanai ġaroġotai.

⁷ Etanu-taġoto-ġoi nuġanai, Samaria vavinena ta nanu ġutu eiaġoto, benamo Iesu na enoġiato, ekirato, “Nanu kota noma vinigu, be nama niu.” ⁸ Ġena mero tu vanuġa ġana, ġaniġani voi ġeiaġoto. ⁹ Samaria vavinena evaġa-veseto, ekirato, “Ġoi tu Iuda taumu, ma au tu Samaria vavinegu, karase nai au ġegu ai nanu onoġini?” Moġesi ekirato, korana Iuda tarimari tu Samaria tarimari ġesi asi ġevegara-garato-ġoi. ¹⁰ Benamo Iesu na evaġa-veseto, ekirato, “Bema Barau ġena varevare dagarana boro riba, ema boro riba maki, nanu kota ġemu ai enoġiani tarimana tu deikara nai tu, ġia boro noġia, benamo ġia na maġuri nanuna bere vinimu.” ¹¹ Vavine ekirato, “Vereġauka, ġoi tu asi ġemu tuġu-riġo dagarana e guri maki variġo. Mani maġuri nanuna tu ainana boġabiani? ¹² Ġoi tu varaġe lelevaġi, ma ġai senema Iakobo tu kei, ei? Mai nanu gurina tu ġia na evinimato, ema ġia tauġena na eniuato-ġoi, natuna mabarari na ema ġena boromakau e mamoe seriri na maki ġeniuato-ġoi.” ¹³ Iesu na ma evaġa-veseto, ekirato, “Mai nanu beġe niuani tarimari mabarari bokari ma beġe koke-ġenoġoini. ¹⁴ A au na baviniiani nanuna beniuani tarimana tu, bokana asi ma bekoke-ġenoġoini. Korana au na baviniiani nanuna tu ġia nuġanai nanu gurinai beiaġoni, bevoneġoi-voneġoini ema maġuri vanaġivanaġi beviniani.” ¹⁵ Mo vavine na enoġiato, ekirato, “Vereġauka, mani nanu novinigu, be bokagu asi ma bene koke-ġenoġoi, ema maiġana nanu-ġutu asi ma bana iaġoma.”

¹⁶ Benamo Iesu na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Noiaġo, ġaraġomu noa keaia, benamo taumi ruarua boġono iaġoma.” ¹⁷ Mo vavine evaġa-veseto, ekirato, “Au tu asi ġaraġogu.” Iesu ekirato, “Mani tu moġoni okirani, ‘Au tu asi ġaraġogu’ otoni tuna. ¹⁸ Ġemu guruġa tu moġoni, korana ġoi tu vaġa-imaia veġata oveġaraġoto, ema mani oġabiato tarimana maniġa tu dia ġoi ġaraġomu. ¹⁹ Mo vavine ekirato, “Vereġauka, au toma bama riba, ġoi tu peroveta tarimamu. ²⁰ Ġai tubuma ġatama na tu mai ġoro ai Barau ġetomarakariġo viniato-ġoi, a ġomi Iuda tarimami ġokirani, toma-rakariġo gabuna tu Ierusalem ai moġa, be tarimarima tu monai beġene toma-rakariġo.”

²¹ Iesu ekirato, “Vavine, ġegu guruġa bono vaġa-moġonia, ġaro ta eiaġomani, mai ġoro ai e Ierusalem ai maki Tamara asi boġo toma-rakariġo viniani. ²² Ġomi Samaria tarimami na ġotoma-rakariġo viniani Barauna tu asi ribami; a ġai na ġatoma-rakariġo viniani Barauna tu ribama, korana vevaġa-maġuri tu ġai Iuda tarimama ġemana eiaġomani. ²³ Senaġi ġarona eiaġomani ema varau beraġasi maiġa, toma-rakariġo tarimari moġoniri na Tamara Barau tu iaukai e moġoni ai beġe toma-rakariġo viniani. Korana Tamara na tu moġesi beġe toma-rakariġo viniani tarimari evetaurini. ²⁴ Barau tu Iauka, ma beġe toma-rakariġo viniani tarimari na tu iaukai ema moġoni ai beġene toma-rakariġo vinia.” ²⁵ Mo vavine na ekiraiato, ekirato, “Au ribagu, Mesia, ġekiraġiani Keriso ġetoni, tu beiaġomani. Ġia beiaġomani

garonai, ġia na dagara mabarari bekiraġi-foforirini.” ²⁶ Benamo Iesu na evaġa-veſeato, ekirato, “Tarimana tu au maiġegu, ġoi avaġa-guruġamuni.”

Iesu ġena mero ġeġenoġoito

²⁷ Iesu moġesi eguruġato-ġoi nuġanai, ġena mero ġeraġasito. Ġia mabarari nuġari ġefarevaġito, korana Iesu tu vavine ta ġesi ġeguruġa guruġato-ġoi, senaġi tarima ta asi ekirato, “Ġoi tu kara ourani?” O “Karase nai mai vavine ġesi ġoguruġa-guruġani?” ²⁸ Benamo mo vavine na ġena nanu gwaġutuna eraga-kwaneato, eġenoġoi-iaġoto vanuġa ġana, benamo vanuġa tarimari ea kirarito. ²⁹ Ekirato, “Ġoiaġoma, tarima ta ġoma ġitaia. Ġia na au ġegu veiġa aveirito dagarari mabarabarari bekiraġi-fofori foforiri. Betaġu ġia tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), banaġu?” ³⁰ Benamo tarimarima na vanuġa ġeiaġuiato, ma Iesu ġenai ġeiaġoto.

³¹ Mo faka nuġanai ġena mero na Iesu ġekiraiato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, noġaniġani.” ³² Senaġi ġia evaġa-veſeto, ekirato, “Au tu ma ġagu ġaniġani, ġomi asi ribami ġaniġanina.” ³³ Moġesina naima ġena mero tauġeri ġevedanaġito, ġekirato, “Tarima ta na ġana ġaniġani beġwa-iaġoma ba?” ³⁴ Iesu na ekirarito, ekirato, “Au ġagu ġaniġani tu etuġuguto Barauna ġena ura bana veia, ema eviniguto ġauveina bana vaġa-koria.

³⁵ Ġomi ma ġemi sisiba guruġana, ġokirani, ‘Ġue vasivasi murinai vau kwakwa ġarona beiaġomani.’ A au na akiramini, matami ġokeori, benamo vamoka ġoġita-ġinikauri, tauri tu varau beġe gwaġiġi, kwakwa ġarona tu beaġasi. ³⁶ Kwakwa tarimana ġena ġauvei voina tu beġabiani, ema vamoka ġaniġanina bevaġa-vegogoani tu, maġuri vanaġivanaġi ġana. Tauna moġa, varovarona tarimana e kwakwa tarimana beġe iaku-vegogoni. ³⁷ Korana moġesi bevetoreni nai tu, iniġesina ġekiraġiani guruġana tu moġoni, ‘Tarima ta na tu evaroani, ma ta na tu ekwaiani.’ ³⁸ Au na ġomi atuġumito tu, asi ġovaro-vekwaraġito dagarari kwakwari. Varovarori vekwaraġiri tu tarima tari ġevewaraġito, a ġomi na tu ġia ġeri vekwaraġi dagarari kwakwari boġo raka-toġa.”

Samaria tarimari ġutuma na Iesu ġevaġa-moġoniato

³⁹ Benamo Samaria tarimari vovoka mo vanuġa nuġanai Iesu ġevaġa-moġoniato, korana tu mo vavine ġena vevarifju guruġana ġenana naima, ġia ekirato, “Au ġegu veiġa rakavari aveirito dagarari mabarabarari bekiraġi-fofori foforiri.” ⁴⁰ Moġesina naima Samaria tarimari Iesu ġenai ġeiaġomato nai tu, ġenoġiato, ġia ġesi roġo beġene tanu. Moġa lorinai Iesu mo vanuġai ġaro ruarua ma etanuto. ⁴¹ Ma tarimarima vovoka na Iesu ġevaġa-moġoniato, korana ġena vevarifju guruġari na. ⁴² Benamo ġia na mo vavine ġekiraiato, ġekirato, “Ġai na maitoma Iesu ġavaġa-moġoniani, dia ġoi ġemu guruġa lorinai, senaġi ġai tauġema na ġia baġa seġaġia, ma baġama riba-ġinikau, ġia tu moġoni Keriso, tanobara Vaġa-maġurina Tarimana.”

Vere ta natuna merona Iesu na keve na evaġa-maġuriato

⁴³ Iesu monai ġaro ruarua etanuto murinai, Galilea ġana ma eiaġoto. ⁴⁴ Iesu tauġena na ekiraġi-foforiato, ekirato, “Peroveta tarimana tu ġena vanuġa korikorina tarimari na asi beġe gubakauani.” ⁴⁵ Benamo Galileai ea votuto nai tu, Galilea tarimari na ġeġabi-raġeato. Iesu ġeġabi-raġeato korana Ierusalemaj Pasova verekona nuġanai tu ġia maki monai, be Iesu na kara eveirito dagarari mabarari tu, matari na ġeġitarito.

⁴⁶ Benamo Iesu ma eĝenoĝoito Galilea vanuĝana ta arana Kana ĝana. Kana tu Iesu na nanu wain ai evaĝa-iaĝoato vanuĝana. Monai kini ĝena vere ta Kaperanaumai etanuto-ĝoi, ma ĝia natuna merona tu ekeverakavato. ⁴⁷ Mo vere eseĝaĝito, Iesu tu Iudea na eiaĝomato Galilea ĝana, benamo eiaĝoto ĝia ĝenai, benamo enoĝiato, Kaperanauma ĝana nevariĝo, be ĝia natuna merona nea vaĝa-maĝuria, korana ĝia natuna merona tu dori emaseto-ĝoi.

⁴⁸ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Ĝomi tu vetoĝa boruri e nuĝa-farevaĝi veiĝari asi boĝo ĝitarini tu, asi boĝo vaĝa-moĝoniguni.” ⁴⁹ Mo vere ekirato, “Vereĝauka, si-iaĝo, natugu bemaseni ĝesi.” ⁵⁰ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Noiaĝo, natumu merona tu bemaĝuri bene.” Mo tarima na Iesu ĝena guruĝa evaĝa-moĝoniato, benamo eiaĝoto.

⁵¹ Dabara na eĝenoĝoi-iaĝoto-ĝoi nuĝanai, ĝena vetuĝunaĝi tarimari ĝesi ĝevedoĝarito, benamo ĝekira-varaiato, ĝekirato, “Goi natumu merona tu bemaĝuri.” ⁵² Benamo ĝia na edanaĝirito, kamara horai natuna merona enamoto. Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Ĝoraĝani horaĝauna 1 koloko lavilavi rekenai ĝia mo keve na eraga-kwaneato.” ⁵³ Benamo tamana eriba-maoroto, mo aoa korikorinai enamoto, Iesu na ĝia evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Goi natumu tu bemaĝuri.” Benamo ĝia e ĝena numa tarimari mabarari ĝesi Iesu ĝevaĝa-moĝoniato. ⁵⁴ Mai tu vetoĝa boruna vaĝa-ruaruana Iesu na eveiato, Iudea na Galilea ĝana eiaĝoto murinai.

5

Kou ai Iesu na tarima ta evaĝa-namoato

¹ Mai veiĝa murinai Iesu tu Ierusalemaj ĝana ma evaraĝeto, korana Iuda tarimari tu ĝeri vereko ta ĝeveiato-ĝoi.

² Ierusalemaj kou ta tu ĝatama-boka baregona arana Mamoe Ĝatama-bokana sevinai. Mo kou arana Heberu garo ai tu Betesda, ma ĝia sevinai tu iaĝaraĝi foutari imaima (5). ³ Ĝaro mabarari ai kevekeve tarimari vovoka monai ĝegena-taĝoto-ĝoi, mata-bubu, kwaku rakava, ema tauĝaniri ĝemaseto tarimari, [nanu ĝena ĝareva-ĝareva ĝevaĝa-nogaiato-ĝoi. ⁴ Korana aneru ta guba na emariĝoto-ĝoi, mo nanu evaĝa-ĝareva ĝarevaiato-ĝoi. Mo nanu eĝarevato-ĝoi nuĝanai, eturu-ferei guineto-ĝoi tarimana tu ĝena keve enamoto-ĝoi.]

⁵ Monai tarima ta eĝena-taĝoto-ĝoi, ĝena keve laĝaniri tu gabana toitoi ma imaima toitoi (38). ⁶ Iesu na monai genataĝonai eĝitaiato, ma eribato, ĝia tu ĝaro vovoka veĝata ekeve-iaĝiato. Benamo Iesu na edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi ourani nonamo ba?”

⁷ Keve tarimana na evaĝa-veseto, ekirato, “Vereĝauka, nanu eĝareva-ĝarevani nai, au kou ai tu asi tau raga tore-reigu tarimana ta. Mainana tauĝegu kou aiaĝo-viniani nai tu, ta eraka-rei-guineni. ⁸ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Novariĝisi, ĝemu geda noĝabi-vaisia, be noraka.” ⁹ Benamo mo tarima ĝena keve asikau enamoto, ma ĝena geda eĝabi-vaisiato, benamo eruĝa-vaisito, erakato.

Mo veiĝa tu Sabadi ai eĝorato. ¹⁰ Moĝa lorinai Iuda tarimari na mo keve na enamoto tarimana ĝekiraiato, ĝekirato, “Toma tu Sabadi, ĝemu geda asi bono ĝwa-rakao rakaoa, taravatu.” ¹¹ Ĝia na evaĝa-veserito, ekirato, “Au bevaĝa-namogu tarimana na bekiragu, bekira, ‘Ĝemu geda noĝabi-vaisia, be noraka,’ besi.” ¹² Benamo ĝia na ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Mo tu kamara tarima na bekiramu, ‘Ĝemu geda noĝabi-vaisia, be noraka,’ besi?” ¹³ Senaĝi

mo Iesu na evaġa-namoato tarimana tu asi ribana, dei na evaġa-namoato, korana Iesu tu eraka-veġitato, tarima ġutuma mo gabu ai vekaravari na.

¹⁴ Gabivau Iesu na mo tarima Rubu Veaġa nuġanai edoġariato, benamo ekiraiato, ekirato, “Noseġaġi, maitoma ġoi tu bonamo. Veġa rakavana ta asi ma bono vei-ġenoġoia, rakava barego vedaureana ta na beġabimuni ġesi.”

¹⁵ Benamo mo tarima erakato, eiaġoto, Iuda tarimari ea kira-vararito, ġia tu Iesu na evaġa-namoato.

¹⁶ Monana vau Iuda tarimari na Iesu ġevaġa-rakavaiato-ġoi, korana Sabadi ai mo vevaġa-maġuri veġana eveiato nai. ¹⁷ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au Tamagu tu vanaġivanaġi eġauveini naima, au maki aġauveini.” ¹⁸ Moġesi ma ekirato nai, Iuda tarimari ġeri ura tu dabara ta veġata beġene ġoitaġoa, be Iesu tu beġene vaġi-masea ġetato. Dia mo Sabadi asi ekorana-iaġiato moġo dainai, senaġina ekirato, Barau tu ġia Tamana ma etato. Korana mo dabarai ġia tu Barau ġesi ilaila etato.

Barau Natuna ġena seġuka

¹⁹ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Moġoni, au na akira-korikorimini, Natuna ġereġana na kara ta asi beveiani, senaġi Tamana ġena veġa beġitarini veġari moġo ġia na beveirini. Tamana kara eveini dagarari mabarabarari Natuna na maki beveirini. ²⁰ Korana tu Tamana na Natuna eura-viniani, ema ġia na eveirini dagarari mabarari maki evaġa-ġitai. Oba, dagara barego lelevaġiri maki ġenai bevaġa-foforiani, maiġeri dagara maki beġe vanaġirini, ġomi nuġami beġene farevaġi ġana. ²¹ Vaġa-ilailana Tamana na mase tarimari evaġa-vaishi-raġerini, benamo maġuri evinirini kavana, Natuna na maki ġena ura tarimari maġuri evinirini. ²² Tamana na tu tarima ta asi evaġa-kotai, korana vevaġa-kota seġukana mabarana tu Natuna eviniato. ²³ Moġa tauna tu, tarimarima mabarari na Natuna beġene gubakaua, Tamana ġeguba-kauani kavana. Natuna asi eguba-kauani tarimana na tu Tamana maki asi egubakauani, korana Tamana na tu Natuna etuġuato.

²⁴ Moġoni au na akiramini, au ġegu guruġa eseġaġiani ema etuġuguto Barauna evaġa-moġoniani tarimana na maġuri vanaġivanaġi varau beġabia. ġia tu Barau ġena Kota nuġanai asi beraka-toġani. Asiġina. Mase varau beraga-kwaneana, maġuri nuġanai varau beraka-toġa.

²⁵ Moġoni akiramini, ġarona roġo beiaġomani, ma varau bevotu, mase tarimari na Barau Natuna garona beġe seġaġiani, ma beġe seġaġiani tarimari tu beġe maġurini. ²⁶ Korana tu Tamana tauġena ġenai maġuri etanuni ilailanai, Natuna maki moġesi eviniato, maġuri ġenai etanuni. ²⁷ Ema ġia Natuna maoro eviniato, bene vevaġa-kota ġana, korana ġia tu Tarimarima Natuna. ²⁸ Nuġami asi beġene farevaġi! Ġarona mani eiaġomani, mase tarimari mabarari roġo gara nuġari ai na Barau Natuna garona beġe seġaġiani. ²⁹ Benamo beġema raka-rosini: Vei-namo tarimari beġe vaishi-raġeni, maġuri beġene ġabia ġana, a vei-rakava tarimari beġe vaishi-raġeni, rakava voina metona beġene ġabia ġana.”

Iesu beġe kiraġi-foforiani

³⁰ “Au tu ġereġagu na dagara ta asi baveiani riba. Avevaġa-kotani maki Barau na ekiraguni aseġaġirini ilailari ai aveirini, moġa lorinai ġegu vevaġa-kota tu roroġoto, korana dia au tauġegu ġegu ura ta akorana-iaġiani, senaġi au etuġuguto Barauna ġena ura moġo aveiani.

³¹ Bema au tauḡegu moḡo bara vekiraḡi-fofori nai tu, au ḡegu guruḡa tu asi tau vaḡa-moḡonina. ³² Senaḡi tarima ta na maki au evaḡa-moḡoniguni, ma au ribagu, ḡia na au ekiraḡi-foforiguni guruḡana tu moḡoni.

³³ Ġomi na tarima kotari ḡotuḡu-iaḡorito Ioane ḡenai, benamo ḡia na guruḡa moḡonina ekiraḡiato. ³⁴ Au vaḡa-moḡonigu guruḡari tu dia tarimarima ḡerina eiaḡomani, a Ioane bakiraḡia korana tu, ḡomi maḡuri boḡono doḡaria uranai. ³⁵ Ioane tu noḡa moḡo lamefa eḡarato-ḡoi ema emore-taḡoto-ḡoi, benamo ḡomi mo faka kotunai ḡemi ura tu, ḡia ḡena mamai boḡono iakutanu moḡo ḡotato-ḡoi.

³⁶ Senaḡi au ḡevaḡa-moḡoniguni veiḡari na, Ioane na evaḡa-moḡoniguni guruḡari, moḡeri tu ḡevanaḡirini. Korana tu Tamagu na eviniguto ḡauveina maitoma aveiani, mainana au evaḡa-moḡoniguni, au tu Tamagu na etuḡuguto. ³⁷ Au tu Tamagu na etuḡuguto, ma ḡia tauḡena na maki au ekiraḡi-foforiguto. Ġomi na ḡia garona tu roḡosi ḡoro seḡaḡia, ema vetoḡana maki roḡosi ḡoro ḡitaia. ³⁸ Ema ḡena guruḡa ḡomi nuḡami ai tu asi etanuni, korana ḡia na etuḡuato tarimana tu asi ḡovaḡa-moḡoniani.

³⁹ Ġomi na Buka Veaḡa guruḡari ḡovetau-ginikaurini, korana ḡomi ḡotuḡamaḡini tu, moḡeri guruḡa nuḡari ai maḡuri vanaḡivanaḡi boḡo doḡariani. Moḡeri guruḡa na tu au ḡekiraḡiguni. ⁴⁰ Senaḡina ḡomi maḡuri ḡabiḡabina uranai au ḡegu ai iaḡoma tu asi ḡourani.

⁴¹ Au tu tarimarima ḡerina vevaḡa-raḡe tu asi avetauani. ⁴² Senaḡi ḡomi aiḡesi, au tu ma ribagu. Au ma ribagu ḡomi nuḡami o lorumi ḡuturi ai Barau uravinina tu asi etanuni. ⁴³ Au aiaḡomato tu Tamagu aranai, ma asi ḡoḡabiraḡeguni. Senaḡi tarima boruna ma beiaḡomani tauḡena aranai nai tu, boḡo ḡabi-raḡeani. ⁴⁴ Ġomi tu tauḡemi fakami ai moḡo ḡovevaḡa-raḡeni tu ḡoḡabiraḡerini. Senaḡi mo vevaḡa-raḡe tu Barau ḡereḡana na moḡo beveiani. Ma Barau ḡenana eiaḡomani mo vevaḡa-raḡe, ḡomi na tu asi ḡourani boḡono ḡabia. Bema ḡomi maniḡesi tauḡemi fakami ai moḡo ḡovevaḡa-raḡeni nai tu, kamasi au boḡo vaḡa-moḡoniguni?

⁴⁵ Asi boḡono tuḡamaḡi, au na Tamagu ḡoiranai bavaḡa-daḡamini, asiḡina. Vaḡa-daḡa tarimana tu ḡoḡabi-raḡeani tarimana, Mose, ḡia na ḡomi bevaḡa-daḡamini. ⁴⁶ Bema ḡomi na Mose moḡoni boḡoro vaḡa-moḡonia nai tu, au maki boḡoro vaḡa-moḡonigu, korana ḡia na tu au varigu etoreato. ⁴⁷ Senaḡina bema ḡia na etoreato guruḡana asi boḡo vaḡa-moḡoniani nai, au ḡegu guruḡa tu kamasi boḡo vaḡa-moḡoniani?”

6

Iesu na daḡara imaima (5,000) eḡuburito *Luka 9:10-17*

¹ Moḡa murinai Iesu Galilea kouna na evanaḡi-iaḡoto tavi ta reke ḡana. Mo kou arana ta tu Tiberia. ² Benamo tarimarima vovoka tabutabu ḡia murina na ḡeiaḡoto, korana vetoḡa boruri eveito keve tarimari ḡeri ai ḡeḡitarito nai. ³ Moḡa murinai Iesu ḡoro ḡana evaraḡeto, benamo monai ḡena mero ḡesi ḡetanu-tarito. ⁴ Iuda tarimari ḡeri vereko arana Pasova ekavinaḡito-ḡoi ḡoirai. (Mai tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito, verekona).

⁵ Iesu eboḡe-vaesito, tarimarima asisebo ḡia ḡenai ḡeiaḡomato-ḡoi, benamo ḡia na Filipino ekiraiato, ekirato, “Ḡita ḡaniḡani tu ainai toma tavoini, maiḡeri tarimarima mabarari taḡubu-iaḡirini?” ⁶ Iesu moḡesi ekirato, korana Filipino nuḡana bene ribaia ḡana. A ḡia tu ma ribana kara beveiani.

⁷ Filipo na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Silva moniri sinau ruarua (200) na ĝaniĝani dagarari bita voĝni, senaĝi asi beĝe ilailani, mai tu koturi koturi moĝo maki asi veĝata mabarari beĝe ĝanini.” (Silva moniri sinau ruarua (200) tu tarima ta davana ĝue imaima toitoi (8) nuĝanai beĝabini kavana).

⁸ Ĝena mero ta arana Anduru, Simona Petero tarina, ĝia na ma evaĝa-veŝeato, ekirato, ⁹ “Mero misina ta maĝa, ĝia tu ma ĝana beredi imaima (5) e maĝani-kone ruarua (2). Senaĝi asi beĝe ilailani mai tarimarima mabarari ĝeri ai tu-na.”

¹⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Tarimarima ĝokirari, ĝetanutanu-tari.” Mo gabu moĝa ĝauĝana tu vovoka. Benamo tarimarima mabarari ĝetanutanu-tarito. Tau ĝereĝari moĝo mabarari tu 5,000 kavana. ¹¹ Benamo Iesu na mo beredi eĝabirito, Barau evaĝa-namoato, benamo ĝetanutanu-tarito tarimari mabarari ĝevini-vaĝa-ĝaurito. Maĝani-kone maki moĝesi eveirito, mabarari ĝeĝabito ĝeri ura ilailari ai. ¹² Ĝia mabarari ĝeĝani-maseto, benamo Iesu na ĝena mero ekirarito, ekirato, “Beredi kwari mabarari ĝovaĝa-vegogori, misina ta maki asi bene rekwa-rekwa.” ¹³ Benamo mo beredi ĝeĝanirito kwakwari moĝeri mabarari ĝevaĝa-vegogorito, boŝeĝa gabanana ruarua (12) ĝevaĝa-vonurito.

¹⁴ Tarimarima na Iesu na mai vetoĝa boruna eveiato ĝeĝitaiato nai, ĝekirato, “Moĝoni, mai tu peroveta tarimana tanobara ĝana beiaĝomani ĝetato tarimana.” ¹⁵ Iesu eribato, tarimarima tu beĝe iaĝomani, ĝia beĝema ĝabi-tariani ĝeri kini ai beĝene vaĝa-iaĝoa ĝana. Moĝesina naima ĝereĝana goro ĝana ma eiaĝo-ĝenoĝoito.

Iesu nanu iatanai erakato

Mataio 14:22-33; Mareko 6:45-52

¹⁶ Elaviboĝi-iaĝoto nai, Iesu ĝena mero kou ĝana ĝevariĝoto. ¹⁷ Monai ĝasi tai ĝeraĝeto, benamo kou na ĝevanaĝito, Kaperanauma ĝana ĝeiaĝoto. Mo tu varau eboĝito, ma Iesu tu roĝosi bere rakakau ĝia ĝeri ai. ¹⁸ A iavara baregona tu eragato-ĝoi, be mo kou ureurena maki ebaregato. ¹⁹ Iesu ĝena mero kilomita imaima (5) o imaima sebona (6) kavana ĝasi ĝelevaiato nuĝanai, ĝia na Iesu ĝeĝitaiato, nanu iatana na eraka-iaĝomato-ĝoi, ĝasi eiaĝoma-viniato-ĝoi, benamo ĝia tu ĝegarito. ²⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Asi ĝogari, mai tu au.” ²¹ Benamo ĝia ĝeĝabi-raĝeato, ĝasi ai eraĝekauto, ma asikauna tu ĝeiaĝo-viniato-ĝoi gabunai ĝevotuto.

Tarimarima na Iesu ĝevetauato

²² Elaĝanito boĝiboĝinai, tarimarima vovoka Iesu ĝena mero ĝasi ai ĝeraĝeto gabunai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi. Ĝia ĝeribato, tovtovonai monai ĝasi tu sebona moĝo mo kou rikinai. Ema ma ribari maki, Iesu tu ĝena mero ĝesi mo ĝasi ai asi eraĝeto, ĝena mero tu ĝereĝari moĝo ĝeraĝeto ema ĝevanaĝi-iaĝoto. ²³ Ĝasi kotari Tiberia na ma ĝeiaĝomato, kou rikinai ĝema darokauto. Ĝia ĝedarokauto gabuna moĝa tu, Vereĝauka na beredi Barau evaĝa-namoato murinai, tarimarima evinirito, ĝeĝanirito gabuna sevinai. ²⁴ Mo tarimarima ĝeriba-maoroto, Iesu ma ĝena mero ĝesi monai tu asiĝina, benamo mo ĝasi ai ma ĝeraĝekauto, Kaperanauma ĝana ĝevanaĝi-iaĝoto, Iesu ĝea vetauato.

Iesu tu maĝuri ĝaniĝanina

²⁵ Tarimarima na Iesu kou tavi ta kefonai ĝedoĝariato, benamo ĝekiraiato, ĝekirato, “Vevaĝa-riba tarimamu, ĝoi tu aitoma mainai boma votu?”

²⁶ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Au na moĝoni akiramini, ĝomi na au ĝovetauguni korana tu mo beredi ĝoĝanito, benamo ĝoĝani-maseto, a dia mo

vetoġa boruri ġoġitarito nai, ġovetauguni. ²⁷ Ma beġe rakavani ġaniġaniri ġauveiri asi boġono vei, senaġi ġaniġani roġo betanu-iaġoni, beiaġoni mo, maġuri vanaġivanaġi, ġauveina boġono vei. Mo ġaniġani tu Tarimarima Natuna na bevinimini, korana Tamana Barau na ġia ġenai vetoġa ta eveiato, mo tu ġia evaġa-moġoniato vetoġana.”

²⁸ Benamo ġedanaġiato, ġekirato, “Ġai Barau ġena ura ġauveiri ġaveini baġa toni tu kara baġana veia?” ²⁹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Barau ġena ġauvei ġomi na boġono veia etoni ġauveina tu maġa moġo: Etuġuato tarimana boġono vaġa-moġonia.” ³⁰ Ġia na ma ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi na ġai ġema tu kamara vetoġa boruna boveiani baġa ġitaiani, benamo ġoi baġa vaġa-moġonimuni? Ġoi na kara boveiani? ³¹ Ġai senema na tu mana ġeġaniato tano fakanai, Buka Veaġa nuġanai ekirani kavana, maġesi ekirani, ‘Ġia na beredi guba na evini-riġorito ġeġanito.’”

³² Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Moġoni veġata akiramini, dia Mose na mo beredi guba na evinimito. Asiġi. Au Tamagu na tu moġoni beredi korikorina guba na evinimini. ³³ Korana Barau ġena beredi tu guba na emariġoto tarimana. Ġia na tanobarai ġetanuni tarimari maġuri evinirini.” ³⁴ Benamo ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Vereġauka, mani beredi ġaro mabarari ai bono vinima.”

³⁵ Iesu na ekirarito, ekirato, “Maġuri beredina tu au maġegu. Au ġegu ai beiaġomani tarimana tu asi ma bevitoani, ema au bevaġa-moġoniguni tarimana tu, bokana asi ma bekokeni. ³⁶ Senaġi au na ġomi tu varau akiramito, ġoġitaguni, senaġi asi ġovaġa-moġoniguni. ³⁷ Tamagu na au eviniguto tarimari mabarari tu, au ġegu ai beġe iaġomani, ema deikara au ġegu ai beġe iaġomani tarimari, au na asi balai-ġenoġoirini. ³⁸ Korana au guba na amariġoto tu, dia au ġegu ura bana veia ġana, senaġina au etuġuguto Barauna ġena ura bana veia ġana. ³⁹ Ema au etuġuguto Barauna ġena ura tu, au eviniguto tarimari mabarari ta asi bana vei-rekwa rekwaia, a mabarabarari mase na ma bana vaġa-variġisi ġenoġoiri ġaro magonai. ⁴⁰ Korana au Tamagu ġena ura tu, Natuna beġe ġitaiani ema beġe vaġa-moġoniani tarimari mabarari na maġuri vanaġivanaġi beġe ġabiani, ma ġaro dokonai ma bavaġa-variġisi ġenoġoirini.”

⁴¹ Benamo Iuda tarimari ġemuġu-muguto, korana ġia ekirato, “Au tu guba na amariġoto beredina.” ⁴² Benamo ġekirato, “Mai tarima tu Iesu, Iosefa natuna, nene? Ġia tamana e sinana tu ġita ribara. Ma kamara dabarai ġia tu ekirani, ‘Au tu guba na amariġoto?’”

⁴³ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi tauġemi fakami ai mugumugu ġovaġa-dokoa. ⁴⁴ Au ġegu ai ta asi beiaġoma-kavani, senaġina Tamagu, au etuġuguto Barauna, ġia na deikara au ġegu ai beinu-kaviani tarimana moġo. Ema au ġegu ai beiaġomani tarimana tu, au na ġaro dokonai mase na bavaġa-variġisi ġenoġoiani. ⁴⁵ Peroveta tarimari na maġesi ġetoreato, ‘Ġia mabarari Barau na bevaġa-ribarini.’ Tamagu ġeseġaġi-viniani ema ġenana riba ġeġabini tarimari mabarari tu, au ġegu ai beġe iaġomani. ⁴⁶ Au tu asi akirani, tarima ta na Tamagu eġitaiato atoni, senaġi Barau ġenana eiaġomato tarimana ġereġana na moġo Tamagu eġitaiato. ⁴⁷ Moġoni akiramini, au evaġa-moġoniguni tarimana na maġuri vanaġivanaġi beġabiani. ⁴⁸ Maġuri beredina tu au maġegu. ⁴⁹ Ġomi senemi na tano fakanai mana ġeġanito-ġoi, senaġi ma ġemaseto. ⁵⁰ A guba na emariġoni beredina tu maġea, ġia beġaniani tarimana tu asi bemaseni. ⁵¹ Au tu maġuri beredina guba na amariġoto. Tarima ta na mai beredi beġaniani, ġia tu bemaġuri-vanaġi

vanaġini. Mai beredi au na baviniani tu au viriġogu. Au viriġogu bavini-fitoġaiani korana tu, tanobarai ġetanuni tarimari na maġuri beġene ġabia ġana.”

⁵² Mainana Iuda tarimari tauġeri fakari ai veġare-veġare baregona eġorato, ġia ġekirato, “Mai tarima na tu kamara dabarai ġia viriġona bevinirani bita ġaniani?”

⁵³ Iesu na ekirarito, ekirato, “Moġoni akiramini, bema ġomi na Tarimarima Natuna viriġona asi boġo ġaniani ema rarana asi boġo niuani nai, ġomi nuġami ai maġuri asi betanuni. ⁵⁴ Deikara na au viriġogu beġaniani ema raragu beniuani tarimana tu, maġuri vanaġivanaġi beġabiani, ema au na ġaro dokonai mase na bavaġa-variġisi ġenoġoiani. ⁵⁵ Korana au viriġogu tu ġaniġani korikorina, ema au raragu maki niuniu dagarana korikorina. ⁵⁶ Deikara au viriġogu beġaniani e raragu beniuani tarimana tu, au nuġagu ai betanuni, ema au maki ġia nuġanai batanuni. ⁵⁷ Tamagu maġurina na etuġuguto ema au tu ġia koranai amaġurini. Moġa ilailanai au viriġogu beġaniani tarimana maki bemaġurini, korana au amaġurini. ⁵⁸ Au tu guba na emariġoto beredina maiġegu. Ġomi senemi tu mana ġeġanito ma ġemaseto. Senaġi mai beredi beġaniani tarimana tu bemaġuri-vanaġi vanaġini.” ⁵⁹ Iesu na maiġeri guruġa Iuda tarimari rubu ai ekiraġirito, Kaperanaumai evevaġa-ribato-ġoi nuġanai.

Maġuri vanaġivanaġi guruġari

⁶⁰ Iesu ġena mero ġutuma na mai guruġa ġeseġaġiato nai tu, ġekirato, “Mai vevaġa-riba guruġana tu gwaġiġi rakava, dei na beġabi-raġeani.”

⁶¹ Iesu ribana ġena mero na mo guruġa ġemugumugu-iaġiato-ġoi, benamo ekirarito, ekirato, “Mai guruġa na bevaġa-daġa-raġemi? ⁶² Bema ġomi na Tarimarima Natuna boġo ġitaiiani, beġenoġoi-varaġeni, etanu-iaġiato gabuna ġana tu kamasi? ⁶³ Barau Iaukana na maġuri evinirani; tauġani na asi bevaġa-kavarani. Au na avaġa-guruġamini guruġari tu Iauka, ema ġia nuġari ai tu maġuri etanuni. ⁶⁴ Senaġi ġomi kotari na tu asi ġovaġa-moġoniguni.” Iesu ribana tovotovona na veġata, deikara ta na tu asi evaġa-moġoniato-ġoi ema deikara na maki ġia berevaiani. ⁶⁵ Ma ekirato, “Moġesina naima au na akiramito, ta au ġegu ai asi beiaġoma-kavani, senaġi Tamagu na bevaġa-moġoniani tarimana vau beiaġomani.”

⁶⁶ Mo guruġa ġeseġaġiato, monana Iesu ġena mero ġutuma ġia ġenana ġeraka-veġitato, ema ġia ġesi asi ma ġerakao-vegogoto-ġoi. ⁶⁷ Benamo Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) edanaġirito, ekirato, “Ġomi maki ġourani boġono raka-veġita ba?”

⁶⁸ Simona Petero na evaġa-veseato, ekirato, “Vereġauka, ġai tu deikara ġenai ma baġa iaġoni? Maġuri vanaġivanaġi guruġari tu ġoi ġemu ai. ⁶⁹ Ġai na ġavaġa-moġonimuni ema ġariba-korikorini, ġoi tu Barau ġena Veaġa Tarimana.”

⁷⁰ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Au na ġomi gabanana ruarua (12) aġabi-viriġimito nene? Senaġi sebomu ta tu bodiablo.” ⁷¹ Ġia na tu Iudas, Simona Isakariota natuna, ekiraġiato. Iudas maki mo mero gabanana ruarua (12) fakari merona ta, senaġi ġia na Iesu vau berevaiani.

7

Iesu ma tarina merori ġesi

¹ Moġa murinai Iesu tu Galileai erakaoto-ġoi. Ġia asi eurato, Iudea ġana bene iaġo, korana Iuda tarimari monai ġeri ura tu, ġia beġene vaġia. ² Iuda

tarimari ġeri Fouta Verekona ġarona ekavinaġito. (Mai fouta verekona ġeveiato-ġoi nai tu, fouta ġeragato-ġoi, benamo nuġari ai ġetanuto-ġoi, korana seneri tano fakanai fouta nuġari ai ġetanuto-ġoi, moġa beġene tuġamaġi-iaġia ġana). ³ Benamo Iesu tarina merori na ġekiraiato, ġekirato, “Mai gabu noraga-kwanea, Iudea ġana bono iaġo, benamo oveirini dagarari ġemu mero na beġene ġitari. ⁴ Korana deikara tauġena bene vevaġa-fofori etoni tarimana, beġene ribaia uranai tu, kara ta asi bevei-vekuretoġaiani. Ma ġoi tu maiġeri veiġa oveirini, be tanobara mabarari ai novevaġa-fofori!” ⁵ Korana Iesu tarina mabarari na maki ġia tu asi ġevaġa-moġoniato-ġoi.

⁶ Moġa lorinai Iesu na ekirarito, ekirato, “Au ġegu ġaro tu roġosi bene raġasi. A ġomi ġemi ai ġaro mabarari tu loriri ai moġo. ⁷ Tanobara na ġomi tu asi ebaru-vinimini, senaġi au tu ebaru-viniguni, korana au tu veiġa rakavari eveirini dagarari akiraġi-foforirini. ⁸ Ġomi boġono iaġo mo vereko ġana. A au tu asi baiaġoni, korana au ġegu ġaro korikori tu roġosi roġo bene raġasi.” ⁹ Iesu moġesi ekirato, benamo Galileai etanuto.

Iesu Ierusalem a

¹⁰ Iesu tarina merori ġeiaġoto mo vereko ġana, muriri ai Iesu maki ma eiaġoto. Senaġi asi eraka-foforito, a vekuretoġai eiaġoto. ¹¹ Mo vereko gabuna Iuda tarimari na tu mo vereko nuġanai ġevetauato-ġoi, ġevedanaġi-vedanaġito-ġoi, ġekirato-ġoi, “Ġia tu ainai?” ¹² Mo ġutuma-bara nuġanai Iesu kiraġi-ġairiġairina tu ebarego-rakavato. Tarima kotari ġekirato-ġoi, “Ġia tu tarima namona” ġetato. Ma kotari tu ġekirato-ġoi, “Asiġi, ġia na tarimarima eġorikau-darere darererini.” ¹³ Senaġi tarima ta na asi eguruġa-iaġi foforiato, korana ġia mabarari Iuda vereri gariri ġeveito-ġoi.

¹⁴ Vereko ġarori kotari ġekorito, kotari roġo moġeri nuġanai vau, Iesu Rubu Veaġai eraka-toġato, benamo evevaġa-ribato. ¹⁵ Benamo Iuda tarimari ġeġaba-vedaureato, ġekirato, “Mai tarima vevaġa-riba guruġari tu kamasi eribato, ġia vevaġa-riba gabuna ta ġana riba-vetau tu asi eiaġoto.” ¹⁶ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Kara au avevaġa-riba iaġini tu dia au ġegu vevaġa-riba, senaġi au etuġuguto Barauna ġenana ġeiaġomani. ¹⁷ Bema tarima ta eurani Barau ġena ura bene veiri etoni tarimana na, au ġegu vevaġa-riba guruġari beribarini. Beribani, au ġegu vevaġa-riba guruġari Barau ġenana ġeiaġomani, o au tauġegu ġeguna moġo. ¹⁸ Tarima ta deikara ġena ura guruġari ekiraġini tu, tauġena arana vaġa-raġena dabarana evetauani. Senaġi au etuġuguto Barauna vaġa-raġena dabarana eveiani tarimana ġenai tu, guruġa moġonina etanuni, a ġia ġenai ġofaġofa ta tu asi etanuni. ¹⁹ Mose na ġomi taravatu tu evinimito, ene? Senaġi ġomi ta na mo taravatu tu asi ġokorana-iaġiani. Ma karase nai ġomi na au tu ġovaġigu ġotoni?”

²⁰ Mo tarimarima ġutuma ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġoi tu iauka rakavana ta na eboroġimuto. Deikara na nevaġimu otoni?” ²¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au na mainai Ierusalem ai veiġa boruna sebna aveiato nai, ġomi mabarabarami nuġami ġefarevaġini. ²² Mose na mero tauġaniri kefi-lamavaġi veiġana evinimito, moġa lorinai ġomi na mero keiri Sabadi ai maki kefirri ġolama-vaġirini. Mo kefi-lamavaġi veiġana tu dia Mose na esinaiato, senaġi ġomi senemi na ġesinaiato. ²³ Bema mero tauġaniri kefirri Sabadi ai ġolama-vaġirini Mose ġena taravatu boġo vanaġiani ġesi, kara dainai au tu ġobaru-viniguni, Sabadi ai tarima ta bavaġa-namo ginikaua nai, ei? ²⁴ Ġomi na dagara tu murikari vetoġari ai asi boġono ġita-viriġiri, senaġi dagara mabarari veiġa roroġotori ai boġono ġita-viriġiri.”

Mai tarima tu Keriso ba?

²⁵ Benamo Ierusalemema tarimari kotari ġekirato, “Mai beġene vaġia ġetoni tarimana tu maiġa. ²⁶ Ġoġitaia, ġia tu ma guguraġina ġesi eguruġani, ma ta na ġenai guruġa ta asi ekiraġiani. Ba betaġu kanisoro tarimari beġe riba, Keriso korikorina tu maiġa. ²⁷ Senaġi Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), beiaġomani nai, ta asi beribani ġia tu ainana beiaġomani. A mai tarima ainana eiaġomato ġita tu mabarara ma ribara.”

²⁸ Iesu roġo Rubu Veaġai evevaġa-ribato-ġoi nuġanai, eguruġa-baregato, ekirato, “Moġoni, ġomi ma ribami au tu deikara e ainana aiaġomato. Senaġi au tu dia tauġegu ġegu urai moġo aiaġomato. Au etuġuguto Barauna tu moġoni. Ma ġomi tu asi ribami ġia. ²⁹ Senaġi au ġia tu ma ribagu, korana au tu ġia ġenana aiaġomato e ġia na etuġuguto.”

³⁰ Benamo ġeġabi-taria ġetato, senaġi tarima ta ġimana ġia ġenai asi evenabakauto, korana ġena ġaro korikori tu roġosi bere votu bene. ³¹ Senaġi tarimarima vovoka mai ġutuma nuġanai ġia ġevaġa-moġoniato, ġekirato, “Keriso beiaġomani nai, vetoġa boruri veiveiri ai mai tarima bevanaġiani ba?”

Nariġau tarimari ġetuġurito Iesu beġene ġabia ġana

³² Farisea tarimari ġeseġaġito, tarimarima ġutuma na mo guruġa Iesu ġenai ġekiraġi-ġairiġairito-ġoi. Moġa ġaramanai Farisea tarimari e Rubu Veaġa vereri baregori na Rubu Veaġa ġitaġauna tarimari kota ġetuġurito, Iesu beġene ġabia ġana. ³³ Iesu ekirato, “Au tu ġaro viravira moġo ġomi ġesi bita tanuni, moġa murinai ma baraka-veġitani, etuġuguto Barauna ġenai baiaġoni. ³⁴ Ġomi na boġo vetauguni, senaġi asi boġo doġariguni; ema au batanuni gabuna ġana, ġomi tu asi boġo iaġoni riba.”

³⁵ Benamo Iuda tarimari tauġeri ġevedanaġito, ġekirato, “Ġia tu aiġana beiaġoni, be ġita na asi bita doġariani riba etoni? Betaġu ġia tu beiaġoni irau bese tarimari ġeri tanobara ġana, Iuda tarimari ġutuma maki ġia fakari ai ġetanuni gaburi, monai irau bese tarimari bea vaġa-ribarini. ³⁶ Mai tu kamara guruġa ġia na ekiraġiani, ekirani, ‘Boġo vetauguni, senaġi asi boġo doġariguni,’ ema, ‘Au batanuni gabuna ġana ġomi tu asi boġo iaġoni riba?’”

Maġuri eviniani nanuna

³⁷ Vereko magona ġarona, mo tu ġaro barego lelevaġina, Iesu eruġa-vaisto, benamo eguruġa-fouto, ekirato, “Deikara nanu na bokana bekokeni tu, au ġegu ai bene iaġoma, nanu benema niu. ³⁸ Buka Veaġa nuġanai ekirani ilailanai, ekirani, ‘Au bevaġa-moġoniguni tarimana nuġana na tu maġuri nanuna beġaru-rosini.’” ³⁹ Iesu na Iauka moġesi ekiraġiato-ġoi, kamara tarima Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari na vau beġe ġabiani. Mo ġaro ai Iauka Veaġa tu Barau na roġosi bere viniri, korana Iesu na Barau ġena mareva baregona maki roġosi bere ġabia nai.

Tarimarima tauġeri ġevetavito

⁴⁰ Tarima kota mo ġutuma nuġari ai mo guruġa ġeseġaġiato, benamo ġekirato, “Moġoni, ġita na peroveta tarimana tanariani tarimana tu maiġea.” ⁴¹ Tarima kotari ġekirato, “Mai tu Keriso.” Senaġi kotari ġekirato, “Asiġi, Keriso tu Galilea na asi beiaġomani. ⁴² Buka Veaġa nuġanai ekirani, Keriso tu Davida besena na beiaġomani, ema Betelehemai, Davida etanuto-ġoi vanuġanai, bemaġurini.” ⁴³ Moġesina naima tarima tauġeri fakari ai moġo ġevetore-kirato, korana Iesu ġaramanai. ⁴⁴ Tarima kota ġeurato beġene ġabia, senaġina ta ġimana ġia ġenai asi evenabakauto.

Iuda vereri na Iesu asi ġevaġa-moġoniato

⁴⁵ Rubu Veāga ġitaġauna tarimari ġeġenoġoito, benamo Rubu Veāga vereri baregori ema Farisea tarimari na ġedanaġirito, ġekirato, “Karase nai ġia tu asi boġo ġori-iaġomaia?” ⁴⁶ Rubu Veāga ġitaġauna tarimari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mai tarima eguruġani kavana, ta roġosi bene guruġa.” ⁴⁷ Benamo Farisea tarimari na ġekirarito, ġekirato, “Be, ġomi maki ġia na beġofami? ⁴⁸ Veġorikau tarimana ta o Farisea tarimana ta na ġia evaġa-moġoniani ba? Asiġina! ⁴⁹ A mai tarimarima na ġevaġa-moġoniani, ġia tu Mose ġena taravatu asi ribari tarimari. Barau na ġeri rakava voiri bevinirini.”

⁵⁰ Farisea tarimana ta monai arana Nikodemo. Ġia tu boġi ta eiaġoto Iesu ea ġitaiato tarimana. Ġia na ekirarito, ekirato, ⁵¹ “Ġita ġera taravatu ekirani, tarima tu ġena guruġa ġeseġaġi-guineani roġo, moġa murinai vau ġena rakava voina metona beġe viniani.” ⁵² Ġia na ġevaġa-veseato, ġekirato, “Ġoi maki Galilea tarimamu ba? Buka Veāga nuġana bono vetaua, monana boribani, peroveta tarimana ta Galilea na tu asi beiaġomani.”

[⁵³ Benamo tarimarima mabarari ġeri numa ġana ġeiaġoto.

8

Veġura-vanaġi vavinena

¹ Senaġi Iesu tu Olive Ġorona ġana eiaġoto. ² Ma elaġanito boġiboġi iamoiamo tu ġia ma eġenoġoito Rubu Veāga ġana. Monai tarimarima mabarari ġeiaġomato ġenai, ġetanu-ġeġeraġiato, benamo etanu-tarito, evaġa-ribarito. ³ Benamo taravatu ġevevaġa-riba iaġirito-ġoi tarimari e Farisea tarimari na vavine ta Iesu ġenai ġeġori-iaġoato. Mo vavine tu eveġura-vanaġito-ġoi nuġanai ġedoġariato, benamo ġeġori-iaġoato mo, Iesu ġesi ġetanu-taġoto-ġoi tarimari mabarari ġoirari ai ġea vaġa-ritoġoato. ⁴ Iesu ġekiraiato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, mai vavine tu eveġura-vanaġini-ġoi nuġanai beġe ġoitaġoa. ⁵ Ma Mose ġena taravatu ekirani, moġesi beġe veini vavineri tu, fore na baġana taki-maseri. Ġoi tu kara mani otoni?” ⁶ Moġesi ġekirato tu, Iesu ġeriba-ġaniato, beġene vaġa-daġaia ġana. Senaġi Iesu etutuġu-tarito, tano ai didina ta na etoretoreto. ⁷ Ġia na roġo Iesu ġedanaġiato-ġoi nai, eruġa-vaisito, benamo ekirarito, ekirato, “Deikara ġomi fakami ai roġosi roġo bene vei-rakava nai tu, ġia na fore bene ġabia, mai vavine bene ġidara-guinea.” ⁸ Benamo Iesu ma etoġa-tarito, tano ai ma etoretoreto. ⁹ Ġia na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġia tata nuġari ai ġeribato ma ġeri vei-rakava, benamo irau sebori sebori ġerakaraka-veġitato; tau ġaukari ġeraka-guinetu murinai vau ġuru-gabi ma ġerakato. Iesu ġereġana moġo etanuto, monai roġo eruġa-taġoto-ġoi vavinena ġesi.

¹⁰ Ġia eruġa-vaisito nai tu, tarima ta asi eġitaiato, mo vavine moġo, benamo edanaġiato, ekirato, “Ġoi beġe vaġa-daġamu tarimari tu aiġeri? Ta na ġemu rakava voina metona asi bevinimu?” ¹¹ Mo vavine evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka, sebona ta maki asiġina.” Benamo Iesu ekirato, “Au na maki ġemu rakava voina metona asi bavanimuni. Noiaġo, senaġi asi ma bono vei-rakava ġenoġoi.”]

Iesu tanobara mamana

¹² Benamo Iesu na tarimarima ma eġobata-vinirito, ekirato, “Au tu tanobara mamana. Deikara au murigu ai berakani tarimana tu, mukunai asi berakani, senaġi maġuri mamana beġabiani.”

¹³ Farisea tarimari na ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu tauġemu ovekiraġini; be ġoi ġemu vekiraġi tu asi moġoni.” ¹⁴ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Asiġi, au tauġegu avekiraġini, senaġina au na kara akiraġiani tu moġoni. Korana

au ribagu ainana aiaġomato ema aiġana ma baiaġoni. A ġomi tu asi ribami au ainana aiaġomato ema aiġana ma aiaġoni. ¹⁵ Ġomi tu tarimarima ġeri vevaġa-maoro dabaranai ġovevaġa-maoroni. Au na ta tu asi avavaġa-maoroani. ¹⁶ Senaġi bema au bavevaġa-maoroni nai, ġegu vevaġa-maoro tu moġoni. Korana au tu dia ġereġagu moġo avevaġa-maoroni, senaġina Tamagu, au etuġuguto Barauna, au ġesi baġa vevaġa-maoroni. ¹⁷ Ġomi ġemi taravatu ai maki maiġesi ekirani, tarima ruarua na guruġa sebona moġo ġekiraġiani nai tu moġoni. ¹⁸ Au tu tauġegu avekiraġini; ema Tamagu, etuġuguto Barauna, na maki au ekiraġiguni. ¹⁹ Benamo ġia na ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi tamamu tu ainai?” Iesu evavaġa-veseto, ekirato, “Ġomi tu asi ribami au, ma Tamagu maki asi ribami. Bema au boġoro ribagu tu, Tamagu maki ġoro ribaia.”

²⁰ Iesu na mai ġena guruġa tu Rubu Veavaġi evevaġa-ribato-ġoi, moni ġevaġa-vegogoto-ġoi mauġana gabunai. Tarima ta asi evenabakauto ġenai, korana ġia ġena ġaro roġosi bere votu.

Au baiaġoni gabuna ġana ġomi tu asi boġo iaġoni riba

²¹ Iesu na ma evavaġa-guruġa ġenoġoirito, ekirato, “Au tu araka-veġitani. Ma ġomi na boġo vetauguni, senaġi ġemi vei-rakava nuġanai boġo maseni. Au baiaġoni gabuna ġana, ġomi tu asi boġo iaġoni riba.” ²² Benamo Iuda tarimari ġekirato, “Ġia bekira, ġia beiaġoni gabuna ġana ġita tu asi bita iaġoni. Moġa tauna ġia tu tauġena bevevaġini ba?” ²³ Iesu evavaġa-veseto, ekirato, “Ġomi tu mai tanobara maiġa mainana eveimito, senaġi au tu tuġuna na amariġoto. Ġomi tu mai tanobara tarimari, senaġi au tu dia mai tanobara tarimagu. ²⁴ Moġa lorinai au na ġomi bakirami, ġemi rakavai boġo maseni. Korana bema au, Keriso, asi boġo vavaġa-moġoniguni nai tu, ġemi rakavai boġo maseni.”

²⁵ Benamo ġia na ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi tu deikara?” Iesu na ma evavaġa-veserito, ekirato, “Tovotovonai veġata ġemi akiraġito-ġoi kavana. ²⁶ Guruġa vovoka bara kiraġiri ema bara vevaġa-maoro vinimi, korana ġemi veivaġa lorinai. Senaġina sebona moġo, au etuġuguto Barauna tu moġoni, ma ġia ġenana aseġaġito guruġari tanobarai ġetanuni tarimari akira-vararini.”

²⁷ Ġia tu asi ġetuġamaġi-fakato Iesu na mo tu Tamana ekiraġiato-ġoi. ²⁸ Benamo ma ekirarito, ekirato, “Ġomi na Tarimarima Natuna ġau ġesi boġo ġabi-vaisioni murinai vau, boġo ribani au tu Keriso. Benamo boġo ribani, au ġereġagu na kara ta ġegu urai moġo asi aveiani, senaġi Tamagu na au kara evavaġa-ribaguni guruġari moġo, au na ġomi akira-varamini. ²⁹ Ema au etuġuguto Barauna tu au ġesi, au asi eravaġa-kwaneguni; korana au na vanaġi-vanaġi tu ġia na eiaku-iaġirini veivaġari moġo aveirini.” ³⁰ Tarima vovoka na Iesu ġevaġa-moġoniato, maiġeri guruġa ekiraġirito-ġoi nai.

Aberahamo natuna

³¹ Benamo Iesu na mo Iuda tarimari, ġia ġevaġa-moġoniato tarimari, ekirarito, ekirato, “Bema ġomi na au ġegu vevaġa-riba guruġari boġo korana-iaġirini nai, ġomi tu moġoni au ġegu mero korikori. ³² Benamo guruġa moġonina boġo ribaiani, ma mo guruġa moġonina na beruġa-vaġimini, dagara ta na asi ma bebarubarumini.”

³³ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai tu Aberahamo garakana ema ġai tu tarima ta ġena tuġu-rakaorakao tarimanai tu asi ġaiaġoto. Ma ġoi kamasi nai tu okirani, ‘Guruġa moġonina na beruġa-vaġimini?’”

³⁴ Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Akira-korikorimini, deikara rakava eveini, ḡia tu vei-rakava ḡena tuḡu-rakaorakao tarimana. ³⁵ Tuḡu-rakaorakao tarimana tu numai asi betanu-vanaḡi vanaḡini, senaḡi numa tarimana natuna tu numai betanu-vanaḡi vanaḡini. ³⁶ Moḡa lorinai bema Barau Natuna na beruḡa-vaḡimini nai, ḡomi tu boḡo raka-vaḡi korikorini, dagara ta na asi ma bebarubarumini.

³⁷ Au ribagu ḡomi tu Aberahamo garakana, senaḡi ḡomi ḡourani, au tu boḡono vaḡigu, korana ḡomi na ḡegu vevaḡa-riba guruḡari tu, asiḡina ḡinavaḡi moḡo ḡoḡabi-raḡerini. ³⁸ Au na tu kara Tamagu ḡenai aḡitarito dagarari ḡomi akira-varamini, a ḡomi tu tamam i ḡenana ḡoseḡaḡito dagarari ḡomi na ḡoveirini.”

³⁹ Ḡia na Iesu ma ḡevaḡa-veseato, ḡekirato, “Ḡai tamama tu Aberahamo.” Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Bema ḡomi moḡoni Aberahamo natuna nai, ḡia na eveirito veiḡari ḡomi na maki ḡoro veiri. ⁴⁰ Au tu Barau ḡenana aseḡaḡirito guruḡari moḡoniri mabarari ḡomi akira-varamini, senaḡi ḡomi ḡourani tu, au ḡovaḡigu ḡotoni. Aberahamo moḡesi asi eveito. ⁴¹ Ḡomi tu tauḡemi tamam i, (Diabolo), na kara eveini veiḡana ḡoveiani.” Ḡia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Ḡai tu dia kuḡa-gara tarimama. Ḡai Tamama tu Barau moḡo ḡereḡana.”

Diabolo natuna

⁴² Iesu na ekirarito, ekirato, “Bema Barau moḡoni ḡomi Tamami nai tu, au ḡoro ura-vinigu. Korana au tu Barau sevina na aiaḡomato. Au ḡegu urai asi aiaḡomato, senaḡi ḡia na etuḡuguto. ⁴³ Karase nai au na kara akiraḡiani guruḡana asi ḡotuḡa-maḡi-fakani? Korana au ḡegu guruḡa tu asi ilaila boḡo seḡaḡirini. ⁴⁴ Ḡomi tu tamam i Diabolo ḡena tarimarima, be ḡomi ḡourani tu tamam i na euravini-rakavarini veiḡari boḡono veiri. Tovotovona na veḡata ḡia tu vevaḡi-deba tarimana ema guruḡa moḡonina tu asi ekorana-iaḡiani, korana ḡia nuḡanai guruḡa moḡonina ta tu asi etanuni. Ḡia eḡofaḡofani, moḡa tu ḡia ḡena maḡuri korikori. Korana ḡia tu ḡofaḡofa tarimana, ema ḡofaḡofa mabarari tamari. ⁴⁵ Senaḡi au na ḡomi tu guruḡa moḡonina akira-varamini, nuḡanai ḡomi na au tu asi ḡovaḡa-moḡoniguni. ⁴⁶ Ḡomi ta na au ḡegu ai vei-rakava ta bodoḡaria ba? A bema au na guruḡa moḡonina akiraḡiani nai, kara dainai au tu asi ḡovaḡa-moḡoniguni, ei? ⁴⁷ Barau natuna na Barau ḡena guruḡa beseḡaḡiani. A ḡomi tu dia Barau natuna, moḡa lorinai asi ḡoseḡaḡini.”

Iesu ema Aberahamo

⁴⁸ Benamo Iuda tarimari na Iesu ḡekiraiato, ḡekirato, “Ḡai tu moḡoni ḡamaaroni. Ḡoi tu Samaria tarimamu ema iauka rakavana na beboroḡimu.”

⁴⁹ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Au tu iauka rakavana na asi beboroḡigu. Au tu Tamagu agubakauani, senaḡi ḡomi na au tu asi ḡogubakauguni. ⁵⁰ Au tauḡegu aragu vaḡa-raḡena dabarana asi avetauani; senaḡi tarima ta na evetauani, ma ḡia tu Kota eseḡaḡini tarimana. ⁵¹ Moḡoni veḡata, akiramini, au ḡegu guruḡa bekorana-iaḡirini tarimana tu asi bemaseni.”

⁵² Iuda tarimari ḡekirato, “Ḡai toma baḡa riba-ginikau, ḡoi tu iauka rakavana na eboroḡimuto. Aberahamo emaseto, peroveta tarimari maki ḡemaseto, a ḡoi okirani, deikara na ḡoi ḡemu guruḡa bekorana-iaḡirini tarimana tu asi bemaseni. ⁵³ Ḡai tamama Aberahamo emaseto. Ḡoi na ḡia, tamam i Aberahamo, ovanaḡiato, ei? Ḡia emaseto ema peroveta tarimari maki ḡemase-ḡosito. Ḡoi otuḡamaḡini, ḡoi tu deikara?”

⁵⁴ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Bema au tauḡegu bara vevaḡa-raḡe, ḡegu vevaḡa-raḡe tu asi tauna. Senaḡina au tu Tamagu na evaḡa-raḡeguni. Ma ḡia tu ḡomi na ḡokiraḡiani, ḡokirani, ḡomi ḡemi Barau ḡotoni. ⁵⁵ Ḗomi tu asi ribami ḡia, senaḡi au tu ma ribagu ḡia. Bema au bara kira, au asi ribagu ḡia, au tu ḡofaḡofa tarimagu ḡomi kavana, senaḡi au ma ribagu ḡia ema ḡena guruḡa akorana-iaḡirini. ⁵⁶ Ḗomi tamami Aberahamo etuḡa-maḡito, au ḡegu iaḡoma ḡarona beḡitaiani etato, benamo eiakuto. Eḡitaiato, benamo iauna enamoto.”

⁵⁷ Iuda tarimari na Iesu ḡekiraiato, ḡekirato, “Ḗoi ḡemu maḡuri laḡaniri tu gabana imaima (50) maki roḡosi bene doḡaria, ma kamasi tu Aberahamo oḡitaiato otoni?” ⁵⁸ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Moḡoni akiramini, Aberahamo roḡosi roḡo bere ḡora veḡata, au tu atanuto-ḡoi.” ⁵⁹ Benamo fore ḡeḡabito, ḡetakia ḡetato, senaḡi Iesu egumuto, benamo vekaravari na Rubu Veaḡa na eraka-rosito.

9

Iesu na mata-bubu tarimana evaḡa-namoato

¹ Iesu eraka-vanaḡito-ḡoi nuḡanai, tarima ta eḡitaiato. Mo tarima tu mata-bubu emaḡurito. ² Ḗena mero na Iesu ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu, deikara evei-rakavato, benamo mai tarima matana bubu emaḡurito? Ḗia ba tamana sinana?” ³ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Dia ḡia ḡena rakava o dia tamana sinana ḡeri rakava dainai, senaḡi maḡesi evetoreto korana tu, Barau ḡena seḡuka ḡia ḡenana bene fofori ḡana. ⁴ Au etuḡuguto Barauna ḡena ḡauvei tu laḡani nuḡanai bisini veiri. Boḡi mani eiaḡomani, ma ta asi beḡauveini riba. ⁵ Au roḡo tanobarai atanuni nuḡanai, au tu tanobara mamana.”

⁶ Mai guruḡa ekiraḡiato murinai, Iesu tano ai ekanunuto. Kanununa na nigo emoḡeato, benamo mo nigo na mata-bubu tarimana matana eianaiato. ⁷ Ma ekiraiato, ekirato, “Noiaḡo, ḡoiramu Siloam kounai noa ḡuriḡia.” Siloam anina tu “Barau na etuḡuato tarimana.” Benamo eiaḡoto, ḡoirana ea ḡuriḡiato, ma eḡenoḡoito nai, matana tu varau eiaḡaiato.

⁸ Ḗia sevina tarimari e vanaḡi-vanaḡi enoḡinoḡito-ḡoi gabunai ḡeḡitaiato-ḡoi tarimari ḡevedanaḡito, ḡekirato, “Mai tarima tu noḡinoḡi gabunai etanu-taḡoto-ḡoi tarimana ene?” ⁹ Kota ḡekirato, “Tarimana tu maniḡa.” Senaḡi kota ḡekirato, “Asiḡina, mani tu tarima boruna ta, senaḡina ḡitaḡitana moḡo ḡia kavana.” Benamo ḡia tauḡena ekirato, “Tarimana tu au maḡegu.” ¹⁰ Tarimarima ḡekirato, “Be ḡoi matamu tu kamasi boiaḡaia?” ¹¹ Ḗia evaḡa-veseto, ekirato, “Mo tarima arana Iesu, ḡia na nigo bemoḡea, ma au matagu ai beianaia, benamo bekiragu, ‘Siloam kounai noa ḡuriḡia.’ Baiaḡo, baḡuriḡia, benamo matagu baiaḡaia.” ¹² Ma ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Tarimana tu aiḡa?” Ḗia evaḡa-veseto, ekirato, “Au asi ribagu.”

Farisea tarimari na mo enamoto tarimana ḡevedanaḡi-iaḡiato

¹³ Benamo matana enamoto tarimana Farisea tarimari ḡeri ai ḡeḡori-iaḡoato. ¹⁴ Mo ḡaro Iesu na nigo emoḡeato, ma mata-bubu tarimana matana evaḡa-namoato tu Sabadi ḡarona. ¹⁵ Moḡa lorinai Farisea tarimari na ma ḡedanaḡi-ḡenoḡoiato, kamasi matana eiaḡaiato. Ḗia na ekirarito, ekirato, “Mo tarima na matagu nigo na eianaiato, benamo ḡoiragu aḡuriḡiato, ma toma tu aboḡeboḡeni.” ¹⁶ Farisea tarimari kotari ḡekirato, “Mai tarima tu dia Barau ḡenana eiaḡomato, korana ḡia na Sabadi asi ekorana-iaḡiani.” Ma

kotari ġekirato, “Vei-rakava tarimari na moġesina veiġari tu kamasi beġe veirini?” Monana ġia tauġeri fakari ai ġevetavi-kirato.

¹⁷ Benamo Farisea tarimari na mo tarima ma ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi okirani ġia na matamu bevaġa-iaġaia otoni? Ġoi na ġia tu kamasi oġitaiani?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Ġia tu peroveta tarimana.” ¹⁸ Iuda tarimari na mai tarima ġena guruġa asi ġevaġa-moġoniato, korana ekirato, “Tovotovonai au matagu tu bubu, a mai vau aboġeboġe-ginikauni.’ Moġa lorinai tamana e sinana ġekea-iaġomarito. ¹⁹ Benamo ġia na ġedanaġirito, ġekirato, “Mai tu ġomi natumi ba? Ma moġoni ġia tu mata-bubu emaġurito ġotoni? Ma kamasi nai tu vau mai ma eboġe-boġeni?” ²⁰ Benamo tamana e sinana ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai ribama, ġia tu ġai natuma, ema ġai ribama maki, ġia tu mata-bubu emaġurito. ²¹ Senaġi ġai tu asi ribama, maitoma tu kamara dabarai eboġeboġeni. Ġai maki asi ribama, dei na matana bevaġa-namoa. Ġodanaġia, ġia tu mero barego, be tauġena bevaġa-veseni.” ²² Tamana e sinana moġesi ġekirato, korana Iuda tarimari gariri ġeveito nai. Korana Iuda tarimari na ġevaġa-moġoniato, tarima ta na Iesu bekiraġiani Keriso betoni tarimana tu, rubu na beġe tore-veġitaiani. ²³ Moġesi naima tamana e sinana ġekirato, “Ġia mero barego, be ġodanaġia,” ġetato.

²⁴ Matana enamoto tarimana ma ġekea-ġenoġoiato, benamo ġekiraiato, ġekirato, “Barau novaġa-raġea, be noguruġa-korikori. Ġai ribama, ġoi matamu bevaġa-namoa tarimana tu vei-rakava tarimana.” ²⁵ Matana enamoto tarimana evaġa-veseto, ekirato, “Au asi ribagu, ġia tu vei-rakava tarimana ba asiġi. Dagara sebona moġo ma ribagu: Au matagu tu bubu, senaġi toma tu aboġeboġeni.”

²⁶ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Mo tarima tu kara eveiato ġoi ġemu ai? Ġoi matamu bubu na tu kamasi evaġa-fafaiato?” ²⁷ Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Au na ġomi tu varau bakira-varami, senaġi ġomi asi ġoseġaġini. Karase nai ġourani ma ġoseġaġi-ġenoġoi ġotoni? Ġomi maki ġia ġena mero ai boġono iaġo ġotoni ba?”

²⁸ Benamo ġia na ġeguruġa-gwaġiġi viniato, ġekirato, “Ġoi neġi ġia ġena mero, ġai tu Mose ġena mero. ²⁹ Ġai ribama Barau na Mose evaġa-guruġaiato. A mani tarima, ġai asi ribama ġia tu ainana eiaġomato!”

³⁰ Matana enamoto tarimana evaġa-veseto, ekirato, “Ia, ġomi tu kamasi ma ġoguruġani, ma ġokirani ġomi tu asi ribami ġia tu ainana eiaġomato ġotoni? Senaġina ġoġitaia, ġia na tu au matagu bevaġa-namoa. ³¹ Ġita ma ribara, Barau na vei-rakava tarimari tu asi eseġaġi-vinirini, a deikara na ġia ġekorana-iaġiani e ġena ura veiġari ġevairini tarimari, ġia na tu eseġaġi-vinirini. ³² Tanobara evesinato na veġata tarima ta roġosi tara seġaġi, tarima ta mata-bubu eġorato tarimana matana evaġa-iaġaiato. ³³ Bema mai tarima Barau ġenana asi bere iaġoma, ġia na dagara ta asi bere veia riba.” ³⁴ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġoi tu omaġurito veġata na rakava tarimamu, ma kamasi tu ġai novaġa-ribama otoni?” Benamo rubu nuġana na ġelai-rosiato.

Farisea tarimari ġeri mata-bubu

³⁵ Iesu eseġaġito, matana enamoto tarimana tu ġelai-rosiato, benamo tarimana edoġariato nai tu, ekiraiato, ekirato, “Tarimarima Natuna ovaġa-moġoniani ba, ei?” ³⁶ Mo tarima evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka, ġia tu dei? Nokira-varagu, be bana vaġa-moġonia.” ³⁷ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Tarimana tu varau oġitaiani maiġa, ġoi initoma ġia ġesi ġoguruġa-guruġani.” ³⁸ Benamo matana enamoto tarimana ekirato, “Vereġauka, avaġa-moġonimuni.” Benamo evetui-tarito, Iesu etoma-rakarigo viniato.

³⁹ Iesu ekirato, “Au tu vevaḡa-kota uranai mai tanobara ḡana aiaḡomato, mata-bubu tarimari beḡene boḡeboḡe ḡana, ema ḡeboḡeboḡeni tarimari matari beḡene bubu ḡana.” ⁴⁰ Farisea tarimari kota monai ḡia ḡesi, mai guruḡa ḡeseḡaḡiato, benamo ḡekiraiato, ḡekirato, “Ḡoi okirani, ḡai tu mata-bubu otoni?” ⁴¹ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Bema ḡomi mata-bubu nai tu, ḡomi asi ḡemi rakava ḡoro tanu, senaḡi ḡomi ḡokirani ‘Ḡai matama tu iaḡataḡo’ ḡotoni, naima ḡomi ḡemi rakava tu roḡo iatami ai.”

10

Mamoe narinariri tarimana

¹ Iesu ekirato, “Moḡoni, au na ḡomi akira-korikorimini, mamoe maḡuna ḡatama bokana na asi beraka-toḡani, senaḡi dabara ta na befaḡa-seḡini tarimana tu lema e verari-verari tarimana. ² A mamoe ḡitaḡauri tarimana tu ḡatama-boka na beraka-toḡani. ³ Ḡatama-boka narinarina tarimana na ḡena ḡatama-boka bekeoani, benamo mamoe na ḡia garona ḡeseḡaḡiani. Ḡia na ḡena mamoe arari evatorini, benamo eḡori-rosirini. ⁴ Ḡena mamoe mabarari eḡori-rosirini, benamo ḡia ḡoirari ai erakani, ma ḡena mamoe ḡia murinai ḡerakakauni, korana mamoe ma ribari ḡia garona. ⁵ A tarima boruna ta murina na tu asi beḡe iaḡoni, asiḡina ḡinavaḡi; tarima boruna ḡenana tu beḡe raga-kwareḡani, korana ḡia garona mamoe tu asi ribari.” ⁶ Iesu na mo barabore ekira-vararito, senaḡi ḡia tu asi ḡetuḡamaḡi-fakato.

Iesu tu mamoe ḡitaḡauri tarimana namona

⁷ Benamo Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Au na moḡoni akiramini. Au tu mamoe ḡeri ḡatama-boka. ⁸ Ḡeiaḡoma-guineto tarimari mabarari tu lema e verari-verari tarimari. A mamoe na garori asi ḡeseḡaḡirito. ⁹ Au tu ḡatama-boka. Deikara au ḡeguna beraka-toḡani tarimana tu bemaḡurini. Beraka-toḡani, beraka-rosini, ema ḡaniḡani beḡoitaḡoni. ¹⁰ Lema tarimana tu asi beiaḡoma-kavani. Senaḡi ḡia tu lema beiaḡomani, vaḡivaḡi beiaḡomani, vevaḡa-rakava kwaikwai beiaḡomani. A au aiaḡomato tu, maḡuri beḡene ḡabia, ema maḡuri na beḡene vonuvonu-raḡe ḡana.

¹¹ Au tu mamoe ḡitaḡauri tarimagu namona. Mamoe narinariri tarimana namona tu ḡena maḡuri etore-tariani mamoe urari ai. ¹² Gauvei tarimana ḡevoiani vau mamoe eḡitaḡauni tarimana, ḡia tu dia mamoe ḡitaḡauri tarimana korikori, ema ḡia tu dia mamoe biagunari. Moḡa lorinai boḡa kwaivana rakavana eiaḡomani beḡitaiani nai, mamoe beiaḡuirini ma beraga-kwareḡani. Benamo boḡa kwaivana rakavana na beḡabi-taririni, benamo bevaḡa-gari lausirini. ¹³ Ma voina tarimana eraga-kwareḡani, korana ḡia tu vetuḡunaḡi tarimana ma voina, ema mamoe maki asi etuḡamaḡi-kaurini.

¹⁴ Au tu mamoe narinariri tarimagu namona. Ḡegu mamoe ribagu e ḡegu mamoe maki ma ribari au. ¹⁵ Vaḡa-ilailana Tamagu ribana au e au maki ribagu Tamagu kavana. Ema ḡegu maḡuri maki atore-tariani ḡia urari ai. ¹⁶ Au ma ḡegu mamoe irauri kotari ḡetanuni. Senaḡi ḡia mai seri nuḡanai tu asi tauri roḡo. Au na ḡia maki baḡori-iaḡomarini. Ḡia na au garogu beḡe seḡaḡiani, ema ḡia maki mai seri sebonai beḡe iaḡoni e ḡitaḡauri tarimana maki sebona. ¹⁷ Tamagu na eura-viniguni, korana ḡegu maḡuri tu atore-tariani, ema ma baḡabi-ḡenoḡoiani. ¹⁸ Tarima ta na au ḡegu maḡuri asi beḡabi-vaḡiani au ḡeguna. Au tauḡegu ḡegu urai atore-tariani. Au tu ma ḡegu seḡuka batore-tariani, ema ma ḡegu seḡuka baḡabi-ḡenoḡoiani. Moḡa tu au Tamagu na ekiraguto bana veia.”

¹⁹ Mai guruḡa ḡaramanai Iuda tarimari tauḡeri vekaravari ai moḡo ma ḡevvarekira-ḡenoḡoito. ²⁰ Tarima vovoka ḡekirato, “Ḡia tu iauka rakavana na beboroḡia, be bebabo. Karase nai ḡia ḡoseḡaḡi-viniani?” ²¹ Senaḡi tarima kotari ḡekirato, “Tarima ta iauka rakavana na beboroḡiani nai tu, maiḡesi asi beguruḡani. Iauka rakavana na mata-bubu tarimari matari tu kamasi bevaḡa-fafarini?”

Iuda tarimari na Iesu ḡebaru-viniato

²² Monai Rubu Veaḡa Vaḡa-veaḡana Verekona Ierusalemi ḡarona eḡabiato. Mo tu faraka ḡueri nuḡanai. ²³ Ma Iesu tu Rubu Veaḡai Solomona ḡena touraḡe na eraka-iaḡoto-ḡoi. ²⁴ Benamo Iuda tarimari na ḡeruḡa-ḡeḡeraḡiato, benamo ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Ḡai tu roḡo ḡadaradarani. Aitoma vau bokira-varamani, ḡoi tu deikara? Bema ḡoi moḡoni Keriso, (Barau na ekiraḡi-toreato vevaḡa-maḡuri tauna), nai tu, ḡemai novekiraḡi-fofori ginikau.”

²⁵ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Au na tu varau akiramito, senaḡina asi ḡovaḡa-moḡoniguni. Au Tamagu aranai aveirini veiḡari na tu au ḡevaḡa-foforiguni. ²⁶ Senaḡi ḡomi na asi ḡovaḡa-moḡoniguni, korana ḡomi tu dia au ḡegu mamoe. ²⁷ Au ḡegu mamoe na tu au garogu ḡeseḡaḡiani. Ema au ribagu ḡia, ema ḡia tu au murigu ai ḡerakani. ²⁸ Benamo au na maḡuri vanagivanagii avinirini, ema ḡia tu asiḡina ḡinavaḡi beḡe maseni; ema ta na au ḡeguna asi beḡabi-ḡerevaḡirini. ²⁹ Ḡia tu au Tamagu na au eviniguto, e au Tamagu tu iaru-korokoro, ta na asi bevanaḡiani. Ema ta na maki asi ilaila ḡia ḡena veḡitaḡau seḡukana ḡenana beḡabi-ḡerevaḡirini. ³⁰ Au ema au Tamagu tu sebona moḡo.”

³¹ Benamo Iuda tarimari fore ma ḡeḡabito, ḡetakia ḡetato. ³² Iesu na ekirarito, ekirato, “Veiaḡa namori vovoka ḡomi ḡoirami ai aveirito. Mo veiaḡa mabarari tu au Tamagu na eviniguto bana veiri etato. Moḡeri veiaḡa mabarari fakari ai tu, kamara veiaḡa ḡaramanai ḡourani au ḡotakigu ḡotoni?”

³³ Iuda tarimari ḡekirato, “Veiaḡa namona ta ḡaramanai ḡoi tu asi ḡatakimuni, senaḡi ḡoi na Barau okira-fitoḡaiani nai. Ḡoi tu tarimarima moḡo, senaḡi tauḡemu Barau ai ovevaḡa-iaḡoni.”

³⁴ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ḡomi ḡemi taravatu nuḡanai guruḡa ta tu maiḡesi ekirani, ‘Au akirato, ḡomi tu barau.’ ³⁵ Ḡita ma ribara, kara Buka Veaḡai ekiraḡiani guruḡana tu etanu-vanaḡi vanaḡini. Barau na mo tarimarima ekiraḡirito ‘barau’, ma Barau na ḡena guruḡa evinirito tarimari tu ḡia. ³⁶ A au tu Tamagu na eḡabi-viriḡiguto, ema etuḡuguto tanobara ḡana; ma kamasi nai tu ḡokiraḡuni, ḡokirani, au na Barau akira-fitoḡaiani, korana au akirani, ‘Au tu Barau Natuna’ atoni ei? ³⁷ Bema au Tamagu ḡena veiaḡa asi aveirini nai, asi boḡono vaḡa-moḡonigu. ³⁸ Senaḡi ḡena veiaḡa aveirini nai, mo veiaḡa boḡono vaḡa-moḡoniri, bema au asi boḡono vaḡa-moḡonigu ḡotoni tu. Boḡono riba ema boḡono vaḡa-moḡonia, Tamagu tu au nuḡagu ai etanuni, ema au maki Tamagu nuḡanai atanuni.”

³⁹ Mo guruḡa ḡaramanai ḡurato, Iesu ma ḡeḡabi-taria ḡetato, senaḡina ḡimari na moḡo ma eveḡabi-vaḡito, erakato. ⁴⁰ Benamo monana Iesu ma eḡenoḡoito. Eraka-iaḡoto, Ioridana ḡarukana eraka-vanaḡito, eiaḡoto reke ta kefo, guinenai Ioane ebatisoto-ḡoi gabuna ḡana; monai ea tanuto. ⁴¹ Tarima vovoka ḡia ḡenai ḡeiaḡoto, benamo ḡekirato, “Ioane na vetoḡa boruna ta asi eveiato, senaḡi mai tarima guruḡana ekiraḡirito guruḡari mabarari tu moḡoni veḡata.” ⁴² Monai tarima vovoka Iesu ḡevaḡa-moḡoniato.

11

Lasaro ġena mase

¹ Betania tarimana ta arana Lasaro ekeveto. Betania tu Maria ma tobana ġuiatona Mareta ġeri vanuġa. ² Mai Maria maiġa mainana Vereġauka muramura bonana namo vedaureana na edioroato, ema Vereġauka kwakuna maki ġuina na edau-kaukauato ġuiatona. Lasaro tu Maria tobana futuana. ³ Benamo mai ġuiato ruarua na Iesu ġena guruġa ġetuġuto, ġekirato, “Vereġauka, ġoi na oura-viniani tarimana tu bekeve.” ⁴ Iesu na mo vari eseġaġiato nai tu, ekirato, “Mani keve na tu asi bevei-maseani. Mani tu Barau ġena seġuka e mareva baregona bene fofori ġana. Ema maniġa ġenana Barau Natuna beġene vaġa-raġea.”

⁵ Iesu na Mareta ma tarina ġuiatona Maria ema Lasaro tu eura-vinirito-ġoi. ⁶ Senaġi Lasaro ġena keve varina eseġaġiato tu, ġaro ruarua roġo ma etanuto, mo etanuto-ġoi gabunai. ⁷ Mo ġaro ruarua muriri ai ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġita tu ma siġenoġoi-iaġo Iudea ġana.” ⁸ Ġena mero na ġekiraiato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ini ġoraġani Iuda tarimari na tu fore na ġetakimu ġetato, a toma tu siġenoġoi-iaġo ma otoni.” ⁹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġaro ta nuġanai horaġauna mabarana tu 12 ene? Bema tarima ta laġani mamanaġi erakani nai tu, asi bevefutu-naġini, korana ġia tu mai tanobara laġani mamanaġi eboġeboġeni. ¹⁰ Senaġi mukunai erakani tarimana tu evekaġe-kaġekauni, korana ġia nuġanai mama tu asi etanuni.”

¹¹ Iesu maiġesi evaġa-guruġa-ġosirito murinai, ma ekirarito, ekirato, “Ġita ġatara Lasaro tu egenani, senaġi au tu aiaġoni, ġena na navaġo-tataġaia ġana.” ¹² Benamo ġena mero ġekirato, “Vereġauka, bema egenani nai tu, vau ma benamoni.” ¹³ Senaġina Iesu na mo tu emaseto ekiraġiato-ġoi. A ġena mero mataboru ġekirato-ġoi tu, eiaġaraġini nai egena-maseto ekiraġiani, ġetato-ġoi. ¹⁴ Benamo Iesu na ekiravara-ginikaurito, ekirato, “Lasaro tu bemase. ¹⁵ Senaġi ġomi ġemi namo atuġamaġiani nai aiakuni, mo ġaro ai au ġia ġesi tu asiġi, korana maiġa ġenana au boġo vaġa-moġoniguni. Be si-iaġo ġenai.”

¹⁶ Benamo Tomasi, arana ta tu Didimo o Kafa ġetato-ġoi, na Iesu ġena mero kotari ekirarito, ekirato, “Ġita maki ġia ġesi si-iaġo, be ġia ġesi bisini mase-sebona.”

Iesu tu maġuri korana

¹⁷ Iesu ma eraġasito nai eribato, Lasaro tauġanina tu ġaro vasivasi (4) guri ai varau beġena. ¹⁸ Betania e Ierusalemata vefakari tu kilomita toitoi (3) kavana. ¹⁹ Ema Iudea tarimari vovoka Mareta e Maria ġeri ai ġeiaġoto, tauri beġene vaġa-gwaġiġiri ġana, korana tobari emaseto bene.

²⁰ Mareta eseġaġito, Iesu tu eiaġomato-ġoi nai, eraga-raka toreġau-iaġoto Iesu ġesi ġea vedoġarito. A Maria tu numai etanu-gwaġiġito. ²¹ Benamo Mareta na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, ġoi bere mainai kavana tu, au tobagu asi bere mase. ²² Senaġi au ribagu, initoma maki kara dagara Barau bonoġiani tu, Barau na bevinimuni.”

²³ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Ġoi tobamu tu bevariġisi-ġenoġoini.” ²⁴ Mareta na Iesu evaġa-veŋato, ekirato, “Au ribagu, ġaro magonai variġisi-ġenoġoi ġaronai ġia tu ma bevariġisi-ġenoġoini.” ²⁵ Iesu na Maria ekiraiato, ekirato, “Au tu variġisi-ġenoġoi ema maġuri. Au bevaġa-moġoniguni tarimana tu bemaseni, senaġina roġo maġuri betanuni. ²⁶ Ema deikara maġuri

etanuni nuḡanai, au evaḡa-moḡoniguni tu asiḡina ḡinavaḡi bemaseni. Mai guruḡa ovaḡa-moḡoniani ba?”

²⁷ Mareta na ekiraiato, ekirato, “Oi Vereḡauka, au na avaḡa-moḡoni korikorimuni, ḡoi tu moḡoni Keriso, Barau Natuna, tanobara ḡana boiaḡomani tarimamu.”

Iesu etaḡito

²⁸ Mareta moḡesi ekirato murinai eḡenoḡoi-iaḡoto, benamo tarina Maria vekuretoḡai ea kea-ḡairiato, ekirato, “Vevaḡa-riba tarimana tu beiaḡoma ema ḡoi ekeamuni.” ²⁹ Maria na mo guruḡa eseḡaḡiato nai, asikauna evariḡisito, benamo Iesu ḡenai eiaḡoto. ³⁰ Mo horai Iesu tu vanuḡai roḡosi roḡo bere raka-toḡa, ḡia roḡo Mareta na mo edoḡariato gabunai roḡo. ³¹ Iuda tarimari, Maria ḡetanu-dukudukuato-ḡoi tarimari, na Maria ḡeḡitaiato, eraga-variḡisito ma eraka-rosito nai tu, murina na ḡerakato. Ḣia mataboru ḡekirato, Maria tu gara ḡana eiaḡoni, mase tarimana nea taḡi-vinia ḡana.

³² Maria eiaḡoto, Iesu sevinai eraḡasito, ma Iesu eḡitaiato nai tu, kwakuna koranai evetui-tarito, benamo evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vereḡauka, ḡoi bere mainai kavana tu, au tobagu asi bere mase.”

³³ Iesu na Maria eḡitaiato etaḡito-ḡoi, ema mo Iuda tarimari, ḡia ḡesi ḡeiaḡomato tarimari, maki ḡetaḡito-ḡoi nai tu, ḡia nuḡana maki tuḡamaḡina eḡabi-rakavaiato, dori etaḡito. ³⁴ Benamo Iesu na edanaḡirito, ekirato, “Ainai ḡotoreato?” Ḣia na ḡevaḡa-veseato, ḡekirato, “Vereḡauka, noiaḡoma, be noma ḡitaia.” ³⁵ Iesu etaḡito. ³⁶ Benamo Iuda tarimari ḡekirato, “Ḣoḡitaia, Lasaro tu euravini-rakavaiani.” ³⁷ Senaḡi Iuda tarimari kotari ḡekirato, “Mai tarima na mata-bubu tarimana matana evaḡa-iaḡaiato, be Lasaro maki asi veḡata bere vaḡa-masea, ene?”

Iesu na Lasaro mase na evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato

³⁸ Monana Iesu nuḡana ma evaḡa-vekwaraḡi lelevaḡiato, benamo gara gabuna ḡana eiaḡoto. Mo gara forena kouḡana tu fore ta na ḡetabe-ḡauato. ³⁹ Iesu ekirato, “Fore ḡoḡabi-veḡitaia.” Ma Mareta, mo mase tarimana tobana, na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereḡauka, ḡia emaseto ḡarona na beiaḡoma toma tu ḡaro vaḡa-vasivasina (4), be bonana tu rakava kwaikwai banaḡu.” ⁴⁰ Iesu na Mareta ekiraiato, ekirato, “Au na ḡoi tu bakiramu, bema bovaḡa-moḡoniguni nai, Barau marevana baregona boḡitaiani basi, ene?” ⁴¹ Benamo mase tarimana ḡetoreato gabuna na fore ḡeḡabi-veḡitaiato. Moḡa murinai Iesu eboḡe-vaisito, benamo ekirato, “Tamagu o, au na ḡoi atanikumuni, korana ḡoi na varau boseḡaḡigu. ⁴² Au ribagu, ḡoi na vanaḡivanaḡi oseḡaḡiguni. Senaḡi maiḡesi akirani korana tu mai tarimarima ḡeruḡa-taḡoni maiḡeri urari ai. Be ḡia na beḡene vaḡa-moḡonia, au tu ḡoi na otuḡuguto.”

⁴³ Moḡesi eguruḡato murinai ekea-fararato, ekirato, “Lasaro, noma rakarosi!” ⁴⁴ Benamo mo emaseto tarimana mase dabuḡari na ḡimana kwakuna viriviri-tari e ḡoirana ekumu-iaḡiato dabuḡana ḡesi ema raka-rosito. Iesu na ekirarito, ekirato, “Ḣoruḡaia, be neraka.”

Iesu vaḡivaḡina dabarana ḡevetauato

Mataio 26:1-5; Mareko 14:1-2; Luka 22:1-2

⁴⁵ Benamo mo Iuda tarimari vovoka, Maria ḡenai ḡeiaḡoto moḡeri, Iesu na mo veḡa eveirito ḡeḡitarito nai, vovoka tu Iesu ḡevaḡa-moḡoniato. ⁴⁶ Senaḡi kotari tu ḡeḡenoḡoi-iaḡoto Farisea tarimari ḡeri ai, benamo Iesu na kara eveirito dagarari ḡea kira-vararito. ⁴⁷ Benamo Rubu Veḡa vereri

baregori ema Farisea tarimari na kanisoro tarimari ġekea-vegogorito, benamo ġekirato, “Ġita tu kara toma taveiani? Mai tarima na vetoġa boruri vovoka eveirini. ⁴⁸ Bema ġia maiġesi ġita na bita ġita-ġuiragiiani moġo nai tu, tarimarima mabarari na ġia beġe vaġa-moġoniani. Benamo Roma tarimari beġe iaġomani, ġita ġera gabu (o Rubu Veaġa) ema ġera tanobara ġita ġerana beġema ġabi-vaġiani.”

⁴⁹ Benamo ġia fakari ai tarima ta arana Kaiafas, ġia mo laġani ai tu Rubu Veaġa verena baregona, ġia na ekirarito, ekirato, “Ġomi dagara ta tu asi ribami! ⁵⁰ Ġomi asi ġotuġamaġi-fakani, namona tu tarima sebona moġo tarimarima mabarari urari ai bene mase, a mai tanobara mabarana beġe vaġa-rakava ġosiġosiani tu asi namo.” ⁵¹ Ġia moġesi ekirato tu, dia ġia tauġena nuġana siga moġo eguruġato; senaġi ġia mo laġani ai tu Rubu Veaġa verena baregona, moġa lorinai ġia mo tu eperovetato, Iesu tu bene mase Iuda tarimari mabarari urari ai. ⁵² Ema Iesu tu dia Iuda tarimari moġo urari ai bemaseni. Senaġi Barau natuna gabu iraurau ai ġetanu-lausilausini tarimari mabarari bene ġabi-vegogori, doġoro sebonai bene vaġa-iaġori ġana.

⁵³ Moġa lorinai mo ġaro na evesinato eiaġoto tu, Iuda tarimari baregori na Iesu kamasi beġe vaġi-maseani dabarana ġevetauato. ⁵⁴ Moġesina naima Iuda tarimari ġoirari ai Iesu asi eraka-foforito-ġoi. Mo gabu na eraka-veġitato, eiaġoto tano fakana asi tarimarimana gabuna sevinai, vanuġa ta arana Efraim ġana. Ġena mero ġesi monai ġea tanuto-ġoi.

⁵⁵ Iuda tarimari ġeri Pasova verekona tu ekavinaġito. (Moġa tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo, asi evaġirito verekona). Ma Iuda tarimari vovoka mo tanobarai ġetanuto Ierusalemaj ġema raka-vegogoto. Ġia ġema raka-vegogoto tauna korikori, Barau ġoiranai beġene veiareva vauro, Pasova verekona bene vesina. ⁵⁶ Ġia na Iesu ġeġita-vetauato-ġoi, ma Rubu Veaġa nuġanai ġeruġa-vegogoto nai tu, tauġeri fakari ai moġo ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Ġomi tu kamasi mani ġotuġamaġini? Mai vereko ai toma ema ġoira-refoni ba?” ⁵⁷ Rubu Veaġa vereri baregori ema Farisea tarimari na vevaġa-naġi guruġana tu varau Iuda tarimari ġevinirito, ġekirarito, bema ta beseġaġini Iesu tu ainai, ġia tu maoromaoro bene iaġo, Iuda vereri benea kira-varari, be beġene ġabia.

12

Maria na Iesu ediġaiato Betania ai

¹ Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo verekona tu ġaro imaima sebona (6) roġo ġoirai nuġanai, Iesu Betania ġana eiaġoto. Lasaro tu Betaniai etanuto-ġoi, ema monai emaseto, ma Iesu na mase na evaġa-variġisiatu. ² Monai Iesu ġabiraġena ġaniġanina ġeveiatu. Mareta na ġari ġaniġani edabaraiatu, ma Lasaro maki monai ġaniġani gabunai ġetanu-vegogoto tarimari ġesi ġetanu-vegogoto, ġeġaniġanito. ³ Benamo Maria na muramura bonana namo vedaureana lita kwana kavana eġabiatu, benamo Iesu kwakuna fanafanana ediġa-iaġiatu, ema ġuina na Iesu kwakuna fanafanana ma edau-kaukauato. Ma numa mabarana tu mo muramura bonana na evaiatu. Mo muramura tu ġauġa arana nad ġokana na ġeveito-ġoi, ema voina tu varaġe rakava. ⁴ Senaġi Iesu ġena mero ta arana Iudas Isakariota, mai tu Iesu vau ma bea revaiani tarimana, ekirato, ⁵ “Karase mai muramura mabarana tu silva moniri sinau toitoi (300) ai asi bevoivoi-iaġia? (Mai tu tarima ta davana laġani ta nuġanai kavana). Bere voivoi-iaġia, be voina monina bere ġabia tu, asi ġeri-ġari tarimari bere viniri.”

⁶ Ĝia moĝesina eguruĝato tu, dia asi ĝeri-ĝari tarimari evetuĝa-ĝwarito-ĝoi lorinai, senaĝi korana ĝia tu lema tarimana naima. Ĝia na tu moni fusena eĝwa-rakao rakaoato-ĝoi, ma mo fuse ai moni elemarito-ĝoi, benamo ĝena ura dagarari evoi-iaĝirito-ĝoi.

⁷ Benamo Iesu ekiraiato, ekirato, “Ĝoraga-kwanea, mai vavinena tu kara bere veia dagarana beveia, ĝia na au tauĝanigu muramura na bedau-guinea, gurigurigu ĝana. ⁸ Asi ĝeri-ĝari tarimari tu vanaĝivanaĝi ĝomi ĝesi boĝo tanuni, a au tu vanaĝivanaĝi ĝomi ĝesi asi batanuni.”

Rubu Veaĝa vereri baregori na Lasaro beĝene vaĝia ĝetato

⁹ Iuda tarimari vovoka tabutabu ĝeseĝaĝito Iesu tu Betania ai. Benamo moĝana ĝeiaĝoto, dia Iesu moĝo uranai, senaĝi Lasaro maki beĝene ĝitaia ĝana. Lasaro tu mase na Iesu na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato. ¹⁰ Moĝesi naima Rubu Veaĝa vereri baregori tu ĝeboioĝato, Lasaro maki beĝene vaĝi-masea ĝetato. ¹¹ Korana tu ĝia dainai Iuda tarimari vovoka ĝia ĝerina ĝeraka-veĝitato, benamo Iesu ĝevaĝa-moĝoniato.

Iesu ĝena rakatoĝa Ierusalemaj ĝevonevone-raĝe viniato

Mataio 21:1-11; Mareko 11:1-11; Luka 19:28-40

¹² Ma elaĝanito nai, vereko uranai ĝeiaĝomato tarimari vovoka ĝeseĝaĝito, Iesu tu Ierusema ĝana varau eraka-iaĝomato-ĝoi. ¹³ Galamo lauri noĝa dagarari ĝeĝabito, benamo Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, ĝeĝabato, ĝekirato, “Hosana!

Isaraela ĝeri Kini sivaĝa-namoa,
Vereĝauka aranai eiaĝomani
tarimana sivaĝa-namoa!”

¹⁴ Ma Iesu na doniki natuna ta edoĝariato, benamo iatanai etanukauto, Buka Veaĝa nuĝanai ekirani ilailanai,

¹⁵ “Siona natuna,
(Ierusema tarimami), asi ĝogari,
ĝoboĝe, ĝemi Vere eiaĝomani,
ĝia tu doniki natuna iatanai betanukau.”

¹⁶ Mo ĝaro ai ĝena mero na maiĝeri tu asi ĝetuĝamaĝi-fakarito. Senaĝi Barau na Iesu evaĝa-raĝeato e mareva baregona eviniato murinai vau, ĝia ĝeriba-maoroto, maiĝeri mabarari ĝetorerito tu, ĝia ĝekiraĝiato. Ema ĝeribato, mo veĝa mabarari tu ĝia ĝenai ĝeveirito.

¹⁷ Iesu na Lasaro gara forena kouĝana na ekea-rosiato, ema mase na evaĝa-variĝisiato ĝaronai, tarimarima tu ĝutuma-bara ĝia ĝesi. Benamo moĝeri tarima na mo veĝa ĝeĝitaiato varina tu roĝo ĝevari-fuato-ĝoi.

¹⁸ Tarima ĝutuma ĝeiaĝoto Iesu ĝesi vedoĝari, korana ĝeseĝaĝito, Iesu na mo vetoĝa boruna eveiato dainai. ¹⁹ Moĝesina nai Farisea tarimari tauĝeri fakari ai ĝevedare-mutukato, ĝekirato, “Ĝoĝitaiani, ĝomi tu asi ĝokokoreni. Ĝoboĝe, mai tanobara tarimana mabarana tu ĝia murinai ĝerakani.”

Grik tarimari kotari na Iesu ĝevetauato

²⁰ Vereko ĝaronai toma-rakariĝo uranai Ierusema ĝana ĝevaraĝeto tarimari fakari ai tu, Grik o Helene tarimari kotari maki ĝerakakauto. ²¹ Ĝia ĝeiaĝoto Filipo ĝenai, benamo ĝekiraiato, ĝekirato, “Verebara, ĝai ĝaurani tu Iesu ĝaĝitaia ĝatoni.” Filipo tu Galilea tanonai vanuĝa arana Betesaida tarimana. ²² Filipo eiaĝoto Anduru ea kiraiato, benamo tauri ruarua ĝeiaĝoto, Iesu ĝekiraiato. ²³ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝarona varau bema-raĝasi, Tarimarima Natuna mareva baregona beĝabiani. ²⁴ Moĝoni korikori akiramini, widi ĝuena tano nuĝanai beketo-ĝurani ema bemaseni

vau, vovokari ġia ġenana beġe ġorani. A widi ġuena tano ai asi beketoni ema asi maki bemaseni nai, ġereġana moġo betanuni. ²⁵ Ġena maġuri eura-viniani tarimana na maġuri vanaġivanaġi tu asi beġabiani, beleaiani. A mai tanobarai ġena maġuri etuġamaġi-fitoġaiiani tarimana na, ġena maġuri tu etore-taġoani maġuri vanaġivanaġi ġana. ²⁶ Au vetuġunaġigu eiaġo-vinini tarimana tu au murigu na bene raka; be au ainai, au vetuġunaġigu eiaġo-vinini tarimana maki monai au ġesi. Au vetuġunaġigu eiaġo-vinini tarimana tu, au Tamagu na ġia maki bevaġa-namoani.”

Iesu ġena mase eguruġa-iaġiato

²⁷ “Maitoma au nuġagu tu evekwarāġini, e ġegu tuġamaġi bebarego. Be kara batoni? Nakira, “Tama, mai hora na noma vaġa-maġurigu’ nasi? Asiġina, au ġegu iaġoma tauna korikori aoanai tu mai bama raġasi maiġea. ²⁸ Tamagu, ġoi aramu novaġa-raġea.” Benamo garo ta guba na emariġoto, ekirato, “Au na aragu tu varau bavaġa-raġea, ema mai maki ma bavaġa-raġe ġenoġoiani.”

²⁹ Tarima ġutuma monai ruġa-vegogo na mo garo ġeseġaġiato, benamo ġekirato, “Guba begurua.” Ma kotari ġekirato, “Aneru ta na bevaġa-guruġaia.” ³⁰ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Mani garo tu dia au uragu ai nai beiaġoma, senaġi ġomi urami ai nai beiaġoma. ³¹ Maitoma tu tanobarai Barau na vevaġa-maoro eveiani. Maitoma Barau na mai tanobara verena, Satani, evaġa-darereani. ³² Benamo au tano iatana na beġe ġabi-vaisiguni, monana tarimarima mabarari au ġegu ai bainu-kavirini.” ³³ Ġia maiġesi eguruġato tu, ġia ġena mase ai tu aiġesi bemaseni moġa ekiraġi-rosiato.

³⁴ Tarimarima ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai taravatu guruġari na ġaseġaġito, Keriso tu betanu-vanaġi vanaġini, ma ġoi kamasi nai tu okirani, Tarimarima Natuna tu beġe ġabi-vaisiani? Tarimarima Natuna tu deikara ei?” ³⁵ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Mama ġomi ġesi tu asi betanumaukani. Mama roġo ġomi ġesi nuġanai, mamai ġoraka, mukuna na beġabimini garina. Mukuna nuġanai erakani tarimana tu asi ribana, ġia tu aiġana eiaġoni. ³⁶ Mama roġo ġomi ġesi nuġanai, mama boġono vaġa-moġonia, be mama natunai boġono iaġo.”

Maiġeri guruġa ekiraġi-ġosirito murinai eraga-kwanerito, benamo eiaġoto, asi beġe ġoitaġoani gabunai etanuto-ġoi.

Iuda tarimari na Iesu roġo asi ġevaġa-moġoniato-ġoi

³⁷ Iesu na Iuda tarimari ġoirari ai vetoġa boruri vovoka eveirito, senaġi roġo mo asi ġevaġa-moġoniato-ġoi. ³⁸ Monana peroveta tarimana arana Isaia ġena guruġa emoġonito, Isaia maiġesi ekirato, “Vereġauka, deikara na ġai ġema guruġa bevaġa-moġonirini? Deikara ġenai Vereġauka ġena seġuka befoforini?”

³⁹ Ġia na Iesu asi ġevaġa-moġoniato anina tu, Isaia gabu tai ġena toretore ai ma ekirato,

⁴⁰ “Barau na matari evaġa-tufarito, ema nuġari evei-mukunarito, korana matari na asi beġene boġeboġe, ema nuġari ai asi beġene tuġamaġi-faka ġana. Au ġegu ai beġe ġenoġoini, benamo bavaġa-namorini garina.”

⁴¹ Isaia moġesi ekirato, korana ġia na Iesu marevana e seġukana baregona eġita-guineato nai, benamo ġia eguruġa-iaġiato.

⁴² Iuda ġorikauna vereri vovoka na maki Iesu ġevaġa-moġoniato, senaġi Farisea tarimari gariri ġeveito-ġoi, be Iesu asi ġekiraġi-foforiato-ġoi. Korana bema beġe kiraġi-foforiani nai tu, Farisea tarimari na rubu na beġe tuġu-vaġirini garina. ⁴³ Korana mo Iuda vereri ġeri ura baregona tu, tarimarima na beġene vaġa-raġeri, a Barau na bene vaġa-raġeri tuġamaġina tu asi ġeveiato-ġoi.

Iesu ġena guruġa na tarimarima bekota-vinirini

⁴⁴ Iesu efararato, ekirato, “Au bevaġa-moġoniguni tarimana tu dia au evaġa-moġoniguni, senaġi au etuġuguto Barauna evaġa-moġoniani. ⁴⁵ Ema au eġitaguni tarimana na tu au etuġuguto Barauna eġitaiani. ⁴⁶ Au tu mama, mai tanobara ġana aiaġomato, be au bevaġa-moġoniguni tarimana tu mukuna nuġanai asi betanuni. ⁴⁷ Ma bema tarima ta na au ġegu guruġa eseġaġiani, senaġi asi evaġa-moġoniani, au na mo tarima tu asi bakota-viniani. Korana au tu dia tanobara kota-vinina ġana aiaġomato. Asiġina. Au tu tanobara vaġa-maġurina ġana aiaġomato. ⁴⁸ Au eruġaguni ema au ġegu guruġa asi eġabi-raġerini tarimana, kota-vinina tarimana ta etanuni. Au na akiraġirito guruġari, moġeri guruġa na ġia beġea kota-viniani mo ġaro magonai. ⁴⁹ Korana au tu dia tauġegu ġegu maoro ai aguruġani. Senaġi Tamagu, au etuġuguto Barauna, na evaġa-naġiguto au na kara guruġana bana kiraġia ema kamasi bana kiraġia. ⁵⁰ Au ribagu, Tamagu ġena guruġa na tarimarima maġuri vanaġivanāġi beġe ġabini. Moġa lorinai au na kara akiraġirini guruġari tu, kara dagara Tamagu na ekiraguni bana kiraġiri etoni guruġari moġo.”

13

Iesu na ġena mero kwakuri eġuriġirito

¹ Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo verekona tu dori eġabiato-ġoi, benamo Iesu eribato, mai tanobara beiaġuiani ma Tamana ġenai bevaraġeni ġarona tu varau beraġasi. Mai tanobarai ġena tarimarima ġetanuto euravini-rakavarito, ma ġena veuravini ġeri ai tu asi edokoto, eiaġoto mo magona.

² Iesu ma ġena mero ġesi lavilavi ġaniġanina ġeġaniato-ġoi nuġanai, Diabolo na Iudas Isakariota, Simona natuna, nuġana eġaniato, Iesu bene revaia ġana. ³ Iesu ribana, Tamana na dagara mabarari tu ġia ġena seġuka gaburenai etorerito. Ema ribana maki, ġia tu Barau ġenana eiaġomato, ema ma beġenoġoini Barau ġenai; ⁴ benamo ġaniġani gabuna na evariġisito, ġena koudi ekoki-vaġiato, benamo tauġela eriġoato. ⁵ Benamo naġu ai nanu ehubuto, benamo ġena mero kwakuri eġuriġirito, ma eriġoato tauġelana na tu edau-kaukaurito.

⁶ Kwakuri eġuriġi-iaġomato mo, Simona Petero ġenai eraġasito, benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, ġoi tu au kwakugu noġuriġia otoni?” ⁷ Iesu na evaġa-veŋeato, ekirato, “Maitoma au na kara aveiani veiġana tu asi otuġamaġi-fakaiani, senaġi gabivau boribani.” ⁸ Petero na ekiraiato, ekirato, “Asiġi, au kwakugu ġoi na tu asiġina ġinavaġi boġuriġiani.” Iesu na evaġa-veŋeato, ekirato, “Bema au na ġoi kwakumu asi baġuriġiani nai, ġoi tu dia au ġegu mero.” ⁹ Simona Petero ekirato, “Vereġauka, dia kwakugu moġo, senaġi ġimagu ema debagu maki.” ¹⁰ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Efouni tarimana tauġanina mabarana tu veiareva, be ġia tu kwakuna moġo beġuriġiani. Ġomi mabarami tu veiareva, senaġi sebona ta

moĝo asi veiareva.” ¹¹ Iesu ma ribana deikara na ĝia berevaiani; moĝesina nai ekirato, “Dia mabarami veiareva.”

¹² Kwakuri eĝuriĝi-ĝosito murinai, ĝena dabuĝa baregona ma eveiato, ema eiagoto ĝena tanutanu gabunai ea tanu-tarito, benamo ekirarito, ekirato, “Au na ĝomi ĝemi ai kara haveia veigana tauna korikori boĝo tuĝamaĝi-fakaia ba? ¹³ Ĝomi na au ĝokiraĝiguni, ĝokirani ‘Vevaĝa-riba Tarimana’ ema ‘Vereĝauka’, mo tu moĝoni ĝokiraĝiguni, korana au tu moĝoni Vevaĝa-riba Tarimagu ema Vereĝauka. ¹⁴ Bema au ĝomi ĝemi Vereĝauka ema Vevaĝa-riba tarimagu na ĝomi kwakumi baĝuriĝiri nai, ĝomi maki tauĝemi fakami ai moĝo karomi tari kwakuri boĝono ĝuriĝiri. ¹⁵ Korana au na bavaĝa-ĝitami, be au na kara ĝomi ĝemi ai haveia veigana, ĝomi na maki boĝono veia. ¹⁶ Au na ĝomi moĝoni akiramini, ĝauvei merona na ĝena vere asi bevanaĝiani, e vetuĝunaĝi merona na betuĝua tarimana asi bevanaĝiani. ¹⁷ Toma maiĝeri dagara mabarari ĝomi na boĝo ribari, bema boĝo veirini nai tu boĝo iakuni.

Iesu ĝena mase ekiraĝi-foforiato

¹⁸ Au na ĝomi mabarami asi akiraĝimini, au na aĝabi-viriĝirito tarimari tu au ribagu. Senaĝi mai tu Buka Veaĝa nuĝanai ĝetorerito guruĝari beĝene moĝoni ĝana: ‘Deikara au ĝesi beredi baĝa ĝani-vegogoani tarimana tu, kwakuna gwadirina beĝabi-vaisiani au ĝegu ai.’ (Moĝa anina tu, Iesu ma bekira-fitoĝaiani, benamo vaĝi-masena dabarana beveiani). ¹⁹ Toma au na ĝoirai beĝe ĝorani dagarari akira-varamini, be beĝe ĝorani nai tu boĝono riba-maoro, (Barau na etuĝuato) Tarimana tu Au. ²⁰ Moĝoni akiramini, au na atuĝuani tarimana eĝabi-raĝeani tarimana na tu au eĝabi-raĝeguni. Ma au eĝabi-raĝeguni tarimana na au etuĝuguto tarimana, Barau, eĝabi-raĝeani.”

Iesu Iudas Isakariota na berevaiani ekiraĝiato

Mataio 26:20-25; Mareko 14:17-21; Luka 22:21-23

²¹ Iesu na maiĝeri guruĝa ekiraĝirito murinai, nuĝana evekwaraĝi-baregote, benamo eguruĝa-foforito, ekirato, “Akira-korikorimini, ĝomi ta na tu au borevaguni.” ²² Benamo ĝena mero ĝeveĝita-veĝitato, asi ribari deikara ekiraĝiato. ²³ Ĝena mero vekaravari ai Iesu na eura-viniato-ĝoi merona tu ĝia ĝenai evetabekauto. ²⁴ Ma Simona Petero na vetoĝai moĝo Ioane evaĝa-guruĝaiato, eurato, Iesu nedanaĝia deikara ekiraĝiani. ²⁵ Benamo (Iesu na eura-viniato-ĝoi merona) Iesu ĝenai ma evetabekauto, benamo edanaĝiato ekirato, “Vereĝauka, mo tu deikara, ei?” ²⁶ Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Au na beredi bafereiani, benamo ĝia baviniani tarimana tu moĝea.” Benamo Iesu na beredi efereiato, ma Simona natuna, Iudas Isakariota, eviniato.

²⁷ Iudas na mo beredi eĝabiato, benamo Satani nuĝanai eraka-ĝurato. Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Kara ourani noveia tu novei-ĝarimoĝia.” ²⁸ Senaĝi mo ĝeĝaniĝani-vegogoto tarimari tu sebona ta maki asi eribato, karase nai Iesu na moĝesi ekiraiato. ²⁹ Moĝa nuĝanai Iudas tu moni mauĝa-mauĝana eĝita-ĝauato-ĝoi. Moĝesina naima ĝia kotari ĝetuĝamaĝito, Iesu na tu bekiraia, vereko ai karakara ĝeura-vinirini dagarari nea voiri, o asi ĝeri-ĝari tarimari dagara tari nea viniri ĝetato. ³⁰ Iudas na mo beredi eĝabi-raĝeato murinai tu, asikauna mo numa na eraka-rosito. Mo tu varau eboĝito.

Iesu Petero na bekira-ĝuniĝauani ekiraĝiato

³¹ Iudas eraka-rosito murinai, Iesu ekirato, “Maitoma Tarimarima Natuna beĝe vaĝa-raĝeani, ema Barau maki Natuna ĝenana beĝe vaĝa-raĝeani.

³² Bema Barau na Iesu bakunai vevaĝa-raĝe e mareva baregona beĝabiani nai tu, Barau tauĝena na maki tauĝena ĝena mareva baregona Tarimarima Natuna beviniani. Ma Barau na asikauna beviniani. ³³ Natugu, au ĝomi ĝesi tu asi bita tanu-maukani. Benamo ĝomi na au ma boĝo ĝita-vetauguni. Au na Iuda tarimari avaĝa-guruĝarito ilailanai, ĝomi maki mo guruĝa sebona avinimini: Au aiaĝoni gabuna ĝana, ĝomi tu asi boĝo iaĝoni riba. ³⁴ Taravatu guruĝana variĝuna avinimini. Tarikakami ĝesi boĝono veuravini. Au na ĝomi aura-vinimini ilailanai, ĝomi maki tarikakami ĝesi boĝono veuravini. ³⁵ Bema ĝomi tarikakami ĝesi boĝo veura-vinini nai, tarimarima mabarari beĝe ribani, ĝomi tu au ĝegu mero.”

³⁶ Simona Petero na Iesu edanaĝiato, ekirato, “Vereĝauka, ĝoi tu aiĝana oiaĝoni?” Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Au aiĝana aiaĝoni gabuna ĝana, maitoma au murigu na tu asi boĝo iaĝomani, senaĝi gabivau boĝo iaĝomani murigu na.” ³⁷ Petero na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereĝauka, kara dainai toma au ĝoi murimu na tu asi baiaĝosini riba? Au tu ĝoi uramu ai ĝegu maĝuri batore-tariani, bamaseni.”

³⁸ Iesu na Petero evaĝa-veseato, ekirato, “Ĝoi ĝemu maĝuri tu au uragu ai botore-tariani otoni? Akira-korikorimuni, kokoroku roĝosi roĝo bene goĝi nuĝanai, ĝoi na au tu vaĝa-toitoi bokira-ĝuniĝauguni.”

14

Iesu tu dabara

¹ “Nuĝami asi beĝene raĝe, ema asi boĝono tuĝamaĝi-ĝutuma. Barau boĝono vaĝa-moĝonia, ema au maki boĝono vaĝa-moĝonigu. ² Au Tamagu ĝena numai daiĝutu tu asisebo; bema asiĝi nai tu, mai guruĝa ĝomi asi bara kira-varami: Au aiaĝoni tu, ĝomi ĝemi gabu ta arovina-toreani. ³ Benamo aiaĝoni, ĝomi ĝemi gabu barovina-toreani. Barovinatore-ĝosiani vau, ma baĝenoĝoi-iaĝomani, benamo ĝomi baĝori-iaĝomini au ĝesi bita tanuni. Be au ainai batanuni gabunai, ĝomi maki monai au ĝesi bita tanuni. ⁴ Au baiaĝoni gabuna dabarana tu ĝomi ma ribami.”

⁵ Tomasi na ekiraiato, ekirato, “Vereĝauka, ĝai tu asi ribama ĝoi aiĝana oiaĝoni, ma dabara tu kamasi baĝa ribaiani?” ⁶ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Dabara tu au, e moĝonina maki au, ema maĝuri maki au. Tarima ta Tamagu ĝenai dabara boruna na ta asi beiaĝoni. Asiĝina ĝinavaĝi. Au ĝeguna moĝo. ⁷ Bema moĝoni au ĝomi na ĝoribaguto tu, au Tamagu maki ĝoro ribaia. Ma toma vau ĝoribaiani ema varau boĝo ĝitaia.”

⁸ Filipo na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereĝauka, Tamara novaĝa-ribama, be nuĝama beĝene genatari.” ⁹ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Filipo, au ĝoi ĝesi tu kai-veĝata atanuto, ma ĝoi na au tu roĝosi roĝo boro ribagu? Au eĝitaguni tarimana na Tamagu eĝitaiani. Ma ĝoi tu kamasi nai okirani, “Tamara novaĝa-ribama otoni?” ¹⁰ Ĝoi na asi ovaĝa-moĝoniani, au tu Tamagu nuĝanai, ma Tamagu tu au nuĝagu ai, ei? Au na ĝomi avaĝa-guruĝamini guruĝari tu dia au tauĝegu ĝegu maoro ai avaĝa-guruĝamini. Asiĝina. Mai tu Tamagu, ĝia tu nuĝagu ai etanuni, ĝia na ĝena ĝauvei eveirini. ¹¹ Au akirani, au tu Tamagu nuĝanai atanuni ema Tamagu tu au nuĝagu ai etanuni atoni nai tu boĝono vaĝa-moĝonigu. Bema asiĝina nai, mai veiĝa aveirini ĝoĝitarini nai boĝono vaĝa-moĝonigu.

¹² Moĝoni akiramini, au evaĝa-moĝoniguni tarimana tu, au na aveirini veiĝari, ĝia na maki beveirini. Ema ĝia na tu veiĝa barego lelevaĝiri

beveirini, au na aveirini veigari tu bevanaigirini. Korana au tu Tamagu genai ma aiaĝoni. ¹³ Ema au aragu ai karakara boĝo noĝirini tu, au na baveirini. Monana Tamagu beĝe vaĝa-raĝeani Natuna bakunai. ¹⁴ Au aragu ai kara boĝo noĝi-raĝerini dagarari mabarari tu, veigari au na baveirini.”

Iesu na Iauka Veaĝa ekiraĝi-toreato

¹⁵ “Bema ĝomi na au ĝoura-viniguni nai tu, au ĝegu taravatu guruĝari boĝo korana-iaĝirini. ¹⁶ Benamo au na Tamagu banoĝiani, bena ĝia na vevaĝa-kava tarimana ta ma bevinimini. Mo vevaĝa-kava tarimana tu ĝomi ĝesi betanu-vanaĝi vanaĝini. ¹⁷ Ĝia tu guruĝa moĝonina evaĝa-foforiani Iaukana. Ĝia tu tanobara maĝurinai ĝetanuni tarimari na asi beĝe ĝabi-raĝeani riba, korana asi ĝeĝitaiani ema asi ĝeribaiani. Senaĝi ĝia ĝomi tu ma ribami, korana ĝia tu ĝomi ĝesi ĝotanuni ema ĝomi nuĝami ai betanuni.

¹⁸ Au na ĝomi ĝereĝami gara noĝa asi baiaĝuimini. Au ma baĝenoĝoi-iaĝomani ĝomi ĝemi ai. ¹⁹ Tanobara tarimari na asi ma beĝe ĝitaguni ĝarona tu asi manaĝa, senaĝi ĝomi na tu boĝo ĝitaguni. Ĝomi tu au amaĝuri-taĝoni bakunai, be boĝo maĝuri-taĝoni. ²⁰ Mo ĝaro ai ĝomi boĝo ribani, au tu Tamagu nuĝanai atanuni, ema ĝomi au nuĝagu ai ĝotanuni, ema au ĝomi nuĝami ai atanuni. ²¹ Au ĝegu taravatu guruĝari eĝabi-raĝerini ema ekorana-iaĝirini tarimana na tu au eura-viniguni. Ema au eura-viniguni tarimana tu au Tamagu na maki beura-viniani. Au na maki baura-viniani ema au tauĝegu ĝia ĝenai bavevaĝa-foforini.”

²² Iudas, dia Iudas Isakariota, na ekiraiato, ekirato, “Vereĝauka, kamasi nai ĝoi tauĝemu ĝai ĝemai tu bovevaĝa-foforini, senaĝi tanobara ĝenai tu asiĝina?” ²³ Iesu na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Au eura-viniguni tarimana na au ĝegu vevaĝa-riba bekorana-iaĝiani. Benamo au Tamagu na mo tarima beura-viniani. Benamo tauma ruarua baĝa iaĝoni ĝia ĝenai, bena ĝia ĝesi baĝa tanu-vanaĝi vanaĝini. ²⁴ Au asi eura-viniguni tarimana tu, au ĝegu guruĝa asi ekorana-iaĝirini. Mai guruĝa ĝoseĝaĝirini tu dia au ĝegu, senaĝi Tamagu ĝena; au tu ĝia na etuĝuguto.

²⁵ Ĝomi ĝesi roĝo atanuni nuĝanai, maiĝeri guruĝa ĝomi akira-varamini. ²⁶ A ĝomi vaĝa-kavami tarimana tu Iauka Veaĝa. Ĝia tu au aragu ai Tamagu na betuĝu-iaĝomaiiani. Ĝia na dagara mabarari bevaĝa-ribamini, ema au na kara akiraĝirito dagarari, ĝemi tuĝamaĝi ai ma bevaĝa-fofori ĝenoĝoirini. ²⁷ Maino ĝomi ĝesi mai aiaĝuiani. Mai tu au ĝegu maino ĝomi avinimini. Ema mai maino au na ĝomi avinimini tu, dia tanobara tarimari na ĝomi ĝevinimini kavana avinimini. Nuĝami asi beĝene raĝe e asi boĝono tuĝamaĝi-ĝutuma ema asi boĝono gari. ²⁸ Au baguruĝa boĝo seĝaĝia, au bakira, ‘Au tu araka-ĝerevaĝini, senaĝi ma baĝenoĝoi-iaĝomani ĝomi ĝemi ai.’ Bema au boĝoro ura-vinigu nai tu, Tamagu ĝenai aiaĝoni, be ĝoro iaku, korana au Tamagu tu iaru-korokoro, au iata-raĝegu ai. ²⁹ Mai veigari tu roĝosi roĝo bere ĝora nuĝanai akira-varamini. Be mai veigari befoforini nai, boĝono vaĝa-moĝonigu. ³⁰ Au ĝomi ĝesi asi bita guruĝa-guruĝa maukani, korana mai tanobara eĝori-kauani verena, Satani, tu dori eraĝasini. Ĝia tu asi kokorena, be au ĝegu ai kara ta asi beveiani. ³¹ Senaĝi mai tanobara tarimari beĝene riba, au na Tamagu aura-viniani. Ema au tu Tamagu na ekiraĝiato ilailanai aveini.

Be ĝovariĝisi, mai gabu na siraka-veĝita.”

15

Vine ema legana

¹ “Au tu vine ġauna korikori, ma au Tamagu tu vine tavoġana ġauvei-iaġina tarimana. ² Vine legari au ġegu ai kafakau dagarari, asi ġeġwani legari tu, ġia na ebasi-vaġirini; ma lega mabarari ma ġwari tu, ġia na eiarevarini, beġene ġwa-vovoka uranai. ³ Ġomi tu varau boġo iareva-ġosi. Mo guruġa avinimito moġeri na beġe iarevami. ⁴ Au ġegu ai boġono kafakau, be au maki ġomi ġemi ai kafakau-taġo bana tanu. A vine legana ta ġeregana moġo nai tu asi beġwani, senaġi vine ġauna ġenai bekafakau-taġoni vau beġwani. Ġomi maki moġesi, bema au ġesi asi boġo sebonani nai, ġwaġwami ta asi bevetoreni.

⁵ Au tu vine, a ġomi tu lega. Au ġegu ai bekafakauni, au ġia ġenai bakafakauni kavana, tarimana tu ġwaġwana asisebo bevetoreni. Bema au boġo iaġuiguni nai, dagara ta asi boġo veiani. ⁶ Au ġegu ai asi ekafakauni tarimana tu, vine ġauna legana noġa beġe ġabiani, ma beġe fitoġaiiani, benamo bea kaukauni. Mo ġau legari kakorori tu ġeġabi-vegogorini, benamo karavai ġefiu-raġerini, benamo ġegaburini. ⁷ Bema ġomi au ġegu ai boġo kafakauni o au ġesi boġo sebonani, ma au ġegu guruġa ġomi ġemi ai betanuni nai tu, kara ġoura-vinirini dagarari boġo noġini tu, ġemi noġinoġi dagarari boġo ġoitaġorini. ⁸ Bema ġwaġwami asisebo asisebo beġe vetoreni nai tu, tarimarima na au Tamagu ġevaġa-raġeani, ema ġomi maki au ġegu mero korikori ai boġo iaġoni.

⁹ Tamagu na au eura-viniguni ilailanai, au na ġomi maki aura-vinimini. Vanaġivanaġi au ġegu veuravini nuġanai boġono tanu. ¹⁰ Bema au ġegu taravatu guruġari boġo korana-iaġirini nai, ġomi tu au ġegu veuravini nuġanai boġo tanuni, ilailana au Tamagu ġena taravatu guruġari akorana-iaġirini, benamo ġia ġena veuravini nuġanai atanuni kavana. ¹¹ Au na maġeri guruġa ġomi bavinimi anina tu, au ġegu iaku ġomi nuġami ai bene tanu, be ġomi maki nuġami iaku na beġene vonuvonu-raġe. ¹² Au ġegu taravatu guruġana tu maġa, tauġemi fakami ai karomi ġesi boġono veuravini, au na ġomi aura-vinimini kavana. ¹³ Ma ġena veuravini barego lelevaġina tarimana tu, karona urari ai ġena maġuri gwaina asi eġabiani, etore-tariani. Ma ġena veuravini barego tarimana korikori tu moġa, ma boruna ta tu asiġina maia. ¹⁴ Bema au na kara akiramini veiġari boġo veirini nai, ġomi tu au ġatagu. ¹⁵ Au na ġomi tu vetuġunaġi-iaġovini tarimami asi ma bakiraġimini, korana vetuġunaġi-iaġovini tarimana na ġena vere na kara eveiani, ġia tu asi ribana. A ġomi tu ġata batoni, korana au Tamagu ġenana kara aseġaġirito dagarari mabarari tu, ġomi varau avaġa-ribamito. ¹⁶ Ġomi na au asi ġoġabi-viriġiguto, senaġi au na ġomi aġabi-hidimito, ema avaġa-ruġamito boġono iaġo, ġwaġwami boġono vaġa-ġorari, ma moġeri tu namo moġo beġene tanu-vanaġi vanaġi. Moġesina tu karakara ġoura-vinirini dagarari au aragu ai Tamagu boġo noġiani tu, Tamagu na bevinimini. ¹⁷ Au ġegu taravatu guruġana ġomi avinimini tu maġa, karomi ġesi boġono veuravini.”

Tanobara tarimari na Iesu ġena mero ġeiau-rakava vinirito

¹⁸ “Bema tanobara tarimari na beġe iau-rakava vinimini nai, boġono riba, au tu ġeiau-rakava vini-guineguto. ¹⁹ Bema ġomi tanobara ġena tarimarima roġo ġoro tanu tu, tanobara tarimari na beġere ura-vinimi, korana ġomi tu ġia ġeri tarimarima bene. Senaġi ġomi tu dia tanobara ġena tarimarima. Asiġina. Ġomi tu varau aġabi-viriġimito, ma tanobara maġurina nuġana na aġabi-vaġimito. Moġa lorinai tanobara tarimari na ġeiau-rakavamini. ²⁰ Akiramito guruġana boġono tuġamaġi-taġoa: ‘Vetuġunaġi merona na etuġu-naġiani tarimana asi bevanaġiani.’ Bema au ġevaġa-midigu midiguguto, ġomi maki beġe vaġa-midigu midigumini. Bema au

ġegu guruġa ġekorana-iaġirito, ġomi ġemi guruġa maki beġe korana-iaġirini. ²¹ Ġia na maġeri veġa asi namori mabarari ġomi ġemi ai beġe veirini tauna korikori tu, ġomi na au aragu ġokorana-iaġiani nai; korana au etuġuguto Barauna ġia tu asi ribari. ²² Bere au asi bara iaġoma, ma asi bara guruġa-viniri, ġia tu asi ġeri rakava. Senaġi ġia maitoma ġeri rakava na tu asi ġeri raga-maġuri dabarana. ²³ Au eiau-rakavaguni tarimana na au Tamagu maki eiau-rakavaiani. ²⁴ Bere au na nuġa-farevaġi veġari, tarima tari na roġosi roġo beġene veiri dagarari, ġia vefakari ai asi bara veiri, ġia tu asi ġeri vei-rakava. Senaġi maitoma ġia na moġeri nuġa-farevaġi veġari tu beġe ġitari, ma nuġanai ġia na au ma Tamagu ġesi tauma ruarua tu ġeiau-rakavamani. ²⁵ Senaġi maġeri veġa ġeġorani korana tu, taravatu nuġanai ġetoreato guruġana bene moġoni ġana. Mo guruġa tu iniġesi ekirani: ‘Au tu ġeiau-rakava-kavaguto moġo, asi korana tai.’

²⁶ Vevaġa-kava Iaukana tu beiaġomani. Ġia tu guruġa moġoniri kiraġi-kiraġiri Iaukana, Tamagu ġenana beiaġomani. Au na ġomi ġemi ai batuġuani, Tamagu sevinai batanuni nai tu. Ġia na au bema kiraġi-foforiguni. ²⁷ Ġomi na maki au roġo boġono kiraġi-foforigu, korana ġomi tu au ġesi tatanuni tovotovona na veġata bene.”

16

¹ “Au na maġeri guruġa akira-varamini, korana asi aurani ġemi veġabidadama na boġono raka-veġita. ² Iuda tarimari ġeri rubu na beġe tore-veġitamini. Aba, ġarona mani eiaġomani, tau ta na bevaġi-masemini nai tu, ġia maboru bekirani, ġia tu Barau vetuġunaġina eiaġo-viniani. ³ Maġeri veġa ġomi ġemi ai beġe veirini korana tu ġia na au Tamagu asi ġeribaiato, ema au maki asi ġeribaguto. ⁴ Senaġi au na maġeri guruġa tu nakiravara-guinemi. Be ġoirai vau tarimarima na veġari ġemi ai beġea veirini nai, maġeri guruġa bakira-varami boġono tuġamaġiri.

Iauka Vevaġa ġena ġauvei

Tovotovonai au tu roġo ġomi ġesi tatanuto-ġoi naima, maġeri guruġa ġemi asi akiraġirito. ⁵ Senaġi toma tu etuġu-mariġoguto Barauna ġenai ma aġenoġoi-iaġoni, ma ta na tu asi odanaġiguni, ‘Ġoi tu aiġana oiaġoni?’ asi otoni. ⁶ Ġomi tu maġeri guruġa bakira-varami nai, nuġami ġevewaraġini e ġetaġitaġini. ⁷ Senaġi moġoni akiramini, mai tu ġomi ġemi namo uranai ġomi vekaravami na araka-ġerevaġini, arakani. Korana tu bema au asi barakani nai, vevaġa-kava Iaukana ġemi ai asi beiaġomani. Senaġi bema au baiġoni nai tu, ġemi ai batuġu-iaġomaiani. ⁸ Ma ġia beiaġomani nai, mai tanobara tarimari ġeri vei-rakava ma Barau ġena vei-iobukaiobuka ema Barau na tanobara tarimari bekota-vinirini aniri bevaġa-fofori ginikaurini. ⁹ Ġeri vei-rakava tauna korikori tu, au asi ġevaġa-moġoniguni. ¹⁰ Barau ġena vei-iobukaiobuka tauna korikori tu maġa, au tu Tamagu ġenai aiġoni, be asi ma boġo ġita-ġenoġoiguni. ¹¹ Ema Barau na tanobara tarimari bekota-vinirini anina tu maġea, mai tanobara verena tu varau ekota-viniato.

¹² Dagara vovoka roġo aurani nakira-varami, senaġi mabarari maitoma tu asi ilaila boġo tuġamaġi-fakarini e asi boġo ġabi-raġerini. ¹³ Senaġi guruġa moġoni Iaukana beiaġomani, ġia na vau ġomi beġori-kaumini, benamo guruġa moġoniri boġo ribarini. Korana ġia tu dia tauġena ġena tuġamaġi guruġari bekiraġirini. Asiġina. Ġia tu au ġeguna beseġaġini guruġari moġo bekiraġirini. Ema gabivau beġe ġorani dagarari bekiravara-guinemini. ¹⁴ Ġia na au bevaġa-raġeguni, korana au ġeguna beġabirini guruġari ġomi

bekira-varamini. ¹⁵ Au Tamagu ġena dagara mabarari tu au ġegu. Moġesi naima au bakira, ‘Ġia na au ġeguna beġabirini guruġari ġomi bekira-varamini.’ ”

“Ġemi nuġa-midigumidigu tu iaku verere ai beġe iaġoni”

¹⁶ “Ġaro asi manaġa nuġanai, ġomi na au asi ma boġo ġitaguni, ma ġaro asi manaġa murinai tu, ma boġo ġitaguni. [Korana au tu Tamagu ġenai aiaġoni.]” ¹⁷ Benamo ġena mero kotari tauġeri vefakari ai moġo ġeguruġa-guruġato, ġekirato, “Mai ġia na tu kara ekiraġiani, ekirani, ‘Ġaro asi manaġa nuġanai au asi ma boġo ġitaguni, ma ġaro asi manaġa murinai tu ma boġo ġitaguni,’ e ma ekirani, ‘Korana au tu Tamagu ġenai aiaġoni?’ ” ¹⁸ Moġesina naima ġekirato, “Mai ġia na tu kara ekiraġiani, ekirani, ‘Ġaro asi manaġa’ etoni? Ġita asi taribani ġia na tu kara ekiraġiani!”

¹⁹ Iesu eribato, ġena mero ġeri ura tu ġedanaġia ġetato-ġoi, naima ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi tu tauġemi ġereġami au na kara bakiraġia vedare-mutukana ġoveini ei? Au bakira, ‘Ġaro asi manaġa nuġanai asi ma boġo ġitaguni, ma ġaro asi manaġa murinai tu ma boġo ġitaguni,’ basi anina ġovetauani? ²⁰ Moġoni akiramini, ġomi tu boġo taġini e boġo taġi-vanoro vanoroni, senaġi tanobara tarimari tu beġe iakuni, beġe verereni. Ġomi tu boġo nuġa-midigu midiguni, senaġi ġemi nuġa-midigumidigu tu iaku verere ai beġe iaġoni. ²¹ Vavine ta mero nevaġa-maġuria ġana tu, emidigumidiguni, korana ġena ġabi aoana eraġasini. Senaġi mero emaġurini nai, ġenai mo midigumidigu tu etuġa-rekwaiani, korana mero ta tanobarai varau bevaġa-maġuria iakunai. ²² Ġomi maki moġesina: Toma tu ġonuġa-midigu midiguni, senaġi au na ma baġita-ġenoġoimini, be ma boġo iakuni. Ma tarima ta na ġomi ġemi mo iaku tu asi ilaila ġemina ma beġabi-veġitaiani.

²³ Ma mo ġaro ai ġomi na au dagara ta asi ma boġo noġiguni. Moġoni akiramini, au aragu ai karakara boġo noġirini dagarari mabarari, au Tamagu na bevinimini. ²⁴ Beiġoma mo initoma, ġomi na au aragu ai dagara ta roġosi roġo boġoro noġia. Au aragu ai boġono noġi-raġe, be boġono doġari; benamo nuġami iaku na beġene vonuvonu-raġe.”

Iesu na tanobara ġena seġuka evaġa-ketoato

²⁵ “Maiġeri guruġa au na ġomi ġemi tu barabore ai akiraġirini, senaġi ġaro ġoirai tu barabore ai asi ma bavaġa-guruġamini. Ġoirai vau au Tamagu varina tu ġemi bakiraġi-fofori ginikauani. ²⁶ Mo ġaro beraġasini nai, ġomi tu au aragu ai boġo noġinoġini. A au tu asi akirani, au na ġomi urami ai Tamagu banoġiani; ²⁷ korana Tamagu tauġena na ġomi eura-vinimini. Ġomi eura-vinimini, korana ġomi na au ġoura-viniguni, ema ġovaġa-moġoniguni, au tu Barau ġenana aiaġomato. ²⁸ Au tu Tamagu sevina na mai tanobara ġana amariġoto. Ma toma tu mai tanobara aiaġuiani, Tamagu ġenai ma aġenoġoi-iaġoni.”

²⁹ Ġena mero na ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Oġitaiani, toma ġoi tu oguruġa-fofori ginikauni, asi oguruġa-baraboreni. ³⁰ Toma ġai ġama riba-korikorini, ġoi tu dagara mabarari ma ribamu. Tarima ta na nedanaġimu betoni vedanaġina maki, ġoi na tu boriba-guineani. Moġa lorinai ġavaġa-moġonimuni, ġoi tu moġoni Barau ġenana oiaġomato.”

³¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Mai vau ġovaġa-moġoniguni, ei? ³² Moġoni, ġarona mani eiaġomani, varau beraġasi, ġomi tu boġo raga-rovorovoni, tata ġemi ura ragana boveini, benamo au tu ġereġagu boġo iaġui-momoraġiguni. Senaġi au tu dia ġereġagu, korana Tamagu tu au sevigu ai. ³³ Au aurani, au ġegu ai boġono kafakau, be au ġegu ai maino boġono ġabi

uranai, au na maiġeri guruġa ġomi bakira-varami. Mai tanobarai ġotanuni nai, midigumidigu boġo ġoitaġoani. Senaġi boġono kokore! Au na tanobara ġena seġuka avaġa-ketoato.”

17

Iesu ġena ġuriġuri

¹ Iesu moġesi eguruġa-ġosito murinai, egaga-raġeto, guba eġitaiato, benamo ekirato, “Tamagu, horana tu maiġa. Natumu marevana baregona novaġa-foforia, be Natumu na ġoi marevamu baregona maki bene vaġa-foforia. ² Korana ġoi na maoro ġia oviniato, tarimarima mabarari ġia ġena veġitaġau gaburenai beġene tanu. Be ġoi na ġia oviniato tarimari mabarari maġuri vanaġivanāġi bene viniri. ³ Maġuri vanaġivanāġi tu maiġa: Maġuri vanaġivanāġi beġe ġabiani tarimari mabarari beġene riba, Barau moġonimu tu ġoi sebomu kwariġutu moġo, ema Iesu Keriso beġene ribaia. Iesu Keriso tu ġoi na otuġuato tanobara ġana. ⁴ Au na ġoi tanobarai bavaġa-raġemu. Ġoi na oviniguto bana veia otato ġauveina varau bavaġa-koria. ⁵ Tama, tanobara roġosi bere vesina ema au maki roġo ġoi ġesi atanuto-ġoi nuġanai, au ġegu ai tu mareva baregona etanuto-ġoi. Toma aurani, mo mareva ġoi tauġemu ġoiramu ai ġegu ai novaġa-foforia.”

Iesu ġena mero ġeri eġauġauto

⁶ “Tanobara maġurina nuġana na oġabi-vaġirito, benamo oviniguto tarimari ġeri ai ġoi tu avaġa-foforimuto. Moġeri tu ġoi ġemu tarimarima, ġoi na au oviniguto. Ma ġia na ġoi ġemu guruġa ġekorana-iaġiato. ⁷ Toma ġia beġe riba, ġoi na oviniguto dagarari mabarari tu ġoi ġemuna moġo ġeiaġomato. ⁸ Korana ġoi na oviniguto guruġari mabarari akira-vararito. Ġia na mo guruġa mabarari ġeġabi-raġerito, ma ġeriba-maoroto, au tu ġoi sevimu na aiaġomato. Ema ġevaġa-moġoniani, au ġoi na otuġu-iaġomaguto.

⁹ Au tu ġia ġeri aġuriġurini. Au tu dia mai tanobara maġurinaġi ġetanuni tarimari ġeri aġauġauni. Senaġi au oviniguto tarimari ġeri aġauġauni, korana ġia tu ġoi ġemu tarimarima. ¹⁰ Au ġegu tarimarima mabarari tu ġoi ġemu tarimarima. Ema ġoi ġemu tarimarima mabarari tu au ġegu tarimarima. Ema ġia ġerina au aragu evaraġeni, korana au ġegu mareva baregona ġevaġa-foforiani. ¹¹ Au tu ġoi ġemu ai aiaġosini, mai tanobarai asi batanu-rovaġini. Senaġi ġia tu tanobarai roġo beġe tanuni. Tamagu Veaġamu, ġoi na au oviniguto tarimari ġoi aramu seġukana na bono ġitaġauri. Be ġia mabarari beġene sebona, ġita taura ruarua kavana. ¹² Au tanobarai roġo ġia ġesi atanuto-ġoi nuġanai, ġoi aramu seġukana na ġia anariġaurito-ġoi. Ġoi na au oviniguto tarimari tu aġitaġau-ġinikaaurito, be ta asi erekwarekwato; bene rekwarekwa tauna moġo, moġoni erekwarekwato, Buka Veāġai ġetoreato guruġana vaġa-moġonina ġana.

¹³ Senaġi toma au tu ġoi ġemu ai aiaġosini. Au tu roġo tanobarai maiġegu nuġanai, maiġeri guruġa bakiraġiri, au ġegu iaku e verere na ġia nuġari bene vaġa-vonuvonu raġeri ġana. ¹⁴ Ġoi ġemu guruġa au na ġia varau avinirito. Ma tanobara maġurinaġi ġetanuni tarimari na ġeiau-rakavarini, korana ġia toma tu dia mai tanobara tarimari, au kavana, au tu dia mai tanobara tarimagu. ¹⁵ Au tu dia ġia mai tanobara na bono ġabi-vaġiri ġuriġurina aveini. Senaġi anoġimuni, bono nariġauri, be Tarima Rakavana, Satani, na asi bene ġabiri atoni. ¹⁶ Ġia tu dia mai tanobara tarimari, au kavana, au tu dia mai tanobara tarimagu. ¹⁷ Ġoi ġemu guruġa moġonina na novaġa-veaġari; ġoi ġemu guruġa tu moġoni. ¹⁸ Ġoi na tanobara maġurinaġi ġetanuni

tarimari fakari ai au otuġu-toġaguto ilailanai, au na ġia maki tanobara maġurinai roġo ġetanuni tarimari vekaravari ai batuġu-toġari. ¹⁹ Ġia urari ai au tauġegu avevaġa-veaġani, be ġia maki beġene veaġa-korikori.”

Iesu eġuriġurito veġabidadama tarimari mabarari ġeri

²⁰ “Au tu dia ġia ġena mero ġereġari ġeri moġo aġauġauni. Asiġi. Au tu ġia na vari beġea fiuani nai, au beġe vaġa-moġoniguni tarimari mabarari maki ġeri aġuriġurini. ²¹ Be ġia mabarari sebonai beġene iaġo, Tama, ġoi au nuġagu ai otanuni ema au ġoi nuġamu ai atanuni ilailana. Moġesi kavana au aurani, ġia maki beġene sebona moġo, ma ġita nuġarai beġene tanu, be tanobara maġurinai roġo ġetanuni tarimari beġene riba, au tu ġoi na otuġu-mariġoguto. ²² Ġoi na au mareva baregona oviniguto dagnarana ġia avinirito, ġia sebonai beġene iaġo uranai, be ġita taura ruarua sebona kavana, ġia maki beġene sebona. ²³ Au ġia nuġari ai, ma ġoi au nuġagu ai, be ġia maki beġene sebona-kwariġuto korikori. Benamo monana tanobara maġurinai roġo ġetanuni tarimari beġene riba, au tu ġoi na otuġu-iaġomaguto, ema beġene riba maki, ġoi na ġia oura-vinirini au oura-viniguni kavana.

²⁴ Tama, au ġegu ura baregona tu, au ainai batanuni, au oviniguto tarimari maki au ġesi, be monai baġana tanu, be au mareva baregona oviniguto marevana beġene ġitaia. Mo mareva oviniguto, korana au ġoi na tu tanobara roġosi roġo boro veia nuġanai veġata oura-viniguto. ²⁵ Tamagu o, ġoi tu vei-iobukaiobuka Baraumu, tanobara maġurinai ġetanuni tarimari na ġoi asi ġeribamuto. A au na tu ġoi aribamuto, ema au ġegu mero maiġeri tu beġe riba, au tu ġoi na otuġu-mariġoguto. ²⁶ Ġoi aramu ġia akira-vararito, e roġo bakiraġi-foforiani. Korana monana au oura-viniguni veuravinina ġia nuġari ai betanuni, ema au maki ġia nuġari ai batanuni.”

18

Iesu tuari tarimari na ġeġabiato

¹ Iesu na mo ġauġau ekiraġi-ġosiato murinai, ġena mero ġesi ġerakato. Ġeiaġoto, Kidron ġarukana na ġeraka-vanaġito, reke ta ġana. Monai tu vamoka ta, ma ġena mero ġesi mo vamoka nuġana na ġeraka-toġato.

² Iudas, Iesu erevaiato tarimana, maki mo gabu tu ma ribana, korana Iesu ma ġena mero ġesi monai ġaro vovoka ġetanu-vegogoto-ġoi. ³ Moġesina naima Iudas na Roma vetari tarimari e Rubu Veaġa ġitaġauna tarimari tari eġoririto. Mo Rubu Veaġa ġitaġauna tarimari tu Rubu Veaġa vereri baregori e Farisea tarimari na ġetuġurito. Benamo mo vamoka ġana ġeiaġoto, ma tosiri, ma lamefari, ema ma ġeri vetari farefareri. ⁴ Iesu tu ribana guine, ġia ġenai kara beġe ġorani dagnarari mabarari, naima eiaġoto seviri ġana, benamo edanaġirito, ekirato, “Ġomi na tu deikara ġovetauani?”

⁵ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Iesu, Nasareta tarimana.” Iesu na ekirar-ito, ekirato, “Tarimana tu au.” Ma Iudas, Iesu erevaiato tarimana, maki ġia ġesi monai ruġataġo. ⁶ Iesu na ekirarito, ekirato, “Tarimana tu au,” etato nai, ġia mabarari ġeruġa-ġenoġoito, benamo tano ai ġeketo-tarito. ⁷ Iesu na ma edanaġi-ġenoġoirito, ekirato, “Ġomi na tu deikara ġovetauani?” Benamo ġia ġekirato, “Iesu, Nasareta Tarimana.” ⁸ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Au na bakirami, tarimana tu au. Bema ġomi tu au moġo ġovetauguni nai, maiġeri tarima ġotuġuri, ġeraka.” ⁹ Moġesi ekirato, korana ġia ġena guruġa tovotovonai ekiraġiato guruġana bene moġoni ġana, ekirato, “Au oviniguto tarimari tu sebona ta maki asi avei-rekwa-rekwaiato.”

¹⁰ Ma nuḡanai Simona Petero ḡimanai tu vetari baḡana ta. Mo vetari baḡana einu-vaḡiato, edaveato, benamo Rubu Veaḡa verena baregona ḡena vetuḡunaḡi-iaḡovini tarimana seḡana aroribana ebasi-vaḡiato. Mo vetuḡunaḡi-iaḡovini tarimana arana tu Malko. ¹¹ Benamo Iesu na Petero ekiraiato, ekirato, “Ḡoi na mani vetari baḡana faosinai noḡura-toḡaia! Au Tamagu na bevinigu midigumidigu bedina tu asi bana niua, ei?”

Iesu Anas ḡenai ḡeḡori-iaḡoato

¹² Benamo vetari tarimari ma ḡorikauri tarimana ema Iuda tarimari ḡeri Rubu Veaḡa ḡitaḡauna tarimari na Iesu ḡeḡabiato, benamo ḡebarubaruato, ¹³ benamo Anas ḡenai ḡeḡori-iaḡo guineato, korana Anas tu Kaiafas ḡena taḡama. Kaiafas na Anas natuna vavinena eḡaraḡoato. Kaiafas tu Rubu Veaḡa verena baregona mo laḡani ai. ¹⁴ Kaiafas na Iuda tarimari esisibaviniroto, ekirato, “Namona tu tarima sebona ta moḡo tarimarima mabarari urari ai bene mase.”

Petero na Iesu ekira-ḡuniḡauato

Mataio 26:69-70; Mareko 14:66-68; Luka 22:55-57

¹⁵ Simona Petero e Iesu ḡena mero ta na tu Iesu ḡeraka-ḡiuato. Rubu Veaḡa verena baregona tu ma ribana, mo Iesu ḡena mero moḡa. Moḡesi nai ḡia maki Iesu ḡesi evaḡa-rakatoḡa sebonaiato, Rubu Veaḡa verena baregona ḡena numa maḡuna nuḡanai Kota gabunai. ¹⁶ Senaḡi Petero tu ḡatama-boka murikanai moḡo eruḡato. Ma mo Iesu ḡena mero, Rubu Veaḡa verena baregona na eribaiato merona, ma eḡenogoito, benamo ḡatama-boka eḡitaḡauato ḡuiatona ea vaḡa-guruḡaiato, ma Petero eḡori-toḡaiato. ¹⁷ Benamo ḡatama-boka eḡitaḡauato ḡuiatona na Petero ekiraiato, ekirato, “Ḡoi maki mai tarima ḡena mero ta, ene?” Petero evaḡa-veseto, ekirato, “Asiḡina, au tu asiḡi.” ¹⁸ Mo gabu faraka na eḡabiato, be vetuḡunaḡi-iaḡovini tarimari ema Rubu Veaḡa ḡitaḡauna tarimari na tu karava ta ḡetutuato. Benamo mo karava ḡeruḡa-ḡeḡeraḡiato, ḡevetunuto-ḡoi. Petero maki ḡia seviri ai eruḡato ma evetunuto-ḡoi.

Rubu Veaḡa verena baregona na Iesu edanaḡiato

Mataio 26:59-66; Mareko 14:55-64; Luka 22:66-71

¹⁹ Mo horai tu Rubu Veaḡa verena baregona na Iesu edanaḡiato, Iesu ḡena mero e ḡena vevaḡa-riba evedanaḡi-iaḡirito. ²⁰ Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Au tu tarimarima ḡutuma-bara ḡoirari ai aguruḡa-foforito. Au tu vanaḡivananai Iuda tarimari ḡeri rubu ai ema Rubu Veaḡa nuḡari ai avevaḡa-ribato-ḡoi, ma Iuda tarimari ḡema-raka-vegogoni gaburi ai, au asi aguruḡa-vekuretoḡato. ²¹ Kara dainai au odanaḡiguni? Mo au aguruḡato ḡeseḡaḡiguto tarimari noa danaḡiri, ḡia ma ribari au na kara akiravara-vinirito.”

²² Iesu moḡesi eguruḡato nai, Rubu Veaḡa ḡitaḡauna tarimana ta ḡia sevinai eruḡa-taḡoto-ḡoi, monana Iesu ḡoirana eforo-bubuḡauato. Benamo Iesu ekiraiato, ekirato, “Ḡoi mai Rubu Veaḡa verena baregona tu maniḡesi ovaḡa-guruḡaiani?” ²³ Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Bema au na guruḡa rakavana ta bakiraḡia nai, nokiraḡia, kamara guruḡa rakavana! Senaḡi bema au tu baguruḡa-korikori, kara dainai boforogu.”

²⁴ Benamo Anas na Iesu roḡo varo na barubaru Rubu Veaḡa verena baregona Kaiafas ḡenai etuḡu-iaḡoato.

Petero na Iesu ma ekira-ḡuniḡau ḡenoḡoiato

Mataio 26:71-75; Mareko 14:69-72; Luka 22:58-62

²⁵ Simona Petero tu roĝo ruĝataĝo karavai evetunuto-ĝoi. Benamo karava sevinaĵi ĝeruĝa-vegogoto tarimari na ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Ĝoi maki ĝia ĝena mero ta, ene?” Petero evekira-ĝuniĝauto, ekirato, “Asiĝina, au tu asiĝi.”

²⁶ Rubu Veaĝa verena baregona ĝena vetuĝunaĝi-iaĝovini tarimana ta tu mo Petero na seĝana ebasi-vaĝiato tarimana garagarana ta, ĝia ekirato, “Au atuĝamaĝini tu, ĝoi maki ĝia ĝesi mo vamoka nuĝanai aĝitamuto banaĝu, ene?” ²⁷ Petero ma evekira-ĝuniĝau ĝenoĝoito, ma nuĝanai asikauna tu kokoroku egogito.

Iesu Pilato ĝoiranai

Mataio 27:1-2 ema 27:11-14; Mareko 15:1-5; Luka 23:1-5

²⁸ Benamo Iuda tarimari na Iesu Kaiafas sevina na ĝeĝori-iaĝoato Roma ĝeri gavana ĝena numa barana ĝana. Mo tu varau ekini-mama mamato-ĝoi. Ma Iuda tarimari tu asi ĝeurato, Roma ĝeri gavana ĝena numai beĝene raka-toĝa, korana ĝekirato, veiareva, asi rakavari, beĝene tanu. Ĝia ĝeri ura tu Pasova o mase aneruna na Israela tarimari evanaĝirito moĝo asi evaĝirito verekona beĝene ĝania veĝata. ²⁹ Benamo Pilato ĝeri ai erakorosito, benamo ekirato, “Mai tarima boĝo ĝabi-iaĝomaia ĝena kerere korana tu kara?” ³⁰ Ĝia na ĝevaĝa-veŝeato, ĝekirato, “Bema ĝia veĝa rakavari asi bere vei nai tu, ĝoi ĝemu ai asi baĝara ĝabi-iaĝomaia.” ³¹ Benamo Pilato na ekirarito, ekirato, “Ĝoĝabia, ma ĝoĝori-iaĝoa, benamo ĝemi taravatu ekirani ilailanai ĝoa vaĝa-kotaia.” Moĝesi naima Iuda tarimari na Pilato ĝekiraiato, ĝekirato, “Ĝai ĝema taravatu na tu maoro asi evinimani, tarima ta baĝana vaĝi-masea.” ³² Maiĝa eĝorato anina tu, Iesu na ĝia aiĝesina bemaseni ekiraĝiato guruĝana bene moĝoni ĝana.

³³ Benamo Pilato numa barana ĝana ma erakatoĝa-ĝenoĝoito, bena Iesu ekeaiato, ma edanaĝiato, “Ĝoi tu Iuda tarimari ĝeri vere ba?” ³⁴ Iesu na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Ĝoi maniĝesi au okiraĝini tu tauĝemu nuĝamu siga moĝo oguruĝani ba tarima tari na beĝe kira-varamu guruĝana.” ³⁵ Pilato evaĝa-veseto, ekirato, “Be, au tu Iuda tarimagu, ei? Ĝoi tu ĝemu tanobara tarimari na ema Rubu Veaĝa vereri na beĝe ĝabi-iaĝomamu, au beĝema vinigu. Ĝoi tu kara kererena oveiato?” ³⁶ Iesu na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Au ĝegu Basileia tu dia mai tanobara dagarana. Bere au ĝegu Basileia mai tanobara nuĝanai bere vetore e bere ruĝa nai tu, au ĝegu vetuĝunaĝi-iaĝovini tarimari ĝere variĝisi, Iuda tarimari ĝesi ĝere vevaĝi, ma tarima ta maki asi bere ilaila, Iuda tarimari ĝimari ai bere toregu. Senaĝi au ĝegu Basileia tu dia mai tanobara nuĝanai eruĝani.” ³⁷ Pilato na moĝesina naima Iesu edanaĝiato, ekirato, “Be ĝoi tu vere ba?” Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Ĝoi okirani au vere otoni tu moĝoni oguruĝani. Au tanobarai ama maĝurito tauna korikori, guruĝa moĝonina bana vaĝa-foforia ĝana. Guruĝa moĝoninai ĝetanuni tarimari mabarari na au garogu tu ĝeseĝaĝiani.” ³⁸ Pilato ekirato, “Guruĝa moĝonina tu kara?”

Iesu bene mase guruĝana

Mataio 27:15-31; Mareko 15:6-20; Luka 23:13-25

Moĝesi eguruĝato murinai, ma erakorosito Iuda tarimari ĝeri ai, benamo ekirarito, ekirato, “Au na mai tarima ĝenai rakava ta tu asi badoĝaria. ³⁹ Senaĝi ĝomi ĝemi veĝa ta tu iniĝesi, Pasova verekona ĝaronai, dibura tarimana ta bana tuĝu-vaĝia. Be ĝomi ĝourani tu, ĝemi Iuda tarimari ĝeri vere natuĝu-vaĝia, ba?” ⁴⁰ Benamo ĝia mabarari ĝekoĝoto, ĝekirato, “Asiĝina! Ĝia tu asiĝi! Senaĝi Barabas.” A Barabas tu elemato-ĝoi e evevaĝito-ĝoi naima ĝediburaiato.

19

¹ Moĝesi naima Pilato na Iesu eĝabiato, vetari tarimari o soldia evinirito, benamo ĝekwariato. ² Ema soldia na varovaro ma giniri dagarana ĝebito-ĝeĝeraĝiato, korona noĝa ĝeveiato, benamo Iesu debanai ĝetore-kauato. Ema dabuĝa maukana kakakakana na ĝevaĝa-dabuĝaiato. ³ Benamo ĝoirana ĝana ĝeraka-kavito, benamo ĝekiraiato, ĝekirato, “Iuda tarimari ĝeri Vere, ĝaro namona!” Benamo ĝoirana ma ĝeforoato.

⁴ Pilato ma eraka-rosito Iuda tarimari ĝeri ai, benamo ekirarito, ekirato, “Ĝoĝitaia, au na ĝia ĝomi ĝoirami ai ama ĝori-rosiani anina tu nama vaĝa-ribami, au na ĝia ĝenai rakava ta tu asi badoĝaria.” ⁵ Benamo Iesu ema raka-rosito, debana tu ma koronana, ĝau ma giniginina ĝevatoato dagarana, ema dabuĝa kakakakana maki roĝo etogi-taĝoato-ĝoi. Benamo Pilato na Iuda tarimari ekirarito, ekirato, “Ĝoĝitaia, tarimana tu maiĝa.”

⁶ Moĝesi Rubu Veaĝa vereri baregori ma ĝeri vetuĝunaĝi-iaĝovini tauri na ĝeĝitaiaio nai, ĝefararato, ĝekirato, “Ĝovaĝa-satauroa! Ĝovaĝa-satauroa!” Benamo Pilato na ekirarito, ekirato, “Ĝomi tauĝemi na ĝoĝabi-iaĝoa, ma ĝoa vaĝa-satauroa, korana au na ĝia ĝenai kerere ta asi badoĝaria.” ⁷ Ma Iuda tarimari na ĝevaĝa-veseato, ĝekirato, “Ĝai tu ma ĝema taravatu, ma ĝai ĝema taravatu ekirani, ĝia tu bene mase veĝata, korana ĝia tu tauĝena moĝo Barau Natunai bevevaĝa-iaĝo.”

⁸ Pilato na mo guruĝa eseĝaĝiato nai, egari-rakava rakavato. ⁹ Benamo numa baregonai ma eraka-toĝato, benamo Iesu ekiraiato, ekirato, “Ĝoi tu ainana oiaĝomato, ei?” Senaĝi Iesu na asi evaĝa-veseato. ¹⁰ Benamo Pilato na ekiraiato, ekirato, “Ĝoi tu asi ourani au vaĝa-vesegu ei? Ĝoi asi ribamu au tu ma ĝegu seĝuka ĝoi bavaĝa-satauromuni, e ma ĝegu seĝuka ĝoi batuĝu-vaĝimuni?” ¹¹ Iesu evaĝa-veseto ekirato, “Bere Barau na guba na ĝoi seĝuka asi bere vinimu nai tu, toma au ĝoi ĝemu seĝuka gaburenai asi bara ritoĝo. Moĝa lorinai, au eĝabiguto ma ĝoi ĝimamu ai etoreguto tarimana, ĝena rakava tu barego lelevaĝi”. ¹² Pilato na mo guruĝa eseĝaĝiato, benamo dabara evetauto-ĝoi, ĝena ura Iesu bene tuĝu-vaĝia. Senaĝi Iuda tarimari roĝo ĝekoĝoto-ĝoi, ĝekirato-ĝoi, “Bema ĝoi na mai tarima botuĝu-vaĝiani nai, ĝoi tu dia Kaisara ĝatana. Kamara tarima tauĝena evekiraĝini vere etoni, ĝia na tu Kaisara, Roma ĝeri vere, ekira-fitoĝaiani.”

¹³ Pilato na mo guruĝa eseĝaĝiato, benamo Iesu ema ĝori-rosiato, benamo eiaĝoto, Kota eseĝaĝini tarimana ĝena sea ai ea tanukauto. Mo gabu tu “Fore Touraĝena” ĝetato-ĝoi. Ma Heberu garonai tu “Gabata.” ¹⁴ Mo ĝaro tu Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaĝirito moĝo verekona ĝana rovinatore ĝarona, ma horaĝauna 12 koloko tu varau eĝabiato. Benamo Pilato na Iuda tarimari ekirarito, ekirato, “Ĝoboĝe, ĝemi vere iomaĝa!”

¹⁵ Senaĝi ĝia tu ĝefararato, ĝekirato, “Ĝoĝabi-veĝitaia! Ĝoĝabi-veĝitaia! Ĝoa vaĝa-satauroa!” Pilato na ma edanaĝirito, ekirato, “Ĝomi ĝemi vere tu navaĝa-satauroa, ei?” Rubu Veaĝa vereri baregori ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Kaisara ĝereĝana moĝo ĝai ĝema vere, ma vere boruna ta tu asiĝina.”

¹⁶ Benamo Pilato na Iesu ĝia ĝimari ai etore-kauato beĝene vaĝa-satauroa ĝana.

Iesu ĝevaĝa-satauroato

Mataio 27:32-44; Mareko 15:21-32; Luka 23:26-43

Benamo vetari tarimari o soldia na Iesu ĝeĝabiato, ĝeĝori-iaĝoato. ¹⁷ Ma Iesu na ĝena satauro efaĝa-vaisiato, eraka-rosito, eiaĝoto gabu arana “Deba Ĝavana Gabuna” ĝana. Heberu garonai mo gabu arana tu “Golgota”. ¹⁸ Mo

gabuna ai ġia na Iesu ġevaġa-satauroato tarima ruarua ġesi; ta tavi tai, ta tavi tai, ma Iesu tu nuġanai. ¹⁹ Ma Pilato na guruġa tari ġau lefalefa tai etorerito, benamo satauro tuġunai ġeikoko-kafakauato. Etorerito guruġari tu maiġeri, “IESU, NASARETA TAUNA, IUDA TARIMARI ĠERI VERE.” ²⁰ Mo guruġa tu Heberu garo ai, e Roma garo ai, ema Grik garo ai etorerito. Iesu ġevaġa-satauroato gabuna tu vanuġa baregona sevinai, be Iuda tarimari vovoka na mo guruġa debana ġeiaviato. ²¹ Benamo Rubu Veaġa vereri baregori na Pilato ġekiraiato, ġekirato, “ ‘Iuda tarimari ġeri Vere’ tu asi notorea, senaġi iniġesi notorea, ‘Ġia ekirato, au tu Iuda tarimari ġeri Vere.’ ”

²² Ma Pilato na evaġa-veserito, ekirato, “Kara au na batorea guruġana tu batorea veġata.”

²³ Vetari tarimari na Iesu ġevaġa-satauroato murinai, ġena dabuġa ġeġabirito, ma karava vasivasi ġeveirito, benamo vetari tarimari na ġeri sebori sebori ġeġabito, ma vei-gabigabi dabuġana tu ġeiaġuiato. Korana vei-gabigabi dabuġana tu dabuġa sebona na moġo ġeturiato. A ġia tu dia dabuġa vesavesari vovoka ġeturi-kavikavito vau ġeveiato dabuġana. ²⁴ Moġesina naima tauġeri fakari ai ġeguruġa-vegogoto, ġekirato, “Asi sidarea, senaġi laki ġerena ta siveia, bewinini tarimana na mo dabuġa bene ġabia uranai.” Mai veiġa ġeveiato tauna korikori tu, Buka Veaġai ġetorerito guruġari beġene moġoni ġana, maiġesi ekirani, “Au ġegu dabuġa ġia fakari ai ġekaravarito, ema au ġegu dabuġa uranai laki ġerena ta ġeveiato.” Moġesi naima vetari tarimari na maiġeri veiġa ġeveirito.

²⁵ Iesu ġena satauro koranai tu vavine vasivasi (4) ġeruġa-taġoto-ġoi: Iesu sinana, e Iesu sinana tarina vavinena, e Maria, Klopa ġaraġona, ema Maria, Magadala vanuġana vavinena. ²⁶ Iesu na sinana e Iesu na eura-viniato-ġoi merona monai ruġataġo eġitarito, benamo Iesu na sinana ekiraiato, ekirato, “Natumu merona maniġa.” ²⁷ Ema ġena mero ekiraiato, ekirato, “Sinamu maniġa.” Mo ġaro na evesinato, Iesu ġena mai mero na Iesu sinana ġena numa ġana eġori-iaġoato, benamo enariato-ġoi.

Iesu ġena mase

Mataio 27:45-56; Mareko 15:33-41; Luka 23:44-49

²⁸ Moġa murinai Iesu eribato, ġena ġauvei mabarari tu varau bevaġa-koriri. Ma Buka Veaġai ġetoreato guruġana bene moġoni uranai ekirato, “Au bokagu bekoke.” ²⁹ A gwaġutu ta nuġanai tu vine nanuna mamakina monai toretaġo. Nanu erimaiani dagarana mo vine nanuna mamakinai ġeduġi-fereiato. Ma vine nanuna mamakina na evonuto, benamo isopo legana dudunai ġetore-kauato, benamo ġeduġi-varaġeato, Iesu bokanai ġetore-kauato. ³⁰ Iesu na mo vine nanuna mamakina eniuato, benamo ekirato, “Bema-kori.” Ma debana eġero-riġoto, benamo tauġanina na ġia iaukana eraka-vaġito, emaseto.

Soldia ta na Iesu sebina egwanuato

³¹ Mo ġaro moġa tu rovinatore ġarona, korana beboġini ma belaġanini tu Sabadi veaġana baregona ta mo Pasova o Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo verekona ġarori nuġari ai. Moġa lorinai Iuda tarimari asi ġeurato, mo Sabadi veaġana baregonai mase tarimari tauġaniri satauro tuġunai beġene tanu. Moġesi naima Pilato ġenogiato, Iesu ema mo tarima ruarua kwakuri beġene kwari-koruri, benamo satauro tuġuna na beġene ġabi-riġori. ³² Moġa lorinai vetari tarimari ġeiaġomato, benamo ġevaġa-satauro debaiato tarimana kwakuna ġekwari-koruato, ma tarima vaġa-ruaruana Iesu ġesi ġevaġa-satauroato moġa maki moġesi ġeveiato. ³³ Senaġi

Iesu ġenai ġeiaġomato nai, Iesu tu varau emaseto ġeġitaiato, be kwakuna asi ġekwari-koruato. ³⁴ A vetari tarimana ta na moġo Iesu sebina garaġota na egwanuato. Benamo asikauna mo egwanuato gabuna na rara e nanu ġevebubu-rosito.

³⁵ Maiġa eġitaiato tarimana na evari-fiuato, ma ġia ġena vevarifiu tu moġoni. Ġia ma ribana, ġia tu eguruġa-korikorini, ma ġia na ekiraġi-foforiani anina tu, ġomi na maki boġono vaġa-moġonia ġana. ³⁶ Maiġeri veiġa ġeveirito korana tu, Buka Veaġai ġetorerito guruġari beġene moġoni, ekirani, “Ġia tu turiġana sebona ta maki asi beġe lau-koruani.” ³⁷ Ma Buka Veaġai etoreato guruġana ta tu maiġesi ekirani, “Sebina ġegwanuato tarimana ġenai ma beġe boġe-raġeni.”

Iesu ġeguriato

Mataio 27:57-61; Mareko 15; 42-47; Luka 23:50-56

³⁸ Maiġa murinai Iosefa, Arimatea tarimana, na Pilato enoġiato, Iesu tauġanina bene ġabia ġana. Pilato na maoro eviniato, benamo eiaġoto, Iesu tauġanina ea ġabiato. Iosefa tu Iesu ġena mero ta, senaġi Iuda tarimari gariri eveito-ġoi, be eraka-vekuretoġato-ġoi, ġena veġabidadama asi evaġa-foforito-ġoi. ³⁹ Nikodemo, tovotovonai Iesu ġenai boġi eiaġoto tarimana, maki eiaġoto. Ġia na tu muro e aloe ġegiro-sebonarito muramurana kilogram gabana toitoi (30) maki eġabi-kauato. (Mo vedau muramurana bonana tu namo vedaurea). ⁴⁰ Benamo Iesu tauġanina ġeġabiato, ma tauri ruarua na dabuġa kurokurona namona mamuramurana dagarana na ġekumuato, Iuda seneri na mase tarimari ġeveirito-ġoi ilailanai.

⁴¹ Iesu ġevaġa-satauroato gabuna tu ma vamokana. Mo vamoka nuġanai tu gara kouġana ta fore na ġeveiato, ma nuġanai tarima ta tu roġosi beġere tore-toġaia. ⁴² Mo ġaro moġa tu Iuda tarimari ġeri rovinatore ġarona, ema mo gara kouġana maki kavinaġi, be Iesu ġeġabiato, monai ġea tore-toġaiato.

20

Gara kouġana tu korina

Luka 24:1-12

¹ Sabadi ġarona murinai, Sandei boġiboġi iamoiamo, roġo mukunamukunai, Maria, Magadala vavinena, gara ġana eiaġoto. Benamo eboġeto, gara ġatama bokana ġetabe-ġauato forena tu ġeġabi-veġitaiato, be irau ai vetore eġitaiato. ² Benamo eraga-ġenoġoi-iaġomato, Simona Petero e Iesu ġena mero ta, Iesu na eura-viniato-ġoi merona, ġeri ai, benamo ekirarito, ekirato, “Vereġauka tu gara na beġe ġabi-rakaia, ma ġita asi ribara ainai beġe torea.”

³ Benamo Petero ema Iesu ġena mo mero ta moġa ġeraka-rosito, benamo gara ġana ġeiaġoto. ⁴ Ma tauri ruarua ġeraga-vegogo-iaġoto, senaġi Iesu ġena mo mero ta na Petero eraga-kwaneato, ma gara forenai ea raġasi-guineto. ⁵ Etoġa-tarito, benamo eboġe-toġato, Iesu ġekumuato mo dabuġa kurokurona eġitaiato monai toretari. Ġia tu eboġe-toġato moġo, asi eraka-toġato. ⁶ Benamo Simona Petero eraġasito, benamo eraka-toġato gara kouġana nuġanai, ma Iesu ġekumuato dabuġa kurokurona eġitaiato monai toretari, ⁷ ema Iesu debana mabarana ġebaru-ġauato mukona eġitaiato, Iesu tauġanina ġekumu-ġauato mo dabuġa kurokurona ġesi tu asi tore-sebona. Senaġi mo muko tu ġereġana iokuioku, be irau ai. ⁸ Benamo Iesu ġena mo mero ema raġasi-guineto, moġa maki eraka-toġato. Moġeri dagara eġitarito, benamo evaġa-moġoniato. ⁹ Korana ġia na Buka Veaġai evetoreto guruġana tu roġosi roġo beġene riba-korikoria, guruġana tu maiġa: Iesu tu

mase na ma bevariġisi-ġenoġoini. ¹⁰ Benamo Iesu ġena mero ruarua ma ġeġenoġoito ġeri numa ġana.

Iesu tu Maria, Magadala vavinena, ġenai efoforito

¹¹ Senaġi Maria tu gara kouġana murikanai eruġato vau etaġito-ġoi. Ma etaġito-ġoi nuġanai etoġa-tarito, benamo eboġe-toġato fore kouġana nuġana ġana. ¹² Benamo aneru ruarua eġitarito, dabuġa kurokuro ġetogito, Iesu ġevaġa-ġenaiato gabunai tanutaġo. Ta tu debakanai etanuto, ma ta tu gabikanai etanuto. ¹³ Benamo mo aneru ruarua na ġekiraiato, ġekirato, “Vavine, ġoi tu karase nai otaġini?” Maria na evaġa-veserito, ekirato, “Korana au ġegu Vereġauka tu beġe ġabi-rakaia, ma au asi ribagu ainai ma beġea torea.”

¹⁴ Maiġesi eguruġa-ġosito murinai, eboġe-ġeġeraġito tu, Iesu monai ruġataġo eġitaiato. Senaġi Maria tu asi eriba-maoroto, mo tu Iesu eruġa-taġoto-ġoi. ¹⁵ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Vavine, ġoi tu kara dainai otaġini?” Ġoi tu deikara ovetauani?” Maria etuġamaġito, Iesu tu mo vamokai eġaukarani tarimana, be ekiraiato, ekirato, “Verebara, bema ġoi na boġabi-rakaia nai tu, ainai botorea gabuna nokira-varagu, be naġabia.” ¹⁶ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Maria!” Maria eruġa-kureto, benamo ekiraiato Heberu garo ai, ekirato, “Raboni!” Mai guruġa tauna tu, “Vevaġa-riba Tauna.” ¹⁷ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Au asi noġabi-tarigu, korana au tu Tamagu ġenai roġosi roġo bara varaġe. Senaġi noiaġo au tarikakagu ġeri ai, benamo bono kirari, ‘Au tu au Tamagu e ġomi Tamami, ema au ġegu Barau e ġomi ġemi Barau ġenai avaraġeni.’” ¹⁸ Maria, Magadala vavinena, Iesu ġena mero ġeri ai eiaġoto, benamo ekirarito, ekirato, “Au na Vereġauka tu baġitaia.” Benamo Vereġauka na evaġa-guruġaiato guruġari mabarari maki ma ekiravararito.

Iesu ġena mero ġeri ai efoforito

Mataio 28:16-20; Mareko 16:14-18; Luka 24:36-49

¹⁹ Mo Sandei boġi ai, mo tu ġaro giniguinena fura ta nuġanai, Iesu ġena mero tu numa tai ġevegogoto. Ġia tu Iuda tarimari gariri ai, be ġeri numa ġatama bokana tu ġebiri-ġauato. Ma Iesu eiaġomato, ġia fakari ai eruġa-tarito, benamo ekirato, “Asi ġogari, nuġami ai maino netanu.” ²⁰ Moġesi eguruġa-ġosito murinai, ġimana ġeikokorito e sebina ġegwanuato moġeri evaġa-ġitarito. Vereġauka ġeġitaiato nai, ġeikaku-rakavato. ²¹ Benamo Iesu na ġia ma ekirato, “Asi ġogari, nuġami ai maino netanu! Tamagu na au etuġuguto kavana, au na maki ġomi atuġumini.” ²² Moġesina evaġa-guruġa ġosirito murinai, iaġana efururu-iaġoato ġeri ai, benamo ekirarito, ekirato, “Iauka Vevaġa ġoġabia. ²³ Ġomi na ġena rakava boġo tuġamaġi-fitoġaiiani tarimana, ġena rakava tu Barau na maki betuġamaġi-fitoġaiiani. A ġena rakava asi boġo tuġamaġi-fitoġaiiani tarimana tu, ġena rakava Barau na maki asi betuġamaġi-fitoġaiiani.”

Iesu Tomasi ġenai efoforito

²⁴ Senaġi Tomasi tu Iesu ġena mero ġeri ai eiaġoto ġaronai ġia tu asiġina. Tomasi arana ta tu Didimo o Kafa, ema ġia maki Iesu ġena mero ta mo mero gabanana ruarua (12) nuġanai. ²⁵ Moġesina nai Iesu ġena mero na ġekiravaraiato, ġekirato, “Vereġauka tu ġai na baġa ġitaia.” A Tomasi tu ekirato, “Au tu ġimana ġeikokorito gaburi baġitarini, ema didigu ikoko ġeraka-toġato gaburi na baduġi-toġaiiani, e sebina ġegwanuato, monana didigu baduġi-toġaiiani vau, bavaġa-moġoniani.”

26 Ĝaro imaima toitoi (8) ĝekorito murinai, Iesu ĝena mero tu numa nuĝanai maia, ma mo ĝaro ai tu Tomasi maki ĝia ĝesi. Mo numa ĝatama bokana tu biribiri, senaĝi Iesu tu eiaĝomato, fakari ai eruĝa-tarito, benamo ekirato, “Asi ĝogari, nuĝami ai maino netanu.” 27 Benamo Tomasi ekiraiato ekirato, “Tomasi, ĝimagu noĝitari, didimu mai ikoko gaburi ai noma duĝi-toĝaia. E ĝimamu notuĝu-iaĝomaia, be didimu au sebigu ĝegwanuato mainai noma duĝi-toĝaia. Ĝemu daradara novaĝa-dokoa, ma novaĝa-moĝonigu.” 28 Benamo Tomasi na Iesu evaĝa-veŝeato, ekirato, “Au ĝegu Vereĝauka ema ĝegu Barau.” 29 Iesu na ekiraiato, ekirato, “Tomasi, ĝoi tu ovaĝa-moĝoniguni, korana boĝitagu nai. A asi ĝeĝitaguni, senaĝi ĝevaĝa-moĝoniguni tarimari tu beĝene iaku.”

Mai buka Ioane na etoreato anina tu kara

30 Iesu na vetoĝa boruri ĝutuma ĝena mero ĝoirari ai eveirito. Senaĝi moĝeri mai bukai tu asi atorerito. 31 A maiĝeri atorerito korana tu, ĝomi na Iesu boĝono vaĝa-moĝonia, ĝia tu moĝoni Keriso, Barau Natuna. Ma bema ĝomi na ĝia boĝo vaĝa-moĝoniani nai, ĝia aranai maĝuri vanaĝivanaĝi boĝo ĝabiani.

Iesu mero imaima ruarua (7) ĝeri ai efoforito

21

1 Moĝa murinai Tiberia kouna rikinai Iesu ĝena mero ĝeri ai ma efoforito. Monai tu maiĝesi efoforito: 2 Simona Petero; Tomasi, arana ta tu Didimo o Kafa; Natanaela, Kana vanuĝa tarimana, Kana tu Galilea tanonai; Sebedaio natuna ruarua; ema Iesu ĝena mero ruarua; mabarari monai ĝetanu-vegogoto-ĝoi. 3 Benamo Simona Petero na ekirarito, ekirato, “Au tu kou ĝana maina aiaĝoni.” Ma mo kotari ĝekirato, “Ĝai maki ĝoi ĝesi taiĝoni.” Benamo tauri imaima ruarua (7) ĝeraka-rosito, ĝeiaĝoto, ĝasi ai ĝea raĝekauto, benamo ĝea mainato. Senaĝi mo boĝi barabara nuĝanai tu maĝani-kone ta maki asi ĝeĝoitaĝoato.

4 Boĝiboĝi iamoiamo Iesu tu kou rikinai eruĝa-taĝoto-ĝoi; senaĝi ĝena mero tu asi ĝeriba-maoroto, mo tu Iesu eruĝa-taĝoto-ĝoi. 5 Benamo Iesu na ekirarito ekirato, “Natugu, ĝomi ĝemi ai maĝani-kone tari manĝeri, ba?” Ĝia na ĝevaĝa-veŝeato, ĝekirato, “Asiĝina.” 6 Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Reke ĝasi aroribana rekena na ĝofiu-riĝoa, maninai tu maĝani-kone tari boĝo ĝoitaĝoni.” Reke ĝefiu-riĝoato, benamo ma ĝeinu-raĝea ĝetato nai tu ĝeinu-kavaiato meto fanifani, korana tu maĝani-kone vovoka tabutabu ĝevaĝa-toĝarito bene.

7 Iesu ĝena mero ta tu Iesu na eura-viniato-ĝoi merona. Mai mero na Petero ekiraiato, ekirato, “Vereĝauka tu iomoĝa.” Simona Petero na mo guruĝa eseĝaĝiato, “Vereĝauka tu iomoĝa” nai, asikauna ĝena dabuĝa eraga-veiato, benamo kou ai ebaba-reito. Mo dabuĝa tu, eĝauveito-ĝoi be ekokiato. 8 Senaĝi Iesu ĝena mero kota tu mo bouti na vau ĝeleva-iaĝoto. Mo reke ma maĝani-konena maki ĝeinukau-iaĝo sebonaiato. Korana ĝia na mo reke ĝefiu-riĝoato gabuna ema fenu fakari tu asi manaĝa, mita sinau sebona (100) kavana moĝo.

9 Fenu ai ĝea darokauto nai, ĝeboĝeto tu karava vaĝa-ĝara ĝeĝitaiato, e maĝani-kone karava torekau ĝeĝitarito, ema beredi tari maki monai toretaĝo. 10 Ma Iesu na ekirarito, ekirato, “Ĝomi na reke ai boĝo vaĝa-toĝari maĝani-koneri tari ĝoĝabi-iaĝomari.” 11 Simona Petero ĝasi ai eraĝekauto, benamo reke fenu ai einu-raĝeato. Mo reke tu maĝani-kone baregori

na evonuto, mo maḡani-kone baregori tu mabarari sinau sebona gabana imaima ma toitoi (153), ḡutuma lelevaḡi, senaḡi reke tu asi evedareto.

¹² Iesu na ekirarito, ekirato, “Ḡoiḡoma, ḡoma ḡaniḡani.” Iesu ḡena mo mero moḡeri ta na Iesu tu iniḡesi asi ma ḡedanaḡiato, “Ḡoi tu dei, ei?” Korana ḡia ribari, mo tu Vereḡauka. ¹³ Iesu eiaḡomato, beredi eḡabiato, benamo evinirito, ma maḡani-kone maki moḡesi eveirito.

¹⁴ Mai tu nega vaḡa-toitoina ḡena mero ḡeri ai efororito, Barau na mase na evaga-variḡisi ḡenoḡoiato murinai.

Iesu na Petero elaunaḡiato

¹⁵ Ḡeḡaniḡani-ḡosito murinai, Iesu na Petero ekiraiato, ekirato, “Simona, Ioane natuna, ḡoi na au oura-viniguni veuravinina na maiḡeri ḡeri veuravini au ḡegu ai ḡetoreani maki evanaḡiani, ei?” Petero ekirato, “Oi Vereḡauka, ḡoi ma ribamu, au na ḡoi tu aura-vinimuni.” Iesu na ekiraiato, ekirato, “Au ḡegu mamoe naturi bono ḡuburi.”

¹⁶ Iesu na ma edanaḡi-ḡenoḡoiato, ekirato, “Simona, Ioane natuna, au oura-viniguni, ei?” Petero evaḡa-veseto, ekirato, “Oi Vereḡauka, ḡoi ma ribamu, au na ḡoi tu aura-vinimuni.” Iesu ekirato, “Au ḡegu mamoe bono nari-ginikauri.”

¹⁷ Iesu na Petero vaḡa-toitoina ma edanaḡiato, ekirato, “Simona, Ioane natuna, ḡoi na au oura-viniguni, ei?” Petero enuḡa-metoto, korana Iesu na mo tu vaḡa-toitoina edanaḡiato, “Ḡoi au tu oura-viniguni, ei?” Petero ekirato, “Vereḡauka, ḡoi tu dagara mabarari ma ribamu, e ḡoi ma ribamu, au na ḡoi tu aura-vinimuni.” Iesu ekirato, “Au ḡegu mamoe bono ḡuburi.”

¹⁸ Akira-korikorimuni, ḡoi variḡumu ai tu, tauḡemu na gabakamu gabaḡau na obaruato-ḡoi, benamo oura-vinirito-ḡoi gaburi ḡana oiaḡoto-ḡoi. Senaḡi ḡoi boḡaukani nai tu, ḡimamu botuḡu-roroḡotoani, benamo tarima ta na ḡimamu bebaruani, benamo beḡori-kaumuni, ma asi oura-viniani gabuna ḡana beḡori-iaḡomuni.” ¹⁹ Iesu na mai guruḡa ekiraḡiato tu, Petero bemaseni dabarana ema ḡena mase na kamasī Barau bevaḡa-raḡe baregoani, etorerosiato. Benamo Petero ekiraiato, ekirato, “Au murigu ai noma raka.”

Iesu ma ḡena mero ta

²⁰ Petero eruḡa-kureto tu, Iesu na eura-viniato-ḡoi merona eḡitaiato, muriri na eraka-iaḡoto-ḡoi. Mai mero tu, mo Iesu ḡeḡaniḡani-vegogoto lavilavinai Iesu ḡenai evetabekauto, benamo edanaḡiato, ekirato, “Vereḡauka, ḡoi berevamuni tarimana tu dei, ei?” ²¹ Petero na mo mero (o Ioane) eḡitaiato, benamo Iesu ekiraiato, ekirato, “Senaḡi Vereḡauka, ḡia maḡurina tu aiḡesi ei?” ²² Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Bema au baurani, ḡia tu maḡuri bene tanu mo, au ma baḡenoḡoini, ḡoi tu asi ḡemu ḡauvei ta maniḡa ovedanaḡi-iaḡiani. Ḡoi tu au murigu ai noma raka.” ²³ Mai guruḡa dainai, tarikaka veḡabidadama nuḡanai fakari guruḡa leileiri ḡekiraḡirito-ḡoi, ḡekirato, “Iesu ḡena mai mero maiḡa tu asi bemaseni.” Senaḡi Iesu tu asi ekirato, mo mero tu asi bemaseni. Iesu maiḡesi moḡo ekirato, “Bema au baurani, ḡia tu maḡuri bene tanu mo, au ma baḡenoḡoini, ḡoi tu asi ḡemu ḡauvei ta maniḡa ovedanaḡi-iaḡiani.”

²⁴ Mo Iesu ḡena mero dagarana tu maiḡa, maiḡeri guruḡa evari-fiurini ema etorerini maiḡa. Ḡita ribara, ḡia ḡena vevarifiu guruḡari tu moḡoni.

²⁵ Iesu na dagara tu vovoka eveirito. Bere mabarari ḡere toreri nai tu, au atuḡamaḡini, mai tanobara gabuna mabarana tu bere kei, asi veḡata bere ilaila, moḡeri buka mabarari ḡetore-vegogori ḡana uranai tu-na.

APOSTOLO ĜERI VEIĜA E ĜAUVEI

Apostolo ĝeri ĝauvei e veiĝa vaĝa-foforiri guruĝari

Mai apostolo ĝeri ĝauvei e veiĝa bukana anina baregona tu Iauka Veaĝa Barau ĝenana emariĝoto ema apostolo ĝerina ema ĝauveito variri.

Mai buka maki Luka na Teofilo ĝena ma etoreato. Etoreato laĝanina tu laĝani 63 beiaĝo 68 fakari ai ta kavana, mo tu Iesu emaseto murinai.

Guruĝa baregori Luka na Teofilo mai fefai evaĝa-ribaiato tu maiĝeri: 1) Kamasi ekalesia doĝorori ĝevesinato; 2) ma kamasi tanobara mabarana ekalesia doĝorori na evaiato; 3) kamasi Keriso guba na Iauka Veaĝa ĝenana mai tanobarai ĝena ekalesia doĝorona eragaiani; 4) ekalesia mabarari Iauka Veaĝa na bene vaĝa-vonuri, korana ĝia ĝenana vauro ĝia ĝeri vetuĝunaĝi ĝauveina bevaĝa-tubuani e bevaĝa-taunaiani, ema bevaĝa-kokoreani ema bevaĝa-seĝukaiani (Apostolo 1:8; Sekaraia 4:6).

Luka ĝena toretore tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Petero ĝena ĝauvei Iuda tarimari fakari ai - karoa 1-12
2. Paulo ĝena ĝauvei irau bese tarimari fakari ai - karoa 13-28

¹ Teofilo, ĝoi atore-vinimuni. Ĝegu toretore giniguinena nuĝanai, Iesu ĝena ĝauvei e ĝena vevaĝa-riba guruĝari mabarari atore-foforirito, ĝena ĝauvei esinaiato veĝata, ² eiaĝoto mo, Barau na guba ĝana eĝabi-varaĝeato. Roĝosi roĝo bere ĝabi-varaĝea nuĝanai, Iauka Veaĝa ĝenana eĝabi-viriĝirito apostolori evaĝa-ribarito. ³ Ĝena midigumidigu e mase murinai ĝia mai apostolo ĝeri ai efoforito ema vetoĝa moĝoniri vovokari ai ĝia tauĝena evevaĝa-moĝonito ĝia tu maĝuri etanuni. Ĝia tu ĝaro gabana vasivasi (40) nuĝanai apostolo ĝeri ai dabara vovokai efoforito-ĝoi, ĝeĝitaiato-ĝoi, ema Barau ĝena Basileia, (ĝena veĝitaĝau seĝukana evaĝa-ruĝaiani maiĝa), varina ĝeri ekiraĝiato-ĝoi. ⁴ Ma Iesu ĝesi ĝeraka-vegogoto nai, Iesu na ekirarito, ekirato, “Ierusalemia asi boĝono iaĝuia, senaĝi au na akira-varamito varevarena roĝo boĝono vaĝa-nogaia, mo tu au Tamagu na ekiraĝi-toreato varevarena. ⁵ Korana Ioane tu moĝoni nanu na ebatisoto-ĝoi, senaĝina ĝomi tu ĝaro viravira beĝe korini murinai tu, Iauka Veaĝa na bebatisomini.”

Barau na Iesu guba ĝana eĝabi-varaĝeato

⁶ Apostolo Iesu ĝesi ĝevegogoto nai, Iesu ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Vereĝauka, ĝoi na toma mai negai Isaraela tarimama, Roma ĝeri veĝitaĝau na bovaĝa-maĝurimani, benamo Isaraela ĝema veĝitaĝau o basileia ma bovini-ĝenoĝoimani ba?” ⁷ Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Mani tu au Tamagu ĝereĝana ĝena seĝukai ĝarori e negari etorerito, ĝomi na tu asi boĝo ribarini. ⁸ Senaĝi ĝomi tu Iauka Veaĝa iatami ai beraka-riĝoni, benamo seĝuka boĝo ĝabiani, ema au kiraĝi-foforigu tarimami ai boĝo iaĝoni, Ierusalemia ai, Iudea ai e Samaria gaburi mabarari ai, beiaĝoni mo, tanobara gaburi mabarari ai.”

⁹ Eguruĝa-ĝosito murinai, matari ĝutuĝuturi ai Barau na guba ĝana eĝabi-varaĝeato. Ĝeĝita-ĝauato mo, magube na ekou-ĝauato, benamo asi ma ĝeĝitaiato. ¹⁰ Apostolo na Iesu guba ĝana evaraĝeto-ĝoi roĝo ĝeĝita-raĝeato-ĝoi nuĝanai, tau ruarua dabuĝa kurokurori na ĝevedabuĝato, asikauna ĝia seviri ai ĝema ruĝa-tarito. ¹¹ Benamo ĝekirato, “Galilea tarimami, karase maninai boĝo ruĝa vau guba ĝoĝita-taĝoani? Mai Iesu, ĝomi ĝemina guba

ġana beġabi-varaġea tarimana, tu ma beġenoġoi-iaġomani. Ġia tu guba ġana bevaraġe boġo ġitaia kavana, guba na ma bemariġoni.”

Apostolo tu Ierusalemata ai ġevegogoto

¹² Benamo apostolo Olive Ġorona na Ierusalemata ġana ma ġeġenoġoi-iaġoto. Mo gabu ruarua fakari tu kilomita sebona kavana. ¹³ Ierusalemata ġeraġasito, benamo ġetanuto-ġoi numana tuġuna daiġutuna ġana ġeraġekauto. Mo daiġutu ai apostolo ġevegogoto, arari tu Petero; Ioane; Iakobo (o Iames) e Anduru; Filipino e Tomasi; Batolomeo; Mataio; Iakobo Alfeo; Simona, Selote tauna; ema Iudas, Iakobo natuna. ¹⁴ Ġia mabarari ma nuġari sebona ġesi ġeġuriġuri-vegogoto-ġoi, vavine tari maki e Maria, Iesu sinana, ema Iesu tarina doġoro.

Iudas gabuna eġabiato tauna

¹⁵ Moġeri ġaro ai Iesu ġevaġa-moġoniato-ġoi tarimari mabarari tu sinau sebona ma gabana ruarua (120) ġevegogoto-ġoi. Ġia fakari na Petero eruġa-vaisto, benamo ekirato. ¹⁶ “Tarikakagu mabarami, toretore veaġana tu bema moġoni, mo tu Iauka Veaġa Davida muruna na kai-veġata ekirato, Iudas na Iesu ġabitarina tarimari beġori-kaurini guruġana. ¹⁷ Iudas tu ġai karoma ta, ema ġia maki apostolo ġauveina tarimana, ġai kavana.”

¹⁸ Ġena vei-rakava voina monina na tano ta evoiato. Monai ġia eketoto, benamo emaseto, ma nuġana eġwa-fakaiato, benamo sinaġena ebebuburosito. ¹⁹ Ierusalemata tarimari mabarari na varina ġeseġaġiato, benamo mo tano arana ġeri garo ai ġekiraġiato “Akeledama” anina tu “Rara Tanona.”

²⁰ Korana Salamo bukanai varau ġetoreato, ekirani,

‘Ġena numa bene karovo,

tarima ta asi bene tanu.’

Ma guruġa ta Salamo nuġanai ekirani,

‘Ġena veġitataġo ġauveina maki

ta na bene ġabia.’

²¹ Moġa lorinai namona tu tau ta siġabi-viriġia. Mo tau tu ġita ġesi vanaġivanaġi tarakao-vegogoto-ġoi, Iesu Vereġauka ġita fakarai tarakatoġato-ġoi e taraka-rosito-ġoi nai, ²² ema Ioane na tarima ebatisorito negana na, beiaġoma mo, Iesu ġai ġemana guba ġana eġabi-varaġeato ġarona tarimana ta. Korana tu ġia maki ġai ġesi Iesu ġena variġisi-ġenoġoi bene kiraġi-foforia.

²³ Moġa lorinai ġia na tau ruarua ġeġabirito, Iosefa, arana tu Barasaba ġetato-ġoi, arana ta maki Iusto; ema Matias. ²⁴ Benamo ġeġauġauto, ġekirato, “Vereġauka o, tarimarima mabarari nuġari ġoi na tu oribarini, moġa lorinai novaġa-ġitama, dei tu ġoi na boġabi-hidia, ²⁵ apostolo ġauveina bene veia Iudas gabunai; a Iudas tu eiaġoto ġena gabu korikorina ġana.”

²⁶ Benamo fore ġerena ġeveiato nuġanai, fore tu Matias aranai eketoto, benamo Matias apostolo gabanana sebona (11) ġesi ġeiavi-sebonaiato.

2

Iauka Veaġa eraka-riġoto

¹ Pentekoste ġaronai, Iesu ġevaġa-moġoniato-ġoi tarimari mabarari gabu sebonai ġevegogoto. Pentekoste anina tu gabana imaima (50), mo tu Pasova verekona ġarona na beiaġoma mo, mai ġaro maiġa. ² Benamo asikauna iavara baregona ta guruna noġa guba na emariġoto, ġetanu-vegogoto numana nuġana mabarana evaġa-vonuato. ³ Benamo noġa moġo karava meari kavana ġemariġoto-ġoi ġeġitarito. Mo karava meari ġemariġoto,

benamo ġia tata tubuari ai ġemoreto. ⁴ Benamo ġia mabarari Iauka Veaġa na evaġa-vonurito, benamo garo irauirauri ai ġeguruġato, Iauka Veaġa na evinirito ilailanai.

⁵ Moġa ġaronai tu Iuda tarimari, Barau garina ġeveito-ġoi tarimari, tu tanobara gaburi mabarari na ġeiaġomato, benamo Ierusalemaj ġetanuto-ġoi. ⁶ Mo guru ġeseġaġiato nai, tarimarima ġutuma ġeġaru-vegogoto. Nuġari ġefarevaġito, korana ġia tata na Iesu ġevaġa-moġoniato-ġoi tarimari ġeseġaġirito tu mo ġeraka-vegogoto tarimari ġeri garo ai ġeguruġato-ġoi. ⁷ Ġia ġeġaba-rakavato e ġedaradarato, ġekirato, “Mai ġeguruġani tarimari tu Galilea tarimari, ene? ⁸ Kamara dabarai tu ġita tata ġera garo ai ġeguruġani taseġaġirini? ⁹ Ġita tari tu Patia tarimara, tari tu Media tarimara e Elam tarimara. Tari tu Mesopotamia, Iudea e Kapadokia na, ema tari tu Ponto na e Asia na, ¹⁰ Frigia e Pamfilia na, Aigupito e Kurene sevina Libia tanori na, ema tari tu Roma na taiiaġomato, ¹¹ Iuda tarimara, e irau bese tarimari Iuda ġera toma-rakariġo ġeġabi-raġeato tarimari; ema ġita tari tu Krete e Arabia tarimara. Senaġi ġita mabarara na taseġaġirini ġita tata ġera garo ai Barau na veiġa baregori boruri eveirito-ġoi ġekiraġi-foforirini.” ¹² Mabarari ma nuġa-farevaġiri e ma daradarari ġesi tauġeri ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Mai veiġa anina tu kara?” ¹³ Senaġina tarima tari na tu ġevaseva-vaseva-iaġirito, ġekirato, “Maiġeri tarima tu beġe niu-rakava.”

Petero ġena vevarifju

¹⁴ Benamo Petero ma apostolo gabanana sebna (11) ġesi ġeruġa-vaisito, ma garona evaġa-baregoato, benamo vegogo tarimari eġobata-vinirito, ekirato, “Iuda tarimami e Ierusalemaj ġotanuni tarimami mabarami, boġono seġaġi-ginikau, mai veiġa tauna ġemi nakiraġi-maġataia. ¹⁵ Maiġeri tarima tu asi beġe niu-rakava, ġomi ġotuġamaġini kavana. Mai tu roġo boġiboġi horaġauna 9 koloko. ¹⁶ Senaġi maitoma tu Ioel, peroveta tarimana, na ekiraġi-guineato kavana efoforini, ekirato,

¹⁷ ‘Barau ekirani:

Ġaro dokori ai au Iaukagu babubu-riġoani tarimarima mabarari iatari ai. Benamo natumi merori e ġuiatori beġe perovetani, ġemi maraġa variġu beġe mata-vanaġini, ema ġemi tau ġaukari beġe nuvini.

¹⁸ Oi, moġeri ġaro ai au ġegu vetuġunaġi tauri e vavineri iatari ai au Iaukagu babubu-riġoani, benamo beġe perovetani.

¹⁹ Benamo nuġa-farevaġi veiġari guba tuġunai bavaġa-foforirini, ema vetoġa dagarari tanobarai; rara, e karava, ema goġu barukari.

²⁰ Ġaro ma bevetore-kureni bemukunani, e ġue tu bekakakakani, rara kavanai beiaġoni,

Vereġauka ġena iaġoma ġarona baregona e irau vedaureana bekavinaġini nai.

²¹ Benamo deikara Vereġauka aranai ekea-raġeni tarimana tu maġuri beġabiani.’

²² Isaraela tarimami, mai guruġa boġono seġaġiri: Iesu, Nasareta tarimana, Barau na eviniato ġauveina tu ġomi ġemi ai evaġa-fofori ginikauato. Ġia ġenana Barau ġena seġuka veiġari e nuġa-farevaġi veiġari ema vetoġa tari eveirito ġomi vefakami ai, be ġomi tu ma ribami. ²³ Barau ġena urai e ribai varau eboioġa-guineato ilailanai, Iesu ġomi ġimami ai etorekauato, benamo rakava tarimari na ġevaġa-kavamito, benamo Iesu satauro

ai ġoikoko-kauato nai ġovaġi-maseato. ²⁴ Senaġina Barau na ġia mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato, ema mase midiguna na eġabi-vaġiato, korana mase na ġia tu asi ilaila beġabi-tariani riba. ²⁵ Davida na ġia ekiraġiato, ekirato,

‘Vereġauka tu ġaro mabarari ai ġoiragu ai aġitaiani.

Ġia tu au aroribagu ai,

be dagara ta na asi bevaġa-ġarevaguni.

²⁶ Moġa lorinai nuġagu iaku na bevonu,

ema ġegu guruġa tu iaku na beġe vonu.

Mase garina maki asi aveini,

²⁷ korana au tu mase tarimari ġeri gabu ai asi boraga-kwaneguni,

ema ġemu Tarima Veaġana tu asi beborāġani.

²⁸ Maġuri dabarari tu varau ovaġa-ribaguto;

ġoi sevimu ai batanuni,

benamo iaku na bovaġa-vonuguni.’

²⁹ Tarikakagu mabarami, inította au tu nuġagu ma kokorena ġesi baki-rani, ġita senera baregona Davida tu emaseto ema ġeguriato, maitoma ġia gurina tu ġita ġesi maiġea. ³⁰ Senaġi ġia tu peroveta tarimana, ema ma ribana Barau na tu varau ekiraġi-toreato, ekirato: Davida besena ta tu ġia ġena teronai betanukauni veġata. ³¹ Davida na eriba-guineato, Barau na kara ġoirai beveiani eġitaiao. Benamo Keriso ġena variġisi-ġenoġoi guruġana ekiraġiato, ekirato, ‘Ġia tu mase tarimari ġeri gabu ai asi eraga-kwaneato, ema tauġanina asi beborāġani.’ ³² Barau na mai Iesu, mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato, ġai mabarama ribama. ³³ Barau na eġabi-vaiaiao, ġimana aroribanai etoreato, benamo Barau na ekiraġi-toreato, Iauka Veaġa na Tamana ġenana eġabiato. Benamo ġia na mo Iauka Veaġa toma bebubu-riġoa, ġomi na ġoġitaiani ema ġoseġaġiani. ³⁴ Korana Davida guba ġana tu asi evaraġeto, senaġi ekirato,

‘Barau na au ġegu Vereġauka ekiraiato, ekirato:

Au aroribagu ai noma-tanu,

³⁵ bene iaġo mo, ġevetari-vinimuni tarimari bana tore-riġori,

kwakumu vaġa-ruġa tarina daganai bana vaġa-iaġori.’

³⁶ Moġa lorinai Isaraela tarimari mabarari tu beġene riba-ginikau, mai Iesu, ġomi na ġovaġa-satauroato tu, Barau na Vereġauka e Keriso ai evaġa-iaġoato.”

Tarimarima ġutuma ġevetuġamaġi-kureto ma ġeraka-kureto

³⁷ Mai guruġa ġeseġaġiato nai, nuġari ġeraġeto, benamo Petero e mo apostolo tari ġedanaġirito, ġekirato, “Tarikaka, ġai tu kamasi toma ġaveini?”

³⁸ Petero na ekirarito, ekirato, “Ġomi tata ġemi rakava ġerina boġono vetuġamaġi-kure ma boġono raka-kure, ema Iesu Keriso aranai babatiso boġono ġabia, be ġemi rakava bene tuġamaġi-fitoġari; ema ġena varevare, Iauka Veaġa, boġono ġabia. ³⁹ Korana Barau ġena kiraġitore eveiato tu ġomi ġemi e ġomi natumi ġeri, ema manaġai ġetanuni tarimari ġeri. Aba, Vereġauka ġera Barau na ekiraġi-toreato Iauka Veaġana tu bekearini tarimari mabarari bevinirini.”

⁴⁰ Petero na guruġa ġutuma ekiraġirito, esisiba-vinirito e elau-naġirito, ekirato, “Mai bese tarimari rakavari ġerina tauġemi boġono raga-maġuri.”

⁴¹ Tarima ġutuma na ġena guruġa ġeġabi-raġeato, benamo babatiso ġeġabiato. Mo ġaro sebonai tarimarima mabarana daġara toitoi (3,000) kavana ġia ġeri doġoro nuġanai ġebere-toġato. ⁴² Benamo vanaġivanāġi

apostolo tarimari ġerina riba ġeġabito-ġoi, ġevegogoto-ġoi e ġevevaġa-kavato-ġoi, beredi ġetavi-kirato-ġoi o anibou ġeġanito-ġoi e ġeġauġau-vegogoto-ġoi.

Iesu ġevaġa-moġoniato-ġoi tarimari ġeri maġuri

⁴³ Apostolo ġerina Barau na nuġa-farevaġi veiġari e vetoġa boruri ġutuma eveirito-ġoi, ema tarimarima mabarari ġegari-rakavato. ⁴⁴ Iesu ġevaġa-moġoniato tarimari mabarari ġetanu-vegogoto-ġoi ema ġeri-ġari ġevevarevare-vevinito-ġoi. ⁴⁵ Ġeri farefare e tano ġevoivoi-iaġirito-ġoi, benamo moniri tu ġia mabarari vefakari ai ġevarerito-ġoi, tata ġena rabu ilailanai. ⁴⁶ Ġaro vanaġivanagi mabarari Rubu Veaġai ġevegogoto-ġoi. Ġeri numai anibou ġeġanito-ġoi e ġeġaniġani-vegogoto-ġoi ma iakuri e ma mainori ġesi. ⁴⁷ Barau ġevaġa-raġeato-ġoi, ema tarimarima mabarari ġeri veiau-namo ġeverere-iaġiato-ġoi. Benamo ġaro mabarari ai Vereġauka na evaġa-maġuririto-ġoi tarimari ġia ġesi etore-vegogorito-ġoi.

3

Kwaku rakava tarimana enamoto

¹ Ġaro ta lavilavi horaġauna 3 koloko ai ġauġau horanai, Petero e Ioane Rubu Veaġa ġana ġeiaġoto. ² Monai tarima ta tu emaġurito kwakuna rakava ġeġoitaġoato. Ġaro mabarari ai ġeġwa-iaġoato-ġoi, Rubu Veaġa ġatama bokana arana “Namo Vedaurea” koranai ġevaġa-tanutariato-ġoi, benamo Rubu Veaġai ġeraka-toġato-ġoi tarimari ġeri ai moni enoġito-ġoi. ³ Ġia na Petero e Ioane ġeraka-toġa ġana nuġanai eġitarito, benamo kara ta ġevinia uranai enoġirito. ⁴ Tauri ruarua na ġeġita-karakaraiato, benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġai noġitama!” ⁵ Mo guruġa eseġaġiato lorinai, tauri ruarua eġitarito, ġia matoru ekirato tu, kara ta beġe viniani. ⁶ Senaġi Petero na ekiraiato, ekirato, “Au tu asi ġegu moni, senaġina ġegu ai kara etanuni dagnarana avinimuni. Iesu Keriso, Nasareta tauna, aranai akiramuni, novariġisi, noraka!” ⁷ Benamo Petero na kwaku rakava tarimana ġimana aroribanai eġabito, evaġa-ruġa-vaisiato. Asikauna ġia kwakuna ema kwakuna komukomuri ġetubutubu-kauto. ⁸ Ġia eburi-vaisito, eruġa-tarito, eraka-iaġoto. Benamo Petero ema Ioane ġesi Rubu Veaġanai ġeraka-toġato, erakato e eburi-vaisito, Barau evaġa-raġeato. ⁹ Tarimarima mabarari na ġeġitaiato, erakato e Barau evaġa-raġeato-ġoi, ¹⁰ ema ġeġitaleiato, ġia tu “Namo Vedaurea” ġatama-boka koranai etanuto-ġoi vau enoġinoġito-ġoi tarimana nai, ġia mabarari nuġari ġefarevaġito e ġeġabarakavato, mo veiġa ġia ġenai eġorato nai.

Petero ġena ġobata Rubu Veaġai

¹¹ Mo tau roġo Petero e Ioane ġeri ai eveġabikau-taġoto-ġoi, touraġe baregona arana “Solomona Ġena Touraġe” ai, tarimarima mabarari ġeġabarakavato, benamo ġeraga-iaġoto ġeri ai. ¹² Petero na mo tarimarima eġitarito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Isaraela tarimami, karase nai mai dagara tu ġoġaba-iaġiani? Karase nai ġai ġoġita-karakaramani? Ġomi ġotuġamaġini mai tu tauġema ġema seġukai e Barau korana-iaġinai naima, mai tarima baġa vaġa-rakaia ġotoni? ¹³ Aberahamo, Isako, Iakobo ġeri Barau, ġita senera mabarari ġeri Barau, na ġena vetuġunaġi tarimana Iesu evaġa-raġeato, senaġi ġomi na Roma tarimari ġoviniato beġene vaġia ġana, ma Pilato ġena ura bene tuġu-vaġia asi beġene vaġia etato nai, ġomi tu asi ġourato. ¹⁴ Ġia tu Veaġa e Vei-Iobukaiobuka tarimana, senaġi ġomi na tu asi

goura-viniato, ema Pilato gonoġiato, vaġivaġi tarimana tu bene tuġu-rosia ġotato. ¹⁵ Maġuri eġwa-iaġomaiato tarimana tu ġomi na ġovaġi-maseato. Senaġi Barau na mase na ma evaġa-varigisi ġenoġiato. Ġai maġa tu ribama e ġakiraġi-foforiani. ¹⁶ Ġai ġema veġabidadama Iesu aranai nai, mai tarima ġomi na ġoġitaiani e ribami bevaġa-namoa. Mai tu Iesu aranai ema veġabidadama ġia ġenana eiaġomani na, mai tarima bevaġa-namo korikoria, ġomi mabarami na ġoġitaiani maġa.

¹⁷ Tarikakagu mabarami, au toma aribani, kara ġemi veġorikau tarimari ġesi ġoveiato tu asi ribami dainai. ¹⁸ Senaġina Barau na guinenai ġena peroveta tarimari mabarari mururi na ekirato, ġia ġena Keriso tu midigu roġo beġanini etato. Mo guruġa tu ġomi ġemina ema moġonito. ¹⁹ Moġa lorinai ġovetuġamaġi-kure ma ġoraka-kure Barau ġenai, be ġia na ġemi rakava bene ġabi-vaġiri. ²⁰ Bema moġesi boġo veini nai, Iauka ġena kokore Vereġauka ġenana beiaġomani, ema ġia na Iesu Keriso betuġu-iaġomaiiani. Ġia tu Barau na ġomi ġemi eġabitore-guineato. ²¹ Ġia tu gubai roġo betanuni, beiaġoni mo, Barau na dagara mabarari bevaġa-variġu ġenoġoirini. Ġia na ġena peroveta tarimari veaġari mururi na kai-veġata ekiraġiato ilailanai. ²² Korana Mose ekirato, 'Vereġauka ġemi Barau na ġomi ġemi tarimarima fakari na ġemi peroveta tarimana ta bevaġa-ruġaiani au kavana. Ġia na bevaġa-guruġamini guruġari mabarari tu boġono seġaġiri. ²³ Tarima ta na ġia ġena guruġa asi beseġaġi-viniani tarimana tu, Barau na ġena tarimarima fakari na beġabi-vaġiani, benamo bevaġi-maseani.'

²⁴ Moġoni, peroveta tarimari mabarari Samuela na beiaġoma mo toma, ema ġia murina na ġeiaġomato peroveta tarimari maki ġutuma varau ġeguruġato, maġeri ġaro ġekiraġirito. ²⁵ Ġomi tu peroveta tarimari naturi, ema Barau ġena kiraġitore ġomi senemi ġeri eveiato maki ġomi ġemi. Barau na Aberahamo evaġa-guruġaiato nai, ekirato, 'Ġoi natumu ġenana tanobara beseri mabarari namo beġe ġabiani.' ²⁶ Moġa lorinai Barau na ġena vetuġunaġi tarimana Iesu evaġa-ruġaiato, benamo ġemi ai etuġu-iaġosi guineato, ġomi bene vaġa-namomi ġana. Mo namo anina tu, ġomi tata ġemi rakava ġerina beġori-kuremini.

4

Petero e Ioane ġeġabi-taririto

¹ Petero e Ioane na tarima-rima roġo ġevaġa-guruġarito-ġoi nuġanai, Rubu Veaġa vereri, e Rubu Veaġa ġitaġauna tarimari ġeri vere, ema Sadukea tarimari ġeraġasito. ² Ġia tu ġebaruto, korana mai apostolo ruarua na tu tarimarima ġevaġa-ribarito-ġoi e ġeri ġeġobatato-ġoi nai tu ġekirato-ġoi, Iesu tu mase na evariġisi-ġenoġoito; moġa lorinai mase tarimari maki beġe variġisi-ġenoġoini. ³ Benamo tauri ruarua ġeġabi-taririto, benamo dibura numai ġebiri-ġaurito; monai beġene gena mo boġiboġi, korana tu ġaro maki ekofuto. ⁴ Senaġi Petero e Ioane ġeri ġobata tarima vovoka na ġeseġaġiato, benamo tarima ġutuma na ġevaġa-moġoniato, benamo tau numerana eiaġoto mabarana tu daġara imaima (5,000) kavana.

⁵ Elaġanito nai tu, Iuda vereri, e vanuġa tarima baregori, ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari Ierusalemaj ġevevogoto. ⁶ Anas, Rubu Veaġa verena baregona, e Kaiafas, e Ioane, e Alesanda, ema Rubu Veaġa verena baregona ġena bese maki monai. ⁷ Benamo tauri ruarua ġeġori-iaġorito, benamo ġoirari ai ġea vaġa-ritogorito vau ġedanaġirito, ġekirato, "Kamara seġukai o deikara aranai mai veġa ġoveiato?"

⁸ Benamo Petero, Iauka Veāga na evonuto, evaāga-veseto, ekirato, “Isaraela veremi e veāgitaāgau tarimami! ⁹ Bema āgai toma boāgo kea-iaāgomama tu, āgourani āgai na āgakira-varami, mai kwaku rakava tarimana āgenai veāga namona baāga veia ema kamara dabarai āgia be-namo nai tu, ¹⁰ āgomi mabarami e Isaraela nuāganai tarimarima mabarami tu boāgono riba, Iesu Keriso, Nasareta tarimana, āgomi na āgovaāga-satauroato, ma Barau na mase na evaāga-variāgisi āgenoāoiato tarimana, aranai mai tarima benamo-āgosiāgosi, āgomi āgoirami ai eruāga-taāgoni. ¹¹ Mo Iesu tu, ‘āgomi, numa raga tarimami, na āgoruāgiato forena, āgia tu duāgu barana forenai eiaāgoto.’

¹² Vevaāga-maāguri tu āgia āgereāgana āgenana bita doāgarini; tanobara mabarana nuāganai Barau na ara ta tu asi evinirato, āgita bene vaāga-maāgurira āgana.”

¹³ Kanisoro tarimari na Petero e Ioane āgeāgitarito, asi āgegarito-āgoi ema āgeribarito maki, āgia tu vevaāga-riba gabuna ta āgana asi āgeiaāgoto, ma tauri ruarua asi iaunegari. Moāga āgeāgitaiato nai, āgeāgato e nuāgari āgevekeoto, benamo āgeribato, āgia tu Iesu āgesi āgerakao-vekakoto-āgoi tarimari. ¹⁴ Ema mo tarima āgeāgitaiato namo-āgosiāgosi Petero e Ioane āgesi āgeruāga-taāgoto-āgoi, benamo asi āgeri guruāga dabarana. ¹⁵ Moāga lorinai āgekirarito, mo vegogo gabuna na āgeraka-veāgita. Benamo āgeraka-rosito murika āgana, benamo āgia āgereāgari moāgo āgevedanaāgi-vevinito, āgekirato, ¹⁶ “Maāgeri tarima ruarua tu kamasi toma taveirini? Ierusalemāi āgetanuni tarimari mabarari ma ribari, āgia tu nuāga-farevaāgi veāgana ta beāge veia, ema āgita na asi bita kira-āguniāgauani riba. ¹⁷ Senaāgi tarimarima na beāge vari-fuani garinai, maāgeri tarima tu tana vaāga-gariri e tana kira-āgoiri, Iesu aranai tarima ta asi ma beāgene vaāga-guruāga āgenoāoia.” ¹⁸ Benamo ma āgekea-toāgarito, benamo āgekirarito, Iesu aranai asiāgina āginavaāgi ma beāgene āgobata e beāgene vevaāga-riba.

¹⁹ Senaāgi Petero e Ioane na āgevaāga-veserito, āgekirato, “Āgomi tauāgemi āgotuāgamaāgi-viriāgia, aiāga tu roroāgato Barau āgoiranai? Āgomi na kara āgokiraāgiani baāgana veia, ba Barau na ekiraāgiani veāgana baāgana veia?

²⁰ Korana āgaāgitarito e āgaseāgāgiritito dagarari tu āgai na asi ilaila baāga kira-āguniāgaurini e muruma maki moāgeri kiraāgi-kiraāgiri ai asi baāga kourini riba.”

²¹ Ma āgevaāga-guruāga gwaāgiāgiritito murinai, āgetuāgu-rosirito. Vaāga-rakavari dabarana ta asi āgedoāgariato, korana tarima mabarari na Barau āgevaāga-raāgeato-āgoi, mo nuāga-farevaāgi veāgana lorinai. ²² Korana mo nuāga-farevaāgi veāgana na enamoto tarimana āgena maāguri laāganiri tu gabana vasivasi (40) maki evanaāgiato.

Ekalesia āgeāguriāgurito

²³ Petero e Ioane āgetuāgu-vaāgiritito murinai, karori āgeri ai āgeāgenoāgoi-iaāgoto. Ma Rubu Veāga vereri baregori e Iuda vereri na kara āgekiravara-vinirito dagarari mabarari karori āgeri āgekiraāgiritito. ²⁴ Benamo karori na moāgeri guruāga āgeseāgāgiritito nai, āgia mabarari Barau āgeāguriāguri-vini vegogoato, āgekirato, “Vereāgauka o, guba, tanobara, daāgaru-bara, ema nuāgari ai āgetanuni dagarari mabarari āgoi na oveirito. ²⁵ Iauka Veāga āgenana, āgai senema Davida, āgoi āgemu vetuāgunāgi tarimana, muruna na oguruāgato nai ekirato, ‘Kara dainai irau bese tarimari tu āgebaru-rakava rakavani? Ema karase nai tarimarima na tu asi beāge āgauveini boioāgari āgeveirini?’

²⁶ Tanobara vereri āgeverovinato, ema veāgitaāgau tarimari baregori āgeāgaru-vegogoto, Vereāgauka ma āgena Keriso āgesi beāgene vetari-viniri āgana.’

²⁷ Moĝoni veĝata, Heroda e Pontio Pilato, irau bese tarimari e Isaraela tarimari ĝesi mai vanuĝa baregonai ĝevegogoto, ĝoi ĝemu vetuĝunaĝi tarimana veaĝana Iesu, ĝia tu ĝoi na oviriĝiato e Keriso ai ovaĝa-iaĝoato, ĝana boioĝa ĝetogato. ²⁸ Ĝia na ĝeveirito dagarari tu kara ĝoi na ĝemu seĝukai e urai oboioĝa-guinerito beĝene vetore otato dagarari moĝo. ²⁹ Moĝa lorinai, Vereĝauka o, ĝeri vevaĝa-gari veiĝari noĝitari, ema ĝai ĝoi ĝemu vetuĝunaĝi tarimama kokore novinima, be ĝemu vari baĝana kiraĝia ma kokorema ĝesi. ³⁰ Ĝimamu notuĝu-rosia, be keve tarimari bono vaĝa-namori, ema vetoĝa boruri e nuĝa-farevaĝi veiĝari bono veiri, Iesu, ĝoi ĝemu vetuĝunaĝi tarimana veaĝana aranai.”

³¹ Ĝeĝauĝau-ĝosito murinai, ĝevegogoto numana eĝareva-ĝarevato. Benamo ĝia mabarari Iauka Veaĝa na ĝevonuto, benamo Barau ĝena vari ĝekiraĝiato ma kokoreri ĝesi.

Ekalesia guinena ĝena maĝuri

³² Iesu ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi tarimari mabarari ĝeri tuĝamaĝi e nuĝari tu sebonai moĝo. Ta ĝena farefare ĝia ĝereĝana ĝena asi etato-ĝoi, senaĝi ĝeri dagara mabarari ĝia tata ĝevevarevare-vevinito-ĝoi. ³³ Seĝuka barego ĝesi apostolo tarimari na Iesu Vereĝauka ĝena variĝisi-ĝenoĝoi ĝevari-fuato-ĝoi, ema Barau ĝena namo e varevare-bara ĝia mabarari iatari ai ebuburiĝoato. ³⁴ Ĝia fakari ai ta maki asi erabuto-ĝoi. Korana ma ĝeri tano o numa tarimari na, moĝeri numa e tano ĝevoivoi-iaĝirito-ĝoi, benamo davari moniri tu ĝeĝwa-iaĝorito-ĝoi, ³⁵ Apostolo ĝoirari ai ĝetore-taririto-ĝoi. Benamo mabarari ĝevini-ilailarito-ĝoi, tata ĝena rabu ilailanai.

³⁶ Iosefa tu apostolo na arana ĝevatoato Banabas, anina tu “Velaunaĝi Tarimana”. Ĝia tu Levi doĝorona, Saipras motumotunai emaĝurito. ³⁷ Ĝia ĝena tano evoiato, benamo voina monina tu eĝwa-iaĝoato, apostolo kwakuri koranai ea tore-tariato.

5

Anania e Safra

¹ A tau ta etanuto-ĝoi arana Anania, ĝaraĝona arana tu Safra. Anania na ĝeri tano ta ea voivoi-iaĝiato, ĝaraĝona na maki eĝabi-raĝeato. ² Senaĝina mo tano monina kwana tu eĝabi-tariato, ma kwana reke ta moĝo eĝwa-iaĝoato apostolo ĝoirari ai ea tore-tariato. Mo veiĝa eveiato ĝaraĝona tu ma ribana. ³ Benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Anania, karase nai Satani na beboroĝimu, benamo Iauka Veaĝa boĝofaia, tano monina kwana tu ĝoi ĝemu boĝabi-taria? ⁴ Rogosi boro voia nai tu, tano tu ĝoi ĝemu, ene? Ma beĝe voia murinai maki moni tu ĝoi ĝemu. Kara botuĝamaĝia nai, mai veiĝa bono veia bosi? Ĝoi na tu dia tarimarima boĝofari, senaĝi Barau boĝofaia.” ⁵ Anania na mo guruĝa eseĝaĝiato nai, eketo-tarito, emaseto. Benamo mo veiĝa eĝorato varina ĝeseĝaĝiato tarimari mabarari ĝegari-rakavato. ⁶ Benamo tarima variĝuri ĝevariĝisito, Anania tauĝanina dabuĝa na ĝeseĝoato, ĝeĝwarosiatu, benamo ĝea guriato.

⁷ Hora toitoi kavana murinai, ĝaraĝona ema raka-toĝato, senaĝi ĝia kara eĝorato tu asi ribana. ⁸ Petero na edanaĝiato, ekirato, “Nokira-varagu, ĝomi taumi ruarua na tano monina boĝo ĝabia tu maiĝa moĝo ba?” Ĝia evaĝaveseto, ekirato, “Oj, voina tu maniĝa moĝo.” ⁹ Benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Karase nai ĝoi ma ĝaraĝomu ĝesi nuĝami ĝovaĝa-sebonarito, Vereĝauka Iaukana ĝoĝofaiato? Noboĝe, ĝoi ĝaraĝomu beĝe guria tarimari tu ĝatama-bokai ĝeruĝa-taĝoni, ĝia na ĝoi maki ma ĝeĝwa-rosimuni.” ¹⁰ Mo

horai moĝo ĝia Petero kwakuna koranai eketo-tarito, emaseto. Benamo mo tarima variĝuri ĝeraka-toĝato, ma ĝeĝitaiato mase, benamo tauĝanina ĝeĝwa-rosiato, ĝaraĝona sevinai ĝea guriato. ¹¹ Ekalesia mabarana e varina ĝeseĝaĝiato tarimari mabarari gari baregona na eĝabirito.

Vetoĝa e veiĝa boruri

¹² Vetoĝa e veiĝa boruri ĝutuma apostolo na tarimarima ĝoirari ai ĝeveirito-ĝoi. Ma Iesu ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi tarimari mabarari tu “Solomona Ĝena Touraĝe” ai ĝevegogoto-ĝoi. ¹³ Asi veĝabidadama tarimari na ĝevaĝa-raĝerito-ĝoi, senaĝi ĝegarito-ĝoi, be ĝia ĝesi asi ĝea vegogoto-ĝoi. ¹⁴ Senaĝi tau e vavine tu ĝutuma lelevaĝi na Vereĝauka ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi. Mo ĝevaĝa-moĝonito-ĝoi tauri e vavineri tu mabarari apostolo ĝeri doĝoro ai ĝerakaraka-toĝato. ¹⁵ Apostolo na ĝeveirito-ĝoi veiĝari tarimarima na ĝeribarito, benamo keve tarimari ĝeĝwa-rosirito dabara ĝana, benamo genagena fatari ai e gedai ĝetorerito, Petero bene raka-vanaĝi nai, iouiouna na bene iauka-tariri ĝana. ¹⁶ Ema tarimarima ĝutuma-bara Ieruselema sevina vanuĝari na keve tarimari e iauka rakavari na ĝeboroĝirito tarimari ĝeĝwa-iaĝorito, benamo mabarari ĝenamoto.

Apostolo tarimari ĝevaĝa-midigu midigurito

¹⁷ Benamo Rubu Veaĝa verena baregona ma karona Sadukea doĝorona ĝesi, apostolo tarimari ĝeri ai ĝemama-rakavato. ¹⁸ Ĝia na apostolo tarimari ĝeĝabi-taririto, benamo dibura numai ĝebiri-ĝaurito. ¹⁹ Senaĝi mo boĝi Vereĝauka ĝena aneru na dibura numa ĝatama bokana erovoato, benamo apostolo eĝori-rosirito, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, ²⁰ “Ĝoiaĝo, Rubu Veaĝanai boĝono ruĝa, benamo mai maĝuri variĝuna mabarana tarimarima ĝeri boĝono kiraĝia.” ²¹ Boĝiboĝi iamio-iamonai Rubu Veaĝai ĝeraka-toĝato, aneru na ĝevaĝa-guruĝarito ilailanai tarimarima ĝevaĝa-ribarito.

Rubu Veaĝa verena baregona ma karona ĝesi ĝeraĝasito, benamo kanisoro tarimari e Isaraela vereri mabarari ĝekea-vegogorito, benamo dibura numa ĝana ĝevetuĝu-iaĝoto, apostolo tarimari urari na. ²² Senaĝi vetuĝunaĝi tauri dibura numai ĝea raĝasito nai tu, apostolo tarimari asi ĝedoĝaririto. Benamo ĝeĝenoĝoito, ĝea kira-vararito, ĝekirato, ²³ “Dibura numana ĝatama bokana tu biribiri, ema ĝitaĝau tarimari maki ruĝataĝo; senaĝi ĝatama-boka baĝa rovo-fakaia nai tu, apostolo ta tu asi baĝa ĝoitaĝoa.”

²⁴ Rubu Veaĝa ĝitataĝona tarimana baregona e Rubu Veaĝa vereri baregori na mo guruĝa ĝeseĝaĝiato nai tu, ĝeiauvoiauvo-rakavato, asi ribari mo veiĝa anina tu kara. ²⁵ Ĝedaradarato-ĝoi nuĝanai tu, tarima ta eraka-toĝato, benamo ekirarito, ekirato, “Ĝoseĝaĝi! Dibura numai ĝobiri-ĝaurito tarimari tu Rubu Veaĝai ĝeruĝa-taĝoni, ma tarimarima ĝevaĝa-ribarini.” ²⁶ Benamo Rubu Veaĝa ĝitaĝauna tarimana baregona ma ĝena mero ĝesi apostolo tarimari ĝea ĝori-ĝenoĝoirito. Asi ĝevei-guguraĝirito, korana tarimarima na fore na beĝe ĝidararini garina.

²⁷ Ĝeĝori-toĝarito, kanisoro ĝoiranai ĝevaĝa-ruĝarito, benamo Rubu Veaĝa verena baregona na edanaĝirito, ekirato, ²⁸ “Ĝai na guruĝa gwaĝiĝina ĝavinimito, mai tarima aranai asi boĝono vevaĝa-riba, senaĝi ĝoĝitaia, ĝomi na kara boĝo veia! Ĝomi ĝemi vevaĝa-riba boĝo vaĝa-rega rovorovoa, benamo Ieruselema mabarana varau beĝaua, ema ĝomi ĝourani ĝia ĝena mase tu ĝai baĝana daĝa.”

²⁹ Petero e apostolo kotari ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Ĝai tu Barau ĝena ura baĝa korana-iaĝiani, dia tarimarima ĝeri ura. ³⁰ Iesu tu ĝomi na

satauro tuḡunai ḡoikoko-kauato nai, ḡovaḡi-maseato, senaḡi ḡita tamara ḡeri Barau na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato. ³¹ Barau na eḡabi-vaishiato, ḡia aroribanai evaḡa-ruḡaiato, Veḡitaḡau Verena e Vevaḡa-maḡuri Tarimanai evaḡa-iaḡoato. Isaraela tarimari bene vaḡa-vetuḡamaḡi-kureri, ema ḡeri rakava bene tuḡamaḡi-fitoḡari ḡana. ³² Gai tu mai dagara kiraḡi-foforirini. Mo Iauka Veaḡa na maki maiḡeri dagara ekiraḡi-foforirini. Mo Iauka Veaḡa tu Barau na ḡia ḡeseḡaḡi-viniani tarimari mabarari evinirito.”

³³ Kanisoro tarimari na mai guruḡa ḡeseḡaḡiato nai tu ḡebaru-rakavato, ma ḡeri ura mo apostolo tarimari tu ḡevaḡi-maseri moḡo. ³⁴ Senaḡi ḡia fakari ai Farisea tarimana arana Gamaliel, taravatu evevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi, ema tarimarima mabarari na ḡegubakauato-ḡoi tarimana, kanisoro nuḡari na eruḡa-vaishito. Benamo ekirato, moḡeri apostolo tarimari ḡeḡoriro-siri roḡo. ³⁵ Benamo ḡia na kanisoro vegogona ekiraiato, ekirato, “Isaraela tarimami, maiḡeri tarima kamasi ḡoveiri ḡotoni ḡenai boḡono tuḡamaḡi-ginikau. ³⁶ Ġaro kotari varau beḡe iaḡo, Teuda eruḡa-vaishito, evekiraḡito, ḡia tu tarima baregona ta, benamo tarima sinau vasivasi (400) kavana ḡia ḡesi ḡekauto. Senaḡi ḡia ḡevaḡi-maseato nai tu, ḡena tarimarima mabarari ḡeraga-rovorovoto; mo doḡoro toma tu asiḡina maia. ³⁷ Moḡa murinai tu Iudas, Galilea tauna, tarimarima arari toretoreri o sensisi ḡabigabina ḡarori ai efoforito, ḡia maki ḡutuma-bara eḡori-kaurito, senaḡina ḡia maki ḡevaḡiato nai, ḡena tarimarima tu ḡeraga-rovorovoto. ³⁸ Moḡa lorinai initoma veiḡanai, au na akiramini, mai tarima ḡoraga-kwaneri, ema ḡeri ai kara ta asi boḡono veia. Korana bema ḡeri boioḡa e ḡauvei maiḡeri tarimarima ḡerina eiaḡomani nai tu berekwa-rekwani. ³⁹ Senaḡi bema mai tu Barau ḡenana eiaḡomani nai tu, ḡomi na maiḡeri tarima tu asi ilaila boḡo kourini bene. Asi namo Barau boḡo vetari-viniani!”

Kanisoro na Gamaliel ḡeseḡaḡi-viniato. ⁴⁰ Benamo apostolo ma ḡekea-toḡarito, ḡekwaririto, benamo ḡekirarito, Iesu aranai asiḡina ḡinavaḡi ma beḡene vevaḡa-riba ḡenoḡoi; benamo ḡetuḡu-rakarito. ⁴¹ Apostolo na kanisoro vegogona ḡeraga-kwaneato ma iakuri ḡesi, korana Barau na eḡabihidirito, ḡia tu ilaila Iesu aranai maiaka beḡe ḡabiani bene. ⁴² Benamo ḡaro vanaḡivanaḡi ai Rubu Veaḡai e tarimarima ḡeri numa nuḡari ai Vari Namona ḡevevaḡa-ribato-ḡoi e ḡeḡobata-iaḡiato-ḡoi, ḡekirato-ḡoi, Iesu tu Keriso.

6

Vevaḡa-kava tarimari imaima ruarua (7)

¹ Moḡeri ḡaro ai Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari tu ḡeḡutuma-iaḡoto-ḡoi. Ma Iuda tarimari, Grik garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari, e Heberu garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari fakari ai veḡareveḡare eḡorato. Grik garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari ḡekirato, ḡia ḡeri vabu tu ḡaro tata ḡaniḡani ḡevareto-ḡoi nai tu ḡevaḡa-raburito-ḡoi. ² Moḡa lorinai apostolo gabanana ruarua (12) na Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari mabarari ḡekea-vegogorito, benamo ḡekirato, “Gai na ḡaniḡani varevarena uranai, Barau ḡena guruḡa asi baḡa vari-fiuanu tu asi maoro. ³ Moḡa lorinai, tarikakagu mabarami, ḡomi vefakami ai tau imaima ruarua (7) ḡoḡabi-viriḡiri, variri namo tarimari, Iauka Veaḡa na e iaunega na ḡevonuto tarimari; benamo mai ḡauvei ḡia baḡana vini-vanaḡiri. ⁴ A ḡai tauḡema ḡema taimi mabaranai tu ḡauḡau e ḡobatai baḡana torea.”

⁵ Apostolo tarimari ḡeri boioḡa ḡia mabarari na ḡeikua-iaḡiato. Benamo ḡia na mai tau maiḡeri ḡeḡabirito: Stefano, veḡabidadama na e Iauka Veaḡa

na evonuto tarimana; e Filipo; Prokoro; Nikanoro; Timon; Pamena; e Nikolas, Antioka tarimana senaĝi Iuda tarimari ĝeri toma-rakariĝo ekorana-iaĝiato-ĝoi. ⁶ Ĝia na mai tau maĝeri apostolo ĝoirari ai ĝevaĝa-ruĝarito, benamo apostolo na ĝia iatari ai ĝeĝurigurito ema apostolo ĝimari ĝia iatari ai ĝetore-kaurito.

⁷ Benamo Barau ĝena guruĝa eraga-rovorovoto. Ema Iesu korana-iaĝina tarimari Ierusalemaj ĝevovoka-ĝarimoĝito, ema Rubu Veaĝa vereri ĝutuma gorogoro na maki Barau ĝena guruĝa ĝeĝabi-raĝeato, benamo ĝeveĝabidadamato.

Stefano ĝeĝabi-tariato

⁸ Stefano tu Barau ĝena varevare-bara e seĝuka na evonuto tarimana, ĝia na nuĝa-farevaĝi veĝari boruri baregori tarimarima ĝoirari ai eveirito-ĝoi.

⁹ Senaĝi vekira-fitoĝa barego evariĝisito. Iuda tarimari ĝeri rubu doĝorona ta ĝekiraĝirito-ĝoi “Ruĝavaĝi tarimari”. Ĝia ema Iuda tarimari, Kurene e Alesandria na ema Kilikia e Asia tanobara na ĝeiaĝomato tarimari, Stefano ĝesi ĝeveĝare-veĝareto. ¹⁰ Senaĝi Stefano ĝena guruĝa tu asi ĝelautariato-ĝoi, korana ĝia tu Iauka Veaĝa na eviniato-ĝoi iauneganai eguruĝato-ĝoi.

¹¹ Benamo ĝia na tarima kotari nuĝari ĝeĝanirito beĝene kira, “Ĝai na Stefano ĝaseĝaĝiato, ĝia na Mose e Barau ekira-fitoĝarito.” ¹² Mo dabarai ĝia na tarimarima, e Iuda vereri, ema taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari ĝekira-vaisivaisirito. Ĝia Stefano ĝenai ĝeiaĝoto, ĝea ĝabi-tariato, benamo Iuda ĝeri kanisoro ĝoirana ĝana ĝeĝori-iaĝoato. ¹³ Monai beĝene ĝofaĝofa ĝana vevaĝa-bade tarimari kotari ĝeĝori-toĝarito, benamo ĝekirato, “Mai tarima na tu ĝaro mabarari ai ĝita ĝera Rubu Veaĝana e Mose ĝena taravatu ekira-fitoĝarini. ¹⁴ Ĝai na ĝaseĝaĝiato, ekirato, ‘Iesu, Nasareta tarimana, na mai Rubu Veaĝana bevaĝa-rakavaiani, ema Mose na evinirato veĝari mabarari bevaĝa-iraurini.’ ”

¹⁵ Kanisoro ai ĝevegogo-taĝoto-ĝoi tarimari mabarari na Stefano ĝeĝita-karakaraiato, ema ĝoirana ĝeĝitaiato tu noĝa moĝo aneru ta ĝoirana.

7

Stefano ĝena ĝobata

¹ Benamo Rubu Veaĝa verena baregona na Stefano edanaĝiato, ekirato, “Maĝeri guruĝa tu moĝoni ba?” ² Stefano na evaĝa-veserito, ekirato, “Tarikakagu e tamagu mabarami, au ĝoseĝaĝigu! Ĝita senera Aberahamo Haran vanuĝanai roĝosi roĝo berea tanu nai, mareva barego Barauna ĝia ĝenai efororito Mesopotamia ai, ³ benamo ĝia ekiraiato, ekirato, ‘Ĝemu bese e tanobara noiaĝuia, benamo au na bavaĝa-ĝitamuni tanobarana ĝana bono iaĝo.’ ⁴ Benamo ĝia na Kaldea tanobarana eraga-kwaneato, benamo Haran ai ea vanuĝato. Ma tamana emaseto murinai, Barau na etuĝu-iaĝomaiato initoma ĝotanua-iaĝiani tanobarana ĝana. ⁵ A Barau na Aberahamo tu ĝena tano misina kota maki asi eviniato. Kwaku vaĝa-ruĝatarina gabuna ilailanai misina kota maki asi eviniato. Senaĝi Barau eguruĝa-toreto ĝia na tano ta beviniani, ĝia e ĝia murina na beĝe ĝorani tarimari na tano ta beĝe ĝaunaiani ĝia ĝeri. Mo ĝaro ai Aberahamo tu asi natuna. ⁶ Barau na ma evaĝa-guruĝaiato, ekirato, ‘Goi ĝemuna beĝe ĝorani beseri tu tano boruna tai beĝe tanuni. Ma laĝani sinau vasivasi (400) mo gabu tarimari ĝeri vetuĝunaĝi tarimari ai beĝe vaĝa-iaĝorini e beĝe vaĝa-midigu midigurini.’ ⁷ Barau ma ekirato, ‘Isaraela tarimari na vetuĝunaĝiri ĝeiaĝo-vinini beseri tu

au na havevaġa-maoro vinirini, moġa murinai ġia tu mo tano na beġe raka-rosini, mai gabu ai au beġema toma-rakariġo viniguni.’ ⁸ Benamo Barau na Aberahamo kefi-lamavaġi veġana eviniato, mo tu ġia ġena kiraġitore vetoġana. Benamo Aberahamo na Isako evaġa-ġoraiato, ma ġaro vaġa-imaima toitoina (8) murinai tauġanina kefina elama-vaġiato. Moġa murinai Isako na Iakobo evaġa-ġoraiato, ma Iakobo na ġera doġoro ġedebbarini tarimari gabanana ruarua (12) evaġa-ġorarito.

⁹ Doġoro debari tarimari Iosefa ġenai ġemamato, benamo Aigupito tarimari ġeri ai ġevoivoi-iaġiato. Senaġina Barau tu Iosefa ġesi, ¹⁰ ema ġena dabara doko mabarari ġerina evaġa-maġuriato. Barau na Iosefa iaunega eviniato, ema Pharao, Aigupito verena, nuġana evaġa-namoato Iosefa ġenai, benamo Pharao na eura-viniato ema seġuka eviniato, Aigupito tanona ema ġia ġena numa tarimari e farefareri bene ġita-ġauri.

¹¹ Benamo Aigupito tanona mabarana ema Kanana tanona mabaranai doġe ġeġorato, monana vito e nanu mase baregona evaġa-ġoraiato, benamo ġita senera tu asi ġeri ġaniġani doġari dabarana. ¹² Senaġina Iakobo eseġaġito Aigupito tu ma widina, benamo ġia na ġita senera etuġu-iaġorito, mo tu ġia ġeri iaġoiġo giniguinena. ¹³ Ma ġeri iaġoiġo vaġa-ruaruanai Iosefa tauġena kakana e tarina ekira-vararito ġia tu deikara, benamo Pharao na Iosefa ġena bese eribaiato. ¹⁴ Moġa murinai Iosefa evetuġuto, tamana Iakobo ma ġena bese ġeri ai Aigupito ġana beġene iaġoma ġana. Iakobo besena Kananai tu mabarana gabana imaima ma gabana ruarua imaima (75). ¹⁵ Benamo Iakobo Aigupito ġana evariġoto, monai ġia e ġita senera ġemaseto. ¹⁶ Ġia tauġaniri tu Sekem ġana ġeġwa-ġenoġoi iaġorito, benamo monai ġea guririto. Mo gara gabuna tu Aberahamo na Hamora naturi ġerina moni na evoiato.

¹⁷ Barau na ġena kiraġitore Aberahamo ġenai bevaġa-moġoniani ġarona ekavinaġito-ġoi nai tu, ġita ġera tarimarima Aigupito ai ġeġutuma-gorogoroto. ¹⁸ Ma moġa murinai tu vere ta na Aigupito eġita-ġauato. Mo vere moġa tu asi ribana Iosefa. ¹⁹ Ġia na ġita senera eġofarito-ġoi e evaġa-midigu midigurito-ġoi, ema ekirarito-ġoi, naturi raraka-rarakari ġeri numa na beġene tore-rosiri, beġene mase ġana. ²⁰ Mo negai Mose emaġurito. Ma Mose eġorato nai, marevana tu namo vedaurea. Ma ġia tu ġue toitoi tamana ġena numai ġenariato, ²¹ benamo numa na ġetore-rosiato nai tu, Pharao natuna ġuiatona na eġabiato, benamo natunai evaġa-iaġoato. ²² Mose tu Aigupito ġeri riba e iaunega mabarana ġevaġa-ribaiato, ema ġena guruġa e veġa ma seġukari tarimanai eiaġoto.

²³ Ma ġena maġuri laġanina gabana vasivasi (40) eġabiato, benamo karona Isaraela tarimari nea raka-ġitari etato. ²⁴ Ġia na Aigupito tarimana ta eġitaiato, Isaraela tarimana ekwariato-ġoi, benamo ġia eiaġoto gogobana eragato, benamo mo Aigupito tarimana evaġi-maseato. ²⁵ Mose mataboru ekirato tu ġena tarimarima beġe tuġamaġi-fakani, ġia ġenana Barau na Isaraela tarimari bevaġa-maġuririni, senaġi moġa Isaraela tarimari na tu asi ġeriba-maoroato. ²⁶ Ma elaġanito nai, ġia na Isaraela tarimari ruarua eġitarito ġevevaġito-ġoi, benamo nevaġa-mainori ġana ekirarito, ekirato, ‘Ġomi tau ruarua, ġoseġaġi, ġomi tu tarikaka moġo ruarua, ma kara dainai tu taumi ruarua ġovevaġini?’ ²⁷ Senaġi vevaġi ekoraiato tarimana na Mose edori-veġitaiato, benamo ekirato, ‘Ġoi tu deikara na ġai ġema vere ema toto-iobukaiobuka tarimanai evaġa-iaġomuto? ²⁸ Ġoi ourani tu ġoraġani Aigupito tarimana ovaġi-maseato kavana au novaġi-masegu otoni?’ ²⁹ Mose na mo

guruḡa eseḡaḡiatio, benamo eraga-kwareḡato, Midian ḡana egari-rakato. Monai etanuto-ḡoi nuḡanai natuna ruarua ḡemaḡurito.

³⁰ Laḡani gabana vasivasi (40) ḡekorito murinai, aneru ta tano fakanai Sinai ḡorona sevinai Mose ḡenai efoforito. Mo aneru tu ḡau ruguruguna ḡenai karava morenai eiaḡoto, benamo Mose ḡenai efoforito. ³¹ Mose na moḡa eḡitaiato nai, eḡabato; benamo nea ḡita-ginikaua ḡana eraka-kavinagi iaḡoto-ḡoi nuḡanai, Vereḡauka garona eseḡaḡiatio, maḡesi ekirato, ³² 'Au tu ḡoi senemu Aberahamo, Isako, e Iakobo ḡeri Barau.' Mose egari-rakavato, benamo asi eurato ma bene boḡe-iaḡo ḡenoḡoi. ³³ Barau na evaḡa-guruḡaiatio, ekirato, 'Ḡemu tamaka kwakumu na novei-vaḡiri, korana mani oruḡa-taḡoni gabuna tu tano veaḡana. ³⁴ Moḡoni, au ḡegu tarimarima Aigupito ai ḡevaḡa-midigu midigurini tu baḡitari ema ḡeri midigumidigu ḡabana guruna baseḡaḡiri nai, au bamariḡo tu navaḡa-maḡuriri ḡana. Toma noiaḡoma, au na ḡoi tu Aigupito ḡana atuḡu-ḡenoḡoimuni.'

³⁵ Mai Mose tu Isaraela tarimari na ḡeruḡaiatio tarimana. Maiḡesi ḡekirato, 'Ḡoi tu deikara na ḡai ḡema vere e toto-iobukaiobuka tarimanai evaḡa-iaḡomuto?' Mai tarima sebona moḡo tu Barau na etuḡuato bene vere e bene vevaḡa-maḡuri. Ema ḡia na maki ḡau rugurugunai karava moreri ai efoforito aneruna ḡenana evaḡa-kavaiatio. ³⁶ Ḡia na Isaraela tarimari Aigupito na eḡori-rosirito nai, nuḡa-farevaḡi veḡari e vetoḡa boruri eveirito-ḡoi, Aigupito nuḡanai e Davara Kakakakanai ema tanobara fakanai laḡani gabana vasivasi (40). ³⁷ Mai Mose sebona na Isaraela tarimari ekirarito, ekirato, 'Barau na ḡemi peroveta tarimana ta betuḡuani, au etuḡuguto kavana. Mo peroveta tu ḡomi ḡemi tarimarima ta.' ³⁸ Ḡia tu Isaraela tarimari ḡeri vegogo nuḡanai tano fakanai ḡita senera ema Sinai Ḡoronai evaḡa-guruḡaiatio aneruna ḡesi monai. Ḡia na Barau ḡena maḡuri guruḡana Barau ḡenana eḡabiatio, ḡita ma bene vaḡa-ribara ḡana.

³⁹ Senaḡina ḡita senera asi ḡeurato ḡena guruḡa beḡene ḡabi-raḡea, ema ḡia ḡekira-fitoḡaiatio ema nuḡari ai ḡeri ura tu Aigupito ḡana ma ḡeḡenoḡoi. ⁴⁰ Ḡia na Arona ḡekiraiatio, ḡekirato, 'Ḡita ḡera barau tari noveiri, ḡita ḡoirarai beḡene raka ḡana. Korana mai Mose ḡita Aigupito na eḡori-rosirato tarimana tu ḡita asi ribara kamasi ta bevei bene.' ⁴¹ Mo ḡaro ai ḡia na boromakau natuna kavana kwaivakukuna ḡeveiatio. Benamo mo kwaivakuku ḡoiranai ginitaḡo dagarari ḡea toreto ema ḡeḡani-verekoto. Tauḡeri ḡimari na ḡeveiatio dagarana ḡeverere-viniatio. ⁴² Benamo Barau eraka-veḡitatio, ma Isaraela tarimari evini-iaḡorito, guba visiguri beḡene toma-rakariḡo viniri ḡana. Mo tu peroveta tarimari ḡeri bukai ḡetoreato ilailanai, ekirani,

'Isaraela tarimami! Laḡani gabana vasivasi (40) tano fakanai ḡovaḡirito-ḡoi mamoeiri, boromakauri, e ginitaḡo dagarari tu dia au ḡegu.

⁴³ Mo tu kwaivakuku barauna Molok ḡena farai rubuna, ema ḡemi barau Refan ḡena visigu iouiouna ḡoḡwaiatio-ḡoi; moḡeri kwaivakuku tu ḡomi na ḡoveirito, boḡono toma-rakariḡo viniri ḡana.

Moḡa lorinai au na ḡomi batuḡu-rakamini Babulona mo rekena ḡana.'

⁴⁴ Ḡita senera tanobara fakanai ḡetanuto-ḡoi nai tu, farai rubuna maki ḡia ḡesi. Mo farai rubuna Barau na ḡena guruḡa moḡoniri evaḡa-foforirito-ḡoi. Mo farai rubuna ḡeraḡaiatio tu Barau na Mose ekira-varaiatio lorinai, ema Mose na farai rubuna vetoḡana eḡitaiatio ilailanai moḡo ḡeveiatio. ⁴⁵ Moḡa murinai ḡita senera na mo farai rubuna tamari ḡerina ḡeḡabiatio, benamo Iosefa ḡena veḡorikau neganai ḡeḡwakau-iaḡoato irau bese tarimari tu ḡita

senera ġoirari ai Barau na ġeri tano na elai-veġitarito. Mo farai rubuna monai etanuto mo, Davida ġena nega. ⁴⁶ Davida na Barau ġena vevaġa-namo eġabiato, ema enoġinoġito, monai Iakobo ġena Barau ġena tanu numana bene ragaia etato. ⁴⁷ Senaġina Solomona na vau ġena numa eragaiato.

⁴⁸ Senaġi Iaru-korokoro Barauna tu tarimarima ġimari na ġeragarini numari ai tu asi etanuni, peroveta tarimana ekirani kavana,

⁴⁹ ‘Vereġauka ekirani,

“Guba tu au ġegu terona,

ema tanobara tu au kwakugu vaġa-ruġatarina gabuna.

Be, au ġegu numa tu kamasi-kamasi na boġo ragaiani?

Au ġegu iaġaraġi gabuna tu aiġa?

⁵⁰ Maiġeri dagara mabarari

au ġimagu na asi aveirito, ei?” ’

⁵¹ Stefano ma eguruġato, ekirato, “Kira-ġuirraġi tarimami! Ġomi nuġami e seġami tu Barau asi ġeura-viniani tarimari kavari. Ġomi tu senemi ġeveito-ġoi kavari ġoveini, vanaġivanraġi Iauka Veaġa ġolai-veġitaiani! ⁵² Kamara peroveta tu ġomi senemi na asi ġevaġa-midigu midiguato? Ġia na tu Vei-iobukaiobuka Tarimana ġena iaġoma ġekiraġi-fofori guineato tarimari tu ġevaġi-maserito. Ma toma ġomi na tu Iesu boġo revaia e boġo vaġi-debaia.

⁵³ Barau ġena taravatu aneru na ġeġwa-mariġoato tu ġomi na ġoġabiato, senaġina asi ġokorana-iaġiato.”

Stefano forena ġeġidara-maseato

⁵⁴ Ġia na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebaru-rakavato, gadikari maki ġeġara-taririto Stefano ġenai. ⁵⁵ Senaġi Stefano tu Iauka Veaġa na evaġa-vonuato, egaga-raġeto guba ġana, benamo gubai Barau marevana baregona eġitaiato, ema Iesu eġitaiato Barau aroribanai ruġataġo. ⁵⁶ Benamo ekirato, “Ġoboġe! Guba bevekeo-faka aġitaiani, ema Tarimarima Natuna tu Barau aroribanai eruġa-taġoni!”

⁵⁷ Mo guruġa ġeseġaġiato nai tu, ġimari na seġari ġekou-ġaurito vau ġefararato. Benamo mabarari vaġa-sebo ġia ġeraga-viniato, ⁵⁸ ġeġabiato, benamo siti murina ġana ġeinu-rosiato, benamo fore na ġeġidaraiato. Ma vaġa-moġoni tarimari ġeri dabuġa tu futua ta arana Saulo, ġia kwakuna koranai ġetorerito. ⁵⁹ Ġeġidaraiato-ġoi nuġanai, Stefano eġurigurito, ekirato, “Iesu Vereġauka o, au iaukagu noġabi-raġea.” ⁶⁰ Evetui-tarito, benamo ma taġina ġesi ekea-raġeto, ekirato, “Vereġauka o, ġeri veiġa rakavana maiġa voina asi bono viniri.” Moġesi eguruġato, benamo emaseto.

8

¹ Saulo na Stefano vaġimasena tu eġabi-raġeato.

Ekalesia vaġa-midigumidiguna e lai-lautilusina evesinato

Mo ġaro ai Ierusalem nuġanai ekalesia vaġa-midigumidiguna e lai-lautilusina baregona evesinato. Veġabidadama tarimari mabarari ġeragarovorovoto, Iudea e Samaria tanori mabarari ġana ġeiaġoto, senaġi apostolo tarimari ġereġari moġo ġeraga-kwanerito. ² Barau korana-iaġina tarimari kotari na Stefano taġina ġevei-rakavato e ma taġiri ġesi ġekeuato, benamo ġea guriato. ³ Senaġina Saulo na tu ekalesia nevaġa-rakava korikoria etato. Numa tata nuġari ai eraka-toġato-ġoi, benamo veġabidadama tauri e vavineri einu-rosirito-ġoi, ma eġabi-iaġorito-ġoi dibura numai ea biri-ġaurito.

Filipo Samaria ai eġobato

⁴ Ġevaġa-karovorito tarimari tu ġeiaġoto gaburi ai Barau ġena guruġa ġea ġobata-iaġiato. ⁵ Filipo tu Samaria vanuġana baregona ġana eiaġoto, monai Keriso varina ea fiuato. ⁶ Ġutuma na Filipo ġena guruġa ġeseġaġiato ema nuġa-farevaġi veġari eveirito ġeġitarito nai, ġia mabarari na ġeseġaġi-vini magomagoato. ⁷ Iauka rakavari tarimarima ġutuma ġerina ma ġabari ġesi ġeraka-vaġito, ema tauġaniri tavi tari ġemaseto tarimari e kwaku rakava tarimari ġutuma ġenamoto. ⁸ Moġa lorinai mo Samaria vanuġana nuġanai iaku baregona eġorato.

⁹ Mo vanuġai tarima ta etanuto-ġoi arana tu Simona. Guinenai ġena meġameġa e ġora veġari na Samaria tarimari evaġa-ġaba rakavarito-ġoi. Tauġena evekiraġito-ġoi, ġia tu varaġe rakava, ¹⁰ ema tarimarima mabarari mo vanuġa nuġanai misina na beiaġo mo baregona na ġeseġaġi-viniato-ġoi, ema ġekirato-ġoi, “Mai tarima tu mo Barau ġenana eiaġomato seġukana ġekiraġiani ‘Seġuka Baregona’.” ¹¹ Ġia ġeseġaġi-viniato, korana ġaro barego vedaurea ġia ġena meġameġa veġari na evaġa-ġabarito. ¹² Senaġi Filipo na Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani maiġa), Varina Namona e Iesu Keriso arana varina eġobata-vinirito nai, tau e vavine na ġevaġa-moġoniato, benamo ebatatorito. ¹³ Simona na maki evaġa-moġoniato, benamo babatiso eġabiato. Moġa murinai Simona na Filipo ekaferi-kaferiato, ma Filipo na seġuka veġari baregori e vetoġa boruri eveirito-ġoi nai, eġaba-rakavato.

¹⁴ Apostolo tarimari Ierusalemaj ġetanuto-ġoi ġeseġaġito, Samaria tarimari na tu varau Barau ġena guruġa ġeġabi-raġeato, benamo Petero e Ioane ġetuġu-iaġorito Samaria ġana. ¹⁵ Tauri ruarua ġeraġasito nai tu, veġabidadama tarimari iatari ai ġeġauġauto, Iauka Veaġa beġene ġabia ġana. ¹⁶ Korana Iauka Veaġa ġia ta iatari ai tu roġosi roġo bere raka-riġo. Ġia tu Iesu Vereġauka aranai moġo babatiso ġeġabiato. ¹⁷ Petero e Ioane ġimari ġia iatari ai ġeveġabikauto, benamo ġia na Iauka Veaġa ġeġabiato.

¹⁸ Simona na apostolo tarimari eġitarito, ġimari ġetore-kaurito vau Iauka Veaġa ġeġabiato, benamo ġia na moni Petero e Ioane eduġi-vinirito, ekirato, ¹⁹ “Au maki mani seġuka ġovinigu, be ġimagu ta iatanai bana tore-kaua nai, Iauka Veaġa bene ġabia.”

²⁰ Senaġi Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġoi ma ġemu moni ġesi karava gabuna ġana ġoiġo, korana otuġamaġini Barau ġena varevare tu moni na bovoiani! ²¹ Mai ġauvei ai ġoi tu asi ġemu gabu, korana nuġamu tu asi roroġoto Barau ġoiranai. ²² Mai ġemu ura rakavana ġenana novetuġamaġi-kure, benamo Vereġauka nonoġia, betaġu ġia na maniġesi tuġamaġi ġeġevana oġabiani nuġamu ai maniġa betuġamaġi-fitogaiani. ²³ Korana aġitamuni, ġoi tu nuġa-ġirimaġirima na ovonuto, ema rakava na ebarububuġaumuto.” ²⁴ Benamo Simona na Petero evaġa-veſeato, ekirato, “Mani ġemi veġa, au iatagu ai Vereġauka nonoġia, be mani bokiraġiri dagarari ta au ġegu ai asi bene ġora.”

²⁵ Petero e Ioane na Vereġauka ġena guruġa ġekiraġi-foforiato e ġevari-fiuato murinai, Ieruselema ġana ġeġenoġoito. Ġeri ġenoġoi ai Samaria vanuġari vovokari Vari Namona ġeġobata-iaġiato.

Filipo e Itiopia tarimana baregona

²⁶ Vereġauka ġena aneru ta na Filipo evaġa-guruġaiato, ekirato, “No-variġisi, gabina (o south) rekena ġana noiaġo, bono iaġo mo, Ieruselema na Gasas ġana ġeiaġoni dabarana ġana. Mo tu tano fakana dabarana, tarima ta

asi etanuni.” ²⁷ Benamo evariĝisito, eiaĝoto. Eiaĝoto-ĝoi nuĝanai, Itiopia tarimana ta, dagi baregona tarimana, tu ĝena vanuĝa ĝana eĝenoĝoito-ĝoi. Ĝia tu Itiopia ĝitaĝauna vavinena baregona ĝena farefare eĝitaĝaurito-ĝoi tarimana baregona. Ĝia tu eunuko, (seuri ĝefararito tarimana). Ĝia Ierusalemata ĝana eiaĝoto tu, Barau benea toma-rakariĝo vinia ĝana. ²⁸ Ĝena ĝenoĝoi ai kariota iatanai etanukauto vau, Isaia peroveta tarimana ĝena buka eiavi-iaĝoato-ĝoi. ²⁹ Benamo Iauka Veaĝa na Filipino evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Noiaĝo, mo kariota sevinai bonoa raka.” ³⁰ Benamo Filipino kariota sevina ĝana eraga-iaĝoto, benamo mo tarima eseĝaĝiato, Isaia peroveta tarimana ĝena buka eiaviato-ĝoi. Benamo ekirato, “Mani guruĝa oiaviani anina ma ribamu ba?” ³¹ Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Au tu kamasi baribani. Mai tu tarima ta na bekira-varaguni vau bariba-maoroni.” Benamo Filipino ekiraiato, ekirato, “Kariotai noma raĝekau, be sevigu ai noma tanu.”

³² Ĝia na buka nuĝanai eiaviato-ĝoi toretorena tu maiĝa,
 “Ĝia tu mamoe kavana ĝeĝori-iaĝoato, beĝene vaĝi-masea ĝana;
 ema ĝia tu mamoe natuna kavana ĝuiri ĝefakosi-vaĝirini nai tu, mururi asi
 ĝekeorini,
 moĝesina kavana ĝia maki muruna asi ekeoato.

³³ Ĝetore-riĝoato e ĝena Kota dabarana ĝekouato.

Ĝena bese tarimari tu
 dei na bekiraĝirini?

Korana ĝena maĝuri tanobarai tu bema kori.”

³⁴ Eunuko tauna na Filipino enoĝiato, ekirato, “Nokira-varagu, mai peroveta tarimana na tu deikara moĝesi ekiraĝiato? Ĝia tauĝena evekiraĝito ba ta ekiraĝiato?” ³⁵ Benamo Filipino na mo toretore ĝenana ĝena guruĝa esinaiato, ema Iesu Varina Namona evaĝa-ribaiato.

³⁶ Mo dabara na ĝeiaĝoto nuĝanai, nanu gabuna tai ĝeraĝasito. Benamo mo eunuko tauna na Filipino ekiraiato, ekirato, “Noboĝe, nanu tu maiĝa, kara na au babatisogu elau-ĝauani?” [³⁷ Benamo Filipino ekirato, “Bema nuĝamu mabarana ĝesi ovaĝa-moĝoniani nai tu ba-babatisomuni.” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Oi, nuĝagu mabarana ĝesi avaĝa-moĝoniani Iesu Keriso tu Barau Natuna.”]

³⁸ Benamo ĝena draiva ekiraiato, kariota nevaĝa-ruĝataria, benamo kariota eruĝa-tarito. Filipino e eunuko tauri ruarua nanu ai ĝeraka-riĝoto, benamo Filipino na eunuko tarimana ebabatisoato. ³⁹ Tauri ruarua nanu na ĝeraĝekauto-ĝoi nai, Vereĝauka Iaukana na Filipino tu eĝabi-veĝitaiato. Eunuko tarimana na asi ma eĝitaiato, senaĝi ĝena iaĝoiaĝo dabara na eiaĝoto-ĝoi roĝo ma iakuna ĝesi. ⁴⁰ Filipino tu Asoto ai ma ea foforito. Monai vanuĝa mabarari ĝari eiaĝoto, Vari Namona ea ĝobata-iaĝiato-ĝoi, eiaĝoto mo Kaisarea ai eraĝasito.

9

Saulo evetuĝamaĝi-kureto

¹ Saulo roĝo Vereĝauka ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari vaĝa-rakavari e vaĝi-maseri guruĝari evei-gwadato-ĝoi ma baruna ĝesi. Benamo eiaĝoto Rubu Veaĝa verena baregona ĝenai, ² enoĝiato, vevaĝa-riba fefana bene torea, Damaseko ai Iuda tarimari ĝeri rubu bene viniri ĝana. Be, Iesu ĝekorana-iaĝiani tauri e vavineri monai bene doĝariri nai tu bene barubaruri, benamo Ierusalemata ĝana bene ĝori-ĝenoĝoi iaĝomari.

³ Benamo Saulo na Ierusalemā eiaḡuiato ma Damaseko ḡana eiaḡoto. Damaseko vanuḡa ekavinaḡiatio nuḡanai, asikauna mama ta guba na emoreto, ḡia enanagi-tariato. ⁴ Benamo ḡia tano ai eketo-tarito, ma garo ta eseḡaḡiatio, ekirato, “Saulo, Saulo! Kara dainai au ovaḡa-midigu midiguguni e olaiguni?” ⁵ Ḣia evedanaḡito, ekirato, “Vereḡauka, ḡoi tu deikara ei?”

Mo garo evaḡa-veseto, ekirato, “Au tu Iesu, ḡoi na au ovaḡa-rakavaguni tarimagu. ⁶ Senaḡi novariḡisi, vanuḡa baregonai noa raka-toḡa, monai vau tarima ta na bekiramuni kara ma bono vei.”

⁷ Ḣia ḡekavaiatio tarimari mabarari ḡeruḡa-tarito, asi ḡeguruḡato, korana garo tu ḡeseḡaḡiatio, a tarimana tu asi ḡeḡitaiatio. ⁸ Saulo tano na evariḡisito, matana eiaḡaiatio nai tu, dagara ta asi eḡitaiatio. Benamo karona na ḡimānai ḡeḡabito, Damaseko ḡana ḡeḡori-iaḡoato. ⁹ Ḣaro toitoi veḡata matana ebubuto asi eboḡeboḡeto, ema asi eḡaniḡanito e nanu o dagara ta asi eniuato.

¹⁰ Damaseko ai Iesu ekorana-iaḡiatio-ḡoi tarimana ta arana Anania, matavanaḡi ai Vereḡauka na evaḡa-guruḡaiatio, ekirato, “Anania!” Ḣia evaḡa-veseto, ekirato, “Ou! Vereḡauka, au maiḡegu.” ¹¹ Vereḡauka na evaḡa-guruḡaiatio, ekirato, “Novariḡisi, be dabara ta arana Roroḡoto Dabarana na noiāḡo. Bono iaḡo Iudas ḡena numa nuḡanai, Taso tarimana ta arana Saulo bono vedanaḡi-iaḡia, korana ḡia tu monai moḡa eḡuri-ḡurini. ¹² Ḣia na mata-vanaḡi ai tarima ta arana Anania beḡitaia, beraka-toḡa, ḡimana ḡia iatanai betore-kauri, matana bene fafa ḡana.”

¹³ Anania evaḡa-veseto, ekirato, “Vereḡauka, tarima ḡutuma na ḡegu ḡekiraḡito, mai tau na Ierusalemāi ḡoi ḡemu tarimarima veaḡari tu veiḡa rakava kwaikwairi evei-vinirini. ¹⁴ Ema Damaseko ḡana beiaḡoma tu Rubu Veaḡa vereri baregori na maoro ḡeviniatio, ḡoi aramu ḡevaḡa-raḡeani tarimari mabarari bene barubaruri e dibura numai bene toreri ḡana.”

¹⁵ Senaḡina Vereḡauka na ekiraiatio, ekirato, “Noiāḡo, korana mai tau tu au na varau aḡabi-viriḡiatio, bese irauirau tarimari e tanobara vereri baregori ema Isaraela tarimari ḡoirari ai au aragu bene kiraḡia ḡana. ¹⁶ Ema au na bavaḡa-ḡitaiani, ḡia au aragu bakunai tu midigumidigu vovoka roḡo beḡabini.”

¹⁷ Benamo Anania eiaḡoto, numai eraka-toḡato, ema ḡimana Saulo iatanai etore-kauato. Benamo ekirato, “Saulo tarikakagu, Vereḡauka Iesu, ḡia tu maiḡana oiaḡomato-ḡoi nai dabara tumanai ḡemu ai efororito tarimana. Ḣia na betuḡugu, korana matamu ma bene fafa ema Iauka Veaḡa na ḡoi bene vaḡa-vonumu ḡana.” ¹⁸ Asikauna dagara ta maḡani-kone ḡunari noḡa matana na eketo-vaḡito, benamo ma eboḡeboḡe-ḡenoḡoito. Moḡa murinai evaisi-raḡeto, benamo babatise eḡabiatio. ¹⁹ Eḡaniḡanito murinai, tauna ma ekokore-ḡenoḡoito.

Saulo Damaseko ai eḡobatato

Ma Saulo Damaseko ai tu ḡaro kotari roḡo ma etanuto, Iesu ḡekorana-iaḡiatio-ḡoi tarimari ḡesi. ²⁰ Ḣia asikauna rubu ḡana eiaḡoto, Iesu ea ḡobata-iaḡiatio, ekirato, “Iesu tu Barau Natuna.” ²¹ Saulo ḡeseḡaḡiatio tarimari mabarari nuḡari ḡefarevaḡito, benamo ḡekirato, “Mai tarima tu Iesu arana ḡekiraḡiani tarimari Ierusalemāi evaḡirini tarimana ene? Ema maiḡana beiaḡoma tu mai veiḡa sebona uranai bene ḡabiri, be Rubu Veaḡa vereri ḡeri ai bene ḡori-ḡenoḡoi-iaḡori ḡana ene?”

²² Senaḡi Saulo ḡena ḡobata seḡukana tu ebaregoto-ḡoi. Ḣena guruḡai Iesu evaḡa-moḡoniatio-ḡoi, moḡoni Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraḡi-toreato

vevaḡa-maḡuri tauna). Mo guruḡa Iuda tarimari Damaseko ai ḡetanuto-ḡoi tarimari tu asi ḡeri vaḡa-veve dabarana.

²³ Ġaro ḡutuma ḡekorito murinai, Iuda tarimari ḡevegogoto, Saulo vaḡi-masena dabarana ḡeboioḡaiato; ²⁴ senaḡi kara ḡeboioḡaiato dagarana tu tarima tari na Saulo ḡekira-varaiato, be eribaiato. Boḡi-laḡani vanuḡa barana ḡatama bokari ḡeḡita-ḡaurito-ḡoi, ḡia beḡene vaḡia uranai. ²⁵ Senaḡi boḡi ta Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari na ḡeḡabiato, boseḡai ḡeḡuraiato, benamo vanuḡa maḡuna murikana na ḡetuḡu-riḡoato.

Saulo Ierusalemā ai

²⁶ Saulo Ierusalemāi ea votuto nai tu, ḡena ura Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari ḡesi beḡene tanu-vegogo, senaḡi ḡia mabarari na ḡegari-viniato, korana asi ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi, ḡia tu moḡoni korikori Iesu ḡena mero. ²⁷ Senaḡi Banabas na ea ḡoriato, apostolo tarimari ḡeri ai eḡori-iaḡoato. Ġia na vau ḡeri ekiraḡito, Saulo na Vereḡauka dabarai kamasi eḡitaiato, ema Vereḡauka na eguruḡa-viniato. Ema ekira-vararito, kamasi Saulo tu Damaseko ai ma kokorena ḡesi, asi egarito, Iesu aranai eḡobatato nai. ²⁸ Moḡa lorinai Saulo ḡia ḡesi ḡetanuto-ḡoi ema Ierusalemā mabararai eḡobatato-ḡoi Vereḡauka aranai ma kokorena ḡesi. ²⁹ Grik garo ai ḡeguruḡato-ḡoi Iuda tarimari ḡesi ḡeguruḡato-ḡoi e ḡeveḡare veḡareto-ḡoi, senaḡi ḡia na tu beḡene vaḡi-masea dabarana ḡevetauato-ḡoi. ³⁰ Tarikaka na mai boioḡa ḡeribaiato nai tu, Saulo Kaisarea ḡana ḡeḡori-variḡoato, ma monana Taso ḡana ḡetuḡu-rakaiato.

³¹ Moḡa lorinai ekalesia mabarana Iudea, Galilea, e Samaria tanori ai maino eḡorato. Ekalesia ḡena kokore ebaregato e Vereḡauka garina ḡeveito-ḡoi ema Iauka Veaḡa na evaḡa-kavarito.

Petero Lida e Iopa ai

³² Petero gabu mabarari ḡari eiaḡoto, nuḡanai tu Lida ḡana maki evariḡoto, Barau ḡena tarimarima veaḡari rakaḡitari. ³³ Monai tarima ta arana Aenea edoḡariato. Ġia kwakuna tu mase ema laḡani imaima toitoi (8) veḡata ḡena genagena bedina na asi evariḡisito. ³⁴ Benamo Petero na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Aenea, Iesu Keriso na evaḡa-namomuni. Novariḡisi, ḡemu genagena noiokua.” Asikauna Aenea evariḡisito. ³⁵ Monai ḡetanuto-ḡoi Lida e Saron tarimari mabarari na ḡeḡitaiato, benamo Vereḡauka ḡenai ḡeraka-kureto.

³⁶ Iopai Iesu ekorana-iaḡiato-ḡoi vavinena ta arana Tabita etanuto-ḡoi. Grik garo ai arana tu Doreka, anina tu “deer”. Ġia tu veḡa namori ḡutuma eveito-ḡoi, ema asi ḡeri-ḡari tarimari evaḡa-kavarito-ḡoi. ³⁷ Mo negai ḡia tu ekeveito, benamo emaseto. Tauḡanina ḡeguriato, benamo numa tuḡunai daiḡutu tai ḡea toreato. ³⁸ Iopa e Lida fakari tu asi manaḡa. Be Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari Iopai ḡeseḡaḡito Petero tu Lidai nai, tarima ruarua ḡetuḡu-iaḡorito ḡia ḡenai, beḡene noḡia, beḡene kira, “Ġai ḡesi siaḡo, asi nokwaibo!” ³⁹ Moḡa lorinai Petero evariḡisito, benamo ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Eraḡasito nai tu, tuḡuna daiḡutuna ḡana ḡeḡori-varaḡeato. Monai vabu mabarari na ḡeruḡa-ḡeḡeraḡiato, benamo koudi e dabuḡa kotari, Doreka na maḡurinai eturirito-ḡoi dagarari, ḡia ḡevaḡa-ḡita-iaḡiato ma taḡiri ḡesi. ⁴⁰ Petero na ḡia mabarari daiḡutu na etuḡu-rosirito, benamo evetui-tarito, eḡuri-ḡurito. Moḡa murinai eboḡe-tarito, mase vavinena eḡitaiato, benamo ekirato, “Tabita, novariḡisi!” Tabita na matana eiaḡarito, ma Petero eḡitaiato, benamo etanu-vaisito. ⁴¹ Petero na ḡimanai eḡabito, evaḡa-ruḡa-vaisiato. Benamo veḡabidadama tarimari e vabu ekea-toḡarito. Ġia

ġema raka-toġato nuġanai, Tabita tu maġuri eruġa-taġoto-ġoi. Benamo Petero na ġeri ai etuġu-iaġoato. ⁴² Mai veiġa varina Iopa mabaranoi eraga-rovorovoto, benamo tarima ġutuma na Vereġauka ġevaġa-moġoniato. ⁴³ Petero ġaro vovoka Iopai etanuto, boromakau kefiru eġauvei-iaġirito-ġoi tarimana arana Simona ġesi.

10

Petero e Korenelio

¹ Tarima ta arana Korenelio, ġia tu Kaisarea vanuġanai etanuto-ġoi. Ma ġia tu Roma ġeri vetari tarimari sinau sebna (100) eġorikaurito-ġoi tarimana. Ġia na vetari doġorona arana ġekiraġiato-ġoi tu “Itali ġeri Vetari Doġorona” eġita-ġaurito-ġoi. ² Ġia e ġena numa tarimari mabarari ġesi tu Barau ġekorana-iaġiato-ġoi ema Barau garina ġeveito-ġoi. Ġia na asi ġeri-ġari Iuda tarimari evaġa-kava baregorito-ġoi, ema vanaġivanaġi eġauġauto-ġoi Barau ġenai. ³ Lavilavi ta, horaġauna 3 koloko rekenai ġia emata-vanaġito, Barau ġena aneru ta eġita-korikoriato, ema raka-toġato, benamo ġia evaġa-guruġaiato, ekirato, “Korenelio!” ⁴ Benamo ma garina ġesi Korenelio na mo aneru eġita-karakaraiato, benamo ekirato, “Vereġauka, kara?”

Aneru na evaġa-veseato, ekirato, “Ġemu ġuriġuri e ġemu vevaġa-kava asi ġeri-ġari tarimari ġeri ai tu Barau na eġabi-raġerito, ema ġia na etuġamaġirini. ⁵ Toma, tau kotari Iopa ġana notuġu-iaġori, be tau ta arana Simona, ġia arana ta tu Petero, beġenea ġoria. ⁶ Ġia tu Simona, boromakau kefiru eġauvei-iaġirini tarimana ġesi etanuni; ġena numa tu kone rikinai.”

⁷ Mo evaġa-guruġaiato aneruna na eraga-kwaneato, benamo Korenelio na ġena vetuġunaġi tarimari ruarua ema ġena vetari tarimana ta ekea-iaġomarito. Ġena vetari tarimana moġa tu Barau ekorana-iaġiato-ġoi tarimana e ġia tu vanaġivanaġi Korenelio sevinai ġia vetuġunaġina ġeiaġo-viniato-ġoi tarimana ta. ⁸ Kara eġorato dagarari mabarari Korenelio na ekira-vararito, benamo Iopa ġana etuġu-iaġorito.

Petero ġena mata-vanaġi

⁹ Ma elaġanito, ġia tu dabara na roġo ġeiaġoto-ġoi, Iopa ġekavi-naġiato, ġaroġotai Petero tu numa tuġunai eraġekauto, nea ġuriġuri ġana. ¹⁰ Ġia varau evitoato, benamo ġena ura tu neġaniġani. Ma ġaniġani tu roġo ġerovinarito-ġoi nuġanai, ġia emata-vanaġito. ¹¹ Ġia na guba evekeato eġitaiato, ema dagara ta dabuġa baregona kavana, daigunina vasivasi emariġoto-ġoi ġia ġenai, noġa moġo ġetuġu-mariġoato-ġoi tanobara ġana. ¹² Ġia emariġoto-ġoi nuġanai tu maġuri dagarari iraurau mabarari, kwakuri vasivasi ġerakani dagarari, e ġedarani dagarari, ema guba na ġerovoni manuri. ¹³ Benamo garo ta na ekiraiato, ekirato “Petero, novariġisi, be novagiiri, noġaniri!” ¹⁴ Senaġi Petero evaġa-veseto, ekirato, “Vereġauka, asiġina ġinavaġi! Rakava e asi veiareva dagarari ta au na roġosi roġo bara ġania.” ¹⁵ Mo garo na ma evaġa-guruġa ġenoġoiato ekirato, “Barau na eiarevarito dagarari ta rakavana asi bono kiragi.” ¹⁶ Vaġa-toitoi moġesi eġorato, benamo mo dabuġa asikauna tu guba ġana ma eġabi-varaġeato.

¹⁷ Petero na mo ġena mata-vanaġi ai eġitarito dagarari anina roġo etuġamaġi-vetaurito-ġoi nuġanai, Korenelio ġena vetuġunaġi tarimari tu ġevotuto, ma ġeribato Simona ġena numa tu ainai. Benamo ġeiaġoto mo numa ġatama bokana korana ġoiranai ġea ritoġo-tarito. ¹⁸ Benamo ġekeato e ġevedanaġito, ġekirato, “Simona, arana ta ġekiraġiani Petero, tu

mainai etanuni ba?” ¹⁹ Petero na tu roĝo mo mata-vanaĝi anina etuĝamaĝi-
vetauato-ĝoi nuĝanai, Iauka Veaĝa na evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Noseĝaĝi,
ĝoi tu tarima toĭtoi na ĝevetaumuni. ²⁰ Be novariĝisi, noraka-riĝo, ĝia ĝesi
boĝono iaĝo. Asi bono ĝoiĝi, korana au na atuĝurito bene.”

²¹ Petero eraka-riĝoto mo tarima ĝeri ai, benamo ekirato, “Ĝovetauani
tauna tu au maiĝegu. Kara dainai boĝo iaĝoma?” ²² Ĝia ĝevaĝa-veseto,
ĝekirato, “Ĝai tu vetari tarimari sinau sebona (100) eĝori-kaurini tari-
mana arana Korenelio na betuĝuma. Ĝia tu vei-iobukaiobuka e Barau
garina eveini tarimana, ema Iuda tarimari mabarari na maki ĝegubakau-
baregoani. Ĝia tu Barau ĝena aneru ta na ekiraiato, ĝoi bene keakaumu,
ĝena numa ĝana bono iaĝo, ema ĝoi na kara bokiraĝirini bene seĝaĝiri.”

²³ Benamo Petero na mo tarima eĝabi-raĝerito ĝena numai, monai ĝegenato.

Petero tu Korenelio ĝena numa ĝana eiaĝoto

Boĝiboĝi ai ĝevariĝisito, benamo Petero ĝia ĝesi ĝeiaĝoto, ema tarikaka
kotari Iopa na maki ĝia ĝesi ĝeiaĝo-sebonato. ²⁴ Ĝia ĝeiaĝoto, dabara tu-
manai ĝea genato, ma elaĝanito vau Kaisareai ĝevotuto. Korenelio na tu ĝia
enari-taĝorito-ĝoi, garagarana e ĝatana maki ekea-vegogorito ĝena numai.
²⁵ Petero eraka-toĝato nuĝanai, Korenelio na edoĝariato, benamo kwakuna
koranai evetui-tarito ma etutuĝutari-viniato. ²⁶ Senaĝi Petero na evaĝa-
ruĝa-vasiato, ekirato, “Novariĝisi, au maki tarimarima moĝo.” ²⁷ Numa
nuĝanai ĝeraka-toĝato-ĝoi nai, Petero na Korenelio evaĝa-guruĝaiato-ĝoi.
Ma numa nuĝanai tu tarimarima ĝutuma vegogotaĝo edoĝaririto. ²⁸ Benamo
ĝia na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi tauĝemi maki ma ribami ginikau,
ĝai ĝema taravatu ekirani, Iuda tarimana ta irau bese tarimana ta ĝesi asi
bene tanu-vegogo o asi bene raka-ĝitaia maki, taravatu. Senaĝi Barau na
bevaĝa-ĝitagu, au na tarima ta asi bana kiraĝia ĝia tu rakava o asi veiareva.
²⁹ Moĝa lorinai boĝo keakaugu nai, baiĝoma moĝo, asi bakira-sirivaĝi. Be
nadanaĝimi, au tu kara dainai boĝo keakaugu?”

³⁰ Korenelio ekirato, “Ĝaro vasivasi varau beĝe iaĝo, au tu ĝegu numai
aĝauĝauto-ĝoi horaĝauna 3 koloko lavilavi rekenai, maitoma horaĝauna
kavana. Benamo asikauna dabuĝa kurokuro lelevaĝina na evedabuĝato
tarimana ta ĝoiragu ai eruĝa-tarito, ³¹ benamo ekirato, ‘Korenelio! Barau
na ĝemu ĝauĝau beseĝaĝia e vevaĝa-kava veiĝari asi ĝeri-ĝari tarimari ĝeri
ai etuĝa-maĝirito. ³² Iopa ĝana novetuĝu-iaĝo, Simona, ĝia arana ĝekiraĝiani
Petero ĝetoni, beĝenea kiraia, be bene iaĝoma. Ĝia tu Simona, boromakau
kefiri eĝauvei-iaĝirini tarimana ĝena numai etanuni kone rikinai.’ ³³ Moĝa
lorinai asikauna vetuĝumu araga-veito, ema bovei-nauĝa, veiĝa namo
taumu, korana boiaĝoma bene. Toma ĝai mabarama tu Barau ĝoiranai
maiĝema, ma Vereĝauka na bevaĝa-naĝimu guruĝari mabarari baĝana
seĝaĝiri ĝana.”

Petero ĝena ĝobata

³⁴ Benamo Petero ĝena guruĝa esinaiato, ekirato, “Au toma bama riba-
maoro, Barau na tarimarima mabarari tu eĝabiraĝe-ilailarinini. ³⁵ Bese
mabarari nuĝari ai tu deikara na ĝia garina eveini, ema veiĝa iobukari
eveini tarimana moĝo ĝia na eĝabi-raĝeani. ³⁶ Barau na Isaraela tarimari
ĝeri ai etuĝu-iaĝomaiato varina tu maiĝa, mo tu maino varina Iesu Keriso
ĝenana maino varina namona efiuato-ĝoi. Iesu Keriso tu tarima mabarari
ĝeri Vereĝauka. ³⁷ Ĝomi ma ribami Iudea nuĝanai kara eĝorato, Galilea
na evesinato. Mo tu Ioane na babatiso eĝobata-iaĝiato murinai. ³⁸ Iesu,
Nasareta tarimana varina, ĝomi ma ribami, kamasu Barau na Iauka Veaĝa

e seḡuka ġia iatanai ebubu-riḡoato. Ġia tu gabu mabarari ġari eiaḡoto, veiḡa namori eveirito-ḡoi, ema Diabolo ġena seḡuka na eḡabirito tarimari mabarari evaḡa-maḡuririto-ḡoi, korana Barau tu ġia ġesi. ³⁹ Ġai tu ġia na Iuda e Ierusalemata tanori ai eveirito-ḡoi dagarari mabarari ġavaḡa-moḡonirini tarimama. Ġia tu satauro ai ġeikoko-kauato nai ġevaḡa-maseato. ⁴⁰ Senaḡina Barau na ġaro vaḡa-toitoinai (3) evaḡa-variḡisi ġenoḡoiato ema evaḡa-foforiato beḡene ġitaia ġana. ⁴¹ Ġia tu tarimarima mabarari na asi ġeḡitaiato, senaḡi ġevaḡa-moḡoniani tarimari, mo tu Barau na eviriḡi-quinerito tarimari na moḡo ġeḡitaiato. Ma moḡeri tarimari tu ġai maiḡema. Ġia evariḡisi-ḡenoḡoito murinai, ġai tu ġia ġesi ġaḡaniḡani-vegogoto e ḡaniuniu-vegogoto. ⁴² Ġia na evaḡa-naḡimato, tarimarima ġeri baḡana ḡobata e baḡana kiraḡi-foforia, ġia tu Barau na eḡabi-hidiato, maḡuri tarimari e mase tarimari ġeri vevaḡa-maoro tarimanai evaḡa-iaḡoato. ⁴³ Peroveta tarimari mabarari na ġia ġekiraḡi-foforiato-ḡoi, ġekirato-ḡoi, ġia beḡe vaḡa-moḡoniani tarimari mabarari tu ġia arana seḡukanai Barau na ġeri rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini.”

Irau bese tarimari Iauka Veaḡa ġeḡabiato

⁴⁴ Petero roḡo eguruḡato-ḡoi nuḡanai, Barau ġena guruḡa ġeseḡaḡiato-ḡoi tarimari mabarari iatari ai Iauka Veaḡa eraka-riḡoto. ⁴⁵ Iuda tarimari Iesu ġevaḡa-moḡoniato-ḡoi ema Petero ġesi Iopa na ġeiaḡomato tarimari tu ġeḡaba-rakavato, korana Barau na Iauka Veaḡa irau bese tarimari maki evinirito iatari ai ebubu-riḡoato. ⁴⁶ Korana ġeseḡaḡirito garo irauri ai ġeguruḡato-ḡoi, ema Barau ġevaḡa-raḡeato. Benamo Petero ekirato, ⁴⁷ mai tarimarima na tu Iauka Veaḡa varau beḡe ḡabia, ġita na taḡabiato kavana. Be, nanu nuḡanai babatiso beḡene ḡabia ġana tu deikara na bekira-ḡoiani? ⁴⁸ Moḡa lorinai ġia na ekirarito, Iesu Keriso aranai beḡene babatisori. Benamo ġia na Petero ġenoḡiato, ġaro kotari ġia ġesi roḡo ma beḡene tanu.

11

Petero ġena guruḡa-fofori Ierusalemata ai

¹ Apostolo e tarikaka Iudea tanonai mabarari ġeseḡaḡito, irau bese tarimari na maki Barau ġena guruḡa varau ġeḡabi-raḡeato. ² Benamo Petero Ierusalemata ġana evaraḡeto nai tu, Iesu ġevaḡa-moḡoniato-ḡoi tarimari, senaḡi tauḡaniri kefiru tu ġelama-vaḡirito, moḡeri na ġeḡau-fitoḡaiato, ³ ġekirato, “Ḡoi tu kefiru asi ġelama-vaḡirini irau bese tarimari ġeri numai oa raka-toḡato, ema ġia ġesi oa ḡaniḡani-vegogoto!”

⁴ Benamo Petero na vari mabarana ġeri ekiraḡito, kamasi evesinato mo magona. Ekirato, ⁵ “Au tu Iopa vanuḡana baregonai aḡuriḡurito-ḡoi, nuḡanai amata-vanaḡito. Aboḡeto, dagara ta dabuḡa baregona kavana, daigunina tu vasivasi (4), guba na emariḡoto-ḡoi, noḡa moḡo ḡetuḡu-mariḡoato-ḡoi, ḡoiragu ai ema vetore-tarito. ⁶ Aboḡe-ḡurato nai tu, maḡuri dagarari iraurau, tanobarai kwakuri vasivasi na ḡerakani bureḡari, e boḡai ḡetanuni bureḡari, e ḡedarani dagarari, ema guba na ḡerovoni manuri aḡitarito. ⁷ Benamo garo ta aseḡaḡiato, ekirato, ‘Petero, novariḡisi, be novaḡiri e noḡaniri!’ ⁸ Senaḡi au akirato, ‘Vereḡauka, asiḡina ḡinavaḡi, rakava e asi veiareva dagarari ta au murugu na roḡosi beḡere raka-toḡa.’ ⁹ Mo garo guba na ma eguruḡa-ḡenoḡoito, ekirato, ‘Barau na eiarevarito dagarari tu rakavari asi bono kiraḡiri.’ ¹⁰ Vaḡa-toitoina moḡesi eḡorato, benamo dagara mabarari guba ġana ma eḡabi-varaḡerito.

¹¹ Mo horaĝauna sebonai tarima toitoi au atanuto-ĝoi numanai ĝeraĝasito. Ĝia tu Kaisarea na ĝetuĝurito au ĝegu ai. ¹² Benamo Iauka Veaĝa na ekiraguto, ĝia ĝesi bana iaĝo, asi bana ĝoiagi. Mai tarikaka imaima sebona (6) maki au ĝesi Kaisarea ĝana ĝaiagoto, ema mabarama Korenelio ĝena numai ĝaraka-toĝato. ¹³ Ĝia na ĝema ekiraĝiato, kamasi aneru ta, ĝia ĝena numai eforito eĝitaiato, ema ekiraiato, ekirato, 'Iopa ĝana novetuĝu-iaĝo, Simona, ĝia arana ta tu Petero, beĝenea kiraia, bene iaĝoma. ¹⁴ Ĝia na guruĝa tari ĝemu bekiraĝirini, benamo mo guruĝa ĝerina Barau na ĝoi ema ĝemu numa tarimari mabarari bevaĝa-maĝurimini.' ¹⁵ Au na guruĝa vau asinaiato nuĝanai, Iauka Veaĝa emariĝoto ĝia iatari ai, Pentekoste ĝaronai ĝita iatarai emariĝoto kavana. ¹⁶ Benamo Vereĝauka na kara ekiraĝiato dagarana atuĝamaĝi-doĝariato, ekirato, 'Ioane tu nanu na ebatisoto-ĝoi, senaĝina ĝomi tu Iauka Veaĝa na bebatisomini.' ¹⁷ Bema Barau na mo varevare sebona moĝo, ĝita Vereĝauka Iesu Keriso tavaĝa-moĝoniato nai evinirato varevarena, irau bese tarimari maki evinirato nai tu, au tu deikara, be au na Barau bakira-ĝoiani?"

¹⁸ Ĝia na mo guruĝa ĝeseĝaĝiato nai, ĝeri guruĝa barubaru ĝevaĝa-magoato, benamo Barau ĝevaĝa-raĝeato, ĝekirato, "O kato, irau bese tarimari maki Barau na vetuĝamaĝi-kure dabarana bevaĝa-ĝitari, maĝuri beĝene ĝabia ĝana."

Ekalesia evesinato Antioka ai

¹⁹ Stefano emaseto nai, ekalesia vaĝa-midigumidiguna e lai-lausilausina eĝorato, benamo veĝabidadama tarimari ĝevaĝa-raga rovorovorito. Ĝia kotari ĝeiaĝoto mo Foenikia, Saipras e Antioka ai ĝea raĝasito. Monai Iuda tarimari ĝeri ai moĝo Iesu varina ĝeĝobata-iaĝiato-ĝoi. ²⁰ Senaĝi veĝabidadama tarimari kotari, Saipras e Kurene tarimari tu Antioka ĝana ĝeiaĝoto, Grik tarimari ĝeri ai maki vari ĝea fiuato, Iesu Vereĝauka Varina Namona ĝeĝobata-iaĝiato-ĝoi. ²¹ Vereĝauka seĝukana tu ĝia ĝesi, be tarimarima ĝutuma-bara Vereĝauka ĝevaĝa-moĝoniato ema ĝevetuĝamaĝi-kureto.

²² Ierusalemema ekalesiari na mai vari ĝeseĝaĝiato, benamo ĝia na Banabas Antioka ĝana ĝetuĝu-iaĝoato. ²³ Ĝia Antiokai eraĝasito, benamo Barau ĝena varevare-bara tarimarima ĝeri ai eĝitaiato nai, eiaku-rakavato. Ma mabarari elaunaĝirito, moĝoni ai Vereĝauka beĝene korana-iaĝia ma nuĝari mabarari ĝesi. ²⁴ Banabas tu tarima namona, Iauka Veaĝa e veĝabidadama na evonuto. Ema tarimarima ĝutuma-bara Vereĝauka ĝena tarimarimai ĝeiaĝoto.

²⁵ Benamo Banabas Taso ĝana eiaĝoto, Saulo vetau-vetauna. ²⁶ Edoĝariato, benamo Antioka ĝana eĝori-iaĝoato. Monai mo laĝani sebona, tauri ruarua ekalesia ĝesi ĝevegogoto-ĝoi e tarimarima ĝutuma-bara ĝevaĝa-ribarito-ĝoi. Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari tu Antioka vanuĝanai vau ĝekiraĝirito "Christian".

²⁷ Mo ĝaro ai peroveta tarimari kotari Ierusalemema na Antioka ĝana ĝevariĝoto. ²⁸ Ta ĝia fakari ai arana tu Agabo. Agabo evariĝisito, Iauka na evaĝa-ribaiato ilailanai tanobara mabaranai doĝe baregona beĝorani varina efu-guineato. Mo doĝe baregona tu Klaudio ĝena veĝitaĝau ĝarori ai eĝorato. ²⁹ Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari na ĝeura-iaĝiato, ĝia tata ĝeri doĝari ilailari ai tarikakari Iudeai ĝeri ai ĝeri varevare dagarari kotari beĝene tuĝu-iaĝo, beĝene vaĝa-kavari ĝana. ³⁰ Mo veĝa tu ĝeveiato, Banabas e Saulo ĝeri ai ĝeri moni ĝetuĝukauto, rubu ĝitataĝona tarimari beĝene viniri ĝana.

12

Ekalesia vaḡa-midigumidiguna e lai-lausilausina ebaregoto-ḡoi

¹ Moḡeri ḡaro ai Kini Heroda na ekalesia tarimari kotari eḡabi-taririto, bene vaḡa-midigu midiguri ḡana. ² Iakobo (o Iames), Ioane kakana, tu baḡa na debana ebasi-ḡutuato. ³ Heroda na Iuda tarimari eḡitarito, mo veiḡa ḡeiaku-iaḡiato nai tu, Petero maki ma ea ḡabi-tariato. Mo tu asi etubuni faraona verekona ḡarori ai eḡorato. ⁴ Petero eḡabi-tariato, benamo dibura numai etoreato. Monai vetari tarimari gabanana imaima sebona (16) etorerito, vasiri vasiri ai evaḡa-ruḡarito vauro, Petero ḡeḡita-ḡauato. Heroda ḡena ura tu Pasova murinai vauro, tarimarima ḡoirari ai bene ḡoriorosia ema bene vaḡa-kotaia. ⁵ Moḡa lorinai Petero tu dibura numai ḡeḡita-ḡauato-ḡoi, a ekalesia tu Barau ḡenai ḡeḡauḡau-kokore kokoreto-ḡoi Petero ḡena.

Aneru na Petero evaḡa-maḡuriato

⁶ Boḡi, ma belaḡanini tu Heroda na tarimarima ḡoirari ai Petero beḡoriorosiani, Petero tu seini na ḡebarubaruato, benamo vetari tarimari ruarua vekaravari ai egenato, ema ḡatama-boka ḡitaḡauna vetari tarimari na maki ḡatama-boka ḡenari-taḡoato-ḡoi. ⁷ Benamo Vereḡauka ḡena aneru ta efororito, Petero sevinai eruḡa-tarito, ema mama ta dibura numa nuḡanai enanagi-tariato. Mo aneru na Petero ḡabana ebota-karaiato, benamo evaḡo-tataḡaiato, ma ekiraiato, ekirato, “Ragavei, novariḡisi!” Benamo seini Petero ḡimana na ḡeketo-vaḡito. ⁸ Benamo aneru na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Ḡemu gabaḡau nobaru-taria, ema ḡemu tamaka noveiri.” Benamo Petero na eveirito. Aneru ma ekirato, “Ḡemu koudi na noveseḡo, be au murigu na noiaḡoma.” ⁹ Petero ḡia murinai erakato mo, dibura numa na eraka-rosito. Senaḡi ḡia tu asi ribana, mo aneru na kara eveiato-ḡoi tu moḡoni. Ḡia matoru ekirato tu, emata-vanaḡini etato-ḡoi. ¹⁰ Ḡatama-boka ḡitaḡauna tarimari ḡeruḡato gabuna ta ḡeraka-vanaḡiato, ma vaḡa-ruaruana ma ḡeraka-vanaḡiato, ḡeiaḡoto mo, auri ḡatama-bokanai ḡea raḡasito. Moḡa tu vanuḡa barana rakarosina ḡatama-bokana. Mo ḡatama-boka tu tauḡena moḡo ḡia ḡeri evekeoto, benamo ḡeraka-rosito. Dabara na ḡeraka-variḡoto-ḡoi nuḡanai, asikauna aneru na Petero eraga-kwaneato.

¹¹ Monai vau Petero eribato ḡia ḡenai kara eḡorato, benamo ekirato, “Au toma moḡoni bama riba, Vereḡauka na ḡena aneru betuḡua tu, Heroda ḡimana na, ema Iuda tarimari na au ḡegu ai kara ta beḡene veia ḡetato-ḡoi ḡenana bema vaḡa-maḡurigu.

¹² Mo veiḡa etuḡamaḡi-fakaiato, benamo Maria ḡena numa ḡana eiaḡoto. Maria tu Ioane Mareko sinana. Monai numa nuḡanai tu tarimarima ḡutuma ḡevegogoto, ḡeḡauḡauto-ḡoi. ¹³ Petero numa murikana ḡatama bokanai esekeseketo, benamo vetuḡunaḡi ḡuiatona ta arana Roda eiaḡoto, nea ḡitaia ḡana. ¹⁴ Senaḡi ḡia na Petero garona eseḡaḡi-leiato, benamo iaku na evaḡa-vonuato, benamo ḡatama-boka tu asi ekeo-fakaiato, a ḡia tu eraga-ḡenogoi, ea kirarito, Petero tu murikai eruḡa-taḡoni. ¹⁵ Ḡia na ḡekiraiato, ḡekirato, “Ḡoi tu bebabomu ba!” Senaḡi ḡia eḡiḡiraḡeto-ḡoi, ekirato, “Moḡoni, Petero tu murikai eruḡa-taḡoni.” Benamo ḡekirato, “Mani tu ḡia ḡena aneru!”

¹⁶ Senaḡina Petero tu roḡo esekeseke-ḡiḡiraḡeto-ḡoi. Benamo ḡeiaḡoto, ḡatama-boka ḡea keo-fakaiato nai tu, Petero ḡeḡitaiato, ḡeḡaba-rakavato. ¹⁷ Petero ḡimana na ekira-ḡoirito asi beḡene guruḡa, benamo Vereḡauka

na kamasi dibura numa na egori-rociato ġeri ekiraġito. Ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Iakobo (o Iames) e tarikaka mabarari ġeri mai vari boġono kiraġia.” Benamo ġia tu erakato, gabu ta ġana ma eiaġoto.

¹⁸ Boġiboġi, vetari tarimari fakari ai tu daradara baregona eġorato; ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Petero tu kamasi bevei?” ¹⁹ Heroda na gabu mabarana evetau-ginikauato, senaġi Petero asi eġoitaġoato. Benamo Petero ġeġita-ġauato tarimari evaġa-kotarito murinai, ġena vetari tarimari o soldia ekirarito beġenea vaġi-maseri. Moġa murinai Heroda na Iudea eraga-kwaneato, ma Kaisareai ġaro tari ea tanuto.

Heroda emaseto

²⁰ Heroda tu Taia e Sidono tarimari ebaruvini-rakavarito; moġa lorinai Taia e Sidono tarimari ġeveġabi-vegogoto, ma Heroda ġea ġitaiato. Senaġi guine, Blasto, Heroda ġena gena-daiġutuna ġitataġona tarimana ġesi roġo ġeveġatato, ġevaġa-maranaiato, ema ġia rekeri ai roġo ekauto. Moġa murinai vauro ġeiaġoto, Heroda ġenai maino ġea noġiato, korana ġia ġeri tanobara ġaniġanina tu Heroda ġena tanobarai ġeġabito-ġoi.

²¹ Benamo ekiraġi-toreato ġaronai, Heroda na ġena vere dabuġana eveiato, benamo ġena teronai ea tanukauto vau, tarimarima eguruġa-vinirito. ²² Benamo tarimarima ġeġabato, ġekirato, “Mai tu barau ta garona, dia tarimarima garona.” ²³ Mo horai Vereġauka ġena aneru ta na Heroda ekwariato, korana ġia na mo guruġa eseġaġiato nai, Barau tu asi evaġa-raġeato. Ġia tu ġuioġuio na ġeġaniato, emaseto.

²⁴ Senaġi Barau ġena guruġa tu ebaregato e eraga-rovorovoto.

²⁵ Banabas e Saulo tu ġeri ġauvei ġevaġa-koriatto, benamo Ierusalemna na ġeġenoġoito; Ioane Mareko maki ġeġori-kauato.

13

Banabas e Saulo ġeġabi-viriġirito e ġetuġurito

¹ Antioka ekalesiana nuġanai tu peroveta e vevaġa-riba tarimari kotari. Arari tu Banabas; Simeona, arana ta tu Niga; Lukio, Kurene tarimana; Manaen, ġia tu Gavana Heroda ġesi ġevaġa-baregorito; e Saulo. ² Ġia na Vereġauka ġetoma-rakariġo viniato-ġoi e ġeġani-veaġato-ġoi nuġanai, Iauka Veaġa na ekirarito, ekirato, “Banabas e Saulo tu au ġegu boġono ġabi-ġerevaġiri, korana au na bakeari, ġegu ġauvei ta beġene veia ġana.” ³ Benamo ġia ġeġani-veaġato e ġeġuririto murinai, ġimari ġia iatari ai ġetore-kaurito, benamo ġetuġu-rakarito.

Saipras ai

⁴ Iauka Veaġa na Banabas e Saulo etuġurito, benamo tauri ruarua kone vanuġana Seleukia ġana ġevariġoto. Seleukia na tauri ruarua bouti ai ġeraġeto, benamo Saipras motumotu ġana ġevanaġito. ⁵ Banabas ma Saulo Salami ai ġevotuto nai, Barau ġena guruġa Iuda tarimari ġeri rubu tari ai ġea ġobata-iaġiato. Ioane Mareko maki ġia ġesi, ġia tauri ruarua evaġa-kavarito-ġoi.

⁶ Tauri ruarua na Saipras motumotu mabarana ġeraka-vanaġiato, ġeiaġoto Pafo vanuġanai ġea raġasito. Monai Iuda ġeri ġora e peroveta ġofaġofa tarimana ta arana Bar-Iesu ġea doġariato. ⁷ Ma Bar-Iesu tu motumotu verena, ma iaunega rakavarakava tarimana arana Seregio Paulo ġatana. Mo vere na Banabas e Saulo ekea-iaġorito ġia ġoirana ġana, korana ġena ura tu Barau ġena guruġa bene seġaġia. ⁸ Senaġi mo ġora tarimana Elima, (Bar-Iesu arana ta tu Elima), na ġeri guruġa ekira-fitoġarito, ġena

ura vere na Iesu asi bene vaġa-moġonia. ⁹ Benamo Saulo, arana ta tu Paulo, Iauka Veaġa na evaġa-vonuato, benamo Elima eġita-karakaraiato. ¹⁰ Benamo ekirato, “Ġoi tu Diabolo natuna, ema veġa iobukaiobukari mabarari tu ġoi na ovetari-vinirini! Ġoi tu ġofaġofa e rakava mabarari na ovonuto. Vereġauka ġena veġa iobukaiobukari ġofaġofai bono vaġa-iaġori uranai ovededegwani. Mo veġa tu aitoma vau bovaġa-dokoani? ¹¹ Noseġaġi! Toma Vereġauka ġena seġuka ġoi ġemu ai befoforini, matamu bebubuni, ma laġani mamana asi boġitaiani, beiaġoni mo, ġaro ta.”

Asikauna Elima tu mukuna na matana eġabi-ġauato, benamo eraka-ġeġeraġi ġeġeraġito, ġena ura ta na ġimanai bene ġabi, ma bene ġori-kaua. ¹² Mo vere na kara eġorato dagarana eġitaiato nai, Vereġauka evaġa-moġoniato. Ema eġaba-rakavato Vereġauka ġena vevaġa-riba guruġari ai.

Antioka vanuġana Pisidia ai

¹³ Paulo ma karna ġesi Pafo ġeraga-kwaneato, bouti na Pega ġana ġeiaġoto. Pega tu Pamfilia nuġanai. Pegai benamo Ioane Mareko na Paulo e Banabas eraga-kwanerito, ġia tu Ierusalemata ġana ma eġenoġoi-iaġoto. ¹⁴ Pega na kwakuri na Antioka ġana ġeiaġoto. Antioka tu Pisidia tanonai. Sabadi ai tu Iuda tarimari ġeri rubu ai ġeraka-toġato, bena ġetanutarito. ¹⁵ Mose ġena taravatu e peroveta tarimari ġeri toretore ġeiavirito murinai, rubu ġitaġauna tarimari na noġinoġi ġetuġu-iaġoato ġia tauri ruarua ġeri ai, ġekirato, “Tarikaka, bema ma ġemi vevaġa-gwaġiġi guruġari mai tarimarima ġeri ai nai tu, ġai ġaurani, ġeri ġokiraġi.”

¹⁶ Paulo evariġisito, ġimana na eiave-taririto, benamo ekirato, “Isaraela taumi e irau bese tarimari fakari ai Barau garina ġoveini tarimami, ġoseġaġi! ¹⁷ Mai Isaraela tarimari ġeri Barau na ġai senema eġabi-viriġirito, ema ġia na evaġa-ġutumarito, Aigupito tanonai ġetanuto-ġoi nai. Ma Barau ġena seġuka baregona na Aigupito tanona na eġori-rosirito, ¹⁸ ema laġani gabana vasivasi (40) kavana tano fakanai ġia ġeri ai evevaġa-gwaġiġito. ¹⁹ Ġia na Kanana tanonai bese imaima ruarua (7) tarimarimari evaġa-mou-taririto. Ma ġeri tano tu eġabiato, Isaraela tarimari evinirito e ġeri tanobarai evaġa-iaġoato. ²⁰ Mo dagara mabarari tu laġani sinau vasivasi ma gabana imaima (450) kavana nuġanai ġeġorato. Moġa murinai ġia na vevaġa-roroġoto tarimari evinirito, eiaġoto mo peroveta tarimana Samuela ġena veġitaġau laġanina. ²¹ Ma ġeri vere o kini ta beġene ġabia noġinoġina ġeveito nai, Barau na Saulo evinirito. Ġia tu Kisa natuna, mo tu Beniamina ġena doġoro tarimana. Saulo na laġani gabana vasivasi (40) eġita-ġaurito. ²² Saulo kini dagina na eġabi-vaġiato murinai, Barau na Davida eġabiato, Isaraela ġeri kini ai evaġa-iaġoato. Barau na Davida tu maġesina ekiraġi-foforiato, ekirato, ‘Au na Davida, Iese natuna, badoġaria, ġia tu au nuġagu na euravini-rakavaiani tarimana. Ġia na au ġegu ura veġari mabarari beveirini.’ ²³ Barau na ġena guruġatore ilailanai, Davida besena na, Isaraela tarimari ġeri vevaġa-maġuri tarimana etuġu-mariġoato. Mo vevaġa-maġuri tarimana tu Iesu.

²⁴ Iesu roġosi roġo bere ġauvei nuġanai, Ioane na Isaraela tarimari mabarari eġobata-vinirito, ekirarito, ġeri rakava ġerina beġene vetuġamaġi-kure, benamo babatiso beġene ġabia. ²⁵ Ioane na ġena ġauvei dori evaġa-koriatu nuġanai, tarimarima ekirarito, ekirato, ‘Gomi ġotuġa-maġini au tu dei? Au tu dia ġomi na ġovaġa-nogaiiani tarimana. Senaġi ġoboġe! Ġia tu au murigu na mani eiaġomani, ma au tu asi ilaila ġia kwakuna tamakari bakoki-vaġirini.’

²⁶ Tarikakagu, Aberahamo besena, ema ġomi irau bese fakari ai Barau garina ġoveini tarimami: Mai vevaġa-maġuri guruġana tu ġita ġera etuġ-iaġomaiato. ²⁷ Ierusalemata tarimari ġeri vere ġesi Iesu asi ġeġita-leaiato, ema Iesu, peroveta tarimari ġeri guruġa Sabadi mabarari ai ġeiviriti-ġoi, tu asi ġetuġamaġi-fakarito. Moġesina naima ġia na Iesu vaġi-masena guruġana ġekiraġito nai, peroveta tarimari ġeri guruġa ġevaġa-moġonirito. ²⁸ Oba, vaġi-masena korana ta tu asi ġedoġariato, senaġina Pilato ġenoġiato, bene vaġi-masea ġetato. ²⁹ Buka Veaġai ġia ġekiraġiato guruġari mabarari ġeveirito murinai, satauro tuġuna na ġeġabi-rigoato, benamo fore ġekwaiato kouġana garanai ġea toreato. ³⁰ Senaġi Barau na mase na ma evaġa-variġisi ġenoġiato, ³¹ ġia ġesi Galilea na Ierusalemata ġana ġeiaġoto-ġoi tarimari na ġaro vovoka ġeġitaiato. Ma ġia toma tu Isaraela tarimari ġeri ai Iesu ġekiraġi-foforiani.

³² Ema Barau na ġita senera kara ekiraġitore-vinirito Varina Namona ġomi ġakira-varamini. ³³ Mo kiraġitore tu Barau na ġita, ġia tuburi, ġera evaġa-moġoniato, mo tu ġia na Iesu mase na ma evaġa-variġisi ġenoġiato nai. Salamo vaġa-ruaruanai etoreato ilailana, ekirani,

‘Ġoi tu au Natugu;

toma au tu ġoi Tamamu ai baiaġo.’

³⁴ Barau na moġoni mase na evaġa-variġisi ġenoġiato e asi ma beġenoġoini gara ġana, benamo beborāġani. Barau na tu maġesi ekiraġiato, ekirato,

‘Davida ġena akiraġi-torerito,

vevaġa-namo veaġari e moġoniri tu ġomi bavini mini.’

³⁵ Ema Salamo ta nuġanai ma ekirani,

‘Ġoi ġemu tarima veaġana tu

asi beborāġani,

korana tu asi bene ġora otato.’

³⁶ Davida ġena ġuru ai Barau ġena vetuġunaġi eiaġo-vinito-ġoi nai emaseto, benamo senena seviri ai ġeguriato, ma tauġanina tu eborāġato. ³⁷ Senaġi Iesu, Barau na mase na evaġa-variġisi ġenoġiato tarimana, tu tauġanina asi eborāġato. ³⁸ Moġa lorinai, tarikakagu mabarami, au aurani boġono riba, ġai tu Iesu bakunai rakava tuġamaġi-fitoġari varina ġomi ġemi ġavari-fuani.

³⁹ Mose ġena taravatu na ġomi ġemi rakava tu asi beruġa-vaġirini riba, a Iesu na ġia ġevaġa-moġoniani tarimari mabarari ġeri rakava tu eruġa-vaġirini, vei-iobukaiobuka tarimari ai evaġa-iaġorini. ⁴⁰ Rorimi boġono vetore, be peroveta tarimari na ġekiraġirito dagarari, ġemi ai asi beġene ġora; ġekirato,

⁴¹ ‘Ġomi veġabi-varaġevaraġe tarimami ġoboġeboġe!

Nuġami ġefarevaġi, benamo ġomase!

Korana ġemi maġuri ġarori ai

au na veġa ta haveiani,

enabe ta na ġemi bekiraġi-ġinikauani,

senāġi asi boġo vaġa-moġoniani!’ ”

⁴² Paulo e Banabas rubu na ġeraka-rigoato-ġoi nuġanai, tarimarima na ġenoġirito, ġoira Sabadi ai ma beġene ġenoġoi, be mo guruġa kotari ma ġeri beġene kiraġi. ⁴³ Tarimarima vegogo na ġeġwa-lausiato murinai, Iuda tarimari ġutuma, ema irau bese tarimari, Barau ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari, ġutuma maki Paulo e Banabas muriri na ġeiaġoto. Tauri ruarua na ġevaġa-guruġarito e ġelaunaġirito, Barau ġena varevare-bara nuġanai beġene ruġa-gwaġiġi.

⁴⁴ Sabadi vaḡa-ruaruanai, dori moḡo mo vanuḡa baregona tarimari mabarari na Vereḡauka ḡena guruḡa seḡaḡi-seḡaḡina ḡeraka-vegogoto. ⁴⁵ Iuda tarimari na mo ḡutuma ḡeḡitarito nai, ḡemama-rakavato; benamo Paulo na kara ekiraḡirito-ḡoi guruḡari, ḡia na ḡekira-fitoḡarito e ḡevei-veḡare veḡareato. ⁴⁶ Senaḡi Paulo e Banabas tu ma kokoreri ḡesi ḡevaḡa-veserito, ḡekirato, “Barau ḡena ura lorinai tu ḡia ḡena guruḡa ḡai na ḡomi baḡana kiravara-guinemi. Senaḡi ḡomi na asi ḡoḡabi-raḡeani, monana tu ḡomi tauḡemi na ḡovaḡa-moḡoniani, ḡomi tu asi ilaila maḡuri vanaḡivanāḡi boḡo ḡabiani. Moḡa lorinai, ḡai na ḡomi ḡaraga-kwanemini, ma irau bese tarimari ḡeri ai ḡaiaḡoni. ⁴⁷ Korana Vereḡauka na tu maiḡesi evaḡa-naḡimato, ekirato, ‘Au na ḡomi atoremite tu, irau bese tarimari ḡeri mamai boḡono iaḡo, be vevaḡa-maḡuri boḡono ḡabi-rosia tanobarai ḡetanuni tarimari mabarari ḡeri ai.’”

⁴⁸ Irau bese tarimari na mo guruḡa ḡeseḡaḡiato nai, ḡeikuto e Vereḡauka ḡena guruḡa ḡevaḡa-raḡeato; ema Barau na eḡabi-viriḡirito maḡuri vanaḡivanāḡi beḡe ḡabiani tarimari mabarari ḡeveḡabidadamato. ⁴⁹ Vereḡauka ḡena guruḡa mo gabu mabarana nuḡanai eraga-rovorovoto. ⁵⁰ Senaḡi Iuda tarimari na irau bese vavineri, dāḡi baregori ḡeḡabi-taḡorito-ḡoi ma Barau ḡekorana-iaḡiato-ḡoi vavineri, e vanuḡa baregonai veḡitaḡau tauri, nuḡari ḡeḡanirito. Benamo ḡia na vevaḡa-midigumidigu ḡevaḡa-ḡoraiato Paulo e Banabas ḡeri ai, ema ḡeri gabu na ḡelai-rosirito. ⁵¹ Tauri ruarua na kwakuri kauri ḡekwari-ketoketorito, ḡia ḡeri kira-sirivaḡi vaḡa-moḡoniri ḡana, benamo Ikonias ḡana ḡeiaḡoto. ⁵² Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari Antiokai tu iaku e Iauka Veḡa na ḡevonuvonu-raḡeto.

14

Ikonias

¹ Ikonias Paulo e Banabas tauri ruarua Iuda tarimari ḡeri rubu ai ḡeveito-ḡoi kavana ḡeraka-toḡato, benamo ḡeḡobatato. Ḗeri ḡobata na Iuda e Griki tarimari ḡutuma lelevaḡi ḡeveḡabidadamato. ² Senaḡi Iuda tarimari asi ḡeurato Iesu beḡene vaḡa-moḡonia, tarima kotari na irau bese tarimari ḡelaunaḡi-naḡirito, benamo tarikaka veḡabidadama nuḡanai tarimari ḡeiau-rakava vinirito. ³ Paulo e Banabas monai ḡetanu-maukato. Ma kokoreri ḡesi Vereḡauka ḡena varevare-bara guruḡana ḡekiraḡiato-ḡoi. Vereḡauka na ḡeri guruḡa evaḡa-moḡonirito tu seḡuka evinirito, vetoḡa boruri e nuḡa-farevaḡi veḡari ḡeveito. ⁴ Senaḡi mo vanuḡa baregona tarimari tu ḡeveware-kirato, reke-ta Iuda tarimari ḡesi ḡekauto, reke-ta tu apostolo tarimari ḡesi. ⁵ Benamo irau bese tarimari e Iuda tarimari ma ḡeri veḡuine-iaḡi tauri ḡesi ḡeverori-vegogoto, ḡeurato apostolo beḡene vaḡa-midigu midiguri e fore na beḡene ḡidara-maseri. ⁶ Senaḡi Paulo e Banabas na mo boioḡa ḡeribaiato, benamo Likaonia tanonai vanuḡa baregori ruarua Listera e Derebe, ema seviri tanori ḡana ḡegari-iaḡoto e seviri vanuḡari tari ḡari. ⁷ Monai Vari Namona ḡeḡobata-iaḡiato-ḡoi.

Listera e Derebe

⁸ Listerai tarima ta etanuto-ḡoi; ḡia tu kwakuna rakava emaḡurito, be asi erakato-ḡoi. ⁹ Mo tarima tu eseḡaḡi-taḡoto-ḡoi Paulo eḡobatato-ḡoi nuḡanai. Paulo na eḡita-karakaraiato, benamo eribato ḡia tu ḡena veḡabidadama na

bevaĝa-namoani riba, ¹⁰ benamo eguruĝa-fararato, ekirato, “Novariĝisi, noruĝa-tari. Benamo eburi-vaisito, erakato.

¹¹ Tarimarima ĝutuma na kara Paulo na eveiato ĝeĝitaiato nai, ĝeri Likaonia garonai ĝekoĝoto, ĝekirato, “Barau tu tarimarimai beĝe iaĝo, beĝe raka-riĝo ĝita ĝerai!” ¹² Ĝia na Banabas arana tu Dios ĝetato, ema Paulo arana tu Hemes ĝetato, korana Paulo tu eguruĝa-vovokato-ĝoi. ¹³ Dios ĝena Rubu Veaĝa verena ĝena rubu tu vanuĝa barana murikanai. Ĝia na boromakau e veravera vanuĝa maĝuna ĝatama bokana ĝana eĝwa-iaĝorito, korana tarimarima ĝutuma ĝesi ĝeurato, apostolo ĝeri ai ginitaĝo veiĝari beĝene vei ĝana.

¹⁴ Senaĝina apostolo ruarua Banabas e Paulo na ĝeseĝaĝirito, kara ĝeveia ĝetato nai, ĝeri dabuĝa ĝedarerito, benamo ĝutuma nuĝari ai ĝeraga-ĝabaĝaba-toĝato. ¹⁵ Ĝekirato, “Karase ĝomi tau tu maiĝesi ĝoveini? Ĝai maki tarimarima moĝo ĝomi kavana! Ĝai na tu Vari Namona ĝomi ĝemi ai ĝaĝabi-iaĝomaiani, ĝomi ĝakiramini, mai asi tauri dagarari boĝono raga-kwaneri, benamo Barau maĝurina ĝenai boĝono raka-ĝenoĝoi ĝatoni. Ĝia na guba, tanobara, daĝaru-bara, e ĝetanu-iaĝirini dagarari mabarari eveirito. ¹⁶ Guinenai ĝia na bese mabarari etao-fitoĝarito, tauĝeri ĝeri ura dabarari ai beĝene raka ĝana. ¹⁷ Senaĝi dagara namori eveirini ĝerina, ĝia tauĝena vanaĝivanaĝi evevaĝa-moĝonini: Ĝia na ĝura guba na evinimini e varovaro dagarari ĝeri ĝaro korikoriri ai evinimini. Ĝia na ĝaniĝani asisebo evinimini e nuĝami iaku na evaĝa-vonurini.” ¹⁸ Moĝesi ĝevaĝa-guruĝarito, senaĝina mo tarimarima ĝutuma-bara tu ĝia tauri ruarua ĝeri ai ginitaĝo ĝauveina ĝeveia roĝo ĝetato-ĝoi, kiraĝoiri tu tauri ruarua ĝeri ai tu egwaĝiĝito.

¹⁹ A Iuda tarimari kotari Antioka e Ikonia na ĝeiaĝomato, ma moĝeri tarimari ĝia rekeri ai ĝeĝabi-vanaĝirito. Benamo Paulo fore na ĝeĝidaraiato ma ĝeinu-rosiato vanuĝa murina ĝana. Ĝia ĝetuĝamaĝito tu varau emaseto. ²⁰ Senaĝi Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari na ĝeruĝa-ĝeĝeraĝiato nai tu eruĝa-vaisito, benamo vanuĝa barana ĝana ma erakatoĝa-ĝenoĝoito. Boĝiboĝi tu Banabas ĝesi Derebe ĝana ĝeiaĝoto.

Siria Antiokana ĝana ĝeĝenoĝoito

²¹ Paulo e Banabas na Derebe ai Vari Namona ĝeĝobata-iaĝiato, benamo tarimarima ĝutuma Iesu korana-iaĝina tarimari ai ĝeĝabi-toĝarito. Benamo ma ĝeĝenoĝoi-iaĝoto Listera, e Ikonia, ema Pisidia Antiokana ĝana. ²² Ĝia na Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari ĝevaĝa-kokorerito e ĝelaunaĝirito, ĝeri veĝabidadama beĝene ĝabi-gigitariri. Ema ĝekirato, “Ĝita tu midigumidigu vovoka bita ĝabirini vau Barau ĝena Basileiai bita raka-toĝani.” ²³ Tauri ruarua na rubu tatai veĝorikau tarimari ĝevaĝa-ruĝarito. Ma tauri ruarua ĝeĝani-veaĝato e ĝeĝauĝauto murinai, Vereĝauka ĝimanai ĝetore-kaurito. Mo tu ĝia na ĝeĝabidadama-viniato-ĝoi Vereĝaukana ĝenai.

²⁴ Pisidia tanona na ĝeraka-vanaĝito murinai tu, Pamfilia tanonai ĝeraĝasito. ²⁵ Pega vanuĝanai Vereĝauka ĝena guruĝa ĝeĝobata-iaĝiato murinai tu, Atalia vanuĝana ĝana ĝeiaĝoto. ²⁶ Atalia na tu bouti na ĝeĝenoĝoi-iaĝoto Antioka ĝana. Monai tu, ĝeri evanelia iaĝoiaĝona roĝosi roĝo beĝene sinaia nai, tarikaka na Barau ĝena namo e varevare-bara nuĝanai ĝetore-kaurito, mai ĝauvei beĝene veia ĝana. Ĝauveina tu toma beĝe vaĝa-koria.

²⁷ Antiokai ĝeraĝasito nai tu, ekalesia tarimari ĝevaĝa-vegogorito, benamo Barau na ĝia ĝerina kara eveirito dagarari mabarari, e kamasi ĝia na irau bese tarimari ĝeri veĝabidadama ĝatama bokana ekeoato variri, ĝeri

ekiraġito. ²⁸ Monai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġesi tauri ruarua ġetanu-maukato.

15

Ekalesia vegogona baregona Ierusalemaj

¹ Tau kotari Iudea na Antioka ġana ġevariġoto, benamo tarikaka veġabidadama nuġanai tarimari ġevaġa-ribarito, ġekirato, “Gomi tu vevaġa-maġuri asi ilaila boġo ġabiani riba, bema mero tauġaniri kefi-lamavaġi veiġana Mose ġena taravatu ai ekiraġiani dagarana asi boġo korana-iaġiani nai.” ² Mo guruġa ġaramanai, Paulo e Banabas ġia ġesi veġare-veġare baregona ġeveiato. Moġa lorinai Paulo e Banabas ema Antioka ekalesia tarimari kotari ġeviriġirito, Ierusalemaj ġana beġene varaġe, be apostolo e ekalesia ġeġori-kauato-ġoi tarimari ġeri ai mo guruġa beġene vedanaġi-iaġia.

³ Ġia tu rubu na ġetuġu-iaġorito. Ma Foenikia e Samaria tanori nuġari na ġeraka-vanaġito nai tu, monai tarikaka ġeri ġekiraġito, kamasi irau bese tarimari Barau ġenai ġevetuġamaġi-kureto. Tarikaka mabarari na mo vari ġeseġaġiato nai, mabarari ġeiaku-rakavato. ⁴ Ierusalemaj ġeraġasito nai, ekalesia tarimari, e apostolo tauri, ema ekalesia ġeġita-taġoato-ġoi tarimari na ġeġabi-raġerito. Benamo Barau na ġia ġerina kara eveito dagarari mabarari ġeri ġekiraġito. ⁵ Senaġi Farisea doġoro na Iesu ġeġabidadama-viniato-ġoi tarimari kotari ġeruġa-vaisito, benamo ġekirato, “Irau bese tarimari maki tauġaniri kefiru beġene lama-vaġiri, ema boġono kirari, Mose ġena taravatu beġene korana-iaġia.”

⁶ Benamo apostolo e ekalesia ġeġita-taġoato-ġoi tarimari ġetanu-vegogoto, ma mo vedanaġi ġetuġa-maġiato. ⁷ Ġeguruġa-iaġi maukaiato murinai, Petero evariġisito, benamo ekirato, “Tarikakagu mabarami, ġomi ma ribami, kai-veġata ġomi vefakami ai Barau na au eġabi-hidiguto, irau bese tarimari ġeri Vari Namona bana kiraġia, be ġia maki beġene seġaġi e beġene veġabidadama. ⁸ Ema tarimarima nuġari eribarini Barauna na irau bese tarimari Iauka Veaġa evinirito, ġita evinirato kavana. Mo veiġa ġenana evaġa-ġitarani, ġia maki eġabi-raġerito. ⁹ Ġita e ġia fakarai vaġa-iraura vetoġana ta tu asi eveiato, korana tu ġeri veġabidadama lorinai, Barau na nuġari eiarevarito. ¹⁰ Ma toma tu kara dainai Barau ġotovo-naġiani, Iesu ġekorana-iaġiani tarimari iatari ai meto ġotorerini. Mo tu ġita tauġera na e ġita senera na maki mo maruna ġwaġwana asi ġeilailato dagarana. ¹¹ Asiġina! Ġita taribani, ġita tu Iesu Vereġauka ġena namo e varevare-bara lorinai, Barau na evaġa-maġurirani, ġia maki moġesina.”

¹² Petero moġesi ekirato nai, vegogo tarimari mabarari asi ġeguruġato. Benamo Banabas e Paulo ġeseġaġi-vinirito, Barau ġia ġerina vetoġa boruri e nuġa-farevaġi veiġari, Grik tarimari fakari ai eveirito dagarari, mabarari ġekiraġirito.

¹³ Ġia ġeguruġa-ġosito vau, Iakobo (o Iames) eguruġato, ekirato, “Tarikakagu mabarami, ġoseġaġigu! ¹⁴ Simona na inivau bekiraġi-ginikaua, kamasi tovotovonai Barau na irau bese tarimari etuġamaġirito, benamo ġia fakari na bese ta eġabi-viriġiato, ġia arana beġene ġabia ġana. ¹⁵ Mai tu peroveta tarimari ġeri guruġa ġesi beġe ilaila-ginikau, korana maiġesi ġetoreato,

¹⁶ Vereġauka ekirani:

Maiġa murinai au ma baġenoġoi-iaġomani,
benamo Davida ġena numa,

eḡwa-kafuato dagarana,
 ma baraga-ḡenoḡoiiani.
 Ġefuki-rovorovoato dagarana,
 au na ma baraga-ḡenoḡoiiani,
 ema bavaḡa-ruḡavaisi-ḡenoḡoiiani.

¹⁷ Korana tu tarimarima kotari maki mabarari na,
 ema au aragu ḡeḡabi-rakaoani tarimari irau bese tarimari mabarari na,
 au, Vereḡauka, beḡene vetaugu ḡana.

¹⁸ Vereḡauka na maiḡeri dagara mabarari bevaḡa-ḡorarini.
 Ma irau laḡani ai veḡata maiḡeri veḡa evaḡa-foforirito.'

¹⁹ Moḡa lorinai au atuḡamaḡini, irau bese tarimari ḡevetuḡamaḡi-kureni
 Barau ḡenai nai tu, ḡeri ai asi bitana vaḡa-gwaḡiḡia. ²⁰ Senaḡi fefa ta bitana
 torea, bitana kirari, kwaivakuku ḡevarevare-vinirini ḡaniḡaniri tu asi beḡene
 ḡaniri, korana mo tu ḡofaḡofa barauri ḡevinirini dagarari; mata-boraḡa
 veḡari asi beḡene veiri, ema ḡaiḡori na ḡebito-maserini bureḡari asi beḡene
 ḡaniri e rara asi beḡene ḡani. ²¹ Korana Mose ḡena taravatu tu kai-veḡata
 vanuḡa baregori mabarari ai ḡeḡobata-iaḡirini ema Sabadi ḡarori mabarari
 ai Iuda tarimari ḡeri rubu ai ḡeiavirini.”

Irau bese veḡabidadama tarimari ḡeri fefa

²² Benamo apostolo e ekalesia ḡeḡori-kauato-ḡoi tarimari ema ekalesia
 mabarari ḡeurato, ḡia fakari na tau kotari beḡene ḡabi-viriḡiri, benamo
 Paulo e Banabas ḡesi Antioka ḡana beḡene tuḡu-iaḡori. Ġia na Iudas, arana
 ta tu Barasaba ḡetato-ḡoi, e Silas ḡeḡabi-viriḡirito. Ġia tu tarikaka na
 ḡegubakau-baregorito-ḡoi tarimari. ²³ Mai fefa tu ḡia ḡesi ḡetuḡu-iaḡoato:

“Ġai ḡomi tarikakami veḡabidadama nuḡanai, apostolo tarimama e ekale-
 sia ḡeḡita-taḡoani tarimama na ḡema vevaḡa-namo ḡatuḡu-iaḡosiani, ḡomi
 tarikaka veḡabidadama nuḡanai irau bese tarimami, Antioka ai, Siria ai,
 e Kilikia ai ḡotanuni tarimami mabarami ḡemi ai. ²⁴ Ġai baḡama seḡaḡi,
 mainana tau kotari ḡeiaḡosito, benamo ḡeri guruḡa na ḡemi tuḡamaḡi
 ḡevaḡa-veḡonurito e ḡevaḡa-daradaramito. Korana tu ḡekiramito, tauḡanimi
 kefiri boḡono lama-vaḡiri ema taravatu boḡono korana-iaḡia. Senaḡi mani
 tu dia ḡai ḡemana ḡeḡabito guruḡari. ²⁵ Moḡa lorinai, ḡema vegogo ai ḡai
 mabarama na ḡavaḡa-moḡoniato, tau kotari baḡana ḡabi-hidiri, be baḡana
 tuḡu-iaḡosiri, ḡema tuḡamaḡikau tarimari Banabas e Paulo ḡesi beḡene
 iaḡosi. ²⁶ Ġia tu ḡeri maḡuri gwairi asi ḡeḡabirito, ḡetore-taririto, ḡera
 Vereḡauka Iesu Keriso arana dainai. ²⁷ Moḡa lorinai, Iudas e Silas baḡa
 tuḡuri, kara baḡa toreri dagarari ḡia tauḡeri mururi na guruḡai ḡomi ḡemi
 ai beḡene vaḡa-moḡoniri ḡana. ²⁸ Iauka Veaḡa e ḡai ḡakirato, namona tu
 ḡomi iatami ai meto ta asi baḡana tore-kaua. Senaḡina maiḡesi veḡari moḡo
 boḡono korana-iaḡiri: ²⁹ Ġofaḡofa barauri o kwaivakuku ḡevinirini ḡaniḡaniri
 asi boḡono ḡani; rara asi boḡono ḡani; ḡaiḡori na ḡebito-maserini bureḡari
 asi boḡono ḡaniri; e mata-boraḡa veḡari asi boḡono veiri. Mo dagara ḡerina
 boḡo raka-veḡitani nai, ḡomi tu boḡo iaḡo-ginikauni. Boḡono gena.”

³⁰ Ġevirigirito tarimari ḡetuḡurito, benamo Antioka ḡana ḡevariḡoto.
 Monai veḡabidadama tarimari mabarari ḡevaḡa-vegogorito vau, ḡeri fefa
 ḡevinirito. ³¹ Ġia na mo fefa ḡeiaviato nai, ḡeiau-rakavato, korana vevaḡa-
 kava guruḡana ḡeseḡaḡiato nai. ³² Iudas e Silas, ḡia tauḡeri tu peroveta
 tarimari. Ġia tauri ruarua na tarikaka ḡeri guruḡa ḡutuma ḡekiraḡirito,
 ḡelaunaḡirito e ḡevaḡa-gwaḡigirito. ³³ Ġaro kotari monai ḡetanuto murinai,
 ma mainori ḡesi tarikaka na ḡetuḡu-ḡenoḡoirito, ḡetuḡurito tarimari ḡeri ai.

[³⁴ Senaġi Silas tu eurato Antiokai roġo bene tanu.] ³⁵ Paulo e Banabas tu Antiokai ġetanu-maukato, ma tarima ġutuma ġesi Vereġauka ġena guruġa ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi, e ġeġobata-iaġiato-ġoi.

Paulo e Banabas ġeveraġa-kwaneto

³⁶ Ġaro kotari ġevanaġito murinai, Paulo na Banabas evaġa-guruġaiato, ekirato, “Taura ruarua ma siġenoġoi-iaġo, Vereġauka ġena guruġa taġobata-iaġiato-ġoi vanuġari mabarari ġari, tarikakara bitana ġitari, ġeri veġabidadama maġurina tu aiġesina.” ³⁷ Banabas ġena ura tu Ioane Mareko maki neġori-kaua, be ġia ġesi beġene iaġo. ³⁸ Senaġi Paulo asi ġena ura ġia beġene ġori-kaua, korana ġia na Pamfilia ai tu eraga-kwanerito, ema ġia ġesi asi ġeġauveito mo ġeri ġauvei magona. ³⁹ Moġa ġaramanai ġia tauri ruarua veġareveġare baregona ġeveiato. Benamo tauri ruarua ġeveraġa-kwaneto. Banabas na Mareko eġoriatu, bouti ai ġeraġeto, benamo Saipras ġana ġeiaġoto. ⁴⁰ A Paulo na tu Silas eġabi-virigiato. Tarikaka na Vereġauka ġena varevare-bara vevaġa-namona ġevinirito murinai ġerakato. ⁴¹ Siria e Kilikia tanori na ġeraka-vanaġito, benamo ekalesia doġorori monai ġevaġa-gwaġiġirito-ġoi.

16

Timoteo tu Paulo e Silas ġesi ġeiaġoto

¹ Paulo monana evanaġi-iaġoto Derebe ai ea votuto, ma monana tu eiaġoto Listera ai ea raġasito. Listerai tu Iesu ekorana-iaġiato-ġoi tarimana ta etanuto-ġoi, arana tu Timoteo. Timoteo sinana tu Iuda vavinena, ġia maki eveġabi-dadamato-ġoi vavinena, senaġi tamana tu Grik tarimana. ² Tarikaka mabarari Listerai e Ikoniai na Timoteo tu tarima namonai ġekiraġiato-ġoi. ³ Paulo eurato Timoteo tu bene ġori-kaua, be ġia ġesi beġene iaġo, moġa lorinai, ġia tauġanina kefina elama-vaġiato. Moġesi ġeveiato, korana monai ġetanuto-ġoi Iuda tarimari mabarari ribari, Timoteo tamana tu Grik tarimana.

⁴ Vanuġa loriri na ġevanaġi-iaġoto-ġoi nai tu, Ierusalem ai ġetanuni apostolori e ekalesia ġorikauri tarimari na ġevaġa-moġonirito guruġari veġabidadama tarimari ġeri ġekiraġito-ġoi, ġia na beġene korana-iaġiri ġana. ⁵ Benamo ekalesia tarimari ġeri veġabidadama ġevaġa-kokorerito, e ġaro mabarari ai ekalesia ġeġutumato-ġoi.

Troas ai - Paulo ġena mata-vanaġi

⁶ Paulo ma karonna ġesi Frigia e Galatia tanori nuġari na ġeraka-vanaġito moġo, korana Iauka Veaġa na ekira-ġoirito, Asia tanori ai Barau ġena guruġa asi beġene vari-fiua. ⁷ Misia tano vetoġanai ġeraġasito, benamo Bitinia tanonai ġeraka-toġa ġetato, senaġi Iesu Iaukana asi eurato ġia mo ġana beġene iaġo. ⁸ Moġa lorinai Misia na ġevanaġito, Troas vanuġanai ġea votuto. ⁹ Mo boġi Paulo emata-vanaġito. Ġia na Makedonia tarimana ta ruġataġo eġitaiato, ġia enoġiato-ġoi, ekirato, “Makedonia ġana noiaġoma, noma vaġa-kavama.” ¹⁰ Paulo na mo mata-vanaġi eġitaiato murinai, ġaraga-ġabikavito, Makedonia ġana baġana iaġo ġana. Korana ġaribato, mo tu Barau na ekeamato, mo tarimarima ġeri ai Vari Namona baġana fiua ġana.

Filipi ai - Lidia ġena vetuġamaġi-kure

¹¹ Moġa lorinai Troas ai bouti ai ġaraġeto, benamo maoromaoro Samo-trake motumotu ġana ġaiaġoto. Monai ġagenato, elaġanito vau Neapoli ġana ġaiaġoto. ¹² Monana gunika ġana ġaiaġoto mo, Filipi ai ġaraġasito. Filipi tu Makedonia tanonai vanuġa baregona eruġa-guineto vanuġana,

e Roma ġeri gabu. Monai ġaro kotari ġatanuto. ¹³ Sabadi ai, vanuġa maġuna ġatama bokana na ġaraka-rosito, ġaruka rekena ġana ġaiagoto, ġai ġatugamaġito, Iuda tarimari ġeri ġauġau gabuna ta tu monai. Ġai ġatanutarito, benamo mo ġaruka rikinai ġevegogoto vavineri ġavaġa-guruġarito. ¹⁴ Monai eseġaġimato-ġoi vavinena ta arana Lidia, Taiatira vavinena. Ġia tu voiri barego dabuġari evoivoi-iaġirito-ġoi. Ġia tu Barau etoma-rakarigo viniato-ġoi vavinena. Ġia Vereġauka na nuġana ekeoato, benamo Paulo na kara ekiraġiato-ġoi eseġaġiato ma eġabi-raġeato. ¹⁵ Ġia ma ġena numa tarimari ġesi babatiso ġeġabiato murinai, ġia na enoġimato, ekirato, “Bema ġovetuġamaġini au tu Vereġauka ġenai moġoni aveġabidadamani nai tu, siaġo, be au ġegu numai bitana tanu.” Benamo ġia na nuġama eġanirito, benamo ġia ġesi ġaiagoto.

Filipi dibura numanai

¹⁶ Ġaro ta ġauġau gabuna ġana ġaiagoto-ġoi nuġanai, vetuġunaġi ġuiatona ta na edoġarimato. Ġia tu iauka rakavana ta na eborogiato, ma ġoirai kara beġe ġorani dagarari ekiraġi-foforirito-ġoi. Ġoirai beġe ġorani dagarari ekiraġi-foforirito-ġoi nai tu, ġitaġauna tarimari ġeri moni ġutuma evaġa-ġorarito-ġoi. ¹⁷ Mo ġuiato na Paulo e ġai mabarama murima na eiaġomato, ekoġoto-ġoi, maiġesi ekirato-ġoi, “Maiġeri tarima tu Iaru-korokoro Barauna ġena vetuġunaġi tarimari! Vevaġa-maġuri kamasi boġo ġabiani dabarana varina ġefiuani.” ¹⁸ Ġaro vovoka moġesi eveito-ġoi, eiaġoto mo, Paulo ebaruto, benamo eruġa-kureto, mo iauka rakavana ekiraiato, ekirato, “Iesu Keriso aranai au na akiramuni, mani kekeni ġenana noraka-vaġi!” Benamo mo horai moġo iauka rakavana mo ġuiato ġenana eraka-vaġito.

¹⁹ Mo ġuiato ġitaġauna tarimari ġeribato, ġia ġeri moni doġari dabarana ekorito, benamo ġia na Paulo e Silas ġeġabi-taririto, taravatu tauri ġeri ai maketi gabuna ġana ġeinu-iaġorito. ²⁰ Kota ġeseġaġini tarimari ġoirari ai ġevaġa-ruġarito vau ġekirato, “Mai tu Iuda tarimari. Ġia na ġita ġera vanuġa baregonai rakava ġevaġa-ġoraiani. ²¹ Ema ġia na ġevevaġa-riba iaġirini veiġari ġita ġera taravatu na tu asi eġabi-raġerini. Ġita tu Roma tarimara, ġia ġeri veiġa tu asi bita ġabi-raġerini e asi bita veirini riba.”

²² Tarimarima ġutuma-bara ġia ġesi ġekauto, Paulo e Silas ġeguruvinirito. Benamo Kota ġeseġaġini tarimari na Paulo e Silas ġeri dabuġa ġedarerito, benamo mo ġutuma-bara ġekirarito, beġene kwariri. ²³ Ġekwari-biruġa biruġarito murinai, dibura numai ġefiu-toġarito, ema dibura numa ġitaġauna tarimana ġekiraiato, bene ġitaġau-ginikauri. ²⁴ Ġia na mo vevaġanaġi guruġana eseġaġiato, benamo dibura numana nuġana buroburonai efiu-toġarito. Kwakuri tu ġau duduri baregori ma metori vekaravari ai ebaru-taririto.

²⁵ Boġi nuġanai Paulo e Silas tu ġeġuriġurito-ġoi e Barau vaġa-raġena mariri ġeġabirito-ġoi, ma dibura numa tarimari kotari na tu ġeseġaġitaġorito-ġoi. ²⁶ Asikauna tano-iaga baregona eraġasito, dibura numana korana duġuri maki eġareva-ġareva vinubato. Vaġa-sebo ġatama-boka mabarari ġevekeoto, e dibura tarimari ġebarurito seiniri mabarari ġeketoketo-vaġito. ²⁷ Dibura numana ġitaġauna tarimana etataġato, mo ġatama-boka mabarari eġitarito tu vekeo. Ġena tuġamaġi dibura tarimari mabarari tu ġeraga-lemato etato, benamo ġena vetari baġana einu-vaġiato, ma tauġena nevevaġi-mase etato. ²⁸ Senaġi Paulo na eġaba-viniato, ekirato, “Tauġemu asi novevaġa-rakava! Ġai mabarama tu maiġema!” ²⁹ Dibura

numa ġitaġauna tarimana kere keari eveito, eraga-toġato, benamo ma ġoġo-ġoġona ġesi Paulo e Silas kwakuri korari ai ea keto-tarito. ³⁰ Benamo monana eġori-rosirito ma edanaġirito, ekirato, “Vere tarimami, au tu kamasi baveini vau maġuri badoġariani?”

³¹ Ġia na ġevaġa-veiseato, ġekirato, “Iesu Vereġauka bono ġabidadamavinia, benamo maġuri boġabiani, ġoi e ġemu numa tarimari mabarari.”

³² Benamo ġia na Vereġauka ġena guruġa, ġia ma ġena numa tarimari mabarari ġesi, ġeri ġekiraġito. ³³ Mo boġi horanai moġo, dibura numa ġitaġauna tarimana na tauri ruarua eġori-iaġorito, manuġari ea ġuriġirito, ema ġia ma ġena numa tarimari mabarari ġesi mo boġi sebonai ġebabatorito. ³⁴ Moġa murinai ġia na Paulo e Silas ġena numa nuġanai eġori-toġarito, benamo ġaniġani evinirito, ġeġanito. Ma ġia ma ġena numa tarimari ġesi tu iaku na ġevonuto, korana ġia toma tu Barau ġenai ġeveġabidadamani.

³⁵ Boġiboġi, Kota ġeseġaġini tarimari na vetuġunaġi-iaġovini tarimari ġetuġurito, ġekirato, “Mani dibura numai tarimari ruarua ġoa tuġu-vaġiri.”

³⁶ Benamo dibura numa ġitaġauna tauna na Paulo ekira-varaiato, ekirato, “Kota ġeseġaġini tarimari na guruġa beġe tuġua, ġoi e Silas tu baġana tuġurosimi beġesi. Moġa lorinai ġoraka-rosi ma mainomi ġesi.” ³⁷ Senaġi Paulo na vetuġunaġi-iaġovini tarimari ekirarito, ekirato, “Ġai tu Roma tarimama, senaġi ġia na tarimarima ġutuma-bara ġoirari ai ġai ġekwari-kavamato moġo, a ġema rakava tu asi ġevetauato, senaġi dibura numai ġefiu-toġamato. Ma inította tu vekuretoġai ma ġetuġu-rosima ġetoni? Asiġina ġinavaġi! Ġia tauġeri maiġana beġene iaġoma, benamo ġai beġenema ġori-rosima.”

³⁸ Benamo vetuġunaġi-iaġovini tarimari na mo guruġa Kota ġeseġaġini tarimari ġekira-vararito. Ġia ġeseġaġito Paulo e Silas tu Roma tarimari ai ġeiaġoto nai tu ġegarito. ³⁹ Benamo ġeiaġoto, Paulo e Silas ġenoġirito, ġeri rakava beġene tuġamaġi-fitoġari. Benamo ġia tauri ruarua dibura numa na ġetuġu-rosirito, e ġenoġirito, mo vanuġa barana beġene raga-kwaneana. ⁴⁰ Paulo e Silas na dibura numana ġeraga-kwaneato, Lidia ġena numa ġana ġeiaġoto. Monai tarikaka ġesi ġevedoġarito, benamo vevaġa-gwaġiġi guruġari na ġevaġa-kokorerito, benamo ġerakato.

17

Tesalonika ai

¹ Paulo e Silas na Amfipoli e Apolonia ġeraka-vanaġiato, ġeiaġoto mo Tesalonikai ġeraġasito. Iuda tarimari ġeri rubu ta tu monai. ² Paulo tu eveito-ġoi kavana rubu ai eraka-toġato. Ema Sabadi ġarori toitoi nuġari ai, ġia tu tarimarima ġesi Buka Veaġa guruġari ġeguruġa-guruġa-iaġirito.

³ Ġia ġeri ekiraġi-ginikauto-ġoi, e evaġa-moġoniato-ġoi, Keriso tu bemidigumidiguni e mase na ma bevariġisi-ġenoġoini. Ema ekirato, “Mai Iesu, varina ġomi ġemi afiuni tarimana, tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).” ⁴ Iuda tarimari kotari na mo guruġa ġevaġa-moġoniato, benamo Paulo e Silas ġesi ġesebonato. Ema Barau ġetoma-rakariġo viniato-ġoi Grik tarimari ġutuma lelevaġi e vanuġai ġeri dagi barego vavineri ġutuma maki ġia ġesi ġesebonato.

⁵ Senaġi Iuda tarimari tu ġemamato, benamo voivoi gabunai seġafore lelevaġi tarimari kotari ġeġabi-vegogorito, seġafore doġorona ta ġesinaiato. Benamo ġia na gururaġe e vevaġi baregona vanuġa barana nuġanai ġeveiato. Ma Iason ġena numa ġeraġeato, Paulo e Silas beġene doġariri, be tarimarima ġoirari ai beġene ġori-rosiri ġana. ⁶ Senaġi asi ġedoġaririto,

benamo Iason e tarikaka kotari ġeinu-iaġorito, vanuġa ġitaġauna tauri ġoirari ġana, ma koġori ġesi ġekirato, “Tanobara mabarari ai mai tarima na rakava ġevaġa-ġoraiani, ma toma tu mai ġana beġe iaġoma, ⁷ benamo Iason na ġena numai eġita-ġaurini. Ġia na Kaisara ġena taravatu ġekiraġi-fitoġaiani, korana tu ġekirani, vere barana ta ma ġetoni. Ġekirani, mo vere arana tu Iesu.” ⁸ Vanuġa tarimari e ġitataġona tarimari na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġeri daradara ebaregato. ⁹ Benamo ġia na Iason ma karona ġesi ġevaġa-fainirito moġo, benamo ġetuġu-rakarito.

Berea ai

¹⁰ Eboġito nai tu asikauna tarikaka na Paulo e Silas Berea ġana ġeraga-tuġu-rakarito. Bereai ġea raġasito nai tu ġeiaġoto, Iuda tarimari ġeri rubu ġana. ¹¹ Bereai tarimarima tu tarima namori, dia Tesalonika tarimari kavari. Ġia na Barau ġena guruġa ġeseġaġiato-ġoi nai, ġeura-iaġi baregoato-ġoi. Ema ġaro mabarari ai Buka Veaġa nuġanai kara Paulo na ekiraġiato-ġoi ġevetauato-ġoi. Korana tu ġeurato-ġoi beġene riba, Paulo na kara ekiraġiato-ġoi guruġari tu moġoni ba, beġene vaġa-moġoniri ġana. ¹² Iuda tarimari ġutuma Iesu Keriso ġevaġa-moġoniato; ema Grik vavineri barego-baregori kotari na e Grik tauri ġutuma maki Iesu Keriso ġevaġa-moġoniato.

¹³ Senaġi Iuda tarimari Tesalonikai ġeseġaġito, Paulo tu Bereai Barau ġena guruġa eġobata-iaġiato-ġoi. Benamo ġeiaġoto, vanuġa tarimari nuġari ġea ġanirito e ġekira-vaisi vaisirito. ¹⁴ Benamo Paulo tu asikauna tarikaka na kone ġana ġetuġu-rakaiato; a Silas ema Timoteo tu Bereai ġetanuto. ¹⁵ Paulo ġekava-iaġoato tauri na ġeġori-iaġoato mo Atena. Monana ma ġeġenoġoito Berea ġana. Ġia ġeġenoġoito nai tu, Paulo ġena keakau guruġana ta maki ġeġwaiato, ekirato, Silas e Timoteo ġia ġenai beġene iaġo-ġarimoġi etato.

Atena ai

¹⁶ Atenai, Paulo na Silas e Timoteo evaġa-nogarito-ġoi nuġanai, mo vanuġa baregona eġitaiato tu kwaivakuku na ġevaġa-vonuato. Benamo ġia nuġana emeto-rakavato. ¹⁷ Moġa lorinai eiaġoto Iuda tarimari ġeri rubu ġana, Iuda tarimari e irau bese tarimari Barau ġetoma-rakariġo viniato-ġoi tarimari ġesi ġeguruġa-guruġato. Ema ġaro mabarari ai maketi ai ġeraka-refoto-ġoi tarimari evaġa-guruġarito-ġoi. ¹⁸ Vevaġa-riba tauri irauri, ġeri ore a ġekiraġirito-ġoi tu Epikurea ema Stoiki, na Paulo ġeġoitaġoato, benamo ġevaġa-veġare veġareato. Ġia kotari ġevedanaġito, ġekirato, “Mai muru-babo tu kara ekiraġiani?” Ma kotari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġia mai tu noġa moġo barau irauri ekiraġirini.” Ġia moġesi ġekirato, korana Paulo tu Iesu e ġena variġisi-ġenoġoi varina eġobata-iaġiato-ġoi. ¹⁹ Benamo ġia na Paulo ġeġabiato, Areopago ġorona ġana ġeġori-iaġoato, kanisoro ġevegogoto-ġoi gabuna ġana. Benamo monai ġekiraiato, ġekirato, “Ġai ġaurani tu ġariba, mai vevaġa-riba variġuna oveiani tu kara okiraġiani? ²⁰ Ġoi na guruġa tari okiraġirini tu ġai na asi ġaseġaġirini dagarari, naima ġai ġaurani tu aniri baġana ribari.” ²¹ Korana Atena tarimari mabarari e irau gabu tarimari monai ġetanuni tu, ġauvei ta asi ġeveiato-ġoi, senaġi ġia ġeri veġa sebona tu ġaro mabarari ai mo guruġa variġuri moġo ġekiraġi-taġorito-ġoi e ġeseġaġi-taġorito-ġoi.

²² Benamo Paulo tu Areopago vegogona nuġana na eruġa-vaisito, benamo ekirato, “Atena tarimami! Au na ġomi aġitamini, ġomi tu ġemi barau ġeri ai ġovetuġamaġikau-barego korikorini. ²³ Korana ġemi vanuġai arakaorakaoni e ġemi toma-rakariġo gaburi aġitarito nai tu, au na fata veaġana ta aġitaiato, iatanai tu mai guruġa ġetoreato, ‘ASI RIBAMA BARAUNA ĠENA.’ Moġa

lorinai mo asi ribami Barauna, ġomi na ġotoma-rakariġo viniani tu, toma au na akira-varamini.

²⁴ Tanobara e tanobara nuġanai ġetanuni dagarari mabarari eveirito Barauna tu guba e tanobara verena. Ġia tu tarimarima ġimari na ġeragarito rubu veaġari ai tu asi etanuni. ²⁵ Ġia tu dagara tai asi erabuto, be tarimarima ġimari na ġia ġena tu asi beġe veiani riba. Ġia tauġena na tarimarima mabarari maġuri evinirini, iaġari ema dagara mabarari evinirini. ²⁶ Tarima sebona ġenana ġia na tarimarima beseri mabarari evaġa-ġorarito, ema tanobara mabarana beġene tanu-iaġia etato. Ġia tauġena na ġeri maġuri laġaniri ema ġeri tanu gaburi korikori eboioġa-guinerito. ²⁷ Barau na moġesi eveiato, korana ġia beġene ġita-vetaua ġana; ema beġene vetau-kokore kokorea, benamo beġene doġaria. Oba, Barau e ġita tata vefakara tu asi manaġa. ²⁸ ‘Korana ġita tu, ġia koranai tamaġurini, taġareva-ġarevani e roġo tamaġuri-taġoni.’ Ġemi mari ġegarani e ġesisiba-iaġirini tauri na ġekiraġiato kavana, ġekirato, ‘Ġita maki ġia natuna.’

²⁹ Ġita tu Barau natuna lorinai, asi bitana tuġamaġi, Barau tu golo, silva, o fore, tarimarima ġena boioġai ema ribai ekororito dagarari kavana. ³⁰ Guinenai tarimarima tu asi ġeri ribamaoro nai, Barau na moġeri tu eġita-ragakwanerito. Senaġi toma tu, ġia na tarimarima mabarari gabu mabarari ai ekirarini, beġene vetuġamaġi-kure. ³¹ Korana ġia na ġaro ta ekiraġi-toreato, mo ġaro ai ġena ġabiviriġi tarimana na tanobarai vevaġa-maoro beveiani ma iobukaiobukana ġesi. Barau na mo tau evaġa-moġoniato tarimarima mabarari ġoirari ai, vetoġana tu mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato.”

³² Mase na variġisi-ġenoġoina guruġana ġeseġaġito nai, kotari na tu Paulo ġerikiriki-iaġiato. Ma kotari tu ġekirato, “Ġai ġaurani tu, mo vari ġema ma nokiraġi-ġenoġoia.” ³³ Benamo Paulo na mo vegogo eragakwaneato. ³⁴ Senaġi tau lakouna tu ġia ġesi ġerakakauto e Barau ġenai ġeveġabidadamato. Ġia fakari ai tu Dionisio, ġia tu Areopago ġoro ai ġevegogoto-ġoi tarimana ta, e vavine ta arana Damari, ema tarima kotari maki.

18

Korinto ai

¹ Moġa murinai Paulo na Atena eraga-kwaneato, Korinto ġana eiaġoto. ² Monai ġia na Iuda tarimana arana Akwila egoitaġoato. Akwila tu Ponto ai emaġurito. Ġia tu ġaraġona Priskila ġesi Itali na vau ġeraġasito. Ġia Itali na ġeiaġomato, korana tu Klaudio na Iuda tarimari mabarari ekirarito, Roma beġene raga-kwaneata. Paulo eiaġoto ġia ġeri ai, ea ġitarito. ³ Ġia maki Akwila ma ġaraġona ġesi kavana farai numari eturito-ġoi. Moġa lorinai Paulo monai tu ġia tauri ruarua ġesi etanuto-ġoi ema ġeġauvei-vegogoto-ġoi. ⁴ Sabadi mabarari ai tu Iuda tarimari ġeri rubu ai eġobatato-ġoi, Iuda e Grik tarimari nuġari neġabiri uranai.

Silas e Timoteo ġeraġasito

⁵ Silas e Timoteo Makedonia na ġeraġasito nai, Paulo tu Barau ġena guruġa eġobata-iaġiato-ġoi ġaro mabarana, Iuda tarimari ġeri ai ekiraġi-foforiato-ġoi, Iesu tu moġoni Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna). ⁶ Senaġi Iuda tarimari na Paulo ġena guruġa ġevaġa-ġenoġoiato, e guruġa asi namori ġenai ġekira-veġare veġareato nai, Paulo

na ġena dabuġa ekorakoraiato ġia ġoirari ai vauro evaġa-guruġa gwaġiġi-vinirito, ekirato, “Ġomi rarami verebana tu tauġemi iatami ai! Au ġegu ai vereba ta asiġina. Toma au tu aiāġoni irau bese tarimari ġeri ai.”

⁷ Benamo mo rubu na eraka-rosito, eiaġoto, irau bese tarimana arana Titio Iusto ġena numa ġana. Titio tu Barau etoma-rakariġo viniato-ġoi tarimana, ma ġena numa tu rubu sebinai moġo. ⁸ Krispo, rubu ġorikauna tarimana e ġena numa tarimari mabarari ġesi tu Vereġauka ġeġabidadama-viniato-ġoi. Ema Korinto tarimari ġutuma na maki vari ġeseġaġiato, benamo ġevaġa-moġoniato ema babatiso ġeġabito.

⁹ Boġi tai Vereġauka na Paulo mata-vanaġi ai evaġa-guruġaiato, ekirato, “Asi bono gari, murumu asi bene kafu, bono guruġa! ¹⁰ Korana au tu ġoi ġesi bene; ta na asi beiaġo-vinimuni e asi bevaġa-rakavamuni riba, korana au ġegu tarimarima tu ġutuma mai vanuġa baregonai.” ¹¹ Moġa lorinai Paulo monai etanuto laġani ta e ġue imaima sebona (6); Barau ġena guruġa tarimarima evaġa-riba iaġirito-ġoi.

¹² Galio tu Akaia tanona ġeri gavana ġauveina eveito-ġoi nuġanai, Iuda tarimari ġeġaru-vegogoto, Paulo ġeġabi-tariato, Kota gabuna ġana ġeġori-iaġoato. ¹³ Ġekirato, “Mai tarima na tarimarima nuġari eġanirini, ma taravatu na asi ekiraġiani maġurinai Barau beġene toma-rakariġo vinia etoni.”

¹⁴ Paulo neguruġa etato nuġanai, Galio na Iuda tarimari ekirarito, ekirato, “Ġomi Iuda tarimami, bema veiġa rakavana tai o kerere baregona tai boġoro samani nai tu, bara seġaġi-vinimi riba. ¹⁵ Senaġi mani veġareveġare tu vevaġa-riba, e ara, ema tauġemi ġemi taravatu veġareveġareri, naima tauġemi na boġono vei-roroġotori. Au na maniġesina dagarari Kotai tu asi baseġaġirini!” ¹⁶ Benamo ġia na Kota gabuna na elai-rosirito. ¹⁷ Ġia mabarari na rubu ġorikauna tarimana, Sostene, ġeġabi-tariato, Kota gabuna ġoiranai benamo ġekwari-korukoruato. Ma Galio tu eġitarito senaġi eboġe-ġuiraiġito moġo.

Paulo Antioka ġana eġenoġoito

¹⁸ Paulo Korinto ai tarikaka veġabidadama nuġanai tarimari ġesi tu ġaro kota vovoka roġo ma ġetanuto. Moġa murinai eraga-kwanerito, benamo Priskila e Akwila ġesi bouti ta Siria ġana ġeiaġoto. Kenkrea na roġosi beġere raka nuġanai, ġia tu debana ġeraroato, korana ġena kiraġitore gwaġiġina ta Barau ġenai eveiato nai. ¹⁹ Efeso ai ġeraġasito, benamo Paulo na Priskila e Akwila monai eraga-kwanerito. Ġia tu Iuda tarimari ġeri rubu ai eraka-toġato benamo Iuda tarimari ġesi ġea guruġa-guruġato. ²⁰ Ġia na ġenoġiato, monai Iuda tarimari ġesi roġo bene tanu, senaġi ġeri noġinoġi asi eġabi-raġeato. ²¹ Senaġi ġena rakai tu iniġesi evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema Barau beurani nai, ġomi ġemi ai ma baġenoġoi-iaġomani.” Benamo bouti ai ea raġekauto, ma Efeso eraga-kwaneato.

²² Kaisareai eraġasito nai, kwakuna na Ierusalemna ġana evararġeto, ekalesia ġesi ġea veġoitaġoto vauro, Antioka ġana evariġo-iaġoto. ²³ Ġaro kotari monai etanuto murinai, Galatia e Frigia tanori ġana eiaġoto, Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari mabarari gabu tatai ġetanuto-ġoi tarimari ea vaġa-kokorerito.

²⁴ Mo horai Iuda tarimana ta arana Apolos, Alesandria ai emaġurito tarimana, Efeso ġana eiaġoto. Ġia ġena riba tu varaġe lelevaġi, guruġai namo vedaurea e Buka Veaġa maki eriba-ginikau-raġeato. ²⁵ Ġia tu Vereġauka ġena dabara ġevaġa-ribaiato, benamo nuġana mabarana ġesi Iesu varina efiuato, e evaġa-riba-iaġi ginikauato. Dagara sebona, ġia tu

Ioane ġena babatiso moġo eribaiato. ²⁶ Rubu nuġanai eġobatato-ġoi ma kokorena ġesi. Monai Priskila e Akwila na ġeseġaġiato, benamo ġeġori-kauato, ġia ġetanuni numana ġana ġeġori-iaġoato, monai vauro Barau ġena dabara moġonina ġevaġa-riba ġinikauato. ²⁷ Benamo Apolos eurato, Akaia ġana bene iaġo. Moġa lorinai tarikaka Efeso ai ġetanuni na ġevaġa-kavaiato, e fefa ta ġetoreato Akaiai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġeri, ġenoġirito, Apolos eiaġoni nai beġene ġabi-raġea. Apolos ea raġasito nai tu, Barau ġena varevare-bara ġenana Barau ġevaġa-moġoniato tarimari tu vevaġa-kava barego Apolos ġenana ġedoġariato. ²⁸ Korana ġena guruġa kokoreri ġerina Iuda tarimari evaġa-ketorito tarimarima ġutuma ġoirari ai, Apolos na Buka Veaġa na ġeri evaġa-moġoniato-ġoi Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

19

Paulo Efeso ai

¹ Apolos tu Korinto ai etanuto-ġoi nai, Paulo ġunika rekena na eiaġoto mo Efeso ai ea raġasito. Monai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari tari edoġaririto, ² benamo edanaġirito, ekirato, “Iesu ġenai ġoveġabidadamato nai, Iauka Veaġa ġoġabiato ba?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Asiġina, ġai tu Iauka Veaġa maki etanuni guruġana ta tu roġosi maki baġana seġaġia.” ³ Benamo Paulo na ma edanaġirito, ekirato, “Be ġomi na tu kamara babatiso ġoġabiato?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ioane ġena babatiso.”

⁴ Benamo Paulo ekirato, “Ioane tu rakava ġerina ġevetuġamaġi-kureto tarimari ebabatorito, ema Isaraela tarimari ekirarito, ġia murina na beiaġomani tarimana beġene ġabidadama-vinia, mo tu Iesu.” ⁵ Mo guruġa ġeseġaiato nai, Vereġauka Iesu aranai babatiso ġeġabiato. ⁶ Paulo ġimana ġia iatari ai etore-kaurito nai tu, Iauka Veaġa emariġoto ġia iatari ai. Benamo ġaro iraurau ai ġeguruġato, e Barau na ġia ġeri ai evaġa-foforirito guruġari ġevari-fiurito. ⁷ Tauri mabarari tu gabanana ruarua (12) kavana.

⁸ Paulo monai ġue toitoi etanuto. Ma vanaġivanagi rubu ai eraka-toġato-ġoi, Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani maiġa), eġobata-iaġiato-ġoi ma kokorena ġesi, ema tarimarima ġesi ġeguruġa-iaġiato-ġoi e nuġari eġanirito-ġoi. ⁹ Senaġi tari nuġari tu bubu, be asi ġeseġaġi-viniato, ema tarimarima ġutuma ġoirari ai Vereġauka ġena dabara iatanai guruġa tu rakavari ġekiraġito. Moġa lorinai Paulo na eraga-kwanerito, Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari moġo eġori-kaurito, benamo ġaro mabarari ai Tirano ġena vevaġa-riba numanai evaġa-ribarito-ġoi. ¹⁰ Laġani ruarua moġesina eveito, moġesina naima Asia tanonai ġetanuto-ġoi Iuda tarimari e Grik tarimari mabarari na Barau ġena guruġa ġeseġaġiato.

Skeva natuna

¹¹ Barau na Paulo ġenana veġa boruri irauri eveirito. ¹² Ġia na eġauvei-iaġirito-ġoi mukori e eriġorito-ġoi dabuġari keve tarimari ġeri ai ġeġabi-iaġorito-ġoi nai tu, ġeri keve ġenamoto-ġoi, e Iauka rakavari ġia ġerina ġeraka-vaġito-ġoi.

¹³ Iuda tarimari kotari monai ġerakaoto-ġoi ma Iauka rakavari ġelai-vaġirito-ġoi tauri na maki Vereġauka Iesu arana ġevatoato Iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari iatari ai. Iauka rakavari ġekirarito, ġekirato-ġoi, “Paulo na eġobata-iaġiani tarimana Iesu aranai akiramini, ġoraka-vaġi.”

¹⁴ Skeva, Iuda ġeri Rubu Veaġa verena baregona ta, natuna merori imaima

ruarua (7) tu moġesina ġeveito-ġoi. ¹⁵ Benamo ġaro ta iauka rakavana na ekirarito, ekirato, “Iesu tu au ribagu, ema Paulo maki ma ribagu, a ġomi tu deikara?” ¹⁶ Benamo iauka rakavana na eboroġiato tarimana na tauri imaima ruarua (7) na eguru-vinirito, ebota-korukorurito. Evaġa-vevaġi rakavarito, be mo numa na ġema raga-rosito tu kefiri kori e ma rarari.

¹⁷ Efeso ai ġetanuto-ġoi tarimari, Iuda e Grik tarimari mabarari, na mo vari ġeseġaġiato nai, ġegari-rakava rakavato, ema Iesu Vereġauka arana ġevaġa-raġe baregoato. ¹⁸ Iesu ġevaġa-moġoniato tarimari vovoka ġeiaġomato, benamo ġutuma ġoirari ai ġeri veġa rakavari ġekiraġi-foforirito. ¹⁹ Meġameġa tarimari ġutuma ġeri meġa bukari ġeġwa-vegogorito, benamo tarimarima mabarari ġoirari ai ġegaburito. Mo buka voiri ġevaġa-vegogorito tu silva moniri 50,000. ²⁰ Mai veġa seġukari ġeġorato ġerina Vereġauka ġena guruġa eraga-rovorovoto, e ebaregoto ma seġukana ġesi.

Efeso ai gururaġe baregona eġorato

²¹ Moġeri muriri ai Paulo nuġanai etuġamaġito, Makedonia e Akaia tanori na bene vanaġi-iaġo Ierusalemna ġana. Ekirato, “Mo ġana bana iaġo murinai, Roma maki bana ġitaia.” ²² Benamo Timoteo e Erasto, ġia ġevaġa-kavaiato-ġoi tarimari ruarua, Makedonia ġana etuġu-iaġorito, a ġia tu Asia tanonai kota roġo etanu-maukato.

²³ Mo ġaro sebonai Efeso ai gururaġe baregona eġorato, korana Vereġauka ġena Dabara dainai. ²⁴ Monai silva eġauvei-iaġirito-ġoi tarimana ta arana Demetrio, ġia na barau vavinena arana Diana ġena rubu baregona ġitaġitana ilailanai rubu misimisiri silva na eveirito-ġoi. Monana ġena ġauvei tarimari moni boruri barego vedaurea ġedoġarito. ²⁵ Benamo Demetrio na ġia mabarari, e ġia ġeri ġauvei kavana tarimari ekea-vegogorito, ma ekirarito, ekirato, “Tau, ġomi tau mabarami ribami ġita ġera moni tu mai ġauvei na eiaġomani. ²⁶ Toma ġomi tauġemi na ġoġitaiani e ġoseġaġiani, mai tarima Paulo na kara eveiani. Ġia ekirani, tarimarima ġimari na ġeveirini barauri tu dia barau, ema ġia na tarimarima ġutuma-bara nuġari eġanirini, e eġori-veġitarini, dia Efeso ai moġo, senaġi Asia tanona mabarana maki. ²⁷ Mai tu dia ġita ġera ġauvei namona arana moġo evaġa-rakavaiani, senaġi barau vavinena baregona, Diana, ġena rubu maki asi aninai beġe vaġa-iaġoani, e Diana iaru-korokorona asi ma beġe vevato-iaġiani; aba, mai barau vavinena tu Asia tarimari mabarari e tanobara mabarana na ġetoma-rakariġo viniani.”

²⁸ Mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebaru-rakava rakavato, e ġekoġoto, ġekirato, “Efeso barauna Diana tu iaru-korokoro!” ²⁹ Benamo mo guru baregona eraġeto na mo vanuġa barana mabarana tu iauvoiauvo e daradara na eġauato. Ma Paulo ġesi ġerakao-vegogoto-ġoi Makedonia tarimari ruarua, Gaius e Aristako, tu ġeġabi-taririto, benamo marere gabuna ġana ġeġori-ragaraga-iaġorito. ³⁰ Paulo ġena ura tu tarimarima ġutuma-bara ġoirari ai bene raka-rosi, senaġi Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari asi ġeurato, ma ġeruġa-ġauato. ³¹ Asia vereri kotari Paulo ġatana. Ġia na maki ġena guruġa ġetuġuto, ġenoġiato, marere gabunai asi bene fofori.

³² Mo vegogo nuġanai daradara asikeikeina eġorato, korana tarimarima mabarari irau ġabaġabana keakeana ġeiaġoto. Ġeġabato-ġoi e ġekeato-ġoi nai, tari tu guruġa ta ġekiraġiato-ġoi, ma kotari tu guruġa boruri tari ġekiraġirito-ġoi, korana tarima ġutuma tu asi ribari kara dainai ġea ġaru-vegogoto. ³³ Iuda tarimari na Alesanda mo ġutuma-bara nuġana na ġetuġu-rosiato, tarimarima ġoirari ai ea ruġato, Iuda tarimari iatari ai bene guruġa

gana. Benamo Alesanda gimana na tarimarima elau-taririto asi begene gururaḡe gana. ³⁴ Senaḡi ḡeḡita-leaiato, ḡia tu Iuda tarimana nai, mabarari vaḡa-sebo mai guruḡa sebona moḡo ḡekoḡo-iaḡi ḡenoḡoi-ḡenoḡoiato-ḡoi, ḡekirato-ḡoi, “Efeso barauna, Diana, tu iaru-korokoro!”

³⁵ Vanuḡa ḡena toretore tauna o klak mo tarimarima ḡutuma evaḡa-magorito, benamo ekirato, “Efeso tarimami, tarimarima mabarari ma ribari, Efeso tu Diana barau vavinena baregona ḡena rubu ḡitaḡauna vanuḡana, e guba na fore veaḡana Diana ilailanai dagarana eketo-firiḡoto ḡitaḡauna vanuḡana maki. ³⁶ Tarima ta na maiḡeri dagara asi bekira-ḡuniḡaurini riba. Moḡa lorinai asi ḡoguru-raḡe, asi ḡovei-taḡuitaḡui. ³⁷ Mai tarimarima na rubu dagarana ta tu asi beḡe lemaia, e ḡera barau vavinena ḡenai maki guruḡa rakavana ta asi beḡe kiraḡi, senaḡi ḡomi na maiḡana boḡo ḡori-iaḡoma-kavari. ³⁸ Bema Demetrio ma ḡena ḡauvei tauri ḡesi ma ḡeri baru tarima ta ḡenai nai tu, ḡita tu ma ḡera gavana, ḡera Kota ḡarori tu vekeo. Monai vauro begene vei-roroḡotori. ³⁹ Bema ḡourani dagara ta ma boḡono kiraḡia nai tu, taravatu na evaḡa-moḡoniato vegogonai vauro begene guruḡa-iaḡia. ⁴⁰ Toma kara beḡora korana beḡe danaḡirani nai, ḡita tu bita kerereni. Korana mai gururaḡe baregona bita veia tu asi tauna ta, e ḡera ḡaru-vegogo kava anina tu asi bita kiraḡiani riba.” ⁴¹ Eguruḡa-ḡosito murinai, ḡevegogoto tarimari etuḡu-rovorovorito.

20

Paulo tu Makedonia e Grik ḡana eiaḡoto

¹ Mo daradara nuḡanai ḡekoḡoto-ḡoi, ḡeḡabato-ḡoi, moḡa emeḡomeḡo-tarito murinai, Paulo na Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari ekea-vegogorito; benamo elaunaḡirito murinai, eḡabi-tuḡurito. Benamo ḡia tu ma erakato Makedonia ḡana. ² Mo gabu nuḡari na eraka-vanaḡito-ḡoi nai, guruḡa ḡutuma ekiraḡito, tarimarima evaḡa-kokorerito-ḡoi. Monana eiaḡoto mo, Grik ai evotuto. ³ Monai ḡue toitoi etanuto. Bouti na Siria ḡana bene iaḡo ḡana eḡabi-kavito-ḡoi nuḡanai tu eseḡaḡito, Iuda tarimari na tu ḡia begene vaḡia boioḡana ḡetogaiato-ḡoi. Moḡa lorinai Makedonia na dabarai bene ḡenoḡoi-vanaḡi etato. ⁴ Tarima kotari na ḡia ḡekavaiato, tarimari tu maiḡeri: Sopata Piro, Berea tarimana; Aristako e Sekundo, Tesalonika tauri; Gaius, Derebe tarimana; Tikiko e Trofimo, Asia tauri; e Timoteo. Moḡeri na ḡekavaiato, Asia ḡana ḡeiaḡoto. ⁵ ḡia tu ḡeraka-guineto, Troas ai vau ḡai ḡea vaḡa-nogamato. ⁶ Senaḡi ḡai tu Asi Etubuni Faraona Verekona ekorito murinai vau, Filipi ḡaraga-kwaneato. ḡaro imaima (5) ḡekorito vau, ḡia ḡeri ai Troas ai ḡavotuto, ḡavedoḡarito. Monai tu ḡaro imaima ruarua (7) ḡatanuto.

Paulo ḡena iaḡoiaḡo magona Troas ai

⁷ Fura sebona ḡena ḡaro giniguinenai o Sandei ai ḡaraka-vegogoto anibou baḡana ḡani ḡana. Benamo Paulo na mo lavilavi tu tarimarima eḡobata-vinirito, eiaḡoto mo, boḡi nuḡana, korana belaḡanini ḡia tu berakani nai. ⁸ Mo numa tuḡuna daiḡutunai ḡai ḡavegogoto, moḡa lamefa na tu asisebo ḡevaḡa-ḡararito. ⁹ Mero futuana ta arana Eutiko tu windoa nuḡanai etanuto. Paulo ḡena guruḡa emauka-iaḡoto-ḡoi nuḡanai, Eutiko matana tu egenagenato-ḡoi mo ea gena-vetuḡa-rekwato. Benamo mo numa tuḡuna na stori vaḡa-toitoina (o third story) na ea keto-firiḡoto mo tano ai. ḡea ḡabi-vaisiato nai tu mase. ¹⁰ Senaḡi Paulo eraka-riḡoto, Eutiko iatanai evefiukauto, eregoato, benamo ekirato, “Nuḡami asi ḡeraḡe, ḡia tu maḡuri!”

11 Moĝa murinai numa tuĝuna ĝana ma evaraĝeto, ma farao ebuki-ĝutuato, ĝeĝanito. Ĝena guruĝa ma esiriĝuato, eiaĝoto mo elaĝanito, benamo erakato. 12 Vegogo tarimari na mo futua ĝeĝoriato, benamo ma verereri ĝesi ĝerakato.

Paulo Troas na eiaĝoto mo Mileto

13 Ĝai tu bouti na Aso ĝana ĝaiaĝo-guineto, a Paulo tu monai vau ma baĝa ĝura-kauani. Paulo na tu moĝesina ekiramato, korana ĝia tu kwakuna na beraka-vanaĝini etato. 14 Aso ai ema doĝarimato, benamo ĝaĝura-kauato, Mitilene ĝana ĝaiaĝoto. 15 Monana bouti na ma ĝaiaĝoto mo elaĝanito vau, Kioso iata-raĝenai ĝadarokauto. Mo ĝaro murinai tu Samo ai ma ĝavotuto, ma ĝaro ta ma evanaĝiato vauro, Mileto ai ĝaraĝasito. 16 Paulo eurato, Efeso tu beĝene raga-vanaĝia, Asia tanonai ĝaro kotari beĝe vaĝa-koririni garina, korana ĝia nuĝana eĝariĝarito-ĝoi. Ĝena ura bema ma dabarana nai tu, Ierusalemaj beĝene votu vauro, Pentekoste ĝarona bene raĝasi, mo tu Pasova ĝaro gabana imaima (50) murinai.

Paulo ĝena veĝabituĝu guruĝari Efeso ekalesiana ĝorikauna tauri ĝeri ai

17 Paulo tu Mileto vanuĝana na Efeso ekalesia ĝorikauna tauri ĝeri guruĝa etuĝu-iaĝoto, ekirarito, beĝene iaĝoma, ĝia ĝesi beĝenema vedoĝari. 18 Ĝia ĝema votuto nai, evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi ma ribami au ĝaro mabarari ai ĝomi ĝesi tatanuto-ĝoi nai, aiĝesina atanuto, ĝaro tovotovona na Asia tanonai ama raĝasito veĝata. 19 Ĝaro vovoka Iuda tarimari ĝeurato-ĝoi au beĝene kougu, veĝa rakavari ĝutuma au ĝegu ai ĝeveirito-ĝoi. Senaĝi nuĝagu ma maranana ĝesi moĝo e ma taĝigu ĝesi Vereĝauka vetuĝunaĝina aiaĝo-vinito-ĝoi. 20 Ĝomi ribami, vaĝa-kava-iaĝimi guruĝari mabarari avaĝa-ribamito, ta asi akure-toĝaiato, ĝemi numai e ĝutuma ĝoirari ai avevaĝa-ribato-ĝoi nai. 21 Iuda tarimari e Grik tarimari ĝoirari ai aguruĝa-foforito-ĝoi, ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝi-kure, Barau ĝenai beĝene ĝenoĝoi, ema ĝera Vereĝauka Iesu Keriso beĝene ĝabidadama-vinia. 22 Au toma tu Ieruselema ĝana aiaĝoni, korana Iauka Veaĝa na evaĝa-naĝiguni nai, ma asi ribagu monai tu kara ĝegu ai beĝorani. 23 Dagara sebona moĝo au ribagu tu Iauka Veaĝa na vanuĝa baregori mabarari ai evaĝa-ribaguni, au ĝoiragu ai tu dibura numa e midigumidigu evaĝa-noga taĝoguni. 24 Senaĝi au ĝegu ai, au ĝegu maĝuri tu asi atuĝamaĝi-baregoani, kara ĝana atoni, ĝegu ura sebona tu ĝegu raga-iruiru moĝo bana vaĝa-ĝuĝuru, ema mo ĝauvei Vereĝauka Iesu na eviniguto, bana veia etato ĝauveina, bana vaĝa-koria. Mo ĝauvei tu: Barau ĝena varevare-bara Varina Namona bana kiraĝi-foforia.

25 Au tu ĝomi mabarami fakami ai arakao-rakaoto, Barau ĝena Basileia, (ĝena veĝitaĝau seĝukana evaĝa-ruĝaiani maiĝa), ĝemi aĝobata-iaĝiato. A toma au ribagu, ta na asi ma boĝita-ĝenoĝoiguni. 26 Moĝa lorinai toma ĝaro ĝomi ĝoirami ai au aguruĝa-foforini, bema ĝomi ta Barau ĝenana beraka-rekwarekwani nai, verebana tu dia au ĝegu ai. 27 Korana Barau ĝena ura mabarana avaĝa-ribamito, misina ta maki asi akira-ĝuniĝuato. 28 Tauĝemi lorimi boĝono vetore, ema mamoe serina lorina boĝono toreri. Mani mamoe serina tu Iauka Veaĝa na evinimito boĝono ĝitaĝauri ĝana. Barau ĝena ekalesia boĝono ĝita-ĝaua e boĝono ĝori-kaua. Mani tu ĝia Natuna rarana na evoiato. 29 Au ribagu, au barakanj murigu ai tu boĝa kwaivari rakavari ĝomi fakami ai beĝe raka-toĝani, benamo mani mamoe serina beĝe vaĝa-rakavaiani. 30 Ĝomi tauĝemi fakami na maki tau kotari beĝe variĝisini, benamo ĝofaĝofa guruĝari beĝe kiraĝini, Iesu ĝekorana-iaĝiani tarimari

ġia na beġene ġori-ġerevaġiri ġana. ³¹ Moġa lorinai lorimi boġono vetore! Boġono vetuġamaġi-taġo, au na tu laġani toitoi veġata matagu ma taġina ġesi, ġomi asisiba-vini boġimito-ġoi e asisiba-vini laġanimito-ġoi.

³² Toma Barau ġimanai e ġena varevare-bara guruġana nuġanai atoremimi, ġia na tu bevaġa-ruġa-iobukamini ilaila, ema voimi bevinimini evaġa-veaġarito tarimari mabarari ġesi. ³³ Au na ta ġena silva, o golo, o dabuġa urana asi aveito. ³⁴ Ġomi tauġemi ma ribami, au ġegu rabu e karogu ġeri rabu dagarari mabarari tu, mai ġimagu ruarua ġeri ġauvei ġerina aġabito-ġoi. ³⁵ Dagara mabarari nuġari ai au na avaġa-ġita iaġimito-ġoi, au moġesi ġauvei kokorekokore ġerina vauro moira-moira tarimari bitana vaġa-kavari. Iesu Vereġauka ġena guruġa boġono tuġamaġi-taġoa, ekirato, 'Varevare iakuna tu barego, a ġevinirani nai taġoitaġoni iakuna tu kei.' "

³⁶ Paulo eguruġa-ġosito vau, ġia ġesi ġevetui-tarito, benamo mabarari ġesi ġeġuriġurito. ³⁷ Ġia mabarari ġetaġi-rakavato, ġevefaġato, ma ġeverauato. ³⁸ Ġia nuġari ġevekwaraġi-rakavato tu maiġesina evaġa-guruġarito nai, ekirato, ġia na ġoirana asi ma beġe ġita-ġenoġoiani. Benamo bouti ġana ġeġori-iaġoato.

21

Paulo Ierusalemia ġana eiaġoto

¹ Ġia ġesi ġaveġabi-tuġuto, benamo ġarakato. Davara na ġaiaġoto, maoro maoro mo Koso ai ġavotuto; ma elaġanito vau Rodes ġana ġaiaġoto, monana ma ġaiaġoto Patara. ² Foenikia ġana beiaġoni boutina monai ġadoġariato, ma ġaraġeto, benamo ġaraġato. ³ Ġaboġe-iaġoto Saipras ġaġitaiato, benamo gabina (o south) rekena na ġavanaġito, ġaiaġoto mo Siria ai ġaraġasito. Taia vafuna na vau ġaraka-riġoto, korana mo bouti farefarena tu monai beġe tore-riġorini nai. ⁴ Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari kotari monai ġadoġaririto, ġia ġesi fura o wiki sebona ġatanuto. Iauka seġukana ġenana ġia na Paulo ġekiraiato, Ierusalemia ġana asi bene iaġo. ⁵ Senaġi ġema raka ġarona eġabiato, benamo ġarakato. Ġia mabarari ma ġaraġori e ma naturi ġesi vanuġa baregona na ġeġori-rosimato kone ai. Benamo ġai mabarama ġavetuitui-tarito, ġaġuriġurito. ⁶ Ġia tata ġesi ġaveġabi-tuġuto, benamo ġai tu bouti baregonai ġaraġeto, a ġia tu monana ġeġenoġoito ġeri numa ġari.

⁷ Taia na ġaiaġoto Tolemais. Ġema davara iaġoiaġona dokona moġa. Monai tarikaka tari ġesi ġavedoġarito, ma ġavaġa-namorito, ġia ġesi ġaro sebona ġatanuto. ⁸ Elaġanito, benamo kwakuma na ġarakato, ġaiaġoto, Kaisarea ai ġaraġasito. Monai evanelia tarimana arana Filipino ġena numa ġana ġaiaġoto, ġia ġesi ġatanuto. Ġia tu Ierusalemia tarima imaima ruarua (7) ġeġabi-viriġirito tarimana ta. ⁹ Ġia natuna ġuiatori vasivasi tu Barau na peroveta varevarena evinirito.

¹⁰ Ġaro vovoka monai ġatanuto murinai, peroveta tarimana ta arana Agabo, Iudea na ema raġasito. ¹¹ Ġia tu ġai ġemai eiaġomato, ma Paulo ġena gabaġau eġabi-vaisiato, benamo ġia tauġena kwakuna e ġimana ebarubarurito, benamo ekirato, "Iauka Veaġa tu maiġesi ekirani, 'Mai gabaġau tarimana tu Iuda tarimari na Ierusalemia maiġesina beġe barubaruani, benamo irau bese tarimari ġimari ai beġe tore-kauani.' "

¹² Mai guruġa ġaseġaġiato nai, ġai ema monai tarima kotari ġesi Paulo ġanoġiato, Ierusalemia ġana asi bene iaġo. ¹³ Senaġi ġia evaġa-veseto, ekirato, "Kara taġina ġoveini e au nuġagu ġovaġa-moiraiiani? Au tu rovinatore, dia Ierusalemia beġe barubaruguni moġo, senaġi Vereġauka Iesu arana

bakunai bamaseni maki.” ¹⁴ Ĝai tu asi ilaila ĝia nuĝana baĝa ĝaniani nai, ma ĝia noĝinoĝina ĝavaĝa-dokoato, benamo ĝakirato, “Vereĝauka ĝena ura moĝo bene vetore.”

¹⁵ Ĝaro kotari ĝekorito murinai, ĝema farefare ĝaĝabi-kavirito, benamo Ierusalemema ĝana ĝaiagoto. ¹⁶ Kaisarea ai ĝetanuto-ĝoi Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari kotari maki ĝai ĝesi ĝaiagoto. Ĝia na ĝeĝori-iaĝomato, Nason, Saipras tarimana, ĝena numa ĝana. Nason tu kai-veĝata na Iesu ekorana-iaĝiato-ĝoi tarimana.

Paulo na Iakobo (o Iames) eraka-ĝitaiato

¹⁷ Ierusalemaj ĝaraĝasito nai tu, tarikaka na ma iakuri ĝesi ĝeĝabi-raĝemato. ¹⁸ Elaĝanito, benamo Paulo tu ĝai ĝesi ĝaiagoto Iakobo ĝitaĝitana; ma rubu ĝorikauna tarimari mabarari tu monai vegogotaĝo. ¹⁹ Paulo na evaĝa-namorito murinai, ĝia ĝena ĝauvei ĝenana Barau na irau bese tarimari kamasi eveirito-ĝoi variri mabarari ĝeri ekiraĝito.

²⁰ Ĝia na ĝeseĝaĝiato nai, mabarari na Barau ĝevaĝa-raĝeato. Benamo ĝia na Paulo ĝekiraiato, ĝekirato, “Tarikakama, oĝitaiani Iuda tarimari vira-tausen varau Iesu ĝeĝabidadama-viniani, ema taravatu maki ĝekorana-iaĝi gigitariani. ²¹ Ĝoi varimu tu ĝia ĝekira-vararito. Ĝekirarito, ĝoi na irau tano ai ĝetanuni Iuda tarimari mabarari ovaĝa-ribarini, okirani, Mose ĝena taravatu beĝene raga-kwanea, naturi merori tauĝaniri kefiriri asi beĝene lama-vaĝiri, ema Iuda seneri ĝeri veĝa asi beĝene korana-iaĝiri. ²² Be, ĝai tu kamasi toma ĝaveini? Ĝoi boma raĝasi varina tu beĝe seĝaĝiani veĝata. ²³ Moĝa lorinai kara baĝa kiravara-vinimuni veĝana bono veia. Tauri vasivasi (4) maĝeri, ĝia tu kiraĝitore gwaĝiĝina ta ĝeveiato Barau ĝenai. ²⁴ Ĝia ĝesi boĝono iaĝo, e ĝoi maki ĝia ĝesi boĝono veiareva, ema beĝe ĝwa-iaĝoni dagarari voiri bono vei, be ĝia debari beĝe rarorini. Maĝesi boveini vau, tarimarima mabarari beĝe ribani, ĝoi iatamu ai ĝekiraĝirito-ĝoi guruĝari mabarari tu asi moĝoni, a ĝoi tauĝemu maki Mose ĝena taravatu ilailanai otanuni. ²⁵ Irau bese ĝeveĝabidadamani tarimari tu ĝeri fefa varau ĝatuĝuto, ĝakirarito, kwaivakuku ĝevinirito ĝaniĝaniri tu asi beĝene ĝaniri, rara e ĝaiĝori na ĝebora-maserini bureĝari viriĝori tu asi beĝene ĝani, ema asi beĝene mata-boraĝa.”

²⁶ Benamo Paulo na mo tarima vasivasi evaĝa-ĝabirito, benamo elaĝanito nai, mabarari veiareva ĝauveina ĝea veiato. Moĝa murinai Rubu Veaĝai eraka-toĝato, ma aĝitoma veiareva bemagoni ĝarona, ema aĝitoma varevare dagarari ĝia tata arari ai betoreni ekiraĝi-foforirito.

Iuda tarimari na Paulo Rubu Veaĝai ĝeĝabi-tariato

²⁷ Ĝeri veiareva ĝauveina tu ĝaro imaima ruarua (7); dori ĝekorito nuĝanai, Iuda tarimari kotari Asia tanona na ĝeiaĝomato, ĝia na Paulo Rubu Veaĝai ĝeĝitaiato. Ĝia na tarimarima mabarari nuĝari ĝeĝanirito, benamo Paulo ĝeĝabi-tariato, ²⁸ ĝekoĝoto, ĝekirato, “Isaraela taumi, ĝai ĝovaĝa-kavama! Mai tarima maĝa tu gabu mabarari ĝari eiaĝoni, tarimarima mabarari evaĝa-ribarini; Isaraela tarimari, e Mose ĝena taravatu, ema mai Rubu Veaĝa asi beĝene korana-iaĝia etoni. Toma maki, ĝia na Grik tarimari mai Rubu Veaĝa nuĝanai beĝori-toĝari, mai gabu veaĝana bevaĝa-rakavaia.” ²⁹ Moĝesina ĝekirato, korana ĝia na Efeso tarimana arana Trofimo, Paulo ĝesi mo vanuĝa baregonai ĝeĝitarito, ema ĝetuĝamaĝito, ĝia tu Paulo na Rubu Veaĝai eĝori-toĝaiato. ³⁰ Vanuĝa mabarana iauvoiauvo e daradara na eĝabiato, ema tarimarima mabarari monai ĝema ĝaru-vegogoto, benamo

Paulo ġeġabi-tariato, Rubu Veāġa na ġeinu-rosiato. Asikauna Rubu Veāġa ġatama-bokari ġebiririto.

³¹ Ġia na Paulo ġevaġi-masea ġetato-ġoi nuġanai, tarima ta eraga-varaġeto, Roma vetari verena baregona ea kira-varaiato, Ierusalem mabaranaġi tu gururaġe baregona ġeveiani. ³² Ġia tu asikauna ġena vetari ġitaġauna tarimari e vetari tarimari eġoririto, benamo ġeraga-riġoto mo ġutuma-bara ġeri ai. Tarimarima na vetari verena baregona ma ġena vetari tauri o soldia ġesi ġeġitarito nai, ġia na Paulo kwarikwarina ġevaġa-dokoato. ³³ Benamo vetari verena baregona Paulo ġenai eiaġoto, eġabiato, ġena mero ekirarito, seini ruarua na beġene baru-taria. Benamo evedanaġito, ekirato, “Mai tu kamara tau, e ġia tu kara beveia?” ³⁴ Mo ġutuma-bara nuġanai tari ġefararato-ġoi; guruġa ta ġekiraġiato-ġoi, ma kotari na tu guruġa ta, be vetari verena baregona na maki guruġa roroġotona ta asi eġabiato. Moġa lorinaġi ġena mero ekirarito, Paulo tu vetari tarimari ġeri gabu ġana beġene ġori-iaġoa. ³⁵ Raġekau ai ġeġori-votuato nai tu, vetari tarimari na ġefaġa-vaġiato, ġeġwa-raġeato, korana mo tarimarima mabarari tu ġeniara-lelevaġito nai. ³⁶ Mo tarimarima mabarari ġia murina na ġeraka-iaġoto tu, ġefararato-ġoi, ġekirato, “Ġovaġi-masea!”

Paulo tauġena evelauġau-tovoto

³⁷ Dori moġo vetari tarimari ġeri numai ġeġori-toġaiato nuġanai, Paulo na vetari verena baregona evaġa-guruġaiato, ekirato, “Bavaġa-guruġamuni lorinaġi ba?” Ġia na evaġa-veġeato, ekirato, “Ġoi Grik ġeri garo ma ribamu?” ³⁸ Be ġoi tu dia mo Aigupito tarimana, ġaro kotari varau beġe iaġo, ġia na gavamani vevaġi-vinina esinaġiato, ema vaġideba tarimari daġara vasivasi (4,000), ma ġeri vevaġi farefareri ġesi, tano fakana ġana eġori-iaġorito tarimamu?” ³⁹ Paulo na evaġa-veġeato, ekirato, “Au tu Iuda tarimagu, amaġurito vanuġana baregona arana tu Taso, ma arana vanuġana, ġia Kilikia tanonai. Anoġimuni, mani ġemu veġa, mai tarimarima navaġa-guruġari.” ⁴⁰ Vetari verena baregona na maoro eviniato, benamo Paulo raġekau ai eruġato, ġimana na tarimarima elau-taririto. Gururaġe emagoto, benamo Paulo na Heberu garo ai evaġa-guruġarito.

22

¹ “Tarikakagu e tamagu mabarami, ġoirami ai navekiraġi-faka, be boġono seġaġi.” ² Ġia ġeseġaġiato, Heberu garo ai evaġa-guruġarito nai, asi gurugururi ai ġeiaġoto, mabarari ġeseġaġi-magomagoto; benamo Paulo ekirato:

³ “Au tu Iuda tarimagu, Taso vanuġanaġi Kilikia tanona nuġanai amaġurito, senaġi mai Ierusalem vanuġa baranaġi abaregato. Gamaliel ġena vevaġa-riba nuġanai atanuto-ġoi, ġia na ġita senera ġeri taravatu veġari gwaġiġiri evaġa-ribaguto-ġoi, ema Barau ġena ġauvei aveiato-ġoi ma kokoregu ġesi, toma ġomi na ġokokore-iaġiani ilailanaġi. ⁴ Au na mai dabara ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari tu avaġa-midigu midigurito-ġoi mo ġea maseto-ġoi. Tau e vavine aġabirito-ġoi, dibura numari ai abubu-toġarito-ġoi. ⁵ Rubu Veāġa verena baregona e kanisoro tarimari mabarari na maki beġe vaġa-moġoniguni, au tu moġoni akirani. Au tu ġia na maki fefa ġeviniguto, tarikaka Iuda tarimari Damaseko ai ġeri bana viniri ġana. Benamo au mo ġana aiaġoto, mai tarimarima bana ġabiri, seini na bana barubaruri ma Ierusalem ġana bana ġori-iaġori, ġeri rakava voiri beġene ġabiri ġana.”

Paulo ġena vetuġamaġi-kure ekiraġiato

⁶ “Au roĝo dabara na aiaĝoto-ĝoi, ma Damaseko akavinaĝiato, ĝaro tu tubuagu ai mama baregona ta guba na emariĝoto, asikauna ema nanagitariguto. ⁷ Au tano ai aketo-tarito, ema garo ta aseĝaĝiato, au evaĝa-guruĝaguto, ekirato, ‘Saulo! Saulo! Karase nai au ovaĝa-rakavaguni?’ ⁸ Benamo au avedanaĝito, akirato, ‘Vereĝauka, ĝoi tu deikara?’ Ĝia evaĝaveseto, ekirato, ‘Au tu Iesu, Nasareta tarimagu, ĝoi na ovaĝa-rakavaguni tarimagu.’ ⁹ Au karogu maki na mama ĝeĝitaiato, benamo ĝegarito, senaĝi au eguruĝa-viniguto garona tu asi ĝeseĝaĝiato.

¹⁰ Benamo avedanaĝito, akirato, ‘Vereĝauka, au tu kara toma aveiani?’ Vereĝauka evaĝaveseto, ekirato, ‘Novariĝisi, Damaseko ai noa raka-toĝa, monai vau ta na bevaĝa-ribamuni, ĝoi tu kara boveini.’ ¹¹ Mo mama baregona na matagu evei-bubuato, benamo karogu na ĝimagu ai ĝeĝabito, Damaseko ĝana ĝeĝori-iaĝoguto.

¹² Monai tau ta arana Anania, ĝia tu Barau garina eveito-ĝoi e taravatu ekorana-iaĝiato-ĝoi tarimana, ema Iuda tarimari mabarari Damaseko ai ĝetanuto-ĝoi na ĝegubakau-baregoato-ĝoi. ¹³ Ĝia eiaĝomato sevigu ai ema ruĝa-tarito, benamo ekirato, ‘Saulo tarikakagu, matamu ma nefafa.’ Asikauna moĝo matagu ĝefafato, ĝia aĝitaiato. ¹⁴ Moĝa murinai Anania na ekiraguto, ekirato, ‘Ĝita senera ĝeri Barau na varau beĝabi-viriĝimu, ĝia ĝena ura kara bono veia, bono ribaia. Ema vei iobukaiobuka tarimana bono ĝitaia, e ĝia tauĝena muruna na beguruĝani garona bono seĝaĝia. ¹⁵ Korana ĝoi tu ĝia bovaĝa-moĝoniani tarimamu, kara boĝita e boseĝaĝi maiĝeri, tarima mabarari bokira-vararini. ¹⁶ Kara ma ovaĝa-nogaiani? Novariĝisi, babatiso noĝabia. Ĝia arana nokea-raĝea, benamo ĝemu rakava neĝuriĝivaĝiri.’ ”

Paulo ĝena kea irau bese tarimari bene ĝobata-viniri ĝana

¹⁷ “Monana Ierusalemna ĝana aĝenoĝoito, benamo Rubu Veaĝai aĝuriĝurito-ĝoi nuĝanai, amata-vanaĝito. ¹⁸ Monai au na Vereĝauka aĝitaiato, au evaĝa-guruĝaguto, ekirato, ‘Noraga-vei, Ierusalemna noragakwane-ĝarimoĝia, korana mainai au varigu bokiraĝiani, senaĝi mai tarimarima na asi beĝe vaĝa-moĝonimuni.’ ¹⁹ Au na avaĝa-veŝeato, akirato, ‘Vereĝauka, ĝia tu ma ribari ĝinikau, au rubu mabarari ĝana aiaĝoto-ĝoi, ĝevaĝa-moĝonimuni tarimari aĝabirito-ĝoi, dibura numanai abiri-ĝaurito-ĝoi e akwaririto-ĝoi. ²⁰ Ema ĝoi evaĝa-moĝonimuto-ĝoi tarimana Stefano rarana ĝevaĝa-riĝoato ĝaronai au tu monai, ĝevaĝi-maseato avaĝa-moĝoniato, ema ĝevaĝiato-ĝoi tarimari ĝeri dabuĝa anaririto.’ ²¹ Senaĝi Vereĝauka na ekiraguto, ekirato, ‘Noiaĝo, korana au na batuĝumuni, irau bese tarimari gabu manaĝai ĝetanuni tarimari ĝeri ai.’ ”

²² Tarimarima na Paulo ĝeseĝaĝi-taĝoato-ĝoi, eiaĝoto mo, ĝia moĝesi eguruĝato. Benamo ĝefararato, ĝekirato, “Ĝoĝabi-fitoĝaia! Ĝovaĝi-masea! Ĝia tu asi ĝena namo ta emaĝuri-taĝoni mai tanobarai.” ²³ Ĝeĝabato-ĝoi, ĝeri dabuĝa ĝeiave-iaverito-ĝoi, e forara ĝefiu-vaisito-ĝoi. ²⁴ Roma ĝeri vetari verena baregona na ĝena mero ekirarito, Paulo beĝene ĝori-iaĝoa, vetari tarimari ĝeri tanu gabuna ĝana. Ema ekirarito beĝene kwaria, e beĝene danaĝia kara ĝaramanai ĝia moĝesi ĝeĝabaĝaba-viniani, bene kira-varari. ²⁵ Senaĝi ĝebarubaruato-ĝoi beĝene kwaria ĝana nuĝanai Paulo na vetari ĝitaĝauna tarimana ekiraiato, ekirato, “Mai moĝoni taravatu nuĝanai ekiraĝiani, ĝoi na Roma tarimana bokwari-guinea; a ĝia na kara bevei-leaia Kota na tu roĝosi bere kira-varaia, senaĝi?”

²⁶ Mo vetari ġitaġauna tarimana na mo guruġa eseġagiato, benamo eraga-iaġoto vetari verena baregona ġenai, ekiraiato, ekirato, “Ġoi tu kara toma oveiani? Mo tarima tu Roma tarimana!” ²⁷ Moġa lorinai vetari verena baregona eiaġoto Paulo ġenai, benamo ea danaġiato, ekirato, “Nokiravaragu, ġoi tu Roma tarimamu ba?” Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Oi.” ²⁸ Benamo vetari verena baregona ekirato, “Au Roma tarimagu ai aiaġoto tu moni baregona gavamani avinirito.” Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Senaġi au tu Roma beseri ġerina aġorato Roma tarimagu.” ²⁹ Asikauna Paulo beġe danaġiani tarimari ġeruġa-ġenoġoito, ema vetari verena baregona maki egarito, korana eriba-maoroto, Paulo tu Roma tarimana, ġia na ebarubaruato ġekwaria ġana.

Paulo kanisoro ġoiranai

³⁰ Ma elaġanito, vetari verena baregona ġena ura bene riba-maoro, kara dainai Iuda tarimari na Paulo ġevaġa-daġaiato. Moġa lorinai ġia na Paulo ġebaruato varori ġeruġarito, benamo Rubu Veaġa vereri baregori e kanisoro mabarana ekirarito beġene vegogo. Benamo ġia na Paulo eġori-iaġoato, ġia ġoirari ai ea vaġa-ruġaiato.

Paulo Iuda ġeri kanisoro tarimari ġoirari ai

23

¹ Paulo na kanisoro tarimari eġita-karakararito, benamo ekirato, “Tarikakagu mabarami! Au tu ma nuġa iobukaiobukagu ġesi Barau ġoiranai atanuni, beiaġoma mo initoma.” ² Paulo moġesina eguruġato nai tu, Rubu Veaġa verena baregona Anania na Paulo sevina ġeruġa-taġoto-ġoi tauri ekirarito, Paulo bokana beġene foro-ġaua. ³ Benamo Paulo na ekiraiato, ekirato, “Ġoi tu Barau na beforomuni, ġoi kobe ġevaġa-kurokuroato kavana, rakava asi beġene ġitaia ġana, ġofaġofa tarimamu! Ġoi maninai botanu tu taravatu ilailanai au okota-viniguni, senaġi ġoi tauġemu na taravatu boleaia, tarima bokirari, au ġeforogu bosi!” ⁴ Paulo sevina tauri na ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu Barau ġena Rubu Veaġa verena baregona ġenai guruġa rakavari okiraġini!” ⁵ Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Tarikakagu, au tu asi bariba-maoro ġia tu Rubu Veaġa verena baregona. Korana ribagu Buka Veaġai tu ekirani, ‘Ġomi ġemi vere tu asi boġono guruġa-rakava vinia.’”

⁶ Paulo na ġia tari eġitarito tu Sadukea tarimari, ma kotari tu Farisea tarimari, benamo kanisoro ġoiranai ekoġoto, ekirato, “Tari-kakagu, Israela tarimami, au tu Farisea tarimagu, Farisea tarimana natuna. Au tu vevaġa-kota gabunai maiġegu, korana au ġegu tuġamaġikau, mase tarimari tu ma beġe variġisi-ġenoġoini!”

⁷ Moġesi ekirato, benamo Farisea tarimari ema Sadukea tarimari ġeveġare-veġareto, ema ġeri vegogo maki evetavi-kirato. ⁸ Korana Sadukea tarimari ġekirani, tarimarima mase na tu asi ma beġe variġisi-ġenoġoini, ema aneru e iauka tu asi ġetanuni; a Farisea tarimari na moġeri mabarari tu ġevaġa-moġonirini. ⁹ Moġesina naima fararafarara guruna ebareġoto-ġoi, nuġanai taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi Farisea tarimari ġeruġa-vaisto, ma kokoreri ġesi ġeguruġato, ġekirato, “Mai tarima ġenai rakava ta tu asi bita doġaria! Bema ġia tu iauka na o aneru ta na moġoni bevaġa-guruġaia nai tu, Barau asi sivaġa-vevaġia!” ¹⁰ Veġareveġare eseġuka-ġaraġarato nai, vetari ġitaġauna tarimana baregona egarito, Paulo beġe inu-vedare

vedareani garina. Moġa lorinai ġena vetari tauri ekirarito, beġene rakariġo-iaġo, Paulo beġene ġabi-veġitaia Iuda tarimari fakari na, benamo vetari tauri ġeri numa ġana beġene ġori-iaġoa.

¹¹ Ma elaġanito boġinai, Vereġauka Paulo sevinai ema ruġa-tarito, benamo ekirato, “Ġoi na mai Ierusalemaj au okiraġi-foforiguto ilailanai, Romaj maki moġesi bonoa kiraġi-foforigu.”

Paulo vaġivaġina boioġana ġetogato

¹² Ma elaġanito boġiboġinai, Iuda tarimari kotari ġevegogoto, ma boioġa ta ġetogaiato. Ġia na kiraġitore guruġana gwaġiġina ġekiraġiato, ġekirato kara ta asi beġe ġaniani e asi beġe niuani, beiaġoni mo, Paulo beġe vaġiani.

¹³ Mo boioġa ġetoga-vegogoto tauri mabarari tu gabana vasivasi (40) maki evanaġiato. ¹⁴ Benamo ġeiaġoto Rubu Veaġa vereri baregori e Iuda vereri ġeri ai, ma ġea kirato, ġekirato “Ġai tu kiraġitore guruġana gwaġiġina baġa kiraġia, asi baġa ġaniġanini, beiaġoni mo, Paulo baġa vaġi-maseani.

¹⁵ Maitoma ġoi ma kanisoro ġesi noġinoġi guruġana ġotuġu-iaġoa, Roma ġeri vetari verena baregona ġenai, be Paulo ġomi ġemi ai bene tuġu-mariġoa, boġono ġofa-ġaua, boġono kira, ġomi na Paulo ġoura-viniani, korana ġia ġenana guruġa iobukana boġono ġabia ġana. Senaġi ġai tu baġa vaġa-noga-taġoni, mainai roġosi berema raġasi, a ġai na tu baġa vaġi-maseani.”

¹⁶ Senaġi Paulo tobana natuna merona na mo boioġa eseġaġi-kauato, benamo eiaġoto, vetari tauri ġeri numaj eraka-toġato, ma Paulo ekiravaraiato. ¹⁷ Benamo Paulo na vetari ġorikauna tarimana ta ekeaiato, benamo ekiraiato, ekirato, “Mai mero variġuna vetari verena baregona ġenai noġori-iaġoa. Korana ġia na ġena guruġa ta beġwa-iaġomaia, bene kira-varaia.”

¹⁸ Ma vetari ġorikauna tarimana na eġori-iaġoato vetari verena baregona ġenai, ekirato, “Dibura numanai tarimana, Paulo na bekeagu e benoġigu, mai mero variġuna ġoi ġemu ai bana ġori-iaġomaia, korana ġia na ġemu guruġa ta beġwa-iaġomaia, bene kira-varamu ġana.”

¹⁹ Vetari verena baregona na ġimanai eġabito, eġori-ġerevaġiato vauro, edanaġiato, ekirato, “Kara ourani ġegu nokiraġia?” ²⁰ Ġia ekirato, “Iuda tarimari na guruġa ta beġe vaġa-moġonia, boinani beġene vei-ġofakau, benamo ġoi beġene noġimu, be Paulo bono tuġu-variġoa kanisoro ġoirana ġana. Ġeri veġofaġau guruġana ġoi beġene kiram tu, ġia ġeri ura Paulo varina korikori kotari ma beġene ġabi. ²¹ Senaġi asi bono seġaġi-viniri, korana tau mabarari gabana vasivasi (40) bevanaġia tu beġe gumuni, ġia beġe vaġa-nogaiani. Ġia tu kiraġitore guruġana gwaġiġina ġekiraġiato, asi beġe ġaniġanini e dagara ta asi beġe niuani, beiaġoni mo, Paulo beġe vaġi-maseani. Mo veġa beġene veia ġana, ġia toma tu beġe veikavi, ġoi ġemu vaġa-veve moġo ġevaġa-noga taġoani.”

²² Vetari verena baregona na ekiraiato, ekirato, “Au ġegu bokiraġi guruġana maiġa, tarima ta asi ma bonoa kira-varaia.” Benamo ġia na mero variġuna etuġu-rakaiato.

Paulo Gavana Feliki ġenai etuġu-iaġoato

²³ Benamo vetari verena baregona na ġena vetari ġorikauna tauri ruarua ma ekearito, benamo ekirarito, ekirato, “Vetari tauri sinau ruarua (200), e hosi ai raġe tarimari gabana imaima ma gabana ruarua (70), ema auri fiu tauri sinau ruarua (200) boġono ġabi-toreri, toma boġi horaġauna 9 koloko Kaisarea ġana boġono iaġo ġana. ²⁴ Paulo bene raġe hosiri tari maki boġono rovina-toreri, be Gavana Feliki ġenai maġuri boġono ġori-iaġoa ġana.” ²⁵ Benamo vetari verena baregona na fefa ta maiġesina etoreato:

26 “Au Klaudia Lisia na ġoi Feliki, gavana tarimamu namo vedaureamu, atore-vinimuni: Avaġa-namomuni! 27 Iuda tarimari na mai tau ġeġabiato, ma dori moġo ġevaġi-maseato. Senaġi au aribato, ġia tu Roma tarimana naima ġegu vetari tauri ġesi ġaiagoto, ġavaġa-maġuriato. 28 Au aurato tu bana riba, kara koranai ġevaġa-daġaiato-ġoi, moġa lorinai aġori-variġoato, ġeri kanisoro ġoirana ġana. 29 Au na adoġariato tu ġia ġeri taravatu ġaramanai ġevaġa-daġaiani, senaġi ġia beġene vaġi-masea o dibura numanai beġene torea korana ta tu asi adoġariato. 30 Iuda tauri na beġene vaġi-masea ġana, boioġana ġetogato varina ġegu ġekiraġito nai, atuġamaġito, ġoi ġemu ai bana tuġu-iaġosia. Ġia ġevaġa-daġaiani tarimari maki akirarito, ġoi ġoiramu ai ġeri vevaġa-daġa guruġari beġene kiraġiri.”

31 Vetari tauri na ġekirarito veġana ġeveiato. Mo boġi, ġia na Paulo ġeġabi-iaġoato mo Antipatri. 32 Elaġanito vau, vetari tauri kwakuri na ġerakani tauri ġeri tanu gabuna ġana ġeġenoġoito. Hosi tauri moġo Paulo ġesi ġeiaġoto. 33 Kaisareai ġea raġasito, benamo fefa ġeġabiato, gavana ġeviniato, ema Paulo maki ġevini-vanaġiato. 34 Gavana na fefa eiaviato, benamo Paulo edanaġiato, ġia tu kamara gabu tarimana. Ġia eribato Paulo tu Kilikia tarimana nai, 35 ekirato, “Ġevaġa-daġamuni tarimari beġema raġasini vauro, kara ovei-leaiato guruġana au na baseġaġimuni.” Benamo gavana ekirato, Paulo beġene ġabi-iaġoa, Kota numanai beġenea ġita-ġaua. Mo Kota numana tu Heroda na maġurinai eragaiato.

24

Iuda tarimari na Paulo ġevaġa-daġaiato

1 Ġaro imaima ġekorito murinai, Rubu Veaġa verena baregona, Anania, Kaisarea ġana evariġoto, Iuda vereri kotari e taravatu ma ribana tarimana ta arana Teretulo ġesi. Mabarari ġevariġoto, Gavana Feliki ġoiranai vauro Paulo ġevaġa-daġaiato guruġana ġea kiraġiato. 2 Paulo ekea-toġaiato, benamo Teretulo na Paulo ġevaġa-daġaiato guruġana ġoiranai ekiraġirito, ekirato, “Namo vedaurea veremu Feliki! Ġoi ġemu veġitaġau gaburenai tu maino ai baġa tanu-mauka kenene, e ġema bese bene namo ġana, dagara namori vovoka bovaġa-variġu ġenoġoiri. 3 Mai tu gabu mabarari ai e ġaro mabarari ai ġai na ġaġabi-raġeani, moġa lorinai ġoi tu ġavaġa-namo baregomuni. 4 Au asi aurani, ġoi ġemu taimi bana vaġa-kori-kavaia, senaġi anoġimuni, novetuġa-ġwama, asi bono baru, be ġema guruġa kubina tu noseġaġia. 5 Ġai na mai tau ġadoġariato tu, rakava vaġa-ġorana tarimana, ġia na gururaġe barego evaġa-ġorarini, Iuda tarimari tano mabarari ai ġetanuni fakari ai. Ġia tu Nasareta doġorona ġeri veġorikau tarimana ta. 6 Ġia na tu Rubu Veaġa maki nevaġa-rakavaia etato, senaġi ġai na ġaġabi-tariato, [ġema taravatu ilailanai baġana vaġa-kotaia ġatato. 7 Senaġi vetari verena baregona, Lisia, ema raka-toġato, benamo ma ġaramana ġesi Paulo ġai ġimama na ema ġabi-veġitaiato. 8 Benamo Lisia ġena guruġa ilailanai, ġia vaġa-daġana tarimari tu ġoi ġoiramu ġana beġe iaġoma.] Ġoi tauġemu na ġia bodanaġi-ginikauani vauro, ġia ġavaġa-daġaiani dagarari mabarari tauġena na bekira-varamuni.” 9 Iuda tarimari maki ġia ġesi ġekauto, ġekirato mai bekiraġiri dagarari mabarari tu moġoni.

Paulo ġena vetoreġau guruġana Feliki ġoiranai

10 Gavana na Paulo vetoġa ta evei-viniato Paulo ma bene guruġa ġana, benamo Paulo eguruġato, ekirato, “Au ribagu, laġani ġutuma varau beġe iaġo, ġoi tu mai bese tarimari ġeri Kota ġitaġauna ġauveina oveiani. Moġa

lorinai au tu ma iakugu ġesi ġegu vetoreġau guruġana ġoi ġoiramu ai aki-raġiani. ¹¹ Ġoi tauġemu na maki asikauna boraga-doġariani, ġaro gabanana ruarua (12) maki roġosi bene vanaġia nuġanai, au tu Ierusalem a ġana toma-rakarigo avaraġeto. ¹² Ma mai au ġevaġa-daġaguni tarimari na ta ġesi Rubu Veaġai ġaveġare-veġareto-ġoi nuġanai asi ġedoġariguto, ema asi ġedoġariguto tarimarima avaġa-vegogorito rubu nuġanai o gabu tai vanuġa baregona nuġanai. ¹³ Ema mai ġevaġa-daġaguni dagarari maki ġoi ġoiramu ai asi beġe vaġa-moġonirini riba.

¹⁴ A mai tu moġoni akirani, au na tu ġai senema ġeri Barau atoma-rakarigo viniani e mo Dabara Variġuna akorana-iaġiani, ma mai dabara ġia tauġeri na tu dabara ġofaġofana ġetoni. Mose ġena taravatu ema peroveta tarimari na ġetorerito guruġari mabarari tu avaġa-moġonirini. ¹⁵ Au ġegu tuġamaġikau Barau ġenai e mai tau ġeri tuġamaġikau tu sebona moġo, moġa tu maiġesi: Vei-iobukaiobuka tarimari e vei-rakava tarimari mabarari mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini. ¹⁶ Moġa lorinai au tu vanaġivanaġi nuġagu bene iobukaiobuka vededegwana aveini Barau ġoiranai e tarimarima ġoirari ai.

¹⁷ Laġani kota vovoka varau ġeiaġoto, au na Ierusalem araga-kwaneato. Moġa murinai au ma baġenoġoi-iaġo ġegu tarimarima ġeri ai, asi ġeri-ġari tarimari ġeri moni baġabi-iaġo e varevare dagarari Barau bana vinia ġana. ¹⁸ Ma au tu taravatu na ekiraġiani ilailanai veiareva veiġana avaġa-koriatu nuġanai, Asia tanona na ġeiaġomato Iuda tauri kotari na Rubu Veaġa nuġanai ġedoġariguto. Moġa nuġanai au sevigu ai tu ġutuma-barana ta asiġi, e ta ġesi maki asi aveġare-veġareto-ġoi. ¹⁹ Moġeri Iuda tarimari Asia tanona na ġeiaġomato beġere iaġoma, be ġoi ġoiramu ai au beġerema vaġa-daġagu, beġere kira-varamu, au na tu kamara rakava aveiato. ²⁰ A mai tarima maiġeri na ġekiraġi-foforia, au kanisoro ġoiranai aruġato ġaronai, au ġegu ai tu kamara rakava ġedoġariato. ²¹ Senaġi dagara sebona moġo tu, ġia ġoirari ai aruġato, afararato, akirato, ‘Mase tarimari ma beġe variġisi-ġenoġoini atoni naima, ġomi na au toma ġovaġa-kotagu ġotoni.’ ”

²² Mo Dabara, (mai tu Iesu Keriso ġabidadama-vinina dabarana), Feliki tu ma eriba-ginikauato. Ġia na Kota ma etuġu-naġiato, ekirato, “Vetari verena baregona, Lisia, beraġasini vau, au na ġomi ġemi guruġa havei-roroġotoani.” ²³ Benamo ġia na vetari ġitaġauna tarimana ekiraiato, Paulo dibura numanai beġene ġita-ġaua, senaġi ġitaġauna asi beġene vei-gwaġiġia. Gatana kotari na ġevaġa-kavaia beġe toni nai tu beġene ġabi-raġeri.

Paulo Feliki e Drusila ġoirari ai

²⁴ Ġaro kotari ġeiaġoto muriri ai, Feliki ma ġaraġona Drusila ġesi ġeraġasito. Drusila tu Iuda vavinena. Feliki na Paulo vetuġuna eveito, benamo Paulo eiaġomato, Iesu Keriso ġabidadama-vinina guruġari ekiraġirito eseġaġiato. ²⁵ Senaġi Paulo ġena sisibai tu vei-iobukaiobuka e vevaġa-gwaġiġi ema Barau ġena Kota baregona beiaġomani guruġari ekiraġirito nai, Feliki egarito, benamo ekirato, “Benamo, toma tu noraka roġo, ġaro namona tai vauro ma bana kea-iaġomamu.” ²⁶ Feliki ġena tuġamaġi ta maki, Paulo na moni kota bene vinia. Moġa lorinai ma ekea-ġenoġoi ġenoġoiato-ġoi, ġia ġesi beġene guruġa-guruġa ġana.

²⁷ Laġani ruarua murinai, Porokio Festo na Feliki ġena gavana ġauveina gabuna eġabiato. Senaġi Iuda tarimari na beġene ura-vinia ġana, Paulo tu dibura numanai eraga-kwaneato.

25

Paulo Festo ĝoiranai

¹ Festo beveĝitaĝauni tanonai eraĝasito, ma ĝaro toitoi ĝekorito murinai, Kaisarea na Ierusalemema ĝana evaraĝeto. ² Monai Rubu Veaĝa vereri baregori e Iuda ĝitaĝauna tauri na Paulo ĝevaĝa-daĝaiato guruĝari ĝea kiraĝirito, ma Festo ĝenoĝiato, ³ ĝia bene vaĝa-kavari, be Paulo Ierusalemema ĝana bene tuĝu-iaĝoa. Korana Paulo dabara tumanai beĝene gana-torea ma beĝene vaĝi-masea boioĝana tu varau ĝetogaiato-ĝoi. ⁴ A Festo evaĝa-veseto, ekirato, “Paulo tu Kaisareai moĝea, dibura numanai ĝeĝita-ĝauani, ma au tu mo ĝana dori ma aĝenoĝoi-iaĝoni. ⁵ Be ĝemi veĝitaĝau tarimari neĝi au ĝesi Kaisarea ĝana baĝana iaĝo, be monai kara evei-leaiato beĝene kiraĝia, bema ĝia na rakava ta eveiato nai tu.”

⁶ Festo ĝaro imaima toitoi (8) o gabanana (10) ĝia ĝesi monai ĝetanuto vauro, Kaisarea ĝana ma evariĝoto. Elaĝanito vau Kota gabunai ea tanutarito, benamo evetuĝuto, Paulo ĝoirana ĝana beĝene ĝori-iaĝomaia ĝana. ⁷ Paulo ema raĝasito nai tu, Ierusalemema na ĝeiaĝomato Iuda tarimari na ĝeruĝa-ĝeĝeraĝiato, benamo ĝevaĝa-daĝaiato guruĝari gwaĝiĝiri ĝutuma ĝekiraĝirito, senaĝina ĝeri guruĝa tu asi vaĝa-moĝoniri gaburi. ⁸ Benamo Paulo ma evaĝa-veseto, ekirato, “Iuda tarimari ĝeri taravatu, e Rubu Veaĝa, ema Roma verena vaĝa-rakavari ĝana, veĝa rakavana ta asi aveiato.”

⁹ Senaĝi Festo na Iuda tarimari bene vaĝa-iakuri ĝana Paulo edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi ourani Ierusalemema ĝana bono varaĝe, be mai ĝevaĝa-daĝamuni guruĝari tu monai vau bana seĝaĝiri ba?” ¹⁰ Paulo evaĝa-veseto, ekirato, “Au tu Kaisara, Roma ĝeri vere, ĝena Kota gabuna ĝoiranai aruĝani, be mainai Kota na vevaĝa-iobuka veĝana au ĝegu ai bene veia. Au na Iuda tarimari vaĝa-rakavari veĝana ta tu asi aveiato, ĝoi tauĝemu maki ribamu ginikau. ¹¹ Bema taravatu asi akorana-iaĝiato o mase veĝana rakavana ta aveiato, voina tu bana mase neganai, au tu asi akira-sirivaĝini bana mase ĝana tu-na. Senaĝi bema mai Iuda tarimari ĝeri vevaĝa-daĝa guruĝari au iatagu ai ĝekiraĝirini tu asi moĝoni nai, tarima ta asi ĝena seĝuka au bevini-vanaĝiguni ĝia ĝeri ai. Au aurani tu Kaisara na bene seĝaĝigu!”

¹² Benamo Festo ma ĝena kanisoro ĝesi ĝeguruĝa-guruĝato murinai, Paulo evaĝa-veseato, ekirato, “Kaisara ĝenai bonoĝinoĝi lorinai, Kaisara ĝenai boiaĝoni!”

Paulo Agripa e Berenike ĝoirari ai

¹³ Ĝaro kotari ĝevanaĝito murinai, vere Agripa e tobana Berenike, Festo rakaĝitana e beĝene vaĝa-namoa ĝana, Kaisarea ai ĝeraĝasito. ¹⁴ Monai ĝaro kota vovoka ĝetanuto murinai, Festo na Paulo guruĝana vere ĝena ekiraĝi-ginikauto, ekirato, “Tarima ta tu mainai maiĝa. Ĝia tu Feliki na dibura numai eraga-kwaneato. ¹⁵ Au Ierusalemema ĝana aiaĝoto nai tu, Iuda ĝeri Rubu Veaĝa vereri baregori e Iuda vereri na Paulo ĝevaĝa-daĝaiato guruĝari ĝegu ai ĝeĝwa-iaĝorito, e au ĝenoĝiguto, ĝekirato, ĝia ĝenai vevaĝa-iobuka veĝana bana veia. ¹⁶ Senaĝi au na avaĝa-veserito, akirato, ‘Ĝita Roma tarimara ĝera maĝuri nuĝanai ĝevaĝa-daĝaiani tarimana tu asi roĝo bita vaĝi-mase guineani. Ĝia tu ĝevaĝa-daĝaiani tauri ĝesi beĝe raka-vegogoni, ema ĝevaĝa-daĝaiani tarimari ĝoirari ai ĝevaĝa-daĝaiani guruĝari bevaĝa-veve guinerini roĝo.’ ¹⁷ Moĝa lorinai ĝia ema au mainai ĝaraĝasito nai tu, au tu asi ma avaĝa-nogato. Senaĝi elaĝanito nai, Kota gabunai atanu-tarito, benamo akirato, Paulo ĝeĝori-iaĝomaia atato. ¹⁸ Vevaĝa-daĝa tauri ĝeruĝa-vaĝisito nai, au matoru atuĝamaĝito tu, veĝa rakavari vevaĝa-daĝari beĝe

veini atato, senaĝi asiĝina. ¹⁹ Ĝia ĝeri ĝuruĝa mabarari tu, tauĝeri ĝeri toma-rakariĝo dabarari veĝare-veĝareri kotari, ema tarima ta arana Iesu guruĝana moĝo. Iesu tu emaseto, senaĝi Paulo ekirani, ĝia tu maĝuri. ²⁰ Mo dagara dabarari vetauvetauri au ĝegu ai tu egwaĝigito. Moĝa lorinai au na Paulo adanaĝiato, eurani Ierusalemia ĝana bene iaĝo ba, monai vau ĝia ĝevaĝa-daĝaiani guruĝari bana vaĝa-iobuka iobukari. ²¹ Senaĝi Paulo enoĝinoĝito, dibura numanai moĝo beĝene ĝita-ĝaua, bene iaĝo mo, Kaisara na vauro bene seĝaĝia. Moĝa lorinai akirarito, dibura numanai beĝene ĝita-ĝaua, bene iaĝo mo, Kaisara ĝenai bana tuĝu-iaĝoa.”

²² Benamo Agripa na Festo ekiraiato, ekirato, “Au aurani mai tarima tauĝegu na bana seĝaĝia.” Festo evaĝa-veseto, ekirato, “Boinani vau boseĝaĝiani.”

²³ Elaĝanito, benamo Agripa e Berenike tu ĝeveĝabi-raĝeto, dabuĝa marevari maki barego lelevaĝiri ĝeveirito, benamo ma marevari ĝesi Kota numanai ĝema raka-toĝato, vetari ĝorikauna tarimari baregori e vanuĝa barana tarima baregori ĝesi. Festo eguruĝato, benamo Paulo ĝema ĝoritoĝaiato. ²⁴ Benamo Festo ekirato, “Kini Agripa e ĝai ĝesi boĝoma fofori tarimami mabarami! Mai tau maiĝa ĝoĝitaiani. Ĝia tu Iuda tarimari Ierusalemia e mainai Kaisareai maĝeri na ĝevaĝa-daĝaiato guruĝana au ĝegu ai ĝeĝwa-iaĝoato. Ĝia ĝekoĝoto, ĝekirato, ĝia tu asi ma bene maĝuri-iaĝo. ²⁵ Senaĝi ĝia ĝenai veĝa ta asi adoĝariato bene mase ĝana. Ma ĝia tauĝena, Kaisara aranai enoĝinoĝito. Moĝa lorinai, ĝia tu Kaisara ĝenai bana tuĝu-iaĝoa atato. ²⁶ Senaĝi au tu asi ariba-ginikauni, ĝita ĝera vere barana ĝenai fefa tu kamasi batoreani. Moĝa lorinai ĝomi ĝoirami ĝana baĝori-iaĝomaia, e namo barana tu, ĝoi ĝoiramu ĝana, Kini Agripa. Be mainai sidanaĝi-ginikaua, be mai vetauvetauna kara bitana doĝaria guruĝana tu Kaisara ĝena bana tore-iaĝoa. ²⁷ Korana au atuĝamaĝini tu asi roroĝoto, mai dibura tarimana au na batuĝu-iaĝoani, a vaĝa-daĝana guruĝana tauna korikori tu asi batuĝu-kauani.”

26

Paulo tauĝena vetoreĝau guruĝari ekiraĝirito Agripa ĝoiranai

¹ Agripa na Paulo ekiraiato, ekirato, “Maoro avinimuni, tauĝemu nove-varifiu.” Benamo Paulo ĝimana eĝabi-vaiaĝiato, benamo ĝena vetoreĝau guruĝari esinaĝiato, ekirato: ² “Kini Agripa! Au tu aiakuni, korana Iuda tarimari na ĝevaĝa-daĝaguni dagarari mabarari tu, toma ĝoi ĝoiramu ai avaĝa-veserini. ³ Korana tu Iuda seneri na veĝata ĝeri veĝa e veĝareveĝare mabarari ĝoi tu ma ribamu ginikau. Moĝa lorinai anoĝimuni, bono vevaĝa-gwaĝiĝi, be ĝegu guruĝa bono seĝaĝiri.

⁴ Au aiĝesi atanuto, misigu na veĝata eiaĝomato mo toma, ĝegu tanobarai e Ierusalemia, Iuda tarimari mabarari tu ma ribari. ⁵ Au tu tovotovona na veĝata ĝeribaguto, ĝeguruĝa-fofori bema ĝeurani nai tu. Ĝegu maĝuri evesinato na veĝata au tu Farisea doĝorona tarimagu. Toma-rakariĝo korana-iaĝina ĝevaĝa-gwaĝiĝiani doĝorona. ⁶ Ma toma au Kota gabunai bama ruĝa, korana tu Barau na ĝai senema ekira-torerito guruĝana atuĝamaĝi-kauani nai. ⁷ Ĝai ĝema doĝoro gabanana ruarua (12) na mo guruĝa-tore ĝevaĝa-moĝoniani, ma ĝenari-taĝoani bemoĝonini naima, ĝia na Barau ĝetoma-rakariĝoani boĝi-laĝani ma kokoreri ĝesi. Vere o, au tu mo tuĝamaĝikau ĝaramanai Iuda tarimari na ĝevaĝa-daĝaguni. ⁸ Karase nai ĝomi Iuda tarimami tari tu ĝokirani, Barau na mase tarimana tu asi ilaila ma bevaĝa-variĝisiani?

⁹ Au maki atuġamaġito, dagara ġutuma gorogoro bana veiri, Iesu Nasareta tarimana arana bana lau-ġaua ġana. ¹⁰ Ierusalemaj au tu moġesi aveito-ġoi. Rubu Veaġa vereri baregori na seġuka ġeviniguto, benamo Barau ġena tarimarima veaġari ġutuma dibura numanaj atorerito-ġoi, ema beġene vaġi-maseri ġetato-ġoi nai tu, au maki beġene mase guruġana avaġa-moġoniatto-ġoi. ¹¹ Ġaro vovoka Iuda tarimari ġeri rubu tatai araka-toġato-ġoi, benamo akwari-korukorurito-ġoi, ema Iesu beġene kiraġi-rakavaia ġana avaġa-urarito-ġoi. Au na abaruvini-rakava rakavarito-ġoi, naima vanuġa baregori boruri ġari maki aiaġoto-ġoi, bana vaġa-midigu midiguri e bana lai-lausilausiri ġana.”

Paulo evetuġamaġi-kureto varina

¹² “Mo veiġa uranaj Rubu Veaġa vereri baregori na maoro ġeviniguto ema ġetuġuguto, Damaseko ġana aiaġoto. ¹³ Benamo, Verebara, au tu dabara na roġo aiaġoto-ġoi, a ġaro tu tubuamaj, benamo ġaro mamana maki evanaġiato mamana, guba na emariġoto, aġitaiato, ma au ġesi ġaiaġoto tarimari e au enanagi-tarimato. ¹⁴ Ġai mabarama tano aj ġaketo-tarito. Benamo au na garo ta aseġaġiato, Heberu garo aj au evaġa-guruġaguto, ekirato, ‘Saulo, Saulo! Karase nai au ovaġa-rakavaguni. Mani ġoi na tu ġau masakona matana ofudiani, naima ġemu aj tu gwaġiġi ema tauġemu ovevaġa-rakavani.’ ¹⁵ Benamo au akirato, ‘Vereġauka, ġoi tu deikara?’ Vereġauka evaġa-veseto, ekirato, ‘Au tu Iesu, ġoi na ovaġa-rakavaguni tarimaju. ¹⁶ Senaġi novariġisi, ema noruġa-tari. Au ġoi ġemu aj bafofori korana tu navaġa-ruġamu, be au ġegu vetuġunaġi tarimamu aj bono iaġo ġana. Ema toma kara boġita dagarari e ġoiraj kara bavaġa-ġitamuni dagarari maki tarima tari ġeri bono kiraġi-foforiri ġana. ¹⁷ Au na Isaraela tarimari e irau bese tarimari ġerina bavaġa-maġurimuni. Ġoi tu au na atuġumuni, ¹⁸ matari bono vaġa-fafari, ema mukuna na bono ġori-kureri, be mamaj beġene ruġa, ema Satani ġena seġuka na bono ġabi-vaġiri, be Barau rekenaj beġene ruġa. Benamo Barau na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ema Barau na eġabi-viriġirito ma evaġa-veaġarito tarimari ġesi gabu beġene ġauna, korana au ġegu aj ġeveġabidadamani nai.’

Paulo na ġena ġauvei ekiraġiani

¹⁹ Moġa lorinaj, Kini Agripa, au tu mo mata-vanaġi guba na ema foforito dagarana ġenaj tu asi akira-sirivaġito. ²⁰ Guine tu Damaseko aj e Ierusalemaj aġobatato, moġa murinaj Iudea tanona mabaranaj e irau bese fakari aj maki. Au aġobatato-ġoi nai tu, akirarito-ġoi, ġeri rakava ġerina beġene vetuġamaġi-kure, Barau ġenaj beġene iaġo. Benamo ġeri vetuġamaġi-kure tu ġeri veiġa na beġene vaġa-moġoniri. ²¹ Mo tu moġa ġaramanaj Iuda tarimari na Rubu Veaġa nuġanaj ġeġabi-tariguto, ġevaġi-masegu ġetato. ²² Senaġi mo ġaro na beiaġoma mo maitoma, au tu Barau na evaġa-kavaguni. Moġa lorinaj maj bama ruġa-tari, tarima mabarari misina na beiaġo baregona ġoirari aj ama guruġa-foforini. Au na kara boruna ta tu asi akiraġiani, senaġina peroveta tarimari na e Mose na kara ġekiraġiato beġorani dagarana moġo. ²³ Dagarana maġa, Keriso tu bene midigumidigu, ma tau ginigunena mase na ma bene variġisi-ġenoġoi, benamo Barau ġena mama varina Iuda tarimari e irau bese tarimari ġeri aj bene vari-fiua.”

²⁴ Paulo moġesi evetoreġauto nuġanaj tu, Festo na efarara-viniato, ekirato, “Paulo, ġoi tu bobabo! Ġemu riba baregona na evaġa-babomuni.” ²⁵ Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Verebara Festo, au tu asi bababo. Au na kara akiraġirini guruġari tu moġoni e maġata. ²⁶ Kini Agripa! Au tu ma kokoregu

ema asi garigu ġesi ġoi bavaġa-guruġamuni, korana mai dagara maiġeri mabarari ġoi tu ma ribamu. Au ribagu, mai bakiraġiri dagarari mabarari ġoi ġemu ai ta tu asi bevekure-toġa, korana maiġeri dagara tu vekuretoġa gabunai ta asi eġorato. ²⁷ Kini Agripa, ġoi na mai peroveta tarimari ġeri guruġa ovaġa-moġonirini ba? Au ribagu ġoi na ovaġa-moġonirini.”

²⁸ Agripa na Paulo ekiraiato, ekirato, “Mai horaġauna kotunai, dori moġo nuġagu bovaġa-moiraiia, benamo dori moġo Keriso bavaġa-moġonia.”

²⁹ Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Horaġauna kubinai ba maukanai, senaġi au na Barau anoġiani, ġoi e initoma au ġeseġaġi-taġoguni tarimami mabarami au kavana boġoro vei, senaġina mai ġebarubaruguto kavana moġo asiġi.”

³⁰ Paulo moġesina eguruġa-ġosito, benamo kini, e gavana, e Berenike, ema ġia ġesi ġetanuto tarimari mabarari ġevariġisito. ³¹ Ġeraka-rosito murika ġana, benamo ġeguruġa-guruġato nai tu ġekirato, “Mai tau tu veiġa rakavana ta voina tu bere mase o dibura numai bere tanu veiġana ta tu asi eveiato.” ³² Benamo Agripa na Festo ekiraiato, ekirato, “Bema asi bere kira, Kaisara na ġena guruġa benea seġaġia asi beresi nai, mai tau tu tara ruġa-vaġia.”

27

Paulo Roma ġana eiaġoto

¹ Itali ġana baġana iaġo guruġana emoġonito nai tu, Paulo e dibura tarimari kotari tu vetari ġitaġauna tarimana arana Iulio ġimanai ġetorerito. Ġia tu Kaisara ġena vetari doġorona nuġanai. ² Ġai tu Adramitio boutina tai ġaraġeto. Mo bouti tu Asia tanona koneri ġari beiaġoni boutinai. Benamo mo bouti na ġadauto. Makedonia tarimana ta arana Aristako maki ġai ġesi ġaiaġoto. Ġia tu Tesalonika na eiaġomato.

³ Ma elaġanito vau Sidono ai ġaraġasito. Iulio na Paulo evetuġa-ġwaiato, benamo maoro eviniato, karona ġeri ai bene iaġo, be ġena ura dagarari beġene vinia. ⁴ Mo gabu ġaraga-kwaneato nai, Saipras motumotu ravaravana rekena na ġaiaġoto, korana iavara tu ġoirama na eiaġomato-ġoi. ⁵ Kilikia e Pamfilia iatari na ġaraga-vanaġito, ġaiaġoto, Mira ai ġadarokauto. Mira tu Likia tanonai. ⁶ Monai vetari ġitaġauna tarimana na Alesandria boutina, Itali ġana beiaġoni boutina, edoġariato, benamo monai evaġa-raġe vanaġimato.

⁷ Ġaro vovoka tuġama tuġama moġo ġadau-iaġoto-ġoi, e ma vekwaraġima ġesi Kenido sevinai ġaraġasito. Monai iavara na eraga-ġaumato lorinai, Krete motumotu ravaravana rekena na ġaiaġoto. Mo tu Salmone duduna reke ta kefona na. ⁸ Ma vekwaraġima ġesi fenu rikiri na ġaiaġoto mo, gabu ta arana Darokau Gaburi Namori ai ġaraġasito. Mo gabu e Lasea vanuġana vefakari tu asi manaġa.

⁹⁻¹⁰ Ġaro vovoka monai varau ġekorito, e bouti na monana rei-iaġo tu gwaġiġi e ma garina, korana ġaniveaġa ġarona maki varau ekorito. Moġa lorinai Paulo na ekira-toreġaurito, ekirato, “Tau mabarami, au aribani ġita ġera iaġoiaġo tu berakavani. Ġera farefare mabarari beġe rekwarekwani ema bouti maki berakava-moġovaġini. Dia maiġeri dagara moġo, senaġi ġita ġera maġuri maki bita fitoġarini.” ¹¹ Senaġi vetari ġitaġauna tarimana na tu bouti taritarina tarimana baregona e bouti tarimana garori eseġaġirito, a Paulo ġena guruġa tu asi eġabi-raġeato. ¹² Mo darokau gabuna faraka e iavara ġueri ai tu asi namo. Moġa lorinai ġutuma na tu ġeurato baġana dau-tovo, be Foeniki ai vau faraka e iavara ġueri baġana ġabiri. Foeniki tu Krete

ai darokau gabuna ta. Reke ta tu iavaraḡere (o south-west) eḡoiraiani, o reke ta tu buibara (o north-west) eḡoiraiani.

Iavara na davara evaḡa-rakavaiato

¹³ Iavaraḡere evesinato, tuḡana moḡo eḡauto-ḡoi nai, ḡia ḡetuḡa-maḡito tu ḡeri ḡaro namona beḡe doḡaria. Moḡa lorinai dogo ḡeinu-raḡeato, benamo Krete fenu rikiri na moḡo ḡedau-iaḡoto. ¹⁴ Asikauna tu iavara baregona arana koiviru, motumotu iatarāḡena na emariḡoto. ¹⁵ Bouti ai ema kwari-kauato, benamo ḡai tu asi ḡema daunaḡi dabarana. Ḡoira ḡana iaḡo uradikana asi ḡaveito, senaḡi iavara ḡena urai moḡo ḡadauto. ¹⁶ Motumotu misina arana Kauda gabigabina rekenai ḡadau-toḡato vau, ravaravana na ḡadau-iaḡoto. Monai vauro bouti misina ḡobina ḡatorea ḡatato, vaḡa-maḡurina uranai ḡavekwarāḡi-rakavato. ¹⁷ Ḡia na bouti misina ḡeinu-raḡeato bouti tuḡuna ḡana, benamo bouti ḡesi ḡebaru-kafaiato bene ḡabi-taria ḡana. Ema ḡegarito, be bouti faraina maki ḡeinu-riḡoato, benamo ḡareito moḡo. Ḡia ḡeri gari korana tu iavara na bouti beḡwa-iaḡoani mo Sirtis ai Afrika rekenai davara sefana mirina tai bea tanukauni garina. ¹⁸ Mo iavara baregona ema ureure baregori ḡesebonato nai, bouti maki dori moḡo ḡevei-buruato-ḡoi. Moḡa lorinai elāḡanito nai tu, bouti ai ḡeḡurarito farefareri mabarari davarai ḡebubu-reirito, bouti bene meraḡa ḡana. ¹⁹ Ḡaro vaḡa-toitoinai tauḡeri ḡimari na bouti farefarena ma ḡefiu-riḡorito. ²⁰ Ḡaro ḡutuma varau ḡeiaḡoto, ma ḡaro e visiḡu asi ḡefoforito, ema iavara maki ebarego-sirivaḡito. Benamo ḡema tuḡamaḡikau mabarari ḡekorito, korana ḡatuḡamaḡito, ḡai tu asi ḡema maḡuri dabarana.

²¹ Ḡaro ḡutuma asi ḡeḡaniḡanito murinai, Paulo ḡoirari ai eruḡato, benamo ekirato, “Ḡomi tau, ḡomi tu au garogu ḡoro seḡaḡia, be Krete na asi tara daurosi; be mai farefare maḡesi asi tara bubu-fitōḡari. ²² Senaḡi toma au na alaunaḡimini, akirani, boḡono kokore! Korana tu ta asi bomaseni. Senaḡi bouti ḡereḡana moḡo moḡoni berakava-moḡovaḡini. ²³ Au tu Barau ḡena tarima ta ema au tu ḡia vetuḡunaḡina aiāḡo-vinini. Ḡoraḡani boḡi, ḡia ḡena aneru ta sevigū ai ema ruḡa-tarito, ²⁴ benamo ekirato, ‘Paulo, asi bono gari. Ḡoi tu Kaisara ḡoiranai roḡo boa ruḡani, ema Barau ḡena namo ḡoi ḡemu ai ḡenana, ḡoi ḡesi boḡo iaḡoma tarimari mabarari maḡuri beḡe doḡariani.’ ²⁵ Moḡa lorinai, ḡomi tau, au na akiramini, boḡono kokore. Korana au na Barau tu avaḡa-moḡoniani, kara aneru na bekira-varagu tu bekiraḡiri ilailanai beḡe ḡorani. ²⁶ Senaḡi ḡita tu iavara na motumotu tai bea kwari-kaurani.”

²⁷ Boḡi vaḡa-gabanana vasivasi (14) ḡai tu Adria Davaranai iavara na ekwari-rakao rakaomato-ḡoi. Boḡi nuḡanai bouti ḡwaragana tauri ḡevemami-raḡito, ḡai tu tano varau ḡakavinaḡiato. ²⁸ Moḡa lorinai varo dudunai dagara metona ta ḡebaru-kauato, benamo davarai ḡefiu-reiato. Moḡa nuḡanai ḡeribato, davara ḡena variḡo tu 37 mita kavana. Asi luana ma ḡeḡitaiato, monai davara ḡena variḡo tu 27 mita moḡo. ²⁹ Bouti fore ḡeri ai beberarakauni garinai, bouti murina rekenai dogo vasivasi ḡefiu-reirito. Benamo ḡeḡauḡauto bene raga-laḡani ḡana. ³⁰ Bouti ḡwaragana tauri ḡeri ura tu beḡene raga-lemma. Moḡesina naima ḡia na bouti misina dobu ai ḡetore-reiato, ḡevei-ḡofakauto bouti ḡoiranai dogo kotari moḡeri ḡeiaḡoto, ḡea tore-riḡori ḡetato. ³¹ Senaḡi Paulo na vetari ḡitaḡauna tarimana e vetari tauri ekirarito, ekirato, “Bema bouti ḡwaragana tauri bouti ai asi beḡe tanuni nai tu, ḡomi maki asi boḡo maḡurini.” ³² Moḡa lorinai vetari tauri na bouti misina varori ḡekari-ḡuturito, benamo ḡevaḡa-rei kwareḡaiato.

³³ Dori elaĝanito-ĝoi nai, Paulo na ĝia mabarari enoĝirito, ĝaniĝani kota beĝene ĝani. Ĝia ekirato, “Ĝomi tu ĝaro gabanana vasivasi (14) boĝo vaĝa-noga-iaĝia, kara ta roĝosi ĝoro ĝania. ³⁴ Moĝa lorinai boĝono kokore e maĝuri tuĝamaĝinai anoĝimini, ĝaniĝani kota ĝoĝani. Korana ĝomi debami ĝuiri tu sebona ta maki asi berekwa-rekwani bene. ³⁵ Moĝesi ekirato murinai, ĝia na beredi ta eĝabiato, benamo ĝia mabarari ĝoirari ai Barau evaĝa-namoato, ma edudu-ĝutuato, benamo eĝaniato. ³⁶ Ĝia mabarari maki nuĝari ĝevaĝa-gwaĝiĝirito, benamo ĝeĝaniĝanito. ³⁷ Bouti nuĝanai ĝai mabarama tu 276. ³⁸ Ĝia mabarari ĝeĝani-maseto, benamo bouti bene meraĝa uranai, widi tu davarai ĝefiu-reirito.

Geta o ureure na bouti ebota-kirakiraiato

³⁹ Elaĝanito nai, bouti ĝwaragana tauri na tanobara vetoĝana tu asi ĝeĝita-ĝinikauato. Senaĝi ĝaruka tanobara na davara ĝana eraka-rosini, ma fenuna koutoĝana ĝesi moĝo ĝeĝita-iaĝoato. Benamo ĝetuĝamaĝito, bema ma dabara nai tu, monai bouti beĝere vaĝa-raga-raĝea ĝetato. ⁴⁰ Benamo dogo varori ĝekari-ĝuturito, davarai ĝeraga-kwanerito. Mo hora sebonai leva o bara ĝebaru-taririto varori maki ĝeruĝarito. Benamo ĝoira rekenai farai ĝediuato, iavara na ĝoira fenuna ĝana bene kwari-iaĝori uranai. ⁴¹ Senaĝi bouti tu semure ĝenai everarato, benamo etanukauto. Bouti ĝoirana tu evedaĝi-nunuto, a murina rekena tu ureure na ebota-kirakiraiato, e evedukirovorovoto. ⁴² Vetari tauri ĝeboioĝato, dibura tarimari tu beĝene vaĝi-maseri, korana beĝe nau-rakani, benamo beĝe raga-lemani garina. ⁴³ Senaĝi vetari ĝitaĝauna tarimana ĝena ura tu Paulo bene vaĝa-maĝuria, moĝa lorinai ĝia na ekira-ĝoirito, mo veĝa asi beĝene veia. Benamo ma nau ribari tauri ekirarito, davarai ĝeburi-rei, benamo beĝene nau-guine-iaĝo fenu ĝana. ⁴⁴ A tarima mabarari tu ĝau tubiri o bouti taviri tari beĝene ĝabiri vau, ĝia muriri na beĝene rei-iaĝo. Mo dabarai mabarari tanobara ĝea doĝariato, ta asi erekwa-rekwato.

28

Malta motumotunai

¹ Ta davarai kamasi ta asi eveito, mabarama namo moĝo kone ai ĝaraĝekauto. Benamo monai vauro ĝaribato, mo motumotu arana tu Malta. ² Mo motumotu tarimari na ĝai ĝemai tu veĝa namo vedaureana ĝeveiato. Korana mo ĝura e nagure nuĝanai ĝema karava bara ta ĝegasiato ĝai bene tunu-seĝuseĝuma ĝana. ³ Paulo eiaĝoto lako degona ta ea ĝabiato, benamo karavai ema tore-raĝeato. Mota ta mo lako degonai karava gugurana na eĝabiato, benamo ema nene-rosito, ma Paulo ĝimanai ekafukauto. ⁴ Mo motumotu tauri na mo mota Paulo ĝimanai ĝerokautaĝo ĝeĝitaiato, benamo tauĝeri ĝevemuĝu-vinito, ĝekirato, “Asi ĝofaĝofa, mai tarima tu vevaĝideba tarimana. Korana davara na tu benau-maĝuri, senaĝina godio vavinena Dike tu asi veĝata eurani ĝia bene maĝuri.” ⁵ Senaĝi Paulo na mo mota tu karavai ekora-fiuraĝeato, ma Paulo tu rakava ta asi eĝoitaĝoato. ⁶ Tarima ĝetuĝamaĝito, Paulo tauĝanina tu toma egoba-vaisi-raĝeni, ba toma eketo-tarini, benamo emaseni. Ĝevaĝa-noga manaĝato, senaĝi Paulo ĝenai kara rakavana ta tu asi eĝorato. Benamo ĝia ma ĝevetuĝamaĝi-kureto, benamo ĝekirato, “Ĝia maki barau ta!”

⁷ Mo gabu e motumotu tauna baregona arana Publio. Ĝia ĝena gabu tu asi manaĝa. Ĝia na eĝabi-raĝemato, e ĝaro toitoi veĝata ĝia ĝena varivari tarimamai evaĝa-iaĝomato. ⁸ Publio tamana tu keve e efurito-ĝoi,

be genagenai egenataĝoto-ĝoi. Paulo ĝenai eraka-toĝato, ma eĝurigurito, ema ĝimana iatanai etore-kaurito, benamo ĝena keve enamoto. ⁹ Mo veigā eĝorato, benamo mo motumotu ai keve tarimari mabarari Paulo ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝia na ĝeri keve ĝerina evaĝa-namorito. ¹⁰ Ĝeri varevare dagarari vovoka ĝevinimato. Ma ĝadau ĝana bakunai tu ĝema iaĝoiaĝo ai baĝa ura-vinirini dagarari ma ĝevinimato.

Romai ĝaraĝasito

¹¹ Ĝue toitoi murinai Alesandria boutina tai ĝaraĝeto. Mo bouti ai tu barau arana Dios natuna kafa merori ruarua vetoĝari o fikisari ĝeberarito. Mo bouti maki faraka e iavara ĝueri tu mo motumotu ai edoĝaririto. ¹² Ĝaragato mo Sirakuse ai ĝaraĝasito. Monai ĝaro toitoi ĝatanuto. ¹³ Monana ĝadau-ĝeĝeraĝi-iaĝoto mo Regio. Ĝaro ta evanaĝiato murinai, gabina iavarana etoĝato, ma ĝaro vaĝa-ruaruanai vauro Puteoli ai ĝaraĝasito. ¹⁴ Monai tarikaka kotari ĝadoĝaririto. Ma ĝaro imaima ruarua (7) tu ĝia na monai ĝeĝabi-tarimato. Monana vau ĝaraka-iaĝoto Romai ĝaraĝasito. ¹⁵ Monai tarikaka kotari varima ĝeseĝaĝiato, benamo ĝai ĝemai ĝeiaĝomato mo, vanuĝa keiri arari Apia-Foru e Taven-Toi ĝana. Paulo na eĝitarito, benamo Barau evaĝa-namoato, e tauna egwaĝigito.

Roma nuĝanai

¹⁶ Romai ĝaraĝasito nai, Paulo tu maoro ĝeviniato, ĝereĝana bene tanu. Senaĝi vetari tauna ta na moĝo bene ĝita-ĝaua. ¹⁷ Ĝaro toitoi ĝevanaĝirito murinai, Paulo na Iuda ĝedebaiato-ĝoi tauri ekea-vegogorito. Ĝema raka-vegogoto, benamo ĝia na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Tarikakagu, au na ĝera tarima ta asi avaĝa-rakavaiato, ema senera ĝeri veigā maki asi avaĝa-rakavarito. Senaĝi au tu Ierusalemāi ĝeĝabiguto dibura tarimana ta noĝa, benamo Roma ĝeri gavamani ĝimari ai ĝetore-kauguto. ¹⁸ Ĝia na ĝedanaĝiguto, ma ĝegu guruĝa ĝeseĝaĝiato nuĝanai tu ĝeriba-maoroto, au tu asi ĝegu vei-rakava ema beĝene vaĝi-masegu korana ta maki asi ĝedoĝariato. Moĝa lorinai ĝeurato beĝene tuĝu-vaĝigu. ¹⁹ Senaĝi Iuda tarimari na mo ura tu asi ĝeĝabi-raĝeato. Moĝa lorinai au tu asi ĝegu dabara ta, naima anoĝinoĝito Kaisara na ĝegu guruĝa bene seĝaĝia. Dia au tu ĝegu tarimarima navevaĝa-maoro-viniri ĝana atato. Asiĝi. ²⁰ Moĝa lorinai bakea-iaĝomami, au ĝesi sima guruĝaguruĝa ĝana. Korana Isaraela ĝena tuĝamaĝikau lorinai au maiĝesi ĝebarubaruguto.”

²¹ Ĝia na ĝevaĝa-veseato, ĝekirato, “Ĝoi guruĝamu fefana ta Iudea na asi ĝadoĝariato. Tarikakara monana ĝeiaĝomato tauri na maki varimu rakavana ta asi ĝekiraĝiato, be asi ĝaseĝaĝiato. ²² Senaĝi ĝai ĝaurani tu ĝoi ĝemu tuĝamaĝi guruĝana baĝana seĝaĝia. Korana gabu mabarari ai tarimarima na ĝoi na mai doĝoro tu ĝerori-toreani.”

²³ Moĝa lorinai ĝia na ĝaro ta ĝeĝabi-viriĝiato. Mo ĝaro ai tarima-rima ĝutuma-bara Paulo ĝena tanu gabuna ĝana ĝeiaĝoto. Bogiboĝi na veĝata evesinato eiaĝoto mo lavilavi, Paulo na Barau ĝena Basileia eĝobata-iaĝiato. Ema Mose ĝena taravatu na e peroveta tauri ĝeri buka na Iesu varina ĝia ĝeri ekiraĝi-ginikauto, Iesu beĝene vaĝa-moĝonia uranai. ²⁴ Tarima kotari na tu ĝena guruĝa ĝeĝabi-raĝeato, a kotari na tu asi ĝevaĝa-moĝoniato. ²⁵ Ĝia nuĝari tu dia sebona, moĝa lorinai ĝeraka-rovorovoto. Senaĝi roĝosi roĝo beĝene raka nuĝanai, Paulo na guruĝa ta ekiraĝiato, maiĝesi ekirato, “Iauka Veaĝa peroveta tarimana Isaia ĝenana ĝomi senemi tu guruĝa moĝonina ekira-vararito. ²⁶ Korana iniĝesi ekirato, ‘Noiaĝo maiĝeri tarima ĝeri ai,

benamo bono kira:
 Seḡaḡi tu boḡo seḡaḡini,
 senaḡi asi boḡo riba-maoroni.

Ġita tu boḡo ḡitani,
 senaḡi asi boḡo ḡita-fakani.

²⁷ Korana maḡeri tarima
 nuḡari tu mukuna,
 seḡari tu vekodobegau,
 ema matari maki bubu.
 Irau matari na beḡe ḡitani
 e seḡari na beḡe seḡaḡini
 e beḡe tuḡamaḡi-fakani,
 benamo beḡe vetuḡamaḡi-kureni
 ema bavaḡa-namorini garina.

(Barau tu moḡesi ekirani).’

²⁸ Moḡa lorinai au aurani ḡomi boḡono riba, Barau ḡena vevaḡa-maḡuri
 varina tu irau bese tarimari ḡeri ai etuḡu-iaḡoato, be ḡia na beḡe seḡaḡiani!”
 [²⁹ Paulo moḡesi eguruḡato murinai, Iuda tarimari ḡerakato, ma tauḡeri
 fakari ai moḡo veḡareveḡare baregona ta ḡeveiato.]

³⁰ Laḡani ruarua tauḡena na edavaiato-ḡoi numanai etanuto. Ma
 ḡia ḡenai ḡeiaḡomato-ḡoi tarimari mabarari eḡabi-raḡerito-ḡoi. ³¹ Barau
 ḡena Basileia, (ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiiani maḡa), guruḡana
 eḡobata-iaḡi vinirito-ḡoi, ema Vereḡauka Iesu Keriso varina evaḡa-ribarito-
 ḡoi ma kokorena ḡesi. Ma tarima ta na tu asi ma ekiraḡoiato-ḡoi.

PAULO ĜENA TORETORE ROMA EKALESIARI GERI

Roma vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa Roma ekalesiari ĝeri tu laĝani 56 ema 57 fakari nuĝari ta etoreato, mo tu Korinto ekalesiari vaĝa-toitoina ma evarivaririto nuĝanai etore-vinirito; mai tu Iesu emaseto murinai etoreato.

Paulo ĝena ura baregona Roma ĝana bene iaĝo, senaĝi Ierusalemema ĝana eiaĝoto roĝo (Apostolo 19:21). Monai Iuda tarimari tari na ĝeĝabi-tariato, ma ĝevaĝia ĝetato. Senaĝina Barau na enari-ĝauato, ma Roma ĝana bene iaĝo dabarana ekeoato. Moĝa lorinai Paulo tu Roma ĝana eiaĝoto laĝani 59 nuĝanai kavana.

Paulo Roma ĝana tu roĝosi bere iaĝo nuĝanai, mai fefa etore-vinirito. Paulo ĝena ura baregona tu, Barau ĝena Vari Namona ĝeri bene vaĝa-fofori ginikaua, ema Roma ekalesiari bene vaĝa-kokoreri ĝana (Roma 1:1 ema 11).

Roma bukana nuĝanai siri baregori tu karoa 1:16-17.

Mai fefa nuĝanai Paulo na Roma ekalesiari ĝeri dagara tari ekiraĝi-ginikaurito tu maĝeri: 1) Iuda tarimari ema irau bese tarimari tu Keriso ĝena Vari Namona ĝenana vauro Barau ĝoiranai vei-iobukaiobuka tarimari beĝe ruĝa-tarini, a dia taravatu ĝenana. 2) Tanobara tarimari mabarari, Iuda tarimari ema irau bese tarimari, tu vei-rakava nuĝanai ĝetanuni (karoa 1-3). 3) Karoa 3-8 nuĝanai tu vevaĝa-roroĝoto varina e vevaĝa-veaĝa varina, ema Barau marevana mamana baregona befoforini varina. 4) Karoa 9-11 tu ĝabiviriĝi varina; Barau na Iuda tarimari asi beĝabi-raĝeri, Keriso asi ĝevaĝa-moĝoniani nai; ema Iuda tarimari Barau na ma beĝabiraĝe-ĝenoĝoirini, korana Keriso ĝenai ma beĝe veĝabidadamani. 5) Karoa 12-16 tu ekalesia doĝorona kamas beĝene tanu Barau ĝoiranai.

Paulo na apostolo ĝauveina eveiato, korana Barau na ekeaiato nai

¹ Au Paulo, Keriso Iesu ĝena vetuĝunaĝi taugu; ĝeguna mai fefa eiaĝosini. Au tu ekeaguto, ĝena apostolo tarimagu ai aiaĝoto, ema eviriĝiguto, Barau ĝena Vari Namona bana vari-fiua ĝana. ² Mai Vari Namona tu guinenai Barau na peroveta tarimari mururi na ekiraĝi-toreato, benamo Buka Veaĝa nuĝanai ĝetoreato. ³ Mai tu Barau Natuna, ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso, varina. Gia tu tanobarai ema maĝurito, ema Kini Davida garakana. ⁴ Gia mase ĝenana evariĝisi-ĝenoĝoito, monana Iauka Veaĝa na ma seĝukana ĝesi ĝita ĝerai evaĝa-foforiato ĝia tu Barau tuĝutuĝu Natuna. ⁵ Iesu ĝenana ema ĝia arana bakunai, ĝai varevare-bara e apostolo dagina ĝaĝabiato, bese irauirau tarimari baĝana vetauri, Barau beĝene vaĝa-moĝonia e beĝene seĝaĝi-vinia. ⁶ Ma ĝomi maki, Roma nuĝanai ĝotanuni tarimami, ĝia ĝesi Barau na ekea-sebonamito, Iesu Keriso ĝena tarimarimai boĝono iaĝo ĝana.

⁷ Ĝomi Roma nuĝanai ĝotanuni tarimami mabarami, Barau na eura-vinimini e ekeamito, ĝena veaĝa tarimari ai ĝoiaĝoto, ĝomi avaaĝa-namomini: Barau ĝita Tamara ema ĝera Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara ema maino ĝemi ai bene tanu.

Paulo ĝena ura baregona Romai bene varivari

⁸ Ĝegu guruĝa giniginena, au ĝegu Barau atanikiu-viniani Iesu Keriso aranai ĝomi mabarami iatami ai, korana ĝemi veĝabidadama variri tanobara

mabarana nuḡanai ḡekiraḡi-foforirini. ⁹ Natuna Varina Namona aḡobata-iaḡiani, ma iaukagu mabarana ḡesi vetuḡunaḡina aiaḡo-vinini Barauna ḡoiranai, ḡomi tu ḡegu ḡuriḡuri mabarari nuḡari ai asi atuḡa-rekwamini. ¹⁰ Ema maki ḡegu ḡuriḡuri nuḡari ai anoḡinoḡi-bukani, akirani, bema initoma Barau eurani nai, ḡegu dabara ta bene vei-roroḡotoa, be ḡemi ai bana iaḡosi. ¹¹ Korana au ḡegu ura baregona tu bara ḡitami, be Iauka Veaḡa varevareri kotari ma bara vinimi, boḡono kokore ḡana. ¹² Mo tu ḡomi e au tara velaunaḡi-vevini ḡera veḡabidadama nuḡanai.

¹³ Tarikakagu mabarami, boḡono riba-maoro, nega ḡutuma aurato ḡomi ḡemi ai bana iaḡosi atato, senaḡi ḡegu iaḡosi lairi tu ḡevetoutou-kauni beiaḡoma mo toma. ḡegu ura, irau bese tari na ḡegu ḡauvei ḡenana vevaḡa-kava ḡeḡoitaḡoato ema Iesu Keriso ḡena doḡoro tarimari ai ḡeiaḡoto kavana, ḡomi maki fakami ai bana vevaḡa-kava. ¹⁴ Barau na ḡauvei eviniguto, Grik tarimari e asi Grik tarimari, iaunega tarimari e vei-babobabo tarimari bana vaḡa-kavari ḡana. ¹⁵ Moḡa lorinai au ḡegu ura baregona tu, mai Vari Namona ḡomi Romai ḡotanuni tarimami mabarami ḡemi ai maki bana ḡobata-iaḡia.

Vari Namona tu ma ḡena seḡuka

¹⁶ Barau ḡena Vari Namona maiakana asi aveini, korana mai Vari Namona nuḡanai Barau seḡukana eḡauveini, ḡia ḡevaḡa-moḡoniani tarimari vaḡa-maḡuriri ḡana: Iuda tarimari ḡeri ai guine, gabi ai vau bese irauirau tarimari. ¹⁷ Korana Vari Namona nuḡanai tu Barau na tarimarima kamasi vei-iobukaiobuka tarimari bekiraḡirini efoforini. Vei-iobukaiobuka tu veḡabidadama nuḡanai moḡo korana na beiaḡo mo magona, Buka Veaḡai ekirani kavana: “Barau beḡabidadama-viniani tarimana tu Barau na vei-iobukaiobuka tarimanai bekiraḡiani, benamo bemaḡurini.”

Barau ḡena baru tarimarima ḡeri ai

¹⁸ Barau ḡena baru guba na efoforini, korana tarimarima na Barau asi ḡekorana-iaḡiani e veiḡa iobukaiobukari asi ḡeveirini. Ma ḡeri veiḡa rakavari ḡerina guruḡa moḡonina ḡelaulau-ḡauani. ¹⁹ Barau beḡe ribaiani maḡuriri mabarari ḡia ḡeri ai tu fofori, Barau tauḡena na evaḡa-fofori ginikaurito. ²⁰ Barau asi taḡitaiani, senaḡi guba e tanobara eveirito, monana beiaḡoma mo toma, Barau vetoḡana vekuretoḡana tu taḡita-ginikaurini. ḡia tu moḡoni Barau tuḡutuḡu ema ḡena tanu-vanaḡivanaḡi seḡukana tu ḡimana ḡauveiri dagarari na maki ḡevaḡa-foforiani, be taribaiani. Moḡa lorinai tarimarima tu asi ḡena vetoreḡau laina.

²¹ Oba, ḡia moḡoni ma ribari Barau, be ḡere vaḡa-raḡea, senaḡi asi ḡevaḡa-raḡeani ema asi maki ḡetanikiu-viniani. A ḡeri tuḡamaḡi tu vei-taḡuitaḡui na moḡo ḡevaḡa-vonurini. Moḡa lorinai ḡeri tuḡamaḡi babobabori na nuḡari ḡevaḡa-mukunarini. ²² ḡia tauḡeri ḡekirani, ḡia tu ma iaunegari ḡetoni, senaḡi ḡia tu ḡebaboto. ²³ Be maḡuri vanaḡivanaḡi Barauna beḡere vaḡa-raḡea, senaḡi ḡima veivei dagarari vaḡa-ilailana ma beḡe maseni tarimari iouiouri o laulauri, e boḡa bairi, manu, ema tano ai ḡedarani dagarari iouiouri ḡevaḡa-moḡonirini.

²⁴ Moḡa lorinai Barau na veiḡa mirori beḡene vei ḡana etao-fitoḡarito, be beḡene mata-boraḡa nuḡari ai ḡeverere-iaḡirini ilailanai, e tauḡeri fakari ai vevaḡa-maiaka veiḡari irauirauri na tauḡaniri beḡene vaḡa-rakavari. ²⁵ ḡia na Barau ḡena guruḡa moḡoniri gaburi ai tu ḡofaḡofa veiḡari ḡeveirini, ema

Barau na eveirito dagarari ġetoma-rakarigħo vinirini e vetuġunaġiri ġeiaġo-vinini, a moġeri eveirito Barauna tu asiġi. Ġia moġo ġereġana sivevato-iaġia, asi dokona, asi magona. Amen.

²⁶ Tarimarima moġesi ġeveito nai, Barau na etao-fitoġarito, maiaka veiġari beġene uravini-lelevaġiri ġana. Ġeri vavine maki veġaraġo maġuriri roroġotori ġeiaġuirini, ma karori ġesi ġevekima-vevinini. ²⁷ Tauri maki ġia kavana, vavine ġesi kima maġuriri korikori tu ġeiaġuirini, ma tau karori ġemata-ġaniġani-iaġirini. Mo tu tau tauġeri karori ġesi moġo boru ġeravani. Maiġeri veiġa rakavari voiri metori tu ġia tauġeri na ġeġabirini.

²⁸ Ma iatanai, ġia tu asi ġeurato, Barau beġene riba-ġinikaua e tuġamaġi-faka ġia nuġari iaġasiri ai beġene tanu, naima etao-fitoġarito ġeri tuġamaġi babobabori ġeri ai, be asi beġere veiri veiġari beġene veiri ġana. ²⁹ Ġia tu rakava mabarari na ġevonuvonu-raġeto, veiġa rakavari, mata-ġaniġani, tuġamaġi barubaru, mama, vaġideba, veġareveġare, veribaġani e tarimarima vaġa-ketori veiġari, veroritore, ³⁰ guruġa vemuriġoi, Barau ġeiau-rakavaiani, seġafore rakavarakava, kira-sirivaġi, e veiavi; vekiraġi-vaġevaraġe, rakava vei dabarari variġuri ġevaġa-reforini, sina-tama garori asi ġeseġaġirini; ³¹ asi ġetuġamaġi-fakani, asi tuġamaġi-kauri tarimari, veuravini asi ribari tarimari, vevetuġaġwa asi ribari tarimari. ³² Oba, ġia tu ma ribari, Barau ġena veġausina o sisiba tu ekirani, vei rakava tarimari tu beġe maseni. Senaġi ġia na tu ġeveirini, ma dia ġia na moġo ġeveini, senaġi tarimarima kotari na ġeveirini maki ġeiau-namorini e ġeġabi-raġerini.

2

Barau ġena vevaġa-maoro

¹ A ġoi tarima tari ovaġa-maororini ma kerereri ai oragani tarimamu, ġoi tu asi ġemu vekira-ġuniġau laina. Ġoi na tarima ta ovaġa-maoroani, ma ġena veiġa rakavari okiraġirini nai tu, ġoi tauġemu moġo ovevaġa-metoni e ovevaġa-kotani. Korana tu tarima ta ġena veiġa rakavari okiraġirini veiġari tu, ġoi tauġemu na maki oveirini. ² Ġita tu ribara, Barau na moġesi veiġa rakavari ġeveirini tarimari bevaġa-maoro vinirini, ma meto bevinirini tu roroġoto. ³ Kamasi ġotuġamaġini, ġomi, tarimarima kika moġo, na tarimarima kotari ġovevaġa-maoro vinirini, ma nuġanai tu ġomi tauġemi na maki mo veiġa rakavari tu ġoveirini. Ġomi ġotuġamaġini Barau ġena vevaġa-maoro ġenana tu boġo raga-maġurini? ⁴ Ba Barau ġena namo baregona, e nuġana eġabi-tariani, e vevaġa-gwaġiġi iatari ai tu asi tauri ġotoni? Ba asi ġoribani Barau ġena namo baregona anina tu, ġomi boġono vetuġamaġi-kure ma boġono raka-kure ġana? ⁵ Senaġina ġomi nuġami tu ġovaġa-gwaġiġirini, ma asi ġovetuġamaġi-kureni. Maiġesi ġoveini tu tauġemi iatami ai ġemi meto iatai-iatai ġolabulabu-kaurini. Ma Barau ġena Kota baranai ġena vevaġa-maoro roroġotona beveiiani mo ġaro ai vau ġena baru bevaġa-foforiani, benamo ġemi veiġa metori boġo ġabirini. ⁶ Barau na “tata karakara ġoveito ilailari ai tauri ma bevinimini.” ⁷ Tarima kotari tu ġobiri ġevetoreni veiġa namori ġeveini, Barau marevana, e ġabiraġena, ema asi bedokoni maġurina ġevetauani. Barau na ġia tu maġuri vanaġivanaġi bevinirini. ⁸ A tarima kotari tu tauġeri ġeri namo moġo ġevetaurini, ema guruġa e maġuri moġonina tu ġeruġarini, ma rakava veiġari ġekorana-iaġirini. Ġia tu Barau na beiau-rakavarini ma baruna ġesi. ⁹ Beġe vei-rakavani tarimari mabarari tu rakava metona baregona ema midigumidigu baregona beġe ġabiani. Mo tu Iuda tarimarima ġeri ai beġe ġora-quineni, ma murinaġi tu irau bese

tarimari ġeri ai maki beġe ġorani. ¹⁰ Senaġi veġa namori beġe veini tarimari mabarari ġeri tu, Barau na mareva baregona e vemataurai barana ema maino bevinirini: Iuda tarimari ġeri ai guine, ma murinai tu irau bese tarimari ġeri ai maki. ¹¹ Korana Barau na tarimarima mabarari maġuri sebonai moġo eġabi-raġerini, ġeri veġa loriri ai voiri evinirini.

Barau na Iuda tarimari e irau bese tarimari bevevaġa-maoro vinirini

¹² Irau bese tarimari tu Mose ġena taravatu asi ribari, nuġanai ġevei-rakavani, moġeri mabarari beġe mase-buġani, (Barau na bekota-vinirini), taravatu murikanai enabe asi ribari; ema Iuda tarimari tu taravatu ma ribari, senaġina ġevei-rakavani tarimari mabarari tu taravatu na bevaġa-maoro vinirini. ¹³ Korana taravatu ġeseġaġiani moġo tarimari, Barau ġoiranai tu dia vei-iobukaiobuka tarimari, senaġi taravatu ġekorana-iaġiani tarimari vau, Barau na ekiraġirini vei-iobukaiobuka tarimari.

¹⁴ Oba, irau bese tarimari tu asi ġeri taravatu, senaġi ġeri maġuri nuġari ai taravatu na ekiraġirini veġari tu ġeveirini. Moġeri mabarari tu ġeri taravatu ai ġeiaġoni, a ġia tu asi ġeri taravatu senaġi. ¹⁵ Ġia ġeri veġa na evaġa-foforiani, Barau ġena taravatu na eura-vinirini veġari tu ġia loruri ġuturi ai etorerito. Maiġa tu nuġari iaġasiri na maki evaġa-moġonirini, korana tu ġaro tari ai ġeri tuġamaġi na evaġa-daġa-raġerini, ma ġaro tari ai tu gogobari eragani. ¹⁶ Au na Vari Namona aġobata-iaġiani tu, Barau na tarimarima ġena veġa e tuġamaġi vekuretoġari Iesu Keriso ġenana bevevaġa-maoro vinirini ġaronai vau beġe foforini.

Iuda tarimari e taravatu

¹⁷ A ġoi Iuda tarimamu tu kamasi otuġamaġini? Oba, ġoi tu ovekiraġini Iuda tarimamu. Ma ġoi tu taravatu ġenai ovetabekauni, e oveiavini, okirani, ġoi tu Barau ġena bese tarimamu. ¹⁸ Ma okirani, Barau tu ma ribamu e ġena ura veġa namo vedaureari e rakavari oġita-learini, korana taravatu na evaġa-ribamuni nai. ¹⁹ Ġoi okirani, moġoni ġoi na mata-bubu tarimari boġori-kaurini, ema ġoi tu mukunai ġetanuni tarimari ġeri kere mamana; ²⁰ ema vei-babobabo tarimari kira-rogori tarimamu, e mero keikeiri ġeri vevaġa-riba tarimamu, korana tu taravatu nuġanai iaunega ema guruġa moġoniri ġetanuni dagarari tu ma ribamu. ²¹ Ġoi na karomu tu ovaġa-ribarini, a ġoi tauġemu tu asi ovevaġa-ribani. Tarimarima oġobata-vinirini nai tu okirani, “Asi boġono lema,” otoni, a ġoi tu olemani. ²² Tarimarima asi beġene veġura-vanaġi otorini, ma ġoi tu oveġura-vanaġini. Kwaivakuku oiau-rakava-vinirini, senaġi ġeri rubu nuġari farefareri tu olemarini. ²³ Taravatu ovaġa-raġe lelevaġirini nuġanai tu, Barau ġoi na tu asi ogubakauani, ġena taravatu tu oseġafore-vinirini. ²⁴ Buka Veaġai tu iniġesi ekirani, “Barau arana irau bese tarimari na vekaravari ai ġekira-fitoġaiani, korana tu ġomi ġemi kira-sirivaġi lorinai.”

²⁵ Mero tauġani kefiru lamavaġi veġana tu ma tauna, bema taravatu bokorana-iaġirini nai. Senaġi bema taravatu okira-sirivaġi vinirini nai, ġemu kefi-lamavaġi veġana tu asi taunai beiaġoni, ema ġoi tu kefina asi ġelama-vaġiato tarimana kavanai. ²⁶ Irau bese tarimari tu kefiru asi ġelama-vaġiato. Senaġi bema taravatu maġuriri korikori ġeveini nai tu, Barau ġoiranai ġia tu kefiru ġelama-vaġirito tarimari kavana, ene? ²⁷ Oba, taravatu bukana tu ġemu ai, ema kefiru tu ġelama-vaġiato. Senaġina bema ġoi na taravatu okira-sirivaġiani nai tu, taravatu ekorana-iaġiani tarimana, mai tu irau bese tarimana, Kota seanai betanuni, benamo ġoi bevaġa-kotamuni. Aba, tauġani rekenai tu kefina asi ġelama-vaġiato, senaġi. ²⁸ Bema tarima ta tu arana

korina moĝo Iuda tarimana ema kefi-lamavaĝi maki murika ema tauĝani kefina vetoĝana korina moĝo nai tu, ĝia tu dia Iuda tarimana korikori. ²⁹ Asiĝina ĝinavaĝi. Iuda tarimana o Barau ĝena bese tarimana korikorina tu deikara nuĝana iaĝasina na ema ĝena tuĝamaĝi na evaĝa-foforiani, ĝia tu Iuda tarimana. Ema kefi-lamavaĝi veiĝana maki tarimarima loruna ĝutunai bene fofori. Ĝia tu dia taravatu guruĝari ĝetorerito moĝeri korana-iaĝiri ai beĝorani. Asiĝina. Ĝia tu Barau Iaukana na tarimarima nuĝana iaĝasinai beveiani dagarana. Mo tarima moĝa tu dia tarimarima na bevaĝa-raĝeani, senaĝi Barau na bevaĝa-raĝeani.

3

¹ Iuda tarimari na irau bese tarimari ĝevanaĝirito? Mero tauĝaniri kefiri ĝelama-vaĝirini ĝenana tu kara namona ĝedoĝariato? ² Aba, dagara namori ĝutuma ĝedoĝaririto! Tovotovonai tu Barau na ĝia muruna guruĝari korikori evaĝa-ĝauna-iaĝirito.

³ Ma bema Iuda tarimari kotari Barau ĝenana ĝeraka-veĝitato, asi ĝeri veĝabidadama nai tu aiĝesi? Moĝoni, Iuda tarimari kotari tu asi ĝeri veĝabidadama; senaĝi ĝia asi ĝeri veĝabidadama lorinai, Barau ĝena kiraĝitore maki asi taunai beiaĝoni ba? ⁴ Asiĝina ĝinavaĝi! Barau tu moĝoni veĝata, ĝena kiraĝitore asi eketoni, ma tarimarima tu ĝeĝofaĝofani. Buka Veaĝai ekirani kavana, “Barau, ĝoi boguruĝani nai tu, beĝe vaĝa-moĝonimuni, ema Kotai beĝe ĝofaĝofa-iaĝimuni nai maki bovaĝa-darererini.”

⁵ Tarima kotari na ĝeri vefafauĝau guruĝari beĝe kiraĝirini, beĝe kirani: Bema ĝita ĝera veiĝa asi roroĝotori na tu Barau ĝena vei-iobukaiobuka etore-fofori ginikauani nai, ĝita tu kara bita toni? Bita kirani, Barau na ĝena baru veiĝari ĝita iatarai ema-torerini nai tu maoro ba? ⁶ Asiĝina, Barau ma ĝena maoro. Bema Barau tu asi roroĝoto nai tu, ĝia na tanobara mabarana tu kamasi bevevaĝa-maoro viniani? ⁷ Tarima ta ma bevefau-ĝauni, bekirani, “Bema au ĝegu ĝofaĝofa na Barau ĝena guruĝa moĝoniri evaĝa-fofori ginikaurini ema ĝia marevana evaĝa-baregoani nai tu, kara dainai au tu roĝo mo evaĝa-daĝaguni rakava tarimagu etoni?” ⁸ Mo guruĝa tu babo, noĝa moĝo ini guruĝa kavana, “Rakava sivei, be namo bene fofori.” Tarima kotari na ĝai ĝevaĝa-rakavamani, ĝeĝofaĝofa-iaĝimani, ĝekirani, ĝai tu maiĝesi ĝakirani ĝetoni. Maiĝesi ĝai ĝeĝofaĝofa-iaĝimani tarimari Barau na voiri metona bevinirini tu asi vetoukauna, korana ĝeri ĝofaĝofa lorinai.

Tarima ta asi iobukaiobuka

⁹ Benamo kara ma bita toni? Ĝita Iuda tarimara moĝo namo, a irau bese tarimari tu asiĝi? Asiĝina ĝinavaĝi! Varau bita kiraĝia, Iuda tarimari e irau bese tarimari vekaravari ai ta tu asi ĝena rakava asi bita toni. ¹⁰ Buka Veaĝai tu maiĝesi ĝetoreato:

“Tarima ta asi iobukaiobuka, sebona kwarikwari ta maki asiĝina;

¹¹ tarima ta asi etuĝamaĝi-roroĝotoni, ta na maki Barau asi evetauani.

¹² Mabarari ĝeraka-doĝe-muriĝito, ĝia mabarari veiĝa iobukaiobukana tu asi ĝeveiani, mabarari asi ĝevei-roroĝotoni, ta veiĝa namo asi ribana, sebona kwarikwari ta maki asiĝi.

13 Ġia godokari mase guriri kouġari kavana;
meari na ġofaġofa rakavari ġekiraġirini.

Ġeri guruġa na mase ġevaġa-ġorarini,
noġa moġo mota foisiniri
ġia bibiġari ai ġetanuni.

14 Mururi ai tu vevane e vekira-barubaru na ġevonu-fokafokato.

15 Ġia tu ġeġarimoġi-rakavani vevaġi ema vevaġideba veigari ai;

16 ġeri iaġoiāġo gaburi ai tu vei-rovorovo e rakava ġeiaġuini.

17 Maino maġuriri tu asi ribari.

18 Asi ġeri vegubakau ta Barau ġenai.”

19 Ġita ribara, maiġeri taravatu guruġari na kara dagara ġekiraġiani tu, mo deikara taravatu gaburenai ġetanuni tarimari ekirarin. Moġa tauna tu, taravatu gaburenai ġetanuni tarimari ema tarimarima mabarari maki mururi na kara ta asi beġene kiraġia, ema mai tanobarai tarimarima mabarari Barau ġoiranai beġene ruġa-tari ma ġeri vei-rakava. 20 Moġa lorinai taravatu korana-iaġina maġurinai tarima ta asiġina ġinavaġi Barau ġoiranai Barau na bekiraġi-foforiani, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana. Asiġina, taravatu ġenana ġita na vei-rakava taribaiani.

Vei-iobukaiobuka tu veġabidadama ġenana eiaġomani

21 Senaġi initoma kamara dabarai Barau na tarimarima ekiraġirini vei-iobukaiobuka tarimari etoni dabarana tu bema fofori-ginikau. Mo tu dia taravatu korana-iaġina maġurinai. Asiġina. Mai tu Mose ġena taravatu na ema peroveta tarimari ġeri guruġa-fofori ai ġekiraġiato dabarana na.

22 Mai vei-iobukaiobuka Barau ġenana eiaġomani tu Iesu Keriso beġe ġabidadama-viniani tarimari mabarari na beġe ġabiani. Ta tu asi irau.

23 Korana tarimarima mabarara tu rakava tarimara moġo, be mabarara Barau marevana namona ġenana taveġitato. 24 Senaġi Barau ġena varevarebara nuġanai asi ġera kerere etorani, korana Keriso Iesu ġenana ġera rakava ġerina evaġa-maġurirato. 25 Barau na Iesu tu ginitaġo varevarenai evaġa-iaġoato, korana tarimarima ġia ġenana bene ġabi-raġeri ġana. Moġa maġurina tu iniġesi: Deikara ġia raranai beveġabi-dadamani tu, Barau na ġena rakava betuġamaġi-fitoġarini. Barau na mo maġuri eveiato anina tu, ġia ġena iobukaiobuka bene vaġa-foforia ġana. Guinenai rakava ġeveito-ġoi nai tu, eġita-daġaseġirito-ġoi, rakava voiri asi eveito-ġoi. 26 Ma maitoma Iesu tu ginitaġo varevarenai evaġa-iaġoato korana ġena vei-iobukaiobuka bene vevaġa-ġita-iaġiri initoma ġana, be ġia ġena iobukaiobuka bene fofori, e ġia na Iesu Keriso ġeġabidadama-viniani tarimari maorori bene kiraġiri.

27 Be ġita tu kara bita veiavi-iaġiani? Vekokoroku tu asi ġena gabu ta. Kara dainai? Taravatu takorana-iaġiani nai? Asiġi, maġuri tu veġabidadama maġurinai moġo bita doġariani. 28 Korana bitana riba-maoro, tarimarima tu veġabidadama lorinai Barau na eġabi-raġerani, a dia taravatu bita korana-iaġiani nai.

29 Be Barau tu Iuda tarimari moġo ġeri? Ġia tu dia irau bese tarimari maki ġeri Barau? Aba, ġia tu irau bese tarimari maki ġeri Barau, 30 korana Barau tu sebna moġo. Ġia na tauġaniri kefirri ġelama-vaġito tarimari veġabidadamai maorori bekiraġini, ema kefirri asi ġelama-vaġirito tarimari maki maorori bekiraġini mo veġabidadama sebna na. 31 Moġa nuġanai veġabidadama na taravatu seġukana tavaġiani? Asiġina ġinavaġi! Senaġi taravatu tavaġa-ruġa gigitariani.

4

Aberahamo ġena veġabidadama

¹ Ġita tu kara ma bita kiraġiani, senera Aberahamo na mai maġuri maiġa ema ġoitaġoato iatanai? ² Bere moġoni, Aberahamo ġena ġauvei e veiġa bakunai Barau ġoiranai vei-iobukaiobuka tarimanai bere iaġo tu, tauġena bere vekiraġi, ġia tu kwalimu-koru na bere vekiraġi. Senaġi ġia Barau ġoiranai tu asi ġena vekokoroku gabuna ta. ³ Buka Veaġa nuġanai tu kara etoni? Buka Veaġa nuġanai tu ekirani, "Aberahamo na Barau ġena guruġa evaġa-moġoniato nai, Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato." ⁴ Tarima ta eġauveini, benamo voina beġabiani. Ġia mo eġauveini nai, voina eġabiani moġa tu, ġevarevare-viniani dagarana asi bita toni. Asiġina ġinavaġi. Mo tu ġia ġena ġauvei voina veġata. ⁵ Senaġi tarima ta, ġia tu ġauvei o veiġa ta asi eveiani, senaġi ġia tu Barau, rakava tarimari vei-iobukaiobuka tarimari ai evaġa-iaġorini Barauna, ġenai eveġabidadamani. Mai tarima maiġa tu ġena veġabidadama lorinai, Barau na ekiraġiani, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etoni. ⁶ Davida na maki mo guruġa sebona ekiraġiato. Maiġesi tarimari tu ekirarito, beġe iakuni etato. Mo tu ġauvei o veiġa tari asi ġeveirini, senaġi Barau, rakava tarimari asi ġeri vei-rakava etorini Barauna, na ġia tu ekirarini, vei-iobukaiobuka tarimari etorini. Davida ekirato,

⁷ "Ġeri kira-sirivaġi etuġamaġi-fitoġarini, e ġeri rakava eġabi-vaġirito tarimari tu beġe iakuni.

⁸ Vereġauka na ġena rakava iatanai asi ma beiavi-kaurini tarimana tu beiakuni."

⁹ Vevaġa-namo ema iaku maiġesiri tu tauġaniri kefiru ġelama-vaġirito tauri moġo ġeri, ba tauġaniri kefiru asi ġelama-vaġirito tauri maki ġeri? Varau bita kira, Aberahamo tu ġena veġabidadama lorinai, Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato. ¹⁰ Aitoma ġia vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto? Tauġanina kefiru ġelama-vaġiato murinai, ba tauġanina kefiru roġosi roġo beġene lama-vaġia nuġanai. Ġia tu dia tauġanina kefiru ġelama-vaġiato murinai vauro Barau ekirato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana etato. Asiġina. Ġia tu tauġanina kefiru roġosi roġo beġene lama-vaġia nuġanai, vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto. ¹¹ Ġia tauġanina kefiru tu gabi vauro ġelama-vaġiato. Mo tauġanina vauro ma ġelama-vaġiato moġa tu, ġia tauġanina roġosi roġo beġere lama-vaġia nuġanai vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto, moġa vetoġana moġo ma evaġa-moġoniato. Monana Aberahamo tu Barau ġevaġa-moġoniani tarimari tamari ai eiaġoto, enabe tauġaniri kefiru asi ġelama-vaġirito senaġi. Korana Barau ġevaġa-moġoniani tarimari tu, Barau na eġabi-raġerini vei-iobukaiobuka tarimari. ¹² Ema ġia tu tauġaniri kefiru ġelama-vaġirito tarimari maki tamari. Au na dia tauġaniri kefiru ġelama-vaġi-kavarito tarimari akiraġirini. Asiġina. Senaġi tamara Aberahamo tauġanina kefiru roġosi beġere lama-vaġia nuġanai, Barau eġabidadama-viniato kavana, ġia na maki Barau moġesina ġeġabidadama-viniani tarimari akiraġirini.

Taravatu e veġabidadama

¹³ Barau na Aberahamo ekira-toreato, ekirato, ġia ma garakana ġesi na mai tanobara beġe ġaunaiani. Mai kiraġitore guruġana Barau na ekiraġiato tu, dia Aberahamo na taravatu ekorana-iaġiato nai, senaġi Barau eġabidadama-viniato nai, benamo vei-iobukaiobuka tarimanai eiaġoto.

¹⁴ Bema taravatu ġekorana-iaġiani tarimari na tanobara beġere ġaunaia nai,

veġabidadama tu asi ġena namo ta, ema kiraġitore guruġana maki guruġa korina moġo. ¹⁵ Aba, taravatu na tu Barau ġena baru baregona evaġa-ġoraiani. Senaġi bema taravatu asigina tu, tarima ta na taravatu ta asi beleaiani.

¹⁶ Moġa lorinai, guruġatore tu veġabidadama ġenana eiaġomani, be Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai guruġatore tauri moġoniri Aberahamo ma garakana ġesi ġeri ai beġe ġorani. A dia taravatu gaburenai ġetanuni tarimari moġo ġeri ai, senaġi Aberahamo ġena veġabidadama nuġanai ġetanuni tauri maki ġeri. Aberahamo tu ġita mabarara tamara. ¹⁷ Buka Veaġai evetoreto kavana: “Au na ġoi tu tanobara ġutuma tamari ai avaġa-iaġomuto.” Mai Aberahamo na evaġa-moġoniato Barauna ġoiranai Aberahamo tu ġita tamara. Mai Barau na mase tarimari ma evaġa-maġuri ġenoġoirini ema tanobarai asi ġeġorato dagarari evaġa-ġorarini.

¹⁸ Aberahamo ġena tuġamaġikau noġa asi vaġa-tubukauna dagarana ta, senaġi Barau ġena guruġai evetuġa-maġi-kauto, ma evaġa-moġoniato lorinai, tanobara ġutuma tamari ai eiaġoto. Barau na ekira-toreato ilailanai: “Ġoi garakamu tu beġe vovokani visiġu kavana.” ¹⁹ Aberahamo mo negai ġena laġani tu dori sinau sebna (100), ma tauġanina maki emoirato, ma mase tauġaniri ilailari ai varau eiaġoto, e Sara maki asi ilaila ġia mero ta beġabiani riba. Ġia na maiġeri tu eġitarito, senaġi maiġeri na ġia ġena veġabidadama asi veġata ġevaġa-moiraiato. ²⁰ Moġa nuġanai ġia asi etuġamaġi-iauvoiauvoto, asi edaradarato, ema asi eġareva-ġarevato maki Barau ġena guruġatore iatanai. A ġia tu ġena veġabidadama moġo evaġa-gwaġiġiato, benamo Barau moġo evaġa-raġeato. ²¹ Korana ġia tu nuġana mabarana ġesi eribato, Barau ma seġukana, kara ekiraġi-toreato dagarana tu bevaġa-ġoraiani. ²² Moġesina naima Barau na ekiraiato, “Ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana,” etato.

²³ Mai guruġa maiġeri, “Ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana,” tu dia Aberahamo ġereġana ġena moġo ekiraġiato, ²⁴ senaġi ġita ġerai maki ekiraġiato. Ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato Barauna tavaġa-moġoniani tarimara maki Barau na bekirarani, vei-iobukaiobuka tarimara, betoni. ²⁵ Barau na Iesu etuġu-iaġomaiato, tanobarai emaseto, ġita ġera rakava benema voi-vaġiri ġana. Ma ġita Barau na vei-iobukaiobuka tarimarai bene kiraġira ġana uranai, mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato.

5

Barau na ġita vei-iobukaiobuka tarimara etato

¹ Moġa lorinai ġita tu ġera veġabidadama lorinai, Barau ekirato, ġita tu vei-iobukaiobuka tarimara etato, ma ġera Vereġauka Iesu Keriso ġenana Barau ġesi maino taġabiato. ² Ġita tu Iesu Keriso bakunai veġabidadama ġenana Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai bita bere-toġa, benamo nuġanai taruġa-taġoni. Ema taiakuni, korana tavetuġamaġikauni, Barau na vau ġia marevana baregona bevinirani. ³ Dia moġa moġo, senaġi ġera midigumidigu ai maki bitana verere, korana ma ribara, midigumidigu na vevaġa-gwaġiġi evaġa-ġoraiani ⁴ Vevaġa-gwaġiġi na veribaġani bita vaġa-darererini, ma veribaġani bita vaġa-darererini tu, Barau marevana baregona bita tuġamaġi-kauani. ⁵ Mai tuġamaġikau na tu asi bevaġa-dabara dokorani, korana tu Barau na Iauka Veaġa evinirato, maiġa ġenana ġita lorura ġuturi ai Barau na ġena veuravini ebubu-ġuraiato.

⁶ Ĝoseĝaĝi, ĝita tu roĝo asi kokorera nuĝanai, Barau na eĝabi-toreato ĝaronai varau Keriso emaseto, ĝita, Barau tatuĝamaĝi-fitoĝaiani tarimara, bene voi-ĝenoĝoira ĝana. ⁷ Tarima namona uranai ta bemaseni ba? Gwaĝiĝi! Senaĝi tarima namo vedaureana uranai tu, betaĝu ta beve-tuĝamaĝi-kwalimuni, benamo bemaseni riba. ⁸ Senaĝi toma mainai tu Barau ĝena veuravini ema vaĝa-foforiani: Ĝita roĝo rakava tarimara nuĝanai, Iesu tu varau emaseto ĝita dairai.

⁹ Ribara, Iesu rarana na bema iarevara, benamo asi ĝera rakava besi. Moĝa lorinai ĝia bakunai, Barau ĝena baru baregona bevaĝa-foforiani ĝaronai bevaĝa-maĝurirani. ¹⁰ Ĝita roĝo Barau tavetari-viniato-ĝoi nuĝanai, Barau Natuna ĝena mase na Barau ĝesi ma evaĝa-veĝata ĝenoĝoirato. Toma ĝita tu Barau ĝatanai ma taiago-ĝenoĝoito, moĝa lorinai Iesu emaĝuri-ĝenoĝoito ĝenana, vevaĝa-maĝuri maki bita ĝoitaĝoani. ¹¹ Dia moĝa moĝo, senaĝi ĝera Vereĝauka Iesu Keriso bakunai Barau ĝenai bitana verere, korana Iesu Keriso ĝenana ĝita Barau ĝesi maino bitama ĝabia ema bitama veĝata.

Adamu tu mase evaĝa-ĝoraiato, Keriso na tu maĝuri evaĝa-ĝoraiato

¹² Ĝita ribara, tarima sebona evei-rakavato, benamo ĝia ĝenana rakava tanobarai ema bere-toĝato. Ma rakava na mase eĝabi-iaĝomaiato. Moĝesina naima mase na tarimarima mabarari eguguvirito, korana tarimarima mabarari ĝevei-rakavato. ¹³ Moĝa anina tu, vei-rakava tanobarai tu eĝora-quineto, a Mose ĝenana taravatu tu gabi vauro eiaĝomato. Senaĝi bema taravatu asiĝina nai, Barau na vei-rakava, o sikira taravatu ĝedaĝa-seĝiani rakavana, tarima ta ĝenai asi bekiraĝiani. ¹⁴ Senaĝi ribara, Adamu ĝena nega na beiaĝoma mo Mose ĝena negai, tarimarima tu mase ĝena seĝuka gaburenai ĝetanuto-ĝoi. Oba, Barau ĝena vevaĝa-naĝi guruĝana ta tu asi ĝekira-sirivaĝi viniato Adamu na eveiatio kavana, senaĝina ĝia mabarari maki mase ĝena seĝuka gaburenai ĝetanuto-ĝoi.

Adamu na ĝoirai vau beiaĝomani tarimana moĝo ema vaĝa-foforiato. (Mo tu Keriso). ¹⁵ Senaĝi mai varevare dagarana asi voina maĝa tu irau, dia mo Adamu ĝena vei-rakava ĝesi ilaila. Mai tarima sebona ĝena vei-rakava dainai, tarima ĝutuma ĝemaseto. Senaĝi Barau ĝena namo e varevare-bara ema varevare dagarana mo vei-rakava ĝena seĝuka evanaĝiato: Barau ĝena mai namo baregona ema varevare dagarana tu tarima sebona, Iesu Keriso, ĝenana eiaĝomato, ma tarimarima ĝutuma ĝeri ai ebebubu-riĝoto. ¹⁶ Barau ĝena varevare dagarana tu irau, dia mo tarima sebona, Adamu, ĝena vei-rakava kavana: Vei-rakava sebona moĝo eĝorato ĝenana, Barau na tarimarima e tanobara mabarana ekota-viniato, ma rakava voina metona baregona iatarai etoreato. Senaĝi Barau ĝena varevare dagarana rakava vovoka muriri na ema bere-rosito, monana tarimarima tu vei-iobukaiobuka tarimari ai evaĝa-iaĝorito. ¹⁷ Moĝoni, mo tarima sebona na mo vei-rakava eveiatio, monana tanobara mabarana mase ĝena seĝuka gaburenai etanuni. Mase tu mai vei-rakava eveiatio tarimana ĝenana eiaĝomato tanobara ĝana. Senaĝina tarima sebona, Iesu Keriso, ĝia na eveiatio dagarana na mo vei-rakava eveiatio tarimana ĝena veĝa seĝukana na evanaĝiato. Tarimarima mabarari, Barau ĝena namo ma varevare-bara barego lelevaĝina ema vei-iobukaiobuka varevarena beĝe ĝabiani tarimari tu, Iesu Keriso ĝenana maĝuri beĝe ĝabiani, benamo kini kavana beĝe vereni.

¹⁸ Mo Adamu ĝena vei-rakava sebona dainai, Barau ekirato, tarimarima mabarari tu vei-rakava tarimari ema rakava voina beĝe ĝabiani etato. A Keriso ĝena veĝa iobukaiobukana sebona ĝenana, tarimarima mabarari

vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni ma maġuri beġe ġabiani riba. ¹⁹ Ema tau sebna ġena kira-sirivaġi na tarimarima vovoka vei-rakava tarimari ai ġeiaġoto. Moġa ilailana, tau sebna ġena seġaġi na tarima ġutuma iobukaiobuka tarimari ai bevaġa-iaġorini.

²⁰ Betaġu taravatu etore-kauato tu rakava bene barego ġana. (O sikira, taravatu ġenana tarimarima ġeri rakava mabarari beġene fofori-ġinikau). Senaġi vei-rakava ebaregoni gabunai tu, Barau ġena namo e varevare-bara maki ebarego-lelevaġini. ²¹ Guinena tarimarima tu vei-rakava ġena veġitaġau seġukana gaburenai ġetanuto, monana mase eġorato. Moġesina kavana, Barau ġena namo e varevare-bara na tu vei-iobukaiobuka evaġa-foforiani, ma maġuri vanaġivanaġi ġera Vereġauka Iesu Keriso ġenana eġabi-iaġomaiani ġita ġerai.

6

Rakava ġenai tamaseto, Keriso ġena maġuri nuġanai ġita tu maġuri

¹ Be kara bita toni? Ba sikira, rakava veiġari sivei-ġenoġoi ġenoġoiri, be Barau na ġena namo e varevare-bara ġerai bene vaġa-fofori barego-lelevaġiri? ² Asiġina ġinavaġi! Ġita veġabidadama tarimara tu varau tamaseto rakava ġenai, (mai tu rakava maġurina ġenana taveġitato); ma kamara dabarai tu rakava maġurina nuġanai roġo ma bita tanuni? ³ Ġita babatise taġabiato anina tu maġa: Ġita na mo babatise taġabiato tu Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai tabere-toġato, ma mo babatise taġabiato nuġanai, ġita tu ġia ġesi tamase-sebonato. Ba ġomi maġa tu asi ribami? ⁴ Babatise taġabiato anina tu, ġita maki Keriso ġesi tamase-vegogoto, ma Barau na Keriso ġesi eguri-sebonarato. Benamo Tamara marevana ema seġukana baregona na Keriso mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato kavana, ġita maki maġuri variġu gerageranai bitana tanu.

⁵ Bema ġita Keriso ġesi tasebonato, benamo ġia emaseto kavana ġita maki tamaseto nai, moġoni, ġia Barau na mase na evaġa-maġuri ġenoġoiato kavana, ġita maki moġesi Barau na bevaġa-maġuri ġenoġoirani veġata. ⁶ Korana ġita ribara, ġita ġerai tarima guinena moġa tu Keriso ġesi vaġa-sebo satauro ai ġeraġeto. Mo veiġa eġorato tauna tu, rakava eveito-ġoi tauġanina ma ġena ura rakavari ġita ġerana bene koki-fitoġa moġovaġia, be ġita veiġa rakavari ġeri tuġu-rakaorakao tarimarai asi ma bitana iaġo ġana. ⁷ Korana mase tarimana na veiġa rakavana ta asiġina ġinavaġi ma bevei-ġenoġoiani.

⁸ Bema ġita Keriso ġesi tamase-vegogoto nai, moġoni veġata taribani, Keriso ġesi maki bita tanu-vegogoni. ⁹ Korana ma ribara, Keriso mase na tu varau evariġisi-ġenoġoito, be asi ma bemase-ġenoġoini; mase asi seġukana ġia ġenai. ¹⁰ Keriso mo emaseto nai tu, rakava ġena seġuka evaġa-keto-moġovaġiato. A toma mai maġuri ġia na etanu-iaġiani maġa tu, Barau ġena moġo etanuni. ¹¹ Mo dabara sebonai ġomi maki tauġemi iniġesi boġono vekiraġi: Gomi tu veiġa rakavari ġeri ai tu varau ġomaseto, ma Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai ġomi tu maġuri ġotanuni Barau ġena.

¹² Moġa lorinai rakava na mani ma berakavani tauġanina maniġa ġenana ġomi asiġina ġinavaġi bene ġori-kaumi. Korana bema mani ma berakavani tauġanina maniġa rakava na beġori-kauani nai, ġomi tu ġia ġena ura rakavari boġo korana-iaġirini. ¹³ Tauġanimi legana ta rakava asi boġono vinia, be veiġa rakavari veiveiri farefarenai asi bene vaġa-iaġoa. A ġomi tu mase na ma evaġa-maġuri ġenoġoimito lorinai, tauġanimi mabarari Barau boġono vinia. Tauġanimi legari mabarari maki Barau boġono vinia, veiġa maorori beġene vei ġana. ¹⁴ Be rakava na ġomi asi ma bene ġori-kaumi, korana ġomi

tu dia taravatu ġena seġuka gaburenai ġotanuni. Asiġina. Ġomi tu Barau ġena namo ema varevare-bara nuġanai ġotanuni.

Ve-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi tarimara

¹⁵ Be kara maia? Veiġa rakavari roġo bitana vei, korana ġita tu dia taravatu gaburenai tatanuni, ne Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai tatanuni, be bisini vei-rakava ba? Asiġina ġinavaġi! ¹⁶ Ġomi asi ribami, bema tauġemu tarima ta ġena tuġu-rakaorakao tarimamu ai ovevaġa-iaġoni, garona bono seġaġia otoni nai, ġoi tu mo tarima ġena tuġu-rakaorakao tarimamu ai varau oiaġoni. Mo tu rakava ġena vetuġunaġi tarimamu ai boiaġoni, benamo dokonai tu boa maseni. O Barau ġena guruġa bokorana-iaġiani, benamo vei-iobukaiobuka tarimamu ai boiaġoni. ¹⁷ Barau sitanikiuvinia, korana ġomi tovtovonai tu rakava ġena tuġu-rakaorakao tarimami, senaġi toma tu Barau ġena guruġa moġonina ma nuġami mabarari ġesi ġokorana-iaġiani, ġevaġa-ribamito-ġoi ilailanai. ¹⁸ Benamo Barau na rakava ġenana eruġa-vaġimito, ma vei-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi tarimami ai ġoiaġoto.

¹⁹ Au na mai maġuri maiġeri tu tuġu-rakaorakao tarimari ġeri maġuri ai ama kiraġirini boġono tuġamaġi-fakari ġana, korana ġomi tauġani rekenai tu roġo asi kokoremi. Ġomi guinenai mani tauġaniami legari maniġeri tu veiġa mirori ema veiġa rakava kwaikwairi ġeri tuġu-rakao-rakao dagarari ai ġovaġa-iaġorito. A inította mani tauġaniami taviri maniġeri tu guinenai rakava ġenai ġoveirito ilailanai, vei-iobukaiobuka ġena vetuġunaġi dagarari ai boġono vaġa-iaġori, be beġene veaġa-tanu. ²⁰ Ġomi rakava ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai roġo ġotanuto-ġoi neganai, vei-iobukaiobuka tu asi ġena gabu ta ġomi ġemi maġuri nuġanai. ²¹ Ġomi mo veiġa ġoveirito moġeri ġerina tu kara namona ġoġoitaġoato, ei? Moġeri veiġa toma ġotuġamaġi-ġenoġoirini nai, ġemaiakamini. Moġeri veiġa magonai tu mase boġo ġoitaġoani.

²² Senaġi ġomi toma tu rakava nuġana na eġabi-vaġimito, ma Barau ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai ġoiaġoto. Barau ġena tuġu-rakaorakao tarimami ai boġo iaġoni, monana namo boġo doġariani dagarana na tu veaġa-bara tarimami ai boġo iaġoni. Benamo monana ġomi maġuri vanaġivanaġi boġo ġabiani. ²³ Korana rakava voina tu mase, a Barau ġena varevare ġera Vereġauka Keriso Iesu ġenana bita ġabiani dagarana tu maġuri vanaġivanaġi.

7

Ġita tu dia taravatu ġena seġuka gaburenai tatanuni

¹ Tarikaka-ġore, ġomi tu moġoni asi ġoriba-maoroni? Ġomi tu taravatu ma ribami tarimami au na avaġa-guruġamini. Ribami, tarima roġo maġuri etanuni nai, ġia tu taravatu ġena seġuka gaburenai etanuni, a emaseni nai, taravatu tu asi ġena seġuka ġia ġenai. ² Vaġa-ilailana, veġaraġo vavinena, bema ġaraġona roġo maġuri etanuni nai, ġia tu veġaraġo taravatuna gaburenai roġo betanuni. A ġaraġona bemaseni murinai, mo veġaraġo taravatuna moġa, seġukana gaburenai asi ma betanuni, befakani. ³ Bema ġia ġaraġona roġo maġuri nuġanai, ma bere veġaraġo-sirivaġi nai, ġia tu veġura-vanaġi vavinenai bitara kiraġia. Senaġi bema ġaraġona bere mase, ġia veġaraġo taravatuna ġena seġuka na tu bere raka-vaġi lorinai, asi bere veġura-vanaġi. Aba, tau fakana ta ma bere ġaraġoa maki, mo tu asi bere veġura-vanaġi.

⁴ Tarikakagu, ġomi maki moġesina, Keriso tauġanina emaseto, monai tu ġomi maki taravatu ġenai ġomaseto, (mai tu, ġomi tu dia taravatu ġena seġuka gaburenai ġotanuni). Mo veiġa eġorato anina tu, ġomi Keriso ġena tarimarimai boġono iaġo ġana. Ġomi Keriso ġena tarimarimai ġoiaġoto korana tu, ġita mabarara ġwaġwara namori beġene vetore Barau ġenai ġana. Mai Keriso maiġa tu Barau na mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato tarimana.

⁵ Ġita na tauġanira ġeri ura veiġari roġo takorana-iaġirito-ġoi neganai tu, taravatu na ura rakavari evaġa-bere rosirito-ġoi. Moġeri ura rakavari ġita tauġanirai ġeġauveito-ġoi lorinai, ġita na mase beġe vaġa-ġorarini veiġari taveirito-ġoi. ⁶ Senaġi ġita toma taravatu ġenana eġabi-vaġirato, korana mo ebaru-barurato-ġoi dagarana ġenai varau tamaseto. Be ġita toma tu Iauka Veaġa ġena dabara variġunai Barau vetuġunaġina bita iaġo-vinini, a dia Buka Veaġi ġetorerito taravaturi koranaiaġi-gigitariri dabaranai.

Taravatu ġenana tu kara namona bita ġabiani?

⁷ Ini tu kara ma bita toni? Taravatu tu rakava dagarana bita toni ba? Asiġina ġinavaġi! Moġoni, au vei-rakava tu asi bara ribaia, senaġi taravatu ġenana, naima aribaiato. Ilailana, au asi bara riba, tarima tari ġeri farefare mata-ġaniġaniri tu rakava veiġana, bere taravatu iniġesi asi bere kira, “Tarima tari ġeri farefare mata-ġaniġaniri asi bono vei.” ⁸ Senaġi vei-rakava na Barau ġena mo taravatu guruġana ġenai dabara ta eġita-doġariato, benamo mo dabara na eġauveito, benamo au nuġagu ai tarima tari ġeri farefare mata-ġaniġaniri tuġamaġiri e veiġari iraurauri ema vaġa-berebere rosirito. Korana bema taravatu asiġina nai, vei-rakava tu mase au ġegu ai, be asi ġena seġuka ta, (korana ġena seġuka nuġagu ai eġauveini moġa asi ribagu bene). ⁹ Taravatu roġosi roġo bara ribaia neganai, au tu maġuri atanuto-ġoi. Senaġi taravatu eiaġomato neganai, vei-rakava au ġegu ai eguru-variġisito, emaġurito. ¹⁰ Benamo au tu amaseto, korana vei-rakava ġegu ai maġuri bene. Monana au ama ribato, maġuri bere ġabi-iaġomaia taravatuna na tu mase moġo eġwa-iaġomaia. ¹¹ Korana vei-rakava na taravatu guruġana ġenai dabara ta eġita-doġariato, benamo mo dabara na eġauveito, benamo au eġofa-darereguto. Be vei-rakava na au tu taravatu ġenana evaġi-maseguto. ¹² Moġa lorinai taravatu tu veaġa, taravatu guruġari maki veaġa, maoro ema namo.

¹³ Be, au tu mo dagara namona na ema vaġi-maseguto? Asiġina! Au tu vei-rakava na evaġi-maseguto. Mo dagara namona eiaġomato anina tu, vei-rakava vetoġana korikori nema vaġa-bererosia, be bitana riba, vei-rakava tu rakava kwaikwai. Senaġi vei-rakava tu mo dagara namona ġenana eġauveito, benamo au evaġa-maseguto. Be Barau ġena taravatu guruġana evaġa-foforiani, vei-rakava tu dagara rakava kwaikwaina.

Rakava na ġera maġuri eguine-iaġirini

¹⁴ Ġita ribara, taravatu tu Barau Iaukana ġenana eiaġomato dagarana, a au tu tarimarima moġo, tauġani ai atanuni. Ma au tu vei-rakava na evoiguto, benamo ġena tuġu-rakaorakao tarimagu ai evaġa-iaġoguto. ¹⁵ Au na kara aveiani tu asi maki atuġamaġi-fakaiani. Korana mo veiġa, aurani bana veiri veġata atoni veiġari, tu asi aveirini, senaġi asi aura-vinirini veiġari tu aveirini. ¹⁶ Bema asi aura-vinirini veiġari aveirini nai, taravatu tu ama vaġa-moġoniani, ġia tu moġoni namo. ¹⁷ Mo veiġa nuġanai, mo tu dia au tauġegu nuġagu sigai mo vei-rakava aveiani. Asiġina! Mo tu mo vei-rakava au ġegu ai etanuni monana eveiani. ¹⁸ Au ma ribagu, au ġegu ai mai

tauḡanina ma ḡena veīḡa e ura rakavari nuḡanai namo ta asiḡina-ḡinavaḡi etanuni. Moḡoni, aura-baregoni namo veīḡari bana veiri atoni, senaḡi ḡauvei-iaḡiri ḡegu ai tu asi ilaila. ¹⁹ Ḡegu ura tu veīḡa namori bana veiri veḡata atoni, senaḡi asi akokoreni, veīḡa rakavari moḡo aveirini. Moḡoni, asi veḡata aurani veīḡa rakavari bana veiri, senaḡina roḡo aveirini. ²⁰ Moḡa lorinai, bema au na kara aveiani tu asi veḡata aurani bana veia atoni veīḡana aveiani nai, mo tu dia au tauḡegu nuḡagu sigai aveiani. Asiḡina! Mo tu vei-rakava au nuḡagu ai etanuni, monana eveiani.

²¹ Be au ḡegu maḡuri ai dagara ta noḡa moḡo taravatu ta kavana na eguine-iaḡiguni, maḡesi eḡauveini ama ḡoitaḡoani: Au namo veīḡari navei atoni nai, rakava tu moḡa nuḡagu ai eḡauveini. ²² Au iaukagu ai Barau ḡena taravatu tu aiaku-iaḡiani. ²³ Senaḡi au na taravatu o seḡuka ta maia ama ḡitaiani au tauḡanigu legari tari nuḡari ai ḡeḡauveini, au ḡegu tuḡamaḡi na evaḡa-moḡoniani taravatuna ḡevetari-viniani. Mai taravatu ta tu vei-rakava ḡena taravatu o seḡuka, ḡia au tauḡanigu legari ai eḡauveini, ma au eḡabiguni, benamo vei-rakava ḡena dibura tarimanai evaḡa-iaḡoguni. ²⁴ Au tu moḡoni rakava kwaikwai tarimagu! Deikara na au bevaḡa-maḡuriguni mai mase tauḡanina nuḡana na? ²⁵ Barau sitanikiua, korana ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡenana evaḡa-maḡuriguto.

Moḡa lorinai au tauḡegu ḡegu tuḡamaḡi na tu Barau ḡena taravatu vetuḡunaḡina aveini, senaḡi tauḡanigu na tu vei-rakava ḡena taravatu o seḡuka vetuḡunaḡina aiaḡo-vinini.

8

Barau Iaukana nuḡanai bitana maḡuri

¹ Tauna moḡa, initoma Keriso Iesu ḡena maḡuri nuḡanai ḡetanuni tarimari tu, Barau na vei-rakava tarimari asi bekiraḡirini ema asi bekota-vinirini.

² Korana au tu Keriso Iesu ḡena maḡuri nuḡanai maḡuri Iaukana ḡena taravatu seḡukana na vei-rakava ema mase ḡeri taravatu seḡukari na varau eruḡa-vaḡiguto. ³ Taravatu tu tauḡani, ma ḡena ura rakavari tauḡanina, na varau evaḡa-moiraiato, be asi ḡena seḡukai eiaḡoto, asi ilaila bevaḡa-kavarani. Moḡa lorinai taravatu na asi ilaila beveiani ḡauveina tu Barau na eveiato. Mo tu Barau tauḡena na Natuna korikori vei-rakava tarimari ilailari ai etuḡu-iaḡomaiato, rakava benema vaḡa-darerea ḡana. Benamo Keriso ḡenana Barau na vei-rakava ḡena seḡuka tauḡani ḡenai ekiraḡi-fitogaḡiato, kerere ma evaḡi-maseato. ⁴ Barau na mo veīḡa eveiato anina tu, taravatu na vei-iobukaiobuka veīḡana, eura-viniani veīḡana, ḡita ḡerai beḡene fofori-ginikau ḡana. Korana toma tu tauḡani ḡena urai asi tarakani, ne Iauka Veaḡa ḡena urai tarakani.

⁵ Tauḡani ḡena ura lorinai ḡetanuni tarimari tu, tauḡani na eura-vinirini dagarari moḡo ḡetuḡamaḡi-taḡorini; a Iauka Veaḡa ḡena ura loriri ai ḡetanuni tarimari tu, Iauka Veaḡa na eura-vinirini dagarari moḡo ḡetuḡamaḡi-taḡorini. ⁶ Tarima ta tauḡani ḡena ura na eḡori-kauani tarimana ḡena tuḡamaḡi tu mase evaḡa-ḡoraiani; a Iauka Veaḡa ḡena ura na eḡori-kauani tarimana ḡenai maḡuri e maino etanuni. ⁷ Tauḡani dagarari etuḡamaḡirini tarimana ḡena tuḡamaḡi na tu Barau evetari-viniani. Korana ḡia ḡena mo tuḡamaḡi na tu Barau ḡena taravatu asi ekorana-iaḡiani, ema asiḡina-ḡinavaḡi maki bea korana-iaḡiani riba. ⁸ Moḡesina naima tauḡani ḡena urai ḡerakani tarimari na, Barau tu asiḡina-ḡinavaḡi beḡe vaḡa-iakuani.

⁹ Senaḡi ḡomi tu dia tauḡanimi ḡeri ura na ḡeḡori-kaumini tarimami. Ḡomi tu Iauka Veaḡa na ḡemi maḡuri eḡori-kaurini, korana Barau Iaukana tu ḡomi

nuḡami ai etanuni. Boḡono riba, deikara ḡenai Keriso Iaukana asi etanuni, ḡia tu dia Keriso ḡena tarima. ¹⁰ Bema Keriso ḡomi tata nuḡami ai etanuni nai tu, enabe tauḡanimi beḡe maseni vei-rakava dainai, senaḡina iaukami tu maḡuri ḡetanuni, korana vei-iobukaiobuka tarimami ai varau ḡoiaḡoto bene. ¹¹ Iesu tu Barau Iaukana na mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato. Ma bema Barau Iaukana ḡomi nuḡami ai etanuni nai, mani Iauka ḡenana Barau na mani ma berakavani tauḡanina, ḡomi ḡemi ai maniḡa, maki maḡuri beviniani.

¹² Moḡa lorinai, tarikaka-ḡore, ḡita ḡera ḡauvei toma tu dia tauḡani rekenai bitana tanu, ma tauḡani ḡena rakava veiḡari ma bitana vei-tanu. ¹³ Korana bema tauḡani ḡena vei-rakava maḡurinai boḡo tanuni nai, boḡo maseni; senaḡi Iauka Veaḡa ḡena ura dabaranai boḡo tanuni nai, tauḡani ḡena veiḡa rakavari boḡo vaḡi-maserini, benamo ḡomi tu boḡo maḡurini.

¹⁴ Barau Iaukana na eḡori-kaurini tarimari tu Barau natuna. ¹⁵ Korana ḡomi na Iauka Veaḡa ḡoḡabiato, maninana tu dia tuḡu-rakaorakao tarimami ai ma bevaḡa-iaḡomini, be ma boḡo garini maia. Asiḡina. Mani tu venatuvanaḡi Iaukana ḡoḡabiato. Ḡita tu ḡia ḡenana tataḡi-ḡaba-raḡeni, takirani, “Tama, Tamagai o,” tatonai. ¹⁶ Iauka Veaḡa tauḡena ḡita iaukara ḡesi ḡeguruḡa-vegogoni, ḡekirani, ḡita tu Barau natuna. ¹⁷ Bema ḡita Barau natuna nai, ḡita maki ma bakura, be Barau na ekiraḡi-torerito dagarari bita ḡaunarini. Mai tu Keriso na varau eḡaunarito dagarari Keriso ḡesi bita ḡauna-sebonarini. Mo tu dabara sebonai moḡo: Keriso emidigu-midiguto moḡesi bita midigu-midiguni nai, ḡia na marevana baregona eḡabiato moḡa, ḡita na maki bita ḡabiani.

Barau marevana baregona ḡoirai bita ḡabiani

¹⁸ Ḡoirai Barau marevana baregona ḡita ḡerai bea foforini, monana, au atuḡamaḡini, initiba mai tamidigumidiguni maiḡeri tu bea vanaḡirini. ¹⁹ Barau ḡimana veiveiri dagarari mabarari ḡevenari-taḡoni ma vetuḡa-maḡikauri ḡesi, Barau na ḡia natuna bevaḡa-foforirini ema ḡena mareva ma mamana baregona bevinirini ḡarona ḡetanu-vaḡa-nogaiani. ²⁰ Korana tu Barau ḡimana veiveiri dagarari mabarari tu benamo asi ḡeri namo tai ḡeiaḡoto. Mai tu dia ḡia tauḡeri ḡeurato asi ḡeri namo ai beḡene iaḡo ḡetato nai. Asiḡina. Mai tu Barau tauḡena ḡena urai moḡesina eveirito. Senaḡina ḡoirai dagara namona ḡeri ai bevaḡa-ḡoraiani, moḡa ma ḡenari-taḡoani. ²¹ Korana Barau na eveirito dagarari mabarari mase ema boraḡa ḡena dibura nuḡanai ḡetanuni roḡo. Senaḡi ḡaro ta maiḡeri dagara mabarari Barau na mo mase ema boraḡa ḡena dibura na bea ḡabi-veḡitarini, benamo Barau natuna ḡeri gabu fakanai, ma mareva baregona gabunai, ma betorerini.

²² Ḡita ma ribara, Barau ḡimana veiveiri dagarari mabarari tu, vavine ḡeḡabi ḡana nuḡari ḡemidiguni kavana, ḡia midigu ḡeḡanini. Mabarari ḡeloduni, ḡeḡabani, beiaḡoma mo toma. ²³ Senaḡi mai tu dia ḡia moḡo ḡeloduni, ḡeḡabani. Asiḡi. Ḡita Iauka Veaḡa ḡwaḡwana guinena taḡabiato maiḡera maki nuḡarai taloduni, taḡabani, Barau na bene natu-vanaḡira ḡarona tanari-taḡoani nuḡanai. Mo tu ḡita tauḡanira bevaḡa-maḡuririni negana tanari-taḡoani. ²⁴ Ḡita tu mai tuḡamaḡikau bakunai Barau na ḡita evaḡa-maḡurirato. Senaḡi tatuḡamaḡi-kauani dagarana taḡita-ḡoitaḡoani nai, asi ma bita tuḡamaḡi-kauani. Moḡa lorinai kamara deikara na varau eḡoitaḡoato dagarana roḡo etuḡamaḡi-kauani, ei? ²⁵ A bema roḡosi roḡo bitara ḡabia dagarana tatuḡamaḡi-kauani nai tu, ma vevaḡa-gwaḡiḡira ḡesi bita nari vaḡa-noga taḡoani.

²⁶ Moĝa nuĝanai, Iauka Veaĝa na maki ĝita ĝera moira gaburi ai evaĝa-kavarani. Ma ĝita asi ribara kara bita ĝauĝau-iaĝirini, senaĝi Iauka Veaĝa tauĝena ĝita iatarai eĝauĝauni. Ĝia eĝuriĝurini nai tu, etaĝi-ĝabaraĝeni. Mo etaĝi-ĝabaraĝeni guruĝari tu tarimarima na asi ilaila beĝe kiraĝirini guruĝari. ²⁷ Barau ma ribana ginikau ĝita nuĝara iaĝasiri ai kara ĝetanuni, ma Iauka Veaĝa ĝena tuĝamaĝi maki ĝia tu ma ribana. Korana Iauka Veaĝa tu Barau ĝena ura loriri ai ĝena doĝoro tarimari veaĝari iatarai ai eĝuriĝurini.

²⁸ Ĝita ribara, deikara Barau ĝeura-viniani tarimari na ĝeri ai karakara ĝeĝorani dagarari mabarari ĝerina namo beĝe ĝoitaĝorini. Korana moĝeri tarima tu ĝia na ĝena ura lorinai ekearito, maĝuri beĝene ĝabia ĝana.

²⁹ Barau na deideiri eriba-guinerito ĝia ĝeura-viniani tarimari tu ĝia na eviriĝirito, ĝia Natuna ilailanai bene vaĝa-iaĝori ĝana. Korana mo dabarai ĝia Natuna tu maĝuri guine meronai beiaĝoni tarikaka ĝutuma vefakari ai.

³⁰ Mo eĝabi-hidirito tarimari tu ĝia na ekearito tarimari; ma mo ekearito tarimari tu ĝia na vei-iobukaiobuka tarimari ai ekiraĝirito; ma mai vei-maoromaoro tarimari ai ekiraĝirito tarimari tu, ĝia marevana baregona evinirito.

Barau ĝena veuravini tu barego vedaurea

³¹ Be Barau na maiĝeri veiĝa eveirito iatarai ai ĝita tu kara bita kiraĝiani? Bema Barau ĝita ĝesi, ĝita evaĝa-kavarani nai, dei na ĝita beiaĝoma-vinirani? Ta asiĝina, korana ³² Natuna korikori maki gwaina asi eĝabiato, senaĝi etaofitoĝaiato ĝita bitana maĝuri ĝana. Ma kamara dabarai tu Iesu Keriso ĝesi dagarara mabarari asi bevarevare-vini sebonarani? ³³ Be, Barau na eviriĝirito tarimari tu deikara na bevaĝa-dagarini Barau ĝoiranai? Ta asiĝina, korana Barau tauĝena na maorori ekiraĝirini! ³⁴ Ma deikara na rakava voina metona bevinirini, ei? Ta asiĝina, korana Keriso Iesu tu emaseto, benamo Barau na ma evaĝa-maĝuri ĝenoĝoio. Ĝia toma tu Barau ĝimana aroribanai etanu-taĝoni, ma ĝita iatarai eĝuriĝurini. ³⁵ Ĝita tu deikara na Keriso ĝena veuravini nuĝana na beĝabi-ĝerevaĝirani? Meto ĝerai ĝeraĝasini moĝerina ba? Maĝuri gwaĝiĝiri ĝerai ĝeraĝasini moĝerina ba? Ĝevaĝa-midigu midigurani e ĝelai-rovo-rovorani moĝerina ba? Vito nanu mase taĝoitaĝorini moĝerina ba? Asi kefira dabuĝari tatanuni moĝerina ba? Vevaĝa-gari dagarari taĝoirarini moĝerina ba? Vetari baĝari na beĝe vaĝirani monana, ei? Asiĝina veĝata! ³⁶ Buka Veaĝai ekirani kavana, “Ĝai tu ĝoi daimu ai vanaĝivanaĝi ĝevaĝi-masema veĝata ĝetoni. Ĝai tu beĝene vaĝi-maseri ĝetoni mamoori kavana ĝeveimani.”

³⁷ Senaĝi euravini-baregorani Kerisona ĝenana maiĝeri meto mabarari nuĝari ai takokoreni veĝata, be tavaĝa-darererini. ³⁸ Korana au ama ribamaoroni, ĝita tu dagarara ta na asi ilaila veĝata Barau ĝena veuravini ĝenana beĝabi-ĝerevaĝirani: Mase o maĝuri, aneru o iauka rakavari, initema taĝitarini dagarari na o ĝoirai vau mani beĝe ĝorani dagarari na, o seĝuka kotari, ³⁹ guba tuĝunai dagarara ta o tanobara gaburenai mase gabuna dagarana ta, o Barau ĝimana veiveiri dagarana ta na asiĝina-ĝinavaĝi Barau ĝena veuravini na beĝabi-veĝitarani, mo veuravini tu Barau na ĝita evinirato, korana ĝita tu ĝera Vereĝauka Keriso Iesu nuĝanai tatanuni.

9

Israela, Barau na eĝabi-hidiato besena

¹ Au tu Keriso ĝena maĝuri nuĝanai atanuni, naima asi aĝofaĝofani, guruĝa moĝoniri akiraĝirini, Iauka Veaĝa na au nuĝagu ai evaĝa-fofori ginikauani,

ma au nuḡagu iaḡasina na evaḡa-moḡoniani. ² Au tu nuḡagu taḡitaḡi asikei, ma ḡegu nuḡa-vekwaraḡi Isaraela tarimari iatari ai maki asi ekorini. ³ Ḣegu ura baregona tu maiḡa moḡo: Bere namo, au tarikakagu ema ḡegu doḡoro korikoriri maḡuri beḡene ḡabia uranai tu, Barau na au moḡo iatagu ai rakava meto lelevaḡina bere tore-kaua, ema Keriso ḡenana bere tore-fitoḡagu, be rekwarekwa tarimagu ai bara iaḡo, a ḡia tu au gabugu ai maḡuri beḡere ḡabia. ⁴ Mai tu Isaraela tarimari akiraḡirini. Ḣia tu Barau na enatuvanaḡirito e Barau na marevana e mamana baregona evaḡa-fofori vinirito; ema ḡena kiraḡitore guruḡari baregori evinirito, taravatu maki evinirito; e Barau beḡene toma-rakariḡoa maḡuriri ekira-vararito, ema guruḡa-tore tu ḡia ḡeri ai eveirito. ⁵ Aberahamo, Isako, Iakobo tu ḡia seseri doḡori, ema tauḡani rekenai bita ḡitaiani nai, Keriso tu ḡia ḡeri bese tauna. Keriso tu Barau, ma dagara mabarari debari tu ḡia. Ḣia tu vanaḡivanaḡi bitana vaḡaraḡea. Amen.

⁶ Au asi akirani, Barau ḡena guruḡa (Isaraela tarimari ḡeri ai) tu benamo asi tauri ai beḡe iaḡo atoni. Asiḡina. Au akirani tu, (Barau ḡena guruḡa tu Isaraela besena mabarana ḡeri senaḡi) dia Isaraela besena mabarana tu Isaraela tarimari korikori. ⁷ Ema maiḡesi maki asi bakirani: Ḣia tu Aberahamo besena, be ḡia mabarari Aberahamo natuna batoni. Asiḡina. Korana Barau ekirato tu, “Ḣoi besemu tu Isako ḡenana moḡo vau beḡea maḡurini.” ⁸ Moḡa anina tu: Tauḡani rekenai ḡemaḡurini tarimari tu dia Barau natuna. Asiḡina. Ḣia tu Barau ḡena kiraḡitore maḡuriri korikoriri ai ḡemaḡurini tarimari moḡo tu Aberahamo besena. ⁹ Korana Barau ḡena kiraḡitore guruḡana tu iniḡesi ekirani, “Au na baḡabi-torea ḡaronai ma baḡenoḡoi-iaḡomani, benamo Sara na natumi merona ta beḡabiani.”

¹⁰ Dia moḡa moḡo, senaḡi boḡono ḡitaia, Rebeka natuna kafa ruarua maki tamari tu sebona moḡo, mo tu ḡita tamara Isako. ¹¹⁻¹² Senaḡi kafa roḡosi beḡere maḡuri e veiḡa namona ta o rakavana ta maki roḡosi beḡere vei-karaia nuḡanai, Barau na Rebeka ekiraiato, ekirato, “Tau-guinena na tau-muriseina ḡena vetuḡunaḡi beiḡo-vinini.” Tovotovonai veḡata Barau moḡesina eguruḡato, korana ḡia ḡena boioḡa ilailanai eḡabi-hidiato merona tu gabunai betanuni veḡata. Tarima Barau na tu dia ḡeri ḡauvei e veiḡa namori bakuri ai ekearini, senaḡi Barau tauḡena ḡena ribai moḡo ekearini. ¹³ Buka Veḡai etoreato kavana, ekirani, “Iakobo tu au na aura-viniani, senaḡi Esau tu aiau-rakavaiani.”

¹⁴ Be kara bita toni? Sikira, Barau tu dia vei-iobukaiobuka Barauna sisi? Asiḡina ḡinavaḡi veḡata. ¹⁵ Korana Barau na Mose tu ekiraiato, ekirato, “Au na deikara bavetuḡa-ḡwaiiani tarimana, ḡia tu bavetuḡa-ḡwaiiani, ema au na matari vetuḡari baḡwani tarimari tu, bavaḡa-kavarini korana bavetuḡa-ḡwari kekei.” ¹⁶ Moḡa lorinai, dagara baregona tu dia tarimarima ḡeri ura o vekwaraḡi, senaḡi Barau ḡena vevetuḡaḡwa. ¹⁷ Korana Buka Veḡai ekirani, Barau na Pharao, Aigupito ḡeri vere, tu maiḡesina ekiraiato, ekirato, “Au na ḡoi kini ai atoremuto korana tu maiḡa, ḡoi ḡemu kira-sirivaḡi ai au ḡegu seḡuka bana vaḡa-rakarosia, be au aragu tanobara mabarana beḡene kiraḡi-foforia.” ¹⁸ Moḡesina naima bema Barau eurani tarima ta nevetuḡa-ḡwaia etoni nai tu, evetuḡa-ḡwaiiani, ma eurani ta nuḡana nevaḡa-gwaḡiḡi foroforoa etoni nai, nuḡana evaḡa-gwaḡiḡi foroforoani, benamo Barau ekira-sirivaḡi viniani.

¹⁹ Ma ta na au bokiraguni, bokirani, “O kara dainai ḡita Barau na tu roḡo evaḡa-daḡarani, ekirarani, ḡita tu vei-rakava tarimara veḡata etoni, ei? Be deikara tu ma kokorena Barau na neveia veḡata betoni veiḡana ḡia na

bekira-ḡoiani, ei? ²⁰ Ġoi tauḡemu novetuḡamaḡi, ḡoi tu deikara, be Barau garona ḡoi na oḡareani? Be, ḡimana na ḡeveiato dagarana ta na eveiato tarimana bekiraiani, ‘Ġoi tu kara dainai au maiḡesina oveiguto,’ betoni ba?” ²¹ Ribara, ḡuro eveini tarimana tu ma ḡena maoro veḡata, mo tano tavi baregona sebona eḡabiani, monana ḡuro ruarua beveirini. Ġuro ta tu namo vedaurea beveiani, mo tu vereko baregona ḡana, ma ḡuro ta tu beveikavaiani moḡo, vanaḡivanaḡi daridari ḡana. Mai ḡuro vei tarimana maiḡa tu moḡoni ma ḡena maoro ba asiḡina mo veḡa beveiani nai tu, ei?

²² Barau maki moḡoni moḡesina eveito. Ġia eurato, ḡia ḡena baru baregona nevaḡa-foforia, ema ḡena seḡuka nevaḡa-bererosia, be tarimarima na beḡene ribaia etato. Senaḡi ebaruvini-rakava rakavarito ma bene vaḡi-ḡosiḡosiri etato tarimari ḡeri ai, nuḡana eḡabi-tariato e evevaḡa-gwaḡiḡito.

²³ Barau na mo veḡa eveiato korana tu ḡia eurato, ḡia marevana barego lelevaḡina moḡa beḡene ribaia etato. Ġita tu ḡia na evetuḡa-ḡwarato, ema ḡita tu Barau na tovotovonai veḡata erovina-torerato, ḡia marevana baregona bitana ḡabia ḡana. ²⁴ Ġita tu ḡia na ekearato tarimara. Barau na tu dia Iuda tarimama moḡo ekeamato, asiḡina, irau bese tarimami maki ekeamato. ²⁵ Hosea nuḡanai eguruḡato kavana, ekirato,

“Ġia tu dia au ḡegu tarimarima, senaḡi ‘au ḡegu tarimarimai’ bakiraḡirini, ema asi aura-vinirini doḡorona bakiraḡirini, bakirani, ‘ḡegu uravini doḡorona’ batoni,

²⁶ ema,

‘Ġomi tu dia au ḡegu tarimarima’ atato gabunai,

mo gabu sebonai ḡia bakiraḡirini, ‘Maḡuri Barauna natuna doḡorori.’ ”

²⁷ Isaia na Isaraela tarimari ekiraḡirini nai tu ekirato, “Mo tu moḡoni, Isaraela tarimari asisebo kone-mirina noḡa moḡo, senaḡi tarima viravira moḡo beḡe maḡurini. ²⁸ Korana tu Vereḡauka na tanobara tarimari ḡeri rakava voiri tu beraga-vini-vaḡirini, asi bekwaiboni.” ²⁹ Mai tu Isaia tovotovonai eguruḡato kavana, “Bere seḡuka rakava-rakava Vereḡaukana na ḡita besera tari asi bere goru-tariri nai, ḡita tu Sodoma e Gomora kavari bitara vei.”

Isaraela tarimari asi ḡeri veḡabidadama

³⁰ Be ḡita tu kara ma bita toni? Inḡesina sikira: Irau bese tarimari tu vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡene iaḡo vekwaraḡina tu asi ḡeveito (Isaraela tarimari kavana), senaḡi ḡeri veḡabidadama Iesu Keriso ḡenai ḡetoreani ḡenana, vei-iobukaiobuka tarimari ai ḡeiaḡoto. ³¹ A Isaraela tarimari na tu taravatu ḡekorana-iaḡi ginikauato Barau na vei-iobukaiobuka tarimari bene kiraḡiri ḡana nuḡanai tu, vei-iobukaiobuka tarimari ai asi ḡeiaḡoto. ³² Kara dainai? Korana ḡia tu dia veḡabidadama ḡenana vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni ḡetato. Asiḡina. Ġia ḡekirato tu, ḡeri ḡauvei e veḡa ḡerina vauro vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni ḡetato. Moḡa lorinai Keriso tu ḡia ḡeri vedaḡaraḡe forenai eiaḡoto, benamo ḡeketo-tarito. ³³ Buka Veḡai etoreato ekirani kavana,

“Ġoḡitaia, au na Sionai

(o Ierusalem) fore ta atoreato,

tarima bene vaḡa-vedaḡa-raḡeri ḡana,

ema mo fore barana atoreato,

bene vei-ketori uranai.

Senaḡi ḡia bevaḡa-moḡoniani tarimana tu, asiḡina-ḡinavaḡi moḡo bemaia-iani.”

10

¹ Tarikakagu mabarami, au nuḡagu ḡena ura baregona korikori, ma ḡegu noḡinoḡi Barau ḡenai aveiani tu, Isaraela tarimari Barau na bene vaḡa-maḡuriri. ² Korana au na maki ḡia avaḡa-moḡonirini, ḡia na Barau ḡena ura veiḡari beḡene korana-iaḡi ginikauri veḡata, senaḡi dagara sebona tu, Barau uravinina maḡurina korikori ḡia tu asi ribari. ³ Korana Barau ḡenana vei-iobukaiobuka eiaḡomani, moḡa ḡia tu asi ribari, be ḡia tauḡeri na ḡeri vei-iobukaiobuka veiḡari boruri ma ḡevaḡa-ruḡarini. Moḡesina naima Barau na tarimarima etore-roroḡotorini lairi korikori ḡia na tu asi ḡeḡabi-raḡerini. ⁴ Taravatu tu eiaḡomato mo Keriso ḡenai ema magoto. Toma tu Keriso beḡe vaḡa-moḡoniani tarimari mabarari tu vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni.

⁵ Mose na taravatu korana-iaḡina ḡenana vau Barau ḡoiranai vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni lairi ekirarito nai, maḡesina ekirato, “Mai taravatu maḡeri beḡe korana-iaḡirini tarimari tu mai taravatu ḡenana maḡuri beḡe ḡabiani.” ⁶ Senaḡi veḡabidadama ḡenana vei-iobukaiobuka taḡoitaḡoani guruḡana Buka Veaḡai tu maḡesina ekirani, “Nuḡamu ai asi bono kira, ‘Guba ḡana deikara bevaraḡeni?’” Be Keriso guba na bene ḡori-mariḡoa ḡana. ⁷ “Ema asi bono kira maki, ‘Deikara tano gaburena ḡana bevariḡoni?’” Be Keriso mase na bene ḡori-maraḡea ḡana. ⁸ A mai guruḡa korana korikori tu maḡesi ekirani, “Guruḡa tu ḡoi sevisevimu ai maniḡa; ḡoi murumu ai ma ḡoi lorumu ḡutunai etanuni.” Ḣai na veḡabi-dadama guruḡana ḡomi ḡemi ai tu maḡiḡa ḡakiraḡiani. ⁹ Mo tu bema murumu na boguruḡa-foforini, bokirani, “Iesu tu Vereḡauka,” botoni, ma lorumu ḡutuna bovaḡa-moḡoniani, ḡia tu Barau na mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato nai, Barau na bevaḡa-maḡurimuni. ¹⁰ Korana loruna ḡutuna na evaḡa-moḡoniani tarimana tu, Barau ḡoiranai vei-iobukaiobuka tarimanai eiaḡoni; ema muruna na eguruḡa-iaḡi foforini tu, maḡuri edoḡariani. ¹¹ Korana Buka Veaḡai maḡesina ekirani, “Ḣia evaḡa-moḡoniani tarimana tu asi bemaikaiani.” ¹² Anina tu, Iuda tarimari e irau bese tarimari fakari ai vetoḡa boruna ta asi betanuni, korana tu ḡita mabarara ḡera Vereḡauka tu sebona kwariḡutu, Barau ḡereḡana moḡo, ma ḡia ḡenai ḡekea-raḡeni tarimarimari mabarari tu ḡena vevaḡa-namo barego vedaureana evinirini. ¹³ Korana, “Barau arana beḡe vatoani tarimari mabarari tu Barau na bevaḡa-maḡuririni.”

¹⁴ Senaḡina, kamara dabarai Barau asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari ḡia ḡenai beḡe kea-raḡeni? Ema kamara lai ai Barau varina asi ḡeseḡaḡiato tauri na ḡia beḡe vaḡa-moḡoniani? Ema kamara dabarai ḡia varina beḡe seḡaḡiani, bema ta na asi beḡobata-vinirini nai? ¹⁵ E deikara na beḡobata-vinirini, bema Barau na ta asi betuḡuani nai? Buka Veaḡai ekirani kavana, “Vari Namona eḡwa-iaḡomaiani tarimana kwakuna tu namo vedaureana veḡata, (korana namo baregona evaḡa-foforiani).”

¹⁶ Senaḡi dia tarimarima mabarari na Vari Namona ḡeḡabi-raḡeani, nai Isaia maḡesi ekirani, “Vereḡauka, deikara na ḡaina guruḡa evaḡa-moḡoniani?” ¹⁷ Ḣita ribara, veḡabidadama tu Vari Namona ḡeḡobata-iaḡiani taseḡaḡiani, monana eiaḡomani; ema taseḡaḡiani varina tu Keriso ḡena guruḡa. ¹⁸ Senaḡi Isaraela tarimari tu kamasi? Barau ḡena guruḡa moḡoni ḡia na asi ḡeseḡaḡiato? Asiḡina, ḡeseḡaḡiato. Korana Buka Veaḡai ekirani, “Tarima kotari na tanobara mabaranai ḡea vari-fiuato, ema ḡeri guruḡa maki tanobara dokona-dokona ḡea ḡoitaḡoato.”

19 Avedanaĝini: Isaraela tarimari na mo guruĝa tauna asi ĝedoĝariato? Asiĝina, ĝia ma ribari. Korana Mose varau maiĝesi ekirato,
 “Au na ĝomi tu asi arana besena ta ĝerina ĝomi bavaĝa-maiakamini.
 Ema au na ĝomi tu asi ĝetuĝamaĝi-fakani besena ĝenana bavaĝa-barumini.”
 20 Ema Isaia maki asi eguruĝa-ĝarito, ekirato,
 “Au tu asi ĝevetauguto tarimari na ĝeĝoitaĝoguto,
 ema asi ĝevedanaĝi-vetauguto tarimari ĝeri ai avevaĝa-foforito.”
 21 Senaĝi Isaraela tarimari tu ekirarito, ekirato,
 “Boĝiboĝi na eiaĝoni mo ea lavini,
 au ĝimagu tu seĝafore ema kira-sirivaĝi tarimari ĝeri ai atuĝu-rosiani.”

11

Isaraela besena lakouna Barau na evetuĝarito

1 Moĝa lorinai ma avedanaĝini: Barau na ĝena Isaraela tarimari tu eruĝa-doĝe-muriĝirito ba? Asiĝina ĝinavaĝi! Au maki Isaraela tarimagu, Aberahamo besena, Beniamina ĝena doĝoro taugu. 2 Barau na ĝena tarimarima, tovtovona na veĝata eĝabi-hidirito tarimari, kamasi beruĝa-doĝe-muriĝirini? Ĝomi Buka Veaĝai Elia varina ĝetoreato tu moĝoni veĝata asi ribami? Ĝia Isaraela tarimari na beĝe vaĝi-maseani ĝetato nai, Barau ĝenai eĝauĝauto, maiĝesi ekirato: 3 Vereĝauka, ĝemu peroveta tarimari tu beĝe vaĝi-ĝosiri, ma ĝoi ĝevarevare-vinimuni dagarari ĝetore-kaurini e ĝegaburini fata veaĝari maki beĝe rovari. Mai tu au moĝo ĝereĝagu roĝo maiĝegu nuĝanai, au maki ĝevaĝi-masegu ĝetoni. 4 Ma Barau na ĝia tu kamasi evaĝa-veŝeato, ei? Barau ekirato, “Au ĝegu tarimarima mabarari daĝara imaima ruarua (7,000) atore-ĝerevaĝirito, roĝo maĝuri maniĝeri. Ĝia na ĝofaĝofa barauna Bal asi ĝetoma-rakariĝo viniato.” 5 Maitoma maki, Barau na ĝena namo e varevare-barai Isaraela tarimari lakouna eĝabi-viriĝirito. 6 Bema ĝena vevetuĝaĝwa e varevare-barai eveĝabi-hidito nai, dia kara ta ĝeveiato bakunai eĝabi-viriĝirito. Korana bema ĝeri ĝauvei ta dainai Barau na bere ĝabi-hidiri nai, ĝena ĝabihidi veiĝana tu dia ĝena vevetuĝaĝwa e varevare-bara dainai, vevetuĝaĝwa maki asi anina.

7 Be kara bita kiraĝiani? Isaraela tarimari na beĝene ĝabia ĝana ĝevetaugwadagwadaiato dagarana tu ĝia na asi ĝeĝabiato, senaĝi Barau na eĝabi-hidirito tarimari kotari na moĝo ĝeĝabiato. A mabarari na tu Barau ĝena keakea asi ĝeseĝaĝi-viniato. 8 Buka Veaĝai ekirani kavana,
 “Barau na ĝia nuĝari e ĝeri tuĝamaĝi tu evei-veĝonurito,
 be tovtovona na veĝata mo ĝinitoma ĝia tu asi ĝeboĝe-fakani,
 ema garo maki asi ĝeseĝaĝini.”

9 Davida ĝena guruĝa maki maiĝesi ekirani,
 “Bere namo ĝari ĝaniĝani fatana maki ĝeri konagi e ĝeri ganai bene iaĝo,
 e ĝeri vekakenaĝi dagarana bene iaĝo,
 ema ĝeri vei-rakava voina ĝabiĝabina gabunai bene iaĝo.

10 Bere namo matari bene vei-mukunari,
 be asi beĝene boĝeboĝe, ma doĝeri beĝene ĝeĝeva,
 be beĝene raka-dorudoru vanaĝivanagi.”

Barau na boĝa oliveri legari vamoka oliveri legari ĝeri ai ekafa-kaurito

11 Ma avedanaĝini, Isaraela tarimari ĝevakakenaĝito nai tu, beĝene keto-moĝovaĝi ĝana ba? Asiĝina, dia moĝesina! Senaĝi ĝeri kira-sirivaĝi dainai, vevaĝa-maĝuri tu irau bese tarimari ĝeri ai evotuto, korana Isaraela tarimari beĝene launaĝiri, Barau ĝena vevaĝa-maĝuri beĝene vetaua ĝana.

12 Situġamaġia, Isaraela ġeri kira-sirivaġi na vevaġa-namo barego tanobarai ema raka-toġato, ema iauka maġuriri ai ġerabu-iaġirini gaburi ai irau bese tarimari ġeri ai namo-bara ema foforini, a Isaraela tarimari mabarari beġe ġenoġoini Barau ġenai nai tu, Barau ġena vevaġa-namo tu ma barego lelevaġina bebubu-riġoani.

13 Mai tu ġomi irau bese tarimami, avaġa-guruġamini, korana au tu ġomi irau bese tarimami ġemi apostolo taugu. Au ġegu iaku tu barego mai ġauvei aveiani nai. 14 Korana au aurani ġegu tarimarima korikori bana vaġa-vetuġamaġi daradarari, be kotari na maġuri beġene doġariri. 15 Korana Iuda tarimari Barau na eruġarito nai tu, tanobara boruri tarimari eġabi-kavirito, a Barau na Isaraela tarimari ma beġabi-raġerini tu, kamasi beġea vetoreni? Namu baregona beġorani! Mo tu mase na maġuri-ġenoġoi bevaġa-ġoraiani kavana.

16 Bema ġebaki-guineani beredina Barau ġeviniani nai tu, mo beredi mabarana tu ġia ġena, ema bema ġau ġokana Barau ġeviniani nai, legana maki ġia ġena. 17 Isaraela tu noġa moġo olive ġauna namona ta. Barau na mo olive legana tari etau-korurito, ma ġomi, boġa olivena legari, eġabimito, mo etau-korurito moġeri gaburi ai evaġa-kafakafa-kaumito, benamo toma tu mo olive namona ġokana na ġaniġani namori ġevaraġeni, moġeri ġoġanirini. 18 Moġa lorinai asi boġono veiavi ġia vekaravari ai. Bema boġo veiavini nai, boġono riba: Dia ġomi na ġau ġokana ġovaġa-kavaiani, asiġina, ġau ġokana na ġomi evaġa-kavamini.

19 Betaġu boġo kirani, "Olive legari tu etau-korurito, au ġia gaburi ai bene vaġa-kafakaugu ġana." 20 Oba, mani tu moġoni. Senaġi ġia tu asi ġeri veġabidadama naima etau-korurito, ma ġomi tu ġemi veġabidadama lorinai, ġia gaburi ai ġoruġani. Moġesina naima asi boġono vetuġamaġi-varaġe varaġe, senaġi boġono gari moġo. 21 Korana bema Barau na olive legana korikoriri maki gwairi asi eġabirito senaġi etau-korurito nai, ġomi maki gwaimi asi beġabirini.

22 Moġeri na Barau ġena veiau-namo veġana namona ma ġena veiau-rakava veġana metona boġono ġitaia. Barau ġabidadamanai ġeketoni tarimari tu eiau-rakavarini, ma ġeri ai veġa metona eveirini. Senaġi ġomi tu eiau-namomini. Barau na roġo beiau-namo-iaġomini, bema ġia ġena veiau-namo nuġanai moġo boġo tanu-iaġoni nai. Asiġina nai tu, ġomi maki bebasi-ġutumini. 23 Iuda tarimari maki, bema Barau asi ġevaġa-moġoniani veġari beġe iaġuirini, benamo Barau beġe vaġa-moġoniani nai tu, Barau na ma bekafakau-ġenoġoirini. Korana Barau na ma bekafakau-ġenoġoirini riba. 24 Ġomi tu boġa olivena ġauna legana, a dia varovaro olivena, senaġi eġabimito, ma vamoka olivena ġaunai ekafa-kaumito. Bema ġomi boġa olivena legari moġesina eveimito nai, vamoka olivena legana etau-koruato, moġea maki etau-koruato olivena ġaunai ma bekafa-kauani riba.

Isaraela tarimari mabarari Barau na bevaġa-maġuririni

25 Tarikakagu mabarami, au aurani mai guruġa vekuretoġana maiġa boġono ribaia, korana tauġemi boġo vekiraġi-varaġe varaġeni garina: Isaraela tarimari nuġari tu moġesi gwaġiġi moġo asi beġe tanu-iaġoni. Asiġina. Ġia nuġari e ġeri tuġamaġi moġesi beġe tanu-iaġoni, beiaġoni mo, irau bese tarimari mabarari, (Barau na eġabi-hidirito tarimari), beġema bere-toġani Barau ġena maġuri nuġanai. 26 Moġa murinai vau Isaraela besena mabarari Barau na bevaġa-maġuririni. Buka Veġai etoreato ilailanai, ekirato, "Siona (o Ierusalem) na vevaġa-maġuri tauna beiaġomani,

gia na Iakobo besena ġenana Barau asi ġetoma-rakarigoani maġurina betore-veġitaiani.

²⁷ Benamo au na ġia ġeri rakava baġabi-veġitaiani nai, au na ġia ġeri ai mai kiraġitore gwaġigina baveiani.”

²⁸ Iuda tarimari ġutuma na Vari Namona ġekira-fitoġaiani nai, Barau ġena vetari tarimari ai ġeiaġoto. Senaġi moġesi ġeveito dainai, ġemi maġuri dabarana evekeoto. A ġia tu Barau na eġabi-hidirito besena lorinai, seneri (Aberahamo, Isako, Iakobo) bakuri ai Barau na eura-vinirini. ²⁹ Korana Barau ġena varevare ema ġena keakea tarimarima ġeri ai tu beġe tanuvanaġi vanaġini, asi ma beġe vekoki-fitoġani dagarari. ³⁰ Vaġa-ilailana ġomi tovotovonai tu Barau ġokira-sirivaġi viniato-ġoi, senaġi toma tu Barau ġena vevetuġaġwa boġo ġoitaġoa. Ġomi tu Isaraela tarimari ġeri kira-sirivaġi dainai, Barau ġena vevetuġaġwa boġo ġabia. ³¹ Isaraela maki toma tu ġekira-sirivaġini, korana Barau na ġomi evetuġa-ġwamini dainai, ġia maki ma bene vetuġa-ġwari ġana. ³² Korana Barau na tarimarima mabarari kira-sirivaġi maġurinai etore-toġarito, korana ġia ġena vevetuġaġwa ġia mabarari na beġene ġabia.

Barau bitana vaġa-raġea

³³ Barau ġena iaunega ema riba tu barego, ma barego lelevaġi veġata! Ġia ġena vevaġa-maoro dabarana maki vetau-kavana beġorani! Ġena dabara maki deikara na betuġamaġi-doġariani? ³⁴ Buka Veġa ekirani kavana, “Vereġauka ġena tuġamaġi tu dei na beribaiani? O deikara na ġia besisiba-viniani?

³⁵ Dei na Barau evini-farefareato, be Barau na ġia ma bevini vaġa-voiani?”

³⁶ Korana dagara mabarari korari tu ġia, ema ġia ġenana ġeġorato e ġefoforito, ema ġia ġena moġo. Ġia moġo bitana vaġa-raġea mo vanaġivanaġi. Amen.

12

Tauġanimu Barau ġena

¹ Tarikakagu mabarami, Barau ġena vevetuġaġwa tu barego aġitaiani ġita iatarai. Tauna moġa au na ġomi alaunaġimini, akirani, tauġanimi mabarari varevare dagarari maġuriri e veaġari ai boġono vaġa-iaġori, ema Barau na beiaku-iaġi-baregorini tauġaniri Barau boġono vini-raġea, ġinitaġo varevareri kavana. Moġesina boġo veini tu, Barau boġo toma-rakarigo vini-korikoriani. ² Mai tanobara ġena maġuri ema veiġa irauirauri asi boġono ġabi-raġeri ema asi boġono veiri. A ġomi tu ġemi tuġamaġi boġono vaġa-variġuri, be ġemi maġuri beġene vekurevo. Monana vau Barau ġena ura korikori boġo riba-ġinikaurini. Boġo ribani maki, aiġa tu namo vedaurea, Barau na eiaku-iaġiani dagarana.

³ Barau na ġena namo e varevare-bara lorinai ekeaguto, ġena apostolo ġauveina eviniguto nai, au na ġomi mabarami avaġa-guruġamini: Tauġemi asi boġono vetuġamaġi, ġomi ġemi riba ema veiġa tu varaġe lelevaġi. Asiġina. Namona tu boġono vetuġa-maġi-ġinikau, Barau na veġabidadama aiġa baregona evinimito, moġa ilailanai moġo boġono tuġamaġi e guruġa.

⁴ Vaġa-ilailana ġita tauġanira tu sebona moġo, a legana tu ġutuma gorogoro, ma mai tauġanira legari ġeri ġauvei tu dia sebona. ⁵ Ġita ekalesia maki moġesi, ġita asisebo, senaġi Keriso ġena maġuri nuġanai ġita tu tauġani sebonai taiiaġoto. Ma ġita tata tu karora tata ġeri, (dia mabarara tata ġera-ura ġera-urai bita rakani).

⁶ Barau ġena namo ema varevare-barai evinirato ilailanai, varevare dagarari iraurau ġerai ġetanuni. Bema ta peroveta varevarena o seġukana eviniato nai, bene peroveta ġena veġabidadama ilailanai. ⁷ Bema ekalesia vetuġunaġi iaġoviniri eviniato nai, bene vaġa-kavari. Bema vevaġa-riba varevarena eviniato nai, bene vevaġa-riba. ⁸ Bema kotari ġeri veġabidadama vaġa-kokoreri varevarena eviniato nai, bene vaġa-kokoreri; bema rabu tarimari vaġa-kavari varevarena eviniato nai, bene viniġinikauri; bema tarimarima ġorikauri varevarena eviniato nai, ma nuġana mabarana ġesi bene veġorikau; bema tarimarima vetuġaġwari varevarena eviniato nai, bene vetuġaġwari e bene vaġa-kavari ma iakuna ġesi.

Veuravini

⁹ Nuġami mabarari ema ma moġoniri ġesi boġono veuravini. Rakava veiġari asi boġono ura-viniri, a veiġa namori boġono ġabi-gigitariri. ¹⁰ Vetarikaka veuravinina boġono korana-iaġi gwadaia, karomi tata ġesi boġono vegubakau, a dia tata tauġemi arami boġono tore-varaġe varaġeri. ¹¹ Boġono ġauvei-kokore kokore, asi beġene ġubulefimi; Iauka Veaġa na nuġami bene vaġa-varigisiri, Vereġauka vetuġunaġina boġono iaġo-vini. ¹² Ġotuġamaġi-kauani dagarana bakunai boġono iaku; meto ġoġoitaġorini nuġari ai boġono vevaġa-gwaġiġi; ġauġau asi boġono vaġa-moiriaia. ¹³ Barau ġena tarimarima ġeri rabu ma vetau-vetau gaburi ai boġono vaġa-kavari. Tarimarima boruri ġemi ai beġe iaġosini nai, boġono ġabi-raġeri, ema boġono nari-ġinikauri.

¹⁴ Ġevaġa-rakavamini tarimari boġono vaġa-namori, iatari ai boġono ġauġau, asi boġono vaġa-rakavari, asi boġono tovoġari. ¹⁵ Ġeverereri tarimari ġesi boġono verere-vegogo, ma ġemidigu-midiguni tarimari ġesi maki boġono midigu-midigu sebona. ¹⁶ Karomi ġesi nuġa sebonai boġono tanu, asi boġono vekokoroku, ne ma nuġami mabarari ġesi gaburemi tarimari ġesi boġono vetore-sebona. Tauġemi asi boġono vetore-varaġe varaġe, asi boġono kira, ġomi moġo ma iaunegami.

¹⁷ Veiġa rakavari evei-vinimini tarimana ġena veiġa rakavari voina tu veiġa rakavari na asi ma boġono vaġa-voia. Boġono ġauvei-ġitaġita, be tarimarima mabarari ġoirari ai veiġa iobukaiobukari moġo boġono veiri. ¹⁸ Maino tanutanuna tu ġomi mabarami ġimami ai moġo maniġea, be ma dabarana nai tu, tarimarima mabarari ġesi maino ai boġono tanu. ¹⁹ Garagaragu namomi, ġevaġa-rakavamini tarimari ġeri vei-rakava voiri asi boġono vei-viniri, a Barau faka boġono vinia, be ġena baru vauro iatari ai bene vaġa-foforia. Korana Buka Veaġai tu maġesina ekirani, "Vereġauka ekirani, 'Au na vauro bavaġa-voirini.'" ²⁰ Senaġi, "Bema ebaru-vinimuni tarimana evitoani nai, bono ġubua; bema bokana ekokeni nai, nanu bono vinia bene niu. Maġesina boveini nai tu, karava memegari ġia debanai bolabu-kaurini," bemaiaikaiani. ²¹ Rakava na ġoi asi bene vaġa-dareremu, ne ġoi na rakava veiġa namori na bono vaġa-darereri.

13

Taravatu tauri garori bitana seġaġiri

¹ Tarimarima mabarari gavamani ġeri veġorikau maorona gaburenai beġene tanu ema beġene seġaġi-viniri. Korana gavamani boruna ta tu asi etanuni, senaġi Barau na evaġa-ruġarito ema maoro baregona evinirito gavamaniri moġo ġetanuni. ² Moġesina naima gavamani ġeri guruġa

eġarerini ma ekira-fitoġarini tarimana na tu Barau na evaġa-ruġarini tarimari eġarerini ma ekira-fitoġarini. Ma mo veiġa beveiani tarimana tu tauġena moġo vei-rakava tarimanai evevaġa-iaġoni, ma evevaġa-metoni.

³ Veġitaġau o gavamani tarimari na vei-iobukaiobuka tarimari tu asi ġevaġa-garirini, ne ġia tu veiġa ġeleaiani tarimari ġevaġa-garirini. Bema ġomi ġourani, boġono tanu-rekoreko moġo, gavamani tarimari gariri asi boġono vei ġotoni nai, veiġa iobukaiobukari moġo boġono vei. Moġesi boġo veirini tu, ġia na bevaġa-raġemini. ⁴ Gavamani tarimari tu Barau ġena vetuġunaġi ġeiaġo-vinini, ġomi namo boġono ġoitaġo ġana ġeġauveini. Senaġi bema ġomi na veiġa boġo leaiani nai tu, boġono gari korana ma ribami, gavamani ġimanai tu vevaġa-maoro baġana eġabi-taġoani. Barau na asi evini-kavaiato, senaġi ġia vetuġunaġina eiaġo-vinini, kerere tarimari ġeri rakava voiri bene viniri ġana. ⁵ Moġa lorinai gavamani ġeri veġitaġau gaburenai bitana tanu ema garori bitana seġaġiri. Dia kerere voiri beġe vinirani moġo gariri ai, senaġi nuġarai maki taribani, veiġa namori bitana veiri.

⁶ Gomi tu moġesina naima ġotakesini. Gavamani takesi ġoviniani, korana gavamani tu Barau ġena vetuġunaġi ġeiaġo-vinini tarimari. Ġia ġeri taimi mabarana tu veġitaġau ġauveina ġeveiani. ⁷ Ma ġemi ġabitore nai, voiri boġono vei. Bema takesi roġosi boġono vini nai, boġono vini, ma moni kotari roġosi boġono vini nai, boġono vini; vegubakau nai, boġono vegubakau; vemataurai nai, boġono vemataurai.

Boġono veuravini, korana ġaro bevotu

⁸ Karomi ta ġenai ġemi ġabitore ta asi bene tanu, senaġi ġabitore sebona moġo bene tanu tu maiġa: Karomi boġono uravini-vanaġi vanaġiri. Korana karonna eura-viniani tarimana na Barau ġena taravatu mabarana ekorana-iaġiani veiġana eveiani. ⁹ Mai taravatu maiġeri: Asi bono veġura-vanaġi; asi bono vevaġi-deba; asi bono lema; tarima tari ġeri dagara mata-ġaniġaniri asi bono vei; ma taravatu kotari maki, moġeri mabarari tu mai taravatu sebona na eġabi-vegogoani: “Sevimu tarimana bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveuravini kavana.” ¹⁰ Veuravini na sevina tarimana asi evaġa-rakavaiani. Moġa lorinai dagara barego vedaureana Barau ġena taravatu nuġanai tu veuravini, korana taveura-vinini nai, taravatu mabarana takorana-iaġiani.

¹¹ Mai veiġa boġono veia, korana mai nega vetoġana tu ma ribami. Nega varau beraġasi, be ġotataġa ġena na. Korana ġita vaġa-maġurira ġarona tu varau bekavinaġi-rakava, dia mo guinenai, Keriso taġabi-raġeato ġarona gabunai kavana. ¹² Boġi tu dori ekorini, ġaro tu ġena raġe bakunai. Moġa lorinai mukuna veiġari sitore-tariri, ma mama dabuġari siriġo-kauri, vetari tarimari na vetari dabuġari ġeriġo-kaurini kavana. ¹³ Veġa namori moġo sivei, laġani erakani tarimana kavana. A asi sivereko-lauvaġi lauvaġi e niuniu moġo asi sivaġa-kokorea, kima mata-ġaniġaniri asi sivei e asi simataboraġa, asi sivevaġi-vevaġi ema asi simama. ¹⁴ Senaġi ġita tu Vereġauka Iesu Keriso moġo siriġoa, dabuġa tariġo-kaurini ilailanai. Ma tauġani ġena ura veġari rakavari veiveiri tuġamaġiri tu asi siġabi-raġeri.

14

Moiramoira ema kokore

¹ Veġabidadamai emoiramoirani tarimana boġono ġabi-raġea, enabe ġena tuġamaġi tari ġomi ġemi tuġamaġi ġesi asi ilaila, senaġi asi boġono vaġa-veġareveġarea e asi boġono ġau-fitoġaia. ² Tarima ta ġena veġabidadama kokore nai, eġani-taġuitaġuini, ma ta tu ġena veġabidadama moira lorinai,

ġaniġani koriri, asi bureġari, moġo eġanini. ³ Eġani-taġuitaġuini tarimana na vamoka ġaniġaniri moġo eġanini tarimana asi bene kira-fitogaia, ema vamoka ġaniġaniri moġo eġanini tarimana na maki dagara mabarari eġani-taġuitaġuirini tarimana asi bene vaġa-rakavaia, korana ġia tu Barau na varau eġabi-raġeato. ⁴ Ġoi tu dei, be tarima ta ġena vetuġunaġi tauna bono vevaġa-maoro vinia? Ġia ġena veġabidadamai eruġa-gigitarini o eketoni moġa tu ġena baregona na vauro bekiraġiani. Senaġi ġia tu beruġa-gigitarini, korana Vereġauka na kokore beviniani bene.

⁵ Tarima ta na tu ġaro tari evaġa-veaġa baregorini, ma ta na tu ġaro mabarari ilaila moġo etoni. Namona tu, ġia tata nuġari e ġeri tuġamaġi ai beġene riba ġeri tuġamaġi tu maoro. ⁶ Tarima ta na ġaro ta eġabi-hidiani, benamo ekirani, mai tu ġaro veaġana etoni nai, mo tarima na mo veiġa tu Vereġauka ġenai eveiani. Eġani-taġuitaġuini tarimana maki Vereġauka etuġamaġiani vauro eġaniġanini, korana ġia na Barau etanikiu-viniani. Ema asi ebureġani tarimana maki Vereġauka etuġamaġiani vauro eġani-ġanini. Ġia maki Barau etanikiuani. ⁷ Korana ġita tamaġurini nuġanai dia tauġera ġera maġuri moġo, ma bita maseni maki dia ġita tauġera ġereġara ġera bita maseni moġo. Asiġina ġinavaġi. ⁸ Maġuri tatanuni nai, Vereġauka ġena tamaġurini, ema bita maseni maki, Vereġauka ġena moġo bita maseni. Moġa lorinai, tamaġurini o bita maseni, ġita tu Vereġauka ġena veġata. ⁹ Keriso emaseto ma emaġuri-ġenoġoito korana tu, mase tarimari ema ġemaġurini tarimari ġeri Vere ai bene iaġo ġana. ¹⁰ Moġa lorinai karase ġoi tarikakamu ovevaġa-maoro viniani? Ma kara dainai tarikakamu okira-fitogaiani? Bono tuġamaġi, ġita mabarabarara tu Barau ġena vevaġa-maoro seana ġoiranai bita ruġa-tarini, vevaġa-maoro bita ġabini. ¹¹ Isaia na etoreato kavana, ekirani,

“Vereġauka ekirani,

‘Moġoni veġata, amaġuri-taġoni dainai,
tui mabarabarari au ġoiragu ai beġe vetuitui-tarini,
mea mabarabarari na Barau beġe kiraġi-foforiani.’ ”

¹² Moġesi naima ġita tata ġera maġuri Barau ġoiranai bita kiraġi-fofori foforirini.

Tarikakamu ġena veġabidadama asi bono vaġa-rakavaia

¹³ Moġa lorinai karora ġesi tauġera asi bitana vevaġa-maoro vevini. A namona ġita tu ġera tuġamaġi sivaġa-maorori, be tarikakara ġoirari asi sifatafata-ġauri, ġeri veġabidadama na beġe ketoni garina. ¹⁴ Iesu Vereġauka nuġanai amaġurini nai, ma nuġagu mabarana ġesi ariba-maoroni, ġaniġani dagarana ta tu asi rakava o ma mirona Barau ġoiranai. Senaġi bema tarima ta na ġaniġani dagarana ta etuġamaġi-rakavaiani nai, mo ġaniġani dagarana tu ġia ġereġana ġenai moġo moġoni rakava o ma mirona. ¹⁵ Bema tarikakamu asi eiakuni, ġoi na ġoiranai kara oġaniani eġitaiani nai, bono riba, mo tu dia veuravini veiġana ġoi na oveiani. Ġemu ġaniġani na tarikakamu ġena maġuri asi bono vaġa-rakavaia. Keriso tu ġia maki uranai emaseto. ¹⁶ Moġa lorinai ġemi veiġa ġobiri boġono toreri, tarimarima maoro asi boġono viniri, ġemi veġabidadama namori rakavari beġene kiraġiri. ¹⁷ Korana dagara baregona tu Barau ġena Basileia, a dia ġaniġani o niuniu dagarari, senaġina vei-iobukaiobuka, maino, ema iaku-verere Iauka Veaġa ġena maġuri nuġanai. ¹⁸ Deikara maiġeri veiġa nuġari ai Keriso vetuġunaġina beiaġo-vinini tarimana tu, Barau na beiaku-iaġiani, ema tarimarima na maki beġe vaġa-moġoniani.

19 Moġa lorinai mabarara sikokore, maino vaġa-ġorana ema ġera veġabidadama vaġa-tubuna ġauveiri siveiri. 20 Ġaniġani ġaramari ai Barau ġena ġauvei asi boġono vaġa-rakavaia. Moġoni, ġaniġani mabarari tu namo ema veiareva Barau ġoiranai, senaġi bema ġoi na ġaniġani ta oġaniani nai, tarima ta nuġana ovaġa-metoani, benamo ġena veġabidadama na beketoni, moġa neġi asi namo. 21 Moġa lorinai namona tu, asi bono bureġa, e vine nanuna asi bono niu, ema tarikakamu vaġa-daġaraġena veiġana ta tu asi bono veia. Korana tarikakamu ta bovaġa-daġaraġeani, benamo bevei-rakavani garina.

22 Kara dagara ovaġa-moġoniani, maniġa tu ġoi ema Barau fakami ai moġo bene tanu. (Senaġi tarikaka tari asi bono launaġiri, ġoi na kara ovaġa-moġoniani dagarana beġene ġabi-raġea, korana) nuġanai kara eġabi-raġeani dagarana na nuġana asi evaġa-meto ġenoġoiani tarimana tu beiakuni. 23 Bema tarima ta tu mo kara eġabi-raġeani dagarana ma daradarana ġesi beġaniani nai, ġia tu tauġena bevevaġa-metoni, korana ġia tu asi veġabidadamana ġesi eġaniani. Ema asi veġabidadama ġenana ġeiaġomani dagarari mabarari tu vei-rakava dagarari moġo.

15

Keriso ġena maġuri bitana tovotovoa

1 Ġita ma kokorera tarimara na moira tarimari ġeri keto ai bisini vaġa-kavari, a dia tauġera ġereġara moġo lorira bitana toreri. 2 Ġita tata karora loriri bisini toreri, be namo beġene ġabia, ema ġeri veġabidadama bitana vaġa-tuburi. 3 Korana Keriso maki tauġena lorina asi etoreato, senaġi Buka Veaġai etoreato ilailanai, ekirani, “Vanevane guruġari metori ġoi, Barau, iatamu ai ġekiraġirito tu, au iatagu ai beġema ketokau.” 4 Guinena guruġa mabarari Barau ġena Bukai ġetorerito moġeri tu, ġita beġene vaġa-riiba-iaġira ġana ġetorerito. Korana ġita mo ġetorerito guruġari ġerina vevaġa-gwaġiġi ema vevaġa-naġi bisini ġabia, benamo ġoirarai Barau ġena Basileia moġa bisini tuġamaġi-kaua. 5 Vevaġa-gwaġiġi ema velaunaġi tu Barau evinini. Ġia na ġomi vekaravami ai nuġa-sebona bene vaġa-ġoraia Keriso Iesu ġotovotovoani nuġanai. 6 Be nuġa-sebonai ema garo sebonai ġera Vereġauka Iesu Keriso Tamana Barau boġono vevato-iaġia.

7 Tata karomi ġesi boġono veiau-namo ema boġono veġabi-raġe, Keriso na eiau-namomito ema eġabi-raġemito kavana. Moġesina boġo veini tu, Barau boġo vaġa-raġe ġitakauani. 8 Boġono tuġamaġi: Keriso tu Iuda tarimari ġeri vetuġunaġi taunai eiaġoto, Barau ġena vetuġamaġikau vaġa-moġonina, ema Barau ġena kiraġitore guruġari, senera (Aberahamo, Isako, ema Iakobo) eguruġa-tore vinirito guruġari vaġa-taunari ġana. 9 Ema irau bese tarimari na maki Barau beġene vaġa-raġea ġena vevetuġaġwa bakunai. Buka Veaġa etoreato ilailanai,

“Moġa lorinai irau bese tarimari vekaravari ai au na ġoi bavaġa-raġemuni; ġuriġuri mariri baġabini, ġoi aramu bavaġa-namoani.”

10 Ma ekirani,

“Irau bese tarimami o, ġia ġena bese tarimari ġesi ġoiaku-vegogo.”

11 Ma ekirani,

“Ġomi irau bese tarimami, Vereġauka ġovaġa-raġea, ema ġomi tarimarima mabarabarami, mari ai ġia ġovaġa-raġea.”

12 Ema Isaia ma ekirani,
 “Iese natuna ta betubu-vaisini,
 ġena bese tarimana ta bevaisi-raġeni,
 tanobara mabarana beġita-ġauani;
 irau bese tarimari ġia ġenai beġe vetuġamaġikauni.”

13 Vetuġamaġikau tu Barau ġenana eiaġomani. Ġia na iaku verere ema maino na bene vaġa-vonuvonu raġemi ġenai ġoveġabidadamani nuġanai. Be monana Iauka Veaġa ġena seġuka na ġemi vetuġamaġikau bene vaġa-barego lelevaġia.

Paulo, irau bese tarimari ġeri haroro tauna

14 Tarikakagu mabarami, au bama riba-maoro, ġomi maniġemi tu namo na ġovonuvonu-raġeto, ġoriba-ginikauto, ema karomi tata ġesi boġo vevaġa-riba-vevinini maki ilaila. 15 Senaġi guruġa matari tari ġomi batore-vinimi nai, kota bakiraġi-metori, mo tu ġomi noġa ma bakiravara-ġenoġoimi maia. Moġesi aveini, korana Barau na ġena namo e varevare-bara dabaranai mai ġauvei eviniguto. 16 Ekeaguto, Keriso Iesu ġena vetuġunaġi tarimanai bana iaġo, ma irau bese tarimari vekaravari ai Rubu Veaġa vereri ġeri ġauvei bana veia, Barau ġena Vari Namona bana ġobata-iaġia. Benamo monana irau bese tarimari maki Barau na beġabi-raġerini varevare dagarari ai beġene iaġo. Ema Iauka Veaġa na bene vaġa-veaġari.

17 Moġa lorinai Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai aveiavini, Barau ġena vetuġunaġi aiaġo-vinini nuġanai. 18 Kara boruna ta guruġana au asi baveini, senaġi kara au na akiraġiato ema aveiato ġerina, kara Keriso na au ġeguna eveiato, benamo irau bese tarimari na Barau ġema-seġaġi-viniato, moġa moġo bakiraġiani. 19 Ġegu ġobata ema ġauvei tu Iauka Veaġa ġena seġuka na vetoġa boruri ema nuġa-farevaġi veġari na evaġa-foforirito-ġoi. Moġesina nai Ierusalemna na aġeġeraġito, aiaġoto mo Iiliriko tanona, Keriso ġena Vari Namona mabarana akiraġi-fofori ginikauato. 20 Au ġegu ura baregona vanaġivanaġi tu, Keriso roġosi roġo beġere ribaia gaburi ġana bana iaġo, Vari Namona bana ġobata-iaġia. Korana asi aurato, tarima ta na ġauvei evaġa-ruġaiato gabunai ma bana ġauvei-iaġo. 21 Senaġi ġegu ura tu, Buka Veaġa etoreato kavana bana vei, ekirani,
 “Ġia varina asi ġekira-vararito tarimari na beġene ġitaia,
 ema varina asi ġeseġaġiato tarimari na beġene ribaia.”

22 Moġesi nai nega ġutuma naiaġosi atoni, senaġi ama vedaġa-raġeni.

Paulo na Roma benea ġitaia boioġana etogato

23 Senaġi toma mainai au tu asi ġegu ġauvei gabuna ta maia, ema laġani ġutuma varau beġe iaġo nuġari ai, au ġegu ura baregona tu banasi raka-ġitami, 24 nai atuġamaġini, Spein ġana baiaġoni nai tu, basi ġitamini roġo. Maninana bavanaġini nai, atuġamaġini, basi raka-ġitamini, ma ġomi ġesi bita tanu-kotunani roġo. Moġa murinai aurani, ġomi na boġono vaġa-kavagu ġegu iaġoiaġo bana iaġo-vinia ġana. 25 Initoma tu roġo Ierusalemna ġana aiaġoni, Barau ġena tarimarima veaġari navaġa-kavari ġana. 26 Korana Makedonia ema Akaia tanori ai tu nuġari ma verereri ġesi Ierusalemni asi ġeri-ġari tarimari Barau ġena tarimarima veaġari vekaravari ai ġetanuni moġeri ġeri moni ġevaġa-vegogoto. 27 Ġia tu ma iakuri ġesi ġeri moni ġevaġa-vegogoto, ma mo tu Iuda tarimari ġeri ġabitore ġia ġeri ai ġevaġa-voiani. Korana bema irau bese tarimari Iuda tarimari ġeri namo iauka rekenai dagarari ġeġabirini nai tu, ġia tauġaniri rekenai farefarena maki Iuda tarimari ġesi beġe vare-barabararini. Korana ma ġeri ġabitore Iuda

tarimari ġeri ai dainai. ²⁸ Be mai ġauvei maiġa bavaġa-koriani, ema bana riba-maoro mai moni tarimari korikori na beġene ġoitaġoa murinai vau, Spein ġana baiaġoni, ema ġomi maki basi raka-ġitamini ġegu iaġoiaġo nuġanai. ²⁹ Au ma ribagu ġomi ġemi ai baiaġosini nai, Keriso ġena vevaġa-namo barego lelevaġina baġabi-iaġosiani ġomi ġemi ai.

³⁰ Tarikaka-ġore, ġera Vereġauka Iesu Keriso aranai ema Iauka Veaġa ġena veuravini, ġita iatarai etoreani veuravinina, bakunai, au ġomi alaunaġimini: Au ġegu vekwaraġi ai boġono vaġa-kavagu, iatagu ai Barau ġenai boġono ġauġau. ³¹ Boġono ġuriġuri, be Barau na Iudea nuġanai Keriso asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġimari na bene vaġa-maġurigu, ema mo varevare dargarana Ierusalemaj Barau ġena tarimarima veaġari na beġene ġabi-raġea ma iakuri ġesi. ³² Be Barau ġena ura ilailanai ġomi ġemi ai ma iakugu ġesi bana iaġosi, ema mabarara bisini vevaġa-kokore. ³³ Maino Barauna ġomi mabarami sevimi ai bene tanu. Amen.

16

Paulo ġena vevaġa-namo guruġari

¹ Avaġa-ribamini, ġita tobara Foiibe tu beiaġosini. Ġia tu ekalesia ġena vetuġunaġi vavinena ta Kenkrea rubuna nuġanai. ² Anoġimini, Vereġauka aranai boġono ġabi-raġea, ekalesia o veaġa tarimari ġoġabi-raġerini dabarari korikoriri ai. Ema ma ġena ura dagarari ġomi ġemi ai nai, boġono vinia. Korana ġia ġena vevaġa-kava maki barego lelevaġi tarimarima ġutuma ġeri ai. Au maki evaġa-kava barego-lelevaġiguto.

³ Priskila ema Akwila au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Ġia tauri ruarua tu au ġesi ġauvei sebna moġo ġaveiani Keriso Iesu ġena ġauvei nuġanai. ⁴ Ġia tauri ruarua tu au uragu ai be dori ġevaġi-maserito. Au ema tanobara iraurau ai ġetanuni ekalesiari ġema iaku tu asikei ġia tauri ruarua ġeri ai. ⁵ Ġia ġeri numai ġeraka-vegogoni ekalesiana maki boġono vaġa-namori.

Au ġatagu namona Epeneto au ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Ġia tu Keriso murinai eraka-ġuineto Asia tanobarana nuġanai.

⁶ Maria au ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Ġia tu ġomi urami ai evekwaraġi-baregoto.

⁷ Au garagaragu Androniko ema Iunia au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Ġia tu au ġesi dibura numai ġatanu-vegogoto. Apostolo mabarari vekaravari ai ġia tauri ruarua tu ġerevaġi, ema ġia tu Keriso ġena maġuri nuġanai ġeberetoġa-ġuineto, muriri ai vau au ama bere-toġato.

⁸ Ampliato au ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Vereġauka ġena maġuri nuġanai ġia tu au ġatagu korikori.

⁹ Urebano au ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Ġia tu ġita ġesi taġauvei-vegogoni tarimana Keriso ġena maġuri nuġanai. Au ġatagu namona Stakis au ġegu vevaġa-namo boġono vinia.

¹⁰ Apele au ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Ġia tu moġoni veġata Keriso ġena maġuri nuġanai eruġa-gwaġiġini.

Aristobulo ġena numa tarimari mabarari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹¹ Au garagaragu Herodion ġegu vevaġa-namo boġono vinia.

Narakiso ġena numa tarimari deidei Vereġauka ġena doġoro tarimari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹² Trifena ema Trifosa au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Maniġeri vavine Vereġauka ġena ġeġauvei-vekwaraġini.

Au tobagu namona Peresi ġegu vevaġa-namo boġono vinia. Mani vavine maki Vereġauka ġena eġauvei-vekwarāġini.

¹³ Rufo ma sinana ġesi au ġegu vevaġa-namo boġono viniri. Rufo tu Vereġauka na eġabi-viriġiato ġena vetuġunaġi taunai bene iaġo, ma sinana tu au sinagu ai eiaġoto.

¹⁴ Asinikrito, Flegon, Hemes, Patroba, Hemas ema tarikaka tari ġia ġesi ġetanuni maniġeri ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹⁵ Filologo, Iulia, Nereus ma tobana, e Olimpas, ema Barau ġena tarima veaġari ġia ġesi ġetanuni mabarari ġegu vevaġa-namo boġono viniri.

¹⁶ Karomi tata vetarikaka verauna na boġono vaġa-namori

Keriso ġena ekalesia mabarabarari na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu.

Velaunaġi tari

¹⁷ Tarikakagu mabarami, alau-naġimini, boġono boġe-ġotoġoto, vetavikirakira veiġari ġeveirini tarimari ema ġomi ġemi veġabidadama ġefatafata-ġaurini, dia ġomi na ġoġabirito vevaġa-ribari na. Maniġeri tarima seviri ġana asi boġono raka-kavi. ¹⁸ Korana maniġeri tarima tu dia ġita ġera Vereġauka Keriso ġena vetuġunaġi ġeiaġo-viniani, a ġia tauġaniri ġeri ura veiġari ġeveirini. Ġia tu ġeri guruġa meriġa-meriġari na ema ġeri guruġa ginikau-ginikau na asi iaunegari tarimari ġeri tuġamaġi ġeġofa-darererini.

¹⁹ Tarimarima ġutuma na ġomi ġemi seġaġi varina varau ġeseġaġiato. Moġa lorinai au ġegu verere asikei ġomi ġemi ai. Senaġi au aurani, veiġa namori boġono riba-ginikauri, ma veiġa rakavari asiġina ġinavaġi boġono veiri.

²⁰ Maino Barauna na nega kotuna moġo benamo Satani ġomi kwakumi fanafana na gaburenai befana-fatafataiani.

Ġita ġera Vereġauka Iesu ġena namo ema varevare-bara ġomi iatami ai bene tanu.

²¹ Timoteo, au ġauvei karogu, ema au garagaragu Lukio, Iason ema Sosipata na ġemi vevaġa-namo guruġari beġe tuġu.

²² Au, Teretio, Paulo ġena guruġa mai fefai batorea taugu, na maki Vereġauka aranai ġegu vevaġa-namo atuġu-iaġosiani.

²³ Gaius na ġemi vevaġa-namo guruġari betuġu. Au tu ġia na ġena numai enariguni, ema ekalesia tarimari mabarari tu mainai ġeraka-vegogoni.

Erasto, mai siti ġena moni eġita-ġauani tarimana, ema ġita tarikakara Kwatas na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu.

[²⁴ Ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena namo ema varevare-bara ġomi iatami ai bene tanu.]

Barau vaġa-raġena guruġari

²⁵ Barau sivaġa-namoa, korana ġia na ġomi ġemi veġabidadama bevaġa-kokore-iaġirini au ġegu Vari Namona, Iesu Keriso aġobata-iaġiani varina, ġenana. Mai vari tu guineri laġaniri na veġata vekuretoġa etanuto-ġoi dagarana bema fofori. ²⁶ Maitoma moġeri tu tanu-vanaġivanaġi Barauna ġena guruġa ilailanai peroveta tauri ġeri toretore na ġema vaġa-foforirini, ma tama ribarini. Mai veiġa ema vetoreto anina tu, tanobara mabarari na ġia beġene vaġa-moġonia ema beġene seġaġi-vinia ġana. ²⁷ Iaunega Barauna sebona kwarikwari sivaġa-raġea Iesu Keriso bakunai. Ġia marevana baregona bene tanu vanaġivanaġi. Amen.

PAULO ĜENA TORETORE GINIGUINENA KORINTO EKALESIARI ĜERI

1 Korinto vaĝa-foforina guruĝari

Korinto ekalesiana doĝorona tu Paulo ĝenana eĝorato (Apostolo 18). Ma mai fefa giniguinena Paulo na etoreato korana tu, Korinto ekalesiari fakari ai tu meto kota ĝeĝorato-ĝoi. Ma ĝia na Paulo ĝetore-viniato, ĝedanaĝiato, kamasi beĝene vei ĝetato. Moĝesi naima Paulo na mai fefai ĝeri vedanaĝi evaĝa-veŝeato (7:1; 8:1; 12:1; 16:1), ema mo deideiri ĝevei-rakavato-ĝoi moĝeri evaĝa-guruĝa-gwĝiĝirito ema ekalesia maĝurina korikorina tu aiĝesina ekira-vararito.

Paulo na mai fefa tu Efeso vanuĝa na etore-vinirito, mo tu Efeso ekalesiari vaĝa-toitoina evarivaririto taiminai. Mai fefa tu laĝani 53 ma 55 fakari nuĝanai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefai siri baregori tu karoa 1:30-31. Ma ĝena vevaĝa-riba guruĝari baregori ekiraĝirito tu maiĝeri: 1) Ekalesia doĝorona korikori vetoĝana boĝitaiani, ĝia tu Iesu Keriso ĝena vere o veĝitaĝau gaburenai ĝetanuni. 2) Barau ĝena ekalesia doĝorona korikori tu dia tarima o tanobara ĝena iaunegai ekalesia doĝorona beĝe ĝori-kauani, senaĝi Barau ĝena iaunegai ema seĝukai. 3) Ekalesia doĝorona korikori tu Barau na eboioĝaiato dabaranai moĝo beĝe tanuni. 4) Ekalesia doĝorona korikori tu Barau ĝena guruĝa beĝe korana-iaĝiani, ema Barau ĝena veuravini ai moĝo beĝe tanuni. Paulo na mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Ekalesia nuĝanai vevare-kirakira eĝorato - karoa 1-4
2. Veiĝa rakavari ekalesia nuĝanai - karoa 5-7
3. Kwaivakuku ĝevinirini bureĝari - karoa 8-10
4. Tomaraka-riĝo dabarana - karoa 11
5. Iauka Veaĝa ĝena varevare - karoa 12-14
6. Variĝisi-ĝenoĝoi - karoa 15
7. Guruĝa dokona - karoa 16

¹ Au Paulo, Barau ĝena urai ekeaguto, Keriso Iesu ĝena apostolo tarimagu ai bana iaĝo, ema ĝita tarikakara Sostene ĝesi tauma ruarua ĝemana mai fefa eiagosi, ² Barau ĝena ekalesia tarimami Korinto nuĝanai ĝotanuni ĝemi. Ĝomi tu Barau ĝena tarimarima, be Keriso Iesu nuĝanai varau evaĝa-veaĝamito, ma ĝomi Barau na ekeamito tu boĝono veaĝa uranai. Tarimarima mabarari gabu mabarari ai ĝetanuni ĝera Vereĝauka Iesu Keriso aranai ĝeĝauĝauni tarimari maki, Barau na ĝomi ĝesi ekea-sebonamito, boĝono veaĝa uranai. Iesu Vereĝauka tu ĝia e ĝita mabarara ĝera Vereĝauka.

³ Ĝita Tamara Barau ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara ema maino ĝemi ai bene tanu.

Paulo na Barau etanikiu-viniato

⁴ Au na ĝegu Barau vanaĝivanaĝi atanikiu-viniani ĝomi iatami ai, korana ĝia ĝena varevare-bara ĝomi Keriso Iesu nuĝanai ĝotanuni tarimami evinimito nai. ⁵ Iesu Keriso ĝesi ĝosebonani nai, Barau na ĝomi dagara mabarari ai varau bevaĝa-taĝami, guruĝa kiraĝikiraĝi iaunegari mabarana ema tuĝamaĝi-faka mabarana maki evinimito. ⁶ Keriso varina maki ĝomi nuĝami ai tu varau emoĝonito e ĝemi veĝabidadamai ĝoruĝa-gwaĝiĝini. ⁷ Moĝesina naima ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso ĝena iaĝoma roĝo ĝovaĝa-noga-taĝoani nuĝanai tu, Iauka Veaĝa ĝena varevare tai tu asi ĝorabuni.

⁸ E Barau na ġomi bevaġa-ruġa gwaġiġimini beiaġoni mo magona. Be ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena vevaġa-kota ġaronai ġomi tu asi ġemi vei-rakava bene doġarimi. ⁹ Barau tu ma ġena vetuġamaġikau. Ġia na ġomi ekeamito, ġia Natuna Iesu Keriso ġita ġera Vereġauka ġesi boġono sebna moġo ġana.

Ekalesia nuġanai vevare-kirakira eġorato

¹⁰ Tarikakagu mabarami, au na ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso aranai anoġimini, aurani mabarabarami tu dagara sebna moġo boġono kiraġia, be tauġemi fakami ai asi boġono vevare-kirakira. Ġomi mabarami ġemi tuġamaġi ema ura sebna moġo boġono tanu. ¹¹ Korana tarikakagu, ġomi varimi tu Kloe ġena numa tarimari na ġema-kiravaraguto, ġekirato, ġomi tu tauġemi moġo ġoveġare-veġareni fakami ai. ¹² Au na akiraġiani gabuna tu iniga. Ta tu okirani, “Au tu Paulo murinai arakani.” Ta tu okirani, “Au tu Apolos murinai arakani.” Ma ta ma okirani, “Au tu Kefas, (mai tu Petero), murinai arakani.” Ma ta maki ma okirani, “Au tu Keriso murinai arakani.” ¹³ Keriso tu bevevare-kirakira, be doġoro ġutumai beiaġo ba? Mo tu Paulo ġomi urami ai ġevaġa-satauroato ba? O Paulo aranai ġomi ġebabatisomito? ¹⁴ Au na Barau atanikiu-viniani, korana au na ġomi ta asi ababatisomito, a Krispo ema Gaius moġo ababatisorito. ¹⁵ Asi namo ġomi ta bokirani, “Ġai tu Paulo na ebatisomato nai ġena mero ai ġaiaġoto,” botoni. ¹⁶ Moġoni, Stefanas ma ġena numa tarimari ġesi maki au na ababatisorito. Ma asi aribani, au na tarima kotari maki ma ababatisorito ba asiġina.

¹⁷ Au Keriso na etuġuguto tu, dia bana babatiso ġana, senaġi Vari Namona bana ġobata-iaġia ġana. Ma dia iaunega lelevaġi tarimari ġeri guruġa maġurinai bana ġobata-iaġia, korana Keriso ġena satauro asi seġukanai beiaġoni garina.

Satauro Varina

¹⁸ Moġoni, satauro varina mase dabaranai ġerakani tarimari na tu asi ġevaġa-moġoniani, ġekirani tu vari babona ġetoni. Senaġi maġuri dabaranai tarakani tarimara ġerai tu Barau ġena seġuka satauro varina nuġanai efoforini. ¹⁹ Buka Vevaġa nuġanai Barau tu maġesi ekirani, “Au na iaunega lelevaġi tarimari ġeri iaunega tu asi tauri ai bavaġa-iaġorini, ema ġeriba-vanaġito tarimari ġeri riba lelevaġina bavaġa-rakavarini.” ²⁰ Be iaunega lelevaġi tarimari tu ainai? Vevaġa-riba e toretore tarimari tu ainai? Ribavanaġi tarimari guruġa ġevaġa-vevaġirini tauri tu ainai? Barau na evaġa-foforiato, mai tanobara ġena iaunega tu babo veġata.

²¹ Moġoni, Barau ġena iaunega tu fofori, korana Barau na guba ema tanobara eveirito mabarari na ġena iaunega tu ġevaġa-foforiani, senaġina tarimarima tauġeri ġeri iaunega na Barau asi ġeribaiato. Moġesina nai Barau ekirato, namona tu, satauro varina, tarimarima na ġekira-baboani varina, ġevaġa-moġoniani tarimari Barau na bene vaġa-maġuriri. ²² Iuda tarimari ġeri ura baregona tu vetoġa boruri beġene ġita, a Grik tarimari tu iaunega ġeġita-vetauni. ²³ Senaġi ġai na tu Keriso, ġevaġa-satauroato tarimana, ġaġobata-iaġiani, ġia tu vevaġa-maġuri tauna. Ma mai vari Iuda tarimari ġeri ai tu guruġa rakavana e Grik tarimari ġeri ai tu vari babona. ²⁴ Senaġi Barau na ekearito tarimari, Iuda tarimari e Grik tarimari, ġita mabarara ġerai Keriso tu Barau ġena seġuka ema Barau ġena iaunega. ²⁵ Barau ġena veġa tarimarima na ġekira-babobaborini, moġeri veġa na tarima ġeri iaunega evanaġirini. Ema Barau ġena veġa tarimarima na moira-moirai ġekiraġirini, moġeri na tarima ġeri kokore evanaġirini.

²⁶ Tarikakagu mabarami, ġovetuġamaġi-ġenoġoi, ġomi tu aiġesi tarimami Barau na ekeamito. Ġomi tanobara iaunegana ġesi bita vaġa-vetovomini nai, ġomi viravira moġo ma iaunegami, e ġomi viravira moġo ġoseġukato, ema ġomi viravira moġo ġemi bese tu vere. ²⁷ Senaġi Barau na tu mai tanobarai babo tarimari eviriġirito, benamo ġia ġerina mai tanobara ġena iaunega tarimari evaġa-maiakarito. Ema Barau na mai tanobarai moira tarimari eviriġirito, benamo ġia ġerina tanobarai kwalimu tarimari evaġa-maiakarito. ²⁸ Ema Barau na mai tanobarai tarima tari, asi ġeivirini, ġeġita-fitoġarini e ġekirani, namo ta asi beġe vaġa-ġoraiani ġetoni tarimari, eviriġirito, benamo ġia ġerina tanobarai ġevaġa-raġerini tarimari asi tauri ai evaġa-iaġorito. ²⁹ Mo veġa eveiato korana tu, tarima ta ġia ġoiranai asi bene vetore-varaġevaraġe ġana. ³⁰ Ġomi ġemi maġuri tu Barau na Keriso Iesu ġesi evaġa-sebonaiato. Keriso Iesu tu Barau na eġabiato ġita ġera iaunegai evaġa-iaġoato. Keriso ġenana ġita tu Barau ġena vei-iobukaiobuka tarimara e Barau ġena veaġa tarimara, ema Barau na rakava nuġana na evoi-vaġirato, ma rakava toma tu asi seġukana ġita ġerai. ³¹ Moġa lorinai Buka Veaġai ekirani ilailana bitana tanu, ekirani, “Tarima ta eurani bene veiavi nai tu, Vereġauka na kara ġita iatarai eveiato veiavina moġo bene veiavi-iaġia.”

2

¹ Tarikakagu mabarami, au ġomi ġemi ai aiaġosito, Barau ġena guruġa vekuretoġana ġemi aġobata-iaġiato tu, dia guruġa gwaġiġiri ai e ġegu iaunegai ġomi avaġa-guruġamito. ² Au ġomi ġesi roġo tatanuto-ġoi nai, au ġegu ura baregona aveiato tu, dagara ta tu asi bana kiraġia, senaġi Iesu Keriso moġo, o sikira, Iesu Keriso, ġevaġa-satauroato tarimana moġo bana ġobata-iaġia. ³ Au ġomi ġesi tatanuto-ġoi tu asi kokoregu, ma garigu ġesi, ema tauġanigu maki eġoġo-ġoġoato-ġoi. ⁴ Ema au ġegu guruġa e ġobata maki dia tarimarima ġeri iaunega guruġari na, senaġi au ġegu guruġa ema ġobata tu Iauka Veaġa seġukana avaġa-foforiato-ġoi. ⁵ Moġesi naima ġomi ġemi veġabidadama tu tarimarima ġeri iaunegai asi boġono vaġa-ruġari, senaġi Barau ġena seġukai boġono vaġa-ruġari.

Iauka ġenana eiaġomani iaunegana

⁶ Moġoni, Iauka rekenai ġefakirato tarimari tu, guruġa iaunegari avinirini. A maiġeri guruġa iaunegari tu dia mai tanobara ġena iaunegai o mai tanobara ġorikauri tarimari ġeri iaunegai; ġia ġeri iaunega tu mai ekorini. ⁷ Au na akiraġiani iaunegana tu Barau ġena iaunega vekuretoġana. Tarimarima ġerina tu ekure-toġaiato, senaġi ġia na mai tanobara roġosi roġo bere veia nuġanai, eġabi-toreato, ġita na mareva baregona bitana ġabia uranai. ⁸ Mai iaunega vekuretoġana tanobara ġeġori-kauani tarimari na ta maki asi ġeribaiato. Korana bema beġere ribaia nai tu, mareva baregona Vereġaukana tu asi ġere vaġa-satauroa. ⁹ Senaġi Buka Veaġai ekirani ilailanai,

“Ta matana na asi eġitaiato,
ta seġana na asi eseġaġiato,
ta ġena tuġamaġi asi etuġamaġi-fakaiato,
moġa tu Barau na erovina-toreato,
ġia beġe ura-viniani tarimari ġeri.”

¹⁰ Mai tu vekuretoġa dagarari, senaġi Barau na ġita ġerai tu evaġa-foforirito ġia Iaukana ġenana. Iauka tu dagara mabarari eragaġirini, Barau ġenai dagara dobu-masemaseri maki eragaġirini. ¹¹ Vaġa-ilailana tarima ta na tarima boruna ġena tuġamaġi asi eribaiani. Asiġina. Mo tarima

taūgena iaukana na vau ġia nuġanai tuġamaġi vekuretoġari eribarini. Barau maki moġesina, tarima ta na ġia ġena tuġamaġi asi eribaiani, senaġi Barau Iaukana na moġo eribaiani. ¹² Ġita na tu dia mai tanobara iaukana taġabiato. Asiġina. Ġita tu Barau na etuġuato Iaukana taġabiato, Barau na varevare evini-kavarato, dagarari bitana riba-maorori ġana.

¹³ Maiġeri dagara tu dia tarimarima ġeri iaunegai ġevaġa-ribamani guruġari loriri ai ġakiraġirini. Senaġi mai tu Iauka Veaġa na evaġa-ribamani guruġari ilailari ai ġaguruġani. Iauka rekenai dagarari o guruġari tu Iauka Veaġa na evaġa-ribamani ilailanai ġakiraġirini. ¹⁴ Tanobara tarimana na Barau Iaukana ġenana dagara ta tu asi bedoġariani, korana ġia tanobara tarimana ġenai mo tu babo dagarari, ema asi maki beribarini, korana moġeri dagara mo tu Iauka Veaġa nuġanai ġetanuni tarimari na vau beġe ribarini. ¹⁵ Iauka Veaġa ġia nuġanai etanuni tarimana na, dagara mabarari beġita-ginikaurini e betuġamaġi-fakarini, senaġi ġia tauġena tu ta na asi beġita-ginikauani e asi beriba-maoroani. ¹⁶ Korana Buka Veaġa nuġanai maiġesi ekirani,

“Deikara na Vereġauka nuġana eribaiani?

Deikara na ġia besisiba-viniani?

A Keriso ġena tuġamaġi tu ġita ġerai etanuni.”

3

Barau ġena vetuġunaġi tarimari

¹ Tarikakagu mabarami, au na ġomi avaġa-guruġamito-ġoi tu dia Iauka Veaġa na eguine-iaġirini tarimari kavana. Senaġi au na ġomi tu tanobara maġurinai ġetanuni tarimari kavana avaġa-guruġamito-ġoi. Mo negai ġomi Keriso ġena veiġa e maġuri nuġanai tu roġo raraka-raraka. ² Moġesi naima au na ġomi tu lata gorari ai aġubumito, a dia ġaniġani gwaġiġiri ai. Korana mo negai ġomi iauka ġaniġaniri gwaġiġiri ġaniġaniri ġana tu roġosi roġo boġoro barego-ginikau. Aba, initoma maki ġomi tu roġosi roġo boġoro barego-ginikau, roġo raraka-raraka iaukai; ³ korana ġomi tu roġo tauġanimi ġeri ura rakavari na ġeguine-iaġimini. Gomi fakami ai mama e vevane tu roġo ġetanuni, mainana moġo evaġa-moġoniani ġomi tu mai tanobara tarimari ġeri maġuri ai roġo ġotanuni. ⁴ Ġomi tu roġo tanobara maġurinai ġotanuni, korana ġomi ta okirani, “Au tu Paulo ġena,” ma ta tu ma okirani, “Au tu Apolos ġena.”

⁵ Be Apolos tu dei? Ema Paulo tu dei? Ġia tauri ruarua tu vetuġunaġi tarimari koriri moġo, ġia ġerina ġomi Iesu ġovaġa-moġoniato. Ġai tauma ruarua tu Vereġauka na ġauvei tata evinimato. ⁶ Au tu avaroto, a Apolos na tu nanu na edairiato, senaġi Barau na tu evaġa-garaiato. ⁷ Moġesi naima evaroto tarimana e nanu na edairirito tarimana tauri ruarua tu asi arari, senaġi Barau ġereġana moġo, korana ġia na dagara evaġa-gararini. ⁸ Evaroni tarimana ema nanu na edairini tarimana tu ilaila moġo. Ġia tata ġeri ġauvei ilailari ai Barau na voiri bevinirini. ⁹ Ġai tu Barau ġesi ġaġauvei-sebonani tarimama, a ġomi tu Barau ġena vamoka; ġomi maki Barau ġena numa.

Barau ġena ġauvei tu numa ragaragana kavana

¹⁰ Barau na ġena namo e varevare-bara eviniguto ilailanai, au tu numa raga tarimagu namonai aiaġoto. Numa vaġa-ruġavaisina duġuna forena aragaiato (o kwakuri avaġa-ruġa ginikaurito), ma ta na tu iatanai numa eragaiani. Senaġi numa beġe ragaiani tarimari tata tu beġene venari,

kamasi numa beḡe ragaiani tu. ¹¹ Barau na Iesu Keriso tu numa vaḡa-ruḡavaisina duḡuna forenai evaḡa-iaḡoato. Ma ta na numa vaḡa-ruḡavaisina duḡuna boruna ta tu asi ma beragaiani veḡata. ¹² Tarima tari na mai numa vaḡa-ruḡavaisina duḡuna forena (o numa kwakuri) iatanai tu golo, silva o galasi foreri beḡe ḡauvei-iaḡirini numa beḡe ragani nai, a tarima tari na ḡau, reḡi o biri beḡe ḡauvei-iaḡirini. ¹³ Ḡia tata ḡeri ḡauvei vetoḡari tu Vereḡauka ḡena Kota baregona ḡaronai vau bevaḡa-foforirini. Korana mo ḡauvei tu karava na bevaḡa-foforiani ema karava na tarima tata ḡeri ḡauvei betovonaḡirini, moḡeri ḡauvei tu namori ba rakavari. ¹⁴ Bema tarima ta na mo numa vaḡa-ruḡavaisina duḡuna forenai eragaiato numana tu karava na asi beḡaraiani nai, ḡia tu voina namona beḡabiani. ¹⁵ Bema ḡena numa karava na beḡaraiani tarimana tu, ḡena ḡauvei mabarari tu beḡe rekwa-rekwani, ḡia ḡereḡana moḡo bemaḡurini. Senaḡi ḡia tu noḡa moḡo karava na beragamaḡurini.

Ḡomi tu Barau ḡena Rubu Veaḡa

¹⁶ Ḡomi asi ribami, ḡomi tu Barau ḡena Rubu Veaḡa ema Barau Iaukana tu ḡomi nuḡami ai etanuni, ei? ¹⁷ Bema tarima ta na Barau ḡena Rubu Veaḡa bevaḡa-rakavaiani nai, ḡia maki Barau na bevaḡa-rakava kwaikwaiiani, korana Barau ḡena Rubu tu veaḡa, ema ḡomi tu ḡia ḡena Rubu Veaḡa.

Tarimarima asi boḡono vaḡa-veiaviri

¹⁸ Tarima ta ḡena tuḡamaḡi na asi bene ḡofaia. Bema tarima ta ḡomi fakami ai etuḡamaḡini, ḡia tu ma iaunegana mai tanobarai, ḡia tu babo tarimanai bene iaḡo, be bene iaunega. ¹⁹ Korana mai tanobara iaunegana Barau ḡoiranai tu iaunega babona. Buka Veaḡai ekirani kavana, ekirani, “Barau na iaunega tarimari tauḡeri ḡeri iaunega rakavari nuḡari ai eḡabi-taririni.” ²⁰ Ema Buka Veaḡai maki ma ekirani, “Vereḡauka ribana, iaunega tarimari ḡeri tuḡamaḡi tu asi tauri, koriri moḡo.”

²¹ Moḡesi naima, tarima ta na tarimarima tu asi bene vaḡa-veiaviri. Korana dagara mabarari tu ḡomi ḡemi. ²² Paulo e Apolos ema Petero; mai tanobara mabarana tu ḡomi ḡemi, maḡuri e mase, maitoma ḡefoforini dagarari ema ḡoirai vau beḡe iaḡomani dagarari; mabarari tu ḡomi ḡemi. ²³ A ḡomi tu Keriso ḡena, ema Keriso tu Barau ḡena.

Vereḡauka tauḡena na ḡena vetuḡunaḡi tarimari ḡeri maḡuri evetauginikaurini

4

¹ Moḡesi naima ḡomi na ḡai boḡono tuḡamaḡima, ḡai tu Keriso ḡena vetuḡunaḡi-iaḡovinina tarimama, ema Barau ḡena vekuretoḡa dagarari ḡitaḡauri tarimama. ² Farefare ḡeviniani bene ḡita-ḡauri ḡetoni tarimana ḡena biaguna ḡena ura baregona, ḡia tu ma vetuḡa-maḡikauna ḡesi farefare bene nariri. ³ Au tu kamasi ḡotoni? Au tu asi atuḡamaḡini, ḡomi na au boḡo vetau-ginikauguni o tarimarima ḡeri Kota maḡurinai beḡe vetau-ginikauguni ba asiḡina. Au tu tauḡegu maki asi avevaḡa-maoroni. ⁴ Au tauḡegu avetuḡamaḡini, ḡegu rakava ta asi atuḡamaḡi-doḡariani. Senaḡi asi akirani, au tu asi ḡegu vei-rakava. Vereḡauka na moḡo au eḡita-ginikauguni. ⁵ Moḡesina naima Vereḡauka roḡosi bene iaḡoma e ḡena vevaḡa-kota ḡarona roḡosi bene ḡabia nuḡanai, maitoma tu tarima ta asi boḡono vetau-vinia. Vereḡauka na mukuna furufuru ai vekuretoḡa dagarari mabarari mamai betore-rosirini, ema tarimarima ḡeri tuḡamaḡi loruri

ġutunai ġetanu-vekuretoġani maki bevaġa-foforirini. Mo ġaro ai Barau na tata bevaġa-raġerini ġeri veiġa loriri ai.

⁶ Tarikakagu mabarami, maiġeri guruġa au tauġegu ema Apolos ġema bavaġa-vetovori, korana tu ġomi namo boġono doġari uranai. Be, ġai ġemana maiġa boġono ribaia, “Buka Veaġai ġetoreato guruġana asi boġono vanaġia.” Monana tarima sebona ta moġo asi boġo vaġa-veiaviani e ta asi boġo kira-fitoġaiiani. ⁷ A ġoi tu deikara na tarima baregomu ai etoremuto tarimarima mabarari fakari ai? Ġoi ġemu dagara mabarari tu dia Barau na evinimuto? Bema ġoi na Barau ġenana odoġaririto nai tu, kara dainai ovekokorokuni, noġa dia Barau ġenana oġoitaġoato dagarana oveini?

⁸ Ġomi tu ġoura-vinirini dagarari na varau boġo vonuvonu-raġe. Ġomi tu varau boġo taġa-ġosi. Ġai tu ġomi na boġo vanaġima, korana ġomi tu varau boġo kini, be ġoveġitaġauni. (Ġomi tu noġa moġo Keriso varau bere iaġoma-ġenoġoi kavana ġoveini). Au ġegu ura barana sebona, ġomi tu moġoni boġoro kini, be ġai maki ġomi ġesi bitara kini-sebona. (Korana boġono riba, Keriso ma beġenoġoi-iaġomani nai, ġai maki ġomi ġesi bita kinini). ⁹ Senaġi au atuġamaġini tu maiġesi: Barau na ġai apostolo tu gabi tarimamai etoremato, mai tanobarai asi beġene ġita-leama e asi beġene iavima gabunai etoremato. Ġai tu noġa tarima kotari, Kota na evaġa-moġonirini beġene vaġi-maseri etoni, benamo ġeġabirini, ġutuma-bara ġoirari ai ġevaġa-ruġa-rosirini, beġene ġitari vau beġene vaġiri ġetoni kavana. Ġai maki Barau na mai tanobara mabarana nuġanai etore-rosimato, aneru e tarimarima ġoirari ai. ¹⁰ Ġai tu babo Keriso ġaramanai bene, a Keriso nuġanai ġomi tu iaunega. Ġai tu asi kokorema, a ġomi tu ma kokoremi. Ġomi tu ġeguba-kaumini, a ġai tu asi ġegubakaumani. ¹¹ Ġai ġatanu-iaġomani mo toma tu ġavito-maseni e ġananu-maseni; dabuġa rakavari na ġavedabuġani; ġekwarimani; ema asi ġema tanutaġo numari. ¹² Ġai tu tauġema ġimama na ġaġauveini. Tarima na ġekira-fitoġamani nai, ġai na tu ġavaġa-namorini; ġevaġa-midigu midigumani e ġelai-lausilausimani, senaġi ġaruġa-gwaġiġini moġo, voiri asi ġaveirini. ¹³ Ġai arama tu ġevaġa-rakavarini, a ġai na tu ġavaġa-guruġa ginikaurini. Ġai tu tanobara ġena momo ai ġaiġoto, e tanobara na eruġamani asi eġabi-raġemani beiaġoma mo toma.

¹⁴ Au na maiġeri mabarari atorerini tu, dia ġomi navaġa-maiakami ġana, senaġi ġomi tu au natugu, aura-vinimini tarimami, naima akiravara-toreġaumini. ¹⁵ Aba, Keriso nuġanai ġevaġa-ribamini e ġeġori-kaumini tarimari tu betaġu 10,000, senaġi tama tu asi vovoka ġomi fakami ai, sebona moġo. Korana Vari Namona ġenana au tu ġomi tamami ai aiaġoto Keriso Iesu nuġanai. ¹⁶ Moġesi naima au na ġomi alaunaġimini, au boġono tovotovogu. ¹⁷ Moġa lorinai maki au na Timoteo ġomi ġemi ai atuġa-iaġosiato. Ġia Vereġauka nuġanai tu au natugu e auravini-rakavaiani, ema ġia tu Vereġauka ġena ġauvei evei-ġitakauani ma vetuġamaġikauna ġesi. Ġia na au Keriso Iesu nuġanai aiġesi atanuni maġurina ma bekira-varamini, gabu e rubu mabarari ai avevaġa-riba iaġirini ilailari ai.

¹⁸ Ġomi tari tu ġovekokorokuni, noġa moġo au ġomi ġemi ai tu asi baiaġosini noġa ġoveini. Ġomi garimi aveini ġotoni. ¹⁹ Senaġi bema Vereġauka ġena ura nai tu, ġemi ai baiaġosi-ġarimoġini. Benamo au baiaġosini vauro, maniġeri tarima ġeri vekokoroku guruġari ema ġeri seġuka basi ribarini. ²⁰ Korana ainai Barau na ġena Basileia o veġitaġau evaġa-ruġaiiani, monai tu dia guruġa korina ġesi moġo efoforini. Asiġi. Barau ġena veġitaġau tu ma

seġukana ġesi efoforini. ²¹ Ġomi na tu aiġa ġoura-viniani? Au ġomi ġemi ai tu ma kwarigu ġesi bana iaġosi, ba veuravini ai ema manau ai, ei?

5

Veiġa rakavari Korinto ai

¹ Ma aseġaġini, ġekirani, ġomi fakami ai mata-boraġa maġurina eġorani. Mai mata-boraġa maġurina ġomi fakami ai eġorani tu Barau asi ribari beseri fakari ai maki asi eġorani veiġana. Au ġekiraguni, tau ta na sinana raġetaġona eġabiani, benamo ġaraġonai evaġa-iaġoani, egena-viniani. ² Ma nuġanai ġomi tu ġovekokorokuni. Ġomi tu nuġami taġi na beġere vonu, be moġesi eveini tarimana tu ġomi fakami na boġoro tuġu-veġitaia. ³ Aba, au tauġanigu ġomi vekaravami ai tu asiġina, senaġi iaukai au tu ġomi vekaravami ai maniġegu. Be mai veiġa eveiani tarimana tu au na varau bavaġa-maoroo, au tauġani ai ġomi ġesi maninai mani ġegu bara vaġa-maoroo ilailanai. ⁴ Ġomi ġera Vereġauka Iesu Keriso aranai ġoraka-vegogoni, ema au iaukagu maki ġomi vekaravami ai nuġanai, ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena seġukai, ⁵ ġomi na maniġesi eveini tarimana tu Satani boġono vinia, tauġanina bene vaġa-rakavaia uranai bene. Moġesina boġono veia, be Iesu Vereġauka ġena ġenoġoi ġaronai ġia iaukana tu bene maġuri.

⁶ Ġomi ġoveiavini tu asi namo. Ġomi asi ribami farao evaġa-tubuani muramurana misina na farao mabarana evaġa-tubuani? ⁷ Moġesina naima farao evaġa-tubuani muramurana guinena mabarana ġemina boġono tore-veġitaia, be ġomi tu beredi variġuna asi farao evaġa-tubuani muramurana beredinai boġono iaġo. Au ribagu, ġomi tu moġoni beredi variġuna, dia farao evaġa-tubuani muramurana ġesi ġevei-sebonamito beredina. Korana Keriso tu moġoni ġita ġera mamoe natuna ginitaġo ġana. Ġia tu ġita urarai ginitaġo ġana ġevaġiato. ⁸ Moġa lorinai Rubu Veaġa verekona bitana ġabi-gwaġiġia, senaġi dia farao evaġa-tubuani muramurana guinena ġesi. Mai veiġa tari ilailana tarima vaġa-rakavari tuġamaġiri e veiġa rakavari tu farao evaġa-tubuani muramurana kavana, be maiġeri maki bitana tore-veġitari Rubu Veaġa verekona bita ġabi-gwaġiġiani nai. Ġita na Rubu Veaġa verekona bita ġabi-gwaġiġiani nai tu, dia farao evaġa-tubuani muramurana ġesi ġevei-sebonaiani beredina ġesi. Moġa tauna tu, ma moġonira ġesi ema moġoni ai bitana ġabia.

⁹ Fefa tai au na ġomi atore-vinimito nuġanai akiramito, mata-boraġa tarimari ġesi tu asi boġono vekako. ¹⁰ Moġesi atore-vinimito nai, au na tu dia ekalesia murikanai ġetanuni tarimari akiraġirito, au iniġesi tu asi akirato, ġekima-rakaoni, o ġemata-ġaniġanini, o ġofaġofa veiġari ai ġeverarini, o kwaivakuku ġetoma-rakariġo vinirini tarimari ġerina tu boġono rakaveġita-moġovaġi. Korana bema maiġeri tarima ġerina ġoveġita-moġovaġi boġo toni nai tu, mai tanobara boġo iaġuiani. ¹¹ Senaġi toma au na atore-vinimini tu, akirani, deikara ekirani, ġia tu tarikaka veġabidadama nuġanai, senaġi ġia tu ekimani o emata-ġaniġanini, o babarau etoma-rakariġo vinirini, o tarimarima ġeri maġuri ekiraġi-rakava rakavarini, o niuniu tarimana, o ġofaġofa veiġari eveirini tarimana ġesi asi boġono vekako. Maiġesi tarimari ġesi tu asi maki boġono ġani-vegogo.

¹²⁻¹³ Au tu asi ġegu ġauvei ta ekalesia murikanai ġetanuni tarimari au na bavaġa-maororini. Barau na vau bekota-vinirini. Senaġi ġomi tu ma ġemi maoro ekalesia nuġanai ġetanuni tarimari boġo vaġa-maororini. Buka

Veāga ekirani ilailanai, “Vei-rakava tarimana ġomi fakami na boġono tore-veġitaia!”

6

Vekotavini ekalesia karomi ġesi

¹ Bema ġomi ta ekalesia karomu ta ġesi ġoveġare-veġareni nai, kara dainai tu Barau asi ġekorana-iaġiani Kota seġaġi tarimari ġeri ai oa samaniani, ġia beġene vevaġa-maoro ġana, a Barau ġena tarimarima veaġari ġeri ai mo meto tu asi ġoġabi-iaġoani vei-maorona, ei? ² Ġomi asi ribami, tanobara maġurinai ġetanuni tarimari tu Barau ġena tarimarima na beġe vaġa-maororini? Karase nai ġomi na mai dagara misiri tu asi ilaila tauġemi na ġemi vegogo ai boġo vaġa-maororini? ³ Ġomi asi ribami, ġita na tu aneru bita kota-vinirini? Bema moġesi bita veini nai tu, atuġamaġini, mai vanaġivanaġi tatanu-iaġiani maġurina dagarari maki bita vetau-ġinikaurini riba. ⁴ Ġoġitaiani, bema mai vanaġivanaġi tatanu-iaġiani maġurina dagarari ġita na bita vetau-ġinikaurini, karase nai tu Barau asi ġekorana-iaġiani Kota tarimari ġeri ai ġoiaġoni, ġemi beġene vevaġa-maoro ġotoni. ⁵ Maiġesi akirani tu ġomi beġene maiakami ġana. Moġoni korikori, ġomi fakami ai iaunega tarimana sebona ta maki asiġina ġinavaġi moġo, be ġia na tarikakana vekaravari ai mani meto misina asi bevaġa-maoroani, ei? ⁶ A ġomi tu ekalesia karona ta na karona ta eġori-kotaiani, ma tauri ruarua tu ġeiaġoni, Iesu asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġoirari ai ġea ruġa-tarini, ġekota ġana.

⁷ Moġoni, ġomi tauġemi moġo vekaravami ai ġoveġori-kotani tauna korikori tu, ġomi ġemi veġabidadama maġurina na tu moġoni boġo keto-korikori. Karase nai tarikakami tari na ġevaġa-rakavamini nai tu, asi moġo ġoġabi-raġerini? Kara dainai ġofaġofai ġemi farefare ġeverarimi ġetoni nai tu, asi moġo ġoġabi-ragerini, ei? ⁸ A ġomi tu tarikakami ġesi tauġemi moġo ġofaġofai ġoveverarini e ġovevaġa-rakavani.

⁹ Ġomi asi ribami, veiġa iobukaiobukari asi ġeveini tarimari na Barau ġena Basileia tu asi beġe ġaunaiani. Tauġemi nuġami na asi beġene ġofami. Korana tu ġekimani tarimari, kwaivakuku ġetoma-rakariġorini tarimari, veġura-vanaġi tarimari, tau tu tau karori ġesi ġekimani, ema ġeġiġiraġeni tauġeri karori ġesi maiaka veiġari beġene vei ġetoni tarimari, ¹⁰ ġelemani tarimari, ġemata-ġaniġanini tarimari, niuniu tarimari, ġofaġofa veiġari ai ġeveverarini tarimari, ema tarimarima ġeri maġuri ġekiraġi-rakava rakavarini tarimari na Barau ġena Basileia tu asi beġe ġaunaiani. ¹¹ Ma ġomi kotari guinenai tu moġesi ġoveito-ġoi tarimami. Senaġi ġomi tu ġita ġera Barau Iaukana na Iesu Vereġauka aranai varau eġuriġimito, evaġa-veaġamito, ema asi ġemi vei-rakava etato.

Ġita tauġanira tu Iauka Veāga ġena tanu numana

¹² Ta bekirani, “Dagara mabarari au ġegu ai tu asi taravatu,” betoni. Ġomaoroni, senaġi dia mo dagara mabarari ġerina ġomi namo boġo doġarini. Dagara mabarari au ġegu ai tu asi taravatu, senaġi asi namo au dagara ta na beġori-kauguni, benamo ġena tuġu-rakaorakao tarimanai baiaġoni. ¹³ Ma ta bekirani, “Ġaniġani tu sinaġe ai bene tanu ġana e sinaġe tu ġaniġani ġana.” Mai tu moġoni! Senaġi ġaniġani e sinaġe tu Barau na tauri ruarua bevaġa-rakavarini. Ġita tauġanira Barau na eveiato tu dia tarimarima na bitana kima-iaġia ġana. Asiġina. Barau na tauġani tu Vereġauka ġena eveiato, ma

Vereġauka maki tauġani ġena Vere. ¹⁴ Barau na Vereġauka mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato, ema ġita maki mase na bevaġa-variġisi ġenoġoirani, Barau tauġena ġena seġuka na.

¹⁵ Ġomi asi ribami, tata tauġanimi tu Keriso tauġanina koturikoturi, ei? Ma Keriso tauġanina koturikoturi moġeri tu naġabiri, be mata-boraġa tarimari tauġaniri ai navaġa-iaġori? Asiġina ġinavaġi! ¹⁶ Ba ġomi tu asi ribami, mata-boraġa vavinena ġesi evekafani tarimana tu mo mata-boraġa vavinena ġesi sebonai ġeiaġoni? Korana Buka Veaġa nuġanai Barau ekirato, “Mo tarima ruarua tu tauġani sebonai moġo beġe iaġoni.” ¹⁷ Senaġi Vereġauka ġenai bekafakauni tarimana tu Vereġauka ġesi iauka sebonai beġe iaġoni. ¹⁸ Mata-boraġa maġurina ġenana boġono raka-veġita. Veiġa rakava mabarari tarimarima na ġeveirini tu tauġani murikana moġo rakavana, senaġi ekimani tarimana tu tauġena tauġanina nuġanai evei-rakava viniani. ¹⁹ Ba ġomi tu asi ribami, ġomi tauġanimi tu Iauka Veaġa ġena Rubu Veaġa, ma Iauka Veaġa tu ġomi tauġanimi nuġanai etanuni, ei? Mani Iauka Veaġa tu Barau na evinimito, moġa lorinai ġomi tu dia tauġemi ġemi, senaġi ġomi tu Barau ġena. ²⁰ Ġomi tu Barau na voimi varau eveirito, evoi-ġenoġoimito, be tauġanimi tu Barau ġena. Moġa lorinai tauġanimi na Barau boġono vaġa-raġea.

7

Veġaraġo guruġari

¹ Maitoma tu ġemi fefai au ġotore-viniguto guruġari ma navaġa-voiri. Tau ta asi eveġaraġoni tu namo. ² Senaġi kima veiġana eġorani lorinai, namona tu tau tata tauġeri ġaraġori sebori sebori beġene ġaraġo, e vavine tata maki tauġeri ġaraġori sebori sebori beġene ġaraġo. ³ Tau tauġanina tu ġaraġona ġena, be tauġanina ġaraġona ġenai asi bene koua, a ġaraġona ġena ura bene veiri. Vavine maki moġesi, tauġanina tu ġaraġona ġena, be tauġanina ġaraġona ġenai tu asi bene kou-ġaua, a ġaraġona ġena ura bene veiri. ⁴ Veġaraġo vavinena tu asi ġena maoro ġia tauġena tauġanina ġenai, a ġaraġona tauna moġo ma ġena maoro ġia tauġanina ġenai. Veġaraġo tauna maki moġesina, ġia tu asi ġena maoro ġia tauġena tauġanina ġenai, a ġaraġona vavinena moġo ma ġena maoro ġia tauġanina ġenai. ⁵ Ġoveġaraġoto tarimami tu ġaraġomi ġeri ai tauġanimi asi boġono kouri. Senaġi taumi ruarua nuġa sebonai boġo kirani, ġoġaniveaġa e ġoġauġau boġo toni, moġa uranai vauro mo negai boġono tanu-faka. Senaġi moġa bekorini murinai tu, ma boġono gena-vegogo maia. Moġesi boġono vei, be Satani na asi ġovevaġa-gwaġiġi-iaġiani gabunai asi bene riba-ġanimi. ⁶ Maiġesi aguruġani tu, ġomi navaġa-kavami ġana moġo, dia taravatu atoreani, akirani, boġono veia veġata atoni. ⁷ Korana au ġegu ura baregona ġomi tau mabarami tu au kavana boġoro vei, asi boġoro veġaraġo. Senaġi Barau na tau tata varevare eviniato, tau ta ġena varevare tu bene veġaraġo, ma ta ġena tu asi bene veġaraġo.

⁸ Au na asi ġaraġori tarimari ema ġaraġori ġemaseto tarimari tu akirarini: Ġia tu gora, asi beġene veġaraġo, beġene tanu moġo au kavana. ⁹ Senaġi bema ġia asi ilaila beġe vevaġa-gwaġiġini nai tu, benamo beġene veġaraġo. Korana beġe veġaraġoni tu namo, a asi namo kima veiġari nuġari ai karava noġa beġene ġara.

¹⁰ A Veġaraġo tarimami tu mai taravatu avinimini. Senaġi mai tu asi au ġegu taravatu. Asiġina. Mai tu Iesu Vereġauka ġena taravatu ġomi ġemi: Veġaraġo vavinena na ġaraġona asiġina ġinavaġi bene dobi-kwaneana.

¹¹ Senaġi irau ġaraġona bedobi-kwaneani nai tu, bene tanu-gora moġo, a

asiġina tu, ġaraġona ġesi ma beġene veġaraġo-ġenoġoi. Ema veġaraġo tauna na maki ġaraġona asiġina ġinavaġi bene dobi-kwanea.

¹² Tarima kotari ġeri ai tu nakira, -mai tu au moġo ġegu guruġa dia Vereġauka ġena guruġa, -bema veġabidadama nuġanai tarikaka ta ġaraġona vavinena tu Iesu asi evaġa-moġoniani vavinena, senaġi ġena ura ġaraġona tauna ġesi beġene tanu-vegogo nai, mo tau na ġaraġona vavinena asi bene dobi-kwanea. ¹³ Ema bema vavine ta ġaraġona na Iesu tu asi evaġa-moġoniani, senaġi eurani ġaraġona vavinena ġesi beġene tanu-vegogo, mo vavine na ġaraġona asi bene dobi-kwanea. ¹⁴ Korana Iesu asi evaġa-moġoniani tauna tu ġaraġona vavinena ġenana moġo veiareva etanuni, ema Iesu asi evaġa-moġoniani vavinena tu ġaraġona tauna ġenana moġo veiareva etanuni. Bema asiġina nai tu, toma ġomi natumi Barau ġoiranai tu asi veiareva, senaġi ġia toma tu veaġa. ¹⁵ Senaġi bema Iesu asi evaġa-moġoniani tauna o vavinena ġaraġona ġenana bedobini nai tu, namo bene dobi, bene raka. Mo Iesu evaġa-moġoniani tauna o vavinena mai dabarai tu befakani, meto ta asi beġwaiani. Barau na ġomi ekeamito maino ai boġono tanu. ¹⁶ Ġoi veġabidadama vavinemu tu kamasi ġoi oribani, ġoi na ġaraġomu vei-rakava nuġana na bovaġa-maġuriani? O ġoi veġabidadama taumu tu kamasi ġoi oribani, ġoi na ġaraġomu vei-rakava nuġana na bovaġa-maġuriani?

Barau na ekeamito ilailanai boġono tanu

¹⁷ Ġomi tata Iesu Vereġauka na evinimito ilailari ai ema Barau na tata ekeamito ilailari ai moġo boġono tanu. Au na tu mai taravatau misina ekalesia mabarari avaġa-ribarini. ¹⁸ Bema tau ta tauġanina kefina ġelamavaġiato murinai vau, Barau na ekeaiato nai tu, kefina asi ma bene inuġaua, benamo ġelamaiato fauna bene kure-toġaia. Ema bema tau tauġanina kefina roġosi beġene lama-vaġia nuġanai, Barau na ekeaiani nai tu, kefina asi beġene lama-vaġia maia. ¹⁹ Korana tu kefi-lamavaġi tu asi anina ta, ema kefi asi lamavaġi maki asi anina ta. Dagara baregona tu Barau ġena taravatau guruġari boġabi-gitaririni.

²⁰ Tarimarima mabarari aiġesina ġetanuto-ġoi nuġanai, Barau na ekearato, moġesi moġo beġene tanu. ²¹ Ġoi Barau na ekeamuto neganai, ġoi tu tuġu-rakaorakao tarimamu asi voimu otanuto-ġoi, ei? Asi ġena rakava, namo moġo. Moġa tuġamaġi vekwaraġina asi bono vei, senaġi mani tuġu-rakaorakao maġurina beġe tuġu-vaġimuni nai tu, bono ġabi-raġea. ²² Korana tarima ta roġo tuġu-rakaorakao tarimana nuġanai, Barau na ekeaiato Vereġauka ġesi beġene sebona, ġia tu varau fakai etanuni, korana ġia tu Vereġauka ġena tarima. Aba, tauġani ai ġia tu roġo tuġu-rakaorakao tarimana senaġi. Moġa ilailanai, asi tuġu-rakaorakao tarimana o fakai etanuni tarimana Barau na ekeaiani tu Vereġauka ġena tuġu-rakaorakao tarimana. ²³ Ġomi tu Barau na voimi varau eveito, evoi-ġenoġoimito. Be tarimarima ġeri tuġu-rakaorakao tarimami ai asi boġono iaġo.

²⁴ Tarikakagu mabarami, ġita tata aiġesi tatanuto-ġoi nuġanai, Barau na ekearato, bema moġesi moġo Barau ġesi bitana tanu.

Sisiba guruġari gora ema vabu ġeri ai

²⁵ Ma roġosi beġene veġaraġo ġuiatori e futuari ġeri taravatu ta Vereġauka na au tu asi eviniguto. Senaġi au ġegu tuġamaġi ai aġitaiani guruġana nakiraġia, korana au tu Vereġauka ġena vevetuġaġwai moġo etoreguto, guruġa moġoniri moġo bana kiraġiri ġana. ²⁶ Mai nega rakavari maiġeri meto baregori ġeġoranai dainai, au atuġamaġini, tau tu toma ġotanuni kavana

moĝo boĝono tanu-iaĝo. ²⁷ Ĝoi oveĝaraĝoto taumu tu, ĝaraĝomu dobi-kwanena tuĝamaĝina asi bono vei. A asi ĝaraĝomu meromu tu, ĝuiato asi bono vetau, ta noĝaraĝoa uranai. ²⁸ Senaĝi bema ĝoi boa veĝaraĝoni maki namo, ĝoi na vei-rakava ta asi boveiani. Ma ĝuiato beveĝaraĝoni maki namo, ĝia na vei-rakava ta asi beveiani. Senaĝi beĝe veĝaraĝoni tarimari tu ĝeri maĝuri nuĝanai meto vovoka beĝe doĝaririni. Ma au na tu mo meto ĝerina navaĝa-maĝurimi atoni.

²⁹ Tarikakagu mabarami, au na kara akiraĝiani tauna tu iniĝa: Nega tu bekubi-rakava. Be, maitoma na besinaia beiaĝoni tu, veĝaraĝo tauri tu asi ĝaraĝori noĝa beĝene tanu. ³⁰ Ema ĝetaĝini tarimari noĝa moĝo asi ĝetaĝini tarimari kavana beĝene tanu, e ĝeverereni tarimari noĝa moĝo asi ĝeverereni tarimari, e farefare ĝevoini tarimari tu farefare ta asi ĝeĝaunaiani tarimari noĝa moĝo, ³¹ ema tarima na mai tanobara dagarari ĝeĝauvei-iaĝirini nai, moĝeri dagara tu asi beĝene ĝabiri dagara baregori ĝia ĝeri maĝuri nuĝari ai. Korana mai tanobara vetoĝana korikori tu varau ekori-iaĝoni.

³² Au asi aurani, mai tanobara dagarari na ĝemi tuĝamaĝi beĝene vaĝa-vonuri. Asi eveĝaraĝoto tarimana tu Vereĝauka ĝena dagara etuĝamaĝi-ĝutumarini, aiĝesi Vereĝauka iauna bevaĝa-namoani etoni. ³³ Veĝaraĝo tauna tu mai tanobara dagarari etuĝamaĝi-ĝutumarini, aiĝesi ĝaraĝona iauna bevaĝa-iakuani etoni. ³⁴ Moĝesina naima ĝia tu egabi-daĝadaĝani, tavi ta tavi ta na ĝeinuani. Veĝaraĝo vavinena ema asi kota maki ekima-karato ĝuiatona tu ma ĝeri irau. Asi ĝaraĝona vavinena tu Vereĝauka ĝena dagara betuĝamaĝi-ĝutumarini. Ĝia ĝena ura tu tauĝanina ema iaukana beĝene veaĝa Vereĝauka ĝena. Senaĝi veĝaraĝo vavinena tu tanobara dagarari betuĝamaĝi-ĝutumarini, aiĝesi ĝaraĝona iauna bevaĝa-iakuani etoni.

³⁵ Mai tu ĝomi bana vaĝa-kavami ĝana maĝeri akiraĝirini, dia ĝomi akirakira-ĝaumini. Senaĝi mai tu au ĝegu ura ĝomi boĝono tanu-ginikau moĝo, e kara ta na asi bene koukou-ĝaumi Vereĝauka vetuĝunaĝina boĝo iaĝo-vinini nai.

³⁶ Bema tau ta etuĝamaĝini, kirakauna ĝuiatona, asi kota maki ekima-karato ĝuiatona, ĝenai ĝena veiĝa tu asi roroĝoto, ema ĝena ura kirakauna ĝenai ebarego-lelevaĝini, ma eĝitaiani asi ilaila bevevaĝa-gwaĝiĝini nai tu, tauri ruarua beĝene veĝaraĝo ĝena ura lorinai. Mo tu vei-rakava asi beveini. ³⁷ Senaĝi bema tarima ta nuĝana evaĝa-gwaĝiĝiani, ma dagara ta na nuĝana asi maki evaĝa-ĝariĝariani, e tauĝena tauĝanina ĝena ura etuĝamaĝi-fitoĝaiani, e tauĝena nuĝanai ekirato kirakauna, asi kota maki ekimato ĝuiatona, tu asi beĝaraĝoani, tarimana maki namo. Ĝia na maki veiĝa namona beveiani. ³⁸ Moĝesina naima tarima ta na kirakauna, asi kota maki ekima-karato ĝuiatona, beĝaraĝoani tu, veiĝa namona beveiani; senaĝi kirakauna asi beĝaraĝoani tarimana na tu, veiĝa namo lelevaĝina beveiani.

³⁹ Veĝaraĝo vavinena ĝaraĝona roĝo maĝuri etanuni nai, ĝia tu veĝaraĝo taravatuna na eĝabiani, be ĝaraĝona ĝesi moĝo beĝene tanu-vanaĝi vanaĝi. Ĝia tu ĝaraĝona bemaseni, monai vauro ĝia befakani. Be ĝia beurani, tau ta ĝesi ma ĝeveĝaraĝo betoni nai, beĝene veĝaraĝo asi taravatuna. Senaĝi Vereĝauka evaĝa-moĝoniani tauna moĝo bene ĝaraĝoa. ⁴⁰ Senaĝi au ĝegu tuĝamaĝi ai aĝitaiani, ĝia moĝesi gora moĝo betanuni asi ĝaraĝona nai tu beiaĝo-lelevaĝini. Ema au aribani, au na maki Barau Iaukana aĝabiato.

8

Kwaivakuku ĝevarevare-vinirini bureĝari bitana ĝaniri ba asiĝina?

¹ Mai tu kwaivakuku ġevarevare-vinirini bureġari guruġari ma aveini. Ġomi kotari ġokirani, “Ġita mabarara tu ma ġera riba.” Oba, mai tu moġoni. Senaġi ġita ġera riba na tu vekokoroku evaġa-ġoraiani, a veuravini na tu tarimarima evaġa-kokoreani. ² Bema tarima ta etuġamaġini, ġia na dagara ta eribaiato, mai tarima na kara bere ribaia dagarana korikorina tu roġosi roġo bere ribaia. ³ Senaġi Barau eura-viniani tarimana tu, Barau ma ribana ġia.

⁴ Moġa lorinai kwaivakuku ġevarevare-vinirini bureġari ġeri ai, au ġegu guruġa tu maiġa: Ġita ribara, mai tanobara nuġanai kwaivakuku tu asi dagara ta e asi aniri. Ema Barau tu sebna kwariġutu moġo, ma ta tu asiġina maia. ⁵ Aba, mai ġekira-baraurini dagarari ġetanuni gubai o mai tanobarai, korana initoma maiġeri barau e vere tu asisebo, ⁶ senaġi ġita ġerai tu, Tamara Barau tu sebna kwariġutu moġo, dagara mabarari tu ġia na evaġa-ġorarito, ema ġita maki ġia ġena tatanuni. Ema Vereġauka Iesu Keriso maki sebna kwariġutu moġo, ġia ġenana dagara mabarari ġeġorato, ema ġita maki ġia na maġuri evinirani nai, tamaġuri-tanuni.

⁷ Senaġi tarimarima mabarari maiġa tu asi ġeribaiani. Korana tarima kotari tu kwaivakuku ġemarana-iaġirito, be maitoma maki bureġa ġeġanirini nai, ġia tu roġo ġetuġa-maġini, mo bureġa tu kwaivakuku ġevarevare-vinirito bureġari. Moġa lorinai moġesi bureġari ġeġanirini nai, ġenuġa-vekwaraġini, ġetuġamaġini, veiġa rakavana ġeveiani.

⁸ Ġita dia ġaniġani na Barau sevina ġana beġabi-kavirani. Bema asi bita ġaniani nai tu, Barau ġoiranai rakava kwaikwai tarimara? Asiġina! O bema bita ġaniani nai tu, Barau ġoiranai tarimarima namora? Asiġina! ⁹ Senaġi boġono ġita-ginikaua, mo veiġa ġomi na maki boġo veiani riba, maninana ġeri veġabidadama moiramaira tarimari boġo vaġa-vedaġa-raġerini. ¹⁰ Korana bema nuġa moira tarimana na ġoi ma ġemu riba mai gabu ai beġitamuni, kwaivakuku rubunai oġaniġanini nai, ġia tu bolaunaġiani noġa, be beiġoni, kwaivakuku ġevarevare-vinirito bureġari bea ġanirini. ¹¹ Benamo mo veġabidadama moiramaira tarimana, mo tu ġoi tarikakamu veġabidadama nuġanai, ema Keriso tu ġia maki uranai emaseto, senaġi ġoi ġemu riba dainai mo tarima tu berekwa-rekwani. ¹² Moġesina naima, mai maġuri ai tarikakamu bovei-rakava viniani, benamo ġia nuġa moira moġa bovaġa-rakavaiani nai, ġoi tu Keriso bovei-rakava viniani. ¹³ Moġa lorinai, bema au na kwaivakuku ġevarevare-vinirini bureġana ta baġaniani nuġanai, au tarikakagu ta rakava beveini tu, au bureġa asi ma baġani-ġenoġoini. Moġesi aveini anina tu, tarikakagu ta bavaġa-vedaġa-raġeani, benamo rakava beveini ġesi.

9

Apostolo tarimari ġeri ġauvei voina ema ġeri maoro

¹ Au tu fakai atanuni tarimagu, dagara ta na asi ebarubaruguni. Au tu apostolo, ema ġita ġera Vereġauka Iesu maki aġitaiato. Ġomi tu au ġegu ġauvei Vereġauka nuġanai ġwaġwari. ² Bema tarima boruri ġoirari ai au tu dia apostolo tarimagu, moġa tu asi kara ta, korana ġomi ma ribami, au tu apostolo. Ema ġomi mani ġemi tu vetoġa ta, au ġegu apostolo ġauveina vaġa-moġonina ġana, korana Vereġauka ġoġabi-raġeato nai.

³ Au ġeriba-korikorigu ġetoni, ġedanaġiguni nai, au na tu maiġesi avaġa-veserini: ⁴ Ba ġai apostolo tu asi ġema maoro, ġama ġaniġani e niuniu dagarari baġa doġarini, ei? ⁵ Ba ġai apostolo tu asi ġema maoro, ekalesia vavineri baġa ġaraġorini, benamo baġa ġori-rakao rakaorini ġema iaġoiaġo

ai, apostolo kotari, e Vereġauka tarina merori, e Kefas, (mai tu Petero), ġeveini kavana, ei? ⁶ Ba mai tu au ema Banabas moġo tauma ruarua tauġema ġema ġauvei ġenana ġema-ġama baġana ġoitaġo? ⁷ Kamara vetari tarimana tu tauġena ġena kokore ai eveġubuto-ġoi vetari ġauveina eveiato-ġoi nuġanai tu, ei? Ma deikara na vine tavoġana tu eveiato moġo, ma vine ġeġwato nai tu, ġwaġwari asi eġanirito, ei? Ma dei tu mamoe serina enarito moġo, a ġia ġerina lata tu asi eġabito, eniuto, ei?

⁸ Ġomi ġotuġamaġini, mai tu tarimarima moġo ġeri tuġamaġi guruġari akiraġirini, a Barau ġena taravatu maiġesi tu asi ekirani ġotoni, ei? ⁹ Mose ġena taravatu nuġanai tu iniġesi ekirani, “Boromakau muruna dagara ta na asi bono kou-ġaua, widi momori nekokiri uranai efanafana-taririni neganai.” Ġomi ġotuġamaġini, Barau na boromakau tu etuġamaġi-baregorini naima moġesi eguruġato? Asiġina! ¹⁰ Barau na mai tu ġita etuġamaġirato nai maiġesi eguruġato. Moġoni, Barau na mai guruġa tu ġita urarai ekiraġiato. Korana Barau eurato tu, tano efokaiani tarimana e widi tauri ekwari-vaġirini tarimana, tauri ruarua ġeġauvei-iaġiani dagarana ġenana eiaġomani ġaniġanina ġia maki beġene ġani. ¹¹ Ġomi fakami ai iauka dagarari namori ġavaroto. Ma ġomi ġemina, ġai tauġanima vaġa-kavari ġana, farefare tu asi veġata baġana ġabi, ei? ¹² Bema ġomi na apostolo kotari ġovaġa-kavarini tauġanina vaġa-kavari farefareri e moniri ai, au atuġamaġini, ġai ma ġema maoro ġomi ġemi na farefare e moni barego lelevaġi baġara doġari.

Senaġi ġai mo maoro moġa tu asi ġaġauvei-iaġiato. A ġai tu ġavito-maseto e ġananu-maseto moġo, korana asi ġaurato, Keriso varina namona bene raga-rovorovo dabarana baġana koukou-ġaua. ¹³ Ġomi asi ribami, Rubu Veaġai veaġa dagarari ġeġauvei-iaġirini tarimari tu Rubu Veaġa na ġari ġaniġani ġeġabirini? Ema fata veaġanai ġeġauveini tarimari tu, fata veaġanai varevare dagarari ġeġauvei-iaġirini kwari ġari ġeġabirini. ¹⁴ Moġa ilailanai, Vereġauka na taravatu etoreato, ekirato, deikara Vari Namona beġe ġobata-iaġiani tarimari tu, Vari Namona ġevari-fiuanu voina beġene ġabia veġata.

¹⁵ Senaġi au Vereġauka na mai maoro eviniguto, maiġa tu asi aġauvei-iaġiani. Ema au na maiġeri guruġa atore-vinimini tu akirani, maiġeri veġa au ġegu ai boġono veiri atoni? Asiġina! Initoma maki au tu maiġesi moġo bana tanu mo bana mase tu namo vedaurea, ġegu ġauvei voina ġomi ġemi ai asiġina ġinavaġi bana vetau. Maiġesi atanuni tu aiakuni e avekokorokuni, ma asi auranu au ġegu vekokoroku tu guruġa koriri moġo benesi. ¹⁶ A Vari Namona baġobata-iaġiani nai, au tu asi bavekokorokuni, korana Vereġauka ekirato, bana vari-fiua veġata etato. Bema Vari Namona asi bavari-fiuanu nai, au tu vetuġagu kekei, asi ġegu namo ta moġo. ¹⁷ Bema au nuġagu siga moġo baurani, mai ġauvei naveia veġata batoni nai tu, ma voigu. Senaġi bema dia au ġegu urai aveiani, moġa anina tu, Barau na eviniguto ġauveina, naima aġauvei-iaġiani. ¹⁸ Be, moġesina nai, au voigu tu kara baġabiani? Maiġa moġo: Mo tu Vari Namona avari-fiuanu nai tu, bavari-fiua-kavaiani asi voina. Au tu ma ġegu maoro ġegu-ġagu bana ġabia, senaġi ġegu maoro tu asi aġauvei-iaġiani.

Paulo tu tarimarima mabarari ġeri vetuġunaġi tarimanai eiaġoto

¹⁹ Aba, au fakai atanuni tarimagu, dia tarima ta ġena tuġu-rakaorakao tarimagu, senaġi au tauġegu moġo tarima mabarari ġeri vetuġunaġi tarimagu ai avevaġa-iaġoto. Korana mai maġuri ai tu tarima ġutuma baġabi-iaġomarini Keriso ġenai. ²⁰ Iuda tarimari ġesi ġatanuni tu, Iuda tarimagu ai aiaġoni, korana Iuda tarimari bana ġabi-iaġori Keriso ġenai uranai. Au

tauḡegu tu dia Mose ḡena taravatu gaburenai atanuni, senaḡi taravatu gaburenai ḡetanuni tarimari ḡesi ḡatanuni tu, au maki taravatu gaburenai atanuni, korana taravatu gaburenai ḡetanuni tarimari bana ḡabi-iaḡori Keriso ḡenai uranai. ²¹ A asi ḡeri taravatu tarimari ḡesi ḡatanuni tu, ḡia kavana dia taravatu gaburenai atanuni. Moḡa anina tu, au Barau ḡena taravatu ḡenana aveḡitato? Asiḡina! Au monai tu Keriso ḡena taravatau gaburenai atanuni. Moḡesi aveini korana tu, asi ḡeri taravatu tarimari Keriso ḡenai bana ḡabi-iaḡori uranai. ²² Vegabidadamai moiramoira tarimari ḡesi ḡatanuni tu, ḡia kavana atanuni. Vegabidadamai moiramoira atanuni korana tu, vegabidadamai moiramoira tarimari Keriso ḡenai bana ḡori-iaḡori uranai. Au tu tarimarima mabarari ḡeri maḡuri irauirauri atovotovorini, bena ḡia ḡesi ḡatanu-sebona sebonani. Korana aurani, dabara irauirauri mabarari bana ḡauvei-iaḡiri, be moḡeri na tarima kotari bana vaḡa-maḡuriri. ²³ Au maiḡesi aveini tu, Vari Namona bene raga-rovorovo ḡana. Korana aurani, Vari Namona ḡena namo ḡomi ḡesi bana ḡabi-vegogoa ḡana.

Raga-iruiru ai bono kokore

²⁴ Ḡomi asi ribami, raga-iruiru ai tu raga-iruiru ai beḡe ruḡani tarimari mabarari beḡe raga-vaḡa-seboni, senaḡi tarima sebona na moḡo kokore voina beḡabiani? Ḡomi maki moḡesi boḡono raga-gwada, be kokore voina boḡono ḡabia. ²⁵ Ḡere nuḡanai ḡeraka-toḡani tarimari mabarari tu tauḡeri ḡerovina-ginikauni tereinini ai. Ḡia moḡesina ḡeveini tu, dia betanu-vanaḡi vanaḡini koronana beḡene ḡabia uranai. Senaḡi ḡita betanu-vanaḡi vanaḡini koronana bitana ḡabia uranai taraga-iruiruni. ²⁶ Moḡesi naima, au tu eraga-taḡuitaḡuini tarimana kavana asi aragani. Senaḡi au tu voigu bana ḡabia uranai araga-gwadani. Ema au vefaisi ai evefaisi-ginikauni tarimana kavana aveini, ḡegu faisii iavara korinai moḡo asi etubuni. ²⁷ Asiḡina, au tauḡanigu tu afaisiani, au ḡegu tuḡu-rakaorakao dagaranai avaḡa-iaḡoani, ḡena ura rakavari asi aveini. Korana asi namo, tarima kotari aḡobata-vinirini, senaḡi au tauḡegu na voigu ḡoirai asi baḡabiani.

10

Isaraela ḡerina bisini matakani

¹ Tarikakagu mabarami, au aurani, ḡita tubura ḡeri ai kara eḡorato moḡa asi boḡono tuḡarekwaia. Ḡita tubura tu, Barau na magube etuḡuato dabara bene kira-varari ḡana, moḡa gaburenai ḡerakato, ema ḡia tu Davara Kakakakana nuḡana na ḡeraka-vanaḡito. ² Ḡia mabarari tu magube ai ema daḡaru-bara nuḡanai Barau na ebatisorito, ma Mose ḡena tarimarimai ḡeiaḡoto. ³ Ḡia mabarari iauka ḡaniḡanina sebona ḡeḡaniato. ⁴ Ema mabarari iauka nanuna sebona ḡeniuto. Korana ḡia tu iauka forena, ḡia muriri na erakato forena, ḡenana nanu ḡeniuto. Mo fore moḡa tu Keriso. ⁵ Senaḡi Barau nuḡana tu asi eiakuto ḡutuma ḡeri ai, moḡesi nai tano fakanai tauḡaniri ḡemase-fitari fitarito.

⁶ Maiḡeri dagara ḡeḡorato tu, ḡita matara vaḡa-kaniri ḡana. Be ḡita na moḡeri bisini ḡitari, benamo ḡita dagara rakavari asi bitana mata-ḡaniḡani iaḡiri, ḡia ḡemata-ḡaniḡanito kavana. ⁷ Ema kwaivakuku asi bisini toma-rakarigo viniri, ḡia kotari ḡeveito kavana. Buka Veaḡai ekirani kavana, “Tarimarima ḡetanu-tarito, ma ḡeḡani-verekoto, moḡa murinai tu ḡevariḡisito, ḡeḡereto e ḡebarato, (mata-boraḡai ḡedau-toḡato).” ⁸ Ema ḡita maki asi bisini kima e mataboraḡa-taḡuitaḡui, korana ḡia kotari tano fakanai ḡekimato e ḡemata-boraḡato nai tu, tarimarima mabarari 23,000

veġata ġemaseto. ⁹ Vereġauka ġita na asi bisini tovo-naġia, korana ġia kotari na ġetovo-naġiato tarimari tu, mota na ġekafurito, benamo ġemaseto. ¹⁰ Asi bisini guruġa-vehuriġoi, korana ġia kotari ġeguruġa-vehuriġoito nai tu, mase aneruna na evaġi-mase maserito.

¹¹ Maiġeri veiġa ġeġorato anina tu, ġita na bisini ġitari, benamo matara beġene kani uranai, ġita maitoma tatanuni tarimara ġerai. Korana ini horai mai tanobara tu magonai varau beraġasi. ¹² Moġesi naima, bema ġomi ġotuġamaġini, ġemi veġabidadamai ġoruġa-gigitarini ġotoni nai tu, lorimi boġono vetore, boġo ketoni ġesi. ¹³ Mani veribaġani ġoġoitaġorini tu, dia veribaġani boruri. Asiġi. Mani tu tarima tata ġeri ai vanaġivanaġi eġorani dagarari. Barau tu vetuġamaġikau Barauna, be beġitamuni, asi bovaġa-darereani veribaġanina tu ġemu ai asi bevaġa-foforiani. A ġoi veribaġani boraka-ġoitaġoni nai, Barau na tu ġemu raga-maġuri dabarana ta maki betore-rosiani, korana mo veribaġani nuġanai bono ruġa-gwaġiġi ġana.

Barau e iauka rakavari asi boġono korana-iaġi sebonari

¹⁴ Moġa lorinai, tarikakagu, kwaivakuku toma-rakariġo viniri ġerina boġono veġita-moġovaġi. ¹⁵ Au na tu iaunega tarimami avaġa-guruġamini, be tauġemi na au kara akiraġirini maiġeri boġono tuġamaġi-ginikauri. ¹⁶ Anibou taġaniani neganai, vevaġa-namo kapusina taġabiani, ma Barau tavaġa-namoani, benamo taniuani. Mo tu Keriso rarana mabarara na taniu-sebonaiani, Keriso rarana ġesi ġia ema ġita tasebonani, ene? Ema beredi tatavi-kiraiani nai maki, mabarara Keriso tauġanina taġani-vegogoani, Keriso tauġanina ġesi ġia ema ġita tasebonani, ene? ¹⁷ Ġita tu vovoka, senaġi mabarara beredi sebonai ema tauġani sebonai tiaiġoni. Tauna korikori, ġita tu mo beredi sebona moġo taġani-vegogoani.

¹⁸ Isaraela tarimari situġamaġi-iaġori. Ginitaġo dagarari fata veaġanai ġegaburito-ġoi, kwari ġeganirito-ġoi tu, mo fata veaġana ġesi sebonai ġeiaġoto-ġoi. ¹⁹ Au na mai guruġa akiraġirini tauri tu kara? Au akirani, kwaivakuku ġevarevare-vinirini dagarari tu ma aniri atoni ba? O kwaivakuku tu dagara korikorina atoni ba? ²⁰ Asiġi. Au tu iniġesi akirani: Barau asi ribari beseri ginitaġo dagarari ġevinini tu, iauka rakavari ġevarevare-vinirini, a dia Barau ġevarevare-viniani. Moġesi nai au tu asi auranai, ġomi iauka rakavari ġesi sebonai boġono iaġo. ²¹ Gomi asiġina ġinavaġi Barau ġena kapusi e iauka rakavari ġeri kapusi boġo ġabi-vegogorini, benamo Barau ġena kapusi ai boġo niuni ema iauka rakavari ġeri kapusi ai maki boġo niuni. Asiġina. Gomi asiġina ġinavaġi Barau ġena teibolo boġo ġaniġanini e vaġa-sebo iauka rakavari ġeri teibolo maki boġo ġaniġanini. ²² Ġita tu maiġesi sivei, be Barau sivaġa-uraia tatoni, ei? Be ġita ġera kokore tu Barau ġena kokore evanaġiato ba?

Vanaġivanaġi Barau bisini vaġa-raġea

²³ Dagara mabarari tu asi taravaturi, senaġi dia dagara mabarari ġerina namo bita doġarini. Dagara mabarari tu asi taravaturi, senaġi dia dagara mabarari ġerina vevaġa-kava bita doġarini. ²⁴ Tarima ta tauġena ġereġana ġena namo moġo asi bene vetaua, senaġi tarima tari ġeri namo beġene ġabia uranai bene ġauvei e bene tanu.

²⁵ Bureġa ġevoivoi-iaġirini gabunai bureġa ġetorerini, moġeri tu boġono ġaniri, mo tu asi taravaturi. Asi boġono vedanaġi-rakaorakao, nuġami boġo tore-metorini garina. ²⁶ Korana, Buka Veaġai ekirani kavana, “Tanobara tu Barau ġena, ema tanobara nuġanai ġetanuni dagarari mabarari maki Barau ġena.”

²⁷ Bema Iesu asi evaġa-moġoniani tarimana na ta beġori-iaġomuni ġena numai ġaniġani, benamo ġoi bourani noiaġo botoni nai, kara ġoiramu ai etore-taririni tu bono ġaniri moġo. Asi bono vedanaġi, nuġamu botore-metoani garina. ²⁸ Senaġi bema tarima ta na bekiramuni, bekirani, “Mai tu kwaivakuku ġevarevare-viniato bureġana,” betoni, moġa vauro asi bono ġania. Korana mo bekira-varamu tarimana uranai e nuġana bevekwaragġini garina. ²⁹ Au na nuġa mainai akiraġirini tu, dia ġoi nuġamu akiraġiani, senaġi mo bekira-varamuni tarimana nuġana akiraġiani.

Betaġu ta ekirani: Kara dainai au, maġuri fakanai e namonai atanuni tarimagu, tarima ta na nuġanai au bekota-viniguni. ³⁰ Bema au na Barau atanikiu-viniani vau aġaniġanini, kara dainai Barau batanikiuani ġaniġanina aġaniani nai tu, guruġa rakavari ġegu ai ekiraġini?

³¹ Moġesi naima, ġoġaniġanini o ġoniuniuni o kara ġoveiani nai, dagara mabarari ai Barau boġono vaġa-raġea. ³² Tarima ta asi boġono vaġa-vedaġa-raġea. Iuda tarimana o irau bese tarimana o Barau ġena ekalesia asi boġono vaġa-daġa-raġeri, beġe ketoni garina. ³³ Au maki avededegwani, tarimarima mabarari nuġari navaġa-namori ġana. A dia au tauġegu ġegu namo avetauani, senaġi tarima vovoka ġeri namo avetaurini, Barau na bene vaġa-maġuriri ġana.

11

¹ Au ġegu maġuri boġono tovtovoa, korana au Keriso ġena maġuri atovotovoani bene.

Deba kumuġauna veiġana

² Au na ġomi tu avaġa-raġemini, korana dagara mabarari ai au ġotuġamaġiguni, ema vevaġa-riba guruġari aġabirito, ġemi avaġa-riba-iaġirito, moġeri ġokorana-iaġirini. ³ Senaġi au aurani toma ġomi boġono riba, tau mabarari ġeri deba tu Keriso, ema vavine ġeri deba tu tau; ema Keriso ġena deba tu Barau. ⁴ A tau mabarari debari beġe kumu-ġaurini vauro, beġe ġauġauni o beġe perovetani nai tu, ġeri deba tauna Keriso asi beġe gubakauani. ⁵ Ema vavine mabarari debari asi kumuġau beġe ġauġauni o beġe perovetani nai tu, ġeri deba, (mo tu ġia ġaraġori), asi beġe mataurairini. Korana moġa tu noġa debari ġerarorini kavana. ⁶ Bema vavine ta debana asi ekumu-ġauani nai tu, debana ġwina beġene fakosi-vaġiri, (mata-boraġa vavineri kavana). Ma bema vavine ta ġwina fakosi-vaġina o raro-vaġina bemaikaiani nai tu, debana bene kumu-ġaua.

⁷ A tau tu debana asi bene kumu-ġaua, korana ġia tu Barau ġitaġitana kavana, ema ġia na tu Barau marevana baregona evaġa-foforiani. A vavine tu tau marevana. ⁸ Korana dia tau o Adamu tu vavine ġenana eiaġomato, senaġi vavine o Eva tu tau ġenana eiaġomato. ⁹ Ema Barau na tau eveiato tu dia vavine ġena, senaġi vavine ġia tu tau ġena eveiato. ¹⁰ Moġesi naima vavine na debari beġene kumu-ġauri, korana mo vetoġa na ġia bevaġa-foforiani, ġia tu ma ġeri maoro Barau ġena ġauvei beġe veiani, ema aneru na beġene ġita-vetoġari ġana. ¹¹ Senaġi Vereġauka ġena maġuri dabaranai tau tu dia ġereġari moġo ġetanuni, ma vavine maki dia ġereġari moġo ġetanuni. Asiġina. Vavine tu tau ġesi beġe sebonani, ma tau tu vavine ġesi beġe sebonani. ¹² Korana tu vavine tau ġenana eiaġomato kavana, tau maki vavine ġerina ġeġorani. Senaġi dagara mabarari tu Barau ġenana ġeiaġomani.

¹³ Ġomi tauġemi na ġotuġamaġi-ginikaua. Vavine ta debana asi kumuġauna neganai, Barau ġenai beġuriġurini tu namo ba? ¹⁴ Mai tanobara mabarana

nuĝanai tau e vavine vetoĝara marevari na evaĝa-foforiani, tau ta ĝwina bevaĝa-gara maukaiani tu maiaka veiĝana beveiani tauĝena ĝenai. ¹⁵ Senaĝi bema vavine ĝwina bevaĝa-gara maukaiani nai, mo tu ĝia marevana bevaĝa-baregoani. Korana Barau na vavine ĝwina eviniato tu debana bene kumu-ĝaua ĝana. ¹⁶ Bema tarima ta beurani, mai guruĝa neĝarea betoni nai, au tu asi ĝegu guruĝa ta maia. Senaĝi ĝegu guruĝa sebona tu maiĝa: Ĝai ĝemai ema Barau ĝena ekalesia mabarabarari nuĝari ai veiĝa boruna ta tu asiĝina maia.

Vereĝauka ĝena anibou

¹⁷ Mai tu veiĝa tari ĝomi na boĝono korana-iaĝiri veiĝari ma nakiravarami. Senaĝi au na ĝomi tu asi avaĝa-raĝemini, ĝomi ĝemi raka-vegogo nuĝari ai tu vevaĝa-rakava tu barego ĝoveiani, a namo ta tu asi ĝovaĝa-ĝoraiani. ¹⁸ Tovotovonai tu iniĝesi nakirami. Au aseĝaĝini, ĝomi ĝemi ekalesia raka-vegogori nuĝari ai tu dia nuĝa sebonai ĝoĝabini, a ĝomi tu ĝovevare-kirakirani, benamo tauĝemi ĝoveĝare-veĝareni. Au na mai guruĝa maiĝa tu kota avaĝa-moĝoniani. ¹⁹ Aba, ĝomi vefakami ai vevare-kirakira tu bene vetore veĝata, be Barau na deidei evaĝa-moĝonimito tarimami tu boĝono fofori.

²⁰ Ĝomi ĝoraka-vegogoni nai tu, dia Vereĝauka ĝena lavi ĝaniĝanina dokona o anibou ĝoĝani-vegogoani. Asiĝina. ²¹ Ĝomi ĝoĝaniĝanini nai, dei eguineni, dei egabini ĝotoni, ĝoveraĝa-veraĝaiani, a karomi asi ĝovaĝa-nogarini. Ta tu vito etanuni, ma ta tu eniu-babobaboni. ²² Ĝomi tu asi ĝemi numa, be ĝemi numai asi boĝo ĝanini e boĝo niuni ĝotoni, ei? Ma Barau ĝena rubu tu dagara misina ĝotoni, ĝoĝita-ĝuiragiiani, ema asi ĝeri-ĝari tarimari ĝovaĝa-maiakarini, ei? Au ĝomi ĝemi ai tu kara nakiraĝia, navaĝa-raĝemi ba? Asiĝina ĝinavaĝi, au na ĝomi tu asi bavaĝa-raĝemini.

²³ Ĝomi mai avinimini guruĝana maiĝa tu Vereĝauka ĝenana aĝabiato guruĝana: Iesu Vereĝauka ĝerevaiato boĝinai beredi eĝabi-vaisiato, ²⁴ benamo Barau evaĝa-namoato murinai, etavi-kiraiato, benamo ekirato, “Ĝoĝabia, ĝoĝania, mai tu au tauĝanigu, ĝomi urami ai ginitaĝo dagananai eiaĝoto. Mai veiĝa boĝono veia-ĝoi, au tuĝamaĝi-iaĝigu ĝana.” ²⁵ Mo lavi ĝaniĝanina o anibou murinai, Iesu na beredi eveiato ilailanai kapusi ma eĝabi-vaisiato, benamo ekirato, “Mai kapusi tu Barau ĝena Ginitaĝo Variĝuna, au raragu na bevaĝa-moĝoniani. Mai kapusi ai boĝo niuani nai, au tuĝamaĝi-iaĝigu ĝana boĝono niu.”

²⁶ Korana mai beredi boĝo ĝaniani e mai kapusi ai vine nanuna boĝo niuani nai tu, vanaĝivanaĝi Vereĝauka ĝena mase boĝo vari-fiuidi mo, ĝia ma beĝenoĝoini. ²⁷ Moĝesina naima deikara na Vereĝauka asi begubakauani vau, mai beredi beĝaniani e Vereĝauka ĝena kapusi ai beniuni nai, mo tarima na Vereĝauka tauĝanina ema Vereĝauka rarana ĝenai vei-rakava beveini. ²⁸ Tarima ta ĝia nuĝana bene ragaĝi-guinea vauro, mo beredi bene ĝania, ema mo kapusi vine nanuna bene niua. ²⁹ Korana deikara na Vereĝauka asi begubakauani vau beĝanini ema beniuni nai, mo beredi beĝaniani e mo kapusi ai vine nanuna beniuani nuĝanai tu, ĝia tauĝena moĝo bevekota-vinini e rakava metona ĝenai betore-kauani. Korana ĝia na Iesu tauĝanina tu asi etuĝamaĝi-doĝariani. ³⁰ Moĝesi naima ĝomi fakami ai ĝutuma tu tauĝaniami ĝemoirani e ĝokeveni, kotari maki varau ĝemaseto. ³¹ A bema ĝita tauĝera nuĝara bita vetau-guinerini nai tu, Barau na ĝita asi bekota-vinirani. ³² Senaĝi Vereĝauka na ĝita ĝera kerere bekiraĝirini nai tu, ĝia na bevaĝa-matakanirani. Vereĝauka ĝita moĝesina beveirani

tarimara tu, tanobara maḡurinai ḡetanuni tarimari ḡesi asi bene vaḡa-rakava sebonara ḡana.

³³ Moḡesi naima, tarikakagu, anibou uranai boḡo raka-vegogoni nai, asi boḡono veiḡari-veiḡari, karomi tari maki boḡono vaḡa-nogari. ³⁴ Bema ta bevitoani nai tu, ḡena numai bene ḡaniḡani. Asi namo ḡemi raka-vegogo na tu ḡomi kota-vinimi dabarana maki bevaḡa-ḡoraiani. Guruḡa kotari tu roḡo bana iaḡosi vauro, ma bana kira-varami.

12

Iauka Veaḡa ḡena varevare

¹ Tarikakagu mabarami, toma tu aurani, Iauka Veaḡa na ḡomi tata evinimini varevareri nakira-varami. Korana au aurani maiḡeri varevare ḡomi na boḡono ribari. ² Ḡomi ma ribami, Barau roḡosi roḡo boḡoro ribaia neganai, dagara kotari na asi ḡeguruḡani babarauri ḡeri ai ḡeḡori-iaḡomito-ḡoi e ḡeḡori-taḡuitaḡuimito-ḡoi. ³ Moḡesi naima avaḡa-ribamini, Barau Iaukana na eḡori-kauani tarimana tu asi bekirani, “Iesu iatanai rakava barana bene tanu.” Ema tarima ta maki maiḡesi asi bekira-kavani, “Iesu tu Vereḡauka,” senaḡi Iauka Veaḡa na beboroḡiani tarimana tu moḡa.

⁴ Iauka ḡena varevare tu irauirauri, senaḡi Iauka sebona moḡo ḡenana ḡeiaḡomani. ⁵ Vetuḡunaḡi-iaḡovini dabarari tu irauirau, senaḡi Vereḡauka tu sebona moḡo ḡenana ḡeiaḡomani. ⁶ Ḡauvei veiveiri seḡukari maki irauirau, senaḡi Barau tu sebona na moḡo ḡena tarimarima mabarari nuḡari ai evaḡa-ḡorarini. ⁷ Iauka Veaḡa tu tarima tata ḡeri ai efoforini, korana ekalesia mabarana vevaḡa-kava beḡene doḡari uranai. ⁸ Tarima ta tu Iauka Veaḡa na guruḡa iaunegari eviniani, ma tarima ta tu mo Iauka Veaḡa sebona na Barau ḡena guruḡa tauna korikori evaḡa-ribaiani. ⁹ Ma mo Iauka Veaḡa sebona na tarima ta tu veḡabidadama eviniani, ma mo Iauka sebona na tarima ta tu keve tarimari vaḡa-namori varevarena o seḡukana eviniani. ¹⁰ Ma tarima ta tu nuḡa-farevaḡi veiḡari boruri bene veiri varevarena o seḡukana eviniani, ma tarima ta tu bene peroveta ḡana seḡuka eviniani, ma tarima ta tu Barau Iaukana o iauka rakavari boruri bene ribari varevarena o ribana eviniani, ma tarima ta tu garo irauirauri ai bene guruḡa varevarena o ribana eviniani, ema tarima ta tu garo irauirauri ai beḡe guruḡani nai, guruḡa aniri bene vaḡa-vanaḡiri varevarena o ribana eviniani. ¹¹ Maiḡeri mabarari tu Iauka Veaḡa sebona kwariḡutu moḡo ḡena ḡauvei. Ema mai Iauka Veaḡa na ḡena ura ilailanai varevare tarima tata evinirini.

Tauḡani tu sebona, ma legana ḡutuma gorogoro

¹² Tarima tauḡanina tu sebona moḡo, senaḡi legana tu ḡutuma gorogoro; ma mo tauḡani legana tu asisebo, senaḡi ḡia mabarari na tu tauḡani sebona kwariḡutu ai moḡo ḡeiaḡoto. Keriso maki moḡesina. ¹³ Ḡita kotari tu Iuda tarimara e tari tu irau bese tarimara, kotari tu tuḡu-rakaorakao tarimara e tari tu fakai tatanuni tarimara, senaḡi ḡita mabarara tu Iauka Veaḡa sebona na ebatisorato, benamo tauḡani sebonai taiḡoto. Ema Barau na ḡita mabarara ḡerai Iauka Veaḡa sebona evinirato, ḡia na bene vaḡa-vonura ḡana.

¹⁴ Tauḡani maki dia legana sebona na moḡo eveiato, senaḡi lega ḡutuma gorogoro na. ¹⁵ Bema kwaku bere kira, “Au tu dia ḡima, be au tu dia tauḡani legana ta.” Asiḡina, ḡia tu roḡo tauḡani legana ta veḡata. ¹⁶ Ma seḡa ma bere kira, “Au tu dia mata, be au tu dia tauḡani legana ta.” Asiḡina, ḡia tu tauḡani legana ta veḡata. ¹⁷ Bema tauḡani mabarana tu bere mata moḡo nai

tu, kamasi vau bere seḡaḡi. Ma bema tauḡani mabarana bere seḡa moḡo nai, dagara bonari tu kamasi vau bere noḡori. ¹⁸ Senaḡi Barau na lega tata tauḡani ai etorerito. Barau na ḡena ura gaburi tatai etorerito. ¹⁹ Bema tavi sebona moḡo tauḡani ai bere iaḡo nai tu, tauḡani mabarana tu kamasi? ²⁰ Senaḡi tauḡani moḡesina tu asiḡina. Tauḡani legana tu ḡutuma, senaḡi tauḡani tu sebona moḡo.

²¹ Moḡesi naima mata na ḡima maiḡesi asi bekiraiani, “Au na ḡoi asi aura-vinimuni,” o deba na kwaku asi bekiraiani, “Au na ḡoi asi aura-vinimuni.”

²² Ma tavi ta reke ai bita ḡitaiani tu, mo tauḡani legari tari taḡitarini asi kokoreri tatoni, senaḡi bema moḡeri lega asiḡina nai tu, tauḡani asi bere ḡauveiginikau. ²³ Ema tauḡani legari tari tatuḡamaḡi-keirini, takirani, moḡeri lega gubakauri tu kei tatoni, senaḡi moḡeri ḡeri ai ḡita ḡera vegubakau tu barego tatoreani. Ma tauḡani legari kotari ḡitaḡitari tu asi marevari, senaḡi moḡeri ḡita na tu nuḡara mabarari ḡesi tanari-ginikaurini. ²⁴ Ma tauḡani legari kotari ma marevari dagarari tu asi tatuḡamaḡi-baregorini. Senaḡi Barau na tu tauḡani legari irauirauri mabarari etore-sebonarito, benamo ḡia na asi ḡegubakaurini legari tu vegubakau barego iatari ai etore-kauato.

²⁵ Barau na moḡesi eveiato korana tauḡani legari kotari moḡo asi bisini vaḡa-namori ḡana. Senaḡi tauḡani legari mabarari bisini ḡitaḡau-ilailari ḡana. ²⁶ Bema lega sebona ta bemidigu-midiguni nai, lega mabarari ḡia ḡesi beḡe midigumidigu sebonani. Ema lega ta beḡe matauraiani nai tu, lega mabarari mo lega ḡesi beḡe iaku-vegogoni.

²⁷ Ḡomi tata manigemi tu Keriso tauḡanina legari tata ḡia tauḡanina nuḡanai. Ma ḡomi mabarami tu Keriso tauḡanina sebonai ḡoiḡoto.

²⁸ Benamo ekalesia nuḡanai Barau na mabarari ḡeri ḡauvei tata evinirito. Eto-re-guinerito tarimari tu apostolo tarimari, ḡia muriri ai vaḡa-ruaruana tu peroveta tarimari etorerito, ma ḡia muriri ai vaḡa-toitoina tu vevaḡa-riba tarimari etorerito. Ma muriri ai tu nuḡa-farevaḡi veiḡari beḡene vei tarimari, ma muriri ai tu keve tarimari beḡene vaḡa-namori varevarena o seḡukana ḡeḡabiato tarimari, e beḡene vevaḡa-kava tarimari, e ḡauvei tari beḡene ḡori-kauri tarimari, ema garo irauirau ai beḡene guruḡa tarimari. ²⁹ Tarimarima mabarari tu apostolo tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu peroveta tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu vevaḡa-riba tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu nuḡa-farevaḡi veiḡari ḡeveirini tarimari moḡo ba? ³⁰ Tarimarima mabarari keve tarimari ḡevaḡa-namorini varevarena o seḡukana ḡeḡabiato tarimari ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani guruḡari tauri ḡekiraḡi-foforirini tarimari ba? ³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

²⁹ Tarimarima mabarari tu apostolo tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu peroveta tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu vevaḡa-riba tarimari moḡo ba? Tarimarima mabarari tu nuḡa-farevaḡi veiḡari ḡeveirini tarimari moḡo ba? ³⁰ Tarimarima mabarari keve tarimari ḡevaḡa-namorini varevarena o seḡukana ḡeḡabiato tarimari ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani guruḡari tauri ḡekiraḡi-foforirini tarimari ba? ³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³⁰ Tarimarima mabarari keve tarimari ḡevaḡa-namorini varevarena o seḡukana ḡeḡabiato tarimari ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani ba? Tarimarima mabarari garo irauirau ai ḡeguruḡani guruḡari tauri ḡekiraḡi-foforirini tarimari ba? ³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

³¹ Varevare baregona korikori boḡono ura-dikadika-iaḡia.

13

¹ Bema au tarimarima ḡeri garo irauirauri ai bara guruḡa ema aneru garori ai maki bara guruḡa, senaḡi au asi ḡegu veuravini, au ḡegu guruḡa tu auri ḡekwariani o funu ruarua ḡevaḡa-vesekerini gururi ḡeraḡeni kavana. ² Bema peroveta varevarena o seḡukana ḡegu ai bere tanu, ema riba mabarari e vekuretoḡa dagarari mabarari bara ribari. Ema ḡegu veḡabidadama barego bere tanu, be ḡoro baregori maki bara vaḡa-veraḡa-raḡeri, ma gabu boruri ai ma beḡerea ruḡa. Senaḡi au asi ḡegu veuravini nai, au tu asi ḡegu namo ta. ³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

² Bema peroveta varevarena o seḡukana ḡegu ai bere tanu, ema riba mabarari e vekuretoḡa dagarari mabarari bara ribari. Ema ḡegu veḡabidadama barego bere tanu, be ḡoro baregori maki bara vaḡa-veraḡa-raḡeri, ma gabu boruri ai ma beḡerea ruḡa. Senaḡi au asi ḡegu veuravini nai, au tu asi ḡegu namo ta. ³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

³ Ema ḡegu farefare mabarari asi ḡeri-ḡari tarimari

bara viniri, e tauġanigu tarimarima ġimari ai bara tore-kaua, benamo beġere gabua, senaġi au asi ġegu veuravini nai, au na dagara namona ta asi bara doġaria.

⁴ Ma ġena veuravini tarimana tu evevaġa-gwaġiġini. Veuravini tu vevetuġaġwa e vevaġa-kava na evonuto. Veuravini nuġanai mama asi etanuni. Veuravini nuġanai veiavi e vekiraġi-varaġevaraġe asi etanuni. ⁵ Veuravini na tarimarima vaġa-rakavari veiġari asi eveirini, tauġena ġena namo moġo asi evetauani, asi ebaru-ġariġarini, ta ġena rakava asi etuġamaġi-taġorini. ⁶ Vei-rakava asi eiaku-iaġirini, senaġi Barau ġena guruġa ema maġuri moġoniri moġo eiaku-iaġirini. ⁷ Veuravini tu ma manauna ġesi dagara mabarari nuġari ai eruġa-tarini, dagara mabarari nuġari ai Barau tu bevaġa-moġoniani, ema ġena vetuġamaġikau maki Barau ġenai roġo betoreani, meto mabarari ai bekokoreni.

⁸ Veuravini tu asi veġata ekorini, beruġa-taġo vanaġi-vanaġini. Peroveta guruġari mabarari neġi beġea korini, garo irauirau mabarari maki beġea magoni, riba mabarari beġea korini. ⁹ Korana ġita ġera riba tu koturi moġo e ġera peroveta maki koturi koturi moġo. ¹⁰ Senaġi mo dagara namo vedaureana beiaġomani nai, mo kotuna moġo namo taribarito dagarari tu beġe rekwa-rekwani. ¹¹ Au roġo mero misigu ai tu, mero misiri ġeri guruġa na aiaġoto-ġoi, mero misiri ġeri tuġamaġi na aiaġoto-ġoi, ema mero misiri ġeri tuġamaġi na atuġamaġito-ġoi. Senaġi au ama tau-doġadoġato nai tu, mero misimisiri ġeri tuġamaġi mabarari atore-veġitarito. ¹² Toma Barau ġena dagara tu veġia ai noġa taġita-vaguna vagunarini. A Barau ġoirana ema ġita ġoirara bita veġita-veġita karakarani, monai vauro Barau ġena dagara vetoġari korikoriri bita ġita-ginikaurini. Toma au na tu koturi moġo aribarini. Senaġi mo garo ai vau bariba-ginikaurini, au Barau na eribaginikauguto kavana. ¹³ Mai dagara toitoi tu beġe tanu-vanaġi vanaġini: Veġabidadama, vetuġamaġikau, ema veuravini. Senaġi mai dagara toitoi vekaravari ai tu veuravini moġo barego lelevaġi.

14

Iauka Veaġa ġena varevare dagarari tari ġauvei-iaġiri

¹ Veuravini maġurina boġono vetau-guinea! Ema Iauka Veaġa ġena varevare boġono uravini barego-iaġiri; a Iauka Veaġa ġena peroveta varevarena o seġukana tu boġono uravini barego-lelevaġia. ² Korana garo boruri ai eguruġani tarimana tu dia tarimarima evaġa-guruġaiani, senaġi ġia tu Barau moġo evaġa-guruġaiani. Moġoni, tarimarima na ġia kara bekiraġiani tu asi beġe tuġamaġi-doġariani, korana ġia tu Barau Iaukana na vekuretoġa dagarari ekiraġirini. ³ A eperovetani tarimana tu tarimarima evaġa-guruġarini. Ma ġia ġena peroveta guruġari na tu tarimarima evaġa-kokorerini, elaunaġirini, ema tarimarima nuġari evaġa-gwaġiġirini. ⁴ Garo boruri ai eguruġani tarimana tu tauġena ġena veġabidadama moġo evaġa-tubuani, a eperovetani tarimana na tu ekalesia mabarari ġeri veġabidadama evaġa-kokorerini.

⁵ Au ġegu ura tu ġomi mabarami garo boruri ai boġono guruġa. Senaġi au aura-baregoni ġomi tu Barau ġenana ġeiaġomani guruġari boġono peroveta-iaġiri. Korana Barau ġenana ġeiaġomani guruġari eperoveta-iaġirini tarimana na garo irauri ai eguruġani tarimana evanaġiani; senaġi garo irauri ai beguruġani tarimana beguruġani guruġari ma beġe vaġa-vanaġirini e beġe kiraġi-fakarini tu lorinai. Korana beġe vaġa-vanaġirini e beġe kiraġi-foforirini nai tu, ekalesia ġeri veġabidadamai kokore beġe ġabini.

⁶ Tarikakagu mabarami, bema au baiāgosini ġomi ġemi ai ġaronai tu, garo boruri ai basi vaġa-guruġamini, senaġi guruġa tauri tu asi bakiraġi-foforirini; monana au ġeguna namo ta boġo ġabiani ba? Asiġina! Moġoni, Barau na au evaġa-ribaguni guruġari ġomi ġemi ai bakiraġi-foforirini o riba bavanimini, o baperovetani, o Barau ġena guruġa ġemi ai havevaġa-riba iaġiani, monai vauro au ġeguna namo boġo ġoitaġoni. ⁷ Miusiki vaġa-ġereri dagarari boġono tuġamaġiri, ilailana ivirikou o hap (gita kavana). Bema gururi asi beġe raġe-ginikauni nai tu, kamasi tarima na kamara mari ġeġere-iaġiani bita seġaġi-leaiiani? Ġia tu mo ivirikou o hap gururi beġe raġe-ginikauni vauro, kamara mari ġeġere-iaġiani bita ribaiani. ⁸ Ema bema vetari kibina asi beġe fururu-ginikauni nai tu, ta na tuari uranai asi berovina-toreni. ⁹ Ġomi maki moġesina kavana, bema garo boruri ai boġo guruġani nai, tarimarima tu kamara dabarai ġomi na kara ġokiraġiani beġe tuġamaġi-doġariani? Ġomi ġemi guruġa mo tu tano korinai boġo kiraġirini noġa iavara boġo vaġa-guruġaiiani. ¹⁰ Mai tanobarai garo irauirau tu asisebo, ma ġia mabarari ma tauri moġo. ¹¹ Senaġi bema garo ta anina asi ribagu, moġa tauna tu, au tu dia mo garo borunai eguruġani tarimana ġena vanuġa tarimagu, ema ġia maki moġesina, ġia tu dia au ġegu vanuġa tarimana. ¹² Ġomi ġemi ai maki moġesina. Ġomi tu Iauka Veaġa ġena varevare ġouravini-barego iaġirini; ma toma tu ekalesia ġeri veġabidadama vaġa-kokorena varevarena ġabiġabina uranai boġono kokore, be mo varevare ai tu boġono tubu.

¹³ Moġesi naima, garo boruri ai eguruġani tarimana tu, ġauġau ai Barau bene noġia, be kara bekiraġirini guruġari maki bene vaġa-vanaġiri e bene kiraġi-foforiri. ¹⁴ Korana bema au garo boruri ai aguruġani tu, au iaukagu moġo eġuriġurini, a au ġegu tuġamaġi ai tu asi atuġamaġi-doġarini au tu kara akiraġirini. ¹⁵ Be kara toma aveiani? Au tu iaukagu ġenana bana ġauġau, ema batutuġamaġi-fakaiani garonai maki bana ġuriġuri. Au iaukagu ġenana bana mari, ema batutuġamaġi-fakaiani garonai maki bana mari. ¹⁶ Bema ġoi iaukamu na Barau mari ai ovaġa-raġeani nai tu, kamara dabarai mo garo asi ribana tarimana “Amen” betoni, ġoi Barau ovaġa-namoani nuġanai, ei? Ġia tu “Amen” asi bekiraġiani, korana ġia asi beribani ġoi kara okiraġiani. ¹⁷ Moġoni, ġoi na Barau tu otanikiu-ginikauani, senaġi mo sevimu tarimari ġeri veġabidadama tu asi ovaġa-kokorerini. ¹⁸ Au na Barau atanikiuani, korana au garo boruri ai tu aguruġa-iaġuni, ġomi mabarami avanaġimini. ¹⁹ Senaġi ekalesia ġuriġuri ġeraka-vegogoni nai, namona tu beġe tuġamaġi-fakaiani garonai guruġa imaima moġo bana kiraġiri, tarimarima tari bana vaġa-ribari. Moġesina tu namo, a garo boruri ai guruġa 10,000 bakiraġirini tu asi ġena namo ta.

²⁰ Tarikakagu mabarami, mero misimisiri ġeri tuġamaġi kavana asi boġono tuġamaġi. A vei-rakava ġeri reke ai tu mero raraka-rarakari ilailari ai boġono iaġo. Senaġi tuġamaġi-fakai tu tau-doġadoġa kavana boġono vei.

²¹ Buka Veaġa nuġanai tu maiġesi etoreato,

“Vereġauka ekirani,

“Tarima garori boruri na

ema gabu boru tarimari mururi na

au na maiġeri tarima bavaġa-guruġarini.

Senaġi moġesi maki asi veġata beġe seġaġi-viniguni.’ ”

²² Moġesi naima garo boruri ai ġeguruġani tu, Iesu asi ġevaġa-moġoniani tarimari moġo ġeri ai tu vetoġa ta, a dia Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari

ġeri vetoġa. Senaġi Barau ġena guruġa ġeperoveta-iaġirini tu, Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari moġo ġeri, a dia Iesu asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġeri. (Mai tu, garo boruri ai ġeguruġani tu, Iesu asi ġevaġa-moġoniani tarimari na vevaġa-kava ta asi beġe ġoitaġoani. Senaġi Barau ġena guruġa ġeperoveta-iaġirini tu, Iesu asi ġevaġa-moġoniani tarimari na vevaġa-kava beġe ġoitaġoani).

²³ Bema ekalesia mabarami gabu sebonai ġoraka-vegogoni, benamo mabarabarami garo boruri boġo guruġani, ma nuġanai tu ġomi fakami ai asi ribana tarimana ta o Iesu asi evaġa-moġoniani tarimana ta bema raka-toġani nai, bekirani, “Ġomi tu debami beġe rakava, boġo babo!” betoni. ²⁴ Senaġi bema mabarami boġo perovetani nuġanai, ġomi fakami ai Keriso asi evaġa-moġoniani tarimana ta o asi etuġamaġi-fakani tarimana ta bema raka-toġani nai tu, ġomi mabarami na Barau ġena guruġa ġoperoveta-iaġiani guruġari na mai tarima loruna begwanuani, benamo beribani, ġia tu vei-rakava tarimana, ema mabarami na boġo ġita-viriġiani. ²⁵ Mo tarima ġena tuġamaġi vekuretoġari mabarari boġo kiraġi-foforirini, benamo bevetui-tarini, Barau betoma-rakariġo viniani, bekirani, “Moġoni, Barau tu ġomi ġesi etanuni.”

Toma-rakariġo veiġari roroġotori

²⁶ Moġesina naima, tarikakagu, ġuriġuri boġo raka-vegogoni nai, ġomi mabarami tata ma ġemi ġauvei. Tari tu mari beġe ġabini, tari tu beġe vevaġa-ribani, tari tu garo boruri ai beġe guruġani, tari tu Barau ġena guruġa beġe vaġa-foforirini tarimari, tari garo boruri ai beġe guruġani guruġari beġe vaġa-vanaġirini e beġe kiraġi-foforirini. Dagara mabarari tu ekalesia ġeri veġabidadama vaġa-tubuna ġana moġo boġono veiri. ²⁷ Bema tarima ta garo boruri ai eguruġani nai, tarima ruarua o toitoi ma beġene guruġa. Namona tu tarima toitoi na beġene guruġa-karua, senaġi tauri toitoi vaġa-sebo asi beġene guruġa. Ta bene guruġa-ġosi murinaġi vauro ta ma bene guruġa, ma ta maia. Benamo garo boruri ai beġe guruġa-ġosini murinaġi tu, ekalesia ta na moġesi guruġa bene vaġa-vanaġiri, bene kiraġi-foforiri. ²⁸ Senaġi bema vaġa-vanaġi tarimana ta asiġina nai tu, mo garo boruri ai eguruġani tarimana tu rubu nuġanai asi bene guruġa. Ġereġana tauġena vau bene guruġa-vevini, ema Barau bene vaġa-guruġaia. ²⁹ Barau ġena guruġa ġeperoveta-iaġirini tarimari ruarua o toitoi beġene peroveta, ma kotari na tu moġeri guruġa beġene vetau-ġinikauri. ³⁰ Bema Barau ġena guruġai etanu-tarini tarimana ġenai efoforini, bene kiraġi-foforia ġana nai, eguruġa-ġineni tarimana ġena guruġa tu bene vaġa-maġoa. ³¹ Namona tu ġomi seboni seboni boġono peroveta, be kara ġokiraġiani mabarari beġene riba ema mabarari beġene launaġiri. ³² Barau ġenana peroveta guruġari edoġaririni tarimana tu, moġeri guruġa ġena urai vau bekiraiġirini. ³³ Barau tu dia vei-veġonu veġonu evaġa-ġoraiani Barauna, senaġi ġia na tu maino evaġa-ġoraiani Barauna.

Ekalesia doġorori mabarari ġeveini kavana, ³⁴ ġomi ġemi vavine maki ekalesia vegogori ai asi beġene guruġa, korana ġia tu asi ġeri maoro ġia beġe guruġani. Senaġi ġia tu Mose ġena taravatu na ekiraġiani ilailanaġi beġene tanu tau gabureri ai. ³⁵ Bema dagara tari ġeribari beġe toni nai tu, ġaraġori numai vauro beġene danaġiri. Korana vavine ekalesia vegogori ai beġe guruġani tu ma maiakana. ³⁶ Ġomi na mai guruġa asi ġoġabi-raġeani? Barau ġena guruġa tu ġomi ġemina erefoto ba? Ba Barau ġena guruġa na tu ġomi moġo ema ġoitaġomito, ei?

³⁷ Bema tarima ta tauḡena evetuḡamaḡini ḡia tu peroveta ema ḡia tu Iauka Veāḡa na evonuvonu-raḡeto etoni tarimana tu, ḡomi mai atorevinimini guruḡari bene ḡabi-raḡeri, bene kira, mai tu moḡoni Vereḡauka ḡena taravatu guruḡari. ³⁸ Bema tarima ta maiḡeri guruḡa betuḡamaḡi-fitoḡarini, Barau na ḡia maki betuḡamaḡi-fitoḡaiani.

³⁹ Moḡesi naima, tarikakagu, peroveta uradikadikana tu boḡono vei, ma garo boruri ai guruḡa-iaḡiri ai tu asi boḡono vekiraḡoi. ⁴⁰ Senaḡi dagara mabarari boḡono ḡauvei-iaḡi ginikauri, ema dabara korikoriri ai boḡono veiri.

15

Iesu ḡena variḡisi-ḡenoḡoi

¹ Tarikakagu mabarami, au aurani, mo Vari Namona, ḡomi ḡemi aḡobata-iaḡiato moḡa, ḡemi tuḡamaḡi ai ma navaḡa-variḡu ḡenoḡoia. Mai Vari Namona ḡomi na tu ḡoḡabi-raḡeato, ema ḡomi tu mai Vari Namonai ḡoruḡa-gwaḡiḡini. ² Bema au na mo aḡobata-vinimito guruḡana moḡa roḡo boḡo ḡabi-gwaḡiḡiani nai, ḡomi tu mo Vari Namona ḡenana Barau na bevaḡa-maḡurimini. A bema asiḡina nai tu, ḡomi na ḡovaḡa-moḡoni-kavaiato.

³ Vereḡauka ḡenana au na kara adoḡariato guruḡana tu, ḡomi ma akiravaramito. Mo guruḡa moḡa tu guruḡa giniguinena e guruḡa baregona. Mo guruḡa tu Buka Veāḡai ḡetoreato guruḡana ilailanai, ekirani: Keriso ḡita ḡera rakava bene ḡabi-vaḡiri uranai emaseto; ⁴ ma ḡeguriato, ma ḡaro vaḡa-toitoinai mase na ma evariḡisi-ḡenoḡoito, Buka Veāḡai ḡetoreato ilailanai. ⁵ Benamo Petero ḡenai evevaḡa-foforito, ma murinai tu ḡena mero gabanana ruarua (12) ḡeri ai maki. ⁶ Moḡa murinai tu veḡabi-dadama nuḡanai tarikaka mabarari sinau imaima (500) ḡevegogoto nuḡanai ḡeri ai efoforito; tari varau ḡemaseto, a ḡutuma tu roḡo maḡuri. ⁷ Ma murinai tu Iakobo (o Iames) ḡenai efoforito, ma murinai tu apostolo mabarari ḡeri ai maki.

⁸ Ma magona korikorinai tu, au, noḡa moḡo amaḡuri-rakavato tarimagu, ḡegu ai ema foforito. ⁹ Korana au tu apostolo mabarari ḡeri dokona korikori tarimagu, ma au tu asi ḡegu namo ta moḡo, tarimarima na au apostolo tarimagu ai beḡe kiraḡiguni. Korana au na Barau ḡena ekalesia avaḡa-midigu midigurito-ḡoi, e alai-lausilausirito-ḡoi. ¹⁰ Senaḡi Barau ḡena namo e varevare-barai, au tu mai ḡegu apostolo tarimagu ai ama iaḡoto. Ema Barau ḡena namo e varevare-bara au ḡegu ai tu asi etore-kavaiato. Moḡoni, au na ḡauvei tu barego lelevaḡi aveiato, a apostolo kotari tu asiḡina. Senaḡi mo tu dia au tauḡegu ḡegu kokore ai moḡeri ḡauvei aveirito. Asiḡina. Mo tu Barau ḡena namo e varevare-barai kokore eviniguto, benamo mo ḡauvei aveirito. ¹¹ Moḡesina naima au aḡobatato o apostolo tari ḡeḡobatato, asi ḡena irau ta, korana vari tu sebona moḡo ḡaḡobata-iaḡiato, ma ḡomi na maki mo vari sebona, moḡa moḡo ḡovaḡa-moḡoniato.

Ḡita ḡera variḡisi-ḡenoḡoi

¹² Senaḡi bema Keriso ḡaḡobata-iaḡiani nai, ḡakirani, Keriso tu Barau na mase na ma evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato ḡatoni, kamasi nai ḡomi fakami ai ḡomi kotari tu ḡokirani, mase tarimari tu asi ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini? ¹³ Bema mase na variḡisi-ḡenoḡoi tu asiḡi, moḡa tauna tu, Keriso mase na tu asi ma evariḡisi-ḡenoḡoito. ¹⁴ Ema bema Keriso mase na asi evariḡisi-ḡenoḡoito, moḡa anina, ḡai ḡema ḡobata tu asi tauri, ema ḡomi ḡemi veḡabidadama maki asi tauri. ¹⁵ Moḡesi tu ḡai beḡere ribama, Barau na asi eveiato dagarana ḡai na tu ḡakiraḡi-moḡoni moḡoni-kavaiani, ḡaḡofaḡofani.

Korana ġai na Barau varina ġafiuani, ġakirani, Barau na Keriso mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato ġatoni nuġanai, Barau na Keriso mase na tu asi evaġa-variġisi ġenoġoiato. Ma guruġa moġonina tu, mase tarimari mase na tu asi ma ġevariġisi-ġenoġoini. ¹⁶ Aba, bema mase tarimari mase na asi ma ġevariġisi-ġenoġoini, moġa anina tu Barau na Keriso tu mase na asi ma evaġa-variġisi ġenoġoiato. ¹⁷ Ema bema Barau na Keriso mase na tu asi ma evaġa-variġisi ġenoġoiato, ġomi ġemi veġabidadama tu asi aniri e ġomi tu roġo rakava nuġanai ġotanuni. ¹⁸ Ema mo deikara Keriso ġevaġa-moġoniato tarimari ġemaseto tu, rakava voina beġe ġabiani. ¹⁹ Ma bema mai tamaġuri-taġoni maġurina ġena namo moġo uranai Keriso ġenai tavetuġamaġikauni nai tu, tarimarima mabarabarari vefakari ai ġita kika vetuġara tu barego lelevaġi.

²⁰ Senaġi Keriso tu moġoni mase na evariġisi-ġenoġoiato, ema ġia tu ġemaseto tarimari mabarari fakari ai ġia tu evariġisi-ġenoġoiato guineto, ilailana ġau ġwaġwari ġeġora-guineni kavana. ²¹ Mase tu tarima sebona, Adamu, ġenana evesinato. Moġa ilailanai variġisi-ġenoġoiato maki tarima sebona, Keriso, ġenana evesinani. ²² Vaġa-ilailana, tarimarima mabarabarari tu Adamu ġenana ġeiaġomani, moġa lorinai beġe maseni veġata; senaġi Iesu Keriso ġesi beġe sebonani neganai, Barau na ma bevaġa-maġuri ġenoġoirini. ²³ Senaġi ġita mabarara tata ġera ġaro korikori loriri ai bita variġisi-ġenoġoini: Ġiniguine tu Keriso, ġia tu evariġisi-ġenoġoiato guineto. Ma ġia ma beiaġomani ġaronai tu, ġia ġena tarimarima mabarari ma beġe variġisi-ġenoġoini. ²⁴ Maġa murinai Keriso na Barau ġevetari-viniani iaukari ġeri veġitaġau e maoro ema seġuka mabarari asi ġeri kokore ai bevaġa-iaġorini e bevaġa-rakavarini, benamo Barau ġena Basileia o veġitaġau seġukana Tamana Barau ġimanai betore-kauani. Benamo tanobara dokona beiaġomani. ²⁵ Korana Keriso tu roġo bevereni, ġena veġitaġau tu betanuni roġo, beiaġoni mo, ġia ġevetari-viniani iaukari e tarimari mabarari ġia kwakuna fanafana gaburenai befana-taririni. ²⁶ Keriso na evetari-viniani dagarana ta, magona korikori ai vauro bevaġa-keto-moġovaġiani, tu mase. ²⁷ Korana Buka Veaġai tu iniġesi ekirani, “Barau na dagara mabarari ġia kwakuna gaburenai etorerito, mai tu ġena veġitaġau gaburenai etorerito.” Senaġi ekirato, “dagara mabarari ġia kwakuna gaburenai etorerito,” etato nai, Barau tu asi eiavi-kauato, korana tu Barau na dagara mabarari Keriso kwakuna gaburenai etore-toġarito. ²⁸ Dagara mabarari Keriso ġena veġitaġau gaburenai Barau na betorerini, moġa murinai tu Barau Natuna tauġena maia Barau ġena veġitaġau gaburenai bevetore-toġani. Moġo tauna tu, Barau na dagara mabarabarari bedebbarini.

²⁹ Bema variġisi-ġenoġoiato asiġina, mai tarima kotari ġemase-guineto tarimari urari ai babatiso ġeġabini tu kamasi beġe veini, ei? Ġia tu kara dainai ġemase-guineto tarimari urari ai babatiso ġeġabini? Betaġu ġia na variġisi-ġenoġoiato ġevaġa-moġoniani nai, mo veġa ġeveiani. ³⁰ Ema ġai maki, kara dainai tu hora mabarari ai dori moġo ġevaġi-masemani senaġi roġo ġaġiġiraġeni, bema variġisi-ġenoġoiato asiġina nai tu? ³¹ Tarikakagu mabarami, moġoni, ġaro vanaġivanāġi au ġegu mase ġekiraġiani. Senaġi maġa maki moġoni, ġomi na Iesu ġoġabi-raġeato nai, ġera Vereġauka Keriso Iesu ġoiranai au tu averere-baregoni. ³² Bema au vaġa-ilailana mai tarimarima ġeri tuġamaġi babobabori noġa moġo Efeso ai boġa bairi rakavari kavana bara vaġa-vevaġiri, au tu kara dagara namona ġegu ai bere ġora? Bema variġisi-ġenoġoiato asiġina nai, au tu moġesi asi bara vei, asiġina ġinavaġi. Bema Barau na mase na asi ma bevaġa-variġisi ġenoġoirani nai tu, maġesi

tara kira, “Siġaniġani ema siniuniu, korana boinani tu bita maseni bene.”

³³ Tarima ta na asi bene ġofami! “Tarima rakavari bita kakorini nai tu, ġera maġuri namori beġe rakava-kwaikwaini.” ³⁴ Ġotataġa, veiġa iobukaiobukari ġoveiri, vei-rakava ġovaġa-dokoa. Korana ġomi kotari Barau tu asi ribami roġo. Mai tu ġomi beġene maiakami ġana aguruġani.

Variġisi-ġenoġoi tauġanina tu irauna

³⁵ Senaġi kotari tu beġe vedanaġini, beġe kirani, “Mase tarimari tu kamasi ma beġe variġisi-ġenoġoini? Ma beġe variġisini nai, tauġaniri tu aiġesina?” ³⁶ Babo! Ġoi na kara tano ai ovaroani tu, asi roġo etubuni mo, ovaroani dagarana bemaseni vau. ³⁷ Widi o dagara ta novaroa otoni nai tu, dia tauġani oġabiani, benamo ovaroani. Asiġina, ġoi na mo widi o kara novaroa otoni dagarana tu ġutuna ġuena oġabiani, ma ovaroani. ³⁸ Ma Barau tauġena na ġena ura ilailanai mo widi o kara ġovaroani, moġeri tata tauġaniri korikori evinirini. ³⁹ Tauġani mabarari viriġori tu iraurau. Tarimarima viriġori irau, kwakuri vasivasi ġemaġurini dagarari vaġa-ilailana bai, boromakau, mamoe, e kotari viriġori irau, maġani-kone viriġori irau ema manu maki viriġori irau. ⁴⁰ Guba dagarari tauġaniri tu ta, ma tanobara ġetanuni tarimari e dagarari maki irau. Guba tauġanina marevana ta ema mai tanobara tauġanina marevana maki ta. ⁴¹ Ġaro marevana ta ema ġue marevana ta, ema visiġu marevari maki irauri. Visiġu tata maki marevari iraurau.

⁴² Mase na variġisi-ġenoġoi maki moġesi. Beġe guriani tauġanina tu beborāġani, a Barau na ma bevaġa-variġisi ġenoġoiani tauġanina tu asi ma beborāġa-ġenoġoini. ⁴³ Beġe guriani tauġanina tu vetoġana asi namo, ema tarimarima na asi beġe urani ġitaġitana, a Barau na ma bevaġa-variġisi ġenoġoiani tauġanina tu ma marevana. Beġe guriani nai tu, moiramoira asi kokorena, a Barau na mo tauġanina ma bevaġa-variġisi ġenoġoiani nai tu, ma seġukana. ⁴⁴ Ġeguriani nai tu, tanobara tauġanina, a Barau na evaġa-variġisi ġenoġoiani nai tu, iauka tauġanina. Tanobara tauġanina tu ta etanuni, moġa lorinai iauka tauġanina maki ta etanuni. ⁴⁵ Buka Veāġa nuġanai ekirani, “Tarima guinena, Adamu, Barau na eveiato tu maġuri tarimanai evaġa-iaġoato.” A Adamu magona, Keriso, tu maġuri bevinini Iaukanai evaġa-iaġoato. ⁴⁶ Tanobara tauġanina tu eguineto, a dia iauka tauġanina. Tanobara tauġanina murina na vauro, iauka tauġanina eiaġomato. ⁴⁷ Tarima guinena, Adamu, tu tanobara ġenana eiaġomato, Barau na tano kauna na eveiato, a tarima vaġa-ruaruana tu Keriso, guba na emariġoto tarimana. ⁴⁸ Barau na tano kauna na eveirito tarimari tauġaniri tu Adamu tauġanina kavana, mo tu ma tano kauna na eveiato tarimana tauġanina kavana, ema guba tauġanina beġe ġabiani tarimari maki Keriso tauġanina kavana, mo tu guba na eiaġomato tarimana tauġanina kavana. ⁴⁹ Initoma ġita tu Barau na mo tano kauna na eveiato tarimana vetoġana kavana. A gabi vau mai guba na eiaġomato tarimana vetoġana ilailanai bita iaġoni.

⁵⁰ Tarikakagu mabarami, au na kara akiraġiani tauna tu maiġa, tarimarima, mai tanobarai ġetanuni kavana, ma tauġaniri, ma viriġori, ema ma rarari tu, Barau ġena Basileia nuġanai asi beġe raka-toġani. Ema ma beborāġani dagarana tu tanu-vanaġi vanaġi Basileiana nuġanai asi betanuni riba. ⁵¹ Goseġaġi, vekuretoġa guruġana ta akira-varamini: Ġita mabarara tu asi bita maseni, senaġi ġita mabarabarara tauġanira tu Barau na bekurevorini. ⁵² Mo tu asikauna moġo beġorani, noġa matara iaġataġo nunaġa ta vaġa-kafurina mo ma taraga-keorini kavana, asi kwaibona. Kibi dokona guruna beraġeni, benamo ġemaseto tarimari ma beġe variġisi-ġenoġoini, benamo

tauḡani asi ma beḡe rakava-ḡenoḡoini. Ma ḡita roḡosi bitana mase tarimara maki tauḡanira beḡe vekurevoni, mo tu tauḡani variḡuri bita ḡabirini.

⁵³ Korana mai ma beborāḡani tauḡanina tu bene vekurevo, benamo asi ma beborāḡani tauḡanina bene vetore-fofori, ema mai ma bemaseni tauḡanina tu bene vekurevo, benamo asi bemaseni tauḡanina ma bene vetore-roši.

⁵⁴ Aba, mai ma beborāḡani tauḡanina tu bene vekurevo, benamo asi ma beborāḡani tauḡanina bene vetore-roši, ema mai ma bemaseni tauḡanina tu bene vekurevo, ma asi ma bemaseni tauḡanina ma bene vetore-roši. Mai dabarai Buka Veāḡai evetoreto guruḡana bemoḡonini,

“Mase tu Barau ḡena kokore na varau evaḡa-darereato.

⁵⁵ Mase o, ḡoi ḡemu kokore tu aiḡea?

Mase o, ḡoi na tarimarima ogwanurini garaḡotana tu ainai?”

⁵⁶ Mase egwanurini garaḡotana tu vei-rakava ema vei-rakava ḡena seḡuka tu taravatu ḡenana eiaḡomani. ⁵⁷ Senaḡi Barau tatanikiuani, korana ḡia na ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡenana kokore evinirani.

⁵⁸ Moḡa lorinai, tarikakagu, au na aura-vinimini tarimami, ḡemi veḡabidadamai boḡono ruḡa-gigitari, tarima ta o dagara ta na asi bene vei-ḡareva ḡarevami, vanaḡivanaḡi Vereḡauka ḡena ḡauvei boḡono veia ma kokoremi ḡesi. Korana boḡono riba, ḡomi ḡemi ḡauvei Vereḡauka nuḡanai tu asi ḡovei-taḡuiani, senaḡi ma voimi.

16

Ierusalemā ekalesia tarimari vaḡa-kavari ḡana moni vaḡa-vegogo

¹ Maitoma tu Ierusalemā veaḡa o ekalesia tarimari vaḡa-kavari uranai moni boḡono vaḡa-vegogo guruḡari akiraḡini. Mai guruḡa tu Galatia ekalesia mabarari akirarito, beḡene veia atato guruḡana, ḡomi akira-varamini. Au aurani tu ḡomi maki mai veiḡa boḡono veia. ² Fura ḡarona giniguinenai o Sandei vanaḡivanaḡi ḡomi tata tu ḡemi doḡari ilailari ai moni ta boḡono tore-toḡaia. Moḡeri moni tu boḡono tore-vegogo vegogori, be au baiāḡosini ḡaronai tu, moni mabarana bene rovinatore, asi ma bisini vaḡa-vegogo. ³ Ema au basi votuni nai tu, ḡomi na boḡo vaḡa-moḡonirini tarimari bavinirini, benamo Ierusalemā ḡana beḡe ḡabi-iaḡorini. Beḡe iaḡoni nai tu, au na guruḡa-fofori fefana ta maki batoreani, be beḡe ḡwa-kauani. ⁴ Bema baḡitaiani au tauḡegu baiāḡoni tu namo nai tu, au ḡesi baḡa iaḡoni.

Paulo ḡena ura Korinto ḡana bene iaḡo

⁵ Au baiāḡosini basi-ḡitamini, Makedonia tanona na nuḡana na baraka-vanaḡini nai, korana au tu Makedonia tanona nuḡana na baraka-vanaḡini bene. (Makedonia ekalesiari bana raka-ḡitari, senaḡi monai asi batanuni, baraka-vanaḡini moḡo). ⁶ A au baiāḡosini nai tu, atuḡamaḡini, ḡomi ḡesi kota roḡo bita tanuni banaḡu. Betaḡu faraka e iavara ḡueri maki maninai bita ḡabiani ḡomi ḡesi. Bere namo, ḡegu iaḡoiaḡo ai baura-vinirini dagarari tu ḡomi na boḡono vaḡa-kavaḡu. ⁷ Au tu asi aurani taimi misina moḡo ḡomi ḡesi bana tanu, benamo ma bana iaḡuimi maia. Au ḡegu tuḡamaḡi ai tu aurani, ḡomi ḡesi bitana tanu-mauka, senaḡi mo tu bema Barau na maoro beviniguni vauro. ⁸ A au tu Efeso ai batanuni mo Pentekoste ḡarona, ⁹ korana Barau ḡena ḡauvei bana veia dabarana tu varau bekeoa, be toma ḡegu ḡauvei tu barego lelevaḡi. Senaḡi tarimarima vovoka na maki ḡekouguni, ḡauvei asi bana veia ḡetoni.

¹⁰ Bema Timoteo beiaḡosini nai tu, boḡono nari-ginikaua, be ḡomi ḡesi betanuni nai, asi bene tanu-garigari. ḡia maki au kavana Vereḡauka ḡena

ġauvei eveiani. ¹¹ Moġa lorinai tarima ta na asi bene ġita-ġuiragħia. Senaġi boġono vaġa-kavaia e maino ai boġono tuġua, au ġegu ai ma bene ġenoġoi-iaġoma. Korana au tu tarikaka kotari ġesi ġia ġanariani.

¹² Ma tarikakara Apolos tu au na alaunaġiato, tarikakara tari ġesi be ġomi ġemi ai bene iaġosi atato. Senaġi ekirato, maitoma tu asi ilaila beiaġosini, a ġaro namona tai vauro beiaġosini.

Guruġa dokona

¹³ Tauġemi boġono venari-ginikau, ġemi veġabidadamai boġono ruġa-gwaġiġi, nuġami beġene gwaġiġi, boġono kokore. ¹⁴ Dagara mabarari boġo veirini nai tu, veuravini ai moġo boġono veiri.

¹⁵ Tarikakagu mabarami, ġomi Stefanas ġena numa tarimari mabarari tu ma ribami. Ġomi ma ribami, ġia na Iesu Keriso ġeġabi-raġeato nai tu, ta maki roġosi roġo bere ekalesia Akaia nuġanai. Ma ġia tu veaġa o ekalesia tarimari ġeri ġauvei ai ġevekiraġikauto, ġevaġa-kavarito. Moġa lorinai anoġimini, ¹⁶ ġomi maki moġesi tarimari garori boġono seġaġi-viniri, ema ġai ġesi ġeġauveini e ġevekwaraġini tarimari mabarari maki.

¹⁷ Aiakuni, korana Stefanas e Fotunato ema Akaiko au ġegu ai ġeiaġomato nai. Asi ilaila baiaġosini, ġomi ġesi bita tanuni nuġanai, mai tauri toitoi na ġomi gabumi ġeġabirito, moġesi nai au nuġagu eġena-tarito. ¹⁸ Ema ġia na au nuġagu ġevaġa-iaku ġenoġoiato, ema ġomi maki nuġami ġevaġa-iaku ġenoġoirito. Moġesi naima ġia tu boġono ġabi-raġeri.

¹⁹ Asia ruburi na ġomi ġemi vevaġa-namo ġetuġuni. Akwila e Priskila na ema ekalesia ġia ġeri numai ġetanuni mabarari na nuġari mabarari ġesi ġevaġa-namomini Vereġauka aranai. ²⁰ Tarikaka mabarari na ġevaġa-namomini. Gomi maki karomi tata vetarikaka verauna na boġono vaġa-namori.

²¹ Au Paulo ġimagu na mai vevaġa-namo guruġari atorerini.

²² Bema tarima ta na Vereġauka asi eura-viniani tu, ġia iatanai rakava baregona bene tanu mo vanaġivanaġi. Ġera Vereġauka o, noiaġoma.

²³ Ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena namo e varevare-bara ġomi ġemi ai bene tanu. ²⁴ Au ġegu veuravini ġomi ġesi bene tanu. Keriso Iesu ġenana ġita tu doġoro sebna tarimara.

PAULO ĜENA TORETORE VAĜA-RUARUANA KORINTO EKALESIARI ĜERI

2 Korinto vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa vaĝa-ruaruana tu vevaĝa-gwaĝiĝi fefana Paulo na etoreato. Paulo na mai fefa tu Makedonia na Korinto ekalesiari etore-vinirito. Mai fefa tu laĝani 55 ema 57 fakari ai etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu karoa 1:3-4 ema 5:18.

Paulo na mai fefa etoreato korana tari tu maiĝeri: 1) Ĝofaĝofa tarimari na ĝia ĝena apostolo ĝauveina ĝevaĝa-rakavaia ĝetato-ĝoi moĝeri guruĝari eveito. 2) Ierusalemaj Barau ĝena tarima veaĝari ĝetanuni moĝeri ĝeri moni tari beĝene tore-vegogo etato (9:1-5). 3) Mo ĝena fefa giniguinena monai mo vei-rakava tarimana ma beĝene ĝabi-raĝea e beĝene ura-vinia etato (2:5-11). Paulo na mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Ma veĝabi-sebona ĝenoĝoi guruĝari - karoa 1-7

2. Ieruselema ekalesiari varevare viniri guruĝari - karoa 8-9

3. Korinto nuĝanai apostolo tarimari ĝofaĝofari na Paulo ĝena apostolo ĝauveina ĝekira-rakavaiato nai, Paulo tauĝena evekiraĝi-maĝatato guruĝari - karoa 10-13

¹ Au Paulo, Barau ĝena ura lorinai Keriso Iesu ĝena apostolo ai evaĝa-iaĝoguto, ema ĝita tarikakara veĝabidadama nuĝanai Timoteo ĝesi ĝemana mai fefa eiagōsini.

Ĝomi Barau ĝena ekalesia Korinto nuĝanai, ema veaĝa tarimami mabarabarami, Akaia tanona mabarana nuĝanai ĝotanuni tarimami, ĝemi atore-vinimini.

² Barau ĝita Tamara ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara ema maino ĝemi ai bene tanu.

Paulo na Barau etanikiuato

³ Barau sivaĝa-namoa, ĝia tu ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso Tamana. Ĝia tu vevetuĝaĝwa Tamana e vevaĝa-kava Barauna korikori. ⁴ Barau na ĝai ĝema midigumidigu e dabara doko nuĝari ai evaĝa-kavamani. Moĝesi naima ĝai na maki tarima kotari ĝeri meto ai baĝa vaĝa-kavarini riba, Barau na ĝai evaĝa-kavamani ilailanai. ⁵ Moĝoni, Keriso na eĝabiato midiguna ĝai ĝemai tu barego-lelevaĝi; ma ĝai ĝema vevaĝa-kava Keriso ĝenana maki barego lelevaĝi. ⁶ Ĝai baĝa midigu-midiguni tu ĝomi vevaĝa-kava ema vevaĝa-maĝuri boĝono ĝabia ĝana. Ĝai Barau na evaĝa-kavamani tu ĝomi vevaĝa-kava boĝono ĝabi ĝana. Ma mai vevaĝa-kava boĝo ĝabiani mainana ĝomi nuĝami bevaĝa-gwaĝiĝirini, benamo ĝai ĝamidigu-midiguni kavana midigumidiguri boĝo ĝabirini nai tu, boĝo kokoreni. ⁷ Ĝai ĝema vetuĝamaĝikau ĝomi ĝemi ai tu barego ĝatoreani, korana tu ĝaribani, ĝomi tu ĝai ĝesi tamidigumidigu-sebonani, ema vevaĝa-kava maki ĝai ĝesi taĝabi-sebonai.

⁸ Tarikaka mabarami, ĝai Asia tanonai aiĝesi meto ĝaĝoitaĝoto maki ĝaurani baĝana vaĝa-ribami. Ĝai Asia ai tu meto barego lelevaĝi ĝadoĝariato, ĝema gwada e riba mabarari maki ĝekorito, be ĝema tuĝamaĝi tu benamo, asi baĝa maĝurini, baĝa maseni. ⁹ Moĝoni, ĝai ĝema vemamiraĝi tu, ĝai beĝene vaĝi-masema dabarana tu varau ĝevaĝa-moĝoniato. Senaĝi asiĝina. Ĝai ĝemai moĝeri veiĝa ĝeĝorato tauna tu, ĝai tauĝema ĝema kokore ai asi baĝana veĝabidadama, senaĝi mase na maki evaĝa-vaisi-raĝerini Barauna

ġenai moġo baġana veġabidadama. ¹⁰ Ġia na mase nuġari na evaġa-maġurimato, ma roġo ma bevaġa-maġurimani. Ġai ġema vetuġamaġikau tu Barau ġenai ġatore-kauani, ġoirai maki ġia na ma bene vaġa-maġurima ġana. ¹¹ Mo tu ġomi na maki ġauġau ai roġo boġo vaġa-kavamani nai. Benamo Barau na tarimarima vovoka ġemi ġauġau dainai, ġai bevaġa-kavamani. Mo vevaġa-kava tarimarima vovoka na beġe ġitaiani, benamo ġai na mo namo ġadoġariani bakunai, mabarari na Barau beġe tanikiuani.

Paulo ġena boioġa ekefoato

¹² Ġai ġema vekokoroku anina tu maiġa: Ġai nuġamai ġamamiraġiani, ġai ġema maġuri e veiġa mai tanobarai, o sikira, ġema vegaragara ġomi ġesi tu dabara veaġanai ema moġoninai. Maiġeri veiġa veaġari ema moġoniri tu Barau ġena varevare-bara ġenana ġeiaġomani, a dia tanobara tarimari ġeri iauneganai ġeveirito-ġoi. ¹³ Ġai na ġomi fefa ġatore-vinimini tu dia fefa gwaġiġiri ġatore-vinimini. Asiġina. Ġai ġema fefai kara ġakiraġirini guruġari tu ġomi na boġo iavirini ema fefa tauri maki boġo tuġamaġi-doġaririni fefari moġo. ¹⁴ Moġoni, kotuna varau ġotuġamaġi-doġarimato. Ema atuġa-maġini, gabi vau boġo tuġamaġi-doġari korikorimani. Benamo Iesu Vereġauka beġenoġoini ġaronai, ġomi na ġai boġo vaġa-raġemani, ġai na ġomi baġa vaġa-raġemini kavana.

¹⁵ Au ariba-maoroto, ġai boġo riba-ginikaumani ema ġemai boġo tuġamaġikauni naima, au na boioġa aveiato tu banasi rakaġita-guinemi, be vaġa-ruarua ġomi bana vaġa-kavami. ¹⁶ Au ġegu boioġa guinena tu Makedonia ġana baiaġoni nai, banasi raka-ġitami ema Makedonia na ma baġenoġoini nuġanai maki, ma banasi raka-ġitami atato. Ma manina na vau Iudea ġana baiaġoni nai, au ġegu iaġoiaġo ai beġene vaġa-kavagu farefareri tari boġono vinigu vauro boġono tuġugu. ¹⁷ Ġomi ġotuġa-maġini, au tu dia nuġagu mabarana ġesi maiġesi aboioġato ei? Ba ġomi ġotuġamaġini, au tu mai tanobara maġurinai roġo ġetanuni tarimari ġeri veiġa na aiaġoni, be murugu na tu, “Oi, oi” atato, a nuġagu gabigabinai tu “Asiġina, asi baiaġoni,” atato. ¹⁸ Barau guruġa moġoninai moġo etanuni kavana, ġai maki moġesina; ġomi ġemi ai vari ġaġobata-iaġiani nai, dia murumai tu “Oi” ġatoni, ma nuġamai tu “Asiġi” ġatoni. ¹⁹ Korana Barau Natuna, Iesu Keriso, ġomi fakami ai au, e Silas, ema Timoteo, na ġaġobata-iaġiato-ġoi tu dia muruma na moġo ġakirato-ġoi, “Iesu varina tu Oi, moġoni,” ma nuġama gabigabiri na tu “Asiġi, ġofaġofa” ġatato-ġoi. Asiġina. Ġia ġena maġuri nuġanai tu “Oi, moġoni” moġo etanuni vanaġivanai. ²⁰ Barau ġena kiraġitore mabarari eveirito tu “Oi moġoni” moġo, Keriso ġena maġuri nuġanai ġemoġonito. Moġesi nai ġai na Keriso ġenana Barau ġavaġa-raġe-baregoani, ġakirani, “Oi, mo tu moġoni” ġatoni. ²¹ Ġomi ema ġai tu Barau tauġena na evaġa-kokorerani e evaġa-ruġa gwaġiġirani Keriso ġena maġuri nuġanai. Ġia na eġabirato, evaġa-veaġarato, ²² ema evaġa-moġonirato, ġita tu ġia ġena tarimarima, ġena vetoġa o maka maki ġita ġerai etoreato, ema ġita lorura ġutunai ġia Iaukana etore-toġaiato, mo Iauka ġenana ġita evaġa-riba ginikaurato, ġia ġena vevaġa-namo mabarana maki vauro bita ġabiani veġata.

²³ Barau ma ribana mai kara akiraġirini tu mabarari moġoni, e au nuġagu o lorugu ġutuna maki ġia ma ribana; au mo Korinto ġana asi aiaġosito tauna korikori tu maiġa: Au asi aurato, ġomi ġemi vei-rakava banasi kiraġi-fofori foforiri, benamo monana ġomi nuġami bana vaġa-metori. ²⁴ Au tu dia ġomi ġemi vere, be ġomi ġemi mani veġabidadama nuġanai tu ġai na kara baġa

kiraġirini veiġari moġo boġono veiri. Asiġina. Mai tu ġomi ema ġai taġauvei-sebonani, ġomi boġono iaku tuġamaġinai. Korana ġomi mani tu tauġemi ġemi veġabidadamai lorinai ġoruġa-gigitarini.

2

¹ Moġesi naima nuġagu aroriatu akirato, asi ma banasi raka-ġitami, korana bavaġa-guruġa gwaġiġimini, benamo nuġami beġe metoni garina. ² Korana bema au ġegu guruġa na ġomi nuġami beġere vaġa-metori nai, au tu dei na ma beġere vaġa-iakugu? Korana au boġoro vaġa-iakugu tarimami tu varau nuġami bavaġa-metori. ³ Moġesi naima au na mo fefa gwaġiġina moġa atore-vinimito. Au asi aurato, au bana iaġosi tu, boġo vaġa-iakuguni tarimami na au boġono vaġa-nuġa midigumidigu, korana au ma ribagu au aiakuni gabunai tu ġomi maki au ġesi, be taiaku-sebonani. ⁴ Moġoni, au nuġagu tu ma metona ġesi ema ġegu vetuġamaġi maki ebarego-rakavato e ataġito maki, mo fefa ġomi ġemi atoreato-ġoi nai. Mo fefa gwaġiġina atore-vinimito tu dia ġomi nuġami bana vaġa-metori ġana. Asiġina. Au na mo fefa moġesina atore-vinimito anina tu, au aurato ġomi boġono riba, au na ġomi tu auravini-rakavamini.

Vei-rakava tarimana ġena rakava boġono tuġamaġi-fitoġaia

⁵ Bema ġomi ta na nuġa-midigumidigu evaġa-ġoraiani nai, au mo gabu ai tu asi ġegu nuġameto. Aba, gabu tari tu asi aiaku-iaġirito, senaġi ġomi mabarami tu nuġameto barego evinimito, o sikira, ġomi ġutuma, korana au asi aurani, ġomi ġemi ai mo veiġa guruġana bana kiraġi-meto lelevaġia. ⁶ Ġomi ġutuma na mani tarima na mo veiġa eveiato voina metona baregona ġoviniato, ma mo tu ġenai ilaila be benamo, meto asi ma boġono vini-lelevaġia. ⁷ Ma toma tu ġena rakava boġono tuġamaġi-fitoġaia ema boġono launaġia kekei. Asi namo tuġamaġi midigumidiguna na mai tarima bevaġa-ketoani ġena veġabidadama ġenana. ⁸ Moġesina naima, au na ġomi anoġimini, mai tarima boġono kiravara-ginikaua, ġia tu moġoni ġoura-viniani. ⁹ Au na mo fefai atore-vinimito korana aurato, ġomi bana riba-ginikaumi, moġoni au na avaġa-ribamito dagarari mabarari ġokorana-iaġi korikoririni ba? ¹⁰ Bema ġomi na tarima ta ġena rakava ġotuġamaġi-fitoġaiani tu, au na mo tarima ġena vei-rakava maki atuġamaġi-fitoġaiani. Ma bema rakava ta au na atuġamaġi-ato, mo rakava tu Keriso ġoiranai au na varau atuġamaġi-fitoġaiato ġomi ġemi namo uranai. ¹¹ Moġesi aveito anina tu, Satani na ġita beġofarani, benamo mo meto misina bevaġa-barego lelevaġiani garina. Korana Satani eġauveini dabarari ġita tu ma ribara.

Paulo ġena ura baregona Tito bene doġaria

¹² Troas vanuġana ġana aiaġoto, Keriso Varina Namona bana vari-fiua ġana. Au Troas vanuġanai araġasito, benamo ariba-maoroto, Vereġauka na mo vanuġai Vari Namona bana fiua ġatama-bokana tu ġegu ekeoato. ¹³ Senaġi au nuġagu ai maino tu asi aġabiato-ġoi, nuġagu evekwaraġito-ġoi, korana au tarigu Tito Troas ai tu asi adoġariato. Moġesi naima Troas tarimari aġabi-tuġurito moġo, benamo Makedonia ġana ma aiaġoto.

Keriso ekokoreto lorinai ġita takokoreni

¹⁴ Barau atanikiu-viniani, korana vanaġivanaġi ġia na ġena seġuka kokorenai Iesu Keriso ġena maġuri nuġanai ġai eġori-kaumani. Benamo ġai ġemana Keriso varina tu noġamo muramura bonana namona na tanobara mabarana ġeġabiani, benamo ġeribaiani. ¹⁵ Moġoni, Barau ġoiranai ġai tu Keriso varina bonana namona, Barau na rakava ġenana evaġa-maġuririto

tarimari fakari na ema vei-rakava tarimari mase dabaranai ġerakani tarimari fakari ai. ¹⁶ Mase dabaranai ġerakani tarimari ġeri, ġai tu mase bo-raġari bonari, mase bevaġa-ġoraiani dagarana. A Barau na evaġa-maġuririto tarimari ġeri ai, ġai tu maġuri muramurana bonana namona, maġuri evaġa-ġoraiani dagarana. Senaġi dei na mai ġauvei baregona beveiani riba? ¹⁷ Ġai dia tarima tari kavana, be Barau ġena guruġa ġeġobata-iaġiani tu moni beġene doġari ġana; a ġai tu dia Barau ġena guruġa ġaġobata-iaġiani tu moni na beġene voima ġana. Asiġina. Ġai tu Barau na etuġumato, mai ġauvei baġana veia etato. Ġai tu Keriso ġesi ġasebonato, ma Barau ġoiranai ġai tu nuġama maoro e moġoni ai Barau ġena guruġa ġakiraġiani.

3

Taravatu e Iauka

¹ Ġai mai guruġa ġakiraġirini tu, ġai tauġema moġo ma ġavevaġa-raġe ġenoġoini, ġakirani, “Ġai tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimama korikori,” ġatoni ba? Ba tarima kotari ġeveini kavana ġaurani tarimarima na ġema vevaġa-moġoni fefana ta ġomi ġemi beġene torea, beġene kira, “Ġai tu tarima namoma, be boġono ġabi-raġema.” O ġomi na ġai boġono ġabi-raġema uranai ġema vevaġa-moġoni fefana ta boġono torea ġatoni? ² Ġomi manigemi tu ġai ġema fefa, ġai vaġa-moġonima fefami, ġai lorumi Keriso na eberarito, ma tarimarima mabarari na ġeribamini ema ġeiavimini. ³ Ġomi ġemi maġuri na evaġa-fofori ginikauani, ġomi tu Keriso ġena fefa, ġai ġema ġauvei ġenana eberamini o etoremni, (ma tarimarima na ġeiaviani). Ġomi tu Keriso ġena fefa, dia bairo na eberamito fefami, senaġi maġuri vanaġivanaġi Barauna Iaukana na eberamito fefami. Ma ġomi Keriso na tu dia fore lefalefari iatari ai ebera-kaumito, senaġi ġomi tu tarimarima loruri ai ebera-toġaiato.

⁴ Ġai na maiġeri guruġa ġakiraġirini, korana ġai tu Keriso ġenana ma ġema tuġamaġikau Barau ġenai. (Korana ġia na evaġa-kavamani ġena ġauvei veiveinai). ⁵ Aba, ġai tauġema ġereġama na maiġeri veiġa tu asi ilaila baġa veirini. Moġesi naima ġai na dagara ta ġavaġa-ġoraiato tu asi ġatoni. Asiġina. Ġai tu Barau na ġereġana na moġo kokore ema riba ġai evinimani nai mai ġauvei ġaveirini. ⁶ Barau na kokore ema riba evinimani nai, ġia ġena kiraġitore o ginitaġo variġuna ġavarifuani. Mo tu dia taravatu bukanai ġetorerito dagarari ġavari-fiurini, asiġina, ġai tu Iauka Veaġa na tarimarima ġeri maġuri ai kara eveiani ġavari-fiurini. Korana taravatu bukanai etorerito vevaġa-naġiri na tu tarima ġevaġi-maserini, bema asi ġekorana-iaġiani nai; senaġi Barau Iaukana na tu tarimarima maġuri evinirini.

Barau ġena ginitaġo variġuna marevana baregona

⁷ Ġoseġaġi, Mose na Barau ġena taravatu tu Isaraela tarimari evaġa-ribarito-ġoi, moġeri na tu mase maki ġevaġa-ġoraiato-ġoi. Mo taravatu moġeri tu Barau na fore iatanai eberarito, ma marevari mamari tu barego rakava. Moġeri taravatu Barau na fore ai eberarito dagarari Mose na eġabi-iaġomarito-ġoi nai, Mose tu ġoirana maki emamato-ġoi, be Isaraela tarimari Mose ġoiranai maki asi ġeboġekau-maukato-ġoi, korana mo mareva mamana na matari efai-fitoġarito-ġoi nai. Senaġina mo taravatu mamari marevana baregona moġa tu asikauna ma erekwarekwato-ġoi. ⁸ Bema taravatu mamana marevana baregona tu moġesi neganai, Barau Iaukana ġena ġauvei mamana marevana ema seġukana tu barego lelevaġi. ⁹ Bema mase maki evaġa-ġoraiani ġauveina mamana marevana tu barego, vei-iobukaiobuka evaġa-ġoraiani ġauveina mamana marevana ema seġukana

tu barego lelevaḡi. ¹⁰ Toma taravatu mamana marevana baregona moḡa tu asi marevana, korana Barau Iaukana mamana marevana ema seḡukana tu barego lelevaḡi. ¹¹ Ma bema Mose na mo asi betanu-maukani taravatuna moḡa eḡabi-iaḡomaiato, mamana marevana tu barego nai tu, betanu-vanaḡi vanaḡini dabarana mamana marevana ema seḡukana tu barego lelevaḡi veḡata.

¹² Ġai tu mai dabara variḡuna o ginitaḡo variḡuna ḡenai ḡavetuḡa-maḡikauni, naima asi ḡagarini, ma kokorema ḡesi ḡakiraḡiani. ¹³ Ġai tu dia Mose kavana, be ḡoirama ḡakou-ḡaurini. Mose tu ḡoira kouḡau dabuḡana na ḡoirana ekou-ḡauato, korana Isaraela tarimari na ḡia ḡoirana na mo mama marevana erekwa-rekwato-ḡoi moḡa asi beḡene ḡeḡitaia ḡana. ¹⁴ Senaḡi Isaraela tarimari nuḡari e ḡeri tuḡamaḡi Barau na evaḡa-mukunarito. Korana tu mo ḡaro na beiaḡoma mo maitoma, mo kouḡau dabuḡana ḡia nuḡari e ḡeri tuḡamaḡi evaḡa-mukunarito dabuḡana tu roḡo etanuni, be ginitaḡo guinena bukana ḡeiaviani nai, asi ḡetuḡamaḡi-doḡariani. Mo ḡia nuḡari ema ḡeri tuḡamaḡi ekou-ḡaurini dabuḡana tu Keriso ḡesi beḡe sebonani vauro bevekeo-fakani. ¹⁵ Toma maki Mose ḡena taravatu guruḡari ḡeiavirini nai, ḡia nuḡari tu kouḡau dabuḡana na ekou-ḡauani. ¹⁶ Senaḡi tarima ta betuḡamaḡi-kureni, benamo Vereḡauka ḡenai ma beiaḡoni tarimana ḡenana mo kouḡau dabuḡana tu bekoki-fitoḡaiiani. ¹⁷ Ma mai Vereḡauka tu Iauka Veaḡa ekiraḡiani. Be Vereḡauka Iaukana ainai eḡauveini gabuna, ḡeḡabi-raḡeani tarimari tu dagara ta na asi ebarubarurini. Asiḡina, ḡia tu fakai ḡetanuni. ¹⁸ Ma ḡita ḡoirara tu kouḡau dabuḡana na asi kouḡau, be Vereḡauka mamana e marevana baregona ḡita ḡerana veḡiana noḡa efoforini, tarimarima na ḡeḡitaiani. Vereḡauka tu Iauka Veaḡa, ma ḡia ḡenai mo mama e marevana baregona eiaḡomani. Monana esenisirani Vereḡauka kavanai taiḡoni, ema ḡia mamana e marevana barego lelevaḡina ḡita maki evini-vanaḡi vanaḡirani.

4

Iauka farefarena gwaḡutu nuḡanai

¹ Barau ḡena vevetuḡaḡwai moḡo mai ḡauvei ḡai evinimato. Moḡa lorinai ḡai tu asi ḡatuḡamaḡi-moirani mai ḡauvei veiveinai. ² Ġai tu maiaka veḡari vekuretoḡari, tarimarima na asi ḡeḡita-learini veḡari, tu ḡaiḡuirito. Ema ḡai tu asi ḡaḡofaḡofani e Barau ḡena guruḡa anina maki ḡai na tu asi ḡakefoani. Asiḡina. Ġai na Barau ḡena vari moḡonina tu tauna korikori moḡo ḡakiraḡi-fofori ginikauani. Monana tarimarima beḡene riba, ḡai tu ma moḡonima ḡesi Barau ḡena ḡauvei ḡaveiani ḡia ḡoiranai.

³ Senaḡi bema ḡai na mai Vari Namona ḡavari-fuani maiḡa vekuretoḡa nai tu, mai vari maiḡa tu mase koufanai ḡerakani tarimari moḡo ḡeri ai vekuretoḡa. ⁴ Maiḡeri tarima, Keriso asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari, tu mai tanobara barauna arana Satani na ḡeri tuḡamaḡi evei-mukunarito, naima mai Vari Namona mamana emamani tu asi ḡeḡitaiani. Mai Vari Namona mamana maiḡa tu Keriso mamana marevana baregona emamani. Ma mai Keriso maiḡa tu Barau vetoḡana korikori. ⁵ Ġai tu dia ḡai tauḡema varima ḡafiurini. Asiḡina. Ġai na tu Iesu Keriso ḡaḡobata-iaḡiani, ḡakirani, Keriso tu Vereḡauka korikori. Ma ḡai tu ḡomi ḡemi vetuḡunaḡi tarimamai ḡavevaḡa-iaḡoni Iesu ḡagubakauani lorinai. ⁶ Korana Barau tovoovonai ekirato, “Mukuna furufuru nuḡana na nemama-rovorovo,” etato. Ma mo Barau sebona na ḡai nuḡamai ema vaḡa-mama rovorovoato korana tu, Barau

mamana baregona Iesu Keriso ġoiranai emamato moġa bene vaġa-foforia, benamo baġana ribaia e baġana tuġamaġi-fakaia ġana.

⁷ Senaġi mai farefare namo vedaureana tu ġai tauġanima nuġanai maiġea, mai tauġanima tu noġa tano na ġeveirini gwaġuturi, ma beġe korini, monana tarimarima mabarari na beġene ġitaia, ma beġene riba maki, mai seġuka barego lelevaġina ġai ġemai maiġa tu Barau ġenana eiaġomani, ma dia ġai ġemana. ⁸ Ġai tu reketa-reketa na ġeġaru-ġeġeraġimani, ġevaġa-midigu midigumani e meto maki barego ġevinimani, senaġi ġema kokore tu asi ekorini. Ġaro kotari tu ġadaradarani, asi ribama kara ma baġa veiani, korana maġuri tu gwaġiġi, senaġi ġema tuġamaġikau Barau ġenai tu asi emoirani veġata. ⁹ Tarimarima na asi ġeura-vinimani, ġevaġa-midigumidigu baregomani, senaġi Barau tu ġai sevisevimai moġo etanuni, asi eiaġuimani; semo na ġekwari-ketomani, senaġi asi ġamaseni. ¹⁰ Iesu emaseto, mo mase moġa tu vanaġivanaġi ġai tauġanimai ġaġwarakao-rakaoani. Ġaribani, ġai maki, Iesu ġevaġi-maseato kavana, beġe vaġi-masemani. Moġesi eġorani korana tu, Iesu ġena maġuri maki vanaġivanaġi ġai tauġanima na bene fofori, be tarimarima na beġene ġitaia. ¹¹ Ġai roġo maġuri ġatanuni apostoloma tu, vanaġivanaġi beġene vaġi-masema ġetoni, Iesu varina ġakiraġiani ġaramanai. Mai veiġa eġorani tauna korikori tu, Iesu ġena maġuri, (mo tu Iesu emaguri-ġenoġoito mo maġuri moġa), seġukana ġai tauġanima na bene fofori, be tarimarima na beġene ġitaia ġana. ¹² Moġesi naima mase ġena ġauvei tu ġai (apostolo) ġemai eveiani, senaġi maġuri tu ġomi ġemi maġuri nuġanai eġauveini.

¹³ Buka Veaġai ekirani, “Au na Barau avaġa-moġoniato, moġesina naima aguruġato.” Ġai maki mo veġabidadama sebona moġa nuġanai naima ġakirani, Barau ġavaġa-moġoniani nai ġaguruġani. ¹⁴ Korana ġai ribama, Iesu Vereġauka mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato Barauna na ġai maki ma bevaġa-variġisi ġenoġoimani Iesu kavana, benamo ġai ema ġomi, mabarara beġabi-iaġomarani ġia ġoiranai bea vaġa-ruġa-tarirani. ¹⁵ Ġai na midigu-midigu e meto ġaġabirini tu, ġomi na namona boġono doġaria ġana, ema monana tarimarima ġutuma gorogoro na Barau ġena namo ema varevare-bara beġene doġaria. Benamo mai Barau ġena namo ema varevare-bara dainai, tarimarima ġutuma na Barau beġene tanikiu-vini-baregoa e ġia marevana e mamana baregona beġene vaġa-raġea.

Veġabidadamai moġo bitana tanu

¹⁶ Moġa lorinai ġai tu asi kota maki ġatuġamaġi-moirani. Aba, tauġanima tu eġaukani, bemoira-iaġoni, senaġi iaukama tu ġaro loriri ai evaġa-variġurini. ¹⁷ Ema maiġeri midigumidigu e meto misiri asikauna na beġe raga-korini dagarari voiri beġe foforini tu barego lelevaġi. Barau na maiġeri voiri tu marevana barego lelevaġina, betanu-vanaġi vanaġini dagarana, bevinimani. ¹⁸ Moġesi naima ġai matama na tu dia toma ġeġorani matara na taġitarini dagarari ġaġita-karakararini. Asiġina. Ġai matama na tu, toma matara na asi taġitarini dagarari, ġaġita-karakararini. Korana toma matara na taġitarini dagarari tu asikauna ma beġe korini, senaġi kara toma asi taġitaiani dagarana tu betanu-vanaġi vanaġini, asi bekorini dagarana.

5

Guba tauġanina e mai tanobarai tatanuni tauġanina

¹ Ġai ribama, mai tanobarai ġatanu-iaġiani foutana o tauġanina berakavani mase ai nai, gubai asi ġima veiveina numana ta Barau ġenana baġa

gabiani, tanu-vanaġivanaġi numana. ² Mai tanobara tauġani numanai ġatanuni tu ġataġitaġini ġaġabaġabani, korana midigumidigu e meto barego ġaġoitaġoni dainai. Be ġai ġema ura baregona tu, Barau na guba na beiaġomani tauġanina na nevaġa-dabuġama. ³ Korana guba tauġanina na bedabuġa-ġaumani tarimarima kavana nai, ġai tu dia iauka moġo baġa rakao-rakaoni ġia ġoiranai gubai, senaġi ġai iaukama tu kouġau initoma kavana. ⁴ Korana ġai roġo mai tanobara tauġanina numanai ġatanuni tu, ġaġabaġabani e meto barego ġevinimani. Maiġa tauna tu, asi ġaurani mai tanobara tauġanina maiġa ġakoki-vaġia o ġamase ġatoni. Asiġina. Ġai ġema ura tu Barau na guba tauġanina numana variġuna na bene vaġa-dabuġa-ġauma, be maġuri tauġanina na ma beġe maseni tauġanima moġo gabuna bere boroġia ġatoni. ⁵ Barau tauġena na ġita tu mai maġuri variġuna maiġa bitana ġabia ġana erovina-torerato. Moġesi naima ġia na Iauka Veaġa tu evini-guinerato. Barau na mai Iauka Veaġa evini-guinerato anina tu, ġita bitana riba-ginikau, tauġani variġuri maki bevinirani.

⁶ Moġesi naima vanaġivanaġi ġai nuġama tu gwaġiġi, asi ġatuġamaġi-iauvoiauuvoni. Ma ġai ribama, mai tanobara tauġanina numanai roġo ġatanuni nai tu, ġai Vereġauka ġesi vanuġa korikori gubai tu asi ġatanu-vegogoni. ⁷ Ġai veġabidadamai moġo ġatanuni, dia matama na ġaġitarini dagarari na ġeġori-kaumani. ⁸ Au mo bakira kavana, ġai tu asi ġagarini, ma tuġamaġikauma ġesi ġaurani, mai tauġani ġenana baġana veġita, benamo Vereġauka ġesi baġana tanu, Vereġauka etanuni vanuġanai. ⁹ Moġesi naima ġai ġema ura barego sebona moġo ġoiramai ġatoreani tu, ġia iauna moġo baġana vaġa-namoa. Mo tu mai tanobara tauġanina nuġanai baġa tanuni, o mai tanobara tauġanina numana na baġa raka-vaġini, benamo Vereġauka ġesi gubai baġa tanuni, ġai ġema ura tu, ġia iauna moġo baġana vaġa-namoa. ¹⁰ Korana ġita mabarara Keriso ġena Kota seana ġoiranai tu bita ruġa-rosini veġata. Monai ġita mabarara tata mai tanobara tauġaninai tatanuni nai, veiġa namori o rakavari taveirini, maiġeri voiri ilailari bita ġabirini.

Keriso na Barau ġatanai evaġa-iaġorato

¹¹ Ġai ma ribama, Vereġauka tu ma garina, korana tu ġoiranai bita ruġa-tarini. Moġesi naima ġai na tarimarima ġasisiba-vinirini, beġene tuġamaġi-vekefo ġana. Ġai nuġama e ġema tuġamaġi kamasi tu Barau ma ribana ginikau, ema au atuġamaġini, ġomi maki ġai nuġami ai ġoribamani. ¹² Maiġesi ġaguruġani tu, dia ġai tauġema ġomi ġoirami ai ġakirani, ġai tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimama korikori. Asiġina. Maiġeri guruġa ġakira-varamini tauna korikori tu, ġai boġono veiavi-iaġima, be tanobara iaunegari e ribari ġevekokoroku-iaġirini tarimari boġono vaġa-veseri ġana. Maniġeri tarimarima tu matari na ġeġitarini dagarari ġevekokoroku-iaġirini, a tarimarima nuġari ai ġetanuni dagarari tu asi ġeġitarini. ¹³ Bema ġai tu ġababo-rakaoni ġotoni nai, mo tu Barau ġena ġauvei ġaveiani dainai; o bema ġema tuġamaġi maoro nai, mo tu ġomi namo boġono ġabia ġana.

¹⁴ Ġai tu Keriso ġena veuravini na elaunaġi-naġimani, ema ġai moġoni ġariba-ginikauni, Keriso tu tarimarima mabarara ġera vei-rakava dainai emaseto. Moġesi naima, tarimarima mabarara maki ġia ġena mase ai tamase-vegogoto. ¹⁵ Keriso tu ġita tarimarima mabarara ġera vei-rakava lorinai emaseto naima, ġita initoma tamaġuri-tanuni tarimara mabarara tu, dia ġita tata tauġera ġera ura loriri ai moġo bitana tanu. Asiġina. Ġita mabarara tu Keriso ġenai moġo bisini tanu, korana tu ġia ġita urarai emaseto, ma Barau na mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato.

¹⁶ Moĝesina naima ĝai na maitoma tarimarima tu dia tauĝanina rekenai ĝena maĝuri ĝaĝitaiani. Aba, tovotovonai tu Keriso maki tauĝanina rekenai ĝatuĝamaĝiato-ĝoi, senaĝi toma moĝesi tu asi ĝatuĝamaĝiani. ¹⁷ Moĝesi naima bema tarima ta Keriso ĝena maĝuri nuĝanai etanuni, mo tarima tu tarimarima variĝu geragerana. Mo maĝuri guinena etanu-iaĝiato-ĝoi moĝa tu ekorito, ĝia tu maĝuri variĝu geragerana eĝabiato, ma mai maĝuri variĝunai etanuni. ¹⁸ Maiĝeri dagara mabarari tu Barau na ĝita ĝera evinirani. Barau tavetari-viniato-ĝoi, senaĝi Keriso ĝena mase ĝenana ĝia na ma eĝabiraĝe-ĝenoĝoirani. Ema ĝai maki Barau na mai ĝauvei evinimato, mo tu tarimarima baĝana kira-varari, Barau na maino ĝabiĝabina dabarana tu varau eveiato, be ĝia ema Barau maino beĝe ĝabiani riba. ¹⁹ Mai guruĝa anina tu: Barau na Keriso tanobara ĝana etuĝu-iaĝomaĝiato, benamo ema maseto. Keriso ĝena mase ĝenana Barau tu tanobara tarimari mabarari ĝesi maino ĝeĝabiato: Tarimarima ĝeri rakava asi ma etuĝamaĝi-taĝorini, senaĝi etuĝamaĝi-fitoĝarini. Barau na mai ĝauvei ĝai evinimato, maino guruĝana maiĝa baĝana ĝobata-iaĝia.

²⁰ Moĝesi naima ĝai tu Keriso ĝaruĝa-boroĝiani mai tanobarai. Ma Keriso ĝena vari ĝavari-fiuani nai tu, noĝa Barau tauĝena ĝai ĝemana tarimarima eura-maĝirini, ĝia ĝesi maino beĝene ĝabia. Ĝai na Keriso aranaĝi ĝomi ĝanoĝimini, “Barau ĝesi maino boĝono ĝabia.” ²¹ Korana Keriso tu enabe asi ĝena rakava, senaĝi ĝita ĝera vei-rakava lorinai, Barau na ĝia noĝa moĝo vei-rakava tarimanai evaĝa-iaĝoato. Barau na mo veiĝa eveiato korana tu, Keriso ĝesi bita sebonani ĝenana, ĝita mabarabarara tu vei-iobukaiobuka tarimari ai bitana iaĝo ĝana Barau ĝoiranai.

6

¹ Ĝai tu Barau ĝesi ĝaĝauvei-vegogoni, moĝesina naima ĝalaunaĝimini, Barau ĝena namo e varevare baregona ĝoĝabi-raĝeato maniĝa tu boĝono ĝabi-gigitaria, asi boĝono vaĝa-rakavaia. ² Korana Barau tu maiĝesi ekirani ĝena bukai,

“Au na baiu-namomini ma baĝabi-raĝemini ĝarona beĝabiani nai tu, ĝemi noĝinoĝi baĝabi-raĝerini, ema vevaĝa-maĝuri ĝaronai tu, au na bavaĝa-kavamini.”

Au na avaĝa-guruĝamini, maitoma ĝarona tu Barau na tarimarima beiau-namorini ema beĝabi-raĝerini. Ma maitoma ĝarona tu Barau na tarimarima bevaĝa-maĝuririni ĝarona!

³ Ĝai tu asi ĝaurani, tarima ta na ĝai ĝema ĝauvei nuĝanai kerere ta bene ĝoitaĝoa ma beĝene vaĝa-daĝama, moĝa lorinai ĝai na tarima ta vaĝa-vedaĝa-raĝena veiĝana ta asi ĝaveiani. ⁴ Moĝesi naima ĝema veiĝa e guruĝa mabarari ai ĝavevaĝa-foforini, ĝai tu moĝoni Barau ĝena vetuĝunaĝi-iaĝovinina tarimama. Meto nuĝari ai ĝavevaĝa-gwaĝiĝini; tarimarima na ĝevaĝa-midigu midigumani; ĝema ĝauvei nuĝanai maĝuri gwaĝiĝiri ĝadoĝaririni; tarimarima na ĝevaĝa-dabara dokomani; ⁵ ĝekwarimani, ĝediburamani, ĝutuma-bara na ĝeĝaru-ĝeĝeraĝimani ĝefarara-farara vinimani; ĝauvei ai ĝavekvaraĝi-rakavani, asi ĝagenani, asi ĝaĝaniĝanini. ⁶ Ĝema maĝuri e veiĝa tarimarima e Barau ĝoirari ai ĝenamo-vedaureani; Barau ĝena maĝuri e ĝena vari ĝaribaiani; maĝuri metori ĝaĝoitaĝorini, senaĝi ĝatuĝamaĝi-gwaĝiĝini; ĝevaĝa-rakavamani tarimari asi ĝabaru-vinirini, senaĝi ĝaiu-namorini; Iauka Veĝa na evaĝa-kavamani dabara mabarari ai, ma nuĝama mabarari ĝesi tarimarima ĝaura-vinirini. ⁷ Barau

ġena guruġa moġonina moġo ġaġobata-iaġiani Barau ġena seġukai; vei-iobukaiobuka farefareri tu ġimama aroribamai ema ġimama kaurimai ġerina ġavetarini.

⁸ Ġai tu ġaruġa-gwaġiġini, tarimarima na ġevaġa-raġemani o ġevaġa-rakavamani nuġari ai, varima ġevaġa-rakavarini o ġevaġa-namorini nuġari ai; ġekiramani, ġai na tarimarima ġaġofa-taġui-taġuirini ġetoni, senaġi ġai tu guruġa moġoniri moġo ġakiraġirini. ⁹ Ġekirani, ġia tu asi ribari ġai ġetoni, senaġi ġai tu ġeġita-leamani, ġia ma ribari ġinikau ġai tu dei. Gevaġimani, be ġamaseni, senaġi roġo ma ġamaġurini. Gebotamani, senaġi asi ġamaseni. ¹⁰ Ġevaġa-nuġa midigu-midigumani, senaġi vanaġivanuġi ġaiakuni ġaverereni. Asi ġema asi ġama, senaġi tarimarima vovoka ġavaġa-taġarini. Dagara ta asi ġaġwa-tanuani, senaġi Barau na ġena tarimarima evinirito dagarari mabarari tu ġai ġema.

¹¹ Korinto tarimami, ġai ġomi ġemi ai tu ġaguruġa-fiu-iaġoni moġo, asi ġagarini, ema nuġama maki ġakeorini, ġaura-vinimini nai. ¹² Ġai na ġomi tu ġaura-vinimini, senaġi ġomi na neġi ġai asi ġoura-vinimani. ¹³ Au na ġomi tu natugu kavana avaġa-guruġamini: Ġomi nuġami asi boġono kouri, nuġami boġono keori, be ġai na ġomi ġaura-vinimini kavana, ġomi na maki ġai moġesi boġono ura-vinima.

Keriso asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġesi asi boġono vekako

¹⁴ Keriso asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġesi asiġina ġinavaġi boġono veġata e asi boġono vekako. Korana kamara dabarai vei-iobukaiobuka e veirakava veiġari beġe veġatani ema beġe sebonani, ei? Asi ilaila! Ema kamara dabarai mama ema mukuna furufuru beġe veġatani ema beġe sebonani, ei? Asi ilaila! ¹⁵ Keriso ema Satani tu kamara dabarai beġe nuġa-sebonani, ei? Ema veġabidadama tarimana ema asi eveġabidadamani tarimana tu kamara dabarai ġia tauri ruarua ġeri tuġamaġi beġe sebonani? ¹⁶ O Barau ġena Rubu Veaġa e babarau ġeri rubu tu kamara dabarai Rubu Veaġa sebonai moġo beġe iaġoni, ma Barau sebona moġo beġe toma-rakariġoani? Ġita mabarara tu Barau ġena Rubu Veaġa. Ma Barau ekirato,

“Au tu ġia nuġari ai batanuni,
ma ġia vekaravari ai barakaorakaoni.

Au tu ġia ġeri Barau ai baiaġoni,
ma ġia tu au ġegu tarimari ai beġe iaġoni.”

¹⁷ Moġa lorinai Vereġauka ma ekirato,

“Vei-rakava tarimari
vekaravari na ġoma-rakarosi,
ma ġia sevirini na ġoraka-veġita.
Asi iareva dagarari asi boġono ġabi-karari,
moġesi tu baġabi-raġemini.”

¹⁸ Iaru-korokoro Vereġaukana tu maiġesi ekirani,

“Au tu ġomi Tamami ai baiaġoni,
ma ġomi tu au natugu taumi
ema vavinemi ai bavaġa-iaġomini.”

7

¹ Ġatagu mabarami, ġoseġaġi, Barau na mai guruġatore maiġeri tu ġita ġera ekiraġirito. Moġa lorinai tauġanira ema iaukara ġevaġa-rakavarini dagarari mabarari ġita ġerana si-iareva-fitoġari. Be Barau ġenai ma vegubakaura ġesi tatanuni nuġanai, ġera maġuri tu namo ema veaġa korikori.

Paulo ġena iaku tu asikej, korana Korinto tarimari ġevetuġamaġi-kureto

² Nuġami ai ġai ġema faka kota boġono veia. Ġai tu tarima ta ġenai veiġa rakavana ta asi ġaveiato. Ġai na tarima ta ġena maġuri asi ġavaġa-rakavaiato. Ġai na tarima ta ġofaġofa dabaranai ġena dagara ta asi ġaġabiato. ³ Au maġesi akirani tu, dia ġomi ġemi ai meto atore-kauani. Asiġina. Au varau baguruġa-guine, ġomi tu ġai loruma ġuturi ai ġotanuni, ġauravini-rakavamini. Be ġomi ġesi bita tanuni o bita maseni, ġai ġema veuravini ġomi ġemi ai tu asi bedokoni, roġo betanuni. ⁴ Au ġegu tuġamaġikau tu barego lelevaġi etanuni ġomi ġemi ai, korana ġemi veġabidadamai ġoruġa-gwaġiġini. Moġesi naima au na ġomi avaġa-veiavimini tarimarima ġoirari ai, ma au maki ġolaunaġi-baregoguni. Meto baregori ġaġoitaġorini mabarari nuġari ai maki, au ġegu iaku tu roġo etanuni, asi kota edokoni o ekeini.

⁵ Makedonia tanobaranai ġaraka-toġato nai, ġai tauġanima tu asi kota maki ġeiaġaraġito meto e midigumidigu ġerina. Gabu mabarari ġana ġaiġoto-ġoi tu, meto e midigumidigu ġaġoitaġoto-ġoi, tarimarima na ġevaġa-veġare veġaremato-ġoi e ġekoumato-ġoi. Ema nuġama ġeraġeto-ġoi. ⁶ Senaġina Barau na tu meto e midigumidigu na nuġari ġevaġa-moirarini tarimari evaġa-kavarini. Ġia na nuġama evaġa-gwaġiġirito, Tito etuġu-iaġomaiato nai. ⁷ Ma ġai tu dia ġia eiaġomato nai moġo, nuġama ġegwaġiġito. Senaġi ġomi na aiġesi ġovaġa-kavaiato moġeri variri ġema ema kiraġito, moġeri na maki ġelaunaġi-baregomato. Evaġa-ribaguto, ġomi ġemi ura baregona au boġonoasi ġitagu. Ema ġemi nuġa-midigumidigu e au ġouraviniguni e ġourani au gogobagu boġono raga, ema au ġegu guruġa ġokorana-iaġirini variri mabarari ema kiraġirito. Moġa lorinai au ġegu iaku ebarego-lelevaġito.

⁸ Ribagu, au na fefa atore-iaġoato, monana evaġa-nuġa midigumidigumito, senaġi au tu asi adaradarato. Aba, tovotovonai tu adaradarato, korana ariba-maoroto, au na fefa na nuġami evaġa-meteorito, senaġi mo tu ġemi nuġameto tu asi etanu-maukato. ⁹ Ma initoma au tu averereni, dia ġomi nuġami avaġa-meteorito nai, senaġi mo ġemi nuġa-midigumidigu ġenana ġovetuġamaġi-kureto, benamo Barau ġenai ġoġenoġoito. Ġai na ġomi ġemi ai rakava metona ta asi ġaveiato, senaġi Barau ġena ura veġata ġomi boġono nuġa-midigumidigu, korana ġemi veiġa ġekerereto nai. ¹⁰ Barau ġenana eiaġomani nuġa-midigumidiguna tu asi tuġamaġi vevaġa-ġwana. Korana tu mo nuġa-midigumidigu ema vetuġamaġina tu vetuġamaġi-kure evaġa-ġoraiani. Mai dabarai vetuġamaġi-kure eġorani vau Barau na tarimarima evaġa-maġuririni. A mai tanobara maġurina ġenana eiaġomani nuġa-midigumidigu e vetuġamaġina na tu mase evaġa-ġoraiani. ¹¹ Mai Barau ġenana eiaġomani nuġa-midigumidigu e vetuġamaġina na kara ġomi ġemi ai bevaġa-ġorari ġotuġamaġi-ginikaua. Maniġa ġenana ġomi toma ġemi tuġamaġi beġe maoro, ma ġoura-rakavani veiġa namori moġo fakami ai boġono veiri. Ema ġemi ura baregona tauġemi boġono veiareva-faka meto tari ġerina. Ma mo kerere eveito tarimana ġenai asi ġoiakuto, ma au garigu ġoveito, ma ġemi ura baregona ġemi ai ma bana iaġosi, ma ġemi ura baregona maki mo kerere eveito tarimana ġena maġuri bene maoro veġata, ma ġemi ura ġia tu ġena veiġa rakavana voina metona bene ġabia veġata. Ġomi na maġeri veiġa mabarari ġoveirini ġerina ġovevaġa-moġonini, ġomi tu mo veiġa rakavana ġenana boġo veġabi-vaġi, ma asi ġemi kerere ta.

¹² Au na mo fefa ġomi ġemi atoreato-ġoi nuġanai tu, dia mo kerere eveito tarimana ġena maġuri totomaorona tuġamaġina aveito-ġoi, o mai tarima na nuġari evaġa-meteorito tarimari atuġamaġirito-ġoi. Asiġina. Au na mo

fefa atore-iaḡosiato anina tu, Barau ḡoiranai ḡomi tauḡemi boḡono riba-maoro, ḡomi na ḡai tu moḡoni nuḡami mabarari ḡesi ḡai ḡoḡabi-raḡemani e ḡogubakaumani. ¹³ Ḡai tu ḡomi ḡemi veiḡa mai bakiraḡiri veigari na ḡelaunaḡi-baregomani.

Senāḡi mo ḡemi veiḡa na ḡelaunaḡimato, ma kokore barego ḡaḡabiato-ḡoi, moḡa iakunai tu ma ḡaiaku-rakavato maia, korana Tito ekirato, maninai ḡomi na ḡia tu ḡoḡabiraḡe-ginikauato, ema nuḡana egenagena-tarito. ¹⁴ Au na ḡomi ḡia ḡoiranai tu avaḡa-veiavimito, ma tauḡemi ḡemi veiḡa na ḡovevaḡa-foforito ḡoiranai, be eḡitamito, moḡesi naima aiakuni, korana asi ḡovaḡa-maiakaguto. Ema mo ḡemi veiḡa na ḡovevaḡa-foforito, ḡai na Tito ḡoiranai ḡomi ḡavaḡa-veiavimito guruḡari tu moḡoni veḡata, asi ḡofaḡofa. ¹⁵ Ma Tito na ḡomi ḡemi seḡaḡi etuḡamaḡirini, ema ḡomi na ḡia ma nuḡa-raḡemi e nuḡa-ḡoḡoḡoḡomi ḡesi ḡoḡabi-raḡeato, moḡeri ma etuḡamaḡi-iaḡosirini nai, ḡia ḡena veuravini ḡomi ḡemi ai tu ebarego-lelevaḡini moḡo. ¹⁶ Au tu averereni, korana moḡoni ama ribani asi adaradarani, ḡomi na tu veiḡa namori ema iobukaiobukari moḡo ḡoveirini bene.

8

Ekalesia na moni ḡevaḡa-vegogorito Ierusalemā ekalesiari ḡeri

¹ Tarikaka mabarami, maitoma ḡai ḡema ura tu, Barau ḡena namo e varevare-bara Makedonia ai ekalesia doḡorori iatari ai etoreato boḡono ribaia. ² Ḡia ḡeri ai tu meto e midigumidigu barego eraḡasito, senāḡi ḡia nuḡari tu iaku e verere na ḡevonuvonu-raḡeto. Ḡia tu moḡoni ogoḡami, asi ḡeri-ḡari, senāḡi ḡia ḡeri varevare tu barego rakava ḡeveiato. ³ Au na ḡomi ḡemi ai akiraḡi-fofori korikoriani, ḡia ḡeri ḡoitaḡo tu kei, a ḡeri vini tu barego-rakava tarikakari tari vaḡa-kavari ai; ma ḡia ḡeri ai doḡari-doḡariri maki gwaḡiḡi, a farefareri e moniri maki benamo ḡevini-fitoḡarito moḡo. Ma mo veiḡa tauḡeri ḡeri urai moḡo ḡeveiato. ⁴ Ḡia tauḡeri na ḡeri-ḡari na ḡai ḡenoḡi-ginikaumato, ḡeurato, ḡia maki ḡai beḡene ruḡa-karoma, be mai ḡauvei mainai tarima veaḡari beḡene vaḡa-kavari. ⁵ Ḡai ḡema tuḡamaḡi, ḡia ḡeri varevare monina tu misina moḡo beḡe vinini. Senāḡi ḡia ḡeri vini ḡaḡitaiato tu barego vedaurea, ḡai na kara tovtovonai ḡatuḡamaḡiato, moḡa maki ḡevanaḡiato. Ḡia tovtovonai tu tauḡeri roḡo Vereḡauka ḡenai ḡevvinito, ma moḡa murinai tu Barau ḡena ura ḡekorana-iaḡiato, be ḡai ḡemai maki tauḡeri ḡevvinito.

⁶ Moḡesina naima ḡai na Tito ḡanoḡiato, ḡakirato, ḡomi ḡemi veuravini varevarena moniri egororito kwari, moḡeri tu tauḡena na bene gogovaḡiri. Korana tovtovonai maninai moni-gogo ḡauveina tu ḡia na esinaiato. ⁷ Gomi Korinto ekalesiana dagara mabarari ai ḡomi tu moḡoni ḡoiaruto: Ḡemi veḡabidadama e ḡemi guruḡai, ḡemi riba iauka maḡurinai, ḡemi ura barego lelevaḡina Barau ḡena ḡauvei nuḡanai boḡono vevaḡa-kava, ema ḡemi veuravini ḡai ḡemai tu barego lelevaḡi. Ḡai ḡema velaunaḡi ḡomi ḡemi ai tu, mai veuravini varevareri vini maki boḡono vaḡa-baregoa.

⁸ Mai veuravini varevareri boḡono vini atoni maiḡa tu, dia akirani, boḡono veia veḡata atoni. Senāḡi maiḡesi akiramini tauna tu maiḡa: Tarikaka kotari tu ḡeiaḡo-ginikauni karori tari vaḡa-kavari ai. Moḡesi naima au na ḡomi atovo-naḡimini, ḡomi ḡemi veuravini tarikaka tari ḡeri ai tu aiḡesina naribaia atoni. ⁹ Ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena namo e varevare-bara ḡomi tu ma ribami. Ḡia tu taḡa verena, senāḡi ḡomi urami ai asi ḡena farefare

tarimanai ema vevaḡa-iaḡoto. Iesu asi ḡena farefare ai ema iaḡoto anina tu, ḡomi farefare vovoka tarimami ai boḡono iaḡo ḡana.

¹⁰ Ġemi vini au na maki ḡomi na boḡono doḡaria ḡana, au ḡegu vevaḡa-gwada guruḡana tu maiḡa: Ġoraḡani laḡaninai ḡomi na tu dia moni vaḡa-vegogo moḡo ḡosinaiato, senaḡi ḡomi tu ḡourato, mai veiḡa maki boḡono veia veḡata. ¹¹ Moḡesi naima ḡosinaiato ḡauveina boḡono vaḡa-kori ginikaua. Moḡesina tu mai boḡono veia veḡata ḡotato ḡauveina tu boḡo vaḡa-kori ginikauani, monana bevaḡa-moḡoni korikoriani. Boḡo vinini nai tu, ḡemi ai kara maniḡeri ilailari ai moḡo boḡono vini. ¹² Bema nuḡami mabarari ḡesi ḡemi ai kara ḡetanuni maniḡeri ilailari ai boḡo vinini dagarari tu, Barau na beiaku-iaḡirini e beḡabi-raḡerini. A ḡemi ai asi ḡetanuni dagarari asi boḡo vinini, moḡeri Barau na tu asi benuḡameto-iaḡirini, ema ḡomi maki asi bebaru-vinimini. ¹³ Ġai asi ḡaurani, tari ḡovaḡa-kavari uranai, ḡomi tauḡemi iatami ai meto baregona boḡono tore-kaua, asi ḡemi-ḡami ai boḡono vevaḡa-iaḡo. Asiḡina. Ġai ḡaurani tu, ḡomi ema ḡovaḡa-kavarini tarimari boḡono ilaila moni e farefare rekenai ḡatoni. ¹⁴ Mai taimi ai tu ḡomi na ḡia ḡeri ura dagarari boḡo vinirini, korana ḡomi ḡemi-ḡami tu vovoka tabutabu. Be ḡomi na ḡia ḡeri rabu ai ḡovinirini kavana, ḡomi ḡemi rabu ai maki ma beḡe vinimini. Mo dabarai ta asi berabuni. ¹⁵ Buka Veaḡai ekirani kavana, “Ġutuma egogo-vegogoto tarimana ḡana tu dia eḡutuma-lelevaḡito, ma kotuna moḡo egogo-vegogoato tarimana ḡana tu dia misina korokoro, senaḡi taunai.”

Paulo na Tito Korinto ḡana etuḡuato

¹⁶ Au na Barau atanikiu-viniani, korana tu au ḡegu nuḡa-vekwarāḡi ḡomi ḡemi ai etanuni, mai nuḡa-vekwarāḡi sebona maiḡa tu Barau na Tito nuḡanai maki etoreato. ¹⁷ Korana ḡia tu dia ḡai na ḡanoḡiato dainai moḡo easi raka-ḡitamini. Asiḡina. Ġia tauḡena maki nuḡana mabarabarana eura-rakavani veḡata bene iaḡosi, ḡomi bene raka-ḡitami. ¹⁸ Ġai tarikakama ta maki Tito ḡesi ḡatuḡu-iaḡosiani. Mai tarikaka maiḡa tu ekalesia doḡorori mabarari na ḡavaḡa-raḡeani, korana ḡia na Vari Namona eḡobata-iaḡiani ma nuḡana mabarana ḡesi. ¹⁹ Ema mai tarikaka maiḡa tu ekalesia doḡorori mabarari na ḡeḡabi-iriḡiato, ḡai bene kavama mai varevare moniri baḡa ḡwa-iaḡorini nai ḡetato. Mai ḡauvei ḡaveiani korana tu, tarimarima mabarari na Vereḡauka beḡene vaḡa-raḡe baregoa ḡana, ema ḡai ḡaurani tarimarima baḡana vaḡa-kavari ḡatoni maḡurina baḡana vaḡa-foforia ḡana. ²⁰ Ġai asi ḡaurani, tarima na ḡai beḡene rori-torema ma beḡene vaḡa-rakavama. Moḡesina naima mai veuravini ai ḡevinito monina maiḡa tu dabara namonai ḡaḡauvei-iaḡiani. ²¹ Korana ḡai ḡema ura baregona tu, veiḡa roroḡotona baḡana veia, dia Barau ḡoiranai moḡo, senaḡi tarimarima maki ḡoirari ai.

²² Ma ḡita tarikakara ta maki ḡia ḡesi ḡatuḡu-iaḡosiani, ḡia bekavarini. Mai tarikaka maiḡa tu ḡai na ḡaḡitaiani, ḡia tu moḡoni eura-baregoni, Barau vetuḡunaḡina bene iaḡo-vini etoni. Ema ḡia tu moḡoni ma ḡena vetuḡamaḡikau ḡomi ḡemi ai maki. ²³ Tito maniḡa maki apostolo au kavana, ma ḡai tauma ruarua tu ḡomi vekaravami ai ḡaḡauvei-vegogoni. A mani ḡita tarikakara ruarua maniḡeri tu ekalesia doḡorori tata arari ai beḡe iaḡosi, ma ḡia tauri ruarua tu ḡeri ḡauvei ema veiḡai Keriso ḡevaḡa-raḡe baregoani. ²⁴ Moḡesina naima, ḡemi veuravini vetoḡana korikori ema ḡai na ḡomi ḡavaḡa-raḡemini tauna korikori, ḡia ḡoirari ai boḡono vaḡa-fofori korikoria, be ekalesia doḡorori mabarari na beḡene ḡitaia ema beḡene vaḡa-moḡonimi.

9

¹ Au na aḡitaiani tu, asi korana ta moḡo ḡomi na Barau ḡena tarima veaḡari moni ḡovarevare-vinirini guruḡari au na ma bakiraḡirini. ² Korana ḡomi ḡemi ura boḡono vaḡa-kavari veḡata ḡotato moḡa tu ribagu, be moḡa tu Makedonia tarimari ḡoirari ai maki ḡomi aveiavi-iaḡimito. Au na ḡia avaḡa-guruḡarito, akirato, ḡomi Akaia ai ḡotanuni tarimami tu, ḡoraḡani laḡanina na veḡata beiaḡoma mo toma ḡorovina-toreto boḡono vini ḡana. Ma ḡomi na tarimarima boḡono vaḡa-kavari nuḡa-vekwarāḡina ḡoveini guruḡana mani ḡeseḡaḡiato, benamo Makedonia tarimari kotari maki ḡeura-dikadikato, ḡia maki beḡene vevaḡa-kava veḡata ḡetato. ³ A au na mai tarikakara maiḡeri atuḡu-iaḡosirini tauna korikori tu, beḡene riba, ḡai na ḡavaḡa-veiavimini guruḡari tu dia guruḡa koriri moḡo. Be au aurani, ḡomi ḡemi varevare moniri tu boḡono gogo-toreri vauro boḡono venari-taḡo, au na ḡia akira-vararito ilailanai. ⁴ Asi namo Makedonia tarimari kotari au ḡesi beḡe rakakauni, benamo ḡomi beḡe ḡitamini tu, dia ḡai na ḡaveiavi-iaḡimini gabunai beḡe ḡoitaḡomini, ḡomi ḡemi varevare moniri tu asi gogotore. ḡomi tu asi bakiraḡimi, senaḡi ḡai tu beḡe maiaka-korukorumani, korana ḡai ḡomi ḡemi ai tu ḡatuḡamaḡi-dadamaḡi-baregoni nai. ⁵ Moḡesina naima au batuḡamaḡi, mai tarikakara maiḡeri namona tu nanogiri, be beḡene iaḡosiguine; be ḡomi ḡemi veuravini varevarena moniri, mo ḡokiraḡi-torerito moniri tu beḡene kirami, ma boḡono tore-vegogo guineri vauro, ḡai boḡono nari-taḡoma. Benamo ḡai baḡana votu nai, ḡemi veuravini varevarena moniri tu toretaḡo. Monana bevaḡa-foforiani ḡomi ma ḡemi veuravini ḡesi ḡia ḡeri ḡovinini, a dia nuḡami asi iakuri ḡesi ḡovarevareni.

Vovoka bevaroni tarimana

⁶ Mai guruḡa akiraḡiani maiḡa tu boḡono tuḡamaḡi-taḡoa: ḡaniḡani ḡueri asi vovoka bevaroni tarimana tu, kwakwai maki ḡaniḡani asi vovoka bedoḡarini. A ḡaniḡani ḡueri ḡutuma gorogoro bevaroni tarimana tu, kwakwai maki ḡaniḡani ḡutuma lelevaḡi bedoḡarini. ⁷ Tarima ta nuḡanai evaḡa-moḡoniani ilailanai bene vini. A dia nuḡana ma daradarana ḡesi bene vini, o dia tarimarima ḡekirani beḡene tore veḡata ḡetoni naima beḡene vini. Korana nuḡana faka ema ma iakuna ḡesi evinini tarimana tu Barau na eura-viniani. ⁸ Ma Barau ḡena namo e varevare-bara lelevaḡina ḡomi iatami ai betorerini. Benamo monana ḡaro mabarari ai ḡemi ura dagarari mabarabarari boḡo ḡoitaḡorini, ema dia ḡoura-vinirini dagarari moḡo, senaḡi dagara kotari maki. Ema monana ḡauvei namori maki barego lelevaḡi boḡo veirini. ⁹ Buka Veaḡai ekirani kavana,
 “Barau na ḡena varevare tu
 asi-ḡeri e asi-ḡari tarimari
 barego lelevaḡi evinirini,
 ḡena vei-iobukaiobuka tu
 betanu-vanaḡi vanaḡini.”

¹⁰ Barau na ḡaniḡani ḡueri vamoka vei tarimari evinirini beḡene varori ḡana, ema tarimarima ḡaniḡani evinirini beḡene ḡaniri ḡana. Mai Barau sebona mainana ḡemi ḡaniḡani ḡueri ḡovarorito moḡeri bevaḡa-vovoka tabutaburini, ema ḡemi veḡa namori ḡwaḡwari beḡe ḡutuma-gorogoroni. ¹¹ Ma dabara mabarari ai ḡomi bevaḡa-taḡamini, ma monana nuḡami sebonai e ma veuravinimi ḡesi varevare mabarari boḡo vinini. Benamo ḡai ḡemana boḡo tuḡurini varevareri tarimarima na beḡe ḡoitaḡorini nai, mabarari na Barau ma beḡe tanikiu-viniani. ¹² Korana mai ḡauvei ḡomi na ḡoveiani maiḡa tu, dia Barau ḡena tarimarima veaḡari na ḡeura-vinirini dagarari moḡo

gōvinirini, senaġi mai gōmi gēmi varevare bakuri ai, tarimarima vovoka na Barau gētanikiu-vini baregoani. ¹³ Korana mai tarimarima gōvaġa-kavarini gāuveiri, mainana gōmi gēmi veiġa namori bevaġa-fofori ginikaurini. Ma tarimarima beġe ribani, gōmi na Vari Namona tu dia murumi korina na moġo gōkiraġiani, senaġi gōkorana-iaġiani maki. Ema gōmi gēmi farefare e moni maki ma veuravinimi gēsi ġia e tarimarima mabarari gēsi gōvare-barabararini beġe ġitarini. Maiġeri veiġa namori loriri ai tarimarima na Barau beġe vonevone-raġeani. ¹⁴ Benamo ġia na gōmi beġe tuġamaġi-baregomini, ma iatami ai beġe gāuġauni. Moġesi beġe veini anina tu, Barau ġena namo e varevare barego lelevaġina gōmi iatami ai etanuni dainai. ¹⁵ Barau sitanikiu-vinia, korana ġia ġena varevare barego lelevaġina ġita evinirato bene.

10

Paulo na ġena gāuvei gēvaġa-rakavaia gētato tarimari guruġari eveito

¹ Maitoma au Paulo tauġegu na nuġagu ma manauna e maranana gēsi gōmi anoġimini. Mai nuġa manau e marana tu Keriso ġenana gēiaġomani dagarari. Gōmi fakami ai tarima kotari na tu maiġesina gēgōfaġofa-iaġiguni, ġekirani, au gōmi goirami ai tu manau e agarini, a gōmi sevimi na araka-ġerevaġini, irau ai atanuni, gōmi tu guruġa gwaġiġiri e metori atore-vinimini, ġetoni. ² Au na gōmi anoġimini, mani gōfaġofa guruġari asi boġono gābi-raġeri, be gōmi asi bana vaġa-guruġa gwaġiġimi au baiaġosini nai. Korana au baiaġosini nai tu, au atuġamaġini, ġai gēgōfaġofa-iaġimani tarimari tu basi vaġa-guruġa gwaġiġi-vinirini. Maiġeri tarima na ġai gēgōfaġofa-iaġimani tu ġekirani, ġai tu roġo tanobara maġurinai ġatanuni tarimari ġeri veiġai ġaiāġoni. ³ Oba, ġai tu moġoni roġo tanobarai ġatanuni, senaġi ġai tu dia mai tanobara tarimari ġevetarini kavana ġavetarini. ⁴ Ġai ġema vetari farefareri tu dia tarimarima ġimari na ġeveirini dagarari. Asiġina. Ġai ġema vetari farefareri tu kokore e seġuka baregori, Barau ġenana gēiaġomani dagarari. Maiġeri na ġavetari-vinirini seġukari ema iaunegari baġa vaġa-rakavarini riba. ⁵ Ma maiġeri vetari farefareri na Barau ema ġena riba ġekoukou-ġaurini veġare-veġareri e veiġari mabarari gāvaġa-rakavarini. Ema tarimarima ġeri tuġamaġi irauirauri mabarari ġakira-fitoġarini. Ma tarimarima ġakirarini, ġeri tuġamaġi tu Keriso moġo beġene korana-iaġia. ⁶ Ma gōmi mabarami na Keriso moġoni boġo korana-iaġi korikoriani, moġa murinai vauro ġai na mani ġeseġafore-foreni tarimari ġeri rakava voiri metori baġa vinirini riba.

⁷ Gōmi tarimarima tu tauġanina vetoġana ġereġana moġo gōġitaiani. Bema tarima ta tauġena evekiraġini, ġia tu moġoni Keriso ġena tarima korikori nai tu, bene riba, ġai maki Keriso ġena tarimarima ġia kavana. ⁸ Au tu Vereġauka na maoro e seġuka eviniguto, gōmi gēmi maġuri e veġabidadama bana vaġa-ruġa gwaġiġiri ġana, a dia bana vaġa-rakavari ġana. Ma au mai gāuvei aveiani nuġanai, bavekokorokuni tu asi bemaiakaguni. ⁹ Au tu asi aurani gōmi iniġesi boġono tuġamaġi, au na gōmi tu vevaġa-gari fefari moġo atore-vinimini. ¹⁰ Au moġesi akirani, korana tarima kotari ġekirani, “Paulo na fefa etorerini nai, guruġa tu baregori e ma seġukari etorerini, senaġi ġia tauġena ema foforini ġita ġerai, ġia ġitaġitana tu asi garina e ġena guruġa maki asi guguraġiri, ema asi mamiraġiri maki.” ¹¹ Maniġesina ġeguruġani tarimari tu beġene riba-maoro, ġai irau gabu na fefa kamasi ġatore-iaġosini vetoġari ema mami-raġiri aiġesi, ġai baġasi foforini tauġanima korikoriri ai,

ġema veiġa o ġauvei seġukari ema guruġari maki moġesi moġo ilaila, fefai ġomami-raġirini kavana.

¹² Ġai mani tauġeri moġo ġevevaġa-raġeni tarimari ġesi tu asi baġa vevaġa-vetovoni, ema ġai ġema ġauvei maki ġia na kara ġeveiani ġauveina ġesi asi ilaila ġauvei sebonai baġa kiraġiani. Asiġina ġinavaġi. Maniġeri tarima tu tauġeri moġo ma ġevevaġa-vetovoni, karori tari ġeri riba e veiġa ġesi. Ema ġia tu tauġeri moġo ta evariġisini, tauġena ġena veiġa karona ta ġenai evaġa-ilailaiani. Ġia maniġesi ġeveini tauna korikori, ġia tu moġoni asi iaunegari. ¹³ Senaġi ġai tu Barau na evinimato maorori e gaburi makari, moġeri nuġari ai moġo baġa vekokoroku-iaġirini. Ma ġomi mani ġotanuni tanona maki Barau na ġai evinimato tanona makana nuġanai. ¹⁴ Barau na ġai maoro evinimato, ġomi mani ġotanuni tanona maninai, Vari Namona baġa vari-fiuani e baġa vevaġa-riba-iaġiani. Moġesi naima maninai ġaġauveini vekokorokuna ġaveini tu ġamaoroni, korana ġai tu ġomi ġemi ai ġasi-raġasito. Moġa lorinai ġomi mani ġotanuni maniġa tu, ġai ġema ġauvei tanona nuġanai, korana tu ġai na Keriso ġena Vari Namona maninai ġasi-ġwa-raġasiato. ¹⁵ Ġai tu Barau na evinimato tanori e maorori asi ġavanaġirini. Ema ġai tu dia tarima boruri na ġauvei ġeveiato vekokorokuri ġaveirini. Asiġina. Ġomi tu Keriso Varina Namona tu ġai na ġavaġa-ribamito. Ma ġai ġema tuġamaġi baregona tu, ġomi ġemi veġabidadama bebarego-iaġoni, benamo ġai ġema ġauvei ġomi vekaravami ai maki bebarego-lelevaġini. ¹⁶ Moġa murinana tu mani gabu maninana, tanobara kotari ġana ma baġa iaġoni, monai Vari Namona ma baġa ġobata-iaġiani. Korana ġai tu asi ġaurani, tarima tari na varau ġeġauvei-iaġirito gaburi, ġai na baġana vekokoroku-iaġiri.

¹⁷ Buka Veaġa ekirani, “Bema tarima ta eurani bene vekokoroku nai tu, Vereġauka moġo bene veiavi-iaġia.” ¹⁸ Korana dia tauġeri ġevekiraġi-varaġe varaġeni tarimari Barau na evaġa-moġoniani. Asiġina. Vereġauka na evaġa-raġeani tarimana moġo, Barau na evaġa-moġoniani.

11

Paulo ema apostolo ġofaġofari

¹ Au ġegu ura sebona tu, au ġegu guruġa babori kota roġo boġoro seġaġiri e boġoro ġabi-raġeri. Mani ġemi veiġa ġoġabi-raġegu. ² Au ġegu ura barego vedaureana ġomi tu Keriso nuġanai moġo boġono tanu, ma Barau ġena ura baregona ġomi ġemi ai maki moġesi. Au tu moġa dainai ġomi ġemi ai amamani, mai tu Barau na eġabi-raġeani mamana. Au na ġomi tu tau sebona moġo ġana akira-kaumito, mo tu Keriso. Moġesi naima au na ġomi anari-ġinikaumini. Korana au ġegu ura tu, Keriso ema ekalesia ġeri veġaraġo ġaronai, ġomi tu noġa ġuiato ta futua ta ġesi asi ekima-karato ġuiatona kavana, namo vedaurea e vinuba, ġaraġori Keriso ġoirana ġana bana tuġu-kavimi. ³ Senaġi au tu agarini, korana mota na ġena ġofaġofa iaunegari na Eva eġofaiato, benamo Barau ġena guruġa asi ekorana-iaġiato kavana, boġo veini garina. Ġomi maki ġofaġofa guruġari na ġemi tuġamaġi beġe vei-veġonurini, benamo Keriso ġokorana-iaġi korikoriani maġurina na boġo raka-veġitani. ⁴ Au na ġomi agari-vinimini anina tu maiġa, bema tarima ta eiaġosini, benamo ġomi ġemi ai Keriso boruna ta eġobata-iaġiani, dia ġai na ġaġobata-iaġiato Kerisona; o iauka boruna ta ma ġoġabia ġetomini, dia ġai na ġomi iatami ai ġimama ġatore-kaurito, benamo ġoġoitaġoato Iauka Veaġana; o Vari Namona boruna ġemi ġeġobata-iaġiani, dia ġai ġemana

gosegāgiato ma gōgabi-raḡeato Vari Namona neganai, ḡomi na moḡeri tarima tu ḡosegāḡirini, ma ḡeri guruḡai gōgabi-raḡerini moḡo.

⁵ Senaḡi au atuḡamaḡini, mani ḡevkiraḡini apostolo irauri veḡata barego lelevaḡiri ḡetoni tarimari na, au tu asi ḡevanaḡiguto. ⁶ Aba, au guruḡa-ḡitaḡita dabarana tu asi aribaiato, senaḡi riba au ḡegu ai tu etanuni. Ma maiḡa tu dabara mabarari nuḡari ai ḡemi ai ḡavaḡa-fofori ginikaurito.

⁷ Ġomi ma ribami, au na ḡomi ḡemi ai Barau ḡena Vari Namona aḡobata-iaḡiato tu asi voina, be mo ḡauvei voina ḡomi na tu asi ḡoviniguto. Ma mo maḡuri aveiato tu, au tauḡegu avetore-variḡoto, ḡomi bana tore-varaḡemi uranai. Ma ḡomi ḡotuḡamaḡini, mo veiḡa au na aveiato tu avei-rakavato, ei? ⁸ Ġomi Vari Namona avaḡa-ribamito-ḡoi ḡauveina voina tu, ekalesia doḡorori tari na ḡeviniguto-ḡoi, noḡa moḡo alemarito-ḡoi. ⁹ Ma au ḡomi ḡesi tatanuto-ḡoi nuḡanai, dagara kotari aurato-ḡoi nai, au na ḡomi tu asi avaḡa-doḡe ganiganimito-ḡoi. Korana tu tarikaka tari, Makedonia na ḡeiaḡomato tarimari, ḡia na aura-vinirini dagarari ḡema-viniguto. Au tu ḡomi vaḡa-doḡe-ganiganimi maḡurina ta asi aveiato. Moḡesi moḡo bavei-iaḡoni, asi bavaḡa-doḡe ganiganimini. ¹⁰ Keriso ḡena guruḡa moḡonina tu aribaiato, ma nuḡagu ai etanuni. Moḡesi naima au baveiavini nai tu, mai Akaia tanona nuḡanai etanuni tarimana ta asi bekira-ḡoiguni riba. ¹¹ Au na mai veiḡa aveiani tu, ḡomi asi aura-vinimini nai ba? Moḡoni, Barau ma ribana au na ḡomi tu auravini-baregomini.

¹² Ma ḡomi na au moni e farefare na asi boḡono vaḡa-kavagu atoni veiḡana tu, roḡo bavei-iaḡoani-ḡoi. Mai veiḡa aveiani korana tu, mani apostolo ḡofaḡofari maniḡeri beḡene fofori-ginikau ḡana. Mai tu noḡa ḡia kwakuri ai ḡeruḡa-taḡoni tanona gaburena akwaiiani, beḡene fana-kafua, benamo beḡene keto-ḡura, ma monana ḡomi boḡono riba-korikori, ḡia tu moḡoni dia ḡai ḡesi ḡauvei sebona ḡaveiani. Korana ḡia na kara ḡeveiani tu ḡeveiavi-iaḡiani, ḡeri ura ḡomi na boḡono vaḡa-moḡoniri, boḡono kira, ḡia tu moḡoni ḡai ḡesi ḡauvei sebona moḡo ḡaveiani boḡonosi ḡana. ¹³ Maniḡeri tarima tu apostolo ḡofaḡofari, ḡauvei ḡofaḡofari ḡevirini. Ġia maniḡeri tu tauḡeri moḡo ḡevkiraḡini, Keriso ḡena apostolo ḡetoni, senaḡi mani tu ḡeḡofaḡofani, ḡia tu dia Keriso ḡena apostolo korikoriri. ¹⁴ Mani veiḡa maninana au nuḡagu tu asi efarevaḡini, korana Satani tauḡena maki vetoḡana ekefoani, noḡa Barau ḡena mama aneruna noḡa moḡo eveini, benamo tarimarima eḡofarini. ¹⁵ Moḡesina naima Satani ḡena vetuḡunaḡi ḡeiaḡo-vinini tarimari maki tauḡeri moḡo tarimarima ḡoirari ai beḡe vekiraḡini, ḡia tu Barau ḡena vetuḡunaḡi tarimari. Ġia tu Barau na vau ḡeri veiḡa voiri bevinirini.

Paulo na ḡena apostolo ḡauveina ḡaramanai midigumidigu barego eḡabiato-ḡoi

¹⁶ Mo guruḡa ma akiraḡi-ḡoiani. Tarima ta asi bene kira au tu babo. Senaḡi bema ḡomi na au boḡo kira-baboguni nai tu, babo tarimari gōgabi-raḡerini e ḡosegāgi-vinirini kavana, au maki boḡono ḡabi-raḡegu e boḡono seḡaḡi-vinigu, be au maki kota bana vekokoroku. ¹⁷ Mai kara akiraḡiani tu, dia Vereḡauka na maoro eviniguni nai, maiḡesi ḡena guruḡa na aiaḡoni. Asiḡina. Mai tu naveiavi uranai, babo tarimari ḡeri veiḡa na aiaḡoni. ¹⁸ Korana tarima ḡutuma tu tanobara maḡurinai ḡetanuni tarimari ḡeri vekokoroku na ḡeiaḡoni. Moḡesi naima au maki baveiavini. ¹⁹ Ġomi na mani babo tarimari ḡeri vevaḡa-riba gōgabi-raḡerini e ḡosegāḡirini, korana ḡomi tauḡemi moḡo ḡoveḡita-tarini, benamo ḡokirani, “Ġomi tu moḡoni ma iaunegami,” ḡotoni.

²⁰ Moĝoni, ĝomi tu tarima ta ĝomi ĝemi ai eiaĝosini, benamo ĝena tuĝu-rakaorakao tarimami ai evaĝa-iaĝomini, o ĝemi-ĝami everari-verari vaĝirini, o kara eura-vinirini dagarari tu ĝomi ĝemina eĝabini moĝo, e tauĝena moĝo evetore-varaĝe varaĝeni, ema ĝoirami eforo-bubuĝaurini, mo tu ĝena veiĝa na e guruĝa na, tarimana tu ĝoĝabi-raĝeani ema ĝoseĝaĝiani maki. ²¹ Au tu nakira emaiakaguni, korana ĝai nuĝama tu asi gwaĝiĝi, be maĝeri veiĝa ĝomi ĝemi ai tu asi ĝaveirito-ĝoi.

Bema tarima ta ĝia na eveirito veiĝari eveiavi-iaĝiani nai tu, au maki au na aveirito veiĝari havekokoroku-iaĝiani riba. Au maĝesi aguruĝani tu, babo ĝeri guruĝa na aiaĝoni. ²² Ĝia tu Heberu tarimari ĝetoni, ei? Au maki Heberu tarimagu. Ĝia Isaraela besena ĝetoni, ei? Au maki Isaraela besena. Ĝia Aberahamo tubuna ĝatana ĝetoni, ei? Au maki Aberahamo tubuna ĝatana. ²³ Ĝia Keriso ĝena vetuĝunaĝi ĝeiaĝo-vinini tarimari ĝetoni, ei? Au na Keriso vetuĝunaĝina tu nuĝagu e tauĝanigu mabarabarana ĝesi Keriso vetuĝunaĝina aiaĝo-viniani. Au tu ababoni, maĝeri guruĝa akiraĝirini, senaĝi ĝomi na roĝo ĝolaunaĝi-naĝiguni naima maĝesi aguruĝani. Au tu avekvaraĝi-lelevaĝito, a ĝia tu asiĝi; ĝaro vovoka ĝediburaguto, ĝekwari-rakava rakavaguto, ema ĝaro ĝutuma dori amaseto-ĝoi. ²⁴ Iuda tarimari na vaĝa-40 ĝevekwari-iaĝiani varona na tauĝanigu ai vaĝa-39 veĝata ĝekwariato. ²⁵ Vaĝa-toittoi oro kwarina na ĝeribiguto, vaĝa-sebona fore na ĝetakiguto, vaĝa-toittoi davara nuĝanai au araĝeto boutina eĝwa-kirakiraiato, be dori amaseto, ma ĝaro ta tu davarai boĝi vinubana ta e ĝaro vinubana ta arei-iaĝiato tuba ta iatanai. ²⁶ Au tu gabu sebonai moĝo asi atanuni, vanaĝivanaĝi gabu boruri na arakanaĝi-rakanaĝini, Keriso Varina Namona avari-fiuidi. Ĝaro tari ai tu ĝarukai dori areini, ma ĝaro tari ai tu seĝafore tarimari na vefakari ai araka-ĝurani, ma ĝaro tari ai tu ĝegu tanobara tarimari korikori na dori ĝevaĝiguni e ĝevaĝa-rakavaguni, ĝaro tari irau bese tarimari na dori ĝevaĝiguni; ma ĝaro tari vanuĝa barari ai meto barego araka-ĝoitaĝorini, ma ĝaro tari tu tano fakana nuĝanai meto barego aĝoitaĝoni, ma ĝaro tari tu davara nuĝari ai dori amaseni; ma ĝaro tari tu ĝevetarikaka-ĝofaĝofani tarimari na ĝevaĝa-rakavagu ĝetoni. ²⁷ Ĝauvei metori aveini e avekvaraĝi-rakavani, boĝi ĝutuma asi agenani; avito-maseni, ananu-maseni; ĝaro vovoka tu ĝaniĝani aruĝarini, korana aĝani-veaĝani bene, ma ĝaro tari asi ĝegu dabuĝa, kefigu kori moĝo, be enaĝureguni. ²⁸ Ma maĝeri dagara ĝutuma ma bakiraĝirini riba; senaĝi iniga moĝo nakiraĝia: Ĝaro vanaĝivanaĝi rubu mabarari gabu tatai ĝetanuni anuĝa-vekvaraĝi iaĝi-baregorini. ²⁹ Ekalesia ta Iauka rekenai emoirani nai tu, au maki ĝia ĝesi amoira-sebonani. Ma ekalesia ta tarima ta na eĝori-veĝonuani, benamo rakava eveini nai, au tu abaru-rakavani.

³⁰ Bema au asi ĝegu dabara ta, ma navekokoroku batoni nai, au tu ĝegu moira ĝevaĝa-ĝorarini gaburi moĝeri moĝo bavaĝa-veiavirini. ³¹ Ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso Tamana Barau ma ribana au tu asi aĝofaĝofani. Barau bitana vaĝa-raĝea mo vanaĝivanaĝi. ³² Damaseko ai atanuto-ĝoi nai tu, Kini Areta ĝena gavana na vetari tarimari ekirarito, vanuĝa barana maĝuna mabarana beĝene nari-ĝaua, au beĝene ĝabi-tarigu ĝana. ³³ Senaĝi au tu tarikaka tari na boseĝa baregonai ĝevaĝa-tanu-ĝuraguto, benamo vanuĝa maĝuna windoana na varoseina ĝetuĝu-riĝoguto, benamo mo gavana ĝimana na araga-maĝurito.

Paulo ġena mata-vanaġi

¹ Vekokoroku ai tu kara namona ta asi badoġariani, senaġi haveiavini roġo. Mata-vanaġi ai Vereġauka na evaġa-foforirito dagarari aġitarito ema aseġaġirito guruġari roġo nakiraġiri. ² Au tarima ta Keriso nuġanai ma ribagu; ġia tu Barau na eġabi-varaġeato guba vaġa-toitoina ġana. Mo veiġa eġorato negana na beiaġoma mo initoma tu laġani gabanana vasivasi (14). Mo tau guba vaġa-toitoina ġana tu iaukana roġo tauġanina nuġanai, o iaukana tauġanina na eveġitato, ma iaukana ġereġana moġo eġabi-varaġeato, moġa tu au asi ribagu, a Barau ġereġana moġo ma ribana. ³ Mo tarima au tu ma ribagu. A mo tarima tu iaukana roġo tauġanina nuġanai o iaukana tauġanina na eraka-veġitato vau mo maġuri eġorato, moġa au tu asi ribagu, senaġi Barau ġereġana moġa ma ribana. ⁴ Mai tarima akiraġiani maiġa tu, paradaiso ġana eġabi-varaġeato. Benamo monai dagara tari ġita na asi ilaila bita kiraġi-fofori ginikaurini, ema dagara ta ġesi maki asi bita vaġa-vetovorini dagarari, Vereġauka na ekiraġirito, eseġaġirito. Moġeri dagara tu tarima ta na asi ilaila bekiraġi-foforirini dagarari. ⁵ Au na tu moġesina tarimana ġereġana moġo bavaġa-veiaviani. A au tauġegu tu asi havekokorokuni, au tu ġegu moiramoira gaburi moġeri haveiavi-iaġirini, (korana tu moġeri dairi ai tarima na asi ġevaġa-raġeguni). ⁶ Au navekokoroku barasi maki, au tu dia babo ġeri veiġa na bara iaġo, korana au tu guruġa moġoniri moġo bara kiraġiri bene. Senaġi au tu asi veġata aurani moġeri bana kiraġi-rosiri, korana asi ġegu ura moġeri dairi ai, au tarimarima na beġene tuġamaġi-varaġe varaġegu. A au aurani tu, kara aveiani maiġa, tarimarima na beġene ġitaia vauro beġene riba-maoro, au tu tarima kamasigu.

⁷ Au tu Vereġauka na dagara iaru-korokorori evaġa-foforirito, benamo aġitarito e aseġaġirito, senaġi moġeri bakuri ai au tauġegu havekiraġi-varaġe varaġeni garinai tu, Barau na midigumidigu ta au tauġanigu ai etorettoġaiato. Moġa tu noġa gini masikona ta au viriġogu nuġanai etanuni. Mo gini masikona moġa tu iauka rakavana ta. Ġia tu Satani ġena vetuġunaġi eiaġo-vinini iaukana, au bene vaġa-midigu midigugu, benamo au asi bana vekiraġi-varaġe varaġe ġana au ġegu ai etanuni. ⁸ Vereġauka tu vaġa-toitoina veġata anoġiato, mai Satani ġena vetuġunaġi-iaġovini iaukana au ġeguna bene koki-vaġia ġana. ⁹ Senaġina Vereġauka na maiġesina ekiraguto, “Au ġegu namo e varevare-barana ġereġana moġo dagara baregona ġoi na oura-viniani, korana au ġegu seġuka tu moiramoira tarimana ġenana vauro efofori-korikorini.” Moġesina naima au na tu ġegu moiramoira gaburi moġeri moġo haveiavi-iaġirini, Keriso ġena seġuka au ġegu ai bene tanu ġana. ¹⁰ Moġesi naima Keriso bakunai ġegu ġauvei nuġanai amoiramoirani, o tarima na guruġa e veiġa rakavari ġegu ai ġeveirini, o avekvaraġini nai, o ġevaġa-midigu midiguguni nai, o ġegu dabara doko ġarori ai, au tu aiakuni averereni moġo, korana amoirani negari ai tu, kokore barego vedaureana ma aġoitaġoni.

Paulo ġena ura sebna tu Korinto ekalesiana doġorona bene vaġa-kavaia

¹¹ Au tu tauġegu babo ai havevaġa-iaġo, maiġesi aguruġani, senaġi mai dia au tauġegu nuġagu siga moġo maiġesi aveini, au ġomi na ġotuġunaġinaġiguni naima, babo ai avevaġa-iaġoni. Au tu ġomi na namogu boġoro kiraġi, senaġi ġomi na au tu ġokure-toġaguni. Aba, au tu moġoni asi aragu, senaġi mani ġemi “apostolo iaru-korokorori” na au tu asi beġe vanaġiguni. ¹² Apostolo korikoriri vetoġari tu vevaġa-gwaġiġi ai, vetoġa boruri ai, nuġa-farevaġi veiġari ai, ema seġuka veiġari boruri ai ġevaġa-foforirito ġomi

gairami ai, be gogitarito manigeri. ¹³ Gomi tu kamara veigai au na gomi asi atuğamağikau-baregomini, ekalesia dogorori kotari atuğamağikau-baregorini kavana, ei? Asi veiga tai. Asigina. Au na gomi tu moğoni, gomi gesi tatanutoğoi, monai moğoni asi auratoğoi, au uragu ai boğono vekwaraği. Benamo moğa moğoni. Ma bema mai veiga maiga gomi na gogitaiani asi namo nai tu, benamo anoğimini, gegu mai vei-rakava boğono tuğamaği-fitoğai.

¹⁴ Au toma tu havei-kavi, naiagosini atoni. Mai ma baiagosini maiga tu gomi rakağitami avağa-toitoiani maiga. Mai ma baiagosini mainai maki, asi ma bavağa-vekwaragimini, korana au tu dia gomi gemi farefare e moni urari na baiagosini, asigina, au tu gomi moğoni urami na baiagosini. Au na gomi maigesina aveimini tauna korikori tu maiga, dia natu na tama sina geri farefare e moni etore-gerevağirini. Asigina. Tama sina na naturi geri farefare e moni getore-gerevağirini. ¹⁵ Moğesina naima au baiagosini nai, ma iakugu gesi, kara gegu ai maigeri mabarari gomi bavinimini, ema au maki nuğagu mabarana gesi bavinimini, gomi bana vağa-kavami gana. Bema au na gomi tu auravini-baregomini, karase nai gomi na au tu asi gouravini-baregoguni?

¹⁶ Kotari na maki gevağa-moğoniguni, au gomi tu asi avağa-vekwarigimitoğoi, senaği maigesini ma gekiraguni. Au tu iaunega rakavarakava, be au na gomi gemi ai moni tu gofağofa dabarari tari na ağabiritoğoi getoni. ¹⁷ Be mo tarima tari gomi gemi ai atuğu-iağosirito, moğeri tu akirarito, gomi gemi ai au gegu moni maki beğene gogo atato ba? ¹⁸ Au na Tito anoğiato, gomi beneasi raka-ğitami atato nai tu, gita tarikakara ta maki atuğato, be Tito ekavaiato, geiağosito. Ma Tito eiağosito nai tu, gomi gemi moni easi gofağofa-iağirito, ei? Tito ema au tu iauka sebona nuğanai moğoni gağauveini, ema dabara sebona na moğoni garaka-iağoni.

¹⁹ Ba gomi vanağivanaği gotuğa-mağini, gai tu bakuma gabiğauri guruğari gomi gemi ai gakeragini gotoni, ei? Moğoni, gai tu Keriso nuğanai ema gai kara gakeragirini tu Barau goiranai gaguruğani. Au na aura-vinimini tarimami, goseğagi, gai na mai kara gaveirini dagarari mabarari maigeri tu gomi boğono kokore uranai gaveirini. ²⁰ Au tu agarini, korana au basi-rağasini nai, gomi tu dia au na aura-vinirini veigari govei-tanurini basi-goitağomini, benamo gomi na goura-viniani veigana au gegu ai asi boğoni dogariani garina. Au agarini, gomi tu roğoni govevaneni, gomamani, govebaru-vini rakavarakavani, gomata-ganiğanini, karomi guruğa asi namori govinirini, goveroritoreni, goveiavini, nuğami e gemi tuğamaği dia gabu sebonai, senaği irauirau. ²¹ Ma au agarini, au basi-votuni nai tu, au gegu Barau na au bevağamaiakaguni gomi goirami ai, benamo matagu gorari beğeri rigoni, korana gevei-rakavato tarimari tu asi gevetuğamaği-kureto veiga rakavari gerina, kima mağurina na ema mata-borağa veigari na. Maigeri veiga gerina gia gevemiro-fatafatani.

13

Vekira-toreğau magona

¹ Mai tu vağa-toitoina au gomi gemi ai mai aiagosini. Ma Buka Veaga ekirani kavana, "Tarima ruarua o toitoi na beğeri vağa-moğonirini guruğari tu moğoni korikori." ² Au vağa-ruaruana gomi asi-raka-ğitamito nai tu, gevei-rakavani tarimari e tarima kotari maki au na akira-toreğaurito, au na kara haveiani au baiagosini nai. Ma maitoma tu au manağai roğoni mai-gegu nuğanai, ma avağa-guruğamito kavana ma akira-toreğaurini. Bema au ma baiagosini-ğenoğoini nai, deikara roğoni rakava veigari evei-tanuni tarimana tu,

gwaina asi basi-ġabiani, ġena vei-rakava voina metona baviniani. ³ Korana ġomi ġemi ura tu boġono vaġa-moġonia veġata, Keriso tu moġoni au ġeguna eguruġani ba asiġina. Ġoseġaġi, Keriso ġomi ġemi ai tu asi emoirani, asiġi. Ġia kara ġomi fakami ai neveia betoni seġukana tu barego lelevaġi. ⁴ Aba, Keriso, mo tu tauġanina ġena moiramoira lorinai, satauro tuġunai ġeikoko-kauato, benamo emaseto, senaġi ġia initoma tu Barau ġena seġukai emaġuritani. Iesu Keriso nuġanai ġai maki tauġani ai tu moiramoira Iesu kavana, senaġi Barau ġena seġukai ġamaġuri-tanuni Keriso ġesi. Ema ġomi ġemi ai ġai na kara baġa veiani tu mai Barau ġena seġukai.

⁵ Ġomi tauġemi nuġami ema ġemi maġuri boġono ragaġi-ginikauri, ġomi tu moġoni ġoveġabidadamani ba asiġina. Ġomi tauġemi ġemi maġuri na ema ġemi veiġa na boġono vevaġa-fofori korikori! Ba ġomi tauġemi tu asi ġoriba-maoroni, Keriso Iesu tu ġomi nuġami ai etanuni ba? Bema moġoni tauġemi ġovetovo-naġini, benamo ġoribani, Keriso tu dia ġomi nuġami ai, monai vauro ġomi tu moġoni asi ġoveġabi-dadama-korikorini. ⁶ Au moġoni aribani, ġomi tauġemi na ġai boġo riba-maoromani, ġai tu moġoni Keriso vetuġunaġina ġaiġo-vinini, a dia Barau na asi evaġa-moġonimato tarimama. ⁷ Ma ġai ġema ġauġau ai Barau ġanoġiani, ġakirani, ġomi bene vaġa-kavami, be veiġa rakavana ta asi boġono veia. Ġai tu dia ġaġuriġurini, ġakirani, tarimarima na ġai vetovo-naġi ai ġakokoreto, moġa beġene ġitaia ġatoni. Asiġina. Au ġegu ura ġomi tu vei-iobukaiobuka tarimami ai boġono iaġo. A tarima-rima beġe kirani, ġai tu ġaketoto beġe toni, moġa ġai na tu asi ġatuġa-maġiani. ⁸ Korana tu ġai na guruġa moġonina kouġauna veiġana ta tu asi ilaila baġa veiani, a ġai na tu guruġa moġonina moġo baġa vaġa-foforiani. ⁹ Ġai ġamoirani nuġanai, ġomi ġokokoreni tu, ġai ġema iaku ebaregoni. Ema ġai ġema ġauġau baregona ġaveiani tu, ġomi boġono kokore-korikori ġemi veġabidadamai. ¹⁰ Moġesina naima mai fefai maiġeri guruġa atore-vinimini, au mainai roġo maiġegu nuġanai. Korana au asi aurani, au banasi-raġasi nai tu, ġomi bana vaġa-guruġa gwaġiġimi. Korana Vereġauka na au mai maoro baregona eviniguto tu, ġomi ġemi veġabidadama bana vaġa-kokoreri, a dia bana vaġa-rakavari ġana.

Veġabituġu dokona

¹¹ Tarikakagu, ġegu guruġa magona tu maiġa, boġono gena. Tuġamaġi barana ġoirami ai boġono torea tu, boġono namo-vedaurea, ġegu guruġa mabarari boġono korana-iaġiri. Nuġami beġene gwaġiġi, mabarabarami tuġamaġi sebona moġo boġono ġabia, maino ai boġono tanu, ema veuravini e maino Barauna ġomi sevisevimi ai bene tanu.

¹² Karomi tata vetarikaka verauna na boġono vaġa-namori.

¹³ Veaġa o ekalesia tarimari mabarari na ġeri vevaġa-namo ġemi ai ġetuġu-iaġosiani.

¹⁴ Vereġauka Iesu Keriso ġena namo e varevare-bara ema Barau ġena veuravini ema Iauka Veaġa ġena vekako namona, ġomi mabara-barami iatami ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE GALATIA EKALESIARI ĜERI

Galatia vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa tu betaĝu Antioka, Efeso o Makedonia ai etanuto-ĝoi nuĝanai etoreato. Mai tu laĝani 48 ema 58 fakari ai ta etoreato. Mo tu Iesu maki emaseto murinai vau. Ĝia ĝena guruĝa baregori mai fefa nuĝanai tu karoa 2:19-21; 3:2-3; 3:11; 5:1 ekiraĝirito.

Paulo na mai fefa etoreato korana tu Iuda tarimari tari ĝe-ekalesiato moĝeri na Galatia ekalesiari vevaĝa-riba kerereri ĝevinirito-ĝoi naima. Ĝia ĝekirato-ĝoi, tarimarima tu Mose ĝena taravatu guruĝari beĝe korana-iaĝirini vauro vevaĝa-maĝuri korikori beĝe ĝoitaĝoani. Moĝesi naima evaĝa-guruĝa gwaĝiĝirito, ekirarito, maĝuri ema vei-iobukaiobuka tu veĝabidadama ĝereĝana ĝenana moĝo Barau ĝena namo ema varevare-bara nuĝanai bita ĝabiani, a dia ĝera ĝauvei e veiĝa ĝerina. Ema ekirarito, ĝita tu Keriso ĝena mase na taravatu ĝena seĝuka na eruĝa-vaĝirato, ema ĝita tu Iauka Veaĝa varau taĝabiato, be Iauka na bene ĝori-kaura.

Paulo na ĝena fefa tu maiĝesi eboioĝaiato:

1. Paulo tauĝena na Vari Namona guruĝana ekiraĝiato - karoa 1-2
2. Vevaĝa-maĝuri tu taravatu ĝenana ba Barau ĝena namo e varevare-bara ĝenana eiaĝomani - karoa 3-4
3. Veiĝa rakavari ĝerina bitana raka-faka ba roĝo bitana veiri - karoa 5-6

¹ Au Paulo, apostolo tarimagu na mai fefa tu ĝomi Galatia nuĝanai ekalesia doĝoromi ĝemi atore-iaĝosiani. Au tu dia tarimarima ĝeri urai mai ĝauvei aveiani, e dia tarima ta na etuĝuguto, mai apostolo ĝauveina bana veia etato. Asiĝina. Au tu Iesu Keriso ema Tamara Barau na etuĝuguto nai, mai apostolo ĝauveina aveiani. Iesu Keriso tu Barau na mase na ma evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato. ² Ĝegu vevaĝa-namo tu tarikakara mabarari au ĝesi mainai ĝatanuni ĝesi, ĝomi Galatia nuĝanai ekalesia doĝoromi ĝemi ĝatuĝu-iaĝosiani.

³ Barau ĝita Tamara ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina namo e varevare-bara ema maino ĝomi ĝemi ai bene tanu. ⁴ Iesu Keriso na ĝita ĝera Barau ema Tamara ĝena ura ekorana-iaĝirito, ĝia tauĝena ĝena maĝuri ĝita ĝera rakava dainai etore-tariato. Mo veiĝa eveiato anina tu, ĝita toma mai tanobarai etanuni rakavana ĝenana bene vaĝa-maĝurira uranai. ⁵ Tamara Barau arana bitana vaĝa-raĝea vanaĝivanaĝi! Amen.

Vari Namona tu sebona kwariĝutu moĝo

⁶ Ĝomi na mani maĝuri boĝo veia nai, au tu badaradara-rakava moĝo. Korana ĝomi tu Keriso ĝena namo e varevare-bara lorinai, Barau na ekeamito, ĝena tarimarimai boĝono iaĝo ĝana. Ma nuĝanai ĝomi tu asikauna ĝia ĝenana ma boĝo ragaraka-veĝita, benamo vari boruna ta ma boĝo ĝabi-raĝea. ⁷ Mani vau boĝo ĝabi-raĝea maniĝa tu dia Vari Namona. Asiĝina ĝinavaĝi moĝo. Ĝomi mani tu moĝoni, tarima kotari na ĝeĝofa-veĝonumini. Ĝia ĝeurani tu, Keriso Varina Namona beĝene vei-veĝonua veĝata ĝetoni. ⁸ Senaĝi ĝai na ĝomi tu Keriso Varina Namona moĝo ĝemi ĝaĝobata-iaĝiato, ma vari boruna ta tu asiĝina. Bema ĝai o guba aneruna ta vari boruna ta ĝemi ma baĝa ĝobata-iaĝiani nai, dei moĝesina beveini tarimana tu, rakava baregona ĝenai betanu-vanaĝi vanaĝini. ⁹ Mai guruĝa tu bita kiraĝia,

senāgi au na mai akiraġi-ġenoġoiani. Bema tarima ta na ġemi ai “Vari Namona” easi-ġobata iaġiani, senāgi ġia na eġobata-iaġiani varina tu mo ġoġabi-raġeato varina moġa ġesi asi ilaila nai tu, mo tarima ġenai rakava metona baregona bene tanu-vanaġi vanaġi.

¹⁰ Au maiġesina aguruġani tu, tarimarima na beġene ġabi-raġegu ġana, ba Barau na bene ġabi-raġegu? Ba mai tarimarima iauri navaġa-namori ġana aguruġani? Bema tarimarima iauri initoma maki roġo navaġa-namori barasi, au toma Keriso ġena vetuġunaġi ai tu asi bara iaġo.

Paulo apostolo tarimanai eiaġoto varina

¹¹ Tarikakagu mabarami, au na ġomi avaġa-guruġa korikorimini. Mo Vari Namona na ġomi ġemi ai aġobata-iaġiato, moġa tu dia tarima ta ġenana erefo-taġuito moġo varina. ¹² Mai Vari Namona maiġa, au na tu dia tarima ta ġenana aġabiato, ema dia tarima ta na evaġa-ribaguto. Asiġina ġinavaġi. Mai Vari Namona maiġa tu Iesu Keriso tauġena na ġegu ai evaġa-foforiato vau aribaiato.

¹³ Au guinenai Iuda ġeri doġoro nuġanai atanuto-ġoi nai, kara aveirito-ġoi variri tu ġoseġaġirito, be ġomi ma ribami. Barau ġena ekalesia doġorona aiġesi avaġa-midigu midigurito-ġoi e alai-lausilausirito-ġoi bana vaġa-rakavari veġata atato-ġoi variri tu ma ribami. ¹⁴ Au na Iuda seneri ġeri maġuri mabarabarari akorana-iaġi ginikaurito-ġoi. Ma au na mai maġuri aveiato-ġoi nuġanai tu, Iuda tarimari au ġuru karogu tauri mabarari au na agvine-iaġirito-ġoi.

¹⁵ Senāgi au tu roġo sinagu legana nuġanai, Barau na eġabi-viriġiguto, ema ġena namo e varevare-bara lorinai ekeaguto, ġia ġena ġauvei bana veia etato. Benamo Barau na eura-viniato ġaronai, ¹⁶ Natuna au ġegu ai evaġa-foforiato. Keriso au ġegu ai, Barau na evaġa-foforiato, anina tu, ġia eurato, au na Natuna Varina Namona irau bese tarimari ġeri ai bana ġobata-iaġia ġana. Barau na Natuna ġegu ai evaġa-foforiato nai tu, tarima ta ġenai asi ma avedanaġito. ¹⁷ Ierusalemā ġana ġeapostolo-guineto tarimari ġeri ai vedanaġi maki asi avaraġeto. A au mo veġa aġoitaġoato murinai tu, maoromaoro Arabia ġana aiaġoto. Ma monana ma aġenoġoi-iaġoto Damaseko ġana. ¹⁸ Monai, laġani toitoi (3) ġevanaġito murinai vau, Ierusalemā ġana avaraġeto, Petero ġesi baġana guruġa-ġuruġa uranai. Petero ġesi Ierusalemā ġaro gabanana imaima (15) ġatanuto. ¹⁹ Au mo negai apostolo boruna ta tu asi aġitaiato. Au tu Vereġauka tarina Iakobo (o Iames) moġo aġitaiato. ²⁰ Barau ġoiranai au na ġomi mai tu guruġa moġoniri atore-vinimini, asi aġofaġofani.

²¹ Ierusalemā araga-kwaneato tu, Siria ema Kilikia tanori ġana aiaġoto. ²² Keriso ġena tarimarima, Iudea tanonai ġetanuni ekalesiari, au ġitaġitagu ġia tu asi ribari. ²³ Senāgi ġia na au tu varigu korina moġo maiġesi eragato ġeseġaġiato-ġoi, ġekirato-ġoi, “Ġita guinenai evaġa-midigu midigurato-ġoi e elai-lausilausirato-ġoi tarimana, toma tu nevaġa-rakavaia etato-ġoi veġabidadamana ma eġobata-iaġiani.” ²⁴ Benamo Barau na kara au ġegu ai eveiato, moġa ġeseġaġiato nai tu, Barau ġevaġa-raġeato.

2

Apostolo tarimari na Paulo ġena ġauvei ġevaġa-moġoniato

¹ Laġani gabanana vasivasi (14) ġekorito murinai vau, Banabas ġesi Ierusalemā ġana ma ġaġenoġoi-iaġoto. Tito maki au na aġori-kauato, be ġia maki ġaiaġoto. ² Au tu Barau na ġegu ai evaġa-foforiato, naima

aiaġoto Ierusalemā ġana. Ma monai Vari Namona, irau bese tarimari ġeri aġobataiato-ġoi varina, Ierusalemā ekalesia ġeri akiraġiato. Ma mo Vari Namona tu veġorikau tarimari baregori ġereġari ġeri ai maki akiraġiato, ġia na ġegu ġauvei beġene vaġa-moġonia ġana; korana agarito, akirato, asi namo au ġegu ġauvei guinena moġa, o mai ġauvei variġuna aveirini maiġa asi tauri ai beġe iaġoni gariri. ³ Tito tu Grik tarimana, ma au Ierusalemā neganai, ġia tu au ġesi, senaġi ġia tauġanina kefina beġene lama-vaġia ġiġiraġena tu asi ġeveito. ⁴ Senaġi ekalesia o tarikaka ġofaġofari tari ġai fakamai ġerakatoġa-ġairito, ġeurato tu, Tito tauġanina kefina beġene lama-vaġia veġata ġetato. ġia ġai fakamai ġema-rakatoġa-ġairito, korana ġeurato, ġai Keriso Iesu ġesi ġasebonato nai, ġai ġema maġuri namona e fakana maiġa, beġene ġitalemaia uranai. Korana ġia ġeri ura tu, Iuda ġeri sene taravaturi na ġai ma beġene barubaruma maia. ⁵ Senaġi hora misina nuġanai ta maki ġia garori tu asiġina ġinavaġi veġata ġaseġaġirito. ġai moġesina ġaveito tauna korikori tu, Vari Namona guruġana moġonina ġomi rekemi ai bene tanu-vesiriġu uranai.

⁶ Veġorikau tarimari baregori tu ma arari, a asi arari au ġegu ai, ġia tu ilaila moġo. Barau na tarimarima tu dia tauġanina murikana vetoġana eġitaiani. Maniġeri veġorikau tarimari na guruġa ta auna vari iatanai tu asi ġetore-kauato. ⁷ Senaġi ġeġitaguto, Barau na au ġauvei eviniguto tu, mero tauġaniri kefiri asi ġelama-vaġirito tarimari ġeri, mo tu irau bese tarimari ġeri, Vari Namona bana ġobata-iaġia etato, ilailana Petero mero tauġaniri kefiri ġelama-vaġirito tarimari ġeri ai, mo tu Iuda tarimari ġeri ai, Vari Namona bene ġobata-iaġia etato kavana. ⁸ Korana Barau Iuda tarimari ġeri apostolo tarimana Petero ġena ġauvei nuġanai eġauveito-ġoi kavana tu, au irau bese tarimari ġeri apostolo tarimagu ġegu ġauvei nuġanai maki eġauveini. ⁹ Iakobo (o Iames), Petero ema Ioane tu rubu duġuna tarimari monai. ġia na au ġegu ai Barau ġena namo e varevare-bara ġeġita-leaiato, benamo ġimari aroribari na au e Banabas ġeġabi-rukumato. Moġa anina tu, ġia ma nuġari mabarari ġesi ġekirato, Banabas ema au tu irau bese tarimari ġeri ai, ma ġia tu Iuda tarimari ġeri ai beġe iaġoni. ¹⁰ Guruġa sebona moġo ġai ġevinimato tu ġekirato, asi ġeri-ġari tarimari baġana tuġamaġiri e baġana vaġa-kavari ġetato. Senaġi mai veġa tu au tauġegu na maki bana veia veġata atoni veġana.

Paulo na Petero ekira-feiato, korana veġa ġofaġofana eveiato nai

¹¹ Petero Antioka ġana eiaġomato neganai tu, au na ġoirana ġutu-ġutunai akira-matana matanaiato, korana ġia na veġa eleaiato nai. ¹² Tovotovonai Iakobo na etuġurito tarimari Petero ġenai roġosi roġo beġere laġasi neganai, Petero tu irau bese tarimari ġesi ġeġaniġani vegogoto-ġoi. Senaġi Iakobo na etuġurito Iuda tarimari ġevotuto nai, ġia tu irau bese tarimari fakari na ma eraka-veġitato. Petero irau bese tarimari fakari na eraka-veġitato, korana mero tauġaniri ġelama-vaġirini veġana ġekorana-iaġiani tarimari, Iuda tarimari, gariri eveito nai. ¹³ Iuda tarimari kotari maki Petero ġesi ġesebonato, be Petero ġena mo veġa ġofaġofana ġeveiato. Ma Banabas maki ġia ġeri mai ġofaġofa maġurina na, be ġia maki ġeġofa-darereato. ¹⁴ Senaġi au ġegu ġitaġitai ġia tu Vari Namona maġurina korikorinai tu asi ġerakatoġoi naima ġia mabarabarari matari ġutuġuturi ai au na Petero akira-matana matanaiato, akirato, “ġoi tu Iuda tarimamu, senaġi Iuda tarimari ġeri sene maġurinai tu asi otanuni, a ġoi tu irau bese tarimari ġeri tanu-maġurinai otanuni. Ma kara dainai tu irau bese tarimari ovaġa-naġirini, Iuda tarimari seneri ġeri taravatu lorinai beġene tanu otoni, ei?”

Iesu bevaĝa-moĝoniani tarimana na moĝo, Barau na vei-iobukaiobuka tarimanai bekiraĝiani

¹⁵ Aba, ĝita Iuda tarimara tu Iuda korikoriri ĝerina taĝorato. Ĝita tu dia irau bese tarimari ĝerina taĝorato. Irau bese tarimari tu vei-rakava tarimari. ¹⁶ Ma ĝita Iuda tarimara tu ribara, Barau na tarimarima tu dia taravatu na ekiraĝirini veiĝari ĝekorana-iaĝi ginikaurini nai, ekirarini, asi ĝeri vei-rakava etorini. Asiĝina. Ĝia tu Keriso ĝenai ĝeveĝabidadamani naima ekirarini, asi ĝeri vei-rakava etoni. Ĝita maki moĝesi. Keriso Iesu tavaĝa-moĝoniato naima Barau ekirato, asi ĝera rakava etato. Dia taravatu na ekiraĝirini veiĝari takorana-iaĝi ginikaurini dainai. Asiĝina. Keriso ĝenai taveĝabi-dadamato nai. Korana tu taravatu ekorana-iaĝi ginikauani tarimana ta Barau na tu asiĝina ĝinavaĝi beĝabi-raĝeani. Asiĝina moĝo. ¹⁷ Bema ĝita Iuda tarimara tavekwaragi, taurani, Keriso ĝesi bitana sebona, be Barau na bene ĝabi-raĝera tatoni nai tu, ĝita tauĝera tavevaĝa-foforini, ĝita tu vei-rakava tarimara. Moĝa anina tu, Keriso eiaĝomato vei-rakava benema vaĝa-baregoa ba? Asiĝina ĝinavaĝi! ¹⁸ Bema au na mo taravatu, asi tauri ai avaĝa-iaĝorito dagarari, ma navaĝa-ruĝa ĝenoĝoiri atoni nai, au tu moĝoni vei-rakava tarimagu, taravatu asi akorana-iaĝiani. ¹⁹ Korana taravatu akorana-iaĝirito-ĝoi maĝurinai au tu varau amaseto, be taravatu au na asi ma bakorana-iaĝi ĝenoĝoiani. Taravatu akorana-iaĝiato-ĝoi maĝurinai au tu amaseto anina tu, Barau ĝena moĝo bana tanu uranai. ²⁰ Au tu Keriso ĝesi ĝesatauro-sebonaguto; dagara sebona tu, roĝo maĝuri atanuni, senaĝi mai tu dia au tauĝegu ĝegu maĝuri. Asiĝina. Mai tu Keriso au nuĝagu ai maĝuri etanuni. Au mai tauĝani nuĝanai mai maĝuri atanu-iaĝiani maĝa tu, Barau Natuna ĝenai aveĝabidadamani lorinai atanuni. Mai Barau Natuna na au eura-viniguto, ma au maĝuri bana ĝabia ĝana, tauĝena ĝena maĝuri evini-fitoĝaiato. ²¹ Au na Barau ĝena namo e varevare-bara tu asi atore-veĝitaiani. Asiĝina ĝinavaĝi. Korana bema tarima ta na taravatu bekorana-iaĝiani nai, vei-iobukaiobuka tarimanai beiaĝoni neganai, Keriso tu bere mase-kava, asi ĝena namo ta.

3

Taravatu tana korana-iaĝia, ba veĝabidadamai moĝo bisini tanu

¹ Ĝomi Galatia tarimami babomi! Iesu Keriso satauro ai ĝeikoko-kauato varina tu au ĝegu ĝobatai, be matami ĝutuĝutunai akiraĝi-fofori ginikauato. Ma ĝomi mai tu kamara ĝora tarimana na ĝemi tuĝamaĝi bemeĝa-veĝonuri maia, ei? ² Au aurani, mai dagara sebona ĝomi na ĝokira-varagu: Ĝomi na Iauka Veaĝa tu taravatu ĝokorana-iaĝi ginikauato nai ĝoĝabiato, ba Keriso Varina Namona ĝoseĝaĝiato, benamo ĝovaĝa-moĝoniato nai ĝoĝabiato? ³ Ĝomi tu moĝoni boĝo babo-korikori, ei? Ĝomi maĝuri variĝuna dabaranai raka tu Iauka Veaĝa ĝena seĝukai ĝosinaiato, maitoma ĝomi ĝourani, magona tauĝemi ĝemi kokore ai boĝono ĝoitaĝoa ĝotoni? ⁴ Be, ĝomi mo meto ma midigumidigu tu ĝoĝoitaĝo-kavarito, asi ĝeri namo ta? Senaĝi mo meto ma midigumidigu, au ribagu tu, asi ĝoĝwa-kavarito. ⁵ Ma nadanaĝimi atoni, Barau na ĝomi Iauka Veaĝa evinimini e fakami ai nuĝa-farevaĝi veiĝari boruri eveirini, korana ĝomi na taravatu ĝokorana-iaĝi ginikauani nai ba? Ba Keriso Varina Namona ĝoseĝaĝiani, benamo ĝovaĝa-moĝoniani dainai?

⁶ Ĝotuĝamaĝi-ĝenoĝoi, Aberahamo ĝotuĝamaĝia: “Ĝia tu Barau na eki-raĝi-toreato guruĝana evaĝa-moĝoniato naima, Barau ekirato, ĝia tu vei-iobukaiobuka tarimana, etato.” ⁷ Moĝesina naima boĝono riba, Barau

gēgabidadama-viniani tarimari gēreḡari moḡo Aberahamo natuna. ⁸ Buka Veāgai etore-guineato guruḡana na ekiraḡiani, ekirani, ḡoirai Barau na irau bese tarimari tu ḡeri veḡabidadama ḡerina vau bekirarini, asi ḡeri rakava betoni. Moḡesina naima, Aberahamo ḡenai Vari Namona tu ekiraḡi-fofori guineato, ekirato, “Tanobara mabarabarari beseri tu, ḡoi ḡemuna vau vevaḡa-namo beḡe doḡariani.” ⁹ Aberahamo na Barau eḡabidadama-viniato, benamo Barau ḡenana vevaḡa-namo eḡoitaḡoato. Moḡa ilailanai Barau ḡenai ḡeveḡabi-dadamani tarimari mabarabarari tu, Barau ḡena vevaḡa-namo beḡe ḡabiani.

¹⁰ Taravatu ḡekorana-iaḡi ginikauani vau, Barau ḡoiranai vei-iobukaiobuka tarimari ai beḡe iaḡoni ḡetoni tarimari mabarari iatari ai tu rakava metona lelevaḡina etanuni. Korana Buka Veāgai tu maiḡesina ekirani, “Taravatu bukanai ḡetorerito guruḡari asi ḡekorana-iaḡi vanaḡi-vanaḡirini tarimari iatari ai tu rakava metona lelevaḡina betanuni.” ¹¹ Buka Veāga na bevaḡa-fofori ginikaua, taravatu bekorana-iaḡiani tarimana Barau ḡoiranai tu dia vei-iobukaiobuka tarimana. Korana “Barau beḡabidadama-viniani tarimana tu vei-iobukaiobuka tarimanai beiaḡoni, be bemaḡurini.” ¹² Taravatu tu irau veḡata, ḡia tu dia veḡabidadama ḡenana eiaḡomani. Korana Buka Veāga ekirani, “Taravatu ekorana-iaḡi ginikauani tarimana tu taravatu ḡenana moḡo maḡuri beḡabiani.”

¹³ Senaḡi ḡita tu taravatu ḡena rakava metona lelevaḡina ḡenana Keriso na varau evoi-vaḡirato. Ḡita tu ḡia tauḡena na eruḡa-boroḡirato, benamo mo rakava meto lelevaḡina tu ḡia na eḡabiato. Korana Buka Veāgai etoreato, ekirani, “Ḡau ai ḡetou-kaurini, ḡemaseni tarimari mabarabarari iatari ai tu Barau na rakava meto lelevaḡina etore-kauani.” ¹⁴ Keriso na ḡita taravatu ḡena rakava meto lelevaḡina ḡenana evoi-vaḡirato, tauna korikori tu, Barau na Aberahamo vevaḡa-namo eviniato, mo vevaḡa-namo moḡa tu irau bese tarimari na maki Iesu Keriso ḡenana beḡene ḡabia uranai. Korana mo dabarai tu, Barau na ekiraḡi-toreato Iaukana tu Iesu Keriso beḡe vaḡa-moḡoniani tarimari mabarari na maki beḡe ḡabiani.

Barau ḡena taravatu na Barau ḡena guruḡatore guinena asi ilaila bekoki-fitoḡaiiani

¹⁵ Tarikakagu mabarami, tarimarima ḡera tanu-maḡurinai guruḡa vaḡa-ilailana ta nakiraḡia. Vaḡa-ilailana tarimarima ḡera kiraḡitore guruḡana emoḡonini, benamo tavaḡa-ruḡaiiani nai tu, mo guruḡatore moḡa tarima ta na asi ma bekira-fitoḡaiiani o iatanai guruḡa boruna ta asi ma betore-kauani. ¹⁶ Barau na mo guruḡatore guruḡari tu Aberahamo ema Aberahamo besena sebona moḡo ḡeri ai ekiraḡirito. Buka Veāgai etoreato guruḡana tu dia maiḡesi ekirani, “Ḡoi besemu ḡutumari ḡeri,” korana moḡesi bere kira tu tarimarima ḡutuma bere kiraḡiri; senaḡi ḡia tu ekirani, “Ḡoi besemu sebona ḡenai.” Mai tu tarima sebona kwariḡutu moḡo ekiraḡiani, mo tu Keriso gēreḡana moḡo ekiraḡiani. ¹⁷ Au na kara akiraḡiani tu iniḡa: Barau ḡena guruḡatore guruḡana Aberahamo tu evini-guineato; ma laḡani sinau vasivasi ma gabana toitoi (430) evanaḡiato murinai vau, Barau na taravatu evaḡa-ruḡaiato. Ma vau ema ruḡato taravatuna na Barau ḡena guruḡatore guinena moḡa tu asiḡina ḡinavaḡi bekoki-fitoḡaiiani, benamo Barau ḡena guruḡatore moḡa tu asi taunai bevaḡa-iaḡoani. Asiḡina ḡinavaḡi veḡata. ¹⁸ Bema Barau na evinirato dagarana tu taravatu bita korana-iaḡi ginikauani vau bita ḡabiani nai tu, mo bita doḡariani dagarana moḡa tu,

ribara, dia ekiraġi-toreato maġurinai bita doġariani. Senaġi Barau tu ġena namo e varevare-barai eguruġa-toreto, ma Aberahamo eviniato.

¹⁹ Bema moġesi nai tu, kara dainai taravatu eiaġomato? Taravatu eiaġomato anina tu, tarimarima na Barau ġekira-sirivaġiato-ġoi maġurina, moġa tu taravatu na bene vaġa-fofori ginikaua. Ma Barau na mai taravatu tu dia betanu-vanaġi vanaġini etato. Asiġina. Mai taravatu tu betanu-iaġoni mo, Aberahamo natuna bemaġurini vau bea magoni. Korana Barau ġena mo guruġatore tu ġia ġenai eveiato. Mai taravatu tu Barau na aneru ta eviniato. Benamo mo aneru na tu Barau ma tarimarima vefakari ai eruġato tarimana eviniato. Ma mo vefakari ai eruġato tarimana na tu, ġita ġerai ekiraġi-foforiato, bitana korana-iaġia ġana. ²⁰ Bema tarima sebona moġo eġauveini nai tu, vefakai eruġani tarimana tu asi ġena ġauvei. Ma Barau mainai tu ġereġana moġo, e ġereġana moġo eguruġa-toreto.

Taravatu anina tu kara?

²¹ Be, moġa tauna tu, taravatu na Barau ġena guruġatore guruġana ekira-fitogaiani? Asiġina ġinavaġi. Korana bere Barau na tarimarima taravatu ta bere viniri, benamo mo taravatu ġenana tarima maġuri beġere doġaria nai tu, moġoni, ġita tu taravatu korana-iaġi-ginikauna ġenana, vei-iobukaiobuka tarimarai bitara iaġo. ²² Senaġi Buka Veaġai etoreato guruġana na ekiraġi-foforiani, ekirani, “Mai tanobara mabarabarana tu vei-rakava ġena seġuka gaburenai etanuni.” Moġa lorinai kara Barau na ekiraġi-toreato dagarana, moġa tu Iesu Keriso ġenai bita veġabidadamani vau bita doġariani. Moġa tauna tu, Keriso bevaġa-moġoniani tarimana tu Barau na ekiraġi-toreato varevarena beviniani.

²³ Iesu ġenai veġabidadama maġa roġosi roġo bere fofori nuġanai, tovo-tovonai ġita tu taravatu ġena seġuka gaburenai tatanuto-ġoi, taravatu na ebiri-ġaurato mo, Iesu ġenai veġabidadama Barau na ma ema vaġa-foforiato.

²⁴ Be, taravatu na tu ġita eguine-iaġirato mo, Keriso eiaġomato, benamo ekorito. Moġa anina, ġita tu Iesu ġenai bita veġabidadamani vau, Barau bekirani, ġita tu asi ġera rakava betoni. ²⁵ Initoma tu veġabidadama ġena nega beraġasi, naima taravatu na ġita tu asi ma beġori-kaurani.

Veġabidadamai Barau natunai bita iaġoni

²⁶ Ġomi mabarabarami tu Barau natuna, korana tu Keriso Iesu ġenai ġoveġabidadamani bene. ²⁷ Ġomi babatiso ġoġabiato tarimami mabarami, Keriso ġesi ġosebonato, be Keriso nuġanai ġotanuni. ²⁸ Ġomi mabarami fakami ai ta tu asi ġemu irau ta. Ġoi tu Iuda tarimamu o irau bese tarimamu, tuġu-rakaorakao tarimamu o fakai otanuni tarimamu, vavine o tau, senaġi ġomi mabarami tu sebona moġo. Keriso Iesu ġesi ġosebonato nai, ġomi mabarami tu sebona kwariġutu moġo. ²⁹ Bema ġomi Keriso ġena tarimarima nai, ġomi tu Aberahamo besena, ema Barau na ekiraġi-toreato dagarana maki boġo ġabiani.

4

Vetuġunaġi tauna tu irau, ma natuna korikoriri maki irau

¹ Au tu inġesi akirani: Mero misina ta, bema ġia roġo mero kei neganai, tamana na eviniato dagarari mabarabarari asi roġo beġaunarini. Aba, mo dagara mabarabarari tu ġia ġena farefare, senaġi ġia tu roġo mero kei, naima ġia na asi roġo beġaunarini. A ġia tu tuġu-rakaorakao tarimana kavana roġo betanuni. ² Mo mero misina benariani tarimari, ema mo ġena dagara beġe ġita-ġaurini tarimari ġeri veġitaġau gaburenai roġo betanuni,

beiaḡoni mo, tamana na ekiraḡi-toreato ḡarona bea ḡabiani. ³ Ġita maki moḡesina, roḡo mero misira e kekenira misira negari ai tu, taravatu irauirau e tanobara barauri ḡeri tuḡu-rakaorakao merora e kekenirai taiāḡoto. ⁴ Senaḡi Barau na eviriḡiato ḡarona evotuto nai, Barau na Natuna etuḡu-iaḡomaiato, vavine ta ḡenana ema maḡurito. Barau Natuna etuḡu-iaḡomaiato maiḡa tu, taravatu ḡena seḡuka gaburenai ema maḡurito. ⁵ Ġia taravatu ḡena seḡuka gaburenai ema maḡurito korana tu, taravatu ḡena seḡuka gaburenai tatanuni tarimarimara benema voi-ḡenoḡoira, benamo Barau natunai bisini iaḡo ḡana.

⁶ Ġomi tu moḡoni Barau natuna. Moḡesi naima Barau na Natuna Iaukana etuḡu-mariḡoato, ḡita tata lorurai o nuḡarai eraka-toḡato, ma etanuni. Mo Iauka moḡa ḡita lorura ḡuturi na ekea-rosini, ekirani, “Tamagai, Tamagai!” etoni. ⁷ Moḡesi naima ḡomi toma tu dia taravatu ḡena tuḡu-rakaorakao tarimami. Asiḡina. Ġomi toma tu Barau natuna. Ġomi tu moḡoni Barau natuna lorinai, Barau na natuna bevinirini dagarari mabarabarari tu ḡomi na maki boḡo ḡabirini.

Paulo na Galatia tarimari etuḡamaḡi-baregorito

⁸ Guinenai ḡomi na Barau roḡosi roḡo boḡoro ribaia neganai, ḡomi tu ḡofaḡofa barauri ḡotoma-rakarīḡo vinirito-ḡoi, (ḡia tu ḡima veiveiri dagarari moḡo), ḡia ḡeri tuḡu-rakaorakao tarimari ai ḡoiāḡoto. ⁹ Senaḡi toma tu, Barau boḡoma ribaia, ba nakira, Barau na ḡomi bema ribami. Ma kamasi nai tu taravatu moiramoirari, asi tauri dagarari ma ḡokorana-iaḡi ḡenoḡoiri ḡotoni? Ġomi ḡourani tu, maniḡeri taravatu na ma beḡene barubaru-tarimi ḡotoni, ei? ¹⁰ Ġomi tu ḡaro e ḡue, vereko ḡarori e laḡani tari ḡotuḡamaḡi-baregorini e ḡokorana-iaḡi baregorini. ¹¹ Au ḡomi ḡemi veīḡa aḡitarini tu, mai ama tuḡamaḡi-garini. Akirani, au ḡomi ḡemi ai tu, betaḡu avekwarāḡi-kavato banaḡu atoni.

¹² Tarikakagu mabarami, anoḡimini, au kavana boḡono vei, korana au maki taravatu aiaḡuiato nai, ḡomi kavana aveito bene. Ġomi na au ḡegu ai veīḡa rakavana ta tu asi ḡoveiato. ¹³ Ġomi maki ma ribami, au tovotovonai ḡomi Vari Namona au na aḡobata-vinimito tu, mo keve ta na eḡabiguto, benamo maninai tatanuto-ḡoi nai. ¹⁴ Aba, au ḡegu ai mo keve moḡa tu, ḡomi ḡemi ai vetovonaḡi baregona ta, senaḡi asi ḡoḡita-fitoḡaguto, e asi ḡoragakwane-moḡovaḡiguto. A ḡomi na au tu Barau ḡena aneru ta boḡoro ḡabi-raḡea ilailanai ḡoḡabi-raḡeguto. Ma au tu noḡa moḡo Keriso Iesu tauḡanina korikorina noḡa ḡoveiguto. ¹⁵ Ġomi ḡemi iaku e verere maki barego. A toma tu kamasi, mo iaku e verere tu aiḡeri, ei? Mai tu moḡoni aguruḡani, mo negai bema boḡoro ura, matami ḡoḡibo-vaḡiri, benamo au ḡovinigu boḡoro si nai tu, ḡoro ḡibo-vaḡiri, benamo boḡoro vinigu. ¹⁶ Toma tu kamasi? Guruḡa moḡoniri akira-varamini nuḡanai tu, ḡemi vetari tarimanai ma boḡo vaḡa-iaḡogu?

¹⁷ Maniḡeri ḡofaḡofa tarimari na ḡomi ḡemi ai ura tu barego lelevaḡina ḡetoreani, senaḡi ḡia ḡeri tuḡamaḡi e ura tu asi roroḡoto. Ġia ḡeri ura baregona ḡeveiani tu, ḡomi ḡai ḡemana moḡo boḡono raka-veḡita, benamo ḡia ḡeri ai beḡene ḡabi-vanaḡimi ḡetoni. Ma ḡia na beḡene ḡabi-vanaḡimi, be ḡia boḡono ura-viniri ḡetoni. ¹⁸ Vanaḡivanaḡi tarimarima namo beḡene ḡabia uranai, bita uravini-baregorini tu namo vedaurea. Ma namo bene ḡora ḡana, tarimarima bouravini-baregorini maḡurina tu, dia au ḡoiragu ai moḡo boḡono veia. Asiḡina. ¹⁹ Natugu, ḡomi tu au na atuḡamaḡi-kaumini. Au tu ḡomi urami ai, be noḡa vavine ma baniri na mero ḡeruḡu-vaḡirini ḡetoni nai,

midigu ġeġabirini kavana, au midigu aġanini. Mai midigumidigu tu baġabi-iaġoani mo, Keriso vetoġana korikori ġomi ġemi ai bevetoreni. ²⁰ Initoma au ġegu ura barana tu, ġomi sevimi ai barasi ruġa-tari, be garogu bara kefoa, bara vaġa-kava ginikaumi. Korana au ġomi ġemi ai tu mai ama daradarani, asi aribani, kamasi bavaġa-kavamini.

Hagar ma Sara

²¹ Ġomi taravatu gaburenai tanu ura-dikana ġoveini tarimami na ġokira-varagu. Ġomi taravatu na kara ekiraġiani guruġana tu ġoseġaġi-ginikauani ba? ²² Buka Veaġa tu maiġesi etoreato: Aberahamo natuna tu ruarua, ta tuġu-rakaorakao vavinena ġenana emaġurito, ma ta tu vavine fakana, dia tuġu-rakaorakao vavinena, ġenana. ²³ Tuġu-rakaorakao vavinena ġenana emaġurito merona tu, Aberahamo e Hagar ġegenavegogoto, monana eġorato. Senaġi vavine fakana ġenana emaġurito merona tu, Barau ġena guruġatore lorinai emaġurito. ²⁴ Mai vetoġa maiġeri tu guruġa vaġa-ilailari veiġari moġo. Mai vavine ruarua maiġeri tu, Barau ġena kiraġitore ruarua ġevaġa-foforirini. Hagar tu Barau ġena kiraġitore ta Sinai Ġorona na eiaġomato dagnarana ekiraġiani, ma ġia na eruġa-vaġirito tarimari tu tuġu-rakaorakao tarimari. ²⁵ Mai guruġa “Hagar” tu Arabia tarimari na Sinai Ġoronai ġekiraġiani. Ema Hagar maki toma etanuni Ierusalemata vetoġana kavana. Korana mai Ierusalemata sitina e Ierusalemata tarimari tu tuġu-rakaorakao tarimari. ²⁶ Senaġi gubai etanuni Ierusalemata tu faka. Ma ġia tu ġita sinara. ²⁷ Buka Veaġai tu maiġesina ekirani,

“Vavine gabanimu,
mero asi oġabini vavinemu,
e mero ġabi midiguna asi ribamu vavinemu,
noiaku e noverere!

Korana tu ġaraġona na eiaġuiato vavinena natuna tu ġutuma gorogoro,
ma ġaraġona na asi eiaġuiato vavinena natuna tu asi vovoka.”

²⁸ Tarikakagu mabarami, ġomi tu Isako kavana. Barau ġena guruġatore lorinai, Barau natunai ġoiaġoto. ²⁹ Mo negai Aberahamo e Hagar ġegenavegogoto nai, eġorato merona na Iauka Veaġa ġena seġukai emaġurito merona evaġa-midigu midiguato, moġesi kavana maitoma maki mo veiġa sebona eġorani. ³⁰ Senaġi Buka Veaġai etoreato guruġana tu kara etoni? Ġia tu ekirani, “Mani tuġu-rakaorakao vavinena ma natuna ġesi tu ġomi sevimi na boġono lai-veġitari. Korana vavine fakana natuna ġena farefare mani tuġu-rakaorakao vavinena natuna ġesi tu asi veġata beġe ġauna-vegogoani.”

³¹ Ma, tarikakagu, ġita tu dia tuġu-rakaorakao vavinena natuna. Asiġina. Ġita tu vavine fakana natuna.

5

Taravatu irauirauri ġeri tuġu-rakaorakao tarimari ai asi ma boġono iaġo

¹ Ġita tu bitana faka uranai, Keriso na taravatu misimisiri ġerina eruġa-vaġirato. Be boġono ruġa-gigitari. Ma tauġemi mani Iuda tarimari ġeri taravatu misimisiri e vereko irauirauri ġeri tuġu-rakaorakao tarimami ai asi ma boġono vevaġa-iaġo.

² Ġoseġaġi! Au Paulo na akiramini, bema ġomi tauġanimi kefiru beġe lama-vaġirini nai tu, Keriso na ġita bene ruġa-vaġira ġana, kara eveiato, moġa tu asi ġena seġuka ġomi ġemi ai. ³ Ema mani deidei tauġaniri kefiru beġe lama-vaġirini tarimami tu navaġa-guruġami, ġoseġaġi. Ġomi tu taravatu mabarari misikose boġono korana-iaġi ginikauri veġata. ⁴ Bema ġomi ġokirani,

taravatu boĝono korana-iaĝi ginikaua, be Barau ĝoiranai vei-iobukaiobuka tarimami ai boĝono iaĝo ĝotoni tu, tauĝemi moĝo Keriso ĝenana ĝoveĝabi-ĝerevaĝini. Ema ĝomi tu Barau ĝena namo e varevare-bara ĝenana ĝoveĝitani. ⁵ Iauka Veaĝa ĝena seĝukai Barau ĝenai taveĝabidadamani, ema tavaĝa-nogani, Barau na vei-iobukaiobuka tarimara benesi ĝana. ⁶ Keriso Iesu ĝesi esebonato tarimana tu tauĝanina kefina ĝelama-vaĝiato ba asi ĝelama-vaĝiato tu asi ĝeri irau ta; mai veiĝa ruarua ĝerina namo ta asi beĝorani. Dagara baregona korikori tu veĝabidadama, mo veĝabidadama na veuravini evaĝa-foforiani.

⁷ Ĝomi tu raga-iruiru ai ĝoraga-ginikauto-ĝoi. Ma kamara deikara na ĝoirami easi-kouĝauato, benamo toma tu guruĝa moĝonina asi ma ĝokorana-iaĝiani? ⁸ Mani vevaĝa-ura veiĝana maniĝa tu dia ĝomi ekeamito Barauna ĝenana eiaĝomani. ⁹ Boĝono riba, farao evaĝa-tuburini muramurana kotuna na farao evaĝa-tubu baregoani. ¹⁰ Barau ĝenai ĝegu tuĝamaĝi tu atorekau-gwaĝiĝiani, korana ribagu, ĝia na bevaĝa-kavamini, benamo iaunega boruna ta asi ma boĝo ĝabi-raĝeani. Mani ĝomi evaĝa-tuĝamaĝi daradaramini tarimana maniĝa tu, ĝena veiĝa voina metona bedoĝariani veĝata.

¹¹ Tarikakagu mabarami, bema au na mero tauĝaniri kefiri lamavaĝi veiĝana initoma roĝo aĝobata-iaĝiani nai, au karase nai tu roĝo ĝevaĝa-midigu midiguguni? Bema au na mero tauĝaniri kefiri lamavaĝi veiĝana roĝo bara ĝobata-iaĝia nai tu, Keriso ĝevaĝa-satauroato varina aĝobata-iaĝiani, mainana tarimarima nuĝari tu asi bere vaĝa-metori. ¹² Ĝomi ĝemi tuĝamaĝi ĝevei-veĝonu veĝonurini tarimari maniĝeri, namona tu tauĝeri na seuri beĝene farari.

¹³ Moĝoni, tarikakagu, ĝomi Barau na ekeamito tu, taravatu irauirau korana-iaĝiri ĝerina boĝono raka-faka ĝana. Ma ĝomi tata tu dia taravatu gaburenai ĝotanuni, senaĝi fakai ĝotanuni. Mani fakai ĝotanuni dainai tu, tauĝani ĝena ura rakavari boĝono korana-iaĝiri ba? Asiĝina ĝinavaĝi! Ĝomi tu ma veuravinimi ĝesi karomi ĝesi boĝono vevaĝa-kava, e karomi ĝeri vetuĝunaĝi boĝono iaĝo-vini. ¹⁴ Taravatu mabarabarari tu taravatu guruĝana sebonai moĝo Barau na evaĝa-iaĝoato, ekirato, “Sevimu tarimana bono ura-vinia, ĝoi tauĝemu oveura-vinini ilailanai.” ¹⁵ Bema ĝomi tauĝemi karomi tata ĝesi moĝo boĝo vekira-ĝarama ĝaramani e boĝo vevaneni nai tu, boĝono venari, korana karomi ĝesi tauĝemi moĝo boĝo vevaĝa-rakavani, benamo veĝabidadama na boĝo ketoni garina.

Tauĝani ĝena veiĝa e Iauka ĝena veiĝa

¹⁶ Au tu iniĝesina akirani: Iauka Veaĝa na ĝemi maĝuri bene guine-iaĝiri, be tauĝani ĝena ura rakavari asi boĝono korana-iaĝiri. ¹⁷ Ĝita ribara, tauĝani na euravini-baregorini veiĝari, Iauka na tu asi eura-vinirini, ema Iauka na euravini-baregorini veiĝari, tauĝani na tu asi eura-vinirini. Ĝia tauri ruarua tu ĝevevaĝini. Moĝesina naima, ĝoi na veiĝa namori bono veiri otoni veiĝari tu asi oveirini. ¹⁸ A bema ĝoi Iauka na eĝori-kaumuni nai, ĝoi tu dia taravatu gaburenai otanuni.

¹⁹ Tauĝani na euravini-iaĝirini veiĝari tu maĝeri: Mata-boraĝa veiĝari, veiĝa mirori, kima veiĝari, ²⁰ kwaivakuku toma-rakariĝo, ĝora e meĝameĝa, vebaruvini, vevane, mama, niaraniara, arana beĝene vaĝa-raĝea etoni veiĝari, veĝareveĝare, vevare-kirakira veiĝari, ²¹ dagara mata-kifakifari o mata-ĝaniĝaniri, niuniu ema ĝoreĝore, ma veiĝa irauirau maĝesi kavari. Guinenai akira-toreĝaumito kavana, toma maki akira-toreĝaumini, maĝesi

veigari bege veini tarimari tu, asiġina ġinavaġi Barau ġena Basileia nuġanai beġea raka-toġani.

²² Senaġi Iauka ġwaġwana tu maiġeri: Veuravini, iaku, maino, vevaġa-gwaġiġi, veiau-namo, nuġa-namo, vetuġamaġikau, ²³ nuġa-ġavemuko o manau, ema nuġa-gwaġiġi. Maiġeri veġa tu taravatu na asi ekourini, asi taravaturi. ²⁴ Keriso Iesu ġena tarimarima korikori vetoġana tu maiġesi: Ġia tu tauġani na eġabiraġe-baregorini dagarari e euravini-iaġirini dagarari mabarabarari eikoko-kaurito satauro tuġunai Keriso ġesi.

²⁵ Bema ġita Iauka Veaġa na ġera maġuri eguine-iaġirini nai tu, Iauka Veaġa ġena dabarai maki bisini raka. ²⁶ Ġita tauġera asi sivekiraġi-varaġevaraġe, e karora nuġari asi sivei-barubaruri, ema karora tata ġeri ai dagara tari moġeri asi simata-ġaniġani-iaġiri.

6

Ekalesia karomi ġesi boġono vevaġa-kava

¹ Tarikakagu mabarami, bema fakami ai tarima ta na veġa eleaiani ġoġitaiani nai tu, Iauka Veaġa na ġemu maġuri eguine-iaġiani tarimamu na nuġamu ma manauna ġesi bono vaġa-kavaia, ġena maġuri bono toto-iobukaia maia. Senaġi ġoi tauġemu maki bono venari. Asi namo Satani na ġoi maki beriba-ġanimuni ġesi. ² Karomi tata ġesi boġono vevaġa-kava, ġemi meto boġono ġwa-barabarari, korana moġesi boġo veini tu, Keriso ġena taravatu boġo korana-iaġi ġitakauani. ³ Bema tarima ta tauġena bevetuġamaġini, ġia tu tarima korikori betoni, a nuġanai ġia tu asi ġeiviani tarimana. Ġia tu tauġena kekei moġo eveġofaġofa-iaġini kekei. ⁴ Tarimarima mabarari tu tata ġeri veġa e maġuri beġene vetau-ġinikauri. Benamo moġa murinai vauro tata ġia tauġena ġena maġuri namona iakuna bene vei. A dia ġia ġena maġuri namona tarima ta ġena maġuri ġesi bene vaġa-vetovoa. ⁵ Korana tu tarima tata ġereġana na ġena maruna metona bene ġwaia.

⁶ Tarima ta deikara riba eġabini Barau ġena guruġai tarimana tu, ġia ġenai kara etanuni dagarari kota ġena vevaġa-riba tarimana bene varevare-vinia.

⁷ Tuġamaġi kerereri na asi beġene ġabimi. Barau tu asi boġo ġofaiani. Tarimarima tu kara ġuena evaroani, benamo moġa ġwaġwana ġereġana moġo eġabiani. ⁸ Tauġani ġena ura rakavari ekorana-iaġirini tarimana tu, tauġani ġena ura rakavari ġerina maġuri rakava kwaikwaina e mase bedoġaririni. A Iauka Veaġa ġena veġa namori ekorana-iaġirini tarimana tu, Iauka Veaġa ġena veġa namori ġerina maġuri vanaġivanaġi beġabiani. ⁹ Moġesina naima veġa namori veiveiri ai asi bitana gau. Korana veġa namori veiveiri asi bita vaġa-ketoani nai tu, kwakwa negana korikorinai tu ġaniġani bita kwa-doġarini. ¹⁰ Moġa lorinai ġita ġera mai nega namonai tu tarimarima mabarabarari ġeri ai veġa namori bisini veiri. Ma mai veġa namori tu Keriso ġenai ġeveġabidadamani besena mabarabarari ġeri ai tu bisini veiri veġata.

Dia kefi lamavaġi ġenana maġuri boġoitaġoani

¹¹ Mai fefa tu au tauġegu na batorea ġomi ġemi. Ġoġitaiani, mai guruġa-matari baregori atorerini mai fefai. ¹² Ġoseġaġi, ġomi tauġanimi kefiru beġene lama-vaġiri guruġari ġevei-gwadarini tarimari, maniġeri tu tauġani murika na dagarari koriri ġevekokoroku-iaġirini tarimari. Mani tarimarima maniġeri tu Keriso ġena satauro dainai beġe vaġa-midigu midigurini garinai maniġesi ġeveini. ¹³ Tauġaniri kefiru ġelama-vaġirini tarimari na taravatu tu asi ġekorana-iaġiani. A ġia tu ġeura-baregoni, ġomi tauġanimi kefiru beġene

lama-vaḡiri ḡetoni. Ġia ḡeura-dikani tauna korikori tu, ḡomi tauḡanimi kefirini beḡe lama-vaḡirini nai, beḡene veiavi ḡana. ¹⁴ Au dagara ta vekokorokuna tu asiḡina ḡinavaḡi haveini, a au tu ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena satauro moḡo havekokoroku-iaḡiani. Korana mai satauro ḡenana tanobara dagarari au ḡegu ai tu ḡemaseto satauro tuḡunai, ema au maki tanobara dagarari ḡeri ai tu amaseto satauro tuḡunai. ¹⁵ Mero tauḡaniri kefirini ḡelama-vaḡirini nai, namo ta asi beḡorani, ema mero tauḡaniri kefirini asi beḡe lama-vaḡirini nai, maki namo ta asi beḡorani. Korana dagara baregona sebona Barau ḡenai tu, Barau na tarima variḡu geragerarai evaḡa-iaḡorani. ¹⁶ Mai maḡuri maiḡa beḡe tuḡamaḡiani e beḡe korana-iaḡiani tarimari tu Barau ḡena tarimarima o Isaraela tarimari korikori; ḡia iatari ai maino e vevetuḡaḡwa bene tanu.

¹⁷ Maitoma beiaḡoni, tarima ta na au meto asi ma bene vinigu, korana Iesu ḡebaru-viniani tarimari na ḡekwariguto, be ḡegu giri tauḡanigu ai aḡwarakaorini, moḡeri na ḡevaḡa-foforinai, au tu Iesu Vereḡauka ḡena vetuḡunaḡi tarimana korikorina.

¹⁸ Tarikakagu mabarami, ḡita ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena namo ma varevare-bara ḡomi mabarami iaukami ḡesi bene tanu. Amen.

PAULO ĜENA TORETORE EFESO EKALESIARI GERI

Efeso vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa tu Romai dibura numanai etanuto-ĝoi nuĝanai etoreato (Apostolo 28). Mai fefa tu betaĝu laĝani 60 o 61 ai etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai. Mai fefa anina baregona tu, “Ekalesia doĝorona tu Keriso Tauĝanina,” ema mai fefa ĝeĝori-kauani siriri tu karoa 4:1-4.

Paulo na mai fefa etoreato ĝena ura baregona tu, Efeso ema Asia Keina (o Asia Minor) mabarana nuĝanai maki Iesu Keriso ĝevaĝa-moĝoniani tarimari, 1) ĝeri veuravini ema veĝabidadama Keriso ĝenai ma beĝene toresirivaĝia ĝana; 2) bene launaĝiri, tarima guinena ma ĝena maĝuri rakavari ĝesi beĝene koki-fitoĝaia, ma tarima variĝu geragerana beĝene tore-kaua; 3) bene vaĝa-ribari, Keriso tauĝanina nuĝanai Iuda tarimari ema irau bese tarimari tu sebona moĝo, asi ĝeri irau ta; 4) Keriso ema ekalesia doĝorona nuĝari ai kara vekuretoĝana etanuni bene vaĝa-foforia ĝana.

Paulo na mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Ĝita ĝera farefare ĝena barego Keriso ĝena maĝuri nuĝanai - karoa 1-3
2. Ĝita Keriso ĝena maĝuri nuĝanai tu aiĝesina bitana tanu - karoa 4-6

¹ Au Paulo, Barau ĝena ura lorinai Keriso Iesu ĝena apostolo tarimagu ai aiaĝoto. Mai fefa tu Efeso ai Barau ĝena veaĝa tarimami, Keriso Iesu ĝenai ma ĝemi vetuĝamaĝikau tarimami, atore-vinimini. ² Barau ĝita Tamara ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara e maino ĝemi ai bene tanu.

Keriso ĝena maĝuri nuĝanai Barau na namo iauka rekenai evinirani dagarari

³ Barau, ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso Tamana, sivaĝa-raĝea, korana Keriso ĝesi tasebonato maĝurina nuĝanai, ĝia na iauka rekenai gubai ĝetanuni dagarari namori moĝeri mabarari ĝita evinirato. ⁴ Tanobara roĝosi roĝo bere veia ĝaronai veĝata, Keriso na vevaĝa-maĝuri ĝauveina beveiani bakunai, Barau na ĝita ĝia ĝena eĝabi-viriĝirato. Ĝita eĝabi-hidirato tu, ĝia ĝoiranai bitana veaĝa e asi ĝera vei-rakava ta bitana tanu ĝana. Barau ĝena veuravini lorinai, ⁵ ĝia na mai maĝuri eboioĝa-guineato, ekirato, ĝita tu Keriso ĝenana ĝia natunai bevaĝa-iaĝorani. Mai tu ĝia tauĝena ĝena nuĝa-namo ai ĝena ura eveiato veigana. ⁶ Barau ĝena namo e varevare baregona marevana namo vedaureana sivaĝa-raĝea. Korana mai namo e varevare-bara maĝa tu Barau na ĝita evini-kavarato moĝo, euravini-baregoani merona, Iesu Keriso, ĝena maĝuri nuĝanai.

⁷ Ĝita tu, Keriso emaseto nai, rarana na evoi-ĝenoĝirato, e ĝera rakava maki etuĝamaĝi-fitoĝarito. Mai tu Barau ĝena namo e varevare-bara namo vedaureana veigana, ⁸ ĝita ĝerai barego lelevaĝi evaĝa-foforiato, ema iaunega e tuĝamaĝi-faka evinirato. ⁹ Barau ĝena ura Keriso ĝenana beveiani veigana tu vekuretoĝa, senaĝi tauĝena ĝena nuĝa-namo ai ĝita evaĝa-ribarato. ¹⁰ Mai Barau ĝena ura o boioĝa maĝa tu ekiraĝi-toreato ĝarona beĝabiani vauro bevaĝa-foforiani. Mo tu gubai ĝetanuni dagarari e tanobarai ĝetanuni dagarari mabarari Keriso kwakuna koranai beĝabi-vegogorini. Benamo Keriso na moĝeri dagara mabarari beguine-iaĝirini.

¹¹ Ĝita tu Keriso bakunai Barau na ĝena eĝabi-viriĝirato, tauĝena na tovotovonai veĝata eboioĝaiato ilailanai. Ma dagara mabarari maki ĝia

tauġena na eura-iaġirni dabarari ai eġauvei-iaġirini. ¹² Moġa lorinai ġai Iuda tarimama, deiri Keriso ġavaġa-moġoniato ma ġenai ġavetuġa-maġikau-quineto tarimama na Barau marevana baregona baġana vaġa-raġea.

¹³ Ma ġomi irau bese tarimami na maki mai guruġa moġonina tu ġovaġa-moġoniato, mo tu Barau na ġomi bevaġa-maġurimini Varina Namona guruġana. Ġomi mai guruġa ġoseġaġiato nai tu, ġovaġa-moġoniato, benamo Keriso ġenai ġovetuġamaġikauto. Moġesina naima Barau na ġomi maki ġia ġena tarimarimai evaġa-iaġomito. Barau na ġomi eġabi-raġemito vetoġana ġemi ai eveiato tu, Iauka Veaġa, ekiraġi-toreato Iaukana, evinimito. ¹⁴ Ġita na Iauka Veaġa tu varau taġabiato, moġesi naima ribara, Barau na ġena tarimarima ġeri ekiraġi-toreato dagarana tu ġita na maki bita ġabiani. Initoma tu roġo tavenarini, beiaġoni mo, Barau na ġena tarimarima beġabi-iaġorini ġia sevina ġana. Barau marevana baregona sivaġa-raġea.

Paulo ġena ġauġau

¹⁵ Moġesina naima, au tu Iesu Vereġauka ġoġabidadama-viniani e Barau ġena tarimarima veaġari ġoura-vinirini varina ama seġaġiato ġarona na veġata, ¹⁶ Barau tanikiu-vinina ġomi bakumi ai tu asi avaġa-magoani, e iatami ai aġauġauni. ¹⁷ Akirani, ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena Barau na iaunega ema vevaġa-fofori Iaukana bene vinimi, be Barau boġono riba-ġinikaua. Barau tu Tamara, ma ġia marevana ma mamana tu iaru-korokoro. ¹⁸ Ma Barau anoġiani, akirani, ġemi tuġamaġi mama bene vinimi, ġena vevaġa-namo irau vedaureana, voina baregona dagarana boġono ġabia uranai ekeamito ġotuġamaġikauani, moġa tu boġono riba-ġinikaua. Be Barau ġena tarimarima veaġari na dagara namo vedaureari beġe ġabirini, moġeri tu boġono ribari. ¹⁹ Ema Barau tavaġa-moġoniani tarimara nuġarai Barau ġena seġuka iaru-korokorona eġauveini maiġa maki boġono ribaia. Barau ġena mai seġuka maiġa ġena ġauvei kokorena tu barego lelevaġi. ²⁰ Ġia na tu mai seġuka kokorena Keriso ġenai evaġa-foforiato nai, Keriso mase na evaġa-varigisi ġenoġoioato, e gubai ġia ġimana aroribanai evaġa-tanuato. ²¹ Keriso tu monai tuġunai etanuni e evereni. Ġia tu iauka rakavari mabarari, ġeveġitaġauni iaukari, e ġeri maoro barego lelevaġi iaukari, e ma ġeri seġuka iaukari, ma seġuka lelevaġi aneruri, ema ara ġekiraġirini arari mabarari iata-raġeri ai evereni. Mai tu dia mai tatanuni neganai moġo, asiġina, mai tu ġoirai vau mani eiaġomani neganai maki ġia tu bevereni veġata. ²² Barau na dagara mabarari Keriso kwakuna fanafanana gaburenai etorerito, e Barau na ġia tu ekalesia mabarana bene debaia etato. ²³ Ekalesia tu Keriso tauġanina. Ma mai tauġanina maiġa tu Keriso tauġena ġena maġuri na evaġa-vonu-raġeato, ema dagara mabarari maki gabu mabarari ai evaġa-vonurito.

2

Barau na Keriso ġesi ma bevaġa-maġurirani

¹ Guinenai ġomi iaukami tu mase ġotanuto-ġoi, korana ġemi kira-sirivaġi e veġa rakavari ai bene. ² Mo negai ġomi na mai tanobara ġena veġa rakavari ġoveirito-ġoi, ema iauka rakavari eġita-ġaurini iaukana ġokorana-iaġiato-ġoi. Mai veġitaġau iaukana maiġa ġena basileia o veġitaġau seġukana tu barego lelevaġi guba e tanobara fakari ai. Ma ġia toma tu Barau asi ġeseġaġi-viniani tarimari nuġari ai etanuni e eġauveini. ³ Guinenai ġita mabarara maki ġia kavana taveito-ġoi, tauġani ġena veġa rakavari tavaġa-moġonirito-ġoi. Tauġanira e nuġara ġeri ura e tuġamaġi rakavari takorana-iaġirito-ġoi.

Moġa lorinai ġita maki tarimarima kotari kavari Barau ġena baru baregona tu ġita iatarai etanuto-ġoi.

⁴⁻⁵ Moġoni, ġita iaukara tu mase ġera kira-sirivaġi lorinai, senaġi vevetuġaġwa-bara Barauna ġena veuravini barego vedaurea lorinai, Keriso ġesi ma evaġa-maġuri ġenoġoi-sebonarato. Boġono riba, ġita tu Barau ġena namo e varevare-bara moġo bakunai evaġa-maġurirato. ⁶ Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai, ġita tu Barau na Keriso ġesi mase na evaġa-variġisi sebonarato, ma Keriso ġesi ġena vere seanai evaġa-tanu sebonarato guba vanuġanai. ⁷ Moġesi eveito korana tu, ġoirai ġia ġena veiau-namo vetoġana, ġena namo e varevare-bara barego lelevaġina ġerana bene vaġa-foforia uranai. Mai Barau ġena veiau-namo vetoġana, ġena namo e varevare-bara na efororito maiġa tu, Keriso Iesu ġesi tasebonato nuġanai, ġita ġerai evaġa-foforiato.

⁸ Ġomi tu ġemi veġabidadama ġenana Barau na ġena namo e varevare-barai evaġa-maġurimito. Ġomi tu dia tauġemi ġemi kokore na ġovevaġa-maġurito. Asiġina, mai tu Barau ġena varevare ġita evinirato. ⁹ E dia ġomi ġemi ġauvei dairi ai voimi ġoġabiato dagarana, be moġa veiavina tarima ta asi bene vei. ¹⁰ Ġita tu Barau ġimana veiveina tarimara. Barau na Keriso Iesu ġenana tarima variġurai evaġa-iaġorato, ġauvei e veiġa namori bisini veiri ġana. Mai ġauvei e veiġa namori tu Barau na varau erovina-torerito, ġita na bisini veiri ġana.

Keriso na bese ruarua evaġa-sebonarito

¹¹ Ġomi boġono tuġamaġi, guinenai ġomi irau bese tarimami Iuda tarimari na ġekiraġimito-ġoi “kefimi asi lamavaġi tarimami”. Iuda tarimari tauġaniri kefiru tu lamavaġi. Ġia na mai mero tauġaniri kefiru lamavaġi veiġana tu tauġeri ġimari na ġeveiani veiġana. ¹² Boġono tuġamaġi, ġomi mo negai Keriso ġesi tu ma fakami, e Isaraela besena nuġanai maki ġomi tu vanuġa boru tarimami nai asi ġeġabi-raġemito, ema Barau ġena kiraġitore eveirito nuġanai, eguruġa-toreto dagarari maki ġomi na tu asi boġo doġaririni. Ema ġomi mai tanobara nuġanai tu asi ġemi Barau ema dagara namona ta ġoirai asi ġotuġamaġi-kauani. ¹³ Ġomi guinenai tu manaġa rakava, senaġi toma Keriso Iesu ġesi ġosebonato nai, ġoma kavinaġito Barau ġenai. Ġomi Keriso rarana na ema ġabi-kavinaġimito.

¹⁴ Korana Keriso tauġena tu ġita ġera maino evaġa-ġoraiani tarimana. Ġia na ġita bese ruarua bese sebonai moġo evaġa-iaġorato. Korana ġai Iuda besena ema ġomi irau bese tarimami vekaravarai ġita evare-kirarani kobena tu Keriso tauġanina satauro ai emaseto nai evare-kiraiato, benamo evaġa-rakava-ġosiġosiato. ¹⁵ Ġia na Mose ġena taravatu nuġanai velaunaġi guruġari ġetanuni dagarari mabarari maki erovorito. Keriso na mo veiġa eveiato anina tu, ġia ġena ura ġita bese ruarua ġerana ġia tauġena ġesi bene vaġa-sebonara, tarima variġuna sebona moġo bene veia ġana; ema ġita fakarai maki maino bene vaġa-ġoraia ġana. ¹⁶ Ġia satauro ai emaseto korana tu, mai bese ruarua tauġani sebonai moġo bene vaġa-sebonari, benamo Barau ġenai ma bene ġabi-ġenoġoiri ġana. Ema ġia fakari ai ġeri veiau-rakava maki, satauro ai emaseto nai, evaġa-koririto.

¹⁷ Keriso eiaġomato tu, maino varina ema ġobata-iaġiato. Mai maino varina ġomi irau bese, Barau ġesi fakami manaġa tarimami ġemi, e Iuda tauri, Barau ġesi fakari kavinaġi tarimari ġeri, ema vari-fiuato. ¹⁸ Ġita mabarara, irau bese tarimami e Iuda tarimama, tu Keriso ġenana Iauka sebona nuġanai moġo Tamara ġenai bita iaġoni.

19 Tauna moġa, ġomi toma tu dia tanukau e vanuġa boru tarimami. Asiġina, toma ġomi tu Barau ġena tarimari ġesi vanuġa sebona e Barau ġena numa tarimami. 20 Ġomi tu numa, fore iatanai ġeragarini kavana. Barau na ġomi tu apostolo tarimari e peroveta tarimari iatari ai eraga-kaumito, ma Keriso Iesu tu ġemi numa daġunina o duġuna forena baregona. 21 Keriso ġena maġuri nuġanai mo numa ġauna mabarana evaġa-tubutubukau ginikauato, ma ebaregoni Rubu Veaġai eiāġoni Vereġauka ġena maġuri nuġanai. 22 Keriso ġesi ġosebonato nai, ġomi maki Barau na tarimarima tari ġesi eġabi-vegogomini, benamo Barau ġena tanu numanai ġoiāġoni Iauka nuġanai.

3

Paulo ġena ekalesia ġauveina irau bese tarimari fakari ai

1 Tauna moġa, au Paulo na Vari Namona ġomi irau bese tarimami ġemi aġobata-iaġiani ġaramanai, dibura numai atanuni maiġegu. Au tu Keriso Iesu ġena dibura tarimanai aiaġoto, ma ġomi iatami ai Barau ġenai aġuriġurini. 2 Au atuġamaġini, ġomi tu varau ġoseġaġito, au Barau na ġena namo lorinai mai ġauvei eviniguto, Vari Namona, varevare-bara varina, ġomi irau bese tarimami ġemi bana ġobata-iaġia ġana. 3 Mai vari vekuretoġana, (mai tu ġomi irau bese tarimami maki Barau ġena tarimarimai ġoiāġoto varina), Barau na au ġegu ai evaġa-foforiato. Mai vari maiġea tu kotuna varau batorea ini fefa nuġanai. 4 Mai fefa maiġa boġo iavianai nai tu, boġo riba-maoroni, au Keriso varina vekure-toġana tu ma ribagu. 5 Barau na mai vari vekuretoġana maiġa guinenai ġetanu-iaġomatoġoi tarimari tu asi evaġa-ribarito. Senaġi toma tu Barau na Iauka Veaġa ġenana ġena apostolo veaġari e peroveta tarimari veaġari ġeri ai ema vaġa-foforiato.

6 Mai vari vekuretoġana Barau na ema vaġa-foforiato varina tu maiġa: Irau bese tarimari maki Vari Namona ġenana Iuda tarimari ġesi bese sebonai e tauġani sebonai moġo beġe iaġoni. Benamo mabarabarari na Barau na ekiraġi-toreato dagarana Keriso Iesu ġenana beġe ġabiani. 7 Barau ġena namo e varevare-bara lorinai, mai Vari Namona maiġa bana varifurakao rakaoa etato. Barau ġena mai namo e varevare-bara varevarena tu ġia ġena seġuka eġauveini ġenana au eviniguto. 8 Aba, au tu Barau ġena tarimarima mabarari ġeri dokodokona tarimagu, senaġi Barau na ġena namo lorinai mai ġauvei eviniguto, irau bese tarimari ġoirari ai Vari Namona bana ġobata-iaġia etato. Mai Vari Namona maiġa tu Keriso ġenai maġuri e dagara namo vedaureari tarimarima tauġera na asi bita ġoiāġorini dagarari ekiraġirini. 9 Ema tarimarima mabarari ġeri ai bana kiraġi-fofori ginikau, Barau ġena ura e boioġa tu, irau bese tarimari maki ġeri vevaġa-maġuri taunai bene iaġo. Mai boioġa o tuġamaġi maiġa tu tanobara evesinato monana veġata dagarana mabarari eveirito Barauna ġenai vekuretoġa etanuni. 10 Barau ġena tuġamaġi tu, maitoma vauro ekalesia ġenana ġia ġena iaunega e tuġamaġi irauirauri, ġeveġitaġauni iaukari e ġeri maoro barego lelevaġi iaukari ġeri ai bene vaġa-foforiri etato. Mai iauka maiġeri tu guba fakanai ġetanuni iaukari. 11 Mai tu Barau ġenai vanaġivanaġi etanuni boioġana. Barau na mai ġena boioġa maiġa tu ġita ġera Vereġauka Keriso Iesu ġenana vauro ema vaġa-foforiato. 12 Ġita tu Keriso ġena maġuri nuġanai tatanuni, ema ġia ġenai taveġabidadamani

lorinai, Barau sevina ġana tu asi garina ġesi e nuġara gwaġiġi bita raka-kavini. ¹³ Moġa lorinai au ġegu ura baregona tu asi boġono tuġamaġi-moiramoira, au amidigu-midiguni nai. Au midigu-midigu aġoitaġoni tu, ġomi namo boġono ġoitaġo ġana.

Paulo Efeso ekalesiari ġeri eġauġauto

¹⁴ Au na moġeri mabarari Tamara na eveirito dagarari atuġamaġirini nai, ġoiranai avetui-tarini ma aġuri-ġurini. ¹⁵ Ġia tu bese sebna tarimari gubai e tanobarai ġetanuni Tamari. Ma ġia na mai bese sebna arana eturaiato. ¹⁶ Barau mamana marevana tu irau veġata ma barego lelevaġi naima, au na anoġiani, akirani: Ġia ġena mama marevana asikeikeina na ġia tauġena Iaukana ġenana seġuka bene vinimi, be nuġami e iaukami bene vaġa-kokoreri. ¹⁷ Korana mo dabarai tu Keriso maki ġemi veġabidadama lorinai, be ġomi nuġami ai betanuni. Ema Barau anoġiani, ġomi maki ġau ġokana e lamuna tano nuġana ġana ġevariġoni, benamo ġevelamulamu-tarini nai, ġau tano iatanai eruġa-gwaġiġini ilailanai, ġomi maki moġesina nuġami veuravini na bene vaġa-vonuri, be veuravini ai boġono ruġa-gigitari. ¹⁸ Be Barau ġena tarimarima veaġari mabarari ġesi Keriso ġena veuravini barego lelevaġina, rababana, e maukana, e varaġena, ema dodokuna boġono ribaia, ¹⁹ ema boġono riba, mai Keriso ġena veuravini tu riba mabarari maki evanaġirini. Mai veuravini boġono ribaia, be Barau tauġena ema ġena maġuri mabarana na ġomi bene vaġa-vonuvonu-raġemi.

²⁰ Barau ġena seġuka ġita ġerai eġauveini tu, dagara barego lelevaġiri eveirini; ġita na ġia tanoġiani dagarari ema ġita na tatuġamaġirini dagarari mabarari maki evanaġirini. ²¹ Moġa lorinai ġita ekalesia nuġanai tarimara e Keriso Iesu ġena maġuri nuġanai tarimarimara ġuruna ġuruna na mabarabarara na Barau moġo bitana vaġa-raġea vanaġivanai. Mai tu guruġa moġonina. Amen!

4

Ekalesia mabarara tu Keriso nuġanai tauġani sebna

¹ Au Paulo tu dibura numai atanuni, korana Vereġauka vetuġunaġina aiaġo-viniani nai. Au na ġomi alaunaġimini, Barau na ekeamito maġurinai moġo boġono tanu, boġono tanu-namonamo moġo. ² Karomi vekaravari ai ġomi tu boġono vetore-variġo, ema manau ai boġono tanu, boġono vevaġa-gwaġiġi. Ma karomi tari na veġa ġelearini nai tu, veuravini ai nuġami boġono vaġa-gwaġiġiri karomi ġeri ai, be karomi tata ġesi asi boġono vebaru-vini, a boġono veiau-namo moġo. ³ Ġita tu Iauka Veaġa na eġabi-vegogorato, be tasebonato, ma maino varona na ebaru-vegogorato, be maino ai tatanuni. Moġa lorinai mai tasebonato ma maino ai tatanuni maġurina maġa tu boġono kokore, be boġono ġabi-gigitaria.

⁴ Ġita mabarara tu tauġani sebna moġo, ema Iauka maki sebna moġo ġerai etanuni. Ma Barau na ġomi ekeamito maki dagara sebna moġo uranai ekeamito, ma ġita toma tu mo dagara sebna moġo tatuġamaġi-kauani, (mo tu maġuri vanaġivanai). ⁵ Vereġauka sebna etanuni, veġabidadama sebna etanuni, babatiso veġana sebna moġo etanuni. ⁶ Barau maki sebna etanuni, ma ġia tu ġita mabarabarara Tamara; e ġia tu barego ma tarimarima mabarara iata-raġerai etanuni, eġita-ġaurani, ema tarimarima mabarara fakarai eġauveini, ma tarimarima mabarara nuġarai etanuni.

⁷ Ma ġita tata tu Keriso na varevare evinirato, ġia ġena namo e varevarebara ilailari ai bene vinira etato kavana. ⁸ Moġesina naima Buka Veaġai Keriso varina maġesi ekirani,

“Ġia guba ġana ma evaraġeto nai tu, dibura tarimari ebarubarurito, benamo ġia murinai evaġa-rakarito, ma eġori-kaurito, benamo tarimarima varevare evinirito.”

⁹ Mai guruġa, “Ġia ma evaraġeto,” anina tu kara? Mai guruġa, “Ġia ma evaraġeto,” na ġita evaġa-ribarani, Keriso tu dia evaraġeto moġo. Asiġina. Ġia tovotovonai tu tanobara gabigabina ġana roġo evariġoto. ¹⁰ Mo evariġoto tarimana moġa, ġereġana guba mabarari tu evanaġirito, ġia tu tuġuna vanigerena ġana evaraġeto. Ġia moġesi evaraġeto anina tu, guba e tanobara mabarana ġia na tauġena laukana na bene vaġa-vonua ġana.

¹¹ Ma ġia tauġena na kotari tu apostolo ġauveina evinirito, (mai tu ekalesia vaġa-ruġana ġauveina), tari tu peroveta ġauveina evinirito, tari tu evanelia ġauveina evinirito, tari tu ekalesia nari ġauveina e Barau ġena guruġa vaġa-riba-iaġina ġauveina evinirito. ¹² Moġeri ġauvei evinirito tauna korikori tu, Barau ġena tarimarima veaġari bene rovina-toreri, ġena ġauvei beġene veiri, e Keriso tauġanina beġene vaġa-tubu ginikaua, ¹³ bene iaġo mo, ġita ġera veġabidadama ema ġera riba Barau Natuna ġenai beġea baregoni e bita sebona-korikorini, benamo bita barego-ginikauni, ema Keriso ġena veiġa e maġuri mabarana maki ġita na bita ġabiani.

¹⁴ Benamo mo dabarai ġita tu dia mero raraka-rarakari kavari, be vevaġa-riba irauirauri na e tarimarima ġeri iaunega ġofaġofari na ema tuġamaġi rakavari na asi beġene ġofa-iaġora e ġofa-iaġomara; noġa moġo ġasi iavara ema ureure na ekwari-iaġoani ekwari-iaġomaiani kavana. ¹⁵ Senaġi ġita tu veuravini ai guruġa moġoniri bitana kiraġi, be Keriso ġena maġuri nuġanai dagara mabarari ai tu bitana barego. Keriso tu ġita edebarani. ¹⁶ Keriso tu tauġani debana, ma tauġani mabarana tu ġia ġena seġukai legana tata ġia na etorerito gaburi ai ġeġauveini. Ma ġia ġena seġukai komukomuri evaġa-tubukau gwaġiġirini varovarori na turiġa komukomuri evaġa-tubutubukaurini, ema evaġa-tubutubukau gigitaririni. Benamo monana tauġani legana irauirau tauġani nuġanai tata ġena ġauvei ġeveiani, benamo tauġani ebaregoni, ema ma veuravinina ġesi tauġena etubu-baregoni.

Barau ġena doġoro tarimari ġeri tanu dabarana

¹⁷ Tauna moġa, au aurani, mai guruġa ta nakira-varami Vereġauka aranai. Au ġegu ura baregona, ġomi tu roġo mukunai ġetanuni tarimari ġeri tanu maġurinai tu asi ma boġono tanu-ġenoġoi. Korana ġia ġeri tuġamaġi tu asi aniri dagarari ġeri ai ġetorerini. ¹⁸ Ġia ġeri tuġamaġi tu mukuna furufuru, be asi ġeri tuġamaġi-faka dabarari. Barau ġena maġuri ai maki ġia tu murikanai ġetanuni, korana ġia tu asi ribari ġeri nuġa-bubu ai bene. ¹⁹ Ġia tu veiġa namori mamiraġiri ema veiġa rakavari mamiraġiri maki asiġina ġinavaġi ġemami-raġirini. Ġia tu tauġeri ġevevini-fitoġato rakava ġena, vei-taġuitaġui dabarari ai ġerakani e mata-boraġa veiġari ġeuravini-baregorini.

²⁰ Senaġi ġomi na Keriso ġena maġuri tu dia moġesina ġoribaiato. ²¹ Ġomi na ġia varina tu moġoni ġoseġaġiato, ema Iesu ġena maġuri nuġanai guruġa moġonina Iesu ġenai etanuni tu ġevaġa-riba-iaġimito. ²² Ġevaġa-ribamito tarimari ġekirato: Ġemi maġuri guineri boġono koki-fitoġari, dabuġa guineri ġokoki-fitoġarini kavana. Mo tu tarima guinena ġekiraġiato. Ġia tu dagara tari na ġeġofaiani, ma moġeri mata-ġaniġaniri ai be erakava-kwaikwaini.

Ĝia tu boĝono koki-fitoĝaia. ²³ Be ĝemi tuĝamaĝi mabarana ma bene veiareva-ĝenoĝoi. ²⁴ Ema tarima variĝuna ma boĝono riĝo-kaua, dabuĝa variĝuna ĝoriĝo-kauani kavana. Mai tarima variĝuna tu Barau ilailana iobukaiobuka e veaĝa eveiato.

²⁵ Moĝa lorinai ĝomi tata na veiĝa ĝofaĝofari ĝemina boĝono tore-veĝitari, benamo sevimi tarimari ĝesi guruĝa moĝoniri moĝo boĝono kiraĝi. Moĝesi boĝono vei, korana ĝita mabarara tu tauĝani sebona legana tata. ²⁶ Boĝo baruni, senaĝi vei-rakava tu asi boĝono vei; e ĝemi baru asi bene iaĝo mo, ĝaro benea keto-firiĝo. ²⁷ Diabolo faka ta asi boĝono vinia. ²⁸ Elemeni tarimana asi ma bene lema-ĝenoĝoi, a bene iaĝo, benea ĝauvei. Ĝia tauĝena ĝimana na ĝauvei namori bene veiri, be bene ĝoitaĝori dagarari kotari tu asi ĝeri-ĝari tarimari bene vaĝa-kava-iaĝiri. ²⁹ Bokami na guruĝa rakavari asi beĝene raka-roŝi. Senaĝi vevaĝa-kokore guruĝari moĝo boĝono kiraĝi, moira tarimari vaĝa-kavari ĝana, be beĝe seĝaĝirini nai, kokore beĝene ĝabi. ³⁰ Ema Barau ĝena Iauka Veaĝa asi boĝono vaĝa-nuĝa-metoa. Korana Iauka Veaĝa tu Barau ĝena vetoĝa o maka ĝomi ĝemi ai etanuni. Moĝa anina ĝomi tu ĝia ĝena. Mani maka ĝomi ĝemi ai tu betanuni, beiĝoni mo, Barau na ĝomi bevaĝa-maĝuri korikorimini ĝarona. ³¹ Nuĝa ĝirimaĝirima, baru e baru-rakavarakava, vevane ema vevaĝi, e tarima vaĝa-rakavari tuĝamaĝiri, ema guruĝa rakavari mabarari boĝono tore-veĝitari ĝemina. ³² Karomi ĝesi boĝono veiau-namo ema boĝono veveura-vini. Tata karomi ĝeri ai veiĝa rakavari ĝoveirini moĝeri boĝono tuĝamaĝi-fitoĝari, Keriso ĝena maĝuri nuĝanai Barau na ĝemi rakava etuĝamaĝi-fitoĝarito kavana.

5

Mamai boĝono tanu

¹ Ĝomi tu Barau natuna, euravini-baregomini, moĝa lorinai ĝia boĝono tovotovoa. ² Veuravini ai boĝono tanu Keriso kavana. Ĝita eura-vinirato lorinai, tauĝena tauĝanina e ĝena maĝuri etore-tariato ĝita urarai. Ĝia na tauĝanina tu varevare dagarana bonana namo vedaureana dagarana i evaĝa-iaĝoato, ema Barau ĝena ginitaĝo mamoenai evaĝa-iaĝoato.

³ Ĝomi tu Barau ĝena tarima veaĝami ai ĝoiaĝoto lorinai, kima ema mata-boraĝa guruĝari, veiĝa mirori guruĝari, e mata-ĝaniĝani guruĝari ĝomi fakami ai asi boĝono kiraĝiri. ⁴ Guruĝa mirori, guruĝa babori, ema vaseva rakavari maki asi boĝono kiraĝiri, korana maĝeri tu asi namo, senaĝi ĝomi tu Barau moĝo boĝono tanikiu-vinia. ⁵ Korana dagara sebona boĝono riba: Ekimani tarimana, e veiĝa mirori eveini tarimana, e emata-ĝaniĝanini tarimana tu Keriso ema Barau ĝeri Basileiai ĝia tu asi voina e asi ĝena gabu. Mata-ĝaniĝani veigana tu noĝa moĝo kwaivakuku toma-rakariĝo-vinina veigana kavana.

⁶ Tarimarima ĝeri ĝofaĝofa guruĝari na asi bene ĝofami, korana Barau ĝena baru-baregona tu maniĝeri veiĝa ĝaramari ai ĝeseĝaforeni tarimari iatari ai bema vaĝa-foforiani. ⁷ Moĝa lorinai moĝesi ĝeveini tarimari ĝesi asi boĝono vekako. ⁸ Ĝomi guinenai maki mukuna furufuru tarimari, senaĝi toma ĝomi Vereĝauka ĝena maĝuri nuĝanai tu mama tarimari. Ĝomi tu mama natuna, be mama maĝurinai boĝono tanu ema boĝono raka. ⁹ Mama ĝwaĝwana tu veiĝa e tuĝamaĝi namori, veiĝa iobukaiobukari, ema guruĝa e maĝuri moĝoniri nuĝari ai etanuni. ¹⁰ Vereĝauka na kamara maĝuri ema veiĝa euravini-baregorini boĝono vetauri, be boĝono ribari. ¹¹ Mukuna veigari ema ĝauveiri tu asi ĝwaĝwari namori, be asi boĝono veiri ema asi

boĝono ĝauvei-iaĝiri. A ĝomi na moĝeri veiĝa e ĝauvei tu boĝono vaĝa-foforiri, mo tu vei-rakava veiĝari. ¹² Korana mai seĝafore tarimari na kara ĝevei-vekuretoĝarini, moĝeri tu bokiraĝirini ai moĝo bemaikamuni. ¹³ Senaĝi mama na tu moĝeri dagara mabarari evaĝa-fofori ginikaurini, be mamai tu vetoĝari korikori ĝefoforini, ¹⁴ korana mama na vauro dagara vetoĝari korikori evaĝa-foforirini. Moĝesi naima ĝera guruĝa ta ekirani, “Roĝo ogenani tarimamu notataĝa!

Mase na novariĝisi!

Be Keriso na bene mama-tarimu.”

¹⁵ Moĝa lorinai, ĝemi veiĝa loriri boĝono toreri, babo tarimari kavari asi boĝono vei, senaĝi iaunega tarimari boĝono tovotovori. ¹⁶ Ĝemi taimi mabarana boĝono ĝauvei-iaĝi ginikauri, a ta asi boĝono fitoĝa-kavaia, korana toma tu nega rakava-kwaikwaina. ¹⁷ Tauna moĝa, asi boĝono veibabobabo, senaĝi Vereĝauka ĝena ura tu kara, moĝeri boĝono tuĝamaĝi-fakari, be boĝono ribari. ¹⁸ Wain asi boĝono niu-lelevaĝi, bevaĝa-babomini ĝesi. Mo veiĝa na ĝemi maĝuri bevaĝa-rakavaiani. A ĝomi tu Iauka Veaĝa na neĝi bene vaĝa-vonuvonu-raĝemi. ¹⁹ Karomi Salamo ai e Barau vaĝa-raĝena mariri ai ema Iauka Veaĝa na evinimini mariri ai boĝono vaĝa-guruĝari. Boĝono mari ema nuĝami mabarari ma iakumi ĝesi Vereĝauka boĝono vaĝa-raĝea. ²⁰ Vanaĝivanaĝi ĝera Vereĝauka Iesu Keriso aranai Tamara Barau boĝono tanikiu-vinia dagara mabarari dairi ai.

²¹ Karomi gabureri ai boĝono tanu, moĝesi boĝo veini tu Keriso boĝo gubakauani.

Veĝaraĝo vavineri ema tauri

²² Veĝaraĝo vavinemi, Vereĝauka ĝena veĝitaĝau gaburenai ĝotanuni kavana, ĝaraĝomi ĝeri veĝitaĝau gaburenai boĝono tanu. ²³ Korana tau tu ĝaraĝona vavinena ĝena deba tarimana, Keriso ekalesia ĝena deba tarimana kavana. Keriso tu ekalesia ĝena vevaĝa-maĝuri tarimana. Ekalesia tu Keriso tauĝanina. ²⁴ Vaĝa-ilailana ekalesia Keriso ĝena veĝitaĝau gaburenai etanuni kavana, vavine maki ĝaraĝori tauri ĝeri veĝitaĝau gabureri ai beĝene tanu dagara mabarari ai.

²⁵ Tau, ĝaraĝomi vavineri boĝono ura-viniri, Keriso na ekalesia eura-viniato ilailanai, benamo ĝia uranai Keriso tauĝena ĝena maĝuri etoretariato. ²⁶ Keriso moĝesina eveito tu, ekalesia bene vaĝa-veaĝaia, ĝena tarimarimai beĝene iaĝo ĝana. Ĝia na ĝena guruĝa na e nanu na eĝuriĝiato, evaĝa-veaĝaiato. ²⁷ Benamo Keriso tauĝena ĝoirana ekalesia marevana baregona na benema vaĝa-ruĝa-taria ĝana. Benamo ekalesia ĝia ĝoiranai bene ruĝa tu, ĝenai miro misina ta maki asiĝina, kefi ĝemakuku-makukuni kavari maki asiĝina, ema rakava misina ta maki asiĝina ĝinavaĝi. Senaĝi ekalesia Keriso ĝoiranai tu veaĝa ema vaĝa-daĝana kererena misina ta maki asiĝina ĝinavaĝi bene ruĝa-tari. ²⁸ Mai dabara sebonai tau na ĝaraĝori vavineri beĝene ura-viniri. Beĝene ura-viniri tauĝeri tauĝaniri ĝeura-vinirini ilailanai. Ĝaraĝona vavinena eura-viniani tarimana tu ĝia tauĝena maki eveura-vinini. ²⁹ Korana tau ta na ĝia tauĝena tauĝanina vaĝa-rakavana tu asi eurani, senaĝi eĝubuani e eĝitaĝau-ginikauani, Keriso na ĝena ekalesia eveiani kavana. ³⁰ Korana ĝita tu ĝia tauĝanina legana. ³¹ (Tau e vavine tu tauĝanina sebona, Buka Veaĝai ekirani kavana, ekirani), “Moĝesi naima tau na tamana e sinana beraga-kwanerini, benamo ĝaraĝona vavinena ĝenai bema-kafakauni, benamo tauri ruarua tauĝani sebonai beĝe iaĝoni.” ³² Mai guruĝa ema maĝuri maiĝa tu vekure-toĝa, ma anina tu barego lelevaĝi. Au

na Keriso ema ekalesia ġeri veġaraġo akiraġirini. ³³ Senaġi ma nakira: Ġomi tata na maki ġaraġomi vavineri boġono ura-viniri, tauġemi tauġanimi ġoura-vinirini kavana. Vavine na maki ġaraġomi tauri boġono gubakauri.

6

Natu e tama sina

¹ Natu, tamami e sinami garori boġono seġaġiri Vereġauka ġena maġuri nuġanai ġotanuni nai, korana mo tu veiġa maorona. ² “Tamamu e sinamu bono gubakauri,” korana mai tu taravatu giniginena ma kiraġi-torena ġesi dagarana: ³ “Be ġemu tanu maġurina bene namo ema mai tanobarai ġemu tanu-maġuriri beġene mauka.”

⁴ Ma tama na maki, natumi asi boġono vaġa-baruri, senaġi Vereġauka ġena vevaġa-riba guruġari ema sisiba guruġari boġono viniri. Be moġeri guruġa e veiġa beġene korana-iaġiri ġeri tanu ġarori mabarari ai.

Tuġu-rakaorakao merori e ġeri baregori

⁵ Tuġu-rakaorakao meromi, ma vegubakaumi e ma garimi ġesi mai tanobarai ġeġita-ġaumini tarimari garori boġono seġaġiri. Ġomi ġeġita-ġaumini tarimari manġeri tu ma nuġami mabarari ġesi boġono seġaġi-viniri, Keriso nuġami mabarari ġesi boġoro seġaġi-vinia ilailanai boġono seġaġi-viniri. ⁶ Tarima tari tu ġeġita-ġaurini tarimari iauri ġevaġa-namori ġana tu ġoirari ai ġeġauvei-ginikauni, senaġi ġeġita-ġaurini tarimari ġeraka-doge-muriġini tu asi ġeġauvei-kokoreni. Ġia ġeri veiġa na asi boġono iaġo. Ġomi tu Keriso ġena vetuġunaġi tarimami lorinai, ma nuġami mabarari ġesi Barau ġena ura boġono veia. ⁷ Nuġami mabarari ma namori ġesi vetuġunaġi boġono iaġo-vini, Vereġauka ġenai boġoro veia kavana, a dia tarimarima ġeri. ⁸ Korana ribami, Vereġauka na ġemi ġauvei namori ġoveirini voiri tata bevinimini. Enabe ġomi tu tuġu-rakaorakao tarimami o fakai e maġuri namonai ġotanuni tarimami, voimi tata bevinimini veġata.

⁹ Ġomi veġitaġau tarimami maki, ġemi tuġu-rakaorakao merori ġeri ai veiġa namori boġono vei. Veiġa metori e vaġa-gariri veiġari ġeri ai asi boġono vei, korana ġomi ma ribami, ġia ema ġomi eġita-ġaumini Verena baregona tu gubai etanuni. Ema ma ribami maki, ġia na tarimarima ġeri vetoġai tu asi eġabi-raġerini, ġia ġenai tarimarima tu mabarari ilaila moġo.

Vetari dabuġari

¹⁰ Ġegu guruġa magona tu maiġa: Boġono kokore Vereġauka ġena maġuri nuġanai, ema Vereġauka ġena seġuka na bene vaġa-kokoremi. ¹¹ Barau ġena vetari dabuġari mabarari boġono veiri, be Diabolo ġena iaunega boioġari ġofaġofari eveirini nai, boġono kokore, be boġono tore-ġauri. ¹² Korana ġita tu dia tarimarima ġesi tavetarini. Asiġina. Ġita tu ġeveġitaġauni iaukari baregori, e ġeri maoro barego iaukari, e mai tanobarai mukuna ġeġita-ġauani iaukari, ema iauka rakavari asisebo guba gaburi ai ġetanuni iaukari ġesi tavevaġini. ¹³ Moġa lorinai Barau ġena vetari dabuġari mabarari na ġovedabuġa, be ġaro rakava kwaikwaina bene iaġoma nai, ġomi tu boġono ruġa-gigitari, ema ġauvei mabarari boġo vei-ġosirini murinai, ġomi tu roġo boġono ritoġo-gwaġiġi.

¹⁴ Be, boġono ruġa-gigitari, ma maiġesi boġono vedabuġa: Gabakami ai guruġa moġonina boġono toua, gabaġau gabakami ai ġotouani kavana. Vei-iobukaiobuka tu koba kouġauna ġana, funu dabuġa kavana kobami ai boġono kafa-kauri. ¹⁵ Ema kwakumi ai tu maino varina namona boġono fua veiġana boġono veia, tamaka ġoveirini kavana. ¹⁶ Moġeri muriri ai

tu veġabidadama ġesina boġono ġabi-vaisia, monana Diabolo ġena veiġa rakavari na bedibamini dibari ma karava-karavari ġesi boġo kourini e boġo lau-busebuserini riba. ¹⁷ Ema vevaġa-maġuri boġono ġabia, ġemi kwaraġau ai boġono vaġa-iaġoa. Ema Barau ġena guruġa boġono ġabi-vaisia vetari baġana kavana, Barau ġena guruġa tu Iauka Veaġa ġena vetari baġana.

¹⁸ Iauka Veaġa ġena seġuka nuġanai boġono ġauġau-vanaġi vanaġi. Ġemi ġauġau ai tu ġauġau dabarari irauirauri ai boġono ġuriġuri ema ġemi ura dagarari mabarari noġinoġiri boġono vei. Tauġemi lorimi maki boġono vetore e rakava boġono vaġa-darereri, ema Barau ġena tarima veaġari mabarari iatari ai boġono ġauġau-vanaġivanaġi. ¹⁹ Au maki iatagu ai boġono ġuriġuri. Be naguruġa ġana, bokagu bana keoa tu, Iauka Veaġa na guruġa bene vinigu, be mai Vari Namona vekuretoġana tu asi garigu ġesi tarimarima bana kira-varari. ²⁰ Au tu mai Vari Namona maiġa bana fiua ġana tarimagu. Ma au tu mai Vari Namona uranai dibura numai ma seinigu atanuni. Boġono ġauġau, be Barau na bana kiraġia etoni ilailanai, asi garigu ġesi bana kiraġi-foforia.

Guruġa magona

²¹ Tikiko tu ġita tarikakara namona ta ema ġia tu ma ġena vetuġamaġikau Vereġauka ġena maġuri nuġanai. Dagara mabarari, au aiġesina atanuni e kara aveini variri mabarari tu boġono ribari ġana, be Tikiko na vauro beasi kira-varamini. ²² Au na ġia tu moġesina naima atuġu-iaġosiani. Bene iaġosi, be ġai ġema tanu maġurina mainai tu aiġesina boġonoasi ribari, ema beneasi vaġa-gwaġiġimi.

²³ Maino tarikaka mabarami ġesi bene tanu. Tamara Barau ema Vereġauka Iesu Keriso ġerina eiaġomani veuravinina ma veġabidadamana ġesi maki tarikaka mabarari ġesi bene tanu. ²⁴ Barau ġena namo e varevarebara tu, ġera Vereġauka Iesu Keriso asi ekorini veuravinina na ġeuravini-vanaġi vanaġiani tarimari mabarari iatari ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE FILIPI EKALESIARI GERI

Filipi vaĝa-foforina guruĝari

Ekalesia doĝorona Filipi ai tu Paulo ema Silas ĝerina eĝorato, mo tu Paulo ĝena evanelia varivarina vaĝa-ruaruana eveiato taiminai (Apostolo 16).

Paulo na mai fefa tu Romai ediburato-ĝoi nuĝanai etoreato. Mai fefa tu laĝani 60 beiaĝo 61 fakanai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai buka anina baregona tu "Iaku ema verere", ema ĝena siri baregona tu karoa 4:4. Mai fefa nuĝanai "iaku" tu ĝutuma boiavi-ĝoitaĝorini: 1:4-6; 1:14-18; 1:25-26; 2:2; 2:14-16; 2:17-18; 2:25-29; 3:1-3; 4:4; 4:10-12; ema veĝabidadama, veuravini, nuĝa-sebona ema vetore-variĝo o vevaĝa-manau boĝo ĝitaiani tu iaku ĝenana etubu-raĝeni.

Mai fefa etoreato tu, 1) ekalesia doĝorona bene tanikiuri, ĝevarevareviniato lorinai, ema bene vaĝa-ribari bevarivaririni; 2) bene launaĝiri, Keriso ĝena tuĝamaĝi beĝene tovtovoa, ĝeri tuĝamaĝi sebonai moĝo beĝene torea; 3) bene launaĝiri, taimi namori ai o rakavari ai beĝene iaku moĝo ema ĝeri vetarikaka Iesu Keriso ĝesi tu bene tanu asi bene iagaiaga.

Paulo na mai fefa tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Keriso tu ĝita ĝera maĝuri - karoa 1
2. Keriso tu ĝita ĝera tuĝamaĝi ai bene tanu - karoa 2
3. Keriso ĝenai matara bene tubukau - karoa 3
4. Keriso tu ĝita ĝera kokore korana - karoa 4

¹ Au Paulo ema Timoteo, Keriso Iesu ĝena vetuĝunaĝi tauma, na ĝomi Filipi ai Barau ĝena tarimarima veaĝari ma ĝemi ekalesia guine-iaĝina tarimari ema vevaĝa-kava tarimari ĝesi atore-vinimini. Ĝomi tu Keriso Iesu ĝesi varau ĝosebonato. ² Barau ĝita Tamara ema ĝera Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara ema maino ĝemi ai bene tanu.

Paulo na Barau evaĝa-namoato

³ Ĝomi atuĝamaĝimini negari mabarari ai, ĝegu Barau atanikiu-viniani. ⁴ Ĝegu ĝauĝau ai vanaĝivanaĝi ĝomi mabarami iatami ai aĝuriĝurini ma iakugu ĝesi, ⁵ korana ĝemi vevaĝa-kava dabarari namori na ĝovaĝa-kavaguto Vari Namona varifiunai, Vari Namona ĝoĝabi-raĝeato ĝaron na beiaĝoma mo initoma. ⁶ Ma ribagu maoro, Barau na mai ĝauvei namona, nuĝami ai evaĝa-foforiato ĝauveina tu, bevesiriĝuni, beiaĝoni mo, Keriso Iesu ĝena ĝenoĝoi ĝaronai vau bevaĝa-kori ginikauani.

⁷ Ĝomi mabarami ĝegu vemamiraĝi na evaĝa-moĝoniani, ĝomi tu au nuĝagu ai roĝo ĝotanuni. Aba, dibura numai atanuni nuĝanai, o Kota ĝeseĝaĝini tarimari ĝoirari ai Vari Namona akiraĝi-foforiani e gogobana aragani nuĝanai maki, ĝomi tu au nuĝagu ai veĝata. Korana ĝomi mabarami maki Barau na ĝena varevare-bara evinimito, au eviniguto kavana. ⁸ Barau ma ribana vedaurea, au ĝomi akiramini, au ĝegu veuravini ĝomi mabarami ĝemi ai tu barego vedaurea, Keriso Iesu na euravini-baregomini kavana.

⁹ Barau anoĝiani, ĝemi ai veuravini bene tubu-barego vedaurea, ma riba ema iaunega bene vinimi, be Barau ĝena ura boĝono riba-ginikauri. ¹⁰ Monana vauro boĝo ribani, dagara namori tu aiĝeri na ĝemi tanu beĝe vaĝa-namorini rakava mabarari ĝerina, benamo Iesu Keriso ma beĝenoĝoi-iaĝomani ĝaronai, ĝomi tu asi vetoukaumi e asi ĝemi kerere ta maki. ¹¹ Ema

veīga namori e iobukaiobukari mabarari, Iesu Keriso ġenana ġeiaiġomani dagarari, ġomi ġemi ai beġe tanuni, Barau vevato-iaġina e vaġa-raġena ġana.

Paulo tu dibura numai etanuni, senaġi Vari Namona ebaregoni

¹² Tarikakagu, ġegu ura boġono riba, au beġe diburagu o kara beġe ġora ġegu ai dagarari na Vari Namona ġena tubu tu asi beġe vaġa-rakavaia. Asiġina. Moġeri na tu Vari Namona ġena tubu beġe vaġa-baregoa. ¹³ Mai maġuri ġenana Kaisara, Roma ġeri vere, ġena numa ġeġita-ġauani tauri ema tarimarima mabarari maki beġe riba, au tu Iesu Keriso ġena vetuġunaġi aiaġo-vinini ġaramanai, dibura numai atanuni. ¹⁴ Ma ġegu tanu dibura numai ġenana maki au tarikakagu ġutuma ġeri veġabidadama Vereġauka ġenai beġe gwaġiġi naima, Barau ġena guruġa ma kokoreri ġesi ġeġobata-iaġiani.

¹⁵ Moġoni, tarima kotari na ġegu ġauvei namo dainai, ġemama-viniguni. Ġeri ura tu au ġevaġa-rakavagu ġetoni, naima Keriso ġeġobata-iaġiani. Senaġi kotari na tu nuġa-namo ai ġeġobata-iaġiani. ¹⁶ Maiġeri tu veuravini ġenana ġeġobatani, korana ribari, au diburai atanuni tu, Vari Namona gogobana bana raga ġana Kota tarimari ġoirari ai. ¹⁷ A tarima kotari na Keriso ġeġobata-iaġiani tu dia nuġa-namo ai, senaġi tauġeri arari beġene vaġa-raġeri ġana. Ġeri tuġamaġi tu, au dibura numanai roġo atanuni nuġanai, ġegu meto ġevaġa-baregoa ġetoni. ¹⁸ Bevaitovo, au ġegu iaku tu ebaregoni. Korana nuġa-namo ai Keriso ġeġobata-iaġiani ba asiġina, senaġi dagara baregona tu Keriso varina bene fiu-rovorovo dabara mabarari ai. Ma ġegu iaku maki bebarego-iaġoni moġo. ¹⁹ Korana ġemi ġauġau ai Barau ġonoġiani ema Iesu Keriso Iaukana na evaġa-kavaguni. Moġa lorinai au ribagu, au tu maġuri badoġariani. ²⁰ Ġegu ura baregona ema dabaragu mabarana ġesi akirani, au tu asiġina ġinavaġi bana moira ġegu ġauvei nuġanai. Moġesi nai initoma dibura numai vanaġivanaġi akokoreni kavana bana kokore, be au taugu mabarana ġesi Iesu Keriso arana ma bana vaġa-raġea ġegu maġuri ġenana o ġegu mase ġenana.

²¹ Be au ġegu ai maġuri tu kara? Iesu Keriso moġo! Moġa lorinai mase au ġegu ai tu dagara namona. ²² Betaġu bema roġo bamaġuri-taġoni nai, ribagu Keriso ġena ġauvei roġo haveiani, senaġi asi aribani, aiġa bara ġabia, mase ba maġuri? ²³ Au tu dagara ruarua auravini-baregorini: Ġegu ura mai maġuri bara raga-kwanea, be Keriso sevinai bara tanu tu dagara namo vedaureana moġo; ²⁴ senaġi namona tu ġomi bana vaġa-kavami ġana, be mai tauġani nuġanai roġo bana tanu. ²⁵ Au tu ribagu, au roġo maġuri batanuni. Ġomi ġesi roġo bita tanuni, korana ġemi veġabidadama vaġa-tuburi ema ġemi iaku vaġa-baregori ġana. ²⁶ Au ma baiaġosini neganai, ġomi tu boġo iakuni au ġegu ai, ema Keriso Iesu boġo vaġa-raġeani.

Ġemi tanu

²⁷ Dagara sebona tu Keriso ġena Vari Namona na ekiraġiani ilailanai boġono tanu. Baiaġosini ġitaġitami ba manaġa na moġo varimi baseġaġini, baribani, ġomi tu nuġa-namo ai ġoritoġo-gigitarini ema nuġa sebonai Vari Namona ġoveseġaġi-vevini-iaġiani ma kokoremi ġesi. ²⁸ Ġebaru-vinimini tarimari na asiġina ġinavaġi beġene vaġa-garimi. Monana ġeri ai vetoġa beveiani, ġia tu Barau na bevaġa-rakava kwaikwairini, a ġomi tu Barau na bevaġa-maġurimini. ²⁹ Ġomi tu dia Keriso ġena varevare-bara e namo lorinai Keriso ġovaġa-moġoniani tarimami ai ġoiaġoto moġo, senaġi ġomi tu Keriso ġena midigumidigu ai maki boġono midigu ġana ġia aranai. ³⁰ Ġomi maki

initoma au ġesi bisini vetari-vegogo. Mai vetari tu vetari guinena ġoġitaiato-
 ġoi vetarina ini roġo ma ġoseġaġiani vetarina roġo avetari-iaġiani.

2

Keriso ġena vevaġa-manau ema iaru-korokoro

¹ Ġemi maġuri Keriso nuġanai monana evaġa-kokoremġni ba? Ema ġena veuravini na ġemi tuġamaġi evaġa-gwaġiġirini ba? Ġomi na Iauka Vevaġa ġatami ai ġovaġa-iaġoato ma ġotanu-vegogoni ba? Ma ġemi vevetuġaġwa ema vevaġa-kava ġatami tata ġeri ai ġoveirini ba? ² Moġa lorinai anoġimġni, boġono vaġa-iaku korikorigu, ġemi tuġamaġi vegogo ai, veuravini sebonai ema nuġami e iaukami maki sebonai boġono tanu. ³ Dagara ta asi boġono veia vevaġa-raġe tuġamaġina maġurina ema veiavi maġuriri ai, senaġi ġomi tauġemi boġono vevaġa-variġo tata fakami ai, a karomi boġono ġabi-ġesitaġori. ⁴ Karomi ġeri namo maki boġono vetau, a dia ġomi tauġemi ġereġami ġemi namo moġo.

⁵ Ġemi veiġai Keriso Iesu kavana boġono vei, ġena tuġamaġi boġono ġabia:

⁶ Ġia tu dagara mabarari ai

Barau ġesi ilaila,
 senaġi asi etuġamaġito,
 mo maġuri moġa bene ġabi-taria.

⁷ Ġia tu tauġena evekiraġi-fitoġato,
 benamo vetuġunaġi merona kavanai eiaġoto.

Ġia maki tarimarima kavana eġorato,
 benamo ġita fakarai ema tanuto.

⁸ Ġia tu eveġwa-variġoto ema Barau eseġaġi-viniato-ġoi mo ġena mase,
 aba, satauro ai emaseto noġa moġo vei-rakava tarimana ta kavana.

⁹ Moġa lorinai Barau na eġabi-vaisiatio guba tuġunai,
 ma ara namo vedaureana eviniatio.
 Mo ara tu ara ta ġesi asi ilaila.

¹⁰ Iesu arana bakunai guba aneruri,
 e tanobarai ġetanuni tarimari,
 ema tanobara gaburenai o mase gabunai ġetanuni tarimari mabarari
 beġene vetuitui-tari ġia ġoiranai.

¹¹ Ema mea mabarari na Iesu Keriso beġene kiraġia “Vereġauka”,
 Barau ġita Tamara vevato-iaġina ġana.

Bitana mama-rovorovo tanobara ġena mama

¹² Au ġatagu mabarami, vanaġivanaġi au ġoseġaġi-viniguto-ġoi ġera ġauvei vegogo ai kavana murigu ai maki boġono seġaġi-vinigu veġata. Boġono ġauvei ma garimi ema ma ġoġo-ġoġomi ġesi, maġuri boġono doġaria uranai.

¹³ Korana Barau tu ġomi nuġami ai eġauveini, ġomi elaunaġimġni e kokore evinimġni, ġena ura boġono veiri ġana.

¹⁴ Ġauvei mabarari asi mugumugumi ema asi vanevanemi ġesi boġono ġauvei-iaġiri. ¹⁵ Be ġomi tu Barau natuna asi vetoukaumi ema namo vedaureami ai boġono iaġo, mai tanobara rakava kwaikwai ema ġevei-rakava-moġovaġini tarimari fakari ai; be boġono mama-rovorovo, noġa moġo visiġu boġi ai ġemamani kavana. ¹⁶ Mo tu bema maġuri guruġana boġo korana-iaġiani e boġo vari-fiuanġi nai. Moġa boġo veiani nai, au tu ma ġegu maoro bavekokorokuni ġomi ġemi ai Keriso ma beġenoġoi-iaġomani ġaronai. Korana mo ġaro ai au tu baribani, au ġegu vekwaraġi ema ġauvei ai tu asi avekwaraġi-kavato.

¹⁷ Bere au bara mase, ma raragu bere vebubu-rovorovo, noġa moġo ġomi ġemi veġabidadama varevarena Barau ġoviniani kavana. Irau moġesi nai, au tu aiakuni, ema ġegu verere maki ġomi ġesi tavei-sebonaiani. ¹⁸ Mai dabara sebonai ġomi maki boġono verere, be mabarara bitana verere-vegogo.

Timoteo batugħu-iaġosiani

¹⁹ Bema Iesu Vereġauka ġena ura nai tu, atuġamaġini, Timoteo tu batugħu-iaġosiani; be ġomi varimi banama seġaġia nai, au nuġagu benema ġenatari. ²⁰ Timoteo ġereġana na moġo au ġegu vemamiraġi eribaiani, ema ġomi ġobimi vetuġamaġina evei-baregoni. ²¹ Tarimarima mabarari tu tauġeri ġeri maġuri moġo loriri ġetorerini, a Iesu Keriso ġena ġauvei tu asi ġevetauani. ²² Gomi tu ribami ginikau, ġia vetoġana ema ġena vetuġamaġikau, kamasi ġia e au, noġa tama ma natuna ġeġauvei-vegogoni kavana, Vari Namona ġaġobata-iaġiani. ²³ Moġa lorinai bana tuġu-iaġosi-ġarimoġia, maġuri mainai kamasi bevetoreni ġegu ai bana riba vau. ²⁴ A ġegu vetuġamaġikau Vereġauka ġenai atoreani, au maki vau mani ma baiaġosini ġemi ai.

Epafrodito ġena iaġosi

²⁵ Ġegu tuġamaġi ai akirani, namona tu tarikakara Epafrodito ma bana tuġu-ġenoġoi-iaġosia. Ġia maki au ġesi ġaġauveito e Keriso ġena vetari ai ġavetari-vegogoto tauna. Ġomi maki vetuġunaġimi eveito, au ġegu ai ġotuġuato nai, ġemi varevare dagarari na bene vaġa-kavagu ġana. ²⁶ Ġia maki eura-baregoni ġomi bene ġitami. Ema enuġa-vekwaraġini ġemi ai, korana ġena keve varina ġoseġaġiato nai. ²⁷ Moġoni veġata, ġia tu ekeve-rakavato, dori emaseto, senaġi Barau ġena vevetuġaġwa ġia iatanai, ema dia ġia iatanai moġo, senaġi au iatagu ai maki, korana ġegu nuġa-meto bebaregoni garina. ²⁸ Moġa lorinai ġegu ura baregona bana ragatuġu-iaġosia ġemi ai, be boġono ġitaia ma boġono iaku, benamo au ġegu nuġa-vekwaraġi bene meraġa kekei. ²⁹ Boġono ġabi-raġea ma iakumi ġesi ġera Vereġauka aranai, ema ġemi vegubakau marevana bene fofori tarima maiġesiri ġeri ai. ³⁰ Korana ġena maġuri ġaramana asi eveito, ema dori emaseto, korana Keriso Varina Namona ġaramanai. Vetoġa maiġesina ġegu vevaġa-kava ġomi na ġoro vinigu kavana tu ġia na au ema vaġa-kavaguto.

3

Keriso evaġa-moġoniani tauna tu vei-iobukaiobuka tarimana

¹ Tarikakagu mabarami, ġegu guruġa magona nuġanai maiġesi nakira: Boġono iaku, korana Vereġauka ġesi ġokaro-vekafani nai. Asi bagauni, guruġa guineri batugħu-ġenoġoi ġenoġoini, korana ġomi ġobimi toretoreri ġana.

² Lorimi boġono vetore ekalesia vaġa-rakavana tauri gariri. Ġia tu kwaiva rakavari kavana, ġeri tuġamaġi tu ġita mabarara tauġanira kefiru bitana lama-vaġiri ġetoni, Israela besena ġeveini kavana. ³ Senaġi tauġani kefiru lamavaġi veġana korikorina tu ġita na taġabiato, a ġia tu asiġi: Ġita tu Iauka Veaġa ġena seġukai Barau tatutuġu-tari viniani, ema Keriso Iesu ġenai tavetuġa-maġikauni, ema ġera veġabidadama tu dia tauġani ai vetoġa ġeveini moġeri ai tatoreani.

⁴ Bere tauġani ġena vetoġa ema ġera veġa dagara baregori nai, ġegu veġabidadama tu tauġani ġena vetoġa dagarari ema ġegu veġa ġeri ai bara torea riba. Bema ta ġena veġabidadama tauġanina ġena vetoġa dagarari ema ġena veġa ġeri ai bene torea etoni nai, au tu ma ġegu maoro moġeri dagarai

bara veġabidadama. ⁵ Amaġurito, ġaro vaġa-imaġma toitoġnai (8) tauġanġgu kefina ġelama-vaġiato. Au tu Isaraela tarġmagu, Benġamina ġena doġoro tarġmagu, Heberu rarari tarġmagu korġkori. Iuda tarġmari ġeri taravatu akorana-ġaġi ġinġkauato-ġoi, korana au tu Farġsea tarġmagu. ⁶ Barau ġena taravatu bana korana-ġaġi ġinġkaua ġaramanai tu, ekalesia doġorona avaġa-midġgu midġurito. Ema Iuda ġeri taravatu mabarabarari akorana-ġaġi ġinġkau ġinġkaurito-ġoi, asi ġegu vei-rakava ta.

⁷ Moġeri dagara mabarari ġuġnenai tu atuġamaġi-bareġorito-ġoi; senaġi ġnitoma Kerġso ama ġibaiato nai, mo dagara ġuġneri mabarari aġitarġni tu asi ġeri namo ta maki. ⁸ Moġoni veġata, dagara mabarari tu asi tauri dagarari, senaġi dagara bareġona sebona moġo tu Kerġso Iesu, ġegu Vereġauka, bana ġiba-ġinġkaua. Oba, dagara mabarari momo ai ġeiaġoto au ġegu ai, Kerġso moġo bana ġabi-ġġitaria ġana uranai. ⁹ Ġegu ura ġia ġesi bana sebona-korġkori, korana ġibagu, taravatu ekorana-ġaġi ġini-kauani tarġmana Barau ġoiranai ġia tu dia vei-ġobukaiobuka tarġmana, senaġi Kerġso evaġa-moġonġani tarġmana moġo; korana Barau na vei-ġobukaiobuka tarġmarai bekġraġirani dabarana sebona tu veġabidadama ġenana moġo. ¹⁰ Ġegu ura bareġona tu Kerġso bana ġiba-ġinġkaua, ema mase na evaġa-vaġsi-raġeato seġukana bana ġabia; ema emidġguto midġguna maki bana mami-tovoa, ma ġia ġena mase kavanai au maki bana mase. ¹¹ Mainana vau atuġamaġini, au maki mase na bavaisiraġe-ġenoġoini.

¹² Au asi akġrani, moġeri mabarari varau aġabirito, o varau anamo-vedaureato, asiġina. Senaġi au tu avekwarāġi-rakavani, auna bana ġabia ġana, korana Kerġso Iesu ġena kwalġmu ai au maki eġabġguto ġia ġena. ¹³ Moġoni, tarikakagu, asi akġrani varau akwalġmuto atoni, asiġina. Dagara sebona moġo tu, maġuri ġuġneri atuġarekwarito, ma ġoiragu dagarana bana ġoitaġoa kokorena moġo avetauani. ¹⁴ ġnitoma tu araga-maoromaoroni, ġiraġitore makana aġaġo-vġnġani, mo kwalġmu voina bana ġabia uranai, dagarana tu Barau ġena maġuri ġubai. Korana Barau na Kerġso Iesu ġenana ekeaguto, mo maġuri bana ġabia ġana.

¹⁵ Ġita ġera veġabidadamai taruġa-ġwaġġġito taura tu maġesi bisġni tuġamaġi-vegogo. A ġomi betaġu dagara tari ai ġemi tuġamaġi tu ġrau nai, Barau na vau tuġamaġi-faka bene vġnġmi. ¹⁶ Dagara sebona, ġauka maġurġri namori ġita na varau taġabirito moġeri bitana ġabi-ġġitarġri.

¹⁷ Tarġkakagu mabarami, au boġono tovotovogu. Veġa namo ġeveġni tarġmari boġono marereri e boġono tovotovori maki, vevaġa-ġita namori avaġa-ġitamġni kavana. ¹⁸ Korana varau avaġa-ġuruġa ġenoġoi-ġenoġoġmito-ġoi, senaġi ġni tu ma avaġa-ġuruġamġni ma taġġgu ġesi: Ġutuma ġekġrani, Kerġso murġnai ġerakani ġetoni, senaġi ġeġofaġofani, Iesu Kerġso ġena satauro ġevetari-vġnġani. ¹⁹ Ġia varau rakava ġabuna ġana ġeiaġoni, korana ġeri barau tu ġia tauġanġri na ġeġaku-ġaġirġni dagarari. Ġeri veġa rakavari, ġere maġaka-ġaġiri veġari, ġeveġavi-ġaġirġni. Ema maġ tanobara dagarari moġo ġetuġamaġi-ġġitarġrġni. ²⁰ A ġita tu Ġuba Basileġa tarġmara. Moġa lorġnai ġera vevaġa-maġuri tauna, ġera Vereġauka Iesu Kerġso ma ġakura ġesi tanarġni, ġuba tuġuna na beġaġomani. ²¹ Ġia na ġita maġ tauġanġra moġramoġrari maġeri bekurevorġni, benamo ġia tauġanġna namo vedaureana kavanai beġe ġaġoni. Korana ġia seġukana na dagara mabarari ġia ġena veġitaġau ġaburenai beġe tanuni.

Sisiba guruḡari tari

¹ Tauna moḡa, tarikakagu, Vereḡauka ḡena maḡuri nuḡanai boḡono ruḡa-gwaḡiḡi. Au na auravini-baregomini ema bana ḡitami veḡata atoni, korana ḡomi tu au ḡegu verere korana e ḡegu kwalimu vetoḡana.

² Euodia ema Sintike, anoḡimini, nuḡami beḡene sebona, korana ḡomi tu Vereḡauka ḡena doḡoro vavinemi. ³ Ġoi maki, Sisigo, au karogu namona, anoḡimuni, mani vavine kika bono vaḡa-kavari, ḡia maki au ḡesi ḡaḡauvei-vegogoto-ḡoi Vari Namona fiufiunai, e Klement ema ḡita karora tari maki. Ġia arari tu Barau ḡena maḡuri vanaḡivanaḡi bukanai varau etorerito.

⁴ Vereḡauka ḡena maḡuri nuḡanai ḡaro mabarari ai boḡono iaku. Ma nakira: Boḡono iaku. ⁵ Ġemi manau e nuḡa-marana boḡono vevaḡa-ḡita-iaḡiri tarimarima ḡeri ai. Korana Vereḡauka ḡena iaḡoma bekavinaḡi-rakava. ⁶ Dagara ta tuḡamaḡi-vekwarāḡina asi boḡono vei, senaḡi vanaḡivanaḡi ḡemi rabu dagarari ḡauḡau ai Barau boḡono noḡia ma tanikiumi ḡesi. ⁷ Benamo Barau na ḡena maino, ḡita mabarara ḡera riba e tuḡamaḡi-faka evanaḡiato mainona, bevinimini, ma mo maino na ḡomi lorumi ema ḡemi tuḡamaḡi mabarari benari-ginikaurini, Keriso Iesu ḡena maḡuri nuḡanai ḡotanuni dainai.

⁸ Tarikakagu mabarami, ḡegu toretore magona rekenai nakira, vanaḡivanaḡi veḡa maiḡesi kavari boḡono tuḡamaḡi-iaḡiri: Maḡuri moḡoniri, dagara marevana irau veḡata, vei-iobukaiobuka, veḡa namo vedaureari, veuravini veḡari, ema vegubakau maḡuriri. Dagara namori ema tarimarima na ḡevaḡa-raḡerini veḡari mabarari boḡono tuḡamaḡi-iaḡiri. ⁹ Ġegu ḡobata na ḡoribarito guruḡari ema ḡegu veḡa na ḡodoḡaririto veḡari mabarari ḡemi maḡuri ai boḡono ḡauvei-iaḡiri e boḡono korana-iaḡiri. Benamo maino evinirani Barauna ḡomi ḡemi ai bene tanu.

Filipi tarimari ḡeri vevaḡa-kava

¹⁰ Ġegu iaku tu asikei ema Vereḡauka avaḡa-namoani nuḡagu mabarana ḡesi, korana ḡemi vevaḡa-kava varevarena ma boḡo tuḡu-iaḡomaia nai. Au ribagu, asi ḡotuḡarekwaguni, ḡemi ura vanaḡivanaḡi boḡono vaḡa-kavagu, senaḡi gabu manaḡai atanuni nai, asi ḡemi dabara ta au vaḡa-kavagu. ¹¹ Au tu dia dagara tai akubini naima maiḡesi aguruḡani. Asiḡina. Au tu ḡegu-ḡagu vovoka o asiḡina, senaḡi badukuani ilaila. ¹² Au tu akubini vetoḡana ma ribagu, ema ḡegu-ḡagu ḡevovokani vetoḡana maki ma ribagu, be taimi tai gabu tai maiḡeri maḡuri baraga-ḡoitaḡorini nai, aiḡesina badukurini tu ribagu. Mai riba vekuretoḡana tu varau aribaiato. Moḡesina nai au tu beḡe ḡubu-maseguni o bevitoguni, ḡegu-ḡagu vovoka o bakubini au ḡegu ai tu ilaila moḡo. ¹³ Maḡuri aiḡesina ḡegu ai evetoreni, senaḡina asi ḡegu daradara, korana Keriso na ḡena seḡuka eviniguni nai.

¹⁴ Senaḡi aiakuni, korana ḡemi vevaḡa-kava barego mai ḡegu meto nuḡanai bama doḡaria. ¹⁵ Ġomi Filipi tarimami tu ribami: Makedonia aiaḡuiato, tovotovonai Vari Namona aḡobata-iaḡiato-ḡoi nai, ekalesia doḡorona ta na asi evaḡa-kavaguto-ḡoi ḡeri moni e farefare na, ḡomi moḡo ḡereḡami. ¹⁶ Ġomi na vevaḡa-kava dagarari vovoka ḡotuḡu-tuḡukauto-ḡoi au Tesalonika vanuḡanai atanuto-ḡoi nuḡanai. ¹⁷ Au asi atuḡamaḡini, au ḡomi ḡemina vevaḡa-kava dagarari bana doḡari, senaḡi ḡegu ura baregona tu, ḡomi ḡemi ai ḡemi vini auna bene barego bana ḡitaia.

¹⁸ Au ḡegu ai ḡomi ḡemi varevare dagarari ḡotuḡu-iaḡomarito tu mabarari maiḡeri, be ḡegu-ḡagu tu vovoka ema ilaila. Ribagu, aura-vinirini dagarari mabarari maiḡeri Epafrodito na eḡwa-iaḡomarito ḡegu ai. Ġemi varevare

dagarari bonari irau veġata Barau na eġabi-raġerini ginitaġo varevareri, Barau ġevaġa-iakuani dagarari. ¹⁹ Ġegu Barau na ġena farefare namori ema vovoka tabutaburi Keriso Iesu ġenana bevarevare-vini ginikaumini ġemi rabu ġarori ai. ²⁰ Tamara Barau bitana vaġa-raġea vanaġivanāġi, Amen.

Vevaġa-namo guruġari

²¹ Iesu Keriso ġena tarimarima mabarari ġeri vevaġa-namo ġeguna eiaġosini. Ġita tarikakara au ġesi ġatanuni na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu. ²² Barau ġena veaġa tarimari mabarari ġerina vevaġa-namo beġe tuġu ġemi, ema Kaisara, Roma ġeri vere, ġena numa tarimari na maki ġemi vevaġa-namo baregona beġe tuġua.

²³ Vereġauka Iesu Keriso ġena namo ema varevare-bara ġomi tata iatami ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE KOLOSE EKALESIARI ĜERI

Kolose vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa tu Romai ediburato-ĝoi nuĝanai etoreato. Mai fefa tu laĝani 60 beiaĝo 61 nuĝanai etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefa siri baregori tu karoa 2:9-10.

Paulo na mai fefa etoreato korana tu tarima tari na Kolose ai ekalesia doĝorori ĝeri veĝabidadama ĝevei-veĝonuato-ĝoi nai. Moĝesi naima Paulo na mai fefa etoreato tu Kolose ekalesiari evaĝa-guruĝa-toreĝaurito ema maiĝeri evaĝa-ribarito, 1) tarimarima ĝeri iaunega ema vevaĝa-riba ĝofaĝofari tu aiĝeri ema Keriso ĝena maĝuri korikorina tu aiĝa; 2) Keriso tu moĝoni ekalesia doĝorona debana veĝata; 3) tarima guinena ma ĝena maĝuri rakavari ĝesi beĝene koki-fitoĝaia, ma tarima variĝuna beĝene torekaua; 4) tarimarima ĝeri taravatu veiĝari ema ĝeri ura asi beĝene ĝabi-raĝeri e asi beĝene korana-iaĝiri.

Paulo na mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Deba, Keriso, ĝena mareva baregona - karoa 1:1-2:5

2. Tauĝani, ekalesia doĝorona, aiĝesina bene tanu ema bene ĝauvei - karoa 2:6-4:18

¹ Au Paulo, Barau ĝena ura lorinai Keriso Iesu ĝena apostolo tarimagu ai evaĝa-iaĝoguto, ema ĝita tarikakara veĝabidadama nuĝanai Timoteo ĝesi, ĝemana mai fefa eiaĝosini, ² ĝomi tarikakama Kolose nuĝanai ĝotanuni ĝemi. Keriso ĝena maĝuri nuĝanai ĝita tu tarikaka. Gomi tu Barau ĝena tarima veaĝami ema ma ĝemi vetuĝamaĝikau maki. Ĝita Tamara Barau ĝena varevare-bara ema maino ĝomi ĝemi ai bene tanu.

Kolose tarimari na Keriso ĝeĝabidadama-vini korikoriato

³ Ĝai vanaĝivanaĝi ĝomi iatami ai ĝaĝauĝauni nai, ĝera Vereĝauka Iesu Keriso Tamana, Barau, tu ĝatanikiu-viniani. ⁴⁻⁶ Korana tu, ĝai tauma ruarua na ĝomi varimi tu maiĝesi ĝaseĝaĝiato: Ĝomi na tovtovonai Vari Namona ĝenana eiaĝomato guruĝana, guruĝa moĝonina, ĝoseĝaĝiato nai tu, dagara namona Barau na gubai etore-taĝoani ĝemi, moĝa varina tu ĝovaĝa-moĝoni korikoriato. Ma ĝomi na tu moĝesina naima Keriso Iesu ĝoĝabidadama-vini korikoriani, ema Barau ĝena veaĝa o ekalesia tarimari mabarari maki ĝoura-vinirini. Mani Vari Namona ĝomi ĝemi ai eraĝasito, maniĝa tu tanobara mabaranai ĝevarifiu-rakao rakaoani, ma ĝwana namori maki ĝeĝorani, e tarimarima maki ĝutuma lelevaĝi na maki ĝeĝabi-raĝeani. Mai Vari Namona ĝwaĝwana namona evetoreni tanobara mabaranai, ilailana ĝomi na mani Vari Namona ĝoseĝaĝiato e Barau ĝena namo e varevare-bara korikorina ĝoribaiato ĝarona na veĝata ĝomi fakami ai evesinato, ma eiaĝomani, maniĝa kavana evetoreni. ⁷ Ĝomi tu Epafra na mai Vari Namona easi vaĝa-ribamito. Ĝia tu ĝai karoma namona, ema ĝai ĝesi Keriso ĝena vetuĝunaĝi ĝaiĝo-vinirini tarimana ta. Epafra tu Keriso ĝena ĝauvei tarimana namona, ma ĝena vetuĝamaĝikau, ma ĝomi maki evaĝa-kava ginikaumini. ⁸ Ĝomi ĝemi veuravini Iauka Veaĝa na evinimini, maniĝa maki Epafra na ema kira-varamato.

Paulo ĝena ĝauĝau Kolose ekalesia tarimari iatari ai

9 Moġesi naima ġai tu ġomi varimi ġaseġaġiato ġarona na beiaġoma mo toma, ġomi iatami ai ġema ġuriġuri asi ġavaġa-ketoani. Vanaġivanagġi Barau ġanoġiani, ġakirani, ġia ġena ura mabarana bene vaġa-riba ġitakaumi, ema Iauka Veaġa ġenana eiaġomani iaunegana e tuġamaġi-fakana maki mabarana boġono ġabia. 10 Ġai maġesina ġaġauġauni anina tu, Vereġauka na eura-viniani maġurinai boġono tanu ġana, ema ġemi veġa e maġuri mabarabarari ai maki ġia boġono vaġa-vererea ġana. Aba, ġemi veġa namori mabarari ġwaġwari beġene fofori, ema Barau maki boġono riba-ġinikaua. 11 E ġema ġuriġuri tu, Barau ġena seġuka iaru-korokorona na seġuka bene vinimi, be boġono kokore-koru. Korana mo kokore na tu meto ġoġoitaġorini maġeri nuġari ai boġo ruġa-ġwaġiġini e boġo vevaġa-ġwaġiġini. E ma iakumi ġesi 12 Tamara Barau boġo tanikiu-viniani. Korana ġomi tu varau eġabi-raġemito, be ġia ġena tarima veaġari na ġena Basileia ma mamana baregona nuġanai kara beġe ġaunarini dagarari ġomi na maki boġo ġaunarini. 13 Ġita mabarara Barau na tu mukuna ġena seġuka barana nuġana na evaġa-maġurirato, ma Natuna ġena veġitaġau seġukana nuġanai etore-toġarato. Mo Natuna tu Barau na euravini-baregoani. 14 Ġita tu Barau Natuna na evoi-ġenoġoirato, ma Barau na ġia bakunai ġera rakava etuġamaġi-fitoġarito.

Keriso ġena ġauvei

15 Barau tu asi taġitaiani, senaġi Barau vetoġana korikorina tu Natuna ġenana eforito. Ma mai Barau Natuna maġa tu Barau ġimana veiveiri dagarari mabarari fakari ai ġia tu guine, emaġuri-guineto merona kavana. 16 Korana Keriso ġenana Barau na gubai ġetanuni dagarari mabarari ema tanobarai ġetanuni dagarari mabarari eveirito. Taġitarini dagarari ema asi taġitarini dagarari eveirito. Seġuka lelevaġi iaukari mabarari, e seġuka lelevaġi aneruri, e veġorikau iaukari, ema ġeri seġuka e maoro barego lelevaġi iaukari eveirito. Dagara mabarabarari tu Barau na Keriso ġenana eveirito, ma Keriso ġena moġo eveirito. 17 Keriso tu maġeri dagara mabarari roġosi beġere ġora nuġanai veġata etanuto-ġoi. Ma dagara mabarari maki ġia ġena seġuka na eġabi-taġorini. 18 Ekalesia doġorona debana tu Keriso, ema ekalesia doġorona tu ġia tauġanina. Ekalesia ġena maġuri korikori tu ġia ġenana eiaġomato, ema ġia tu mero guinena, mase tarimari mabarari fakari na Barau na mase seġukana na evaġa-maġuriato. Korana dagara mabarari ġia ġena veġitaġau gaburenai beġene tanu ġana. 19 Korana Barau ġena ura baregona, Keriso ġenai ġia ġena maġuri e mareva mabarana bene tanu. 20 Ma Barau ġena ura dagarari mabarari Keriso ġenana ġia ġenai ma bene ġabi-ġenoġoiri etato, mai tu tanobarai ġetanuni dagarari mabarari ema gubai ġetanuni dagarari mabarari. Moġesina naima Keriso rarana satauro ai eriġoto, benamo Barau na maino eveiato dagara mabarari ġesi.

21 Ġomi guinenai Barau ġesi fakami tu manaġa rakava, e ġemi tuġamaġi ai maki Barau tu ġovetari-viniato-ġoi, korana ġomi tu veġa rakavari ġoveirito-ġoi. 22 Senaġi toma tu Keriso tauġanina korikori ġevaġi-maseato, monana ġomi ġia ġenai ma eġabi-ġenoġoimito. Barau na Keriso ġena mase ġenana vau tauġena ġenai eġabi-kavamito, korana tu eurato, ġia ġoiranai tu veaġa tarimari bene vaġa-ruġa-tarimi, e asi ġemi kerere misina ta maki, e tarima ta na maki asi bene vaġa-daġami. 23 Senaġi ġomi tu ġemi veġabidadamai boġono kokore e boġono ruġa-gigitari, ema Vari Namona ġoseġaġiato nai, ġemi tuġamaġikau ġovaġa-ruġaiato, monana ta na asi bene ġori-ġerevaġimi. Ġomi na tu mai Vari Namona maġa ġoseġaġiato. Ma tanobarai ġetanuni

tarimarimari mabarari ġeri maki mai Vari Namona maiġa ġevari-fiuato. Au Paulo maki mai Vari Namona vetuġunaġina aiaġo-viniani e aġobata-iaġiani.

Paulo ġena ġauvei ekalesia urari ai

²⁴ Maitoma au tu aiakuni, korana au tu ġomi urami ai amidigu-midiguto. Ekalesia tu Keriso tauġanina, ma Keriso tu mai tauġanina maiġa uranai emidigu-midiguto. Ma au toma mai tauġanigu ai mai midigumidigu aġwaiiani tu, Keriso ġena ekalesia navaġa-kavaia uranai. Au tauġanigu ai midigumidigu roġo aġwaiiani, korana tu Keriso ġena ekalesia uranai mo midigumidigu Keriso na eġwaiato moġa tu roġosi roġo bene kori nai. ²⁵ Au tu Barau na evaġa-ruġaguto, ekalesia ġena vetuġunaġi bana iaġo-vini etato. Barau na mai ġauvei eviniguto tu, ġomi ġemi ai Barau ġena guruġa mabarana bana vaġa-fofori korikoria ġana. ²⁶ Guinena na veġata ema ġuru mabarari ġerina veġata mai maġuri vekuretoġana maiġa tu vekuretoġa, beiaġoma mo, Barau ġena tarimarima veaġari ġeri ai vauro bema vaġa-foforia. ²⁷ Irau bese tarimari vekaravari ai, Barau eurato, ġena tarimarima veaġari ġeri ai mai maġuri vekuretoġana marevana barego lelevaġina bene vaġa-foforia etato. Mai maġuri vekuretoġana marevana barego lelevaġina bene vaġa-foforia etato maġurina tu maiġea: Keriso ġomi nuġami ai etanuni. Ġita na mareva baregona tatuġamaġi-dadamaġiani marevana tu maiġa. ²⁸ Ġai na tu mai Keriso maiġa ġaġobata-iaġiani. Ema iaunega irauirauri ġerina tarimarima mabarabarari ġakira-toreġaurini e ġavaġa-ribarini, korana ġaurani, tarimarima mabarari Keriso ġena maġuri nuġanai tu beġene namo-vedaurea vauro, Barau ġenai baġana ġori-iaġori. ²⁹ Moġa uranai avekwaraġi-rakavani. Keriso ġena kokore au nuġagu ai eġauveini seġukana tu barego lelevaġi. Moġesina naima au tu Keriso ġena kokore ai mai ġauvei aveiani.

2

¹ Au aurani, ġomi tu boġono riba, au tu avekwaraġi-rakavani, ġomi Kolose ekalesiami, e Laodikea ekalesiari, ema au ġoiragu roġosi roġo beġene ġitaia ekalesiari vovoka, mabarabarami navaġa-kavami uranai. ² Au ġegu ura baregona sebona tu, ġia nuġari beġene gwaġiġi, ema mabarari veuravini sebonai moġo beġene iaġo. Korana tu moġesi beġe veini vauro beġe tuġamaġi-faka ginikauni, benamo Barau ġena vekuretoġa dagarana beġe ribaianai. Barau ġena vei-vekuretoġa dagarana tu Keriso. ³ Iaunega ema riba vonu-fokafokana mabarana tu Keriso ġenai vekuretoġa ġetanuni. ⁴ Maiġeri guruġa akira-varamini korana tu, irau tarima ta na nuġa-ġani guruġari namori na beġofa-veġonumini garina. ⁵ Au tu moġoni tauġanigu ġomi fakami ai tu asiġina. Senaġi iauka rekenai au tu ġomi sevimi ai, be ġauvei ġovei-ġinikaurini ema Keriso ġenai ġemi veġabidadama tu roġo barego aġitaiani, moġa lorinai averere-rakavani.

Keriso ġesi bisini sebona, be maġuri bisini ġabia

⁶ Keriso Iesu tu ġomi na ġoġabi-raġeato, benamo ġemi Vereġaukai ġovaġa-iaġoato. Moġa lorinai ġomi tu ġia ġena maġuri nuġanai moġo boġono raka e boġono tanu. ⁷ Ġomi ġemi maġuri tu ġau ġokana tano nuġana ġana evariġo-korikorini kavana, Keriso ġenai beġene variġo. E numa fore iatanai ġeragaiani kavana, Keriso iatanai ġemi maġuri boġono vaġa-ruġakauri e boġono ragari. Ema ġevaġa-ribamito ilailanai ġemi veġabidadama beġene kokore-korikori, ma vanaġivanai Barau tu boġono tanikiu-vinia.

⁸ Lorimi boĝono vetore, asi namo tarima ta na tarimarima ĝeri iaunega ĝofaĝofari koriri na ĝomi nuĝami beĝanirini, benamo beĝori-dareremini garina. Mai tarimarima ĝeri iaunega ĝofaĝofari tu tarimarima na ĝevaĝaruĝarini maĝuriri e veiĝari ĝeri ai; senaĝina moĝeri tuĝamaĝi veĝonuri tu tanobara barauri ĝerina ĝeiaĝomani, a dia Keriso ĝenana ĝeiaĝomani. ⁹ Korana Barau ĝena maĝuri e veiĝa mabarari tu Keriso tauĝanina nuĝanai ĝetanuni. ¹⁰ Ma Keriso nuĝanai mai maĝuri ĝomi na ĝoĝabiato. Keriso tu veĝorikau iaukari e aneruri mabarari ema ĝeri maoro barego lelevaĝi iaukari mabarari fakari ai ĝeri Vere. ¹¹ Ĝomi Keriso ĝesi ĝosebonato nai tu, tauĝanimi kefiriri ĝelama-vaĝirito, senaĝi mai tu dia tarimarima ĝimari na ĝeveiani veiĝana akiraĝiani. Asiĝina. Mai tu Keriso ĝena kefi-lamavaĝi veiĝana. Moĝa tauna tu, tauĝani ĝena veiĝa rakavari ĝomi ĝemi na ĝokoki-fitoĝarito. ¹² Korana babatiso ĝoĝabiato neganai, ĝomi tu noĝa Keriso ĝesi ĝeguri-sebonamito; ema Barau na Keriso ĝesi evaĝa-vaisiraĝe ĝenoĝoimito, korana Barau ĝena ĝauvei seĝukana ĝovaĝa-moĝoniato nai. Mo seĝuka na Barau na Keriso mase na ma evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato. ¹³ Guinenai ĝomi iaukari tu mase, korana ĝemi kira-sirivaĝi e vei-rakava bene, ema tauĝani ĝena veiĝa rakavari maki ĝomi tauĝanimi ĝerina roĝosi beĝere lamafitoĝari. Senaĝi toma ĝomi iaukari tu Keriso ĝesi Barau na evaĝa-maĝuri ĝenoĝoirito. Ĝita ĝera rakava mabarari tu Barau na etuĝamaĝi-fitoĝarito. ¹⁴ Taravatu guruĝari ema taravatu asi takorana-iaĝiato voiri metori ĝita iatarai ĝetanuni, moĝeri tu mabarari Barau na asi tauri ai evaĝa-iaĝorito, be ekoki-fitoĝarito. Barau na mo taravatu moĝeri ĝeri seĝuka tu eĝabi-vaĝiato, benamo Keriso ĝena satauro ai eikoko-kauato. ¹⁵ Ema Barau na veĝorikau iaukari rakavari e ĝeri maoro barego lelevaĝi iaukari, ĝeri kokore mabarari asi tauri ai evaĝa-iaĝorito e evaĝa-rakavarito. Keriso ĝena satauro seĝukana na iauka rakavari Barau na evaĝa-ketorito, ma tarimarima ĝoirari ĝutuĝuturi ai evaĝa-maiakarito, ma muriri ai evaĝa-rakarito.

¹⁶ Moĝesina naima ĝaniĝani e niuniu dagarari taravaturi irauirauri ĝaramari ai tarima ta na asi bene ĝau-fitoĝami. Ema tarima ta na Barau tuĝamaĝi-iaĝina verekona, o ĝue variĝuna verekona, o Sabadi ĝarona ĝaramanai maki asi bene ĝau-fitoĝami. ¹⁷ Mai dagara maiĝeri tu ĝoirai vau beĝea ĝorani dagarari laulauri moĝo. A maĝuri korikorina tu Keriso ĝenana bita ĝabiani. ¹⁸ Bema tarima ta ĝoĝitaiani, tauĝena manau tarimanai evevaĝa-iaĝo ĝofa-kauni e aneru etoma-rakariĝo-vinirini, ema nuvi o matavanaĝi ai asi eĝitarini dagarari eguruĝa-iaĝirini nai tu, garona asi boĝono seĝaĝia. Ĝia mani ĝena tuĝamaĝi maniĝa tu eveĝonu-fatafatato. Maniĝesina tarimarima na tu ĝomi moĝo beĝe ĝofa-dareremini, benamo voimi namona asi boĝo ĝabiani. ¹⁹ Keriso tu deba; ma mani tarima tu deba ĝenana ĝeraka-veĝitato, be deba ĝenai ĝia tu asi ĝetubukauni. Mai deba na tauĝani mabarana ĝaniĝani eviniani, ema tauĝani nuĝanai turiĝa evaĝa-tubukau gigitaririni, ema tauĝani mabarana evaĝa-tubu vegogoani, Barau ĝena ura lorinai.

²⁰ Ĝomi tu Keriso ĝesi ĝomase-sebonato, be ĝomi na taravatu irauirau e tanobara barauri tu asi ma boĝo korana-iaĝirini. Ma kara dainai tu mai tanobara maĝurinai ĝotanuni tarimari noĝa maiĝeri taravatu ma ĝokorana-iaĝirini, ei? ²¹ Ĝokirani, "Asi ĝoĝabi-karaia; asi ĝomami-tovoa; ĝimami na asi ĝoĝabi-tovoa," ĝotoni. ²² Senaĝi mani dagara maniĝeri tu boĝono ĝaniri e boĝono ĝauvei-iaĝiri ĝana. A maniĝeri taravatu ema vevaĝa-riba tu tarimarima ĝerina moĝo ĝeiaĝomani dagarari. ²³ Moĝoni, maniĝeri taravatu na tu ĝita ĝerai Barau toma-rakariĝona tuĝamaĝina bevaĝa-ĝoraiani, e

manau veigana gerai bevaĝa-ĝoraiani, tauĝani vaĝa-midigu-midiguna bevaĝa-ĝoraiani. Moĝesi naima tarima kotari ĝetuĝamaĝini, maiĝeri taravatu tu iaunega tarimari ĝerina ĝeiaĝomani. Senaĝi maiĝeri taravatu na tu ĝita asi bevaĝa-kavarani, ma tauĝani ĝena ura rakavari asi bevaĝa-ketorini.

3

Keriso ĝesi tasebonani nai tu, maĝuri variĝuna taĝabiani

¹ Ĝomi tu Barau na Keriso ĝesi evaĝa-maĝuri ĝenoĝoimito, naima gubai ĝetanuni dagarari boĝono vetau-baregori, e nuĝami maki monai boĝono toreri. Keriso tu monai Barau ĝimana aroribana rekenai etanu-taĝoni teronai. ² Vanaĝivanaĝi ĝemi tuĝamaĝi ai tu gubai ĝetanuni dagarari boĝono tuĝamaĝi-taĝori, a tanobara dagarari tu asi boĝono tuĝamaĝiri. ³ Korana ĝomi tu varau ĝomaseto tanobara maĝurina ĝenai, ma ĝemi maĝuri korikori tu vekuretoĝai etanuni Keriso ĝesi, Barau ĝenai. ⁴ Keriso tu ĝomi ĝemi maĝuri korikorina. Ĝia ma befororini ĝaronai, ĝomi maki Keriso ĝesi boĝo forori-sebonani, ema ĝena mareva ma mamana baregona boĝo ĝabiani.

⁵ Moĝa lorinai tauĝanina ĝena veiĝa e maĝuri rakavari ĝemi ai roĝo ĝetanuni, maniĝeri mabarari boĝono vaĝi-maseri. Tauĝanina ĝena veiĝa e maĝuri rakavari tu maiĝeri: Mata-boraĝa veiĝari, veiĝa mirori, kima veiĝari, matabara e veiĝa rakavari uravini-baregori maĝurina, ema mata-ĝaniĝani maĝuriri. Mata-ĝaniĝani maĝurina tu babarau toma-rakariĝori veiĝana. Maiĝeri mabarari ĝerina boĝono raka-veĝita. ⁶ Korana mai veiĝa maiĝeri ĝaramari ai Barau ĝena baru o Kota baregona seĝafore tarimari ĝeri ai bema vaĝa-foforiani. ⁷ Guinenai ĝomi maki tanobara ĝena veiĝa e maĝuri rakavari nuĝari ai ĝotanuto-ĝoi nai tu, moĝeri veiĝa rakavari ĝomi na maki ĝoveirito-ĝoi.

⁸ Senaĝi toma mai veiĝa maiĝeri ĝomi ĝemina tu boĝono tore-veĝitari: Tuĝamaĝi-baru, baru rakavarakava, tarima vaĝa-rakavari tuĝamaĝiri e veiĝari, guruĝa rakavari kiraĝikiraĝiri ema sivarai mirori kiraĝikiraĝiri. ⁹ Tauĝemi fakami ai guruĝa o veiĝa ĝofaĝofari ai ta na ta asi bene ĝofaia. Korana ĝomi na ĝemi maĝuri guinena ma ĝena veiĝa rakavari ĝesi tu dabuĝa rakavana ĝokoki-fitoĝaiani kavana ĝokoki-fitoĝarito, ¹⁰ ma tarima variĝu geragerana ĝoriĝo-kauato, dabuĝa variĝu geragerana ĝoriĝo-kauani ilailanai. Ma ĝia maiĝa tu Barau na vanaĝivanaĝi evaĝa-variĝu ĝenoĝoiani, eveiato Barauna vetoĝana korikori bene ĝabia e bene riba-ginikaua ĝana. ¹¹ Mai maĝuri variĝuna taĝabiato mainai tarima ta asi irau. Be iniĝesi asi bisini kira, ĝai tu Iuda tarimama, a ĝia tu irau bese tarimari; ĝai tu mero tauĝaniri kefiru ĝalama-vaĝini doĝorona, a ĝia tu mero tauĝaniri kefiru asi ĝelama-vaĝini doĝorona; asi bisini kira maki, ĝia tu asi ĝesikulito tarimari e maĝuri mamana roĝosi roĝo beĝene ĝitaia tarimari; ĝai tu asi tuĝu-rakaorakao tarimama, a ĝia tu tuĝu-rakaorakao tarimari. Asiĝina, maiĝesi asi bitana guruĝa. Korana Keriso ĝereĝana moĝo barego ema ĝita mabarara nuĝarai etanuni.

¹² Ĝomi tu Barau na varau eĝabi-viriĝimito tarimami, e ĝena veaĝa tarimami, ema Barau na euravini-rakavamini tarimami. Moĝa lorinai vevetuĝaĝwa, veiau-namo, manau, marana, ema vevaĝa-gwaĝiĝi maĝuriri na boĝono vedabuĝa. ¹³ Meto o maĝuri gwaĝiĝiri tari ĝoĝoitaĝorini karomi tari ĝerina nai tu, boĝono vevaĝa-gwaĝiĝi karomi ĝeri ai. Bema tarima ta ĝomi fakami ai karona ta na evaĝa-veĝare veĝareani nai tu, mo rakava moĝa bene tuĝamaĝi-fitoĝaia, Keriso na ĝomi ĝemi vei-rakava etuĝamaĝi-fitoĝarito kavana. ¹⁴ Maiĝeri mabarari iatari ai tu veuravini na boĝono vedabuĝa.

Korana tu mai mağuri namori mabarari tu veuravini na vauro ebaru-sebona ginikaurini, benamo ġeğauvei-ğitakauni. ¹⁵ Keriso ġena maino na nuğami bene ġori-kauri. Korana Barau na ġomi ekea-vegogomito anina tu, tauğani sebonai boğono iağo, benamo maino ai moğo boğono tanu. Ema Barau boğono tanikiu-vinia. ¹⁶ Keriso ġena guruğa tauri korikori e ġeri seğuka ġomi nuğami ai tu beğene vonuvonu-rağe. Monana karomi tata ġesi Keriso ġena guruğa iaunega korikorina na boğono vevağa-riba e boğono vekira-toreğau. Ma nuğami ai Barau ġotanikiu-viniani nai tu, Salamo boğono mari, e Barau vağa-rağena mariri boğono mariri, ema Iauka Veağa na evinimini mariri boğono mariri. ¹⁷ Kamara ġauvei boğo veiani nai, guruğai boğo veiani o veiğai boğo veiani, mabara-barari Iesu Vereğauka aranai moğo boğono veiri. Ma ġia ġenana Tamara Barau boğono tanikiu-vinia.

Ekalesia tarimana ma ġarağona e natuna ema ġena tuğu-rakaorakao tarimari ġesi ġeri tanu mağurina korikori

¹⁸ Veğarağo vavinemi, ġomi tu ġarağomi ġeri veğitağau seğukana gaburenai boğono tanu. Korana mai mağuri maiğa Vereğauka ġoiranai tu mağuri namona. ¹⁹ Veğarağo taumi, ġarağomi boğono uravini-baregori, e ġarağomi ġeri ai nuğami asi boğono vei-ğirimagiirimari. ²⁰ Natu, dagara mabarari ai tamam e sinami tu garori boğono seğaği-viniri. Korana mai veiğa tu Vereğauka iauna evağa-namoani. ²¹ Tama, natumi asi boğono vağa-baruri, korana beğe tuğamaği-moirani, asi beğe kokoreni garina.

²² Tuğu-rakaorakao tarimami, mai tanobarai ġeri vetuğunaği ġoiago-vinini tarimari garori boğono seğağiri. ġia tu dagara mabarari ai garori boğono seğağiri. Dia ġia ġoirari ai moğo, tarima iauri beğene vağa-namori ġetoni nai ġevei-ğofakauni tarimari kavari. Asiğina. Ģomi tu Vereğauka gubakauna mağurina nuğami ma rağeri ġesi ema nuğami mabarari ġesi boğono seğaği-viniri. ²³ Ma kamara ġauvei boğo veiani nai, boğono veia nuğami mabarari ġesi. Ģauvei tu asi tarimarima ġeri ġauvei ġoveiani noğa boğono veia. Asiğina. Ģomi na tu Vereğauka ġena ġauvei ġoveiani mağurina boğono veia. ²⁴ Ģomi tu ma ribami, Vereğauka na vau voimi bevinimini, korana ġomi na tu Keriso Vereğauka ġena vetuğunaği ġoiago-viniani. ²⁵ A tarima ta na veiğa beleaiani nai, mo veiğa beleaiani voina tu beğabiani veğata. Korana Vereğauka ġoiranai tarima mabarari tu ilaila moğo, dia ta tu egubakauani, ma ta tu asi egubakauani.

4

¹ Ģomi vetuğunaği veremi, mani ġemi tuğu-rakaorakao tarimari maniğeri ġeri-ğari tu, ġeura-vinirini ilailari ai boğono viniri. Ģia ma ġeri maoro kara ġomi ġemina beğere ġoitağori dagarari tu boğono viniri veğata, ema veiğa namori e moğoniri ġeri ai boğono veiri. Korana ġomi maki boğono riba, ġomi eğita-ğaumini Verena maki etanuni gubai.

Vevağa-riba guruğari kotari maia

² Ģauğau asi boğono vağa-ketoe. Vanağivanaği boğono ġuriğuri. Ģemi ġauğau ai boğono venari maki, e Barau boğono tanikiu-vinia. ³ Ma ġai ġema maki boğono ġuriğuri, be Vari Namona bağana vari-fiua ġana, Barau na ġatama-boka gabu tari ai bene keori. Be mo ġana bağana iağo, ma Keriso varina vekuretoğana monai bağana vari-fiua. Au tu mai Keriso varina vekuretoğana maiğa ġaramanai seini na ġebarubaruguto. ⁴ Boğono ġauğau, be au na mai vari vekuretoğana maiğa bana kiraği-fofori ġitakaua, Barau ekirato bana kiraği-fofori ginikaua etato ilailanai.

⁵ Keriso roĝosi beĝene ĝabi-dadama-vinia, roĝo murikai ĝetanuni tarimari ĝeri ai tu, veigā iaunegari e namori boĝono veiri. Ema ĝia vefakari ai boĝo raka-ĝurani negari ai, moĝeri mabarari tu asi boĝono vaĝa-rakavari, korana ĝia boĝo vaĝa-kavarini negana tu kubi moĝo bene. ⁶ Vanaĝivanagi boĝo guruĝani nai, boĝono garo-namo. Ĝemi guruĝa maki ma damenari boĝono kiraĝiri e boĝono guruĝa-ĝitaĝita, be ĝemi guruĝa tarimarima na beĝene ura-viniri e ĝeseĝaĝi-namori moĝo beĝene si. Moĝesina boĝo veini nai, tarima sebori sebori aiĝesina boĝo vaĝa-veserini dabarari boĝo ribarini.

Veĝabituĝu guruĝari

⁷ Au varigu mabarana tu tarikakara namona, Tikiko, na vauro beasi kira-varamini. Ĝia Keriso ĝena maĝuri nuĝanai tu ma vetuĝamaĝi-kauna ĝesi evevaĝa-kavani, ema ĝia tu au ĝesi Vereĝauka ĝena vetuĝu-naĝi ĝaiaĝo-viniani. ⁸ Au na Tikiko ĝomi ĝemi ai atuĝu-iaĝosiani tauna korikori tu, ĝai mainai kamasi ĝatanuni maĝurina beneasi vaĝa-ribami ĝana. Ĝia na ĝai ĝema tanu maĝurina bene kira-varami, be ĝomi nuĝami bene vaĝa-gwaĝiĝiri uranai. ⁹ Ĝia tu Onesimo ĝesi eiaĝosini. Onesimo tu ma ĝena vetuĝamaĝikau, ema ĝia tu ĝai tarikakama namona ta. Ĝia maki ĝomi ĝemi tarima ta. Ĝia tauri ruarua na mainai kara ĝeĝorani dagarari mabarabarari beĝeasi vaĝa-ribamini.

¹⁰ Aristako na ĝena vevaĝa-namo ĝomi ĝemi ai etuĝu-iaĝosiani. Ĝia tu au ĝesi ĝadiburato, be dibura numai ĝatanuni mainai. Banabas tarikakana Mareko na maki ĝemi vevaĝa-namo betuĝu. Mareko ma Banabas tu tarikaka, senaĝi ĝia sinari e tamari tu irau, dia sebona. Mareko ĝomi ĝemi ai beiaĝosini nai, boĝono ĝabi-raĝea ĝana guruĝari tu varau asi-kira-varamito. ¹¹ Ema Iesu, arana ta ĝekiraĝiani Iusto, na maki ĝemi vevaĝa-namo betuĝu. A Iuda tarimari fakari ai au ĝesi Barau ĝena Basileia ĝauveina ĝaveiani tarimari tu maĝeri moĝo. Ĝia na au ĝevaĝa-kava ginikauguni.

¹² Ĝomi karomi ta, Keriso Iesu ĝena vetuĝunagi eiaĝo-vinini tarimana, arana Epafra, na maki ĝemi vevaĝa-namo betuĝua. Ĝia tu vanaĝivanagi ĝomi urami ai evekwaragi ĝauĝau ai. Ĝia ĝena noĝinoĝi baregona Barau ĝenai eveiani tu, Barau na ĝomi ĝia ĝena urai bene vaĝa-ruĝatari korikorimi. Ema Barau ĝena ura ĝomi na nuĝami mabarari ĝesi boĝono vaĝa-moĝonia, ema boĝono korana-iaĝi ginikaua. ¹³ Au aguruĝa-fofori korikorini, moĝoni, Epafra tu ĝomi maniĝemi, e Laodikea tarimari, e Hierapoli tarimari mabarami urami ai moĝoni evekwaragi-rakavato. ¹⁴ Ĝita ĝatara namona Luka, doketa tarimana, ema Dema, tauri ruarua na ĝemi vevaĝa-namo beĝe tuĝu. Luka tu doketa tarimana.

¹⁵ Au ĝegu vevaĝa-namo ĝita tarikakara Laodikea ai ĝetanuni tarimari boĝono viniri. E ĝegu vevaĝa-namo Nimfa boĝono vinia, e Nimfa na numai ekalesia doĝorona ĝeraka-vegogoni maniĝeri maki boĝono viniri. ¹⁶ Mai fefa ĝomi ĝemi ai boĝo iavi-ĝosiani murinai tu, boĝono tuĝu-iaĝoa, ma Laodikea ekalesiari ĝeri ma beĝenea iavi-foforia. Ma Laodikea ekalesiari atore-vinirito fefana maki ĝomi fakami ai boĝono iavi-foforia. ¹⁷ Ma Arekipo maĝesi boĝono kiraia, boĝono kira, "Vereĝauka ĝena maĝuri nuĝanai ĝauvei oĝabiato maniĝa tu bono ĝauvei-iaĝi ginikaua."

¹⁸ Mai vevaĝa-namo guruĝari tu au Paulo tauĝegu ĝimagu na atorerini. Au boĝono tuĝamaĝigu, au tu roĝo ma seinigu diburai. Barau ĝena namo e varevare-bara ĝomi iatami ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE GINIGUINENA TESALONIKA EKALESIARI ĜERI

1 Tesalonika vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa ĝena tuĝamaĝi baregona tu Iesu ĝena ĝenoĝoi-iaĝoma vaĝa-ruaruana. Korana tu Iesu ĝena iaĝoma vaĝa-ruaruana mai fefai tu ekiraĝi-ĝutumaiato.

Paulo na mai fefa tu Korinto na etore-iaĝoato, mo tu ĝena evanelia varivarina vaĝa-ruaruana nuĝanai (Apostolo 17:1-14). Mai fefa Paulo na tu laĝani 50 ema 51 nuĝanai ta etoreato, mo tu Keriso maki emaseto murinai vau.

Mai fefai siri baregori tu karaa 4:15-18.

Paulo na mai fefa giniguinena etoreato korana eurato, Tesalonika ekalesiari 1) bene launaĝiri, Barau na ĝeri ai eveirito veĝari tarimarima ĝoirari ai beĝene vaĝa-foforiri; 2) bene vaĝa-ribari, Iesu ma beiaĝomani; 3) bene launaĝiri, Barau korana-iaĝina maĝurina korikorinai beĝene tanu.

Paulo na mai fefa tu maĝesi eboioĝaiato:

1. Ĝia aiĝesi vevaĝa-maĝuri ĝeĝoitaĝoto - karaa 1-3
2. Ĝia aiĝesina beĝene tanu mo maĝuri variĝunai - karaa 4-5

¹ Ĝai tauma toitoi, Paulo, Silas, e Timoteo, na Tamara Barau ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝena ekalesia Tesalonika nuĝanai ĝatore-vinimini.

Varevare-bara ema maino ĝemi ai bene tanu.

Tesalonika tarimari ĝeri maĝuri

² Ĝai tu ĝaro mabarari ai Barau ĝavaĝa-namoani ĝomi mabarami daimi ai, ema ĝema ĝurigiuri nuĝari ai ĝakiraĝimini. ³ Korana Barau, ĝita Tamara, ĝoiranai ĝavetuĝamaĝi-taĝoni, ĝomi ĝemi veĝabidadama kamasi ĝotovo-naĝirini, e ĝemi veuravini ai kamasi ĝoĝunaĝaveni, ema ĝemi vetuĝamaĝikau ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso ĝenai kamasi ĝovaĝa-gwaĝiĝirini. ⁴ Tarikakama mabarami, ĝai ribama ĝomi tu Barau na eura-vinimini ema ĝia na eviriĝimito ĝia ĝena. ⁵ Korana Vari Namona ĝai na ĝavinimito tu dia guruĝai moĝo, senaĝi Iauka Veaĝa ma seĝukana e ma moĝonina ĝesi. Ĝomi maki ma ribami, ĝomi ĝemi namo uranai ĝai tu kamasi ĝatanuto ĝomi fakami ai.

⁶ Benamo ĝomi na maki ĝai ĝotovotovomato ema Vereĝauka ĝotovotovoato enabe ĝevaĝa-midigu midigumito, senaĝi Barau ĝena guruĝa ĝoĝabi-raĝeato ma vereremi ĝesi. Mo verere Iauka Veaĝa na evinimito. ⁷ Tauna moĝa ĝomi tu vevaĝa-ĝita namonai ĝoiaĝoto veĝabidadama tarimari mabarari Makedonia ema Akaia ĝeri. ⁸ Korana ĝomi ĝemina Vereĝauka ĝena guruĝa eraka-rosito tu dia Makedonia ema Akaia nuĝari ai moĝo, senaĝi ĝomi ĝemi veĝabidadama Barau ĝenai tu gabu mabaranai beĝe ribaia. Moĝa lorinai monai ĝai na guruĝa ta tu asi ma baĝa kiraĝiani. ⁹ Ĝia tauĝeri maki ĝevekiragiĝito ĝai na ĝavarivarimito nai, ĝomi na ĝai kamasi ĝoĝabi-raĝemato, ema kamasi babarau ĝoiaĝuirito, Barau maĝurina ema moĝonina vetuĝunaĝina boĝono iaĝo-vini ĝana, ¹⁰ ema Natuna Iesu ĝonariani guba na ma beĝenoĝoi-iaĝomani. Ĝia tu Barau na mase na ma evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato, ema ĝena baru bevaĝa-foforiani o tarimarima bevaĝa-kotarini ĝaronai, Iesu na bevaĝa-maĝurirani.

2

Paulo ġena ġauvei Tesalonika ai

¹ Tarikakama mabarami, ġomi tauġemi ma ribami, ġemi ai ġaiagōsito nai, asi ġaġauvei-kavato. ² Ġomi ribami maki, ġai Tesalonika ġana roġosi roġo baġana iaġosi nai, Filipi ai ġevaġa-midigu midigumato e ġekira-fitoġamato. Moġoni, ġeiaġoma-vini baregomato, senaġina Barau na evaġa-kokoremato, ġena Vari Namona baġana kira-varami ġana. ³ Ġai ġema velaunaġi ġomi ġemi ai tu dia guruġa babobabo ai, dia tuġamaġi rakavari ai, e dia ta baġana ġofaia ġana. ⁴ Senaġi Barau na evaġa-moġonimato Vari Namona baġana fiua. Moġa lorinaġi ġakiraġiani, dia tarimarima baġana vaġa-iakuri ġana, senaġi Barau baġana vaġa-iakua ġana. Ġia na ġai nuġama evetaurini. ⁵ Ġomi ribami, e Barau maki ġoiranaġi, ġai ġaiagōsito nai tu, dia nuġa-ġani ai ġavaġa-raġe ġofakaumito-ġoi, e mata-ġaniġani ai ġaguruġa-ġofakauto-ġoi. ⁶ Ġai tu asi ġomi na boġono vaġa-raġema, o tarima tari na beġene vaġa-raġema ġatato. ⁷ Ġai tu Keriso ġena apostolo tarimama, be ma ġema maoro, ġema-ġama ġomi ġemi ai baġara kiraġi. Senaġi ġomi ġesi tatanuto-ġoi neganaġi, ġai tu marana, sina ta na natuna eġita-ġaurini kavana. ⁸ Ġauravini-rakavamito lorinaġi ġaurato, dia Barau ġena Vari Namona moġo ġemi baġana kiraġi, senaġi ġema maġuri maki ġatore-taririto, korana ġema veuravini ġemi ai tu barego lelevaġi.

⁹ Tarikakama mabarami, ġai kamasi ġaġauveito-ġoi ema ġavekwaraġito-ġoi roġo ġotuġamaġi-taġorini, ene? Barau ġena Vari Namona ġaġobata-vinimito-ġoi nuġanaġi, boġi-laġani ġaġauveito-ġoi, ġema-ġama baġana doġari uranaġi, baġa vaġa-doġe-ġanimini garina.

¹⁰ Ġomi na ġoġitamato ema Barau na maki eġitamato ġai kamasi ġaveaġato, ġavei-maoromaoroto ema asi ġema kerere ta ġomi vaġa-moġoni tarimami fakami ai. ¹¹ Ġomi ma ribami, ġai na ġomi tata ġaveimito-ġoi tu tama na natuna korikorina eveiani kavana. ¹² Ġai na ġavaġa-kokoremito-ġoi, ġemi tuġamaġi ġavaġa-gwaġiġirito-ġoi, ema ġalau-naġimito-ġoi Barau vaġa-iakuna veġari boġono veiri ġana. Ġia na ekeamini, ġena Basileia ma marevana baregona bene vinimi ġana. ¹³ Ġai na Barau ġatanikiu-viniani ġaro mabarari ai, korana ta tu, ġena guruġa ġaġabi-iaġosiato neganaġi, ġomi na ġoseġaġiato ema ġoġabi-raġeato tu dia tarimarima ġeri guruġa, senaġi guruġa moġonina korikori, Barau ġena guruġa. Mo guruġa tu ġovaġa-moġoniani tarimami nuġami ai eġauveini. ¹⁴ Tarikakama mabarami, ġomi tu Barau ġena ekalesia Keriso Iesu nuġanaġi Iudea ġesi boġo ilaila, korana Iuda tarimari na ġia ġevaġa-midigu midigurito ilailanaġi, ġomi maki ġemi doġoro tarimari na ġevaġa-midigu midigumini. ¹⁵ Iuda tarimari na Iesu Vereġauka ema peroveta tarimari ġevaġirito, ema ġai maki ġelaimato. Barau tu asi ġevaġa-iakuani, ema tarimarima mabarari ġekira-sirivaġi vinirini. ¹⁶ Ġai maki ġekira-ġoimani irau bese tarimari ġeri ai Vari Namona asi baġana kiraġia, korana maġuri vanaġivanaġi beġe ġabiani garina. Moġesi ġeri rakava vanaġivanaġi ġevaġa-baregorini. Senaġi Barau ġena baru maki iatari ai tu varau bevotu.

Paulo ġena ura baregona Tesalonika tarimari ma bene ġitari

¹⁷ Tarikakama mabarami, nega kotari roġo ġai ġomi sevimi na ġeinu-veġitamato, dia tuġamaġi ai, senaġi tauġani ai, asi ma ġaġitamini. Ġema ura baregona ġoirami baġana ġitari. ¹⁸ Ġai ġaurato tu ma baġana iaġosi ġomi ġemi ai. Moġoni, au Paulo, vaġa-vira akirato, senaġi Satani na ġema dabara ekuato. ¹⁹ Baġana ġenoġoi veġata, korana ġomi tu ġai ġema tuġamaġikau,

ġema verere e ġema kokore voina ġera Vereġauka Iesu ġoiranai ġia ma beiaġomani ġaronai. ²⁰ Moġoni, ġai ġema veiavi e verere korana tu ġomi.

3

Paulo na Timoteo etuġuato Tesalonika ġana

¹ Ġai ġema vevaġa-gwaġiġi ġekorito, benamo ġakirato, namona tu ġai tauma ruarua moġo Atena ai baġana tanu, ² a ġai tarikakama Timoteo tu baġana tuġua ġomi ġemi ai. Ġia tu ġai ġesi Barau ġena vetuġunaġi ġaiiaġo-viniani, Keriso ġena Vari Namona ġaġobata-iaġiani. Ġia na bene vaġa-kokoremi ema ġemi tuġamaġi bene vaġa-gwaġiġiri ġemi veġabidadama nuġanai. ³ Be, ġomi ta na ġena veġabidadama asi bene raga-kwanea mani midigumidigu ġoġoitaġorini nuġanai. Ġomi ribami, maniġeri tu bita ġoitaġorini veġata. ⁴ Ġai roġo ġomi ġesi tatanuto-ġoi nai, ġakiramito-ġoi, ġita tu beġe vaġa-midigu midigurani, benamo moġeri ġefoforito, be ġoribarito. ⁵ Moġa lorinai, ġegu vevaġa-gwaġiġi ekorito, benamo Timoteo atuġu-iaġosiato, ġia ġenana banama riba, ġemi veġabidadama tu kamasi ġotoreani. Korana irau dabara tari ai veribaġani tauna na beriba-ġanimini, benamo ġai ġema vekwaraġi asi taunai beiaġoni garina.

Timoteo ġena vevarifju

⁶ Toma Timoteo tu ġomi ġemina beġenoġoi, ġomi ġemi veġabidadama e veuravini variri namona bema kiraġiri. Bekirama, ġomi na ġai roġo ġotuġamaġi-taġomani, ema ġourani boġono ġitama, ġai na ġomi baġana ġitami ġatoni kavana. ⁷ Moġa lorinai, tarikakama, ġema midigumidigu ema dabara doko mabarari nuġari ai ġemi veġabidadama na ġevaġa-kokoremato. ⁸ Korana ġomi Vereġauka ġenai boġo ruġa-gigitarini neganai, ġai ġema maġuri toma tu moġoni beġe namoni. ⁹ Barau ġomi daimi ai kamasi baġa tanikiu-viniani, korana ġai ġema verere tu asikeikeina ġomi ġemi ai Barau ġoiranai. ¹⁰ Boġi-laġani ma nuġama mabarari ġesi ġaġauġauni, ġomi ġoirami ma baġana ġitari ema ġemi veġabidadamai ġorabuni dagarari na baġana vaġa-kavami ġana.

¹¹ Bere namo ġita Tamara Barau tauġena na ema ġera Vereġauka Iesu na ġema dabara beġene veia, ġomi ġemi ai baġana iaġosi. ¹² Ġera Vereġauka na maki ġomi veuravini na bene vaġa-vonuvonu-raġemi, karomi tata ema tarimarima mabarari boġono ura-viniri uranai, ġai na ġomi ġaura-vinimini kavana. ¹³ Barau na nuġami bene vaġa-kokoreri, benamo asi ġemi veirakava ta e ma veaġami ġesi Tamara Barau ġoiranai boġono ruġa, ġera Vereġauka Iesu ma beiaġomani ma ġena veaġa tarimarimari mabarari ġesi ġaronai. Amen.

4

Barau na eura-viniani maġurina

¹ Tarikakama mabarami, ġegu guruġa vaġa-magona tu maiġa. Barau vaġa-iakuna ġana aiġesi boġono tanu tu ġavaġa-ribamito. Moġoni, ġomi tu moġesi ġomaġurini. Iesu Vereġauka aranai ġanoġimini e ġalaunaġimini, ma boġono kokore-iaġiri ġana. ² Korana vevaġa-riba guruġari Iesu Vereġauka ġena maoro na ġavinimito tu ġomi ma ribami.

³ Barau ġena ura tu boġono veaġa, mata-boraġa e veġura-vanaġi veiġari ġerina boġono raka-veġita. ⁴ Ġomi tau tata maki ġaraġomi ġesi boġono tanu ma veaġami e ma vegubakaumi ġesi. ⁵ Dia mata-boraġa na bene ġorikaumi noġa Barau asi ribari beseri kavana. ⁶ Ema mo veiġa rekenai tau

ta na tarikakana asi bene ġofaġofa-iaġia ema ġena ura bene veia. Ġai na ma nuġama mabarari ġesi ġakira-guinemito: Moġesi eveini tarimana tu Vereġauka na ġena rakava voina beviniani. ⁷ Korana Barau na ekearato tu dia tana mata-boraġa e tana veġura-vanaġi, senaġi tana veaġa ġana. ⁸ Moġa lorinai, dei na mo vevaġa-riba ġekira-fitoġaiiani tu dia tarimarima ġekira-fitoġarini, senaġi Iauka Veaġa evinimini Barauna ekira-fitoġaiiani.

⁹ Au na tarikaka uraviniri guruġari tu toma asi batore-vinimini, korana Barau na evaġa-ribamito, ġomi tata boġono veura-vevini. ¹⁰ Moġoni, ġomi na tu tarikaka mabarari Makedonia nuġanai ġoura-vinirini. Senaġi tarikakama, ġai na ma ġavaġa-naġimini, mani veiġa boġono vaġa-baregoa. ¹¹ Dagara baregona ġomi kamasi boġono tanu tu maiġesi: Asi boġono guru-raġe. Tauġemi ġemi ġauvei boġono vei, ema tauġemi ġimami na boġono ġauvei ġemi-ġami boġono doġari ġana, ġai na ġakiramito ilailanai. ¹² Monana vau asi ekalesia tarimari na beġe gubakaumini, ema ta ġenai asi boġo tuġamaġikauni, korana dagara tai asi boġo rabuni.

Iesu ġena ġenoġoi ġaronai

¹³ Tarikakama mabarami, ġai ġaurani boġono riba, ġemaseto tarimari tu kamasi. Be, asi boġono tuġamaġi-meto, asi ġeri tuġamaġi-dadamaġi tarimari kavana. ¹⁴ Ġita na tavaġa-moġoniani tu Iesu emaseto, murinai tu ma evariġisi-ġenoġoito. Moġesi nai ma tavaġa-moġoniani deikara Iesu ġeġabidadama-viniato-ġoi nuġanai ġemaseto tarimari tu Barau na ma bevaġa-variġisi ġeno-ġoirini, Iesu ġesi beġabi-vegogorini.

¹⁵ Ġai na kara ġavaġa-ribamini dagarari tu Vereġauka ġena guruġa: Vereġauka beġenoġoini ġaronai, ġita deidei roġo maġuri tatanuni tarimara na ġemase-guineto tarimari asi bita raga-kwanerini, asi bita guineni Vereġauka ġesi veġoitaġo. ¹⁶ Barau beguruġani ma seġukana ġesi, aneru baregona maki bekeakeani, ema Barau ġena dudu befururuani ġaronai, Vereġauka tauġena guba na bemaġiġoni. Benamo deikarari ġemaseto, Keriso ġevaġa-moġoniato-ġoi nuġanai ġemaseto tarimari, beġe variġisi-guineni. ¹⁷ Moġa murinai, ġita roġo tamaġurini ema roġo tatanuni tarimara Barau na ġia ġeri ai ma bevaġa-raka-kaurani magube nuġari ai Vereġauka ġesi bitana vedoġari ġana, guba e tanobara fakari ai. Benamo Vereġauka ġesi bita tanu-vanaġi vanaġini. ¹⁸ Moġa lorinai maiġeri guruġa ġerina ġomi tata boġono vevaġa-kokore-vevini.

5

Boġono rovina-tore Vereġauka ma beiaġomani

¹ Tarikakama mabarami, ġai na ġomi asi ma baġa tore-vinimini, aitoma mo nega e hora beġe foforini. ² Korana ġomi tauġemi ma ribami ġitakau, Vereġauka ġena iaġoma ġaronai tu lema tarimana, boġi eiaġomani kavana, beiaġomani. ³ Tarimarima beġe kirani, “Maino ema dagara mabarari namo moġo.” Nuġanai tu asikauna kerere baregona na beġabirini, noġa vavine ma banina diana eguruni kavana. Tarima ta asi beraga-maġurini. ⁴ Senaġi tarikakama, ġomi tu dia mukuna nuġanai ġotanuni tarimami, be mo ġaro na nuġami tu asi bene vaġa-farevaġiri lema tarimana kavana. ⁵ Ġomi mabarami tu mama e laġani tarimami. Ġita tu dia boġi e mukuna ġeri tarimarima. ⁶ Moġa lorinai ġita tu asi bitana gena, asi bitana tanu-kava, tarima tari ġeveini kavana, senaġi bitana tataġa, bitana boġeboġe, ema ġera tuġamaġi beġene maoro. ⁷ Ġegenani tarimari tu boġi ai ġegenani, ema ġeniuniuni tarimari maki boġi ai ġeniuniuni. ⁸ Senaġi ġita tu laġani ġena

tarimarima dainai, ġera tuġamaġi beġene maoro. Ġita tu veġabidadama e veuravini ġesiri kobarai bitana toreri, ema vevaġa-maġuri vetuġamaġina debara kwaragaunai tana vaġa-iaġoa. ⁹ Korana Barau na eġabi-viriġirato tu dia ġia ġena baru na tana midigumidigu ġana, senaġi vevaġa-maġuri bitana ġabia ġera Vereġauka Iesu Keriso ġenana. ¹⁰ Ġia ġita urarai emaseto tu, ġia ġesi bitana tanu-vanaġi vanaġi ġana, enabe ġita roġo maġuri o mase ġia ma beiaġomani ġaronai. ¹¹ Moġa lorinai ġomi tata boġono vevaġa-kokore-vevini e boġono vevaġa-kava-vevini, maitoma ġoveini kavana.

Vevaġa-riba guruġari tari

¹² Tarikakama mabarami, ġanoġimini, ġomi fakami ai ġeġauvei-kokoreni, Vereġauka aranai ġenarimini e dabara korikori ai ġevaġa-ribamini tarimari boġono gubakauri. ¹³ Ġeri ġauvei dainai boġono gubakau-baregori ema boġono ura-viniri. Ma mainomi ġesi boġono tanu.

¹⁴ Tarikakama mabarami, ġavaġa-naġimini, ġauvei asi ġeveini tarimari boġono sisiba-viniri, ġegarini tarimari boġono vaġa-kokoreri. Moira tarimari boġono vaġa-kavari, tarimarima mabarari ġeri ai boġono vevaġa-gwaġiġi.

¹⁵ Boġono boġeboġe, tarima ta na rakava na rakava voina asi bene veia, senaġi vanaġivanaġi ġomi tata ġemi ai ema tarimarima mabarari ġeri ai maki veia namori moġo boġono veiri.

¹⁶ Ġaro mabarari ai boġono verere. ¹⁷ Ġaro vanaġivanaġi boġono ġauġau. ¹⁸ Barau boġono tanikiu-vinia dagara mabarari ġeri ai. Korana mani tu Barau ġena ura ġomi Keriso Iesu ġesi ġomaġurini nuġanai.

¹⁹ Iauka Veaġa karavana asi boġono vei-busea. ²⁰ Peroveta guruġari asi boġono kira-fitoġari. ²¹ Dagara mabarari boġono riba-ginikauri; namori moġo boġono ġabi-raġeri. ²² Rakava dagarari mabarari ġerina boġono raka-veġita.

Vevaġa-namo guruġari

²³ Maino Barauna na bene vaġa-veaġa ginikaumi. Iaukami, e ġemi maġuri, ema tauġanimi mabarari ġia na bene nariri, kerere ta na maki asi bene ġabimi, bene iaġo mo, ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena iaġoma ġaronai. ²⁴ Ġomi ekeamito Barauna ġena guruġa mabarari tu moġoni, ġia na beveirini.

²⁵ Tarikakama mabarami, ġai maki iatamai boġono ġuriġuri.

²⁶ Tarikaka mabarari vetarikaka verauna na boġono vaġa-namori.

²⁷ Alaunaġimini Vereġauka aranai mai fefa boġono iavi-foforia tarikaka mabarari ġoirari ai.

²⁸ Ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena varevare-bara ġomi ġemi ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE VAĜA-RUARUANA TESALONIKA EKALESIARI ĜERI

2 Tesalonika vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa vaĝa-ruaruana tu mo fefa giniguinena etoreato ma ĝue imaima sebona (6) evanaĝiato murinai ma etoreato. Mo tu ĝia roĝo Korinto ai etanuto-ĝoi nuĝanai etoreato.

Mai fefa nuĝanai siri baregona tu karoa 2:3.

Paulo na mai ĝena fefa vaĝa-ruaruana etoreato mainai tu Tesalonika ekalesiari 1) ĝevaĝa-midigu midigurito-ĝoi nuĝanai evaĝa-gwadarito; 2) Iesu ĝena ĝenoĝoi-iaĝoma vaĝa-ruaruana guruĝari kotari ma ekira-vararito; 3) evaĝa-naĝirito, ĝeri veĝabidadamai beĝene ruĝa-gwaĝiĝi bene iaĝo mo, Iesu Vereĝauka bene ĝenoĝoi, ema elaunaĝirito maki, asi beĝene ĝubulefi.

Paulo na ĝena fefa vaĝa-ruaruana tu maĝesi eboioĝaiato:

1. Nuĝari evaĝa-gwaĝiĝirito, ekirarito, Keriso tu ma beiaĝomani - karoa 1
2. Loriri beĝene vetore korana Keriso ĝofaĝofana tu beiaĝoma-guineni roĝo - karoa 2
3. Ekalesia aiĝesina beĝene tanu maĝurina - karoa 3

¹ Ĝai tauma toitoi, Paulo, Silas, e Timoteo na Tamara Barau ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝena ekalesia Tesalonika nuĝanai ĝatore-vinimini.

² Barau ĝita Tamara ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina varevare-bara e maino ĝemi ai bene tanu.

Keriso ma beiaĝomani ĝaronai, Barau na tarimarima ĝeri rakava voiri bevinirini

³ Tarikakama mabarami, ĝai na tu Barau baĝana tanikiu-vinia ĝaro mabarari ai ĝomi daimi ai. Moĝesi baĝa veini tu maoro, korana ĝemi veĝabidadama ebarego-rakavani, ema ĝemi veuravini karomi mabarari ĝeri ai maki ebaregoni. ⁴ Moĝa lorinai ĝomi ĝavaĝa-raĝemini Barau ĝena ekalesia nuĝari ai. Ĝavaĝa-raĝemini korana ĝomi tu enabe ĝelaimini e ĝevaĝa-midigu midigumini, senaĝi ĝemi veĝabidadama ĝoĝabi-gigitariani.

⁵ Mo veĝa mabarari na Barau ĝena vevaĝa-maoro vetoĝana namona ĝevaĝa-moĝoniani, moĝa anina ĝomi tu ilaila ĝia ĝena Basileia boĝo ĝabiani, korana mo Basileia dainai ĝomidigu-midiguni. ⁶ Barau tu maoro veĝari moĝo beveini: Ĝomi dei na ĝevaĝa-midigu midigumini tarimari ĝia na ma bevaĝa-midigu midigurini. ⁷ Ema ĝemi midigumidigu ĝerina bevaĝa-iaĝaraĝimini ema ĝai maki. Moĝesi beveirani Iesu Vereĝauka ma ĝena aneru ma seĝuka baregori ĝesi guba na beĝe mariĝoni ĝaronai. ⁸ Ma karava moremorena ĝesi beiaĝomani; Barau asi ĝekorana-iaĝiani tarimari ema ĝera Vereĝauka Iesu ĝena Vari Namona asi ĝeĝabi-raĝeani tarimari ĝeri rakava voiri bema vinirini. ⁹ Ĝeri rakava voiri tu maĝa: Ĝia tu Vereĝauka ĝenana e ĝena mama seĝukana ĝenana ma fakari beĝe tanuni, midigu vanaĝivanaĝi beĝe ĝabini. ¹⁰ Mo tu beĝorani Keriso ma beiaĝomani ĝaronai, ĝena tarimarima mabarari na beĝene vaĝa-raĝea, ema ĝevaĝa-moĝoniani tarimari na beĝene vaĝa-namoa ĝana. Ĝomi maki ĝia ĝesi, korana ĝaĝobata-vinimito, ĝoĝabi-raĝeato nai.

¹¹ Moĝa lorinai vanaĝivanaĝi ĝomi iatami ai ĝaĝuriĝurini. Ĝera Barau ĝanoĝiani, ĝemi maĝuri bene vaĝa-namori, korana ĝia na ekeamito tu boĝono

maḡuri ḡana. Ġia seḡukana na ḡemi ura namori mabarari ai bene vaḡa-ḡaunami, ema ḡemi veḡabidadama dainai ḡoveirini ḡauveiri e veiḡari bene vaḡa-ḡuḡururi. ¹² Monana, Iesu Vereḡauka arana beḡene vaḡa-raḡea ḡomi daimi ai, ema ḡomi beḡene vaḡa-raḡemi ḡia bakunai. Ġita ḡera Barau e Vereḡauka Iesu Keriso na ḡeri varevare-bara ḡerina moḡeri dagara mabarari beḡene vaḡa-ḡorari.

2

Taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana

¹ Tarikakama mabarami, ḡai na ḡanoḡimini, ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena iaḡoma rekenai ema ḡera veḡoitaḡo e raka-vegogo ḡia ḡesi: ² Nuḡami asi beḡene veḡonu-ḡarimoḡi, o beḡe kirani Vereḡauka ḡena ḡenoḡoi ḡarona tu bevotu beḡe toni neganai, nuḡami asi beḡene meto. Mo guruḡa asi boḡono vaḡa-moḡonia, enabe beḡe kirani, mo tu peroveta guruḡana, o ḡobatai ḡekiraḡiato guruḡana, o ḡai na fefa nuḡanai ḡatoreato guruḡana. ³ Tarima ta na veiḡa irauri ai asi bene ḡofami. Korana Vereḡauka ḡena ḡaro tu asi roḡo beraḡasini, beiaḡoni mo, tarimarima ḡutuma ḡeri veḡabidadama beḡe raga-kwanerini, ema taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana befoforini. Ġia tu Barau na karava gabunai bea toreani. ⁴ Tarimarima ḡetoma-rakariḡo vinirini e ḡeguba-kaurini dagara veaḡari mabarari mo tarima na bekira-fitoḡarini, ema ḡia tauḡena bevetore-varaḡeni. Ġia beiaḡoni Barau ḡena Rubu Veaḡa nuḡanai betanu-tarini, benamo bekirani, “Au tu Barau,” betoni.

⁵ Au ḡomi ḡesi roḡo tatanuto-ḡoi nai, moḡeri mabarari akira-varamito. Ġomi na asi ḡotuḡamaḡi-taḡorini? ⁶ Taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana tu toma bere fofori, senaḡi dagara ta na elau-ḡauani, ḡomi tu ma ribami kara. Ġarona korikorinai vau mo taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana befoforini. ⁷ Taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana ḡena veiḡa vekuretoḡari initoma kota ḡefoforini, senaḡi kara beḡe ḡorani dagarari tu asi roḡo beḡe ḡorani, beiaḡoni mo, eruḡa-ḡaurini tarimana na dabara bekeoani. ⁸ Monai vau taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana befoforini, senaḡi Iesu Vereḡauka ma beiaḡomani ḡaronai, muruna seḡukana na bevaḡiani, ema ekimore-kimoreni mamana ḡesi beiaḡomani, benamo bevaḡa-rakavaiani. ⁹ Taravatu ekira-fitoḡaiiani tarimana tu Satani ḡena seḡukai beiaḡomani, ḡofaḡofa veiḡa boruri e nuḡa-farevaḡi veiḡari mabarari beveirini. ¹⁰ Ema ḡena veiḡa ḡeḡevari na mase dabaranai ḡerakani tarimari beḡofarini. Ġia tu beḡe rekwa-rekwani, korana beḡene maḡuri ḡana guruḡa moḡonina tu asi ḡeḡabi-raḡeato e asi ḡeuraviniato. ¹¹ Moḡa lorinai Barau na tuḡamaḡi veḡonuri ḡia nuḡari ai bevaḡa-raka-toḡarini, ḡofaḡofa beḡene vaḡa-moḡoniri ḡana. ¹² Moḡa tauna tu, deikara na guruḡa moḡonina asi ḡeḡabi-raḡeato, senaḡi rakava ḡeiakuviniato tarimari mabarari tu, Barau na ḡeri rakava voiri bevinirini.

Maḡuri boḡono ḡabia ḡana Barau na eḡabi-iriḡimito

¹³ Tarikakama mabarami, ḡai na tu Barau baḡana tanikiu-vinia ḡaro mabarari ai, moḡesi baḡa veini tu maoro, korana ḡia na eura-vinimini, ema tovotovonai eviriḡimito bene vaḡa-maḡurimi ḡana. Mo maḡuri boḡo doḡariani, korana Iauka Veaḡa ḡena seḡuka na evaḡa-maḡurimini, Barau ḡena tarima veaḡami ai evaḡa-iaḡomini, ema Vereḡauka ḡena guruḡa moḡonina ḡovaḡa-moḡoniani. ¹⁴ Barau na ekeamito Vari Namona ḡaḡobatavinimito ḡenana. Ġomi ekeamito ḡera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena mareva

baregona boĝono ĝabia ĝana. ¹⁵ Moĝa lorinai, tarikakama, boĝono ruĝa-gigitari, ĝaĝobata-vinimito ema fefai ĝatore-vinimito vevaĝa-riba guruĝari mabarari boĝono korana-iaĝiri.

¹⁶ Ĝera Vereĝauka Iesu Keriso tauĝena ema Barau ĝita Tamara na ĝeura-vinirani. Ema ĝena varevare-bara ĝenana ĝita tata nuĝara evaĝa-kokorerini ema evaĝa-kavarani ĝera vetuĝamaĝikau ĝia ĝenai tatoreani nuĝanai, toma bene iaĝo vanaĝivanaĝi. ¹⁷ Ĝia ĝanoĝiani, nuĝami bene vaĝa-kokoreri, ema bene vaĝa-kavami guruĝa e veĝa namori boĝono veiri ĝana.

3

Ĝema boĝono ĝuriĝuri

¹ Tarikakama mabarami, ĝema guruĝa magonai tu, ĝema boĝono ĝauĝau, benamo Vereĝauka ĝena guruĝa bene raga-rovorovo, ema gabu mabarari ai tarimarima na beĝene ĝabi-raĝea ma vaĝa-namona ĝesi Barau ĝenai, ĝomi ĝemi ai eĝorato kavana. ² Barau boĝono noĝia maki, ĝia na rakava kwaikwai tarimari ĝerina bene vaĝa-maĝurima. Korana dia tarimarima mabarari na Vereĝauka ĝena guruĝa ĝevaĝa-moĝoniani.

³ Senaĝi Vereĝauka tu ma ĝena vetuĝamaĝikau ĝomi ĝemi ai. Ĝia na bevaĝa-kokoremini, ema Satani ĝenana bevaĝa-maĝurimini. ⁴ Ĝai ĝema veĝabidadama ĝomi ĝemi ai tu Barau na evinimato, e ĝaribani, ĝakiramito veĝari ĝoveirini ema roĝo boĝo vei-vesiriĝurini. ⁵ Vereĝauka na ĝemi tuĝamaĝi e ura mabarari bene ĝori-kauri, be Barau ĝena veuravini ema Iesu Keriso na evinimini vevaĝa-gwaĝiĝina boĝono riba-ĝitakauri.

Ĝauvei tu dagara baregona

⁶ Tarikakama mabarami, Vereĝauka Iesu Keriso aranai ĝakiramini, ekalesia tarimari ĝubulefiri, ĝavaĝa-ribarito guruĝari asi ĝekorana-iaĝirini tarimari, ĝerina boĝono raka-veĝita. ⁷ Ĝomi ribami ginikau, ĝomi tu ĝai ĝaveito kavana boĝono vei. Ĝai tu asi ĝavei-ĝubulefito ĝomi ĝesi tatanuto-ĝoi nai. ⁸ Tarima ta ĝena-ĝana asi ĝaĝabi-raĝe kavarito-ĝoi, senaĝi ĝavoirito-ĝoi. Ĝai tu boĝi-laĝani ĝaĝauveito-ĝoi, ĝavekvaraĝito-ĝoi, korana ĝomi ta baĝa vaĝa-doĝe-ganimini garina. ⁹ Ĝai ma ĝema maoro, ĝomi ĝemi ai ĝema-ĝama baĝa kiraĝini. Senaĝi ĝema ura tu vevaĝa-ĝita namonai baĝana iaĝo, ema ĝai boĝono tovotovoma uranai moĝesi ĝaveito-ĝoi. ¹⁰ Ĝai ĝomi ĝesi tatanuto-ĝoi nai, vevaĝa-riba guruĝana ta ĝavinimito tu maiĝesi: “Bema tarima ta ĝauvei asi eurani nai, ĝaniĝani ta maki asi boĝono vinia.”

¹¹ Moĝesi ĝakirani, korana ĝaseĝaĝini tarima tari ĝomi fakami ai tu ĝubulefi ĝetanuni, ĝauvei asi ĝeveini, senaĝi tarima tari ĝeri ĝauvei ai ĝevokoukougau. ¹² Vereĝauka Iesu Keriso aranai ĝavaĝa-guruĝa gwaĝiĝirini e ĝasisibavinirini, beĝene tanu-ĝitakau, asi beĝene raka-taĝuitaĝui, senaĝi tauĝeri beĝene ĝauvei, ĝeri-ĝari beĝene doĝari ĝana.

¹³ Senaĝi ĝomi, tarikakama, akiramini, asi boĝono gau, veĝa namori veiveiri ai. ¹⁴ Bema tarima ta na mai fefai ĝatore-iaĝosirini guruĝari asi eurani bene seĝaĝiri nai, nuĝami ai bene tanu, ĝia ĝesi asi boĝono vekako, be bene maiakaia. ¹⁵ Ĝami vetari tarimanai asi boĝono vaĝa-iaĝoa, senaĝi tarikakami ĝoveirini ilailanai boĝono vaĝa-ribaia.

Vevaĝa-namo guruĝari

¹⁶ Vereĝauka, ĝita ĝera maino korana, ĝia na ĝaro vanaĝivanaĝi ĝena maino bene vinimi ĝemi maĝuri tata nuĝari ai. Vereĝauka ĝomi mabarami ĝesi bene tanu.

¹⁷ Mai vevaḡa-namo guruḡana au, Paulo, tauḡegu na atoreani. Ġegu fefa dokori ai vevaḡa-namo guruḡari maiḡesi kavana ḡimaḡu na atorerini. Mo tu au ḡegu fefa vaḡa-moḡoniri vetoḡana.

¹⁸ Ġera Vereḡauka Iesu Keriso ḡena varevare-bara ḡomi mabarami ḡemi ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE GINIGUINENA TIMOTEO ĜENA

1 Timoteo vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa maiĝa tu dia ekalesia doĝorona ta ĝena etoreato, mai tu tarima sebona arana Timoteo moĝo ĝena etoreato. Timoteo tu betaĝu Paulo ĝena evanelia ĝauveina nuĝanai emaĝuri-ĝenoĝoito (Apostolo 14; 1 Timoteo 1:2).

Paulo na mai fefa Timoteo ĝena tu laĝani 61 ma 65 fakari ai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu karoa 3:15; 4:12; 6:11-12.

Paulo na mai fefa etoreato tu, 1) Timoteo evaĝa-guruĝa toreĝauato, ve-vaĝa-riba tarimari ĝofaĝofari na beĝe ĝofaiani garina; 2) ekalesia doĝorona ĝorikaŭri tarimari ema diakono tu aiĝesina tarimari bene ĝabiri; 3) vevaĝa-riba moĝoniri bene vevaĝa-riba-iaĝi; 4) Timoteo elaunaĝiato, Vari Namona eribaĭato moĝa ĝobina bene torea ema bene ĝobata-iaĝia.

Gena toretore tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Vevaĝa-riba guruĝari moĝoniri bene ĝabi-gigitariri - karoa 1
2. Ĝauĝau e toma-rakariĝo guruĝari - karoa 2
3. Veĝitaĝau tarimari baregori ema diakono tu kamasiri beĝene ruĝa - karoa 3
4. Vevaĝa-riba tarimari ĝofaĝofari - karoa 4
5. Vetuĝunaĝi-iaĝovini tarimana e ekalesia doĝorona aiĝesi beĝene tanu - karoa 5-6

¹ Au Paulo, Keriso Iesu ĝena apostolo tarimagu, ĝeguna mai fefa eiaĝosini. Mai apostolo ĝauveina aveiani tu ĝita ĝera vaĝa-maĝuri Barauna ema Keriso Iesu ĝeri guruĝa lorinai. Ĝita tu Keriso Iesu ĝenai moĝo tavetuĝamaĝikauni.

² Timoteo, ĝoi atore-vinimuni, natugu korikori veĝabidadama nuĝanai. Barau ĝita Tamara ema Keriso Iesu ĝita ĝera Vereĝauka ĝerina varevarebara, vevetuĝaĝwa, e maino ĝemu ai bene tanu.

Vevaĝa-riba ĝofaĝofa tarimari loriri bono toreri

³ Makedonia ĝana naiaĝo atato nai, ĝoi avaĝa-guruĝamuto, akirato, Efeso ai bono tanu. Korana tarima tari monai tu guruĝa ĝofaĝofari ĝevevaĝa-riba iaĝirini. Ĝoi na moĝeri tarima bonoa kirari, beĝene doko. ⁴ Bono kirari, sinasina e tuburi ĝatari arari tu asi beĝene vetauri, korana moĝeri na tu veĝareveĝare moĝo beĝe vaĝa-ĝorarini. Ema moĝeri maki ĝia ĝeri veĝabidadama asi beĝe vaĝa-kavarini, ema Barau na ĝita ĝerai kara neveia etoni dagarana asi beĝe ribaiani. ⁵ Au ĝegu mai guruĝa tauna korikori tu ĝegu ura veuravini bene fofori. Mo veuravini tu nuĝa namo vedaureana, tuĝamaĝi iobukaiobukana, ema veĝabidadama moĝonina ĝerina eiaĝomani. ⁶ Tarima tari tu moĝeri na ĝeraka-veĝitato, benamo guruĝa babori, asi tauri guruĝari ĝekiraĝirini. ⁷ Ĝia ĝeurani tu Barau ĝena taravatu vevaĝa-riba-iaĝiri tarimari ai beĝene iaĝo, senaĝina ĝia tauĝeri ĝeri guruĝa tu asi ĝetuĝamaĝi-fakarini, ĝeguruĝa-iaĝirini dagarari tauri korikori maki vekuretoĝa rakava, asi ribari.

⁸ Ĝita ribara, taravatu tu namo bema tarima na beĝauvei-iaĝi ginikauani nai. ⁹ Maiĝa maki ma ribara: Taravatu ĝeveirito tu dia vei-iobukaiobuka tarimari ĝeri, senaĝi taravatu asi ĝekorana-iaĝirini tarimari ĝeri, ema kira-sirivaĝi tarimari ĝeri, Barau garina asi ĝegarini e vei-rakava tarimari ĝeri,

asi veaĝa tarimari ema Barau asi ĝegubakauani tarimari, sinari e tamari ĝevaĝirini ema vaĝivaĝi tarimari. ¹⁰ Mata-boraĝa e veĝuravanaĝi tarimari, tau o vavine karori ĝesi ĝekimani tarimari, tarimarima ĝelemarini benamo ma ĝevoivoi-iaĝirini tarimari, ĝofaĝofa tarimari Kota nuĝanai ĝofaĝofa guruĝari ĝekiraĝini. Ema veĝa rakavari ĝutuma ĝeveini vevaĝa-riba guruĝari moĝoniri ĝesi asi ilaila. Taravatu tu moĝeri tarimarima ĝeri ĝeveirito. ¹¹ Mo vevaĝa-riba guruĝari moĝoniri tu Vari Namona nuĝanai, Barau na au eviniguto bana kiraĝi-foforiri ĝana. Mo Vari Namona tu mareva namo Barauna ĝena mama e seĝuka varina.

Paulo na Keriso etanikiu-viniato

¹² Ĝera Vereĝauka Keriso Iesu na kokore eviniguto, ema etuĝamaĝiguto ma ĝegu vetuĝamaĝikau ĝena vetuĝunaĝi baiaĝo-vinini. Moĝesina naima etoreguto, ĝena vetuĝunaĝi bana iaĝo-vinia ĝana. Moĝa lorinai atanikiu-viniani. ¹³ Moĝoni, guinenai au na Keriso tu aguruĝa-rakava viniato-ĝoi, alai-veĝitaiato-ĝoi ema avei-veĝareveĝare rakavaiato-ĝoi. Senaĝi Barau na evetuĝa-ĝwaguto, korana mo negai kara aveiato-ĝoi tu au asi ribagu, ema Keriso asi avaĝa-moĝoniato-ĝoi. ¹⁴ Ĝera Vereĝauka ĝena varevare-bara barego lelevaĝi au iatagu ai ebubu-kauato, veĝabidadama e veuravini ĝesi. Mo veĝabidadama e veuravini tu Keriso Iesu ĝesi bita sebonani vau bita ĝabirini dagarari.

¹⁵ Mai guruĝa tu moĝoni, ema tarimarima mabarari na beĝene ĝabi-raĝea e beĝene vaĝa-moĝonia tu namo: Keriso Iesu tanobara ĝana eiaĝomato tu vei-rakava tarimari vaĝa-maĝuriri ĝana. Vei-rakava tarimari mabarari fakari ai rakava kwaikwai tarimana tu au. ¹⁶ Senaĝi Barau ĝena vevetuĝaĝwa au, rakava kwaikwai tarimagu, ĝegu ai etoreato, korana Keriso Iesu ĝena vevaĝa-gwaĝigi bene vaĝa-foforia ĝana. Vevaĝa-ĝita namonai bene vaĝa-iaĝogu, tarimarima na beĝene vaĝa-moĝonia vau, ĝia ĝenai beĝene veĝabidadama, maĝuri vanaĝivanaĝi beĝene ĝabia ĝana. ¹⁷ Barau tu tanuvanaĝivanaĝi Verena, ĝia mase asi ribana, asi ĝitaĝitana, ĝia ĝereĝana kwariĝutu moĝo Barau. Ĝia moĝo bitana gubakaua, bitana vaĝa-raĝea toma bene iaĝo mo vanaĝivanaĝi. Amen.

Timoteo na vetari namona bene vetari-iaĝia

¹⁸ Timoteo, natugu o, au mai vaĝa-naĝi ĝoi avinimuni, peroveta tarimari na ĝeperoveta-iaĝimuto ilailanai, moĝeri bono tuĝamaĝi-taĝori. Mo peroveta guruĝari bono korana-iaĝiri, be Barau ĝena vetari nuĝanai vevaĝi namona bono veia. ¹⁹ Ĝemu veĝabidadama bono ĝabi-gigitaria, ema nuĝamu iauna namo bene tanu. Tarima tari na nuĝari garori asi ĝeseĝaĝi-vinirito, benamo ĝeri veĝabidadama tu noĝa bouti fore ai ĝevaĝa-daĝi-kauani, benamo eĝwa-kirakiraiani kavana. ²⁰ Moĝesi ĝeveito tarimari ta tu Himenaio ma ta tu Alesanda. Ĝia tauri ruarua tu Satani ĝimana nuĝanai atorero. Korana ĝia beĝene riba, be Barau asi ma beĝene vei-veĝare veĝarea ĝana.

2

Rubu toma-rakariĝo dabarana korikori

¹ Au ĝegu sisiba giniginena tu maĝa: Tarimarima mabarari urari ai Barau boĝono noĝi-vinia, boĝono ĝauĝau, tarimarima urari ai Barau e tarima vekaravari ai boĝono ruĝa, Barau boĝono noĝia ema boĝono tanikiu-vinia. ² Kini e gavamani mabarari ĝeri maki boĝono ĝuriĝuri, be bitana tanu-ginikau ma mainora ĝesi, ema Barau bitana korana-iaĝia ma moĝonira

gesi. ³ Moĝesi tu namo, ema Barau ĝera vevaĝa-maĝuri tarimana bita vaĝa-verereani. ⁴ Barau eurani tarimarima mabarari beĝene maĝuri ema guruĝa moĝonina beĝene ribaia. ⁵ Korana Barau tu sebona kwariĝutu moĝo; ema Barau e tarimarima vefakari ai eruĝani tarimana maki sebona moĝo, Keriso Iesu. ⁶ Ĝia tauĝena ĝena maĝuri evinito, tarimarima mabarari bene voi-ĝenoĝoiri ĝana. Barau ĝena vevaĝa-moĝoni na tu mo ĝaro eĝabi-virigiato, monai vau ema foforito. ⁷ Moĝesina nai au etoreguto, apostolo e ĝobata tarimagu. Mai tu moĝoni, asi aĝofamini. Au etoreguto tu, irau bese tarimari ĝeri ai veĝabidadama korikorina bana vevaĝa-riba-iaĝiri.

⁸ Au aurani gabu mabarari ai tau tu ĝimari veaĝari beĝene ĝabi-vaisiri ĝauĝau nuĝanai. Senaĝi ĝauĝau ai ĝimari veaĝari beĝe ĝabi-vaisirini nai tu, nuĝari tu asi baruri ema asi daradarari ĝesi.

⁹ Au aurani vavine maki beĝene vedabuĝa-ginikau, ma vegubakauri ĝesi dabuĝa beĝene riĝo. Ĝuri asi beĝene fego-irauirauri, ema golo o aĝeva ma marevari irauirau na asi beĝene vera, ema voiri baregori dabuĝari na maki asi beĝene vedabuĝa. ¹⁰ Senaĝi veĝa namori ema roroĝotori mabarari veravera noĝa beĝene veiri. Korana Barau ĝegubakauani vavineri ĝeri veĝa korikori tu moĝesina. ¹¹ Vavine na Barau ĝena guruĝa beĝene seĝaĝi-viniri ma nuĝa ĝave-mukori ĝesi, asi beĝene guru-raĝe. ¹² Au asi aurani vavine vevaĝa-riba ĝauveina beĝene vei, ema veĝorikau maĝurinaĝi ĝia na tau asi beĝene guine-iaĝiri, ema asi beĝene guru-raĝe. ¹³ Korana Barau na Adamu evei-guineato, murinaĝi vauro Eva ma eveiato. ¹⁴ Ema Satani na tu dia Adamu eĝofaiato, senaĝi Eva eĝofaiato, benamo evei-rakavato. ¹⁵ Senaĝina vavine tu mero beĝene ĝabi. Korana monana vavine vevaĝa-maĝuri beĝe ĝabiani. Mo tu bema ĝeri veĝabidadama e veuravini beĝe ĝabi-taririni ema beĝe veaĝani e beĝe tanu-ginikauni.

3

Veĝorikau tarimari rubu nuĝanai

¹ Mai guruĝa tu moĝoni: Bema tarima ta eura-rakavani, ekalesia ĝorikauna dagina bene ĝabia etoni, ĝia tu ĝauvei namo vedaureana eura-viniani. ² Ekalesia ĝorikauna tarimana tu maĝesi bene tanu: Ĝia tu vei-iobukaiobuka tarimana, rakava ta ĝenai asi boĝoitaĝoani. Ĝia tu ĝaraĝona vavine sebona moĝo, vevaĝa-gwaĝiĝi tarimana, ĝena tuĝamaĝi e veĝa maki roroĝoto. Tarima boruri eĝabi-raĝerini ĝena numai ema vevaĝa-riba ĝauveiri ma ribana tarimana. ³ Asi niuniu rakava-rakava tarimana ema asi eniara-niarani tarimana, senaĝi manau ema maino tarimana; moni asi emata-ĝaniĝanini tarimana. ⁴ Ĝena numa tarimari eĝitaĝau-ginikaurini tarimana ema natuna keikeiri na garona ĝeseĝaĝi-viniani ma vegubakauri ĝesi tarimana. ⁵ Korana bema tarima ta na ĝena numa tarimari korikori asi beĝitaĝau-ginikaurini nai tu, kamara dabarai Barau ĝena ekalesia doĝorona beĝita-ĝauani? ⁶ Ekalesia variĝuna na veĝorikau dagina asi bene ĝabia, korana beveiavini ĝesi. Korana bevekokorokuni nai, Barau na vevaĝa-maoro bevei-viniani Diabolo evei-viniato kavana. ⁷ Ĝia tu asi ekalesia na maki ĝegubakauani tarimana, ma tari na guruĝa rakavari asi beĝe kiraĝini ĝenai, ma Diabolo ĝena rigirigi ai maki asi bea toĝani.

Diakono tarimari

⁸ Diakono maki moĝesi, tarimarima na ĝeri veĝa namori lorinaĝi ĝegubakaurini tarimari, ema dia dagara ta kiraĝi-iaĝinai tu tarima ta ĝenai tu guruĝa ta ĝea kiraĝiani, ma ta ĝenai tu guruĝa boruna ta ma ĝea

kiraġiani tarimari. Wain asi ġeniu-ġutumaiani, ema moni e farefare asi ġemata-ġaniġani-iaġirini, ema veiġa ġofaġofari ġerina moni o farefare asi ġeġabini tarimari. ⁹ Ġia na guruġa moġoniri korikori vekuretoġari Barau na ġita taveġabidadamani tarimara ġerai ema vaġa-foforirito, moġeri ġeġabigitaririni nuġari ma iobukaiobukari ġesi. ¹⁰ Ġia tu boġono tovonagi-guineri. Bema ġeri ai vetoukau ta asi boġo ġoitaġoani nai, diakono dagina beġene ġabi. ¹¹ Ġaraġori vavineri maki tarimarima na ġegubakaurini vavineri, asi ġeverori-toreni, ma vevaġa-gwaġiġi ribari e ma ġeri vetuġamaġikau dagara mabarari ġeri ai. ¹² Diakono tu ġaraġona vavine sebona moġo, natuna ema ġena numa tarimari ġitaġauri ma ribana. ¹³ Korana diakono ġauveina ġevei-ginikauani tarimari tu tarimarima na beġe gubakaurini, ema ġia tauġeri maki nuġari ma kokoreri ġesi Keriso Iesu ġenai ġeri veġabidadama beġe vaġa-ruġarini.

Guruġa vekuretoġa mabarana

¹⁴ Oba, au ġegu tuġamaġi tu bana raga-iaġosi, be banasi ġitamu, senaġina mai guruġa tu atore-vinimuni. ¹⁵ Bema bakwaiboni nai, mai guruġa na bene vaġa-ribamu, tarimarima Barau ġena bese nuġanai tu kamasi beġene tanu. Barau ġena bese tarimari tu maġuri Barauna ġena ekalesia, ema ġia tu guruġa moġonina duġuna baregona ema korana. ¹⁶ Moġoni, Barau korana-iaġina tu vekuretoġa ema dobu-masemase, Barau na evaġa-foforiato tu maiġa:

Ġia tu efoforito tarima tauġaninai,
Iauka Veaġa na iobukaiobukana ekiraġiato,
aneru na ġeġitaiato.
Tanobara mabarari fakari ai ġeġobata-iaġiani,
tanobarai tarimarima na ġevaġa-moġoniani,
ġena mareva baregonai Barau na eġabi-varaġeato.

4

Vevaġa-riba ġofaġofa tarimari

¹ Iauka Veaġa na ekiraġi-foforiani, tarima tari ġoirara ġarori ai Keriso ġabidadama-vinina beġe raga-kwaneani, benamo ġofaġofa iaukari beġe seġaġi-vinirini, ema iauka rakavari ġeri vevaġa-riba beġe ġabi-raġerini. ² Mo vevaġa-riba tu guruġa ġofaġofa tarimari na beġe kiraġirini. Ġia ġeri tuġamaġi iobukaiobuka dabarana tu emaseto, noġa moġo auri seġuka lelevaġi na ġegabu-maserito kavana. ³ Mo tarima na tarimarima ġekira-ġoirini asi beġene veġaraġo, ema ġaniġani tari beġe kiraġirini tu asi beġene ġani. A mo ġaniġani tu Barau na eveirito dagarari. Keriso ġevaġa-moġoniani e guruġa moġonina ġeribaiato tarimari na beġene ġaniri vaġa-namo ġauġauna murinai. ⁴ Korana tu dagara mabarari Barau na eveirito tu namo moġo. Ma ġaniġani ta tu asi bitana ruġaia, bema Barau tatanikiu-viniani vau taġabi-raġerini nai. ⁵ Korana mo tu Barau ġena guruġa na ema ġuriġuri na ġevaġa-veaġarini Barau ġoiranai.

Keriso ġena vetuġunaġi tarimana namona

⁶ Bema ġoi na moġeri guruġa tarikakara bovaġa-ribarini nai, ġoi tu Keriso Iesu ġena vetuġunaġi tarimamu namomu ta. Ema Iesu ġabidadama-vinina guruġari moġoniri ema vevaġa-riba guruġari namori okorana-iaġirini, maniġeri tu iauka ġaniġaniri, ġoi ġeġubu-iaġimuni. ⁷ Sinasina babori ġerina tu bono veġita ema bono raga-kwaneri. Barau korana-iaġi-korikorinai bono kokore. ⁸ Tauġanina vaġa-kokorena veiġari ġeri namo tu misina moġo,

senāgi Barau korana-iaġina ġena namo tu barego lelevaġi dabara mabarari ai tu-na. Korana monana tu namo bita doġariani mai maġuri nuġanai ema ġoira maġurinai. ⁹ Mo tu guruġa moġonina, be bitana ġabiraġe-ginikaua. ¹⁰ Moġa uranai tavekwarāġini ema tamidigu-midiguni, korana tu maġuri Barauna ġenai ġera tuġamaġikau tatore-kauani. Ġia tu tarimarima mabarari ġeri vevaġa-maġuri Barauna, ma ġia tu ġevaġa-moġoniani tarimari ġeri vevaġa-maġuri Barauna korikorina.

¹¹ Mai guruġa maġeri bono velaunaġi-iaġiri e bono vevaġa-riba-iaġiri. ¹² Ta na ġoi asi bene ġita-fitoġamu, korana ġoi tu maraġa variġu moġo, senāgi vevaġa-ġita-iaġi tarimamu namomu ai bono iaġo ġemu guruġai, veiġai, veuravini ai, veġabidadamai, ema maġuri namo vedaureanai. ¹³ Buka Vevaġa bono iavi-foforia tarimarima ġeri ai, bono ġobata-iaġia, bono vevaġa-riba-iaġia, bene iaġo mo, au bana iaġosi. ¹⁴ Barau na evinimuto varevarena ġauvei-iaġinai asi bono moira. Mo varevare o seġuka tu peroveta guruġari ġerina oġabiato dagarana, ekalesia ġorikauna tarimari ġimari ġoi debamu ai ġetore-kaurito ġaronai. ¹⁵ Moġeri dagara bono ġauvei-iaġi ġitakauri. Mai ġauvei bono kokore-iaġia nuġamu e tauġanimu mabarari ġesi, be ġemu kokore tarimarima mabarari na beġene ġitaia. ¹⁶ Ġemu maġuri ġobina bono torea, ema ġemu vevaġa-riba guruġari loriri bono toreri. Mai veiġa maġeri bono vei-vanaġi vanaġiri. Korana bema moġesi boveini nai, tauġemu bovevaġa-maġurini ema ġeseġaġi-vinimuni tarimari maki bovaġa-maġuririni.

5

Ġauvei veġabidadama tarimari rekeri ai

¹ Tarima baregona ta asi bono kira-feia; senāgi bono vaġa-guruġa ġaveġavea tamamu kavana. Maraġa variġu tu bono vaġa-guruġari tarikakamu kavana. ² Vavine baregori sinamu kavana bono veiri, ema vavine variġu tobamu kavana bono veiri, ma nuġa namo vedaureana ġesi.

³ Vabu ġereġari kwariġutu moġo nai tu bono gubakauri. ⁴ Senāgina vabu ta bema ġia tu ma natuna, o ma tubuna nai tu, ġia guine tu Barau korana-iaġina veiġana ġeri bese nuġanai roġo beġene riba-iaġia e beġene vaġa-foforia. Mo tu ġeri bese ġobiri beġene toreri ema vaġa-kavari. Moġesina veiġari ai tu tamari e sinari ma tuburi ġaukari ġeri vekwaraġi ġevaġa-voi ġenoġoirini. Ma maiġesi veiġari na tu Barau ġevaġa-iakuani. ⁵ A vabu, ġereġana moġo asi tau ġitaġauna, ġena tuġamaġikau tu Barau ġenai moġo betoreani. Boġi-laġani beġauġauni, Barau benoġiani bene vaġa-kavaia ġana. ⁶ Senāgi tauġanina vaġa-vererena moġo veiġana eveiani vabuna tu varau emaseto, enabe roġo maġuri etanuni. ⁷ Mai guruġa tu vabu mabarari bono viniri, be ta ġenai rakava ta asi beġene doġaria. ⁸ Senāgi bema tarima ta na garagarana, o sikira ġena numa tarimari korikori, ġeri-ġari asi eġwaġwaraġasini e eġuburini nai, ġia ġena veġabidadama Keriso ġenai tu ekuretoġaiiani. Ġia ġena rakava na tu asi eveġabidadamani tarimana ġena rakava maki evanaġiani.

⁹ Vabu ta arana asi bono torea roġo, vabu mabarari arari otorerini bukanai. Senāgina bema ġia ġena maġuri laġanina 60 evanaġiato, ema tau sebona moġo eġaraġoato. ¹⁰ Ema ġena veiġa namo lorinai tarimarima na ġeribaiani, e natuna ġobiri etore-ginikaurini, varivari tarimari eġabiraġerini ġena numai, vevaġa o ekalesia tarimari kwakuri eġurigiirini, (moġa anina tu tauġena evetore-riġoni), ġevaġa-midigu midigurini tarimari evaġa-kavarini, ema veiġa namori ai ekokoreni vabuna moġo arana bono torea.

11 Senaġi vabu variġuri tu arari asi bono toreri, korana ġeri tuġamaġi rakavari na beġe ġori-kaurini, benamo Keriso ġenana beġe raka-veġitani, benamo ma beġe veġaraġoni. 12 Benamo metona tauġeri na beġe ġabiani, korana ġeri guruġatore guinena Keriso ġenai ġefitoġaiani lorinai. 13 Gubulefi beġe ribaiani ema numa loriri ai beġe raġekau-raġe-kauni. Dia ġubulefi moġo, senaġina beġe mugumuguni, raka-boġeraġe boġeraġe ema asi ġere kiraġiri guruġari beġe kiraġirini. 14 Moġa lorinai au aurani vabu variġuri tu beġene veġaraġo, be naturi beġene vaġa-ġorari, ema ġeri numa beġene ġita-ġauri, benamo evetari-vinirani iaūkana faka ta asi beġene vinia ġita bene ġofaġofa-iaġira ġana. 15 Korana vabu tari tu varau Iesu ġena dabara na beġe raka-veġita, benamo Satani murinai ġerakani.

16 Senaġi bema Iesu evaġa-moġoniani vavinena ta ġena numai vabu tari ġetanuni, mo vavine na mo vabu bene ġitaġau-ginikauri, be ekalesia iatanai meto asi beġene tore-kaua. Moġesi tu vau ekalesia na tu ġereġari ġetanuni vaburi moġo beġita-ġaurini.

17 Ekalesia ġeġori-kauani tarimari, ekalesia ġauveina ġevei-ginikaurini tarimari, tu boġono gubakau-baregori, ema voiri iatari ai boġono torekau. Mai tu Barau ġena guruġa ġeġobata-iaġirini e ġevevaġa-riba-iaġirini tarimari akiraġirini. 18 Korana Buka Veaġa tu maiġesina ekirani, “Boromakau na widi efanafana-iaġirini nai tu, muruna asi bono barubarua.” Ma ekirani, “Ġauvei tarimana ġena ġauvei tu voina bene ġabia, moġesina tu maoro.”

19 Bema tarima ta na ekalesia eġori-kauani tarimana ekiraiani, ġia tu ekerereni nai tu, asi bono seġaġi-viniri, bene iaġo mo, tarima ruarua o toitoi na beġe vaġa-moġoniani vau. 20 Ġevei-rakavani tarimari tu ekalesia tarimari ġoirari ai bono vaneri, be tarimarima maki beġene gari.

21 Barau e Keriso Iesu ema aneru veaġari ġoirari ai au ġoi avaġa-guruġamuni, mai vevaġa-naġi guruġari bono seġaġi-viniri nuġamu sebonai. Tarima baregori ema garagaramu moġo asi bono ġabi-raġeri. 22 Ġimamu tarima ta tubuanai asi bono torekau-ġarimoġia, tari ġeri veġa rakavai asi bono vei-rakava, tauġemu lorimu bono vetore, bono namo-vedaurea.

23 Nanu korikori moġo asi bono niu, senaġi wain koturi kota maki bono niu, korana nuġamu bene iarevaia, okeve-kinikini ġutumani bene.

24 Tarimarima tari ġeri rakava tu fofori-ginikau, ma moġeri rakava na ġia tu ġeraga-kwanerini, benamo ġeiaġo-guineni Barau ġena Kota gabuna ġana. Senaġi tari ġeri rakava tu vekuretoġa, gabivau muriri na ġerakanaġi-rakanaġini. 25 Moġesina moġo veġa namori maki maġatai foforitaġo. Senaġina veġa namori tari asi ġefofori-ġariġarini dagarari tu vekuretoġa moġo asi beġe tanuni, senaġi beġea foforini.

6

1 Tuġunaġi ġeiaġo-vinini tarimari na ġeri baregona tu beġene gubakaua ema ġena veġorikau gaburenai beġene tanu. Moġesina beġe veini nai tu, ġeri baregona na Barau arana ema ġita ġera vevaġa-riba iatari ai guruġa rakavari asi bekiraġini. 2 Bema tuġunaġi ġeiaġo-vinini tarimari ġeri baregori tu Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari nai tu, maiġesi asi beġene tuġamaġi, “Mai tu au tarikakagu, be garona asi naseġaġia e asi nagubakaua.” Asiġina! Ġia tu maiġesi neġi beġene vei, ġeri baregori ġeri vetuġunaġi misikose mabarari beġene iaġovini-ginikau. Korana ġia ġeri ġauvei ġena namo tu ġeri baregori, Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari, na beġe ġabiani; moġeri tu ġia ġatari namori.

Vevaġa-riba ġofaġofa ema farefare moġoniri

Maiġeri dagara ġia bono vaġa-ribari ema bono launaġi-iaġiri. ³ Bema tarima ta vevaġa-riba gofaġofari bevevaġa-riba iaġirini, ema ġena vevaġa-riba ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena guruġa moġonina ġesi asi besebonani, ma Barau ġena maġuri asi bevaġa-ribarani, ⁴ ġia tu veiavi tarimana, ema dagara ta asi etuġa-maġi-fakaiani. Ġia tu vedanaġi irauirauri beveini, ema Barau ġena guruġa bevevane-iaġirini. Moġeri na tu mama, vevane, guruġa rakavari, tarimarima ġeri ai vevaġa-daġa tuġa-maġiri rakavari beġe vaġa-ġorarini, ⁵ ema vanaġivanaġi veġareveġare maki asi ġedokoni. Moġesina ġeveini tarimari ġeri tuġamaġi tu rakava kwaikwai, ema guruġa moġonina na ġeraka-veġitato; ġia mataboru ġetuġamaġini, Barau korana-iaġina tu farefare ġutuma bodoġarini dabarana.

⁶ Moġoni, Barau ġekorana-iaġiani, ema farefare voġori na ma asi ġeiaġoni tarimari tu farefare ġutuma lelevaġiri beġe ġoitaġoni. ⁷ Korana dagara ta tanobara ġana asi taġabi-iaġomaiato, ema dagara ta maki tanobara na asi bita ġabi-iaġoani, asiġina! ⁸ Moġa lorinai, bema ġita ma ġara ġaniġani e ma ġera dabuġa nai tu, bitana kira, maiġeri tu ilaila ġemai. ⁹ Tarimarima deikara ġeurani farefare ġutuma lelevaġi beġene doġari ġetoni tarimari tu veribaġani na eġabirini, ġeri ura babori ema ura rakavari na evaġa-daġa-raġerini, monana einu-riġorini rakava ġana ema karava gabuna ġana. ¹⁰ Korana moni uravinina tu rakava mabarari lamuna. Tarimarima tari moni ġeuravini-baregoani tu Iesu ġabi-dadama-vinina na ġeraka-veġitato, ema nuġa midigumidigu vovoka na nuġari egwanurini.

Paulo ġena vevaġa-riba guruġari Timoteo ġenai

¹¹ Senaġi ġoi, Barau ġena tarima, moġeri dagara mabarari bono raga-kwaneri! Benamo veġa iobukaiobukari, Barau korana-iaġina, veġabidadama, veuravini, vevaġa-gwaġiġi, nuġa manau bono vetauri ma kokoremu ġesi. ¹² Veġabidadama vetarinai bono kokore. Maġuri vanaġivanaġi bono ġabi-taria, korana mai maġuri uranai tu Barau na ġoi maki ekeamuto, tarimarima ġutuma ġoirari ai ġemu veġabidadama okiraġi-foforiato ġaronai.

¹³ Barau na dagara mabarari maġuri evinirini, ema Keriso Iesu Pontio Pilato ġoiranai evevarifiuto tu guruġa namona ekiraġiato. Mai Barau e Keriso Iesu ġoirari ai ġoi avaġa-naġimuni: ¹⁴ Mai taravatu guruġari mabarari bono korana-iaġiri nuġamu asi vetoukauna ta ġesi ema kerere ta ġemu ai maki asiġina, roroġoto moġo, bene iaġo mo, ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena iaġoma ġarona. ¹⁵ Barau tauġena ġena ġaro korikori beraġasini ai vau, Iesu Keriso befoforini. Barau ġereġana moġo Vere namo vedaureana, Veġitaġau Tarimana sebna kwariġutu tu, kini ġeri Kini ema vere ġeri Vere. ¹⁶ Ġia moġo ġereġana etanu-vanaġi vanaġini; ġia tu mama barego lelevaġina nuġanai etanuni, moġa lorinai ta na asi beraka-kaviani riba; ġia tu ta na asi eġitaiato ema ta na asi beġitaiani riba. Ġia ġenai vegubakau ema seġuka bene tanu mo vanaġivanaġi. Amen.

¹⁷ Farefare ġutuma tarimari mai tanobarai bono kirari, asi beġene veiavi, tanobara farefareri ġeri ai ġeri tuġamaġi-dadamaġi asi beġene torea, korana moġeri mabarari beġe korini, senaġi Barau ġenai beġene vetuġamaġikau; ġia na dagara namori ġutuma evinirani ġera verere ġari. ¹⁸ Bono kirari, veġa namori beġene vei, veġa namori ġeri farefare namori ai beġene vaġa-iaġori. Veġabiraġe tarimari ai beġene iaġo ema ġeri farefare tarima tari maki kota

beĝene viniri ma verereri ĝesi. ¹⁹ Mo dabarai ĝia ĝeri farefare namori beĝe vaĝa-vegogo-torerini ĝoirari ĝarori ĝana, ema maĝuri korikori beĝe ĝabiani.

²⁰ Timoteo, Barau na evinimuto guruĝari bono ĝabi-tariri, guruĝa rakavari e guruĝa babori ema iaunega ĝofaĝofari vevaneri ai asi bono raka-toĝa. Tarima tari na mo iaunega ĝekiraĝirini, “Riba”. Mo tu ĝeĝofaĝofani.

²¹ Tarimarima tari na mo “Riba” ĝetoni moĝa ĝeĝabi-raĝerito, benamo ĝeri veĝabidadama Iesu ĝenai ĝeiaĝuiato.

Barau ĝena namo e varevare-bara ĝomi ĝemi ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE VAĜA-RUARUANA TIMOTEO ĜENA

2 Timoteo vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na Timoteo ĝena mai fefa vaĝa-ruaruana tu Paulo Romai ediburato taiminai etoreato. Etoreato laĝanina tu 66 ma 67 fakari ai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu karoa 1:13-14; 2:15; 4:1-5.

Paulo na mai fefa vaĝa-ruaruana etoreato, ĝena ura tu, 1) Timoteo maĝuri moĝoni ai moĝo bene tanu; 2) meto baregori beĝoitaĝoni nuĝanai asi bene moira, senaĝi vetuĝunaĝi ĝauveina bene kokore-iaĝia.

Paulo na mai fefa tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Keriso varina moĝonina Timoteo na bene ĝabi-gigitaria - karoa 1
2. Keriso ĝena vetuĝunaĝi ĝauveina bene korana-iaĝia - karoa 2
3. Keriso ĝenana beĝe veĝitani tarimari guruĝari ekiraĝito - karoa 3
4. Keriso ĝena guruĝa ĝereĝana moĝo bene ĝobata-iaĝia - karoa 4:1-5
5. Paulo ĝena veĝabituĝu guruĝari etuĝuto - karoa 4:6-22

¹ Au Paulo, Keriso Iesu ĝena apostolo tarimagu, Barau ĝena ura lorinai; ĝeguna mai fefa eiaĝosini. Barau na etuĝuguto, ekiraĝi-toreato maĝurina Keriso Iesu ĝenana bita doĝariani maĝurina bana ĝobata-iaĝia ĝana.

² Timoteo, ĝoi atore-vinimuni, natugu, aura-vinimuni. Barau ĝita Tamara ema Keriso Iesu ĝita ĝera Vereĝauka ĝerina varevare-bara, vevetuĝaĝwa, e maino ĝemu ai bene tanu.

Paulo ĝena vevaĝa-namo e vevaĝa-kokore guruĝari

³ Boĝi e laĝani vanaĝivanaĝi ĝegu ĝuriĝuri nuĝari ai ĝoi atuĝamaĝimuni. Ĝegu ĝauĝau nuĝari ai tu Barau, ma nuĝagu iau-namona ĝesi vetuĝunaĝina aiaĝo-viniani Barauna, atanikiu-viniani. Barau tu au tubugu ĝatagu na maki vetuĝunaĝina ĝeiaĝo-viniato. ⁴ Otaĝito atuĝamaĝiani, ema ĝegu ura baregona ĝoi ma bana ĝitamu, ĝegu iaku bene barego ĝana. ⁵ Ĝoi ĝemu veĝabidadama moĝonina ma atuĝamaĝi-ĝenoĝoiani. Mani veĝabi-dadama maniĝa tu tovotovonai tubumu vavinena Lois e sinamu Eunike ĝeri ai maki etanuto-ĝoi. Au aribani, mo veĝabidadama sebona tu ĝoi ĝemu ai etanuni. ⁶ Moĝesina nai avaĝa-vetuĝamaĝi ĝenoĝoimuni, Barau na evinimuto varevarena, au ĝimagu iatamu ai atore-kauato nai, oĝabiato dagarana, bono ĝauvei-iaĝia. ⁷ Korana Barau na ĝita evinirato Iaukana na tu nuĝara asi bevaĝa-garirini Iaukana, senaĝi kokore, veuravini, e nuĝa-gwaĝiĝi evinirani Iaukana.

⁸ Ĝita ĝera Vereĝauka ĝena guruĝa kiraĝi-foforinai asi bene maiakamu, ema au Keriso ĝaramanai dibura numai atanuni nai maki, maiakagu na asi bene maiakamu. Senaĝi Barau ĝena kokore ai bono vevaĝa-gwaĝiĝi ema au ĝesi bono sebona, be Vari Namona ĝaramanai bitana midigumidigu. ⁹ Ĝia na evaĝa-maĝurirato ema ĝena keakea veaĝana na ekearato ĝena tarimarimai bitana iaĝo ĝana. Moĝesi eveito tu, dia ĝita ĝera veĝa e ĝauvei namo naima, senaĝi ĝia tauĝena ĝena ura e ĝena varevare-bara na moĝo. Mo varevare-bara tu tovotovonai veĝata, guba e tanobara roĝosi roĝo bere veia nuĝanai, Barau na Keriso Iesu ĝenana evinirato. ¹⁰ Senaĝi maitoma tu ĝita ĝerai Vevaĝa-maĝuri Tarimana Keriso Iesu eiaĝomato lorinai, mai varevare-bara ĝita ĝerai ema foforito. Keriso na mase ĝena seĝuka evaĝa-koriato, ema Vari Namona ĝenana maĝuri e tanu-vanaĝivanaĝi evaĝa-foforiato. ¹¹ Barau na

au etoreguto tu mai Vari Namona bana ġobata-iaġia, bana ġwa-rosia, ema bana vevaġa-riba-iaġia ġana.

¹² Mo ġauvei ġaramanai au maiġesi amidigu-midiguni. Senaġi au tu asi emaiakaguni, korana aġabi-dadama-viniani tarimana tu ribagu ginikau. Ema au maki ribagu ġitakau, mai ġauvei ġimagu ai etoreato maiġa tu beġitaġau-ginikauani beiaġoni mo Kota baregona ġaronna beaġasini. ¹³ Guruġa moġoniri au ġeguna oseġaġirito guruġari bono ġabi-gigitariri e bono korana-iaġiri veġabi-dadama e veuravini ai. Mo veġabidadama e veuravini tu Keriso Iesu ġenana ġeiaġomani. ¹⁴ Barau na evinimuto varevarena bono ġita-ġaua. Ġita nuġarai etanuni Iauka Veaġana na mo varevare ġitaġaunai bene vaġa-kavamu.

¹⁵ Ġoi ma ribamu Asia tanonai ġetanuni tarimari mabarari tu au ġeguna ġeraka-veġitato, Figelo e Hemogenes maki. ¹⁶ Onesiforo ma ġena numa tarimari ġesi tu Vereġauka na ġena vevetuġaġwa iatari ai bene torea, korana ġia na nega ġutuma au nuġagu evaġa-gwaġiġiato-ġoi. Ema au dibura numai atanuto maiakana na asi emaiakaiato. ¹⁷ Ġia Romai eraġasito ġaronai tu, au evetau-kokore kokoreguto mo edoġariguto. ¹⁸ Vereġauka na ġena vevetuġaġwa iatanai bene torea mo, Kota baregona ġaronai! Ema ġoi ma ribamu ginikau Efeso ai au vetuġunaġigu aiġesi eiaġo-viniato.

2

Keriso Iesu ġena vetari tarimana moġonina

¹ Moġa lorinai, natugu, ġoi tu Keriso Iesu ġena varevare-bara nuġanai bono kokore. ² Tarimarima vovoka ġoirari ai au ġeguna kara oseġaġirito dagarari vetuġamaġikau tarimari bono vaġa-ribari. Benamo moġeri na maki tarima tari ġeri ma beġenea kiraġi.

³ Keriso Iesu ġena vetari tarimana namonai bono iaġo, ema midigumidigu nuġanai bono vevaġa-gwaġiġi au aveini kavana. ⁴ Vetari tarimana ġena maġuri ma ribamu. Evetarini nuġanai, ġauvei tari asi beveirini riba. Senaġina ġia ġena ura tu eġabi-toġaiato vetari verena vaġa-iakuna veġana moġo bene veia. ⁵ Raga-iruiru baranai eragani tarimana, asi bekokoreni riba o korona asi beġabiani riba, bema raga-iruiru taravatuna asi bekorana-iaġiani nai tu. ⁶ Vamoka vei tarimana beġauvei-kokoreni tu tauġena roġo voina bene ġabi-guinea kwakwa ġaronai. ⁷ Vereġauka na vau tuġamaġi-faka bevinimuni, benamo mo guruġa mabarari bakiraġiri boriba-ginikaurini.

⁸ Maiġa tu bono tuġamaġi-taġoa. Iesu Keriso tu Davida senena, mase na evariġisi-ġenoġoito. Au na tu maiġesina akiraġiani Vari Namona aġobata-iaġiani nai. ⁹ Moġesina naima ġevaġa-midigu midiguguni, dibura numai maki seini na ġebarubaruguni noġa vevaġideba o lema tarimagu. Senaġina Barau ġena guruġa tu asi barutari. ¹⁰ Moġa lorinai midigumidigu mabarari avevaġa-gwaġiġi-iaġirini Barau na eġabi-viriġirito tarimari dairi ai, be ġia maki Keriso Iesu ġenana eiaġomani vevaġa-maġurina, ema etanu-vanaġi vanaġini marevana baregona beġene ġabia uranai.

¹¹ Mai tu guruġa moġonina:

“Bema ġita Keriso ġesi tamaseto nai tu, ġia ġesi maki bita maġurini.

¹² Bema tavevaġa-gwaġiġini nai, ġia ġesi maki bita veġorikau-sebonani. Bema ġia takira-ġuniġauani nai, ġia na maki ġita bekira-ġuniġaurani.

¹³ Bema ġita asi tavetuġamaġikauni, ġia tu roġo gabunai ma ġena vetuġamaġikau beruġa-taġoni; Korana ġia tauġena tu asi bevekira-ġuniġauni, (mai tu ġena kiraġitore guruġari ġia na asiġina ġinavaġi bekeforini).”

Ġauvei tarimana namona

¹⁴ Mo guruġa ma bono vaġa-riba ġenoġoiri, ema Barau ġoiranai bono kira-toreġauri, guruġa koriri veġare-veġareri asi beġene vevaġi. Korana monana namo ta asi bevaġa-ġoraiani, senaġi beġe seġaġini tarimari ġeri maġuri moġo bevaġa-rakavarini. ¹⁵ Bono ġauvei-ġunaġave, be Barau ġoiranai bono fofori nai, bene vaġa-moġonimu, ġauvei tarimana asi emaiakaiani tarimana kavana. Korana ġia na tu Barau ġena guruġa moġonina evevaġa-riba ginikauani. ¹⁶ Sisiba rakavari e babori asi bono kiraġi, ema ġerina bono veġita, korana mo sisiba ġekiraġirini tarimari tu Barau ġenana ġerakamanaġani. ¹⁷ Guruġa moġesina ġekiraġirini tu noġa manuġa rakavari ġebakarini kavana. Himenaio e Fileto tu moġesina tarimari. ¹⁸ Ġia tauri ruarua na tu guruġa moġonina dabarana ġeraga-kwaneato. Ġekirani variġisi-ġenoġoi tu evetoreto, be ekorito. Moġesina ġeguruġani nai, tarima tari ġeri veġabidadama ġevaġa-rakavarini.

¹⁹ Senaġi Barau ġena guruġa korana tu eruġa-gwaġiġini fore baregona noġa, asi beġareva-ġarevani. Iatanai tu mai guruġa etoreato, “Vereġauka ma ribana deikara tu ġia ġena.” Ma ekirani, “Deikara ekirani ġia tu Vereġauka ġena etoni tarimana tu vei-rakava ġenana bene raka-veġita.”

²⁰ Numa baregona nuġanai tu mereki iraurauri moġeri, dia mabarari golo e silva na ġeveirito dagarari moġo, senaġi ġau e tano na ġeveirito dagarari maki moġeri. Tari tu ġaro baregori ai vau beġe ġauvei-iaġirini, a tari tu ġeġauvei-iaġi vanaġivanagiġirini ġaniġani ġari o momo fitoġa dagarari. ²¹ Bema maiġeri veġa rakavari ġerina tauġena eveiarevani tarimana tu, ġauvei namori ġauvei-iaġiri tarimanai Vereġauka na bevaġa-iaġoani ema bevaġa-veaġaiani. Ġia tu eġita-ġauani tarimana ġena ġauvei tarimana aroribanai beiaġoni ġauvei namori mabarari veiveiri ġana.

²² Ġuru variġu ġeri ura rakavari mabarari bono raga-kwaneri, ema maiġeri bono korana-iaġiri: Vei-iobukaiobuka, veġabidadama, veuravini, ema maino. Ma nuġari namo vedaureari Vereġauka ġenoġiani bene vaġa-kavari ġana tarimari ġesi bono sebona. ²³ Vedanaġi e veġareveġare babori ġerina bono raka-veġita, korana ġoi ribamu moġeri na tu vevane beġe vaġa-ġorarini. ²⁴ Vereġauka ġena vetuġunaġi tarimana tu asi bene vevane, senaġi tarimarima mabarari bene iaunamo-viniri, bene vevaġa-riba ginikau, asi bene baru. ²⁵ Ġekira-fitoġaiani tarimari bene kira-rogori ma manauna ġesi, betaġu Barau na bevaġa-vetuġamaġi kurerini, benamo guruġa moġonina beġe ribani. ²⁶ Benamo ġia ġeri tuġamaġi beġe roroġoto-ġenoġoini ema Diabolo ġena rigirigi na beġe raga-veġitani, korana ġia na roġo eġabi-taririni ġena ura beġene veiri ġana.

3

Ġaro magori ai

¹ Ema maiġa maki bono ribaia: Ġaro dokori ai tu rakava ġutuma beġe ġorani. ² Tarima tu tauġeri moġo beġe veura-vevinini, moni beġe mata-ġaniġani iaġirini, beġe vekiraġi-varaġe varaġeni, beġe veiavini, ġeri guruġa beġe rakavani, tamari sinari beġe kira-sirivaġi vinirini, tanikiu maki asi beġe toni, ema asi beġe veaġani. ³ Asi beġe veura-vini, tarima ġeri rakava

asi beġe tuġamaġi-fitoġarini, beġe verori-toreni, asi beġe vevaġa-gwaġiġini, beġe niara-niararini, beġe kira-sirivaġini. ⁴ Ġia tu beġe revani, ġeri tuġamaġi rakavari ilailari ai beġe vei-taġuitaġuini, nuġari veiavi na beġe vonuni, tanobara iakuri e verereri beġe ura-vinirini, a Barau tu asi beġe ura-viniani. ⁵ Barau korana-iaġina tu tauna korikori iouiouna murikana rekenai moġo ġetovotovoani, a ġia tauna korikori seġukana tu ġeruġaiani. Mo tarimarima ġerina tu bono raka-veġita.

⁶ Moġesina tarimari tu tarimarima ġeri numa nuġari ai ġeraka-toġani, benamo nuġari moira vavineri ġeġofarini. Mo nuġari moira vavineri tu ġeri veġa rakavari metori na ġelaulau-taririni, ema ġeri ura rakavari na ġeġori-kaurini. ⁷ Moġeri vavineri tu vanaġivanaġi riba ġevetauni, senaġina guruġa moġonina tu asi ġedoġariani. ⁸ Iane e Iambre, Aigupito ġeri ġora tarimari, na Mose ġelaulau-ġauato kavana, mai vevaġa-riba ġofaġofa tarimari na guruġa moġonina ġelau-ġauani. Ġia ġeri tuġamaġi tu rakava kwaikwai, ema ġia tu ġeri veġabidadamai asi ġekokoreto, ġeketoto. ⁹ Senaġi asi beġe raga-kwareġani, korana tarimarima mabarari na ġeri babo beġe ġita-doġariani, Iane e Iambre ġeri ai eġorato kavana.

Vevaġa-naġi magori

¹⁰ Senaġi ġoi na tu au ġegu vevaġa-riba guruġari mabarari okorana-iaġirito, ġegu veġa, ġegu ura tauri, ġegu veġabidadama, ġegu vevaġa-gwaġiġi, ġegu veuravini, ġegu ruġa-gwaġiġi otovotovorito. ¹¹ Ġelai-veġitaġuto, ġevaġa-midigu midiguguto, ġegu midigumidigu maiġeri mabarari au ġegu ai ġeġorato Antioka, e Ikonja, ema Listera ai. Ġevaġa-midigu midiguguto nuġanai avevaġa-gwaġiġito. Vereġauka na moġeri mabarari ġerina eġabi-maġuriguto. ¹² Moġoni, Keriso Iesu nuġanai Barau korana-iaġina beġe urani tarimari mabarari tu moġesina beġe vaġa-midigu midigurini. ¹³ Ma vei-rakava tarimari e ġofaġofa tarimari tu moġesi moġo beġe vei-iaġoni, rakava ġenana rakava lelevaġinai beġea raġasini, tarima tari beġe ġofarini, ema ġia maki Diabolo na beġofarini. ¹⁴ Senaġi ġoi tu kara oribaiato ema oġabi-raġeato maniġa moġo bono korana-iaġia. Korana ġevaġa-ribamuto tarimari ġoi tu ma ribamu, ¹⁵ ema keimu na beiaġoma maitoma Buka Veaġa guruġari ma ribamu; maiġeri Buka Veaġa guruġari na iaunega beġe vinimuni, benamo Keriso Iesu ġenai boveġabidadamani vevaġa-maġuri ġabiġabina ġana. ¹⁶ Buka Veaġa guruġari mabarari tu Barau nuġana na ġeraka-rosito, benamo tarimarima nuġari ai Iauka Veaġa na evaġa-raka-toġarito. Ma ġia tu ma ġeri namo guruġa moġoniri vevaġa-riba-iaġiri ġana, rakava vaġa-foforiri, rakava vaġa-roroġotori ġana, ema dabara iobukaiobukana vevaġa-riba-iaġina ġana. ¹⁷ Mo guruġa ġerina Barau ġena tarimarima beġene riba-ġinikau, benamo veġa namori mabarari beġene veiri.

4

¹ Barau e Keriso Iesu ġoirari ai avaġa-guruġa gwaġiġimuni. Iesu beġenoġoini ġaronai tu, ġena veġitaġau gaburenai maġuri tarimari e mase tarimari viriġiviriġi bea vei-vinirini. ² Barau ġena guruġa bono ġobata-iaġia, ġaro namori ai e ġaro rakavari ai. Tarimarima ġeri veġa rakavari na bono vaġa-roroġotori, bono kira-feiri, bono launaġiri, bono vaġa-ribari ma vevaġa-gwaġiġimu ġesi. ³ Korana ġaro ta beiaġomani, monai tarimarima na vevaġa-riba moġonina tu asi beġe seġaġi-viniani, a ġeri ura rakavari loriri ai vevaġa-riba tarimari ġutumari ma beġe ġabirini, ġia na ġeuravini-rakavarini guruġari beġene seġaġiri ġana. ⁴ Guruġa moġonina seġaġi-seġaġina ġenana

beĝe raka-veĝitani, a ĝia tu sinasina guruĝari vau beĝe ura-baregoni. ⁵ Senaĝi ĝoi tu bono veĝitaĝau dagara mabarari ĝeri ai, midigumidigu nuĝanai bono vevaĝa-gwaĝiĝi, Vari Namona ĝobata-iaĝina ĝauveina bono veia, Barau ĝena vetuĝunaĝi ĝauveina mabarana bono ĝauvei-iaĝi ĝitakaua.

⁶ Korana au tu dori amaseni, ema au raragu tu bevebubuni noĝa vine nanuna Barau ĝevarevare-viniani nai ĝebubuani kavana. Au ĝegu rakaveĝita ĝarona tu beraĝasi. ⁷ Vetari nuĝanai avevaĝi-ĝitakauto, au ĝegu raga-iruiru tu varau bavaĝa-koria, ĝegu veĝabidadama tu roĝo aĝabi-tariani. ⁸ Toma ĝegu vei-iobukaiobuka korona evei-toreato, etanuni mo Kota baregona ĝarona beraĝasini nai, Vereĝauka, Kota Tarimana Iobukaiobukana, na beviniguni. Dia au moĝo, senaĝi mo deikara-deikara ĝia bema foforini ĝaronai ĝeura-viniani tarimari maki bevinirini.

Veĝabituĝu guruĝari

⁹ Bono kokore, be au ĝegu ai bono iaĝoma-ĝarimoĝi. ¹⁰ Korana Dema na tu mai tanobara maĝurina euravini-baregoani, benamo au eraga-kwaneguto, Tesalonika ĝana eiaĝoto. Kreske tu Galatia ĝana eiaĝoto, ema Tito tu Dalmatia ĝana. ¹¹ Luka ĝereĝana moĝo au ĝesi. Mareko bono ĝoria, ĝoi ĝesi boĝono iaĝoma, korana ĝia tu ĝunaĝave e au ĝegu ĝauvei nuĝanai bevaĝa-kavaguni riba. ¹² Tikiko tu Efeso ĝana atuĝuato. ¹³ Ĝoi boiaĝomani nai tu, auna koudi bono ĝwa-kaua, Troas vanuĝanai Karpo ĝenai araga-kwaneato, ema ĝegu buka maki bono ĝwa-kauri, dagara baregona tu mamoe e nanigosi kefiri na ĝeveirito toretore ĝana dagarari, asi bono tuĝa-rekwari.

¹⁴ Alesanda, auri eĝauvei-iaĝirini tarimana, na au evaĝa-rakava baregoguto. Mo kara eveiato tu Vereĝauka na vau voina beviniani. ¹⁵ Ĝia ĝenai tu tauĝemu bono venari, korana ĝia tu ĝai ĝema vevaĝa-riba guruĝari ekira-fitoĝa rakavarito.

¹⁶ Tovotovonai Kota tarimari ĝoirari ai aruĝato nai tu, ta sevigu ai asi eruĝa-tarito, asi evaĝa-kavaguto, mabarari na ĝeraga-kwaneguto. Aĝau-ĝauni, Barau na moĝeri vei-rakava voiri asi bene viniri. ¹⁷ Senaĝina Vereĝauka tu au sevigu ai eruĝa-tarito, benamo kokore eviniguto. Moĝesina eveiguto korana tu, Vari Namona au na bana kiraĝi-foforia, benamo irau bese tarimari mabarari na beĝene seĝaĝia ĝana. Ema au tu Barau na laion bokana na evaĝa-maĝuriguto. ¹⁸ Vereĝauka na rakava mabarari ĝerina beĝabi-maĝuriguni, ema ĝena Guba Basileia ĝana beĝori-ginikauguni. Ĝia arana bitana vaĝa-raĝea bene iaĝo vanaĝivanaĝi, asi magona. Amen.

Vevaĝa-namo dokona

¹⁹ Au ĝegu vevaĝa-namo atuĝuani Priska (o Priskila) e Akwila ĝeri ai, ema Onesiforo ma ĝena numa tarimari ĝeri ai. ²⁰ Erasto tu Korinto ai betanu, ema Trofimo tu Mileto ai baraga-kwaneana, korana ekeveni nai. ²¹ Bono kokore, be bono iaĝoma-ĝarimoĝi, faraka e iavara ĝueri roĝosi bene ĝabia nuĝanai.

Eubulo, Pude, Lino, e Klaudia ĝeri vevaĝa-namo ĝetuĝuani, ema ekalesia tarikaka mabarari na maki.

²² Vereĝauka tu ĝoi iaukamu ĝesi bene tanu. Barau ĝena namo e varevarebara ĝomi ĝemi ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETTORE TITO ĜENA

Tito vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa tu Paulo na Tito ĝereĝana ĝena etoreato. Mai fefa Paulo tu Roma dibura numana na etoreato. Mai fefa etoreato laĝanina tu 64 ma 65 fakari nuĝanai ta, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Mai fefai siri baregori tu karaa 2:11-14; 3:8.

Paulo na mai fefa etoreato korana ĝena ura, 1) Tito bene kiraia, ekalesia doĝorori ĝorikaŭri tarimari tu kamasiri bene ĝabiri; 2) Tito bene vaĝa-ribaia, Barau ĝena namo ema varevare-bara nuĝanai Barau korana-iaĝina maĝurina tu aiĝesina bene tanu-iaĝia; 3) Tito bene launaĝia, vevaĝa-riba guruĝari moĝoniri bene vevaĝa-riba-iaĝiri.

Mai fefa Paulo na tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Barau korana-iaĝina maĝurina ekalesia doĝorona nuĝanai - karaa 1
2. Barau korana-iaĝina maĝurina numa tatai - karaa 2
3. Barau korana-iaĝina maĝurina tanobara mabaranai - karaa 3

¹ Au Paulo, Barau ĝena vetuĝu-naĝi tarimagu ema Iesu Keriso ĝena apostolo, ĝeguna mai fefa eiaĝosini. Au tu Barau na etuĝuguto, Barau na eĝabi-hidirito tarimari ĝeri veĝabidadamai bana vaĝa-kavari, e guruĝa ema maĝuri moĝonina bana vaĝa-ribari ĝana. Mai guruĝa ema maĝuri moĝonina beĝe ribaiani tu, Barau beĝe korana-iaĝi-korikoriani. ² Korana monana vauro maĝuri vanaĝivanaĝi beĝe tuĝamaĝi-dadamaĝiani e beĝe ĝabiani. Mai maĝuri vanaĝivanaĝi maĝurina maĝa tu tanobara roĝosi bene vesina nuĝanai veĝata, Barau na ekiraĝi-toreato. Ĝia tu asi eĝofaĝofani Barauna. ³ Senaĝi maitoma vauro Barau tauĝena na eĝabi-toreato ĝaronai tauĝena na bema vaĝa-foforia. Mai Vari Namona maĝa tu ĝita ĝera Vevaĝa-maĝuri Barauna ĝena guruĝa lorinai au ĝegu ĝobatai akiraĝi-foforiani.

⁴ Tito, mai fefa tu ĝoi ĝemu atore-iaĝosiani. Ĝoi tu au natugu korikori ĝita ĝera mai veĝabidadama sebona maĝa nuĝanai:

Tamara Barau ema Keriso Iesu ĝita ĝera Vevaĝa-maĝuri Verena ĝerina varevare-bara ema maino ĝemu ai bene tanu.

Tito ĝena ĝauvei Krete motumotunai

⁵ Au na ĝoi Krete ai araga-kwanemuto korana tu, kara maninai roĝosi bana veiri dagarari bono veiri ĝana. Ema vanuĝa baregori mabarari ai ekalesia ĝorikaŭri tarimari tari bono vaĝa-ruĝari mo akiramuto kavana. ⁶ Ekalesia ĝorikauna tarimana tu veĝa namori moĝo eveini, rakava ta ĝenai asi boĝoitaĝoani tarimana. Ĝaraĝona tu sebona moĝo; natuna na Iesu Keriso ĝevaĝa-moĝoniani, asi ĝeniara-kava niara-kavani, e asi ĝeseĝaforeni, ema guruĝa veroro asi ĝeseĝaĝini merori. ⁷ Korana ekalesia eguine-iaĝirini tarimana tu Barau ĝena ĝauvei eĝita-ĝauani tarimana. Moĝesina naima ĝia tu veĝa namori moĝo bene vei, a rakava ta ĝenai asi bene tanu, asi bene kira, ĝia tu tarima baregona, benamo tarimarima na tu ĝia ĝereĝana ĝena ura moĝo beĝene korana-iaĝia benesi, asiĝi. Asi bene baru-ĝarimoĝi, dia niuniu rakava-rakava tarimana, dia nuĝa-ĝirima-ĝirima tarimana, dia ĝofaĝofa veĝari ai ĝena-ĝana eĝoitaĝoni tarimana. ⁸ Ĝia tu veĝabiraĝe tarimana, veĝa namori eura-vinirini tarimana, vevaĝa-gwaĝiĝi tarimana, vei-iobukaiobuka e veaĝa tarimana, ema nuĝa-gwaĝiĝi tarimana. ⁹ Guruĝa moĝonina ĝevaĝa-ribaiato guruĝari bene ĝabi-gigitariri, be ĝia na moĝeri vevaĝa-riba moĝonina bene ĝabi-iaĝoa, benamo tarima kotari ma benea

launaĝiri, e vevaĝa-riba moĝonina ĝekira-fitoĝaiani tarimari maki bene vaĝa-guruĝa gwaĝiĝiri, be ĝeri kerere gaburi beĝene ĝita-doĝariri.

Krete motumotunai tu vevaĝa-riba tarimari ĝofaĝofari vovoka moĝeri

¹⁰ Guruĝa moĝonina asi ĝekorana-iaĝiani, ĝekira-sirivaĝini tarimari, e guruĝa asi tauri ĝekiraĝirini tarimari, ema vevaĝa-riba babori na tarimarima ĝeĝofarini tarimari tu asisebo maniĝeri. Iuda tarimari fakari ai ekalesia nuĝanai ĝeraka-toĝato tarimari tu maniĝesina ĝeveini. ¹¹ Maniĝeri tarima tu boĝono kira-ĝoiri. Korana ĝia na tu bese mabarari ĝeri veĝabidadama ĝevaĝa-rakavarini. Ĝia tu asi ĝere vevaĝa-riba-iaĝiri dagarari ĝevevaĝa-riba-iaĝirini. Ema ĝia mani-ĝeri tu moni e farefare beĝene viniri uranai ĝevei-ĝofakauni. ¹² Ĝia fakari ai ĝeri peroveta tarimana ta tu maiĝesi ekirato, “Krete tarimari tu vanaĝivanaĝi ĝeĝofaĝofani, boĝa bairi rakava kwaikwairi, ĝubulefi ma boĝeka tarimari.” ¹³ Ĝia ekiraĝirito guruĝana maiĝa tu moĝoni. Moĝa lorinai bono kira-matana matanari, be nuĝari mabarari ĝesi e ma moĝoniri ai beĝene veĝabidadama. ¹⁴ Ema Iuda seneri ĝeri sinasina asi beĝene seĝaĝiri, ema Barau ĝena guruĝa moĝonina ĝenana ĝeraka-veĝitani tarimari ĝeri taravatu maki asi beĝene korana-iaĝiri.

¹⁵ Nuĝa namo vedaurea tarimari ĝeri ai dagara mabarari tu namo vedaurea e veiareva. Senaĝi nuĝa asi veiareva ema Keriso asi ĝevaĝa-moĝoniani tarimari ĝeri ai dagara ta tu veiareva asi betanuni. Asiĝina ĝinavaĝi. Korana ĝia tu ĝeri tuĝamaĝi e nuĝari tu rakava kwaikwai bene. ¹⁶ Moĝeri tarima ĝekirani, ĝia tu Barau ma ribari ĝetoni, senaĝi ĝeri veĝa na evaĝa-foforiani, ĝia tu Barau asiĝina ĝinavaĝi ribari. Maiĝeri tarima tu vei-rakava ma kira-sirivaĝi tarimari, ema veĝa namori veiveiri ĝia ĝeri ai tu gwaĝiĝi foroforo.

2

Vevaĝa-riba moĝonina e iobukaiobukana

¹ Senaĝi ĝoi na tu vevaĝa-riba moĝonina bono vaĝa-ribari. ² Tarima ĝaukari bono kirari, nuĝari beĝene ĝabi-tariri, beĝene tuĝamaĝi-roroĝoto e beĝene vevaĝa-gwaĝiĝi. Nuĝari mabarari e ma moĝoniri ĝesi beĝene veĝabidadama, e beĝene veura-vini, ema beĝene ruĝa-gwaĝiĝi. ³ Vavine ĝaukari maki mai vevaĝa-riba sebona moĝo bono viniri. Bono kirari, ĝia ĝeri maĝuri ema veĝa beĝene veaĝa. Tarimarima arari asi beĝene vaĝa-rakava-kavari, e asi beĝene niu-babobabo. A ĝia tu veĝa namori moĝo beĝene vevaĝa-riba-iaĝiri. ⁴ Benamo ĝia ĝeri mo vevaĝa-riba ĝerina vavine variĝuri na ĝaraĝori ema naturi beĝe ura-vinirini. ⁵ E beĝe vevaĝa-gwaĝiĝini, Barau ĝoiranai beĝe namo-vedaureani, ema ĝeri numa beĝe ĝita-ĝaurini, ema ĝauveiri maki beĝe vei-ginikaurini, ma vavine namori ai beĝe iaĝoni e ĝaraĝori beĝe gubakaurini ema beĝe seĝaĝi-vinirini. Maiĝesi veĝari beĝe veirini nai tu, Barau ĝena guruĝa tarimarima na asi beĝe kira-fitoĝaiani.

⁶ Tau maraĝa variĝuri maki mai velaunaĝi sebona moĝo bono viniri. Bono kirari, beĝene vevaĝa-gwaĝiĝi. ⁷ Dagara mabarari veiveiri ai tu ĝoi tauĝemu na vevaĝa-ĝita-iaĝi veĝari namori bono veiri, be beĝene ĝitari. Bovevaĝa-ribani nuĝanai maki ĝere ai asi bono guruĝa, senaĝi guruĝa moĝoniri, guruĝa korikoriri, ⁸ ema guruĝa iobukaiobukari bono kiraĝiri, be tarima ta na ĝemu guruĝa asi bene ĝaoa. Moĝesina boveini tu, ĝoi ĝekira-fitoĝamuni tarimari beĝe maiakarini, benamo ĝita iatarai guruĝa rakavana ta asi beĝe kiraĝiani.

⁹ Tuĝu-rakaorakao tarimari bono launaĝiri, ĝeri baregori garori beĝene seĝaĝiri ema beĝene vaĝa-verereri ĝeri vetuĝunaĝi mabarari ĝeiaĝo-vinirini

nuğari ai. A asi beğene guruğa-vağa-voiri bonosi. ¹⁰ E bono kirari, ġeri baregori ġeri farefare asi beğene lemalemavağiri. Senaġi ġeri veiğa namori moġo beğene vağa-foforiri. Ma mo veiğa namori na ġeri baregori beğene vağa-ġitari, ġia ġeri ai asi beğene daradara, senaġi beğene tuğamaġikau. Maġesi beğe veini tu, ġita ġera Vevağa-mağuri Barauna ġena vevağa-riba, tarimarima na tu beğe vağa-rağeani dabara mabarari nuğari ai.

¹¹ Korana Barau ġena namo e varevare-bara ġenana vevağa-mağuri eiağomato, mo vevağa-mağuri tu tarimarima mabarari ġeri ai ema foforito. ¹² Barau ġena namo e varevare-bara na ġita evağa-ribarani, Barau asi takorana-iaġi korikoriani mağurina tu bitana fitoğari. A ġita mai tanobarai tatanuni tu, vevağa-gwaġiġi mağurina bitana tanu, veiğa iobukaiobukari bitana vei ema Barau bitana korana-iaġi korikoria, ¹³ ġaro baregona e namona tanari-tağoani nuğanai tu. Ġita initoma tu Iesu Keriso tanari-tağoani; ġia tu ġita ġera Barau baregona e ġera Vevağa-mağuri Tarimana; ġena iağoma ma marevana asikeikeina ġesi moġo tanari-vegogo-tağoani. ¹⁴ Iesu Keriso ġita urarai tauğena evevinito, ġita veiğa rakava kwaikwairi nuğari na bene voi-vağira ġana uranai. Ema ġita tu ġia ġereğana ġena moġo bene vağa-namo vedaureara, benamo bene tore-ğerevağira, ġena tarimarima namori ai bisini iağo, ma ġauvei namori moġo veiveiri bisini uradika ġana.

¹⁵ Goi na tu maġeri mağuri e veiğa bono vevağa-riba-iağiri. Ġemu maoro baregona maniğa bono ġauvei-iağia, tarimarima bono launağiri, ema ġeseğaforeni tarimari bono kira-feifeiri. Tarima ta na asi bene kira-fitogamu.

3

Aiğesi ekalesia ġere tanu

¹ Ġemu tarimarima ma bono vağa-guruğari, bono kirari, kini e gava-mani ġeri veġitağau gaburenai beğene tanu e beğene seğaġi-viniri. Ema vanağivanaġi beğene venari-tağo, veiğa namori beğene veiri ġana. ² Tarima ta ġenai guruğa rakavana ta asi beğene kirağia, ta ġesi asi beğene vekira o vevane. A ġia tu manau ai moġo beğene tanu ema tarimarima mabarari veiğa namori moġo beğene vei-viniri.

³ Korana tu ġita maġera maki guinenai tu babo, Barau asi ribara, Barau taseğafore-viniato-ğoi, Satani na eğofarato-ğoi, be Barau ġena dabarai asi tarakato-ğoi. Ġita moğeri negari ai tu veiğa rakavari iraurauri tauravirinirito-ğoi, e tauğani korina vağa-vererena veġari iraurau ġeri tuğurakarakao tarimari ai tavevağa-iağoto. Tarima vağa-midigumidiguri e vağa-vedağa-rağeri tuğamağiri tağabito-ğoi ema tarima ġeri ai tamamato-ğoi, baru na tavonuvonu-rağeto-ğoi e karora ġesi taveiau-rakavato-ğoi.

⁴ Senaġi ġita ġera Vevağa-mağuri Barauna ġena veiau-namo ema ġena veuravini ġita tarimara ġerai ema foforito nai tu, ⁵ ġita ema vağa-mağurirato. Ġita tu dia ġera vei-iobukaiobuka dainai ema vağa-mağurirato. Asiğina. Ġia tauğena ġena vevetuğagwai moġo ema vağa-mağurirato. Eğurigi-matamatarato tamağuri-ğenoğito ġaronai, ema Iauka Veğa na ġera mağuri ma evağa-varigu ġenoğoirito. ⁶ Mai Iauka Veğa tu Iesu Keriso ġita ġera Vevağa-mağuri Tarimana ġenana Barau na ġita iatarai ebubu-kauato. ⁷ Keriso na mai mağuri eveiato, korana ġita tu ġia ġena namo e varevare-bara ġenana moġo vei-iobukaiobuka tarimara evağa-iağorato Barau ġoiranai. Ema mağuri vanağivanaġi tatuğamağidi-dadamağiani mağurina maki Barau na bevinirani, benamo bita ġabiani.

⁸ Mai velaunaġi guruġari maiġeri tu moġoni korikori. Be au aurani, ġoi na mai veiġa namori maiġeri tarimarima ġeri ai bono kiraġi-baregori, be mani Barau ġenai ġeveġabidadamani tarimari manġeri tu ġeri maġuri beġene nariri; ema ġauvei namori ġeveini manġeri tu roġo beġene vei-iaġori. Korana mani veiġa manġeri tu veiġa namori ema manġeri na tarimarima mabarari maki beġe vaġa-kavarini. ⁹ A vedanaġi babori e tubu ġata o sene ainana ġeiaġomato moġeri kiraġi-ginikau ginikauri e veġareveġare, ema Mose ġena taravatu vevaneri mabarari ġerina tu bono veġita. Korana manġeri na vevaġa-kava namona ta tu asi bodoġariani. Mani tu asi tauri dagarari. ¹⁰ Ekalesia doġorona nuġanai vetavi-kirakira veiġana eveiani tarimana tu bono kira-toreġaua, bono kiraia, mo veiġa asi bene veia. Beseġaforeni, benamo mo veiġa roġo beveiani nai, vaġa-ruaruana ma bono kira-toreġaua. Moġa murinai roġo eġiġiraġeni nai tu, bono ġita-fitoġaia moġo. ¹¹ Korana manġesi vetavi-kirakira veiġari eveirini tarimana tu bono riba, ġia ġena maġuri tu rakava kwaikwai ema vei-rakava nuġanai etanuni. Ġia tu tauġena ġena vei-rakava na evaġa-moġoniani, ġia tu moġoni rakava tarimana.

Vevaġa-riba guruġari magori

¹² Au na Atemas o Tikiko ġoi ġemu ai batuġu-iaġosiani nai tu, dabara ta bono vetaua, benamo au ġegu ai bono iaġoma Nikopoli ġana. Korana au tu akirato, faraka e iavara ġueri nuġari ai tu monai baġabiani atato bene.

¹³ Taravatu tarimana Senas e Apolos ġeri dabara bono raga-vei, be bono ragatuġu-iaġomari. Botuġu-iaġomarini nai tu, ġeri ura dagarari mabarari maki bono vini-ginikauri.

¹⁴ Ġita ġera tarimarima mabarari ġauvei namori veiveiri ai asi beġene biga dabarari bono vaġa-ribari, be beġene ribari. Korana moġeri dabara beġe ribarini nai tu, ġaro vanaġivanaġi ġeri-ġari tu tauġeri beġe ġauveini, benamo beġe ġoitaġoni, ema ġeri ġauvei maki ġwaġwari beġe vetoreni.

¹⁵ Mainai au karogu mabarari na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu. Ġema vevaġa-namo maki veġabidadama nuġanai ġai ġeura-vinimani tarimari bono viniri.

Barau ġena namo e varevare-bara ġomi mabarami ġemi ai bene tanu.

PAULO ĜENA TORETORE FILEMONA ĜENA

Filemona vaĝa-foforina guruĝari

Paulo na mai fefa tu Filemona ĝena Roma dibura gabuna na etoreato. Mai fefa tu laĝani 60 ma 61 fakari nuĝanai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai vau.

Mai fefa anina baregona tu “Veĝabi-raĝe ĝenoĝoi”. Ma siri baregori mai fefai tu siri 15 ema 16.

Paulo na Filemona mai fefa etore-viniato korana tu ĝena ura, 1) Filemona bene kiraia, Onesimo ma bene ĝabi-raĝea tarikaka maĝurinai; 2) Filemona bene kira-varaia, ĝia tu dibura na dori eraka-rosini, ma beraka-rosini ĝaronai tu Filemona bea raka-ĝitaiani.

Paulo na Filemona ĝena mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Paulo na Filemona evaĝa-veiaviato - siri 1-7
2. Paulo na Onesimo iatanai Filemona enoĝiato - siri 8-21
3. Veĝabituĝu ĝuruĝari ekiraĝirito - siri 22-25

¹ Au Paulo, Keriso Iesu ĝaramanai diburai atanuni tarimagu, ema tarikakara Timoteo, ĝemana eiaĝosini.

Ĝauvei sebona ĝaveiani tarimana e ĝatama namona Filemona ĝemu atore-vinimuni. ² Ema tobara Afia, ema ĝatara namona, Barau ĝena vetari nuĝanai iauka rekenai, Arekipo, ema ĝoina numai ĝevegogoni ekalesiari ĝeri atore-vinirini.

³ Tamara Barau ema Vereĝauka Iesu Keriso ĝerina maino ema varevare-bara ĝemi ai bene tanu.

Filemona ĝena veuravini ema veĝabidadama

⁴ Filemona, ĝegu Barau atanikiu-viniani ema vanaĝivanaĝi ĝegu ĝauĝau ai akiraĝimuni, ⁵ korana ĝemu veĝabidadama Vereĝauka Iesu ĝenai ema ĝemu veuravini Barau ĝena veaĝa tarimari mabarari ĝeri ai aseĝaĝimuni nai. ⁶ Moĝa lorinai aĝuriĝurini ĝemu veĝabidadama bono vari-fiua tarima tari ĝeri ĝana, be dagara namori taĝaunarini Keriso ĝenai taveĝabidadamani lorinai, bono riba-ĝitakauri. ⁷ Moĝoni, tarikakagu, ĝemu veuravini na evaĝa-iaku rakavaguto ema elaunaĝi-rakavaguto, korana ĝoi na veaĝa tarimari nuĝari ovaĝa-kokorerito.

Paulo ĝena noĝinoĝi

⁸ Au tu nuĝagu gwaĝiĝi Keriso nuĝanai ĝoi bara kiramumu kara boro vei, ⁹ senaĝi veuravini nuĝanai moĝo anoĝimuni ĝemu veuravini dainai. Mai tu au, Paulo, baĝauka ema Keriso Iesu ĝaramanai diburai maiĝegu. ¹⁰ Onesimo, au natugu, uranai anoĝimuni. Ĝia tu Keriso nuĝanai au natugu ai eiaĝoto, korana au roĝo dibura numana nuĝanai, iaukai ĝia tamanai aiaĝoto. ¹¹ Guinenai ĝia tu asi namo ĝoi ĝemu ai, senaĝina toma vetuĝunaĝi iaĝovininaĝi ĝia tu ilaila nai, ĝoi na oura-viniani ema au na maki aura-viniani.

¹² Ĝia tu au lorugu ĝutuna, mai atuĝu-iaĝosi ĝenoĝoiani, be bono ĝabi-raĝea. ¹³ Au ĝegu ura ĝia tu mainai bana ĝabi-taria au sevigu ai, be ĝoi gabumu bene ĝabia au bere vaĝa-kavagu, au Vari Namona ĝaramanai roĝo diburai nuĝanai. ¹⁴ Senaĝi ĝegu ura ĝoi na maoro boro vinigu vau bara ĝabi-taria, moĝesi naima asi aĝabi-tariato. Au asi aurani maki ĝoi bana kiramumu kara bono veia. Au ĝegu tuĝamaĝi, bema veĝa namori tari au durudurugu ĝana bourani veiveiri nai tu, nuĝamu sigai moĝo bono veiri.

¹⁵ Betaġu ġoi ġemuna Onesimo eveġitato ġaro kotuna anina tu, ma boġabi-ġenoġoiani nai tu, ġoi ġesi bene tanu-vanaġi vanaġi ġana. ¹⁶ Dia ġemu tuġu-rakaorakao tarimana asi voina moġo. Asiġina. Moġoni, ġia tu ġemu vetuġunaġi tarimana, senaġi ġia toma tu ġoi tarikakamu moġoninai beiaġo, naima bono ura-vinia. Au na ġia tu anari-ġitakauani nuġagu mabarana ġesi, ema ġoi na maki bouravini-lelevaġiani nuġamu mabarana ġesi. Ġia bouraviniiani ema boġabi-raġeani tarima ta ema Vereġauka nuġanai tarikaka ta.

¹⁷ Bema au oġabi-raġeguni ġoi ġatamu, Onesimo maki bono ġabi-raġea au boġabi-raġeguni ilailanai. ¹⁸ Bema kerere ta eveiato ġoi ġemu ai o ma ġena ġabitore ġoi ġemu ai nai tu, au aragu ai bono toreri. ¹⁹ Au Paulo ġimagu na mai fefa atoreani. Mo ġabitore tu voiri mabarari bavini-ġenoġoimuni. Ġoi maki ma ġemu ġabitore au ġegu ai. Ġoi maġuri tu au ġeguna oġoitaġoato, senaġi maniġeri tu asi bita kiraġirini. ²⁰ Be, tarikakagu Vereġauka nuġanai, mani ġemu veġa ġegu noġinoġi bono ġabi-raġea. Ġita taura ruarua tu Keriso nuġanai tatanuni, be bono vaġa-iakugu.

²¹ Ġemu seġaġi ai avetuġa-maġikauni nai batore-vinimu. Au ribagu, dia anoġimuni veġari moġo boveirini, senaġi veġa namori boruri maki boveini. ²² Dagara ta maia. Ġegu gena daiġutuna ta bono ġabi-torea, korana atuġamaġini, Barau na ġemi ġauġau beġabi-raġeani, be beġabi-iaġosiguni ġemi ai.

Vevaġa-namo guruġari

²³ Epafra, Keriso Iesu ġaramanai au ġesi dibura numanai ġatanuni, ġia na evaġa-namomuni. ²⁴ Ema Mareko, Aristako, Dema ema Luka au ġesi ġaġauvei-sebonani tarimari, ġia na maki ġeri vevaġa-namo ġevinimuni.

²⁵ Vereġauka Iesu Keriso ġena varevare-bara mabarami ġemi ai bene tanu.

HEBERU

Heberu vaġa-foforina guruġari

Mai fefa toretorena tarimana ta tu asi ribana. Tari ġekirani tu Luka na etoreato, tari ġekirani tu Apolos, o Banabas, o Priskila, o Akwila, o Paulo na etoreato ġetoni. Ġutuma ġekirani tu Paulo ġetoni korana fefa tu Paulo ġena fefa tore maġurinai ġetoreato. Mai fefa tu laġani 60 ema 70 fakari nuġanai ta ġetoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefai siri baregori tu karoa 1:3; 4:14-16.

Mai fefa etoreato tarimana ġena ura baregona tu, 1) Heberu ekalesiari bene kirari, ekalesia maġurina korikorinai beġene tanu, a Iuda ġeri sene taravaturi ema maġuriri ġerina tu beġene raka-veġita ma ġeri ai asi ma beġene ġenoġoi-iaġo, maġuri vanaġivanaġi asi beġe doġariani garina (2:1; 6:4-6; 10:26); 2) Iesu Keriso bene vaġa-foforia, ġia tu moġoni Barau vetoġana korikori ema foforito tanobarai; 3) Barau ġena Ginitaġo Variġuna Iesu ġenai emoġonito moġa bene vaġa-fofori ginikaua etato.

Mai fefa tu maiġesina eboioġaiato:

1. Vevaġa-riba-iaġi guruġari - karoa 1-10:18
2. Ekalesia tanutanuna maġuriri - karoa 10:19-13:25

Barau ġena guruġa Natuna ġenana

¹ Guinenai, ġaro vovoka e dabara ġutumai Barau na peroveta tarimari ġerina senera evaġa-guruġarito. ² Senaġi toma, mai ġaro dokori ai, tu Natuna ġenana ema vaġa-guruġarato. Barau na dagara mabarari tu Natuna eviniato bene ġaunari. Ema ġia ġenana maki Barau na guba e tanobara eveirito. ³ Ġia tu Barau marevana e mamana baregona evaġa-foforiani, ema ġia tu Barau tauġena kavana. Ġia ġena guruġa seġukana na dagara mabarari eġabi-taġorini. Ġia tauġena na ġera rakava ġuriġivaġiri dabarana evei-ġitakauato murinai, Barau Iaru-korokoro aroribanai ea tanu-tarito gubai.

Barau Natuna tu barego vedaurea, aneru maki evanaġirito

⁴ Barau na Natuna tu etore-varaġeato, aneru evanaġirito. Korana tu arana eviniato maki varaġe lelevaġina, aneru arari evanaġirito. ⁵ Korana Barau na aneru ta tu asi ekiraiato, ekirato,

“Goi tu au Natugu,
toma au tu ġoi Tamamu ai baiaġo.”

O maiġesi maki asi ma ekiraiato, ekirato,

“Au tu ġia Tamanai baiaġoni,
ema ġia maki au Natugu ai beiaġoni.”

⁶ Ema Barau na Natuna guinena tanobara ġana ma beġori-iaġomaiani nai tu bekirani,

“Barau ġena aneru mabarami na boġono toma-rakariġo vinia.”

⁷ Aneru ekiraġirito nai tu ekirato,

“Barau na ġena aneru eveirito iavara kavana,
ġena vetuġunaġi tarimari karava emoreni noġa.”

⁸ Senaġina Natuna ekiraġiani tu ekirani,

“Barau o, ġoi ġemu Vere dagina tu betanu-vanaġi vanaġini,
ġemu Basileia tu ma iobukaiobukamu ġesi oġori-kauani.

⁹ Vei-iobukaiobuka tu oura-vinirini,
ma veiġa rakavari tu asi oura-vinirini.

Moġa lorinai, Barau o,

gemu Barau na maki karomu fakari ai gōi eḡabi-viriḡimuto,
debamu ai diḡa esisiato,
iaku na evaḡa-vonumuto.”

¹⁰ Ema ma ekiraiato, ekirato,
“Vere o, tovotovonai tu
gōi na tanobara oveiato,
ema guba maki gōi ḡimamu veiveina.

¹¹ Ġia tu beḡe korini,
senāḡi gōi tu botanuni;
mabarari dabuḡa kavana beḡe rakavani.

¹² Gōi na koudi noḡa boiokurini,
dabuḡa kavana vetoḡari beḡe irauni,
senāḡi gōi vetoḡamu tu asi beirauni,
ema gōi ḡemu maḡuri laḡaniri maki
asi beḡe magoni.”

¹³ Barau na aneru ta maki asi ekiraiato,
“Aroribagu ai noma tanu,
bene iaḡo mo, ḡoi ḡevetari-vinimuni tarimari gōi kwakumu fanakauna
dagaranaḡi batore-taririni.”

¹⁴ Aneru mabarari tu vetuḡunaḡi iaukari moḡo, Barau na etuḡurito
deikara vevaḡa-maḡuri beḡe ḡabiani tarimari vaḡa-kavari ḡana.

2

Vevaḡa-maḡuri baregona

¹ Moḡa lorinai kara taseḡaḡirito guruḡari tu tana ḡabi-gigitariri, asi namo
ḡerana beḡe rekwerekwani, benamo taiāḡo-viniani gabuna bita leaiani.
² Korana aneru na ḡita senera ḡeri ḡevari-fiurito guruḡari tu moḡoni veḡata,
ma mo guruḡa moḡeri ḡekira-sirivaḡi-iaḡirito e asi ḡekorana-iaḡirito tarimari
tu ḡeri vei-rakava ilailari ai metona ḡeḡabiato, ³ a ḡita tu kamasi bita raga-
maḡurini, bema mai vevaḡa-maḡuri baregona bita ḡita-ḡuirāḡiani nai tu?
Mai vevaḡa-maḡuri tu tovotovonai Vereḡauka tauḡena na evari-fiuato. Moḡa
murinai tu ḡeseḡaḡiato tarimari na ḡai ḡema-kiravaramato mo tu moḡoni.
⁴ Barau na maki evaḡa-moḡoniato vetoḡa boruri ai, e nuḡa-farevaḡi veḡari
ai, e seḡuka veḡari boruri dabara irauirauri ai, ema Iauka Veāḡa ḡena
varevare dagarari na. Mo Iauka Veāḡa ḡena varevare dagarari tu Barau
ḡena ura lorinai veḡabidadama tarimari evinirito.

Iesu na vevaḡa-maḡuri gabuna ḡana eḡori-iaḡorani

⁵ Mo tanobara beiāḡomani ḡai na ḡakiraḡiani tu Barau na dia aneru ḡeri
veḡitaḡau gaburenai etoreato. ⁶ Senāḡina Buka Veāḡa nuḡanai gabu tai
tarima ta evarifiuto, ekirato,
“Barau o, tarimarima tu dei,
be gōi na otuḡamaḡi-gwaḡiḡiani?
O Tarimarima Natuna tu dei,
be gōi na oraka-ḡitaiani?”

⁷ Gōi na kota otore-variḡoato aneru gabureri ḡana;
murinai mareva baregona e vegubakau koronana ḡenai otore-kauato,

⁸ ema dagara mabarari ḡia kwakuna gaburenai otorerito.”
Korana Barau na dagara mabarari tu ḡia ḡena veḡitaḡau gaburenai
etorerito. Moḡoni, Barau na dagara ta tu asi etore-ragakwaneato, ḡia ḡena
veḡitaḡau gabuna murikanai. Senāḡina maitoma dagara mabarari tu dia ḡia
ḡena veḡitaḡau gaburenai taḡitarini. ⁹ Senāḡi Iesu taḡitaiani, ḡia tu Barau na

mo faka kotunai etore-variġoato aneru gabureri ġana, korana Barau ġena varevare-bara ġenana tarimarima mabarari urari ai bene mase. Toma Iesu tu taġitaiani, iatanai Barau na mareva e vegubakau baregona etore-kauato, korana tu midigumidigu ai emaseto.

¹⁰ Dagara mabarari eveirito e eġaunarito Barauna, ġena ura tu Iesu roġo midigumidigu ġenana asi vetoukaunai bene iaġo-guine. Moġa murinai vauro natuna ġutumari ma bene ġori-iaġomari, benamo ġia marevana e mamana baregona beġene ġabia. Barau ġenai dabara roroġotona sebona tu moġa moġo. Korana Iesu tu Barau natuna ġeri vevaġa-maġuri tarimana baregona. ¹¹ Tarimarima evaġa-veaġarini tauna, Iesu, ema Iesu na evaġa-veaġarito tarimari Tamari tu sebona. Moġa lorinai Iesu tu asi emaiakaiani mo evaġa-veaġarito tarimari ekiraġirini ġia tarikakana. ¹² Ġia na Barau ekiraiani, ekirani,

“Ġoi aramu tu au tarikakagu ġeri ai bakiraġi-foforiani; ekalesia nuġanai ġoi mari ai bavonevone-raġemuni.”

¹³ Ma ekirato,

“Barau ġenai haveġabidadamani.”

Ema ma ekirato maki,

“Au tu maiġegu Barau na eviniguto doġorona natuna ġesi.”

¹⁴ Korana Barau natuna mabarari tu ma viriġori e ma rarari nai, ġia tauġena maki ġia ilailari ai eiaġoto. Moġesi eveito korana tu, ġena mase ġenana mase seġukana eġabi-taġoani tarimana, Diabolo, bene vaġa-rakavaia ġana. ¹⁵ Ema tarimarima deikara ġeri maġuri nuġanai mase garina na eġuġvirito bene vaġa-maġuriri ġana. ¹⁶ Moġoni, Iesu na tu dia aneru evaġa-kavarito, senaġi Aberahamo besena. ¹⁷ Moġa lorinai Barau na Iesu tu dabara mabarari ai tarina doġoro ilailari ai eveirito. Korana mo dabarai vau vevetuġaġwa e vetuġamaġikau Rubu Veaġa verena baregonai beiġoni. Ema Barau vetuġunaġina beiġo-vinini, tarimarima ġeri rakava na bene voi-vaġiri ġana. ¹⁸ Korana Iesu tauġena na veribaġani midigumidiguna mamina eġabiato, toma kamara deikara veribaġani beġoitaġoni nai tu bevaġa-kavaiani riba.

3

Iesu ġena seġuka na Mose ġena seġuka evanaġiato

¹ Moġa lorinai, tarikakagu veaġami, ġomi tu Barau na ekeamito guba na. Ġemi tuġamaġi boġono tore-gwaġiġia Iesu ġenai. Ġia tu Barau na etuġuato Rubu Veaġa verena barana. Ġita na tu ġia takiraġi-foforiani.

² Iesu tu Barau na evaġa-ruġaiato Rubu Veaġa verena. Ema ġia tu ma ġena vetuġamaġikau Barau ġenai, ilailana Mose ma ġena vetuġamaġikau Barau ġena numai kavana. ³ Numa eragaiani tarimana tu ġegubakau-baregoani, a eveiani numana tu ġegubakau-keiani. Moġesi kavana Barau na Iesu tu mareva baregona eviniato, Mose na eġabiato marevana evanaġiato. ⁴ Numa mabarari tu ma ragaragari tarimari, senaġina dagara mabarari veiveiri tu Barau ġereġana. ⁵ Mose tu vetuġunaġi-iaġovini tarimana, ġia ma ġena vetuġamaġikau Barau ġena numai. Ema ġena ġauvei tu ġoirai Barau na kara bekiraġirini guruġari ekiraġi-foforirito-ġoi. ⁶ Senaġina Keriso, Barau Natuna, tu Barau ġena numa eġita-ġauani. Ġita tu ġia ġena numa, bema ma kokorera e ma iakura ġesi taveiavi-iaġiani tuġamaġikaunai bita veġabi-gwaġiġini beiġoni mo magona.

Barau ġena tarimarima ġeri iaġaraġi

⁷ Moğa lorinai Iauka Veāga ekirani kavana bitana vei, maiġesi ekirani,
 “Toma bema Barau garona boġo seġaġiani nai tu,
⁸ nuġami asi boġono vaġa-gwaġiġi foroforori,
 senemi tanobara fakanai veribaġani ġaronai ġeseġaforeto kavana.
⁹ Oba, tamami na laġani gabana vasivasi (40) tanobara fakanai ġegu ġauvei
 ġeġitaiato,
 senaġina ġeribaġaniguto e ġevaġa-uraguto.
¹⁰ Moğa lorinai mo bese abaru-vinirito,
 benamo akirato, ‘Ġia nuġari tu vanaġivanāġi au ġeguna ġeveġitani,
 ema au ġegu veiġa maki asi ġeribarini.’
¹¹ Moğa lorinai ma barugu ġesi aguruġa-foforito,
 ‘Ġia au ġegu iaġaraġi ai tu asi beġe raka-toġani.’ ”
¹² Tarikakagu mabarami, boġono venari. Asi namo tarikaka ta ġomi
 fakami ai loruna ġutunai vei-rakava betanuni, ema Barau ġena guruġa
 asi bevaġa-moġoniani, benamo maġuri Barauna ġenana beraka-veġitani.
¹³ Toma mai ġaro maiġa Barau ekirani, “Tomaġaro” etoni ġiranai, karomi
 tata ġesi boġono velaunaġi, be vei-rakava ġena ġofaġofa na ta nuġamu asi
 bene vaġa-gwaġiġia. ¹⁴ Ġita tu Keriso ġesi tasebonato, bema tovtovonai
 taġabi-raġeato veġabidadamana moġa bita ġabitari-gwaġiġiani beiaġoni mo
 magona. ¹⁵ Buka Veāga ekirani kavana,
 “Tomaġaro ai bema garona
 boġo seġaġiani nai,
 nuġami asi boġono vaġa-gwaġiġiri,
 guinenai ġomi senemi seġafore ai ġeveito kavana.”
¹⁶ Dei na tu Barau garona ġeseġaġiato, senaġi ġena guruġa ġekira-
 fitoġarito, benamo ġevaġa-baruato? Mo tu Mose na Aigupito na eġori-
 rosirito tarimari mabarari, ene? ¹⁷ Ema deikarari tu Barau na mo laġani
 gabana vasivasi (40) nuġanai ebaru-vinirito? Tarimari tu moġeri, rakava
 ġeveito, benamo tano fakanai ġeketoto, benamo ġemaseto, ene? ¹⁸ Ema
 Barau na tu deikarari ekirarito, ekirato, “Au ġegu iaġaraġi gabunai tu asi
 beġe raka-toġani.” Ġeseġaforeto tarimari ekirarito, ene? ¹⁹ Moğa lorinai
 ġita taribani, ġia tu asi ġeraka-toġato, korana Barau asi ġevaġa-moġoniato-
 ġoi nai.

4

¹ Barau ġena iaġaraġi ai bita raka-toġani guruġatorena tu roġo eruġa-
 taġoni. Moğa lorinai bitana venari, ġita fakarai ta mo iaġaraġi ai asi beraka-
 toġani garina. ² Korana mo Vari Namona ġita ġera ġeġobata-iaġiato tu
 Israela tarimari ġeri maki ġeġobata-iaġiato. Senaġi mo guruġa ġeseġaġirito
 ġerina namo ta asi ġeġoitaġoato, korana tu ġeseġaġirito moġo, ma asi
 ġevaġa-moġonirito.
³ Senaġi ġita Barau tavaġa-moġoniani tarimara tu, mo iaġaraġi ai bita raka-
 toġani ġena guruġa ilailanai, ekirato,
 “Au ġegu baru ai kiraġitore guruġana gwaġiġina akiraġi-foforiato, akirato,
 ‘Au ġegu iaġaraġi ai tu
 asi beġe raka-toġani.’ ”
 Moġoni, Barau tu moġesi ekirato, senaġina ġia na tanobara eveiato nai,
 ġena ġauvei mabarari tu varau evaġa-koririto. ⁴ Gabu tai Buka Veāga
 nuġanai ġaro vaġa-imaima ruaruana (7) ekiraġiato nai tu, maiġesina ekirani,
 “Ġaro vaġa-imaima ruaruana (7) Barau tu ġena ġauvei mabarari ġerina

eiaġaraġito.” ⁵ Ema mai vau bita kiraġia gabunai maki ekirato, “Ġia au ġegu iaġaraġi ai tu asi beġe raka-toġani.”

⁶ Senaġina tari mo iaġaraġi ai beġe raka-toġani guruġatorena tu roġo eruġani gabunai. Ma Isaraela tarimari, Vari Namona ġeseġaġi-guineato tarimari, tu mo iaġaraġi ai asi ġeraka-toġato, korana tu ġeseġaforeto nai. ⁷ Moġa lorinai Barau na ġaro ta ma eġabi-virigiato, “Tomaġaro” ekiraġiatio. Ma laġani vovoka ġekorito murinai, Barau, Davida ġenana maiġesi eguruġato, ekirato, “Toma, bema Barau garona boġo seġaġiani nai, nuġami asi boġono vaġa-gwaġiġiri.”

⁸ Bema Iosua na iaġaraġi bere viniri, Barau na moġa murinai iaġaraġi ġarona ta tu asi ma bere kiraġia. ⁹ Moġa lorinai Barau ġena tarimarima ġeri iaġaraġi tu roġo ġoirai eruġa-taġoni. ¹⁰ Korana Barau ġena iaġaraġi ai eraka-toġani tarimana tu ġena ġauvei na eiaġaraġini, ilailana Barau ġena ġauvei na eiaġaraġito kavana. ¹¹ Moġa lorinai sikokore, Barau ġena iaġaraġi ai tana raka-toġa uranai. Ma ġita fakarai ta asi bene keto, guinenai ġeseġaforeto tarimari kavari.

¹² Barau ġena guruġa tu maġuri e ma seġukana. Matana maki raga-rakava, vetari baġana ta matana ruarua maki evanaġiatio, erakatoġa-korikorini maġuri ma iauka vekaravarina, ema turiġa komukomuri ruarua ġeraga-sebonato vekaravarina. Tarima loruna ġutuna ġena ura e tuġamaġi maki eriba-virigiiani. ¹³ Barau na eveirito dagarari mabarari tu ta asi vekuretoġa ġia matanai. Ema ġia ġoiranai ġita mabarara ġera maġuri bita vari-fiurini.

Iesu Rubu Veaġa verena barego vedaureana

¹⁴ Barau Natuna Iesu tu ġita ġera Rubu Veaġa verena barego vedaureana; ġia tu guba eraka-vanaġirito. Moġa lorinai ġera veġabidadamai tana veġabi-gwaġiġi. Mo tu ġita na takiraġi-foforiani veġabidadamana. ¹⁵ Ġita ġera Rubu Veaġa verena baregona tu ġita ġera moiramoirra ġia na maki emami-raġirini. Korana tu ġia maki ġenai veribaġani irauirau mabarari ġefoforito ġita ġerai kavana. Senaġi ġia tu asi evei-rakavato. ¹⁶ Moġa lorinai ma kokorera ġesi Barau ġena namo e varevare-bara terona ġana siraka-kavi-iaġo. Monai Barau ġena vevetuġaġwa bitana ġabia, ema ġena varevare-bara tana ġoitaġoa, be bita ura-viniani nai, bene vaġa-kavara.

5

¹ Rubu Veaġa vereri baregori mabarari tu tarimarima fakari na Barau na eġabi-virigiirito, benamo evaġa-ruġarito, tarimarima arari ai Barau ġena ġauvei beġene veia ġana. Ġia ġeri ġauvei tu tarimarima ġeri rakava voi-vaġiri ġana varevare dagarari Barau beġene vinia ema boromakau, mamoe, e manu beġene vaġiri, benamo beġene gaburi, Barau na bonari bene noġori ġana. ² Rubu Veaġa verena baregona tauġena maki ma ġena moira gaburi, naima ġia na asi ribari tarimari ema Barau ġena dabara na ġeraka-veġitani tarimari bevetuġa-ġwarini riba. ³ Ġia tauġena maki ma ġena moira lorinai, ġia na rakava voi-vaġiri varevareri tu ġia ġena evinini, ema tarimarima ġeri maki evinini.

⁴ Rubu Veaġa verena baregona dagina eġabini tarimana tu arana barego. Tarima ta na mai ginitaġo ġauveina tauġena na asi beġabi-kavaiani, senaġi ġia tu Barau na bene keaia vau, vaġa-ilailana Arona ekeaiato kavana.

⁵ Keriso maki moġesi, dia tauġena eveġabi-varaġeto Rubu Veaġa verena baregonai evetoreto, senaġina Barau na evaġa-ruġaiato, ekiraiato, ekirato,

“Ĝoi tu au Natugu,
toma au tu ĝoi Tamamu ai baiaĝo.”

⁶ Gabu tai maki ekirani,
“Ĝoi tu Rubu Veaĝa verenai
botanu-vanaĝi vanaĝini
Melkisedek kavana.”

⁷ Iesu tanobarai etanuto-ĝoi ĝarori ai tu ma taĝi-koĝokoĝona ema matana ma nanuri ĝesi Barau ĝenai eĝuriĝurito-ĝoi, ema enoĝi-raĝeto-ĝoi. Korana tu Barau na ĝereĝana na moĝo mase ĝenana bevaĝa-maĝuriani. Barau na eseĝaĝiato, korana tu ma vegubakauna ĝesi Barau garina eveito-ĝoi nai. ⁸ Ĝia tu Barau Natuna, senaĝi ĝena midigumidigu na vau seĝaĝi dabarana eribaiato. ⁹ Enamo-vedaureato murinai vau, ĝia beĝe seĝaĝi-viniani tarimari mabarari ĝeri maĝuri vanaĝivanaĝi vaĝa-ĝorana tarimanai eiaĝoto. ¹⁰ Ema Barau na evaĝa-ruĝaiato Rubu Veaĝa verena baregona Melkisedek kavana.

Asi boĝono mero-kaukau

¹¹ Ĝia varina tu vovoka bita kiraĝirini, senaĝina moĝeri kiraĝi-viriĝiviriĝiri tu gwaĝiĝi, korana ĝomi tu asi ĝotuĝamaĝi-faka ĝarimoĝini. ¹² Mai nega mainai ĝomi tu vevaĝa-riba tarimami ai ĝoro iaĝo, be ĝoro vevaĝa-riba-ĝoi. Senaĝina ĝomi tu roĝo ĝourani ta na Barau ĝena guruĝa moĝoniri korari na ma bene vaĝa-ribami ĝotoni. Ĝomi tu roĝo lata ĝourani, ĝaniĝani gwaĝiĝiri tu asiĝina. ¹³ Deikara lata roĝo eruruni tu roĝo mero keina. Ĝia tu veiĝa iobukaiobukari ema veiĝa asi roroĝotori vetoĝari tu roĝo asi ribana. ¹⁴ A ĝaniĝani gwaĝiĝiri tu tarima baregori ĝari. Ĝia na tu ĝeĝauvei-iaĝi vanaĝivanaĝirini. Ĝeĝauvei-iaĝirini ĝarori ai tu tauĝeri maki ĝevevaĝa-ribani namo e rakava vetoĝari beĝene ĝita-leari ĝana.

6

¹ Moĝa lorinai namona tu Keriso ĝena vevaĝa-riba guruĝari tovoovonai riba guineri ĝeĝorani dagarari tu si-iaĝuiri. Benamo ĝia ĝena vevaĝa-riba baregori ĝana si-iaĝo. Tovotovonai riba guineri ĝeĝorani dagarari moĝo asi bitana vevaĝa-riba-iaĝi ĝenoĝoi-ĝenoĝoiri. Mo tu vei-rakava ĝerina tuĝamaĝi-kure ma raka-kure e Barau ĝenai veĝabidadama. ² Babatiso vevaĝa-ribari e ĝima tarima iatari ai torekau, mase na variĝisi-ĝenoĝoi e vevaĝa-roroĝoto vanaĝivanaĝi. ³ Moĝa tu bita veiani bema Barau na bevaĝa-moĝoniani nai.

⁴ Bema tarima ta ĝena veĝabidadama beraga-kwaneani tu, kamara dabarai ma bevetuĝamaĝi-kureni? Ĝia nuĝana tu evaĝa-mamaiato, ema guba na eiaĝomato varevarena emami-tovoato, ema lauka Veaĝa maki eĝabiato. ⁵ Ema Barau ĝena guruĝa namona edoĝariato e vau ma beiaĝomani tanobarana seĝukari maki emamirito. ⁶ Bema ĝia veĝabidadama na ma beketo-veĝitani, ĝia tu Barau Natuna ma evaĝa-satauro ĝenoĝoiani, ema ĝutuma barai ma etore-rosiani e evaĝa-maiakaiani. Ĝia ma novaĝa-vetuĝamaĝi-kurea ĝana tu asi dabarana ta.

⁷ Ĝaro vovoka ĝura eraguni, benamo tano na mo nanu erimaiani. Benamo bema mo tano iatanai ĝevaroni tarimari ĝari ĝaniĝani namori bevaĝa-ĝorarini nai tu, Barau na mo tano namo beviniani. ⁸ Senaĝina ĝau ma giniri ema ĝauĝa ma ĝiniĝiniri evaĝa-gararini tanona tu asi ĝena namo; Barau na mo tano bekiraĝiani tu tano rakavana, ema dokonai tu begabuani.

⁹ Ĝatagu mabarami, moĝoni, maiĝesina ĝavaĝa-guruĝa gwaĝiĝimini, senaĝina ĝatuĝamaĝi-gwaĝiĝini, ĝomi tu namo baregona ema vevaĝa-maĝuri

boĝoa ĝoitaĝoani. ¹⁰ Barau ĝena veiĝa tu asi ĝeĝeva. Barau ĝemi ĝauvei ema ĝia arana ĝoura-viniani nai, ĝena tarimarima ĝovaĝa-kavarito ema initoma roĝo ĝovaĝa-kavarini tu asi betuĝa-rekwarini. ¹¹ Ĝai ĝema ura baregona tu ĝomi tata maniĝesi moĝo boĝono ĝauvei-kokore-iaĝo, ĝemi tuĝamaĝikau beĝenea moĝoni bene iaĝo mo dokonai. ¹² Be asi beĝene ĝubulefimi, senaĝina mo tarimarima ĝeri veĝabidadama e ĝeri vevaĝa-gwaĝiĝi ĝerina mo kiraĝitore ĝeĝabiani, boĝono tovotovori.

Barau ĝena kiraĝitore

¹³ Barau ĝena kiraĝitore guruĝana Aberahamo ĝenai eveiato tu tauĝena aranai eguruĝa-toreto, korana tu tarima ta ma asi varaĝe ĝia iatanai, aranai beguruĝa-toreni lorinai. ¹⁴ Ekirato, “Moĝoni, ĝoi tu bavaĝa-namomuni ema besemu ĝutuma bavanimuni.” ¹⁵ Benamo Aberahamo evevaĝa-gwaĝiĝito, asi eĝubulefito mo Barau na ekiraĝi-torerito dagarari ĝenai ĝefoforito.

¹⁶ Tarimarima guruĝatore gwaĝiĝiri mabarari ĝeveini nai tu, tarima baregona ta ĝia iatarageri ai aranai ĝeguruĝa-toreni. Monana mo guruĝatore guruĝana gwaĝiĝina evaĝa-moĝoniani, benamo veĝareveĝare guruĝari mabarari elauĝaurini. ¹⁷ Guinenai Barau ĝena kiraĝitore tu guruĝatore guruĝana gwaĝiĝinai eveiato. Korana ĝia ĝena ura ĝia na kiraĝitore beĝe ĝaunaiani tarimari beĝene riba-ginikau, ĝia ĝena kiraĝitore tu asi bevekefoni. ¹⁸ Mo guruĝatore ruarua tu beĝe tanuni, asi beĝe vekefoni. Ema mo dagara ruarua ĝerina ĝita taribani, Barau tu asi beĝofaĝofani riba. Be ĝita deidei rakava ĝenana taraga-veĝitato, benamo Barau ĝenai tiaiĝomato tarimara tana kokore-korikori, be mo tuĝamaĝikau ĝoirarai eruĝa-taĝoni tana ĝabia. ¹⁹ Mo tuĝamaĝikau taĝabiato tu ĝita ĝera maĝuri eĝabi-tariani dagarana. Mai tuĝamaĝikau tu moĝonina e asi eirauni. Ĝia tu vekouĝau dabuĝana na murina ĝana eraka-toĝani, eiaĝoni mo, veaĝa lelevaĝi daiĝutuna nuĝana ĝana. ²⁰ Mo ĝana tu Iesu eiaĝo-quineto ĝita bene vaĝa-maĝurira uranai. Ĝia tu Melkisedek ĝena dabarai Rubu Veaĝa verena baregonai betanu-vanaĝi vanaĝini.

7

Melkisedek tu Rubu Veaĝa verena baregona

¹ Mai Melkisedek tu Salem vanuĝa barana verena, ema ĝia tu Iarukorokoro Barauna ĝena Rubu Veaĝa verena. Ĝia na Aberahamo edoĝariato, vanuĝa barari ĝeri vere baregori o kini tari vetari ai evaĝirito, benamo eĝenoĝoito-ĝoi nuĝanai, Aberahamo evaĝa-namoato. ² Ema Aberahamo na vetari ai eĝabirito farefareri, karava gabanana (10) eveirito, benamo karava ta Melkisedek eviniato. Melkisedek arana anina giniginena tu “Veiĝa Iobukaiobuka Verena”, ma arana ta tu “Salem Verena”, moĝa anina tu “Maino Verena”. ³ Ĝia asi tamana, asi sinana, asi besena ta, ema ĝena maĝuri evesinato ĝarona e ĝena maĝuri emagoto ĝarona maki asiĝina. Ĝia tu Barau Natuna kavana etanuni, Rubu Veaĝa verena vanaĝivanaĝi.

⁴ Melkisedek ĝoĝitaia, ĝia tu tarima arana barego lelevaĝi, korana Aberahamo tu senera baregona na maki vetari ai eĝabirito farefareri karava gabanana (10) ĝerina ta ĝia eviniato. ⁵ Taravatu ekirani, Levi besena Rubu Veaĝa verena dagina beĝe ĝabiani tarimari tu karava gabanana ĝerina ta beĝene gogo Isaraela tarimari ĝerina, mo tu tarikaka ĝerina. Moĝoni, tarikakari maki Aberahamo ĝena bese tarimari, senaĝina ĝia ĝerina beĝene gogo. ⁶ Melkisedek senena tu dia Levi ĝenana eiaĝomato, senaĝina Aberahamo ĝenana karava ta eĝabiato. Ma ĝia na Barau ĝena kiraĝitore

eġabiato tarimana evaġa-namoato. ⁷ Asi bita daradara-iaġiani, tarima baregona na tarima keina vevaġa-namo eviniani. ⁸ Levi senena, karava gabanana ġerina ta ġeġabiato doġorori, tu ma ġemaseto-ġoi. A Melkisedek na maki karava ta eġabiato, senaġi ġia tu Buka Veaġa na ekiraġiani asi emaseto. ⁹ Benamo maiġesi ma nakira, Levi maki karava gabanana ġerina ta ġeġabiato-ġoi tarimana. Ġia na Aberahamo ġenana Melkisedek karava ta ma evini-ġoiato.

¹⁰ Korana Melkisedek na Aberahamo eġoitaġoato ġaronai tu, Levi tu roġosi roġo bene maġuri, roġo ġatana Aberahamo tauġaninai.

Iesu tu Melkisedek kavana

¹¹ Guinenai Barau na Isaraela tarimari taravatu evinirito. Mo taravatu ekirani, Levi besena na ginitaġo veaġa ġauveina beġene veia. Senaġi bema Levi besena ġeri Rubu Veaġa verena ġenana e ġeri ġauvei seġukana na mo namo vedaurea beġere ġabia nai tu, kara dainai Barau tu ma ekirato, Rubu Veaġa verena ta ma betuġuani Melkisedek ilailanai, ma dia Arona kavana?

¹² Korana bema ginitaġo ġauveina ġeveiani tarimari ġeri doġoro ġesenisito nai tu, taravatu maki besenisini. ¹³ Korana Iesu mai takiraġiani tarimana tu irau doġoro. Ġia ġena doġoro tarimana ta fata veaġana iatanai ginitaġo ġauveina asi eveito. ¹⁴ Korana ribara, ġita ġera Vereġauka tu Iuda besena na emagurito. Ma Mose na Rubu Veaġa vereri ekiraġirito-ġoi nai tu, Iuda doġorona tu asi ekiraġiato.

¹⁵ Ema kara bita kiraġia toma tu bita ġitafaka-ginikauani, korana Rubu Veaġa verena ta ma befofori Melkisedek kavana. ¹⁶ Ġia tu dia senena kavari, taravatu seġukanai Rubu Veaġa verenai eiaġoto, senaġina maġuri vanaġivanaġi ġenana eiaġomani seġukana na Rubu Veaġa verenai eiaġoto. ¹⁷ Korana Barau na maiġesi ekiraiato, ekirato, “Ġoi tu Rubu Veaġa verenai botanu-vanaġi vanaġini Melkisedek kavana.”

¹⁸ Mo taravatu guinena tu etore-veġitaiato, korana ġia tu asi seġukana ema asi bevevaġa-maġurini riba. ¹⁹ Korana Mose ġena taravatu na dagara ta tu asi evaġa-namo vedaureaiato. Moġesina naima Barau na tuġamaġikau lagilagina ta ma etore-rosiato, moġa ġenana ġita Barau sevina ġana bita raka-kavini.

²⁰ Barau na Iesu tu guruġatore guruġana gwaġiġina eveiato vau, Rubu Veaġa verenai etoreato! A Rubu Veaġa vereri mabarari ġeri ai tu guruġatore ta asi eveiato. ²¹ Senaġi Iesu Rubu Veaġa verenai eiaġoto tu Barau na guruġatore gwaġiġina eveiato vau. Barau na maiġesi ekiraiato, “Vereġauka tu eguruġa-foforito ma ġena tuġamaġi asi ma bekefoani:

‘Ġoi tu Rubu Veaġa verenai botanu-vanaġi vanaġini.’ ”

²² Mai guruġatore guruġa gwaġiġina lorinai, Iesu tu ginitaġo variġuna ma namona korikori vaġa-moġoninai eiaġoto.

²³ Guinenai Rubu Veaġa vereri tu vovoka, korana tu ġemaseto-ġoi, be ta Rubu Veaġa verenai asi etanu-rovaġito. ²⁴ A Iesu tu etanu-vanaġi vanaġini lorinai, ġia tu Rubu Veaġa verenai betanu-rovaġini. ²⁵ Moġa lorinai deikara ġia ġenana Barau ġenai beġe iaġoni tu bevaġa-maġuririni riba. Korana Iesu tu ġia urari ai Barau ġenai bene ġauġau ġana etanu-vanaġi vanaġini.

²⁶ Maiġesi Rubu Veaġa verena baregona na ġita ġera ura dagarari evinirani. Ġia tu veaġa, asi ġena vei-rakava, vetoukau ta ġenai asiġina, namo vedaurea; ġia tu vei-rakava tarimari kavana asiġi. Ma Barau na guba tuġuna

korikorinai ea toreato. ²⁷ Ĝia tu dia guinenai Rubu Veaĝa vereri baregori kavana, ĝaro korikoriri ai varevare dagarari bevinini. Guine tu ĝia ĝena vei-rakava Barau na bene tuĝamaĝi-fitoĝari ĝana evinito, ma moĝa murinai tu tarimarima ĝeri rakava Barau na bene tuĝamaĝi-fitoĝari ĝana. Ĝia tu vaĝa-sebona moĝo tarimarima ĝeri vei-rakava ĝana ginitaĝo varevarena eviniato. Moĝa tu ĝia tauĝena ginitaĝo varevarenai eiaĝoto, benamo Barau ĝenai evevini-raĝeto. ²⁸ Mose ĝena taravatu na tu ma ĝeri moira tarimari Rubu Veaĝa verena baregonai etorerito-ĝoi. Senaĝina Barau ĝena guruĝatore guruĝana gwaĝiĝina, Mose ĝena taravatu murinai ema foforito dagarana, na tu Barau Natuna evaĝa-ruĝaiato. Ĝia tu Barau na evaĝa-namo vedaureaiato, ma namo vedaurea betanu-vanaĝi vanaĝini.

8

Iesu tu ĝita ĝera Rubu Veaĝa verena baregona

¹ Ĝai na kara ĝakiraĝiani tu maiĝa. Ĝita tu ma ĝera Rubu Veaĝa verena baregona. Ĝia tu gubai Iaru-korokoro Barauna ĝena terona aroribanai etanu-tarito. ² Barau ĝena veaĝa gabuna nuĝanai eĝauveini. Mo tu farai rubuna korikori Vereĝauka na eragaiato, dia tarimarima na ĝeragaiato.

³ Rubu Veaĝa vereri baregori mabarari tu ĝevaĝa-ruĝarito, varevare dagarari ema boromakau, mamoe, manu beĝene vini ĝana. Moĝa lorinai mai Rubu Veaĝa verena baregona, Keriso, maki ma ĝena dagara tari, bene vini ĝana. ⁴ Bema ĝia tanobarai bere tanu tu, Rubu Veaĝa verenai asi bere iaĝo, korana tu maiĝa, Rubu Veaĝa vereri tu varau ĝetorerito maiĝeri, varevare dagarari ĝevinini-tanuni, Iuda ĝeri taravatu ekiraĝiato ilailanai. ⁵ Ĝia varevare dagarari mainai veaĝa lelevaĝi daigutunai ĝevinini tu, gubai mo veaĝa lelevaĝi daigutuna kavana e vetoĝana moĝo. Moĝesina nai Barau na Mose toma-rakariĝo ĝana farai rubuna bene ragaia ĝana, naima ekira-toreĝauato, ekirato, “Bono ĝitaia, dagara mabarari boveirini nai tu, ĝoro ai avaĝa-ĝitamuto ilailanai moĝo bono veiri.” ⁶ Senaĝina toma Iesu na ginitaĝo varevareri vini-toreĝau veigana guinenai Rubu Veaĝa vereri ĝeri ĝauvei evanaĝiato. Korana Barau ĝena kiraĝitore variĝunai Iesu tu Barau e tarimarima vekaravari ai eruĝani, ginitaĝo variĝuna bene vaĝa-seĝukaia ĝana, ma mai ginitaĝo na mo ginitaĝo guinena seĝukana evanaĝiani. Ema Barau ĝena kiraĝitore variĝuna na mo ginitaĝo guinena kiraĝitorena maki evanaĝiato. ⁷ Bema mo ginitaĝo guinena asi ĝena rakava tu, Barau na ginitaĝo variĝuna ta asi ma bere kiraĝia. ⁸ Senaĝina Barau na tarimarima ĝeri ai rakava eĝoitaĝoto naima ekirato, “Vereĝauka eguruĝa-foforini, ‘Boĝono seĝaĝi, ĝaro ta mani eiaĝomani, au na ginitaĝo variĝuna ta ma haveiani, Isaraela besena e Iuda besena ĝeri.

⁹ 1 Mai ginitaĝo tu dia guinenai ĝia seneri ĝeri aveiato moĝa kavana.

Dia mo ĝaro ai ĝimari ai aĝabito, benamo Aigupito na aĝori-rosirito ginitaĝona kavana.

Korana ĝia tu au ĝegu ginitaĝo ĝenai asi ĝevetuĝamaĝikauni naima, au na araga-kwanerito,’

Vereĝauka tu moĝesina eguruĝani.

¹⁰ Vereĝauka ma ekirani,

‘Goira ĝarori ai au na mai ginitaĝo Isaraela besena ĝeri ma haveiani:

Au ĝegu taravatu ĝia debari ai batore-toĝarini ema ĝia nuĝari ai batorerini.

Au tu ġia ġeri Barau ai baiaġoni ema ġia maki au ġegu tarimarimai beġe iaġoni.

11 Tarima ta na sevinai etanuni tarimana asi ma bevaġa-ribaiani, ema tarima ta tarikakana asi bekiraiani, 'Vereġauka noribaia!'

Korana mabarari na beġe ribaguni, misina na beiaġoni mo baregona.

12 Ġeri kira-sirivaġi batuġamaġi-fitoġarini, ema ġeri rakava mabarari asi ma batuġamaġirini.' ”

13 Barau na mai ginitaġo maiġa ekiraġiani, “ginitaġo variġuna” etoni nai tu, ġia na mo ginitaġo tovotovonai moġa tu guinena na ekiraġiani. Ma kara eguinenani e erakavani tu asikauna berekwarekwani.

9

1 Ginitaġo guinena tu ma ġena taravatu misimisiri toma-rakariġo ġana, ema ma ġena gabu veaġana maki. Mo gabu veaġana tu tanobarai etanuni dagarana. 2 Barau toma-rakariġona ġana farai rubuna ta ġeragaiato. Mo farai rubuna nuġanai daiġutu giniguinena tu Veaġa Gabuna ġetato. Ġia nuġanai tu lamefa torekauna dagarana, teibolo e Barau ġeviniato berediri.

3 Kouġau dabuġana vaġa-ruaruana murinai tu daiġutu ta maia. Moġa tu Veaġa Lelevaġi Gabuna ġetato. 4 Ġia nuġanai tu golo fatana, goġu ma bonana iatanai beġene vei ġana, ema Kiraġitore Mauġana; ġia murikana mabarana tu golo na ġeveiato. Ma mauġa nuġanai tu golo ġurona ta, nuġana ma manana e Arona ġena togoi, egarakauto dagarana, ema fore ruarua Barau na iatari ai taravatu etoreto foreri. 5 Mo mauġa iatanai tu kerubi ruarua ġevaġa-ruġa veġoirarito. Mo kerubi tu ġau garagarari, vetoġari tu aneru kavari. Ta tavi ta dudu ai ġevaġa-ruġaiato, ma ta maki tavi ta dudu ai, ma faneri ġekeorito, benamo rakava voivaġiri gabuna ġegoru-tariato. Mo kerubi ruarua na tu Barau ġena mareva baregona ġekiraġiani. Senaġi maiġeri dagara misikoseri mabarari tu toma asi baġa kiraġirini.

6 Dagara mabarari moġesi ġeveirito murinai, Rubu Veaġa vereri ġaro vanaġivanaġi daiġutu giniguinena nuġanai ġeraka-toġato-ġoi, benamo ġeri ġauvei ġeveirito-ġoi. 7 Senaġi rubu verena baregona ġereġana moġo laġani ta nuġanai vaġa-sebona daiġutu vaġa-ruaruana nuġanai eraka-toġato-ġoi. Ġena rakatoġa ġarori mabarari ai tu rara maki eġabi-taġoato-ġoi. Mo rara ġia na tu rakava tuġamaġi-fitoġari ġana ginitaġo dagarana evaġa-iaġoato-ġoi. Guine tu ġia ġena rakava ġana evinito-ġoi ema murinai tu tarimarima ġeri rakava ġana. Mo rakava tu asi ribari nai ġeveirito-ġoi rakavari.

8 Iauka Veaġa na maiġeri veiġa mabarari ġerina ġita tu maiġesina evaġa-guruġarani: Bema Barau toma-rakariġona ġana farai rubuna giniguinena roġo eruġa-taġoni nai tu, Veaġa Lelevaġi Gabuna rakatoġa dabarana tu roġosi roġo bene vekeo. 9 Mo farai rubuna tu toma mai negai kara beġe ġorani evaġa-foforiani. Mai farai rubuna nuġanai varevare dagarari e ginitaġo dagarari vaġa-ilailana boromakau, mamoe, manu Barau ġeviniato-ġoi dagarari mabarari na ġetoma-rakariġoto-ġoi tarimari nuġari asi ilaila beġe iarevarini. 10 Korana mo Barau ġeviniato-ġoi dagarari tu ġaniġani e niuniu dagarari, ema tarima beġene iareva ġana veġuriġi maġuriri irauirau.

Mai tu mabarari tauġani taravaturi moġo. Barau na tarimarima evinirito beġene korana-iaġiri, bene iaġo mo, ġaro ta, dabara variġuna bevaġa-ruġaiani.

Iesu rarana

¹¹ Senaġi Keriso tu dagara namori ġema-foforito ġeri Rubu Veaġa verena baregona. Ġia tu farai rubuna barana e namo vedaureana nuġana na eraka-toġato. Dia tarimarima na ġeragaiato farai rubuna, korana mo farai rubuna tu dia mai tanobara dagarana. ¹² Keriso tu dia nanigosi o boromakau naturi rarari seġukari ai mo rubu ai eraka-toġato. Senaġi ġia tu ġia rarana seġukanai Veaġa Lelevaġi Gabuna nuġanai vaġa-sebona moġo eraka-toġato. Benamo ġita eġabivaġi-moġovaġirato rakava ġena seġuka na. ¹³ Nanigosi ma boromakau rarari ema boromakau natuna variġuna ġegabuato kauna, Rubu Veaġa vereri na vei-rakavai ġemiroto-ġoi tarimari iatari ai misimisiri ġefiu-kaurito-ġoi. Moġesina ġeveirito-ġoi tu tarimarima tauġaniri ġevaġa-veaġarito-ġoi Barau ġoiranai. ¹⁴ Senaġi Keriso rarana na moġeri evanaġirito. Korana ġita nuġara, mase ġevaġa-ġoraiani ġauveiri ġerina, eiarevarato, maġuri Barauna ġena vetuġunaġi bitana iaġo-vini ġana. Keriso tu asi vetoukauna ta, tauġena tanu-vanaġivanaġi Iaukana ġenana evevinito Barau ġenai.

¹⁵ Ginitaġo variġuna nuġanai Keriso tu Barau e tarimarima fakari ai eruġani. Korana tu Barau na ekearito tarimari mabarari na ekiraġi-toreato maġuri vanaġivanaġina beġene ġabia. Moġesi nai Keriso emaseto, tovotovona ginitaġona nuġanai tarimarima ġevei-rakavato ġeri rakava na bene ruġa-vaġiri ġana.

¹⁶ Tarima ta roġosi bene mase nuġanai, beurani bene guruġa-fofori, bemaseni nai tu, natuna na ġena farefare bene ġabiri. Mo ura o guruġa-fofori tu fefai betoreani ġia ġena kiraġitore guruġana. Natuna na mo farefare asi roġo beġabirini bene iaġo mo, tamana ġena mase tarimarima ġoirari ai bevaġa-moġoniani vau. ¹⁷ Korana tu mo ura ġetoreani fefana tu eguruġa-foforini tarimana bemaseni vau ma ġena seġuka, a bema ġia roġo maġuri tu, mo ura ġetoreani fefana tu asi seġukana. ¹⁸ Moġesina nai ginitaġo giniguinena maki rarana vau evaġa-seġukaiato-ġoi. ¹⁹ Korana Mose na taravatu guruġari mabarari tarimarima ġeri evarifiu-ġosiato-ġoi murinai, boromakau naturi variġuri e nanigosi rarari eġabirito-ġoi, benamo nanu ġesi egiro-sebonarito-ġoi. Moġa murinai isopo legana vulu kakakakana na ġebaruato dagarana mo rara ma nanunai efereiato-ġoi. Benamo Mose na mo isopo legana ma vulunai rara tu taravatu bukana e tarimarima iatari ai efu-kaurito-ġoi. ²⁰ Mose ekirato, “Mai rara tu ginitaġo vaġa-moġonina dagarana Barau na ekiramito boġono korana-iaġia.” ²¹ Farai rubuna ema mo rubu nuġanai toma-rakariġo ai ġeġauvei-iaġirito-ġoi farefareri mabarari iatari ai veġa sebona eveiato-ġoi. Iatari ai rara misimisiri efufluauto-ġoi. ²² Moġoni, taravatu ekirani ilailanai, dori dagara mabarari tu rara na beġe iarevani. Korana rara asi beriġoni nai tu, vei-rakava tuġamaġi-fitoġari maki asiġina.

²³ Senaġina maiġeri mai tu guba dagarari iouiouri moġo maiġesi ġeiarevarini. A gubai korikoriri ġetanuni dagarari iareva-iarevari ġana ginitaġo varevarena tu namona lelevaġi. Maiġeri ginitaġo varevareri evanaġirini. ²⁴ Korana Keriso tu dia tarimarima na ġeveiato veaġa lelevaġi daiġutuna nuġanai eraka-toġato. Iesu tu guba korikorinai eraka-toġato. Ma maitoma tu ġita urarai Barau ġoiranai efoforini. Mo tarima na ġeveiato moġa tu gubai veaġa lelevaġi daiġutuna moġo ġevaġa-ilailaiato. ²⁵ Rubu Veaġa verena baregona tu laġani tata nuġari ai Veaġa Lelevaġi Gabunai rara eġabi-toġato-ġoi. Keriso moġesina tu asi eveini. Ġia tu dia gubai eraka-toġato murinai vau vanaġivanaġi tauġena ginitaġo varevarenai eiaġoni, benamo Barau ġenai evevinini. ²⁶ Moġesina tu tanobara evesinato na veġata

bene midigumidigu. Senaġi mai tanobara magona eġabi-iaġoani, mainai vau vaġa-sebona moġo ema foforito. Mo tu ginitaġo varevarenai evevaġa-iaġoto rakava bene ġabi-veġitari ġana. ²⁷ Evetoreto, tarimarima mabarari tu vaġa-sebona moġo beġe maseni, ma murinai tu Barau na bevaġa-kotarini. ²⁸ Keriso kavana vaġa-sebona moġo ginitaġo dagaranai eiaġoto, tarimarima mabarari ġeri rakava bene ġabi-veġitari ġana. Senaġi ġia tu ma bema-fofori ġenoġoini. Mo tu dia rakava ma benema ġabi-vaġiri ġana, senaġina deikara ġia ġenari-taġoani tarimari vaġa-maġuriri ġana.

10

Ginitaġo guinena na rakava asi beġabi-veġitarini

¹ Mose ġena taravatu tu dagara namori vau beġe ġorani iouiouri moġo, dia dagara tauri korikori. Ġia na mo ginitaġo dagarari laġani laġani ġevinito-ġoi, senaġina mo ginitaġo dagarari na toma-rakariġo ġeiaġoto-ġoi tarimari asi evaġa-namo vedaurearito. ² Bema mo ginitaġo dagarari na ġetoma rakariġoto-ġoi tarimari beġere vaġa-namo vedaureari nai tu, asi ma beġere ginitaġo-ġenoġoi. Korana ġia tu ġere iareva-moġovaġi, ema ma ġeri vei-rakava guineri mamiraġiri asi ma ġere ġabi-ġenoġoiri. ³ Senaġi mo ginitaġo veiġari laġani tatai ġeveirito-ġoi veiġari na tu mo laġani tata nuġari ai ġevei-rakavato-ġoi, moġeri ġekira-vararito-ġoi. ⁴ Korana tu boromakau e nanigosi rarari na rakava tu asi ilaila beġabi-veġitarini. ⁵ Moġa lorinai Keriso tanobara ġana eiaġomato nai tu ekirato,

“Ġoi tu ginitaġo dagarari vaġa-ilailana boromakau, mamoe, nanigosi ema varevare dagarari asi ourani,
senaġi tauġani ta ovei-toreato au ġegu.

⁶ Karava na boromakau, mamoe, nanigosi eġararini,
ema vei-rakava bono ġabi-vaġiri ġana ginitaġo varevareri ġeveini ġeri ai maki asi oiakuni.

⁷ Moġesi naima au akirato,

‘Barau o, au tu iniġegu,

Buka Veaġai tu au ġekiraġiguto, au baiaġoma tu ġoi ġemu ura bana veia ġana.’”

⁸ Keriso ġena guruġa giniguinena tu maiġa, “Ġoi tu ginitaġo dagarari e varevare dagarari asi ourani. Karavai ġegaburini varevareri e vei-rakava bono ġabi-vaġiri ġana ginitaġo varevareri ġeveini maki asi oura-vinirini, ema ġeri ai asi oiakuni.” Maiġeri veiġa tu taravatu na ekiraġirini ilailanai, senaġi ġoi na tu asi oiaku-iaġirini. ⁹ Moġesi nai ma ekirato, “Barau o, au tu iniġegu, au baiaġoma tu ġoi ġemu ura veiġana bana veia ġana.” Benamo ginitaġo veiġana giniguinena etore-veġitaiato, benamo moġa gabunai tu ta ma evaġa-ruġaiato. ¹⁰ Benamo Barau ġena ura lorinai, Iesu Keriso tauġanina ginitaġo dagaranai evaġa-iaġoato vaġa-sebona moġo. Benamo monana ġita evaġa-veaġarato.

¹¹ Rubu Veaġa vereri mabarari ġaro vanaġivanaġi tata ġeruġa-tarito-ġoi, benamo mo ginitaġo ġauveiri ġeveirito-ġoi. Senaġi ġeri ginitaġo dagarari tu dagara sebori moġo ġevinito-ġoi vanaġivanaġi. Ema mo ginitaġo dagarari na rakava tu asi ġeġabi-veġitarito-ġoi. ¹² Senaġi Keriso na rakava ġabivaġiri ġana tu ginitaġo sebona moġo eveiato ġaro mabarari ġana. Benamo moġa murinai Barau ġimana aroribanai ea tanu-tarito. ¹³ Mo negai beiaġoma maitoma tu evenarini, beiaġoni mo, ġia ġevetari-viniani tarimari mabarari Barau na ġia kwakuna fanakauna dagaranai betore-taririni. ¹⁴ Korana

ginitaḡo dagarana sebona na moḡo evaḡa-veaḡarito tarimari evaḡa-namo vedaurearito. Ma ḡia tu namo vedaurea beḡe tanuni, vanaḡivanāḡi.

¹⁵ Iauka Veaḡa na maki evaḡa-ribarani. Guine tu ekirato,

¹⁶ “Vereḡauka ekirani,

‘Moḡeri ḡaro muriri ai,

au ḡia ḡeri tu mai ginitaḡo haveiani.

Au ḡegu taravatu ḡia nuḡari ai batore-toḡarini,

ema ḡia debari ai baberarini.’ ”

¹⁷ Ema ma ekirato,

“Ḗia ḡeri vei-rakava e veiḡa ḡeḡevaḡeḡevari asi ma batuḡamaḡi-ḡenoḡoirini.”

¹⁸ Maḡeri etuḡamaḡi-fitoḡarito nai tu, rakava ḡabi-veḡitari ḡana varevare dagarana ta tu asiḡina maia.

Barau sevina ḡana siraka-kavi ma tuḡamaḡi kokorera ḡesi

¹⁹ Moḡa lorinai, tarikakagu, ḡita tu nuḡara gwaḡiḡi Iesu rarana ḡenana Veaḡa Lelevaḡi Gabunai bita raka-toḡani. ²⁰ Mo vekouḡau dabuḡana o ketin evedare-kikimato, monana Keriso na ḡita ḡera maḡuri dabarana variḡuna ekeo-fakaiato. Mo vekouḡau dabuḡana tu Keriso tauḡanina. ²¹ Ḗita tu ma ḡera Rubu Veaḡa verena baregona, Barau ḡena numa eḡita-taḡoani.

²² Ḗita nuḡara tu eiarevarito rakava mamiraḡiri ḡerina, ema tauḡanira maki nanu namo vedaureana na eḡuriḡirito. Moḡesi naima Barau ḡenai siraka-kavināḡi nuḡara ma moḡoniri ḡesi e ma ḡera veḡabidadama korikoriri ḡesi.

²³ Ḗera tuḡamaḡikau tavaḡa-moḡoniani dagarana ḡenai tana veḡabi-gigitari, asi tana ḡareva-ḡareva. Korana Barau na kara ekiraḡi-toreato tu beveiani.

²⁴ Ema karora bitana tuḡamaḡiri kamasi tata bita vaḡa-kavarini, benamo beḡe veura-vinini, ema ḡauvei namori beḡe veini. ²⁵ Ḗita ḡera raka-vegogo ai bitana fofori-ḡoi, asi bitana tanu, tari ḡeveini kavana. Senaḡi karora ḡesi velaunaḡi bitana vaḡa-baregoa. Korana tu tauḡemi na varau ḡoḡitaiani, Keriso ḡena iaḡoma ḡarona tu mai ekavināḡi-rakavani.

²⁶ Bema guruḡa moḡonina taribaiani murinai, ma taḡiḡiraḡeni, benamo tavei-rakavani nai tu, bitana riba, rakava ḡabi-veḡitari ḡana, ginitaḡo dagarana ta tu asiḡina maia. ²⁷ Senaḡi ma garira ḡesi kara ḡoirai ḡerai beḡorani, moḡa moḡo bitana nari-taḡoa. Mo tu Barau ḡena Kota Baregona, ema Barau ḡevetari-viniani tarimari e iaukari beḡararini karavana.

²⁸ Tarima ta na Mose ḡena taravatu asi ekorana-iaḡiato-ḡoi, benamo ḡeḡita-kauato-ḡoi tarimari ruarua o toitoi na ḡekiraḡi-foforiato-ḡoi. Mo tarima tu ḡevaḡi-maseato-ḡoi, asi ḡevetuḡa-ḡwaiato-ḡoi. ²⁹ Ḗomi ḡotuḡamaḡini, Barau Natuna deikara na kwakuna fanakauna dagarana evaḡa-iaḡoani tarimana tu kamasi? Mai tarima tu rakava voina baregona beḡabiani. Ḗia na tu mo ginitaḡo rarana, ḡia evaḡa-veaḡaiato dagarana, asi veaḡa raranai evaḡa-iaḡoani. Ema varevare-bara Iaukana ḡenai maki veiḡa rakava kwaikwaina eveiani. ³⁰ Korana ḡita ma ribara Barau ekirato, “Rakava voina tu au na bavāḡa-voiani, au na bavini-ḡenoḡoiani.” Ema ma ekirato, “Vereḡauka na ḡena tarimarima beḡita-viriḡirini.” ³¹ Maḡuri Barauna ḡimanai boketo-raḡeni tu garina maki asikeikeina.

³² Ḗaro guineri ḡotuḡamaḡi-ḡenoḡoiri. Barau ḡena mama ḡoḡabiato murinai, midigumidigu barego ḡodoḡarito, senaḡi ḡoruḡa-gigitarito.

³³ Negatari ai tu ḡutuma bara ḡoirari ai ḡevaḡa-maiakamito-ḡoi, ma ḡevaḡa-midigu midigumito-ḡoi. Ema negatari ai tu ḡomi kavana ḡevaḡa-midigu midigurito-ḡoi tarimari seviri ai ḡoruḡa-tarito-ḡoi, ḡoruḡa-duku dukurito-ḡoi. ³⁴ Ḗediburarito tarimari ḡesi ḡomidigumidigu sebonato-ḡoi, ema ḡemi

farefare ġeverarimito-ġoi maki ġoiaku-iaġirito-ġoi moġo. Korana ma ribami, ġomi tu ma ġemi farefare namori, beġe tanu-vanaġi vanaġini dagarari.

³⁵ Moġa lorinai ġemi tuġamaġi kokore maniġa asi boġono fitoġari. Korana maniġa voina tu barego lelevaġina boġoa ġabiani. ³⁶ Boġono vevaġa-gwaġiġi, korana Barau ġena ura veiġana boġo vaġa-koriani murinai tu, kara ekiraġi-toreato mabarana boġo ġabiani. ³⁷ Korana Buka Veaġa ekirani, “Nega tu misina moġo,

ma beiaġomani etoni tarimana tu beiaġomani, asi bekwaiboni.

³⁸ Au ġegu vei-iobukaiobuka tarimana tu ġena veġabidadama lorinai be-maġurini.

Senaiġi murina ġana ma beraka-ġenoġoini nai, au tu asi baiakuni ġia ġenai.”

³⁹ Senaiġi ġita tu murira ġana asi ma bita raka-ġenoġoini, benamo bita rekwarekwani. Asiġina, ġita tu ma ġera veġabidadama, be maġuri bita ġabiani.

11

Veġabidadama tarimari

¹ Veġabidadama anina tu mai-ġesi. Tatuġamaġi-dadamaġirini dagarari tavaġa-moġoni korikoririni. Matarai roġosi bitana ġitari, senaġina tavaġa-moġoni korikoririni, moġeri dagara tu moġoni ema bita ġabirini. ² Sene tarimari tu ġeri veġabidadama lorinai, Barau na eġabi-raġerito.

³ Taveġabidadamani lorinai taribani, Barau eguruġato, benamo guba e tanobara evetoreto. Moġa lorinai mai taġitarini dagarari tu Barau na asi taġitarini dagarari ġerina eveirito.

⁴ Abela tu ma ġena veġabidadama Barau ġenai lorinai, Barau eviniato varevare dagarana na Kaino ġena varevare dagarana evanaġiato. E ma ġena veġabidadama lorinai, Barau na ġena varevare dagarana ekiraġiato varevare namona ema Barau na evaġa-moġoniato ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana. Ma Abela tu varau emaseto, senaġina ġena veġabidadama lorinai roġo eguruġani.

Abela, Enoka, Noa

⁵ Enoka ma ġena veġabidadama lorinai, Barau na eġabi-varaġeato moġo, asi emaseto. Ma tarimarima na maki asi ġedoġariato, korana Barau na eġabi-vaġiato. Roġosi bene ġabi-veġitaia nuġanai, Barau ġena bukai ekirani, Enoka na Barau iauna evaġa-iakuato. ⁶ Asi ġena veġabidadama tarimana na Barau tu asiġina ġinavaġi bevaġa-iakuani. Korana deikara Barau ġenai eiaġomani tarimana tu bene vaġa-moġoni Barau tu maġuri etanuni. Ema Barau ġevetauani tarimari mabarari tu voiri namori Barau na bevinirini.

⁷ Noa ma ġena veġabidadama lorinai, Barau na ġoirai beġe ġorani dagarari ekira-toreġauato. Mo tu Noa na roġosi bene ġitari dagarari. Noa na Barau evaġa-moġoniato, benamo ma garina ġesi bouti ta eragaiato, ġaraġona e natuna bene vaġa-maġuriri ġana. Ġia ġena veġabidadama na tanobara tarimari ekiraġi-foforirini rakava tarimari. Ma ġia tu ġena veġabidadama lorinai Barau na ekiraiato vei-iobukaiobuka tarimana. Mai vei-iobukaiobuka tu veġabidadama ġenana eiaġomani dagarana.

Aberahamo

⁸ Aberahamo ma ġena veġabidadama lorinai, Barau na ekeaiato nai eseġaġiato. Barau na ekeaiato tu ġena vanuġa bene raga-kwanea, ma Barau na tanobara ta ma beviniani, mo ġana bene iaġo. Benamo Aberahamo

eraka-rosito moĝo, asi ribana aiĝana eiaĝoni senaĝi eiaĝoto moĝo. ⁹ Ma ĝena veĝabidadama lorinai, Barau na ekiraĝi-toreato tanobaranai ea vanuĝato. Ma monai tu noĝa moĝo tanukau tarimana ta tanobara borunai etanuni kavana. Isako e Iakobo kavana farai numari ai ĝetanuto-ĝoi. Maiĝeri tarima toitoi tu Barau ĝena kiraĝitore ĝeĝabiato. ¹⁰ Korana Aberahamo tu vanuĝa baregona evaĝa-nogaiato-ĝoi. Mo vanuĝa tu fore baregona iatanai beruĝakauni. Mo vanuĝa tu Barau tauĝena na beboioĝaiani e beragaiani.

¹¹ Veĝabidadama lorinai Sara na kokore eĝabiato bene ĝabi ĝana, ema eĝauka-rakavato, senaĝi mero keina evaĝa-maĝuriato. Ĝia ma ribana, Barau na kara ekiraĝi-toreato dagnarana tu beĝorani. ¹² Benamo mai tarima sebona eĝauka-rakavato, senaĝi ĝia ĝenana senena ĝemaĝurito tu guba visiĝuri kavana vovoka tabutabu, ema kone mirina kavana asi iavi-iavina.

¹³ Maiĝeri tarimarima mabarari tu veĝabidadamai ĝetanuto-ĝoi nuĝanai ĝemaseto. Barau na ekiraĝi-torerito dagnarari ĝia na tu asi ĝeĝabito, senaĝi manaĝai moĝo ĝeĝita-guinerito, benamo ĝeĝabi-raĝerito. Ema ĝeguruĝa-foforito ĝia tu tanobara boruna tarimari. Ĝia mai tanobarai tu ĝetanukauni moĝo. ¹⁴ Moĝesina ĝeguruĝani tarimari tu ĝeri guruĝa na ĝevaĝa-foforirini, ĝia tu ĝeri tanobara korikorina ĝevetauani. ¹⁵ Bema ĝeraga-kwaneato tanobarana ĝere tuĝamaĝi-ĝenoĝoia nai tu, ma dabara ĝere ĝenoĝoi. ¹⁶ Senaĝi ĝia tu tanobara namo vedaureana ĝeuravini-rakavaiato-ĝoi. Mo tu gubai etanuni dagnarana. Moĝa lorinai Barau tu asi emaiakaiani, ĝia ĝeri Barau ĝetoni nai, korana Barau na ĝeri vanuĝa baregona ta eraga-toreato.

¹⁷ Aberahamo tu ma ĝena veĝabidadama. Moĝesina nai Barau na etovonaĝiato nai tu, natuna Isako ginitaĝo dagnarani evaĝa-iaĝoato, benamo Barau ma evarevare-viniato. Aberahamo ribana, Barau na kiraĝitore tu ĝia eviniato, senaĝina ĝia natuna sebona kwariĝutu moĝo tu ginitaĝo dagnarana ĝana bene vaĝia etato. ¹⁸ Barau na Aberahamo maki maiĝesina ekiraiato, ekirato, "Isako ĝenana moĝo ĝoi senemu beĝe maĝurini." ¹⁹ Aberahamo etuĝamaĝito tu Barau na Isako ma bevaĝa-maĝuri ĝenoĝoiani riba. Moĝesina naima iniĝesina ma sikiraĝia: Aberahamo na Isako mase na eĝabi-ĝenoĝoiato.

Isako, Iakobo, Iosefa

²⁰ Isako ma ĝena veĝabidadama lorinai, Iakobo e Esau evaĝa-namorito, ema ĝeri ai vau beĝea ĝorani dagnarari ekiraĝirito.

²¹ Iakobo ma ĝena veĝabidadama lorinai, dori emaseto-ĝoi nuĝanai tu Iosefa natuna ruarua evaĝa-namorito, ema ĝena togoi ĝenai eveĝabiritoĝoto, benamo Barau etoma-rakariĝo viniato.

²² Iosefa ma ĝena veĝabidadama lorinai, eĝauka-dorudoruto, dori emaseto-ĝoi nuĝanai tu, Isaraela tarimari Aigupito na beĝe raka-vaĝini ekiraĝiato, ema turiĝana kamasi beĝene veia guruĝana evinirito.

Mose

²³ Mose tamana e sinana Barau ĝenai tu ma ĝeri veĝabidadama. Moĝa lorinai Mose emaĝurito ĝaronai ĝeĝitaiato mero keina namona korikori, benamo kini ĝena guruĝa garina tu asi ĝeveito. Senaĝi tamana e sinana na ĝeĝabiato, benamo numa nuĝanai ĝue toitoi ĝetore-gumuato.

²⁴ Mose ma ĝena veĝabidadama lorinai, ebaregoto nai tu asi eurato beĝene kira, ĝia tu Pharao natuna ĝuiatona natuna merona. ²⁵ Ĝia tauĝena eurato, Barau ĝena tarimarima ĝesi beĝene vaĝa-midigumidigu sebonaia. Ma asi eurato, vei-rakava nuĝanai asi beĝe tanu-maukani verereri ai bene tanu-namo. ²⁶ Ĝia na etuĝamaĝiato tu, Keriso uranai beĝe vaĝa-maiakaiani voina

tu barego lelevaḡi, Aigupito ai farefare voiri bevanaḡirini. Korana ḡia tu eboḡeguine-iaḡoto, ḡoirai voina eḡita-iaḡoato.

²⁷ Mose ma ḡena veḡabidadama lorinai, Aigupito na eraka-veḡitato, Aigupito verena bebaruni garina asi egarito. Ḗia tu ekokoreto, korana tu asi taḡitaiani Barauna ḡia na tu matana na noḡa moḡo eḡitaiao. ²⁸ Ma ḡena veḡabidadama lorinai, Rubu Veaḡa verekona ekorana-iaḡiato ema Isaraela tarimari ekirarito, rara ḡeri ḡatama-boka koberi murikari ai beḡene dau. Benamo mase aneruna na naturi, ḡemaḡuri-guineto merori, asi bene vaḡiri.

Isaraela tarimari na Barau ḡeḡabidadama-viniato

²⁹ Isaraela tarimari na Barau ḡeḡabidadama-viniato lorinai, Davara Kakakakana nuḡana na tanobara kaukauna na noḡa moḡo ḡeraka-vanaḡito. Ma Aigupito tarimari maki ḡevanaḡi ḡetato nai tu, davara na eḡutu-ḡaurito.

³⁰ Isaraela tarimari ma ḡeri veḡabidadama lorinai, Ieriko vanuḡa maḡuna ḡaro vaḡa-imaima ruarua (7) ḡeraka-ḡeḡeraḡiato murinai eketoto.

³¹ Mata-boraḡa ḡuiatona Rahaba Barau ḡenai eveḡabidadamato lorinai, Isaraela ḡeri maramara tarimari eḡabi-raḡerito, benamo Barau ḡeseḡafore-viniato-ḡoi tarimari ḡesi asi ḡevaḡi-sebonaiato.

³² Ma kara ma bakiraḡiani? Asi ḡegu taimi Gideona, Barak, Samson, Iefeta, Davida, Samuela ema peroveta tarimari variri bakiraḡirini. ³³ Ḗia tu ma ḡeri veḡabidadama lorinai, tanobara basileiari ḡevetari-vinirito nai, ḡekokoreto-ḡoi. Veiḡa iobukaiobukari ḡeveito-ḡoi, ema kiraḡitore dagarari ḡeḡabirito laion bokari ḡekou-ḡaurito. ³⁴ Karava seḡuka rakava ema-moreni ḡevei-buserito, ema vetari baḡari matari na ḡeraga-maḡurito. Ḗeri moiramaira nuḡari ai ḡekokoreto; vetari ai tu guruḡari maki seḡuka rakava, ema ḡevetari-vinirito-ḡoi doḡorori ḡevaḡa-ketorito-ḡoi. ³⁵ Ḗemaseto-ḡoi tarimari ma ḡevaḡa-maḡuri ḡenoḡoirito-ḡoi, benamo sinari na ma ḡeḡabi-ḡenoḡoirito-ḡoi. Ma tari tu dibura numai tauḡaniri ḡekwari-rakava kwaikwairito-ḡoi ma dori ḡemaseto-ḡoi, senaḡi asi ḡurato-ḡoi Barau beḡene kira-ḡuniḡaua, benamo dibura numana na beḡene ruḡa-vaḡiri. Korana ḡeri ura tu vaḡa-variḡisi ḡenoḡoi namona beḡene ḡabia.

³⁶ Ma tari tu ḡevaseva-vaseva iaḡirito-ḡoi, ḡekwaririto-ḡoi, ma tari tu seini na ḡebarurito-ḡoi, benamo dibura numanai ḡetorerito-ḡoi. ³⁷ Fore na ḡetakirito-ḡoi; ma tari tu ḡesoa-ḡuturito-ḡoi; ma tari tu vetari baḡari na ḡevaḡirito-ḡoi. Mamoe kefiru e nanigosi kefiru ḡevei-rakaoto-ḡoi, asi ḡeri-ḡari, ḡevaḡa-midigu midigurito-ḡoi, ema tarimarima na veiḡa asi namori ḡeri ai ḡevei-vinirito-ḡoi. ³⁸ Tanobara ḡia ḡeri ai tu asi namo moḡo. Tanobara fakari na e ḡoro tuḡuri na, tano kouḡari na, ema guri na ḡetanu-rakaoto-ḡoi.

³⁹ Maiḡeri tarimarima mabarari ḡeri veḡabidadama loriri ai, Barau na evaḡa-maḡuririto. Senaḡina ta na Barau na ekiraḡi-toreato dagarana ta tu asi eḡabiato. ⁴⁰ Korana Barau na dabara namona ta ḡita ḡera eboioḡaiato. Ḗia ḡena ura ḡia maki ḡita ḡesi vaḡa-sebo vau bene vaḡa-namo vedaureara.

12

¹ Mo veḡabidadama tarimari, ḡita ḡeḡita-taḡorani tarimari, tu ḡutuma lelevaḡi, magube na noḡa moḡo beḡe ḡeḡeraḡira. Moḡa lorinai ḡita ḡekoukou-ḡaurani dagarari, ema vei-rakava ḡita ḡebarubarutarirani dagarari mabarari sifitoḡari. Benamo ma kokorera ḡesi ḡoirarai Barau na etoreato raga-iruirunai siraga. ² Matara Iesu ḡenai sitore-kauri. Korana Iesu na ḡita ḡera veḡabidadama esinaiao, ema bevaḡa-ḡuḡuruani. Ḗia na ḡoiranai

mo iaku e verere etuḡamaḡiato nai, satauro maiakana asi etuḡamaḡiato. Benamo Barau ḡena terona aroribanai etanu-tarito.

³ Iesu situḡamaḡia. Ḡia tu vei-rakava tarimari na asi ḡeḡabi-raḡeato, ḡeseḡafore-viniato, senaḡina ekokoreto. Moḡa lorinai asi boḡono tuḡamaḡi-moira, e asi boḡono ruḡa-ḡuirāḡi. ⁴ Ḡomi tu rakava ḡesi ḡovevaḡi-tanuni. Senaḡina ḡomi mani vevaḡi nuḡanai tu, ta raramu roḡosi roḡo bere riḡo. ⁵ Ema ḡomi tu Barau na ekeamito ḡia natuna, senaḡi mai velaunaḡi guruḡana tu ḡotuḡarekwaiato, ekirato,

“Natugu, Vereḡauka na vevaḡa-riba veiḡari gwaḡiḡiri evinimuni nai, asi bono ḡabi-meraḡari, ema bekira-feimuni nai, nuḡamu asi bono vaḡa-moiraia.

⁶ Korana Vereḡauka na eura-vinirini tarimari tu vevaḡa-riba gwaḡiḡiri evinirini, ema ḡia natunai evaḡa-iaḡorini tarimari mabarari tu ekwaririni.”

⁷ Moḡa lorinai matakani veiḡari ḡemi ai beḡe ḡorani nai tu boḡono kokore. Korana ḡomi tu Barau natuna naima moḡesina eveimini. Ma siḡitaia, kamara mero keina tu tamana na asi evaḡa-matakaniani? ⁸ Tama mabarari na naturi ḡevaḡa-matakanirini. Ma bema ḡomi Barau na asi evaḡa-matakanimini, moḡa anina ḡomi tu dia Barau natuna korikori, ḡomi tu gara meromi. ⁹ Vaḡa-ilailana tauḡani rekenai ḡita tamara korikoriri na ḡevaḡa-matakanirani, benamo moḡeri korari ai tamara tagubakaurini. Moḡesina kavana namona tu ḡita tata iaukara Tamari Barau maki tana gubakaua, benamo bitana maḡuri. ¹⁰ Ḡita tamara na tu ḡaro kotunai moḡo ḡevaḡa-matakanirani. Mo tu ḡia tauḡeri na ḡetuḡamaḡiani namo ḡetoni ḡarori ai moḡo. Senaḡi Barau na evaḡa-matakanirani tu ḡita ḡera namo ḡana, ema ḡia ḡesi bitana veaḡa-vegogo ḡana. ¹¹ Maitoma matakani veiḡari ḡeiaḡomani tu ma midigumidiguri, asi iakuri. Senaḡina murinai vau mo matakani veiḡari ḡerina beribani tarimana tu vei-iobukaiobuka ema maino tarimanai beiaḡoni.

Nuḡara bitana vaḡa-kokoreri ema bitana ruḡa-gigitari

¹² Moḡa lorinai ḡimami beḡe ḡeroḡero-riḡo, ḡoḡabi-vaisiri, ema tuimi beḡe moira ḡeḡoḡo-ḡoḡorini, ḡovaḡa-kokoreri. ¹³ Benamo kwakumi na ḡoraka-iaḡirini fanari ḡovei-roroḡotori, be kwaku rakava tarimana kwakuna asi bene rakava-lelevaḡi, senaḡi bene namo.

¹⁴ Boḡono kokore-korikori, tarimarima mabarari ḡesi maino ai boḡono tanu uranai. Be ḡemi maḡuri beḡene veaḡa e asi vetoukaunai beḡene iaḡo bene. Korana tu ma vetoukauna e asi veaḡa tarimana na Vereḡauka tu asi beḡitaiani. ¹⁵ Boḡono venari, be tarima ta Barau ḡena varevare-bara ḡenana asi bene raka-veḡita, ma nuḡa-ḡirima ḡokana nuḡanai asi bene tuburaḡe. Korana nuḡa-ḡirima ḡokana betubuni, ḡokana mamakina na ḡomi fakami ai rakava bevaḡa-ḡoraiiani, benamo tarimarima vovoka bevaḡa-rakavarini Barau ḡoiranai. ¹⁶ Boḡono ḡitaia, ta ḡomi fakami ai mata-boraḡa veiḡari asi bene veiri, ema Esau na Barau asi ekorana-iaḡiato kavana asi bene vei. Esau na tu ḡena maḡuri guine seḡukana ḡaniḡani diḡu sebona moḡo uranai evare-fitoḡaiato. ¹⁷ Moḡa murinai ḡomi ma ribami, mo maḡuri guine vevaḡa-namona tamana ḡenana neḡabia etato tu tamana na asi eḡabi-raḡeato. Moḡoni, tamana ma taḡina ḡesi enoḡiato, senaḡi tamana asi ma etuḡamaḡi-ḡenoḡoito.

¹⁸ Ĝomi tu dia ĝimami na boĝo ĝabi-karaiani ĝorona ĝana boĝo iaĝoma, Isaraela tarimari kavana. Ĝia tu Sinai Ĝorona sevina korikorinai ĝeruĝato, benamo karava emoreto ĝeĝitaiato, ema mukuna dubara kiukiuna e iavara barego lelevaĝina; ¹⁹ ema kibi guruna asikeikeina eraĝeto e garo baregona eguruĝato ĝeseĝaĝirito. Isaraela tarimari na mo garo ĝeseĝaĝiato nai tu, Mose ĝenoĝiato mo garo na asi ma bene vaĝa-guruĝari. ²⁰ Korana Barau na taravatu guruĝari evinirito nai tu, ĝegari-rakavato, Barau tu ekirato, “Bema tarima ta na o boromakau ta o nanigosi ta na mo ĝoro bea veikaraiani nai tu, fore na boĝono taki-masea.” ²¹ Moĝeri vetoĝa ĝefoforito gariri tu asikeikeiri, benamo Mose ekirato, “Au tu eĝoĝo-ĝoĝoguni, agari-rakava rakavani.”

²² Senaĝina ĝomi tu Siona Ĝorona ĝana boĝo iaĝoma e guba Ierusalemna maĝuri Barauna ĝena vanuĝa baregona ĝana, ema aneru ĝutuma gorogoro asi iavi-iaviri ĝeri ai boĝo iaĝoma. ²³ Ĝomi tu vegogo baregona ĝena e Barau natuna ĝemaĝuri-guineto ekalesiari ĝeri ai boĝo iaĝoma. Ĝia arari tu Barau na gubai etorerito. Ema ĝomi tu tarimarima mabarari Kotai beĝita-viriĝirini Barauna ĝenai e vei-iobukaiobuka tarimari iaukari, Barau na evaĝa-namo vedaurearito iaukari, ĝeri ai boĝo iaĝoma. ²⁴ Ema Iesu ĝenai boĝo iaĝoma. Iesu ginitaĝo variĝunai tu Barau e tarimarima fakari ai eruĝani. Ema ĝia rarana ĝenai boĝo iaĝoma. Iesu rarana tu ĝomi ĝemi ai eketokauto. Ma Iesu rarana na ekiraĝiani guruĝana seĝukana na Abela rarana ĝena guruĝa seĝukana evanaĝiani.

²⁵ Boĝono venari, Barau na evaĝa-guruĝamini nai, garona asi boĝono kira-sirivaĝi-vinia. Korana tanobarai Barau na ekira-toreĝaurito tarimari ĝekira-sirivaĝito nai tu, asi ĝeraga-maĝurito. Ĝeri kira-sirivaĝi voina ĝeĝabiato. Ĝita tu kamasi bita raga-maĝurini? Barau toma tu gubai etanuni, benamo monana ĝita ekira-toreĝaurani. Bema ĝia ĝenana bita raka-veĝitani nai tu, kamasi bita raga-maĝurini. ²⁶ Moĝeri ĝaro ai Barau garona na tanobara eruku-iagaiagaiato. Senaĝina toma Barau tu eguruĝa-toreto, ekirani, “Au na tanobara vaĝa-sebona maia barukuani. Dia tanobara ĝereĝana moĝo barukuani, senaĝina guba maki barukuani.” ²⁷ Mai guruĝa “vaĝa-sebona maia” anina tu, guinenai Barau na eveirito dagarari beĝe iagaiagani nai tu bekoki-veĝitarini. Korana tu asi beĝe iagaiagani dagarari moĝo beĝene tanu ĝana.

²⁸ Ĝita na taĝabiani basileiana tu asi beĝareva-ĝarevani. Moĝa lorinai Barau sitanikiu-vinia, ema Barau na eura-viniani maĝurinai sitoma-rakariĝo vinia ma vegubakaura e ma garira ĝesi. ²⁹ Korana ĝita ĝera Barau tu karava ĝaraĝara.

13

Barau vaĝa-iaĝoma veĝari

¹ Ĝomi fakami ai tarikaka veuravinina bene tanu-vanaĝi vanaĝi. ² Tarima boruri ĝabiraĝeri asi boĝono tuĝa-rekwaia, korana tarima tari maniĝesi ĝeveito-ĝoi nai tu, aneru ĝeĝabi-raĝerito. Senaĝi ĝia tu asi ĝeriba-maoroto mo tu aneru ĝeĝabi-raĝerini.

³ Dibura numanai ĝetanuni tarimari boĝono tuĝamaĝiri. Boĝono tuĝamaĝi, ĝomi maki ĝia ĝesi dibura numanai ĝoro tanu-vegogo. Ema ĝevaĝa-midigu midigurini tarimari boĝono tuĝamaĝiri. Boĝono tuĝamaĝi ĝomi maki ĝere vaĝa-midigu midigumi.

⁴ Tarimarima mabarari na veĝaraĝo beĝene gubakaua, ema veĝaraĝo tarimari ĝeri genagena gabuna bene namo-vedaurea. Korana ma ĝaraĝona,

senāgina ekima-rakaoni, o ma eveḡaraḡo-sirivaḡini tarimana, ema mata-boraḡa veḡari ḡeveini tarimari mabarari tu Barau na ḡeri rakava voiri bevinirini.

⁵ Moni asi boḡono uravini-lelevaḡiri. Kara dagara ḡemi ai maniḡeri boḡono ḡabi-raḡeri ma iakumi ḡesi. Boḡono kira, mai dagara ḡemai maiḡeri tu ḡemai ilaila. Korana Barau tu ekirato,

“Au na asiḡina ḡinavaḡi baraga-kwanemini, ema ḡereḡami asiḡina ḡinavaḡi baiaḡuimini.”

⁶ Moḡa lorinai nuḡara ma kokoreri ḡesi bitana kira,

“Vereḡauka na au bevaḡa-kavaguni, be au asi bagarini.

Tarimarima na tu kara beḡe veiani au ḡegu ai?”

⁷ Ḡotuḡamaḡi-ḡenoḡoi, ḡeguine-iaḡimito-ḡoi tarimari ḡotuḡamaḡiri. Ḡia na Barau ḡena guruḡa ḡemi ḡekiraḡito. Ḡia ḡeri maḡuri na kara ḡefoforito eiaḡoto mo ḡea maseto boḡono tuḡamaḡiri, ema ḡia ḡeri veḡabidadama boḡono tovotovori.

⁸ Iesu Keriso tu ḡoraḡani, toma, ema vanaḡivanaḡi asi beirauni. ⁹ Vevaḡa-riba irauirauri na dabara moḡonina na asi beḡene ḡori-veḡitami. Namona tu Barau ḡena varevare-bara na ḡita iaukara bene vaḡa-kokoreri. Ḡaniḡani taravaturi irauirauri na ḡita iaukara tu asi beḡe vaḡa-kokorerini. Moḡeri taravatu ḡekorana-iaḡirito-ḡoi tarimari tu namo ta asi ḡeḡoitaḡoato.

¹⁰ Ḡita tu ma ḡera fata veaḡana. Senāgina Barau toma-rakariḡona ḡana farai rubuna nuḡanai ḡinitaḡo ḡauveiri ḡeveito-ḡoi tarimari tu mai fatai asi beḡe ḡaniḡanini. ¹¹ Rubu Veaḡa verena baregona na boromakau, nanigosi, mamoe evaḡirito-ḡoi nai, tauḡaniri tu eḡabi-rosirito-ḡoi Isaraela tarimari ḡeri totoḡa gabuna na, benamo murikai vau ea gaburito-ḡoi. Rarari moḡo Veaḡa Lelevaḡi Gabunai eḡabi-toḡarito-ḡoi, rakava ḡabiveḡitari varevarena bene vei-iaḡiri ḡana. ¹² Moḡesina naima Iesu maki rarana na tarimarima bene vaḡa-veaḡari ḡana tu, Ierusema vanuḡa barana maḡuna murikanai emidigu-midiguto. ¹³ Moḡa lorinai ḡita maki Iesu ḡenai totoḡa murikana ḡana siraka-rosi. Be, ḡia na eḡabiato maiakana ḡita na maki bitana ḡabia. ¹⁴ Korana mainai ḡita tu asi ḡera tanu-vanaḡivanaḡi vanuḡana. A ḡita tu vanuḡa vau ma beiaḡomani dagarana tavetauani. ¹⁵ Moḡa lorinai vanaḡivanaḡi Barau vonevone-raḡena varevareri Iesu ḡenana bitana vini-raḡea Barau ḡenai. Barau arana vonevone-raḡena tu ḡita murura ḡwaḡwana. ¹⁶ Veḡa namori veiveiri asi boḡono tuḡa-rekwari, ema ḡemi ai guruḡa moḡoniri maniḡeri karomi ḡeri maki boḡono kiraḡi. Korana tu maniḡesina veḡari tu ḡinitaḡo dagarari namori Barau na eiaku-iaḡirini.

¹⁷ Ḡeguine-iaḡimini tarimari garori boḡono seḡaḡiri, ema ḡeri veḡorikau maorona gaburenai boḡono tanu. Korana ḡia na tu ḡomi ḡemi maḡuri ḡeḡita-ḡaurini, ema ḡomi ḡemi maḡuri aiḡesina Barau ḡenai beḡea kiraḡirini. Garori boḡono seḡaḡiri, be ma iakuri ḡesi ḡeri ḡauvei beḡene veia, a dia nuḡari ma metori ḡesi. Korana bema nuḡari ma metori ḡesi ḡomi beḡe narimini nai tu, ḡomi na namo ta asi boḡo doḡariani.

¹⁸ Ḡema boḡono ḡuriḡuri. Ḡai ribama ḡai nuḡama tu veiareva Barau ḡoiranai, ema ḡema ura barana tu vegubakau ai moḡo baḡana tanu. ¹⁹ Ḡegu noḡinoḡi barego lelevaḡina ḡomi ḡemi ai tu boḡono ḡauḡau, be ḡemi ai ma bana ḡenoḡoi-ḡariḡari.

²⁰ Maino Barauna na ḡera Vereḡauka Iesu tu betanu-vanaḡi vanaḡini ḡinitaḡo rarana ḡenana ma evaḡa-maḡuri ḡenoḡoiato. Iesu tu mamoe nari tarimana baregona. ²¹ Mai maino Barauna na dagara namori mabarari

bene vinimi, ġena ura boġono veia ġana. Ema kara ġia na eiaku-iaġirini dagarari Iesu Keriso ġenana ġita nuġarai bene ġauvei-iaġiri. Mareva baregona tu ġia ġena bene iaġo mo vanaġivanaġi. Amen.

²² Tarikakagu mabarami, anoġimini, ġegu vevaġa-naġi guruġari maiġeri boġono ġabi-raġeri ma nuġami namori ġesi; korana fefa tu kubina moġo batorea. ²³ Au aurani navaġa-ribami, ġita tarikakara Timoteo tu dibura numana na beġe tuġu-vaġia. Bema ġia bema raġasi-ġarimoġini tu, tauma ruarua baġa iaġosini ġitaġitami.

²⁴ Ġema vevaġa-namo ġemi veġorikau tarimari ema Barau ġena tari-marima veaġari mabarari boġono viniri. Itali tarimari na maki ġemi vevaġa-namo beġe tuġu.

²⁵ Barau ġena namo e varevare-bara mabarami ġemi ai bene tanu.

IAKOBO (O IAMES) ĜENA TORETORE

Iakobo (o Iames) vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa tu Iakobo (o Iames), Iesu tarina, na etoreato. Ĝia tu Ierusalemekalesia ĝorikauna tarimana ta. Mai fefa etoreato laĝanina tu 45 ma 49 fakari nuĝanai ta, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mai fefa etoreato korana tu, 1) Heberu ekalesiari veribaĝani ema meto baregori ĝeĝoitaĝoto-ĝoi nai, nuĝari bene vaĝa-gwaĝiĝiri etato; 2) Heberu ekalesiari vefakari ai tu veiĝa ema maĝuri asi roroĝotori tari ĝeĝorato-ĝoi, naima moĝeri bene vei-roroĝotori ĝana uranai; 3) Heberu ekalesiari bene kira-varari, veĝabidadama korikorina tu veiĝa namori na bevaĝa-foforiani. Iakobo na mai fefa tu maiĝesi eboioĝaiato:

1. Veĝabidadama veribaĝani na betovo-naĝiani ema bevaĝa-foforiani - karoa 1:1-18
2. Veĝabidadama ĝera ĝauvei e veiĝa na bevaĝa-foforiani - karoa 1:19-2:26
3. Veĝabidadama ĝera guruĝa na bevaĝa-foforiani - karoa 3
4. Veĝabidadama Barau korana-iaĝina maĝurina korikorina na bevaĝa-foforiani - karoa 4-5

¹ Au Iakobo (o Iames), Barau e Vereĝauka Iesu Keriso ĝeri vetuĝunaĝi tarimagu, ĝeguna mai fefa eiaĝosini, ĝomi Isaraela doĝoromi gabanana ruarua (12) tanobara boruri ai ĝotanu-lausilausini ĝemi ai. Avaĝa-namomini.

Veribaĝani ĝenana veĝabidadama bekokoreni

² Tarikakagu mabarami, veribaĝani irauirau boĝo ĝoitaĝorini nai, boĝono iaku-iaĝiri moĝo. ³ Korana ĝomi ribami, veribaĝani na ĝemi veĝabidadama etovo-naĝirini nai, kokore ema vevaĝa-gwaĝiĝi evaĝa-ĝorarini. ⁴ Benamo kokore ema vevaĝa-gwaĝiĝi ĝemi ai bene barego-korikori, be ĝemi ai maki kerere ta asi bene tanu e vetoukau ta maki asiĝina, ema dagara tai asi boĝono rabu.

⁵ Senaĝi bema ĝomi fakami ai ta asi iaunegana nai tu, Barau bene noĝia, ĝia na beviniani, korana Barau tu nuĝana mabarana ema nuĝana ma iakuna ĝesi ĝia ĝenoĝiani tarimari mabarari evinirini. ⁶ Senaĝi enoĝini nai tu veĝabidadamai moĝo bene noĝi, nuĝana asi bene daradara. Korana eiauvo-iauvoni tarimana tu davara ureurena iavara na ekwari-iaĝo kwari-iaĝomaiani kavana. ⁷ Moĝesi tarimana tu bene riba, ĝia Vereĝauka ĝenana dagara ta tu asi bedoĝariani. ⁸ Etuĝamaĝi-ruaruani tarimana tu ĝena ĝauvei mabarari ai asi eruĝa-gigitarini.

Asi ĝena-ĝana tarimana ema ma ĝena-ĝana tarimana

⁹ Tarikaka ta asi ĝena e asi ĝana tu bene iaku, korana Barau ĝenai ĝia tu barego. ¹⁰ Ema ma ĝena ma ĝana tarimana maki bene iaku, Barau na betore-variĝoani neganai. Korana berekwa-rekwani boĝa veraverari kavana. ¹¹ Ĝaro emaraĝeni nai, ekirini gugurana na ĝauĝa etunu-maraiani, benamo veraverana eketo-vaĝini, ĝitaĝitana marevana ekorini. Ĝena-ĝana vovoka tarimana maki moĝesina kavana berekwa-rekwani ĝena taĝa ĝauveiri iaĝoviniri nuĝanai.

Vetovonaĝi ema veribaĝani ainana eiaĝomani

¹² Veribaĝani nuĝari ai evevaĝa-gwaĝiĝini tarimana tu bene iaku, korana mo vetovonaĝi bekorini nai, roĝo beruĝa-taĝoni tu maĝuri koronana beĝabiani. Mo maĝuri tu Barau na ekiraĝi-toreato ĝia ĝeura-viniani tarimari

geri. ¹³ Bema tarima ta veribaḡani edoḡariani nai, asi bene kira, “Mai veribaḡani tu Barau ḡenana eiaḡomani.” Korana Barau tu veiḡa rakavari na asi beḡe tovo-naḡiani riba, ema ḡia na tarima ta maki asi eriba-ḡaniani. ¹⁴ Senaḡi tarimarima veribaḡani edoḡariani tu bema ḡia eveḡwa-veḡitani, benamo tuḡamaḡi rakavari na nuḡana ḡeḡaniani, ḡeḡofaiani. ¹⁵ Ġena ura rakavari na nuḡana ḡevaḡa-vonuani, benamo rakava ḡevaḡa-ḡoraiani. Ema rakava etubu-baregoni nai tu mase evaḡa-ḡoraiani.

¹⁶ Tarikakagu namomi, ta na asi bene ḡofami. ¹⁷ Vevaḡa-ḡauna dagarari namori mabarari ema varevare roroḡotori dagarari mabarari tu tuḡuna na ḡeiaḡomani, Mama Tamana, guba mamana eveiato Barauna, ḡenana ḡemariḡoni. Guba mamana eirauni, senaḡi ḡia tu asi eirauni o mukuna na maki asi eḡabiani. ¹⁸ Ġia tauḡena ḡena urai moḡo ḡena guruḡa moḡonina ḡenana evaḡa-maḡurirato, korana tarimarima ema ḡemaḡurini dagarari tari ḡimana na eveirito dagarari mabarari fakari ai bitana guine ḡana.

Seḡaḡi e veiḡa

¹⁹ Tarikakagu namomi, maiḡa tu boḡono ribaia: Ġomi tata guruḡa seḡaḡi-seḡaḡiri ai boḡono ḡarimoḡi, senaḡi guruḡai boḡono veḡabitari, ema asi boḡono baru-ḡariḡari. ²⁰ Korana tarimarima ḡeri baru ḡerina Barau ḡena veiḡa roroḡotori asi beḡe foforini. ²¹ Moḡa lorinai maḡuri rakavari ema veiḡa mirori mabarari boḡono fitoḡari. Barau na nuḡami ai evaroato guruḡana boḡono ḡabi-raḡea ma manaumi ḡesi. Korana mani guruḡa na bevaḡa-maḡurimini riba.

²² Ġena guruḡa tu asi boḡono seḡaḡiri moḡo, senaḡi ḡoseḡaḡirini guruḡari tu ḡemi veiḡai boḡono vaḡa-foforia, tauḡemi boḡo veḡofani garina. ²³ Deikara Barau ḡena guruḡa eseḡaḡiani moḡo, senaḡi veiḡana tu asi eveiani tu veḡia ai tauḡena ḡoirana eḡitaiani kavana. ²⁴ Tauḡena veḡiai eveḡitani, benamo eraka-veḡitani nai tu ma evetuḡa-rekwani ḡia vetoḡana tu aiḡesina. ²⁵ Senaḡi deikara taravatu namo vedaureana, tarimarima ḡeri rakava eruḡa-vaḡirini taravatuna, eḡita-ginikauani, eseḡaḡi-vanaḡi vanaḡiani ema asi eseḡaḡi-taḡuini, senaḡi ḡena veiḡai evaḡa-foforiani, ḡia tu Barau na ḡena ḡauvei mabarari nuḡari ai bevaḡa-namoani.

²⁶ Bema tarima ta tauḡena evekiraḡini tu Barau ekorana-iaḡiani etoni, senaḡi meana tu asi enariani, mani tarima tu tauḡena moḡo eveḡofaḡofa-iaḡini ema Barau korana-iaḡina veiḡana maki asi tauna. ²⁷ Ġita Tamara Barau na ekalesia tarimana namo vedaureana e moḡonina maiḡesi etuḡamaḡiani: Gara e vabu ḡeri taḡitaḡi ai eḡita-ḡaurini ema tauḡena evenarini tanobara mirona na bevemironi garina.

2

Ekalesia mabarari tu ilaila moḡo

¹ Tarikakagu mabarami, ḡera Vereḡauka Iesu Keriso mamana e seḡukana tu barego, ḡia ḡovaḡa-moḡoniani tarimami, tarimarima mabarari boḡono ḡabiraḡe-ilailari, dia ḡeri vetoḡai boḡono ḡabi-raḡeri. ² Bema tarima ta, ḡimana ma golo aḡevana e ḡena dabuḡa maki irau moḡo, bema raka-toḡani ḡemi vegogo nuḡanai, ema asi ḡena-ḡana tarimana ta ḡena dabuḡa tu kitakata bema raka-ḡurani. ³ Benamo ḡomi na dabuḡa ma marevana eveiani tarimana tu boḡo gubakau-baregoani, benamo boḡo vaḡa-guruḡaiani, boḡo kirani, “Mai tanutanu namonai noma tanu,” a asi ḡena-ḡana tarimana tu boḡo kiraiiani, “Iomonai noa ruḡa,” o, “Mai kurabo ai noma tanu au

kwakugu koranai.” ⁴ Moġa ġenana ġomi tu tauġemi moġo ġovevaġa-irauni ema vevaġa-maoro maki ġoveiani ġemi tuġamaġi rakavari ġerina.

⁵ Ġoseġaġi, tarikakagu namomi, Barau na mai tanobarai asi ġeri asi ġari tarimari eġabi-viriġirito, veġabidadama na beġene vonuvonu-raġe, ema ġena Basileia beġene ġabia uranai. Mo Basileia tu Barau na ekiraġi-toreato, ġia ġeura-viniani tarimari moġo beġe raka-toġani. ⁶ Senaġi ġomi na asi ġeri ema asi ġari tarimari tu ġoġita-ġuiragiirini. Dei na ġomi evaġa-rakavamini, ema einu-iaġomini Kota ġabuna ġana? Ma ġeri-ġari tarimari maniġesi ġeveini, ene? ⁷ Ġia na mani ara namona, ġomi na ġovaġa-moġoniani tarimana arana Keriso, ġekiraġi-rakava rakavaiani.

⁸ Dagara namona tu maġa: Barau ġena Basileia taravatuna boġono korana-iaġia, Buka Veaġai ġetoreato maġesi ekirani, “Sevimu tarimana bono ura-vinia tauġemu oveura-vinini kavana.” Maniġa ġokorana-iaġi korikoriani nai tu maorona ġoveiani. ⁹ Senaġi bema ġomi na tarimarima ġeri vedabuġa o dagi ilailari ai moġo ġoġabi-raġerini nai, ġomi tu rakava ġoveiani, ema taravatu na maki ekiramini, ġomi tu taravatu ġokira-fitoġaiani tarimami. ¹⁰ Korana mo deikara na taravatu mabarana ekorana-iaġiani, senaġi sebona moġo eketoni, ġia na taravatu mabarana ekira-fitoġaiani. ¹¹ Korana mo Barau sebona ekirato, “Asi bono veġura-vanaġi,” ma ekirato, “Asi bono vaġivaġi.” Moġa lorinai bema ġoi asi boveġura-vanaġini, senaġi bovaġivaġini nai, ġoi tu taravatu okira-fitoġaiani tarimamu. ¹² Ġoguruġani ema veġa ġoveirini nai, Barau ġena taravatu boġono tuġamaġia, korana mo tu ma seġukana tarimarima ġeri rakava ġerina beruġa-vaġirini. Moġa maki bea vevaġa-maoro vinimini. ¹³ Deikara tarimarima asi evetuġa-ġwarini tu, Barau na maki ġia asi bevetuġa-ġwaiiani ġena Kota baregona ġaronai. Senaġi deikara ta na tarimarima evetuġa-ġwarini, Kota garina asi bene vei, korana vevetuġaġwa na vevaġa-maoro evanaġiani.

Veġabidadama ma veġana

¹⁴ Tarikakagu mabarami, tarima ta bekirani, ġia tu ma ġena veġabidadama, senaġi bema ġena veġa na asi evaġa-moġoniani nai, kara namona bevaġa-ġoraiani? Mo veġabidadama na bevaġa-maġuriani riba ba? ¹⁵ Vaġa-ilailana, bema tarikaka tauna ta o vavinena ta asi ġena dabuġa ema asi ġana ġaniġani. ¹⁶ Benamo ġomi ta na bokiraiani, bokirani, “Ma nuġa namomu ġesi noiaġo. Bono veseġo, be asi bene naguremu e bono ġanimase-ginikau!” Senaġi tauġanina eura-vinirini dagarari tu asi oviniani, ġena namo tu kara? ¹⁷ Veġabidadama maki moġesi, bema veġabidadama ġereġana moġo ema veġana asi evaġa-foforiani nai tu mase, asi tauna.

¹⁸ Senaġi tarima ta ma bekirani, “Ġoi tu ma ġemu veġabidadama, senaġi veġa tu au ġegu ai.” Benamo au ġegu vevaġa-veve tu iniġesi, “Ġemu veġabidadama naġitaia. Kamara dabarai bovaġa-ġitaguni bema veġa asi evaġa-foforiani nai? Senaġi au ġegu veġabidadama tu fofori, ġegu veġa na evaġa-ġitamuni.” ¹⁹ Ġoi na ovaġa-moġoniani, Barau tu sebona moġo. Namu! Senaġina iauka rakavari na maki ġevaġa-moġoniani, benamo ġeġoġo-ġoġorini korana ġegarini. ²⁰ Ġoi babo! Ġoi ourani tauna korikori noġitaia veġabidadama veġana asi evaġa-foforiani tu asi tauna. ²¹ Ġita senera Aberahamo tu kamasi nai Barau na evaġa-moġoniato ġia tu veġa iobukaiobuka tarimana? Ġia tu ġena veġa na natuna Isako fata veaġa iatanai Barau evarevare-viniato. ²² Be oġitaiani, ġia ġena veġabidadama ema ġena veġa tu ġeġauvei-vegogoto; ġena veġabidadama tu ġena veġa na ġevaġa-moġoniato. ²³ Benamo Buka Veaġai ġetoreato guruġana emoġonito,

maiġesi ekirani, “Aberahamo na Barau evaġa-moġoniato, benamo Barau na eġabi-raġeato ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana.” Ema Barau na maki ekiraiato, ekirato, “Au ġatagu.” ²⁴ Ġoġitaiani, tarimarima tu ġena veiġa na Barau na eġabi-raġeani, dia ġena veġabidadama ġenana moġo.

²⁵ Rahaba mata-boraġa vavinena maki moġesi. Ġia tu ġena veiġa ġenana Barau na eġabi-raġeato. Isaraela rivirivi tarimari ġena numai eġabi-raġerito ema dabara boruna ma etuġu-rosirito. ²⁶ Vaġa-ilailana tauġani asi iaukana tu mase, veġabidadama maki moġesi, bema asi veiġana tu mase.

3

Murumi boġono nariri

¹ Tarikakagu mabarami, ġomi ġutuma tu vevaġa-riba tarimami ai asi boġono iaġo. Korana ma ribami, Barau ġena Kota ġaronai ġia na ġai, vevaġa-riba tarimama, ġema veiġa tu bevetau-ġitakaurini, dia ekalesia tarimari tari kavana. ² Ġita mabarara ġaro ġutuma kerere taveini. Senaġi bema tarima ta kerere ta asi eveiani ġena guruġai nai, ġia tu asi vetoukauna ema tauġanina mabarana benariani riba. ³ Hosi bokanai taritari aurina tatore-toġaiani, korana taurani bene seġaġira; moġesi tauġanina mabarana bita tariani riba. ⁴ Lagatoi ġotuġamaġia: Asikeikeina, iavara baregona na vau ekwari-ragaiani, senaġi tarina tu misina korokoro. Mo tari misina korokorona na etariani tarimana ġena ura gaburi mabarari ġana etari-iaġoani. ⁵ Moġa ilailanai mea makina: Misina korokoro, senaġi dagara baregori eveiavi-iaġirini.

Boġa maki aiġa baregona, senaġi karava misina na beġara-ġosiani. ⁶ Mea maki karava kavana. Tauġanira mabarari fakari ai ġia tu rakava gabuna tauġanira mabarana evaġa-miroani. Tauġanira ema iaukara evaġa-rakavarini. Ġera tanu dabarari mabarari mea na bevaġa-kerererini riba, korana ġia tu karava kavana ġita eġararani. Mo karava tu eġara-vanaġi vanaġini gabuna na eġabini. ⁷ Tarimarima tu vevaġa-marana ma ribana, ema ġemaġurini dagarari irauirau maki mabarari evaġa-maranarini e evaġa-maranarito-ġoi ilailana manu, mota, davara dagarari, ema boġa bairi maki. ⁸ Senaġi tarima ta na mea tu roġosi roġo bene vaġa-maranaia. Ġia tu rakava ema asi vaġa-maranana, vevaġa-mase nanuna rakavana na evonuvonu-raġeto. ⁹ Ġita meara na ġera Vereġauka ema Tamara tavaġa-namoani, ema meara na maki Barau na ġia vetoġana kavana eveirito tarimarimari tavaġa-rakavarini. ¹⁰ Mo muru sebona na vevaġa-namo guruġari ema vevaġa-rakava guruġari ġeraka-vaġini. Tarikakagu mabarami, maniġesi veiġa asi bene ġora. ¹¹ Nanu gurina sebona na nanu ma mamina ema nanu mamakina asi beraka-vaġini, ene? ¹² Tarikakagu, figi ġaunai olive asi beġwani ema olive ġaunai maki figi asi beġwani. Moġa ilailanai damena nanuna na ġaruka nanuna asi beraka-rosini riba.

Barau ġenana eiaġomani iaunegana

¹³ Deikara ġomi fakami ai tu ma iaunegana ema etuġamaġi-fakani? Ġena maġuri namori na bene vaġa-moġonia, ema ġena veiġa namori bene veiri ma iaunegana e manauna ġesi. ¹⁴ Senaġi bema ġomi nuġami ai mama, baru, ema veiavi ġetanuni nai, asi boġono kira, “Ġai tu ma iaunegama!” Moġesina ġomi na guruġa moġonina ġokure-toġaiani. ¹⁵ Mani iaunega tu dia guba na o Barau ġenana ġemariġoni, senaġi ġia tu tanobara ġena, tarimarima nuġari na ġemaraġeni ema iauka rakavari ġerina ġeiaġomani. ¹⁶ Korana mama ema veiavi ġetanuni gaburi tu daradara etanuni, ema veiġa rakavari mabarari

maki ġetanuni. ¹⁷ Senaġi guba na eiaġomani iaunegana tu asi mirona e asi vetoukauna ta. Beġabi-raġeani tarimana ġena veiġa tu maiġa: Maino, garo-namo, veġata. Ġia tu ma ġena vevetuġaġwa ema ġwaġwana maki namori. Veira-veira ema vei-ġofakau asi ribana. ¹⁸ Maino ai ġetanuni tarimari tu noġa moġo varovaro ġueri ġevaroni kavana. Maino na veiġa namori ġutuma evaġa-ġorarini. Moġeri veiġa namori tu tarimarima ġeri maġuri ai ġefoforini noġa kwakwa ġaronai dagara namori ġedoġaririni kavana.

4

Tanobara veġatana

¹ Vevaġi e vevane ġomi fakami ai tu kara na ġevaġa-ġorarini? Mani tu ġemi ura rakavari nuġami ai tauġeri tata ġevevaġini ġerina ġeiaġomani. ² Dagara kota ġourani, senaġi asi ġoġabirini, benamo ġovaġi-vaġini. Dagara kota ġouravini-rakavarini, senaġi asi ġodoġaririni, benamo ġovevaneni e ġovevaġini. Ġoura-vinirini dagarari asi ġodoġaririni, korana Barau asi ġonoġiani nai. ³ Ema ġonoġinoġini maki asi ġoġoitaġoni, korana ġemi tuġamaġi tu rakava; ġourani kara ġonoġirini dagarari tu ġereġami na boġono ġaunari.

⁴ Ġomi veġuravanaġi tarimami, (Barau ġenana ġoveġitato tarimami)! Ġomi asi ribami tanobara ġesi boġo veġatani tu Barau asi boġo ura-viniani? Deikara eurani tanobara ġesi bene veġata etoni tarimana na tu Barau evetari-viniani. ⁵ Buka Veaġai guruġa ta tu maiġesi ekirani, “Barau na ġita nuġarai etoreato Iauka Veaġana eura-rakavani, ġia na bene guine-iaġira.” Ġomi ġotuġamaġini mo guruġa ġetore-kavaiato?

⁶ Senaġi Barau ġena varevare-bara tu barego ġita ġerai. Moġa lorinai ġena Buka Veaġai maiġesi ekirani, “Eveiavini tarimana tu Barau na etore-veġitaiani, a manau tarimana tu ġena varevare-bara eviniani.”

⁷ Moġa lorinai boġono vevaġa-manau, Barau gaburenai boġono tanu. Satani boġono kira-ġoia, benamo ġomi ġemi na beraga-kwareġani. ⁸ Barau ġenai boġono raka-kavi, benamo ġia maki ġomi ġemi ai beraka-kavini. Ġimami boġono ġuriġiri, ġomi rakava tarimami! Nuġami boġono iarevari ġomi tuġamaġi ruarua tarimami! ⁹ Boġono dabara-doko, boġono nuġa-midigumidigu, ema boġono taġi. Ġemi riki tu nuġa midigumidigu ai bene iaġo, ema ġemi iaku tu nuġameto ai bene iaġo! ¹⁰ Vereġauka ġoiranai boġono tutuġu-tari, benamo ġia na bene ġabi-vaisimi.

Asi boġono vekira-rakava

¹¹ Tarikakagu mabarami, ġomi tata asi boġono vekira-rakava. Deikara na tarikakana ta ekira-rakavaiani o vevaġa-maoro evei-viniani tu Barau ġena taravatu ekira-rakavaiani ema vevaġa-maoro evei-viniani. Bema ġoi na taravatu vevaġa-maoro ovei-viniani nai, ġoi na tu asi okorana-iaġiani, senaġi vevaġa-maoro tarimanai oiaġoni. ¹² Barau ġereġana moġo tu taravatu eviniriġoni e vevaġa-maoro evinini tarimana. Ġia ġereġana moġo ma seġukana bevaġa-maġurini ema bevaġa-rakavani. Ġoi tu deikara, be sevimu tarimana vevaġa-maoro ovei-viniani?

Asi boġono veiavi o vekokoroku

¹³ Ġoseġaġi, ġomi deikara maiġesi ġokirani, “Toma o boinani ġita tu bita iaġoni mai taoni o iomo taoni ġana. Monai laġani sebona bita tanuni, benamo bisinesi bita ġwa-raġaiani, moni asi gadara bita doġarini.” ¹⁴ Ġomi asi ribami ġemi maġuri boinani tu kamasi bevetoreni. Ġomi ġemi maġuri

tu kara? Ĝomi tu goĝu kavana, ebere-rosini negakotuna, benamo ma erekwarekwani. ¹⁵ Ĝomi tu maiĝesi boĝoro kira, “Bema Vereĝauka beurani nai tu bita maĝurini ema maiĝesi o moĝesi bita veini.” ¹⁶ Senaĝi ĝomi tu ĝovevaĝa-raĝeni ema ĝoveiavini; moĝesi vevaĝa-raĝeri tu rakava.

¹⁷ Moĝa lorinai, kamara tarima ma ribana, ĝia na veiĝa namona bere veia dagarana, senaĝi asi eveiani nai, ĝia tu veiĝa rakava tarimana.

5

Farefare ĝutuma tarimami lorimi boĝono vetore

¹ Ma ĝemi farefare ĝutuma tarimami, ĝoseĝaĝi! Boĝono taĝi, boĝono taĝi-koĝokoĝo, korana midigumidigu asikeikeina ĝemi ai mani eiaĝomani. ² Ĝemi farefare mabarari tu beĝe boraĝa, ema ĝemi dabuĝa tu faro na beĝe ĝaniri. ³ Ĝemi golo ema ĝemi silva tu beĝe lala-lala o rasta. Mo lala-lala na tu ĝomi bekiraĝi-rosimini, ema viriĝomi beĝanirini karava kavana. Mai ĝaro dokori ĝana ĝemi taĝa ĝosenurito. ⁴ Ĝoseĝaĝi, ĝemi vamokai ĝeĝauveito tarimari ĝomi na voiri asi ĝovinirito. Ĝeri nuĝa-vekwaragi ĝoseĝaĝi! Mo ĝemi ĝaniĝani ĝevaĝa-vegogorito tarimari ĝeri taĝi tu varau Iaru-korokoro Vereĝaukana na bea seĝaĝia. ⁵ Ĝomi ĝemi maĝuri mai tanobarai tu taĝai e iaku verere nuĝanai, ema ĝoĝoreĝore-rakavani. Boĝo ĝanimase ema boĝo goba-rakava, vaĝivaĝimi ĝarona tu varau bevotu. ⁶ Ĝomi na asi ĝeri rakava tarimari ĝovaĝa-daĝa-kavarito ema ĝovaĝi-maserito, ĝia na asi ĝeĝabi-iaunaĝimito.

Vevaĝa-gwaĝiĝi ema ĝuriĝuri

⁷ Tarikakagu mabarami, boĝono vevaĝa-gwaĝiĝi bene iaĝo mo, Vereĝauka bene iaĝoma. Iaraĝa tarimana ĝoĝitaia, evaĝa-nogani, ĝena vamokai varovaro dagarari tauri namori enaririni, evevaĝa-gwaĝiĝini eiaĝoni mo, ĝura guinena e ĝura ma beragu-gabini ĝurana eraguni. ⁸ Ĝomi maki boĝono vevaĝa-gwaĝiĝi. Nuĝami beĝene kokore, korana Vereĝauka ĝena iaĝoma maki varau bekavinaĝi.

⁹ Tarikakagu mabarami, tauĝemi fakami ai asi boĝono verori-tore, Barau na vevaĝa-maoro bevinimini garina. Ĝoseĝaĝi, Kota eseĝaĝini tarimana tu varau ĝatama-bokai eruĝa-taĝoni. ¹⁰ Tarikakagu mabarami, Vereĝauka aranai ĝeguruĝato-ĝoi peroveta tarimari ĝotuĝamaĝiri. Ĝeri midigumidigu nuĝari ai ĝevevaĝa-gwaĝiĝito-ĝoi. Ĝomi maki moĝesi boĝono vevaĝa-gwaĝiĝi. ¹¹ Ĝoĝitaiani, ĝita na tavaĝa-raĝerini, korana ĝevevaĝa-gwaĝiĝito nai. Iobu ĝena vevaĝa-gwaĝiĝi varina tu ĝoseĝaĝiato, ema ĝomi ma ribami, Vereĝauka na kamasi dokonai voina namona eviniato, korana Vereĝauka ĝena veuravini ema ĝena vevetuĝaĝwa tu barego vedaurea.

¹² Tarikakagu mabarami, dagara barego vedaureana tu maiĝa: Guruĝa gwaĝiĝiri na asi boĝono kiraĝi-tore ĝemi guruĝa vaĝa-moĝoniri ĝana. Guba o tanobara o dagara boruna ta aranai asi boĝono kiraĝi-tore. Bema “Oi” ĝotoni nai tu, oi moĝo boĝono si, a “Asiĝina” ĝotoni nai maki, asiĝina moĝo boĝono si. Moĝesi tu Barau na asi bekiramini ĝomi tu kerere.

Ĝuriĝuri ma seĝukana

¹³ Ĝomi fakami ai ta emidigumidiguni ba? Bene ĝuriĝuri. Ta eiakuni ba? Barau vaĝa-raĝena mariri bene ĝabi. ¹⁴ Ta ekeveni ba? Ĝia tu ekalesia ĝeĝori-kauani tarimari vetuĝuri bene vei, beĝenema ĝuriĝuri ĝia iatanai ema diĝa na beĝenema daua Vereĝauka aranai. ¹⁵ Benamo ĝauĝau ma veĝabidadamari ĝesi nai tu, keve tarimana benamoni. Barau na ĝena keve

bevaḡa-namoani, ema bema rakava eveito nai, ḡena rakava betuḡamaḡi-
fitoḡarini. ¹⁶ Moḡa lorinai, ḡemi rakava karomi tata ḡeri ai boḡono kiraḡi-
foforiri, ema tata ḡeri boḡono ḡuriḡuri, be ḡemi keve na boḡono namo.
Barau ḡena ura eveirini tarimana ḡena ḡauḡau tu seḡuka rakava. ¹⁷ Elia tu
tarimarima ḡita kavana. ḡia eḡuriḡuri-gwadagwadato ḡura asi bene ragu
ḡana, benamo tanobarai ḡura laḡani toitoi (3) ma ḡue imaima sebona (6) asi
eraguto. ¹⁸ Ma eḡuriḡuri-ḡenoḡoito, benamo guba evekeo-fakato, ḡura ma
eraguto; benamo tano na ḡaniḡani ma evaḡa-ḡoraiato.

¹⁹ Tarikakagu mabarami, bema ḡomi ta Barau ḡena guruḡa moḡonina
ḡenana beraka-veḡitani, benamo ta na ma bea ḡori-ḡenoḡoiani nai tu, veḡa
namona beveiani. ²⁰ Boḡono riba, deikara na veḡa rakava tarimana
ḡena dabara ḡeḡevana na eḡori-ḡenoḡoiani nai tu, ḡia na mo veḡa rakava
tarimana iaukana mase ḡenana evaḡa-maḡuriani, ema rakava ḡutuma maki
Barau na etuḡamaḡi-fitoḡarini.

PETERO ĜENA TORETORE GINIGUINENA

1 Petero vaĝa-foforina guruĝari

Petero tu kone ai maina tarimana, ma ĝia tu Iesu ĝena mo mero gabanana ruarua (12) nuĝanai maki. Mai fefa Petero na tu betaĝu Romai etoreato laĝani 62 ma 64 fakari nuĝanai ta. Mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Siri baregori mai fefai tu karoa 1:7; 4:12-13.

Mai fefa etoreato nuĝanai ĝia ĝena ura tu Iuda ekalesiari ema irau bese ekalesiari 1) bene vaĝa-kokoreri, be tarimarima na ĝevaĝa-midigu midigurito-ĝoi nuĝanai beĝene ruĝa-gwaĝiĝi; 2) ĝoirai veribaĝani baregori beĝe raga-ĝoitaĝorini moĝeri ĝana erovina-torerito; 3) ĝoirai Barau ĝena mareva baregona ĝeĝoira-taĝoani moĝa ĝeri evaĝa-foforiato; 4) bene lau-naĝiri, be ekalesia ĝauveiri korikori beĝene veiri.

Petero na ĝena fefa tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Barau ĝena vevaĝa-maĝuri ma ekiraĝi-variĝu-ĝoiato - karoa 1:1-2:10
2. Midigumidigu nuĝanai aiĝesina beĝene tanu - karoa 2:11-4:11
3. Midigumidigu nuĝanai ĝeri veĝa ĝobiri beĝene toreri - karoa 4:12-5:11

1 Au Petero, Iesu Keriso ĝena apostolo taugu, na mai fefa atore-iaĝosiani. Ĝomi, Barau ĝena ĝabi-viriĝi tarimami, ĝemi gabu korikori ĝoraga-kwanerito, toma tu Ponto ai, Galatia ai, Kapadokia ai, Asia ai, ema Bitinia tano boruri ai ĝotanu-lautilausini tarimami ĝemi ai. 2 Ĝomi tu Barau, ĝita Tamara, na eriba-guinemito ema eĝabi-hidimito, ĝena tarimarimai boĝo iaĝoni. E ĝia laukana na evaĝa-veaĝamito korana tu, Iesu Keriso boĝono seĝaĝi-vinia ema ĝia rarana na bene ĝuriĝimi ĝana, be veiareva boĝono tanu Barau ĝoiranai.

Barau ĝena varevare-bara ema maino na bene vaĝa-vonuvonu-raĝemi.

Maĝuri vanaĝivanaĝi

3 Barau, ĝita ĝera Vereĝauka Iesu Keriso Tamana, sivaĝa-namoa! Korana ĝena vevetuĝaĝwa barego vedaureana lorinai, maĝuri variĝuna ĝita evinirato, Iesu Keriso mase na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato ĝenana. Mai veĝa ĝenana ĝita nuĝara tu maĝuri vanaĝivanaĝi tatuĝamaĝi-kauani dagarana na evaĝa-vonurini. 4 E Barau na ĝena tarimarima ĝeri etore-rogoani vevaĝa-namo baregona, bitana ĝabia dagarana, tu ĝoirai taĝita-iaĝoani. Barau na gubai etore-rogorini ĝomi ĝemi, korana monai tu asi beĝe boraĝani, asi beĝe rakavani, e asi beĝe verumuni. 5 Ĝomi tu ĝemi veĝabidadama dainai Barau seĝukana na eĝita-ĝaumini, beiaĝoni mo, ĝia na varau erovina-toreato vevaĝa-maĝurina nega magonai bevaĝa-foforiani, matami na boĝo ĝitaiani e boĝo ĝabiani.

6 Ĝomi toma kotunai tu midigumidigu barego ĝoĝanini, korana veribaĝani irauirauri ĝoĝoitaĝoni bene. Senaĝi ĝemi iaku tu bene barego-lelevaĝi, korana Barau ĝena vevaĝa-maĝuri boĝo ĝabiani bene. 7 Maiĝeri veribaĝani irauirauri ĝeiaĝomani tu, Barau na ĝomi ĝemi veĝabidadama etoto-iobuka iobukarini, korana Iesu Keriso befoforini ĝaronai tu, Barau ĝenana vevaĝa-raĝe e mareva namona ema vegubakau boĝo doĝariani. Golo karava na evaĝa-namo vedaureaiani ma voina evaraĝe-lelevaĝini, senaĝi ĝomi ĝemi veĝabidadama voina tu ma varaĝe lelevaĝi. 8 Ĝomi na roĝosi roĝo maki ĝoro ĝitaia, senaĝi ĝoura-viniani. Initoma maki asi ĝoĝitaiani, senaĝi ĝoĝabidadama-viniani ema iaku na ĝovonu-vonu-raĝeni. Ĝemi iaku maki asi

tau kirari vaġa-namona ta. ⁹ Korana Keriso ġenai ġoveġabidadamani voina tu, ġomi vevaġa-maġuri ġoġoitāġoni.

¹⁰ Mai vevaġa-maġuri maiġa tu peroveta tarimari na ġevetau-ginikau ginikauato, ema ġia na ġekiraġi-tore guineato, mai varevare dagarana tu Barau na ġomi bevinimini, (Keriso beiaġomani ġaronai). ¹¹ Beiaġomani ġarona e kamasi beiaġomani beġene ribaia ġana ġetuġamaġi-vekwaraġito-ġoi. Mo negai Keriso Iaukana tu ġia nuġari ai eġauveito-ġoi ema ekira-vararito-ġoi, Keriso tu ġena midigumidigu bevevaġa-gwaġiġi-iaġiani, ma moġa murinai vau ġia marevana baregona beġabiani. ¹² Barau na peroveta tarimari evaġa-ribarito, ġia na mo vari ġeġobata-iaġiato-ġoi tu dia ġia tauġeri ġeri namo ġana, senaġi ġomi ġemi. Korana ġia na mo dagara, ġekiraġirito dagarari, tu toma ġena vetuġunaġi tarimari na Vari Namona ġevari-fiuani guba na etuġu-mariġoato Iauka Veaġana seġukanai, be ġoseġaġini. Maiġeri dagara tu aneru maki ġeri ura baregona beġene ribaia.

Boġono veaġa

¹³ Moġa lorinai, nuġami beġene veiareva, boġono vevaġa-gwaġiġi. Iesu Keriso beforini ġaronai Barau na bevinimini varevarena ġenai, nuġami mabarana ġesi boġono torea. ¹⁴ Barau natunai ġoiaġoto nai, ġia boġono seġaġi-vinia. Barau asi ribami negari ai tauġani ġena ura rakavari na ġeġori-ġeġevamito-ġoi veiġari asi ma boġono vei-ġenoġoiri. ¹⁵ Senaġi ekeamito Barauna tu veaġa, ilailanai ġomi maki boġono veaġa ġemi veiġa mabarari nuġari ai. ¹⁶ Korana Buka Veaġa nuġanai etoreato, Barau ekirato, “Boġono veaġa, korana au tu veaġa.”

¹⁷ Ġoġauġauni negari ai, Barau tu Tamami ai ġokiraġiani, ma ġia na tarimarima mabarari tu dabara sebonai moġo evaġa-maoro vinirini, tata ġeri veiġa ilailari ai; moġa lorinai mai tanobarai roġo ġotanukauni nuġanai tu, Barau boġono gubakaua e boġono seġaġi-vinia. ¹⁸ Korana ma ribami, senemi ġeri maġuri rakavari ġomaġuri-iaġirito-ġoi ġerina Barau na evaġa-maġurimito ginitaġo dagarana tu asi berakavani dagarana. Dia silva o golo kavari. ¹⁹ Senaġi evaġa-maġurimito ginitaġo dagarana tu Keriso rarana, rara namo vedaureana, Barau ġena mamoe natuna rarana asi mirona e kererena. ²⁰ Ġia tu Barau na tanobara roġosi bere veia neganai veġata, eġabi-viriġiato. Senaġi ġita vaġa-maġurira ġana mai nega gabiri ai ema vaġa-foforiato. ²¹ Ġia bakunai Barau ġoġabidadama-viniani. Barau na mase ġenana evaġa-variġisi-ġenoġoiato, e marevana baregona eviniato. Moġa lorinai ġomi na Barau ġoġabidadama-viniani, ema ġemi tuġamaġikau ġia ġenai ġotoreani.

²² Toma, ġomi na guruġa moġonina ġoseġaġi-viniato lorinai, tauġemi ġoveiarevato, ema karomi veġabidadama tauri ġesi moġoni ai ġoveura-vevinini. Moġa lorinai boġono veura-vevini ma nuġami mabarari ġesi.

²³ Korana ġomi tu ġomaġuri-ġenoġoito, tarima variġu geragerami ai ġoiaġoto, dia tama sina ġerina, ġia tu ġemaseni, senaġi Barau ġena maġuri guruġana, etanu-vanaġi vanaġini guruġana, ġenana evaġa-maġuri ġenoġoimito.

²⁴ Buka Veaġa ekirani kavana,

“Tarimarima mabarari tu reġi kavana,

ġia marevari tu reġi ġwaġwana kavana.

Reġi tu ġemaraini,

ema veravera maki ġeketoni,

²⁵ senaġi Vereġauka ġena guruġa tu

betanu-vanaġi vanaġini.”

Mai guruġa tu Vari Namona ġomi ġemi ai ġevari-fuato.

2

Vereḡauka tu maḡuri forena, fore namo vedaureana

¹ Moḡa lorinai, tuḡamaḡi rakavari mabarari, e ḡofaḡofa mabarari, e ve-muriḡoi mabarari, e mama, ema guruḡa rakavari mabarari boḡono fitoḡa-kwareḡari. ² Vau ḡemaḡurini mero keiri kavari boḡono vei, vanaḡivanaḡi iauka ratana boka-kokena boḡono boka-koke, be moḡa niuniunai boḡono barego e vevaḡa-maḡuri boḡono ḡabia. ³ Korana ḡomi tauḡemi na ḡodoḡariato, Vereḡauka ḡena namo tu aiḡesina.

⁴ Vereḡauka ḡenai ḡoiḡoma, ḡia tu maḡuri forena, tarimarima na ḡefitoḡaiato, korana asi ḡena namo ta ḡetato. Senaḡi Barau na eḡabi-viriḡiato, korana fore namo vedaureana ḡia ḡoiranai. ⁵ Maḡuri foreri kavana ḡoiḡoma, be ḡomi maki Barau Iaukana na Rubu Veḡai bene raga-iaḡimi. Monai Rubu Veḡa vereri veḡami ai boḡono iaḡo, ma Barau na Iesu Keriso bakunai eḡabi-raḡerini iauka varevareri, ḡemi maḡuri, boḡono vinia.

⁶ Korana Buka Veḡa ekirani,
 “Au na fore namo vedaureana ta aviriḡiato,
 ḡia tu Sionai (o Ierusalemi)
 duḡu forenai avaḡa-iaḡoato.
 Dei na ḡia bevaḡa-moḡoniani
 tarimana tu asi bemaikaiani.”

⁷ ḡovaḡa-moḡoniani tarimami ḡemi ai mai fore tu namo vedaurea, senaḡi asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari ḡeri ai tu,
 “Numa ragaragana tarimari na
 asi ḡeura-viniato nai ḡefitoḡaiato,
 ḡekirato fore rakavana,
 dagarana tu fore mabarari fakari ai fore namo vedaureana,
 duḡu forenai eiaḡoto.”

⁸ Ma toretore tai ekirani,
 “Mai fore na tarimarima bevaḡa-kake-naḡirini,
 e bevaḡa-ketorini forena.”
 Barau ḡena guruḡa asi ḡeseḡaḡiato dainai, ḡevakeke-naḡito, mo tu Barau na ekiraḡi-guineato, moḡesi beḡe veiani.

⁹ Senaḡi ḡomi tu ḡabi-viriḡi besena, Kini ḡena Rubu Veḡa veremi, bese veḡana, Barau ḡena tarimarima. Eḡabi-viriḡimito, mukuna na ekearosimito, benamo ḡena mama namo vedaureanai etoremite, korana tu ḡia ḡena veḡa namori boḡono kiraḡi-foforiri ḡana. ¹⁰ Guinenai ḡomi tu dia Barau ḡena tarimarima, senaḡi toma ḡomi tu ḡia ḡena tarimarima. Guinenai Barau ḡena vevetuḡaḡwa tu asi ribami, senaḡi toma ḡia ḡena vevetuḡaḡwa ḡodoḡariato.

Barau ḡena vetuḡunaḡi tarimari

¹¹ ḡatagu mabarami, anoḡi-gwaḡiḡimini, ḡomi tu tarima boru e tanukau tarimami mai tanobarai. Tauḡani ḡena ura rakavari asi boḡono veiri, maniḡeri na vanaḡivanaḡi ḡomi iaukami ḡevetari-vinirini. ¹² Senaḡi Barau asi ribari tarimari ḡoirari ai ḡemi veḡa beḡene namo. Beḡe rori-toremimi, rakava-vei tarimami ai beḡe kiraḡimini, senaḡi ḡemi veḡa namori beḡe ḡitarini neganai, ḡia na Barau beḡe vaḡa-raḡeani, ḡia na tarimarima bekotavinirini ḡaronai.

¹³ Vereḡauka ḡovaḡa-moḡoniani nai, gavamani ḡeri taravatu mabarari boḡono korana-iaḡiri: Kini boḡono seḡaḡi-vinia, korana ḡia tu varaḡe vedaurea. ¹⁴ E gavana tauri boḡono seḡaḡi-viniri. Ḗia na veḡa rakava

tarimari beġene vaġa-rakavari, ema veiġa namo tarimari beġene vaġa-namori ġana eġabi-torerito. ¹⁵ Korana Barau ġena ura tu, ġomi ġemi veiġa namori na asi ribari tarimari ġeri guruġa babobabori boġono lautariri. ¹⁶ Kokore ai boġono tanu, be dagara ta na asi bene barubarumi, Keriso na eruġa-vaġirito tarimari kavana. Senaġi asi boġono kira, “Ġai tu maġuri namonai e fakanai ġatanuni, be veiġa rakavari baġa veirini tu asi kara ta.” Asiġina. Barau ġena vetuġunaġi tarimami ai boġono tanu. ¹⁷ Tarima mabarari boġono gubakauri. Karomi veġabidadama tarimari boġono ura-viniri. Barau boġono vaġa-raġea, e kini boġono gubakaua.

Keriso kwakuna gabunai boġono raka

¹⁸ Tuġu-rakaorakao tarimami asi voimi, ġitaġaumi tauri boġono seġaġi-viniri, moġoni ai boġono gubakauri, dia veiġa-namo e garo-namo tarimari moġo, senaġi niara-niara tauri maki. ¹⁹ Korana Barau na eura-viniani veiġana tu maiġa: Barau ġena ura ġokorana-iaġirini dainai, enabe asi ġemi rakavai beġe vaġa-midigu midigumini, senaġi boġo vevaġa-gwaġiġini. ²⁰ Ġemi rakava dairi ai beġe kwarimini ma boġo vevaġa-gwaġiġini, moġa ġena namo ġomi ġemi ai tu kara? Senaġi bema veiġa namori ġoveini nuġanai beġe vaġa-midigu midigumini ma boġo vevaġa-gwaġiġini moġo, Barau ġoiranai tu namo eġabi-raġeani. ²¹ Ġomi tu moġesi boġono vei ġana, Barau na ekeamito. Korana ġomi daimi ai Keriso tauġena emidigu-midiguto, e ġia na mai vevaġa-ġita ġomi ġemi ai eraga-kwaneato. Moġa lorinai ġomi tu ġia kwakuna gabunai boġono raka. ²² Ġia na rakava ta asi eveiato, e ta na ġia muruna na ġofaġofa guruġana asi eseġaġiato. ²³ Ġeguruġa-rakava-viniato, senaġi guruġa rakavari na asi evaġa-voirito; ġevaġa-midigu midiguato neganai, vaġa-voi guruġari asi ekiraġirito. Ġia ribana, Barau tu vevaġa-maoro tauna iobukaiobukana, naima ġia ġimanai etoreato. ²⁴ Keriso tauġena tauġaninai ġita ġera rakava eġwa-raġerito satauro tuġuna ġana. Moġesi eveito tu, vei-rakava ġenai bitana mase, asi ma bitana vei-ġenoġoia, ema vei-iobukaiobuka ġenai bitana maġuri, Barau ġena ura bitana korana-iaġiri. Boġono tuġamaġi: Ġia manuġana dainai, ġoi onamoto. ²⁵ Ġomi tu rekwerekwa mamoreri kavari ġoraka-taġui taġuito-ġoi. Senaġi toma ġomi tu iaukumi nariġauna e ġitaġauna tauna Keriso na ma beġabi-ġenoġoimi.

3

Veġaraġo vavinemi ema taumi

¹ Ġomi veġaraġo vavinemi maki moġesi, ġaraġomi gabureri ai boġono tanu. Moġesi boġo veini nai, tari ġaraġomi tu Barau ġena guruġa asi ġevaġa-moġoniani tauri, senaġi ġemi veiġa namori na moġo nuġari beġabirini, benamo beġe vetuġamaġi-kureni; a Barau ġena guruġa ta ġeri tu asi boġo kiraġiani. ² Korana ġemi veiġa roroġotori ema ġemi vegubakau ġia ġeri ai beġe ġitarini tu namo. ³ Marevami ġenamo-vedaurea urari ai tauġanimi asi boġono vaġa-veraverari. Ilailana, ġuimi ġovei-iraurini, golo ġotoreni e dabuġa namori vedaureari ġoriġorini. ⁴ Asiġina, ġomi tu lorumi ġuturi neġi boġono vaġa-veraverari, asi beġe rakavani veraverari na, manau e nuġa-namo. Moġeri tu Barau ġoiranai dagara baregori. ⁵ Guinenai, ġita tubura ġatara ġeri negai maki vavine veaġari, Barau ġenai ġeveġabidadamato-ġoi vavineri, tu moġesi ġevevaġa-marevato-ġoi, e ġaraġori gabureri ai ġetanuto-ġoi. ⁶ Sara kavana, ġaraġona eseġaġi-viniato-ġoi; ġaraġona tu “Ġegu vereġauka” etato-ġoi. Ġomi toma tu ġia natuna, bema ġemi veiġa tu namo e kara ta garina asi ġoveini.

⁷ Ĝomi tau maki ĝaraĝomi ĝesi ĝotanuni nai, boĝono riba-ginikauri. Boĝono riba, ĝia tu asi fakosiri. Ĝaraĝomi boĝono gubakauri, korana Barau na maĝuri vanaĝivanaĝi tu ĝia e ĝomi bevarevare-vinimini. Moĝesi boĝono vei, be dagara ta na ĝemi ĝauĝau-vegogo asi bene vaĝa-rakavari.

Veiĝa namori ai bitana midigu-midigu

⁸ Guruĝa vaĝa-magona maĝa: Mabarami nuĝami boĝono vaĝa-sebonari, boĝono vevaĝa-kava-vevini, e boĝono veura-vevini tarikaka kavari. Boĝono vevetuĝaĝwa-vevini e boĝono marana. ⁹ Veiĝa rakavari e garo rakavari asi boĝono vevaĝa-voi-vevini, senaĝi ĝevaĝa-rakavamini tarimari boĝono vaĝa-namori. Korana Barau na ekeamito tu moĝesi boĝono vei, benamo ĝomi na maki ĝena vevaĝa-namo boĝono ĝabia. ¹⁰ Korana Buka Veaĝa ekirani, “Deikara maĝuri eurani e ĝaro namori bene ĝitari etoni tarimana tu meana bene naria, guruĝa rakavari asi bene kiraĝi, e muruna na ĝofaĝofa guruĝari asi bene kiraĝiri.

¹¹ Rakava bene raga-kwanea, veiĝa namori bene vei.

Maino bene vetaua nuĝana mabarana ĝesi.

¹² Korana Vereĝauka na tu vei-iobukaiobuka tarimari eĝita-ĝaurini, e ĝeri ĝauĝau eseĝaĝirini.

Senaĝi vei-rakava tarimari tu Vereĝauka na asi eura-vinirini.”

¹³ Veiĝa namori bouravini-baregorini nai tu, dei na ĝoi bevaĝa-rakavamuni? ¹⁴ Senaĝi irau beĝe vaĝa-mididgu midigumini ĝemi vei-iobukaiobuka dairi ai nai tu boĝono iaku. Tarima ta garina asi boĝono vei, e asi boĝono daradara. ¹⁵ Senaĝi nuĝami ai Keriso boĝono korana-iaĝia, boĝono vaĝa-raĝea, ĝia tu ĝomi ĝemi Vereĝauka. E vanaĝivanaĝi boĝono venari-taĝo, bema ta na bedanaĝimini, “Kara dainai Keriso ĝoĝabidadamaviniani” betoni nai, ĝena boĝono kiraĝi-ginikau. ¹⁶ Senaĝi manau ai e vegubakau ai ĝena boĝono kiraĝi-ginikau. Ĝemi veiĝa loriri boĝono toreri, asi namo gabivau boĝono riba ĝomi tu asi maoro. Keriso murinai ĝorakani ma veaĝami ĝesi dainai, ĝemugumugu-iaĝimini e rakavami ĝekiraĝini tarimari tu tauĝeri roĝo beĝe maiakarini. ¹⁷ Barau ĝena urai veiĝa namori ĝoveini dairi ai ĝomidigu-midiguni nai tu namo. A asi namo ĝemi veiĝa rakavari dairi ai boĝono midigu-midigu.

¹⁸ Keriso emaseto, ĝera rakava bene voi-vaĝiri ĝana. Ĝia tu nega sebona moĝo emaseto, asi ma bemaseni. Ĝia tu vei-iobukaiobuka tauna, ĝita rakava tarimara bene kurevora, be Barau ĝenai bene ĝori-iaĝora ĝana. Tauĝani maĝurinaĝi tu ĝevaĝi-maseato, senaĝi iauka maĝurinaĝi ĝia tu evariĝisi-ĝenoĝoito. ¹⁹ E iaukai ĝia eiaĝoto mase gabuna o dibura ĝana, monai ĝetanuni tarimari iaukai ĝeri ea ĝobatato. ²⁰ Ĝia tu guinenai ĝekira-sirivaĝito tarimari, Noa na ĝasi baregona eveiato neganai, benamo Barau na evaĝa-nogarito ma vevaĝa-gwaĝiĝina ĝesi, (ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝi-kure ĝana). Senaĝi ĝasi baregona nuĝanai ĝeraka-toĝato tarimari tu asi ĝutuma. Tauri mabarari tu imaima toitoi (8) moĝo nanu na evaĝa-maĝuririto. ²¹ Mo nanu moĝa tu babatiso vetoĝana kavana, korana babatiso na toma ĝomi evaĝa-maĝurimini, dia tauĝani mirona ĝuriĝi-vaĝina, senaĝi Barau ĝonoĝiani nuĝami bene iarevari ĝana Barau ĝoiranai. Iesu Keriso mase na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato bakunai evaĝa-maĝurimini. ²² Ĝia tu gubai eraka-toĝato, Barau aroribana rekenai etanuni. Aneru, e ma

ġeri maoro baregona iaukari, ema seġuka tauri mabarari tu ġia gaburenai ġetanuni.

4

Ekalesia maġurina

¹ Keriso tu tauġaninai emidigu-midiguto lorinai, ġomi maki ġemi tuġamaġi boġono vaġa-gwaġiġiri, ġia ġena tuġamaġi ġesi beġene ilaila; korana tauġaninai emidigu-midiguni tarimana na veġa rakavari eraga-kwanerini. ² Tauna moġa, ġomi roġo mai tanobarai ġotanuni nuġanai tu, tauġanimi ġeri ura rakavari asi boġono korana-iaġiri, a Barau ġena ura neġi boġono korana-iaġia. ³ Ġomi tu kai-veġata Barau asi ribari tarimari ilailari ai ġotanuto-ġoi, mata-boraġa e veġura-vanaġi veġari ġoveito-ġoi, ġoniu-lelevaġito-ġoi, ġovei-taġuitaġuito-ġoi, ġoniu-vegogoto-ġoi, e barau ġofaġofari ġotoma-rakariġo vinirito-ġoi. ⁴ Toma, ġia tu ġeveiauni, korana ġia ġesi asi ġovekakoni, e asi ġovei-taġuitaġuini. Moġa lorinai rakavami ġekiraġini. ⁵ Senaġi ġia tu maġuri tarimari e mase tarimari vaġa-maoro-viniri Barauna ġoiranai beġe ritoġoni, ġeri veġa moġeri beġe kiraġirini. ⁶ Moġa lorinai Iesu na Vari Namona tu ġemaseto tarimari iaukari ġeri maki evari-fiuato. Moġesi eveito korana tu, enabe Barau na tauġani ai evaġa-maoro vinirito tarimarima mabarari kavana, (mai tu ġemaseto), senaġi iaukai tu roġo beġe maġurini, Barau emaġurini kavana.

Barau ġena varevare dagarari ġitaġauri tarimari namori

⁷ Dagara mabarari magori tu bekavinaġi. Boġono venari-taġo e boġono vevaġa-gwaġiġi, be ġemi ġauġau asi boġono vaġa-ketoa. ⁸ Barego vedaureana tu, tata boġono veura-vevini ma nuġami mabarari ġesi, korana veura-vevini na rakava ġutuma elautaririni. ⁹ Karomi tata ġesi veġa namori boġono vei-vevini, boġono veġabiraġe-vevini, asi boġono vemugu-mugu e veroritore. ¹⁰ Ġomi tata mabarami tu, Barau na evaġa-ġaunamito varevare dagarari irauirau ġitaġauri tarimami namomi, moġa lorinai karomi dairi ai boġono ġauvei-iaġiri, kamara varevare dagarana Barau ġenana ġodoġariato ilailanai. ¹¹ Deikara eġobatani nai, ġia tu Barau ġena guruġa bene vari-fiu. Deikara evevaġa-kavani nai, ġia tu Barau ġena kokore na bene vevaġa-kava. Mo dabarai dagara mabarari nuġari ai Barau bita vaġa-raġeani, Iesu Keriso bakunai. Mareva namona e seġuka tu ġia ġena, bene iaġo mo vanaġivanaġi. Amen.

Ekalesia midigumidiguna

¹² Ġataġu mabarami, midigumidigu karava mamiri noġa ġoġabini nai tu, nuġami asi beġene farevaġi, asi boġono kira, dagara boruna ta ġemi ai eġorani. (Asiġina, mani tu ġomi tovenaġimi dagarana moġo). ¹³ Senaġi Keriso emidigu-midiguto kavana ġomidigu-midiguni dainai, boġono iaku, gabivau ġia marevana baregona bevaġa-foforiani neganai vau ma boġo iaku-sirivaġini. ¹⁴ Keriso murinai ġorakani nai, rakavami beġe kiraġini neganai, boġono iaku, korana monana boġo ribani, Barau Iaukana, mareva-namo Iaukana, tu ġomi iatami ai etanuni. ¹⁵ Bema ġomi ta omidigu-midiguni nai, mani midigumidigu tu dia ovevaġi-debani, o olemani, o seġafore veġana rakavana ta oveiani, o tarima ta ġena ġauvei metona oveiani nai omidigu-midiguni. ¹⁶ Senaġi bema ġoi tu Keriso murinai orakani dainai omidigu-midiguni neganai, asi bene maiakamu, senaġi Barau bono vaġa-raġea, Keriso arana oġwa-rakaoani nai.

¹⁷ Barau ġena vevaġa-maoro negana tu varau beraġasi, e vevaġa-maoro tu Barau ġena tarimarima ġeri ai bevesinani. Bema ġita ġerai bevesinani neganai, Barau ġena Vari Namona asi ġevaġa-moġoniani tarimari ġeri ai tu kamasi bea ġorani? ¹⁸ Korana Buka Veaġa ekirani,

“Maġuri ġabigabina Barau ġeseġaġi-viniani tarimari ġeri ai tu gwaġiġi.

O Barau asi ġevaġa-moġoniani

e vei-rakava tarimari dabarari tu

kamasi bevetoreni? (Ġia ġeri ai tu meto lelevaġi!)”

¹⁹ Tauna moġa, Barau ġena ura lorinai midigu ġeġanini tarimari tu veġa namori moġo beġene vei, ema ġeri maġuri tu eveirito Barauna ġimana nuġanai beġene toreri, korana ġia na etuġamaġi-kaurini.

5

Ekalesia ġorikauna tarimari

¹ Au na ġomi fakami ai ekalesia ġorikauna taumi avaġa-guruġamini. Au maki ekalesia ġori-kauna taugu. Keriso emidigu-midiguto-ġoi au tu matagu na aġitaiato, e ġia marevana baregona bevaġa-foforiani neganai, au tu ma augu. Moġa lorinai au na ġomi anoġi-gwaġiġimini: ² Barau ġena mamoe serina boġono ġitaġau-ginikaua. Ġia na ġomi evinimito tu, nuġami na eura-iaġiani lorinai boġono ġita-ġaua, ġia ġena ura ilailanai. Dia mugumugu ai, senaġi nuġami na eura-iaġiani lorinai. Dia moni o farefare boġono doġari ġana, senaġi nuġami ġeri urai. ³ Barau na ġomi ġemi veġitaġau gaburenai etoreato mamoe serina (o ekalesia doġorona) asi boġono dori-naġinaġia noġa moġo vere baregori ġeveini kavana. Senaġi ġomi marevami boġono vaġa-ġitari, be beġene tovotovomi. ⁴ Moġesi boġo veini nai, mamoe Ġitaġauri Tauna Baregona, Keriso, beġoira-refoni ġaronai, korona namo vedaureana, asi berakavani dagarana, boġo ġabiani, mo tu maġuri vanaġivanaġi.

⁵ Moġa ilailanai, ġomi tarima variġumi maki veġitaġau tauri boġono seġaġi-viniri, ma ġomi mabarami na manau dabuġana boġono vedabuġa-iaġia, boġono vevaġa-kava-vevini, korana Buka Veaġa ekirani, “Veiavi tarimari tu Barau na elautaririni, senaġi manau tarimari tu ġena namo e varevare-bara evinirini.” ⁶ Moġa lorinai, tauġemi boġono vevaġa-manau, Barau ġimana seġukana gaburenai, benamo ġarona bene raġasi neganai, ġia na bene ġabi-vaisimi. ⁷ Ġemi nuġa-vekwaraġi dagarari mabarari ġia ġimanai boġono toreri, korana ġia na eġita-ġaumini. ⁸ Boġono tuġamaġi-roroġoto, boġono venari! Korana vaġa-rakavami tauna, Diabolo, tu erakao-rakaoni, laion noġa emagarani, emaramarani, ta neġania uranai. ⁹ Ġemi veġabidadamai boġono ruġa-gigitari, benamo Diabolo boġono kora-ġoia. Korana boġono tuġamaġi, ġoġanini midiguri ilailari tu ġomi karomi tanobara mabaranai maki ġeġanini.

¹⁰ Senaġi Barau, namo e vare-vare-bara mabarari na evonuto Barauna, na Keriso bakunai ekeamito, nega kotunai moġo boġo midigu-midiguni murinai, ġena tanu-vanaġivanaġi marevana namona boġono ġabia ġana. Ġia na vau bevaġa-namo ginikaumini, bevaġa-ruġa gigitarimini, e bevaġa-kokoremmini. ¹¹ Seġuka tu ġia ġena, bene iaġo vanaġivanaġi! Amen.

Vevaġa-namo magona

¹² Siluano, (mai tu Silas), na bevaġa-kavaġu, mai fefa kubina baġa tore-iaġosia ġomi ġemi. Ġia au na aġitaiani tu, ġita tarikakara ma ġena vetuġamaġikau ekalesia nuġanai. Mai fefa batorea korana tu ġegu ura

bana vaġa-kokoremi e bana vaġa-ribami, Barau ġena namo e varevare-bara moġonina tu maiġa. Be mai namo e varevare-bara nuġanai boġono ruġa-gigitari.

¹³ Ġomi karomi ekalesia tarimari Babulona ai maiġeri, (mai tu ekalesia tarimari Romai ekiraġirini), ġia maki Barau na eġabi-viriġirito tarimari, na ġemi vevaġa-namo beġe tuġu, e natugu Mareko na maki ġemi vevaġa-namo betuġu. ¹⁴ Veuravini verauna na boġono vevaġa-namo-vevini.

Keriso nuġanai ġotanuni tarimami mabarami maino ġemi ai bene tanu.

PETERO ĜENA TORETORE VAĜA-RUARUANA

2 Petero vaĝa-foforina guruĝari

Petero na mai fefa vaĝa-ruaruana maki betaĝu Roma na etoreato. Etoreato laĝanina tu 65 ma 67 fakari nuĝanai ta, mo tu Iesu emaseto murinai. Petero tu mai fefa etoreato murinai vauro ĝebaru-seiriĝoato, benamo ĝevaĝiatio.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu karoa 3:17-18.

Petero na mai fefa etoreato tauna korikori tu, 1) Barau ĝena tarima veaĝari bene vaĝa-naĝiri, be Barau korana-iaĝina veĝari korikori beĝene veiri ĝana; 2) vevaĝa-riba tarimari ĝofaĝofari na beĝe ĝofa-darererini garina ekira-toreĝaurito; 3) riba korikorina Barau ĝenana eiaĝomani tu aiĝesina ema Satani na riba ĝofaĝofana evaĝa-raka-rosiani ribana tu aiĝesina, moĝeri ekiraĝi-foforirito; 4) Vereĝauka ĝena ĝaro ai Kota baregona beveĝabini moĝa ekiraĝi-fofori ginikauato.

Petero na mai fefa tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Barau ĝenana eiaĝomani ribana korikorina tu kamasina - karoa 1
2. Riba moĝonina na boraka-veĝitani tu kara rakavana beĝorani - karoa 2
3. Barau ĝena kiraĝitore moĝoniri - karoa 3

¹ Au, Simona Petero, Iesu Keriso ĝena vetuĝunaĝi ema ĝena apostolo taugu; ĝeguna mai fefa eiaĝosini.

Ĝomi ĝai ĝesi ĝera veĝabidadama sebona taĝabiato tarimami atorevinimini. Ĝera Barau, ĝera Vevaĝa-maĝuri Tarimana Iesu Keriso, ĝena veiobukaiobuka e vetuĝamaĝikau lorinai, ĝomi maki mo veĝabidadama namo vedaureana sebona ĝoĝabiato ĝai apostolo kavana. ² Ĝemi riba e tuĝamaĝi-faka Barau ĝenai ema ĝera Vereĝauka Iesu Keriso ĝenai beĝene barego. Monana vau varevare-bara e maino maki ĝemi ai beĝene barego.

Barau na ekeamito ĝia ĝena

³ Ĝena seĝuka na Iesu Keriso na ĝera maĝuri vaĝa-kokoreri dagarari mabarari varau evinirato, Barau ĝena ura bitana korana-iaĝi korikoriri ĝana. Korana Keriso ĝenana Barau tama ribaiato, ĝena mareva baregona e namo ĝerina ekearato tarimana. ⁴ Ĝena mareva baregona e namo ĝerina ĝena kiraĝitore baregori e namo vedaureari varau evinirato vaĝa-ilailana: Mai tanobara ĝena ura rakavari ema mase ĝevaĝa-ĝorarini veĝari ĝerina bene vaĝa-maĝurira, ma Barau maĝurina korikorina bitana ĝabia.

⁵ Moĝa lorinai boĝono kokore, ĝemi veĝabidadama ĝenai veĝa namo boĝono torekau; veĝa namo ĝenai tuĝamaĝi-maĝata boĝono torekau; ⁶ tuĝamaĝi-maĝata ĝenai nuĝa-gwaĝiĝi boĝono torekau; nuĝa-gwaĝiĝi ĝenai vevaĝa-gwaĝiĝi boĝono torekau; vevaĝa-gwaĝiĝi ĝenai Barau korana-iaĝina boĝono torekau. ⁷ Barau korana-iaĝina ĝenai tarikakami veuraviniri boĝono torekau; ema tarikakami veuraviniri ĝenai veuravini tarimarima mabarari ĝeri ai boĝono torekau.

⁸ Maĝeri maĝuri tu ĝomi ĝemi ai beĝene tanu, ema beĝene barego, korana maĝeri na ĝomi beĝe launaĝi-naĝimini ema beĝe vaĝa-kokoremimi, benamo ĝemi riba Iesu Vereĝauka ĝenai tu asi beĝe tanu-kavani, senaĝi ĝwaĝwari namori vovoka beĝe vetoreni. ⁹ A bema maĝeri maĝuri ai erabuni tarimana, ĝia tu mata-bubu tarimana kavana, korana Barau na ĝena veĝa rakavari guineri varau eĝurigi-fitoĝarito evetuĝarekwani.

10 Moġa lorinai, tarikakagu, boġono kokore, Barau na ekeamito e eviriġimito maniġa boġono vaġa-moġonia. Moġesi boġo veini nai tu, asi boġo ketoni. 11 Moġesi boġo veini nai, Barau na beġabiraġe-ginikaumini, benamo ġera Vereġauka e Vevaġa-maġuri Tarimana Iesu Keriso ġena tanu-vanaġivanaġi Basileiana nuġanai boġo raka-toġani.

12 Mo maġuri namona tu ġomi ġoirami ai enarimini, moġa lorinai au na ġomi vanaġivanaġi basisiba-vini ġenoġoi-ġenoġoimini. Moġoni, maiġeri dagara mabarari varau ġoribarito, ema Barau ġena guruġa moġonina ġoġabiato ema ġoġabi-gigitariani maki. 13 Senaġi au atuġamaġini, mai dabara namori ġomi tu ġemi vetuġamaġi-taġo ai bana vaġa-foforiri, au roġo amaġuri-taġoni nuġanai. 14 Korana au ribagu, au tauġanigu korina tu dori atore-tariani, ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso na evaġa-guruġaguto ilailanai. 15 Moġesi naima ġegu ura mai dagara mabarari bana sisiba-vini ginikaumi. Benamo ġegu mase murinai, ġomi na boġono tuġamaġi-taġo vanaġi-vanaġiri ġana.

Iesu marevana baregona matama na ġaġitaiato

16 Ġai tu dia sinasina ġofaġofari na ġita ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena seġuka ema ġena iaġoma-ġenoġoi ġomi ġavaġa-ribamito. Asiġina! Ġai tauġema matama na ġia marevana baregona ġaġitaiato. 17 Ġai matama ġutuġutunai Barau ġita Tamara na ġia ara baregona ema mama ma seġukana eviniato. Mo mama baregona nuġanai etanuni Barauna guba na ekeariġoto Iesu ġenai, ekirato, "Mai tu au Natugu, aura-viniani; ema ġia ġenai aiaku-rakavani maki." 18 Ġai tauġema na ġaseġaġiato, mai garo guba na emariġoto, ġia ġesi ġoro veaġanai ġatanuto-ġoi nai.

19 Moġa lorinai ġai tu peroveta tarimari na ġekiraġi-torerito guruġari ġaġabi-gigitaririni. Ġomi maki moġeri guruġa boġo korana-iaġirini tu namo, korana peroveta tarimari ġeri guruġa tu lamefa kavana, gabu mukunai emamani, beiaġoni mo nega beraġasini, Keriso, laġani visiġuna ġomi nuġami ai bemama-rovorovoni. 20 Moġeri mabarari iatari ai ini guruġa asi boġono tuġarekwaia: Tarima ta ġia ġereġana ġena ribai peroveta guruġari tauri asi bekiraġirini. 21 Korana peroveta guruġari tu dia tarimarima ġeri ura na ġeiaġomato, senaġi Iauka Vevaġa na tarimarima evaġa-naġirito lorinai, ema guruġa evinirito ilailanai, Barau ġena guruġa ġeperoveta-iaġirito-ġoi.

2

Vevaġa-riba tarimari ġofaġofari

1 Guinenai peroveta tarimari ġofaġofari tu Isaraela tarimari fakari ai ġefoforito-ġoi. Mo dabara sebonai vevaġa-riba tarimari ġofaġofari maki ġomi fakami ai beġe foforini. Ġia na vekuretoġai vevaġa-riba ġofaġofari beġe vaġa-ribamini, ġemi veġabidadama vaġa-rakavari uranai. Ema ġeri Vereġauka, evoirito tarimana, maki ġia na beġe ruġaiani; moġesi beġe veini, ġia tauġeri na ġeri mase beġe vaġa-ġarimoġiani. 2 Ġutuma na maki ġia ġeri veiġa rakavari e mata-boraġa veiġari beġe tovtovorini, moġeri urari ai kotari na dabara moġonina tu dabara rakavanai beġe kiraġiani. 3 Ġeri mata-ġaniġani ġerina guruġa ġofaġofari na nuġami beġe ġanirini, beiaġoni mo beġea ġabimini. Senaġi ġia tu kai-veġata na vevaġa-maoro-viniri tarimana tu enari-taġoni, ema ġia vaġa-maseri tarimana tu eġita-taġorini.

4 Barau na ġevei-rakavato aneruri maki asi evaġa-maġuririto, senaġi rakava gabunai eflu-riġorito. Monai seini na ebarubarurito mukuna furufuru nuġanai, vevaġa-maoro ġarona ġevaġa-nogaiani. 5 Ema Barau

na tanobara guinena maki asi evaġa-maġuriato, senaġi ġutuġutu evaġa-foforiato tu Barau asi ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġeri ai; a Noa, vei-iobukaiobuka eġobata-iaġiato-ġoi tarimana, ema tarima imaima ruarua (7) moġo ġia ġesi evaġa-maġuririto. ⁶ Barau na Sodoma e Gomora maki evaġa-maoro vinirito, karava na evaġa-ġara ġosirito, kau ai ġeiaġoto. Mo veiġa ġenana Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari matari bene vaġa-kaniri ġana. ⁷ A Lota moġo eġabi-maġuriato, ġia tu vei-iobukaiobuka tarimana, ġia maki tarimarima ġeri veiġa rakavari e boraġari tuġamaġiri ai egauto. ⁸ Mo tarima iobukaioubukana tu rakava tarimari fakari ai etanuto-ġoi, ġaro vanaġivanaġi enuġa-midigu midiguto-ġoi, korana ġia na Barau ġena taravatu kira-fitoġari veiġari eġitarito-ġoi ema eseġaġirito-ġoi nai.

⁹ Boġono tuġamaġi, Vereġauka na tu ġia ġekorana-iaġiani tarimari veribaġani e vedaġaraġe nuġari na beġabi-maġuririni riba, a vei-rakava tarimari bebiri-ġaurini, beiaġoni mo, Barau na bevaġa-maoro vinirini ġaronai. ¹⁰ Ma tarima kotari na rakava voina barego lelevaġina beġe doġariani, mai tu tauġanina ġena ura boraġari ġeiaġo-vinirini tarimari ema Barau ġena guruġa ġekira-fitoġaiani tarimari.

Mai vevaġa-riba tarimari ġofaġofari tu veiavi e vekiraġi-rakava rakava tarimari, iauka baregori asi ġegubakaurini, ġerikiriki-iaġirini. ¹¹ Aneru tu kokore e seġuka lelevaġi, mai ġofaġofa tarimari ġeri seġuka ġevanaġirito, senaġi aneru na iauka baregori tu asi ġevaġa-daġarini e asi ġevei-veġare veġarerini Vereġauka ġoiranai. ¹² A maiġeri tarimarima tu asi ġetuġamaġini, ġeri vemamiraġi na moġo ġeġori-kaurini, noġa moġo boġa bairi kavana, ġemaġurini tu beġene vaġiri moġo ġana kavari. Asi ġeribarini dagarari ġerikiriki-iaġirini. Moġa lorinai ġia tu mo boġa bairi kavari beġe vaġa-rakavarini e beġe rekwarekwani. ¹³ Ġeri veiġa rakavari voiri beġe ġabirini. Tauġaniri vaġa-iakuri veiġari laġani matabarai ġeveirini, asi ġemaiakarini. Moġeri tarima ġomi ġemi ġanivegogo ġoveirini nai, ġia tu miro noġa ġomi fakami ai; korana ġeri vevaġa-riba ġofaġofari tu ġemi ġanivegogo ai maki ġekiraġirini. ¹⁴ Vavine ta ġeġitaiani nai, mata-boraġa tuġamaġiri moġo ġeveini; rakava veiveiri ai asi ġegauni. Veġabidadamai roġosi beġene gwaġiġi tarimari ġevaġa-toġarini. Ġia nuġari tu mata-ġaniġani ai ġevaġa-maranarito. Barau na ġeri rakava voiri bevinirini veġata. ¹⁵ Ġia na dabara maorona beġe raga-kwanea, ġeraka-taġuitaġuini, Balam, Beoro natuna, eveito kavana. Ġia tu moni uranai veiġa rakavari eveirito-ġoi. ¹⁶ Senaġi ġena veiġa rakavari lorinai, doniki na evaġa-guruġaiato. Doniki tu asi guruġa ribana, senaġi tarimarima garori ai evaġa-guruġaiato, naima mo tarima ġena veiġa babori veiveiri evaġa-dokoato.

¹⁷ Moġeri tarima tu nanu guriri kakorori kavana; ema magube iavara na ekwari-rakaorakaorini kavana. Barau na mukuna furufuru gabuna ġeri etoreato. ¹⁸ Ġeguruġa-kavani ema ġeveiavi-kavani, ma tarima kotari tu vau moġo dabara moġoninai asi ġerakani tarimari fakari na ġeraka-veġitani, senaġi ġia na tu tauġanina ġena ura rakavari e mata-boraġa veiġari na ma ġema-gagare-ġaurini. ¹⁹ Tarima ġeġofarini, ġekirani, maġuri namona e fakana beġe doġariani ġetoni, senaġi ġia tauġeri tu ġeri ura rakavari vetuġunaġiri ġeiaġo-vinini. Korana tarimarima tu veiġa rakavana ta na eboroġiani nai, ġia tu mo veiġa rakavana ġena tuġu-rakaorakao tarimana. ²⁰ Moġoni, ġia na ġita ġera Vereġauka e Vevaġa-maġuri Tarimana Iesu Keriso ġema-ribaiato dainai, tanobara ġena miro e vei-rakava ġenana ġeraka-veġitato; senaġi moġa murinai bema rakavana nuġanai ma ġeraka-toġani, benamo ġena seġuka gaburenai ma ġetanuni neganai, ġia ġeri maġuri tu

berakava-kwaikwaini dokonai, dia tovotovonai kavana. ²¹ Ĝia tu dabara roroĝotona asi ĝere riba-guinea tu namo, a asi namo, ĝeribaiato murinai, taravatu veaĝana, ĝeĝabiato dagarana, ma ĝeruĝa-dogemuriĝiani. ²² Moĝesi ĝeveini nai, ĝia na mai veĝausina o sisiba guruĝari ruarua maiĝeri ĝevaĝa-moĝonirini, ekirani, “Kwaiva na emumuta-vaĝiani dagarana ma ea ĝani-ĝenoĝoiani,” ema, “Ĝevaĝa-fouani baina tu ma eĝenoĝoini, ea vedokurani.”

3

Iesu Keriso ĝena ĝenoĝoi

¹ Ĝatagu mabarami, maitoma tu fefa vaĝa-ruaruana mai atore-vinimini. Mai fefa ruarua ĝerina, au na ĝomi nuĝami ai tuĝamaĝi roroĝotori bana vaĝa-variĝu ĝenoĝoiri atoni. ² Au auranĝi peroveta veaĝari na ĝekiraĝirito guruĝari guineri laĝaniri ai boĝono tuĝamaĝi-taĝori, ema apostolo tarimari na ĝera Vereĝauka e Vevaĝa-maĝuri Tarimana ĝena vevaĝa-naĝi ĝekira-varamito guruĝari maki.

³ Guine tu, ĝomi boĝono riba-maoro: Ĝaro dokori ai vei-ĝareĝare tarimari beĝe foforini, ĝeri ura rakavari na beĝe guine-iaĝirini. Ĝia na beĝe rikiriki-iaĝimini, ⁴ beĝe kirani, “Keriso eguruĝa-toreto, ma beĝenoĝoi-iaĝomani etato, nene? Be ĝia tu ainai? Ĝita tamara ĝevaĝa-noga-kavato, kai-veĝata ĝemaseto, senaĝi dagara mabarari tu tanobara evesinato kavana roĝo gaburi ai ĝetanuni!”

⁵⁻⁶ Maiĝeri tarima asi ĝeurani mai guruĝa maiĝa beĝene seĝaĝia: Barau na tanobara guinena ĝutuĝutu nanuna na evaĝa-rakavaĝi. A guba e tanobara tu tovotovonai veĝata ĝena guruĝa ĝenana eveirito, ma tanobara tu nanu nuĝana na emaraĝeto ema nanu na etanu-ĝeĝeraĝiato. ⁷ Ma initoma guba e tanobara roĝo ĝetanuni tu, Barau ĝena guruĝa sebona na eĝabi-taĝorini, karava na vau bene vaĝa-rakavaia tuĝamaĝinai. Barau asi ĝekorana-iaĝiani tarimari vaĝa-roroĝotori ema vaĝa-mouri ĝaronai vau bevaĝa-rakava sebonarini.

⁸ Ĝatagu mabarami, mai dagara sebona asi boĝono tuĝarekwaia: Vereĝauka ĝenai taimi tu irau, ĝita ĝerai tu irau, korana ĝia ĝenai ĝaro sebona tu laĝani 1,000 kavana, ema laĝani 1,000 tu ĝaro sebona kavana. ⁹ Vereĝauka na ekiraĝi-torerito dagarari veiveiri ai tu asi ekwaiboni, tarima kotari ĝetuĝamaĝini kavana. Asigina, ĝia ĝomi ĝemi ai tu evevaĝa-gwaĝigini, korana ĝia asi eurani tarima ta bene rekwerekwa, senaĝi eurani mabarara ĝera rakava ĝerina bitana vetuĝamaĝi-kure ma bitana raka-kure.

Guba tanobara beĝe rekwerekwani

¹⁰ Senaĝi Vereĝauka ĝena ĝaro beraĝasini tu lema tarimana ta eraĝasini kavana. Mo ĝaro ai guba beĝe rekwa-rekwani ma gurugururi ĝesi. Gubai ĝetanuni dagarari mabarari karava na bevaĝa-ĝara ĝosirini, ema tanobara ma iatanai ĝetanuni dagarari mabarari beĝe rekwa-rekwani. ¹¹ Boĝono tuĝamaĝi, maiĝeri dagara mabarari tu maiĝesi dabaranai beĝe rakavani, be ĝomi tu kamasi boĝono tanu ĝotoni? Ĝomi ĝemi maĝuri tu beĝene veaĝa ema Barau ĝena ura boĝono korana-iaĝiri. ¹² Barau ĝena ĝaro boĝono naria, ema ĝena raĝasi boĝono vaĝa-ĝarimoĝia. Mo ĝaro ai guba beĝe ĝararini e beĝe rakavani, ema gubai ĝetanuni dagarari seĝukana na bevaĝa-veverini. ¹³ Senaĝi ĝita tu Barau na ekiraĝi-toreato dagarana tavaĝa-nogaiani, guba e tanobara variĝuri, monai veĝa roroĝotori beĝe tanuni gabuna.

Velaunaĝi e vevaĝa-namo guruĝari

¹⁴ Moġa lorinai, ġatagu mabarami, alaunaġimini, mo ġaro ġovaġa-nogaiani nuġanai, asi miromi e asi ġemi kerere ta boġono tanu Barau ġoiranai, ema ġia ġesi maino ai boġono tanu. ¹⁵ Ġera Vereġauka ġena vevaġa-gwaġiġi boġono tuġamaġia, ġia tu ġomi evaġa-nogamini bene ġabi-maġurimi tuġamaġinai. Barau na ġita tarikakara namona Paulo iaunega eviniato, benamo ġia na moġesi ilailanai etore-vinimito. ¹⁶ Ġia ġena fefa mabarari ai maki maniġa ekiraġiani. Dagara kotari ġena fefa nuġari ai tu gwaġiġi rakava, asi ribari tarimari ema ġeri veġabidadama asi gwaġiġi tarimari na ġevevaġa-riba-iaġi ġofaġofarini. Buka Veaġa nuġanai maki toretore mabarari moġesi ġeġofaġofa-iaġirini. Moġesi ġeveini nai, tauġeri ġeri maġuri ġevaġa-rakavarini.

¹⁷ Senaġi ġomi, au ġatagu namomi, tu varau ma ribami, maiġeri dagarai lorimi boġono vetore, be taravatu asi ġekorana-iaġiani tarimari na asi beġene ġofa-dareremi, ġemi veġabidadama namori na boġo keto-firiġoni garina. ¹⁸ A ġita ġera Vereġauka e Vevaġa-maġuri Tarimana Iesu Keriso ġena namo e veuravini ġerai etoreani moġa boġono vaġa-tubua-ġoi, ema ġia boġono riba-ginikaua. Ġia marevana bisini vaġa-raġea toma bene iaġo vanaġivanaġi! Amen.

IOANE ĜENA TORETORE GINIGUINENA

1 Ioane vaĝa-foforina guruĝari

Ioane na mai fefa giniguinena maiĝa tu dia ekalesia ta ĝena o ekalesia doĝorona ta ĝena etoreato. Asiĝi. Mai tu irau bese ekalesia doĝorori tari, ema Keriso ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi gabu mabarari ai ĝetanuni tarimari ĝeri. Ioane ĝena Vari Namona, e Ioane ĝena fefa toitoi, ema Apokalupo tu ĝia na etorerito. Ioane na mai fefa tu laĝani 85 ma 100 fakari nuĝanai ta etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu karoa 4:16; 5:13.

Ioane na mai fefa etoreato korana tu eurato, 1) ekalesia bene vaĝa-ribari, Barau ĝenana eiaĝomani ribana moĝonina eĝabiani tarimana tu Barau sevisevinai vanaĝivanaĝi etanuni; 2) tarikaka bene vaĝa-naĝiri, ĝia tata ĝeri veĝata Barau ĝesi, e tarikaka tari ĝesi, e tanobara tarimari ema dagarari ĝesi, ema vei-rakava tarimari ĝesi beĝene ĝita-ginikauri. Asi beĝene vekako mata-bubu; 3) Keriso ĝevetari-viniani tarimari ĝeri ĝofaĝofa veiĝari bene kiraĝi-foforiri.

Ioane na mai fefa tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Barau tu lamefa mamana kavana emamani - karoa 1-2
2. Barau tu veuravini - karoa 3-4
3. Barau tu maĝuri - karoa 5

Maĝuri guruĝana

1 Tovotovona na veĝata etanuto dagarana, ĝaseĝaĝiato, matama na ĝaĝitaiato, ĝenai ĝaboĝekauto, ema ĝiamama na ĝaĝabi-karaiato: Mai tu Maĝuri Guruĝana ĝavari-fiuan. 2 Mo maĝuri efoforito, benamo ĝai na ĝaĝitaiato. Moĝa lorinai ĝemi ĝavari-fiuan ema maĝuri vanaĝivanaĝi ĝakiravaramini. Mo maĝuri tu Tamara ĝesi etanuto-ĝoi ema ĝai ĝemai ema foforito. 3 Ĝai na ĝaĝitaiato ema ĝaseĝaĝiato maĝurina ĝomi ĝemi ĝakiraĝi-foforiani, be ĝomi maki ĝai ĝesi bitana sebona uranai, korana ĝai tu Tamara ema ĝia Natuna Iesu Keriso ĝesi doĝoro sebona. 4 Mai guruĝa ĝatore-vinimini, korana ĝita nuĝara iaku na beĝene vonuvonu-raĝe ĝana.

Barau tu mama

5 Iesu ĝenana ĝaseĝaĝiato varina ĝemi ĝavari-fiuan tu maiĝa: Barau tu mama, mukuna kotuna ta maki ĝia ĝenai asi etanuni. 6 Bema ĝita mukuna maĝurinai roĝo tarakani nuĝanai bita kirani, ĝita tu Barau ĝesi tadoĝoro-sebonani, ĝita tu taĝofaĝofani ema guruĝa moĝonina asi takorana-iaĝiani. 7 Senaĝi bema mama nuĝanai bita rakani Barau kavana, ĝita tata tu doĝoro sebona tarimara, ema ĝia Natuna Iesu rarana na ĝita ĝera rakava mabarari beĝuriĝi-vaĝirini.

8 Bema ĝita bita kirani, ĝita tu asi ĝera vei-rakava, ĝita tu tauĝera taveĝofani, ema ĝita ĝerai guruĝa moĝonina tu asiĝina. 9 A bema ĝita ĝera vei-rakava bita kiraĝi-foforirini nai, ĝia tu ma ĝena vetuĝamaĝikau, ĝera veiĝa rakavari mabarari betuĝamaĝi-fitogarinini, ema ĝera veiĝa ĝeĝevaĝeĝevari beĝuriĝi-vaĝirini. 10 Bema ĝita bita kirani, nega sebona maki asi tavei-rakavato, Barau tu ĝofaĝofa baraunai bita vaĝa-iaĝoani, ema ĝia ĝena guruĝa tu ĝita nuĝarai asi etanuni.

2

Keriso ĝita ĝera vevaĝa-kava tauna

¹ Natugu, mai guruḡa atore-vinimini tu ḡomi rakava asi boḡono vei ḡana. Senaḡi bema tarima ta bevei-rakavani nai, ḡita tu ma ḡera vevaḡa-kava tarimana Tamara ḡesi etanuni, Iesu Keriso, vei-iobukaiobuka tarimana.

² Keriso na ḡita ḡera rakava voivaḡiri ḡauveina eveiato, dia ḡita ḡera rakava moḡo, senaḡi tarimarima mabarari ḡeri rakava.

³ Bema ḡita Barau ḡena taravatu guruḡari bita korana-iaḡirini nai, monana bita ribani, ḡita tu moḡoni Barau taribaiato. ⁴ Bema ta bekirani, “Au tu Barau ribagu,” senaḡi ḡena taravatu guruḡari asi bekorana-iaḡirini, mo tarima tu ḡofaḡofa tarimana, guruḡa moḡonina ḡia nuḡanai asi etanuni.

⁵ Senaḡi deikara na Barau ḡena guruḡa ekorana-iaḡirini tu, Barau moḡoni eura-viniani ma nuḡana mabarana ḡesi. Monana vau taribani, ḡita tu ḡia ḡesi moḡoni sebona. ⁶ Deikara ekirani, ḡia tu Barau ḡesi doḡoro sebona etoni tarimana tu, Iesu Keriso etanuto-ḡoi kavana bene tanu.

Taravatu variḡuna

⁷ Ġatagu mabarami, mai taravatu atore-vinimini tu dia variḡu, senaḡi taravatu guinena, tovotovona na veḡata ḡoḡabiato dagarana. Mai taravatu guinena tu ḡoseḡaḡi-guineato taravatuna. ⁸ Senaḡi mai taravatu atore-vinimini maki tu variḡu; mo taravatu ḡena moḡoni tu Keriso ḡenai ema ḡomi ḡemi ai maki efoforini, korana mukuna tu mai ekorini ema mama moḡonina tu varau emamani.

⁹ Tarima ta ekirani, ḡia tu mama nuḡanai etanuni, senaḡi tarikakana tu ebaru-viniani, ḡia tu roḡo mukuna nuḡanai etanuni. ¹⁰ Tarikakana eura-viniani tarimana tu mama nuḡanai etanuni. Ġia bevaḡa-vedaḡa-raḡeani dagarana ta ḡenai asi etanuni. ¹¹ Senaḡi tarikakana ebaru-viniani tarimana tu mukuna nuḡanai etanuni e erakani. Ġia asi ribana aiḡana eiḡoni, korana mukuna na matana evei-bubuani.

¹² Natugu, au na atore-vinimini korana tu, ḡomi ḡemi rakava tu Barau na etuḡamaḡi-fitoḡarito Keriso aranai.

¹³ Tamagu, atore-vinimini korana tu, tovotovona na veḡata etanuto tarimana tu ḡoribaiato.

Maraḡa variḡu, atore-vinimini korana tu, Satani ḡovaḡa-darereato.

¹⁴ Natugu, atore-vinimini korana tu, Tamara ḡoribaiato.

Tamagu, atore-vinimini korana tu, tovotovona na veḡata etanuto tarimana tu ḡoribaiato.

Maraḡa variḡu, atore-vinimini, korana ḡomi tu ma gwadami; Barau ḡena guruḡa ḡomi nuḡami ai etanuni, ema ḡomi na Satani ḡovaḡa-darereato.

¹⁵ Tanobara asi boḡono ura-vinia, ema tanobara dagarari maki asi boḡono ura-viniri. Bema tarima ta tanobara eura-viniani nai, Barau ḡena veuravini ḡia nuḡanai tu asi etanuni. ¹⁶ Korana tu tanobara veigari mabarari, tauḡani ḡena ura rakavari, mata-ḡaniḡani, ema veiavi, tu dia Tamara Barau ḡenana ḡeiaḡomani, senaḡi tanobara ḡenana ḡeiaḡomani. ¹⁷ Mai tanobara ema tarimarima na ḡemata-ḡaniḡanirini dagarari mabarari tu beḡe korini, senaḡi Barau ḡena ura eveiani tarimana tu betanu-vanaḡi vanaḡini.

Keriso evetari-viniani tarimana

¹⁸ Natugu, ḡaro dokona tu maigā. Ġoseḡaḡito ilailanai Keriso evetari-viniani tarimana tu beiaḡomani, maitoma maki Keriso ḡevetari-viniani tarimari vovoka beḡe iaḡoma. Moḡesi nai taribani, mai tu hora magona.

¹⁹ Moḡeri tarimarima tu ḡita ḡesi tavegogoto-ḡoi, senaḡi ḡia tu dia ḡita ḡera doḡoro korikori. Moḡa lorinaḡi ḡita ḡeraga-kwanerato. Bema ḡia moḡoni ḡita

ģera doģoro korikori nai tu, ġita ġesi roģo tara tanu. Senaģi ġita ġerana ġeveģitato. Monana evaģa-foforiani, ġia mabarari tu dia ġita ġera doģoro.

²⁰ A ġomi na tu Iauka Veaģa ġoģabiato, Keriso na eboroģimito, moģa lorinai ġomi mabarami guruģa moģonina tu ma ribami. ²¹ Au na atore-vinimini tu dia guruģa moģonina asi ribami nai, senaģi guruģa moģonina tu ma ribami dainai, ema ribami maki, ġofaģofa tu guruģa moģonina ġenana asi eiaģomani.

²² Ģofaģofa tarimana tu dei? Iesu tu dia Keriso, (Barau na ekiraģi-toreato vevaģa-maģuri tauna), etoni tarimana. Mo tarima tu Keriso evetari-viniani tauna. Ģia tu Tamara e Natuna ekira-fitoģarini tarimana. ²³ Natuna ekira-fitoģaiiani tarimana tu Tamana maki ġia ġenai tu asiģina. A deikara na Natuna eģabi-raģeani tarimana tu, Tamana maki eģabi-raģeani, ema Tamana maki ġia ġenai etanuni.

²⁴ Tovotovona na veģata ġoseģaģiatio guruģana nuģami ai bene tanu. Bema nuģami ai betanuni tu, ġomi maki Natuna e Tamana nuģari ai boģo tanuni. ²⁵ Ema mai maģuri vanaģivanaģi tu Keriso tauģena na ġita ġera ekiraģi-toreato dagarana.

²⁶ Maiģeri guruģa ġomi atore-vinimini tu, ġomi ġeģofa-veģitami ġetoni tarimari akiraģi-foforirini. ²⁷ Senaģi ġomi na Iauka Veaģa ġoģabiato Keriso ġenana tu nuģami ai etanuni. Moģa lorinai initoma vevaģa-riba tarimana ta ġomi bene vaģa-ribami ġana tu asi boģo ura-viniani. Korana mo Iauka Veaģa na dagara mabarari evaģa-ribamini, ema ġena guruģa tu moģoni, dia ġofaģofa. Moģa lorinai evaģa-ribamito ilailanai, Keriso nuģanai boģono tanu.

²⁸ Natugu, Keriso nuģanai boģono tanu. Be ġia befoforini ġaronai tu nuģara ma kokoreri ema asi beģene maiakara ġia ġoiranai ġena ġenoģoi ai. ²⁹ Bema ġomi ma ribami Keriso ġena veiģa tu iobukaiobuka nai, boģo ribani, ġevei-iobuka iobukani tarimari mabarari tu Barau ġenana ġemaģurito.

3

Barau natuna

¹ Ģoģitaia, Tamara ġena veuravini tu asikeikeina ġita iatarai etoreato. Moģesi naima ġita ekiraģirani Barau natuna. Moģoni, ġita tu ġia natuna. Moģa lorinai tanobara na maki asi eribarani, korana Barau maki asi ġeribaiato. ² Ģatagu mabarami, maitoma ġita tu Barau natuna. Ģita kara ai bita iaģoni tu roģosi bene fofori. Senaģi ġita ribara, Keriso befoforini ġaronai, ġita tu ġia ilailanai bita iaģoni, korana ġia tu vetoģana korikorinai bita ġitaiani. ³ Tarimarima mabarari mai tuģamaģikau ġeģabiani tu, tauģeri ġevevaģa-iarevani, korana Keriso tu asi mirona e asi vetoukauna ta.

⁴ Rakava ġeveini tarimari mabarari tu Barau ġena taravatu ġekira-fitoģaiiani, korana vei-rakava tu taravatu ġekira-fitoģaiiani dagarana. ⁵ Senaģi ġomi tu ma ribami, Keriso efoforito korana tu, ġita ġera rakava bene ġabi-veģitari ġana. Ģia ġenai rakava ta tu asiģi. ⁶ Keriso nuģanai etanuni tarimana tu asi evei-rakava rovaģi-rovaģini. Rakava eveini tarimana na Keriso tu asi eģitaiato ema asi eribaiato maki.

⁷ Natugu, ta na asi bene ġofami. Veiģa iobukaiobukari eveini tarimana tu vei-iobukaiobuka tarimana, vaģa-ilailana Keriso kavana vei-iobukaiobuka tarimana. ⁸ A vei-rakava eveini tarimana tu Diabolo ġena tarima, korana Diabolo tu tovotovona na veģata roģo evei-rakava-iaģomani. Barau Natuna efoforito korana tu, Diabolo ġena ġauvei benema vaģa-rakavaia ġana.

⁹ Barau ġenana emaġurito tarimana tu asi bevei-rakava rovaġi-rovaġini, korana Barau ġena maġuri tu ġia ġenai etanuni. Ġia tu vei-rakava asi ma bevei-ġenoġoini, korana Barau tu ġia Tamana. ¹⁰ Barau natuna ema Diabolo natuna vetoġari ġeri irau tu maġesi beġe foforini: Veġa iobukaiobukari asi eveini tarimana ema tarikakana asi eura-vinirini tarimana tu dia Barau natuna.

Boġono veura-vevini

¹¹ Tovotovona na veġata ġoseġaġiato guruġana tu maġesi: Ġita tata bitana veura-vevini. ¹² Ġita tu Kaino eveito kavana tu asi bitana vei. Ġia tu Satani ġena tarima. Tarina korikorina Abela evaġi-maseato. Karase nai Kaino na evaġiato? Korana ġia ġena veġa tu rakava, a tarina ġena veġa tu iobuka.

¹³ Tarikakagu mabarami, bema tanobara maġurinai ġetanuni tarimari na beiau-rakavamini nai, nuġami asi beġene farevaġi. ¹⁴ Ġita ribara, ġita tu mase ġenana maġuri ġenai tavanaġito. Vetoġana tu tarikakara tauravirini. Tarikakana asi eura-viniani tarimana tu roġo mase nuġanai etanuni. ¹⁵ Deikara tarikakana eiau-rakava-viniani tarimana tu vevaġideba tarimana. Ġomi ribami, vevaġideba tarimana nuġanai tu maġuri vanaġivanāġi asi etanuni. ¹⁶ Keriso na ġena maġuri etore-tariato, ġita bitana maġuri ġana. Monai veuravini anina bita ribaiani. Moġa lorinai ġita na maki tarikakara dairi ai ġera maġuri bitana tore-tariri neġi namo. ¹⁷ Bema tarima ta ma ġena farefare vovoka, benamo tarikakana ta beġitaiani ġena rabu ai, senaġi asi ma bevetuġa-ġwaiiani e asi bevaġa-kavaiani, kamara dabarai Barau ġena veuravini ġia nuġanai betanuni? ¹⁸ Natugu, ġera veuravini tu dia guruġa koriri ai moġo bitana kiraġiri, senaġi veġai ema moġoni ai bitana vaġa-foforia.

¹⁹ Monana vau bita ribani, ġita tu Barau ġena guruġa moġonina na beġorikaurani, ema Barau ġoiranai nuġara beġe kokoreni. ²⁰ Bema ġita nuġara beġe kirani, ġita tu kerere, bitana riba, Barau tu barego, a ġita nuġara tu kei, ema Barau tu dagara mabarari ma ribana. ²¹ Ġatagu mabarami, bema ġita nuġara na asi beġe kiraġi-kerererani nai tu, ġita nuġara tu ma gwadara ġesi Barau ġoiranai bita ruġa-tarini. ²² Ema bita noġiani dagarari mabarari Barau na bevinirani, korana ġena taravatu guruġari takorana-iaġirini ema Barau vaġa-iakuna veġari taveirini nai. ²³ Ġia ġena taravatu guruġana tu maġa: Ġia Natuna Iesu Keriso arana bitana vaġa-moġonia, ema ġita tata bitana veura-vevini, Keriso na taravatu guruġana evinirato ilailanai. ²⁴ Barau ġena taravatu guruġari ekorana-iaġirini tarimana tu Barau nuġanai etanuni, ema Barau maki ġia nuġanai etanuni. Barau na Iauka Veġa evinirato, monana ġita taribani, ġia tu ġita nuġarai etanuni.

4

Iauka moġonina ema ġofaġofa iaukana

¹ Ġatagu mabarami, iauka mabarari asi boġono vaġa-moġoniri, senaġi iauka boġono ribari ġana boġono tovonāġi-guineri. Ġia tu Barau ġenana ġeiaġomato ba? Korana peroveta tarimari ġofaġofari ġutuma tanobarai ġerakao-rakaoni. ² Barau Iaukana tu mai vetoġai boġo ribaiani: Iauka mabarari beġe kirani, "Iesu Keriso tu tarimarimai eiaġoto," ġia tu moġoni Barau ġenana. ³ Ma iauka mabarari asi beġe kirani, Iesu Keriso tu tarimarimai eiaġoto, tu dia Barau ġenana. Ġia tu Iesu evetari-viniani iaukana. Ġoseġaġito, ġia tu beiaġomani, ema ġia tu varau maġa tanobarai.

⁴ Natugu, ġomi tu Barau ġenana, ema ġomi na peroveta tarimari ġofaġofari ġovaġa-darererito, korana ġomi nuġami ai etanuni Iaukana seġukana na tanobara iaukari ġeri seġuka evanaġirini. ⁵ Mo peroveta tarimari ġofaġofari tu tanobara ġena, moġesi naima ġeri guruġa tu tanobara ġena dabarai ġeguruġani, ema tanobara na maki ġia ġeseġaġi-vinirini. ⁶ Senaġi ġita tu Barau ġena. Be Barau ġena tarimarima na tu beġe seġaġi-vinirani, a Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari na tu asi beġe seġaġi-vinirani. Iauka moġonina e ġofaġofa iaukana tu mo vetoġai bita ġita-learini.

Barau tu veuravini

⁷ Ġatagu mabarami, ġita tata bitana veura-vevini, korana veuravini tu Barau ġenana eiaġomani. Eveura-vinini tarimana tu Barau ġenana emaġurito, ema ġia ma ribana Barau. ⁸ Asi ġena veuravini tarimana tu Barau asi ribana, korana Barau tu veuravini. ⁹ Barau ġena veuravini ġita ġerai tu maiġesi evaġa-foforiato: Barau na Natuna ġora-ġereġa tanobara ġana etuġuato, ġia bakunai ġita bitana maġuri ġana. ¹⁰ Veuravini anina tu maiġa: Dia ġita na Barau taura-viniato, senaġi ġia na ġita eura-vinirato, benamo Natuna etuġuato, ġena mase ġenana ġita ġera rakava benema voi-vaġiri ġana.

¹¹ Ġatagu mabarami, Barau na ġita tu moġesina eura-vinirato nai, ġita maki tata bitana veura-vevini. ¹² Tarima ta na Barau asi eġitaato. Senaġi bema ġita tata taveura-vevinini nai tu, Barau tu ġita nuġarai etanuni ema ġena veuravini tu ebaregoni ġita nuġarai.

¹³ Ġita ma ribara ġita tu Barau nuġanai tatanuni, ema Barau maki ġita nuġarai etanuni, korana ġia Iaukana ġita evinirato. ¹⁴ Ġai na ġaġitaato, ema tari maki ġakira-vararito, Tamara na tu Natuna etuġuato tanobara ġena vevaġa-maġuri tarimanai bene iaġo ġana. ¹⁵ Bema tarima ta bekirani, "Iesu tu Barau Natuna," ġia nuġanai tu Barau ema ġia maki Barau nuġanai etanuni. ¹⁶ Ema ġita maki ribara e tavaġa-moġoniani, Barau na ġita eura-vinirani.

Barau tu veuravini, ema veuravini ai etanuni tarimana tu Barau nuġanai etanuni, ema Barau maki ġia nuġanai etanuni. ¹⁷ Moġesi bita tanuni vau, Barau ġena veuravini bebaregoni ġita ġerai, benamo Kota baregona ġaronai ġita tu ma kokorera ġesi bita foforini. Korana ġita ġera maġuri mai tanobarai tu Keriso ġena maġuri ġesi ilaila. ¹⁸ Veuravini ai gari tu asi etanuni. Veuravini korikorina na gari elai-fitoġaiiani. Gari ai etanuni tarimana tu vei-rakava voina garina eveini. Bema tarima ta egarini, ġia tu veuravini korikori ai roġosi bene barego.

¹⁹ Ġita taveura-vinini, korana Barau na ġita euravini-guinerato. ²⁰ Bema tarima ta ekirani, "Au na Barau aura-viniani," senaġi tarikakana tu ebaru-viniani, ġia tu ġofaġofa tarimana. Korana bema ġia tarikakana eġitaiani, senaġi asi eura-viniani, kamara dabarai asi eġitaiani Barauna beura-viniani. ²¹ Keriso na mai taravatu guruġana evinirato: Barau eura-viniani tarimana na tu tari-kakana maki bene ura-vinia.

5

Ġera kokore tanobara iatanai

¹ Deikara na evaġa-moġoniani Iesu tu moġoni Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), ġia tu Barau ġenana emaġurito. Ema Tamana eura-viniani tarimana na tu natuna maki eura-viniani. ² Barau taura-viniani ema ġena taravatu guruġari takorana-iaġirini nai tu, moġeri na ġita bita ribani, Barau natuna taura-vinirini. ³ Barau taura-viniani nai tu ġena

taravatu guruḡari takorana-iaḡirini. Ġia ḡena taravatu guruḡari korana-iaḡiri tu asi gwaḡiḡi. ⁴ Korana tu Barau natuna mabarari na tanobara ḡevaḡa-darereani. Ġita tu ḡera veḡabidadama na tanobara tavaḡa-darereani. ⁵ Deikara na tanobara evaḡa-darereani? Iesu evaḡa-moḡoniani ḡia tu Barau Natuna etoni tarimana moḡo.

Barau na ḡia Natuna Iesu Keriso ekiraḡi-foforiani

⁶ Iesu Keriso tu eiaḡomato nanu na ebabatisoato, ema rarana eriḡoto satauro ai. Ġia tu dia nanu ḡereḡana na moḡo eiaḡomato, senaḡi nanu e rara ḡerina. Iauka Veaḡa na evaḡa-foforiani mai tu moḡoni, korana Iauka tu moḡoni. ⁷ Dagara tu toitoi na ḡevaḡa-foforiani: ⁸ Iauka, nanu, ema rara. Ġia toitoi ḡeri guruḡa-fofori tu sebona.

⁹ Tarimarima ḡeri vevaḡa-moḡoni guruḡari tu taḡabi-raḡerini, senaḡi Barau ḡena vevariflu tu barego lelevaḡi, korana moḡa tu Barau ḡena vevaḡa-moḡoni, Natuna evaḡa-moḡoniani guruḡana. ¹⁰ Mo vevaḡa-moḡoni guruḡana tu Barau Natuna ḡevaḡa-moḡoniani tarimari nuḡari ai ḡetanuni. A Barau asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari na Barau tu ḡofaḡofa baraunai ḡevaḡa-iaḡoani, korana Barau na Natuna evari-fiuato guruḡana asi ḡevaḡa-moḡoniani. ¹¹ Guruḡa moḡonina tu maiḡa: Barau na maḡuri vanaḡivanaḡi varau evinirato, ema mo maḡuri vanaḡivanaḡi tu ḡia Natuna nuḡanai. ¹² Barau Natuna eḡabi-raḡeato tarimana na maḡuri eḡabiato. A Barau Natuna asi eḡabi-raḡeato tarimana na maḡuri asi eḡabiato.

Maḡuri vanaḡivanaḡi

¹³ Maiḡeri guruḡa tu ḡomi, Barau Natuna arana ḡovaḡa-moḡoniani tarimami, atore-vinimini, korana tu boḡono riba, ḡomi tu varau maḡuri vanaḡivanaḡi ḡoḡabiato. ¹⁴ Ġita nuḡara tu maiḡesi vau ma kokoreri ḡesi Barau ḡoiranai bita ruḡani, mai tu bema dagara ta ḡia ḡena ura ilailanai bita noḡiani nai tu beseḡaḡirani. ¹⁵ Ġita ribara, ḡia na ḡera noḡinoḡi mabarari eseḡaḡirini. Ema ḡita maki ribara, bita noḡini dagarari tu bita ḡabini ḡia ḡenana.

¹⁶ Bema tarima ta tarikakana eḡitaiani vei-rakava eveiani, senaḡi mo rakava na asi bevaḡa-maseani, tu bene ḡauḡau ḡia ḡena, be Barau na maḡuri bene vinia. Moḡa tu evei-rakavani, senaḡi mo vei-rakava na asi bevaḡa-maseani tarimana akiraḡiani. Vei-rakavana ta tu mase evaḡa-ḡoraiani. Moḡa tu asi bene ḡauḡau-iaḡia atoni. ¹⁷ Veḡa ḡeḡeva-ḡeḡeva mabarari tu vei-rakava, senaḡi vei-rakava tari tu mase asi ḡevaḡa-ḡorarini.

¹⁸ Ġita ribara, Barau ḡenana ḡemaḡurito tarimari tu asi ḡevei-rakava rovaḡi-rovaḡini, korana Barau Natuna na enariḡau-ḡitakaurini, ema Diabolo na asi eḡabi-kararini. ¹⁹ Ġita ribara, ḡita tu Barau natuna, ema tanobara mabarana tu Diabolo na eḡori-kauani.

²⁰ Ġita ma ribara maki, Barau Natuna tu eiaḡomato, ḡia na tuḡamaḡi-faka evinirato, Barau moḡoni bitana ribaia ḡana. Ġita tu Barau moḡonina nuḡanai tatanuni, korana ḡia Natuna Iesu Keriso nuḡanai tatanuni. Iesu Keriso tu Barau moḡonina ema ḡia tu maḡuri vanaḡivanaḡi.

²¹ Natugu, barau ḡofaḡofari ḡerina boḡono veḡita.

IOANE ĜENA TORETORE VAĜA-RUARUANA

2 Ioane vaĝa-foforina guruĝari

Ioane na mai fefa tu Barau na eĝabi-viriĝiato ekalesia vavinena ma natuna ĝeri etoreato, moĝa tu betaĝu rubu ta ma ekalesiari ekiraĝirini.

Mai fefa tu laĝani 85 ma 100 fakari nuĝanai ta Ioane na etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Mai fefa nuĝanai siri baregori tu siri 9 beiaĝo 11.

Ioane na mai fefa etoreato ĝena ura tu, 1) mo ekalesia Keriso ĝena vevaĝa-ribai beĝene ruĝatari-gigitari ema vanaĝivanaĝi moĝeri vevaĝa-riba guruĝari loriri ai beĝene raka; 2) ĝofaĝofa tarimari, dia Keriso Iaukana na eĝori-iaĝomarini tarimari, beĝene ĝitari, beĝe ĝofa-darererini garina; 3) mo ĝofaĝofa tarimari ĝeiaĝomani nai tu, asiĝina ĝinavaĝi beĝene ĝabi-raĝeri etorito.

Ioane na mai fefa tu maiĝesi eboioĝaiato:

1. Vevaĝa-riba moĝonina lorina na moĝo ema veuravini ai beĝene raka - siri 1-6
2. Veĝa kerereri asi beĝene veiri - siri 7-13

¹ Au, ekalesia ĝorikauna taugu, na mai fefa Barau na eĝabi-viriĝimito vavinemu ma natumu ĝesi atore-vinimini. Ĝomi tu nuĝagu mabarana ĝesi aura-vinimini, dia au na moĝo aura-vinimini, senaĝi guruĝa moĝonina ĝeribaiato tarimari mabarari na maki ĝomi ĝeura-vinimini. ² Korana guruĝa moĝonina ĝita nuĝarai etanuni ema ĝita ĝesi betanu-vanaĝi vanaĝini.

³ Tamara Barau ema Iesu Keriso, Tamara Natuna, ĝerina varevare-bara, vevetuĝaĝwa, ema maino ĝemi ai bene tanu, moĝoni ai e veuravini ai.

Guruĝa moĝonina ema veuravini

⁴ Au tu averere-baregoni, korana ĝoi natumu tari adoĝaririto guruĝa moĝoninai ĝetanuni nai, ĝita Tamara na ekirarato ilailanai. ⁵ Vavine, maitoma ĝoi anoĝimuni tu, ĝita tata bisini veura-vevini. Dia taravatu variĝuna atore-vinimuni, senaĝi mo tu tovotovona na veĝata taĝabiato dagarana. ⁶ Veuravini tu maiĝesi: Barau ĝena taravatu guruĝari ilailari ai bitana raka. Tovotovona na veĝata ĝoseĝaĝiato kavana, ĝia ĝena taravatu guruĝana tu veuravini ai boĝono raka.

⁷ Ĝofaĝofa tarimari tu ĝutuma tanobarai ĝerakao-rakaoni. Iesu Keriso tu tarimarimai eiaĝoto tu asi ĝevaĝa-moĝoniani e asi ĝekiraĝiani. Moĝesi tarimari tu ĝofaĝofa tarimari, ema Keriso ĝevetari-viniani tarimari. ⁸ Moĝesina nai, lorimi boĝono vetore, ĝemi vekwaraĝi ai kara ĝoĝoitaĝorito dagarari ĝomi ĝemina beĝe veĝitani garina. Namona tu ĝomi voimi mabarana boĝono ĝabi-ĝosiri. ⁹ Deikara na Keriso ĝena vevaĝa-riba guruĝari beragakwanerini, vevaĝa-riba tari beĝabi-raĝerini tarimana, ĝia ĝenai Barau asi etanuni. A deikara Keriso ĝena vevaĝa-riba guruĝari bekorana-iaĝirini tarimana tu, Tamana e Natuna tauri ruarua eĝabirito. ¹⁰ Bema tarima ta beiaĝosini, vevaĝa-riba guruĝari irauri bekiraĝirini tu, asi boĝono ĝabi-raĝea ĝemi numai, ema asi boĝono vaĝa-namoa maki. ¹¹ Korana tu bevaĝa-namooni tarimana tu mo tarima ĝena vei-rakava beĝabiani, benamo ĝia maki vei-rakava tarimanai beiaĝoni.

Guruĝa magona

¹² Au aurani guruḡa ḡutuma bara tore-vinimi, senaḡi asi aurani fefai bana toreri. Ġegu ura tu bana iaḡosi ema ḡomi ḡesi bitana guruḡa-guruḡa, be ḡera verere bene barego-lelevaḡi.

¹³ Ġoi tarikakamu vavinena, Barau na eḡabi-toreato vavinena, ḡia natuna na ḡeri vevaḡa-namo ḡetuḡuani ḡoi ḡemu.

IOANE ĜENA TORETORE VAĜA-TOITAINA

3 Ioane vaĝa-foforina guruĝari

Ioane na mai fefa vaĝa-toitoina tu ekalesia gwaĝiĝina ta arana Gaius ĝena etoreato.

Mai fefa tu laĝani 85 ma 100 fakari nuĝanai ta Ioane na etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Siri baregona tu siri 5.

Ioane na mai fefa etoreato ĝena ura tu, 1) Gaius bene launaĝia, mo tarikaka tari eĝabi-raĝerito moĝeri dairi ai; 2) Gaius bene vaĝa-ribaia, mo seĝafore tarimana arana Diotrefe tu Ioane tauĝena beiaĝoni vauro bea kira-feifeiani etato; 3) Demetrio ĝena veiĝa namori bene ĝitari etato.

Ioane na mai fefa tu maiĝesi eboioĝaiato:

1. Gaius evaĝa-naĝiato - siri 1-8
2. Diotrefe ekira-rakavaiato - siri 9-11
3. Demetrio evaĝa-raĝeato - siri 12-14

¹ Au, ekalesia ĝorikauna taugu, na ĝatagu namona Gaius atore-vinimuni. Ĝoi aura-vinimuni ma nuĝagu mabarana ĝesi.

² Ĝatagu namomu, Barau anoĝiani dagara mabarari oveirini tu namo beĝene vaĝa-ĝorari ĝana, ema ĝoi maki asi bono keve-misimisi, korana au ribagu ĝoi iaukamu tu namo, be namo e iaku ai moĝo bono tanu.

³ Tarikakara tari ĝeiaĝomato, benamo kamaso ĝoi guruĝa moĝonina okorana-iaĝiani e ĝemu vetuĝamaĝikau ĝema-varifuato. Moĝeri aseĝaĝirito nai, au tu aiaku-rakavato. ⁴ Aseĝaĝini, au natugu guruĝa moĝonina ĝekorana-iaĝiani nai, ĝegu iaku e verere ĝebarego-rakavani. Dagara tari iakuri oveini maki evanaĝirini.

Gaius ĝena ĝauvei ĝevaĝa-raĝeato

⁵ Ĝatagu namomu, ĝoi tu ma ĝemu vetuĝamaĝikau mani ĝauvei oveiani nai, korana tarikakara tari ĝeri iaĝoiaĝo ai oĝabi-raĝerini, enabe asi ribamu tarimari. ⁶ Ĝia na mai ekalesia ĝoirari ai ĝoi ĝemu veuravini ĝema-kiraĝi-foforirito. Mani ĝemu veiĝa ma bono vaĝa-kavari, be ĝeri iaĝoiaĝo beĝene iaĝo-vinia Barau ĝena ura dabarana ilailanai. ⁷ Korana tu Keriso arana dainai ĝeraka-rosito, ema ĝeri iaĝoiaĝo ai tu asi ekalesia tarimari ĝerina kara ta asi ĝeĝabi-raĝeato. ⁸ Ĝita na tu moĝesi tarimari bitana vaĝa-kavari, korana moĝesina tu guruĝa moĝonina varifiuna uranai bita ĝauvei-vegoni.

Diotrefe ĝena veiĝa tu rakava

⁹ Fefa kubina ta ekalesia doĝorona atore-viniato, senaĝi Diotrefe bene veĝorikau etoni tarimana na au na kara akiraĝirini tu asi eĝabi-raĝerini.

¹⁰ Moĝa lorinai au baiaĝosini tu, ĝia na kara eveirini veiĝari mabarari basi kiraĝi-foforirini, guruĝa rakavari ĝai ĝemai ekiraĝirini guruĝari ema eĝofaĝofani guruĝari! Dia moĝeri veiĝa moĝo, senaĝi tarikakara tari ĝema-varivarini maki asi eurani bene ĝabi-raĝeri. Mo varivari bene ĝabi-raĝeri etoni ekalesiari maki ekourini ema ekalesia na etore-veĝitarini.

Demetrio ĝena veiĝa tu namo

¹¹ Ĝatagu namomu, rakava veiĝari asi bono tovotovori, senaĝi veiĝa namori moĝo. Veiĝa namori eveini tarimana tu Barau ĝena tarima, a veiĝa rakavari eveini tarimana tu Barau asi eĝitaiato.

¹² Tarimarima mabarari ġekirani, Demetrio tu tarima namona ġetoni; Barau ġena guruġa moġonina na maki evaġa-foforiani tu tarima namona. Ġai na maki ġia tu moġesi ġakiraġiani, ema ġoi tu ma ribamu, ġai ġema guruġa tu moġoni.

Dokona guruġari

¹³ Au aurani guruġa ġutuma bara tore-vinimi, senaġi asi aurani fefai bana toreri. ¹⁴ Au ġegu tuġamaġi tu bana iaġosi, be taura ruarua tana tanu-veġoira vau tana guruġa-guruġa.

¹⁵ Maino ġemu ai bene tanu. Ġatara maiġeri na ġevaġa-namomuni. Ġatara maninai tata ġegu vevaġa-namo bono viniri.

IUDAS (O IUD) ĜENA TORETORE

Iudas (o Iud) vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa tu Iudas (o Iud), Iesu tarina, na etoreato. Mai fefa tu ekalesia mabarari ĝeri.

Iudas na mai fefa tu laĝani 65 ma 70 fakari nuĝanai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Siri baregona tu siri 3.

Iudas na mai fefai ekalesia mabarari ekirarito, 1) ĝeri veĝabidadamai beĝene ruĝa-gwaĝiĝi; 2) beĝene venari, apostolo ĝofaĝofari na beĝe ĝofa-veĝonurini garina; 3) Barau ĝena vevaĝa-riba guruĝari beĝene korana-iaĝiri. Iudas na mai fefa tu maĝesina eboioĝaiato:

1. Veĝabidadama na ĝeveĝitani tarimari ĝeri veĝa - siri 1-16

2. Veĝabidadama beĝene ĝabi-gwaĝiĝia - siri 17-23

¹ Au Iudas, Iesu Vereĝauka ĝena vetuĝunaĝi tarimagu, ema Iakobo (o James) tarina, ĝeguna mai fefa eiaĝosini. Ĝomi Barau na ekeamito tarimami, Tamara Barau na eura-vinimini ema Iesu Keriso na eĝita-ĝaumini tarimami, atore-vinimini.

² Vevetuĝaĝwa, maino, ema veura-vini na boĝono vonuvonu-raĝe.

Vevaĝa-riba tarimari ĝofaĝofari

³ Ĝatagu mabarami, ĝegu ura baregona ĝera vevaĝa-maĝuri dabarana guruĝana bana tore-vinimi atato, senaĝi au na aĝitaiato, namona tu ĝegu fefai bana launaĝimi, Barau ĝena veaĝa tarimari evinirito veĝabi-dadamana boĝono ĝabi-gigitaria. ⁴ Korana tarima kotari, Barau asi ĝekorana-iaĝiani tarimari, tu vekure-toĝai ĝomi fakami ai ĝerakatoĝa-ĝairito. Maniĝeri tarima na tu ĝita ĝera Barau ĝena varevare-bara ĝeĝabiani, ĝia ĝeri veĝa rakavari beĝene veiri ĝana dabaranai ĝevaĝa-iaĝoani, ema Iesu Keriso ĝera Vereĝauka e Vere Baregona sebona kwariĝutu moĝo ĝekira-fitoĝaiani. Barau na kai-veĝata ĝena bukai etore-vanaĝiato, ĝeri rakava voiri beĝe doĝaririni.

⁵ Ĝomi Buka Veaĝa variri mabarari ĝoriba-guinerito, senaĝi auran ma navaĝa-riba ĝenoĝoimi, Vereĝauka na Isaraela tarimari tu aiĝesina evaĝa-maĝuririto Aigupito tanona na, senaĝi murinai asi ĝevaĝa-moĝoniato tarimari tu ma evaĝi-maserito. ⁶ Aneru tari maki ĝotuĝamaĝiri, ĝeri dagi korikori asi ĝeĝabi-gwaĝiĝirito, ema ĝeri tanu gabuna ĝeraga-kwaneato. Moĝa lorinai Barau na mukuna gabunai etorerito, tanu-vanaĝivanaĝi seiniri na ebaru-taririto, ĝena Kota baregona ĝarona ĝana. ⁷ Sodoma e Gomora, ema seviri ai taoniri asi boĝono tuĝarekwari. Moĝeri tarima ĝeri veĝa maki aneru ĝeveito veĝari kavana ĝeveirito, ĝemata-boraĝato e veĝa boraĝari ĝeveito, benamo tanu-vanaĝivanaĝi karavana na eĝararito, mo tu ĝita ĝera ĝitaĝita ĝana.

⁸ Moĝesi veĝa ilailanai, mo nuvi tarimari na maki tauĝeri tauĝaniri moĝesi ĝevaĝa-rakavarini; Barau ĝena maoro ĝekira-fitoĝaiani, ema iauka baregori ĝevei-veĝare veĝarerini. ⁹ A Maikolo, aneru mabarari ĝeri vere ta, Diabolo ĝesi ĝevevaneto, Mose tauĝanina dei na bene ĝabia ĝaramanai nai, Maikolo na Diabolo guruĝa rakavari na asi evaneato, senaĝi ekiraiato, "Vereĝauka na bene kira-feimu!" etato. ¹⁰ Senaĝi moĝeri tarima tu asi ĝetuĝamaĝi-maĝatarini dagarari ĝevei-veĝare veĝarerini; ema ĝeri vemamiraĝi ai ĝeribarini dagarari bai kavari, moĝeri dagara na ĝia ĝevaĝa-rakavarini. ¹¹ Vetuĝari kika! Ĝia tu Kaino ĝena veĝa beĝe ĝabia. Balam

ekerereto kavana farefare boruri ragari beġe vei. Kora eseġa-foreto e tauġena evevaġa-rakavato kavana ġia maki beġe seġafore e tauġeri beġe vevaġa-rakava.

¹² Moġeri tarima ġomi ġemi ġanivegogo ġoveirini nai, ġia tu miro noġa ġomi fakami ai. Ġia tauġeri moġo ġevetuġamaġikauni. Ġia tu magube asi ġurari, iavara na eġwa-rakaorakao-kavarini kavana. Ema ġau korukoru meramerai maki asi ġwaġwana kavana, ma ġokaġokari ġelau-raġerini, ġemase-vaġa-ruaruani. ¹³ Ġia tu davara ureureri na kaburo-buro ġefoforini noġa, ġeri maiaka veiġari ġefoforini. Ġia tu ġeri dabara ġeraga-kwanerito visiġuri kavana, Barau na mukuna furufuru gabuna ġeri etoreato etanu-vanaġi vanaġini.

¹⁴ Adamu besena vaġa-imaima ruaruana (7), Enoka, ġia na moġeri tarima eperoveta-iaġirito, ekirato, “Ġoboġe, Vereġauka tu mai eiaġomani ma ġena aneru veaġari asi gadaragadara ġesi, ¹⁵ tarimarima mabarari vevaġa-maoro bene viniri ġana. Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari ġeri rakava nuġanai Barau asi ġekorana-iaġiani veiġari ġeveirini, ema vei-rakava tarimari, Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari, na Barau guruġa rakavari ġeviniato, mabarari ġeri vei-rakava voina bene kiraġiri ġana.” ¹⁶ Moġeri tarima tu mugumugu e veroritore moġo ribari. Ġia tu ġeri ura rakavari ġeiaġo-vinirini, tauġeri ġevevaġa-raġeni ema tarima tari ġevaġa-namo ġofa-kaurini ġia tauġeri namo beġene doġari uranai.

Velaunaġi guruġari

¹⁷ Senaġi ġomi, ġatagu mabarami, ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena apostolo na ġevaġa-guruġamito guruġari boġono tuġamaġi-taġori. ¹⁸ Ġevaġa-guruġamito, ġekirato, “Ġaro dokori ai vei-veġareveġare tarimari beġe fororini, Barau muriri ai beġe toreani, benamo ġeri ura rakavari beġe iaġo-vinirini.” ¹⁹ Moġeri tarimarima na ġomi fakami ai vetavi-kirakira ġevaġa-ġoraiani. Ġia tu ġeri ura rakavari na ġeguine-iaġirini. Iauka Veaġa ġia ġeri ai maki asiġi.

²⁰ Senaġi ġomi, ġatagu mabarami, ġemi veġabidadama veaġana boġono ġabi-gigitaria, ma iatanai ġemi maġuri boġono tore-varaġea. Iauka Veaġa seġukanai boġono ġauġau. ²¹ Barau ġena veuravini nuġanai boġono tanu ema ġera Vereġauka Iesu Keriso ġena vevetuġaġwa boġono naria, korana ġena vevetuġaġwai maġuri vanaġivanaġi bevinimini. ²² Ġetuġamaġi-iauvoiauvoni tarimari boġono vetuġaġwari. ²³ Tarima kotari karava nuġana na boġono inu-vaġiri, boġono vaġa-maġuriri. Ma kotari boġono vetuġari, senaġi ma garimi ġesi, ġeri miro na beġe vaġa-rakavamini garina.

Barau vaġa-raġena ġuriġurina

²⁴ Barau na benarimini riba, benamo asi boġo ketoni, ema ġia ġena mareva baregonai bea toremeni asi vetoukaumi e ma iakumi ġesi. ²⁵ Ġita ġera Barau sebona, ġera Vereġauka Iesu Keriso bakunai evaġa-maġurirani Barauna, bitana vaġa-raġea. Ġia tu iaru-korokoro ma marevana baregona, kokore e seġuka mabarana tu ġia ġena, toma bene iaġo vanaġivanaġi! Amen.

APOKALUPO

Apokalupo vaġa-foforina guruġari

Apokalipsis (o Apokalupo) Grik garo ai anina ta tu “vevaġa-fofori”. Mai buka tu Ioane na etoreato ekalesia doġorori imaima ruarua (7) ema Iesu ġevaġa-moġoniani tarimari tanobara mabaranai ġetanuni tarimari ġeri.

Ioane na mai Apokalupo bukana tu motumotu tai arana Patmos ai ediburato-ġoi nuġanai etoreato. Mai buka tu laġani 90 ema 96 fakari nuġanai ta etoreato, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Siri baregori mai Apokalupo bukana nuġanai tu karoa 1:19; 21:5.

Iesu na Ioane ekiraiato, mai buka etoreato korana tu, Iesu ġena ura kara ġoirai dori ġeġorani dagarari tarimarima na beġene ribari. Mai buka Ioane na etoreato korana tari tu, 1) Keriso Iesu Vereġauka ġena ġauvei irauirauri tata bene vaġa-foforiri ġana uranai; 2) Asia Keina (o Minor) ai ekalesia doġorori imaima ruarua (7) moġeri bene kirari, e bene launaġiri, ema ġevei-rakavato-ġoi nai bene kira-feifeiri ġana; 3) Genese ai vevaġa-maġuri boioġana Barau na ekiraġiatio moġa dokona bemoġonini e bevetore-korikorini bene vaġa-fofori ginikaua ġana.

Ioane na mai Apokalupo bukana tu maiġesi eboioġaiato:

1. Keriso Barau na mareva baregona eviniatio varina - karoa 1
2. Keriso vetuġunaġi ġauveiri maitoma eveirini - karoa 2-3
3. Keriso ġena kokore varina - karoa 4-22

Ioane ġena mata-vanaġi guruġari

¹ Mai toretore maiġa tu Iesu Keriso ġenai Barau na kara evaġa-foforiato guruġana. Barau na eviniatio, korana tu eurato, Iesu na ġena vetuġunaġi tarimari dori moġo ġeġorani dagarari bene vaġa-ribari ġana. Keriso na aneru etuġuato, ġena vetuġunaġi tarimana Ioane evaġa-ribaiato. ² Ioane na Barau ġena guruġa ema Iesu Keriso ġena vevarifju eġitarito dagarari mabarari evari-fiurito. ³ Mai peroveta guruġari beiaviani tarimana tu beverereni, ema mai peroveta guruġari, Ioane na etorerito maiġeri, beġe seġaġirini ema beġe korana-iaġirini tarimari maki beġe verereni. Korana mai dagara mabarari beġe ġorani ġarona tu varau beraġasi-rakava.

Ioane ġena vevaġa-namo guruġana ekalesia doġorori imaima ruarua (7) ġeri

⁴ Au Ioane, Asia tanobaranai ekalesia doġoromi imaima ruarua (7) atorevinimini: Varevare-bara e maino tu ġomi ġemi ai bene tanu. Mo varevare-bara e maino tu etanuni, etanuto, ema ma beiaġomani Barauna ġenana eiaġomani, ema iauka imaima ruarua (7) Barau ġena terona ġoiranai ġeruġani ġerina eiaġomani, ⁵ ema Iesu Keriso ġenana eiaġomani. Ġia tu Barau ġena guruġa evaġa-moġoniani ema evaġa-foforiani ma vetuġamaġikauna ġesi. Ġia tu mero guinena mase na evariġisi-ġenoġoito, ema ġia tu tanobara vereri mabarari ġeri Vere.

Ġia na eura-vinirani e ġera rakava rarana na eġuriġi-fitoġarito, ⁶ benamo Barau ġena Basileia doġorona tarimarai evaġa-iaġorato, ema Rubu Veaġa vereri ai evaga-iaġorato, ġia Tamana e ġena Barau vetuġunaġina bitana iaġovini ġana. Ġia ġenai mareva baregona e seġuka bene tanu vanaġivanaġi! Amen.

⁷ Ĝoĝitaia, ĝia tu magube nuĝana na eiaĝomani, mata mabarari na beĝe ĝitaiani, ĝegwanuato tarimari na maki. Ema tanobara tarimari mabarari ĝia koranai beĝe taĝi-rakavani. Mo tu moĝoni. Amen.

⁸ Vereĝauka Barau ekirani, “Au tu Alefa ema Omega, (giniguinena ema dokona), atanuni, atanuto, e ma baiaĝomani, Iaru-korokoro Barauna.”

Keriso Ioane ĝenai efoforito

⁹ Au Ioane, ĝomi tarikakami ema Vereĝauka ĝena ĝauvei tavei-vegogoani tarimagu. Au tu ĝomi ĝesi Iesu ĝena maĝuri nuĝanai tamidigu-midigu sebonani, e Barau ĝena Basileia nuĝanai tatanu-sebonani, ema meto nuĝari ai tavevaĝa-gwaĝiĝini e taruĝa-gwaĝiĝini. Au Barau ĝena guruĝa aĝobata-iaĝiani ema Iesu varina guruĝari avaĝa-moĝonirini e akiraĝi-foforirini ĝaramanai tu, Patmos motumotunai ĝea tore-raga-kwaneguto. ¹⁰ Vereĝauka ĝena ĝaro ai Barau Iaukana na eborogiguto, benamo murigu ai garo baregona ta noĝa moĝo dudu guruna kavana aseĝaĝiato. ¹¹ Mo garo tu maiĝesina ekirato: “Kara boĝitarini dagarari bukai bono tore-vanaĝiri, benamo mai ekalesia doĝorori imaima ruarua (7) maiĝeri ĝeri bono tuĝu-iaĝori: Efeso, Smena, Pegamo, Taiatira, Sadis, Filadelfia ema Laodikea ĝeri.”

¹² Aruĝa-kureto, deikara na au evaĝa-guruĝaguto naĝitaia ĝana, benamo au na golo na lamefa torekaŭri ĝeveirito dagarari imaima ruarua (7) aĝitarito. ¹³ Mo lamefa torekaŭri dagarari vekaravari ai tu tarima ta noĝa moĝo Tarimarima Natuna kavana, ĝena dabuĝa tu mauka kenene evariĝoto mo kwakuna fanafanana, ema kobana tu golo beletana na etore-ĝeĝeraĝiato. ¹⁴ Ĝia debana ema ĝuina tu kurokuro vulu kavana, snou noĝa kuro-ĝaroĝaro, ema matana tu karava moreri noĝa moĝo ekimore-kimoreato-ĝoi. ¹⁵ Ĝia kwakuna fanafanana tu auri boraborari karava na ĝegaburini, benamo ĝevei-ginikaurini nai ĝeveĝia-veĝiani kavana. Ma garona tu ĝaruka vovoka ĝeĝaru-gwadani gururi kavana. ¹⁶ Ĝia ĝimana aroribanai tu visiĝu imaima ruarua (7) eĝabirito, ma bokana na tu vetari baĝana matana reketa-reketa raga-rakava-rakava eraka-rosito. Ĝia ĝoirana ĝitaĝitana tu ĝaroĝota kirikiri, ĝaro etorani mamana kavana.

¹⁷ Au na aĝitaiato nai, kwakuna koranai aketo-tarito mase tarimana ta noĝa moĝo. Benamo ĝia ĝimana aroribana au iatagu ai etore-kauato, bena ekirato, “Asi nogari! Au tu giniguinena ema dokona. ¹⁸ Au tu maĝuri atanuni. Amaseto, senaĝi toma au tu maĝuri batanu-vanaĝi vanaĝini. Ema Mase e mase tarimari iaukari ĝetanuni Gabuna (o Hades) kina tu au ĝegu ai. ¹⁹ Moĝesina naima mai oĝitarini dagarari mabarari bono tore-vanaĝiri, mai tu initoma ĝetanuni dagarari ema ĝoirai vauro beĝea ĝorani dagarari. ²⁰ Mai visiĝu imaima ruarua (7) au ĝimagu aroribanai boĝitari ema lamefa torekaŭri dagarari golo na ĝeveirito imaima ruarua (7) anina vekuretoĝana tu maiĝa: Visiĝu 7 tu ekalesia doĝorori 7 ĝeri aneru. Ma golo na lamefa torekaŭri ĝeveirito dagarari 7 tu ekalesia doĝorori 7.”

2

Vevaĝa-riba guruĝana Efeso ai ekalesia doĝorona ĝena

¹ “Efeso ai ekalesia doĝorona ĝeri aneru tu maiĝesi bono tore-vinia:

Ĝimana aroribanai visiĝu imaima ruarua (7) eĝabi-taĝorini ema golo na lamefa torekaŭri ĝeveirito dagarari 7 vekaravari na erakaoni tarimana ĝena guruĝa tu maiĝeri. ² Ĝoi ĝemu veĝa namori, ĝemu ĝauvei nuĝanai ĝemu vekwaraĝi ema ĝemu vevaĝa-gwaĝiĝi tu au ma ribagu. Ema au ribagu, tarima rakavari ĝoi na asi boĝabi-raĝerini, ema asi apostolo tarimari, senaĝi

tauġeri moġo apostolo tarimari ai ġevevaġa-iaġoni tarimari, maki ġoi na otovo-naġirito, benamo oribarito ġia tu ġofaġofa tarimari. ³ Au aragu ġaramanai meto oġoitaġoto, senaġi ovevaġa-gwaġiġito ema okokoreto, asi kota maki oruġa-moirato.

⁴ Senaġi mai dagara sebna moġo ġemu ai asi aura-viniani: Tovotovonai ġemu veuravini baregona au ġegu ai otoreato-ġoi, moġa tu oiaġuiato. ⁵ Bono tuġamaġi-ġenoġoi, ġoi tu kamasu oġabi-raġeguto, ma boketo tu ainai mani boa raġasi! Ġemu rakava ġenana bono vetuġamaġi-kure, be tovotovonai oveirito-ġoi veġari ma bono veiri. Bema asi bovetuġamaġi-kureni ma asi boraka-kureni nai, au tu baiaġosini, benamo ġemu lamefa vaġa-ruġakauna dagarana gabuna na basu ġabi-veġitaiani. ⁶ Senaġi ġoi ġemu namo tu Nikolaita tarimari ġeri veġa rakavari asi oura-vinirini. Moġeri veġa tu au na maki asi aura-vinirini.

⁷ Ma seġana tarimana na Iauka Veaġa na ekalesia doġorori kara ekiravara-vinirini guruġari tu bene seġaġiri. Bekokoreni tarimana tu au na maoro bavini, ġia maġuri ġauna, Barau ġena paradaisu ai etubuni dagarana, ġwaġwana beġaniani.”

Vevaġa-riba guruġana Smena ai ekalesia doġorona ġena

⁸ Smena ai ekalesia doġorona ġeri aneru tu maġesina bono tore-vinia:

“Ġiniginena ema dokona, e emaseto benamo ma emaġuri-ġenoġoito tarimana ġena guruġa tu maġeri: ⁹ Ġoi meto ema midigumidigu oġoitaġoni au ma ribagu, ema asi ġemu asi ġamu maki au ma ribagu. Senaġi moġoni veġata ġoi tu farefare vovoka tarimamu! Mani tauġeri moġo ġevekiraġini Iuda tarimari ġetoni tarimari na ġoi iatamu ai guruġa rakavari ġekiraġirini guruġari tu au ma ribagu. Ġia tu dia Iuda tarimari korikori, a ġia tu Satani ġena doġoro tarimari. ¹⁰ Ġoirai midigumidigu tari dori oġoitaġorini, senaġi mo midigumidigu gariri asi bono vei. Bono ġitaia, ġomi kotari tu Diabolo na betovo-naġimini, be diburai betoremini, benamo monai ġaro gabanana (10) boġo midigu-midiguni. Monai maki enabe bomaseni, senaġi ġemu vetuġamaġikau au ġegu ai tu bene tanu. Moġesina boveini nai tu, maġuri koronana bavanimuni.

¹¹ Ma seġana tarimana na Iauka Veaġa na ekalesia doġorori kara ekiravara-vinirini guruġari bene seġaġiri. Bekokoreni tarimana tu mase vaġa-ruaruana na asi bevaġa-rakavaiani.”

Vevaġa-riba guruġana Pegamo ai ekalesia doġorona ġena

¹² “Pegamo ai ekalesia doġorona ġeri aneru tu maġesina bono tore-vinia:

Ġena vetari baġana matana reketa-reketa ma ragari tarimana ġena guruġa tu maġeri: ¹³ Au ribagu ġoi ainai otanuni. Ġoi tu Satani ġena vere seana evaġa-ruġa-tariato vanuġanai otanuni. Senaġina ġoi na au aragu tu ma moġonimu ġesi okorana-iaġiani, ġemu veġabidadama au ġegu ai maki asi veġata oraga-kwaneato. Antipas ġomi ġemi vanuġa baregona nuġanai ġevaġi-maseato ġaronai maki, ġoi ġemu veġabidadama tu asi oraga-kwaneato. Antipas tu ma vetuġamaġikauna ġesi au varigu evaġa-moġoniato-ġoi ema ekiraġi-foforiato-ġoi. Satani tu mani ġomi ġemi vanuġa baregona nuġanai etanuni. ¹⁴ Senaġi dagara tari ġoi ġemu ai maniġeri au na tu asi aura-vinirini. Tarima kotari ġoi rekemu ai maniġeri tu Balam ġena vevaġa-riba veġari roġo ġekorana-iaġirini. Balam na vevaġa-riba kerereri Balak eviniato nai, Israela tarimari eġorikau-darererito, bena rakava ġeveito, kwaivakuku ġevinirito bureġari ġeġanirito ema mata-boraġa veġari ġeveirito-ġoi. ¹⁵ Moġa kavana ġoi rekemu ai tarima kotari maniġeri

maki Nikolaita doĝoro tarimari ĝeri vevaĝa-riba ĝofaĝofa veigari ĝekorana-iaĝirini. ¹⁶ Ĝovetuĝamaĝi-kure! Bema asigina nai tu, au ĝoi ĝemu ai baiaĝosi-ĝarimoĝini, benamo vetari baĝana au murugu ai mainana basi vaĝa-vevaĝirini.

¹⁷ Ma seĝana tarimana na Iauka Veaĝa na ekalesia doĝorori kara ekiravara-vinirini guruĝari bene seĝaĝiri. Bekokoreni tarimana tu, au na mana baviniani. Mai mana maigā toma tu vekuretoĝa etanuni. Ema ĝia tu au na fore kurokurona ta baviniani. Mo fore kurokurona iatanai tu ara variĝuna ta etoreato, mo tu ta asi beribani, beĝabiani tarimana na moĝo beribaiani.”

Vevaĝa-riba guruĝana Taiatira ai ekalesia doĝorona ĝena

¹⁸ “Taiatira ai ekalesia doĝorona ĝeri aneru tu maigēsina bono tore-vinia: Barau Natuna, matana tu karava moreri noĝa moĝo kimorekimore, ma kwakuna fanafanari tu auri boraborari karava na ĝegaburini, benamo ĝevei-ginikaurini nai ĝeveĝia-veĝiani kavana, ĝena guruĝa tu maigēri: ¹⁹ Ĝemu ĝauvei, ĝemu veuravini ema veĝabidadama, ĝemu vetuĝunaĝi iaĝovini ema vevaĝa-gwaĝiĝi, ema toma ĝauvei oveiani tu barego lelevaĝi, tovotovonai oveirito-ĝoi moĝeri tu ovanaĝirini. Moĝeri mabarari aĝita-iaĝomarini, be ribagu.

²⁰ Senaĝi mai dagara sebona ĝoi ĝemu ai maniĝa tu asi veĝata auravini. Goi tu Iesebel, tauĝena moĝo evekiraĝini peroveta vavinena etoni maniĝa, ĝoi na tu oĝabi-raĝeani. Mani vavine ĝena vevaĝa-riba na au ĝegu vetuĝunaĝi-iaĝovini tarimari ĝemata-boraĝani ema kwaivakuku ĝevinirini bureĝari ĝeĝanirini. ²¹ Au na ĝia tu ĝena taimi aviniato, mo mata-boraĝa veigari na bene vetuĝamaĝi-kure ĝana. Senaĝi ĝia tu asi veĝata eurani bene vetuĝamaĝi-kure. ²² Moĝa lorinai ĝia tu genagena gabunai bafukauani, monai bea midigu-midiguni. Ĝia ĝesi veĝura-vanaĝi veigari ĝeveini tarimari maki ĝia ĝesi midigumidigu baregona beĝe ĝabi-sebonaiani. Bema ĝia Iesebel ĝena veĝura-vanaĝi veigari na asi beĝe vetuĝamaĝi-kureni nai tu, mo midigumidigu beĝe ĝabiani. ²³ Ĝia natuna maki au na bavaĝi-maserini. Benamo monana ekalesia doĝorori mabarari beĝe ribani, au tu tarimarima nuĝari iaĝasiri ema ĝeri tuĝamaĝi aragaĝirini tarimagu. Ema ĝomi tata maki ĝemi veigā ilailari ai voimi bavinimini.

²⁴ Ĝomi Taiatira ai ekalesia kotari tu Iesebel ĝena vevaĝa-riba rakavari asi ĝokorana-iaĝirini ema Satani ĝena iaunega vekuretoĝari, dobudoburi ĝekiraĝirini, tu asi ĝoribarini. Ĝomi mani ĝemi tu avaĝa-guruĝa korikorimini, ĝemi ai meto ta tu asigina ĝinavaĝi batore-kauani. ²⁵ Dagara baregona tu, mani kara ĝemi ai maniĝa, moĝa boĝono ĝabi-gigitaria mo, au bana ĝenoĝoi-iaĝoma.

²⁶ Bekokoreni ema au ĝegu ura bekorana-iaĝiani mo magona bea ĝabiani tarimana tu, au na maoro baviniani, tanobara beseri beguine-iaĝirini. ²⁷ Ĝia na tanobara beseri tu auri togoina na beĝori-kaurini ma seĝukana baregona ĝesi, ma tano ĝurori noĝa bekwari-kira kirarini. Au na ĝia seĝuka baviniani, Tamagu ĝenana seĝuka aĝabiato ilailanai. ²⁸ Ema ĝia tu au na laĝani visiĝuna baviniani, (mo seĝuka vetoĝana). ²⁹ Ma seĝana tarimana na Iauka Veaĝa na ekalesia doĝorori kara ekiravara-vinirini guruĝari bene seĝaĝiri.”

3

Vevaĝa-riba guruĝana Sadis ai ekalesia doĝorona ĝena

¹ “Sadis ai ekalesia doĝorona ĝeri aneru tu maigēsina bono tore-vinia:

Barau Iaukana imaima ruarua (7) ġia ġenai ġetanuni ema visiġu imaima ruarua (7) eġabi-taġorini tarimana ġena guruġa tu maiġeri: Ġoi na ġauvei oveirini tu au ma ribagu. Tarimarima na ġoi ġekiraġimuni, ġekirani, “Mani ekalesia tu maġuri” ġetoni, senaġi korikorina ġoi tu mase otanuni. ² Notataġa, ġemu ai veġabidadama maġurina kotuna moġo dori emase-vaġini maniġea novaġa-kokorea. Korana au na ġoi ġemu ġauvei aġoitaġoato dia ro-roġoto au ġegu Barau ġoiranai. ³ Moġesina naima Vari Namona ġoseġaġiato ma ġoġabi-raġeato maniġa boġono tuġamaġia ema boġono korana-iaġia, be ġemi rakava ġerina ġovetuġamaġi-kure. Bema asi botataġani nai, au ġemu ai noġa moġo lema tarimana ta kavana baiaġosini. Be kamara taimi ai basi raġasini, moġa tu asi kota maki boribaiani.

⁴ Senaġi ġoi ġemu tarima kotari Sadis ai maniġeri, ġeri dabuġa asi kota maki ġevaġa-miro-kararito. Ġia maniġeri tu au ġesi baġa rakao-rakao vegogoni, ma dabuġa kurokurori baġa riġorini, korana ġia ġeri veġa tu iobukaiobuka bene. ⁵ Bekokoreni tarimana tu ġia kavari dabuġa kurokurori na bavaġa-dabuġaiani. Au na ġia arana maġuri bukana na asi barumufitoġaiani, a au Tamagu ma ġena aneru ġesi ġoirari ai ġia arana bakiraġi-foforiani.

⁶ Ma seġana tarimana na Iauka Veaġa na ekalesia doġorori kara ekiravara-vinirini guruġari bene seġaġiri.”

Vevaġa-riba guruġana Filadelfia ai ekalesia doġorona ġena

⁷ “Filadelfia ai ekalesia doġorona ġeri aneru tu maiġesina bono tore-vinia: Davida ġena ki, (vevaġa-maġuri kina), eġabi-taġoani tarimana, tarima veaġana ema moġoni korikorina. Ġia na kara bekeo-fakaiani, tarima ta na asi ma bekou-ġauani riba, ema bekouani dagarana ta na asi ilaila ma bekeoani riba. Mai tarima ġena guruġa tu maiġesina: ⁸ Ġoi ġemu ġauvei oveirini au ma ribagu. Noboġe, ġoiramu noġitaia, ġoi ġoiramu ġatama bokana tu bakeo-fakaia, ma tarima ta asi ġena seġuka ma bekouani. Au ribagu ġoi ġemu kokore tu misina moġo, senaġi au ġegu guruġa tu oġabi-gigitariato, ema au aragu maki asi okira-ġuniġauato. ⁹ Bono ġitaia, mani Satani ġena rubu tarimari maniġeri tu tauġeri ġevkiraġini Iuda tarimari ġetoni, senaġi ġia tu dia Iuda tarimari. Ġia maniġeri tu au na baġabi-iaġosirini, ġoi kwakumu koranai beġeasi tutuġu-tarini. Benamo beġe riba-maoroni, ġoi tu au na aura-vinimuni. ¹⁰ Ġoi tu au ġegu vevaġa-naġi guruġari okorana-iaġirito ma ovevaġa-gwaġiġito naima, tanobarai veribaġani taimina bevotuni nai, ġoi tu baġitaġau-ginikaumuni. Mo veribaġani na tu mai tanobara iatanai ġetanuni tarimari mabarari batovo-naġirini. ¹¹ Au tu dori aiaġosini. Kara oġabiato maniġa tu bono ġabi-gigitaria, be tarima ta na ġemu korona, ġemu kokore auna, asi bene ġabia. ¹² Bekokoreni tarimana tu au Tamagu ġena Rubu Veaġana duġuna tarimanai bavaġa-iaġoani. Mo gabu asiġina ġinavaġi ma beiaġuiani. Au na ġia ġenai au ġegu Barau arana ema au ġegu Barau ġena vanuġa baregona o siti arana baberaiani. Ierusalem variġuna tu au ġegu Barau ġena siti, ma mai siti maiġa tu guba na au Tamagu ġenana bemaġirigoni. Au aragu variġuna maki ġia ġenai batoreani.

¹³ Ma seġana tarimana na Iauka Veaġa na ekalesia doġorori kara ekiravara-vinirini guruġari bene seġaġiri.”

Vevaġa-riba guruġana Laodikea ai ekalesia doġorona ġena

¹⁴ “Laodikea ai ekalesia doġorona ġeri aneru tu maiġesina bono tore-vinia: Guruġa moġoni korikorina ekiraġiani tarimana arana Amen ġenana eiaġosini. Ġia tu ma ġena vetuġamaġikau e Barau ġena guruġa evaġa-moġoni

korikoriani ema ekiraġi-foforiani tarimana, ema Barau na eveirito dagarari mabarari ġenana ġeiaġomato tarimana ġena guruġa tu maiġeri: ¹⁵ Ġoi ġemu ġauvei oveirini au ma ribagu. Au ribagu, ġoi tu dia faraka ema dia seġuka. Au ġegu ura sebona ġoi tu boro faraka moġo o boro seġuka moġo! ¹⁶ Senaġi ġoi tu seġuseġu, a dia seġuka moġo o dia faraka moġo. Moġesina naima ġoi tu au bokagu na bakanunu-fitoġamuni. ¹⁷ Ġoi tu okirani, ‘Au tu ġegu farefare vovoka tabutabu, ġegu-ġagu ġutuma gorogoro bavaġa-vegogori, be au tu ilaila, kara ta asi ma atuġamaġiani.’ Senaġi ġoi tu asi oriba-maoroni ġoi tu madi kekei ma vetuġamu, asi ġemu asi ġamu, ġoi tu mata-bubu ema asi dabuġamu, korimu. ¹⁸ Au na ġoi asisiba-vinimuni, akiramuni, au ġeguna golo bono voi. Korana auna golo tu karava na evaġa-veveato, benamo momori mabarari tu ġeiarevarito. Be au ġegu ai mai golo bovoiani nai tu, botagani. Ema dabuġa kurokurori maki bono voi, be bono vedabuġa-iaġi, kefimu korina maiakana bono kou-ġaua. Ema mata muramurana maki bono voi, be matamu ai bono torea, bena bono boġeboġe. ¹⁹ Au na auravirinini tarimari tu akira-feirinini ema atoto-maororini. Moġesina naima ġemu maġuri ema veġa bono tuġamaġi-ginikaua, benamo bono vetuġamaġi-kure ma bono raka-kure.

²⁰ Noseġaġi! Au ġatama-bokai aruġa-taġoni ma afidifidini. Bema tarima ta na au garogu beseġaġiani, benamo ġatama-boka bekeo-fakaiani nai, au baraka-toġani, benamo ġia ġesi baġa ġaniġanini ema ġia maki au ġesi beġaniġanini. ²¹ Bekokoreni tarimana tu au na maoro baviniiani, au ġesi ġegu teronai baġa tanuni. Au kavana, au akokoreto nai Tamagu ġena teronai Tamagu ġesi ġatanuni.

²² Ma seġana tarimana na Iauka Veaġa na ekalesia doġorori kara ekiravara-vinirinini guruġari bene seġaġi.”

4

Barau ġena terona gubai

¹ Maiġa murinai au aboġe-iaġoto tu, ġatama-boka vekeofaka-taġo guba vanuġanai aġitaiato. Benamo garo ta kibi guruna noġa, mo tovotovonai aseġaġiato garona moġa ekirato, “Maiġana noma raġe, be maiġa murinai kara dori ġeġorani dagarari nama vaġa-ġitamu.” ² Asikauna Iauka Veaġa na eboroġiguto, benamo ġoiragu ai tu tarima ta guba teronai etanu-taġoto-ġoi aġitaiato. ³ Mo teronai etanu-taġoto-ġoi tarimana vetoġana tu fore arana iaspa ġekimore-kimorerini marevari, ema fore kakakakari arana kanelia marevari kavana, marevana tu irau moġo. Ma mo terona tu kevau na eġeġeraġiato. Mo kevau vetoġana tu noġa moġo emeral forena kavana. ⁴ Mo terona moġa tu terona gabana ruarua ma vasivasi (24) na ġetore-ġeġeraġiato. Ma mo terona 24 ai tu veġitaġau tarimari baregori tata ġetanuto. Ġia mabarari tu dabuġa kurokurori moġo ġerigoto, ema tata debari ai tu golo koronari sebori sebori ġeveito. ⁵ Mo terona monana kiriku ekimoreato-ġoi, garo baregori ema ġaita eragato-ġoi. Ma mo terona ġoiranai tu lamefa imaima ruarua (7) ġeġarato-ġoi. Mo lamefa ġeġarato-ġoi moġeri, mo tu Barau iaukana imaima ruarua (7). ⁶ Ema mo terona ġoiranai maki davara veġiaveġiana, nega-vaġuravaġura aisi kavana.

Ma maġuri dagarari vasivasi (4) tu nuġana buroburonai, mo terona ġeruġa-ġeġeraġiato. Ġia ġoirari ema muriri tu matari tu ġutuma. ⁷ Mo maġuri dagarana guinena tu noġa moġo laion, vaġa-ruaruana dagarana tu noġa moġo boromakau tauna, vaġa-toitoina ġoirana tu tarimarima kavana, ema vaġa-vasivasina tu noġa moġo erovoni ugavana kavana. ⁸ Mai maġuri

dagarari maiġeri tata faneri tu imaima sebona (6), ma mai faneri maiġeri mabarari tu mata na moġo ġevonuto, faneri nuġana rekeri dagarari maki mata moġo. Ġia tu vanaġivanaġi boġi-laġani asi ġeiaġaraġini, mai guruġa maiġa asi ġevaġa-ketoani, ġekirani:

“Veaġa, veaġa, veaġa,
Vereġauka, Barau tuġutuġu, tu veaġa,
ġuinenai etanuto-ġoi,
maitoma maki etanuni,
ema ma beiaġomani!”

⁹ Mai teronai etanu-taġoto-ġoi tarimana tu maġuri etanu-vanaġi vanaġini. Ma maiġeri maġuri dagarari na mo teronai etanu-taġoto-ġoi tarimana ġevaġa-raġeato-ġoi, e ma vegubakauri ġesi ġetoma-rakarigoato-ġoi, ema ġetanikiu-viniato-ġoi nai, ¹⁰ mo veġitaġau tarimari baregori gabana ruarua ma vasivasi (24) tu mo teronai etanuni tarimana ġoiranai ġevetui-tarito-ġoi. Benamo mai maġuri etanu-vanaġi vanaġini tarimana ġetoma-rakarigo viniato-ġoi. Ġeri korona maki ġia ġoiranai ġetore-taririto-ġoi, benamo ġekirato-ġoi,

¹¹ “Ġai ġema Vereġauka ema Barau,
ġoi tu iaru-korokoro,
be tarimarima ema maġuri dagarari mabarari na ġoi tu beġene vaġa-
raġemu, beġene gubakaumu,
ema seġuka maki mabarana ġoi ġemu.
Korana dagara mabarari tu
ġoi na oveirito,
ema ġoi ġemu urai moġo oveirito
ema initoma ġetanuni.”

5

Mamoe natuna ema toretore fefana maukana

¹ Benamo aboġeto, mo teronai etanu-taġoto-ġoi tarimana ġimana aroribanai tu toretore fefana maukana ta aġitaiato. Mo fefa tu tavita-tavitai ma toretorena, ġeiokuato, ema vaġa-imaima ruarua (7) veġata ġekada-ġauato. Mo ġekada-ġaurito gaburi mabarari tu tabu vetoġana ġetoreato. ² Ma gwada rakavarakava aneruna ta aġitaiato, garona tu asikeikeina eġobatato, ekirato, “Deikara tu ilaila mai kumuka tabuna bekokiani riba, e mai fefa maukana ma toretorena bekeoani?” ³ Senaġi tarima ta gubai o tanobarai o tanobara gaburenai ta asi ilaila veġata mo fefa bekeo-fakaiani ema nuġanai beboġe-ġurani. ⁴ Benamo ataġi-rakava rakavato, korana tarima sebona kwarikwari ta maki asi veġata ġeġoitaġoato, mo fefa maukana ma toretorena bekeoani ma nuġanai beboġe-ġurani. ⁵ Benamo mo veġitaġau tarimari baregori ta na ekiraguto, ekirato, “Asi notaġi! Noboġe! Iuda doġorona ġeri laion, Davida Natuna noġitaia, ġia tu ekokoreto. Ġia na mani fefa maukana ma toretorena bekeoani bene, ema mani ġekumuato kumukari taburi imaima ruarua (7) maki bekokirini bene.”

⁶ Benamo aboġeto, Mamoe Natuna aġitaiato. Ġia tu terona nuġana buroburonai eruġa-taġoto-ġoi, mo maġuri dagarari vasivasi (4) ema veġitaġau tarimari baregori tu ġeruġa-ġeġeraġiato. Mamoe Natuna ġitaġitana tu tari na ġevaġi-maseato. Ġia guduna tu imaima ruarua (7) ema matana maki 7. Mo tu Barau iaukana 7 ekiraġirini. Ġia tu Barau na tanobara mabarana ġana etuġu-iaġorito. ⁷ Mamoe Natuna eiaġoto, benamo teronai etanu-taġoto-ġoi tarimana ġimana aroribanai mo fefa maukana

ma toretorena moĝa eĝabiato. ⁸ Fefa maukana ma toretorena eĝabiato nai, maĝuri dagarari vasivasi ema veĝitaĝau tarimari baregori 24 Mamoe Natuna ĝoiranai ĝevetui-tarito. Ĝia tata tu ma ĝeri hap (gita noĝa) ema golo ĝurori nuĝari ai tu muramura goĝuna ma bonari. Mo goĝu ma bonari tu Barau ĝena tarima veaĝari ĝeri ĝauĝau guruĝari. ⁹ Benamo ĝia na mari variĝuna ta maiĝesina ĝemariato,

“Ĝoi na fefa maukana ma toretorena boĝabiani ilaila,
ema ĝia kumuna ma taburi maki bokeo-fakarini ilaila,
korana ĝoi tu ĝevaĝi-masemuto,

ma ĝoi raramu na tau vavine Barau ĝena ovoivavaĝirito doĝoro mabarari ĝerina, e garo mabarari ĝerina, ema bese mabarari ema tanobara mabarari na.

¹⁰ Ĝoi na ĝia tu Barau ĝena Basileia doĝorona tarimari ai ovaĝa-iaĝorito, ema Barau vetuĝunaĝina beĝene iaĝo-vini ĝana Rubu Veaĝa vereri ai ovaĝa-iaĝorito.

Ĝia tu tanobara mabarana iatanai beĝe veĝorikauni.”

¹¹ Ma aboĝe-iaĝoto, aneru garori asisebo-asisebo aseĝaĝirito. Moĝeri aneru tu asi iavi-iaviri, milion ĝutuma maki ĝevanaĝirito. Ĝia na terona ema maĝuri dagarari vasivasi ema veĝitaĝau tarimari baregori ĝeruĝa-ĝeĝeraĝirito. ¹² Ma mai mari ĝemari-gigitariato,

“Mamoe Natuna,
ĝevaĝi-maseato dagarana,
tu ma ĝena maoro, seĝuka beĝabiani,
e farefare vovoka, e iaunega,
ema kokore beĝabiani!

Ema ĝia ma ĝena maoro tarimarima mabarari na beĝe gubakauani,
ma beĝe vaĝa-raĝeani
ema beĝe vonevone-raĝeani!”

¹³ Benamo Barau na eveirito dagarari mabarari guba nuĝanai, tanobara iatanai, tanobara gaburenai, e davara nuĝanai dagarari mabarari na mai mari ĝevaisiato aseĝaĝirito,

“Teronai etanu-taĝoni Barauna
ema Mamoe Natuna,
tauri ruarua na vevaĝa-raĝe,
vegubakau, mareva baregona,
ema seĝuka beĝene ĝabiri,
bene iaĝo mo vanaĝivanaĝi asi magona!”

¹⁴ Benamo maĝuri dagarari vasivasi na ĝevaĝa-moĝoniato, ĝekirato, “Amen!” Ema veĝitaĝau tarimari baregori 24 ĝevetui-tarito, Barau ĝetomarakarigo viniato.

6

Fefa maukana ma toretorena ĝekumukaiato kadari o tabu vetoĝari Mamoe Natuna na ekeorito

¹ Benamo au na Mamoe Natuna aĝitaiato, fefa maukana ma toretorena vaĝa-imaima ruarua (7) ĝekada-tariato dagarana kadana giniginena ekeofakaiato. Moĝa ekeoato-ĝoi nuĝanai tu, maĝuri dagarari vasivasi fakari ai ĝia ta eguruĝato, garona tu noĝa guba eguruato, ekirato, “Noiaĝoma!” ² Aboĝe-iaĝoto nai tu, hosi kurokurona ta aĝitaiato, eraĝeto tarimana ĝimana tu ma fevana, ema ĝia tu korona ta maki eviniato. Ĝia eraka-rosito tu, vetari ai ekokoreto-ĝoi ema eiaĝoto tu ma bene kokore ĝana.

³ Benamo Mamoe Natuna na kumuka vaġa-ruaruana kadana ekeo-fakaiato nai, maġuri dagarana vaġa-ruaruana aseġaġiato, ekirato, “Noiaġoma!” ⁴ Benamo hosi ta ma eraka-rosito. Moġa tu hosi kakakakana. Eraġeto tarimana tu seġuka eviniato, tanobara na maino bene ġabi-veġitaia, be tarimarima tauġeri beġene vevaġi-masemase ġana. Mo tarima tu vetari baġana asikeikeina ta eviniato.

⁵ Kumuka vaġa-toitoina kadana ekeo-fakaiato nai tu, maġuri dagarana vaġa-toitoina aseġaġiato, ekirato, “Noiaġoma!” Au aboġe-iaġoto nai, hosi dubadubana aġitaiato, eraġeto tarimana ġimanai tu dagara ġeri meto vaġa-foforiri o sikele dagarana ta eġabiato. ⁶ Benamo au na garo ta maġuri dagarari vasivasi (4) fakari na eiaġomato aseġaġiato, ekirato, “(Bita doġe be), widi kilo sebona davana tu ġaro sebona ġauveina voina, ema bali (widi kavana) kilo toitoi davana tu ġaro sebona ġauveina voina. Senaġi olive diġana ema vine nanuna tu asi boġono vaġa-rakavari.”

⁷ Ma Mamoe Natuna na kumuka vaġa-vasivasina kadana ekeo-fakaiato nai tu, maġuri dagarana vaġa-vasivasina aseġaġiato, ekirato, “Noiaġoma!” ⁸ Aboġe-iaġoto nai tu, hosi ta aġitaiato, tauġanina ġitaġitana noġa kurokuro. Eraġeto tarimana arana tu Mase, ma mase tarimari iaŭkari ġetanuni Gabuna (o Hades) tu ġia murina na eraganaġi-raganaġito-ġoi. Tauri ruarua seġuka evinirito, tanobara taviri vasivasi nuġanai tavi sebona beġene ġita-ġaua, be vetari ai, doġe ai, keve rakavari na, ema boġai ġetanuni veġaniveġani dagarari na tarimarima beġene vaġi-maseri.

⁹ Ma kumuka vaġa-imaimana kadana ekeo-fakaiato nai tu, Barau ġena guruġa ġaramanai, e mo guruġa ġevaġa-moġoniatu ema ġevari-fiuato ġaramanai ġevaġi-maserito tarimari iaŭkari maġuri fata veaġana gaburenai aġitarito. ¹⁰ Ġia mabarari ġekoġo-baregato, ġekirato, “Vere tuġutuġu, ġoi tu veaġa ema moġoni veġata, aitoma vau ġoi na tanobarai ġetanuni tarimari bovaġa-maoro vinirini, benamo ġai rarama ġevaġa-riġorito bovaġa-voirini?” ¹¹ Benamo ġia mabarari tata dabuġa kurokurori evinirito, ekirarito, negakota roġo ma beġene naritari etato. Beġene vaġa-noga mo, ġia karori toma vetuġunaġi ġeiaġo-vinini tarimari ema tarikakari kotari, ġia ġevaġirito kavana, beġe vaġi-maserini mo, ġeri numera korikori bene ġabia.

¹² Au na Mamoe Natuna aġitaiato, kumuka vaġa-imaima sebona (6) ekeo-fakaiato nuġanai, tano-iaga asikeikeina eragato, e ġaro eduba-dubato, dabuġa dubadubari noġa, e ġue evekurevoto, ekakarato rara kavana. ¹³ Ema guba na visiġu ġeketo-firiġoto tanobara ġana, noġa figi maġitari iavara na figi ġauna na eruku-keto ketorini kavana. ¹⁴ Guba maki erekwarekwato, noġa moġo fefa maukana, ġetoretore-iaġiani dagarana, ġeiokuani kavana. Ma ġoro ema motumotu mabarari gaburi ekoki-veġitarito. ¹⁵ Benamo tanobara kiniri, e vereri, e vetari ġitaġauna tauri baregori, e ġeri farefare asisebo tarimari, e kokore rakavarakava tarimari, tuġu-rakaorakao tarimari ema maġuri namona e fakanai ġetanuni tarimari, ġia mabarari kouġa nuġari ai ema ġoro ai fore baregori vekaravari ai ġea gumuto. ¹⁶ Benamo ġoro ema fore baregori ġenoġirito, ġekirato, “Ġai iatamai ġoma ketokau, ġoma lautarima, be teronai etanuni Barauna ġoirana ġenana ema Mamoe Natuna ġena baru baregona ġenana ġoma kure-toġama! ¹⁷ Korana ġia ġeri baru ġarona baregona tu varau bevotu, deikara beruġa-tarini riba?”

7

Barau ġena vetuġunaġi tarimari 144,000

¹ Moġa murinai aneru vasivasi (4) aġitarito, tanobara daiguniri vasivasi ai ġeruġato. Mo aneru na tu tanobara iavarari vasivasi ġelautaririto, tanobarai e davarai asi beġene raga, ema ġau maki asi beġene kwari-ġarevari ġana. ² Ma murinai tu aneru ta ma aġitaiato, ġaro eraġeni rekena na emaraġeto. Mo aneru na maġuri Barauna ġena vevaġa-moġoni vetoġana o makana eġabi-taġoato-ġoi. Ġia na mo aneru vasivasi, Barau na seġuka evinirito tanobara ema davara beġene vaġa-rakavari aneruri, efarara-vinirito, ekirato, ³ “Tanobara, davara, ema ġau asi roġo boġono vaġa-rakavari, bene iaġo mo, Barau ġena vetuġunaġi tarimari bakuri ai ġia ġena vetoġa baġana toreri murinai vau.” ⁴ Moġa murinai Barau ġena vetoġa bakuri ai ġetorerito tarimari mabarari tu 144,000 aseġaġiato. Ġia tu Isaraela doġorori gabanana ruarua (12) mabarari ġerina, doġorori tu maiġeri:

⁵ Iuda ġena doġoro tarimari - 12,000

Reubena ġena doġoro tarimari - 12,000

Gad ġena doġoro tarimari - 12,000

⁶ Asere ġena doġoro tarimari - 12,000

Naftali ġena doġoro tarimari - 12,000

Manase ġena doġoro tarimari - 12,000

⁷ Simeona ġena doġoro tarimari - 12,000

Levi ġena doġoro tarimari - 12,000

Isakara ġena doġoro tarimari - 12,000

⁸ Sebulun ġena doġoro tarimari - 12,000

Iosefa ġena doġoro tarimari - 12,000

Beniamina ġena doġoro tarimari - 12,000

Tarima ġutuma lelevaġi dabuġa kurokurori ġeveito

⁹ Moġa murinai aboġe-iaġoto, tarima ġutuma lelevaġi, asi tau iaviġosina, aġitarito. Mo tu tanobara irauirau mabarana tarimana, e doġoro irauirau mabarana tarimana, e bese irauirau mabarana tarimana, ema garo irauirau mabarana tarimana. Ġia mabarabarari tu terona ema Mamoe Natuna ġoirari ai ġeruġato. Ġia mabarari dabuġa maukari kurokurori ġeveito, ema ġimari ai tu galamo lauri noġa dagarari ġeġabito. (Mo tu ġia ġeri kokore vetoġari). ¹⁰ Ġia ġekoġo-baregoto, ġekirato, “Vevaġa-maġuri tu ġita ġera Barau, teronai etanukauni Barauna, e Mamoe Natuna ġerina eiaġomani.” ¹¹ Ma aneru mabarari na tu terona e veġitaġau tarimari baregori ema maġuri dagarari vasivasi (4) ġeruġa-ġeġeraġirito. Benamo Barau ġena terona koranai ġevetui-tarito, ġoirari tano ai, Barau ġetomarakariġo viniato, ¹² ġekirato, “Moġoni veġata! Vevaġa-raġe, e mareva baregona, e iaunega, e vevaġa-namo, e vegubakau, e seġuka, ema kokore tu ġita ġera Barau ġena toma bene iaġo vanaġivanaġi, Amen!

¹³ Benamo veġitaġau tarimana baregona ta na edanaġiguto, ekirato, “Mai dabuġa kurokurori na beġe vedabuġa tarimari tu deikara, ema ġia tu ainana beġe iaġoma?” ¹⁴ Benamo avaġa-veseto, akirato, “Ġegu vere, au asi ribagu. A ġoi tu ribamu.” Benamo ġia na ekira-varaguto, ekirato, “Mai tarima maiġeri tu midigumidigu baregori nuġari na ġeiaġomato. Ġeri dabuġa tu Mamoe Natuna, ġinitaġo mamoen, rarana na ġevei-kurokuro-rito. ¹⁵ Moġesina naima, ġia tu Barau ġena terona ġoiranai ġeruġani, ema ġena Rubu Vevaġa nuġanai boġi-laġani ġia vetuġunaġina ġeiaġo-vinini. Ema teronai etanuni Barauna na enari-ġaurini. ¹⁶ Ġia tu asi ma beġe vito-ġenoġoirini, e bokari asi ma beġe koke-ġenoġoini. Ġaro iatari ai asi ma bekirini ema ġaro seġukana na asi ma begugurarini. ¹⁷ Korana terona

nuġanai etanuni Mamoe Natuna na beġita-ġaurini. Ġia na beġori-iaġorini maġuri nanuna eġaruani gabuna ġana. Ema Barau na matari gorari mabarari bedau-vaġirini.”

8

Kumuka vaġa-imaima ruaruana (7) kadana

¹ Mamoe Natuna na kumuka vaġa-imaima ruaruana (7) kadana ekeo-fakaiato nai, guba vanuġanai aoa tavina ta veġata guru ta maki asi eraġeto.

² Benamo Barau ġoiranai ġeruġato aneruri imaima ruaruana (7) aġitarito, dudu 7 evinirito.

³ Benamo aneru ta ma eiaġomato, fata veaġana sevinai eruġato, ġimanai tu golo ġurona ta. Ġia tu muramura ma bonana barego lelevaġi ġeviniato, Barau ġena tarima veaġari ġeri ġau-ġau ġesi terona ġoiranai golo fatana veaġanai Barau bene varevare-vinia ġana. ⁴ Mo muramura goġuna ma bonana goġuna ema Barau ġena tarima veaġari ġeri ġauġau ġesi, mo aneru ġimana na ġevaraġeto Barau ġoirana ġana. ⁵ Moġa murinai aneru na golo ġurona eġabiato, fata veaġana karavana na evaġa-vonuato, benamo tanobara iatana ġana efiu-riġoato. Monana ġaita guruna eraġeto, garo gururi tari ġeraġeto, e kiriku eragato, ema tano eiagato.

Aneru na ġeri dudu ġefurururito

⁶ Benamo aneru imaima ruaruana (7) ġeri dudu ġeġabi-torerito, beġene furururi ġana. ⁷ Aneru giniguinena na ġena dudu efururuato, benamo aisi foreri misimisiri ema karava rara ġesi ġesebonato ġevetoreto. Benamo moġeri mabarari tanobara ġana ebubu-riġorito. Ma tanobara tavi toitoi nuġanai tavi sebona eġara-ġosiato, ġau toitoi nuġari ai tu sebori tu ġeġara-ġosirito, e ġauġa ema reġi mabarari ġeġara-ġosirito.

⁸ Aneru vaġa-ruaruana na ġena dudu efururuato nai tu, dagara ta, ġoro-dagara-bara ta noġa ma karavana, davarai evefiu-reito. Benamo daġaru-bara tavi toitoi nuġanai tavi ta tu rarai eiaġoto. ⁹ E daġaru-bara maġuri dagarari toiri-toiri nuġari ai sebori tu ġemaseto, e bouti toiri-toiri nuġari ai sebori tu ġeburuto.

¹⁰ Aneru vaġa-toitoina ġena dudu efururuato nai tu, visiġu-dagara-bara ta kere morena kavana guba na eketoto, benamo ġaruka toiri nuġari ai sebori ai, e ġeġaruġarurini nanuri ai eketo-reito. ¹¹ Mo visiġu arana tu “Mamaki”. Nanu gaburi toiri nuġari ai sebori tu ġemamakito. Benamo tarimarima vovoka na mo nanu mamakiri ġeniurito nai ġemaseto.

¹² Aneru vaġa-vasivasina ġena dudu efururuato nai, ġaro e ġue ema visiġu tu taviri toitoiri nuġari ai tavi sebori tu ġesemorito, naima mo tavi toitoiri nuġari ai tavi sebori tu ġemukunato. Moġa lorinai ġaro mamana tavi toitoi nuġanai tavi sebona tu asi emamato, ema boġi tavi toitoi nuġanai tavi sebona ta ġue e visiġu tu asi emamato.

¹³ Benamo aboġeto, ugava ta guba tuġuna vanigerenai erovoto-ġoi aġitaiato, maiġesi ekea-fararato, ekirato, “Tanobarai ġotanuni tarimami, vetuġami kika! Vetuġami kika! Vetuġami kika! Korana tu aneru toitoi, ġeri dudu roġosi ġere furururi aneruri, na ġeri dudu beġe furururini gururi ai tu, meto ema midigumidigu barego lelevaġina beġorani.

9

Dudu vaġa-imaimana (5)

¹ Aneru vaġa-imaimana na ġena dudu efururuato, benamo visiġu ta aġitaiato, guba na eketoto tanobarai. Mo visiġu tu guri variġo kwareġana, (iauka rakavari ġeri dibura), kina eviniato. ² Mo guri ekeo-fakaiato nai tu, goġu evebubu-rosito noġa moġo karava baregona goġuna kavana. Benamo mo guri goġuna na ġaro mamana ema guba fakana emukuna-ġaurito.

³ Goġu nuġana na madudu ġeraka-rosito tanobarai, ema seġuka evinirito, seġukana tu kavikavi seġukari kavana. ⁴ Ġia ekirarito, tanobarai ġauġa ta, e tanobarai ġetubuni dagarana ta, ema ġau ta asi beġene vaġa-rakavaia, senaġi deidei bakuri ai Barau ġena vetoġa o maka asi etanuni tarimari moġo beġene vaġa-rakavari etato. ⁵ Ekirarito maki, mo tarima asi beġene vaġi-maseri, senaġi ġue imaima (5) nuġanai beġene vaġa-midigu midiguri. Mo midigumidigu ġeġanito moġeri tu kavikavi na tarima ekavirini midiguna kavana. ⁶ Mo ġue imaima nuġanai tarimarima tu ġemase ġana mase beġe vetauani, senaġi asi beġe maseni. Ġeri ura baregona ġemase beġe toni, senaġi mase ġerina beveġitani.

⁷ Mo madudu ġitaġitari tu hosi noġa, ġea vetari ġana ġeruġa-toreto. Ġia debari ai tu golo koronana noġa moġo dagarana ta, ema ġoirari ġitaġitari tu tarima ġoirari kavana. ⁸ Ġuiri tu vavine ġuiri noġa moġo, doġari tu laion doġari kavana. ⁹ Kobari kouġauri ġana dabuġana tu auri dabuġana kavana. Fanneri gururi tu hosi asisebo kwakuri gururi ema kariota asisebo vetari nuġanai ġeraka-toġani gururi kavana. ¹⁰ Ġia tu ma ġiġuri, ema ġiġuri bonari tu kavikavi ġiġuri bonari kavana. Ġiġuri nuġari ai tu tarimarima ġue imaima (5) beġene vaġa-midigu midiguri seġukana etanuni. ¹¹ Ġia tu ma ġeri vere baregona o kini. Ġia na eġita-ġaurini. Ġia dagarana tu mo guri variġo kwareġana aneruna. Mo aneru arana Heberu garori ai tu Abadon, ma Griġ garori ai tu Apolion, (anina tu vaġa-rakava kwaikwai tarimana).

¹² Rakava baregori giniginena tu beġori moġa, ma ruarua tu vau beġe iaġomani.

Aneru vaġa-imaima sebona (6) na dudu efururuato

¹³ Aneru vaġa-6 na ġena dudu ma efururuato, benamo fata veaġana dai-guni vasivasi ai gudu vasivasi moġeri ġerina garo ta eiaġomato aseġaġiato. Mo fata tu golo na ġeveiato, ma Barau ġena terona ġoiranai etanuni. ¹⁴ Mo garo na aneru vaġa-6 na ma ġena dudu moġa ekiraiato, ekirato, “Aneru vasivasi, ġaruka baregona arana Eufrate ai ġebaru-taririto, moġeri noruġa-vaġiri.” ¹⁵ Benamo mo aneru vasivasi eruġa-vaġirito, mai laġani, mai ġue, mai ġaro, mai aoa ġana Barau na eġabi-torerito tu, tarima toitoiri nuġanai sebona tu beġene vaġia. ¹⁶ Hosi tarimari hosi ai ġeraġeto ġena numera tu milion sinau ruarua (200). Mai numera tu aseġaġiato. ¹⁷ Mo hosi e iatari ai ġeraġeto tarimari au ġegu mata-vanaġi ai vetoġari tu maiġesina aġitarito: Ġia kobari kouġauna ġana auri dabuġana tu karava ġeġarani kakakaka karavari kavana, e blu, ema karava moreri o salfa borabora kavana. Hosi debari tu laion debari kavana, ma bokari tu karava e goġu ema karava moreri ġeraka-rosito. ¹⁸ Mo tarimarima vaġa-midigumidiguri dagarari toitoi moġeri, karava, goġu, ema karava moreri o salfa, hosi bokari na ġeraka-rosito dagarari, na tarimarima toiri-toiri nuġanai sebori-sebori tu ġevaġi-maserito. ¹⁹ Mo hosi ġeri seġuka tu bokari ai ema ġiġuri ai maki. Korana ġiġuri tu mota kavana, ma debari. Mo ġiġuri debari na tarimarima ġevaġa-midigu midigurito-ġoi.

²⁰ Tarimarima oreri, mo vevaġa-midigumidigu dagarari toitoi na asi ġevaġi-maserito tarimari, tu roġo asi ġevetuġamaġi-kureto ġimari ġauveiri

gerina. Iauka rakavari toma-rakariḡori ema asi ḡeboḡeboḡeni e asi ḡeseḡaḡini ema asi ḡerakani kwaivakukuri, golo, silva, auri boraborari, fore e ḡau na ḡeveirito dagarari toma-rakariḡori asi ḡevaḡa-dokoato. ²¹ Ema ḡeri vevaḡideba, ḡeri meḡameḡa, ḡeri mata-boraḡa veḡari, ema ḡeri lema ḡerina maki asi ḡevetuḡamaḡi-kureto ma asi ḡeraka-kureto.

10

Aneru ema toretore fefana maukana misina

¹ Benamo aneru ta, kokore lelevaḡi aneruna, guba na ma emariḡoto-ḡoi aḡitaiato. Ḡia tu magube na ḡevaḡa-dabuḡa maukaiato, ma debana iatanai tu kevau ta. Ḡia ḡoirana tu ḡaro mamana noḡa, ema kwakuna tu karava ḡemoreni kavana. ² Ḡimanai tu toretore fefana maukana misina ta vekeo eḡabitaḡoato-ḡoi. Ḡia kwakuna aroribana tu davarai etoreato, ma kwakuna kaurina tu tanobarai etoreato. ³ Benamo eḡaba-baregato, laion eniarani nai eḡabani kavana. Ḡia eḡabato murinai, ḡaita imaima ruarua (7) garori ḡeguruḡato, (ḡia ḡevaḡa-veḡeato). ⁴ Mo ḡaita 7 ḡeguruḡato moḡeri dori atorevanaḡirito, senaḡi guba na garo ta eiaḡomato, ekirato, “Mani ḡaita 7 kara beḡe kiraḡiri maniḡeri tu nokure-toḡari, asi bono tore-vanaḡiri.”

⁵ Benamo mo aneru, davarai e tanobarai kwakuna etorerito aneruna, aḡitaiato, ḡimana aroribana eḡabi-vaḡisiato, guba vanuḡana eduḡiato, ⁶ benamo tanu-vanaḡivanaḡi Barauna aranai guruḡa-fofori gwaḡiḡina eveiato. Guba ema nuḡari ai ḡetanuni dagarari mabarari, e tanobara ema nuḡari ai ḡetanuni dagarari mabarari, ema daḡaru-bara ema nuḡari ai ḡetanuni dagarari mabarari tu ḡia na eveirito. Ḡia aranai mai guruḡa-fofori gwaḡiḡina eveiato, ekirato, “Taimi varau bekori, Barau asi ma bevaḡa-nogani. ⁷ Senaḡina aneru vaḡa-imaima ruaruana (7) na ḡena dudu befururuani neganai, Barau ḡena guruḡa vekuretoḡari veḡari ema boioḡari beḡe ḡorani, ḡena peroveta tarimari ḡeri ai ekiraḡi-foforirito ilailari ai.”

⁸ Benamo guba na aseḡaḡiato garona na ma evaḡa-guruḡaguto, ekirato, “Noiaḡo, mo aneru davarai e tanobarai eruḡani aneruna, ḡimanai toretore fefana maukana evekeo-taḡoni, moḡea noḡabia.” ⁹ Benamo aiaḡoto, mo aneru akiraiato, mani toretore fefana maukana misina nevinigu atato. Benamo ḡia na ekiraguto, ekirato, “Noḡabia, be noḡani-ḡosia! Bokamu ai mamina tu gode mamina maki bevanaḡiani, senaḡi nuḡamu tu bevemukini.”

¹⁰ Benamo toretore fefana maukana misina mo aneru ḡimana na aḡabiato, benamo aḡaniato. Aḡaniato mamina murugu ai tu gode mamina maki evanaḡiato, senaḡi aḡani-ḡosiato nai, nuḡagu tu evemukito.

¹¹ Benamo evaḡa-guruḡaguto, ekirato, “Tanobara beseri ḡutuma, garo irairau tarimari ema ḡeri vere baregori o kini ḡeri ai karakara beḡe ḡorani dagarari ma bono peroveta-iaḡiri.”

11

Vevaḡa-moḡoni tarimari ruarua

¹ Benamo vaḡa-vetovo ḡauna ta, ḡitaḡitana togoi noḡa, eviniguto, benamo ekiraguto, ekirato, “Noiaḡo, Barau ḡena Rubu Vevaḡa ema fata vevaḡana noa makaia, ema monai toma-rakariḡo tarimari vira bono iaviri. ² Senaḡi mani Rubu Vevaḡa nuḡanai Iuda tarimari ḡeri toma-rakariḡo gabuna maḡuna murikana, maniḡa tu bono iaḡuia, asi bono makaia, korana maniḡa tu irau bese tarimari ḡeri (ḡuriḡuri gabuna) evinirito, ḡia na mai vanuḡa baregona

veāgana ġue gabana vasivasi ma ruarua (42) nuġari ai beġe fanafanatariani. ³ Au vaġa-moġonigu tarimari ruarua seġuka bavinirini, benamo ġaro mabarana 1,260 Barau na bevinirini guruġari beġe kiraġi-foforirini. Ġia tu fuse-dabuġari na beġe vedabuġani.”

⁴ Mai vaġa-moġonigu tauri ruarua tu mo olive ġauri ruarua ema mo lamefa torekauri dagarari ruarua, tanobara Verena ġoiranai ġeruġani moġeri. ⁵ Bema tarima ta na nevaġa-rakavari betoni nai tu, bokari na karava beġe raka-rosini, benamo inairi beġe vaġa-buataririni. Ġia ġevaġa-rakavari beġe toni tarimana tu moġesina bemaseni. ⁶ Maiġeri tarima ruarua tu ma seġukari guba beġe kou-ġauani, benamo ġia peroveta guruġari beġe kiraġirini ġarori ai tu, ġura asi beraguni. Ema ma seġukari maki, nanu beġe kurevoani, rarai beiāgoni, e beġe urani ġarori ai tarimarima vaġa-midigumidiguri dagarari irauirau tanobarai beġe vaġa-ġorarini.

⁷ Ġeri vevarifiu beġe vaġa-magoani ġaronai, vevaġa-rakava dagarana guri variġo kwareġana, (iauka rakavari ġeri dibura), nuġana na beraka-rosini, benamo ġia bevaġa-vevaġirini. Ġia ġeri seġuka bevanaġiani, benamo bevaġi-maserini. ⁸ Benamo ġia tauġaniri tu vanuġa baregona dabarana nuġanai gena-fitari beġe tanuni. Guruġa veabanaġinai mo vanuġa barana arana ġekiraġiani tu Sodoma ema Aigupito. Ġia tauri ruarua ġeri Vereġauka tu mo vanuġai ġevaġa-satauroato. ⁹ Ġaro toitoi ma kwana nuġari ai bese irauirau, doġoro irauirau, garo irauirau, e tanobara irauirau tarimari ġia tauġaniri beġe ġitarini, senaġi guriguriri tu asi beġe urani. ¹⁰ Ġia ġeri mase dainai tanobarai ġetanuni tarimari tu beġe iakuni, beġe ġani-vegogoni e karori tata ġeri varevare beġe tuġuni; korana tu mai peroveta tarimari ruarua na tanobarai ġetanuni tarimari ġeri ai midigumidigu baregona ġevaġa-ġoraiato.

¹¹ Senaġi mo ġaro toitoi ma kwana ġekorito murinai, maġuri iaġana Barau ġenana ġia tauri ruarua nuġari ai eraka-toġato, benamo ġeruġa-vaesito. Ġia tauri ruarua ġeġitarito tarimari mabarari ġegari-rakavato. ¹² Benamo vevaġa-moġoni tauri ruarua na garo baregona ta ġeseġaġiato, guba na emariġoto, ġia evaġa-guruġarito, ekirato, “Maiġana ġomaraġe!” Benamo tauri ruarua magube ta nuġanai guba ġana ġevaraġeto, ġari inai tarimari ġoirari ai. ¹³ Mo aoa nuġanai moġo tano-iaga baregona eragato, benamo vanuġa baregona taviri gabanana (10) nuġanai tavi sebona tu evaġa-mouato, ma tarima mabarari 7,000 ġemaseto. Senaġi tarimarima oreri tu ġegari-rakavato, benamo Guba Barauna ġevaġa-raġeato.

¹⁴ Rakava vaġa-ruaruana tu bekori moġa, senaġi vaġa-toitoina tu dori eiaġomani.

Dudu vaġa-imaima ruaruana (7)

¹⁵ Aneru vaġa-imaima ruaruana (7) na ġena dudu efururuato, benamo garo baregori gubai ġeguruġato, ġekirato, “Tanobara basileiana o veġitaġau seġukana tu ġita ġera Vereġauka ema ġena Keriso ġeri basileiai beiāġo. Be ġia tu bevere-vanaġi vanaġini!” ¹⁶ Benamo veġitaġau tauri gabana ruarua ma vasivasi (24), Barau ġoiranai ġeri teronai ġetanuni tarimari, ġevetui-tarito, ġoirari tano ai, Barau ġetoma-rakariġo viniato, ¹⁷ ġekirato, “Vereġauka o, Iaru-korokoro Baraumu, otanuni, e otanuto-ġoi, ġai na ġoi ġatanikiu-vinimuni, korana ġoi ġemu seġuka baregona oġabiato, e ġemu Basileia o veġitaġau tu varau osinaiato.

18 Tanobara irauirau beseri ġebaruto, benamo ġoi ġemu baru ma beraġasi. Mase tarimari kota-viniri taimina, ema mo peroveta tauri, ġoi ġemu vetuġunaġi tarimari, e ġemu tarima veaġari, ema ġoi aramu ġematauraiani tarimari keiri baregori voiri viniviniri ġarona, ema tanobara ġevaġa-rakavaiato tarimari vaġa-rakavari ġarona beiaġoma.”

19 Benamo Barau ġena Rubu Veaġa guba nuġanai evekeoto, benamo ġena Kiraġitore Mauġana Rubu Veaġa nuġanai efoforito aġitaiato. Benamo kiriku-ġaita, e garo gururi tari, e guba eguruato guruna baregona, e tano-iaġa, ema aisi foreri asikeikeiri ġeiaġomato.

12

Vavine ema ġuġaia kavana dagarana asikeikeina

1 Benamo nuġa-farevaġi vetoġana baregona ta gubai efoforito: Vavine ta, ġaro na evedabuġato, ma ġue tu kwakuna gabureri ai, ema visiġu gabanana ruarua (12) tu korona noġa, ġia debanai ġevetore-ġeġeraġito. 2 Ġia tu ma banina, ma dori eġabito-ġoi, moġesina nai mero-ġabi midiguna eġabiato, be eġabato-ġoi.

3 Benamo nuġa-farevaġi vetoġana ta gubai ma efoforito: Ġuġaia kavana dagarana asikeikeina ta, kakakakana, debana mabarari tu imaima ruarua (7), guduna mabarari tu gabanana (10), ema korona maki 7 debana tata iatari sebori-sebori torekau. 4 Ġia ġiġuna guba visiġuri toiri-toiri ġerina sebori-sebori tu tanobara ġana eiari-firiġorito. Ġia tu mo vavine, dori eġabito-ġoi, ġoiranai eruġato, beġabini nai, asikauna mero misina bene ġabia, bene ġania uranai. 5 Vavine eġabito nai tu, mero evaġa-ġoraiato. Mo mero na tanobara irauirau beseri mabarari auri togoina na roġo beġori-kaurini ma seġukana baregona ġesi. Benamo mero emaġurito nai ġeraga-ġabi-veġitaiato, Barau e ġena terona ġoirana ġana ġeġwa-iaġoato. 6 Mo vavine tu Barau na ġena erovina-toreato gabuna tano fakana ġana egari-iaġoto. Monai beġe nariani e beġe ġubuani ġaro mabarari 1260 nuġari ai.

7 Benamo gubai vetari ta eġorato: Maikolo ma ġena aneru ġesi ġuġaia kavana dagarana asikeikeina ġevetari-viniato, benamo ġuġaia ma ġena aneru na maki ġia ma ġevetari-vinirito. 8 Senaġi ġuġaia kavana dagarana tu asi ekokoreto, naima gubai asi ġeri gabu ai ġevaġa-iaġorito. 9 Mo ġuġaia kavana dagarana asikeikeina, irau laġani veġata motana, arana “Diabolo” o “Satani”, tanobara mabarana eġofaiato dagarana, tu ġedori-rosiato, e tanobarai ġefiu-riġoato. Ġena aneru mabarari maki ġia ġesi ġefiu-riġorito.

10 Benamo gubai garo baregona ta eguruġato aseġaġiato, ekirato, “Toma ġita ġera Barau ġena vevaġa-maġuri, e ġena seġuka, e ġena veġitaġau baregona, ema ġena Keriso ġena maoro baregona varau beraġasi. Korana Barau ġoiranai ġita tari-kakara boġi-laġani evaġa-daġarito-ġoi dagarana tu varau beġe fiu-riġoa. 11 Ġia tu tarikakara na Mamoe Natuna, (gini-taġo mamoen), rarana ema ġia ġena guruġa moġoniri ġevari-fiurito-ġoi, moġerina ġekokoreto, be ġevaġa-ketoato. Ġeri maġuri asi ġetuġamaġi-kaurito, eiaġoto mo, ġea maseto. 12 Guba o, ema gubai ġotanuni tarimami o, boġono iaku! Senaġi tanobara e daġaru-bara ġomi tu vetuġami kika! Korana Satani tu ġomi ġemi ai varau beviriġosi, nuġana tu baru na bevonuvonuraġe, korana ribana, ġia ġena nega tu varau bekubi-rakava.”

13 Mo ġuġaia kavana dagarana eribato, ġia tu tanobarai ġefiu-riġoato neganai, mero evaġa-ġoraiato vavinena murina na ekureto. 14 Senaġi mo vavine tu ugava asikeikeina fanena ruarua Barau na eviniato, mo tano fakana, erovina-toreato gabuna, ġana bene rovo-iaġo uranai. Ġia monai tu laġani toitoi ma kwana beġene naria ema beġene ġubu-tanua ġana. Korana monai tu ġuġaia, mo mota rakavana, na asi ilaila beġabikaraiani. 15 Benamo ġuġaia, mota rakavana, bokana na nanu evaġa-ġaru rosiato noġa ġabata kavana. Ġia eurato mo vavine tu mo ġabata na bene ġaru-kwareġaia etato. 16 Senaġi tano na mo vavine evaġa-kavaiato, korana tano evekeoto, benamo ġuġaia bokana na eraka-rosito ġarukana mabarana eboġeato. 17 Benamo ġuġaia kavana dagarana na mo vavine ebaruvini-rakavaiato, benamo eiaġoto, mo vavine besena, Barau ġena taravatu guruġari ġekorana-iaġirito-ġoi ema Iesu ġena vevarifu guruġari ġevaġa-moġonirito-ġoi tarimari mabarari evetari-vinirito. 18 Benamo ġuġaia tu kone ai ea ruġato.

13

Davara na vevaġa-rakava dagarana ebere-rosito, moġa tu Keriso ġofaġofana

1 Benamo au na vevaġa-rakava dagarana ta aġitaiato, daġaru-bara na eraka-raġeto. Ġia guduna mabarari tu gabanana (10), e debana mabarari tu imaima ruarua (7). Korana mabarari tu gabanana (10). Moġeri korona tu ġia guduna tata ġeri ai, ma debana tata ġeri ai tu Barau vaġa-rakavana arana. 2 Mo vevaġa-rakava dagarana aġitaiato, moġa ġitaġitana tu lepadi noġa, (lepadi tu taġa noġa), a kwakuna tu bea kwakuri kavana, ema bokana tu laion bokari kavana. Benamo ġuġaia kavana dagarana asikeikeina tauġena ġena seġuka, ġena terona, ema ġena maoro eġabirito, mo vevaġa-rakava dagarana eviniato. 3 Vevaġa-rakava dagarana debana tai tu giri baregona ta, ġevaġi-maseato girina, senaġi mo manuġa baregona tu enamoto. Tanobara tarimari mabarana mo vevaġa-rakava dagarana ġenai nuġari ġefarevaġi-rakavato, benamo ġia murinai ġerakato. 4 Tarimarima mabarari na ġuġaia ġetoma-rakariġo viniato, korana ġia ġena seġuka tu mo vevaġa-rakava dagarana eviniato. Ema vevaġa-rakava dagarana maki ġetoma-rakariġo viniato, ġevedanaġito, ġekirato, “Dei tu mai vevaġa-rakava dagarana kavana? Dei na ġia bevetari-viniani riba?”

5 Mo vevaġa-rakava dagarana tu maoro eviniato tu, veiavi guruġari ema Barau vaġa-rakavana guruġari bene kiraġiri ġana, ema ġue gabana vasivasi ma ruarua (42) nuġari ai ġena maoro bene ġauvei-iaġiri. 6 Benamo muruna ekeoato, ma Barau vaġa-rakavana guruġari ekiraġi-matamato; Barau arana ema ġena tanu gabuna ekira-rakavarito, ema gubai ġetanuni tarimari mabarari evaġa-rakavarito. 7 E maoro eviniato, Barau ġena vevaġa tarimari bene vetari-viniri nuġanai bene kokore, be ġia bene vaġa-darereri ġana. Ema seġuka eviniato, doġoro mabarari, e bese mabarari, e garo mabarari, ema tanobara mabarari bene ġori-kauri ġana. 8 Tanobarai ġetanuni tarimari mabarari na ġia beġe toma-rakariġo viniani. Maiġeri tarima tu, Barau na tanobara roġosi bere veia veġata, arari mo Mamoe Natuna, ġevaġiato dagarana, ġena maġuri bukanai arari asi etorerito tarimari.

9 Ma seġana tarimana tu bene seġaġi. 10 Barau beurani dibura numanai beġene baru-taria betoni tarimana tu, dibura numanai beġe baru-tariani veġata. Barau beurani vetari baġana na beġene vaġi-masea betoni tarimana tu, vetari baġana na beġe vaġi-maseani. Maiġeri guruġa na Barau ġena

tarima vevāgari evaḡa-guruḡarini, beḡene vevāgā-gwaḡiḡi, ema ma ḡeri vetuḡamaḡikau ḡesi beḡene tanu.

Vevaḡa-rakava dagarana vaḡa-ruaruana, moḡa tu peroveta tarimana ḡofaḡofana

¹¹ Moḡa murinai au na vevaḡa-rakava dagarana ta ma aḡitaiato, tano na everaḡa-raḡeto. Ġia guduna tu ruarua, Mamoe Natuna guduna kavana, ema ḡia tu ḡuḡaia kavana eguruḡato-ḡoi. ¹² Ġia na vevaḡa-rakava dagarana giniguinena moḡa aranai ḡena maoro e seḡuka mabarari eḡauvei-iaḡirito. Ma ḡia na tanobara tanu-iaḡina tarimari mabarari elau-naḡirito, mo vevaḡa-rakava dagarana giniguinena, debana giri baregona, ḡevaḡi-maseato girina, manuḡana enamoto dagarana, beḡene toma-rakariḡo vinia etato. ¹³ Mai vevaḡa-rakava dagarana vaḡa-ruaruana mainana veiḡa boruri baregori ema vetoḡa irauri tari eveirito-ḡoi. Ta tu, ḡia na tarimarima mabarari ḡoirari ḡutuḡutunai karava guba na evaḡa-mariḡoato. ¹⁴ Ġia tu vetoḡa boruri kotari eviniato, mo vevaḡa-rakava dagarana giniguinena ḡoiranai eveirito, tanobarai ḡetanuni tarimari eḡofa-darererito. Ma ekirarito, mo vetari baḡana na ḡevaḡa-beroato, ma toma roḡo emaḡuri-tanuni vevaḡa-rakava dagarana, moḡa gubakauna ḡana tu vetoḡana dagarana o laulauna ta beḡene veia, benamo ḡene vaḡa-ruḡa-vaisia etato. ¹⁵ Mo vevaḡa-rakava dagarana vaḡa-ruaruana tu seḡuka eviniato, vevaḡa-rakava dagarana laulauna giniguinena moḡa iaḡa bene vinia, be bene guruḡa, ema mo vevaḡa-rakava dagarana laulauna asi ḡeurani toma-rakariḡo-vinina tarimari mabarari bene vaḡi-maseri ḡana.

¹⁶ Benamo tarimarima mabarari, misiri e baregori, ma ḡeri farefare ḡutuma tarimari e asi ḡeri farefare tarimari, tuḡu-rakaorakao tarimari e fakai ḡetanuni o dia tuḡu-rakaorakao tarimari, etuḡu-naḡinaḡirito vetoḡa o maka ta ḡimari aroribari ai o bakuri ai beḡene ḡabia etato. ¹⁷ Moḡesi beḡene vei, be tarima ta dagara ta asi bene voivoi-kava o asi bene voivoi-iaḡi-kavaia, senaḡi mo vevaḡa-rakava dagarana giniguinena ḡena vetoḡa o maka, mai tu ḡia arana o arana eruḡa-boroḡiato numerana, ḡenai tarimana ḡereḡana moḡo dagara bene voi e bene ḡwa-voivoi. ¹⁸ Iaunega tu maiḡa: Nuḡa-mama o tuḡamaḡi-faka tarimana na mo vevaḡa-rakava dagarana numerana bene vaḡa-gaua, korana mo numera tu tarima ta numerana. Numerana tu maiḡa: 666.

14

Ginitaḡo mamoe na evoi-vaḡirito tarimari ḡeri mari

¹ Benamo aboḡeto tu, Mamoe Natuna ḡoiragu ai aḡitaiato, Siona Ġoronai eruḡa-taḡoto-ḡoi, ema ḡia sevinai tarimarima 144,000 ḡeruḡa-taḡoto-ḡoi. Bakuri ai tu ḡia arana ema Tamana arana ḡevetoreto. ² Benamo guba na garo ta ḡaruka vovoka ḡeḡaru-gwadani gururi ema guba eguruani guruna noḡa aseḡaḡirito. Mo guru tu noḡamo hap ḡelauni tarimari na ḡeri hap ḡelaurito-ḡoi gururi kavana. ³ Ġia tu mo terona, e maḡuri dagarari vasivasi (4), ema veḡitaḡau tarimari baregori ḡoirari ai mari variḡuna ta ḡemariato. Tarima ta na mo mari moḡa marimarina tu asi bedoḡariani riba, senaḡi mo tanobara na ginitaḡo mamoe na evoi-vaḡirito tarimari 144,000 ḡereḡari na moḡo. ⁴ Mai tarima maiḡeri tu vavine ḡesi asi ḡekimato o asi ḡeveḡura-vanaḡito, be asi ḡemiroto, ḡia tu tauḡeri ḡevenaumato, be ḡia tu namo vedaurea. Ġia tu Mamoe Natuna aiḡana aiḡana eiḡoni nai, murina na ḡerakani. Tarimarima vekaravari ai ḡia tu Barau na evoirito, ma Barau

ema Mamoe Natuna ġeri tarimarima giniguineri ai ġeiaġoto. ⁵ Mururi na ġofaġofa guruġana ta asi ġekiraġiato, ġia ġeri ai rakava misina ta maki asiġina ġinavaġi.

Aneru toitoi

⁶ Benamo au na aneru ta maia guba e tano fakari na erovoto-ġoi aġitaiato. Ġia ġenai tu Vari Namona, betanu-vanaġi vanaġini varina. Ġia na mai Vari Namona tu tanobara mabarari, e doġoro mabarari, e garo mabarari, ema bese mabarari tanobarai ġetanuni ġeri beġene vari-fiua ġana. ⁷ Eguruġa-fararato, ekirato, “Barau garina boġono vei ema Barau boġono vaġa-raġea! Korana tu ġia ġena vevaġa-kota aoana tu varau beraġasi. Guba, e tanobara, e daġaru-bara, ema nanu eġaruani gaburi eveirito Barauna boġono toma-rakariġo vinia.”

⁸ Aneru vaġa-ruaruana murina na eiaġomato, benamo ekirato, “Beketo, Babulona baregona varau beketo. Ġia na tanobara irauirau beseri mabarari ġia ġena veġura-vanaġi wainina gwaġiġina evaġa-niurito.”

⁹ Ma aneru vaġa-toitoina ġia murina na eiaġomato, benamo eguruġa-fararato, ekirato, “Bema tarima ta na mo vevaġa-rakava dagarana ema iouiouna dagarana betoma-rakariġo viniani, ema ġena maka bakunai o ġimanai beġabi-raġeani tu, ¹⁰ ġia maki Barau ġena baru baregona wainina beniuani. Mo baru baregona wainina gwaġiġina moġa tu mabarana Barau ġena baru kapusina nuġanai ebubu-ġuraiato. Ġia tu aneru veaġari ema Mamoe Natuna ġoirari ai karava morena e salfa nuġanai bemidigu-midiguni. ¹¹ Ġia mo karava moreri nuġanai beġe midigu-midiguni goġuna tu beraġe-vanaġi vanaġini asi magona. Ma vevaġa-rakava dagarana ema ġia vetoġana o laulauna dagarana beġe toma-rakariġo viniani tarimari o ġia arana makana beġe ġabiani tarimari tu, boġi-laġani asi beġe iaġaraġini.”

¹² Mainana Barau ġena tarimarima veaġari, Barau ġena taravatu ġekorana-iaġiani ema Iesu ġenai ġevetuġamaġikauni tarimari, evaġa-guruġarini, beġene vevaġa-gwaġiġi ema beġene kokore.

¹³ Benamo guba na garo ta ma aseġaġiato, ekirato, “Maiġeri guruġa notoreri: Maitoma beiaġoni tu, Vereġauka ġena maġuri nuġanai ġetanuni tarimari beġe maseni tu beġene iaku.” Iauka Veaġa evaġa-veseto, “Oi, ġia tu ġeri ġauvei e vekwaraġi na beġe iaġaraġini, korana tu ġeri veiġa namori ġia ġesi beġe iaġo-sebonani.” (Moġa anina tu, ġeri vekwaraġi voina namona beġe doġariani veġata).

Tanobarai kwakwa ġarona

¹⁴ Benamo aboġe-iaġoto, magube kurokurona ta aġitaiato, ma mo magube kurokurona iatanai tu Tarimarima Natuna noġa tarimana etanuto. Ġia debanai tu golo koronana ta, ma ġimanai tu baġa ġeġevana masakona ta. ¹⁵ Benamo aneru ta maia Rubu Veaġa na ema raka-rosito, bena magube kurokurona iatanai etanuto tarimana ekea-farara viniato, ekirato, “Ġemu baġa ġeġevana noġabi-vaisia, benamo ġaniġani dagarari nobasi-vaġiri! Korana kwakwa o basibasi ġarona varau beraġasi, tanobarai ġaniġani tu beġe maġe-ġosi.” ¹⁶ Benamo mo magube iatanai etanuto tarimana ġena baġa ġeġevana tanobara iatana na edave-vanaġiato, benamo tanobara ġaniġanina ebasi-vaġiato, eġabiato.

¹⁷ Aneru ta maia guba na Rubu Veaġa nuġana na ema raka-rosito. Ġia maki ġimanai tu baġa ġeġevana masakona ta. ¹⁸ Aneru ta maia fata veaġana na eiaġomato. Ġia tu karava eġita-ġauato-ġoi aneruna. Ġia eiaġomato, benamo baġa ġeġevana masakona eġabiato aneruna ekea-farara

viniato, ekirato, “Ĝemu baĝa ĝeĝevana masakona noĝabia, ma tanobara vinena ĝwari ĝureri nokari-vegogori, korana vine ĝwari (o grapes) tu varau beĝe maĝe. ¹⁹ Benamo mo aneru na ĝena baĝa ĝeĝevana moĝa vaĝa-sebona edaveato, benamo tanobara iatana vine ĝwari mabarari ebasi-vaĝa-vegogorito. Benamo moĝesi mabarabarari eĝabirito, ma vine ĝwari ĝefanarini gabunai ea bubu-toĝarito. Mo vine ĝwari ĝefanarini gabuna moĝa, mo tu Barau ĝena baru ekiraĝiani gabuna. ²⁰ Mo vine ĝwari mabarari vanuĝa baregona murikanai vine ĝwari ĝefanarini gabunai ĝefanafanataririto-ĝoi gorari beĝene riĝo ĝana. Benamo vine ĝwari ĝefanarini gabuna na rara eĝaru-rosito. Rara eĝaru-rosito ĝena geboka tu tano bevaraĝe mo, hosi muruna dokona, ma ĝena mauka tu stadia 1,600 o 300 kilomita.

15

Aneru imaima ruarua (7) ĝeri ai vevaĝa-midigumidigu dagarari rakavari
7

¹ Benamo gubai vetoĝa baregona ta, nuĝa-farevaĝi dagarana aĝitaiato: Aneru 7 aĝitarito, ĝeri ai tu dagara rakava kwaikwairi 7, tarimarima vaĝa-midigumidiguri dagarari. Mo tu dagara rakavari magona. Korana moĝeri na Barau ĝena baru bevaĝa-kori ginikauani.

² Ma davara ta veĝia kavana ma karavana aĝitaiato. Mo davara sevinai tu mo tarimarima, vevaĝa-rakava dagarana ema ĝia laulauna dagarana ema ĝia arana ekiraĝiani numerana ĝevaĝa-ketorito tarimari, ĝeruĝa taĝoto-ĝoi aĝitarito. Ĝia ĝimari ai tu Barau na evinirito hapiri ĝeĝabi-taĝorito-ĝoi, ³ ma Barau ĝena vetuĝunaĝi tarimana, Mose, ĝena mari ema Mamoe Natuna ĝena mari ĝemariato-ĝoi,

“Vereĝauka o, ĝoi tu

Iaru-korokoro Barauna,

ĝemu ĝauvei tu barego,

asi tau vaĝa-ilailana

ema namo vedaurea. Ĝuru mabarari ĝeri Vere o,

ĝoi ĝemu dabara tu iobukaiobuka ema moĝoni veĝata.

⁴ Vereĝauka o, deikara na ĝoi asi begari-vinimuni,

ma ĝoi aramu asi bevaĝa-raĝeani?

Korana tu ĝoi moĝo ĝereĝamu veaĝa.

Tanobara mabarari tarimari beĝe iaĝomani,

benamo ĝoi beĝema toma-rakariĝo vinimuni.

Korana tu ĝemu veĝa iobukaiobukari varau beĝema fofori.”

⁵ Maĝa murinai au aboĝe-iaĝoto, benamo gubai Rubu Veaĝa, mo tu Barau na ĝena guruĝa moĝoniri evaĝa-foforirini farai numana veaĝana, evekeoto aĝitaiato. ⁶ Mo aneru imaima ruarua (7), ĝeri ai tu tarimarima vaĝa-midigumidiguri dagarari rakavari; farai numana veaĝana na ĝerakariosito, dabuĝa gwaĝiĝiri namori ema veĝia-veĝiari na ĝevedabuĝato, ema kobari ai tu golo beletari ĝetore-ĝeĝeraĝirito. ⁷ Benamo mo maĝuri dagarari vasivasi vekaravari ai ta na mo aneru 7 golo diĝuri 7 evinirito. Mo golo diĝuri tu tanu-vanaĝivanaĝi Barauna ĝena baru na evaĝa-vonu fokafokarito.

⁸ Benamo mo Rubu Veaĝa tu Barau marevana goĝuna ema seĝukana goĝuna na evaĝa-vonuato. Tarima ta Rubu Veaĝa nuĝanai asi roĝo beraka-toĝani riba, beiaĝoni mo, tarimarima vaĝa-midigu-midiguri dagarari rakavari 7 beĝe korini vau.

16

Barau ġena baru diġu imaima ruarua (7) nuġari ai

¹ Benamo garo baregona ta Rubu Veaġa nuġana na eiaġomato aseġaġiato. Mo garo na tu aneru 7 evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġoiāgo, Barau ġena baru na evaġa-vonurito diġuri 7 maniġeri tanobara iatanai ġoa bubu-firiġori.”

² Aneru giniguinena eiaġoto, ġena diġu tanobara iatanai ea bubu-kauato. Benamo manuġa ġitaġitari rakava kwaikwairi ma midiguri maki asikeikeiri vevaġa-rakava dagarana ġena vetoġa o maka ġeġabiato ema ġia iouiouna dagarana ġetoma-rakariġo viniato tarimari na ġeġoitaġorito.

³ Aneru vaġa-ruaruana ġena diġu tu davarai ebubu-riġoato. Benamo mo davara tu mase tarimana rarana kavana eveito, ma nuġanai maġuri ġetanuni dagarari mabarari ġemaseto.

⁴ Aneru vaġa-toitoina ġena diġu tu ġarukai ema nanu eġaruani gaburi ai ebubuato, benamo rarai ġeiaġoto. ⁵ Benamo nanu eġita-ġauani aneruna garona aseġaġiato, ekirato,

“Veaġa Baraumu,

ġoi tu tovotovonai otanuto-ġoi,
ema initoma maki otanuni.

Goi ġemu kota-vini ġauveina tanobara tarimari ġeri ai maiġesina oveiani tu maoro korikori moġo.

⁶ Korana ġia na ġoi ġemu tarimarima veaġari ema peroveta tarimari rarari ġevaġa-riġorito.

Moġesina naima ġeri veiġa lorinai,
be rara boviniri beġe niu.”

⁷ Benamo Barau ġena fata veaġana na garo ta eiaġomato aseġaġiato, ekirato, “Vereġauka o, ġoi tu moġoni veġata Iaru-korokoro Barauna, ġemu kota-vini ġauveiri tu dabara moġoninai ema maoronai oveiani.”

⁸ Aneru vaġa-vasivasina ġena diġu tu ġaro iatanai ebubu-kauato. Benamo ġaro seġuka eviniato, tarimarima karava na bene ġarari ġana. ⁹ Benamo mo ġaro seġukana gugurana baregona na tarimarima eġararito. Ma monana tarimarima tu asi ġevetuġamaġi-kureto, benamo Barau asi ġevaġa-raġeato, ne ġia na tu Barau arana ġevaġa-rakavaiato. Barau tu ma ġena maoro baregona maiġeri midigumidigu dagarari rakavari bevaġa-ġorarini e asi bevaġa-ġorarini.

¹⁰ Aneru vaġa-imaimana ġena diġu tu vevaġa-rakava dagarana ġena terona iatanai ebubu-kauato, benamo ġena veġitaġau gabuna tu emukunafurufuruto. Benamo tarimarima midigumidigu baregona na eġabirito, ma meari ġekafu-taririto. ¹¹ Mo midigumidigu ema manuġa dairi ai, ġia na gubai etanuni Barauna ġevaġa-rakavaiato. A ġia tu asi ġeurato ġeri veiġa rakavari ġerina beġene vetuġamaġi-kure.

¹² Aneru vaġa-imaima sebonana (6) ġena diġu tu Eufrate ġarukana baregona nuġanai ebubu-ġuraiato. Benamo mo ġaruka baregona eroroto, ġaro eraġeni rekena na kini (ma ġeri vetari doġorori ġesi) beġe iaġomani, moġeri ġeri dabara evaġa-fakaiato. ¹³ Moġa murinai iauka rakavari toitoi farakeġo noġa moġo aġitarito. Ta tu dagara ta ġuġaia kavana, (mai tu Satani), bokana na ema raka-rosito, ta tu vevaġa-rakava dagarana, (mai tu Keriso ġofaġofana), bokana na ema raka-rosito, ma ta tu peroveta ġofaġofa tarimana bokana na ema raka-rosito. ¹⁴ Mo iauka moġeri tu demoni iaukari, ġia na vetoġa irauirauri ġeveirito-ġoi, ema ġeiaġoto tanobara mabarana kiniri ġeri ai, beġenea vaġa-vegogori, be Iaru-korokoro Barauna ġena ġaro baregonai tu Barau beġene vaġa-vevaġia ġana.

15 “Nosegāgi! Au tu lema tarimari kavana baiagomani! Bevaḡa-noga-taḡoni ema ḡena dabuḡa kefinai bevei-taḡorini tarimana tu bene iaku. Korana ḡia tu kefina kori asi beiaḡoni, benamo ḡutuma-bara nuḡanai asi bemaiaikaiani.”

16 Benamo demoni iaukari toitoi na kini mabarari ḡeḡori-vegogorito gabu tai, Heberu garori ai mo gabu arana tu Amagedon.

17 Aneru vaḡa-imaima ruaruana (7) ḡena diḡu tu guba fakanai ebubuato, benamo Rubu Veaḡa nuḡana na garo baregona ta terona na eiaḡomato, ekirato, “Varau bekori!” 18 Benamo kiriku eragato, e garo gururi tari ḡeraḡeto, e guba eguruato, ema tano-iaga baregona eragato. Tarimarima tanobarai ḡetanu-guineto, monana beiaḡoma mo initoma moḡesi tano-iaga ta tu asi eḡorato. Moḡa tu tano-iaga barego lelevaḡina veḡata. 19 Benamo vanuḡa baregona evetavito, tavi toitoi ḡevetoreto, ema tanobara mabarari vanuḡari maki ḡeḡwa-kafu kafurito. Barau na vanuḡa baregona Babulona ma etuḡamaḡi-ḡenoḡoiato, benamo Barau ḡena baru ema nuḡa-ḡirimaḡirima wainina na evaḡa-vonu fokafokaiato kapusina eviniato, bene niua ḡana. 20 Benamo motumotu mabarari ḡeraḡa-rekwarekwato ema ḡoro maki ḡerekwarekwato, be asiḡina. 21 Ma guba na aisi, fore noḡa asikeikeiri, ḡeri meto tu pauna sinau sebona (100) kavana, tata tarimarima iatari ai ḡeketokauto. Benamo mo tarimarima na Barau guruḡa rakavari ḡeviniato-ḡoi, korana mo aisi, fore noḡa asikeikeiri, iatari ai ḡeketokauto-ḡoi dainai. Korana mo vevaḡa-midigumidigu dagarana rakavana moḡa tu rakava kwaikwaina.

17

Babulona - veḡura-vanaḡi vavinena baregona

1 Benamo mo diḡu imaima ruarua (7) ḡeḡabi-taḡorito-ḡoi aneruri fakari ai ta tu au rekegu ḡana eiaḡomato, benamo au ema vaḡa-guruḡaguto, ekirato, “Noiaḡoma, be veḡura-vanaḡi vavinena baregona ḡena veḡura-vanaḡi voina metona beḡabiani metona navaḡa-ḡitamū. Ḡia tu nanu vovoka iatari ai etanuni. 2 Tanobarai ḡetanuni vereri baregori o kiniri mabarari tu ḡia ḡesi ḡeveḡura-vanaḡito. Ema tanobarai ḡetanuni tarimari maki ḡia ḡena veḡura-vanaḡi wainina na ḡeniu-babobaboto.”

3 Benamo Iauka Veaḡa na eborogiguto, aneru ta na eḡwa-rakaguto, tano fakana ḡana eḡwa-iaḡoguto. Monai vavine ta aḡitaiato, vevaḡa-rakava dagarana kakakakana ta iatanai etanu-taḡoto-ḡoi. Mo vevaḡa-rakava dagarana tauḡanina tu Barau vaḡa-rakavana arari ḡevaḡa-vonuato. Ḡia debana mabarana imaima ruarua (7), ema guduna tu gabanana (10). 4 Mo vavine tu dabuḡa kakakakari ema koturi kakakakari o pepolori namo vedaureari eriḡoto, ema golo e fore nauḡanauḡari ema aḡeva ma marevari na everato. Ḡimanai tu golo kapusina ta eḡabiato. Mo golo kapusina tu veḡa rakava kwaikwairi ema ḡena veḡura-vanaḡi mirori na evonu-fokafokato. 5 Ḡia bakunai tu ara ta ḡeberaiato, anina maki vekuretoḡa, maiḡesi ḡetoreato, “Babulona barana, veḡura-vanaḡi sinari ema tanobarai veḡa rakava kwaikwairi mabarari sinari.” 6 Benamo au na mo vavine aḡitaiato, Barau ḡena tarimarima veaḡari, ḡevaḡi-maserito tarimari, rarari eniurito, be eniu-babobaboto. Mo tu Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi nai, ḡevaḡi-maserito tarimari rarari. Au na ḡia aḡitaiato nai, aḡaba-rakavato.

7 Benamo mo aneru na ekiraguto, ekirato, “Ḡoi tu kara dainai oḡaba-rakavani? Mani vavine maniḡa varina vekuretoḡana ema mani vevaḡa-rakava dagarana iatanai beraḡe maniḡea, mani debana 7 ma ḡena gudu

10, varina vekuretoġari tu nakiravara-ginikaumu. ⁸ Mo vevaġa-rakava dagarana boġitaia, moġa tu guinenai etanuto-ġoi, ma ġia toma tu asi tauna. Ġia tu tano gabigabina guri variġo kwareġana na bema raka-rosini, benamo beiaġoni gabuna rakava kwaikwaina, midigumidigu baregona bea ġabiani. Tanobarai ġetanuni tarimari, Barau na tanobara eveiato monana veġata arari maġuri bukanai asi etorerito tarimari, na mo vevaġa-rakava dagarana ġeġitaiao nai tu, nuġari ġefarevaġi-rakavato. Korana ġia tovotovonai tu etanuto-ġoi, ma toma tu asi tauna, senaġi ġia tu ma beiaġomani.

⁹ Iaunega tarimana na maiġa bene tuġamaġi-fakaia. Mo deba 7 tu mo vavine etanukauni ġorori 7. ¹⁰ Ma ġia aniri ta maki vere baregori o kini 7. Vere barari imaima tu ġeketoto, sebna tu roġo eruġa-taġoni, ma ta tu roġosi bene iaġoma. A ġia beiaġomani tu, mai tanobarai asi betanu-maukani. ¹¹ Mo vevaġa-rakava dagarana guinenai etanuto-ġoi, ma initoma ġia tu asi tauna, maniġa tu kini vaġa-imaima toitoina (8). Ġia tu mani vere baregori o kini 7 karori ta, ma ġia tu beiaġoni gabu rakava kwaikwaina midigumidigu barego bea ġaniani.

¹² Mo gudu 10 oġitarito, moġeri mo tu kini 10. Ġia tauri 10 tu kini dagina ema beġe ġita-ġaurini tano-barari roġosi beġene ġabiri. Senaġina ġia tu aoa sebna mo vevaġa-rakava dagarana ġesi kini kavana veġitaġau maorona baregona beġe ġabiani. ¹³ Ġia ġeri tuġamaġi tu sebna moġo, ema ġeri seġuka e maoro baregona tu mai vevaġa-rakava dagarana beġe viniani. ¹⁴ Ġia na Mamoe Natuna beġe vetari-viniani, senaġi Mamoe Natuna na bevaġa-ketorini, korana ġia tu vere mabarari ġeri Vere, ema kini mabarari ġeri Kini. Ema ekearito e eġabi-viriġirito ema ma vetuġa-maġikauri ġesi ġia murinai ġerakani tarimari maki ġia ġesi beġe kokoreni.”

¹⁵ Benamo mo aneru na ekiraguto, ekirato, “Mo veġura-vanaġi vavinena etanu-taġoni nanuri boġitari, moġeri tu tanobara beseri, tarima ġutuma gorogoro, tanobara irauirau tarimari, ema garo irauirau tarimari boġitari. ¹⁶ Mo vevaġa-rakava dagarana ema mo gudu 10 boġitari dagarari, mani veġura-vanaġi vavinena tu beġe iau-rakavaiani. Ġia na asi ġena farefare ai beġe vaġa-iaġoani, e dabuġana ġenana beġe fuki-vaġirini, tauġanina kori beġe vaġa-rakaiani; viriġona beġe ġaniani ema karavaġi beġe gabu-raġeani. ¹⁷ Korana Barau na maniġeri kini nuġari ai evaġa-urato, ġia ġena ura beġene veia etato. Moġesina naima ġia maki ġeurato nai, ġeri seġuka mo vevaġa-rakava dagarana beġene vinia, be bene veġorikau, bene iaġo mo, Barau ġena guruġa mabarari beġenea ġuġuru. ¹⁸ Ema mo boġitaia vavinena tu vanuġa baregona. Ġia na tanobara vereri o kiniri mabarari eġori-kaurini.”

18

Babulona beketoni

¹ Maiġa murinai aneru ta ma ġena seġuka baregona ġesi guba na emariġoto aġitaiao. Ġia marevana mamana na tanobara emama-vaġa-ġauato. ² Benamo tuġana maki asi ekoġoto, ekirato,

“Beketo! Vanuġa baregona Babulona tu beketo!

Ġia tu demoni ġeri tanu gabunai beiaġo, e iauka rakavari ema iauka mirori, e manu rakava kwaikwairi ġeri tanutaġo gabunai beiaġo.

³ Korana tu bese mabarari na ġena wain ġeniuato nai ġevei-babobaboto; mo wain tu ġena veġura-vanaġi ġauveiri.

Tanobarai ġetanuni kiniri mabarari tu ġia ġesi ġeveġura-vanaġito,

ema tanobarai dagara ġeġwa-voivoirini tarimari maki ġia ġena farefare namori ġerina farefare vovoka tarimari ai ġeiaġoto.”

⁴ Moġa murinai tu guba na garo ta eiaġomato ma aseġaġiato, ekirato,

“Ġegu tarima mabarami,

mai vanuġa baregona ġenana ġoma raka-rosi.

Be ġia ġena vei-rakava veiġari asi boġono veiri,

ġia na vevaġa-midigumidigu dagarari rakavari beġabirini dagarari ġomi na asi boġono ġabiri.

⁵ Korana ġia ġena vei-rakava tu iatai-iatai bevesenu-senukau, bevaraġe mo, guba vanuġana maki bea doġaria.

Senagi Barau na ġena veiġa, asi maorori dagarari, etuġamaġi-taġorini, asi etuġa-rekwarini.

⁶ Ġia na ġomi evinimito ilailana ma boġono vini-vaġa-voia.

Ġena veiġa voina ilailana moġa boġono vaġa-ruaia, benamo boġono vinia.

Niuniu wainina kapusi sebna ġomi evinimito nai tu, ġena kapusi korikori ai niuniu wainina moġa nuġanai ta maia boġono bubu-ġuraia, boġono vaġa-ruaia, benamo voina boġono vinia.

⁷ Tauġena eveġabi-varaġeto ema eġani-namoto-ġoi ema etanu-namoto-ġoi ilailanai, midigumidigu boġono vinia ema boġono vaġa-taġitaġia.

Ġia nuġanai tu eveiavini, ekirani,

‘Au tu kwin o vere vavinena kavana atanuni.

Au tu dia vabu ema asiġina ġinavaġi bataġi-vanoro vanoroni.’

⁸ Moġesina naima ġia tu ġaro sebna nuġanai moġo midigumidigu irauirau na beġe vaġa-ketoani, mo tu mase, taġi-vanorovanoro, ema doġe ġenai beġe raġasini.

Ma ġia tu karava na beġaraiani.

Korana ġia ġeri rakava voina beviniani Barauna tu Barau Vereġauka,

ma ġia tu ma seġukana.”

⁹ Tanobara kiniri, ġia ġesi veġura-vanaġi veiġari ġeveito ema ġia ġesi ġeġani-namoto-ġoi e ġetanu-namoto-ġoi kiniri, na ġia beġaraiani goġuna beġe ġitaiani nai tu, taġina beġe veini, ema beġe taġi-vanoroani. ¹⁰ Ġia ġena midigumidigu beġe ġitaiani, moġa garina na manaġai beġe ruġani, benamo beġe taġi-guruġani, beġe kirani,

“Vetuġamu! Siti baregona vetuġamu kekei!

Babulona o, seġuka rakava sitina!

Ġoi tu aoa sebna nuġanai moġo ġemu rakava voina metona boġabia!”

¹¹ Tanobarai dagara ġevoivoi-iaġirini tarimari beġe taġini ema beġe taġi-vanoroani, korana ġeri voivoi-iaġi farefareri tu asi voivoiri tarimana ta.

¹² Mo tu ġeri golo, e silva, e fore namo vedaureari voiri barego foreri, ema aġeva marevari asi-gadara dagarari; dabuġa namori gwaġigiri, e dabuġa kota kakakakari o pepolori, e dabuġa silikari, ema dabuġa kakakakari; ma bonari ġauri, e elefani doġari na ġeveirini dagarari irauirauri, e ġau voiri barego ġauri na ġeveirito dagarari, e auri boraborari e auri namori ema mabolo na ġeveirito dagarari; ¹³ ġaniġani mamiri vaġa-namori muramurana arana sinamon, e ma bonari muramurari, e goġu ma bonana eveiani muramurana, e bonana namona muramurana arana muro, e tauġani ai ġedauani muramurana arana frenkinsens; vine nanuna, e olive diġana, farao ema widi, boromakau ema mamoe, hosi ema kariota, ema tarimarima maki. ¹⁴ Beġe kirani, “Ġau ġwaġwana bono ġabia otato-ġoi uradikana oveito-ġoi dagarana tu ġemuna beveġita. Ġemu farefare vovoka ema ġemu mareva mabarari beġe rekwa-rekwa, asi bodoġari-ġenoġoirini maia!”

¹⁵ Dagara ġeġwa-voivoini tarimari na maiġeri dagara ġevoivoi-iaġirito ema ġia ġenana farefare vovoka ġeġoitaġoto, moġeri tu manaġai beġea ruġani, mo midigumidigu ġia na beġabiani moġa garina. Ġia tu beġe taġi-rakava rakavani ema beġe taġi-vanoroni, ¹⁶ ema beġe taġi-guruġa guruġani, beġe kirani,

“Vetuġamu! Vanuġa baregona, vetuġamu kekei!

Dabuġa namori gwaġiġiri, e dabuġa kota kakakakari o pepolori, ema kakakakari na ovedabuġato;

golo kimorekimoreri, e fore namo vedaureari, ema gudugudu marevari asi-gadarana oveiato-ġoi.

¹⁷ Aoa sebna nuġanai moġo ġemu farefare vovoka tabutabu mabarari benamo beġema kori-ketovaġi!”

Bouti baregori ġeġwa-ragarini tarimari mabarari, e bouti ai davara na ġeragani tarimari mabarari, e bouti ai ġeġauveini tarimari, ema davara maġaniri ma dagara tari ġerina ġeri-ġari ġeġoitaġoni tarimari mabarari manaġai ġea ruġato. ¹⁸ Benamo eġaraiato goġuna ġeġitaiato nai tu, maiġesina ġekirato, ‘Mai vanuġa baregona tu irau veġata, siti ta maiġesina kavana tu asi etanuto-ġoi.’ ¹⁹ Benamo tano-kauri debari ai ġebubukauto, ġetaġito e ġetaġi-vanoro vanoroto, ġekirato,

“Vetuġamu kekei! Vanuġa baregona vetuġamu kekei!

Ma ġeri bouti davarai tarimari tu ġia ġena taġa ġenana farefare vovoka ġeġoitaġoto, ene?

Aoa sebna nuġanai ġia tu asi ġena farefare tai moġo beiaġo.

²⁰ Guba vanuġana o, ġia ġena keto iakuna ġovei.

Barau ġena tarima veaġami,

e apostolo tarimami,

ema peroveta tarimami,

ġoiaku ġoverere;

korana ġomi veġa rakavari evei-vinimito dainai, Barau na ġena rakava voina bevinia.”

²¹ Benamo aneru kokore rakavana ta na fore ta widi ġeġiro-iaġirini diġuna baregona ta kavana eġabiato. Mo fore-diġuna moġa eġabi-vaisiato, benamo davarai efiu-reiato, benamo ekirato,

“Vanuġa baregona Babulona tu maiġesi ma baruri ġesi beġe fiu-tariani,

benamo berekwarekwa-moġovaġini,

asi ġitaġitanai ma beiaġoni.

²² Hap ġelauni ma mari ġeġabini gururi, e ivirikou ġefururuni ema dudu ġefururuni gururi ġoi ġemu maninai asi ma beġe seġaġi-ġenoġoirini.

Ġauvei namori ma ribari tarimari ġoi nuġamu ai asi ma beġe tanu-ġenoġoini.

Widi ġeġiro-iaġirini foreri gururi maki maninai asi ma beġe seġaġi-ġenoġoirini.

²³ Maninai lamefa mamari asi ma beġe ġara-ġenoġoini.

Veġaraġo variġu tauna e vavinena garona ta maki maninai asi ma beġe seġaġi-ġenoġoiani.

Ġoina dagara voivoi-iaġiri tarimari mai tanobara nuġanai ġia tu tarima baregori.

Ġoi ġemu meġameġa tovoġari na tanobara irauirau mabarari oġori-darererito.

²⁴ Peroveta tarimari e Barau ġena tarimarima veaġari ġevaġirito rarari, ema tanobara iatanai tarimarima ġevaġirito rarari mabarari maki Babulona vanuġa baregona nuġanai ġea ġoitaġorito.”

19

Kokore marina gubai

¹ Moġa murinai tu noġa moġo tarimarima asisebo-asisebo garori gururi gubai ġekoġoto-ġoi aseġaġirito, ġekirato,

“Haleluia!

Vevaġa-maġuri, e mareva baregona, ema seġuka tu ġita ġera Barau ġena.

² Korana ġia tu dabara roroġotonai evevaġa-kotani ema rakava voiri evinini. Ġia na veġura-vanaġi vavinena baregona vei-rakava voina meto lelevaġina bevinia.

Mai veġura-vanaġi vavinena na mai tanobara mabarana ġena veġura-vanaġi veiġana na bevaġa-rakava kwaikwaia.

Barau na ġena vetuġunaġi tarimari rarari evaġa-riġorito ġaramanai, rakava voina meto lelevaġina bevinia.”

³ Ma ġekoġo-ġenoġoito, ġekirato,

“Haleluia!

Vanuġa baregona ġenana eraġeni goġuna tu asi bedokoni, mo goġu tu beaġe-vanaġi vanaġini.”

⁴ Benamo mo veġitaġau tarimari gabanana ruarua ma vasivasi (24) ema mo maġuri dagarari vasivasi ġevetui-tarito, benamo Barau ġena teronai tanutaġo ġetoma-rakariġo viniato-ġoi, maiġesi ġekirato, “Amen, Haleluia!”

Mamoe Natuna ġena veġaraġo verekona

⁵ Benamo mo terona na garo ta eiaġomato, ekirato,

“Barau ġena vetuġunaġi

tarimami mabarami,

e Barau garina ġogorini tarimami,

misina na beiaġo mo baregona,

ġera Barau ġovaġa-raġea!”

⁶ Benamo au na guru ta noġa moġo ġutuma-bara gururi kavana aseġaġiato, noġa ġaruka ġutuma ġeġaru-gwadani gururi kavana, ema noġa guba eguruani guruna baregona kavana, ġekoġoto-ġoi, ġekirato,

“Haleluia!

Ġita ġera Iaru-korokoro Barauna tu roġo Vere baregona etanuni.

⁷ Mabarara si-iaku, siverere, ema sivaġa-raġea,

korana tu Mamoe Natuna ġena

veġaraġo ġarona varau bema raġasi,

ema ġaraġona maki beġe ġabi-torea.

⁸ Dabuġa kurokurori gwaġiġiri namori, namoka-namokana, miro misina ta maki asiġina ġinavaġi na ġevaġa-dabuġaiato.”

Mo dabuġa kurokurori gwaġiġiri namori tu Barau ġena veaġa tarimari ġeri vei-iobukaiobuka ekiraġirini.

⁹ Benamo mo aneru na au ekiraguto, ekirato, “Maiġesi notorea: ‘Mamoe Natuna ġena veġaraġo ġani-vegogona uranai ġekea-kaurito tarimari tu beġene iaku!’ ” Ma ekiraguto, ekirato, “Mai tu Barau ġena guruġa moġoniri!”

¹⁰ Benamo au mo aneru kwakuna koranai avetui-tarito, natoma-rakariġo vinia ġana. Senaġi ġia na ekira-goiguto, ekirato, “Maniġesi tu asi novei! Au maki vetuġunaġi tarimagu ġoi kavana, ema ġoi tarikakamu Iesu varina guruġari ġevaġa-moġonirini tarimari kavana. Barau moġo notoma-rakariġoa! Korana Iesu ġena vevarifju guruġari na tu tarimarima elaunaġirini, peroveta guruġari beġene kiraġi-foforiri.”

Hosi kurokuronai eraġeto tarimana

¹¹ Ma au abogeto, guba evekeoto, benamo goiragu ai hosi kurokurona ta aġitaiato. Mo hosi iatanai eraġeto tarimana arana tu “Vetuġamaġikau” ema “Moġoni” ġetato. Ġia tu veiġa iobukaiobukanai evevaġa-maoroni ema evetarini. ¹² Ġia matana tu karava moreri kavana, ema debanai korona tu asisebo. Ġia ġenai ara ta evetoreto, mo ara tu ta asi ribana, ġia ġereġana moġo ribana. ¹³ Ġia tu rara na evonuto dabuġana na evedabuġato, ema arana tu “Barau ġena Guruġa”. ¹⁴ Guba vanuġana ġena vetari doġorona tu ġia murina na ġeraka-naġi-rakanaġito-ġoi. Ġia mabarari tu dabuġa gwaġiġiri namori, kurokurori ema namoka-namokari na ġevedabuġato, ma hosi kurokurori ai ġeraġeto. ¹⁵ Ġia bokana na tu vetari baġana raga-rakavarakava ema raka-rosito. Tanobara irauirau beseri tu mai vetari baġana ma ragana mainana bebasirini. Ġia na auri togoina na beġori-kaurini ma seġukana baregona ġesi. Ma vine ġwaġwari ġefanarini kavana bea fana-taririni. Moġa mo tu Iaru-korokoro Barauna ġena baru baregona bevaġa-raka-rosiani gabuna. ¹⁶ Dabuġa maukana eriġoato ġenai ema maninai tu mai ara maiġa etoreato, “Kini mabarari ġeri Kini ema vere mabarari ġeri Vere.”

¹⁷ Benamo au na aneru ta ġaro nuġanai eruġa-taġoto-ġoi aġitaiato. Mo aneru na guba fakana ġerovoni manuri ekea-farara vinirito, ekirato, “Goiaġoma, Barau ġena ġanivegogo baregonai ġoma rovo-vegogo. ¹⁸ Be tanobara vereri barari viriġori, e vetari doġorori ġeri veġorikau tauri baregori viriġori, e kokore lelevaġi tarimari viriġori, ema hosi viriġori e hosi ai ġeraġeni tarimari viriġori, ema tarimarima mabarari, tuġu-rakaorakao tarimari e fakai ġetanuni tarimari, tarima keiri e baregori, mabarari viriġori boġonoma ġaniri!”

¹⁹ Benamo au na vevaġa-rakava dagarana ema tanobara vereri baregori ma ġeri vetari doġorori ġesi vegogotaġo aġitarito. Ġia tu hosi kurokuronai eraġeto tarimana ma ġena vetari doġorori ġesi beġene vetari-viniri ġana ġevevogoto. ²⁰ Senaġi mo vevaġa-rakava dagarana ġeġabi-tariato, ema peroveta tarimana ġofaġofana maki, mai tu nuġa-farevaġi vetoġari boruri vevaġa-rakava dagarana aranai eveirito-ġoi tarimana. Mai vetoġa boruri maiġeri na vevaġa-rakava dagarana ġena maka ġeġabiato tarimari ema ġia vetoġana o laulauna dagarana ġetoma-rakarigoani tarimari eġofa-darererini. Ġia tauri ruarua tu kou karavana morena asikeikeinai e salfa nuġanai ġefiu-ġurarito. ²¹ Ma kotari tu hosi ai eraġeto tarimana bokana na vetari baġana eraka-rosito monana evaġi-masemaserito, ma manu mabarari ġeiaġoto, ġia viriġori ġeġani-ġosiġosirito.

20

Laġani 1,000 nuġanai kara beġorani

¹ Benamo au na aneru ta guba na emariġoto aġitaiato. Ġimanai tu guri variġo kwareġana, (iauka rakavari ġeri dibura), kina, ema tavi ta ġimanai tu seini asikeikeina ta. ² Ġia na mo ġuġaia kavana dagarana baregona eġabi-tariato, mo tu sene bava motana, arana tu Diabolo o Satani. Mo aneru na seini na ebarubaruato, benamo ġia tu laġani 1,000 moġesi barutarinai betanuni. ³ Ma aneru na eġabiato, guri variġo kwareġanai efiu-ġuraiato, benamo guri eloka-ġauato, ema ekadakada-ġauato. Aneru na Satani moġesina eveiato anina tu, tanobara irauirau beseri asi bene ġofari, bene iaġo mo, laġani 1,000 benea kori. Moġa murinai bekeo-vaġiani, benamo murikai ġaro viravira ta moġo ma betanuni.

⁴ Ma terona kotari ma aġitarito. Mo terona iatari ai tu Barau na Kota beġene seġaġi maorona evinirito tarimari ġetanuto. Ma aboġeto tu, Iesu varina guruġari ġevaġa-moġonirito e ġekiraġi-foforirito ema Barau ġena guruġa ġaramanai debari ġebasi-ġuturito tarimari iaukari maġuri aġitarito. Ġia tu mo vevaġa-rakava dagarana ema ġia vetoġana o laulauna ġeveiato dagarana asi ġetoma-rakariġo viniato, ema ġena maka bakuri ai o ġimari ai asi ġevaġa-kafarito. Ġia tu ġemaġuri-ġenoġoito, benamo Keriso ġesi laġani 1,000 ġevereto. ⁵ Mase na variġisi-ġenoġoi giniguinena tu moġa. Mase tarimari kotari tu asi roġo ġemaġuri-ġenoġoito mo, laġani 1,000 ea korito. ⁶ Mai mase na variġisi-ġenoġoi giniguinena beġe variġisini tarimari tu beġe iakuni ema vevaġa-namo barego beġe doġariani. Ġia tu mase vaġa-ruaruana seġukana na asi beġabirini. Ġia tu Barau ema Keriso ġeri Rubu Veaġa vereri ai beġe iaġoni, ema Keriso ġesi mo laġani 1,000 nuġanai beġe vereni.

Satani ġena keto

⁷ Mo laġani 1,000 bekorini murinai, Satani tu ġena dibura gabuna na beġe keo-vaġiani, ⁸ benamo beiġoni, tanobara irauirau beseri tanobara daiguni vasivasi nuġanai ġetanuni, mai tu Gog ema Magog, bea ġofa-taġuitaġuirini. Ġia mabarari bea ġori-vegogorini, vetari beġene veia ġana. Ġia mabarabarari beġe vegogoni tu, noġa kone mirina kavana asisebo-asisebo. ⁹ Tanobarana na beġe raka-iaġoni, benamo Barau ġena tarimarima ġetotoġato gabuna beġea gana-ġeġeraġiani. Mo totoġa gabuna tu Barau na eura-viniani sitina. Senaġi guba na karava emariġoto, benamo Satani ġena vetari doġorori ema ġararito. ¹⁰ Benamo Diabolo, eġofarito tauna, tu karava moreri e salfa kouna nuġanai beġe fiu-ġuriani. Vevaġa-rakava dagarana ema peroveta tarimana ġofaġofana tu monai varau ġefiu-ġurarito. Tauri toitoi tu monai mo karava moreri na vanaġivanaġi asi dokona asi magona beġara-tanurini.

Kota Baregona

¹¹ Moġa murinai au na terona kurokurona baregona ema terona iatanai etanuto tarimana aġitaiato. Tanobara ema guba ġia ġoirana na ġeraka-veġitato, benamo asi ma ġeġita-ġenoġoirito. ¹² Benamo mase tarimari baregori ema keiri aġitarito mo terona kurokurona baregona ġoiranai. Benamo buka tari ekeorito. Mo buka ekeorito murinai tu, buka ta ma ekeoato, maġuri bukana tu moġa. Benamo mase tarimari mo buka tari moġeri ai ġeri veġa etore-vanaġirito ilailari ai Barau na ekota-vinirito. ¹³ Davarai ġemaseto tarimari davara na ġevariġisito, e Mase ema mase tarimari iaukari ġetanuni Gabuna (o Hades) na ġevariġisito. Benamo mabarabarari tata karakara ġeveirito ilailari ai ekota-vinirito. ¹⁴ Benamo Mase ema mase tarimari iaukari ġetanuni Gabuna (o Hades) na ġevariġisito tarimari tu, karava kouna nuġanai ġefiufiu-ġurarito. Mo karava kouna moġa, mo tu mase vaġa-ruaruana. ¹⁵ Bema tarima ta arana maġuri bukanai asi ġeġoitaġoato tarimana tu, mo karava kounai ġefiu-ġuriani.

21

Guba ema tanobara variġuri

¹ Benamo guba variġuna ema tanobara variġuna aġitarito, korana tu guba guinena ema tanobara guinena tu ġerekwa-rekwato. Davara maki asiġi. ² Ma vanuġa baregona veaġana aġitaiato, mo tu Ierusalemata variġuna guba vanuġana na Barau ġenana emariġoto-ġoi. Ġia tu veġaraġo variġu vavinena ġaraġona ġena ġevaġa-dabuġaiani ema ġevaġa-vera ginikauani

kavana. ³ Benamo garo baregona ta aseġaġiato terona na eiaġomato, maiġesi ekirato, “Toma Barau ġena tanu gabuna tu tarimarima ġesi, ġia toma tu tarimarima vefakari ai betanuni. Ġia tu Barau ġena tarimarimai beġe iaġoni, ema Barau tauġena ġia seviseviri ai betanuni, [ema ġia ġeri Barau ai beiaġoni]. ⁴ Ġia na matari gorari mabarari bedaurini. Mase e taġi-vanorovanoro e taġitaġi guruna ta ema midigumidigu tu beġe kori-
ketovaġini, korana tu dagara guineri mabarari ġekorito.”

⁵ Mo teronai etanuto Tarimana maiġesi ekirato, “Ġoġitaia, au tu dagara mabarabarari avaġa-variġu ġenoġoirini.” Ma ekirato, “Maiġeri guruġa tu notore-vanaġiri, korana mai tu guruġa moġoniri ema ġeri ai boġo vetuġamaġi-dadamaġini maki.” ⁶ Ma ekiraguto, ekirato, “Mabarari beġe kori. Au tu Alefa ema Omega, (giniguinena ema ginigabina), matamana ema dokona. Bokana bekokeni tarimana tu au na maġuri nanuna, eġaruġaruani dagarana, asi voina, baviniyani beniuani. ⁷ Rakava e meto bevaġa-darererini tarimana, ġena kokore voina tu maiġeri mabarari beġaunarini, ema au tu ġia ġena Barau ai baiaġoni, ema ġia maki au natugu ai beiaġoni. ⁸ Senaġi gari ai asi ġeruġa-gwaġiġini e asi ġeveġabi-dadamani tarimari, vei-rakava na ġevevaġa-miroto tarimari, vevaġi-deba tarimari, ġekima-rakaorakaoni tarimari, ġemeġameġani e kwaivakuku ġetoma-rakariġo viniani tarimari, ema ġeġofaġofani tarimari, mabarabarari ġeri gabu tu karava moreri e salfa ġeġarani kouna. Mai tu mase vaġa-ruaruana.”

Ierusalemata variġuna

⁹ Ma aneru ta au ġegu ai eiaġomato. Ġia tu mo aneru 7 guinenai ġimari tu diġu 7, mo diġu nuġari ai tu tarimarima vaġa-midigu-midiguri dagarari oreri na ġevonuto aneruri ta. Ġia eiaġomato, benamo au ema kiraguto, ekirato, “Noiaġoma, be veġaraġo variġu vavinena nama vaġa-ġitamu, ġia tu Mamoe Natuna ġaraġona!” ¹⁰ Benamo Barau Iaukana na eboroġiguto, ma aneru na ġoro baregona e mauka kenenena ġana eġwa-iaġoguto. Benamo monana vau siti veaġana, Ierusalemata, Barau ġenana guba vanuġana na emariġoto-ġoi evaġa-ġitaguto. ¹¹ Ġia ġenai tu Barau marevana mamana emamato-ġoi, ema siti marevana vetoġana tu fore namoka-namokari voiri asi keikeiri kavana, ema iaspa forena, fore veġiaveġiana kavana emamato-ġoi. ¹² Ġia maġuna tu asikeikeina ema maukana, ma ġatama bokana tu gabanana ruarua (12). Mo ġatama-boka 12 tu aneru 12 na ġeġita-ġaurito-ġoi. Mo ġatama-boka tata iatari ai tu Isaraela doġorori tata arari ġetorerito, mo tu Isaraela doġorori 12 moġeri. ¹³ Gatama-boka tu toitoi ġaro eraġeni rekenai (o east), ma toitoi ġaro evariġoni rekenai (o west), ma debana rekenai (o north) toitoi, ema gabina rekenai (o south) toitoi ġeveirito. ¹⁴ Vanuġa baregona maġuna tu korana o duġu foreri 12 iatari ai ġevaġa-ruġa-vaisiata. Moġeri fore iatari ai tu Mamoe Natuna ġena apostolo 12 arari tata ġetorerito, fore ta ara ta, ma fore ta ara ta.

¹⁵ Au ġesi ġaguruġa-guruġato-ġoi mo aneru moġa ġimanai tu makamaka rulana o vevaġa-vetovo dagarana, golo na ġeveiata dagarana. Mo rula monana vanuġa baregona e ġatama bokana ema maġuna bemakarini. ¹⁶ Siti ġevaġa-ruġaiata daigunina tu vasivasi (4), e ġena baġaka ema mauka tu ilaila. Mo aneru na siti vevaġa-vetovo dagarana na etovoato, makana eġabiato tu stadia 12,000 o 2,400 kilomita. Ġia ġena mauka e baġaka ema varaġe maukana tu ilaila moġo. ¹⁷ Maġuna ġena barego maki etovoato, makana tu kiubit 144 o 70 mita. Tarimarima ġeri vevaġa-vetovo dagarana mo aneru na eġauvei-iaġiato tu moġesina.

¹⁸ Vanuġa baregona maġuna tu iaspa, fore marevari asi gadara dagarari, na ġeragaiato, ema siti tauġena tu golo namo vedaureari, ekimorekimorerini galasi maki ġevanaġirito golori na ġeragaiato. ¹⁹ Vanuġa baregona maġuna ġevaġa-ruġaiato korana o duġu foreri tu fore namokanamokari irauirauri na ġevaġa-veraiato: Duġu forena giniguinena tu iaspa forena, vaġa-ruaruana tu safaia, vaġa-toitoina tu kalakedo, vaġa-vasivasina tu emeral, ²⁰ vaġa-imaimana tu sadoniki, vaġa-6-na tu konilian, vaġa-7-na tu krisolait, vaġa-8-na tu beril, vaġa-9-na tu topas, vaġa-10-na tu krisopres, vaġa-11-na tu haiasin, vaġa-12-na tu ametis. ²¹ Mo ġatama-boka gabanana ruarua (12) moġeri tu tata galasi foreri o pel voiri barego lelevaġiri e marevari irau veġata na ġeveirito. Ġatama-boka ta pel ta, ġatama-boka ta pel ta. Siti dabarana baregona tu golo namo vedaureana na, noġa galasi kavana na ġeveiato.

²² Vanuġa baregona nuġanai Rubu Veaġa ta asi aġitaiato, korana Vereġauka, Iaru-korokoro Barauna, ema Mamoe Natuna, ġia tu mo vanuġa barana ġena Rubu Veaġa. ²³ Mo vanuġa baregonai ġaro mamana ema ġue mamana tu asi bemamani, korana Barau marevana mamana monai bemamani, ema Mamoe Natuna tu mo siti ġena lamefa. ²⁴ Tanobara mabarana besena tu ġia mamana beġe rakani, ema tanobara vereri o kiniri mabarari na dagara e farefare marevari namori monai beġea ġwa-toġarini. ²⁵ Ġaro sebona ta maki vanuġa barana ġatama bokana asi beġe biririni, korana mo siti tu boġi na asi beġabi-ġauani. ²⁶ Tanobara irauirau mabarari ġeri farefare marevari ema ġeri taġa mabarana ġia ġena beġea ġwa-toġarini. ²⁷ Dagara ma mirona ta tu asi beraka-toġani, e maiaka ema ġofaġofa veiġari beveini tarimana ta maki asiġina ġinavaġi beraka-toġani. Deidei Mamoe Natuna ġena maġuri bukanai arari etore-vanaġirito tarimari ġereġari moġo beġe raka-toġani.

22

Maġuri nanuna ġarukana

¹ Moġa murinai aneru na maġuri nanuna ġarukana evaġa-ġitaguto. Mo nanu tu nega-vaġura-vaġurana galasi kavana. Ma mo nanu tu Barau ema Mamoe Natuna ġeri terona na eġaru-rosito. ² Siti dabarana baregona nuġana ġana ġeġaru-iaġoto-ġoi. Mo ġaruka rikina reketa-reketai tu maġuri ġauri ġetubuto. Mo ġau tu ġue tata nuġari ai ġwaġwari ġeġorato-ġoi, mai tu laġani sebona nuġanai nega vaġa-12 ġeġwato-ġoi; ema ġau lauri na tanobara mabarari beseri evaġa-namorito-ġoi e evaġa-maġuririto-ġoi. ³ Monana bevesinani beiaġoni, tarima ta iatanai o tanobara iatanai tovoġa ta tu asi ma betanuni. Barau ema Mamoe Natuna ġeri terona tu vanuġa baregona nuġanai, ma ġena vetuġunaġi tarimari na vetuġunaġina beġe iaġo-vinini. ⁴ Ġia ġoirana beġe ġitaiani, ema ġia arana maki ġia bakuri ai betanuni. ⁵ Monai boġi tu asiġina. Lamefa ema ġaro mamari ta asi beġe ġitaiani e asi beġe urani, korana Barau, Vereġauka na mama bevinirini. Ema ġia tu vere beġe tanu-vanaġi vanaġini.

Iesu Vereġauka ma beġenoġoi-iaġomani

⁶ Benamo mo aneru na au evaġa-guruġaguto, ekirato, “Mai guruġa tu moġoniri ema ġeri ai maki bovetuġamaġi-dadamaġini. Vereġauka, ġia Iaukana tu peroveta tarimari mururi na eguruġani Barauna, ġena aneru etuġuato, ġia ġena vetuġunaġi tarimari kara dori ġeġorani dagarari bene

vaġa-ġitari ġana. ⁷ Ġoseġaġi, au tu dori aiaġosini. Mai buka nuġanai peroveta guruġari bekorana-iaġirini tarimana tu bene iaku.”

⁸ Maiġeri dagara aseġaġirito ema aġitarito tarimana tu au, Ioane maiġegu. Maiġeri dagara aseġaġirito ema aġitarito nai tu, ekira-varaguto ema evaġa-ġitaguto aneruna kwakuna koranai avetui-tarito, natoma-rakarigo vinia atato. ⁹ Senaġi ġia na ekiraguto, ekirato, “Maniġesi asi novei. Au tu ġoi, e ġoi tarikakamu peroveta tarimari, ema mai buka guruġana ġekorana-iaġirini tarimari ġesi ilaila, Barau vetuġunaġina aiaġo-vinini. Barau notoma-rakarigo vinia!” ¹⁰ Moġa murinai ekiraguto, ekirato, “Mai bukai peroveta guruġari asi bono kada-ġauri, asi bono kure-toġari, korana nega tu varau bekavinaġi. ¹¹ Vei-rakava tarimana bene vei-rakava-iaġo roġo, veiġa mirori eveini tarimana veiġa mirori bene vei-iaġo roġo, veiġa iobukaiobukari eveini tarimana veiġa iobukaiobukari bene vei-iaġo roġo, ema veaġai etanuni tarimana veaġai bene tanu-iaġo.”

¹² Iesu maiġesi ekirato, “Ġoseġaġi! Au tu dori aiaġosini! Tarimarima ġeri ġauvei voiri tu au ġegu ai, be aġwa-iaġosirini. Tarimarima mabarari ġeri veiġa e ġauvei ilailari ai voiri bavirini. ¹³ Au tu Alefa ema Omega, (giniguinena ema dokona), au tu tovotovona veġata ema magona.”

¹⁴ Ġeri dabuġa ġeġuririni tarimari tu beġe iakuni. Ġia tu Barau na maoro bevinirini, maġuri ġauna ġwana beġe ġaniani, ema vanuġa baregona ġatama bokana na beġe raka-toġani. ¹⁵ A kwaiva (o vei-rakava tarimari), ġemeġameġani tarimari, ġekimani e ġeveġura-vanaġini tarimari, vevaġi-deba tarimari, kwaivakuku ġetoma-rakarigo viniani tarimari, ema ġofaġofa ġeuradikani tarimari, mabarabarari tu siti murikanai beġe tanuni. ¹⁶ “Au, Iesu, na ġegu aneru batuġu-iaġosia, ekalesia doġorori ġeri mai vari moġonina ġomi neasi vaġa-ribami ġana. Au tu Davida garakana ema ġia ġenana aiaġomato Tarimagu. Au tu laġani visiġuna, ma mamana baregona.”

¹⁷ Iauka Veaġa ema veġaraġo variġu vavinena ġekirani, “Noiaġoma!” Ema beseġaġini tarimana maki nekira, “Noiaġoma!” Bokana bekokeni tarimana bene iaġoma; ema beurani tarimana, mai maġuri nanuna, asi voina nanuna, bene niua.

Guruġa dokona

¹⁸ Mai bukai peroveta guruġari beġe seġaġirini tarimari mabarari akira-toreġaurini: Bema deikara na mai guruġa iatari ai guruġa tari betore-kaurini tarimana tu, mai bukai tarima vaġa-midiguri dagarari, ekiraġirini dagarari, Barau na ġia iatanai betore-kaurini. ¹⁹ Ma bema tarima ta na mai peroveta bukana na guruġa tari bekoki-vaġirini nai, ġia tu Barau na voina maġuri ġauna ġenai ema siti veaġana nuġanai monai tanu-vanaġivanaġi moġa, mai bukai ekiraġirini maiġeri, ġia ġenana beġabi-vaġirini.

²⁰ Maiġeri dagara bekiraġi-foforirini tarimana ekirani, “Oi, au tu dori aiaġosini!”

Amen. Iesu Vereġauka o, noiaġoma!

²¹ Iesu Vereġauka ġena namo ema varevare-bara ġomi mabarami iatami ai bene tanu. Amen.